

ספר הזוהר

שחבר התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי
עם לשון הקדש מנקד

לש"ס דף היומי מספכת הל"ן

והוא: זוהר המחולק לִשְׁבַע שָׁנִים
לְכַמוֹד דֵּף זוהר היומי עם דף גְּמָרָא היומי

זוהר ספר תקוני זוהר כרך ח' וספר זוהר חרש כרך ט'
לפי ספר זוהר 10 כרכים (70-71 כרכים) עמרים ח"ח תצה עד ח"ט רכב
[מתקוני זוהר דף קט: עד זר חרש פרישת לך דף לא:]

סדרנו בעזרת ה' כל ספר הזוהר על פי סדר מסכתות הש"ס לְכַמוֹד
דף היומי, לְכַמוֹד 2-3 דקות ביום, ובזאת ידע ויֵאמֵן כי כל דברי חז"ל
הקדושים הם סודות נוראים (הקדמות המהרח"ו לעץ חיים), ובזה יזכה לְהַכִּנֵּס
לְגַן עֵדֶן הַעֲלִיּוֹן (זוהר חרש שיר השירים - כי בלי למוז הזוהר חזר בגלגל [זוהר, תרמ"ק,
והאר"י]). וכך יוכל לשמוע תורה מפי הקב"ה בישיבת כל מסכתות הש"ס
בְּעוֹצֵם הַבַּא (פסבאר בהקדמה), יבוצים לְכַמוֹד גם את זוהר לשון הקדש (שיר
הסוד, ולשון הקדש היא לשון הקב"ה, זוהר תרמ"ה), וכך ישרא לְכַמוֹד ש"ס עם זוהר
ובזה יכנסו בתבת נח לְהַנְצִל מְדוֹר הַמַּבּוּל ומפצצת אטום, וזוהי חוכמה על
כל מגידי השיעורים בדף היומי, לְצַרֵּף את הַלְמוּד הַקְדוּשׁ הַזֶּה דף היומי
זוהר ביחד עם לְמוֹד הש"ס, ובזה יקראו מצדיקי הרבים פּוֹכְחִים לְעוֹצֵם
וְעַד (תקוני זוהר הקדמה, זוהר נשא כ"ד).

יו"ר ע"י מפעל הזוהר העולמי - ט"ו מנחם אב תשע"ב
רח' נחל לכיש 24/8 - בית שמש תובב"א

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gros
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,

ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

אלו שלא לומדים זוהר וש"ס בנחד הם מחריבים את העולם, כדברי המהר"ח וז"ל: "... כי בלי ספק בהיותם עוסקים בפשטיה ובספוריה לבדם היא לובשת בגדי אלמנותה ושק הושת פסותה וכל האמות יאמרו לישראל "מה דודך מדוד", מה תורתכם מתורתנו, הלא גם תורתכם ספורים בהכלי העולם. אין עלבון תורה גדול מזה, ולכן אוי להם לבגרות מעלבונה של תורה ואינם עוסקים בחכמת הקבלה שהיא נותנת כבוד לתורה, כי הם מארבים הגלות וכל הרעות המתרגשות לבוא בעולם, עכ"ל.

מפעל הזוהר העולמי

רחוב נחל לכיש 24/8

רמת בית שמש - ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

הקדמה

י'שמחו ה'לומדים ו'העוסקים ה'זוהרים, בהופעת דבר נשגב זה אשר תחזינה עיניכם, שיוצא עכשיו לאור, בעזרת ה' יתברך ויתעלה.

החיבור הזה, הינו חיבור גדול וקדוש, אשר בודאי יקרבת את הגאולה במהרה, בעת שהתחילו בעזרת ה' יתברך, אלפים ורבבות של כל קהל עדת ישראל, את לימוד הדף היומי, יחד שבטי ישראל, כולם כאחד יחד, ועת רצון הוא זה, להנחיל לאוהבי יש ואוצרותיהם אמלא, בעוד דבר קדוש ונשגב, והוא שכל אחד, ביחד עם דף היומי, ילמד גם קטע זוהר בכל יום, בנוסף לדף היומי, וכך יהיה מאותם שמחזיקים את העולם, ומאלו המגינים על ארצנו, מהרשעים ימ"ש שרוצים וחפצים מאוד עפ"ל, ברוחניות ובגשמיות.

התכנית היא, שכל אחד ילמד בנוסף לדף היומי ש"ס דף היומי זוהר בשתים שלוש דקות, ובסיימו את כל הש"ס, יסיים את כל הזוהר גם כן, ויעשה סיום על שניהם יחד, ודאי שיעשה נחת רוח לה' במאוד מאוד, ובזכות הלימוד הקדוש יקבל את תפילותינו ברחמים וברצון אמון כן יהי רצון.

המוציאים לאור

פתח דבר

ברוך ה' אלקי ישראל מהעולם ועד העולם ואמר כל העם אמן הללו-יה, כל הנשמה תהלל י-ה הללו-יה..

כל עם ישראל ששים ושמחים בשמחת התורה, בלימוד הש"ס בצירוף הזוהר, לאחר שנים שמפעל הזוהר העולמי, מנסה להחדיר בכלל ישראל את לימוד הזוהר, שכל אחד ילמד בקביעות את ספר הזוהר הקדוש, נפלה ההחלטה והיא לצרף ולאחד את לימוד הזוהר עם לימוד תלמוד בבלי, על ידי דפוסים חדשים גם ישנים שיאחדו את לימוד הגמרא והזוהר, שיהיה בבחינת וילכו שניהם יחדו, ועל ידי לימוד שניהם יזכו לערוך סיום הש"ס וסיום הזוהר יחדו, אז ויבואו אל המקום אשר אמר לו האלקים, שכל עם ישראל יזכו להגיע אל המקום אשר אמר האלוקים לאברהם בגאולה העתידה במהרה.

ועל כן, אנו קוראים לכל אחינו בני ישראל, החסידים הליטאים הספרדים התימנים, וכל המגזרים, יחד שבטי ישראל, כולנו כאחד יחד, להתחיל בלימוד קדוש זה דף היומי ביחד עם הזוהר הקדוש, בקביעות יום יום ידרשון, בהתמדה בשמחה באהבה, לעשות נחת רוח ליוצרנו, וכמו שבסיום הש"ס הנוכחי היו כמאה אברכים שיודעים את כל הש"ס בעל פה יהיה בעזרת ה' בסיום הבא עוד כמאה שיודעים גם ש"ס בעל פה וגם זוהר בעל פה,

ואז נעשה כולנו סיום ענק על הגמרא ועל הזוהר יחד, כולנו כאחד יחד נשמח בפה מלא, משה רעיא מהימנא ישמח עמנו, ור' שמעון בר יוחאי ישמח עמנו, וכל התנאים הקדושים שמוזכרים בזוהר ובגמרא ישמחו עמנו.

ידוע לכל מעלת הקביעות בלימוד התורה, שכל דבר הנלמד בקביעות יש לו סיעתא דשמיא, כמו קביעות מקום לתפלה, כמו כן קביעות מקום ללימוד גמרא וזוהר, שכל אחד יקבע לו מקום לגרוס הדף היומי והזוהר היומי, בזמן

קבוע ובמקום קבוע, שכן אז בטוח שלא ישכח ללמדו אף יום, ובטוח שיזכה לגמור בסיומם של כל ישראל.

וטוב ביותר שיהיה זה בבית המדרש, או בבית הכנסת וכדומה, שממנו יראו וכן יעשו, ועל ידי קנאת סופרים תרבה חכמה, ואחרים יתחילו לעשות כמותו, וירבו הלומדים בישראל.

איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק, צריכים הרבה חיזוק, כמו דאיתא דברי תורה צריכים חיזוק תמיד, וכל שכן לימוד שמגרה את השטן, והוא מנסה בכל כוחו למעט את לימוד הזוהר, כמו שהכל יודעים, והוא מלביש זאת באיצטלא דרבנן, ומביא ראיות שונות ומשונות, וכמו שכל אחד יודע את כל הטענות שהוא ממציא, אבל אף על פי כן אנו נתחזק איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק, האחד יעזור לשני, וכן הלאה, וכך נהיה כולנו מיוסדים וחזקים ונקרב את ביאת משיח צדקנו.

עתה בעת אשר אנחנו יוצאים עם התוכנית היחודית וכל הכלול בזה, הננו רוצים לקרוא גם כן לכל אלו שיש להם כבר סדר מיוחד לחזור על לימודם, הדף היומי שלומדים היום ומחר חוזרים, וכן לאחר שבוע וכדומה, כל סדרי החזרות, אנו קוראים לכל אלו שיחזרו גם כן על הזוהר שלמדו, שלא ישכחו את קטעי הזוהר שלמדו, ועל ידי שיחזרו יוכלו לזכור לתמיד, ויהיה לנגד עיניהם דברי הזוהר, וישאר בליבם כיתד שלא תימוט, ואם מתעוררים מקטע מסוים בזוהר ואחר מכן שוכחים, חבל על דאבדין, ולמה שלא יזכרו על ידי חזרה.

וכל אחד יערוך לעצמו חשבונותיו בזמנו הפנוי, וכן על זה הדרך ישתדל כל אחד לעשות את המקסימום שביכלתו לגמור ולסיים את הזוהר הקדוש גם כן, ויקויים בנו כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים.

ויקויים בנו מקרא שכתוב כימי צאתכם ממצרים אראנו נפלאות ויקויים

בנו עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים, בלע המות לנצח ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים, וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים כמי עולם וכשנים קדמוניות, ותחזינה עינינו בשובך לציון במהרה בימינו, ונזכה לגאולה שלמה, בנין בית המקדש, קיבוץ נדחי ישראל, על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו אמן ואמן.

ואלו הם התכניות שעושים למען דבר זה:

תכנית מספר 1: להדפיס את הזוהר הקדוש 64 דף במסכת ברכות שיהיה לכל הלומדים דף היומי במה ללמוד את הזוהר ביחד עם לומדי דף היומי, לחלקם חינם.

תכנית מספר 2: להדפיס מסכת ברכות עם הזוהר ביחד דף זוהר ודף גמרא ממסכת ברכות, וכך יחלקו רק ללומדי זוהר יחד עם ש"ס חינם.

תכנית מספר 3: לסדר לאלו שלומדים 7 דפים גמרא ביום לסדר להם גם לימוד 7 דפים זוהר ביום.

תכנית מספר 4: לוח ללומדי דף היומי ש"ס: לעשות לוח ללומדי דף היומי ש"ס שידעו בדיוק היכן ללמוד, בכמה הוצאות הזוהר שהוצאנו לאור עד עתה, וכך יוכלו ללמוד בלי שיהיה להם הספרים החדשים, רק כל אחד לוקח איתו את הזוהר של 10 כרכים או 70 כרכים ויכול ללמוד ביחד עם לומדי הש"ס או אצלו בבית.

ופשוט, שלכל התכניות האלו צריכים להשקיע הרבה ממון. לכן כל אחד יחשב לעצמו כמה הוא יכול לתת למפעל הקדוש הזה, כדי שיוכלו להוציא את כל התכניות לאור עולם.

בכבוד רב - המוציאים לאור

אמר ליה ודאי ותוסף דא תוספת רוחא דקודשא דאיהו עמודא דאמצעייתא, מתמן אתוסף ליה רוחא דקודשא, תרין אתין לרבות ביה נשמתא ונפשא משכינתא עלאה ותתאה, ומאי הוה תוספת על רוחא דא חכמה מאדם עלאה.

אמר רבי יוסי שמענא דתלת רבויין אלין, אינון תלת טפין דאזדריקו ממוחא סתימא דכל סתימין, ואלין אינון תלת גלגולין, ואלין תלת טפין, שמענא דאינון לקבל תלת נשים, דאתמר בהון (משלי יד

אמר רבי יוסי: שמעתי ששאלת הרבויים הללו הם שלש הטפות שנזרקו מהמח הנסתר של כל הנסתרים, ואלו הם שלשה גלגולים, ואלו שלש הטפות, שמעתי שהן כנגד שלש נשים שנאמר בהן חכמות נשים בנתה ביתה, שאחת אופה, ואחת עורכת, ואחת מקטפת, אל אותה שנאמר בה ראשית עריסתיכם חלה, וזו חלה של פסח שהיא סגולת"א, היא טפה ראשונה, וממנה נזרקו שלש טפות, והם שלשה יודין " " " שהם סגולת"א ודאי, והם " יברכה, " יאר, " ישא, ובראיזה מקום נזרקו? בשלשת האבות, שלשם ירד אדם בשלשה גלגולים, ומאיזה מקום נזרקו? מאתו שירד בהם (וח יח"ו) מצד החכמה העליונה.

אמר רבי יוסי שמענא דתלת רבויין אלין, אינון תלת טפין דאזדריקו ממוחא סתימא דכל סתימין, ואלין אינון תלת גלגולין, ואלין תלת טפין, שמענא דאינון לקבל תלת נשים, דאתמר בהון (משלי יד חכמות נשים בנתה ביתה, דחד אופה וחד עורכת וחד מקטפת, לההיא דאתמר בה (במדבר טו כ) ראשית עריסתיכם חלה, ודא חלה דפסח דאיהי סגולת"א, איהי טפה קדמאה ומינה אזדריקו תלת טפין, ואינון תלת יודין " " " דאינון סגולת"א ודאי, ואינון " יברכה " יאר " ישא, ובאן אתר אזדריקו בתלת אבהן, דתמן נחית אדם בתלת גלגולין, ומאן אתר אזדריקו מההוא דנחית בהון (דא יח"ו) מסטרא דחכמה עלאה.

ובנגד שלש הטפות הללו תקנו שלש מצות בפסח, אחת המצה שלמעלה לברך בה המוציא, השניה לחם משנה, השלישית לחם עני בלי מלח, שהרי נאמר על קרבנך תקריב מלח, משום שהיא מצה פרוסה, כמו שפורס פריסת מלכותך, עד שתהיה שלמה לא צריך להקריב עליה מלח, שהוא חל"ם, ומה הוא חל"ם? שהוא אמצעי (של כל השלש). שלש הטפות העליונות הן סגולת"א, שתלויות מהמח הנסתר העתיק של העתיקים. שרש טפות נזרקו בגלגלת מן

ולקבל תלת טפין אלין תקינו תלת מצות בפסח, חד (דף קי ע"א) מצה דלעילא לברכא בה המוציא, תננינא לחם משנה, תליתאה לחם עוני בלא מלחא, דהא אתמר (ויקרא ב יג) על כל קרבנך תקריב מלח, בגין דאיהי מצה פרוסה, פגוונא (דניאל ה כח) דפריס פריסת מלכותך, עד דתהא שלימה לא צריך לקרבא עליה מלח, דאיהו חל"ם, ומאי ניהו חל"ם אמצעי (דכלהו תלת), תלת טפין עלאין אינון סגולת"א, דתליין ממוחא סתימא עתיקא דעתיקין.

תלת טפין אזדריקו בגולגלתא ממוחא

המח השני, והן סגול, איפה נזרקו? בשני עמודי אמת וברית, שהם כנגד נח שם ויפת. נח נזרק בצדיק, והו שכתוב נח איש צדיק, שם ויפת בשני עמודי אמת, ועליהם נאמר ברא שית. שלש טפות עליונות שהן סגולת"א, שנוזקו מהמח הנסתר, הן הקוץ של האות י למעלה, והקוץ שלה למטה, והגו באמצעיתה, המח שנוזקו שלש הטפות הללו ממנו, הוא י, וזו י שהיא מעל לאות א, י למטה מן א - המח השני, ושלש הטפות שנוזקו ממנה הן סגול, שלש הטפות של אדם הראשון שהם שלשה גלגולים, ושלש של האדם השני שלשה גלגולים.

מי האדם העליון והאדם השני? אלא מה שמו ומה שם בנו. מה שמו? אדם עליון, מה שם בנו? אדם תחתון, ושניהם נרמזו באותו פסוק שאמר משה, ואמרו לי מה שמו מה אמר? שלש טפות, אחת אופה במח שהוא כנגד ימין, שהוא האופה, שהוא שר האופים, ואחת עורכת זה המח, שהוא מצד השמאל, שנמר בה אף ערכה שלחנה, והרי פרשהו שלחן בצפון כנגד הלב, ואחת מקטפת כנגד המח, שהוא לאחור כלפי הפתח, וכנגד שלש הטפות הללו הם שלש יודים, שהם ביו"ד ה"י וא"ו ה"י, שמעידין על עלת כל העלות, שעליו נאמר אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהים, שהוא ראשון ואחרון ומבלעדי אין אלהים.

ומששת התקונים הללו רצה הקדוש ברוך הוא לברא את שת, שיהיה שמו שית, שיהיו בו שלשה גלגולים של אדם ושלשה של הבל, אלא שפרחה י משת,

תנינא ואינון סגול, באן אזדריקו, בתרי סמכי קשוט וברית, דאינון לקבליהו נח שם ויפת, נח אזדריק בצדיק, הך הוא דכתיב (בראשית ו ט) נח איש צדיק, שם ויפת בתרי סמכי קשוט, ועלייהו אתמר ברא שית, תלת טפין עלאין דאינון סגולת"א, דאזדריקו ממוחא סתימא, אינון קוצא דאת י לעילא וקוצא דילה לתתא, וגו באמצעיתא דילה, מוחא דאזדריקו תלת טפין אלין מינה, איהי י, ודא י דאיהי לעילא מאת א, י לתתא מן א מוחא תנינא, ותלת טפין דאזדריקו מינה אינון סגול, תלת טפין דאדם קדמאה דאינון תלת גלגולים, ותלת דאדם תנינא תלת גלגולין.

מאן אדם עלאה ואדם תנינא, אלא (משלי ל ד) מה שמו ומה שם בנו, מה שמו אדם עלאה, מה שם בנו אדם תתאה, ותרוייהו אתרמיזו בההוא קרא דאמר משה, (שמות ג א) ואמרו לי מה שמו מה אמר, תלת טפין חד אופה במוחא דאיהו לקבל ימינא, דאיהו אופה דאיהו שר האופים, וחד עורכת דא מוחא דאיהו מסטרא דשמאלא, דאתמר בה (משלי ט ב) אף ערכה שלחנה, והא אוקמוהו שלחן בצפון לקבל לבא, וחד מקטפת לקבל מוחא דאיהו לאחורא כלפי פתח, ולקבל אילין תלת טפין אינון תלת יודין דאינון ביו"ד ה"י ואו ה"י, דמעידין על עלת כל העלות, דעליה אתמר (ישעיה מד ו) אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהים, דאיהו ראשון ואחרון ומבלעדי אין אלהים.

ומשית תקונין אלין בעא קודשא בריה הוא למברי לשת, למהוי שמייה שית, למהוי ביה תלת גלגולין דאדם ותלת דהבל,

שְׁתִּיָּה נְקֻדָּה, אֲבָן שְׁתִּיָּה, שְׁמֶשֶׁם
הַשְּׁתַת הַעוֹלָם.

וְכִי הִזוּ חֲטָא יוֹסֵף, זְהוּ שְׁכַתוּב
וְחֲשָׁב בְּאִיתָן קִשְׁתוּ וַיִּפְזוּ זְרוּעֵי
יָדָיו. מַה זֶה וַיִּפְזוּ? שְׁנִזְרְקָה
הַטְּפָה שְׁהִיא י' בֵּין עֶשֶׂר אֲצַבְעוֹת
וְנִחְלָקָה לַעֲשָׂרָה נִיצוּצוֹת שְׁנִזְרְקוּ
מִהַקְּשֵׁת, שְׁהִיא הַבְּרִית, וּבְאִיזָה
מְקוֹם נִזְרְקוּ? בַּעֲשָׂרָה הַרוּגֵי
מַלְכוּת. אָמַר לוֹ, וְהָרִי שְׁמַעְתִּי
שַׁעֲשָׂרָה הַרוּגֵי מַלְכוּת הָיוּ בְּנֵי
יַעֲקֹב? אָמַר לוֹ: חֵס וְשָׁלוֹם, אֲלֵא
בְּדַמּוֹתָם הָיוּ.

אָמַר לוֹ, וּמִי גֵרָם שְׁנִזְרְקוּ לְשֶׁם?
אָמַר לוֹ, דְּמוֹת אָבִיו שְׁהִזְדַּמְנָה
אֵלָיו, שְׁהִיָּתָה בְּדַמּוֹתוֹ שֶׁל אָדָם
הַרְאִישׁוֹן, זֶה גֵרָם שְׁנִזְרְקוּ לְהֵן,
וְנַעֲץ צִפְרָנְיוֹ בְּקַרְקַע וְהַבְּרִית אֶת
עַצְמוֹ, וְלֹא נִזְרְקוּ (בְּאוֹתָהּ הַזּוּגָה, שָׁאם
לֹא שְׁנִרְאָתָהּ לוֹ דְּמוֹת אָבִיו, לֹא הָיוּ נִזְרְקוֹת כִּי,
וְדַמּוֹת אָבִיו גֵּרְמָה שְׁאוֹתָהּ הַטְּפָה וַיִּנְס וַיִּצָּא
הַחוּצָה, וְלֹא בַעֲבָרָה, וּבִשְׂכַר וַיִּנְס) (בְּזוּגָה הַזֶּה.
שָׁאם הָיָה זֶרֶק אוֹתָן בְּזוּגָה הַזֶּה, הָיוּ יִשְׂרָאֵל
טוֹבְעִים בָּיָם, וְלֹא לַחֲנֹם בְּאֶרֶץ הַקְּדֻמוֹנִים, בִּשְׂכַר
וַיִּנְס) - הֵינִים רְאָה וַיִּנְס, וְאִם לֹא,
לֹא הָיוּ יוֹצְאִים יִשְׂרָאֵל מִן הֵינִים,
וְהוּא קָבַל עָנְשׁוֹ בְּאֵלּוֹ עֲשָׂרָה
הַרוּגֵי הַמַּלְכוּת, שְׁהָיוּ עֲתִידִים
לְצֵאת מִמֶּנּוּ עֲשָׂרָה שְׁבָטִים,
וּמִשׁוּם זֶה הָיוּ עֲשָׂרָה הַרוּגֵי
מַלְכוּת כְּמוֹ שַׁעֲשָׂרַת הַשְּׁבָטִים
שְׁהָיוּ עֲתִידִים לְצֵאת מִמֶּנּוּ, וְהָיוּ
חוֹשְׁבִים הַחֲבָרִים שַׁעֲשָׂרָה בְּנֵי
יַעֲקֹב הָיוּ.

אָמַר לוֹ, אִם כֵּן, מִי נִתֵּן סוּד זֶה
בְּשֵׁת? (אָמַר לוֹ, נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים נִבְרָאוּ קֹדֶם
שֶׁנִּבְרָא הַעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁבְּאֶרֶץ הַרְאִישׁוֹנִים) (כְּמ"ש
בְּרַאשִׁית, אֵין רַאשִׁית אֲלֵא נִשְׁמָה, וְכִי עֵין לִקְמוֹן
קִיב עֵי"א). אָמַר לוֹ, בְּגִלְלָה זֶה אָמַר
הַפְּתוּב מְגִיד מְרַאשִׁית אַחְרִית,
וּמִשׁוּם זֶה שְׁ"ת הוּא סִיּוּם
הָאוֹתִיּוֹת, וּמִקָּדָם נוֹדְעִים רַאשׁ

אֲלֵא דְפָרַח י' מִשֵּׁת דְּאִיהִי נְקֻדָּה אֲבָן שְׁתִּיָּה
דְּמַתְּמָן הַיּוֹשֶׁפֶת עַלְמָא.

וּבְהֵאֵי י' חֵב יוֹסֵף, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (בְּרַאשִׁית
מִט כד) וְחֲשָׁב בְּאִיתָן קִשְׁתוּ וַיִּפְזוּ זְרוּעֵי
יָדָיו, מֵאִי וַיִּפְזוּ, דְּאִזְדְּרִיקַת טִיפָּה דְּאִיהִי י'
בֵּין עֶשֶׂר אֲצַבְעָאן, וְאִתְּפְּלִיגַת לַעֲשָׂר נִיצוּצִין
דְּאִזְדְּרִיקוּ מִקְּשֵׁת דְּאִיהוּ בְּרִית, וּבְאֵן אֶתֶר
אִזְדְּרִיקוּ בַּעֲשָׂרָה הַרוּגֵי מַלְכוּת, אָמַר לִיה, **וְהָא שְׁמַעְנָא דַּעֲשָׂרָה הַרוּגֵי מַלְכוּת בְּנֵי יַעֲקֹב הוּוּ, אָמַר לִיה חֵס וְשָׁלוֹם, אֲלֵא בְּדִיּוֹקְנֵיהוּ הוּוּ.**

אָמַר לִיה וּמָאן גֵּרִים דְּאִזְדְּרִיקוּ תְּמָן, אָמַר
לִיה דִּיּוֹקְנָא דְּאָבוּהַ דְּאִזְדְּמָן לְגַבִּיָּה,
דְּהוּוּ דִּיּוֹקְנָא דְּאָדָם קְדַמָּא, דָּא גֵּרִים
דְּאִזְדְּרִיקוּ לוֹן, וְנַעֲץ צִפְרָנְיוֹ בְּקַרְקַע וּבְרַח
גֵּרְמִיָּה, וְלֹא אִזְדְּרִיקוּ (בְּהֵאֵי זוּגָה, דָּאִי לֹא דְּאִתְּחַזִּיאַת
לִיה דִּיּוֹקְנָא דְּאָבוּהַ לֹא הוּוּ אִזְדְּרִיקוּ חֵב, וְדִיּוֹקְנָא דְּאָבוּהַ גֵּרָם
דְּהֵאֵי טִפָּה וַיִּנְס וַיִּצָּא הַחוּצָה, וְלֹא בַעֲבִירָה, וּבִשְׂכַר וַיִּנְס), (ג"א
בְּהֵאֵי זוּגָה, דָּאִי הָוּוּ זְרִיק לוֹן בְּהֵאֵי זוּגָה, הוּוּ יִשְׂרָאֵל טַבְּעִין בְּיַמָּא,
וְלֹא לְמַנְנָא אוֹקְמוּהַ קְדַמָּאִין, בִּשְׂכַר וַיִּנְס). (דף קי ע"ב) הֵינִים
רְאָה וַיִּנְס (תְּהֵלִים קִיד ג), וְאִי לֹא, לֹא הוּוּ נְפָקִין
יִשְׂרָאֵל מִן יַמָּא, וְאִיהוּ קָבִיל עוֹנֵשִׁיָּה בְּאֵלִין
עֲשָׂרָה הַרוּגֵי מַלְכוּת, דְּהוּוּ עֲתִידִין לְמִיפַק
מִינֵיהַ עֲשָׂרָה שְׁבָטִין, וּבְגִין דָּא הוּוּ עֲשָׂרָה
הַרוּגֵי מַלְכוּת כְּגוֹוְנָא דַּעֲשָׂרָה שְׁבָטִין דְּהוּוּ
עֲתִידִין לְמִיפַק מִנֵּיהַ, וְהוּוּ חֲשָׁבִין חֲבָרִיא
דַּעֲשָׂרָה בְּנֵי יַעֲקֹב הוּוּ.

אָמַר לִיה אִם כֵּן מָאן יְהִיב רְזָא דָּא בְּשֵׁת,
(אָמַר לִיה נִשְׁמַתְהוֹן דְּצְדִיקָא אֶתְבְּרִאוּ קֹדֶם דְּאִתְּבְּרִי
עַלְמָא כְּמָה דְּאוֹקְמוּהַ קְדַמָּאִין), (ג"א כְּמ"ש בְּרַאשִׁית, אֵין רַאשִׁית
אֲלֵא נִשְׁמָה, וְכִי עֵין לִקְמוֹן קִיב עֵי"א), אָמַר לִיה בְּגִין דָּא
אָמַר קְרָא (יִשְׁעִיָּה מו י) מְגִיד מְרַאשִׁית אַחְרִית,

וּבְגִין דָּא שֵׁת אִיהוּ סִיּוּמָא דְּאֶתְוּוֹן, וּמִינֵיהוּ אֲשַׁתְּמוּדְעָאן רִישָׁא דְּאֶתְוּוֹן

האֹתוֹת שֶׁהוּא א"ב בַּא"ת ב"ש, וְעוֹד שֵׁת, הַש' שְׁלוֹ הֵם שְׁלֹשֶׁת עֲנָפֵי הָאֵילָן לְמַעַלָּה, וְהִיא הַשְּׂרֵשׁ לְמַטָּה, וְהִרְאָה בָּהֶם שְׁלֹשֶׁה גִּלְגּוּלִים לְמַעַלָּה וּשְׁלֹשֶׁה לְמַטָּה. ת' תַּפְאָרֶת (ש) שְׁלוֹם, כּוֹלֵל שֵׁשׁ צְדָדִים, וְזוֹ דְרָגַת מֹשֶׁה, כּוֹלֵל שְׁלֹשֶׁה אַבּוֹת, וְשֹׁשׁ דְּרָגוֹת תַּחְתִּיתֶיךָ, וְהֵם הַגִּלְגּוּל שֶׁל אָדָם, שֵׁת אָנוּשׁ הֵבֶל נֹחַ שֵׁם יָפֶת, וּמִשֵּׁת וְאָנוּשׁ אֲתִיחָסוּ כָּל דְּרִין, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב (בראשית ד כו) אִז הוֹחֵל לְקַרְא בְּשֵׁם יְהו"ה, אִז, אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (כ"מ מן הַפְּסִימֵי מְשִׁיתָהוּ), אִז הוֹחֵל לְבַא בְּגִלְגּוּל אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אִז יִשִּׁיר מֹשֶׁה. וּמִשׁוֹם זֶה שֵׁת, מִשֵּׁם הַשְּׂתַת הָעוֹלָם, וּמִשׁוֹם זֶה כִּי שֵׁת לִי אֱלֹהִים זָרַע אַחֵר תַּחַת הֵבֶל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּשֵׁם זֶה הֵבֶל, וְאִיּוֹב אָמַר עָלָיו מִי שֵׁת בְּטוּחֹת חֲכָמָה. חֲכָמָה - מִי"ם עֲלִיוֹנִים, מִשֵּׁם נִמְשָׁךְ, וּמִשׁוֹם זֶה כִּי מִן הַפְּסִימֵי מְשִׁיתָהוּ, שֶׁ שְׁלֹשֶׁת הָאֲבּוֹת, וְזֶה מ"ש מִן מֹשֶׁה, ה' שְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, הֵבֶל ה' ל"ב.

וְכַפֵּר שְׁמוֹ פְּעָמִים מֹשֶׁה מֹשֶׁה, לְאַחַז בְּשֵׁנֵי הַהִי"ן, הַה' הָעֲלִיוֹנָה וְהַה' הַתַּחְתּוֹנָה, וְלְאַחַז בְּשְׁלֹשֶׁה עֲנָפִים וּבְשְׁלֹשֶׁה שְׂרָשִׁים שֶׁהֵם שֵׁשׁ, פְּעָמִים מ"ה מִמֹּשֶׁה, הוּא מִרְאָה הַסּוּד מַה שְׁמוֹ מַה שֵּׁם בְּנוֹ, שֶׁבְּשְׁלֹשֶׁת הָאֲבּוֹת הַתְּלַבֵּשׁ מ"ה שְׁלֹשֶׁת הָאֲבּוֹת, וּמִשְׁלֹשׁ הַדְּרָגוֹת שְׁלֹשֶׁת מ"ה שְׁלֹשֶׁת הָאֲבּוֹת, כּוֹלֵל אֶת שְׁנֵיהֶם, הוּא מְרַכְּבָה שְׁלֹמָה עֲלִיוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה, כְּמוֹ זֶה שֶׁ מִן מֹשֶׁה, שְׁלֹשֶׁת הָאֲבּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וּפְנֵי אֲרִיָּה אֵל הַיָּמִין וּפְנֵי שׂוֹר וּפְנֵי נֶשֶׁר כּו', מ"ה שֶׁל מֹשֶׁה וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, וּמִשׁוֹם שֶׁהוּא מְרַכְּבָה לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, אָמַר וְאָמְרוּ לִי מַה שְׁמוֹ

דְּאִיהוּ א"ב בַּא"ת ב"ש, וְעוֹד שֵׁת, ש' דִּילִיָּה אֵינוֹן תְּלַת עֲנָפֵי אֵילָנָא לְעֵילָא, וְאִיהִי שְׂרֵשׁ לְתַתָּא, וְאֲחִזִּי בְּהוֹן תְּלַת גִּלְגּוּלִין לְעֵילָא, וְתַתַּל לְתַתָּא.

ת' תַּפְאָרֶת [ש'] שְׁלוֹם, כְּלִיל שֵׁת סְטָרִין, וְדָא דְרָגָא דְמֹשֶׁה, כְּלִיל תְּלַת אַבְהֵן וְתַתַּל דְּרָגִין תַּחְתִּיתֵיהוּ, וְאֵינוֹן גִּלְגּוּלָא דְאָדָם, שֵׁת אָנוּשׁ הֵבֶל, נֹחַ שֵׁם יָפֶת, וּמִשֵּׁת וְאָנוּשׁ אֲתִיחָסוּ כָּל דְּרִין, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב (בראשית ד כו) אִז הוֹחֵל לְקַרְא בְּשֵׁם יְהו"ה, אִז הוּא דְאֲתָמַר בֵּיה (שמות ב"י) (כ"מ מן הַפְּסִימֵי מְשִׁיתָהוּ), אִז הוֹחֵל לְמִיתִי בְּגִלְגּוּלָא, הַהוּא דְאֲתָמַר בֵּיה (שם טו א) אִז יִשִּׁיר מֹשֶׁה.

וּבְגִין דָּא שֵׁת מִתְּמָן הוֹשְׁתַּת עֲלֵמָא, וּבְגִין דָּא כִּי שֵׁת לִי אֱלֹהִים זָרַע אַחֵר תַּחַת הֵבֶל, (בראשית ד כה) דְּאֲתָמַר בֵּיה בְּשֵׁם זֶה הֵבֶל, וְאִיּוֹב עָלִיָּה אָמַר (איוב לח לו) מִי שֵׁת בְּטוּחֹת חֲכָמָה, חֲכָמָה, חֲכָמָה מִי"ם עֲלִיוֹנִים, מִתְּמָן אֲתַמְשָׁךְ, וּבְגִין דָּא כִּי מִן הַפְּסִימֵי מְשִׁיתָהוּ, שֶׁ תְּלַת אַבְהֵן, וְדָא מ"ש מִן מֹשֶׁה, ה' שְׁכִינָתָא תַּתָּא, הֵבֶל ה' ל"ב.

וְכַפֵּר שְׁמֵיהּ תְּרִין זְמַנִּין מֹשֶׁה מֹשֶׁה (שמות ג ד), לְאַחַדָּא בְּתִרִין הַהִי"ן ה' עֲלָאָה ה' תַּתָּא, וְלְאַחַדָּא בְּתַלַּת עֲנָפִין וּבְתַלַּת שְׂרָשִׁין דְּאֵינוֹן שֵׁת, תְּרִי זְמַנִּין מ"ה מִמֹּשֶׁה אִיהוּ אֲחִזִּי רְזָא (משלי ל ד) מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵּׁם בְּנוֹ, דְּבַתַּלַּת אַבְהֵן אֲתַלְבֵּשׁ מ"ה דְלְעֵילָא, וּבְתַלַּת דְּרָגִין דְלְתַתָּא מ"ה דְלְתַתָּא, וּמִשֵּׁה כְּלִיל תְּרוּוִיָּהוּ, אִיהוּ מְרַכְּבָתָא שְׁלִימָתָא עֲלָאָה וְתַתָּא, כְּגִוּוֹנָא דָּא שֶׁ מִן מֹשֶׁה תְּלַת אַבְהֵן, דְּאֲתָמַר בֵּיה (יחזקאל א י) וּפְנֵי אֲרִיָּה אֵל הַיָּמִין וּפְנֵי שׂוֹר וּפְנֵי נֶשֶׁר וְכו', מ"ה דְּמֹשֶׁה וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, וּבְגִין דְּאִיהוּ מְרַכְּבָה לְעֵילָא וְתַתָּא, אָמַר (שמות ג יג) וְאָמְרוּ לִי מַה שְׁמוֹ מַה אָמַר אֲלֵיהֶם, אֲדַהְכִּי הָא רַבִּי יִצְחָק

מה אמר אליהם. בינתים הרי רבי יצחק ורבי יודאי ורבי יהודה ושאר החברים באו. אמר להם רבי שמעון: במה עסקתם? אמרו לו: שמענו עליך ובאנו אליך, ששאלנו עליך את כל החברים ולא מצאנו מי שמודיע לנו עליך, עד שפגשנו את רבי יוסי ורבי אלעאי ורבי אלעזר שהיו מתעסקים בסוד של הכל בכל בגלגליו.

אמר רבי שמעון: ודאי שמעשה הצדיקים תלוי למעלה, ושם הכל נודע, וההתעוררות שלמטה גורמת להתעוררות שלמעלה, בודאי שסוד הגלגול הוא במקום אחד, וכל הגלגולים הם כמו הגלגלים שעולים ויורדים, וגלגל אחד הוא קבוע באמצע ביניהם, והוא לא מתנענע לכאן ולכאן.

וסוד הדבר הרי פשוטה, דור הלך ודור בא והארץ לעולם עמדת, שהיא קבועה ביניהם (כמו זה הנפש

היא בקביעות של הגוף, והרוח עולה ויורדת בגוף ומתפשטת בכל ורידי הלב, כבר אמרנו שהגלגולים הם כמו הגלים שעולים ויורדים בגלגול אחד), כמו זה הנפש היא בקביעות בגוף, והרוח יורדת ועולה בגוף, ומתפשטת בכל ורידי הלב שמתנענעים, זהו שכתוב אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו, אבל הנפש קבועה בלב פאשה שהיא קבועה בבית, זהו שכתוב מושיבי עקרת הבית, ובעלה ויצא ויצא ושוב, כך דור הלך ודור בא, זה העמוד האמצעי, הוא הולך ונבא בגלגול, אבל השכינה לעולם עמדת, היא לא הולכת בגלגול ולא מרככת במקום אחר, ומשום זה נאמר בה אשתך כגפן פריה, מה גפן לא מקבלת עליה הרפכה ממין אחר מפל עץ שבעולם, כך השכינה לא מקבלת עליה

ורבי יודאי ורבי יהודה ושאר חבריאי קאתו, אמר להו רבי שמעון במאי עסקיתו, אמרו ליה שמענא בך ואתינא לגבך, דשאלנא עלך לכל חבריאי ולא אשפחנא מאן דאודע לך מינה, עד דאערענא ברבי יוסי ורבי אלעאי ורבי אלעזר דהו מתעסקין ברזא דהכל בכל בגלגלין דיליה.

אמר רבי שמעון ודאי עובדא דצדיקאי לעילא תליא, ותמן אשתמודע פלא, ואתערוותא דלתתא גרים אתערוותא דלעילא, בודאי רזא דגלגולא באתר חד איהו, וכל גלגולים אינון כגוונא דגלגלים דסלקין ונחתין, וגלגל חד איהו קבוע באמצעיתא בינייהו, ואיהו לא מתנענעא הכא והכא.

ורזא דמלה הא אוקמוהי, (קהלת א ד) דור הלך ודור בא והארץ לעולם עמדת, דאיהי קביעא בינייהו (כגוונא דא, נפש איהו בקביעו דגופא,

ורוחא סלקא ונחתא כגופא ומתפשטא בכל ורידי דלבא, כבר אמרנא דגלגולים אינון כגוונא דגלגלים דסלקין ונחתין בגלגול חד), כגוונא דא נפש איהי בקביעו דגופא, ורוחא נחתא וסלקא כגופא, ומתפשטא בכל ורידי דלבא דמתנענעין, הדא הוא דכתיב (יחזקאל א כ) אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו, אבל נפשא קביעא בלבא, פאתתא דאיהי קביעא בביתא, הדא הוא דכתיב (תהלים

קיג ט) מושיבי עקרת הבית, ובעלה (בראשית ח

ז) ויצא ויצא ושוב, הכי דור הולך ודור בא, דא עמודא דאמצעיתא, איהו אזיל ואתי בגלגולא, אבל שכינתא לעולם עומדת, איהי לא אזלא בגלגולא, ולא אתרכיבת באתר אחרא, ובגין (דף קיא ע"א) דא אתמר בה, (תהלים

קכח ג) אשתך כגפן פריה, מה גפן לא קבילת הרפכה ממין אחרא מפל אילנא דעלמא, הכי

הרפכה אחרת בעולם אלא
מבעלה.

קמו כל החברים והשתטחו לפניו
ואמרו: אלו לא באנו לעולם אלא
לשמע את זה - די. פתח ואמר:
וזרח השמש ובא השמש, וזרח
השמש זה העמוד האמצעי,
שהוא משה בדמותו. וזרח, זהו
שכתוב יהו"ה מסיני בא וזרח
משעיר למו. ובא השמש,
כשהתפנס משה, ועם כל זה,
שהתפנס אל מקומו, שואף זורח
הוא שם, וזה יהושע שהיה כמו
הלכנה, שהיא השכינה.

ועוד, וזרח השמש זה משה,
כשיבא בגלגול בצדיק גמור,
וכשהוא לא בצדיק גמור - ובא
השמש, מתפנס ממנו והולך ובא
בגלגול, עד שמוצא את מקומו,
ומשום זה אל מקומו שואף זורח
הוא שם.

ועוד, וזרח השמש זה הקדוש
ברוך הוא, באיזה מקום? באדם
שהשכינה עמו, כמו שנאמר בכל
מקום אשר אזכיר את שמי וגומר,
ותרגם אינקלוס, במקום שתשרה
שכינתו שם, ואם אין שם שכינה
- ובא השמש, מתפנס ממנו
הקדוש ברוך הוא ונשאר
בחשכה, ושולטים עליו כמה
מחבלים וכמה יסורים רעים
שאינם יסורים של אהבה. זהו
שכתוב על פי אין אלהי בקרבי
מצאוני הרעות האלה, שהרעות
הללו ממנות על כל העתים
והרגעים, שעליהם נאמר
ותפקדנו לבקרים לרגעים
תבחננו, וזהו שאמר דוד בידך
עתותי וגומר, ומי גורם שלא
שורה עליו שכינה ולא מאיר
עליו השמש? בגלל ההבל של
שקר ודברי שקר שיוצאים מפיו,

שכינתא לא קבילת עליה הרפכה אחרת
בעלמא אלא מבעלה.

קמו פלהו חבריא ואשתטחו קמיה, ואמרו
אלו לא אתינא לעלמא אלא למשמע
דא די, פתח ואמר וזרח השמש ובא
השמש (קהלת א ה), וזרח השמש דא עמודא
דאמצעיתא, דאיהו משה בדיוקניה, וזרח
הדא הוא דכתיב (דברים לג ב) יהו"ה מסיני בא
וזרח משעיר למו, ובא השמש פד אתפניש
משה, ועם כל דא דאתפניש אל מקומו שואף
זורח הוא שם, ודא יהושע דהוה פגוונא
דסיהרא דאיהי שכינתא.

ועוד וזרח השמש דא משה, פד ייתי בגלגולא
בצדיק גמור, וכד לא איהו בצדיק גמור
ובא השמש, אתפניש מניה, ואזל ואתי
בגלגולא עד דאשפח אתריה, ובגין דא אל
מקומו שואף זורח הוא שם.

ועוד וזרח השמש דא קודשא בריך הוא, באן
אתר, בכר נש דשכינתא עמיה, כמה
דאת אמר (שמות כא) בכל המקום אשר אזכיר
את שמי וגומר, ותרגם אנקלוס באתר דתשרי
שכינתיה תמן, ואי לית שכינתא תמן ובא
השמש, אתפניש מניה קודשא בריך הוא,
ואשתאר בחשוכא ושלטין עליה כמה מחבלין
וכמה יסורין בישינ, דלאו אינון יסורין של
אהבה, הדא הוא דכתיב (דברים לא יז) על פי אין
אלהי בקרבי מצאוני הרעות האלה, דאלין
רעות ממנן על כל עתין ורגעין, דעלייהו
אתמר (איוב ז יח) ותפקדנו לבקרים לרגעים
תבחננו, וזהו שאמר דוד (תהלים לא טז) בידך
עתותי וגומר, ומאן גרים דלא שריא שכינתא
עליה, ולא נהיר שמשא עליה, בגין הבל
דשקרא ומלין דשקרא דנפקין מפומוי, ובגין דא

יש הבל אשר

ומשום זה - יש הכל אשר נעשה על הארץ. יש הכל ויש הכל. יש הכל מבעלי השקר שנאמר בהם הכל המה מעשה תעתועים, שהם תועים במעשה של שקר. ויש הכל שנאמר בו כי על כל מוצא פי יהו"ה יחיה האדם, וזה ההכל של התורה, שהוא חמשה חמשי תורה, מן ב' של בראשית עד ל' של לעיני כל ישראל, וזהו הכל, והרי שש הם עם זה ספר? אלא זה ו' שהוא הקול, שעולה בהכל שהוא ה'. אשרי הוא מי שמחבר אותם כאחד ומוציא אותם מפיו באהבה ויראה של י"ה, ומשום זה יש הכל וכו', אשר יש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים.

אמרו לו החברים: רבי רבי אם כן שהם צדיקים, למה מגיע אליהם כמעשה הרשעים? אמר להם: הגלגול גרם להם שביא להם כמעשה הרשעים, כאלו היו רשעים, כן יבאו להם יסורים ודחק, ואלו הם שנשמותיהם מהצד של אדם והכל, שזה חטא במחשבה ומעשה, ומשום זה אמר עליהם הכתוב בשגם, זה הכל, גם - לרבות אדם.

אמרו לו: ידענו שמחשבה היא אדם קדמון, מ"ה שלמעלה, מ"ה שמו, מעשה כ"ח שלו, עשרים ושמונה אותיות של מעשה של בראשית ברא וכו', והכל חכמה, פח מה, אם כן במה היו יכולים לחטא כאן? אמר להם: בודאי כל מי שחטא בגופו ששם המעשה, ובנשמתו ששם המחשבה, כאלו חטא באותו שהוא נברא בדמותו. זהו שכתוב ויברא אלהים את האדם בצלמו וכו'.

ויש רשעים שמגיע אליהם כמעשה הצדיקים, שיש להם

נעשה על הארץ, אית הכל ואית הכל, אית הכל ממארי דשקרא דאתמר בהון (ירמיה י טו) הכל המה מעשה תעתועים, דאינון תועים בעובדא דשקרא.

ויש הכל דאתמר ביה, (דברים ח ג) כי על כל מוצא פי יהו"ה יחיה האדם, ודא הכל דאורייתא, דאיהו חמשה חמשי תורה, מן ב' דבראשית עד ל' לעיני כל ישראל, ודא הוא הב"ל, והא שית אינון עם זה ספר, אלא דא ו' דאיהו קול דסליק בהכל דאיהו ה', זפאה איהו מאן דמחבר לון פחדא, ואפיק לון מפומוי ברחימו ודחילו די"ה, ובגין דא (קהלת ח יד) יש הכל וכו', אשר יש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים.

אמרו ליה חבריא רבי רבי אי הכי דאינון צדיקיא אמאי מגיע אליהם כמעשה הרשעים, אמר לון גלגולא גרים לון דייתי לון פעובדא דרשיעיא, כאלו הוו רשיעיא הכי ייתי לון יסורין ודחקין, והאי אינון דנשמתינ דלהון מסטרא דאדם והכל, דדא חאב במחשבה ועובדא, ובגין דא אמר עלייהו קרא (קהלת א טו) בשגם זה הכל, גם לרבות אדם. אמרו ליה ידענא דמחשבה איהי אדם קדמאה, מ"ה דלעילא, מ"ה שמו, עובדא כ"ח דיליה, כ"ח אתוון דעובדא דבראשית ברא וכו', וכלא חכמה פח מה, אם כן במאי הוו יכלי למחטי הכא, אמר לון בודאי כל מאן דחב בגופיה דתמן עובדא, ובנשמתייה דתמן מחשבה, כאלו חאב ביהווא דאתברי איהו בדיוקניה, הדא הוא דכתיב (בראשית א כז) ויברא אלהים את האדם בצלמו וכו'.

ויש רשעים שמגיע אליהם כמעשה

עֲשֵׂר וְשָׁלוֹם וְאֲרִיכוֹת יָמִים
בְּעוֹלָם הַזֶּה. אָמְרוּ לוֹ: מֵאַחַר
שֶׁהֵם רָשָׁעִים, לָמָּה יֵשׁ לָהֶם אֶת
כָּל הַכְּבוֹד הַזֶּה? אָמַר לָהֶם:
הַטּוֹבָה הַזֹּאת שֶׁלָּהֶם הִיא הַכֵּל
וְרַעוּת רִיחַ, שֶׁהַגְּלוּל שֶׁלָּהֶם גָּרַם
לָהֶם שְׂיָהוּ רָשָׁעִים גְּמוּרִים, וְעָשׂוּ

(זכיות כּמה מהם, וּהַתְּקַצְרוּ בְּקֶצֶר שָׁנִים וְלֹא
הִשְׁתַּלֵּם לָהֶם) כּמה מִיָּנִי טוֹבוֹת,
הֵבִיא אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּגִלְגּוּל לְהַשְׁלִים לָהֶם שְׂכָרָם
בְּעוֹלָם הַזֶּה, זֶהוּ שֶׁפְּתוּב וּמְשֻׁלָּם
לְשִׁנְאֵיו אֶל פָּנָיו כּו', וְעַלִּיהֶם
נֶאֱמַר וּבִכֵּן רֵאִיתִי רָשָׁעִים קְבוּרִים
וּבָאוּ כּו'. בִּינְיָתִים הִנֵּה רַבִּי פִּנְחָס
שִׁינְרַד מִהַיְשִׁיבָה הָעֲלִיוֹנָה,
וְנִרְאָה תַּחַת צֵלוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן,
וְאָמַר לוֹ: מַה זֶה הַכֵּל אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה
עַל הָאָרֶץ, וְכִי עַל הָאָרֶץ נַעֲשֶׂה
הַכֵּל? אֵלָּא כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאֵד
יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ, שִׁישׁ הַכֵּל אֲשֶׁר
נַעֲשֶׂה עַל הָאָרֶץ, הַהַכֵּל שֶׁל
תְּפִלוֹת וְהַהַכֵּל שֶׁל הַתּוֹרָה נַעֲשֶׂה
עַל הָאָרֶץ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
שֶׁהִיא שְׂכִינָתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר בֵּה
וְהָאָרֶץ הַדָּם רִגְלִי, וּמֵהוּ הַהַכֵּל
שֶׁנַּעֲשֶׂה עֲלֵיהָ? אֵלָּא הַפֶּךָ הַכֵּל
וְתַמְצָא הַלֵּב, וּמִמֶּנּוּ יוֹצֵא הַכֵּל,
וְזוֹ הַנֶּפֶשׁ, וּבֵה עוֹלָה הַדְּבוּר,
הַרוּחַ יוֹצֵאת מֵאֶזֶן שְׁמָאֵל שֶׁל
הַלֵּב, וּמִמֶּנּוּ יוֹצֵא הַקּוֹל, וְהַקּוֹל
הוּא הָאֵילָן, שֶׁנִּחְלַק לְכַמָּה קוֹלוֹת
שֶׁהֵם עֲנָפֵי הָאֵילָן, וְהַפְּרִי שֶׁלוֹ
הוּא הַדְּבוּר, וְשִׁנְיָהֶם עֵץ פְּרִי, וְהֵם
גוֹף וּבְרִית, הָעֵץ זֶה ו', וְהַפְּרִי זֶה
י', אוֹת הַבְּרִית.

ה' הַתְּחַתּוֹנָה שֶׁרַשׁ הָאֵילָן, שִׁישׁ
בוֹ שְׁלֹשָׁה וָיִי"ם פְּנִגְדֵי שְׁלֹשָׁה
הָעֲנָפִים שֶׁל ש', ה' הָעֲלִיוֹנָה
שְׁלֹשָׁה עֲנָפִים, וְהֵם שְׁלֹשַׁת
הַוָּי"ם מִן וַיִּסַּע וַיָּבֵא וַיֵּט, זֶהוּ
עֵץ הַחַיִּים שֶׁעָקַר עֲנָפוֹ, שֶׁקֶצֶץ
בְּנִטְיַעוֹת וְאֶסְתַּלַּק אִיבָא, וְנֶאֱמַר בְּאֵילָנָא

הַצְּדִיקִים, דְּאִית לוֹן עוֹתְרָא וּשְׁלָם וְאֲרִיכוֹ
דְּיוֹמִין בְּהַאי עֲלָמָא, אָמְרוּ לִיה בְּתַר דְּאִינוּן
רָשָׁעִים אֲמַאי אִית לוֹן כָּל הַאי יָקָר, אָמַר לוֹן
הַאי טוֹבָה דְּלֵהוֹן אִיהוּ הַכֵּל וְרַעוּת רִיחַ,
דְּגִלְגּוּלָא דְּלֵהוֹן גָּרַם לוֹן דְּהוּוּ רָשָׁעִים
גְּמוּרִים, וְעָבְדוּ (זְכוּוֹן כּמה מִנְיָהוּ, וְאֶתְקַצְרוּ בְּקֶצֶרוֹת שָׁנִין
וְלֹא אִשְׁתַּלֵּם לוֹן), כּמה מִיָּנִי טָבִין, אִיִּיתִי לְהוֹן
קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִלְגּוּלָא לְאַשְׁלָמָא לוֹן
אֲגִרִיִּיהוּ בְּהַאי עֲלָמָא, הִדָּא הוּא דְכָתִיב (דְּבָרִים
י') וּמְשֻׁלָּם לְשִׁנְאֵיו אֶל פָּנָיו וכו', וְעַלִּיִּיהוּ
אֲתָמַר (קֵהֶלֶת ח') וּבִכֵּן רֵאִיתִי רָשָׁעִים קְבוּרִים
וּבָאוּ וכו'. (דף קיא ע"ב) אֲדַהֲכִי הָא רַבִּי פִּנְחָס
קָא נְחִית מִמְּתִיבְתָא עֲלָאָה, וְאֶתְחַזִּי תַּחַת
טוֹלָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן, וְאָמַר לִיה מַאי הַכֵּל אֲשֶׁר
נַעֲשֶׂה עַל הָאָרֶץ, וְכִי עַל הָאָרֶץ אֲתַעְבִּיד הַכֵּל,
אֵלָּא כּמה דָּאת אָמַר (בְּרַאשִׁית ב') וְאֵד יַעֲלֶה מִן
הָאָרֶץ, דְּאִית הַכֵּל אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה עַל הָאָרֶץ, הַכֵּל
דְּצִלוֹתִין וְהַכֵּל דְּאוּרִיִּיתָא אֲתַעְבִּיד עַל אַרְעָא
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְאִיהִי שְׂכִינְתִּיהָ, דְּאֶתְמַר
בֵּה (יִשְׁעִיָּה י"א) וְהָאָרֶץ הַדָּם רִגְלִי, וּמַאי נִיהוּ הַכֵּל
דְּאֶתְעָבִיד עֲלֵיהָ, אֵלָּא הַפּוֹךְ הַכֵּל וְתַשְׁכַּחִיהָ
הַלֵּב, וּמִנְיָה נָפִיק הַכֵּל וְדָא נֶפֶשׁ וּבִיה סָלִיק
דְּבוּר, רוּחָא נָפִיק מֵאוּדְנָא שְׁמָאֵלָא דְלִבָּא,
וּמִנְיָה נָפִיק קָלָא, וְקָלָא אִיהוּ אֵילָנָא, דְּאֶתְפִּלַּג
לְכַמָּה קָלִין דְּאִינוּן עֲנָפִין דְּאֵילָנָא, וְאִיבָא
דִּילִיָּה דְּבוּר, וְתַרְוִיָּהוּ עֵץ פְּרִי, וְאִינוּן גּוֹף
וּבְרִית, דָּא עֵץ ו', וְדָא פְּרִי י' אוֹת הַבְּרִית.

ה' תַּתָּאָה שְׁרָשָׁא דְאֵילָנָא, דְּאִית בִּיה תַּלְתַּת
וָוִי"ן לְקַבֵּל תַּלְתַּת עֲנָפִין דְּש', הַ עֲלָאָה תַּלְתַּת
עֲנָפִין, וְאִינוּן תַּלְתַּת וָוִי"ן מִן וַיִּסַּע וַיָּבֵא וַיֵּט,
הַאי אִיהוּ עֵץ הַחַיִּים דְּאֶעְקַר עֲנָפוֹ דְּקֶצֶץ
בְּנִטְיַעוֹת וְאֶסְתַּלַּק אִיבָא, וְנֶאֱמַר בְּאֵילָנָא (דְּנִיָּאֵל
ד' יא) גִּדּוּ אֵילָנָא וְקַצְצוּ עֲנָפוֹהִי וכו', בְּרַם עָקַר

באילן גדו האילן וקצצו ענפיו וכו'. ברם, עקר שרשיו בארץ השאירו, שהיא ה' התחתונה, הסתלק הו"י ונשארה ה', ומשום זה שלש משמרות הו"י הלילה, ובכל משמר ומשמר יושב הקדוש ברוך הוא ושואג כארי וכו', ה' של הלילה עליה שואג הקדוש ברוך הוא בשלש משמרות ששם הו"י, שם הו"י הוא ודאי.

ומנין לנו שעקר אדם את האילן והפרי והענפים שלו, ולא נשאר שם אלא השרש שהיא ה' התחתונה? זהו שכתוב ויאמר לו איכה, כמו שאיכה שנאמר בה איכה ישבה בדר, איך ה' ישבה בדר? בגלל זה התגלגל אדם בשלשת האבות, שהם ענפי האילן והגוף והפרי של האילן, והתפקן מה שעקר, ירד באברם ונטע בו ה', שהיא ענפי האילן, ירד ביצחק ועשה פרי שהוא י' מן יצחק, ירד ביצקב ונטע בו ו' שהוא האילן, שנאמר בו ואלהי יצקב.

אחר כך בא משה שנאמר בו בשגם הוא בשר, שגם זה הבל, והוריד חמשה חמשי תורה, שהיא שרש האילן, והשלים את האילן בשם של יהו"ה, ומשום זה השתלם בו שם יהו"ה, כמו שנאמר ואמרו לי מה שמו מה אמר אליהם, כי יאמרו לא נראה אליך יהו"ה, דלא אבהן לא אתגלי לון, בגין דלא הוה שלים שמא, באבהן לא אתגליא לון, הדא הוא דכתיב (שם ו ג) ושמי יהו"ה לא נודעתי להם, במה דחב אדם אתתקן, ובמה דחב הבל אתתקן, ואתחזר כללא בתקונייה בענפוי בשרשוי בגופיה באיביה, וכלא אשתלים בב"ר דאיהו משה, ב"ר מן בראשית, מה שהיה שת ירדה לשם י' ונעשה שי"ת, ומתחיל בב' שהיא ברכה להוציא

שרשוהי בארעא שבקו, דאיהו ה' תתאה, אסתלק הו"י ואשתאר ה', ובגין דא שלש משמרות הו"י הלילה, ובכל משמר ומשמר יושב הקדוש ברוך הוא ושואג כארי וכו', ה' דהלילה עליה קודשא ברוך הוא שואג בשלש משמרות דתמן הו"י, תמן הו"י איהו ודאי.

ומנא לן דאעקר אדם אילנא ואיבא וענפין דיליה, ולא אשתאר תמן אלא שרשא

דאיהי ה' תתאה, הדא הוא דכתיב (בראשית ג ט) ויאמר לו איכה, פגוונא דאיכה דאתמר ביה (איכה א א) איכה ישבה בדר, איך ה' ישבה בדר, בגין דא אתגלגל אדם בתלת אבהן, דאינון ענפין דאילנא וגופא ואיבא דאילנא, ואתתקן מה דאעקר, נחית באברם ונטע ביה ה' דאיהי ענפין דאילנא, נחית ביצחק ועביד איבא דאיהו י' מן יצחק, נחית ביצקב ונטע ביה ו' דאיהו אילנא, דאתמר ביה ואלהי יצקב.

דביתר אתא משה דאתמר ביה (בראשית ו א) בשגם הוא בשר, שגם זה הבל, ונחית חמשה חמשי תורה, דאיהי שרשא דאילנא, ואשלים אילנא בשמא דיהו"ה, ובגין דא אשתלים ביה שם יהו"ה, פמה דאת אמר (שמות ג יג) ואמרו לי מה שמו מה אמר אליהם, (שם ד א) פי יאמרו לא נראה אליך יהו"ה, דלא אבהן לא אתגלי לון, בגין דלא הוה שלים שמא, באבהן לא אתגליא לון, הדא הוא דכתיב (שם ו ג) ושמי יהו"ה לא נודעתי להם, במה דחב אדם אתתקן, ובמה דחב הבל אתתקן, ואתחזר כללא בתקונייה בענפוי בשרשוי בגופיה באיביה, וכלא אשתלים בב"ר דאיהו משה, ב"ר מן בראשית, מה שהיה שת ירדה לשם י' ונעשה שי"ת, ומתחיל בב' שהיא ברכה להוציא

את הארץ מקללתה, שנאמר ב' ארוה האדמה בעבורך, ואחר ירדה ר' עליה, שהיא ראשית חכמה, וכשקרב להר סיני, ירדה א' מן בראשית, שהיא אנכי, וירד עליה הכתר, שהן האותיות של עשר אמירות, והשתלם האילן בכל התקונים שלו.

אמרו לו: רבי רבי, הרי האילן שלם ביהו"ה, למה ירדה א' מן בראשית? אלא משום שהוא מעין להשקות את האילן, שמשם אלהי"ם מליא"ה מכל תשע הספירות, שהם בכראשית, שש הן שש הספירות, ברא, שלש ספירות העליונות, אלהי"ם היא העשירית מליאה מכל התשע, השלמות של כלם, ומשום זה בראשית ברא אלהי"ם, בראשית ברא עם אלהי"ם, את השמים ואת הארץ. באו לנשק אותו ופרח למעלה.

אמר רבי שמעון: חברים, בודאי שהקדוש ברוך הוא הסכים עמנו, שעליונים ותחתונים להיות עמנו בחבור הזה, אשרי הדור שזה התגלה בו, שעתיד כל זה להתחדש על ידי משה בסוף הימים בדור האחרון, לקיים את הפתוב מ"ה ש"היה ה"וא שיהיה, ובו מ'מכון ש'בתו ה'שגית, אשרי העם שפכ"ה לו בגימטריא מש"ה, אשרי העם שיהו"ה אלהיו, שעליו נאמר דור הלך ודור בא, ואין דור פחות מששים רבוא, ועליו נאמר דבר צנה לאלף דור, והתפשטותו היא בכל דור ודור ובכל צדיק וחסד שמתעסק בתורה, עד ששים רבוא, להשלים את כלם מהפגם שלהם, וסוד הדבר - והוא מחלל מפשעונו, שהוא שקול לכלם,

בראשית, מה דהוה שת נחית תמן י' ואתעביד שי"ת, ומתחיל בב' דאיהי ברכה לאפקא ארעא מלווטיא, דאתמר בה (בראשית ג יז) ארוה האדמה בעבורך, ולבתר נחית ר' עליה דאיהי ראשית חכמה, וכד קריב לטורא דסיני נחית א' מן בראשית דאיהי אנכי, ונחית עליה כתר, דאינון אתוון דעשר אמירן, ואשתלים אילנא בכל תקונין דיליה.

אמרו ליה רבי רבי, הא אילנא שלים ביהו"ה, אמאי נחית א' מן בראשית, אלא בגין דאיהו נביעו לאשקאה אילנא, דמתמן אלהי"ם מליא"ה מכל תשע ספיראן, דאינון בבראשית, שית אינון שית ספיראן, ברא תלת ספיראן עלאין, אלהי"ם איהו עשיראה מליאה מפלהו תשע, שלימו דכלהו, ובגין דא בראשית ברא אלהי"ם, בראשית ברא עם אלהי"ם, את השמים ואת הארץ, אתו לנשקא ליה פרח לעילא.

אמר רבי שמעון חבריא בודאי קודשא בריך הוא אסתפם עמנא, עלאין ותתאין למהוי בהאי חבורא, זפאה דרא דהאי אתגלייא ביה, דעתיד פוליי האי לאתחדשא על ידא דמשה בסוף יומיא בדרא בתראה, לקיימא קרא (קהלת א ט) מ"ה ש"היה ה"וא שיהיה, וביה (דף קיב ע"א) (תהלים לג יד) מ'מכון ש'בתו ה'שגית, (שם קמד טו) אשרי העם שפכ"ה לו בגימטריא מש"ה, אשרי העם שיהו"ה אלהיו, דעליה אתמר (קהלת א ד) דור הולך ודור בא, ולית דור פחות מששים רבוא, ועליה אתמר (תהלים קה ה) דבר צנה לאלף דור, ואתפשטותיה הוא בכל דרא ודרא, בכל צדיק וחסד דמתעסק באורייתא, עד שתין רבוא,

לאשלמא לכלהו מפגימו דלהון, ורזא דמלה (ישעיה נג ה) והוא מחולל

כמו שבארנוהו בעלי המשנה,
אשה אחת ילדה ששים רבוא,
ומיהו? משה ששקול פששים
רבוא, ומשום זה נאמר עליו דור
הלך (דור בא), לאותו העולם, ודור
בא הוא יבא כמו מקדם.

ועוד, פי שת לי אלהי"ם זרע
אחר, התפשטותו של שת היתה
עד יעקב, שפרח בו י' מן שית
ונשאר שת, ונשאר יעקב עקב,
שיעקב היה דיוקנו של אדם
הראשון, כמו שבארנו, יפיו של
יעקב כעין יפיו של אדם
הראשון, ובשכיל הי' זהו נאמר
אכן מאסו הבונים, שהם אברהם
ויצחק, שנאמר בה לאדם, הוא
ישופך ראש ואתה תשופנו עקב,
שהיו יודעים שהיה עתיד ללקות
מהנחש, ומשום זה נאמר בה אכן
מאסו הבונים.

אמרו לו החברים: והרי אמר רבי
פנחס שאות י' היא ביצחק?
אמר: ודאי י' עליונה היא מן
חכמה, וזו היא י' קטנה, ומשום
זה נאמר בה עקב, זהו שכתוב
ואתה תשופנו עקב, וזו פה ירף
יעקב שנאמר בה ויגע בכף ירכו,
ונאמר בו ויגע בכף ירכו, ונאמר
בו והוא צלע על ירכו, וזה י' מן
אדני, והוא י' מן הוה"י, שבה
ויסתר משה פניו כי ירא מהביט
למקום שחטא בראשונה, לפני
שיבא בגלגול. פיון שבא יעקב
לשם, מיד - ויעקב נסע סתה
ויבן לו בית, בית י', מיד השתלמה
י' עם עקב ונעשה יעקב, וזהו
שאמר הכתוב ויבא יעקב שלם,
ואחר כך בא משה והפך הוה"י
מדין לרחמים, וחסר יהו"ה, וזהו
הסוד של אכן מאסו הבונים.
באותו זמן פלם אמרו מאת
יהו"ה היתה זאת כו'.

מפשענו, דאיהו שקיל לכלהו, כמה דאוקמוה
מארי מתניתין אשה אחת ילדה ששים רבוא,
ומנו משה דשקיל פששים רבוא, ובגין דא
אתמר עליה דור הולך (דור בא) לההוא עלמא,
ודור בא איהו ייתי כמלקדמין.

ועוד (בראשית ד כה) פי שת לי אלהי"ם זרע אחר,
שת אתפשטותיה הוה עד יעקב, דפרח
ביה י' מן שית ואשתאר שת, ואשתאר יעקב
עקב, דיעקב דיוקניה דאדם קדמאה הוה,
כמה דאוקמוה שופריה דיעקב פעין שופריה
דאדם הראשון, ובגין האי י' אתמר (תהלים קיח
כא) אכן מאסו הבונים, דאינון אברהם ויצחק,
דאתמר בה לגבי אדם (בראשית ג טו) הוא ישופך
ראש ואתה תשופנו עקב, דהוה ידעין דהוה
עתידה לאלקאה מחו"א, ובגין דא אתמר בה
אכן מאסו הבונים.

אמרו ליה חבריא, והא אמר רבי פנחס דאת
י' איהי ביצחק, אמר ודאי י' עלאה
איהי מן חכמה, והאי איהי י' זעירא, ובגין
דא אתמר בה עקב, הדא הוא דכתיב ואתה
תשופנו עקב, ודא פה ירף יעקב, דאתמר
בה (בראשית לב כו) ויגע בכף ירכו, ואתמר ביה
והוא צלע על ירכו, ודא י' מן אדני, ואיהו
י' מן הוה"י, דבה (שמות ג ו) ויסתר משה פניו כי
ירא מהביט לאתר דחב בדקדמיתא, קדם
דייתי בגלגולא, פיון דאתא יעקב תמן,
מיד (בראשית לג יז) ויעקב נסע סתה ויבן לו בית,
בית י', מיד אשתלים י' בעקב ואתעביד יעקב,
ודא איהו דאמר קרא (שם טו) ויבא יעקב שלם,
ולבתר אתא משה והפך הוה"י מדינא לרחמי
ואתחסר יהו"ה, ודא איהו רזא אכן מאסו
הבונים, בההוא זמנא אמרו פלהו מאת יהו"ה
היתה זאת וכו'.

(אמר המגיה זה הלשון מצאתי בספר אחר).

בראשית, אין ראשית אלא נשמה. אמר לו, מפאן נודע שבאות ברית המילה הזו חטא אדם וכל הדורות שבאו אחריו, וזהו שאמר הכתוב פקד עון אבות על בנים, משום שמעשה אבותיהם בידיהם. אמר לו, נמצא ששת גלגול של אדם והכל, שנאמר בו בשגם הוא בשר, בשגם זה הכל, וסוד הדבר - אז הוחל לקרא בשם יהו"ה, ואדעף בשם, אז, אותו שנאמר בו אז ישיר משה, בשם יהו"ה ואדעף בשם, בשני שמות, מה שמו ומה שם בנו, ונאמר בו הוחל, שמשם השתת העולם.

בינתים הנה רבי שמעון ורבי יצחק ורבי יודאי ורבי יהודה ושאר החברים פגשו את רבי אלעזר וחקריו שהיו עמו. אמר להם, במה עסקתם? אמרו לו, בסוד הגלגול של אדם והכל. אמר, ודאי בסוד העליון שהיינו מתעסקים אתם הייתם מתעסקים.

פתח כמו מקדם ואמר, יש הכל אשר נעשה על הארץ וכו', זה אדם והכל, במחשבה ובמעשה חטאו, כמו שבארנו למעלה, ומהם מחשבה ומעשה? האב והאם, חכמה ובינה, שעליהם נאמר כלם בחכמה עשית, הרי

עשיה, משום ששם כח מה, זו החכמה שהתחלקה לשני צדדים, מ"ה הוא אדם, מחשבה - חשב מ"ה, מ"ה - אדם, תמצא שאדם הוא מחשבה, בינה שם י"ה, האב והאם, והבן בתוכם העמוד שסומך אותם, אותו שנאמר בו בשגם הוא בשר, בשגם זה הכל, שהוא משה, משם היה, וכך פרשוהו הראשונים בשגם זה משה, הכל נקרא על שם ב' מן בראשית, ל' לעיני כל ישראל, ה' חמשה חמשי תורה דעתיד לאתייבא על פי יהו"ה? חזקיהו האדם.

ויש הכל של הצד האחר שנאמר בו הכל המה מעשה תענועים, וזהו הכל של נבלות הפה ודברים בטלים, שאין בהם תועלת כלל, ומשום זה יש הכל כו' שמגיע אליהם כמעשה הרשעים ויש הכל אשר מגיע אליהם כמעשה הצדיקים. מי זה הרשעים? זה סמא"ל ונחש, ש של משה

בראשית לית ראשית אלא נשמה, אמר ליה מהכא אשתמודע דבהאי אות דברית מילה חאב אדם וכל דרין דאתו אבתריה ודא איהו דאמר קרא פקד עון אבות על בנים בגין דמעשה אבותיהם בידיהם, אמר ליה אשתכח דשת איהו גלגולא דאדם והכל דאתמר ביה בשגם הוא בשר בשגם זה הכל ורזא דמלה אז הוחל לקרוא בשם יהו"ה, ואדעף בשם, אז, ההוא דאתמר ביה אז ישיר משה, בשם יהו"ה ואדעף בשם, בתרין שמין מה שמו ומה שם בנו ואתמר ביה הוחל דמתמן הושתת עלמא.

אדהכי הא רבי שמעון ורבי יצחק ורבי יודאי ורבי יהודה ושאר חבריא, פגעו ברבי אלעזר וחקריו דהוו עמיה, אמר לון במאי עסקיתו אמרו ליה ברזא דגלגולא דאדם והכל, אמר ודאי ברזא עלאה דהוינא משתדלון, הויתון אתון משתדלון.

פתח במלקדמין ואמר יש הכל אשר נעשה על הארץ וכו', דא אדם והכל, במחשבה ובמעשה חאבו, במה דאוקימנא לעילא, ומאי ניהו מחשבה ומעשה, אבא ואימא חכמה ובינה עליהו אתמר כלם בחכמה עשית הרי עשיה בגין דתמן כח מה, דא חכמה דאתפלג לתרין סטרין, מ"ה איהו אדם מחשבה חשב מ"ה, מ"ה אדם, תשכח דאיהו אדם מחשבה, בינה, תמן י"ה אבא ואמא ובן בגוייהו עמוד דסמיד לון, תהוא דאתמר ביה בשגם הוא בשר, בשגם זה הכל, דאיהו משה, מתמן הוה, והכי אוקמוהו קדמאין בשגם זה משה, הכל אתקרי על שם ב' מן בראשית, ל' לעיני כל ישראל, ה' חמשה חמשי תורה דעתיד לאתייבא על ידיה, ודא איהו הב"ל, דאתמר ביה כי על כל מוצא פי יהו"ה יחיה האדם.

ואית הכל דסטרא אחרא דאתמר ביה הכל המה מעשה תענועים ודא הוא הכל דנבלות הפה ופתגמין בטלין דלית בהו תועלת כלל, ובגין דא יש הכל וכו' שמגיע אליהם כמעשה הרשעים ויש

עשיה, משום ששם כח מה, זו החכמה שהתחלקה לשני צדדים, מ"ה הוא אדם, מחשבה - חשב מ"ה, מ"ה - אדם, תמצא שאדם הוא מחשבה, בינה שם י"ה, האב והאם, והבן בתוכם העמוד שסומך אותם, אותו שנאמר בו בשגם הוא בשר, בשגם זה הכל, שהוא משה, משם היה, וכך פרשוהו הראשונים בשגם זה משה, הכל נקרא על שם ב' מן בראשית, ל' לעיני כל ישראל, ה' חמשה חמשי תורה דעתיד לאתייבא על פי יהו"ה? חזקיהו האדם.

ויש הכל של הצד האחר שנאמר בו הכל המה מעשה תענועים, וזהו הכל של נבלות הפה ודברים בטלים, שאין בהם תועלת כלל, ומשום זה יש הכל כו' שמגיע אליהם כמעשה הרשעים ויש הכל אשר מגיע אליהם כמעשה הצדיקים. מי זה הרשעים? זה סמא"ל ונחש, ש של משה

היא שלשה ענפים של שרש האילן, וזו ש מן שת, מ"ה מן משה זה אדם, שהוא בדמות האדם שלמעלה, וזהו מה שמו ומה שם בנו, וזה המ"ה, (ה) תורת יהו"ה תמימה, ה' חמשה חמשי יהו"ה תמימה, ה' שנתנו לו בארבעים ימים וארבעים לילות שלחם לא אכל ימים לא שטה.

ומשום שעקר ש, שהיא שרש האילן, ממקומה, ונעשתה שלשה ענפים שהם שלשה זינים כמו זה: ש, של זרע שהוא יורה כחץ, נעשה ז', ששלש טפות התפשטו ונעשו שרביטים, ומשום שעקר אותם ממקומם, ומה שהיה שרש אחד, עקר אחד, התחלקו לשלשה, כף הוא גזק בשלשה גלגולים, אחד בנח, ושנים בשם ויפת, ומשום שפשבא נח, לא בקש רחמים על אנשי המבול, התבייש אחר כף ואמר, ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת, ושם, לא לחנם היה קובע מדרשות, וכיפת נאמר יפת אלהי"ם ליפת וישכן באהלי שם, בשלשת אלה היה צריך להשתרש בשרשיו. ראה שלא הצליח, עקר אותו משם ונטע אותו אחר כף יחידי.

אבר אדם ננטע בשלשת האבות, והצטרף והתלבן בהם והשתרש בשרשיו והצליח, מיד בא משה שהוא בנו של אדם, ונתן הקדוש ברנף הוא תורה על ידו להשקות את האילן להתגדל בשרשיו וענפיו. באותו זמן התפקן האילן שעקר, החטא שחטא בעץ כאן תקן הכל, אחר שהתכנס משה מן העולם נאמר בו וזרח השמש ובא השמש, ונאמר בו הולך אל דרום וסובב אל צפון סובב הולך הרוח, שלש פעמים סובב כנגד שלשה גלגולים שרוחו סובבה שם. מיד כשמצא שם לשרות, מה כתוב? ועל סביבותיו שב הרוח.

אמר לו רבי אלעזר: כאן נודע סוד עליון מרוח הקדש שלמעלה, שהוא בן י"ה, שסובב לימין ושמאל והעמוד האמצעי, ואחר כף לשלשת התחתונים, שהם צדיק ושני עמודי האמת, וכף אדם העליון אף כף בששה צדדים, וזה הסוד של בראשית ברא שית למעלה, ברא שית למטה, שפרחה.

הכל אשר מגיע אליהם כמעשה הצדיקים, מאי הרשעים דא סמא"ל ונחש ש דמשה איהי תלת ענפין דשרשא דאילנא ודא ש מן שת, מ"ה מן משה דא אדם, דאיהו בדיוקנא דאדם דלעילא, ודא איהו מה שמו ומה שם בנו ותאי מ"ה, (ה) תורת יהו"ה תמימה, ה' חמשה חומשי תורה דאתייהבו ליה בארבעין יומין בארבעין לילון דלחם לא אכל ומים לא שטה.

ובגין דעקר ש דאיהי שרשא דאילנא מאתרה ואתעבדת תלת ענפין דאינון תלת זינין כגוונא דא ש, דזרע דאיהו יורה כחץ, אתעבד ז', דתלת טפין אתפשטו ואתעבדו שרביטין, ובגין דאעקר לון מאתרייהו ומה דהיה שרשא חדא עקרא חדא, אתפלגו לתלת, הכי איהו אודריק בתלת גלגולין, חד בנח, ותרין בשם ויפת, ובגין דכד אתא נח לא בעא רחמי על אילין גוברין דטופנא אתבייש לבתר ואמר ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת, ושם לאו למנא הוה קבע מדרשות, ויפת אתמר ביה יפת אלהי"ם ליפת וישכון באהלי שם, באילן תלת הוה בעי לאשתרשא בשרשוי חמא דלא אצלח, אעקר ליה מתמן ונטע ליה לבתר יחידא.

אבל אדם אתנטע בתלת אבהו ואצטרף ואתלבן בהו ואשתרש בשרשוי ואצלח, מיד אתא משה דאיהו בריה דאדם ויהיב קודשא בריך הוא אורייתא על ידו לאשקאה אילנא לאתגדלא בשרשוי וענפוי בהווא זמנא אתפקן אילנא דעקר, חוכא דחאב באילנא הכא תקין כלא, לבתר דאתפניש משה מעלמא אתמר ביה וזרח השמש ובא השמש ואתמר ביה הולך אל דרום וסובב אל צפון סובב הולך הרוח תלת זמנין סובב לקבל תלת גלגולין דרוחיה אסחיר תמן, מיד דאשכח תמן לשריא, מה בתיב ועל סביבותיו שב הרוח.

אמר ליה רבי אלעזר אשתמודע הכא רזא עלאה, מרוחא דקודשא דלעילא דאיהו בן י"ה, דאסחר לימינא ושמאלא ועמודא דאמצעייתא ולבתר לתלת תתאין דאינון צדיק ותרי סמכי קשוט, והכי אדם עלאה אוף הכי בשית סטרין, ודא רזא דבראשית, ברא שית לעילא, ברא שית לתתא, י' דפרח.

מן שת איהו י' די'עקב, ד'פ'ר'ח ו' מי'גיה וא'ש'ת'אר ע'קב, ו'ד'א א'יהו
 ר'זא ד'הוא י'שופ'ד רא'ש ו'א'ת'ה ת'שופ'נו ע'קב, ו'ב'ג'ין ד'א כ'ד פ'ר'ח
 י' מן שת מה כתיב ביה כי שת לי אלהי"ם זרע אחר, אחר גרים
 ד'א'ת'א'ב'ד י' ד'א'יהו זרע מן שת, ו'ר'זא ד'שת כל שתה תחת ר'ג'ליו,
 כל ו'דאי ד'א'יהו זרע אות ברית קדש, ב'ת'הוא ז'מנ'א א'ת'א מ'שה
 ב'ת'ר'ין לוח'ין ד'א'ינון ב' מן ב'ראשית וכ'סי על שת ו'א'ת'ע'ב'יד ב'שת,
 ו'ב'אן א'ת'ר כ'פי ב' על שת בז'מנ'א ד'א'מר ו'יס'ת'ר מ'שה פ'ניו ו'א'ת י'
 א'יהו ת'מונ'ת יהו"ה, ב'ש'כ'ר ו'יס'ת'ר מ'שה פ'ניו כי י'רא מ'ה'ב'י'ט,
 ו'ת'מונ'ת יהו"ה י'בי'ט, ו'א'ש'ת'ל'ים שת.

ו'ה'י'נו ב'ראשית ב'רא א'ש'ת'ל'ים ב'שית, שת ס'יומ'א ד'א'ל'פ'א ב'ית'א,
 א'ב ר'יש'א ד'א'ל'פ'א ב'ית'א, ו'ד'א הוא ר'זא ד'א"ת ב"ש, ה'כ'א
 א'ת'ת'ק'ן א'ב ע'ם ב'ן ת'רו'י'הו ד'א על ג'ב ד'א, ב'כ'ל א'ת'ר ד'א'לו ל'א
 א'ת'פ'ר'שו ד'א מן ד'א, ב'ראשית ת'מן א"ת ב"ש, א"ב ש"ת, א'ש'ת'אר
 ר' י' מן ב'ראשית, ע'ליה א'ת'מר ו'י'רא ראשית לו, ד'א'יהו ראשית
 ח'כ'מ'ה י'ראת יהו"ה, ב'ג'וונ'א ד'א ב'ן ב'גו א'ב'א, ו'י'רא ראשית לו, מ'ת'מ'ן
 י'רית לו נ'ש'מ'ת'א ו'א'ת'ק'רי ראשית לו כ'ש'מ'יה, ו'א'ת'ק'רי א'דם כ'ש'מ'יה
 ב'ת'ל'ת א'ב'הן ד'א'ינון ש, א'ת'א א'דם ב'מ'שה, ו'ב'מ'שה כ'ל'יל כ'ל'א, ו'ב'ג'ין
 ד'א ש מן מ'שה ש'ק'יל ש' ל'ת'ל'ת א'ב'הן, מ"ה ד'יל'יה ב'ג'וונ'א ד'א'דם
 ק'ד'מ'א'ה, מ'ר'כ'ב'ת'א ש'ל'ימ'ת'א ה'ות ב'מ'שה ב'ל'ח'וד'וי, כ'מ'ה ד'ה'הו ב'ת'ל'ת
 א'ב'הן, ו'א'דם ע'ל'א'ה ה'הו ב'מ'שה, ת'ל'ת ע'נ'פ'ין ד'ש א'ר'יה ש'ור נ'ש'ר,
 מ"ה ו'ד'מ'ות פ'ניהם פ'ני א'דם, ו'א'ת'מר ב'יה מ'שה מ'שה ת'ר'ין ז'מ'נין
 ל'ק'ו'ימ'א ב'יה מה ש'ה'יה הוא ש'יה'יה ו'א'ש'ר ל'ה'יות כ'כ'ר ה'יה ד'א א'דם
 ת'ראש'ון, א'ש'ת'מ'חו כ'ל'הו ק'מ'יה ו'א'מ'רו ז'כ'א'ה ח'ול'ק'נ'א ד'א'ע'ר'ע'נ'א כ'ד
 ל'מ'ג'ד'ע ר'זין ע'ל'א'ין ט'מ'יר'ין ד'ע'ת'יק י'ומ'ין.

ו'ה'ינו ב'ראשית ב'רא, ה'ש'ת'ל'ם
 ב'שית, שת הוא ס'יום של א'ל'פ'א
 ב'ית'א, א'ב ה'רא'ש של א'ל'פ'א
 ב'ית'א, ו'ז'הו ה'ס'וד של א"ת ב"ש,
 כ'אן ה'ת'ת'ק'ן ה'א'ב ע'ם ה'ב'ן, ש'י'ג'יהם
 ז'ה על ג'ב ז'ה, ב'כ'ל מ'ק'ום ש'ה'ל'כו
 ל'א נ'פ'ר'דו ז'ה מ'ז'ה. ב'ראשית, ש'ם
 א"ת ב"ש, א"ב ש"ת, נ'ש'א'רו ר'
 י' מן ב'ראשית, ע'ל'יו נ'א'מר ו'י'רא
 ראשית לו, ש'הוא ראשית ח'כ'מ'ה
 י'ראת יהו"ה, כ'מו ז'ה ב'ן ב'ת'ו'ך
 ה'א'ב, ו'י'רא ראשית לו, מ'ש'ם
 ה'ור'יש לו נ'ש'מ'ה ו'נ'ק'רא ראשית
 לו כ'ש'מו, ו'נ'ק'רא א'דם כ'ש'מו
 ב'ש'ל'ש'ת ה'א'ב'ות ש'ה'ם ש, כ'א
 א'דם ב'מ'שה, ו'ב'מ'שה כ'ול'ל ה'פ'ל, ו'מ'ש'ום ז'ה ש מן מ'שה ש'ק'יל ש
 ל'ש'ל'ש'ת ה'א'ב'ות, מ"ה ש'לו
 כ'מו של א'דם ה'ראש'ון, מ'ר'כ'ב'ה ש'ל'מ'ה ה'ית'ה ב'מ'שה ל'כ'ד'ו, כ'מו ש'ה'ית'ה
 ב'ש'ל'ש'ת ה'א'ב'ות, ו'א'דם
 ה'ע'ל'יון ה'יה ב'מ'שה. ש'ל'ש'ת ה'ע'נ'פ'ים של ש - א'ר'יה ש'ור נ'ש'ר, מ"ה
 ו'ד'מ'ות פ'ניהם פ'ני א'דם, ו'נ'א'מר
 בו מ'שה מ'שה פ'ע'מ'ים, ל'ק'ים בו מה ש'ה'יה הוא ש'יה'יה ו'א'ש'ר
 ל'ה'יות כ'כ'ר ה'יה, ז'ה א'דם
 ה'ראש'ון. ה'ש'ת'מ'חו כ'ל'ם ל'פ'ניו ו'א'מ'רו: א'ש'ר'י ח'ל'ק'נו ש'פ'ג'ש'נו
 כ'ד ל'ד'ע'ת ס'וד'ות ע'ל'יונ'ים ט'מ'יר'ים
 של ע'ת'יק ה'ימ'ים.

א'מר ר'בי א'ל'ע'ז'ר: נ'וד'ע מ'כ'אן, ש'מ'שה מ'א'ו'ת'יו'ת'יו מ'ש'מ'ע ש'הוא
 ה'ב'ל ו'הוא ש'ת ו'א'יהו מ'שה, ו'א'ת'פ'ש'ט'ו'ת'יה ד'מ'שה ב'כ'ל ד'רא
 ו'ד'רא ו'ב'כ'ל צ'ד'יק ו'צ'ד'יק, ו'א'יהו א'ז'יל ב'ת'ל'ת ת'ל'ת, ו'ב'כ'ל ת'ל'ת ד'א'יהו
 ר'כ'יב א'ת'מר ב'הון ל'א י'מו'שו מ'פ'יד ו'מ'פ'י ז'ר'ע'ד ו'מ'פ'י ז'ר'ע'ד ו'ר'ע'ד,
 מ'ה'כ'א א'ש'ת'מו'ד'ע ד'א'יהו ל'א א'ש'ת'כ'ח א'ל'א ב'א'ת'ר ד'א'ית ב'יה
 א'ור'י'ת'א, ו'ב'ג'ין ד'א ז'כ'רו ת'ור'ת מ'שה ע'ב'די.

א'מר ר'בי א'ל'ע'ז'ר: נ'וד'ע מ'כ'אן, ש'מ'שה מ'א'ו'ת'יו'ת'יו מ'ש'מ'ע ש'הוא
 ה'ב'ל ו'הוא ש'ת ו'א'יהו מ'שה, ו'א'ת'פ'ש'ט'ו'ת'יה ד'מ'שה ב'כ'ל ד'רא
 ו'ד'רא ו'ב'כ'ל צ'ד'יק ו'צ'ד'יק, ו'א'יהו א'ז'יל ב'ת'ל'ת ת'ל'ת, ו'ב'כ'ל ת'ל'ת ד'א'יהו
 ר'כ'יב א'ת'מר ב'הון ל'א י'מו'שו מ'פ'יד ו'מ'פ'י ז'ר'ע'ד ו'מ'פ'י ז'ר'ע'ד ו'ר'ע'ד,
 מ'ה'כ'א א'ש'ת'מו'ד'ע ד'א'יהו ל'א א'ש'ת'כ'ח א'ל'א ב'א'ת'ר ד'א'ית ב'יה
 א'ור'י'ת'א, ו'ב'ג'ין ד'א ז'כ'רו ת'ור'ת מ'שה ע'ב'די.

אמר ליה רבי יהודה: התפשטותו בכני אדם יש לה שעור? אמר לו: כן, עד ששים רבוא, וסוד הדבר - דור הלך ודור בא, ופרשה הקדמונים, אין דור פחות משישים רבוא, ומשום זה נאמר בו אשה אחת ללדה במצרים ששים רבוא בכרס אחד, ומיהו? זה משה שהוא שקול כששים רבוא מישראל. אמר לו רבי שמעון: ברוך בני לעתיק הימים.

ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי האדמה מנחה ליהו"ה, מקום הביא אותה? מק"ץ ימ"ם, מהשירים שלו, כמו אדם שבסוף ימיו חוזר בתשובה כשאין לו כח לעשות טוב ורע, ובעלומיו, כשהוא בכחו, לא שב, כמו שבארנוהו מפני שיבה תקום, ומשום זה ואל קין ואל מנחתו לא שעה, אבל הכל מבכורות צאנו הביא לו קרבן, מהיפה שלו, ומשום זה וישע יהו"ה אל הכל. ועוד, אל קין ואל מנחתו לא שעה, משום שקרבנו היה מאותו מקום שנקרא ערוה, ומה היה? פשתים, שנאמר בו ועשה להם מכנסי בד לכסות בשר ערוה.

אמר לו רבי אלעזר: שהתכסה בו בשר ערוה - טוב הוא. אמר לו: בני, לא כל העריות שוים, זה לא הקריב קרבן זה אלא לקרב את ערותו לה, שנאמר בו איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה אני יהו"ה, ומה ערותו? הזנה, הערלה הרעה, הנקבה של ערלה, אותה שנאמר בה אדם הראשון היה מושף בערלתו, ומה היא האם של הערובה הרעה? הפרי של העץ של טוב ורע, שנאמר בה ותקח באים ערב רב שהם מערבים עם

אמר ליה רבי יהודה אתפשטותא דיליה בכני נשא אית ליה שעורא, אמר ליה אין, עד שתין רבוא, ורוא דמלה דור הולך ודור בא, ואוקמוה קדמאין דלית דור פחות משישים רבוא, ובגין דא אתמר ביה אשה אחת ללדה במצרים ששים רבוא בכרס אחד, ומנו דא משה דאיהו שקול כששים רבוא מישראל, אמר ליה רבי שמעון ברוך בני לעתיק יומין.

ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי האדמה מנחה ליהו"ה (בראשית ד ג), מאן אתר אייתי ליה, מקץ ימים, משוירין דיליה, כגון בר נש דאיהו בסוף יומיו חוזר בתשובתא, בד לא אית ליה חילא למעבד טב וביש, ובעולמוי בתוקפיה לא תב, כמה דאוקמוהו (ויקרא יט לב) מפני שיבה תקום, ובגין דא ואל קין ואל מנחתו לא שעה, אבל הכל מבכורות צאנו אייתי ליה קרבנא משפירו דיליה, ובגין דא וישע יהו"ה אל הכל. ועוד אל קין ואל מנחתו לא שעה, בגין דקרנא דיליה הוה מההוא אתר דאקרי ערוה.

ומאי הוה פשתים, דאתמר ביה (שמות כח מב) ועשה להם מכנסי בד לכסות בשר ערוה. אמר ליה רבי אלעזר, דאתכסי ביה בשר ערוה טב איהו, אמר ליה רבי לאו כל (דף קיב ע"ב) עריות שוין, האי לא קריב קרבנא דא אלא לקרבא ערוה דיליה לה, דאתמר ביה (ויקרא יח ו) איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה אני יהו"ה, ומאי ערוה דיליה זנהמא בישא ערלה, ניקבא דערלה, ההיא דאתמר בה אדם הראשון מושף בערלתו הוה, ומאי ניהי אימא דערבוביא בישא, איבא דאלנא דטוב ורע, דאתמר בה (בראשית ג ו) ותקח מפריו ותתן גם לאישה עמה, ומאי ניהי לילית, מתמן קא אתיין ערב רב דאנון מעורבין בישראל, דאתמר בהון (ישעיה א ד) הוי גוי הוטא, דאינון זרע מפריו ותתן גם לאישה עמה, ומי היא? לילית, שמשם

ישראל, שנאמר בהם הוי גוי חוטא, שהם זרע מרעים בנים משחיתים וכו', ואמרו אלה אלהי' ישראל לעגל, ומשום זה ואל קין ואת מנחתו לא שעה. והרי נתבאר בהקדוש ברוך הוא עליהם ורחמיו על כל מעשיו, ונאמר בו פי לא אהפץ במות המת, וקבל אותם, כל שפן את קרבן קין? אלא שהיה רצונו לרע כמו שנאמר, אבל הכל היה רצונו בקרבנו לקרב השכינה, לאותו שנאמר בו ועתיק הימים יושב לבושו פשג לבן ושער ראשו כצמר נקי. במה? באותו שהקריב מבכורות צאנו ומחלבהן, ומשום זה וישע יהו"ה אל הכל, והרי נתבאר.

ומיד שלא התקבל קרבנו של קין, ויחר לקין מאד, ויאמר יהו"ה לקין למה חרה לך שלא מתקבל קרבנך? אם תטיב מעשיך בגלגול - שאת לך בעולם ותתקבל בתשובה, ואם לא - לפתח חטאת רבץ. אמר רבי אלעזר: פאן לא צריך לכסות את הסוד מה זה שא"ת, ולא באנו לדרש בפסוק הזה, אלא ששאת זה הוא משא, ובהפוך אותיות שא"ת הוא אש"ת. פאן רמז שעבר על ואל אשת עמיתך לא תתן שכבתך כו', שבא על תאומתו של הכל, וזהו ויקם קין אל הכל, קם על תאומתו, ואחר כך הרג את בעלה, כמו המצרי, וסוד הדבר - ויפן כה וכה, ואמרו הראשונים מה זה ויפן כה וכה? אלא ראה מה עשה בפית ומה עשה בשדה, ואין שדה אלא אשה, כמו שנאמר פי בשדה מצאה, זהו שכתוב ויהי בהיותם בשדה. ויפן כה וכה, הסתפל אם

מרעים בנים משחיתים וכו', ואמרו אלה אלהי' ישראל לעגלא, ובגין דא (בראשית ד ה) ואל קין ואל מנחתו לא שעה.

והא קודשא בריך הוא אתמר ביה (תהלים קמה ט) ורחמיו על כל מעשיו, ואתמר ביה (יחזקאל יח לב) כי לא אהפוך במות המת, וקביל לון, כל שפן לקרבנא דקין, אלא דהוה רעותיה לביש כמה דאתמר, אבל הכל הוה רעותיה בקרבנא דיליה, לקרבא שכינתא להווא דאתמר ביה (דניאל טו ט) ועתיק יומין יתיב לבושיה כתלג חוור ושער רישיה פעמר נקי, במאי, בהווא דקריב מבכורות צאנו ומחלבהן, ובגין דא וישע יהו"ה אל הכל והא אתמר.

ומיד דלא אתקבל קרבנא דקין, ויחר לקין מאד, ויאמר יהו"ה לקין למה חרה לך דלא מתקבל קרבנך, אם תטיב עובדך בגלגולא, שאת לך בעלמא, ותתקבל בתויבתא, ואם לאו לפתח חטאת רובץ, אמר רבי אלעזר הכא לא צריך לאתפסיא רזא, מאי שא"ת, ולא אתינא לדרשא בהאי קרא, אלא דהא שאת משא איהו ובהפוך אתון, שא"ת איהו אש"ת, הכא רמיז דעבר על (ויקרא יח כ) ואל אשת עמיתך לא תתן שכבתך וכו', דאתא על תאומתו של הכל, ודא איהו (בראשית ד ח) ויקם קין אל הכל, קם על תאומתו, ולבתר קטיל לבעלה, פגוונא דמצרי, ורזא דמלה (שמות ב יב) ויפן כה וכה, ואמרו קדמאין מאי ויפן כה וכה, אלא ראה מה עשה בבית (דף קיג ע"א) ומה עשה בשדה, ולית שדה אלא אשה, כמה דאת אמר (דברים כב כז) פי בשדה מצאה, הדא הוא דכתיב (בראשית ד ח) ויהי בהיותם בשדה, ויפן כה וכה, אסתפל אם הוה ביה מסטרא דטוב,

דלזמנין אתפרש טוב מן

היה בו מצד הטוב, שלפעמים נפרד טוב מרע, ומשם הם הגרים, ומשום זה הסתפל מפל צד עד ששים רבוא ולא ראה שם גר שיוצא ממנו, ויך את המצרי.

אחר כך מה פתוב? ואם לא תיטיב, אל תקרי ואם אלא ואם, שהוא יתר שאת ויתר צו. לפתח חטאת רבץ, מה זה רבץ? אלא פי תראה חמור שנאף רבץ וכו', שהוא לא יכול לשאת על כתפו חמרת התורה, לא יכול לשאת על המלכות בגלות, וחדלת מעזב לו, כאן הראה לקין שעתידים ישראל להיות בדיק בגלות, עני ורכב על חמור, שיהיו כחמור, שמשאו על כתפו מעל המס בגלות ומכד המלאכה, וזהו רבץ תחת משאו - בגלות, ובני קין שהיו עשירים וחזקים כמלכים בחזק רב, ומשום זה אמר אם תיטיב שאת, הלא אם תיטיב להיות שאת לעניי ישראל, שהם כבדים במשא כבד (יכבדו ממוני), אני אסבל את בניך בעולם ומאריך עליהם, ואם לא - לפתח חטאת רבץ, לשער הגיהנם נפתחה, לטל נקמה ממך ומבניך. אמר רבי שמעון: ברוך בני לעתיק הימים, שהרי רוח הקדש התעוררה אליך לגלות כאן חדושים שלא נודעו עד עתה. אמר: ודאי זהו קול דמי אחיך צעקים אלי, אותם דמים של ישראל, שעתידים לגזל אותם בני קין, ערב רב, החיבים הרשעים בגלות, וזהו כי מלאה הארץ חמס מפניהם, וזהו ההרג של קין אל הבל, שעני חשוב כמת.

ויהי מקץ ימים וגו', פתח רבי שמעון ואמר: מה זה מקץ ימים? אלא מאותו מקום שעתידי לומר

רע ומתמן אינון גרים, ובגין דא אסתפל מפל סטרא עד שתין רבוא, ולא חזא תמן גיורא דנפיק מניה, ויך את המצרי.

ולביתר מה פתיב ואם לא תיטיב, אל תקרי ואם אלא ואם, דאיהו (שם מט ג) יתר שאת ויתר צו, לפתח חטאת רבץ, מאי רבץ, אלא (שמות כג ה) פי תראה חמור שנאף רבץ וכו', דאיהו לא יכיל למסבל על כתפוי חמרא דאורייתא, לא יכיל למסבל עליה עול מלכות בגלותא, וחדלת מעזוב לו, הכא אחזי לקין דעתידין למהוי ישראל בדוחקא בגלותא, עני ורכב על חמור, דיהון כחמור משאוי על כתפוי, מעול המס בגלותא ומכובד המלאכה, ודא איהו רבץ תחת משאוי בגלותא, ובנוי דקין דהו עתירין ותקיפין כמלכים בתוקפא סגיא, ובגין דא אמר הלא אם תטיב שאת, הלא אם תטיב למהוי שאת לעניי ישראל דאינון כבדים במשא כבד (יכבדו ממוני), אנא אסביל לבריה בעלמא, ומאריך עליהו, ואם לאו, לפתח חטאת רבץ, לתרעא דגיהנם אתפתחת, לנטלא נוקמא מנך ומברך.

אמר רבי שמעון, בריך ברי לעתיק יומין, דהא רוח קדשא אתער לגבך, לגלאה הכא חדושים דלא אשתמודעו עד השתא, אמר ודאי דא איהו (בראשית ד י) קול דמי אחיך צועקים אלי, אינון דמים דישראל, דעתידין למגזל לון בנוי דקין ערב רב רשיעייא חייביא בגלותא, ודא איהו (שם ו יג) פי מלאה הארץ חמס מפניהם, ודא הוא קטולא דקין להבל דעני חשוב כמת.

ויהי (דף קיג ע"ב) מקץ ימים וגומר, פתח רבי שמעון ואמר מאי מקץ ימים, אלא

מההוא אתר דעתידי למימר ביה (שם ו יג) קץ כל בשר בא לפני, (איוב כח ג) קץ

בו קץ כל בשר בא לפני, קץ שם לחשף, ותרגם יונתן בן עזיאל, קץ כל בשר - המחבל של כל בשר, מלאכי חבלה. ראה שעתידיים לצאת ממנו מחבלים פרמים, שהם ישראל, שנאמר בהם כי כרם יהוה צבאו בית ישראל, בגלל כך ואל קין ואל מנחתו לא שעה, וראה שעתידיים לצאת מהבל פמה צדיקים, בגלל זה וישע יהוה אל הבל ואל מנחתו.

והרי בשעה שנולד קין, נאמר בו קניתי איש את יהוה, ולא היה כך, משום שלא התבשמה, והנחש הקשה הטיל בה זמה של הדין הקשה, ומשום זה לא התבשמה, וכשקין מצד הנקבה יצא תקיף קשה בדינו, כיון שזה יצא, היא נחלשה ונתבשמה אחריו זה, והוציאה אחר יותר מבשם, ועלה הראשון שהיה תקיף קשה על האחר, שהרי כל הדינים התעוררו עמו.

בא וראה מה פתוב? ויהי בהיותם בשדה, בשדה שנודע למעלה, שנקרא שדה של תפוחים, ונצח הדין הזה את אחיו, משום שהיה קשה ממנו, והכניע אותו והטמין אותו תחתיו, עד שהתעורר הקדוש ברופ הוא והעבירו מלפניו, ושקע אותו בנקב תהום רבה, וכלל את אחיו בשקוע של הים הגדול שמבשם את הדמעות העליונות.

ומהם יורדות הנשמות לעולם, איש כפי דרכו, ואף על גב שהם טמירים, מתפשטים זה עם זה ונעשים גוף אחד, ומהגוף הזה יורדות נשמות של הרשעים עזי הרוח, האם עולה בדתך משניהם יחד? לא, אלא אחד מהגוף הקדוש הזה שנקרא אדם,

שם לחשף, ותרגם יונתן בן עזיאל קץ כל בשר, חבילו דכל בשרא, מלאכי חבלה, חמא דעתידין למיפק מניה מחבלים פרמים, דאינון ישראל דאתמר בהון (ישעיה ד ז) כי כרם יהוה צבאו בית ישראל, בגין כך ואל קין ואל מנחתו לא שעה, וחמא דעתידין למיפק מהבל פמה צדיקיא, בגין דא וישע יהוה אל הבל ואל מנחתו.

והא בשעתא דאתיליד קין אתמר ביה קניתי איש את יהוה, ולא הוה הכי, משום דלא אתבסמת, וחויא תקיפא אטיל בה זוהמא דדינא קשיא, ובגין דא לא הוה אתבסמת, וכד קין מסטרא דנוקבא נפק תקיפא קשיא בדינוי, כיון דנפק דא אתחלשת איהי ואתבסמת, בתר דא ואפיקת אחרא בסימא יתיר, וסליק קדמא דהוה תקיף קשיא על אחרא, דהא כל דינין אתערו עמיה.

תא חזי, מה פתיב (בראשית ד ח) ויהי בהיותם בשדה, בשדה דאשתמודע לעילא, בשדה דאקרי שדה של תפוחים, ונצח האי דינא לאחוי משום דהוה קשיא מניה, ואכפיה ואתמריה תחותוי, עד דאתער בהאי קודשא בריך הוא, ואעבריה מקמיה ושקעיה בנוקבא דתהומא רבא, וכליל לאחוי בשקועא דימא רבא דמבסם דמעין עלאין.

ומנהון נחתין נשמתין לעלמא, אינש פפום ארחיה, ואף על גב דטמירין אינון, מתפשטין דא בדא ואעבדו חד גופא, ומהאי גופא נחתין נשמתהון דרשיעיא תקיפי רוחא, מתרויהון סלקא דעתך פחדא, לא אלא חד לסטרוי וחד לסטרוי, זכאין אינון צדיקיא, דמשלפי נשמתהון מהאי גופא קדישא דאקרי לצדו ואחד לצדו. אשרי הם הצדיקים ששולפים נשמותיהם

שכולל הכל, המקום שהפטרם והעטרות הקדושות מתחברים שם בצרור האשכול.

(נ"א) ויהי מקץ ימים ויבא קין, מה זה מקץ ימים? אלא מאותו שעתידי לאחמר ביה קץ כל בשר בא לפני, ובגין דא ואל קין ואל מנחתו לא שעה, ועוד מקץ ימים, ולא אמר מראש ימים, אלא מהשירים שלו ולא מן היפה, כאדם שבא עני לשער שלו ובזמן שהוא תאב לאכל, כדי שלא לתת לו מהיפה שבמאכלים, לא רוצה לתת לו דבר אחר שאכל את היפה מהכל, כנס את אותו שהוא בסוף ונתן לפני הזה שהתיאש ממנו. אמר לו הקדוש ברוך הוא, לכלב תזרקו אותו, ומשום זה ואל קין ואל מנחתו לא שעה, אבל הכל לא הקריב אלא מהיפה של הכל, זהו שכתוב והכל הביא גם הוא מבכורות צאנו.

ומחלביהן, לא הקריב אלא שירים, ומשום זה וישע יהו"ה אל הכל ואל מנחתו ואל קין ואל מנחתו לא שעה, ויאמר יהו"ה לקין למה חרה לך ולמה נפלו פניך, הלוא אם תיטיב שאת. אמר לו, אם אתה תיטיב מעשיך - שאת, יתעלה קרבנדך, ואם לא תיטיב מעשיך - לפתח חטאת רבך, שיפרע ממך. נאמר כאן רבך, ובמקום אחר כתוב פי תראה חמור שנאך רבך תחת משאו כו' לא תראה את חמור אחיך וכו' זה קין שהוא רובך מכבד עונו, ואם לא רוצה לחזר בתשובה, וחדלת מעזוב לו, שלא עושה מעשה אחיך, ואם חוזר

בתשובה, עזב מעזוב עמו. מה עשה הכל? קם עליו והפילו לארץ, ואחר כך קם קין והרגו, שפן כתוב ויקם קין אל הכל אחיו ויהרגהו, ומשום זה אמר בן סירא, טוב לרע אל תעשה, ולא יגיע אליך רע.

ויאמר יהו"ה לקין אי הכל אחיך כו', אמר רבי שמעון: וכי לא היה יודע הקדוש ברוך הוא איפה היה ששואל אותו, והרי אין מכסה ממנו דבר, כמו שנאמר אם יסתר איש במסתרים

אדם דכליל כללא, אתר דכתרין ועטרין קדישין (דף קיד ע"א) מתחברין תמן בצרורא דאתכלא.

(נ"א) ויהי מקץ ימים ויבא קין מאי מקץ ימים אלא מההוא דעתידי לאחמר ביה קץ כל בשר בא לפני, ובגין דא ואל קין ואל מנחתו לא שעה, ועוד מקץ ימים ולא אמר מראש ימים, אלא משירין דיליה ולא משפירו, כבר נש דאתי מסכנא לתרעהו ובזמנא דאיהו תאיב למויכל, בגין דלא למויחב ליה משפירו דמאכל, לא בעי למויחב ליה מדי בחר דאכיל שפירו דכלא, בגיף ההוא דאיהו בסופא ויהיב למסכנא דא דאתיאש מניה, אמר ליה קודשא בריך הוא לכלבא תרמון ליה, ובגין דא ואל קין ואל מנחתו לא שעה, אבל הכל לא אקריב אלא משפירו דכלא דרא הוא דכתיב והכל הביא גם הוא מבכורות צאנו.

ומחלביהן לא קריב לגביה שירין, ובגין דא וישע יהו"ה אל הכל ואל מנחתו ואל קין ואל מנחתו לא שעה, ויאמר יהו"ה לקין למה חרה לך ולמה נפלו פניך, הלא אם תיטיב שאת, אמר ליה אם אנת תטיב עובדך, שאת יסתלק קרבנדך, ואם לא תטיב עובדך לפתח חטאת רבך דיתפרע מינדך, אתמר הכא רובך ובאתר אחרא כתיב כי תראה חמור שנאך רובך תחת משאו וכו' לא תראה את חמור אחיך דא קין דאיהו רביך מכובד עונו, ואי לא בעי לאהדרא בתיובתא, וחדלת מעזוב לו דלא עביד עובדו דאחוד, ואי חדר בתיובתא עזוב תעזוב עמו, מה עבד הכל, קם עליה ואפליה לארעא ולבתר קם קין וקטליה דכן כתיב ויקם קין אל הכל אחיו ויהרגהו, ובגין דא אמר בן סירא טוב לביש לא תעביד ובישא לא מטי לך.

ויאמר יהו"ה לקין אי הכל אחיך וכו' (בראשית ד טו), אמר רבי שמעון וכי לא היה יודע קודשא בריך הוא אן היה הכל דשאיל ליה,

בתשובה, עזב מעזוב עמו. מה עשה הכל? קם עליו והפילו לארץ, ואחר כך קם קין והרגו, שפן כתוב ויקם קין אל הכל אחיו ויהרגהו, ומשום זה אמר בן סירא, טוב לרע אל תעשה, ולא יגיע אליך רע.

ויאמר יהו"ה לקין אי הכל אחיך כו', אמר רבי שמעון: וכי לא היה יודע הקדוש ברוך הוא איפה היה ששואל אותו, והרי אין מכסה ממנו דבר, כמו שנאמר אם יסתר איש במסתרים

כר? אלא אוי לבני אדם
 הטפשים, אטומי הלב, סתומי
 העינים, שעליהם נאמר עינים
 להם ולא יראו, באור של התורה,
 אלו אותם בהמות שלא
 מסתכלים ולא יודעים אלא בתבן
 של התורה, שהיא קלפה מבחוץ
 והמוץ שלה, שנאמר בהם מוץ
 ותבן פטורין מן המעשר,
 שהחכמים של התורה, בעלי
 הסודות, זורקים התבן והמוץ
 החיצונים, ואוכלים את החטה
 של התורה שהיא מבפנים,
 עשרים ושתים האותיות של
 התורה שעולות לחשבון חט"ה.
 בא וראה, אלו הבהמות חושבים
 ששאל אותו הקדוש ברוך הוא
 א"י הבל אחיך, כמי שלא ידע
 איפה הוא, אלא א"י, הוא
 שהסתלק מן אדני, שהוא א'
 אהי"ה האם העליונה אנכי, י'
 יהו"ה שעולה עמה לרון את קנן.
 בגלל זה כשהסתלקה א"י מן
 אדני, נשאר ד"ן, בגלל זה א"י
 הבל אחיך, ויאמר לא ידעתי
 השמר אחי אנכי! לא ידעתי
 ששכינה, שהיא אנכי, עמו שם,
 א"י שהתעלה האם והבן אל
 החכמה לטל ממנו נקמה, ולמה
 אל החכמה? משום שהאדם
 העליון הוא שנברא אדם תחתון
 בדמותו.

ויאמר קול דמי אחיך צעקים
 אלי, מה זה דמי? דם הנה צריך
 להיות! אלא מה זה דמי? ד"ן
 כחשבון דמ"י, וזהו דן אנכי
 ואחרי כן יצאו ברכוש גדול. ועוד,
 מה זה קול דמי? קול דם הנה
 צריך להיות! אלא תרגם
 אונקלוס, קול זרעיותיו שעתידים
 לצאת מאחיך, אותם ששים רבוא
 שעתידים לצאת מהבל, באותו
 שנאמר בו בשגם זה הבל, כלם
 צעקים מן האדמה. כאן רמז

והא לא אתפסי מניה מלה, כמה דאת
 אמר (ירמיה כג כד) אם יסתר איש במסתרים וכו',
 אלא ווי לון לבני נשא טפשיא אטימין לבא
 סתימי עינא, דעלייהו אתמר (תהלים קטו ה) עינים
 להם ולא יראו בנהורא דאורייתא, אלין אינון
 בעירן דלא מסתכלין ולא ידעין אלא בתבנא
 דאורייתא, דאיהי קליפה מלבר ומוץ דילה,
 דאתמר בהון מוץ ותבן פטורין מן המעשר,
 דחפימין דאורייתא מארי דרזין זרקין תבנא
 ומוץ דלבר, ואכלין חטה דאורייתא דאיהי
 מלגאו, כ"ב אתוון דאורייתא דסלקין לחושפן
 חט"ה.

תא חזי אלין בעירן חשבין דשאל ליה
 קודשא בריך הוא א"י הבל אחיך כמאן
 דלא ידע אן הוא, אלא א"י איהו דאסתלק
 מן אדני, דאיהו א' אהי"ה אימא עלאה
 אנכי, י' יהו"ה דסליק עמה למדן לקין, בגין
 דא כד אסתלק א"י מן אדני אשתאר ד"ן,
 ובגין דא א"י הבל אחיך, (בראשית ד ג) ויאמר לא
 ידעתי השומר אחי אנכי, לא ידענא דשכינתא
 דאיהי אנכי, עמיה תמן, א"י דאסתלק אימא
 וברא לגבי חכמה למיטל ניקמא מיניה,
 ואמאי לגבי חכמה, בגין דאיהו אדם עלאה
 דאתברי אדם תתאה בדיוקניה.

ויאמר קול דמי אחיך צועקים אלי, מאי דמי,
 דם מבעי ליה, אלא מאי דמי ד"ן
 כחשבון דמ"י, ודא איהו (שם טו יד) דן אנכי
 ואחרי כן יצאו ברכוש גדול. ועוד מאי קול
 דמי, קול דם מבעי ליה, אלא תרגם אונקלוס,
 קל זרעין דעתידין למיפק מן אחוץ, אינון
 שתין רבוא דעתידין למיפק מהבל, בההוא
 דאתמר ביה בשגם זה הבל, כלהו צווחין מן
 ארעא, הכא רמז ענוי הדין ועוות (ד קיד

ענוי הדין ועוות הדין וחמס ושוד
 ושבר שעתידים בני קנן לעשות
 בכני הקדוש ברוך הוא, וזהו קול
 דמי אחיד, אחיד נקרא מצד
 אותם שנאמר בהם הרגו איש את
 אחיו.

(א"א) ויאמר יהו"ה אל קנן אי הכל
 אחיד, אמר רבי שמעון, וכי לא
 היה יודע הקדוש ברוך הוא איפה
 הכל שהיה שואל איה הכל
 אחיד? וכי הוא לא היה יודע
 שהקדוש ברוך הוא אין דבר
 מכסה ממנו, אפלו מחשבת הלב,
 כל שכן דבר של העולם, שאמר
 לא ידעתי השמר אחי אנכי?
 אלא, אוי לטפשים אטומי הלב,
 ועינים להם ולא מסתכלים אלא
 בתבן לאכל ממנו כבהמות,
 שחכמים שפפירים בחטא של
 התורה, שהיא עשרים ושתים
 אותיות כחשבון חט"ה, אלו
 זורקים התבן מן התורה,
 ואוכלים את החטא של התורה
 מבפנים. עוד אראה לכם סודות
 טמירים בפסוק זה, בזמן שהרג
 קנן את הכל, עלה א"י מן אדני
 ונשא דין, א' הוא אנכי, האם
 העליונה, י' יהו"ה של יודיין
 אבא, שעלו לתבע דין על בנם
 שהוא הכל, ומשום זה אמר
 הקדוש ברוך הוא אי הכל אחיד.
 באותו הזמן הוא אמר לא ידעתי
 השמר אחי אנכי. ראה הקדוש
 ברוך הוא שלא הזכיר י', אלא
 א' שהוא אנכי, אמר לו קול דמי
 אחיד צעקים אלי, דם אחיד היה
 צריך להיות, מה זה דמי? אלא זה דם י'. ועוד דמי הוא דין כחשבון שנשא מן אדני, והכל
 אמת, ששלשה שמות כלולים באותו שם, האב האם והבת, שהם יהו"ה אהי"ה אדני, משום
 שהכל היה דמות של אדם שלמעלה שהוא העמוד האמצעי, והוא הקול שנאמר בו קול דמי
 אחיד. ויש סוד אחר, קול דמי? קול דם היה צריך להיות, אלא תרגם אונקלוס, קול דם ורעיות
 שעתידים לצאת מאחיד, והם ששים רבוא.

ע"ב) הדין וחמס ושוד ושבר דעתידין בנוי דקנן
 למעבד לבנוי דקודשא בריך הוא, ודא איהו
 קול דמי אחיד, אחיד אתקרי מסטרא דאנון
 דאתמר בהון (שמות לב כז) הרגו איש את אחיו.

(נ"א) ויאמר יהו"ה אל קנן אי הכל אחיד, אמר רבי שמעון וכי
 לא היה ידע קודשא בריך הוא אי הכל דהוה שאיל
 אי הכל אחיד, וכי איהו לא היה ידע דקודשא בריך הוא לית
 מלה דיתבסי מניה אפילו מחשבה דלכא כל שפן מלה דעלמא,
 דאמר לא ידעתי השומר אחי אנכי, אלא ווי לון למפשין אטימין
 דלכא ועיינין לון ולא מסתכלין אלא בתבן למיכל מניה כבעירן,
 דחסימין דידעין בחטא דאורייתא דאיהו שנים ועשרים אתון
 כחשבון חט"ה, אלו ורקין תבנא מדאורייתא ואכלין חטא דאורייתא
 מלגו, תו אחיו לכוון ריון טמירין בהאי קרא בזמנא דקטל קנן להכל,
 סליק א"י מן אדני ואשתאר דין, א' איהו אנכי אימא עלאה, י'
 יהוה דיודין אבא, דסליקו למתבע דינא על בנייהו דאיהו הכל
 ובגין דא אמר קודשא בריך הוא אי הכל אחיד.

בתהוא זמנא אמר איהו לא ידעתי השומר אחי אנכי, חמא
 קודשא בריך הוא דלא אדכור י', אלא א' דאיהו אנכי,
 אמר ליה קול דמי אחיד צעקים אלי, דם אחיד מבעי ליה, מאי
 דמי, אלא דא דם י', ועוד דמי איהו דין כחשבון דאשתאר מן
 אדני, וכלא קשומ, דתלת שמיהן כלילין בתהוא שמא, אבא ואימא
 וברתא, דאנון יהו"ה אהי"ה אדני, בגין דהכל הוה דיוקנא דאדם
 דלעילא דאיהו עמודא דאמצעייתא ואיהו קול דאתמר ביה קול
 דמי אחיד, ואית רזא אחרא, קול דמי, קול דם מבעי ליה, אלא
 תרגם אונקלוס קל דם ורעין דעתידין למיפק מן אחוד, ואנון שתין
 רבוא.

בתהוא זמנא דחמא דחובא דא באתר עלאה הוה תליא, הרהר
 בתויבתא ואמר גדול עוני מנשוא, הן גרשת אותי היום
 מעל פני האדמה ומפניך אסתר והייתי נע ונר בארץ וכו', הכא
 אתרמזי גלגולא דרשיעיא דאתמר בהון ובכך ראיתי רשעים קברים
 צריך להיות, מה זה דמי? אלא זה דם י'. ועוד דמי הוא דין כחשבון שנשא מן אדני, והם ששים רבוא.
 אמת, ששלשה שמות כלולים באותו שם, האב האם והבת, שהם יהו"ה אהי"ה אדני, משום
 שהכל היה דמות של אדם שלמעלה שהוא העמוד האמצעי, והוא הקול שנאמר בו קול דמי
 אחיד. ויש סוד אחר, קול דמי? קול דם היה צריך להיות, אלא תרגם אונקלוס, קול דם ורעיות
 שעתידים לצאת מאחיד, והם ששים רבוא.

באותו זמן שראה שהחטא הזה היה תלוי במקום עליון, הרהר בתשובה, ואמר גדול עוני
 מנשוא, הן גרשת אתי היום מעל פני האדמה ומפניך אסתר והייתי נע ונר בארץ וכו'. כאן
 נרמז גלגול הרשעים שנאמר בהם ובכך ראיתי רשעים קברים וכו'. וזהו הן גרשת אתי

היום - זה גלגול ראשון, והייתי נע - זה גלגול שני, ונד - זה גלגול שלישי, וזהו סוד על שלשה פשעי ישראל, אם שב בתשובה בשלשה גלגולים - יפה, ואם לא - פתוב בו ועל ארבעה לא אשיבנו, לא מחזיר אותו בגוף אחר, אלא יד ליד לא ינקה רע, וכף הולך נע ונד עד ששים רבוא, ולכל אחד כפי כחו, של אותו שהורג כף, הקדוש ברוך הוא נוטל ממנו נקמה. (ע"כ)

(בספר אחר).

אמר רבי אלעזר: אם כן, כשנודע שכל הצרות הללו יהיו בגלות האחרונה, למה נאמר קניתי איש את יהו"ה? אם תאמר בשביל קניי שיצא ממנו זרע מעלה, אחר שהוא יתפנס, יתעוררו בני קין להחריב את העולם, ומהם קול דמי אחיך צועקים, זהו שכתוב משוד עניים מאנקת אביונים כו'. אמר לו רבי שמעון: בני, קין היה מצד העץ של טוב ורע, והתפשטות הטוב היתה בגלגול עד קניי חותן משה, משם ואילך התפשטות הרע, ומשום שהראה לו הקדוש ברוך הוא מה שעתידים לעשות בניו לישראל בכל דור ודור, שהכל הוא הראה לו, הוא אמר גדול עוני מנשוא, ומנין לנו שהראה לו את גלגולו בכל דור ודור? זהו שכתוב הן גרשת אותי היום מעל פני האדמה ומפניך אסתור והייתי נע ונד בארץ, נע ונד ודאי, כאן רומז את גלגולו ושל בניו. זהו שכתוב וכך ראיתי רשעים קברים וכאו, והרי בארנו אותם ומשלם לשנאיו וכו'. הן גרשתי אותי - זה גלגול ראשון, היום - כמו אותו שנאמר בו היום אם בקלו תשמעו, והייתי נע ונד - שני גלגולים אחרים, אסתור - כאן רמז ויאמר אסתירה פני מהם וכו', והן כל אלה יפעל אל פעמים

וכאו וכו', ודא איהו הן גרשת אותי היום דא גלגולא קדמאה, והייתי נע דא גלגולא תניינא, ונד דא גלגולא תליתאה, דא איהו רוא על שלשה פשעי ישראל, אם תב בתויבתא בתלת גלגולין שפיר, ואם לא, כתיב ביה ועל ארבעה לא אשיבנו, לא אהדר ליה בגופא אחרא, אלא יד ליד לא ינקה רע והכי אויל נע ונד עד שתין רבוא, ולכל חר כפום חיליה, דההוא דקטיל הכי נטיל קודשא בריך הוא נוקמא מניה.

אמר רבי אלעזר אם כן אשתמודע דכל עאקו דא יהא בגלותא בתראה, אמאי אתמר (בראשית ד ב) קניתי איש את יהו"ה, אי תימא בגין קני דנפיק מניה זרעא מעליא, פתר דיתכניש איהו יתערוך בנוי דקין לחרבא עלמא, ומנייהו קול דמי אחיך צועקים, הדא הוא דכתיב (תהלים יג ו) משוד עניים מאנקת אביונים וכו'.

אמר ליה רבי שמעון, ברי, קין מסטרא דאילנא טוב ורע הוה, ואתפשטותא דטוב הוה בגלגולא עד קני חותן משה, מתמן ואילך אתפשטותא דרע, ובגין דאחזי ליה קודשא בריך הוא מה דעתידין למעבד בנוי לישראל בכל דרא ודרא, דכלא אחזי ליה, אמר גדול עוני מנשוא, ומנא לן דאחזי ליה גלגולא דיליה בכל דרא ודרא, הדא הוא דכתיב (בראשית ד יד) הן גרשת אותי היום מעל פני האדמה ומפניך אסתור והייתי נע ונד בארץ, נע ונד ודאי, הכא רמיז גלגולא דיליה ובנוי, הדא הוא דכתיב (קהלת ח ט) ובכן ראיתי רשעים קברים וכאו, והא אוקימנא לון (דברים ז ט) ומשלם לשנאיו וכו', הן גרשת אותי דא גלגולא קדמאה, היום פההוא דאתמר ביה (תהלים צה ז) היום אם בקולו תשמעו, והייתי נע ונד תרין גלגולין אחרנין, אסתור הכא רמיז (דברים לב ט) ויאמר אסתירה פני מהם וכו', גלגולים אחרים, אסתור - כאן רמז ויאמר אסתירה פני מהם וכו',

שלוש עם גבר, ועליהם נאמר על שלשה פשעי ישראל, ועל ארבעה לא אשיכנו, שלא מחזיר אותם לגוף רביעי ולא בגאולה רביעית, אלא נאמר בישראל יהו"ה בדרך נחננו ואין עמו אל נכר, בגלל זה פרשה בעלי המשנה אין מקבלים גרים לימות המשיח.

ועוד אי הבל אחיד, בא וראה, שתי האותיות הללו שמעתי שלמקום עליון היו עולות, א"י א' אמון מפלא ומכסה, י' מחשבה, שבמקום הזה חטאו אדם והבל, ונאמר שהם א' פתר עליון, י' מחשבה, למעלה למעלה התעלה החטא הזה. אמר לו רבי אלעזר: אבא, והרי כמה מחשבות הן; השכינה נקראת מחשבה, והיא י' מן אדנ"י וחקמה מחשבה, וכתר שהיא א' מן אדנ"י מחשבה, וכמה מחשבות הן זו למעלה מזו וזו על גב זו, זהו שפתוב פי גבה מעל גבה שמר וגבהים עליהם, ולמעלה מפלן המחשבה הנסתרת של כל הנסתרים, עליונה על כל העליונים, שאין מחשבה אחרת למעלה ממנה, וכמה מחשבות הן לבושים זו לזו, והוא נודע שלא חטא אלא במחשבה שהיא לבוש, זהו שפתוב ואירא פי עירום אנכי ואחבא. נאמר באדם ואחבא, ונאמר במשה ויסתר משה פניו. אמר רבי שמעון: בני, בודאי בכל חטא אדם, במחשבה שהיא לבוש, ובמחשבה שהיא מבפנים, ומשום זה אמר למשה בזמן שאמר הראני נא את פכדך, אמר, פי לא יראני האדם וחי, שאם זכה שיראני, וחי לעולם,

והן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר, ועליהו אתמר (עמוס ב ו) על שלשה פשעי ישראל, ועל ארבעה לא אשיכנו, דלא אהדר לון בגופא רביעאה, ולא בפורקנא רביעאה, אלא אתמר בישראל (דברים לב יב) יהו"ה בדרך נחננו ואין עמו אל נכר, בגין דא אוקמוה מארי מתניתין אין מקבלים גרים לימות המשיח.

ועוד (דף קטו ע"א) אי הבל אחיד, תא חזי תרין אתוון אלין שמענא דלאתר עלאה הוו סלקין, א"י, א' אמון מפלא ומכסה, י' מחשבה, דבהאי אתר חאבו אדם והבל, ואתמר דאינון א' פתר עליון, י' מחשבה, לעילא לעילא אסתלק האי חובה, אמר ליה רבי אלעזר, אבא, והא כמה מחשבות אינון, שכינתא אתקרי מחשבה, ואיהי י' מן אדנ"י, וחקמה מחשבה, וכתר דאיהי א' מן אדנ"י מחשבה, וכמה מחשבין אינון דא לעילא מן דא, ודא על גב דא, הדא הוא דכתיב (קהלת ה ו) פי גבה מעל גבה שמר וגבהים עליהם, ולעילא מפלהו מחשבה סתימא דכל סתימין, עלאה על כל עלאין, דלית מחשבה אחרא לעילא מניה, וכמה מחשבין אינון לבושין דא לדא, ואיהו אשתמודע דלא חאב אלא במחשבה דאיהי לבושא, הדא הוא דכתיב (בראשית ג י) ואירא פי עירום אנכי ואחבא, אתמר באדם ואחבא ואתמר במשה (שמות ג ו) ויסתר משה פניו.

אמר רבי שמעון, ברי, בודאי בכלא חאב אדם, במחשבה דאיהי לבושא, ובמחשבה דאיהי מלגאו, ובגין דא אמר למשה בזמנא דאמר (שמות לג יח) הראני נא את פכדך, אמר, פי לא יראני האדם וחי, דאם

זכה שיראני, וחי לעולם,

ומשום זה אמר לו לא תוכל לראות את פני, ולא אינון פנים הכא אלא פנים דלא נראין, באתר דאשתמודע עלת העלות, ובאתר דאתגלויא, וחובא דאדם גרים דלא יכיל משה לאסתכלא ביה, כל שפן אחר, דעלת העלות אסתלק ממחשבה דחאב בה אדם, ובגין דא עין לא תשורהו, ומחשבה לא תכילהו, לא יכיל לאשגא ליה, דאיהו חי החיים, ובאתר דאיהו שריא לית מיתה תמן, ומחשבה דאסתלק מניה, בודאי איהו חכמה לבושא לחכמה סתימאה, בודאי בה חאב אדם, ובגין דא אתמר ביה (בראשית ג') ואירא פי עירום אנכי ואחבא.

אמר רבי אלעזר, והא מהכא משמע דלא חאב במחשבה עלאה אלא בההיא דאיהי לבושא מניה, ואשתתאר איהו (דף קטו ע"ב) בההיא דאיהי מלגאו, במוחא בלא קרקפתא, ובגין דא ואירא, דאזדעזע מההיא דלגו מן מחשבה סתימא דאיהו עלת העלות, אמר ליה רבי שמעון, ברי, במחשבה דאיהו מוחא אוף הכי חב דזרעא מתמן נפיק, דאיהו נביעו דאילנא דחיי דאיהו אור קדמון ואור צח ואור מצוחצח, תלת טפין דאתרמיזו ביי עלאה, קוצא דלעילא וקוצא דלתתא וגיו באמצעיתא, וערב תמן חשף דאפטיק בין עלת העלות למוחא סתימא, ובגין דא (שמות לג כ) פי לא יראני האדם וחי עד דההוא חשף אתעבר מתמן, ודא איהו רזא (ישעיה נט כ) פי אם עונותיכם היו מבדלים בינכם וביין אלהיכם, ומשום זה לא יראני האדם וחי, עד שאותו החשף יעבר משם, וזהו הסוד פי אם עונותיכם היו מבדלים בינכם וביין אלהיכם, ומשום זה לא יראני האדם וחי, עד שאותו החשף יעבר משם, ולא יכיל משה לאסתכלא ביה, כל שפן אחר, דעלת העלות אסתלק ממחשבה דחאב בה אדם, ומחשבה לא תכילהו, ולא יכולה להשיג אותו, שהוא חי החיים, ובמקום שהוא שורה אין שם מיתה, והמחשבה שהסתלק ממנה בודאי היא חכמה. הלבוש לחכמה הסתומה, בודאי בה חטא אדם, ומשום זה נאמר בו כי עירום אנכי ואחבא.

אמר רבי אלעזר, והא מהכא משמע דלא חאב במחשבה עלאה אלא בההיא דאיהי לבושא מניה, ואשתתאר איהו (דף קטו ע"ב) בההיא דאיהי מלגאו, במוחא בלא קרקפתא, ובגין דא ואירא, דאזדעזע מההיא דלגו מן מחשבה סתימא דאיהו עלת העלות, אמר ליה רבי שמעון, ברי, במחשבה דאיהו מוחא אוף הכי חב דזרעא מתמן נפיק, דאיהו נביעו דאילנא דחיי דאיהו אור קדמון ואור צח ואור מצוחצח, תלת טפין דאתרמיזו ביי עלאה, קוצא דלעילא וקוצא דלתתא וגיו באמצעיתא, וערב תמן חשף דאפטיק בין עלת העלות למוחא סתימא, ובגין דא (שמות לג כ) פי לא יראני האדם וחי עד דההוא חשף אתעבר מתמן, ודא איהו רזא (ישעיה נט כ) פי אם עונותיכם היו מבדלים בינכם וביין אלהיכם, ומשום זה לא יראני האדם וחי, עד שאותו החשף יעבר משם, וזהו הסוד פי אם עונותיכם היו מבדלים בינכם וביין אלהיכם, ומשום זה לא יראני האדם וחי, עד שאותו החשף יעבר משם, ולא יכיל משה לאסתכלא ביה, כל שפן אחר, דעלת העלות אסתלק ממחשבה דחאב בה אדם, ומחשבה לא תכילהו, ולא יכולה להשיג אותו, שהוא חי החיים, ובמקום שהוא שורה אין שם מיתה, והמחשבה שהסתלק ממנה בודאי היא חכמה. הלבוש לחכמה הסתומה, בודאי בה חטא אדם, ומשום זה נאמר בו כי עירום אנכי ואחבא.

אמר רבי אלעזר, והא מהכא משמע דלא חאב במחשבה עלאה אלא בההיא דאיהי לבושא מניה, ואשתתאר איהו (דף קטו ע"ב) בההיא דאיהי מלגאו, במוחא בלא קרקפתא, ובגין דא ואירא, דאזדעזע מההיא דלגו מן מחשבה סתימא דאיהו עלת העלות, אמר ליה רבי שמעון, ברי, במחשבה דאיהו מוחא אוף הכי חב דזרעא מתמן נפיק, דאיהו נביעו דאילנא דחיי דאיהו אור קדמון ואור צח ואור מצוחצח, תלת טפין דאתרמיזו ביי עלאה, קוצא דלעילא וקוצא דלתתא וגיו באמצעיתא, וערב תמן חשף דאפטיק בין עלת העלות למוחא סתימא, ובגין דא (שמות לג כ) פי לא יראני האדם וחי עד דההוא חשף אתעבר מתמן, ודא איהו רזא (ישעיה נט כ) פי אם עונותיכם היו מבדלים בינכם וביין אלהיכם, ומשום זה לא יראני האדם וחי, עד שאותו החשף יעבר משם, וזהו הסוד פי אם עונותיכם היו מבדלים בינכם וביין אלהיכם, ומשום זה לא יראני האדם וחי, עד שאותו החשף יעבר משם, ולא יכיל משה לאסתכלא ביה, כל שפן אחר, דעלת העלות אסתלק ממחשבה דחאב בה אדם, ומחשבה לא תכילהו, ולא יכולה להשיג אותו, שהוא חי החיים, ובמקום שהוא שורה אין שם מיתה, והמחשבה שהסתלק ממנה בודאי היא חכמה. הלבוש לחכמה הסתומה, בודאי בה חטא אדם, ומשום זה נאמר בו כי עירום אנכי ואחבא.

הודיעו רבי אלעזר וכל החברים, והודיעו הזקנים בעלי הישיבה. אמר רבי אלעזר: עד עכשו לא ידעתי שחטאו של אדם כף היה עליון, שהגיע למקום העליון של כל העליונים. אמר: אבא, תן לי רשות לשאל אף על גב שלא נתנה רשות לכל אדם לשאל, כל שכן לדעת. אמר לו: אמר בני, שהרי רצון נמצא, והרשות נתנה לגלות כל מה שיש לנו לדעת. אמר לו: אבא, נודע בשביל אותו החשף שהפסיק בין עלת העלות לבין המחשבה הנסתרת, שעלת על כל העלות לא השתתף בשום מחשבה נסתרת, כל שכן גלויה, ולא בשום אור גנוז וטמיר וקדמון וצח ומצחצח. אמר: ודאי כף הוא, שאם האורות הללו והמחשבות היו ממנו, לא היה יכול החשף להפרד, אבל עלת על כל העלות הוא על כל האורות הגנוזים והנסתרים כנשמה בגוף, והאור הקדמון, אף על גב שהוא נסתר וגנוז והוא קדמון לכל הספירות ולכל האותיות והנקודות והטעמים, כף הוא לגבי עלת על כל העלות כמו גוף לנשמה, שבעלת העלות אין בו גון ולא צורה ולא דמות ולא שתפות, ובמקום שהעין לא שולטת, מי יכול לעשות דמיון? אחר שהרהר תשובה אדם למטה, חזר הלבבו למח, שהוא האב, הקרקפת של התפלין, והתחבר המח, שהוא החכמה, באם, מיד ויעש יהו"ה אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם, והם התפלין שהם מעור. באותו זמן עמדה תשובה, שהיא האם, קרקפת התפלין, עם אדם להגן ולכסות עליו, שהיה ערם, כמו שהוא כסה על המח

ואודיעו רבי אלעזר וכלהו חבריא ואודיעו סבין מארי דמתיבתא, אמר רבי אלעזר עד כען לא ידענא דחובא דאדם הכי הוה עלאה, דמטא לאתר עלאה דכל עלאין, אמר, אבא, הב לי רשו למשאל אף על גב דלא אתייהיב רשו לכל בר נש למשאל כל שכן למנדע, אמר ליה אימא ברי דהא רעוא אשתפח ורשותא אתייהיב לגלאה כל מה דיכילנא למנדע, אמר ליה, אבא, אשתמודע בגין ההוא חשף דאפסיק בין עלת העלות למחשבה סתימא, דעלת על כל העלות לא אשתתף בשום מחשבה סתימא כל שכן גליא, ולא בשום אור גניז וטמיר וקדמון וצח ומצחצח, אמר ודאי הכי הוא דאם אלין נהורין ומחשבין הוו מגיה לא הוה יכיל חשף לאפרשא, אבל עלת על כל העלות איהו על כל נהורין גניזין וסתימין כנשמתא בגופא, ואור קדמון אף על גב דאיהו סתים וגניז ואיהו קדמון לכל ספירן ולכל אתון ונקודי וטעמי, הכי איהו לגבי עלת על כל העלות, כגופא לגבי נשמתא, דבעלת העלות לית ביה גוון ולא צורה ולא דיוקנא ולא שותפו, ובאתר דעין לא שליט מאן יכיל למעבד דמיון. בתר דהרהר תשובה אדם לתתא, הדרא לבושא לגבי מוחא דאיהו אבא קרקפתא דתפלי, ואתחבר מוחא דאיהי חכמה באימא, מיד (בראשית ג כא) ויעש יהו"ה אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם, ואינון תפלין דאינון מעור, בההוא זמנא קמת תשובה דאיהי אימא קרקפתא דתפלי עם אדם לאגנא עליה ולכסיא עליה דהוה ערום, כגוונא דאיהו פסי על מוחא עלאה, וברי, כל העליון. ובני, כל מי שמניח תפלין כאלו כסה על המח העליון, ומשום זה השכינה העליונה

לא זזה ממנו, וסוד הדבר - אם עונות תשמר זה אדניי מי יעמד, מ"י יעמד ודאי, שהיא האם העליונה, התשובה, הרי עמדה עם האדם העליון, והשכינה שהיא תפלה של יד עם האדם התחתון, השכינה העליונה ירדה עם אדם, והשכינה התחתונה עם הכל, ועם כל (ה) בעלי הטורה שבאים מהם, ומשום זה ותלכנה שתיהן.

מיד שחטאו ישראל בחטא העגל מה פתוב? ובפשעיקם שלחה אמכם, שנאמר בה כי אם לפנינה תקרא, השתלחה (והסתלקה) מהם, ותרם מעל הארץ, שלא יורדת עליהם אלא בשפלות וימים טובים, ונשאת השכינה התחתונה יחידה למטה, והשכינה העליונה יחידה למעלה, והרי פרשוה איכה ישבה בך, שבהתחלה לא היתה השכינה העליונה זזה מהם, כמו שהשכינה התחתונה. אשרי הם בעלי התשובה שמורידים אותה עליהם בכל יום ושעה ורגע, ולא זזה מהם בכל מקום, שעליהם נאמר בהתהלךך תנחה אותך כו', ואין לה עליהם יום ידוע כמו שאחרים, שלא יורדת עליהם אלא בשפלות וימים טובים, אבל בעלי תשובה לא זזה מהם לעולם.

ומשום זה, בני, א"י הכל אחיד, אם יכלנו לומר א' י' מן אהי"ה האם העליונה, ונשארו ה' ה', ונאמר עליהן ותלכנה שתיהן, כאן חטא הכל, אדם חטא ב"ו מן יהו"ה והסתלק י"ו ונעשה ו' י'. אמר רפי אלעזר: והרי י' ו' הם י' למעלה ו' למטה, מה זה ו' י' אמר: בני, כף זה ודאי,

מאי ו' י', אמר ברי הכי

מאן דאנח תפלין כאלו פסי על מוחא עלאה, ובגין דא שכינתא עלאה לא זזה מניה, ורזא דמלה (תהלים קל ז) אם עונות תשמר י"ה אדניי מי יעמוד, מ"י יעמוד ודאי דאיהי אימא עלאה תשובה הא קמת באדם עלאה, ושכינתא דאיהי תפלה של יד באדם תתאה, ושכינתא עלאה נחתת עם אדם, ושכינתא תתאה עם הכל, ועם כל (דא) מארי דדכיו דקא אתיין מנייהו, ובגין דא (רות א יט) ותלכנה שתיהן.

מיד דחאבו ישראל בעובדא דעגלא מה פתיב (ישעיה ג ב) ובפשעיקם שלחה אמכם דאתמר בה (משלי ב ג) כי אם לפנינה תקרא, אשתלחת (נ"א ואסתלקת) מנייהו ותרם מעל הארץ, דלא נחתת עלייהו אלא (דף קטז ע"ב) בשפלות וימין טבין, ואשתארת שכינתא תתאה יחידאה לתתא, ושכינתא עלאה יחידאה לעילא, והא אוקמוה איכה ישבה בך, דבקדמיתא לא הות שכינתא עלאה זזה מנייהו פגוונא דשכינתא תתאה, זכאין אינון מארי דתיובתא דנחתת לה עלייהו בכל יומא ושעתא ורגעא ולא זזת מנייהו בכל אתר, דעלייהו אתמר (שם ו כב) בהתהלךך תנחה אותך וכו', ולא אית לה עלייהו יומא ידוע פגוונא דאחרנין דלא נחתת עלייהו אלא בשפלות וימין טבין, אבל מארי תיובתא לא זזת מנייהו לעלם.

ובגין דא ברי, א"י הכל אחיד, אי יכלינן למימר א' י' מן אהי"ה אימא עלאה, ואשתארו ה' ה', ואתמר עלייהו ותלכנה שתיהן, הכא חאב הכל, אדם חב ב"ו מן יהו"ה ואסתלק י"ו ואתעביד ו' י', אמר רפי אלעזר והא י' ו', אינון, י' לעילא ו' לתתא,

שחטא הנה הוא למעלה באות א
שהתעלטה במחשבה, שהיא י'
העליונה, ששם עלת העלות,
ונשארה ו' י' כמו זה: א, ועל ה'
העליונה נאמר כי ידע שמי שם י',
יקראני ואענהו. אשרי הוא מי
שמוריד אותו במחשבתו
למקומו, שעל המחשבה הזו
נאמר זאת התורה לעלה למנחה
ולחטאת ולאשם ולמלוואים
ולזבח השלמים.

ורכח נאמר באות י' כי ידע שמי?
אלא, כמו שאין באות י' שתפוח
של אות אחרת, כך אין בו
שתפוח, שהוא אחד ואין שני לו,
אחד בלי חשבון, הוא כרא את
הכל ואין בורא עליו, וכי יש מי
שיכול לברא אפלו יתוש קטן,
אלא הוא? אלא למים יש כח
לברא אילנות ועשבים, והם
נבראו, אבל בורא העולמים ברא,
ואין עליו מי שברא אותו ודי
לחכם ברמו, שבמקום הנה אין
לגלות יותר.

אמר רבי אלעזר: מכאן משמע
שיש בורא בשתפוח של
האותיות, כמו ב' מן בראשית,
שהיא האם, ר' מן ראשית שהיא
חכמה, ו' מן בורא שהוא העמוד
האמצעי, א' מן בראשית שהוא
כתר, שי"ת, שש ספירות, הרי
כלן עשר, אם אחד חסר לא
השתלמה הבריאה, אבל עלת על
כל העלות הוא ברא הכל, בלי
שתפוח כלל.

אמר רבי אלעזר: וכמו זה שמענו
שבבעשר ספירות לא נאמר שם
אלא אצילות ולא בריאה. אמר
רבי שמעון: ומי אמר שיש בהם
בריאה? אלא כל העשר בשתפוח
זו עם זו עושות בריאה בעולם,
ואני אומר, שאם היה חסר אחד
מן המנין, לא השתלמה אותה
בריאה, אבל עלת על כל העלות

איהו ודאי, דחובה דא איהו לעילא באת א
דאסתלקת במחשבה דאיהי י' עלאה דתמן
עלת העלות, ואשתאר ו' י' כגוונא דא א,
ועל י' עלאה אתמר (תהלים צא יד) כי ידע שמי,
שם י', יקראני ואענהו, זכאה איהו מאן דנחית
ליה במחשבתיה לאתריה, דהאי מחשבה עלה
אתמר (ויקרא ז לו) זאת התורה לעלה למנחה
ולחטאת ולאשם ולמלוואים ולזבח השלמים.

ואמאי אתמר באת י' כי ידע שמי, אלא, כמה
דלית באת י' שותפו דאת אחרא, הכי
לית ביה שותפו דאיהו אחד ואין שני לו,
אחד בלא חשבון, הוא ברא בלא ולית בורא
עליה, וכי אית דיכיל למברי אפילו יתוש זעיר
אלא הוא, אלא, מים אית לון חילא למברי
אילנין ועשבין, ואינון אתבריא, אבל בורא
עלמין ברא ולית עליה מאן דברא ליה
ולחפימא ברמיזא דבאתר דא לית לגלאה
יתיר.

אמר רבי אלעזר מהכא משמע דאית בורא
בשותפו דאתון, כגון ב' מן בראשית
דאיהי אימא, ר' מן ראשית דאיהי חכמה, ו'
מן בורא דאיהו עמודא דאמצעיתא, א' מן
בראשית דאיהו כתר, שי"ת, שית ספירן, הא
כלהו עשר, אם חסר חד לא אשתלים בריאה,
אבל עלת על כל העלות איהו ברא כלא בלא
שותפו כלל.

אמר רבי אלעזר וכי הא שמענא, דבעשר
ספירן לא אתמר תמן אלא אצילות ולא
בריאה, אמר רבי שמעון ומאן אמר דאית
בהון בריאה אלא כלהו עשר בשותפו דא עם
דא עבדין בריאה בעלמא, ואנא אימא דאם
היה חסר חד מן מנינא לא אשתלים ההיא
בריאה, אבל עלת על כל העלות איהו בורא

הוא בורא בלי שתפוח אחרת, שהוא אחד בלי שתף כלל, לא למעלה ולא למטה ולא באמצע ולא מכל צד כלל. אמר, ודאי בעת התגלה מה שלא נמסר לגלות אפלו מהלב לפה, וסוד זה צריך לכסות מכל אדם, שאין כל מח יכול לסבל את זה, אלא אלו שיודעים בסודות אלו שחקמתם עולה על כל הנביאים והחכמים.

אמר רבי אלעזר: אבא, הרי התגלתה א' בסוד עליון כשהסתלק עלת העלות באות י' ונשאר וי, אלא מה זה אוי? אמר לו: (א' העליונה) (ש א') למעלה מן א', שיש א' מהאותיות הגדולות, ויש א' מן האותיות הקטנות, ויש א' מן האותיות הבינוניות, הם אדם של בריאה, אדם של יצירה, אדם של עשיה, ועליהם נאמר כי גבה מעל גבה שמר, ויש שלשה עליונים עליהם בדרך אצילות, ועליהם נאמר וגבהים עליהם.

ואותם של בריאה הם לבושים לאותם של אצילות, וזהו אור לבוש עליון, ואותם עשרה מתלבשים בעשר, ואלו של אצילות אמרו לאותם של בריאה שמתלבשים בהם, נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, כל ספירה נתנה בו חלקו מבפנים ומבחוץ, ואם חסרה אחת מעשר ספירות שלא היתה נותנת בו חלקה, לא היה משתלם בנינו של אדם, ובזמן שחטא אדם, כל ספירה וספירה נטלה חלקה ממנו, ונשאר אין, וסוד הדבר - ומותר האדם מן הבהמה אין, ומשום זה אמרו בעלי המשנה, ואדם ביקר כל ילין נמשל כבהמות נדמו. אדם שהיה לן בכבוד שלמעלה ולא שמר אותו, נמשל כבהמות הדמות שלו, שהן חיות

בלא שותפו אחרת דאיהו חד בלא שותפא כלל לא לעילא ולא לתתא ולא באמצעיתא ולא מכל סטרא כלל, אמר ודאי פען אתגליא מה דלא אתמסר לגלאה אפילו מלבא לפומא, ורזא דא צריך לאתכסיא מכל בר נש, דלאו כל מוחא יכיל למסבל האי, אלא אלין דידיעין ברזין, אלין דחכמתא דלהון סליק על כל נביאיא וחכמיא.

אמר רבי אלעזר אבא, הא אתגליא א' ברזא עלאה פד אסתלק עלת העלות באת י' ואשתאר וי אלא מאי אוי, אמר ליה (א' עלאה) (נ"א אית א') לעילא מן א', דאית א' מאתוון רברבן, ואית א' מאתוון זוטין, ואית א' מאתוון בינוניים, אינון אדם דבריאה אדם דיצירה אדם דעשיה, ועלייהו אתמר (קהלת ה) פי גבוה מעל גבוה שומר, ואית תלת עלאין עלייהו בארץ אצילות, ועליהם אתמר וגבהים עליהם.

ואינון דבריאה אינון לבושין לאינון דאצילות, והאי איהו אור לבוש עליון, ואינון עשר מתלבשין בעשר, ואלין דאצילות אמרו לאינון דבריאה דמתלבשין בהון, (בראשית א כו) נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, כל ספירה יהיב ביה חולקיה מלגאו ומלבר, ואם חסר חד מעשר ספירן דלא הוה יהיב ביה חולקיה לא הוה אשתלים בניינא דאדם, ובזמנא דחב אדם כל ספירה וספירה נטיל חולקיה מגיה ואשתאר אין, ורזא דמלה (קהלת ג ט) ומותר האדם מן הבהמה אין, ובגין דא אמרו מארי מתניתין (תהלים מט יג) ואדם ביקר כל ילין נמשל כבהמות נדמו, אדם דהוה לן ביקר דלעילא ולא נטיר ליה, נמשל כבהמות דמות דיליה, דאינון חיות הקדש,

הקדש, אכל עלת העלות כשברא אותו, כמו שנאמר (זהו שכתוב) ויברא אלהים את האדם בצלמו, הוא נטל ממנו הכל, ונתן בו בלי שתפנות של אחר, שהאב והאם עשו אותו בצירייהם בשני ציורים, זהו שכתוב וייצר יהו"ה אלהים, וייצר בשני ציורים, הציור של האב שהוא יהו"ה, והציור של אלהים שהיא האם, וזהו וייצר יהו"ה אלהים, ואחר כך עשה אותו כלי, זהו שכתוב עפר מן האדמה, לא כתוב מן האדמה, אלא עפר מן האדמה, וזו השכינה התחתונה, שנאמר בה ואדם על עפר ישוב, שהיא הגלגול שלו.

אמר רבי אלעזר: אבא, אחר שנמצא רצון, צריך לפתח בדברים בגלוי, מה האדם שברא עלת העלות בדמותו, שהרי כתוב שאין בו דמות? אמר לו: בני, כאן לא אמר בצלמנו, שיש בו דמות, אלא בצלמו, רוצה לומר, כמו שהוא רואה ואינו נראה, שהוא יהיה כן, וכמו שאין בו דמות, שהוא יהיה כן, וכמו שאין קדמון עליו, שהוא יהיה כן, וכמו שהוא עלת העלות אחד בלי שתפנות וכלי חשבון, שהוא יהיה כן, הכל כמותו.

ויש אדם של בריאה ויצירה ועשיה בגון אחר בלבוש וגוף (של בחי' (בלבד), שבאצילות הרי נאמר שאין בו בריאה ויצירה ועשיה כלל. יש בריאה שהוא ברא למטה בדמותו, אבל לא שהוא נברא.

ובא וראה, אף על גב שנאמר בספירות בריאה, הוא בלבוש מבחוץ, ולא מבפנים, ומשום זה כתוב ויברא אלהים את האדם בצלמו, כאן סוד אחר בגוף, יש ספירות של בריאה, ויש ספירות

אכל עלת העלות כד ברא ליה כמה דאת אמר (נ"א ה"א הוא דכתיב) (בראשית א כז) ויברא אלהים את האדם בצלמו, איהו נטיל כלא מיניה, ויהיב ביה כלא שותפו דאחרא, דאבא ואימא עבדו ליה בצירייהו (דף קט"ז ע"ב) בתרין ציורין, ה"א הוא דכתיב (בראשית ב ד) וייצר יהו"ה אלהים וייצר בתרין ציורין, ציורא דאבא דאיהו יהו"ה, וציורא דאלהים דאיהו אימא, ודא איהו וייצר יהו"ה אלהים, ולבתר עבד ליה מאנא ה"א הוא דכתיב (שם) עפר מן האדמה, מן האדמה לא כתיב, אלא עפר מן האדמה, ודא שכניתא תתאה דאתמר בה (איוב לד טו) ואדם על עפר ישוב דאיהו גלגולא דיליה.

אמר רבי אלעזר, אבא, בתר דרענא אשתפח צריך למפתח מלין באתגליא, מאי אדם דברא עלת העלות בדיוקניה, דהא כתיב דלית ביה דמות, אמר ליה, ברי, הכא לא אמר בצלמנו, דאית ביה דיוקנא, אלא בצלמו רוצה לומר כגוונא דאיהו רואה ואינו נראה, דיהא איהו הכי, וכגוונא דלית ביה דיוקנא, דיהא איהו הכי, וכגוונא דלית קדמון עליה דיהא איהו הכי, וכגוונא דאיהו עלת העלות חד בלא שותפו ובלא חשבון, דיהא איהו הכי, כלא כגוונא דיליה.

ואית אדם דבריאה ויצירה ועשיה כגוונא דאחרא בלבושין וגופא (דלכר) (נ"א בלבד), דבאצילות הא אתמר דלית ביה בריאה ויצירה ועשיה כלל, אית בריאה דברא הוא לתתא בדיוקניה, אבל לאו דאתברי איהו.

ותא חזי אף על גב דאתמר בספירן בריאה, בלבושא מלכר איהו, ולא איהו מלגאו, ובגין דא כתיב (בראשית א כז) ויברא

שֶׁל אֲצִילוֹת, וּמִשּׁוּם זֶה וַיִּבְרָא
אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם, זֶה הַעֲמוּד
הָאֲמֻצָּע, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כְּתַפְאֶרֶת
אָדָם לְשֹׁכֵת בֵּית. בְּצִלְמוֹ - שְׂכִינָה
תַּחְתּוֹנָה, בְּצִלְם אֱלֹהִים - שְׂכִינָה
עֲלִיוֹנָה, וַיִּצְרֵר יְהוָה אֱלֹהִים אֶת
הָאָדָם - זֶה צְדִיק חַי הַעוֹלָמִים,
יִצְרוּ בִּיצִירָה עֲלִיוֹנָה וּבִיצִירָה
תַּחְתּוֹנָה שֶׁהֵם " מִן א, ו' מִן
וַיִּצְרֵר הוּא הו' שֶׁבְּאֲמֻצָּע, שֶׁהוּא
בְּשְׁנֵי יוֹדֵי"ן בְּאוֹת א, וְעַל שְׁנֵי
יוֹדֵי"ם נֶאֱמַר חֲכָמוֹת נָשִׁים בְּנֶתֶה
בֵּיתָה, וְהֵם חֲכָמָה קְדוּמָה וְחֲכָמָה
תַּחְתּוֹנָה.

וְאָדָם מֵצַד שֶׁל אוֹת הַבְּרִית י'
נוֹלָד מֵהוּל, זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וַתֵּרָא
אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא, אֲמָרוּ צְדִיק כִּי
טוֹב, שֶׁשֵּׁם אֵין קִלְפָּה שֶׁל עֲרֵלָה
כָּלֵל, וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר אָדָם הִרְאִשׁוֹן
מוֹשֵׁף בְּעֲרֵלְתוֹ הִנֵּה, זֶה אָדָם שֶׁל
עֲשִׂיָּה, וּמָה הוּא? זֶה הַקִּלְפָּה
שֶׁהַתְּלַבְּשָׁה בּוֹ (בַּה) לְשֵׁלֵט עַל
הַכֵּל, זֶה שֶׁכְּתוּב וּמְלַכּוֹתוֹ בְּכָל
מְשָׁלָה, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בָּה
נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצִלְמֵנוּ כְּדַמוֹתֵנוּ,
לְהַתְּלַבֵּשׁ בְּכָל הַדְּיוֹקְנָאוֹת
וְהַקִּלְפּוֹת.

וְעוֹד נֶאֱמַר בְּשִׂכְנָה הַתַּחְתּוֹנָה
נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצִלְמֵנוּ כְּדַמוֹתֵנוּ,
שֶׁתְּהִיָּה כְּלוּלָה מִכָּל הַסְּפִירוֹת,
שֶׁכָּל עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת כָּל אַחַת
נִתְּנָה בּוֹ חִלְקָה, וּמָה חִלְקָה? אֵלֶּא
כָּל סְפִירָה נִתְּנָה בּוֹ עֲשׂוֹר שְׁלָה,
שֶׁכָּל סְפִירָה עוֹלָה לַעֲשָׂרָה, וְנִתְּנָה
לוֹ כָּל אַחַת וְאַחַת הַעֲשׂוֹר שְׁלָה,
נִשְׂאָרוֹ הֵן תְּשַׁע תְּשַׁע, וְכָל אַחַת
וְאַחַת הַשְּׁתַּלְּם בָּה לַעֲשָׂרָה,
וּמִשּׁוּם כֶּף מְעֻשָּׂרִים אֶחָד
מְעֻשָּׂרָה, וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא כְּלוּלָה
מִכָּלֵם, נֶאֱמַר בָּה אֶהְבֵּת
כְּלוּלוֹתֶיךָ, כְּלוּלָה מִן הַכֵּל, וְאַחַר
שֶׁנִּקְלְלָה מִן הַעֲלִיוֹנִים נֶאֱמַר בָּה

אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצִלְמוֹ הִכָּא רָזָא אֶחְרָא
בְּגוּפָא, אִית סְפִירָן דְּבְרִיאָה וְאִית סְפִירָן
דְּאֲצִילוֹת, וּבְגִין דָּא וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם,
דָּא עֲמוּדָא דְּאֲמֻצָּעִיתָא דְּאֶתְמַר בֵּיה (ישעיה מד
כ) כְּתַפְאֶרֶת אָדָם לְשֹׁכֵת בֵּית, בְּצִלְמוֹ שְׂכִינְתָּא
תַּתְּאָה, בְּצִלְם אֱלֹהִים שְׂכִינְתָּא עֲלָאָה, וַיִּצְרֵר
יְהוָה אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם דָּא צְדִיק חַי עֲלַמִּין,
יִצְרוּ בִּיצִירָה עֲלָאָה וּבִיצִירָה תַּתְּאָה, דְּאִינוּן
" מִן א, ו' מִן וַיִּצְרֵר אִיהוּ ו' דְּאֲמֻצָּעִיתָא,
דְּאִיהוּ בְּתַרִּין יוֹדִין בְּאֵת א, וְתַרִּין יוֹדֵי"ן
עֲלִיָּהוּ אֶתְמַר (משלי יד א) חֲכָמוֹת נָשִׁים בְּנֶתֶה
בֵּיתָה וְאִינוּן חֲכָמָה קְדוּמָה וְחֲכָמָה תַּתְּאָה.

וְאָדָם מִסְטָרָא דְאוֹת בְּרִית י' אֶתְלִיד מֵהוּל,
הִדָּא הוּא דְכְּתִיב (שמות ב ב) וַתֵּרָא אוֹתוֹ
כִּי טוֹב הוּא, (ישעיה ג י) אֲמָרוּ צְדִיק כִּי טוֹב,
דְּתַמְּן לֹאוּ קְלִיפָּה דְּעֲרֵלָה כָּלֵל, וְהָא דְּאֶתְמַר
אָדָם הִרְאִשׁוֹן מוֹשֵׁף בְּעֲרֵלְתוֹ הִנֵּה, דָּא אָדָם
דְּעֲשִׂיָּה, וּמֵאִי נִיהוּ דָּא קְלִיפָּה דְּאֶתְלַבְּשָׂא בֵּיה
(ג"א דְּאֶתְלַבְּשֵׁת בַּה) לְשֵׁלֵטָאָה עַל כָּלָא, הִדָּא הוּא
דְּכְּתִיב (תהלים קג יט) וּמְלַכּוֹתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה, וּבְגִין
דָּא אֶתְמַר בָּה (בראשית א כו) נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצִלְמֵנוּ
כְּדַמוֹתֵנוּ לְאֶתְלַבְּשָׂא בְּכָל דְּיוֹקְנִין וּקְלִיפִין.

וְעוֹד אֶתְמַר בָּה בְּשִׂכְנְתָא תַּתְּאָה, נַעֲשֶׂה אָדָם
בְּצִלְמֵנוּ כְּדַמוֹתֵנוּ, דְּתֵהָא כְּלִילָא מִכָּל
סְפִירָן, דְּכָל עֶשֶׂר סְפִירָן יְהִיבוּ בָּה כָּל חַד
חוּלְקִיָּה, וּמֵאִי חוּלְקִיָּה, אֵלֶּא כָּל סְפִירָה יְהִיב
בָּה עֲשׂוֹר דִּילִיָּה, דְּכָל סְפִירָה סְלִיק לַעֲשָׂרָה,
וְיִהְיֵבוּ לִיָּה כָּל חַד וְחַד עֲשׂוֹר דִּילִיָּה אֶשְׁתְּאָרוּ
אִינוּן תְּשַׁע תְּשַׁע, וְכָל חַד וְחַד אֶשְׁתַּלְּם בָּה
לַעֲשָׂרָה, וּבְגִין דָּא מְעֻשָּׂרִין חַד מְעֻשָּׂרָה, וּבְגִין
דְּאִיָּהי כְּלִילָא מִכָּלָהוּ אֶתְמַר בָּה (ירמיה ב
ב) אֶהְבֵּת כְּלוּלוֹתֶיךָ, כְּלִילָא מִכָּלָא, וּלְבַתֵּר
דְּאֶתְכְּלִילֵת מְעֻלָּאִין אֶתְמַר בָּה (בראשית א כו) וַרְדּוּ

בְּדַגַּת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם

וירדו בדגת הים ובעוף השמים
 ובבהמה ובכל הארץ, וכללה
 בתחתונים, ואפלו בכל הקלפות
 של הצד האחר התלבשה, לקיים
 בה ומלכותו בכל משלה, ובכל
 מה שהתלבשה נכללה (נקראה)
 בשמו, הרי פאן אדם של עשייה
 ויצירה.

האדם של בריאה פרשהו על
 תפארת. מה זה בצלמו? בצלם,
 שתי דמיות שלו למעלה, אלא (אל)
 הן וא"ו, שתי ווי"ן, הם שתי
 דמיות של א שהוא אדם של
 האמצע, ששכינה העליונה היא
 דמות אדם עליון, שהוא חכמה
 עליונה, ושכינה התחתונה - דמות
 אדם, שהוא העמוד האמצעי.

ועוד, העמוד האמצעי בדמות
 הכתר, וזה אדם של בריאה, ואדם
 של יצירה - צדיק בדמות של
 חכמה, ומשום זה ויהו"ה נתן
 חכמה לשלמה, שהוא צדיק ברית
 שלום שלם ה', ושכינה תחתונה
 - אדם של עשייה, הדמות של
 השכינה העליונה, והכל אמת,
 (השכינה ודאי נכללת בכל), ומשום זה
 לפעמים נקראת נשר לפעמים
 חיה. לפעמים יונה, לפעמים
 צפור, בכל מה ששולטת נקראת
 בשמה, וכעשבים נקראת שושנה,
 עץ פרי עשה פרי, וכששולטת על
 הארץ נקראת ארץ, וכששולטת
 על הים נקראת ים על שמו,
 וכששולטת על ההרים נקראת
 סלע, אין בריה בעולם ששולטת
 עליה שלא נקראת בשמה, אבל
 עם כל זה ששולטת על הכל,
 עושה הפרדה בין הדרגות שהן
 מזו ופרי, לבין הקלפות של הצד
 האחר שהן פקלפות האגוז
 שמכסות על המזח, וסוד הדבר -
 ובדל אלה"ם בין האור ובין
 החשך. אוי למי שמערב את
 קלפות הצד האחר עם הדרגות
 של צד הטהרה.

ובבהמה ובכל הארץ, אתכלילת בתתאין,
 ואפילו בכל קליפין דסטרא אחרא אתלבשת,
 לקיימא בה ומלכותו בכל משלה, ובכל מה
 דאתלבשת אתכלילת (נ"א אתקריאת) בשמיה,

הא הכא אדם דעשייה ויצירה.

אדם דבריאה אוקמוהו על תפארת, מאי
 בצלמו, בצלם, תרין דיוקנין דיליה
 לעילא, אלא (ס"א אלון) אינון וא"ו תרין ווי"ן,
 אינון תרין דיוקנין דא דאיהו אדם
 דאמצעיתא, דשכינתא עלאה איהי דמות אדם
 עלאה דאיהו חכמה עלאה, ושכינתא תתאה
 דמות אדם דאיהו עמודא דאמצעיתא.

ועוד, עמודא דאמצעיתא בדיוקנא דכתר
 ודא אדם דבריאה, ואדם דיצירה צדיק
 בדיוקנא דחכמה, ובגין דא (מלכים א ה כו) ויהוה
 נתן חכמה לשלמה דאיהו צדיק ברית שלום
 שלם ה', ושכינתא תתאה אדם דעשייה דמות
 דשכינתא עלאה וכלא קשוט, (ושכינתא ודאי
 אתכלילת בכלא), ובגין דא זמנין אתקריאת נשר,
 זמנין חיה. (דף ק"ז ע"ב) זמנין יונה, זמנין צפור,
 בכל מה דשליטא אתקריאת בשמיה,
 ובעשבין אתקריאת שושנה, עץ פרי עושה
 פרי, וכד שלטא על ארעא אתקריאת ארץ,
 וכד שלטא על ימא אתקריאת ים על שמיה,
 וכד שלטא על טורין אתקריאת סלע, לית
 בריה בעלמא דשליטא עליה דלא אתקריאת
 בשמיה, אבל עם כל דא דשליטא על כלא,
 עבידת אפרשותא בין דרגין דאינון מוחא
 ואיבא, לקליפין דסטרא אחרא דאינון
 פקליפין דאגוזא דמכסיין על מוחא, ורזא
 דמלה (בראשית א ד) ויבדל אלה"ם בין האור
 ובין החשך, ווי ליה למאן דמערב קליפין
 דסטרא אחרא עם דרגין דסטרא דדכיו.

(כאן חסר) (אמר המגיה עוד מצאתי בס"א זה הלשון).

וְהָאֲדָם יָדַע אֶת חוּהָ אֲשֶׁתוֹ וכו' (שם ד א), וְכִי
 לֹא אֲשַׁתְּמוּדַע בָּהּ עַד הֵיחָא זְמַנָּא,
 אֲלֵא מִיּוֹמָא דְאִתְחַרַב בֵּי מַקְדָּשָׁא קוּדְשָׁא בְרִיךְ
 הוּא לֹא אִתְיַחַד בְּשִׁכְיִנְתִּיהָ בְּיוֹמִין דְּחוּל, וְלֹא
 הוּוּ יִשְׂרָאֵל אֲשַׁתְּמוּדַעַן תּוֹקֶפְיָה בְּיוֹמִין דְּחוּל,
 בְּגִין דְּמִמְשָׁלָה דְּעֶבֶד וְשִׁפְחָה בְּהוֹן, בְּתַר
 דִּיתְעַבְרוּן מֵעֲלָמָא מִיַּד וַיִּדַע אָדָם עוֹד אֶת
 אֲשֶׁתוֹ וּבִהֵיחָא זְמַנָּא (ישעיה יא ט) כִּי מְלָאָה הָאָרֶץ
 יְדָעָה אֶת יְהו"ה, וּבִהֵיחָא זְמַנָּא אֲתַקְיִים
 קָרָא (ירמיה לא לג) כִּי כָלָם יִדְעוּ אוֹתִי לְמַקְטָנָם
 וְעַד גְּדוּלָם, (זכריה יד ט) וּבְיָוִם הַהוּא יִהְיֶה יְהו"ה
 אֶחָד וְשְׁמוֹ אֶחָד.

דְּבַר אַחַר וְהָאֲדָם יָדַע אֶת חוּהָ אֲשֶׁתוֹ וַתְּהַר
 וַתֵּלֶד אֶת קַיִן, יָדַע וַדַּאי כְּגוֹן (אסתר ד א)
 וּמְרַדְכֵי יָדַע, אֵית יְדִיעָה לְטַב וְאֵית יְדִיעָה
 לְבִישׁ, בְּזְמַנָּא דְאֻלְיִדַת לְקַיִן יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר
 נַעֲשָׂה הַהוּא זִוְהֵמָא, וְעַד הַהוּא אַתְר דְּמִטֵּי
 וְאִתְפְּשֵׁט הַהוּא זִוְהֵמָא בְּכָל דְרִיזִין, וַתֵּלֶת
 גְּלַגּוּלִי, עֲלִייהוּ אֲתַמַּר (איוב לג כט) הֵן כָּל אֱלֹהִי
 יִפְעַל א"ל פְּעַמִּים שְׁלֹשׁ עִם גְּבַר, בְּתַר דִּיתַגְבַּר
 בְּיַצְרִיהָ דְלֹא עָבִיד חֲטָאָה, וְהָאִי יְדִיעָה דְקַיִן
 אִיהוּ דְאִתְגַּלִּי לִיהָ עַד הַהוּא אַתְר דְאִתְפְּשֵׁט,
 דְעֲלִיָּה אֲתַמַּר (ישעיה יד כט) כִּי מִשְׁרֵשׁ נָחַשׁ יֵצֵא
 צָפַע, בְּגִין דְאִיהוּ מִשְׁרֵשׁ נָחַשׁ דְאֵטִיל זִוְהֵמָא
 בְּחוּהָ, מְלֵאן הַמּוֹת דְגָרִים מִיְתָה לְאָדָם וְלְכָל
 דְרִיזִין דִּילִיָּה, הֵכִי, הָאִי דְרַפְיָה לְקַטְלָא, וּבְגִין
 דָּא קָטִיל לְהַבֵּל.

וְהָאִי זִוְהֵמָא דְאִתְנַטִּיל מְגִיָּה אִיהִי לִילִי"ת
 אִימָא דְעֵרַב רַב, עֲלָה אֲתַמַּר (משלי ה
 ה) רְגֵלֶיהָ יוֹרְדוֹת מְוֹת וכו', דְאִיהִי סַם מְוֹת
 דְאֵל אַחַר דְאִיהוּ סַמָּא"ל, וְאִיהִי אִיבָא דִּילִיָּה,
 גַּם לְרַבּוֹת אֵל אַחַר, נָחַשׁ בְּגִינָה אֲתַמַּר (בראשית

כאן חסר) (אמר המגיה עוד מצאתי בס"א זה

הלשון)

וְהָאֲדָם יָדַע אֶת חוּהָ אֲשֶׁתוֹ וכו',
 וְכִי לֹא יָדַע אוֹתָהּ עַד אוֹתוֹ הַזְּמַן?
 אֲלֵא מִיּוֹם שְׁנַחֲרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ,
 הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא הִתְיַחַד עִם
 שְׁכִינְתּוֹ בַּיּוֹם הַחַל, וְלֹא הָיוּ
 יִשְׂרָאֵל מְכִירִים אֶת כַּחוּ בַּיּוֹם
 הַחַל, מִשּׁוּם שְׁמִמְשָׁלַת הָעֶבֶד
 וְהַשִּׁפְחָה כְּהֵם, אַחַר שִׁיעֲבָרוּ מִן
 הָעוֹלָם, מִיַּד וַיִּדַע אָדָם עוֹד אֶת
 אֲשֶׁתוֹ, וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן, כִּי מְלָאָה
 הָאָרֶץ יְדָעָה אֶת יְהו"ה, וּבְאוֹתוֹ
 זְמַן יִתְקַיֵּם הַפְּתוּב כִּי כָלָם יִדְעוּ
 אוֹתִי לְמַקְטָנָם וְעַד גְּדוּלָם, וּבְיָוִם
 הַהוּא יִהְיֶה יְהו"ה אֶחָד וְשְׁמוֹ
 אֶחָד.

דְּבַר אַחַר, וְהָאֲדָם יָדַע אֶת חוּהָ
 אֲשֶׁתוֹ וַתְּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן, יָדַע
 וַדַּאי, כְּמוֹ וּמְרַדְכֵי יָדַע. יֵשׁ יְדִיעָה
 לְטוֹב וְיֵשׁ יְדִיעָה לְרָע. בְּזְמַן
 שְׁהוּלִידָה אֶת קַיִן, יָדַע אֶת כָּל
 אֲשֶׁר נַעֲשָׂה, אוֹתָהּ זִוְהֵמָא, וְעַד
 אוֹתוֹ מְקוּם שְׁמַגִּיעָה וּמִתְפַּשְׁט
 אוֹתָהּ זִוְהֵמָא בְּכָל הַדּוֹרוֹת.
 וְשִׁלְשָׁה גְלַגּוּלִים, עֲלִיָּהֶם נֹאמַר
 הֵן כָּל אֱלֹהִי יִפְעַל א"ל פְּעַמִּים
 שְׁלוֹשׁ עִם גְּבַר, אַחַר שִׁיתַּגְבַּר
 בְּיַצְרוֹ, שְׁלֵא עוֹשָׂה חֲטָא,
 וְהַיְדִיעָה הַזֹּאת שֶׁל קַיִן הִיא
 שְׁהִתְגַּלְתָּה לוֹ עַד אוֹתוֹ מְקוּם
 שְׁהִתְפַּשְׁטָה, שְׁעֲלִיו נֹאמַר כִּי
 מִשְׁרֵשׁ נָחַשׁ יֵצֵא צָפַע, מִשּׁוּם
 שְׁהוּא מִשְׁרֵשׁ נָחַשׁ שְׁהִטִּיל זִוְהֵמָא
 בְּחוּהָ, מְלֵאן הַמּוֹת שְׁגָרַם מִיְתָה
 לְאָדָם וְלְכָל הַדּוֹרוֹת שְׁלוֹ, כִּף זֶה
 דְרַכּוֹ לְהַרְגַּ, וּמִשּׁוּם זֶה הַרְגַּ אֶת
 הַבֵּל.

וְהַזִּוְהֵמָא הַזֹּאת שְׁנִטְלָה מִמְּנוֹ הִיא
 לִילִי"ת, אִמָּם שְׁלֵ הָעֵרַב רַב,
 עֲלִיָּה נֹאמַר רְגֵלֶיהָ יוֹרְדוֹת מְוֹת
 וכו', שְׁהִיא סַם הַמּוֹת שֶׁל אֵל
 אַחַר שְׁהוּא סַמָּא"ל, וְהִיא הַפְּרִי
 שְׁלוֹ, גַּם - לְרַבּוֹת אֵל אַחַר,

הַנְּחָשׁ, בְּגִלְלָהּ נֶאֱמַר וַתִּקַּח מִפְּרִי
וַתֹּאכַל. כֵּן הַסּוּד שֶׁל חֲנוּה, וַתִּתֵּן
גַּם לְאִישָׁה עִמָּה וַיֹּאכַל, גַּם -
לְרַבּוֹת, וְאַחַר כֵּן רָאָה אוֹתוֹ
שֶׁהִתְחַרַּט, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר גְּדוּל עוֹנֵי
מִנְשׂוּא, וּבִשְׂבִיל זֶה קִנִּיתִי אִישׁ
אֶת יְהוָה. כֵּן רָמַז קִנֵּי חוֹתָן
מִשֶׁה שֶׁעֲתִיד לְחַזֵּר בְּתִשְׁבָּה
וּלְקַבֵּל אוֹת הַבְּרִית. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב
וַיֵּשֶׁם יְהוָה לְקִיָּן אוֹת, אוֹת בְּרִית
מִיֵּלָה לְהִגֵּן עָלָיו.

וּמִשּׁוּם זֶה וַתּוֹסֵף לְלַדֵּת אֶת אַחִיו
אֶת הֶבֶל, מַה זֶה וַתּוֹסֵף? אֵלֹא
סוּד הַדְּבָר - וְלֹא יִסָּף עוֹד לְדַעְתָּה,
בְּגִלְלֵי אוֹתָהּ זֶה־מָה שֶׁיִּצְאָה מִמֶּנּוּ,
וְרָאָה הַתְּפַשְׁטוּתוֹ בְּכָל דּוֹר. כִּינּוּן
שֶׁרָאָה אֶת הֶבֶל, שֶׁהִתְפַּשְׁטוּתוֹ
בְּכָל דּוֹר לְטוֹב, אָמַר וַתּוֹסֵף
לְלַדֵּת, הִיא הוֹסִיפָה כְּמָה קְרַבְּנוֹת
וְכַמָּה תַחֲנוּנִים וְכַמָּה בְּכִיּוֹת
בְּשִׁבְלֵו, כִּינּוּן שֶׁהוּא הָיָה עֲתִיד
לְטַהֵר אֶת הַזֶּה־מָה שֶׁלּוֹ מִן
הָעוֹלָם, וְהָרִי קִהְלָת אָמַר יֵשׁ הֶבֶל
אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ
צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם
כְּמַעֲשֵׂה הַרְשָׁעִים. כֵּן הַתְּגִלָּה
צַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, יֵשׁ
הֶבֶל וַיֵּשׁ הֶבֶל, וְעַלֵּיהֶם נֶאֱמַר לֵב
חָכָם לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמָאלוֹ,
בְּשִׁגְם זֶה הֶבֶל, וְהָרִי פִרְשׁוּהוּ
בְּשִׁגְם זֶה מִשֶׁה, מִשֶׁה זֶה שֵׁת,
וְהוּא שֵׁם, וְהוּא הֶבֶל, וְהֵן כָּל אֵלֶּה
יַפְעֵל א"ל פְּעָמִים שְׁלוֹשׁ עִם גָּבֵר.
וְסוּד הַדְּבָר - אִיֵּה הַשֵּׁם בְּקִרְבוֹ,
שֶׁהוּא מַה שָׁמוֹ, וְזֶה הָאָדָם שֶׁהוּא
רְבִיעִי, וּבִשְׂבִילֵו נֶאֱמַר וְעַל
אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבְנוּ, לֹא אֲשִׁיבְנוּ
יֹתֵר בְּגִלְגוּל. כִּינּוּן שֶׁנֶּחַ בּוֹ אָבִיו
שֶׁהוּא אָדָם, בְּאוֹתוֹ זְמַן נוֹדַע מַה
שָׁמוֹ וּמַה שֵׁם בְּנוֹ כִּי תִדַּע, וְזֶהוּ
הַסּוּד שֶׁל מַה שָׁמוֹ מַה אָמַר
אֲלֵיהֶם, וְזוֹהִי מִרְכָּבָה שְׁלֵמָה, שֶׁ
שְׁלֹשׁ חִיּוֹת שְׂרוּכָב עֲלֵיהֶם מ"ה,

וַתִּקַּח מִפְּרִי וַתֹּאכַל, הִכָּא רִזָּא דְחֲנוּה וַתִּתֵּן
גַּם לְאִישָׁה עִמָּה וַיֹּאכַל גַּם לְרַבּוֹת, וּלְכַתֵּר חֲזָא
לִיָּה דְאִתְחַרַּט כְּמָה דְאִתְ אָמַר (שם ד יג) גְּדוּל עוֹנֵי
מִנְשׂוּא, וּבְגִיָּן דָּא (שם ב) קִנִּיתִי אִישׁ אֶת יְהוָה,
הִכָּא רָמִיז קִנֵּי חוֹתָן מִשֶׁה, דְּעֲתִיד לְאַהֲדָרָא
בְּתִשְׁבָּה וּלְקַבֵּל אֶת בְּרִית, הִדָּא הוּא
דְּכִתְיֵב (שם טו) וַיֵּשֶׁם יְהוָה לְקִיָּן אוֹת, אוֹת
בְּרִית מִיֵּלָה לְאַגְנָא עָלָיָהּ.

וּבְגִיָּן דָּא וַתּוֹסֵף לְלַדֵּת אֶת אַחִיו אֶת הֶבֶל,
מֵאִי וַתּוֹסֵף אֵלֹא רִזָּא דְמִלָּה וְלֹא יִסָּף
עוֹד לְדַעְתָּה (שם לח כו), בְּגִיָּן הַהוּא זוֹה־מָה דְנִפְיָק
מִנִּיָּה, וְחִמָּא אִתְפַּשְׁטוּתִיָּה בְּכָל דָּרָא, כִּינּוּן
דְּחִמָּא לְהֶבֶל דְאִתְפַּשְׁטוּתִיָּה בְּכָל דָּרָא לְטַב,
אָמַר וַתּוֹסֵף לְלַדֵּת, אוֹסִיפָת אִיֵּהִי כְּמָה קְרַבְּנִין
וְכַמָּה תַחֲנוּנִין וְכַמָּה בְּכִיָּין בְּגִיָּנִיָּה, כִּינּוּן דְאִיֵּהוּ
הָיָה עֲתִיד לְדַפְּאָה זוֹה־מָה דִּילִיָּה מְעַלְמָא, וְהָא
קִהְלָת אָמַר (קהלת ח יד) יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל
הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם
כְּמַעֲשֵׂה הַרְשָׁעִים, הִכָּא אִתְגַּלִּי צַדִּיק וְרַע לוֹ
רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, אִית הֶבֶל, וְאִית הֶבֶל וְעַלֵּיִיהוּ
אִתְמַר (שם י ב) לֵב חָכָם לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל
לִשְׂמָאלוֹ, בְּשִׁגְם זֶה הֶבֶל, וְהָא אוֹקְמוּהוּ בְּשִׁגְם
זֶה מִשֶׁה, מִשֶׁה זֶה שֵׁת, וְאִיֵּהוּ שֵׁם, וְאִיֵּהוּ
הֶבֶל, וְהֵן כָּל אֵלֶּה יַפְעֵל א"ל פְּעָמִים שְׁלֹשׁ
עִם גָּבֵר.

וְרִזָּא דְמִלָּה (ישעיה סג יא) אִיֵּה הַשֵּׁם בְּקִרְבוֹ,
דְאִיֵּהוּ (שמות ג יג) מַה שָׁמוֹ, וְדָא אָדָם
דְאִיֵּהוּ רְבִיעִעָא, וּבְגִיָּנִיָּה אִתְמַר (עמוס ב ו) וְעַל
אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבְנוּ, לֹא אֲשִׁיבְנוּ בְּגִלְגוּלָא
יִתִיר, כִּינּוּן דְנִחַ בֵּיה אָבוּי דְאִיֵּהוּ אָדָם, בְּהַהוּא
זְמַנָּא אִשְׁתַּמוּדַע (משלי ל ד) מַה שָׁמוֹ וּמַה שֵׁם
בְּנוֹ כִּי תִדַּע, וְדָא אִיֵּהוּ רִזָּא מַה שָׁמוֹ מַה אוֹמַר
אֲלֵיהֶם, וְדָא אִיֵּהוּ מִרְכָּבָתָא שְׁלִימָא, שֶׁ תִּלְתַּת

ועליהם נאמר הן כל אלה יפעל
א"ל פּעֲמִים שְׁלוֹשׁ עִם גָּבֵר.

קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר: וְתוֹסֵף
לְלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הַבֵּל, אוֹי
לְעוֹלָם שֵׁשׁ לָהֶם עֵינַיִם וְלֹא
רוֹאִים, אֲזַנַיִם וְלֹא שׁוֹמְעִים אֶת
סוּדוֹת הַתּוֹרָה, וְהוֹלְכִים אַחַר
הַבְּצָע שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. בֹּא וּרְאֵה,
קִינָן הוּא יֵצֵר הָרַע, הַבֵּל יֵצֵר
הַטּוֹב, הַבֵּל הוּא הַלֵּב, וְהֵם שְׁנֵי
בְּתֵי הַלֵּב, זֶהוּ שֶׁפְּתוּב לֵב חָכֵם
לִימִינוֹ לֵב כְּסִיל לְשִׁמְאֵלוֹ, לֵב
חָכֵם לִימִינוֹ זֶה הַבֵּל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ
וְתוֹסֵף לְלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הַבֵּל,
הוּא תוֹסֵפֶת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, קִינָן הוּא
רוּחַ הַטְּמֵאָה, שֶׁהוּא גּוֹרֵעַ וְלֹא
מוֹסִיף, קִינָן הַגּוֹיִף, קִינָן לְשִׁנְיָהִם,
וּבְשִׁבִילָהּ נֶאֱמַר אֵל תִּסְתַּפֵּן
בְּקִנְיָן אֵלָּא בְּמֵה שֵׁשׁ בּוֹ. וְדַאי
קִינָן הוּא הַלֵּב, שֶׁהוּא קִלְפַת
הָאֵגוּז, לֹא אוֹתוֹ שֶׁלְמַעַלָּה שֶׁהוּא
פְּרִי עֵץ הַחַיִּים, וּמְשׁוּם שֶׁהִקִּין
הַזֶּה יֵשׁ בּוֹ טוֹב וְרַע, נֶאֱמַר בּוֹ
וּמַעַץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל
מִמֶּנּוּ, עַד שֶׁעוֹבְרַת אוֹתָהּ הִקְלִיפָהּ
מִהָאֵגוּז, הַפְּרִי שֶׁנִּקְרָא מִיָּתֵהּ
וְחַיִּים, אוֹר וְחֹשֶׁךְ, הַבֵּל טוֹב
וְהַבֵּל רַע, הַהַבֵּל שֶׁל הַתּוֹרָה
שֶׁהוּא לְהַב, עָלָיו נֶאֱמַר קוֹל
יְהוָה חֲצֹב לְהַבּוֹת אֵשׁ, וְזוֹ הִ'
שֶׁל מֹשֶׁה, מ' מֹשֶׁה, ש' שֵׁת,
שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כִּי מִן הַפְּמִים מְשִׁיתָהוּ,
ש' שֵׁם, וְלֹא לְחִנָּם הִיָּה שֵׁם קוֹבֵעַ
מְדַרְשׁוֹת בַּתּוֹרָה, וְהִיָּה שֵׁת,
הַסִּיּוּם שֶׁל אֶלְפָּא בֵּיתָא, שֵׁת
בְּגִלָּל כֹּל שֶׁתָּה תַחַת רִגְלָיו.

וְהַבֵּל מִצַּד הַיְמִין הוּא כּוֹלָל
שְׁבַעַת הַבָּלִים, וְהֵם אַבְגִּית"ן
וְכוּ', שֵׁשׁ עוֹלָיִם, שֶׁהֵם לְהַבִּים
בְּשֵׁשׁ טַבְעוֹת הַקְּנָה, וְהַבֵּל שֶׁל
הַפָּה שְׁבִיעִי, וּכְנֻגָדָם אָמַר דּוֹד
שְׁבַעַת קוֹלוֹת שֶׁל הַבּוֹ לִיהוּ"ה
בְּנֵי אֱלִים, וְעַל שְׁבַע הַלָּלוֹ נֶאֱמַר
(תהלים

חִיוּן, דְּרָכִיב עֲלֵייהוּ מ"ה, וְעֲלֵייהוּ אֶתְמַר הֵן
כֹּל אֵלֶּה יִפְעַל א"ל (דף קיז ע"ב) פְּעֲמִים שְׁלֹשׁ
עִם גָּבֵר.

קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (בראשית ד ב)
אֶת אָחִיו אֶת הַבֵּל, וְוִי לְעֶלְמָא דְאִית לּוֹן
עֵינַיִן וְלֹא חֲזָאן, אוֹדְנִין וְלֹא שְׁמַעִין בְּרִזִין
דְּאוּרִייתָא, וְאֲזַלִּין בְּתַר בְּצַעִין דְּהַאי עֶלְמָא,
תָּא חֲזִי קִינָן אִיהוּ יֵצֵר הָרַע, הַבֵּל יֵצֵר הַטּוֹב,
הַבֵּל אִיהוּ הַלֵּב, וְאִינוּן תְּרִי בְּתֵי לְבָא, הַדָּא
הוּא דְכְּתִיב (קהלת יב)
לֵב חָכֵם לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל
לְשִׁמְאֵלוֹ, לֵב חָכֵם לִימִינוֹ דָּא הַבֵּל, דְּאֶתְמַר
בֵּיהּ וְתוֹסֵף לְלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הַבֵּל, אִיהוּ
תוֹסֵפֶת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, קִינָן אִיהוּ רוּחַ הַטְּמֵאָה
דְּאִיהוּ גֹרֵעַ וְלֹא אוֹסִיף, קִינָן גּוֹפָא, קִינָן
לְתַרוּייהוּ, וּבְגִינָה אֶתְמַר אֵל תִּסְתַּפֵּל בְּקִנְיָן
אֵלָּא בְּמֵה דְאִית בֵּיהּ, וְדַאי קִינָן אִיהוּ לְבָא,
דְּאִיהוּ קְלִיפָה דְּאֵגוּזָא, לֹא הוּא דְלַעִילָא
דְּאִיהוּ אִיבָא דְאִילָנָא דְחַיִּי, וּבְגִינָן דְּהַאי קִינָן
אִית בֵּיהּ טַב וּבִישׁ, אֶתְמַר בֵּיהּ (בראשית ב יז) וּמַעַץ
הַדַּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, עַד דְּאֶתְעַבֵּר
הִיָּא קְלִיפָה מְנִיָּה דְּאֵגוּזָא, אִיבָא אֶתְקַרֵּי
מִיָּתֵהּ וְחַיִּי אוֹר וְחֹשֶׁךְ, הַבֵּל טַב וְהַבֵּל בִּישׁ,
הַבֵּל דְּאוּרִייתָא דְאִיהוּ לְהַב, עֲלָה אֶתְמַר (תהלים
כט ז) קוֹל יְהוָה חֲצֹב לְהַבּוֹת אֵשׁ, וְדָא הִ'
דְּמֹשֶׁה, מ' מֹשֶׁה, ש' שֵׁת, דְּאֶתְמַר בֵּיהּ (שמות
כ) כִּי מִן הַפְּמִים מְשִׁיתָהוּ, ש' שֵׁם, וְלֹא לְמַגְנָא
הָוָה שֵׁם קוֹבֵעַ מְדַרְשׁוֹת בְּאוּרִייתָא, וְהוּוּה שֵׁת
סִיּוּמָא דְּאֶלְפָּא בֵּיתָא, שֵׁת בְּגִינָן (תהלים ח ז) כֹּל
שֶׁתָּה תַחַת רִגְלָיו.

וְהַבֵּל מִסְטָרָא דִימִינָא אִיהוּ כְּלִיל ז' הַבָּלִים,
וְאִינוּן אַבְגִּית"ן וְכוּ', שֵׁת סְלִקִין,
דְּאִינוּן לְהַבִּים בְּשֵׁת עֲזָקָאן דְּקִנְיָה, וְהַבֵּל דְּפָה
שְׁבִיעָאָה, וְלִקְבִלֵיהוּ אָמַר דּוֹד שְׁבַע קִלִּין דְּהַבּוֹ לִיהוּ"ה בְּנֵי אֱלִים (תהלים

כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם פי על כל מוצא פי יהו"ה יחיה האדם, ושבעה הקולות הללו עולים בשבעה רקיעים, ויש שבע של השמאל שיוֹרְדִים בשבע ארצות, ועליהם אמר קהלת פי מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה וכו'.

שבעה הכלים טובים אלו, הם שבע שנות השבע, וכנגדם אחרים כנגד שבע שני הרעב, אלו הכלים של חיים, ואלו הכלים של מיתה, ומשום זה יש הכל ויש הכלים, ה' לב, ד' ארבע חיות הפסא, ו' שש המדרגות של הפסא, ועליהם שורים עשר אמירות שהן י', ו' שיוצא מהכל הוא קול שהוא פורח באויר, שהוא אור, חמשה אור ודאי הם ה' העליונה, י' דבור ואמירה, ואותם הכלים, הכל עולה בה' העליונה, והכל יורד בה' תחתונה, הדבור יורד, ובהכלים הללו עולה באחד, הקול עולה, וכנה יורד, בה' התחתונה עולה הקול שהוא ו', בה' העליונה יורד הדבור שהוא י'.

וההכלים עולים ויורדים בלב, והנה מלאכי אלהים עלים ויורדים שם והם י"ו, ה' תחתונה מצב ארצה, וראשו מגיע השמימה - זו ה' עליונה שנקראת השמימה, ואם לא עולים במחשבה שהיא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, לא מסתכלים בתפלות, אלו הכלים שאינם מצד של היחוד, והכלים האחרים הם בפרוד, ועולים במחשבה רעה, ומשום שיש שם פרוד, נאמר במחשבה שלהם מחשבה רעה מצטרפת למעשה, (וההכלים שאין בהם פרוד,

המחשבה שלהם מצטרפת למעשה).

והעקר של ארבע אותיות ועשר האותיות היא המלכות, שהיא

כט) ועל אלין שבע אתמר (דברים ח ג) פי לא על הלחם לבדו יחיה האדם פי על כל מוצא פי יהו"ה יחיה האדם, ואלין ז' קלין סלקין בז' רקיעין, ואית ז' דשמאלא דנחתין בשבעה ארעין, ועלייהו אמר קהלת (קהלת ג כז) (פי) מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה וכו'.

שבעה הכלים טובין אלין אינון שבע שני השבע, ולקבלייהו אחרנין לקבל שבע שני הרעב, אלין הכלים דחיי, ואלין הכלים דמיתה, ובגין דא יש הכל ויש הכלים, ה' לב, ד' ארבע חיוון דכרסייא, ו' שית דרגין דכרסייא, ועלייהו שריין עשר אמירן דאינון י', ו' דנפיק מהכל איהו קול דאיהו פורח באויר, דאיהו אור חמש אור ודאי אינון ה' עלאה, י' דבור ואמירה, ואינון הכלים הכל סליק בה' עלאה, והכל נחית בה' תתאה, נחית דבור, ובאלין הכלים סליק בחד קלא סליק, ובדא נחית, בה' תתאה סליק קלא דאיהו ו', בה' עלאה נחית דבור דאיהו י'.

והכלים סלקין ונחתין בלבא, והנה מלאכי אלהים סלקין ונחתין תמן ואינון י"ו, ה' תתאה מוצב ארצה, וראשו מגיע השמימה דא ה' עלאה דאתקרי השמימה, ואם לא סלקין במחשבה דאיהי יו"ד ה"א וא"ו ה"א, לא מסתכלין בצלותין, אלין הכלים דלאו אינון מסטרא דיחודא, והכלים אחרנין אינון בפירודא, וסלקין במחשבה בישא, ובגין דאית תמן פירודא אתמר במחשבה דלהון מחשבה בישא מצטרפא למעשה, (והכלים דלית בהון פירודא מחשבה דלהון מצטרפא למעשה).

ועקר דארבע אתוון ועשר אתוון איהי מלכותא, דאיהי כלילא מפל עשר

כלולה מכל עשר הספירות, ובה צריך הכל להכליל, שכל מי שנוטל מלכות בלי תשע ספירות, הוא מקצץ בנטיעות, וכל מי שנוטל תשע ספירות בלי מלכות, הוא כופר בעקר.

ההבדלים של הצד האחר, עליהם נאמר הכל המה מעשה תעוועים, שאותם הבלים עולים בנבלות הפה ובשקרות, וכלם עולים למח, יש חמה ולבנה וכוכבים ומזלות ברקיעים שהם קלפות, שעליהם נאמר הוי מושכי העון בחבלי השוא, ועליהם נאמר פי שמים פעשן נמלחו, וחפרה הלבנה ובושה החמה וכו', וכמה הבלים יש להם שפלים מלאים שקר ושוא, וכל מי שמוציא דברי שקר, פמה מלאכי חבלה פותחים פניהם פנגדם. זהו שכתוב פי עוף השמים יוליך את הקול וכו', והדבורים הללו הם בונים פמה בנינים.

ספירן, וביה צריך כלל לאכללא, דכל מאן דנטיל מלכות בלא תשע ספירן איהו מקצץ בנטיעון, וכל מאן דנטיל תשע ספירן בלא מלכות איהו כופר בעיקר.

הבדלים דסטרא אחרא עלייהו אתמר (ירמיה י טו) הבל המה מעשה תעוועים, דאינון הבלים סלקין בנבלות הפה ובשקרות, וכלהו סלקין לגבי מוחא אית חמה ולבנה וככביא ומזליא ברקיעין דאינון קליפין, דעלייהו אתמר (ישעיה ה יח) הוי מושכי העון בחבלי השוא, ועלייהו אתמר (שם נא ו) פי שמים פעשן נמלחו, וחפרה הלבנה ובושה החמה וכו' (שם כד כג), וכמה הבלים אית לון דכלהו מליין שקר ושוא, וכל מאן דאפיק מלין דשקרא פמה מלאכי חבלה פתחין גדפיהו לקבלון, הדא הוא דכתיב (קהלת י כ) פי עוף השמים יוליך את הקול וכו', ואלין מלולין אינון בנין פמה בניינין. (דף קיח ע"א).

אמר המגיה, הנמשך אחר זה כבר נדפס בדף ק"ד ע"א, אמנם אחר כך מצאתי זאת הנסחא מדוייקת יותר מהאחרת, וכדי שלא לכפול הדברים ארמוז לך החלוף שיש ביניהם בלבד, בואת הנסחא לא מצאתי או אשא על מיא בשורה ל', ובשורה ל"ד נקודין מן י' טעמים מן ו' איהי בת קול, ובדף ק"ה ע"א שורה ז' צ"ל ואיהי לב דכלהו בה אתכלילין ומינה נפיק דפיקו, ובשורה ט' וכד דפיק, ובשורה י' צ"ל רשפים ובשורה י"ב נחית צ"ל אחיד, דף ק"ד ע"ב בשורה י"ו דא צ"ל דמלה, בשורה י"ח ד' דילה צ"ל ד' דלה, שורה ד' אויר קדמון צ"ל אוירא קדמאה.

אמר המגיה זה התקון מצאתיהו מפוזר ומפורד ומוטעה, והרכה עמלתי וטרחתי להגיהו ולסדר הדברים על אופניהם, ובמקומות ממנו כתבתי הדברים פעמים מפני חלוף הנסחאות. עוד ראה זה מצאתי.

ותוסף ללדת את אחיו את הבל (בראשית ד ב), תא חזי הבל איהו הלב, ואית ב' פתים בלבא, (קהלת א ג) לב חכם לימינו הבל, לב פסיל לשמאלו דא הבל, קין איהו יניק מתרוייהו,

קין הוא יונק משניהם, והוא עץ

טוב ורע, וקין הוא הנחמה שהנחש הטיל בחוה, ועליו נאמר כי משרש נחש יצא צפע. מה דרכו של הנחש להרג, כף זה הרג ואחר כף התחרט, ומשום זה וישם יהו"ה לקין אות, אות ברית מילה, ומשום זה אמר קניתי איש את יהו"ה, ואף על פי שקנין הוא זממה, יכול לעשות נק", כמו יתרו שנאמר בו ובני קיני חתן משה.

וסוד הדבר - הבל הבלים אמר קהלת, ואמרו הראשונים, יש הבל ויש הבל, יש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים וכו', אמרתי שגם זה הבל, הבל של הימין, ה' הפסא, ו' שש מעלות לפסא, ד' ארבע חיות, אלו ההבלים הם לבוש לתפארת ומלכות שהן ו"ה, י"ה פלולים, י' באויר, ה' תחתונה דבור שעולה בהבל, והכל נכלל בשם של האדם שמתפלל תפלה או שעוסק בתורה, אבל הבלים אחרים שנעשים בארץ, עולים באויר של העולם הזה בקול ודבור של חל, וישראל מתפללים בהם המבדיל בין קדש לחל, ויש אחרים שנאמר בהם הבל המה מעשה תענותים, ואותם הבלים וקול ודבור של נבלות הפה, הם מצד של אלהים אחרים, הממנים של שאר העמים שהם סמאל ונחש, עליהם נאמר בהבדלה ובין ישראל לגוים, כל אחד כפי מעשיו כף בונה בנן, שזה לעמת זה עשה האלהים.

וכא וראה, מי שבנינו למעלה בצד הטהרה, עם כל ההבלים הללו של תורה ותפלה, עליו אמר הכתוב ואשים דברי בפיך וכו', ולאמר לציון עמי אתה, והרי פרושהו אל תקרי עמי אלא

ואיהו עץ טוב ורע, וקין איהו זיהמא דנחש דאטיל בחוה, ועליה אתמר (ישעיה יד כט) כי משרש נחש יצא צפע, מה ארחה דחויא למקטל, כן דא קטל, ולבתר אתחרט, ובגין דא (בראשית ד טו) וישם יהו"ה לקין אות, אות ברית מילה, ובגין דא אמר (ס) קניתי איש את יהו"ה, ואף על גב דקנין איהו זיהמא, יכול למעבד נק", כגון יתרו דאתמר ביה (שופטים א טז) ובני קיני חותן משה.

ורוא דמלה הבל הבלים אמר קהלת, ואמרו קדמאין אית הבל ואית הבל, יש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים וכו', (קהלת ח יד) אמרתי שגם זה הבל, הבל דימינא ה' פרסיא, ו' שש מעלות לפסא, ד' ארבע חיוון, אלין הבלים אינון לבושא לתפארת ומלכות דאינון ו"ה, י"ה פלילן, י' באויר, ה' תתאה דבור דסליק בהבל, וכלא אתפליל בשמא דבר נש דצלי צלותא או דעסיק באורייתא, אבל הבלים אחרנין דאתעבידן בארעא, סלקין באויר דהאי עלמא בקול ודבור דחול, וישראל מצלין בהון המבדיל בין קדש לחול, ואית אחרנין דאתמר בהון (ירמיה י טו) הבל המה מעשה תענותים, ואינון הבלים וקול ודבור דנבלות הפה, אינון מסטרא דאלהים אחרים ממנן דשאר עמין דאינון סמאל ונחש, עליהו אתמר בהבדלה ובין ישראל לגוים, כל חד כפום עובדוי כן בני בנינא, (קהלת ז יד) דזה לעמת זה עשה האלהים.

ותא חזי מאן דבנינא דיליה לעילא בסטרא דדכיו, בכל אלין הבלים דאורייתא וצלותא, עליה אמר קרא (ישעיה לו טז) ואשים דברי בפיך וכו' ולאמר לציון עמי אתה, והא

עמי, מה אני בדבור שלי עשיתי שמים וארץ, כמו שנאמר בדבר יהוה שמים נעשו, כף אתה בשתפות עמי תעשה בדבור, אבל אחרים שמוציאים מפיהם הכלים של שבועה, עליהם נאמר פי רבים חללים הפילה, ואלה נקראו חללים, שמחללים שם יהוה ומוציאים הכלים מפיהם, וקול ודבור לשקר ושבועה לשקר, ומזכירים שמו לחנם ולשקר. באותו שם שמוציאים לבטלה ולשקר, בונים להם בנינים שמבטלים אותם מן העולם, זהו שכתוב לשוא הפיתי את בניכם. אוי להם לבני אדם שמוציאים מפיהם דבורים ושבועות שקר, טוב להם שלא יבאו לעולם. קמו כל החברים ואמרו, הרחמן יצילנו, הרחמן יצילנו.

אמר רבי שמעון: חכמים, כל הבנינים הללו תלויים במחשבה, כמו שמצאנו בקין והבל, קין היה עובד אדמה והביא קרבן פשתים, מאותו הצד של ערוה, היתה מחשבה להקריב לפני הקדוש ברוך הוא ערוה, ומנין שפשתים הוא מצד הערוה? שנאמר ועשה להם מכנסי בד לכסות בשר ערוה, הכל היה רועה צאן, הקריב קרבן מבכורות צאנו, זהו שכתוב והכל הביא גם הוא מבכורות צאנו, מחשבתו היתה באותו מקום שנאמר בו ועתיק הימים יושב, לבושו כשלג לבן, ושער ראשו כצמר נקי, והקדוש ברוך הוא מצרף מחשבה טובה למעשה, ומשום זה קבל אותו, ומחשבה רעה אינו מצרפה למעשה, וזהו קרבנו של קין, ומשום זה תרה לו. מיד ויאמר יהוה לקין למה תרה לך וכו', הלא אם תיטיב שאת, אם

אוקמוהו אל תקרי עמי, אלא עמי, מה אנא במלולא דילי עבדית שמיא וארעא כמה דאת אמר (תהלים לג ו) בדבר יהוה שמים נעשו, כף את בשותפו עמי תעביד במלולא, אבל אחרנין דמפקין מפומייהו הכלים השבועה, עלייהו אתמר (משלי ז כז) פי רבים חללים הפילה, ואלין אתקריאו חללים, דמחללין שם יהוה, ונפקין הכלים מפומייהו וקלא ודבורא לשקרא ואומאה לשקרא, ודכרין שמייה למגנא ולשקרא, בההוא שמה דנפקין לבטלא ולשקרא בנין לון בנינין דבטלין לון מעלמא, הדיא הוא דכתיב (ירמיה ב ז) לשוא הפיתי את בניכם, ווי לון לבני נשא דנפקין מפומייהו מלולין ואומאין דשקרא, טב לון דלא יתון לעלמא, קמו חבריא פלהו ואמרו רחמנא לשזבן רחמנא לשזבן.

אמר רבי שמעון, רבנן, כל אלין בנינין תליין במחשבה, כמה דאשפחנא בקין והבל, קין היה עובד אדמה ומייתי בקרבנא פשתים, מההוא סטרא דערוה, הוה מחשבה לקרבא קמי קודשא בריך הוא ערוה, ומנין דפשתים איהו מסטרא דערוה שנאמר (שמות כח מב) ועשה להם מכנסי בד לכסות בשר ערוה, הכל הוה רועה צאן, קריב קרבנא מבכורות צאנו, הדיא הוא דכתיב (בראשית ד ד) והכל הביא גם הוא מבכורות צאנו, (דף קיח ע"ב) מחשבתיה הוה בההוא אתר דאתמר ביה, (דניאל ז ט) ועתיק יומין יתיב לבושה פתלג חוור ושער ראשה כצמר נקא, וקודשא בריך הוא מחשבתיה טבא צרפה למעשה, ובגין דא קביל ליה, ומחשבה רעה לא מצרפה למעשה, ודיא הוא קרבנא דקין, ובגין דא תרה לו, מיד ויאמר יהוה לקין למה תרה לך וכו', הלא אם תטיב

תיטיב מעשיך - שאת, אני מחכה לך ואטל משאך עלי, ומנין לנו ששאת הוא משא העונות? שכתוב נלאתי נשוא, ואם לא תיטיב מעשיך - לפתח חטאת רבץ, וזה פתח הגיהנם, ששם החטאים שלך שולטים עליך, ואם תיטיב מעשיך, אתה תמשל בו.

הרשעים לא שולט בהם מוסר אלא שומרים שנאה, כמו שעשו - וישטם עשו את יעקב, יעקב כמו שהבל, ועשו כמו שקין. ויאמר מה עשית וכו', החטא הזה שהרגת את אחיך לא עשית אותו אלא לשם שנקרא מ"ה, מ"ה אעידך ואעיד עליך, והיא תובעת אותך, ולא עוד, אלא מ"ה שהוא אדם שעשה אותך, גרם את זה שמלאך המות הוציא אותך לעולם, וזהו פקד עון אבות על בנים, והרי נתבאר אם אוחזים מעשה אבותיהם בידיהם, אלא כף היה, מעשי אביו היה בידו, ועל סבה של אשה זה היה, כמו שנאמר ויהי בהיותם בשדה, ואין שדה אלא אשה, האשה גרמה מיתה לאדם וגרמה מיתה להבל, כמו שנאמר בייעקב עם הממנה של עשו ויאבק איש עמו, כמו זה היה קין והבל, ונצח הבל את קין, והוא מצד הרחמים, שחס עליו ולא רצה להרגו, וקם הוא והרגו, והאשה גרמה את זה, עליה נאמר רגליה ירדות מות, ובקנאתו הרג אותו.

ויאמר קול דמי אחיך צועקים אלי מן האדמה, אתה הוא בנו של הנחש שגרם מיתה לאדם, שנאמר בו ארור אתה מפל הבהמה, כף יש לך לירש ממנו, שמעשהו בידך, בגלל זה ארור

שאת (בראשית ד ו), אם תטיב עובדך שאת, אנא מאריך לך ואטול מטולך עלי, ומנלן דשאת מטולא דחובין הוא, דכתיב (ישעיה א יד) נלאתי נשוא, ואם לא תטיב עובדך לפתח חטאת רובץ, ודא פתח דגיהנם, דתמן חובין דילך שלטין עלך, ואם תטיב עובדך אתה תמשול בו.

רשיעיא לא שליט בהון מוסר אלא נטרין דכבו, פגוונא דעשו וישטם עשו את יעקב (בראשית כז מא), יעקב פגוונא דהבל ועשו פגוונא דקין, ויאמר מה עשית וכו' (שם ד ו) חובא דא דקטלת לאחורף לא עבדת ליה אלא לשמא דאתקרי מ"ה, מ"ה אעידך ואסהיד עלך, ואיהי תבעה לך, ולא עוד אלא מ"ה דאיהו אדם דעביד לך, גרם דא דאפיק מלאך המות בך לעלמא, ודא איהו פוקד עון אבות על בנים (שמות כה), והא אתמר אם אוחזין מעשה אבותיהם בידיהם, אלא כף הוה עובדי אבוה הוה בידיה, על סבה דאשה הוה, כמה דאתמר ויהי בהיותם בשדה, ואין שדה אלא אתתא, אתתא גרמת מיתה לאדם, וגרמת מיתה להבל, כמה דאתמר בייעקב עם ממנא דעשו ויאבק איש עמו (בראשית לב כה), פגוונא דא הוה קין והבל, ונצח הבל לקין, ואיהו מסטרא דרחמי דחייס עלוי ולא בעא למקטליה, וקם הוא וקטליה, ואתתא גרמא דא, עלה אתמר (משלי ה ה) רגליה ירדות מות, ובקנאה דיליה קטיל ליה.

ויאמר קול דמי אחיך צועקים אלי מן האדמה (בראשית ד ו), אנת הוא ברירה דחונא דגרם מיתה לאדם, דאתמר ביה (שם ג יד) ארור אתה מפל הבהמה, כף אית לך לירתא מגייה, דעובדא דיליה בידך, בגין דא ארור אתה מן האדמה אשר פצתה

מגיה, דעובדא דיליה בידך, בגין דא ארור אתה מן האדמה אשר פצתה

אתה מן האדמה אשר פצתה את פיה, זו היתה הארץ שקלל אותה הקדוש ברוך הוא תשע קללות, וקלל את קין אחת להשלים לעשרה, ומשום זה אמר ארור אתה מן האדמה וכו', כי תעבד את האדמה וכו', שפחה יהיה תשוש אליך, ולא יצאו ממך מלכים ושליטים.

נע ונד תהיה בארץ, שאני אמרתי לאדם וירדו בדגת הים ובעוף השמים ובבהמה, שהם בני אדם שתלויים במזלות, שדומים לחיות ובהמות ועופות, כלם הולכים אליך להרג אותך, ואתה תלך נע ונד מהראשונים, נ"ע ונ"ד עו"ן ד"ן. ועוד נע ונד, משום שאתה עו"ן של נד"ה, ובנדה נעשית, שהיא הנדהמה שהטיל הנחש בחנה, בגלל זה נע ונד תהיה. ועוד נע, משום שאתה מהצד של סמא"ל, נד משום שאתה מצד הנחש, נע בעולם הזה, נד בעולם הבא, שהם שכינה עליונה ושכינה תחתונה, שיקחו שתיהן ממך נקמות.

ומשום זה, כששמע שבמקום העליון הנה היה תלוי הכל, מיד ויאמר קין אל יהו"ה גדול עוני מנשוא, כאן שב בתשובה והתחרט, בגלל זה וישם יהו"ה לקין אות, כאן רמז אות ברית מילה שקבל יתרו, שנאמר בו ובני קיני חתן משה, שנפרד מקין, (והכר הקיני נפרד מקין), וביתרו התפקן קין מחטאו, ועוד באותו זמן קבל אותו, משום שהראה לו בני קיני חתן משה שהיו עתידים להיות בלשפת הגזית, וכי את הרשעים קבל הקדוש ברוך הוא בתשובה, על אחת כמה וכמה את הצדיקים, מיד ויצא קין מלפני יהו"ה, בזה יצא מן

את פיה, דא הוה ארעא דלייט לה קודשא בריך הוא תשע לוטין, לייט לקין חד לאשלמא לעשרה, ובגין דא אמר (שם י"א) ארור אתה מן האדמה וכו', כי תעבוד את האדמה וכו' דתהא תשש חילהא לגבך, ולא יפקון מינך מלכין ושליטין.

נע ונד תהיה בארץ, דאנא אמרית לאדם וירדו בדגת הים ובעוף השמים ובבהמה (שם א טו), דאנון בני נשא דתליין במזלות, דדמיין לחיוון ובעירן ועופות, פלהו אזלו לגבך לקטלא לך, ואנת תזיל נע ונד מקדמאי, נ"ע ונ"ד עו"ן ד"ן, ועוד נע ונד בגין דאנת עו"ן דנד"ה, ובנדה אתעבידת דאיהי זוהמא דהטיל נחש לחנה, בגין דא נע ונד תהיה, ועוד נע בגין דאנת מסטרא דסמא"ל, נד בגין דאנת מסטרא דנחש, נע בעלמא דין, נד בעלמא דאתי, דאינון שכינתא עלאה ושכינתא תתאה, דנטלין תרוייהו נוקמא מינך.

ובגין דא פד שמע דבאתר עלאה דא הוה תליא הכל, מיד ויאמר קין אל יהו"ה גדול עוני מנשוא (בראשית ד יג), הכא תב בתויבתא ואתחרט, בגין דא וישם יהו"ה לקין אות (שם טו), הכא רמז אות ברית מילה דקביל יתרו, דאתמר ביה (שופטים א טז) ובני קיני חותן משה שנפרד מקין, (צ"ל) (שם ד יא) ויחבר הקיני נפרד מקין), וביתרו אתתקן קין מחוביה, ועוד בבהוא זמנא קביל ליה, בגין דאחזי ליה בנוי דקני חותן משה דהו עתידין למהוי בלשפת הגזית, אמר וכי לחייבא קביל קודשא בריך הוא בתשובה, על אחת כמה וכמה לצדיקייא, מיד ויצא קין מלפני יהו"ה (בראשית ד טז), בהאי נפק מן דינא, וקביל עליה כל מה דאתגזר ביה,

הדין וקבל עליו כל מה שנגזר בו, שפתיב וישב בארץ נוד. מה שאמר לו נד, שם עליו ו' ונעשה נוד, וזהו שנאמר בו וישם יהו"ה לקנן אות לבלתי הכות אותו, שאם היה נד, נאמר בו והיה כל מוצאי יהרגני, ומשום ששב בתשובה וקבל עליו אות ברית, שם עליו האות ו' להצילו, ולא עוד, אלא ששם אותו קדמת עדן, שבגללו זכה לגן עדן.

וידע קין את אשתו ופתה ותלד את חנוף. כל אלו התולדות מונעים אותו להתרצות בהם, והם חנוף ועירד ומחויאל ומתושאל ולמך, ולמך נטל שתי נשים, עדה וצלה, עדה - חנוף לטוב, חנוף לנער על פי דרכו, צלה - חנוף של רע, וזה מלאך המות שמחנף את האדם בחנוכים רעים, עירד לאחר מפן הכניס ועדה באדם באיכריו, ואחר שמפיל את האדם לחטאים, מלשין עליו ומראה לא"ל כל מה שעשה, וזהו מחויאל - מראה א"ל, ואחר כך יורד ומתיש פחו והורג אותו, וזהו מתושאל, ששם מות שאל, ואין מות אלא עניות, ואחר מולך עליו, וזהו למך, שמתהפף עליו למלך, ושתי נשותיו, אחת עדה, שמעיד על חטאי האדם, והשניה צלה, שהולך עליו כצל, כמו שנאמר פי צל ימינו עלי ארץ, וכתוב ימיו כצל עובר.

ותלד עדה את יבל, אחר שהורג אותו בעניות ושולטים עליו עדה וצלה, יבל, כמו שמים וארץ שנאמר בהם כי שמים פעשן נמלחו והארץ כפגד תבלה, ויבל הוא אבי יושב אהל ומקנה, שפנס ממוז, ואחר כך נאמר בו לא יועיל הון, והרי נתבאר ששולטת עליו עניות שהוא מות, ואין

דכתיב וישב בארץ נוד, מה דאמר ליה נד, שוי עליה ו' ואתעביד נוד, ודא איהו דאתמר ביה וישם יהו"ה לקנן אות לבלתי הכות אותו, דאם הוה נד אתמר ביה (ס) והיה כל מוצאי יהרגני, ובגין דתב בתיובתא וקביל עליה אות ברית, שוי עליה אות ו' לשזבא ליה, ולא עוד אלא דשוי ליה קדמת עדן, דבגיניה זכה לגן עדן.

וידע (דף קיט ע"א) קין את אשתו ופתה ותלד את חנוף (בראשית ד יז), כל אלין תולדין מנעין ליה לאתרעא בהון, ואינון חנוף ועירד ומחויאל ומתושאל ולמך, ולמך נטיל תרי נשין עדה וצלה, עדה חנוף לטב, חנוף לנער על פי דרכו, צלה חנוכא דביש, ודא מלאך המות דמחנף לבר נש בחנוכין בישין, עירד לבתר אעיל ועדה כבר נש באברין דיליה, ולביתר דאפיל לבר נש בחוכין, אלשין עליה ואחזי לא"ל כל מה דעביד, ודא איהו מחויאל מחוי א"ל, ולביתר נחית ותשש חיליה וקטיל ליה, ודא איהו מתושאל דתמן מות שאל, ואין מות אלא עניות, ולביתר אמליך עליה ודא איהו למך אתהפף עליה למלך, ותריין נשין דיליה חד עדה דמעיד על חוכוי דבר נש, ותניינא צלה דאזיל עליה כצל, כמה דאת אמר (איוב ח ט) פי צל ימינו עלי ארץ, וכתיב (תהלים קמד ד) ימיו כצל עובר.

ותלד עדה את יבל (בראשית ד כ), ביתר דקטיל ליה בעניותא, ושלטין עליה עדה וצלה, יבל, כגוונא דשמיא וארעא דאתמר בהון (ישעיה נא ו) פי שמים פעשן נמלחו והארץ כפגד תבלה, ויבל איהו אבי יושב אהל ומקנה, דכניש ממונא, ולביתר אתמר ביה (משלי יא ד) לא יועיל הון, והא אתמר דשליט עליה עניותא

עניות לפני הקדוש ברוך הוא בעניות של התורה, ואין מות כמו אותם שעוברים על דברי התורה, שנקראו מתים, ומשום זה אמר הכתוב שובו וחי, ואחי יכל היה אבי כל תפש פנור ועגב, שמנגנים בו בכל מיני נגונים, והאדם ששמח בהם ומתעסק בהבלי העולם, עליו אמר קהלת שמח בחור בילדותך וכו', ואחר כך מה אמר לו? ודע כי על כל אלה יביאך האלהים במשפט, שעליהם אמרו בעלי המשנה, זמר בבית - חרב בבית, אלא ושמחתם לפני יהוה אלהיכם, כמו (שודר) שנאמר (וב) והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד יהוה.

וצ"ה גם היא ילדה את תובל קין לטש כל חרש נחשת וברזל זה יצר הרע, שנאמר בו אם יצרך מתגבר עליך משכהו לבית המדרש וכו'. ואחות תובל קין נעמה, זו אם השדים, ולמך, בשעה ששולט על האדם ומחזיק בו כאבן וכברזל ולא עוסק בתורה, שולט עליו והורג אותו, ועושה בו פצע וחבורה, כמו שנאמר כי איש הרגתי לפצעי וילד לחברתי. באותו זמן עתיד לטל הקדוש ברוך הוא משניהם נקמה, זהו שכתוב כי שבעתים יוקם קין ולמך שבעים ושבעה, זהו שכתוב בלע המות לנצח.

וידע אדם עוד את אשתו ותלד בן ותקרא את שמו ש"ת, הסיוס של אלפא ביתא, ועליו אמר איוב מי שת בטחות חכמה, מה החכמה? זו שחסר ממנה י', שבה היה שית, שהוא ברא שית והוא ראשית, והיה נאמר בו מגיד מראשית אחרית, היה משמש שית במקום הכל, ומשום שחסר ממנו י' נקרא אחר, משום שכאשר חטא אדם פרחה ממנו

דאיהו מות, ולית עניותא קמי קודשא בריך הוא בעניותא דאורייתא, ולית מות פאינון דעברין על פתגמי אורייתא דאתקריאו מתים, ובגין דא אמר קרא (יחזקאל יא לב) שובו וחי, ואחי יכל היה אבי כל תופש פנור ועגב, המנגנים בכל מיני נגונים, ובר נש דחדי בהו ואשתדל בהבלי עלמא, עליה אמר קהלת (קהלת יא ט) שמח בחור בילדותך וכו', ולבתר מה אמר ליה (שם) ודע כי על כל אלה יביאך האלהים במשפט, דעליהו אמרו מארי מתניתין, זמרא בביתא חרבא בביתא, אלא ושמחתם לפני יהוה אלהיכם (ויקרא כג ט), פגוונא (דדוד) דאתמר (ביה) (מלכים ב ג טו) והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד יהוה.

וצ"ה גם היא ילדה את תובל קין, לוטש כל חרש נחשת וברזל (בראשית ד כב), דא יצר הרע, דאתמר ביה אם יצרך מתגבר עליך משכהו לבית המדרש וכו', ואחות תובל קין נעמ"ה דא אימן של שדים, ולמך בשעתא דשליט על בר נש ואיהי ביה תקיף כאבנא וכפרזלא, ולא עסיק באורייתא, שליט עליה וקטיל ליה, ועביד ביה פצע וחבורה, כמה דאת אמר (שם כג) כי איש הרגתי לפצעי וילד לחבורתי, בהווא זמנא עתיד לנטלא קודשא בריך הוא נוקמא מתרוייהו, הדא הוא דכתיב (שם) כי שבעתים יוקם קין ולמך שבעים ושבעה, הדא הוא דכתיב (ישעיה כה ח) בלע המות לנצח.

וידע אדם עוד את אשתו ותלד בן ותקרא את שמו ש"ת, סיומא דאלפא ביתא, ועליה אמר איוב (איוב לח לו) מי שת בטחות חכמה, מאי חכמה דא דחסר מגיה י', דבה הוה שית, דאיהו ברא שית, ואיהו ראשית, והוה אתמר

י' וְעָשָׂה אֶת שֵׁת בְּלֵי י', שְׁהִיא חֲכָמָה, וּמְשֹׁם זֶה הָרְאשִׁית הִיְתָה מִן ח', שֶׁהֵם שְׂמוֹנֵה יָמִים שֶׁל בְּרִית מִלָּה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר אֲז הוֹחַל לְקָרָא בְּשֵׁם יְהו"ה, וּמְשֹׁם עֲבָרוּ בְרִית מִלָּה, וְהַעֲבִירוּ מִמֶּנּוּ עֲרָלָה וּפְרִיעָה לְמַעְלָה בְּד' וְלֹא בַח', שֶׁהָרְאשִׁית שֶׁל ח' הִיא בִּינָה, לְמִנְצַחַת עַל הַשְּׂמִינִית, וְעַלֶּיהָ נֶאמַר אֲז הוֹחַל וְעוֹד, אֲז הוֹחַל לְשׁוֹן תְּפִלָּה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר אֲז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה, זֹהִי שְׂמִירָה טוֹבָה, שְׂאָף עַל גֵּב שְׁהֶבֶל הָרְגוּ קִיץ, שְׂמִמְנוּ הִיָּה יוֹצֵא מִי שִׁינְקוּם בְּשִׁבְלֹו, זֶהוּ שִׁכְתוּב אֲז יִשִׁיר מִשָּׁה, רוּעָה יִנְקוּם לְרוּעָה, וְאַחַר כֵּף אֲז אֶהֱפֹךְ אֶל עַמִּים שְׂפָה בְרוּרָה לְקָרָא כָּלֶם בְּשֵׁם יְהו"ה, אֲבָל כְּשַׁעְמֶלְק, שֶׁהֵם בְּכוּרֵי מִצְרַיִם, עֵרַב רַב הַמְעַרְבִים עִם יִשְׂרָאֵל, עַלֶּיהֶם נֶאמַר תִּמְחָה אֶת זִכַּר עַמְלֶק, שֶׁלֹּא יִשְׂאָר מֵהֶם שְׂרִיד, שְׂאֵלוּ הֵם עֲרַבּוּבָיָה מִכָּל הָאֲמוֹת וְאֶפְלוּ מִקִּיץ, וּמִיָּד כְּשִׁימְחוּ מִן הָעוֹלָם, אֲז הוֹחַל לְקָרָא בְּשֵׁם ה'.

תקון שבעים

בְּרִאשִׁית, בְּרָא שִׁית, וְזֶה מִטְטְרוּן, אוֹת בְּצָבָא שְׁלוּ, וּבְשִׁבְלֹו נֶאמַר וַיִּשֵׁם יְהו"ה לְקִיץ אוֹת, לְהִגֵּן עֲלָיו, וּמָה שְׁהִיָּה הוֹלֵף נַע וְנָד בְּגִלְגּוּל, נַעֲשֵׂה נוֹד, מִיָּד וַיֵּשֶׁב בְּאַרְץ נוֹד קְדָמַת עֵדֵן, וְזֶה אוֹת בְּרִית מִלָּה שְׂקִנָּא עֲלָיו בְּאַחֲיוּ מְשֹׁם שְׁנוּלֵד מְהוּל, וּבְאַיָּה מְקוּם זָכָה לוֹ? בְּקִינֵי, מְשֹׁם שְׁחֹזַר שֵׁם בְּתִשׁוּבָה, וַיִּצְאוּ מִמֶּנּוּ בְּנָיו שְׁנִכְנְסוּ לְגֵן עֵדֵן, וּמְשֹׁם זֶה וַיֵּשֶׁב בְּאַרְץ נוֹד קְדָמַת עֵדֵן.

תָּמָן בְּתִיּוּבְתָא, וְנִפְקוּ בְּנוֵי מִינֵיהּ דְּעָאלוּ לְגֵן עֵדֵן, וּבְגִיץ דָּא וַיֵּשֶׁב בְּאַרְץ נוֹד קְדָמַת עֵדֵן.

בִּיה (ישעיה מו י) מַגִּיד מִרְאשִׁית אַחֲרִית, הָיָה מְשִׁמֵּשׁ שֵׁת בְּאַתֵּר דְּהֶבֶל, וּבְגִיץ דְּחֶסֶר מִנֵּיהּ י' אֶתְקַרֵי אַחַר, בְּגִיץ דְּכַד חָב אָדָם פָּרַח מִנֵּיהּ י', וְעַבְד שֵׁת בְּלֹא י' דְּאִיְהִי חֲכָמָה, וּבְגִיץ דָּא שִׁירוּתָא הָיָה מִן ח', דְּאִינּוֹן ח' יוֹמִין דְּבְרִית מִלָּה, כְּמָה דְּאֵתְ דְּאֵתְ אָמַר (בראשית ד כו) אֲז הוֹחַל לְקָרָא בְּשֵׁם יְהו"ה, וּמִתְמָן עֲבָרוּ בְרִית מִלָּה, וְאַעֲבָרוּ מִנֵּיהּ עֲרָלָה וּפְרִיעָה לְמַעְלָה בְּד' וְלֹא בַח', דְּשִׁירוּתָא דַח' אִיְהִי בִּינָה, לְמִנְצַחַת עַל הַשְּׂמִינִית (תהלים יב א), וְעַלֶּיהָ אֶתְמַר אֲז הוֹחַל, וְעוֹד אֲז הוֹחַל לִישְׁנָא דְּצִלוּתָא, כְּמָה דְּאֵתְ דְּאֵתְ אָמַר (ישעיה נח ט) אֲז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה, דָּא הוּא נְטוּרָא טָבָא, דְּאָף עַל גֵּב דְּהֶבֶל קָטִיל לִיָּה קִיץ, דְּמִנֵּיהּ הָיָה נְפִיק מְאֵן דְּנוֹקִים לִיָּה, הִדָּא הוּא דְּכִתִּיב (שמות טו א) אֲז יִשִׁיר מִשָּׁה, רוּעָה נוֹקִים לְרוּעָה, וְלִבְתַּר אֲז אֶהֱפֹךְ אֶל עַמִּים שְׂפָה בְרוּרָה לְקָרָא כָּלֶם בְּשֵׁם יְהו"ה (צפניה ג ט), אֲבָל כַּד עַמְלֶק דְּאִינּוֹן (דף קיט ע"ב) בְּכוּרֵי מִצְרַיִם עֵרַב רַב מְעוֹרְבִין בִּישְׂרָאֵל, עַלֶּיהֶוּ אֶתְמַר (דברים כה יט) תִּמְחָה אֶת זִכַּר עַמְלֶק, דְּלֹא אֶשְׁתָּאֵר מִנְהוֹן שְׂרִיד, דְּאֵלִין אִינּוֹן עֲרַבּוּבָיָה מִכָּל אוֹמִיין וְאַפִּילוּ מִקִּיץ, וּמִיָּד דִּיתְמַחוּן מִעֲלָמָא אֲז הוֹחַל לְקָרָא בְּשֵׁם יְהו"ה (בראשית ד כו).

תקונא שבעים

בְּרִאשִׁית בְּרָא שִׁית, וְדָא מִטְטְרוּן, אוֹת בְּצָבָא דִּילִיָּה, וּבְגִינֵיהּ אֶתְמַר (שם טו) וַיִּשֵׁם יְהו"ה לְקִיץ אוֹת לְאֶגְנָא עֲלִיָּה, וּמָה דְּהָיָה אֲזִיל נַע וְנָד בְּגִלְגּוּלָא, אֶתְעַבִּיד נוֹד, מִיָּד וַיֵּשֶׁב בְּאַרְץ נוֹד קְדָמַת עֵדֵן, וְדָא אוֹת דְּבְרִית מִלָּה דְּקִנֵּיָּה עֲלִיָּה בְּאַחֲוָה בְּגִיץ דְּנוּלֵד מְהוּל, וּבְאֵן אֶתֵר זָכִי לִיָּה, בְּקִינֵי, בְּגִיץ דְּחֹזַר מִינֵיהּ דְּעָאלוּ לְגֵן עֵדֵן, וּבְגִיץ דָּא וַיֵּשֶׁב בְּאַרְץ נוֹד קְדָמַת עֵדֵן.

אחר כך עשה תולדות מצד הרע, והתפשטו בגלגולים בעולם, ועליהם נאמר וידע קין את אשתו ותהר ותלד את חנוך, חנוך מצד קין, וזה יצר הרע, החנוך לרע, ויש חנוך מצד של אנוש, שהוא יצר הטוב, החנוך לטוב, ונאמר בו ויתהלך חנוך את האלהים ואיננו פי לקח אותו אלהים, וזה חנוך שהתהפך בשרו ללפיד אש. ושרשה הם, אדם שת אנוש. אנוש, שמשם התיחסו כל הדורות, זהו שכתוב אז הוחל לקרא בשם יהוה, משם התפשטו כל גלגולי הצדיקים. חנוך שיצא מאנוש הוא מטטרו"ן שנהפך בשרו ללפיד אש, והוא נוריא"ל, ועל שניהם נאמר והחיות רצוא ושוב, רצוא זה נוריא"ל, ושוב זה מטטרו"ן, כך עולים בחדש בון כמרא"ה הפזק, אלא הוא כמראה הקשת אשר יהיה בענן, שנאמר בו והיה בענני ענן על הארץ ונראתה הקשת בענן, ובשבילו נאמר ולא יהיה מבול לשחת כל בשר, משום שהתהפך בשרו ללפיד אש, וכל המלאכים הממנים על נשמות הגלגולים, משם היו.

ועוד כמראה הקשת, עליו נאמר למשה וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר, כמראה אשר הראה יהוה את משה בן עשה את המנורה, וזה מטטרו"ן, מ' מנורה שלו, נוריא"ל הנור"ר שלו, והוא ט"ט, והיו לטטפ"ת בין עיניך, והכל התפשט מאנוש, ומשום זה אז הוחל לקרא בשם יהוה.

בראשית, ברא שית, והם ששה היכלות, האם העליונה השביעית, ובאלו הששה וידע

לבתר עביד תולדין מסטרא דרע, ואתפשטו בגלגולין בעלמא, ועלייהו אתמר (שם) וידע קין את אשתו ותהר ותלד את חנוך, חנוך מסטרא דקין, ודא יצר הרע חנוכא לביש, ואית חנוך מסטרא דאנוש, דאיהו יצר הטוב חנוכא לטב, ואתמר ביה (שם) ויתהלך חנוך את האלהים ואיננו פי לקח אותו אלהים, ודא חנוך דאתהפך בשריה ללפיד אש.

ותרתא אינון אדם שת אנוש, אנוש דמתמן אתיחסו כל דרין, דא הוא דכתיב (שם ד כו) אז הוחל לקרוא בשם יהוה, מתמן נתפשטו כל גלגולין דצדיקייא, חנוך דנפק מאנוש איהו מטטרו"ן דנהפך בשרו ללפיד אש, ואיהו נוריא"ל, ועל תרווייהו אתמר (יחזקאל א יד) והחיות רצוא ושוב, רצוא דא נוריא"ל, ושוב דא מטטרו"ן, הכי סלקין בחושבון, כמרא"ה הפזק, אלא איהו כמראה הקשת אשר יהיה בענן (שם כח), דאתמר ביה (בראשית ט יד) והיה בענני ענן על הארץ ונראתה הקשת בענן, ובגיניה אתמר (שם טו) ולא יהיה מבול לשחת כל בשר, בגין דאתהפך בשרו ללפיד אש, וכל מלאכין דממנן על נשמתין דגלגולין מתמן הוו.

ועוד כמראה הקשת, עליה אתמר למשה (שמות כה מ) וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר, כמראה אשר הראה יהוה את משה בן עשה את המנורה (במדבר ח ד), ודא מטטרו"ן, מ' דיליה מנורה, נוריא"ל נור"ר דיליה, והוא ט"ט, והיו לטטפ"ת בין עיניך, וכלא אתפשט מאנוש, ובגין דא אז הוחל לקרוא בשם יהוה.

בראשית ברא שית, ואינון שית היכלין, אימא עלאה שביעאה, ובאלין

אָדָם עוֹד אֶת אֲשֶׁתוֹ וַתֵּלֶד בֶּן וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת וְכוּ', שֵׁת סִיּוּמָא סִיּוּם הָאוֹתִיּוֹת, תַּחַת הַכֶּל, זֶהוּ שְׁכָתוּב כּל שְׁתָּה תַּחַת רַגְלָיו. הַסְּתַלְקָה י' מִן שֵׁת וַיִּרְדֶּה בּוֹ ה' מִן הַכֶּל, וַנַּעֲשֶׂה שְׁתָּה, כּל שְׁתָּה תַּחַת רַגְלָיו.

וְעוֹד שֵׁת, עַל שֵׁם כִּי מִן הַמִּים מְשִׁיתָהוּ, וְעוֹד שֵׁת, עֲלָיו אָמַר אֵיבֹב מִי שֵׁת בְּטַחֲוֹת חֲקָמָה, וְזוֹ י' שְׁבָה הִיָּה שֵׁת, אוֹ מִי נָתַן לְשִׁכּוּי בִּינָה, זוֹ ה' מִן הַכֶּל, וְשֵׁת הוּא הַגְּלוּל הָרֵאשׁוֹן שֶׁל הַכֶּל, לְאוֹתוֹ שְׁנָאֵמַר בּוֹ בְּשֵׁם זֶה הַכֶּל, בְּשֵׁם זֶה מֹשֶׁה, וְהָרִי בְּאֲרָנוֹ אוֹתוֹ שְׁנָאֵמַר בּוֹ אֲזִי לְשִׁיר מֹשֶׁה, וּמִשׁוּם זֶה אֲזִי הוֹחֵל לְקָרָא בְּשֵׁם יְהו"ה. הוֹחֵל, שֵׁם הַהֲתַחֲלָה שֶׁל הַגְּלוּל הָרֵאשׁוֹן.

וְהַתְּפַשְׁטוּתָא שֶׁל הָאוֹת י' לְמַעַלָּה מִשֵׁת (מְשִׁית), הַתְּפַשְׁטָה עַד הַסְּפִירָה הַשְּׁשִׁית, דְּרַגְתּוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, וְזוֹ אֲבָן הַשְּׁתִּיָּה שְׁמִשֵּׁם הַשְּׁתַּת הַעוֹלָם, שְׁנָאֵמַר בָּהּ מִשֵּׁם רֹעֵה אֲבָן יִשְׂרָאֵל, וְאַחֲרָיו אֲזִי, וְזֶהוּ מֹשֶׁה שְׁמוֹזְכִירִים אַחַר יַעֲקֹב, וּמִשׁוּם זֶה הוֹחֵל לְקָרָא בְּשֵׁם יְהו"ה. מִשֵּׁם וְאֵילָף, אֲזִי תִּקְרָא וְיְהו"ה יַעֲנֶה, וּמִשׁוּם זֶה שְׁתָּה, אַחַר שֵׁת ה', וְהֵם י"ה, י' מִן שֵׁת ה' מִן הַכֶּל, וְהֵם אָב וְאִם, שֵׁת ו' הַבֵּן בְּאֲמַצְעוֹ, וְשֵׁלֶשׁ אוֹתִיּוֹת נִכְלְלוּ בִיעֲקֹב. כְּשֶׁבָא מֹשֶׁה אַחַר יַעֲקֹב, הַשְּׁתַּלְמָה בּוֹ ה' אַחֲרוּנָה וְשׁוּרָה עֲלָיו יְה"ו, וְנִשְׁתַּלֵּם בּוֹ יְהו"ה, וּמִשׁוּם זֶה וְשְׁמִי יְהו"ה לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם, אֲבָל לְמֹשֶׁה וְאָמְרוּ לִי מ"ה שְׁמ"ו מ"ה אָמַר אֲלֵיהֶם, מִשׁוּם שֶׁהַשְּׁתַּלֵּם יְהו"ה בְּמֹשֶׁה, אָמַר אֲזִי הוֹחֵל לְקָרָא בְּשֵׁם יְהו"ה, שְׁבָרָא שׁוּנָה, וְשְׁמִי יְהו"ה לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם, וְאַחַר שֶׁהַשְּׁתַּלֵּם

שֵׁת וַיֵּדַע אָדָם עוֹד אֶת אֲשֶׁתוֹ וַתֵּלֶד בֶּן וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת וְכוּ' (בראשית ד כה), שֵׁת סִיּוּמָא דְאַתּוּוֹן, תַּחַת הַכֶּל, הֵדָא הוּא דְכָתִיב (תהלים ח ט) כּל שְׁתָּה תַּחַת רַגְלָיו, אִסְתַּלַּק י' מִן שֵׁת וַנְּחִיתָת בֵּיהּ ה' מִן הַכֶּל וְאַתְּעֲבִיד שְׁתָּה, כּל שְׁתָּה תַּחַת רַגְלָיו.

וְעוֹד שֵׁת עַל שֵׁם (שמות ב ו) כִּי מִן הַמִּים מְשִׁיתָהוּ, וְעוֹד שֵׁת עֲלֵיהּ אָמַר אֵיבֹב (איוב לח לו) מִי שֵׁת בְּטַחֲוֹת חֲקָמָה, וְדָא י' דְבָהּ הָוּה שֵׁת, אוֹ מִי נָתַן לְשִׁכּוּי בִּינָה (שם) דָּא ה' מִן הַכֶּל, וְשֵׁת אִיהוּ גְלוּלָא קְדָמָא דְהַכֶּל, לְהֵוּא דְאַתְמַר בֵּיהּ בְּשֵׁם זֶה הַכֶּל, בְּשֵׁם זֶה מֹשֶׁה, וְהָא אוֹקִימָנָא הֵוּא דְאַתְמַר בֵּיהּ (שמות טו א) אֲזִי לְשִׁיר מֹשֶׁה, וּבְגִין דָּא אֲזִי הוֹחֵל לְקָרָא בְּשֵׁם יְהו"ה (בראשית ד כו), הוֹחֵל תַּמָּן הַתְּחִלָּה דְגְלוּלָא קְדָמָא.

וְאַתְּפַשְׁטוּתָא דָּאת י' לְעֵילָא מִשֵׁת (ג"א מְשִׁית), אַתְּפַשְׁטָת עַד סְפִירָה שְׁתִּיתָא דְרַגְיָה דִיעֲקֹב, וְדָא אֲבָן הַשְּׁתִּיָּה דְמַתְמָן הוֹשְׁתַּת עֲלָמָא, דְאַתְמַר בָּהּ (שם מט כד) מִשֵּׁם רֹעֵה אֲבָן יִשְׂרָאֵל, וְאַבְתְּרִיהּ אֲזִי, וְדָא מֹשֶׁה דְמַדְפְּרִין לֵיהּ בְּתַר יַעֲקֹב, וּבְגִין דָּא אֲזִי הוֹחֵל לְקָרָא בְּשֵׁם יְהו"ה, מַתְמָן וְאֵילָף אֲזִי תִּקְרָא וְיְהו"ה יַעֲנֶה (ישעיה נה ט), וּבְגִין דָּא שְׁתָּה, בְּתַר שֵׁת ה', וְאִינוּן י"ה, י' מִן שֵׁת ה' מִן הַכֶּל, וְאִינוּן אָבָא וְאִימָא, שֵׁת ו' בְּרָא בְּאֲמַצְעֵיתָא, וַתֵּלֶתָא אַתּוּוֹן אַתְּפְּלִילוּ בִיעֲקֹב, כִּד אַתָּא מֹשֶׁה בְּתַר יַעֲקֹב אִשְׁתַּלֵּם בֵּיהּ ה' בְּתַרְאָה, וְשְׂרִיא (דף קכ ע"א) עֲלֵיהּ יְה"ו, וְאַשְׁתַּלֵּם בֵּיהּ יְהו"ה, וּבְגִין דָּא וְשְׁמִי יְהו"ה לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם (שמות ו ג), אֲבָל לְמֹשֶׁה וְאָמְרוּ לִי מ"ה שְׁמ"ו מ"ה אָמַר אֲלֵיהֶם (שם ג יג), בְּגִין דְאַשְׁתַּלֵּם יְהו"ה בְּמֹשֶׁה, אָמַר אֲזִי הוֹחֵל לְקָרָא בְּשֵׁם יְהו"ה, דְבְּקָדְמִיתָא

במשה יהו"ה, שרה עליו יו"ד
ה"א וא"ו ה"א ונקרא מ"ה.
באותו זמן, מה שהסתלק
בראשונה החזירו למקומו, והכל
התפקן.

ולא עוד, אלא פעמים נאמר
בפסוק הזה מה, זהו שכתוב
ואמרו לי מה שמו מה אמר
אליהם, שהכל חזר למקומו, מה
שלמעלה ומה שלמטה, שהם מה
שמו ומה שם בנו, וחזר הכל על
תקונו, ועלת העלות ירד על הכל.

באותו זמן שחזרה אמונה (ממונה)
למקומה, אמר משה שמע
ישראל יהו"ה אלהינו יהו"ה
אחד, שהרי הכל ביחוד אחד, אין
שם קצוץ ופרוד, ואם חטא אביו
ואני ועשיתי הפרדה, הרי קבלתי
ענש, והחזרתי הכל למקומו
ביחוד שלם בלי קצוץ ופרוד.

ועוד בראשית ברא אלהים, ברא
שית, ששה היכלות, האם
העליונה ההיכל השביעי. בא
וראה, שבעה היכלות הם שבנינם
בשבעה שמות אבגית"ץ וכו'.

ההיכל הראשון מרקם בכל מה
שיש ביום הראשון של בראשית,
א' מן אבגית"ץ הוא פתח ארון
מפלא ומכסה, האות ב' היא שני
אלפים (ם) שהיתה תורה טמונה
בחיקו, שעשועים יום יום, ג'
גומלת ומגדלת, והיא האם
העליונה, גומלת חסד עם
הספירה הרביעית שהיא ד',
ית"ץ י' חכמה, ה' תפארת, צ'
צדיק, ומי הוא חכמה י' כאן? זו
חכמת שלמה.

א' ארון מפלא, רקם וצייר ציור
בהיכל של אדם הראשון של כל
הקדומים, שיש אדם ויש אדם,
יש אדם שאין ספירה שלא
נקראת אדם, אבל אדם הראשון,

ושמי יהו"ה לא נודעתי להם, ובתר דאשתלים
במשה יהו"ה שריא עליה יו"ד ה"א וא"ו
ה"א, ואתקרי מ"ה, בההוא זמנא מה דאסתלק
בקדמיתא אהדר ליה לאתריה, ואתפקן כלא.

ולא עוד אלא תרין זמנין אתמר בהאי קרא
מה, הדא הוא דכתיב ואמרו לי מה שמו

מה אמר אליהם, דכלא חזר לאתריה, מה
דלעילא מה דלתתא, דאינון מה שמו ומה
שם בנו (משלי ד), וחזר כלא על תקונייה, ועלת
העלות נחית על כלא, בההוא זמנא דהדר

אמונה (ס"א ממונה) לאתרה, אמר משה (דברים ו)
שמע ישראל יהו"ה אלהינו יהו"ה אחד,
דהא כלא ביחודא חדא לית תמן קצוץ ופרוד,
ואי חאב אבוי ואנא ועבידנא הפרשה הא
קבילנא עונשא, וחזרנא כלא לאתריה ביחודא
שלם כלא קצוץ ופרוד.

ועוד בראשית ברא אלהים, ברא שית, שית
היכלין, אימא עלאה היכלא שביעאה, תא
חזי שבע היכלין אינון דבנינא דלהון בשבע
שמהן אבגית"ץ וכו'.

היכלא קדמאה מרקמא בכל מה דאית ביומא
קדמאה דבראשית, א' מן אבגית"ץ
איהו פתח ארון מופלא ומכוסה, את ב איהו
שני אלפים (ים) דהוה אורייתא טמירא
בחיקו, שעשועים יום יום, ג' גומלת ומגדלת,
ואיהי אימא עלאה גומלת חסד עם ספירה
רביעאה דאיהי ד', ית"ץ י' חכמה, ת' תפארת,
צ' צדיק, ומאן איהו חכמה י' הכא, דא חכמת
שלמה.

א' ארון מופלא, רקים וצייר ציורא בהיכלא
דאדם קדמאה דכל קדומים, דאית אדם
ואית אדם, אית אדם דלית ספירה דלא
אתקריאת אדם, אבל אדם קדמאה עלאה דכלהו, פתח עליון, סתים

העליון של כלם, פתור עליון, סתום וגנוז, נסתר כל הנסתרים, עלת העלות, קדמון לכל קדומים, בשביל האדם הקדמון הזה נאמר בעלת העלות ואהיה אצלו אמוץ, ולאותו קדמון אמר נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, אפה נתת את כל הציורים וכל הדמיות וכל התקונים הנסתרים וכל איברי כל המינים, ואפה (ואני) נתת בו כח שידענו (שידע) בו, שאם לא נותן לו שכל, הרי אינו יכול לדעת את אמונתו, וכזה יהיה שולט על כל צבא השמים והארץ והים, זהו שכתוב וירדו בדגת הים וגומר.

וכמה הוא האדם הזה שאמר עליו נעשה אדם? זו חכמה העליונה שהיא בדמות הפתור. ועוד נעשה אדם - זה העמוד האמצעי, בצלמנו - זו חכמה, כדמותנו - זו האם העליונה, שכמו שאדם של בריאה, אדם של יצירה, אדם של עשייה, בדמות של פתור עליון חכמה ובינה, כף הוא בדמות העמוד האמצעי וצדיק ושכינה תחתונה, שבספירות הכל הוא אצילות.

ועוד נעשה אדם, למי אמר את זה עלת העלות? אלא עלת העלות אמר ליו"ד ה"א וא"ו ה"א שהוא לפנים מעשר הספירות, ומה הוא עשר הספירות? אל"ף ה"א יו"ד ה"א, ואותו שאמר נעשה אדם הוא יו"ד ה"י וא"ו ה"י, אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהים. שלש יודיים מעידות עליו שאין למעלה ממנו ואין למטה ממנו ואין באמצע. אין אלוה בכל צד פרט לו, בשם הזה הוא נודע בלי חשבון.

וציור ההיכל הזה הן עשר ספירות שמתלבשות בעשרה

וטמיר, סתים דכל סתימין, עלת העלות, קדמון לכל קדומים, בגין האי אדם קדמון אתמר בעלת העלות, ואהיה אצלו אמוץ, ולהוא קדמון אמר (בראשית א כו) נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, אנת יהיב כל ציורין וכל דיוקנין וכל תקונין סתימין, וכל אברין דכל מינין, ואנת (ג"א ואנא) יהיב חילא ביה דאשתמודענא (דישתמודע) ביה, דאם לא יהיב ליה שכל הא לא יכיל למנדע אמונה דילי, ובדא יהא שליט על כל חילי שמיא וארעא וימא, הדא הוא דכתיב (שם) וירדו בדגת הים וגומר.

ומאי ניהו האי אדם דאמר עליה נעשה אדם, דא חכמה עלאה דאיהי בדיוקנא דכתר, ועוד נעשה אדם דא עמודא דאמצעיתא, בצלמנו דא חכמה, כדמותנו דא אימא עלאה, דכמה דאיהו אדם דבריאה אדם דיצירה אדם דעשייה, בדיוקנא דכתר עליון חכמה ובינה, הכי איהו בדיוקנא דעמודא דאמצעיתא וצדיק ושכינתא תתאה, דבספירן כלא איהו אצילות. ועוד נעשה אדם, עלת העלות למאן אמר האי, אלא עלת העלות אמר ליו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו לגו מעשר ספירן, ומאי ניהו עשר ספירן אל"ף ה"א יו"ד ה"א, וההוא דאמר נעשה אדם איהו יו"ד ה"י וא"ו ה"י, אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהים (ישעיה מד ו). תלת יודיים מעידין עליה דלית לעילא מגיה ולית לתתא מגיה ולאו באמצעיתא, לית אלוה בכל צד בר מיניה, בהאי שמא אשתמודע הוא בלא חושבון.

וציורא דהאי היכל, אינון עשר ספירן דמתלבשן בעשרה דברים דאתבריאו ביומא קדמאה, ואינון שמים וארץ, אור

דברים שנבכראו ביום הראשון, והם שמים וארץ, אור וחשך, תהו ובהו, רוח ומים, מדת יום ומדת לילה. שמים יש למעלה משמים, שהוא שמי השמים העליונים, ויש אור למעלה למעלה שנבכרא אור הגנוז לצדיקים לעולם הבא, שענין לא שולטת עליו, ויש חשך נסתר שנאמר בו ישות חשך סתרו, ויש תהו ובהו למעלה, שנאמר בהם קו תהו ואבני בהו. ויש רוח הקדש שנאמר בה רוחו הקדוש המרחפת על פני מי התורה, מדת יום ומדת לילה, מדת יום - השכינה העליונה, מה זה יום? העמוד האמצעי שממנו ימים ארפים, זהו שכתוב ארץ ימים בימינה, זהו שכתוב יומם יצוה יהו"ה חסדו, ימים קטנים מצד של זעיר אנפין צדיק, מדת לילה - האם התחזקה. עד פאן א' מן אב"ג.

מה זה ב' (בינה)? בה נודעים דיו הפרצופים של האדם העליון, ג' שלש דמיות, כמו שאדם של בריאה ואדם של יצירה ואדם של עשיה, ג' יש לה ראש וגוף וזנב, הראש זה י', הגוף הפרצוף, הקוץ שלמטה זנב, ומשום זה אמרו בעלי המשנה, אדם הראשון עשה לו פרצוף ולבסוף זנב. על הזנב נאמר ויגדל הילד ויגמל, עד שיעשה פרצוף.

ועוד אבגית"ץ, א' מורה על א"ל מסתתר מעיני כל חי ונעלם מפל היצורים כלם, על אדירירו"ן נאמר קומה אדיר ירון, ויש ממנה תחת ידו שנבכרא אדיר"ר אדירים, ותחת משלתו אתני"ה, והוא יוצא מהפסוק הזה, אית"ן מושבך ושים בסלע קנ"ף, שם אית"ן והוא תנ"א. ק' קנף, קנה חכמה קנה בינה, יהו"ה קנני ראשית דרכו למעלה מהכל, קדם מפעליו מאז, מעולם נסכתי מראש מקדמי ארץ. מה זה

וחשך, תהו ובהו, רוח ומים, מדת יום ומדת לילה, שמים אית לעילא מן שמים דאיהו שמי השמים העליונים, ואית אור לעילא לעילא דאתקרי אור הגנוז לצדיקייא לעלמא דאתי, דעינא לא שליט עליה, ואית חשך סתים דאתמר ביה (תהלים יח יב) ישות חשך סתרו, ואית תהו ובהו לעילא, דאתמר בהון (ישעיה לד יא) קו תהו ואבני בהו. (דף קכ ע"ב) ואית רוחא דקודשא, דאתמר ביה רוחו הקדוש המרחפת על אנפי מיא דאורייתא, מדת יום ומדת לילה, מדת יום שכינתא עלאה, מאי יום עמודא דאמצעיתא, דמניה יומין ארוכין, הדא הוא דכתיב (משלי ג ב) ארץ ימים בימינה, הדא הוא דכתיב (תהלים מב ט) יומם יצוה יהו"ה חסדו, יומין זעירין מסטרא דזעיר אנפין צדיק, מדת לילה אימא תתאה, עד הכא א' מן אב"ג.

מאי ב' (בינה), בה אשתמודעין דיו פרצופין דאדם עלאה, ג' תלת דיוקנין, פגיונא דאדם דבריאה ואדם דיצירה ואדם דעשיה, ג' אית לה רישא וגופא וזנבא, רישא דא י', גופא פרצופא, קוצא דלתתא זנב, ובגין דא אמרו מארי מתניתין, אדם הראשון עשה לו פרצוף ולבסוף זנב, זנב עליה אתמר (בראשית כא ח) ויגדל הילד ויגמל, עד דיתעביד פרצוף. ועוד אבגית"ץ, א' איהי מורה על א"ל מסתתר מעיני כל חי ונעלם מפל היצורים כלם, אדירירו"ן עליה אתמר קומה אדיר ירון, ואית ממנא תחות ידיה דאתקרי אדיר"ר אדירים, ותחות ממשלתיה אתני"ה, ואיהו נפיק מהאי פסוק (במדבר כד כא) אית"ן מושבך ושים בסלע קנ"ף, תמן אית"ן ואיהו תנ"א, ק' קנף, קנה חכמה קנה בינה (משלי ד ראשית דרכו למעלה מהכל, קדם מפעליו מאז, מעולם נסכתי מראש מקדמי ארץ. מה זה

מראש? אלא כף אַמְרָה תּוֹרָה שְׁהִיא רֵאשִׁית, אָנִי הַקְדַּמְתִּי לְהִיּוֹת רֵאשׁ לְעוֹלָם.

ב' ביהרירוין (ביהרירין), פי בַּי"ה יהו"ה צור עולמים, והוא ב' ברוך, וסימן ברוך ראשי אותיות - ר' ראש, ו' ומקור, ד' פל, ב' ברכות, שזהו ראש ומקור לכל הברכות, ומשום זה ב' היא חכמה, ומורה על הפתר שהוא ראש ומעין לכל הברכות, ומשום זה ב' שנים לחשבון.

ג' גיהרירין, והוא שלישי, וזו השכינה הספירה השלישית, (ומשום זה ב' היא חכמה, ומורה על הפתר שהוא ראש של מעין כל הברכות), ועליה נאמר כל גיא ינשא, והוא גימטריאות פּרפראות לחכמה.

ועוד, ברוך ב' מראה שנים, שכינה עליונה ותחתונה, ר' ראשית חכמה, ו' מראה שש ספירות, ד' מראה על פתר עליון, וזהו סוד כל הפורע פורע בברוך ממעלה למטה, לכרע בו לאותו (לדעת בו באות) שכל המענינות והמקורות של הברכות בידו, שהוא עלת העלות, וכל הזקף זקף בשם, צריך לזקף אותו ביו"ד ה"א וא"ו ה"א שהוא מבפנים של עשר הספירות, שהוא עליון וזקוף על הכל ואין אלו"ה למעלה ממנו, ומשום זה ב' מראה על הפריעה, שכל הפורע פורע בברוך, שנאמר בו וברוך א"ל עליון. ג' מראה על הזקיפה, שהוא גאה גאה על הכל, ואין מי שיתגאה עליו, ובמה הוא מתגאה על הכל? באות י' מן אבגית"ץ, וזה יגבי"ה. ועוד מצאנו בגון אחר יגבי"ה (יגביהיה), ואותיותיו גפי ה"ה (גבוה ה"ה), עליון של כל העליונים.

ה. יהו"ה קנני ראשית דרפו (שם ח כב) לעילא מפלא, קדם מפעליו מאז, מעולם נסכתי מראש מקדמי ארץ (שם), מאי מראש, אלא הכי אמרת אורייתא דאיהי ראשית, אנא אקדימת למהוי רישא לעלם.

ב' ביהרירוין (ג"א ביהרירין) פי בַּי"ה יהו"ה צור עולמים (ישעיה כו ד), ואיהו ב' ברוך, וסימן ברוך ראשי אתוון, ר' ראש, ו' ומקור, ד' פל, ב' ברכות, דדא הוא ראש ומקור לכל הברכות, ובגין דא ב' איהי חכמה, ומורה על הפתר דאיהו רישא ומבועא דכל ברכאן, ובגין דא ב' תרין לחשבנא.

ג' גיהרירין, ואיהו תליתאה, ודא שכינתא ספירה תליתאה, (ובגין דא ב' איהי חכמה, ומורה על הפתר דאיהו רישא ומבועא דכל ברכאן), ועלה אתמר (ישעיה מ ד) כל גיא ינשא, ואיהו גמטריאות פּרפראות לחכמה.

ועוד ברוך ב' אחזי תרין, שכינתא עלאה ותתאה, ר' ראשית חכמה, ו' אחזי שית ספירן, ד' אחזי על פתר עלאה, ודא איהו רזא פל הפורע פורע בברוך מעילא לתתאה, למכרע ביה לההוא (למנדע ביה בההוא) דכל מבועין ומקורין דברכאן בידיה, דאיהו עלת העלות, וכל הזקף זקף בשם, צריך לזקפא ליה ביו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו מלגאו דעשר ספירן, דאיהו עלאה וזקיף על פלא, ולית אלו"ה לעיל מגייה, ובגין דא ב' אחזי על הפריעה, דכל הפורע פורע בברוך, דאתמר ביה (בראשית יד ב) וברוך א"ל עליון, ג' אחזי על הזקיפה דאיהו גאה גאה על פלא, ולית מאן דיתגאה עליה, ובמאי אתגאה על פלא, באת י' מן אבגית"ץ, ודא יגבי"ה, ועוד אשפחנא בגוונא אחרא יגבי"ה (ג"א

י' מן אבגית"ץ, ודא יגבי"ה, ועוד אשפחנא בגוונא אחרא יגבי"ה (ג"א יגביהיה), ואתוון דיליה גפי ה"ה (ג"א גבוה ה"ה), עלאה דכל עלאי.

ת' תלמי"ה, ת' תל שהכל פונים בו, דתמן
 איהו ההוא דכל עיינין ומחשבתין סלקין
 לגביה, בגין דא ת' תורה קדומה דכל קדומין,
 תורת חכם מקור חיים (משלי יג יד), תורת יהו"ה
 תמימה (תהלים יט ח), ועוד תלמי"ה, תלמיה ריה
 נחת גדודיה וגומר (שם סה יא), בהאי שמא
 אתעביד ימא תלמים תלמים, ועוד תלמיה דא
 אורייתא, דתליין מינה פמה תלי תלין דהלכות
 פסוקות דלית לון חושפון.

צ' (צתני"ה) צתני"ה דא צדיק, עמוד סביל פלא,
 וביה אשתמודע מאן דאיהו לעילא מפלא,
 בגין דצדיק איהו כליל כל ספירן, וביה
 מתירדין פלהו, ואתעבידו אגודה אחת, איהו
 לולב אגד דכלהו ספירן, ואת צ' ביה מצויירין
 כל ציורין דהיכלין דסחרין לגנתא דעדן
 דלעילא, בכמה ציורין דכל עובדא דפראשית,
 דירתיין לון צדיקיא וביה (דף קכא ע"א) נקודין
 פל נקודין דאורייתא, דאינון נקודין בהיכלא
 דאיהי שכינתא תתאה, ונהרין פלהו על
 ציורין, פאבני מרגלאן דנהרין על רישא
 דכתרא, וכגוונא דככביא נהרין ברקיעא,
 ובגין דכל נקודין דככביא ביה, אתמר (בראשית
 א יז) ויתן אתם אלהים ברקיע השמים להאיר
 על הארץ, דא שכינתא תתאה (ס"א דא נשמתהון
 דצדיקיא דמשתדלין באורייתא להוציא לאור כל תעלומה, דהא
 הוא דכתיב (דניאל יב ג) והמשכלים יוהרו בזה הרקיע וגומר).
 היכלא תנינא, מרקמא מפמה ציורין גלידין
 במיא, אבנין מרגלן פלהו מליין מיא,
 ואינון אבני שיש טהור, דהיכלא תנינא בגייה,
 מנייהו איהו פנוי, בשמא דא קר"ע שט"ן,
 ואיהו רקיע קרע, דביה קרע ימא, ואפריש
 מתמן השטן דאיהו מיין מסאבין, ובגין דא
 קרע, שבו קרע את הגם, והפריד משם את השטן, שהוא

ת' תלמי"ה, ת' תל שהכל פונים
 בו, ששם הוא אותו שכל העינים
 והמחשבות עולים אליו, בגלל
 זה ת' תורה קדומה של כל
 הקדומים, תורת חכם מקור חיים,
 תורת יהו"ה תמימה. ועוד
 תלמי"ה, תלמיה ריה נחת
 גדודיה וגומר, בשם הזה נעשה
 הגם תלמים תלמים. ועוד
 תלמיה, זו התורה, שתלויים
 ממנה כמה תלי תלים של הלכות
 פסוקות שאין להן חושפון.

צ' צתני"ה זה צדיק, העמוד
 שנושא הכל, ובו נודע מי שהוא
 למעלה מן הכל, משום שצדיק
 כולל את כל הספירות, ובו
 מתירדים פלם ונעשים אגדה
 אחת, הוא הלולב שאוגד את כל
 הספירות, ובאות צ' מצירים כל
 הציורים של ההיכלות שמקיפים
 את גן העדן שלמעלה, בכמה
 ציורים של כל מעשה בראשית
 שיורשים אותם הצדיקים, ובו
 נקודים כל הנקודים של התורה,
 שהם נקודים בהיכל שהוא
 השכינה התחתונה, וכלם
 מאירים על הציורים כמו אבני
 מרגליות שמאירים על ראש
 הכתר, וכמו שהכוכבים
 שמאירים ברקיע, ומשום שכל
 הנקודים של הכוכבים בו, נאמר
 ויתן אתם אלהים ברקיע
 השמים להאיר על הארץ, זו
 השכינה התחתונה. (זה נשמות
 הצדיקים שעוסקים בתורה להוציא לאור כל
 תעלומה. זהו שכתוב והמשכלים יוהרו בזה

הרקיע וגומר).

החיכל השני מרקם מפמה
 ציורים קפואים במים, אבני
 המרגליות פלם מלאים מים, והם
 אבני שיש טהור, שההיכל השני
 בתוכו, הוא בניי מהם, בשם
 הזה: קר"ע שט"ן, והוא רקיע
 מים טמאים, ומשום זה יהי רקיע

יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם, וְיִהְיֶה מִבְּדִיל בֵּין מַיִם
 לְמַיִם (בראשית א ו), דָּא הוּא שְׁמָא דְעֶקֶר שְׁטַן מִן
 יִמָּא דְאוּרִייתָא, וְאַפְרִישׁ לִיהּ מִתַּמָּן, בְּגִין
 דְּאִיהוּ עֶקֶר הָאֲמוּנָה דִּישְׂרָאֵל עֲלָאָה דְכָל
 עֲלָאִין, (ס"א מצאתי, סמוך דישׂראל וביזמא תגנא לית תמן
 טוב בגין דביה אתברי גיהנם, כאן חסר).

זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם (שם ה א), פֶּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, סְלִיקְנָא יְדִין לְמָאן
 דְּבָרָא עֲלֵמָא, דִּיגְלִי לָן רַזִּין עֲלָאִין סְתִימִין גְּנִיזִין טְמִירִין, לְמִימַר
 קָמִי שְׂכִינְתָא, וְשִׁתִּין רַבּוּא דְחִיילִין דִּילִיהּ דְּמִלְאַכִּין קְדִישִׁין דְּלַעֲלֵא,
 וְשִׁתִּין רַבּוּא דְּמִלְאַכִּין קְדִישִׁין דְּלַתְתָּא דְּלֹא אִיעוּל בְּכִסּוּפָא קְדָמָךְ.
 פֶּתַח וְאָמַר, זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם, זֶה וְדַאי כְּלִיל תַּרְיַן עֶשֶׂר מְזֻלוֹת
 דְּאָדָם דְּלַעֲלֵא, דְּאֶתְמַר עֲלֵיהּוּ (תהלים קכב ד) שְׁבֹטֵי י"ה עֲדוֹת
 לְיִשְׂרָאֵל, זֶה וְדַאי אֵינוֹן אַרְבַּע אַנְפִּין דְּאַרְיָה, אַרְבַּע אַנְפִּין דְּשׁוּר, אַרְבַּע
 אַנְפִּין דְּנֶשֶׁר, דְּבַהוֹן אֲשֶׁתְּמוּדְעִין פְּרָצוּפִין דְּבְגֵי נָשָׂא, וְכִלְהוּ אַנְפִּין אֵינוֹן
 רְשִׁימִין בְּאַרְבַּע אַתְּוֹן דְּאֵינוֹן יְהו"ה, מֵאֵי אָדָם יו"ד ה"א וּא"ו ה"א,
 וְעֲלִיהּ אֶתְמַר (ישעיה מד יג) כְּתַפְּאֶרֶת אָדָם לְשֹׁבֵת בֵּית, מָאן בֵּית דִּילִיהּ, דָּא
 שְׂכִינְתָא דְּאֶתְקַרִּיאַת דְּמוֹת אָדָם, דְּכָל דְּמִיוֹנִין וּפְרָצוּפִין דְּבְגֵי נָשָׂא בַּה
 אֲשֶׁתְּמוּדְעוּ, וְכָל צִיּוּרִין דְּעֲלָאִין וְתַתְּאִין, וּבְגִינָה אֶתְמַר (הושע יב יא) וּבְכִיד
 הַנְּבִיאִים אֲדַמָּה.

(אמר המגיה, אתה בן אדם קודם שתכנס בעיון זה, להזהירך באתי שתעמד על רגליך על במותי האמונה
 האמתית, ותקעת יתד במקום נאמן, פן יפתוך רעיונים זדונים, ויעלו דברים על לבבך, ומלין לצד
 עלאה תמלל, בראותך בתיקון זה שידובר בו משערא ומצחא ואודנין ואנפין ושאר אברים גשמיים, השמר
 אל תפן אל און ליחס ולתאר לעלאה על כל עלאין סתימא על כל סתימין שמין דבר מזה אפילו בהרהור,
 כי לעלת העלות לית מחשבה תפיסא ביה כלל, לית ביה לא דיוקן ולא דמיון ולא צורה ולא אברים
 גשמיים ולית ליה שם ידיע, אבל הוא ממלא כל שמהן, והוא שלימו דכלהו, ראה גם ראה מה שכתב
 התנא האלקי רבי שמעון בן יוחאי, כשרצה לגלות סתרי התורה באדרא, פתח ואמר ארור האיש אשר
 יעשה פסל ומסכה (דברים כז טו), וזה להסיר מלב כל המעיינים כל דבר עתק, פן ח"ו יכשלו ונפלו, ועברו
 ממשכיות לבב, ימיקו וידברו ברע, מאחר שהיה רוצה לדבר מראש ועין ואון ושאר אברים גשמיים, היה
 ירא שמא ישעו ליחס ולתאר לבורא יתברך גוף ותמונה, ומשה אמר כי לא ראיתם כל תמונה (דברים ד
 טו), וישעיה אמר (ישעיה מ יח) ואל מי תדמיון א"ל ומה דמות תערכו לו, ואל מי תדמיוני ואשוע יאמר
 קדוש (שם כה), ודומיהם, שכלם יעידון יגידון שאין דמיון בינו יתברך וכינינו מצד (דף קכא ע"ב) העצם

והתבנית, אלא שהאברים שבנו הם עשויים כסימנים לדברים עליונים סתומים וחתומים שאין כח השכלי שבאדם יכול להשיגם, ואין שיח ואין שיוג לו להבינם, וקצר מצע דעתו לרדת לעמקם, ואינו רשאי להכניס ראשי בין ההרים הרמים הלא הם בעלי הקבלה אשר העמיקו הרחיבו דבריהם על הדרוש הזה, רק מעי רתחו ולא דמו, מיראתי פן עובדי פשתים שריקות וארנים חורי קורי עכביש יארגו, בדעות כוזבות יאריכו למעניתם, לך נא ראה מה שכתב על זה ר' יוסף בן גיקיטיליא בהקדמת שערי אורה, ובמה שכתב בעל החנוך בהקדמתו לפירוש התורה, והאלקי ר' מנחם מריקנאטי ז"ל בפרשת ויחי בפסוק בן פורת יוסף, ובמה שכתב ר' יהודה חייט בפירוש מערכת האלקות (ד' לד), וזה לשונו, סוף דבר כל מקום שתראה שידברו בענין הספירות, דברים שאין ראוי לאמרם בבורא יתברך, כגון שעור וקומה והדומים להם, הכל נאמר על הספירות, וכשתראה שידברו על דרך שבח והודאה הכל נאמר על הבורא שבתוכו, וכן בחוצה להן, כי אין דבר שיובילוהו, ועל כן אין לומר בבורא יתברך לא ימין ולא שמאל ולא פנים ואחור ומעלה ומטה וכו' עיין שם.

עוד כתב (בדף לה ע"ב) כי אף על פי ששעור הקומה מהפרסאות הוא במדות ולא בבורא, אפילו הכי אין לחשוב חלילה שהפרסאות הללו הם שעור כמותי, אלא הם מלשון (דניאל ה כח) פרס פריסת מלכותך, וכל הפרסאות הללו שבשעור קומה הם אותיות, שכל אחת נקראת פרסה, על כי נחתכו מהעיסה, כאבנים הנחתכים מההר, ואמר שרבווי הפרסאות שהזכיר בכאן, רומז לניצוצות המתפוצצות מהכאת הפטיש בקורנם, והם השמות הנעשים מחבור האותיות והצורפים הנעשים מהאלפא ביתות דספר יצירה, שעמהם נבראו הדברים וכו', ואם תדקדק היטב בדברי רבי שמעון בענין זה, תשכיל ותדע כי דברי רבי יהודה חייט ז"ל ואשר במסלתו ילכון, הם נכוחים למכין וישרים למוצאי דעת, ולא יעכטון ארחותיהם.

פְּתַח וְאָמַר, וְאֵתָהּ תַחְזֶה מִכָּל הָעַם אֲנָשֵׁי חֵיל יִרְאִי אֱלֹהִים אֲנָשֵׁי אֲמַת שְׁנָאֵי בְּצַע (שמות יח כא), אֲנָשֵׁי חֵיל מִסְטָרָא דְחֶסֶד דְתַמְן י', וּבְגִינְיָה אֲתַמַּר הַרוּצָה לְהַחֲפִים יְדָרִים, יִרְאִי אֱלֹהִים מִסְטָרָא דְגְבוּרָה דְתַמְן ה', וּבָהּ אֲתַמַּר הַרוּצָה לְהַעֲשִׂיר יִצְפִּין, אֲנָשֵׁי אֲמַת מִסְטָרָא דְעַמּוּדָא דְאֲמָצְעִיתָא דְתַמְן ו' וְתַמְן אֲמַת, שׁוֹנְאֵי בְּצַע מִסְטָרָא דְמַלְכוּת דְתַמְן ה', הָא הָכָא אַרְבַּע תְּקוּנֵין דְאֵינוּן פְּרָצוּפִין דְבְּנֵי נָשָׂא, אֲלֵין אֵינוּן מְרָאָה (ס"א מְרָאִין).

וְאֵית אַרְבַּע דְּמַתְּלַבְּשִׁין בְּהוּן דְאֵינוּן דְמִיּוּן וְאֵינוּן אַדְנִי, וְעַלְיָהּ אֲתַמַּר (שם) וְשִׁמְתָּ עֲלֵיהֶם שְׂרֵי אֲלָפִים מִסְטָרָא דָא, שְׂרֵי מְאוֹת מִסְטָרָא דָאָת ד', דְאֵיהוּ אַרְבַּע מְאוֹת דְאֲשַׁתְּעִבִּדוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַצְרַיִם בְּגִין דְבָהּ חָאבוּ, הָא דְאֲתַמַּר בֵּיהּ (בראשית כג טו) אַרְבַּע מְאוֹת שְׁקָל כֶּסֶף, וְשְׂרֵי חֲמָשִׁים מִסְטָרָא דָאָת נ', וְשְׂרֵי עֶשְׂרוֹת מִסְטָרָא דָאָת י'. אֲשַׁתְּאָרוּ עֶשְׂרֵי תְקוּנֵין, עַלְיָהּ אֲתַמַּר וְאֵתָהּ תַחְזֶה מִכָּל הָעַם, בְּשַׁעְרָא

בגוונין דיליה באריכו דיליה בקמיטו דיליה, במצחא בקמיטו דמצחא באריכו דמצחא בפותיא דמצחא בשרטוטין דמצחא, באודנין (בס"א באודנין שערא דנחית עליהו או תחומייהו), באלין אדרין דאודנין בשערא דתחות אודנין, באנפין בדיוקנין דאנפין בפרצופא דאנפין, בעיינין בגוונין דעיינין בקריצין דעל עיינין, בחוטמא באריכו דילה בפותיא דילה בקמיטו דילה, בפומא בפתיחו דילה בזעירו דילה, בצואר באריכו דיליה (דף קכב ו"א) בקמיטו דיליה, בידין בשרטוטין דידין בפתיחו דלהון בסתימו דלהון, בגופא בקומה דיליה באריכו דיליה בקמיטו דיליה.

בשערא בגוונין דשערא, שערא חוורא איהו מאלין אנשי חיל, דאתמר ביה (דניאל ז ט) ועתיק יומין יתיב לבושיה פתלג חוור ושער ראשה פעמר נקא, שערא סומקא מאלין דאתקריאו יראי אלהי"ם, שערא ירוקא מאלין דאתקריאו אנשי אמת, ואינון מסטרא דיעקב דאתמר ביה (מלכה ז ט) תתן אמת ליעקב, ותלת גוונין, עלייהו אתמר תתן אמת ליעקב חסד לאברהם, תליתאה פחד יצחק, גוון אוכמא מסטרא דההוא דאתמר בה (שיר א ה) שחורה אני ונאווה, מסטרא דאלין דאתקריאו שונאי בצע, ואיהי שערא דילה אוכמא, ואיהי שעורא דאתוון דאורייתא, פל נימא ונימא דיליה, דאתמר עלייהו (שם ה יא) קוצותיו תלתלים שחורות פעורב, וכל נימא אית ליה מבושא דאיהי י', ונימא שעורא דאת ו'.

שערא קמיטא ברזא דה' זעירא דנטלת מאת י', שערא אריכא מסטרא דה' עלאה דנטלא מאת ו', עשר תקונין אלין, פל תקונא ותקונא אית ליה (ג"א ביה) ארבע שעורין דסלקין לעשר, בגוונא דרשות היחיד דרחבו ארבעה וגבהו עשרה, ארבעה יהו"ה עשרה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, לית נימא דשערא דלא אחזי עלמא עלאה סתימא, דעלייהו אתמר (שם ו ח) ועלמות אין מספר, פל אלין עלמין תליין מפתרא דרישא, כגוונא דאבנין ומרגלן דנהרין בכתרא דספר תורה או בעטרה דמלפא, והכי אינון נהרין פככביא ברקיעא וביה קבועין.

והכי תליין צבא השמים מימינא ומשמאלא דקודשא בריך הוא, כגוונא דשערא דתליין מעל אודנין מימינא ומשמאלא, הדא הוא דכתיב (מלכים א כב יט) וכל צבא השמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו, ובגין דא צריך לבערא שערא מעל (ס"א מנו) אודנין, דלא יהון סתימין תרעין דשמיעה דצלותא, דבהון שמע צלותין ההוא דאתמר ביה (תהלים סה ג) שומע תפלה עדיף פל בשר נבאו.

דארבע תקונין אינון, ראיה שמיעה ריחא דבור, ראיה איהי למזרח (ג"א

לְדָרוֹם), וְעַל־יָהּ אֶתְמַר (שמות יח כא) וְאַתָּה תַחֲזֶה מִכָּל הָעַם אֲנָשֵׁי חֵיל, וְכַמָּה נְטוּרֵי תִרְעִין תִּפְּזֶן דְּאַתְקָרִיאוּ עֵינַי יְהו"ה, וְעַל־יָהּ אֶתְמַר (דניאל ט יח) פִּקְחַ עֵינֶיךָ וּרְאֵה שׁוֹמְמֵתֵינוּ, שְׂמִיעָה יִרְאֵי אֱלֹהִיִּם, וְעַל־יָהּ אֶתְמַר (שם) הִטָּה יְהו"ה אֲזָנָהּ וּשְׁמָע, וְתִפְּזֶן דְּחִילוֹ וּפְחָד יִצְחָק, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב (חבקוק ג ב) יְהו"ה שְׂמַעְתִּי שְׂמַעְךָ יִרְאַתִּי, וּמֵאֵן דִּי מְשַׁתְּמַע תִּפְּזֶן קְלִיָּה בֵּין בְּאוּרִייתָא בֵּין בְּצִלוֹתָא בֵּין בְּצַעְקָה בְּלֹא דְחִילוֹ, מִיָּד (במדבר יא א) וַיִּשְׁמַע יְהו"ה וַיַּחֲרֹ אָפוּ וַתִּבְעַר בָּם אֵשׁ יְהו"ה, וְכַמָּה נְטוּרֵי תִרְעִין תִּפְּזֶן דְּאַתְקָרִיאוּ אֲזַנֵּי יְהו"ה.

רִיחָא תִפְּזֶן אֲנָשֵׁי אֲמַת, וְתִפְּזֶן סְלִקִּין כָּל רִיחִין וּקְטוּרִין וְעֲשֻׁנִין דְּקָרְבָּנִין, וְצִלוֹתֵין דְּאַתְחַשְׁבּוּ כְּקָרְבָּנִין, וְאִם לֹא סְלִיק לֹזֶן בַּר נֶשׁ בְּדַחֲלֵינוּ וּרְחִימוּ, מַה כְּתִיב בֵּיהּ (דברים כט יט) כִּי אֲזַ יַעֲשֶׂן אִף יְהו"ה וְקִנְאָתוֹ בְּאִישׁ הַהוּא, דְּבוּר לְקַבֵּל שׁוֹנְאֵי בְּצַע, תִּפְּזֶן סְלִקִּין קְלִין וְדְבוּרִין דְּאוּרִייתָא וְצִלוֹתָא, אֲלִין דְּאַתְמַר עַל־יָהּ (קהלת י כ) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יִגִּיד דְּבַר, לֹא אֵית תְּקוּנָא מְאֲלִין, אַרְבַּע דְּלִית תִּפְּזֶן יְהו"ה, וְאִיהוּ י אֶסְתַּכַּל, ה וּשְׁמָע, ו וּמְרִיחַ, ה וּמְמַלְל, בְּאֲלִין אַרְבַּע תְּקוּנִין. אַרְיָה דָּא רְאִיָּה, וְאַתְמַר בֵּיהּ (יחזקאל א י) וּפְנֵי אַרְיָה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעַתָּם, בְּכָל אֲתַר אַרְבַּעַתָּם דָּא יְהו"ה, אַרְבַּע אַתְּוּן דִּילִיָּה דְּשִׁלְטִין עַל כָּלָא, וְהַפּוֹךְ אַרְיָה וְתִשְׁכַּח לִיָּה רְאִיָּה, וְאִיהוּ לִימִנָא דְּחֶסֶד, דְּאִיהוּ יוֹמָא קְדָמָאָה, דְּתִפְּזֶן א' (נ"א י) אֹר, רְאוּבֵן דְּאִיהוּ לִימִנָא עַל שְׁמִיָּה אֶתְקָרִי אֹר בֶּן, שְׂמִיעָה לְשִׁמְאָלָא, וְעַל־יָהּ אֶתְמַר (שם) וּפְנֵי שׁוּר מֵהַשְּׂמָאל, נִשְׁר רִיחָא בְּאֶמְצַעִיתָא, עַל־יָהּ אֶתְמַר (משלי ל ד) מִי אֶסֶף רוּחַ בְּחַפְזֵינוּ, דְּאִינוּן תְּרִין נוֹקְבִין דְּחוּטָמָא, פּוּמָא דְּבוּרָא, דָּא אָדָם כָּלִיל אַרְבַּע אַתְּוּן וְכָלִיל עֶשֶׂר אַתְּוּן, וְדָא שְׂכִינְתָא, בְּאֲלִין (דף קכב ע"ב) אַרְבַּע תְּקוּנִין אָמַר לְמֹשֶׁה וְאַתָּה תַחֲזֶה מִכָּל הָעַם וּגּוֹמֵר וְצָרִיךְ לְאַחֲזָרָא עַל־יָהּ.

וְאַתָּה תַחֲזֶה בְּשַׁעְרָא, עַל־יָהּ אֶתְמַר (שיר ה יא) רֵאשׁוּ כְּתָם פּוֹ דָּא כְּתַר עֲלָאָה, וּמְלָגָאוּ מוּחָא, דְּמִנְיָה נְפִקִין מְבוּעִין לְכָל סְטָרָא, לְאַשְׁקָאָה לְכָל נִימָא וְנִימָא דְּאִיָּה עֲלָמָא סְתִימָאָה, וְכָל מְבוּעָא אֶתְעֵבִיד נִיצוּץ, וְכָל נִימָא אֶתְעֵבִיד שְׂרָבִיט, מוּחָא סְתִימָא אֶתְקָרִי אִין סוּף, דְּאַתְפַּלֵּג לְתַלַּת מוּחִין דְּאִינוּן י' י' י', דְּאַתְרַמִּיזוּ בְּהַאי שְׁמָא (י"ד ה"א ו"ו ה"א נ"א י"ד ה"י ו"ו ה"י).

(קם) סְכָא דְּסָבִין עֲתִיקָא דְּעִתִּיקוֹן, וְאָמַר בּוּצִינָא קְדִישָׁא, וְדָא שְׁמָא דְּאַתְרַמִּיזוּ תַלַּת יוּדִין (דא) יו"ד ה"י ו"ו ה"י וְדָא אִיהוּ מְלָגָאוּ, אָבַל שְׁמָא דְּאִיהוּ יו"ד ה"א ו"ו ה"א, אִיהוּ כָּלִיל תַלַּת אֲלָפִין א' א' א', אִינוּן תַלַּת אוּרִין.

דמתלבשין בהון תלת מוחין י' י' י', שְׁמָא חד איהו גופא, ושְׁמָא תנינא מוחא, דא מלגא, ודא מלבר.

תלת ווי"ן אית בהאי שְׁמָא, דאנון שרביטין, שְׁעַר אתקרי על שם שְׁעוּר קומתיה דקודשא בריהּ הוא, וכל נימא ונימא אתקרי נשמתא, ואית נימין דאתקריאו מלאכין, וכל ניצוץ אתקרי אופן ואתקרי גלגל, ואית מנייהו דאינון נימין מאשא חוורא כלהו רחמי, ואית מנייהו דאינון נימין דאינון מאשא סומקא וכלהו דין, ואית נימין פלהו ירוקין מאשא ירוקא, ואית נימין פלהו מאשא אוכמא, אלין אתקריאו שְׁעַר דקודשא בריהּ הוא.

בר ניצוץ שְׁעוּר מהלך דיליה עֶשֶׂר אלפין, וכל נימא איהי שְׁעוּרָא דאצבעא דקודשא בריהּ הוא, וכל אצבע איהו פרסה זעירא, וכל פרסה אית בה תלת מיל, לקבל תלת פרקין דאצבעא, וכל מיל איהו עשרת אלפים, אבל מיל דפרסה עלאה איהו עשרת אלפים רבוא, והכי דרועא תשפח בה תלת פרקין, וכל פרק איהו י', וכל אמה איהו ו', אבל אצבע ואמה דא שְׁעוּרִיה זעיר מסטרא דזעיר אנפין, ודא שְׁעוּרִיה רב מסטרא דאריה אנפין.

ובבר אבר ואבר איהו יהו"ה, ואיהו שְׁעוּרָא דכל אבר ואבר, בגבחה בארפא עילא ותתא, ולארבע סטרין, ואיהו בין כל אבר ואבר, לית אתר פנוי מניה, כנשמתא דאשתפחת בכל אבר ואבר דגופא, ואית אבר עלאה דאתקרי יהו"ה על שמייה, דשְׁלֹטְנוּתִיה באתר ידיעא, הדא הוא דכתיב (זכריה יד ט) והיה יהו"ה למלך על כל הארץ.

ואית תרין אברין עלאין מניה, דאתקריאו יהו"ה אלהי"ם דשְׁלֹטְנוּתִיהוּן בשמא ובארעא, הדא הוא דכתיב (דברים ד לה) פי יהו"ה הוא האלהי"ם בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד, ואית אבר דאתקרי אלהי"ם, ושְׁלֹטְנוּתִיה בכל ארעא, הדא הוא דכתיב (תהלים מ"ז) מלך כל הארץ אלהי"ם, ואית אחרא דשְׁלֹטְנוּתִיה איהו בתרין אברין במוחא ובלבא, ועליה אתמר (דברים ד) פי יהו"ה הוא האלהי"ם אין עוד מלבדו, ואף על גב דהאי קרא על קודשא בריהּ הוא אתמר דאין עוד מלבדו, עם כל דא הקא רזא דדיוקנא עלאה דיליה, לאחזאה בכל אבר ואבר דגופיה שולטנותיה, לאשתמודעא לבר נש איך אתנהיג עלמא, וינדע למקרי ליה בכל אבר פדקא יאות ליה, ואיך אשתני שמייה לפום ההוא אבר.

ואית אבר דאתקרי ביה יהו"ה רחמי, ואית אבר דאתקרי ביה אלהי"ם, ואית אבר דאתקרי ביה אהי"ה, ואית אבר דאתקרי ביה צבאו"ת,

וְאִית אַבְר דְּאַתְקְרִי בֵּיה א"ל, וְאִית אַבְר דְּאַתְקְרִי בֵּיה שְׂד"י, וְאִית אַבְר
 דְּאַתְקְרִי בֵּיה אַדְנִי, יְהו"ה מְמַנָּא עַל קְלָא, הִדָּא הוּא דְכְתִיב (תהלים כט
 ה) קוֹל יְהו"ה בַּפֶּחַח, אַהֲיִיָּה עַל הַיּוֹהָה וְהַבֵּל דְּלִפְא, הַהוּא דְרָכִיב עַל קְלָא
 דִּיהו"ה אִיהוּ עֲלֵת עַל כָּל הָעֲלוֹת, סְתִים וְטָמִיר וְלֹא אַתְגְּלִיא, וְאִיהוּ רָכִיב
 וְשִׁלִּיט עַל כָּלָא, אַהֲיִיָּה אַחְזִי עַל עֲלֵת הָעֲלוֹת דְּאִיהוּ הִנָּה (דף קכג ע"א) הוּא
 וְיִהִיָּה, וְאִיהוּ הַבֵּל דְּסִלִּיק עַד אֵין סוּף, וּבֵיה רָכִיב עֲלֵת עַל כָּל הָעֲלוֹת.
 א"ל אַחְזִי עַל אֱלֹהוֹת דְּעֲלֵת עַל כָּל הָעֲלוֹת, וְעֲלִיָּה אָמַר אִיּוֹב (אייוב ה ח)
 אֲנִי אֲדַרְוֶשׁ אֶל א"ל, אֶל אֱלֹהֵי מִנִּיָּה, וְכַד רָכִיב עַל א"ל אֲשַׁתְּמוּדְעִין
 לִיָּה כָּל אֱלֹהֵיָּם, וּמְזַדְּעִזְעִין מְנִיָּה, וְכָל מְלָאכְיָא דְאַתְקְרִיאוּ בְּהֵאֵי א"ל
 כְּגוֹן מִיכָאֵל גְּבַרְיָאֵל, כְּלֵהוּ מְזַדְּעִזְעִין מְהֵאֵי א"ל דְּאִיהוּ אֱלֹהֵיָּי
 הָאֱלֹהֵיָּם, וּמָאן דְּקָרָא לֹון בֵּיה, מִיָּד עוֹנִין לִיָּה בְּכָל שְׁעָתָא, וְהָכִי כָּל
 מְלָאכְיָא דְאַתְקְרִיאוּ קְלִין בְּשִׁמָּא דִּיהו"ה, כָּל מָאן דְּקָרָא לֹון בֵּיהו"ה
 בְּעֲלֵת עַל כָּל הָעֲלוֹת מִיָּד עוֹנִין לִיָּה בְּקִלְיָה, דְּעֲלֵת עַל כָּל הָעֲלוֹת אִיהוּ
 חַד בְּכָל שְׁמָהָן וְלֹא אֲשַׁתְּנִי בְּכִלְהוּ, דְּשְׁנוּיִין בְּשִׁמָּהָן אֵינוֹן וְלֹא בֵּיה,
 דְּאִיהוּ בְּכִלְהוּ כְּנִשְׁמָתָא בְּכָל אַבְר וְאַבְר, אִית אַבְר דְּשָׁמַע בֵּיה כְּגוֹן אוּדְנִין,
 וְאִית אַבְר דְּמִסְתַּפֵּל מְנִיָּה (נ"א ביה) עַל עֲלָמָא, וְאִית אַבְר דְּאַרְח בֵּיה כָּל
 רִיחִין וּבוֹסְמִין דְּצִלוֹתִין, וְרִיחִין טְבִין דְּהַבְּלִים דְּנִפְקִין מְאוּרִייתָא מְפוּמָּא
 דְּבְנֵי נֶשָׂא, וְדָא רִיחָא דְּחוּטְמָא, וְאִית אַבְר דְּמִלִּיל בֵּיה, וּבְאֵלִין אַבְרִין
 אִית שְׁנוּיָא, אָבַל בֵּיה לִית שְׁנוּיָא, וְאִית אַבְר דְּמְמַנָּא עַל דְּבוּרָא וְדָא
 אַדְנִי, וְאַבְר דְּמְמַנָּא עַל מַחְשְׁבָה, וְאַבְרִין אֵלִין כְּלֵהוּ בְּסַפִּירָן.

רִישָׁא כְּתָר עֲלִיּוֹן, מוֹחָא חֲכָמָה, בִּינָה לְפָא וּבָה לֵב מְבִין, תְּרִין דְּרוּעִין
 חֲסֵד גְּבוּרָה, גּוּפָא עֲמוּדָא דְּאַמְצָעִיתָא, תְּרִין שׁוֹקִין נֶצַח וְהוֹד,
 יְסוּד אָמָה, שְׁכִינְתָּא אוֹת דִּילִיָּה. כְּתָר אַתְקְרִי א"ל עֲלִיּוֹן, קוֹנֵה הַכֹּל,
 (חֲכָמָה וּבִינָה) אֱלֹהֵינָּו בִּינָה, וְאַלְהֵיָּי אַבוֹתֵינוּ חֲכָמָה, וְאִיהוּ אֱלֹהֵיָּי אַבְרָהָם
 אֱלֹהֵיָּי יִצְחָק וְאַלְהֵיָּי יַעֲקֹב, הָא"ל הַגְּדוֹל מְסֻטְרָא דְּגְדוּלָה, וְהַגְּבוּר
 מְסֻטְרָא דְּגְבוּרָה, וְהַנּוֹרָא מְסֻטְרָא דְּעֲמוּדָא דְּאַמְצָעִיתָא.

אַדְרָכִי הָא אֱלִיָּהוּ קָא נְחִית, וְאַמְר רַבִּי בּוֹצִינָא קְדִישָׁא, שְׁמַעְנָא לְעִילָא
 תְּקוּנָא דִּילָךְ בְּשִׁמָּהָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְצִלוֹתָא דִּילִיָּה, חֲזוֹר
 בְּךָ, דְּאַתְּ צְרִיךְ לְתַקְנָא שְׁמָהָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּדָא יָאוּת, דְּהָא כְּלֵהוּ
 אֲזִלִּין בְּתַלְתַּת תַּלְת, מְסֻטְרָא דְּרַחֲמֵי אַתְקְרִיאוּ יְהו"ה יְהו"ה יְהו"ה תַּלְת
 אַבְהָן, וְאֵינוֹן אֶשׁ דְּלֹא אִיהוּ שׁוּרָף, וְאַתְקְרִיאוּ בְּתַלְתַּת שְׁמָהָן אַהֲיִיָּה אַהֲיִיָּה
 אַהֲיִיָּה, וְהֵאֵי אִיהוּ אֶשׁ דְּאִיהוּ שׁוּרָף וְלֹא אַכִּיל, וְאִית שְׁמָהָן דְּאַתְקְרִיאוּ
 אַדְנִי אַדְנִי אַדְנִי, וְדָא אֶשׁ דְּאִיהוּ שׁוּרָף וְאַכִּיל וְשִׁצִי כְּלָא, הִדָּא הוּא

דכתיב (ויקרא ט כד) ותאכל על המזבח את העולה ואת החלבים.
 א' איהו פתך על פלהו שמהן, ואיהו אתקרי א"ל, אהי"ה, אדנ"י,
 אלהי"ם, אלה"י, אלו"ה, אלהינ"ו אי"ה, או"ה, (ורזא דמלה א"ל אלהי"ם
 יהו"ה דבר ויקרא ארץ) (תהלים נ א). י' ביה אתקרי י"ה, יה"ו, יהו"ה, יה"י, יהי"ה,
 פלהו שמהן דפתחין בהוי"ו ת ב"י, עקרא דלהון בחכמה, וכלהו שמהן
 דפתחין בא', עקרא דלהון אימא עלאה, וכמה דעמודא דאמצעייתא איהו
 כליל מימינא ומשמאלא, הכי פתך עלאה כליל תרין שמהן אלין דאבא
 ואימא, ואיהו פתך על רישיהו, ואשפתנא תקונא פגוונא דא, אהי"ה
 פתך עלאה, יהו"ה עמודא דאמצעייתא, אדנ"י שכינתא תתאה.
 ומסטרן דכתר אתקריאו תלת ספירן אהי"ה אשר אהי"ה, חסד א"ל,
 גבורה אלהי"ם, עמודא דאמצעייתא יהו"ה, ורזא דמלה א"ל
 אלהי"ם יהו"ה דבר ויקרא ארץ, נצח והוד צבאות, צדיק שד"י, מלכות
 אדנ"י.

ובצלותא פרוף אתה יהו"ה, כל הפורע פורע פרוף, ודא צדיק חי
 עלמין, ועליה אתמר (מכילים א ב מה) והמלוך שלמה פרוף, אתה
 את ה' זעירא, בה צריך לנחתא ברכאן, וכל הזוקף זוקף בשם דא יהו"ה
 עמודא דאמצעייתא, אלהינ"ו אימא עלאה, ואלה"י אבותינו אבא, הא"ל
 הגדול חסד, הגבור גבורה, והנורא עמודא דאמצעייתא, דביה אתכלילין
 מתתא לעילא ומעילא לתתא, כל ספיראן בעמודא דאמצעייתא, ובגין ^{דף}
 קבג ע"ב) דא צריך לאכללא ביה תתאין בהכרעה, ולבתר עלאין בזקיפה.
 א"ל עליון, גומל חסדים טובים קונה הכל, וזוכר חסדי אבות, דא פתך
 עליון על פלהו, ומביא גואל לבני בנייהם דאבהן, אלין נצח והוד, למען
 שמו באהבה דא שכינתא תתאה, ועמודא דאמצעייתא איהו כליל תלת
 ברכאן קדמאין, דאינון אבהן וגבורות וקדושת השם, ואיהו כליל תלת
 בתראין בעבודה, ואיהו כליל אמצעייתא, לקיימא ביה אני ראשון ואני
 אחרון ומבלעדי אין אלהי"ם (ישעיה מד ו), זפאה איהו מאן דיידע לצלאה
 לקודשא בריך הוא בכל תקונין דיליה פדקא יאות, ולמשאל מגיה בכל
 דרגא ודרגא ודרגא פדקא יאות.

חבימין פלהו אינון רשימין דיוקניהון בחכמה, ונבוינן רשימין דיוקניהון
 בכינה, ומארי גמילות חסדים דיוקניהון רשימין בחסד, וגברינן
 ביצריהון פלהו רשימין בגבורה, ומארי תורה פלהו רשימין דיוקניהון
 בעמודא דאמצעייתא, ונביאים פלהו רשימין דיוקניהון בנצח והוד דאינון
 תרי סמכי קשוט, וצדיקים נטרי ברית פלהו רשימין דיוקניהון בצדיק,

וּמֵאֲרֵי מַלְכוּתָא פְּלִהוּ רְשִׁימִין בְּמַלְכוּת, וּמֵאֲרֵי יַחֲוּדָא פְּלִהוּ רְשִׁימִין בְּכַתְרָא
עַלְמָא דְאִיהוּ מַחְשְׁבָהּ, דְתַמְן צְרִיף לְסַלְקָא יַחֲוּדָא בְּמַחְשְׁבָהּ סְתִימָא,
וּבְכַלְהוּ תְקוּנִין אֲלִין צְרִיף לְשַׁבְחָא לְעֵלְתָא עַל כָּל הָעֵלּוֹת, דְאִיהוּ מַלְגָּאוּ
פְּנִשְׁמַתָּא בְּגוּפָא, וּבְגִין דְבְנֵי נֶשְׁא רְשִׁימִין בְּאֲלִין דִּיּוֹקְנִין, אָמַר לְמִשְׁה
וְאַתָּה תַחֲזֶה וְגוּמַר.

וְאַתָּה תַחֲזֶה בְּשַׁעְרָא, אִי אַרְיָךְ, אוֹ קְמוּט, אוֹ עָגוּל, שְׁעָרָא שְׁעִיעַ אַרְיָךְ,
אַרְחָא מִתְפַּלֵּג בֵּיהּ לְכַמָּה אוּרְחִין, עַלְהּ אַתְמַר (ישעיה מג טו) הַנּוֹתֵן
בְּיָם דָּרָךְ, וְאַרְחִין אַחֲרָנִין דְּמִתְפַּרְשִׁין מִינָהּ, אִינוּן נְתִיבִין, הָדָא הוּא
דְכְתִיב (שם) וּבְמִים עֲזִים נְתִיבָהּ, תְּלַתִּין וְתָרִין שְׁבִילִין מִתְפַּרְשָׁן מֵהָאִי
אַרְחָא.

אֲדַהְבִּי הָא אֲלִיהוּ אֲתִי לְגַבִּיָּהּ, וְאָמַר לִיהּ, וְהָא דִּיּוֹקְנִין אֲלִין צְרִיף לְתַקְנָא
לֹון בְּאַתְרֵי דְלָהוֹן, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּרַבְדַּאי, אַף עַל גַּב דְּבַעְלָמָא
דְּפִירוּדָא, דִּיּוֹקְנִין אִית סְגִיָּאִין דְּאַכְחֲשִׁין עוּבְדָא דְּבְרָאשִׁית, דְּלָאוּ אִינוּן
אוּרְחַ מִישׁוּר, וְאִינוּן חֲשׁוּכִין, מְגוּ חֲשׁוּכָא אֲשַׁתְּמוּדַע נְהוּרָא, דִּיּוֹקְנִין
דְּגַנְתָּא דְּאַנְהָרִין בְּצִיּוּרָא דְּעוּבְדָא דְּבְרָאשִׁית, מְרַקְמֵי בְּכַמָּה גְּוונִין נְהִירִין,
וְאִינוּן פְּלִהוּ בְּקוּ וּבְמַדָּה, וְאֲלִין דְּעַלְמָא דְּפִירוּדָא אִינוּן פְּקַלִּיפִין דְּאַגְוָזָא
לְגַבִּיָּהּ, דְּאִינוּן מוּחָא מַלְגָּאוּ, וְעַם כָּל דָּא מְגוּ חֲשׁוּכָא אֲשַׁתְּמוּדַע נְהוּרָא,
וּמְגוּ אֲלִין קַלִּיפִין דְּאִינוּן דִּיּוֹקְנִין חֲשׁוּכִין, אֲשַׁתְּמוּדַעֵן צִיּוּרִין דְּגַנְתָּא
דְּעַדְן דְּלִתְתָּא, דְּאִינוּן דִּיּוֹקְנָא דְּמֵאֲנֵי מִשְׁפָּנָא, אָמַר וְדָאִי הָכִי הוּא.

פְּתַח וְאָמַר, שְׁעָרָא שְׁעִיעַ אַרְיָךְ אִיהוּ רַחֲמֵי מַסְטְרָא דְּאַרְיָךְ אַנְפִּין, דְּאִיהוּ
א, תָּרִין אַנְפִּין דִּילִיָּהּ ו' ו', פְּגוּוֹנָא דָּא וְאוּ א בִּינִיָּהּ, וְאִיהוּ סְבָא
דְּסָבִין עֲתִיק דְּעֲתִיקִין, וְאִיהוּ (ס"א וְאַתְקִר) אַרְיָךְ אַפִּים. שְׁעָרָא קְמִיטָא וְלָא
שְׁעִיעַ אֲלָא קְמִיט וְחָרִישׁ (נ"א וְחָרִישׁ) אִיהוּ דִּינָא, דָּא רַחֲמֵי וְדָא דִּינָא, דָּא
אַרְיָךְ אַנְפִּין מַסְטְרָא דו', וְדָא זְעִיר אַנְפִּין מַסְטְרָא דִּי, שְׁעָרָא לָא קְמִיט
וְלָא אַרְיָךְ אִיהוּ בִּינוּנִי.

וְאִיהוּ שְׁעָרָא דְּאַרְיָךְ אַנְפִּין פְּגוּוֹנָא דְּתַקִּיעָה, וְקְמִיט וְחָרִישׁ (נ"א
וְאַרְיָךְ) פְּגוּוֹנָא דְּשַׁבְרִים ו' ו' ו', לָא אַרְיָךְ וְלָא קְמִיט אִיהוּ פְּגוּוֹנָא
דְּתַרְוַעָה, שְׁלִשְׁלֹ"ת דְּתַרְוִיָּהּ, שְׁעָרָא בְּעַגוּלָא פְּלִיל פְּלָא, וְאִיהוּ כְּמִין
כִּיפָּה דְּרַקִּיעָא דְּאַסְחַר פְּלָא.

בְּגוּוֹנָא דָּא יְהו"ה דָּא מַלְכוּתָא קְדִישָׁא, אַנְשֵׁי חִיל שְׁעָרָא שְׁעִיעַ אַרְיָךְ,
יְרָאִי אֱלֹהִים שְׁעָרָא חָרִישׁ (נ"א אַרְיָךְ) וְקְמִיט, אַנְשֵׁי אָמַת שְׁעָרָא
לָא אַרְיָךְ וְלָא קְמִיט, שְׁלִשְׁלֹ"ת דְּכַלְהוּ, שׁוּנְאֵי בְּצַע שְׁעָרָא בְּעַגוּלָא.
דוּר שְׁבַעָה מִינֵי דְּהָבָא הוּא בְּשַׁעְרוֹי, זָהָב יִרְקַק, זָהָב אוּפּוּז, זָהָב אוּפִיר,

זֶהָב פְּרוֹיִם, זֶהָב סָגוּר, זֶהָב תְּרָשִׁישׁ, זֶהָב כְּלִיל כָּל גְּוֹנוֹנִים, וְאִיהוּ (דף קכד
 ר"ט) זֶהָב שְׂבָא, וְהֵאֵי אִיהוּ זֶהָב מְזוּקָק שְׂבַעְתִּים, וְהֵכִי אֵינוֹן שְׂבַעָה מִינֵי
 חוּרוֹ, וְשְׂבַע מִינֵי סוּמְקוֹ, כָּל סְפִירָן אֲתַקְרִיאָו שְׂבִיעִיּוֹת מְסֻטְרָא דְצַדִּיק,
 עֲמוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא אִיהוּ כְּלִיל כָּל גְּוֹנוֹנִין, שְׁעָרָא חוּרָא אִיהוּ מְסֻטְרָא
 דִּימִינָא, סוּמְקָא מְסֻטְרָא דְשְׂמָאלָא, יְרוּקָא מְסֻטְרָא דְעֲמוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא,
 וְכֻלְהוּ שְׂבַעָה שְׂבַעָה, שְׁעָרָא אוּכְמָא מְסֻטְרָא דְשְׂכִינְתָא, דְאֲתַמַּר בָּהּ (שיר
 א ה) שְׁחוּרָה אָנִי וְנָאוּה, גְּוֹן יְחִידָה (נ"א יְחִידָתִי) דְלָא תְּפִיס בָּהּ גְּוֹן כְּלָל,
 מְלַגְּאוּ דִּילְהּ גְּוֹן חוּר, וְרָזָא דְמַלְהָ יִשֶׁת חֲשָׁף סְתָרוֹ (תהלים יח יב).

שְׁעָרָא סוּמְקָא צְרִיף לְבַעְרָא לִיהּ מְכַל וְכַל, בְּגִין דְאִיהוּ בִי דִינָא, וְלוֹוִיִּם
 בְּגִין דְהוּוּ מְסֻטְרָא דְדִינָא, אֲתַמַּר בְּהוֹן (במדבר ח ז) וְהֶעֱבִירוּ תַעַר עַל
 כָּל בְּשָׂרָם, וְאֲתַתָּא בְּגִין דְאִיהֵי מְסֻטְרָא דְשְׂמָאלָא, לֹא צְרִיף לְאֲתַגְלִיא בָּהּ
 שְׁעָרָא, דְלֹא יִשְׁתַּמּוּדְעִין בָּהּ מְאָרִי דְדִינָא, וְשְׁעָרִין אֲחֲרָנִין דְבַר נֶשׁ צְרִיף
 לְבַעְרָא לִיהּ תַּחוּת אוּדְנִין, בְּגִין דְלֹא יִתְקַרִיבוּ בֵּיהּ מְאָרִי דְדִינִין לְגַבֵּי
 תַּרְעִין דְשְׂמַעִין בְּהוֹן צְלוֹתִין, (ס"א וְשְׁעָרָא דְאִיהוּ תַּחוּת אוּדְנִין צְרִיף לְבַעְרָא, דְאֲתַקְרִי
 מְאָרִי דְדִינָא לְגַבִּיבוּ) שְׁעָרָא שְׁעִיעַ עָלֶיהָ אֲתַמַּר (במדבר ו ה) גִּדְל פָּרַע שְׁעַר רֹאשׁוֹ,
 וְצְרִיף לְגִדְלָא לִיהּ, דְלֹא צְרִיף לְאֲכַחְשָׂא סְדוּרָא דְעוּבְדָא דְבְּרָאשִׁית, אֲבַל
 שְׁעָרָא דְעֲמוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא צְרִיף דְלֹא יְהֵא לָא אַרְיָה וְלֹא קָצַר, וְוִי לִיהּ
 לְמָאן דְשַׁנֵּי בֵּיהּ סְדָרֵי בְּרָאשִׁית.

שְׁעָרָא אוּכְמָא, וְעֵינִין אוּכְמִין, וְאַנְפוּי אוּכְמִין, וְגוֹפִיָּה אוּכְמָא, אִם הוּא
 זַכָּאָה אִיהוּ מְסֻטְרָא דְשְׂכִינְתָא, דְאֲתַמַּר בָּהּ שְׁחוּרָה אָנִי וְנָאוּה,
 דְכָל גְּוֹנוֹנִין דְסֻטְרָא דִדְכִיו הֵכִי אֵינוֹן פְּגוּוֹנָא דָא, וְאִם הוּא חֲזִיבָא הוּא
 מְסֻטְרָא דְשְׂבַתָא י", פְּתִיא אוּכְמָא, מְצַד נוּקְבָא דְקְלִיפָה, דְתַמֵּן כָּל קְסָמִין
 דְעוּרְבִין אוּכְמִין וְעוֹפִין אוּכְמִין מְסֻטְרָא דְמְסַאָבוּ, דְאִית עָלֶיהָ פְּמָה
 מְמַנָּן דְאֲתַקְרִיאָו לִילוֹת, דְעָלֶיהָ אָמַר דָּוִד (תהלים טו ו) אֵף לִילוֹת יִסְרוּנֵי
 כְּלִיֹּתֵי, מְפַחַד בְּלִילוֹת (שיר ג ח).

וְכֻלְהוּ נְחַתִּין תַּחוּת גְּדַפּוּי דְעוּרְבִין, וְאַחֲזִי לֹון בְּתַנוּעָה דְלֵהוֹן פְּמָה דִינִין
 דְנְחַתִּין עַל עֲלָמָא, וְאִית אֲחֲרָנִין דְמְמַנָּן עַל קְלִין דְלֵהוֹן, וְצְוּוּחִין
 קָלָא בְּתַר קָלָא כְּלֵהוּ בְּשַׁבְרִים, לְאֲחַחְזָאָה תְּבִירוֹ עַל בְּנֵי נֶשָׂא, וְלוֹזְמָנִין
 צְוּוּחִין בְּתַלַּת סִימָנִין דְאֵינוֹן קר"ק, דְאִיהוּ תְּקִיעָה תְּרוּעָה תְּקִיעָה, לְאֲחַחְזָאָה
 דִּינָא רְפִיא בְּרִישָׂא וּבְסִיפָא, וּבְאֲמַצְעִיתָא תְּבִירָא סְגִי, בְּתַרוּעָה דְחַקָא בְּתַר
 דְחַקָא בְּמַהִירוֹ, וְרָזָא דְמַלְהָ וּבְחַדְרֵי מְשַׁכְּבָה אֵל תְּקַלְל עֲשִׂיר, פִּי עוֹף
 הַשָּׁמַיִם יוֹלִיף אֶת הַקּוֹל (קהלת י ט), נְחַשׁ רְכִיב עַל קָלָא דְעוּרְבָא אֵל אַחַר,
 בַּת זוגִיָּה קָסָם סָם הַמּוֹת, דְבָהּ אֲשַׁתְּלִים סַמָּא לֹא אַחַר.

רְבוּבַת אִיהִי עַל תְּנוּעֵינָ דְגּוּפָא דְעוֹרְב, וְאִיהִי תְנוּעָה דְכֻלְהוּ, דְנִפְקַת
 לְאַסְטָאָה לְבַנֵי נָשָא בְפָרְשַׁת אֹרְחִין, תְנוּעָה דִילָה בְרִישָא
 דְעוֹרְבָא, וּבְזַנְבָא וּבְגוּפָא וּבְגַדְפִין דְעוֹרְבָא, נָחַש שְרִיָא בְקַרְיָאָה וְאַמִּירָה
 וְקָלָא וְדַבּוּר דְעוֹרְבָא, וּבְאַלִין תְנוּעֵינָ שְרִיָין כָּל הוּלְף עַל גַּחוּן וְכָל הוּלְף
 עַל אַרְבַּע מַסְטָרָא דְמַסְאָבוּ.

וּמָנָא יִדְעִין פּוּלֵי הָאֵי, בְּגִין דְסַמָּא"ל וְנָחַש מְמַנָּן עַל חוּבִין דְבַנֵי נָשָא,
 דְאַתְדַּנּוּ מַסְטָרָא דְשְׂמָאֲלָא דְאִיהוּ גְבוּרָה, וְכַד בַּר נֶשׁ עֶבֶיד חוּבִין,
 כְּפּוּם הָהוּא בַר נֶשׁ הָכִי סְלִיק חוּבִיָה לְאַתֵּר דְאַתְגְּזֵר נְשְׁמַתִּיה, וְלֹא זִז
 מִתְמָן הָהוּא חוּבָא עַד דְאַתְפָּרַע מֵהָהוּא בַר נֶשׁ, וְאִם בַּר נֶשׁ אִיהוּ נְשְׁמַתִּיה
 בְּאַרְחָ אַצִּילוֹת, אִם חָאב, חוּבִיָה מְטִי עַד סְפִירָן, וְעוֹנֶשָא אִיהוּ סְגִי כְּפּוּם
 דְרַגְיָה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָבָא וְכִי חוּבָא אִיהוּ בְּבַר נֶשׁ דְתִלְיָא נְשְׁמַתִּיה מֵהָהוּא
 אַתֵּר, וְכִי אִית לִיה חוּבִין, וְהָא כְּתִיב (משלי יב כא) לֹא יֵאָנֶה לְצַדִּיק כָּל
 אָוֶן, אָמַר לִיה אִין, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (ישעיה נט ב) כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הִיוּ
 מִבְּדִילִים בֵּינֵיכֶם לְבֵין אֱלֹהֵיכֶם, מֵאִי מִבְּדִילִים, אֶלָּא דְסְלִיק הָהִיא
 נְשְׁמַתָּא דְאַצִּילוֹתָא מִנִּיה וְאַתְפָּרַשׁ מִנִּיה. (דף קכד ע"ב) וְרָזָא דְמִלָּה, וְיֵאמַר
 אֱלֹהִים יִקְוּוּ הַמִּים מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד וְתִרְאֶה הַיִּבְשָׁה
 וְגוּמַר (בראשית א ו), אֶסְתַּלַּק נְשְׁמַתִּיה מִנִּיה וְאַשְׁתָּאֵר גּוּפָא יְבִשָׁא, מָאן גּוּפָא
 הָכָא, דָּא נְשְׁמַתָּא דְכָרְסִיא יִקְרָא (ג"א דקב"ה יהו"ה) דְאַשְׁתָּאֵרַת יְבִשָׁה, בְּגִין
 דְאַסְתַּלַּקַת מִנִּיה נְשְׁמַתָּא בְּאַרְחָ אַצִּילוֹת, דְהָאֵי נְשְׁמַתָּא אִיהִי גּוּפָא
 לְנְשְׁמַתָּא עֲלָאָה, וְאִי בְעֵי דְתַחְזוֹר לְגַבֵּי הָהוּא נְשְׁמַתָּא, לִית לָהּ רִשׁוּ
 לְאַחְזָרָא לְגַבֵּיה, עַד דְהָהוּא חוּבָא אַתְעַבְרַת מִנִּיה, וְרָזָא דְמִלָּה שׁוּבוּ אֵלַי
 וְאַשׁוּבָה אֵלֵיכֶם (מלאכי ג ז).

אָמַר לִיה רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי שְׁמַעוֹן אָבוּי, אָבָא אֶלִין תְנוּעֵינָ דְעוֹרְבָא מֵאִי
 לְאַשְׁתַּמוּדַע בְּהוּ בַר נֶשׁ בְּגִין דִּיחְזוֹר בְּתִיּוּבַתָּא, אָמַר לִיה בְּרִי וְדָאֵי
 אָסִיר לְאַסְתַּפְּלָא בְּהוּן לְעַמָּא קְדִישָׁא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (במדבר כג כג) כִּי לֹא
 נָחַש בְּיַעֲקֹב וְלֹא קָסַם בְּיִשְׂרָאֵל, אָבָל אִם יִזְדַּמָּן לְבַר נֶשׁ לְפּוּם שְׁעָתָא
 וְיַדַע בְּהוּן, יִסְתַּפְּל בְּהוּן בְּגִין דִּיחְזוֹר מֵחוּבֵי בְּתִיּוּבַתָּא, וְהָאֵי לְבַר נֶשׁ
 דְכָל (ג"א דלא) עוֹבְדוּי פְּיַעֲקֹב וּכְיִשְׂרָאֵל, דְבַר נֶשׁ דִּיעֶבֶיד עֶבְדֵי דִיעֲקֹב
 דְאַתְמַר בֵּיה (בראשית כה כג) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם, מֵה כְּתִיב בֵּיה (ירמיה י טז) לֹא כָאֵלָה
 חִלַּק יַעֲקֹב.

דְּמַסְטָרָא דִיעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל בְּעָא בְלַעַם חֲיִיבָא לְאַסְתַּפְּלָא בְּנַחֲשׁוּי
 וּבְקַסְמוּי, וְלֹא אֲשַׁפַּח אַתֵּר לְאַעְלָא לְגַבֵּיה, וּבְגִין דָּא אָמַר כִּי

לא נחש ביַעֲקֹב וְלֹא קָסַם בְּיִשְׂרָאֵל. אָמַר לִיה רַבִּי אֶלְעָזָר, וְהָא בְּלָבָן פְּתִיב (בראשית ל כז) נחשתי ויברכני יהו"ה בגלגלה, אם פן אמאי אערב ביה, אָמַר בְּרִי הָכָא רָזָא עֲלָאָה, דְּלִזְמַנִּין שׁוֹשְׁנָה אֲשַׁתְּפַחַת בֵּין קוֹצִים, וְהָכָא רָזָא דְגִלְגּוּלָא, אָמַר לִיה יַדְעָנָא, וְעַם כָּל דָּא בְּרִי, אָף עַל גַּב דְּאִתְּמַר פִּי לֹא נִחַש בַּיַעֲקֹב וְלֹא קָסַם בְּיִשְׂרָאֵל, בַּר נֶשׁ צְרִיךְ לְמַנְדַּע כְּלָא וְאִפִּילוּ חֲרָשִׁין, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ מְאִרֵי מִתְנִיתִין, לֹא תִלְמַד לַעֲשׂוֹת (דברים יח ט), אָבֵל אַתָּה לָמַד לְהַבִּין וּלְהוֹרֹת.

וּבְגִין דָּא תְּנוּעִין דְּעוֹרְבָא, אִית תְּנוּעָה דְּסָלִיק בְּרַבִּי"ע, וְאַחֲזִי דְּחוּבָא דִּילִיה תְּלִיא לְעִילָא בְּעֲלָמָא דְאַתִּי, וְאִית תְּנוּעָה דְנַחֲתִית לָהּ בְּתַבִּי"ר בְּשַׁבְּרִים, וְאַחֲזִי דְּחוּבָא דִּילִיה נַחֲתִית לְתַתָּא בְּעֲלָמָא דִּין, לְמַהוּי לִיה תְּבִירוּ בְּגִינִיה, וְכָל אֲלִין סִימָנִין אִיהִי אַחֲזִי בְּאַרְחָא, כְּגוּוּנָא דְעַמְלָק דְּאָמַר בְּגִינִיה (שם כה יח) אֲשֶׁר קָרָה בְּדֶרֶךְ, דְּסֻטְרִין אַחֲרָנִין אֵינוֹן כְּלַסְטִים דְּנַפְקִין בְּאַרְחִין, וּבְגִין דָּא עוֹרְבִין חִילָא דְּלַהוֹן בְּאוֹרְחִין.

וְאֵינוֹן דְּמַזְלָהוֹן תְּלִיא בְּשַׁבְּת"י, אֵינוֹן עֲצִיבִין, וְאֵינוֹן דְּיַחְקִין רַגְלֵי שְׂכִינְתָא בְּגִלּוּתָא, דְּבִזְמַנָּא דְּאֲלִין אַתְּפִשְׁטוּ בְּעֲלָמָא, אַתְּמַר בְּרַגְלֵי שְׂכִינְתָא וַיֵּאסוּף רַגְלָיו אֶל הַמָּטָה (בראשית מט לג), אַתְּכִנְיֶשֶׁת לְגַבִּי זְרַעִיה דְּיַעֲקֹב מָטָה שְׁלָמָה, וּבְגִין דָּא וַיִּשְׁפּוֹן יִשְׂרָאֵל בְּטַח בְּדָד עֵין יַעֲקֹב (דברים לג כח), דְּלֹא זֹזַת שְׂכִינְתָא מִיִּנְיָהּ בְּגִלּוּתָא, בְּגִין דְּלִית בְּהוּ פְּסוּלָא, וְשַׁבְּתָא"י אִית לִיה תְּרִין בְּתִין, חַד שְׁפַל רֵאשׁ, וְתַנְיִנָא בֵּית הַסֵּהַר, דְּאִסִּירֵי מְלָכָא אִסִּירִין תַּמָּן בְּגִלּוּתָא, וְאֵינוֹן דְּיַחְקִין שְׂכִינְתָא וַיִּשְׂרָאֵל (ג"א שַׁתָּא לְיִשְׂרָאֵל) בְּגִלּוּתָא, וּבִשְׁפַל רֵאשׁ יִשְׂרָאֵל אֵינוֹן שְׁפַלִּין לְתַתָּא, וּמַהֲאֵי כְּכָבֵא יִיתֵי כְּפִנָא וְעַנְיּוּתָא לְיִשְׂרָאֵל, וּמֵאֵן דְּבַעֵי לְאַסְתְּמָרָא מִנְיָה, צְרִיךְ לְשַׁנוּיֵי שְׁמִיה וּלְשַׁנוּיֵי אַתְרִיה וּלְשַׁנוּיֵי עוּבְדוּי, וְדָא אִיהוּ שְׁנוּי מְקוּם שְׁנוּי הַשֵּׁם וְשְׁנוּי מַעֲשֵׂה, וְהָא אוּקְמוּהוּ הֵן כָּל אֵלָה יַפְעַל א"ל פְּעַמִּים שְׁלֹשׁ עַם גָּבַר (איוב לג כט).

שַׁעְרָא חוּרָא וְעֵינוּי חוּרִין וְאַנְפוּי חוּרִין וְגוּפָא חוּרָא, אִי אִית בֵּיה עוּבְדִין טְבִין דָּא אִיהוּ מְסֻטְרָא דִּימִינָא, מְסֻטְרָא דְּרַחֲמֵי דְּאִיהוּ אַהֲבַת עוֹלָם אַהֲבַתִּיהָ עַל פִּן מְשַׁכְּתִיהָ חֲסֵד (ירמיה לא ב). שַׁעְרָא חוּרָא וְעֵינוּי חוּרִין וְאַנְפִּין חוּרִין וְגוּפָא חוּרָא, דְּלִית בֵּיה גְּמִילוּת חֲסָדִים בְּרַחֲמֵי דְּאַהֲבָה, הָאֵי הוּא רַמְאֵי מְסֻטְרָא דְּלָבָן הָאַרְמֵי, אַסְתְּמַר מִנְיָה, בְּהֶרַת לְבָנָה הִיא, וְלִילִי"ת הִיא בְּהֶרַת לְבָנָה אוּכְמָא סוּמְקָא יְרוּקָא, הֵדָא הוּא דְּכַתִּיב (ויקרא יג ד) וְאִם בְּהֶרַת לְבָנָה הִיא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְעַמּוּק אֵין מְרָאֵהוּ מִן הָעוֹר, בְּהֶרַת שְׁחוּרָה וּשְׁפָלָה אֵינְנָה מִן הָעוֹר וְהִיא כְּהָהּ, תְּרִין (ד' קכח)

ע"א) גוונין תננינן אינון ירקרק או אדמדם, פלהו מתהפכין עינוי בכעסא לחורו ואוכמו וסומקו וירוקא, וכל דא במאי אשתמודע, דלית בר נש דלא אתכלילין ביה אלין ארבע גוונין, אלא ההוא גוון דשליט על פלהו אחרנין, ביה אתקרי, וביה אשתמודע לאתקרי חוור או אוכם או סומק או ירוק, ואלין ארבע גוונין בישין אינון ארבע קליפין דאגוזא, תהו ובהו וחשף ותהום, ואלין אינון (דברים ח טו) נחש שרף ועקרב וצמאון, נחש גוון חוור בהרת לבנה, שרף ועקרב, אדמדם שרף, או ירקרק עקרב, וצמאון שחורה, אלין אינון ארבע גוונין דאשא דגיהנם.

ואתתא בישא מתמן קא אתיא, עלה אתמר (ויקרא יד מה) ונתן את הפית את אבניו ואת עציו בעניותא, דלא אשתאר בביתא, ובגין דא חכמות נשים פנתה ביתה, ואולת פידיה תהרסנו (משלי יד א), אלין אינון ארבע גוונין דאשא דגיהנם, דמסתלקי בעיינין באנפין בשערא, ומאן אתר מסתלקי, ממרה אוכמא דטחול, וממרה סומקא דכבד, וממרה ירוקא דמרה, וממרה חוורא דריאה, אלין אינון ארבע גוונין חשוכין דמלאכי חבלה, וכלהו פלילין בלילי"ת סם המות, מאדי"ם איהו במרה אדומה למשפף דמא, ואיהו מפת חרב והרג ואבדן.

והכי שכינתא אשתמודעת בארבע גוונין שפירין נהירין, גוון חוור מסטרא דחסד, סומק מסטרא דגבורה, ירוק מסטרא דעמודא דאמצעיתא, אוכם מסטרא דאימא עלאה, דאתמר בה (משלי א ח) שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אבך, ואתמר בה (שיר א ה) שחורה אני ונאווה, אימא תתאה נטילת גוון מאימא עלאה, שוקא ימינא נטיל גוון מדרועא ימינא, הדא הוא דכתיב (תהלים טז יא) נעימות בימינך נצח, שוקא שמאלא נטיל גוון מדרועא שמאלא, אות ברית נטיל גוון מגופא, עמודא דאמצעיתא נטיל חכמה, אדם דרכיב על פלא, עלה אתמר (קהלת ח א) חכמת אדם תאיר פניו, ועליה אתמר (תהלים קד כד) יהו"ה פלם בחכמה עשית, פתר עלאה איהו סתים לא אשתמודע ביה גוון פלל לעילא, ובעמודא דאמצעיתא אחזי כל גוונין.

הא הקא רזא דשערא, דביה אשתמודעאן אנשי חיל בגוון חוור, יראי אלהי"ם בגוון סומק, אנשי אמת בגוון ירוק, שונאי בצע בגוון אוכם, ארבע אתוון מתלבשין בארבע גוונין אלין, י בגוון חוור, ה' בגוון סומק, ו' בגוון ירוק, ה' בגוון אוכם, האי שמא איהו דרקים גוונין בכל אתר, ואיהו דצייר שרטוטין במצחא, פגוונא דא יהו"ה, ואינון ארבע רשימין דשרטוטין, דאינון עמק רום ועמק תחת ועמק מזרח ועמק

מערב, שרטוטין זעירין דקריצין דעינא מסטרא דאת י', שרטוטין באורכא בפותיא בגבהא מסטרא דתלת אתוון דאינון הו"ה, פלהון אשתמודעין בשעור קומה דבר נש, באורכא מסטרא דאריף קומה, דאינון אנשי חיל, בפותיא קצר קומה ורחבא דקומה, ואינון יראי אלהי"ם, בגבהא גבה קומה ואינון אנשי אמת, זעירין בעגולא שונאי בצע מסטרא דאת י', ודוד מסטרא דאת י' אתמר ביה (שמואל א יז יד) ודוד הוא הקטן, ואלין אינון שונאי בצע, שרטוטין אלין בארז מישר, פשרטוטין דגט פטורין דצריף שרטוטי, או אלין דמחייבא אורייתא, ועל אלין שרטוטין אתמר (תהלים כה כ) כל ארחות יהו"ה חסד ואמת לנצרי בריתו ועדותיו.

שרטוטין באריכו מסטרא דרבי"ע פגוונא דתקיעה, ואלין אינון אריכין דקומה מסטרא דימינא, ארף אפים, אריכין פקלא בצלותין באורייתא, אריכין פרוגזא, אריכין בשערא בעיינין באנפין בחוטמא בשפון פדיקנא בגופא פדרועין פרגלין באצבען (דף קכה ע"ב) רשימו דלהון חנור, ווי לון לאלין דמכחישין דיוקניהון לעילא, פאלו מכחישין סדרי בראשית, וכאלו ממעטין את הדמות, דאיהו שיעור קומה דלעילא, דאלין דשרטוטיהון אריכין, וקומה דלהון ואברים דלהון, צריכין למהוי מארי דחסד, אריכין פרוגזא, מארי דרחימו, ההוא דאתמר ביה (ישעיה מא ח) זרע אברהם אוהבי.

שרטוטין פרחבא, פגוונא דשברים, תנועה דלהון תבי"ר, ואינון רחבים וקצרים דקומה, ואנפין רחבין וקצרין, ועינוי רחבים, וחוטמוי רחבים, ושפון רחבים, אלין אינון יראי אלהי"ם, מארי דיראה מסטרא דיצחק, ווי למאן דאכחיש קומתיה בעובדין בישין, דירית נשמתא בישא דרכיב על דיוקניה, דאכחיש פמליא לעילא. שרטוטין גבוהין, ואנפין גבהנין, ועינוי גבהנין, וחוטמא ושפון גבהנין, וגופא גבוה, אלין אינון מארי דקשוט זרע אמת, מההוא דאתמר ביה (מלכה ז ט) תתן אמת ליעקב. ואלין אינון אדנ"י, א' אריף אנפין ועליה שריא י', ד' רחבא דאנפין ועליה שריא ה', נ' גובה דאנפין ועליה שריא ו', י' רחבא דאנפין ועליה שריא ה', שרטוטין זעירין מסטרא דתרועה בעגולא בדיוקנא דאת י', שונאי בצע, מסטרא דדוד דאתמר ביה (שמואל א יז יד) ודוד הוא הקטן, ואינון עיינין זעירין שפירין בעגולא, אנפין זעירין בעגולא שפירין, חוטמא זעירא פומא זעירא גופא דיליה זעירא, שפיר בכלא, ועליה שריא ה'.

שרטוטין גבהנין מסטרא דתרועה, שלשלא"ה דתקיעה ושברים, דא

סליק קלא בתרועעה, ודא תבר לה בשברים, ודא בינוני בקליה, שלשלאה דתקיעה ושברים, לא אריף ולא קצר, מאן דאיהו בדיוקנא דאת יו"ד איהו קול דממה דקה, ודא מדה לכל אברין דאנפין לעילא, מתתא לעילא, איהי מדה לכל ספירה וספירה מעשר ספיראן, ובה סליקת כל ספירה לעשרת אלפים רבי רבבות, ו' שעוריה בכל ספירה וספירה ששת אלפים רבי רבבות, ה' ה' אינון מהלף בכל ספירה וספירה ה' אלפים רבי רבבות, מעילא לתתא, ומתתא לעילא.

שרטוטין עקימין דלאו אינון רשימין בארז מישר, אנון רשימין דנחש עקלתון, דשרטוטין פשלשלאה פגוונא דא $\text{W} \text{M}$ (אינון מהלף דנונין דימא), (נ"א מהלף דלחון פנונין בימא), דאינון פגוונא דתלמידי חכמים דמתרבין בימא, ואינון רזא דתרועעה, ξ ושלשלת והכי מהלף דנוניא פגוונא דתרועעה, ואינון דרג"א לתתא, שלשלת לעילא, פגוונא דקדושה הכי אינון רשימין מסטרא דמסאבו, דהכי אוקמוה מארי מתניתין (קהלת ט"ז) זה לעמת זה עשה האלהים.

שרטוטין אינון פגוונא דלולב, דאתמר ביה נפרצו עליו פסול, הכי שרטוטין דאית בהו פרידו ופריצו, דא אחזי בגלגולא דיליה קדם דאתיא לעלמא, דהוה מקצץ פנטיעות ועביד פרודא באילנא דחיי, באתר דאתגזרת נשמתיה, ובמאי אשתמודע, אלא שרטוטין דאינון אריכין פגוונא דא - (נ"א) לית בהו פסק שלמין אינון, האי בר נש לא אכחיש דיוקניה, ולא עבד פרודא באילנא דחיי.

ואם אית בהו פסק פגוונא דא - (נ"א) - האי בר נש אכחיש דיוקניה, ועבד פגם ומום, ובההוא פגם שריא מום, פפום מום דסיהרא, פריץ איהו, מצח אשה זונה (ירמיה ג א), שריא ביה פריצו במצחו, מההוא אתר איהו פגים, וצריף לכסאה מצחו דלא יתגלי עריתיה למארי דינא, ואם חזר בתיובתא, יהא פגימו דיליה נחית לתתא, לקבל בה ענשא, ואם לאו איהו חוזר בתיובתא, מסתלקת לעילא לתבעא ליה דינא בעלמא דאתי, בההוא אתר דפגים, עליה אתמר (שמות כא ט) מעם מזבחי תקחנו למוות, ולא למגנא אמרו קדמאין, במקום שאמרו להאריף אינו רשאי לקצר, לקצר אינו רשאי להאריף, דלא נכחיש דיוקניה ויעביד (דף קכז ר"ב) פריצו בדיוקנא דלעילא.

באורייתא דלעילא מאן דרשים וציר אלין שרטוטין, איהו אמון מופלא ומכוסה, מאן דאסתכל בשפולי משפנא, אשתמודע באלין רשימין וצירין, דאתמר בהון (תהלים קלט טו) רקמתי בתחתיות ארץ, ציורא

דארבע שרטוטין אלין, אינון אריה שור נשר אדם, בכלהו ארבע רשימין,
הדא הוא דכתיב (יחזקאל א') ופני אריה אל הימין לארבעתם, ודא מיכא"ל
שר החסד לימינא, ופני שור מהשמאל לארבעתן, דא גבריאל"ל שר
הגבורה, ופני נשר לארבעתן דא נוריא"ל (ג"א אוריאל"ל) שר שלום עמודא
דאמצעיתא, ודמות פניהם פני אדם, רפא"ל שר שכינתא, דתמן פאר,
דאתמר בה (יחזקאל כד יז) פארך חבוש עליך.

מאן דלא אתחזיין שרטוטין ביה, לית ליה דיוקנא כלל לעילא, זכותיה
נחית לתתא, עליה אתמר (תהלים סט כט) ימחו מספר חיים, אלא אם
תב בתיובתא, דדא אשתפח דלית ליה במה דייתי בגלגולא, מאן
דשרטוטין דיליה רכיבין פגוונא דא // (ג"א יא) דא אחזי דקא אתיא
בגלגולא חדא, ואם תרין שרטוטין מורפכין פגוונא דא ≧ (ג"א =), אחזי
תרין גלגולין, ואם תלת שרטוטין במצחיה מורפכין, הא אשלים (איוב לג
כט) הן כל אלה יפעל א"ל פעמים שלש עם גבר, ואם לית ליה שרטוטין
במצחיה, ואית שרטוטין על קריצין דעיינין, דא אחזי על ארבעה לא
אשיכנו (עמוס ב א).

שרטוטין אינון באתון דאינון יהו"ה, ציורין בנקודין דאינון יו"ד ה"י
וא"ו ה"י, וציורין אינון בעיינין באודנין באנפין בנוקבין
דחוטמא בפומא, קמ"ץ שרטוט וציור, שרטוט לעילא ונקודה לתתא,
דא אחזי על גלגולא קדמאה, דקא נחית לתתא.

ניצוץ איהו חיה תחות רקיע, הדא הוא דכתיב (יחזקאל א כב) ודמות על ראשי
החיה רקיע, רקיע ודאי על רישא דחיה, איהו קמ"ץ, ניצוץ חיה,
רקיע לעילא מינה, ניצוץ איהו י' סליק באת ו' דאיהו רקיע, שית זמנין
עשר ואתעבדת ס, ובה (תהלים קמה יד) סומך יהו"ה לכל הנופלים, וחיה איהו
סמך (ג"א איהו י' סמוך) לרקיע.

רקיע עם ניצוץ איהו גלגול, רקיע בלא ניצוץ איהו גלגל, כמה דאוקמוהו
גלגל הוא שחוזר בעולם, דאחזיר לעלמא, ודא פתח, ולא אית
ליה הרפכה בגלגול, דלית ליה חיה דרכיב עליה, ודא שרביט הפכב,
דאתמר ביה (במדבר כד יז) דרך פכב מיעקב, דרך בין שתי חיות דאינון צר"י,
ואתעביד ויצייר, ובהון קא אתיא בתרין גלגולין, ודא אדם דיצירה,
דקמ"ץ איהו אדם דבריאה, וכד אתא בתלת גלגולין דאינון סגו"ל,
אתעביד שלשל"ת משולש בהון, ודא אדם דעשיה.

זכבי איהו שרביט דככב, כד איהו עובר בין שתי אופנים דאינון שב"א,
אתעביד שור"ק, דרג"א, ואינון שלשל"ת לעילא, בסגו"ל,

בְּסִגְלוֹתָא, דְּרִגָּא לְתַתָּא בְּשׁוּרָק, שְׁבָא צְרִי, חֲלִיָּם פִּד אֶסְתְּלִיק
 בְּצַרְי אֶתְעֵבִיד סִגְלוֹתָא, חֲרָק דְּנַחְתָּא בְּצַרְי אֶתְעֵבִיד סִגְלוֹל, וְכַד
 עָאֵל בְּשָׁבָא אֶתְעֵבִיד שׁוּרָק, וְכֻלָּא נִקְדָּה חֲדָא, חֲלִיָּם אִיהוּ לְעִילָא
 בְּסִגְלוֹתָא, חֲרָק אִיהוּ לְתַתָּא בְּסִגְלוֹל, שׁוּרָק אִיהוּ בְּאֶמְצַעִיתָא פְּגוּוֹנָא
 דָּא ו, הֵן כָּל אֱלֹהִים יַפְעֵל אֱלִיל פְּעַמִּים שְׁלֹשׁ עִם גְּבַר (אִיבֹב לֵב כֵּט).

אַחְזִי גִלְגוּלָא קְדַמָּא יהו"ה, אַחְזִי גִלְגוּלָא תַנְיָנָא יהו"ה (נ"א וי"ה
 וי"ה), אַחְזִי גִלְגוּלָא תְּלִיתָא יהו וו הו, (נ"א אַתְגְּלִיא וְאַחְזִי גִלְגוּלָא קְדַמָּא
 יהו"ה גִלְגוּלָא תַנְיָנָא תְּלִית י' י' י'), הֲרַפְּבָה דְכֻלְהוּ תְּלִית אַדְנִי, וְרָזָא דָא י' י' י',
 חֲלִיָּם חֲרָק שׁוּרָק, תְּלִית יוֹדִיָּן, אָמוֹן מוּפְלָא אָמוֹן נְסִתָּר אָמוֹן מְכוּסָה,
 דְּאַתְרִמִּיזוּ בְּהַאי שְׁמָא יו"ד ה"י וַא"ו ה"י, אָמוֹן מוּפְלָא דְאַשְׁתְּמוּדַע
 בְּכֻלְהוּ, חֲדָ שְׂרִיא בְּנַפְשׁ הַזְּכָרוֹן, וְתַנְיָנָא בְּנַפְשׁ הַמַּחְשְׁבָה, וְתְּלִיתָא בְּנַפְשׁ
 הַמַּצְוִייר, דְּאַיִנוֹן תְּלִית מוֹחִין י' י' י', רִיחָטָא (דף קכו ע"ב) דְּסַחִיר לֹון פְּגוּוֹנָא
 דָּא ☉ אִיהִי קְרַקְפָּתָא דְתַפְלִין, שְׂרִטוּטִין פְּגוּוֹנָא דָּא יהו"ה, יהו"ה בְּהוֹן
 מְלֹךְ הָא הָכָא שְׂרִטוּטִין דְּמַצְחָא. עֵינִין, בְּהוֹן וְאַתָּה תַחֲזֶה מִכָּל הָעָם,
 אַנְשֵׁי חֵיל בְּגוּוֹן חַוּוֹר יִרְאִי אֱלֹהִים בְּגוּוֹן סוּמָק, אַנְשֵׁי אָמֶת בְּגוּוֹן יְרוּק,
 שׁוֹנְאִי בְּצַע בְּבַת עֵין דְּאִיהִי אוּכְמָא, וְדָא רָזָא דְשַׁבַּת, שׁ תְּלִית עַנְפֵי תְּלִית
 גּוּוֹנִין דְּעִינָא, ב"ת דְּשַׁבַּת דָּא בַת עֵין, וְעֵלְיֵיהּ אֶתְמַר (שְׁמוֹת לֵא טז) וְשְׁמֵרוּ
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבַּת וְגוֹמַר, וְהָא אוּקְמוּהוּ דְּאַיִנוֹן תְּרִין שַׁבְּתוֹת, אִימָא
 עֲלָאָה בְּתִלַּת דְּרִגִין, וְאִימָא תַתָּאָה בְּתִלַּת דְּרִגִין, עַמּוּדָא דְּאַמְצַעִיתָא כְּלִיל
 שֵׁית סְטְרִין דְּאַיִנוֹן שֵׁית דְּרִגִין, עֵינִין דְּמִסְתְּפְלִין בְּאַרְחַ מִישַׁר בְּחַוּוֹרוּ,
 אֲלִין אִינּוֹן עֵינִין דְּרַחִימוּ, וּבְהוֹן שְׁכִינְתָּא אִיהִי יָפָה כְּלַבְנָה דְּלִית בָּהּ
 פְּגִימוּ, דְּאַתְמַר בָּהּ (שִׁיר א טו) הִנֵּה יָפָה רַעֲיָתִי הִנֵּה יָפָה עֵינֵיהּ יוֹנִים.

וְאִית עֵינִין דְּהֵוָא חוּיָא אִיהוּ כְּרוּף בְּהוֹן, נַחַש הַקְּדַמוּנִי, וְלֹאוּ מִסְתְּפְלִין
 בְּאַרְחַ מִישַׁר, בְּכָל מָה דְּאַסְתְּפֵל אֶתְלֻטְיָא. עֵינָא אִיהוּ כְּגִלְגֵל, גּוּוֹן
 חַוּוֹר פְּגוּוֹנָא דִּימָא דְּאַסְחַר כָּל עֲלָמָא, וְתַנְיָנָא פְּגוּוֹנָא דְּאַרְעָא, תְּלִיתָאָה
 פְּגוּוֹנָא דְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל, נִקְוֵדָה זְעִירָא דְּבַת עֵין אִיהִי פְּגוּוֹנָא דְּצִיּוֹן,
 דְּאִיהִי נִקְוֵדָה דְּעֲלָמָא דְּמִתְמָן הוֹשַׁתָּת עֲלָמָא.

וְאִית בַּר נֶשׁ דְּגִנוֹן דִּילִיָּה תְּכֻלַּת דְּאִיהוּ דוּמָה לְרַקִּיעַ, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ
 מְאַרִי מִתְנִיתִין תְּכֻלַּת דוּמָה לַיָּם, וְיָם דוּמָה לְרַקִּיעַ, וְרַקִּיעַ דוּמָה
 לְכַסָּא הַכְּבוֹד. וְתִלַּת גּוּוֹנִין אִינּוֹן בְּעִינָא חַוּוֹר אוּכְמָ תְּכֻלַּת, לְקַבֵּל אֵשׁ
 דְּלֹאוּ אִיהוּ שׁוּרָף, וְאֵשׁ דְּאִיהוּ שׁוּרָף וְלֹא אָכִיל, תְּלִיתָאָה דְּאִיהוּ תְּכֻלַּת
 לְקַבֵּל אֵשׁ דְּאִיהוּ שׁוּרָף וְאָכִיל, רְבִיעָאָה לְבַת אֵשׁ וְדָא שְׁכִינְתָּא בַת עֵין,
 וְעֵלְהָ אֶתְמַר (שְׁמוֹת ג ב) וַיִּרָא מִלְּאַן יהו"ה אֲלִיוּ בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה דָּא

בת עין, וירא והנה הסנה בוער באש דא גיון דעל פת עין דאיהו גיון תנינא, והסנה איננו אפל גיון תליתאה, ויאמר משה אסרה נא ואראה וגומר (שם ג) גיון חוור דשרגא עלאה, ובתלת גיונין אלין אתאחדת (ג"א אתחברת) פת עין דאיהי שכינתא.

ובהון סלקא בתלת צלותין קדם יהו"ה, הדא הוא דכתיב (ויקרא ו ב) זאת תורת העולה וגומר, זאת תורת דא בת עין שכינתא דסלקא בתלת אבהן דתקיננו תלת צלותין, ובגין דא זאת תורת העולה וגומר, זאת תורת העולה בימינא דאיהו אש דלא שורף, דתמן חכמה דאיהו מבוועא דמיא, דאתמר ביה הרוצה להחפים ידרים, דתשש חילא דאשא, דאיהו גיון חוור דשרגא דלא יהא שורף, ונקודה דילה קמ"ץ, דאתמר ביה וקמץ הפהן (ויקרא ה יב), וכהנא איהו לימינא, קמ"ץ נקודה דאת י' מסטרא דימינא לא אתחייב נקודה אחרא.

היא העולה גיון תנינא דאתאחיד בצלותא דמנחה, ביה סלקא ברפא לגבי שמאלא דתמן ה' עלאה, ובה הרוצה להעשיר יצפין, ובגין דאתתא מתמן, אמרו מארי מתניתין אוקירו נשיכו פי היכי דתתעטרון, בגין דמצפון אינון, (איוב לו כב) ומצפון זהב יאתה, ונקודה דאיהו מחייבא לאת ה' מסטרא דשמאלא שב"א, ועליה אתמר (ישעיה סו טז) פי בא"ש יהו"ה נשפט, על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר (ויקרא ו ב) דא גיון תכלת, דאיהו אחיד בצלותא דערבית, וביה סלקא שכינתא לגבי עמודא דאמצעיתא, וצלותא דערבית לקבל אמורין ופדרין דמתאכלין כל הלילה, ובגין דא תכלת דומה לרקיע, דאתמר (בראשית א ו) יהי רקיע בתוך המים, דאפריש מחלוקת בין ימינא ושמאלא, ונקודה דרקיע חל"ם, ומאן רקיע דא ו' דאיהו כגוונא דא רקיע, וההוא ניצוץ חל"ם עליה, והאי נקודה איהי מחייבת לאת ו', ורזא דנקודה יהוה, ורזא דמלה רק באבותיה חש"ק יהו"ה, (דברים י טו) פי בי חש"ק ואפלטוהו (תהלים צד יד), פ"י ב"י רזא דשמא דארבעין ותריין, פ"י ב"י ירבו ימיה וגומר (משלי ט יא).

ואית מאן דאיהו מפרש אלין (דף קכו ע"א) תלת גיונין ברקיעא, דאינון חוור ואוכם ותכלת, חד חוור לעילא מן שרגא, וחד תכלת לתתא, אוכם באמצעיתא אפריש בתרווייהו, ולא אשתמודעו בקדרותא דילה, ורזא דא מארי מתניתין אוקמוהו כגוונא דא, מאימתי קורין את שמע בשחרית, פדי שפיר בין תכלת ללבן, מיד דאתעבר קדרותא דשמיא, דאתמר בה (ישעיה ג) אלביש שמים קדרות, מיד נהיר שמיא ואשתמודע איהו בין תכלת ללבן, ואשתמודע הכא תכלת מסטרא דשמאלא, לבן

מִסְטָרָא דִּימִנָא, עֲמוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא אַחִיד בְּתַרְוֵיהּ, וְבִיהּ קוֹרִין קְרִיאַת שְׁמַע בְּשַׁחְרִית, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָא בַת עֵין.

וְהָכִי קְרִיאַת שְׁמַע דְּעַרְבִית צְרִיכִין לְיִיחָדָא לָהּ בְּעֲמוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא, כְּמָה דְתַקִּינוּ מְאָרִי מְתַנִּיתִין, לְקִרּוֹת קְרִיאַת שְׁמַע בְּפַכְכְּבִים דְּאִינוּן בִּינוּנִים (כְּנוּיִים), דְּהָכִי אוּקְמוּהוּ, לֹא מִן הַפַּכְכְּבִים הַנִּרְאִים בַּיּוֹם, וְלֹא מִן הַפַּכְכְּבִים הַנִּרְאִים בַּלַּיְלָהּ, אֲלֵא מִן הַבִּינוּנִים, דְּאִינוּן מִסְטָרָא דְעֲמוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא, הָא הָכָא תֵּלַת גְּוֹוִינִין בְּשַׁרְגָא, שְׁכִינְתָא נֵר דְּאֵתְאַחַדַּת בְּהוּן, (מְשַׁלִּי ו' כג) כִּי נֵר מְצוּה וְתוֹרָה אוּר, אוּר דָּא אוּרִייתָא דְבַכְתָּב, דְּאִיהִי נְשִׁמַּת אָדָם, דְּנִהִירַת עַל נֵר, עַל תַּרְוֵיהּ אֲתָמֵר, (בְּרֵאשִׁית א טז) אֵת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל לְמַמְשַׁלַּת הַיּוֹם, וְאֵת הַמָּאוֹר הַקָּטָן לְמַמְשַׁלַּת הַלַּיְלָה.

גְּוֹוִן חַוּוֹר בִּיהּ א"ל מְלָךְ יוֹשֵׁב עַל פְּסָא רַחֲמִים וּמְתַנְהַג בְּחַסִּידוֹת, גְּוֹוִן תְּכַלַּת פְּרַסְיָא דְדִין, דְּאִינוּן אִימָא עֲלָאָה אִימָא תַּתְּאָה, אֵהִי"ה אַדְנִי, מְלָךְ דְּאַחִיד בְּתַרְוֵיהּ יְהו"ה יְהו"ה, עֲלִיהּ אֲתָמֵר (מְשַׁלִּי ל' ד) מַה שְּׁמוֹ וּמַה שְּׁם בְּנוֹ כִּי תִדַע, וְאִינוּן חֲכָמָה וְעֲמוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא, מִסְטָרָא דְדִין אָמֵר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲנִי אֲמִית (דְּבָרִים ל"ב ט), וּמִסְטָרָא דְכְּרַסְיָא דְרַחֲמֵי אָמֵר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאַחִיָּהּ, וּבְגִין דָּא תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים כַּד הוּוּ מְסַתְּפְלִין בְּגְוֹוִן תְּכַלַּת דְּעִינָא הוּוּ מְעַנִּישִׁין בִּיהּ, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ מְאָרִי מְתַנִּיתִין, בְּכָל מְקוֹם שְׁנַתְנוּ חֲכָמִים עֵינֵיהֶם אוּ מִיתָה אוּ עוֹנֵי.

דְּבַגְוֹוִן חַוּוֹר מְתַלְבֵּשׁ א"ל מִן מִיכָא"ל שַׁר הַחֲסֵד, וְתַחֲוֵתִיהּ נַחֲשׁ, וּפּוֹרֶץ גְּדֵר יִשְׁכְּנוּ נַחֲשׁ, בְּגְוֹוִן סוּמַק אֲתַלְבֵּשׁ גְּבֵרִיא"ל שַׁר הַגְּבוּרָה, וְתַחֲוֵתִיהּ שַׁרְף, בְּגְוֹוִן יְרוּק אֲתַלְבֵּשׁ אוּרִיא"ל נוּרִיא"ל שַׁר שְׁלוֹם, וְתַחֲוֵתִיהּ עַקְרָב, בְּגְוֹוִן אוּכַם אֲתַלְבֵּשׁ רַפָּא"ל שַׁר דְּשְׁכִינְתָא, וְתַחֲוֵתִיהּ צְמָאוּן.

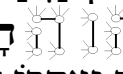
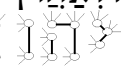
וּבְכָל אֲתַר דְּהוּוּ מְסַתְּפְלִין בְּגְוֹוִן חַוּוֹר הוּוּ מְחִי, וּבְזַמְנָא דְאַסְתַּלַּק יְהו"ה מִפְּרַסְיָא דְדִין וּמִפְּרַסְיָא דְרַחֲמֵי, לִית תַּמָּן עוֹנֵשָׁא וְלֹא אַגְרָא, וּבְגִין דִּיהו"ה אֲסַתְּלַק בְּמִזְלָא קוּדְשָׁא עֲלָאָה דְאִיהוּ פֶּתֶר עֲלָאָה, בְּהָהוּא זְמַנָּא בְּנֵי חַיִּי וּמְזוּנֵי לָאוּ בְּזַכּוּתָא תְּלִיא מְלֵתָא, אֲלֵא בְּמִזְלָא תְּלִיא מְלֵתָא, וּבְהָהוּא זְמַנָּא הַכֵּל תְּלוּי בְּמִזְלָא וְאַפִּילוּ סֵפֶר תוֹרָה בְּהִיכָל, מַה דְּהוּוּ קְרוּב יְהו"ה לְכָל קוֹרְאֵיו, בְּהָהוּא זְמַנָּא אֲתָמֵר בִּיהּ (קַהֲלַת ז' כד) רַחוּק מַה שְּׁהָיָה, וְעַמֵּק עַמֵּק מִי יִמְצְאוּנֵי, לִית מְאֵן דְּאִשְׁיַג לִיהּ אֲלֵא בְּחֲכָמָה וּבְבִינָה, וּבְגִין דָּא כַּד אֲסַתְּלַק לְהָהוּא אֲתַר לָא מְשִׁיגִין לִיהּ בְּכָל סְפִירָן, אֲלֵא בְּחֲכָמָה וּבְבִינָה, דְּאִינוּן י"ם י' חֲכָמָה מ' בִּינָה, וּבְגִין דָּא רַחוּק מַה שְּׁהָיָה, וְעַמֵּק עַמֵּק מ"י יִמְצְאוּנֵי, וְרָזָא דְמִלָּה (מַלְכִּים א' ה טט) קְרוּבִים אֵל יְהו"ה אֱלֹהֵינוּ. וְכַד אֲסַתְּפַל דוּד בְּרוּחָא דְקוּדְשָׁא, וְחִזָּא דְאַסְתַּלַּק לְאִי"ן בְּגִלוּתָא בְּתַרְאָה,

אמר עלייהו (תהלים קכד א) אשא עיני אל ההרים מאין יבא עזרי, אי"ן א' פתר עלאה י' חכמה ו' בינה, חזא דלא הוו משיגינ ליה, אלא בתלת צלותין דתקיננו אבהן, דאתקריאו הרי יהו"ה, אמר עלייהו אשא עיני אל ההרים מאין יבא עזרי, עזרי מעם יהו"ה, דא מלך יושב על כסא רחמים, וכסא דין אסתלק מתמן, ודא יהו"ה דאיהו מלגאו דכל ספירה וספירה, עליה אתמר (ד"ה א כט) לך יהו"ה הגדולה והגבורה וגומר, בעשר ספירן שבח ליה דוד, בגין דאיהו לגו מפלהו, ואיהו מלכר דכל ספירה וספירה, ואיהו בין כל ספירה וספירה, לא אשתני בכל אתר.

אית עיינין מפמה גוונין, פגון ארגמ"ן רגמ"ן, ר' רפא"ל, ג' גבריא"ל, מ' מיכא"ל, ו' נוריא"ל, ורזא דמלה מרפכו ארגמ"ן (שיר ה ו), א' אור דנהיר באלין ארבע גוונין, א' אורפניא"ל ואיהו (דף קכז ע"ב) מטטרו"ן, אור פניא"ל, ובגין דא אתקרי שר הפנים, ואיהו רזיא"ל ואיהו אוריא"ל, דהכי סליק לחשבן רזיא"ל, ואיהו סליק לחשבן רמ"ח פקודין דאורייתא, פחשבן אברה"ם, ודא מלאך החסד, דמתמן, אורייתא אתייהיבת, הדא הוא דכתיב (דברים לג ב) מימינו אש דת למו, ואיהו ממונה על רזי אורייתא, והוא גלי עמיקתא ומסתרתא, ידע מה בחשוכא, בגין דחשף איהו לבושא דאור, וביה אל"י דאתמר ביה (שמות טו ב) זה אל"י ואנוהו, אור הוא ר"ז, וכל מאן דינדע בהו עליה אתמר (דניאל דו) וכל רז לא אגיס לך, ואיהו נהיר בגוון חנור דעינא, ואיהו נוריא"ל נור דליק מסטרא דשמאלא, דתמן רי"ו גבורה, ומתמן פקודין דלא תעשה, פרסיא דרחמי לימינא פרסיא דדינא לשמאלא, עמודא דאמצעיתא כליל תרוייהו וביה יהו"ה, דכפל שמייה תרין זמנין יהו"ה יהו"ה, ומשה דאתאחיד ביה כפל שמייה משה משה, ובגין דא ואדעף ב'ש"ם (שמות לג יז) בתרין שמהן.

עיינין מרקמן נקידין בנקודין חוורין, פגון נקודין דעל לול"א, אסתמר מניה רמאי איהו, ומאי דאיהו בנקודין סומקין אושיד דמא איהו, בנקודין ירוקין כעסן איהו מסטרא דמרה, בנקודין אוכמין גזלן איהו גנב, כל בישין דעלמא אית ביה, עיינין עמיקין אית בהון עומק טוב ועומק רע, האי לא ידע בר נש לביה, לביה עמוק עמוק מי ימצאנו, אם הוא עומק טוב לא יכיל בר נש למנדע חכמתיה, ואם הוא עם הארץ פמה עמוקין מחשבתין דיליה בישין, האי איהו קבר פתוח, הדא הוא דכתיב (תהלים ה ט) קבר פתוח גרונם וכו', לשונם עמל ואון, אסתמר מעינא דא, בכל מה דאסתפל אתלטיא, איהו מסתפל לתתא למחשב כל מחשבין בישין, לית סופא לרשיעותיה.

עֵינָיו גְּבִהֵינִי בְּהַפּוֹכָא, עַל־יְיָהוּ אֶתְמַר (יחזקאל א יח) וְגִבְיָהֶן וְגִבְיָהּ לָהֶם וְיִרְאֶה לָהֶם, וְגִבּוֹתָם מְלֵאוֹת עֵינַיִם וְגוֹמֵר, כְּמָה דְעֵינָיו עֲמִיקִין אֵינוֹן דִּינָא וּמוֹתָא, הָכִי עֵינָיו גְּבִהֵינִי אֵינוֹן חַיִּי וְרַחֲמֵי, וְאֵית עֵינָיו גְּבִהֵינִי מִסְטָרָא דֵּהֲהוּא דֶּאֶתְמַר בֵּיהּ (שמות טו א) כִּי גָּאָה גָּאָה, סוּס וּרְכָבוֹ רָמָה בָּיָם, וְאֵית מְנַהוּן דֶּאֶתְחַזְיִין גְּבִיָּהּ (ג"א דְּאִיחַזְיִין עַל גְּבִי) רוּחָא, וְאַחֲרָנִין דֶּאֶתְקָרִיאוּ גְּאוּנִים בְּאוּרִייתָא, וְכֻלְהוּ אֵית לֹון עֲקָרָא לְעִילָא, וּבְגִין דָּא וְגִבְיָהֶן וְגִבְיָהּ לָהֶם וְיִרְאֶה לָהֶם, מִסְטָרָא דֵּהֲהוּא דֶּאֶתְמַר בֵּיהּ (קהלת ה ז) כִּי גְּבִיָּהּ מֵעַל גְּבִיָּהּ שְׁמַר, וְדָא מְרַפְכָּה לְעִילָא מִן מְרַפְכָּה, וְגִבְהִים עֲלֵיהֶם, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב (ישעיה כב א) מִשָּׂא גֵיָא חֲזִיוֹן מַה לָּךְ אֵיפָּה כִּי עֲלִית כְּלָךְ לַגְּגוֹת, וְאַלִּין אֵינוֹן דְּרַכְבִּין עַל מְרַפְכוֹת.

וְעוֹד וְגִבְיָהֶן אֵלִין אֵינוֹן אוֹפְנִים, דְּאֵינוֹן כְּגוּוֹנָא דֶּאֶתְוּוֹן, וְגִבְיָהּ לָהֶם אֵלִין אֵינוֹן שְׂרָפִים דְּאֵינוֹן לְקַבֵּל טַעֲמֵי דְלְעִילָא, כְּתָרִין עַל אֶתְוּוֹן, וְגִבּוֹתָם מְלֵאוֹת עֵינַיִם אֵלִין נְקוּדִין, דֶּאֶתְוּוֹן מְלֵאוֹת עֵינַיִם מְנַיְיָהוּ, כְּמָה דֶּאֶתְ אֶמַר (זכריה ד ט) עֵינֵי יְהוָה הֵמָּה מְשׁוּטְטִים בְּכָל הָאָרֶץ, מֵאֵי לְאַרְבַּעַתָּם, אֵלִין תְּלַת חִיוּוֹן, אֵינוֹן דֶּאֶתְקָרִיאוּ בְּשֵׁמָא דִּיהוָה, תְּלַת זְמַנִּין כְּגוּוֹנָא דָּא יְהוָה יְהוָה יְהוָה, אֵלִין אֵינוֹן אַרְבַּע אַנְפִּין לְכָל סִטְר לְכָל חִיָּה, וְגִבּוֹתָם מְלֵאוֹת עֵינַיִם כְּגוּוֹנָא דָּא הָא הֵכָא שְׁבַעִים וְתָרִין עֵינָיו דְּאֵינוֹן לְקַבֵּל שְׁבַעִים סְנֵהֲדָרִין, וּמִשָּׂה וְאֶהָרִין עַל גְּבִיָּהוּן, אֵלִין אֵינוֹן וְגִבְיָהֶן וְגִבְיָהּ לָהֶם. (דף קכח ע"א) כְּגוּוֹנָא דָּא הָא הֵכָא חֲמֵשׁ וְאַרְבַּעִין עֵינָיו כְּחֻשְׁבָּן אָדָם וְאֵינוֹן יְהוָה הו"ו הו"ו וְהו"ו. וְעוֹד וְגִבְיָהֶן דָּא שְׁכִינְתָּא דֵּאִיהִי עַל גְּבֵי חִיוּוֹן וּמִשְׁרַיָּין כְּלָהוּ, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב (תהלים קג ט) וּמְלַכּוֹתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה, וְגִבְיָהּ לָהֶם דָּא עֲמוּדָא דֶּאֶמְצַעִיתָא, דְּשְׁכִינְתָּא אִיהִי עַל גְּבֵי אוֹפְנִים, וְעֲמוּדָא דֶּאֶמְצַעִיתָא דֵּאִיהוּ כְּלִיל שִׁית סְפִירָן עַל גְּבֵי חִיוּוֹן, דֵּאִיהוּ כְּלִיל לֹון מִטְטְרוּוֹן, וְדָא אִיהוּ כִּי גְּבִיָּהּ מֵעַל גְּבִיָּהּ שְׁמַר וְגִבְהִים עֲלֵיהֶם (קהלת ה ז) אֵלִין אֵינוֹן אַבָּא וְאִמָּא, כְּתָרָא עַל רֶאשֵׁהוּן, דְּאֵינוֹן עַל גְּבֵי שְׂרָפִים דְּתַלְיִין מְכַרְסֵיָּא.

וְעוֹד וְגִבְיָהֶן דָּא אִמָּא עֲלָאָה, דֵּאִיהִי עַל גְּבֵי סְפִירָן דְּאֵינוֹן תְּחוּתָהּ, דְּמִינָה כְּל אֶתְוּוֹן, וְגִבְיָהּ לָהֶם דָּא חֲכָמָה, דְּמִתְמַן נְקוּדִין, וְיִרְאֶה לָהֶם דָּא כְּתָרָא דְתַמָּן טַעֲמֵי, וְגִבּוֹתָם מְלֵאוֹת עֵינַיִם, אֵינוֹן אֹר צַח אֹר מְצוּחָצַח אֹר קְדָמוֹן, וְכְמָה נְהוּרִין דְּתַלְיִין מְנַיְיָהוּ דְנֶהָרִין מְלָגָאוּ, כְּנִשְׁמָתָא כְּגוּפָא.

וְעוֹד וְגִבְיָהֶן אֵלִין אֵינוֹן שְׁבַעִה גְּלָדֵי עֵינָא, דְּאֵינוֹן דָּא עַל גֵּב דָּא כְּגִלְדֵי כְּצֻלִים, וְגִבְיָהּ לָהֶם דָּא עֵינָא דֵּאִיהוּ כְּלִיל כְּל גְּוּוֹנִין, וְגִבּוֹתָם מְלֵאוֹת

עֵינִים אֵלַיִן פְּנֵי עֵינָא וְעַפְעָפִי וְכְרוּבֵי עֵינָא, דְּאַרְבַּע גְּוֹוִינִין אֵית בְּעֵינָא
 לְקַבֵּל אַרְבַּע אַנְפִּין דְּכָל חֲזִיה, וְתַרִּין פְּנֵי עֵינָא דְּאִינוּן עַפְעָפִים, וְתַרִּי
 פְּרוּבֵי עֵינָא, אִינוּן לְקַבֵּל אַרְבַּע גְּדַפִּין דְּכָל חֲזִיה, וּבְאֵלִין אַרְבַּע גְּוֹוִינִין
 דְּעֵינָא נְהַרִּין אַרְבַּע אַתְוּן יְהוּ"ה, וּבְאַרְבַּע פְּנֵי עֵינָא נְהִיר אַדְנִי, דָּא
 אִיהוּ פִי גְבוּהָ מַעַל גְבוּהָ שְׁמַר, וּגְבוּהִים עֲלֵיהֶם (שם) אֵלַיִן אִינוּן יְהוּ"ה
 אַהִי"ה אָבָא וְאִמָּא.

וְעוּד עֵינִין גְבוּהִין מְסֻטְרָא דִּימִינָא, וְעֵינִין עֲמִיקִין מְסֻטְרָא דְשְׁמַאֲלָא,
 דָּא עָנוּ וְדָא בִּישָׁן, מְסֻטְרָא אַתְרָא דָּא גַס רִיחַ וְדָא עַז פְּנִים, פְּרוּבֵי
 עֵינָא וְעַפְעָפִי עֵינָא עֲלֵיהוּ אַתְמַר (שמות כה כ) וְהָיוּ הַפְּרוּבִים פּוֹרְשֵׁי כְנָפֵים
 לְמַעַלָּה, סוּכְכִים בְּכַנְפֵיהֶם עַל הַפְּפֹרֶת, דָּא פְּפּוֹרְתָא דְעֵינָא, תֵּלַת גְּוֹוִינִין
 דְּעֵינָא אִינוּן אַהִי"ה יְהוּ"ה אַדְנִי, פְּלָל וּפְרָט וּכְלָל, וְאִינוּן יְחוּדָא בְּרַכָּה
 קְדוּשָׁה, וְסִימָן יַעֲנֶנּוּ בְיוֹם קִרְאָנוּ (תהלים כ י), דְּהָכִי סְלִיק חֲשַׁבְּן תֵּלַת
 שְׁמֵהֶן אֵלִין פְּחוּשְׁבִין יב"ק, אַהִי"ה פְּתַר עֲלָאָה, יְהוּ"ה עֲמוּדָא דְאַמְצְעִיתָא,
 אַדְנִי שְׁכִינְתָא תַּתְּאָה, אַדְנִי פְּלָל (נ"א יְהוּ"ה), אַהִי"ה פְּרָט, יְהוּ"ה (נ"א
 אַדְנִי) וּכְלָל.

וְעוּד עֵינָא פְּגוּוּנָא דְגוּפָא, תְּרִין פְּרוּבִין דִּילִיָּה פְּגוּוּנָא דְתַרִּין שׁוֹקִין, תְּרִין
 עַפְעָפִי עֵינָא לְקַבֵּל תְּרִין דְרוּעִין, אֵלִין מְסַפְכִין וְאֵלִין פְּרַחִין, וְאֵית
 פְּרוּבֵי עֵינָא רְבַרְבִין וְעֵינָא זְעִירָא וְאֵית פְּרוּבֵי עֵינָא זְעִירִין וְעֵינָא רְבַרְבָּא,
 בְּגִין דָּא אָמַר לְאַהֲרֹן וּלְבַשׁ הַכֹּהֵן מְדוּ בַד (ויקרא ו ג), וְאִוְקְמוּהוּ מְאָרִי
 מִתְּנִיתִין, מֵאִי מְדוּ פְּמַדְתּוּ, הָכִי צְרִיכִין לְבוּשֵׁי עֵינָא דְאִינוּן פְּרוּבֵי עֵינָא,
 דְּאִינוּן הוּ פְּרַצוּפִין פְּתַנּוּת עוּר, דִּיהוּן פְּמַדָּה דְעֵינָא.

וּבְגִין דָּא (דברים כה יג) לֹא יִהְיֶה לָךְ בְּבֵיתְךָ אֶבֶן וְאֶבֶן אֵיפָה וְאֵיפָה גְדוּלָּה
 וְקִטְנָה, דְּגוּדָל אִיהוּ מְדָה לְעֵינִין לְחוּטְמָא לְשַׁפּוּן לְאוּדְנִין לְפוּמָא,
 הָאִי אִיהוּ מְדָה דְכֵלָא, וּבְגִין דָּא אָמַר קָרָא (שמות כו ב) מְדָה אַחַת לְכָל
 הִירִיעוֹת, וְעַל פְּנֵי עֵינָא אַתְמַר (תהלים קד ד) עוֹשֶׂה מְלֹאכְיוֹ רוּחוֹת מְשַׁרְתּוֹ
 אֵשׁ לוֹהֵט, אֵלִין אִינוּן גְּוֹוִי עֵינָא, וְלְקַבֵּל תְּרִין פְּנֵי עֵינָא אִינוּן תְּרִין
 שַׁפּוּן דְּפְתַחִין וְסַגְרִין, וְלְקַבֵּלֵיהוּ תְּרִין פְּנֵי רִיָּאָה, וְעֵינָא לְקַבֵּל לְפָא
 דְּאִיהוּ אֵשׁ לוֹהֵט, וּבְכַנְפֵי רִיָּאָה רוּחָא דְנְשִׁיב בְּהוּן, עֲלֵיהוּ אַתְמַר עוֹשֶׂה
 מְלֹאכְיוֹ רוּחוֹת.

וְכַרְ אַבְרָ וְאַבְרָ בְּרָא לִיה קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּמַדָּה בְּמִשְׁקָל, וְאִם תְּשַׁבַּח
 עֵינִין חַד זְעִיר וְחַד רְבַרְבָּא, לֹאוּ אִיהוּ דָּא בְּמִשְׁקָל וּבְמַדָּה, שְׁקָרָן
 אִיהוּ, אַסְתַּמַּר מִינִיָּה, אוּ אִם עֵינִין רְבַרְבִין וּפוּמָא זְעִירָא, וְחוּטְמָא אַרִיכָא
 וְאַנְפִין זְעִירִין, (נ"א עֲקִימִין) דְּלֹא אֲזֵלִין פְּלַהוּן בְּמַדָּה, עֵינִין וְחוּטְמָא וְאַנְפִין

ופומא, עולין איהו דא, ובגין דא לא תעשו עול במשפט במדה וגומר (ויקרא יט לה). במדה דא מדה דשיעור קומה. (דף קכח ע"ב) דכל מאן דלא איהו בעל מדות, אכחיש שעור קומה דלעילא, ולא אתנטיל מתמן, דעשר ספירן דלעילא פלהו אזלין במדה מסטרא דאת י', ובמשקל מסטרא דאת ו', תרי מאזני השקל אינון ה' ה', מדה אחת.

תא חזי י' איהו רישא, ואיהו מדה דעיינין דאודנין דאנפין דתרין נוקבין דחוטמא, מדה דפומא, שקל הקדש דא ו', שקל דגופא, פנפי השקל ה' אצבען דימינא וה' דשמאלא, ובגין דשמא דיהו"ה איהו מדה ושעור ומשקל, אמר קרא (ויקרא יט לה) לא תעשו עול במשפט במדה במשקל ובמשורה, וכגוונא דא לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן גדולה וקטנה (דברים כה יג), מאי פיס הכא דא פומא. (דף קכח ע"ב).

אדהכי הא סבא עלאה אודמן לגביה, ואמר והא אם עיינין שקילין הא אינון במדה, אבל אם אינון עיינין רכרבן ושפוןן זעירין לא אכחיש מדה, אלא אם עיינין דא רב ודא קצר, דא עב ודא פחוש, או אנפין דא אריה ודא קצר, דא עב ודא פחוש, אלא פתר דזיווגין שקילין כל חד למיניה, ודאי לא אכחיש עובדא דפראשית.

ב' בתוספת, תרין פיסות פומא ולבא, דהכי אוקמוהו מארי מתניתין עלייהו, מי שאין תוכו פברו אל פנס לבית המדרש, דודאי איהו מאילנא דטוב ורע, דאיהו יימא חד בלב וחד בפה, מאן דאיהו מאילנא דחיי איהו תוכו פברו, פומא ולבא שוים, ועלייהו אתמר (בראשית ג כב) ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם, אבל אחרא דאין תוכו פברו דלאו פימיה ולביה שוין, עליה אתמר (שם ב יז) ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו, דודאי דא איהו ערבוביא בישא, דמשקר מונייטא דמלפא, דמערב פספא בעופרת. ודא הוה חטא דחיה דהטיל בה גחש זוהמא, דאיהו עופרת דאתערב בטפה (נ"א בכספא) חוורא כספא מזוקק, ולא אתדפי זוהמא מגיה עד דאתא אברהם ועאל פנורא ואתלבן פספא, ונפיק עופרת לבר דאיהו ישמעאל, ואתמר באדם מושף בערלתו הוה, אתערב ערבוביא בדהבא, אצטריף ביצחק, ואפיק זוהמא לבר ודא עשו, ביצקב נח ואשתרש ואפיק תולדין, ואתרבי עץ החיים בענפוי ושרשוי.

עיינין בעגולא מסטרא דאת י', באריכו מסטרא דאת ו', פנפי עינא אינון ה"ה, בארבע אתון אלין איהו עינא במדה במשקל ובמשורה, והכי כל אבר ואבר ביה תשפח יהו"ה, דאזיל במדה ובמשקל, ואיהו

במדה ובמשקל דדבורא, קלא איהו שקל, מדה דבור, פנפי תקלא תרין
הבלין דאינון אמירה וקריאה.

גוונין דעינא, תנור לבנ"ה סומק מאדי"ם, ירוק חמ"ה, אופם שבתא"י,
תכלת צד"ק, ואינון פגוונא דחסד גבורה תפארת יסוד ומלכות,
תרי פרוכי עינא נצח והוד לקבלייהו נג"ה פכ"ב, פגוונא דסטרא דדכיו,
הכי אינון מסטרא אחרא.

שבעה פכבי לכת אינון שבע פפולות ביגד כפיר'ת פגוונא דא ב ב ג
ג ד ד כ כ פ פ ר ת ת, דינא רפיא ודינא קשיא, ובהון והחיות
רצוא ושוב (יחזקאל א יד), רצוא בדג"ש ושוב ברפ"ה, ואינון דינא ורחמי,
והכי אינון מסטרא אחרא שבע פפולות, לקבלייהו שבע רקיעין שבע
ארעין, ואינון שבעה ושבעה מוצקות (זכריה ד ב), והכי אינון שבע תרעין
דגיהנם ושבע היכלין, מליין נחשים ועקרבים וחסוכא, דמתמן הוה
מתנבא בלעם חייבא, ועלייהו אתמר (ישעיה נא ו) פי שמים פעשן נמלחו
והארץ בפגד תבלה, וככביא דלהון עלייהו אתמר (שם לד ד) ונמקו כל צבא
השמים (תהלים קב כז), המה יאבדו ואתה תעמוד, ובאבודא דלהון (שם צו
יד) ישמחו השמים ותגל הארץ דאתפריאו בשמא דיהו"ה.

אנפין אינון בארבע גוונין, אית בר נש (דף קכט ע"א) דאנפוי חורין מסטרא
דאנשי חיל, ואית בר נש דאנפוי סומקא מסטרא דיראי אלהי"ם,
ואית בר נש דאנפוי ירוקין מסטרא דאנשי אמת, ואית בר נש דאנפוי
אוכמין מסטרא דשונאי בצע, לקבלייהו ארבע אחרנין מסטרא דמסאבו
פלהו חשוכין, אנפין מסטרא דימינא בישא עופרת, דמתרפין מליחה
חורא, אינון עבים וגסים, ועינוי גסים ועבים, וגופיה עב וגס, מסטרא
דימינא מוחא, חורא פכספא, זרע אברהם אוהבי (ישעיה מא ה), ומאן דאיהו
אנפוי וגופיה וכל אברין דיליה גסין ועבים, איהו עצל פכד חשוף,
ומסטרא דהאי ליחה אתמר באברהם (בראשית טו יב) ותדמה נפלה על אברם,
והנה אימה חשכה גדולה נפלת עליו, והאי ליחה איהי זוהמא דהטיל
נחש בתוה, ומסטרא דיליה תכבד העבדה (שמות ה ט), ומסטרא ולא שמעו
אל משה מקצור רוח ומעבודה קשה (שמות ה ט), ומסטרא ויכבד לב
פרעה (שם טו ז) ועבדיו, ואיהי כובד המס וכובד המלאכה.

אנפין ירוקין, אינון מסטרא דמרה, ירוקין חשוכין, והאי בר נש איהי
קל, בהפוכא דליחה דאיהי פכדה, האי קל והאי פכד, האי פתי
לביש והאי פקחא לביש, האי מזקין במהירו ואקדים בסיבו, והאי קשיש
בסיבו, ואיהו מאוחר בסיבו, האי אתעבד פתי למפתי בני נשא ברמאות,

בגין דאיהו מסטרא דנחש הקדמוני דמפתי לבני נשא, אסתמר מניה, והאי ירוקא פקיחא לביש, האי כל מה דאית בלביה שפיך לבר, והאי גניז לון לגאו, האי כל עובדוי בעפובא, ודא כל עובדוי במהירו, ואיהו יבש גופא ואנפין וכל אברין דיליה, בהפוכא דאחרא, בגין דגיהנם דאיהי מרה ירוקא אוקיד ביה דאיהי כעס, כעסן איהו ודאי, דאוקיד ביה נורא לפום שעתא ומיד שכיך, הכי כל עובדוי בעי למעבד במהירו, ואחרא דאיהו פכד בנחת, דא בהפוכא דדא, דא נחש ודא שרף, דא מיא ודא אשא, מיא דמי טופנא דחביל כל בשרא, האי אחרא מניה גפרית ואש. אנפין סומקין מסטרא אחרא, האי אתחזי בינוני לא גס ולא יבש, האי אתאדם מסטרא דמאדים, אושיד דמא איהו, אסתמר מניה, ותרין אינון בהפוכא סומק ואופם, דא בינוני במתקלא, ודא בהפוכא מסטרא אחרא, דא שמחן ודא עציב, שמחן מסטרא דדם, שחוק הפסיל, ודא עציב מסטרא דמרה אוקמא, דא גזיל ושפיך דמא, ואיהו וותרן, ודא כניש קובץ על יד.

מסטרא דדכיו בהפוכא, אנשי חיל אנפין חורין מסטרא דמוחא, יראי אלהי"ם מסטרא דלבא, אנשי אמת מסטרא דפומא, שונאי בצע מסטרא דגופא, והא אוקמוה אנשי חיל יראי אלהי"ם אנשי אמת שונאי בצע מסטרא דאדני, שעור ומדה דלהון יהו"ה מלגאו ומלבר, י אתלבש באנשי חיל ודא מוחא דתמן חכמה, ה' ביראי אלהי"ם דאיהו לבא, ותמן דחילו ורחימו דאינון י"ה בימינא ובשמאלא, ואינון נסתרות במוחא ובלבא, ו' אתלבש בפומא מסטרא דאלין דאינון אנשי אמת, ה' אתלבש בגופא מסטרא דאלין שונאי בצע, ואינון תורה ומצוה, ועלייהו אתמר וה'נגלות.

אנפין עגולין מסטרא דנקודי, דאינון קמ"ץ פת"ח צר"י סגו"ל שב"א חל"ם חר"ק שר"ק שור"ק, מלכות עגולא דכלהו. תא חזי תשע זמנין יהו"ה, בכל ספירה וספירה נקודה דיליה, ואיהו יהו"ה במלכות בלא נקודה, ואלין אינון נקודין דמחייבין כל ספירה וספירה, תשע נקודין אינון חד יהו"ה בקמ"ץ, תננינא יהו"ה בפפתח, תליתאה יהו"ה בציר"י, רביעאה יהו"ה בסגו"ל חמשאה יהו"ה בשב"א, (דף קכט ע"ב) שתיתאה יהו"ה בחל"ם, שביעאה יהו"ה בחיר"ק, תמינאה יהו"ה בשלש נקודות, תשיעאה יהו"ה בשור"ק, מלכות יהו"ה פלילא מפלהו. קמ"ץ אתקרי בנקודה דא מסטרא דכתר עלאה דאיהו סתים בקמ"ץ, דאיהו סתים במחשבה, דלא ידע בר נש מה דאית בגויה,

וּמֵאֵן דְּאִיהוּ לְגוּ סְתִים בְּמַחְשְׁבָה, עֵלַת הָעֲלוֹת קָרִינָן לִיה. וְאַתְקָרִי פִתְ"ח פְּנִקוּדָה דָּא — מִסְטָרָא דְחֻכְמָה, דְּבָה אֶתְפַּתַּח וְאַתְגַּלְיָא מַחְשְׁבָה סְתִימָא, כְּגוּוֹנָא דָּא לְעִילָא פְּדִיּוֹקָנָא דָּא, לְתַתָּא פְּדִיּוֹקָנָא דָּא וְתָרִין נְקוּדִין אֶתְגַּלְיָאוּ בְּאִימָא, בְּכַתְרָא עֲלָאָה סְתִימִין אִינוּן, וְאַתְעַבִּידוּ צְרִי יְהוּה, עֲלֵייהוּ אֶתְמַר (בראשית ב ז) וַיִּצְרַח יְהוָה, פִּי בִי"ה יְהוָה צוֹר עוֹלָמִים (ישעיה כו ד), צִייר תָּרִין עֲלָמִין עֲלָמָא דִּין וְעֲלָמָא דְאַתִּי.

כְּגוּ"ר דָּא חֶסֶד, בִּיה שְׂכִינְתָּא אִיהוּ סְגוּלַת"א לְעִילָא, סְגוּ"ל לְתַתָּא, סְגוּלַתָּא וּרְחִימָא מִסְטָרָא דִימִינָא, שְׂב"א פְּגוּוֹנָא דָּא : מִסְטָרָא דְשְׂמָאֲלָא, פִּי בְּאִ"ש יְהוָה נִשְׁפָּט (שם טו טז), וְתַפּוּל שְׂבָא וְתַקְחִם (איוב א טו), שְׂבָה עֲמָדִי (בראשית כט יט) דְּאִיהִי שְׂכִינְתָּא דְאַתְקָרִי שְׂב"א מִסְטָרָא דְשְׂמָאֲלָא. וְאַתְקָרִי חֲל"ם פְּגוּוֹנָא דָּא מִסְטָרָא דְעַמּוּדָא דְאַמְצַעִיתָא, מִשְׁם רוּעָה אֶבְן יִשְׂרָאֵל (שם מט כד), אֶבְן מְאֹסוּ הַבּוֹנִים הִיְתָה לְרֹאשׁ פְּנֵה (תהלים קיח כב), כָּל מְרֻגְלִיתָא יִקְרָא אִיהִי בְּחֲל"ם, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב (שמות כח יט) לְשֵׁם שְׂבוּ וְאַחֲלָמָה, וּבִיה וּנְחֻלְמָה חֲלוּם (בראשית מא מא).

חֲר"ק אֶתְקָרִי מִסְטָרָא דְשׁוּקָא יְמִינָא פְּגוּוֹנָא דָּא. בִּיה חֲקִירָה, הַחֲקֵר אֱלו"ה תְּמַצָּא (איוב יא ז), וְאִיהוּ קָרַח הַנּוֹרָא, קָרַח מֵהֵימָּנָא נּוֹרָא (יחזקאל א כב) דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְאַמְצַעִיתָא. שֶׁר"ק הוּד אֶתְקָרִי, פְּגוּוֹנָא דָּא יְהוּה, מִתְמָן אֶתְקָרִיאַת שְׂכִינְתָּא שֶׁר"ק, קָשֶׁר הַמְּרַפֵּבָה, וְאִיהוּ הוּד דְּמִשָּׁה, בִּיה אֲשַׁתְּלִימוּ חֲמִשָּׁה בְּרִיחִים לְקִרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשְּׁנִית (שמות כו כז), כְּחוֹשְׁבֵן ה' דִּילִיה, אֲשַׁתָּאָר ו"ד דוּ פְּרָצוּפִין, עֲלִיה אֶתְמַר (שם טו) עֶשֶׂר אַמּוֹת אַרְבֵּי הַקֶּרֶשׁ, קֶרֶשׁ, קֶרֶשׁ.

שׁוּרְק יוֹהוּוּהוּ, דָּא צְדִיק, דְּאִיהוּ קוּשֶׁר הַמְּרַפֵּבָה, דְּאִיהִי שְׂכִינְתָּא עִם קוּדְשָׁא פְּרִיף הוּא, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב (ד"ה א כט יא) פִּי כָל בְּשָׂמִים וּבְאַרְצֵי, וְדָא דְמִתְרַגְּמִינָן דְאַחִיד בְּשָׂמִיא וּבְאַרְעָא, וְעֲלִיה אֶתְמַר (ירמיה ב כא) וְאַנְכִי נִטְעַתִּיךָ שׁוּרְק כֹּלָה זֶרַע אֲמַת, זֶרַע אֲמַת הוּא וְדָא, דְּאַתְמַר בִּיה (מִכָּה ז כ) תִּתֵּן אֲמַת לְיַעֲקֹב, אִיהוּ זֶרַע, וְשְׂכִינְתָּא עֶזֶר, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב (בראשית ב יח) אֲעֲשֶׂה לוֹ עֶזֶר כְּנַגְדּוֹ, כָּל אֲלִין נְקוּדִין אֶתְחִיִּיבוּ בְּשָׂמָא (ג"א אֶתְחִיִּיב שְׂמָא) קְדִישָׁא מִסְטָרָא דְתַשַּׁע סְפִירָן, וּמְלָכוֹת כְּלִילָא דְכֻלְהוּ, אֶהְבַּת כְּלִילְתִּיךָ (ירמיה ב ב), הָא הֵכָא אֲנִפִין עֲגוּלִין דְלְעִילָא, נְקִידִין בְּנְקוּדִין.

וְאִית אֲנִפִי רְבֵרְבִי, וְאֲנִפִי זוּטְרִי, אֲנִפִין דְרַחֲמִי, וְאֲנִפִין דְזַעַם, דְּבַהוּן וְאִ"ל זוּעַם בְּכָל יוֹם (תהלים ז יב), וּבְגִין דָּא אָמַר לְמִשָּׁה הַמִּתֵּן לִי עַד שְׁיַעֲבֹרוּ פָּנִים שָׁל זַעַם, וּמִיד וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא, יְהוָה יְהוָה

א"ל רחום וחנון (שמות לד ו). דַּאיִנוּן בְּרָזָא דָּאֵת וְא"ו, תִּלְתַּת עֶשֶׂר מְכִילָן, א' דְּבָאֲמַצְעִיתָא דְּוֹא"ו אַרְךָ אַפִּים מֵאֵי אַפִּים דִּילִיָּה ו"ו, דְּבַהוּן מְאַרְיָךְ אַנְפִּין עַל חֵיבִיָּא, וּמְרַחֵם עַל עַלְמָא, וְעַלִּיָּהּ אֲתָמַר (במדבר ו כה) יָאֵר יְהו"ה פְּנֵי אֱלִיָּךְ וַיַּחַנֶּךָ, יִשָּׂא יְהו"ה פְּנֵי אֱלִיָּךְ, ה' ה' אִינוּן גְּוֹנִין דְּאַנְפִּין חָוֵר וְסוּמָק, וְחוּטְמָא אִיהוּ אַרְיָךְ אַנְפִּין, יו"ד פּוּמָא פְּלָלָא דְתִלְתַּת דְּרַגְיָן, י' חוּט בְּעַגּוּלָא, ו' לְשׁוֹן, ד' פְּלָלָא דְאַרְבַּע תְּקוּנִין שְׁפוּן וְשִׁינִים וְחָךְ וְגֵרוּן. תָּא חֲזִי אֲתָמַר בְּאָדָם (איוב יד כ) מְשַׁנָּה פְּנֵי וַתְּשַׁלַּחֵהוּ, וּמָאן גְּרִים לִיָּה שְׁנוּיָא דְאַנְפִּין, לְשַׁנְאָה לִיָּה דְלֹא יִשְׁתַּמּוּדְעָן בֵּיהּ מְאַרִי דְדִינָא, הַאי אִיהוּ שְׁנוּי מְקוּם שְׁנוּי הַשֵּׁם שְׁנוּי מַעֲשֵׂה. וְעוּד נְקוּדִין אִינוּן סְגוּלִין נְהָרִין (נ"א בַּהֲרִין) נְקוּדָה דְאֹרִייתָא, וְאִינוּן נַעֲנוּעִין דְאַתְוֹן, לְקַבֵּל פְּרָקִין וְעַרְקִין, דְּאִינוּן נַעֲנוּעִין דְאַבְרִין דְגּוּפָא. וְאַתְקֵרִיאוּ בְּאֵלִין שְׁמָהָן, ק"דוּמִיָּאֵל (נ"א ק"דוּמִיָּאֵל) (ס"י קְמוּאֵל) מ"לכִּיָּאֵל ע"וּרִיָּאֵל הָא קָמִין בְּאַתְוֹן, פ"דָּאֵל ת"וּמִיָּאֵל ח"סִדִּיָּאֵל הָא פְּתַח, ע"וּרִיָּאֵל ר"זִיָּאֵל י"וּפִיָּאֵל הָא צְרִי, ס"מִטוּרִיָּה (דף קל ע"א) ג"זִרִיָּאֵל (נ"א ג"בִּרִיָּאֵל) ו"עֲנָאֵל ל"מוּאֵל הָא סְגוּל, ש"מִעִיָּאֵל ב"רִכִּיָּאֵל א"הִנִּיָּאֵל הָא שְׂבָא, ח"נִיָּאֵל ל"הִרִיָּאֵל (נ"א ל"הִדִּיָּאֵל) מ"חִנִּיָּאֵל הָא חֵלֶם, ח"זִקִיָּאֵל ר"הִטִּיָּאֵל ק"רִשִּׁיָּאֵל (נ"א ק"דוּשִׁיָּאֵל) הָא חֵרֶק, ש"מוּעָאֵל ר"עִמִּיָּאֵל ק"נִיָּאֵל הָא שֶׁרֶק, ש"מִשִּׁיָּאֵל ר"פָּאֵל ק"דִשִּׁיָּאֵל הָא שֶׁרֶק, הָא תְּמַנְיָא וְעֶשְׂרִין שְׁמָהָן, דְאַתְמַר בְּהוּן (תהלים קיא ו) כַּח מַעֲשִׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ, זְכָאִין אַנְפִּין דְנְהָרִין בְּהוּן אֵלִין שְׁמָהָן, וְאִינוּן לְקַבֵּל י"ד פְּרָקִין דִּיד יְמִינָא וְלְקַבֵּל י"ד פְּרָקִין דִּיד שְׁמָאֵלָא, יְהו"ה אֱלֹהֵינּוּ יְהו"ה, כּוּז"ו בְּמוֹכַס"ז כּוּז"ו, עַלִּיָּהּ אֲתָמַר (שמות כ ג) לֹא יִהְיֶה לָּךְ אֱלֹהִים אַחֲרַיִם עַל פְּנֵי, וְאִם לֹאוּ עַלִּיָּהּ אֲתָמַר (משלי יא כא) יָד לְיָד לֹא יִנְקָה רַע.

חֻטְמָא אַרִיכָא, דָּא הוּא בַר נֶשׁ דְּאִית בֵּיהּ רַחֲמֵי, חֻטְמָא קְמִיטָא מְאַרִי דְרוּגְזָא אִיהוּ, חֻטְמָא עֲקִימָא מְסַטְרָא דְחוּיָא אִיהוּ בְּכָל אַבְר דְּחַב בַּר נֶשׁ הֵהוּא חוּיָא אִיהוּ כְּרִיכָא תַמְן וְעַקִּים לִיָּה, בֵּין בְּאוּדְנִין בֵּין בְּעֵינִין בֵּין בְּחוּטְמָא בֵּין בְּפוּמָא, וְעַלִּיָּהּ אֲתָמַר (קהלת א טו) מְעוֹת לֹא יוּכַל לְתַקּוּן וְגוּמַר, וְכָל כְּאֲבִין דְּבַנֵּי נֶשׂא דְאִינוּן תְּקִיפִין, דְאַתְמַר בְּהוּן (דברים כח נט) וְחֲלִים רָעִים וְנֶאֱמָנִים, הוּא דְנִשְׁיָךְ לוֹן הֵהוּא חוּיָא בְּכַמָּה נִשְׁיכִין בְּהֵהוּא אַבְר דְּחַב, עַד דְאַתְפְּרַע מֵהֵהוּא חוּבָא, וּבְגִינִיָּה אֲתָמַר אֲפִילוּ נַחֲשׁ פְּרוּךְ עַל עַקְבוֹ לֹא יַפְסִיק, לֹא יַפְסִיק בִּיחֻדָּא בְּצִלוֹתִיָּה, וְהָא כְּתִיב בְּכָל פְּקוּדִין (ויקרא יח ה) וְחִי בְּהֵם, וְלֹא שְׁיִמוֹת בְּהֵם, אָמַר לְהֵם בְּגִין דָּא אָמְרוּ אַבְל עַקְרָב פּוּסַק בְּגִין דְקָטִיל. תָּא חֲזִי בְּחוּטְמָא אִית תְּרִין נוּקְבִין, מְחַד נְפִיק רוּחָא, וּמְחַד נְפִיק תְּנָנָא, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב (דברים כט יט) כִּי אֲזַ יַעֲשֶׂן

אף יהו"ה וקנאתו באיש ההוא, ברוחא קריר אמר (שמות טו ח) וברוח אפיך נערמו מים, בתננא דסליק כעשן אמר (שם) נשפת ברוחך כסמו ים.
 אודנין אית בהון אדרין ואכסדרין, ועלייהו אמר דוד שיר למעלות,
 דאינון פי גבוה מעל גבה שמר, וגבהים עליהם (קהלת ה ז), אי אינון
 אטימין אודנין לתתא, הכי אינון אטימין תרעין דשמיעה לעילא לגביהו,
 ואינון תרעין דאתמר בהון (תהלים סה ג) שומע תפלה, שמע ישראל (דברים ו
 ד). מתמן צריך לכוונא בשמיעה. אמר ליה רבי אלעזר, אבא, והא שמיעה
 באן אתר תליא לעילא.

אמר ליה ברי ראיא הוא פסא למזרח, דמתמן נהורא נפיק לעולם, כמה
 דאוקמוה מארי מתניתין, מזרח משם האור יוצא לעולם, יהודה
 איהו למזרח, ואתמר ביה (בראשית מט ט) גור אריה יהודה. מערב דא פומא
 דתמן ערוב דכלא, ותמן מתערבין כל חיילין וכל דרגין, ומחנה אפרים
 למערב, ומטה למערב בין צפון לדרום. שמיעה לקבל שלחן בצפון,
 ותמן דחילו, הדא הוא דכתיב (חבקוק ג ב) יהו"ה שמעתי שמעך יראתי,
 ומחנה דן לצפון, ואזן דמות אל"ף, דאתמר ביה אלף בינה, דאיהי נמי
 עוז לצפון. ריחא לדרום, ריח ניהח ליהו"ה (ויקרא א ט). ואית לחוטמא תרין
 נוקבין, כלין מדינא ורחמי, ואינון י' י', חוטמא ו' באמצעיתא, תרין
 צנורות אינון דיליה, ואתמר לגבי מחנה ראובן לדרום ראו בן, תרין
 נוקבין דחוטמא אינון לקבל לאה ורחל, חוטמא בארז מישור בינייהו
 דא יעקב.

אמר ליה רבי אלעזר, אבא, מנא לך דאימא (נ"א רבינה) איהי לצפון, ובה
 תליא שמיעה, אמר ליה ברי חמשין תרעין אנון דבינה, ובה
 מייחדין כ"ה כ"ה אתוון תרין זמנין בכל יומא, וישראל איהו בן י"ה,
 בינה ודאי פללא דתלת אתוון אבא ואימא וברא, ובגין דא שמיעה בה
 תליא, לית תקונא מאלין ארבע אתוון דלא אתפלילין בה עשר ספירן,
 דאינון יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וארבע אתוון דאינון יהו"ה איהו לא אשתני
 בכל אתר, איהו שמע דשמאלא (דף ק"ג ע"ב) לישראל, ואסתפל בימינא
 עלייהו, ובדרום איהו מרחף עלייהו, הדא הוא דכתיב (בראשית א ב) ורוח
 אלהים מרחפת על פני המים, ובמערב איהו ממלל עמהון, שנויין אינון
 במקאי דגופא, אבל ביה לית שנויא פלל, הדא הוא דכתיב (מלאכי ג ו) אני
 יהו"ה לא שניתי.

ובב"ר אבר ואבר (דאיהו גרא דכל פקודא) בעי בר נש לאמלקא לקודשא בריך
 הוא, ולתקנא ליה אתר דכנא ונקיאי לשריא ליה תמן, ובגין דא

צָרִיף בַּר נֶשׁ לְבַעֲרָא מַנְיָה מְפָל אֲבַר וְאֲבַר, כָּל מַחְשְׁבֵינּוּ וְכָל הִרְהוּרֵינּוּ
 בִישׁוּי דְטַנוּפִין דְאִינוּן קְלִיפִין, וְצָרִיף לְאוּקְדָא לֹון בְּכָל פְּקוּדֵין כְּשָׂרִין,
 דְשָׂרִיין עַל כָּל אֲבַר וְאֲבַר דְאִינוּן נְרוֹת, דְכָל פְּקוּדָא נֵר אֲתַקְרִיאַת, הָדָא
 הוּא דְכְּתִיב (משלי ו כג) כִּי נֵר מְצוּהָ, נֵר יְהוּ"ה נִשְׁמַת אָדָם (שם כ כז), וּבָהּ צָרִיף
 לְמַהוּי (שם) חוֹפֵשׁ כָּל חֲדָרֵי בֵטֶן, וְלְבַעֲרָא מַנְיָהוּ שְׂאוּר וְחִמְץ מוּץ וְתַבְנִן,
 שְׂאוּר וְחִמְץ מִן הָעֶסֶה (ג"א הַטְפָּה), מוּץ וְתַבְנִן מִן הַחֲטָה, לְשָׂרִיא תַמָּן י"ה,
 י' בְּעֶסֶה דְאִיהִי טְפָה, ה' בְּחֲטָה, דְאִיהִי לְבַעֲרָא חֵט מִן ה' דְאֲשַׁתְּאֲרַת
 סֶלֶת נְקִיָּה.

דְּבַר פְּקוּדָא דְשָׂרִיא עַל כָּל אֲבַר וְאֲבַר אֵית לָהּ שֵׁם יְדִיעַ, וְכָל חֲיִילֵין
 וּמְשָׂרִיין דְמִלְאָכֵין דְתִלְיִין מַנְיָה, כְּלָהוּ אֲתַפְנָשׁוּ לְהֵהוּא אֲבַר, וְנִטְרִין
 לִיה מְפָל מְרַעִין בִישׁוּי, וּמָאן דְחָלִיף לֹון אוּ קָרָא לֹון בְּאֲבַר דְלָאוּ דְלָהוּן,
 וְלָאוּ אִינוּן מִמָּנָן עַלִיָּהוּ, אִיהוּ אֲכַחִישׁ סְדוּרָא דְעוּבְדָא דְבְרָאשִׁית, וְלָאוּ
 מִתַּפְנָשׁוּי לְגַבִּיָּה, לְמִלְפָּא דְשׁוּי מִמָּנָן עַל מַלְכוּתִיָּה, וּפְלִיג לֹון עַל כָּל
 אֲתַר וְאֲתַר, וְאָמַר לֹון אֲנִתְ תְּהָא מִמָּנָא עַל אֲתַר כְּדָּ וְכָדָּ, וְאֲנִתְ כְּדָּ וְכָדָּ,
 וְלְכָל חַד שׁוּי לִיה בְּאֲתַר יְדִיעַ, וּבְמַלְהָ יְדִיעַ, לִית לִיה חִלוּף בְּאֲתַר אֲחֵרָא.
 אֲבַר קוּדְשָׁא בְרִיף הוּא דְשְׁלֹטְנוּתִיָּה בְּכָל אֲתַר כְּנִשְׁמַתָּא דְשְׁלֹטְנוּתִיָּה עַל
 כָּל אֲבַר וְאֲבַר, מְלָא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוּ, בְּכָל אֲתַר דְקָרִי לִיה בַּר נֶשׁ
 עֲנִי לִיה, אֶלָּא אִם הֵהוּא אֲתַר דִּיהוּא אֲבַר אִיהוּ פְּגוּם כְּחוּבָה דְעֵבִיד בַּר
 נֶשׁ, קוּדְשָׁא בְרִיף הוּא לָא שְׂרִיא בְּהֵהוּא אֲבַר, דְעַלִיָּה אֲתַמַּר (ויקרא כא יח) כָּל
 אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרַב.

וְאֲבָרִין דְבַר נֶשׁ כְּלָהוּ אִינוּן מְסוּדְרִין עַל סְדְרֵי בְרָאשִׁית, וּבְגִין דָּא אֲתַקְרִי
 בַּר נֶשׁ עוּלָם קָטָן, וּמָאן דְאֲמַלִיף לְקוּדְשָׁא בְרִיף הוּא עַל כָּל
 אֲבַר וְאֲבַר, כְּאֵלוּ אֲמַלִיף לִיה עַל כָּל עֲלָמָא, וְאֲגָרָא דְבַר נֶשׁ דְאֲמַלִיף לִיה
 עַל כָּל אֲבַר וְאֲבַר לָא אֲתִיָּהִיב רְשׁוּ לְגַלְאָה, דְאֵלִין אִינוּן טַעְמֵי מְצוּוֹת
 דְלָא אֲתִיָּהִיבוּ לְגַלְאָה, בְּגִין דְלָא יְהָא בַּר נֶשׁ עוּבִיד לְקוּדְשָׁא בְרִיף הוּא
 עַל מְנַת לְקַבֵּל פְּרִס, אֲבָל בְּרִי מַלִּין אֵלִין דְלָא צְרִיכִין לְאֲתַגְלִיא, יְהוּן
 טְמִירִין בְּלַבָּף, עַלִיָּהוּ אֲתַמַּר (ישעיה כג יח) לְאֲכוּל לְשִׁבְעָה וְלִמְכֹסָה עֲתִיקָ,
 מַלִּין עֲתִיקִין דְלָא אֲתַמְסְרוּ לְגַלְאָה יְהוּן טְמִירִין בְּלַבָּף.

תָּא חֲזִי כַּד בַּר נֶשׁ מִתְעַטֵּף בְּעִטּוּפָא דְמְצוּהָ, וּמְנַח תַּפְלִין, וְקָרִי לִיה
 בְּקָרִיאַת שְׁמַע, הָא תַקִּין לִיה כְּרִסְיָא בְּעִטּוּפָא דְמְצוּהָ, וְהָא אוּקְמוּהוּ
 וְהוּכַן בְּחֶסֶד כְּסָא (שם טז ה), וּבְתַפְלִין אִיהוּ מְעַטֵּר לִיה, הָדָא הוּא
 דְכְּתִיב (יחזקאל כד יז) פְּאָרְף חֲבוּשׁ עֲלֵיךָ, וְקָרָא לִיה בְּקָרָא לְשָׂרִיא עַל כְּרִסְיָא
 דְתַקִּין לִיה שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, הָכִי קוּדְשָׁא בְרִיף הוּא מְתַקֵּן לִיה בְּהֵהוּא עֲלָמָא

פְּרָסְיָא וְעֵטְרָה, וּכְמָה דְאִיהוּ נְחִית לִיה תַּמָּן, וְיָקוּם פְּרָסְיָא בְּגִינְיָה, וְאִמְלִיךְ לִיה עַל כָּל מְלָאכִין (נ"א חִיּוּלִין) וּמִשְׁרֵיין דְתַמָּן, הִדָּא הוּא דְכְתִיב (בראשית א כו) וַיְרִדוּ בְדַגַּת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּגְזֵמֵר, וְרָזָא דְמִלָּה (שמואל א ב ז) כִּי מִכְבְּדֵי אֲכַבְדּוּ וּבִזְיֵי יִקְלוּ.

וּכְמָה דְנְחִית (ס"א דְמוֹנִין) לִיה בְּכְמָה נְגוּנִין דְשִׁירוֹת תּוֹשְׁבָחוֹת וְהוֹדָאוֹת, הָכִי כַד סְלִיק לְעֵילָא פְּלָהוּ חִיוּן דְמִרְפָּבוֹת, וּמִשְׁרֵיין דְמְלָאכִין קַדִּישִׁין, דְחִיוֹת וְאוֹפְנִים וּשְׁרָפִים, פְּתַחִין לִיה (נ"א פְּרִישֵׁן) גְּדַפִּיָּהוּ בְּחֻדְוָא בְּנִגּוּנָא לְקַבְּלָא לִיה, הָא הָכָא אֲגָרָא דְצְלוֹתָא וְתַקּוּנִין דִּילָּה דְאִיהִי פְקוּדָא חֲדָא.

פְּקוּדָא דְבְרִית מִילָּה, בְּגִזִּירוֹ דְעֵרְלָה וּפְרִיעָה, פְּמָה דְאִיהוּ אֲעֵבֵר מַהֲהוּא אֲבָר כָּל אֱלִין קְלִיפִין דְאַלְהִים אַחֲרִים, וְתַקִּין בֵּיה אֲתֵר לְשִׁרְיָא בֵּיה שְׂכִינְתָא תַּמָּן, דְאִיהוּ אוֹת בְּרִית מִילָּה, הָכִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פַּד נְשִׁמְתִּיה (דף קלא ע"א) סְלִיקַת לְעֵילָא, הִדָּא הוּא דְכְתִיב (דברים ל יב) מִי יַעֲלֶה לְנֹו ה' שְׁמִימָה, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲעֵבֵר מִנִּיה כָּל מְלָאכִי חַבְלָה וּמִקְטָרְגִין דְלָא יִקְרְבוּ לְגַבִּיה בְּגִין דְשָׁמָא דִּיהוּ"ה שְׁרִיא עֲלִיה דְתִשְׁפַּח לִיה בְּאֱלִין תִּיבִין מִי יַעֲלֶה לְנֹו ה' שְׁמִימָה, רְאִשֵׁי תִיבוֹת מִילָּה, וְסוֹפֵי תִיבוֹת יְהוּ"ה, בְּשִׁמְיָה סְלִיק לְעֵילָא נְשִׁמְתִּיה, וּבִהֲהוּא זְמַנָּא יִתְקַיֵּים בֵּיה (שם כח ט) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שָׁם יְהוּ"ה נִקְרָא עֲלֵיהּ וַיִּרְאוּ מִמֶּךָ, וּכְמָא דְאִיהוּ מְקַבֵּל עֲלִיה כָּל פְּקוּדֵין דְעֵשָׂה, בְּדַחִילוֹ וּרְחִימוֹ, הָכִי אִמְלִיכִין לִיה לְעֵילָא חִיּוּלִין וּמִשְׁרֵיין, עַל אֱלִין עֲלִמִין דְתַקִּין לִיה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָא, וּמְקַבְּלִין לִיה עֲלִיָּהוּ בְּדַחִילוֹ וּרְחִימוֹ דְמֵאֲרִיהוּן.

וּבְזְמַנָּא דְבֵר נִשְׁ אֲשֶׁתֶּדֶל בְּאוּרִייתָא דְאִיהוּ אוּר, וּבְמִצְוָה דְאִיהוּ נֵר, כְּאֵלוּ נְהִיר עֲמוּדָא דְעֲנָנָא בִימָמָא קָדָם יְהוּ"ה, וְעֲמוּדָא דְאֲשֶׁתָא בְּלִילָא, הָכִי פְּגוּוּנָא דָּא כַד אָזִיל לְהֵהוּא עֲלָמָא, מַה פְּתִיב בֵּיה (שמות יג כא) וַיְהוּ"ה הוֹלֵךְ לְפָנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן לְנַחֲוֹתָם הַדְרֹךְ, וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ לְהָאִיר לָהֶם, לְמָאן לְנִשְׁמָה וְרוּחָא וּנְפִשָׁא דִילִיה, דְאִינוּן לְקַבֵּל כְּהֵן לְוִי וְיִשְׂרָאֵל, וְכָלֵא בְּזַכּוֹ דְאוּרִייתָא דְאִיהִי אוּר וְנֵר.

וְכֵר מָאן דְנָטִיר שַׁבַּת וְאוֹקִיר לִיה וּמְעַנְג לִיה בְּגִין יִקְרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָכִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב לִיה אֲתֵר לְעֵילָא בְּנִיחָא דְלָא טָרַח בֵּיה, וְנַח תַּמָּן מְכָל טָרְחָא דְהֵאִי עֲלָמָא דְטָרַח בְּכְמָה גְּלַגּוּלִין וְעוּבְדִין, בְּרִי תָא חֲזִי, כָּל פְּקוּדֵין אֱלִין תְּלִיין בְּדִיוֹקְנָא דְמִלְכָּא, וְאִית פְּקוּדֵין דְאִינוּן עַל מְנַת לְקַבֵּל פֶּרֶס, וְתְלִיין מְדִיוֹקְנָא דְהֵהוּא נַעַר דְלְעֵילָא, וְצִרִיךְ לְפִרְשָׁא כָּל פְּקוּדֵין דְאִינוּן בְּדִיוֹקְנָא דְמִלְכָּא.

אִית (א'י) דְתִלְיִן מְרִישָׁא, וְאִית (וא'י) דְתִלְיִן בְּעֵינֵינוּ, וְכִמְה מְלֶאכִין
 וּמְשָׂרְיִין עֲלֵאִין דְּאִינוּן עֵינֵי יְהוּ"ה מִמֶּנּוּן עֲלֵייהוּ, וְאִית פְּקוּדִין
 דְתִלְיִין מִן אוּדְנִין, וְכִמְה מְלֶאכִין דְּאִתְקִרְיָאוּ אֲזַנֵי יְהוּ"ה מִמֶּנּוּן עֲלֵייהוּ,
 וְאִית פְּקוּדִין דְתִלְיִין מֵאֲנָפִין, וְכִמְה מְלֶאכִין דְּאִתְקִרְיָאוּ פְּנֵי יְהוּ"ה מִמֶּנּוּן
 עֲלֵייהוּ, דְּאִתְמַר בְּהוּן (יחזקאל א' ו') וְאַרְבַּעָה פְּנִים לְאַחַד, וְאִית פְּקוּדִין דְתִלְיִין
 מְחוּטְמָא, וְכִמְה מְלֶאכִין דְּאִתְמַר בְּהוּן (תהלים קד' ד') עוֹשֶׂה מְלֶאכִיו רִחוּת
 מִמֶּנּוּן עֲלֵייהוּ, וְאִית פְּקוּדִין דְתִלְיִין מִפּוּמָא, וְכִמְה מְלֶאכִים דְּמִמֶּנּוּן עַל
 קָלִין דְּאוּרִייתָא וְעַל דְּבוּרִין, דְּאִתְמַר בְּהוּן (קהלת י"ב) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיף
 אֶת הַקּוֹל וּבַעַל פְּנָפִים יִגִּיד דְּבַר, וְאִית פְּקוּדִין דְתִלְיִין מִיּוֹדֵי דְּמִלְכָּא,
 וְכִמְה מְלֶאכִין מִמֶּנּוּן עֲלֵייהוּ דְּאִתְקִרְיָאוּ יְדִין, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב (יחזקאל א'
 ח') וַיְדִי אָדָם מִתַּחַת פְּנֵיהֶם, וְאִית פְּקוּדִין דְתִלְיִין מִגּוּפָא פְּעֻנְבִין דְּאִתְפְּלָא.
 אָמַר לִיה רַבִּי אֶלְעָזָר, אָפֵא, וְהָא לְעֵילָא הָא אוּקְמוּהָ דְלִית גּוּף וְלִית
 גּוּיָה, אָמַר לִיה בְּרִי, לְעֵלְמָא דְאַתִּי אִתְמַר דְּאִיהִי אִימָא עֲלֵאָה,
 אָבַל לְתַתָּא אִית גּוּפָא בְּעֵלְמָא דִּין דְּאִיהִי שְׂכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְגוּפָא אִיהִי
 אוּרִייתָא, דְּמִינָה תִלְיִין כָּל פְּקוּדִין, וְאִית פְּקוּדִין דְתִלְיִין מֵאוֹת בְּרִית,
 וְכִמְה מְלֶאכִין מִמֶּנּוּן עֲלֵייהוּ דְּאִתְקִרְיָאוּ מֵאֲרִי דְּאוֹתוֹת, דְּאִתְמַר בְּהוּן (בראשית
 א' ט') וְהָיוּ לְאוֹתוֹת, וְעֲלֵייהוּ אִתְמַר לְמֹשֶׁה (שמות ג' יב) וְזֶה לְךָ הָאוֹת, וְהָאִי
 אִיהוּ אוֹת דְּכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם מִמֶּנּוּן עֲלֵיהִי, וְאִית פְּקוּדִין דְתִלְיִין בְּרַגְלִין,
 וְכִמְה מְלֶאכִין מִמֶּנּוּן עֲלֵייהוּ, דְּאִתְמַר בְּהוּן (יחזקאל א' יד') וְהַחִיּוֹת רָצוּא וְשׁוּב,
 וְאִתְמַר בְּהוּן (שם ט') וְרַגְלֵיהֶם רַגְלֵי יִשְׂרָאֵל, וְהָכִי תִלְיִין כְּלָהוּ מִגּוּפָא, בְּשַׁעְרָא
 דְתִלְיָא מְרִישָׁא, וְכָל נִימָא וְנִימָא אַחְזִי דְּאִיהוּ מְלֶאכִין דְתִלְיָא מְרִישָׁא.
 וְכָרְ מָאן דְּפִשַׁע בְּפְקוּדָא, כְּאֵלוּ פִשַׁע בְּדִיוּקְנָא דְּמִלְכָּא, זַפְּאָה נִשְׁמַתָּא
 דְּאִיהִי בְּדִיוּקְנָא דְּמֵאֲרִיָּה, דְּמִקְיִים פְּקוּדִין אֵלִין, דְּמִינָה תִלְיִין כָּל
 מְלֶאכִין אֵלִין דְּאִתְקִרְיָאוּ עֵינֵי יְהוּ"ה אֲזַנֵי יְהוּ"ה, וְכָל תְּקוּנִין וְחִיילִין
 וּמְשָׂרְיִין דְּגוּפָא דְלְעֵילָא, וְכַד סְלֶקְתָּ נִשְׁמַתָּא כָּל אֵלִין חִיילִין סְלֶקִין עִמָּה,
 וְכַד נִחְתָּא כָּל אֵלִין חִיילִין נִחְתִּין עִמָּה, אִיהִי סְלָם, וְהִנֵּה מְלֶאכִי
 אֱלֹהִים (בראשית כח יב) סְלֶקִין וְנִחְתִּין בְּהָ, בְּהָ מִמֶּשׁ, וְכַד סְלֶקָא, קָלָא נִחִית
 בְּרוּמֵי רְקִיעִין לְכָל חִיילִין וּמְשָׂרְיִין, הָבּוּ יִקְרָא לְדִיוּקְנָא דְּמִלְכָּא.
 מְצוּה (דף קלא ע"ב) דְּכָל פְּקוּדָא, בִּיה שְׂרִיא יְהוּ"ה, הוּא אֲשַׁתְּפַח בְּכָל אָבַר
 וְאָבַר, הוּא אֲשַׁתְּפַח בְּאַרְבַּע גְּוֹנִין דְּשַׁעְרָא וּבְאַרְבַּע גְּוֹנִין דְּעֵינָא,
 וּבְאַרְבַּע אֲדָרִין דְּאוּדְנָא, וּבְאַרְבַּע גְּוֹנֵי דְּאֲנָפִין, וּבְקָלָא וּבְדְּבוּרָא וּבְקִרְיָאָה
 וְאִמִּירָה, (ובְּשִׁיחַ דִּדְיוֹן) וּבְכָל אָבַר וְאָבַר דְּגוּפָא אִיהוּ יְהוּ"ה, מִמֶּנָּא עַל כָּל
 מְצוּה וּמְצוּה, דְּבִיה מְצוּה בְּאִתְּ בִּשְׁ, מִ"צ י"ה, פִּי"ן ו"ה, הָא מְצוּה

יהו"ה, מצפץ, יהו"ה בא"ת ב"ש מצפ"ץ. וברי, כל אברין אתקריאו פנויין לשמא דיהו"ה, וכל מלאכין דתליין מההוא אבר פלהו סלקין ונחתין בשליחותיה, וכל מאן דקרא למלאכין ולכנויין ולא בההוא אבר דממנא עליה, לית סליק פעולה בידוי.

רישא איהו פנויאי דשם אהי"ה, וכל מלאכין, וממנן דהויות, מהכא תליין, וביה שאלין מלאכין איה מקום כבודו להעריצו, אי"ה רשים באהי"ה, ותמן הי"ה דסליק בחושפן כ' דאיהו פתר, איהו רשים בא"ב ג"ד ה"ו ז"ח ט"י, (אהי"ה) אל"ף ה"א יו"ד ה"א איהו רזא דעשר אתוון מעילא לתתא, האי איהו פתר בריש פלהו שמהן, ולעילא מגיה יו"ד ה"י וא"ו (ג"א ו"ו) ה"י, אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, לעילא מגיה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וכלהו סלקין לארבעין ותריין אתוון, ואלין אינון אתוון דאתבריאו בהון שמיא עלאין, וארצות החיים, דאלין אתקריאו שמי השמים, ומאן דברא בהון פלא, אומנא דכלא, עלת העלות מתעלה על פלא, הוא בריק לכלא, ולעילא מפל ברכאן, הדא הוא דכתיב (נחמיה ט ה) ומרום על כל ברכה ותהלה, ולא צריק איהו ברכאן מאחרא, דלית עליה מאן דאשפע ליה.

ברי אית פקודין דתליין ברגלין, דאתמר בהון (יחזקאל א ז) ורגליהם רגל ישרה, (שם יז) על ארבעת רבעיהם, בלכתם ילכו, דא אדנ"י, דעליה אתמר (תהלים פה יד) צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו, ואינון מאת אדנים למאת הכפר, דנחתין למאה ברכאן, ודא ק' מן צדקה דאיהי צלותא, צ' תשעים אמנים, ד' ארבע קדושות, ק' מאה ברכות, ה' חמשה חומשי תורה, והאי צדקה איהי אימא עלאה, צדק אימא תתאה, דאתמר בה (שם) צדק לפניו יהלך, (ישעיה מא ב) צדק יקראהו לרגלו, דא דינא ודא רחמי, צדק אימא תתאה, צדקה אימא עלאה.

כל פקודין דהליכה תליין ברגלין, פגון הליכה לבי פנישתא, הליכה לברית מילה, הליכה למת מצוה, או לכל הליכה דמצוה, והאי פקודא דברית מילה תליא בצדיק, וצדקה בידין מן נתן תתן, כל פקודין אינון משולבין אלין עם אלין הדא הוא דכתיב (שמות כו יז) משולכות וכו', וכן תפלין תליין ברישא ובידא שמאלא, ציצית על כתפא, מצות ללמוד וללמד בפומא, וכן צלותין תליין בפומא, והכי מצות שופר ברוחא דנשיב ביה בפומא, וההוא רוחא אתעביד קלא, וכן קרבנין דאינון ריח ניחח ליהו"ה תליין בחוטמא, ואעי בוסמין דאבדלתא, וכל דינין תליין בדבורא,

וכן בעיניו, כִּמְה דְאוּקְמוּהוּ מְאִירי מְתַנִּיתִין אִין לְדִיִּין אֶלָּא מַה שְּׁעִינִי רֹאוּת.

וְאִית פְּקוּדִין דְתַלְיִין בְּשִׁמְיעָה כְּגוֹן קְרִיאַת שְׁמַע, אוּ פְּקוּדִין אֶחָרִינִין, דְּאֶתְמַר בְּהוֹן אִם הַשְּׁמִיעַ לְאֲזִנּוֹ יֵצֵא, וְדָא תְּקִיעַת שׁוֹפָר, סוּף סוּף בְּאַלִּין אַבְרִין תַּלְיִין כָּל פְּקוּדִין, אֶלָּא פְּקוּדָא דִּירְאָה וְאַהֲבָה אֵלוֹ תַּלְיִין בְּמוֹחָא וְלִבָּא, וְכָל פְּקוּדִין דְעֵשִׂיָּה כְּגוֹן סוּפָה וְלוּלָב תַּלְיִין בִּידִין, וּבְאַלִּין תְּקוּנִין (כ"א פְּקוּדִין) צְרִיף בְּר נֶשׁ לְאַשְׁתְּמוּדְעָא כָּל מְלֶאכְיָא דְאֶתְקָרִיא עֵינֵי יְהו"ה אֲזִנֵּי יְהו"ה, וְאִינוּן דְּאֶתְמַר בְּהוֹן (תְּהֵלִים קד ד) עוֹשֶׂה מְלֶאכְיוֹ רוּחוֹת (מְשֻׁרְתֵי אֵשׁ לוֹהֵט), דְּתַלְיִין בְּחוּטְמָא, וּמְלֶאכְיָן דְּאֶתְמַר בְּהוֹן (קְהֵלֵת י כ) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיף אֶת הַקּוֹל דְּתַלְיִין בְּקֶלָא, וּבַעַל כְּנָפַיִם יִגִּיד דְּבַר (שם) דְּתַלְיִין בְּדַבּוּרָא, וּמְלֶאכְיָן דְּתַלְיִין בְּעֵשִׂיָּה, כְּגוֹן וִידֵי אָדָם (יחזקאל א ד), וּמְלֶאכְיָן דְּאֶתְקָרִיא אוֹתוֹת, דְּתַלְיִין בְּצַדִּיק (דף קלב ע"א) דְּאֶתְמַר בְּהוֹן (ירמיה י ב) וּמְאוֹתוֹת הַשָּׁמַיִם אֵל תַּחְתּוֹ, וּמְלֶאכְיָן דְּתַלְיִין בְּרַגְלִין, דְּאֶתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל א יד) וְהַחִיּוֹת רְצוּא וְשׁוֹב, וְנִעְנוּעָא דְכֻלְהוּ יְהו"ה, וְצְרִיף לְמַנְדַּע נְקוּדָה דִּילִיָּה, בְּכָל אֶבֶר וְאֶבֶר נְקוּדָה דְּאֶתְחַיֵּיב לְמְלֶאכְיָא דְאִיהוּ (אור) מֵיָם, וְלְמְלֶאכְיָא דְאִיהוּ אֵשׁ, וְלְמְלֶאכְיָא דְאִיהוּ רוּחַ, דְּכָל נְקוּדִין אִינוּן אֲשָׁא וְרוּחָא וּמִיָּא, מְלָכוֹת עֶפֶר מְאָנָא דְכֻלְהוּ עֲלֵאִין דְּתַלְיִין מְסַפִּירָן, וְלִתְתָא הָכִי אִית מְלֶאכְיָן דְּתַלְיִין מְכַסָּא וּמְלֶאכְיָן וְאוּפָן, דְּמִתְמָן נִשְׁמָה וְרוּחָא וּנְפִשָׁא, גּוּפָא מְאָנָא דְכֻלְהוּ, מִיכָא"ל אִיהוּ מִיָּא, וְאִיהוּ מְמוּנָה עַל יָמָא, וּבְגִין דָּא פִּד אַעֲבַר מִשָּׂה לְיִשְׂרָאֵל בְּיָמָא, בִּיה שִׁבַּח לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, הִדָּא הוּא דְכֻתִּיב (שְׁמוֹת טו יא) מִי כִּימוֹף בְּאֵלִים יְהו"ה, גְּבִרִיא"ל מְמוּנָה עַל אֲשָׁא, אוּרִיא"ל עַל רוּחָא, רְפָא"ל עַל עֶפְרָא, מְאֵלִין תַּלְיִין כְּמַה רַבִּי רַבּוּן דְּמְלֶאכְיָא דְתַלְיִין מְנִיָּהוּ.

בְּרִי, אַגְרָא דְאַלִּין פְּקוּדִין דְּתַלְיִין בְּאַלִּין אַבְרִים, הוּא דְמָאן דְּמִיחַד לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, בְּשִׁכְיִנְתִּיהָ בְּהַאי עֲלֵמָא, קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא מְזוּוג לִיה בְּבֵת זוּגִיָּה לְהַהוּא עֲלֵמָא, וּמָאן דְּקָרִיב לִיה לְשִׁכְיִנְתִּיהָ קָרְבָּנָא, קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא מְקָרֵב לִיה בְּבֵת זוּגִיָּה, וּמָאן דְּעֵבִיד לִיה בִּי מְקַדְשָׁא, הִדָּא הוּא דְכֻתִּיב (שם כה ח) וַעֲשׂוּ לִי מְקַדָּשׁ, קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא עֵבִיד לִיה בְּהַהוּא עֲלֵמָא בֵּית לְדִיִּירָא (לִיה) תְּמָן דְּאִיהוּ קִדְשׁ קִדְשִׁין, וּמָאן דְּעֵבִיד לִיה סָפָה, קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא מְסַכֵּף עֲלִיהָ בְּהַהוּא עֲלֵמָא, וְאַגִּין עֲלִיהָ מְכָל מְלֶאכְיָן חֲבֵלָה פִּד נְפִיק מְהַאי עֲלֵמָא וְאֲזִיל לְהַהוּא עֲלֵמָא.

וְכִי מָאן דְּמְבַרֵךְ לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, וּמְקַדֵּשׁ לִיה בְּצִלוֹתִיהָ בְּהַאי עֲלֵמָא, קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא מְבַרֵךְ לִיה בְּהַהוּא עֲלֵמָא, וּמְקַדֵּשׁ לִיה, וְלִית

קדושה פחות מעשרה, אוף הכי עביד ליה קודשא בריה הוא עשרה חופות בגן עדן, דקדושין דקודשא בריה הוא עם שכונתיה, אינון קדוש קדוש קדוש, ושבע ברכאן דיליה אינון בקריאת שמע, בשחר שתיים לפניה ואחת לאחריה, ובערב שתיים לפניה ושתיים לאחריה, הא שבע, ויחוד דיליה שמע ישראל, והכי קודשא בריה הוא מברך ליה ולכלה דיליה, ומקדש ליה עמה בקדושה, ומייחד תרוניהו, וכלא מדה פנגד מדה.

סוף בכל מה דאשתדל בר נש בפקודוי דקודשא בריה הוא, בגיניה ובגין שכונתיה, הכי אשתדל קודשא בריה הוא בגין בר נש ובת זוגיה בהוא עלמא, זפאה חולקיה מאן דישתדל למעבד רעותיה, דלית פומא יכיל למימר אגרא דיליה בהוא עלמא דאיהי לדרי דרין, בר נש עביד לקודשא בריה הוא רעותיה דאיהו לפום שעמא בהאי עלמא, ובגי ליה בגינא ביה, קודשא בריה הוא בני ליה לבר נש בעלמא דיליה בגינא לדרי דרין, זפאה מאן דשריא ליה בכל אבר ואבר דיליה למעבד ליה אתר לשריא תמן, ולאמלקא ליה בכל אבר ואבר, דלא יהא ביה אבר פנוי מניה, דאם חסר אבר חד דלא שריא עליה קודשא בריה הוא, בגין ההוא אבר אתחזר לעלמא בגלגולא, עד דאשתלים באברין דיליה, למיהוי כלהו שלמין בדיוקנא דקודשא בריה הוא, דאם חסר חד לאו איהו בצלמו דקודשא בריה הוא.

פומא עקימא לא שריא ביה קודשא בריה הוא דאיהו מום, כל שפן אם דבורא דיליה עקים, עליה אתמר (קהלת א טו) מעות לא יוכל לתקון, פומא ולבא אינון לקבל אורייתא דבכתב ואורייתא דבעל פה, קלא ודבור דנפיק מתרוניהו איהו ו"ה, צריך לאפקא ליה בדחילו ורחימו די"ה, ואם לאו, לא שריא תמן יהו"ה.

שפון אריכין מסטרא דאנשי חיל, רחבין מסטרא דיראי אלהים, שפון פינוניים מסטרא דאנשי אמת, זעירן בעגולא מסטרא דשונאי בצע, פמה קלין ודבורין נפקין מפומא מיד דנפקין מפומוי פמה מלאכים דאתקריאו עופין נטלין מלולין הפומא. חמש תקונין אינון בפומא, דאתמר בספר יצירה, אחה"ע בומ"ף גיכ"ק דטלנ"ת זסשר"ץ, ובהון (דברים כד ו) אבנים (דף קלב ע"ב) שלמות תבנה לקודשא בריה הוא בכמה צלותין ופולחנין, ועלייהו אמר יעקב וישכב במקום ההוא (בראשית כח יא), וישכב וי"ש כ"ב אתון במקום ההוא, וי"ש (משלי ח כא) להנחיל אוהבי יש, כ"ב בך יברך ישראל (בראשית מח כ), בך בטחו אבותינו (תהלים כב ה), כי בך

אָרוֹץ גְּדוּד (שם יח ל), וּבֶךְ בַּחַר יְהו"ה (דברים ז ו), אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בְּךָ (שמות לב יג), נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה בְּךָ (שיר א ד), בְּהוֹן בְּרוּךְ כְּבוֹד יְהו"ה מִמְקוֹמוֹ (יחזקאל ג יב).

דִּיקָנָא, בְּסֵפֶר בֶּן סִירָא, קָלִיל דִּיקָן קוֹרֵטְמָן, עַב דִּיקָן אִיהוּ בְּרַבּוּיָא דִּלִּיחָא בְּלַחוּתָא דִּילִיָּה, וּבְגִין דָּא אִיהוּ פְּתִיָּא שְׁטִיָּא, (אמר רבי שמעון) מָאן דִּלִּית לִיָּה דִּיקָנָא בְּאַנְפוּי וּבְפוּמוּי אֶלָּא זְעִיר, הוּא פְּקִחָא (פְּקִיָּא), דְּמָרָה יְרוּקָא אִיהי אֲתַגְבַּרְתָּ עָלֶיהָ, וְלִית בֵּיהּ לַחוּתָא כָּלֵל, דִּיקָנָא בִּינוּנִית דָּא אִיהוּ אִישׁ תָּם, דְּעֵתִיָּה שְׁלִים, מָאן דִּלִּית לִיָּה דִּיקָנָא בְּאַנְפוּי כָּלֵל, מָרָה קְרִירָא וַיִּבְשָׁתָא אֲתַגְבַּרְתָּ עָלוּי, לִית בֵּיהּ לַחוּת וְחַמִּימוֹת כָּלֵל, מְאִרִי דְעַצִּיבוּ אִיהוּ, עוֹבְדוּי פְּאַתְתָּא.

תָּא חֲזִי אִית בְּנֵי נֶשָׂא דְמַמְלָלָן בְּנַעֲנוּעָא דְעֵינִין, וְאַחֲרָנִין בְּנַעֲנוּעָא דִּידִין, וְאַחֲרָנִין בְּנַעֲנוּעָא דְרִישָׁא, וְאַחֲרָנִין בְּנַעֲנוּעָא דְגוּפָא, וְאַחֲרָנִין בְּנַעֲנוּעָא דְרַגְלִין, דָּא אִיהוּ דְבְּכָל אֲתַר דְנִשְׁמַתִּיָּה בֵּיהּ, תַּמָּן עָבִיד נַעֲנוּעָא יִתִּיר בְּהָהוּא אֲתַר.

אָמַר לִיָּה רַבִּי אֶלְעָזָר, אָבָא, וְכִי נִשְׁמַתָּא לָא אִיהי בְּאַתַּר יְדִיעָא בְּלָבָא, וְאַתְפְּשִׁטוּתָהּ בְּכָל אַבְרִין דְּלָבָא, אָמַר לִיָּה בְּרִי, וְהָא כְּתִיב בְּהָ (רות ג ז) וַתִּגַּל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכַּב, כְּפּוּם עוֹבְדוּי דְבַר נֶשׁ הָכִי נִפְיָא לָהּ מֵאַתְרָהָא, וְנַחֲתִית לָהּ לְבַר מֵאַתְרָהָא, כְּגוּוֹנָא דְשְׁכִינְתָּא דְאַתְמַר בְּהָ (ישעיה נא) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שְׁלַחְהָ אִמְכֶם, וַתִּיּוֹבְתָא שְׁלִימְתָא, מָאן דְּאַתִּיב לָהּ לְאַתְרָהָא דְהוֹת בְּקַדְמִיתָא, דְּבִזְמַנָּא דְנִשְׁמַתָּא אִיהי בְּלָבָא אֲתַקְרִיאַת מְטְרוֹנִיתָא, כַּד נִפְקַת מִלָּבָא לָא אֲתַקְרִיאַת מְטְרוֹנִיתָא, כְּפּוּם חוּבוּי דְבַר נֶשׁ הָכִי נַחֲתִית לָהּ מִדְּרָגָא לְדְרָגָא וּמֵאֲבָר לְאֲבָר, עַד דְנַחֲתִית לָהּ לְרַגְלוּי, וְכְפּוּם זְכוּוֹן דִּילִיָּה הָכִי סְלִיקַת, עַד דְסְלִיקַת לְאַתְרָהָא, וּבְגִין דָּא בְּכָל אֲתַר דְנַחֲתַת, תַּמָּן עָבַדַת תְּנוּעָה יִתְרָה בְּהָהוּא אֲבָר יִתִּיר מֵאַחֲרָנִין.

שְׂרַטוּטִין דִּידִין אֲשַׁבְּחָנָא דְאִינוּן כְּעַנְפִין דְּאִילָנָא, מְנַהוֹן אֲרִיכִין, מְנַהוֹן קְצָרִין, מְנַהוֹן מְשֻׁלְבִין, מְנַהוֹן בְּעַגּוּלָא זְעִירִין.

אֲשַׁבְּחָנָא בְּרָזָא דְמַתְנִיתָא, דְטוּרִין רַמְאִין עַמִּיקִין, גּוֹ סוּסְפִיתָא, קוּנְטְרָא, קְטָרָא דְקְטָרִין, תַּמָּן הָוָה חַד אוֹכְמָא בְּלָא רַגְלִין, מְפַכְכְּףּ הַפּוּכִין, גּוּף טְרִיף, כַּד הָוָה יְתִיב אָזִיל, כַּד הָוָה יְתִיב, כַּד הָוָה אָזִיל מִהַפְּךָ טוּרִין, כַּד הָוָה יְתִיב מְעַקֵּר טְנָרִין, מָאן דְאַעֲרַע בֵּיהּ טְרִיף לִיָּה וְקָטִיל לִיָּה, וְלָא אֲהַנִּי, זְפָאָה אִיהוּ מָאן דְאַסְתַּמַּר מַנְיָה.

כַּר דִּיוֹקָנִין דְבְּנֵי עֲלָמָא בֵּיהּ רְשִׁימִין, כַּר צִיּוּרִין בֵּיהּ מְצוּיָרִין, כַּר גְּוּוֹנִין בֵּיהּ מְרַקְמָן, דְסְטָרִין אַחֲרָנִין כְּמָה עַנְפִין תְּלִיין מַנְיָה, דְשְׂרַבִּיטִין

דנורא מלהטא דזריק, פמה גלגלין סחרין ליה, פלהו מליין עיינין דגומריין
 דנורא מלהטין, מנהון מזדעזעאן חזילין ומשריין, לית בהון רחמנותא
 כלל, זכאה איהו מאן דאסתמר מניה.

ביה רשומין דיוקנין דחיוון בישין, דאינון מזל אריה, מזל שור מועד,
 מזל נשר, מזל אדם, כל נוני ימא מסאבין ביה מצויירין, ועופין
 וחיוון דסטרא דמסאבו ביה רשימין ומצויירין, דכלהו מועדין לקלקל,
 פמה שרביטין ונצוצין אזדריקו מניה על בני נשא, ואינון נשמתין
 דחייביא, דקא מרפיבין על בני נשא, מנהון דכורין מנהון נוקבין, לזמנין
 מרפיבין נוקבין על דכורין, לזמנין דכורין על נוקבין, פד אזדריקו לא
 אזדריקו לאתר ידיעא, אלא כל חד באתר דלא (דף קלג ע"א) מיניה. ווי לון
 לאינון טיפין, דאינון נצוצין ושרביטין אערעו בינייהו, אלין שטיין דלא
 מסתמין גרמייהו בזווגא דלהון, מרפיבין לון בהון, ואתעביד אילנא
 דעץ הדעת טוב ורע.

נוקבא אית ליה דאתקריאת להט החרב המתהפכת, דכל גלגולין
 דנשמתין ביה מתהפכין, לזמנין מטה לנחש, לזמנין נחש למטה,
 והכי מתהפכא דכורא לנוקבא, נוקבא לדכורא, ואלין דהפכין לשלחנם
 גרמין הפוכין אלין. הפכפך דכלהו להט החרב המתהפכת מרע לטוב
 ומטב לביש, והכא רזא דצדיק ורע לו רשע וטוב לו, ודא איהו גולל
 אור מפני חשך וחשך מפני אור, מאן דאלים גבר, פד אלים נוקבא על
 דכורא בגלגולא דיליה לית ליה דיקנא, עקר הוא, עובדוי פבעירא,
 תועבה איהו.

והכי אינון מתהפכין דרגין מדינא לרחמי ומרחמי לדינא, פגוונא דסטרא
 דדכיו הכי מתהפכין מסטרא דמסאבו, אם אלים גבר, והוא יהיה
 פרא אדם ידו בכל (בראשית טז ב), ואם אלימא נוקבא יד כל בו, אית שלטנותא
 לביש ואית שלטנותא לטב, אית שלטנותא דשליט (סליק) דא על דא,
 ואית שלטנותא דניאופין, פד שליט זונה עליה, פלהו בעירן אתנין עליה,
 פמה דאשפחנא פנבוכדנאצר, דאתמר ביה (דניאל ד כב) ומפני אנשא טריד
 ועשבא כתורין ליה יטעמון עד דשבעה עדנין יחלפון עלוהי, דאינון
 שבעה פכבי דיליה, יתחלפון עלוהי מדכורין לנוקבין, ובגין דא פד
 גלגולא דנוקבא קא רכיבת עליה, עובדוי איהו פאתתא, פד מליל מליל
 בפתיחו דידין, וקליה ודבוריה וכל עובדוי פאתתא, תועבה איהו, ובגין
 דא מברכין ישראל עמא קדישא, ברוך אתה יהו"ה אלהינו מלך העולם
 שלא עשני אשה.

אמר ליה רבי אלעזר, אבא, שמענא דאית נפשא דמרקיבין לה בכלבא, ובגין דא אמר דוד (תהלים כב כא) הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי, מאי יחידתי דא נשמתא, וכי נשמתא אתרכיבת בכלב, אמר ליה ברי אין, בההוא ערל נחש הקדמוני דפתי לחוה ולבני נשא, דא איהו כלב, ודא יצר הרע דאתא בההוא עלמא מורכב עליה לקבלא עונשיה.

ואית נשמתינ אחרנין דקא אתיין בגלגולא בכמה חיון, דאתקריאו מזל אריה, מזל שור, מזל נשר, מזל בתולה, מזל עקרב, מזל טלה, מזל מאדים, מזל נחש, מזל דגים, פמה דאשפחנא בתרין עשר שבטין דאתמתילו לחיוון, דא לאריה גור אריה יהודה (בראשית מט ט), יוסף בכור שורו, יששכר חמור גרם, יהי דן נחש עלי דרף, בנימין זאב יטרף, וברי כל דא רזא דגלגולא דיצר הרע, אית למאן דאיהו דמיא לאריה, ואית למאן דאיהו דמיא לחווא, ואית למאן דאיהו דמיא פחמור, לכל בריין אשתני פפום עובדיהון, וכפום שעתא דאתעבידו בה.

ועם כל דא זפאה נשמתא דשליט עליה ורכיב עליה, פבר נש דרכיב על סוסיא או על חמריה, ווי ליה למאן דחווא שליט עליה, האי אתקרי רשע גמור, ומאן דאיהו שליט עליה איהו אתקרי צדיק גמור, ועליה אתמר (ישעיה מג ד) ואתן אדם תחתך, אדם בליעל איש און, ולאמים תחת נפשך (שם), דכד בר נש איהו שליט על יצריה, הכי איהו שליט על כל שנאוי, ואם יצריה שליט עליה שנאוי שלטין עליה.

וברי אשפחנא במתניתין, ברזא דשרטוטין וציורין וגוונין, בסתרא דרזין טמירא דטמירין, דאדם דבריאה דאיהו קדמון לכל קדומים רכיב באריה, סטא לימינא, ועביד שרטוטין, דאינון אורחין ושבילין דימא דאורייתא, דעלייהו אתמר (שם מג טז) הנותן בים דרף ובמים עזה נתיבה, אדם דיצירה רכיב בשור וסטא לשמאלא, ונטיל אשא בפמייה (דף קלג ע"ב) וצייר ציורין, אדם דעשיה רכיב בנשר ונטיל רוחא בפומוי וסטא למזרח באנפוי, ועבד גוונין בעיינין באנפין. אמר ליה מאן אדם דבריאה ויצירה ועשיה הכא, אמר ליה ברי האי איהו דאתמר ביה ואדם אין, ומותר האדם מן הבהמה אין (קהלת ג יט), ואיהו אדם דבריאה, דבהאי פרא עלת העלות כל בריין, אדם דיצירה חכמה, עליה אתמר (איוב כח כ) והחכמה מאין תמצא, דאיהו י' מאין, דביה צייר כל ציורין דעלמא, ביה צייר עיינין וחוטמא נוקבין דחוטמא נוקבין דאודנין ופומא, כל נקודין וציורין דאינון עזקא לאת י', ואיהי בהון פאכנא בריש עזקא, אדם דעשיה דא

ו' מאינן, בינה, איהי אם כל חי, מעשה בראשית, בה אתעבידו כל עובדין
דעובדא דבראשית, וגוונין.

אריה דביה עביד שרטוטין, דא חסד ימינא, שור דביה צייר ציורין, דא
גבורה, נשר באמצעיתא, דבה אשתמודעו כל גוונין, ודא תפארת,
שפירו דכלא, דכל גוונין נהרין ביה, ונצח הוד יסוד אינון לקבל תלת
אבהן.

בר שרטוטין וציורין ועובדין, אינון אתחזיין בשכינתא תתאה, דאיהי
דמות אדם, ועלה אתמר ^(הושע יב יא) וביד הנביאים אדמה, פלא אתחזי
בה לתתאה, ולית בר נש יכיל למנדע ולאסתפללא בשרטוטין וציורין
וגוונין דלעילא אלא בה, ובגינה אתמר ^(שמות לג כג) וראית את אחורי, אבל
לעילא מינה ופני לא יראו ^(ש). דלית בריה דיקילא לאסתפללא תמן,
בתקיפו דצחצוחים, ונהורא דגוונין, דעלייהו אתמר ^(שם כ) כי לא יראני
האדם וחי, וכי באנפוי דמשה לא הוה יכלין לאסתפללא, כל שפן בעמודא
דאמצעיתא, דאיהו כליל כל שרטוטין וציורין וגוונין, וביה נהרין בלהו,
ואיהו כליל בכלהו ^(כלל דבלהו).

ובגין דא אתקרי ש, כליל תלת ענפין דאינון תלת אבהן, ודא איהו רזא
ושכבתי עם אבותי ^(בראשית מז ל). ובגין דא מלכות איהי ב"ת יחידה,
שב"ת, דבה אתגליין כל גוונין ושרטוטין וציורין לבני נשא, ובה יכלין
למנדע כל מה דלעילא, ולא באתר אחרא, דאיהי פגוונא דאספקלריאה,
דאשתמודע בה פרוצופין דאנפין. שרטוטין דידין אינון אילנא דחיי, כד
אינון פתיחן למעבד טיבו, כשושנה דאיהי פתיחא לקבלא, ולארקא
ריחא טבא.

ואית עובדין טבין דאינון איפא לאילנא, פגון צדקה, וכמה פקודין
דתליין בידין למעבד בהון טיבו, ידין דלא אתחזיין בהון שרטוטין,
לאו איהו דיוקנא מאילנא דחיי, ואית שרטוטין בארז מישר מסטרא
דיצרא טבא, ואחרנין מסטרא דיצרא בישא, דאלין פתיחין לטיבו, ואלין
פתיחין לביש, ואית דמורכבין אלין באלין, אילנא דטוב עם רע, ורע
עם טוב, אלין אינון דידיהון זמנין עבדין טב וזמנין עבדין ביש, ידין
דעבדין טיבו כל יומוי, אלין אינון מאילנא דחיי, ואלין דעבדין טוב
ורע, אלין אינון מאילנא דטוב ורע, וידין דכל יומוי עבדין בהון עובדין
בישין, דא איהו מאילנא דאתמר ביה ^(ישעיה ה ב) ויקו לעשות ענבים ויעש
באושים, ואית אילנא דלא עביד פירין, ואיהו עקר, אלין אינון דלית
בהון עובדין טבין, ובגין דא אמרו מארי מתניתין לא המדרש עקר אלא

הַמַּעֲשֶׂה הוּא הָעֵקֶר, וּבִגְיִן דָּא עֵקְרָא דְשִׁרְטוּטִין וְצִיּוּרִין וְגוֹוְנִין אִיהוּ עוֹבְדָא.

בת עין איהי אספקלריאה, אף על גב דאיהי אוכמא, בה אתחזיין כל פרוצופין וגוונין דאנפוי דבר נש, כד סתים בר נש עינא איהו מחשבה סתימא, א קמ"ץ איהו, קמ"ץ סתים, עינא איהו י' בעגולא דיליה, ו' באורכא דיליה, כד אתפתח אתפתח בה' תתאה, כד נהיר נהיר בה' עלאה, בההוא זמנא דאתפתח בה' עלאה אתמר (דף קלד ע"א) בעינא (יחזקאל א א) נפתחו השמים ואראה מראות אלהי"ם, דאינון חמש אור דעובדא דבראשית, דכלילן בה' עלאה, חמש אור דנהרין בחמש גוונין, שבתא"י פתיא אוכמא, כל גוונין אתחשכאן ביה, איהו גוון גחון דחויא, דאתמר ביה (בראשית ג יד) על גחונה תלך ועפר תאכל כל ימי חייה, עפר איהו קר ויבש, הכי טחול קר ויבש, ובגין דא ועפר תאכל כל ימי חייה.

תא חזי לאו למגנא אמרו קדמאין, אין הרוכב טפלה לסוס אלא הסוס טפלה לרוכב, דסוס איהו נוקבא, לרוכב דאיהו אדם, אם זכה אתמר ביה (שם ב יח) אעשה לו עזר, ואם לאו כנגדו יצר הרע, עליה אתמר (קהלת ז כו) ומוצא אני מר ממות את האשה, ודא טחול שבתא"י, עזר דא שכנתא, עלה אתמר (משלי יח כב) מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מיהו"ה, ובגין דא הו' אמרי מארי מתניתין, מצא או מוצא.

לזמנין תשפח סוסיא דאתגאה ואפיל לרוכבו תחותיה, דא אתתא בישא, לזמנין תשפח אדם רכיב על סוסיא, לזמנין איש, לזמנין עבד, כגוונא דא תשפח לזמנין דאית גוף דאיהו סוס שפיר בכל תקונוי, ועביד עובדין בישין, בגין דאית ליה ההוא נפש דרכיב עליה, דאיהו אדם רע עבד או ממזר, ובגין דא אוקמוהו מארי מתניתין, לא המדרש עקר אלא המעשה הוא העקר, ולזמנין תשפח סוסיא בישא דאיהו גופא, דאית ליה דיוקנא בישא, ומאן דרכיב עליה איהו טב, וסטי ליה למעבד עובדין טבין, ודא איהו מטה כלפי חסד, ומאן דאית ליה דיוקנא שפירא ועובדין טבין, דא צדיק וטוב לו.

והכי איהו מאן דאיהו צדיק ובת זוגיה צדקת, מאן דאיהו דיוקניה בישא ואיהו שפיר בעובדוי, דא צדיק ורע לו, והכי איהו מאן דאיהו צדיק ובת זוגיה בישא, ומאן דאיהו דיוקנא בישא ועובדוי בישין, דא איהו רשע ורע לו, והכי איהו מאן דאיהו רע ואתתיה רעה, הכא אשתמודעין תלת גלגולין, רשע וטוב לו מאן דעובדוי בישין ודיוקניה שפירא, ואתתיה צדקת שפירתא בעובדאה.

דגלגולא גרים דא למהוי בר נש צדיק וטוב לו, צדיק ורע לו רשע וטוב לו רשע ורע לו, דגופא בישא ואתתא בישא לצדיק איהו עונשא דיליה, דגלגולא מחייב ליה, אמר רבי אלעזר, אפא, אם בן מאי תקנתיה למאן דאיהו צדיק ואית ליה אתתא בישא, אמר ליה ברי, יעביד ליה שנוי מקום ושנוי השם ושנוי מעשה, ואי לא אתתקנת יתרוך לה מניה בגט ויתסי, ואתנטע באתר אחרא (איוב לג כט), והן כל אלה יפעל א"ל פפעמים שלש עם גבר, עד הכא בשרטוטין דידין.

בקומה בצואר, פתח רבי שמעון ואמר, אליהו אליהו, הא שכנתא הכא, וכלהו חבריאי עמה נטרין לך הכא, טול רשו מקודשא בריך הוא לנחתא הכא ליקרא דמלפא קדישא, אנת וכל מארי מתיבתאן דלעילא ותתא עמך, לתקנא שעור קומה דקודשא בריך הוא פדקא יאות ליה, אדהכי הא אליהו קא נחת וכל מארי מתיבתאן דלעילא ותתא עמיה, וקודשא בריך הוא על כלהו.

פתח אליהו ואמר, רבון עלמא יהא רעוא דילך דאימא מלין בארח מישור פדקא יאות, כלהו במדה במשקל בשעור קומה דשכינתך. פתח ואמר, (שיר ז ח) זאת קומתך דמתה לתמר ושדיך לאשכלות, מאי לתמר, אלא לההוא דאתמר ביה (תהלים צב יד) צדיק פתמר יפרח, פפת תמרים, קומתך ודאי דמאי לולב דלית ביה קצוץ ופרוד, ולא לומגנא אוקמוהו מארי מתניתין נפרצו עליו פסול, לולב איהו דומה לשדרה דגופא, דאיהו ו', קומה דכלא, ואיהו שית בחושבן, וחמש ענפין מתפשטין מניה, ואיהו גופא (דף קלד ע"ב) דאילנא באמצעיתא, וחמש ענפין אינון תרין מהאי סטרא, ותלת מהאי סטרא, ועלייהו אתמר (ויקרא כג מ) וענף עץ עבות וערבי נחל, ענף לשמאלא, עבות לימינא, עץ באמצעיתא, ערבי נחל תרין, עבות תלת, וכלהו חמש, ואינון לקבל תרין שוקין וברית, ותרין דרועין, אתרוג לב באמצעיתא, עקרא דאילנא וענפוי, ואיהו איבא דאילנא, וביה איהו עץ פרי עושה פרי למינו.

צואר על כלהו אימא עלאה, מוחא אפא, וביה נביעו דאילנא, דמקורא דיליה אתקרי אין סוף, עלין דאילנא אינון קווצותיו, עלייהו אתמר (שיר ז י) ראשך עליך כפרמל, כלהו ירוקין, דהכי צריכא שערא דאתתא דאיהי בריתא דמלפא למהוי ירוק כשבעה מיני דהבא, ואתרוג איהי ירוקא, ואסתר מתמן הות ירקרוקת.

שעורא דרצועין דתפלין אינון עד לבא, והכי שערו לון מארי מתניתין, והכי שעורא דשערא דברתא דמלפא עד לבא, וכל ענפא וענפא

דַּאִילָנָא דִּילָהּ, דַּאיִנוּן קָנִי מְנוּרָה, כְּלָהּוּ צְרִיכִין בְּמִדָּה וּבְמִשְׁקָל וּבְמִדָּה
 חָדָא, דְּלֹא יְהֵא דְרוּעָא חָדָא אַרְיָן מִחֲבָרִיָּה, וְלֹא שׁוּקָא חָדָא אַרְיָן
 מִחֲבָרִיָּה, אֲלֵא כְּלָהּוּ בְּמִדָּה בְּמִשְׁקָל דָּא בְּדָא, וְהָכִי עֵינִין דִּילִיָּה שְׁקִילִין
 דָּא לְדָא, וְהָכִי אֹדְנִין, וְהָכִי נֹקְבָא דְחוּטְמָא דִּילָהּ, וְהָכִי אֲנַפִּין דִּילָהּ,
 וְהָכִי שְׁפוּוֹן דִּילָהּ, דְּלֹא יְהֵא חַד אַרְיָן וְחַד קָצִיר, אֲלֵא כְּלָהּוּ בְּשִׁקּוּלָא
 חָדָא.

מְבוּעָא דְמֵיא הָכִי צְרִיף לְאַשְׁקָאָה וּלְדַכְּפָאָה לְכָל גּוּפָא, וְכֹלָא אֲצִטְרִיף
 בְּמִדָּה וּבְמִשְׁקָל כְּמְבוּעָא דְמֵיא, וְלְכָל אֲבָר וְאֲבָר דַּאִיהוּ עֲנַפָּא
 דַּאִילָנָא, בְּמִדָּה וּבְמִשְׁקָל, וְסִימָנָא (ישעיה מ מ) מִי מְדַד בְּשַׁעֲלוּ מַיִם, וְשָׁמַיִם
 בְּזֵרַת תְּפִן (איוב כח כה), וּמַיִם תְּפִן בְּמִדָּה, מִי וְדַאי, מִדָּה דְנִבְיָעוּ כְּגִוּוֹנָא דָּא
 ם, מִם בְּרִיבוּעָא, נְקוּדָה בְּעִגּוּלָא, (מְרוּבַעַת) בְּרִבוּעָא.

וְרִזָּא דְמִקּוּדָה אַרְבַּעִים סָאָה כְּגִוּוֹנָא דָּא תְּשַׁע נְקוּדִין לְכָל סֵטֶר,
 וּבְנְקוּדָה דְמִלְגָּאוּ בַּהּ אֲשַׁתְּלִימוּ לְעֶשֶׂר כָּל תְּשַׁעָּה, עַד דַּאֲתַעְבְּדוּ
 אַרְבַּעִין, וְאַלִין אִינוּן אַרְבַּעִים סָאָה, וְאִינוּן ם' עֲלָאָה, מ' תַּתָּאָה, דָּא
 בְּרִבוּעָא וְדָא בְּעִגּוּלָא, י' נְבִיעוּ דְתְרוּוִיָּהוּ, וְרִזָּא דָּא מַיִם חַיִּים.

וְאִית עֲנַפִּין עֲלָאִין, וְעֲנַפִּין בִּינוּנִיִּים, וְעֲנַפִּין תַּתָּאִין, וְכֹלָהּוּ בְּמִדָּה
 בְּמִשְׁקָל, עֲלָאִין בְּמִשְׁקָל דָּא בְּדָא, בִּינוּנִיִּים בְּמִשְׁקָל דָּא בְּדָא, תַּתָּאִין
 בְּמִשְׁקָל דָּא בְּדָא, עֲלָאִין אִינוּן אֲבָהּוּן, בִּינוּנִיִּים מְמַנָּן, וְתַתָּאִין שְׁלִיחִין
 דְּלֵהוּוֹן, וְכֹלָהּוּ אִית לֹוֹן שְׁמָהּן יְדִיעָאן, לְאַשְׁתְּמוּדְעָאן שְׁלִיחָאן וְרֵאשִׁין
 וּמְמַנָּן דְּתַחוּתִיָּהוּ, וְכָל חַד אִית לֵיהּ נְקוּדָה, וּבִיָּה אֲשַׁתְּמוּדְעָא כָּל עֲנַפָּא
 וְעֲנַפָּא דַּאִיהוּ אֲבָר דְּגוּפָא.

רֵאשִׁין יְהוּ"ה מְלָךְ יְהוּ"ה מְלָךְ יְהוּ"ה יְהוּ"ה יְהוּ"ה יְהוּ"ה יְהוּ"ה יְהוּ"ה יְהוּ"ה יְהוּ"ה
 יְהוּ"ה מְלָךְ יְהוּ"ה יְהוּ"ה יְהוּ"ה יְהוּ"ה יְהוּ"ה יְהוּ"ה יְהוּ"ה יְהוּ"ה יְהוּ"ה
 וּבְגִין דָּא כְּפַל לֹוֹן תְּרִין זְמַנִּין יְהוּ"ה מְלָךְ יְהוּ"ה מְלָךְ יְהוּ"ה יְהוּ"ה יְהוּ"ה יְהוּ"ה
 לְעוֹלָם וָעַד שְׁכִינְתָּא, וְנְקוּדָה דִּילָהּ יְהוּ"ה, וְדָא רִזָּא (תהלים צא יא) כִּי בִי
 חָשׁ"ק וְאַפְלִטָּהּ, דְּרֵאשִׁי רֵאשִׁין (תהלים) דַּאִינוּן כְּתָר עֲלָאָה חֲכָמָה
 בִּינָה, (זכריה יד ט) וְהִנֵּה יְהוּ"ה לְמִלְךָ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יְהוּ"ה אֶחָד
 וְשָׁמוֹ אֶחָד, וְהִיָּה יְהוּ"ה אֲבָא וְאֲמָא, יְהִיָּה יְהוּ"ה אֶחָד וְשָׁמוֹ אֶחָד כְּתָר
 עֲלָאָה.

יְדִין אִינוּן מְשַׁמְשִׁין דְּגוּפָא, רְגִלִין שְׁלִיחִין דְּגוּפָא, וְעֲלִיָּהוּ אֲתָמֶר (תהלים
 קד ד) עוֹשֶׂה מְלָאכְיוֹ רִחוּת, מְשַׁרְתִּיו אֵשׁ לוֹהֵט, וּמְשַׁמְשִׁין דְּגוּפָא
 תְּרִין דְּרוּעִין, אִינוּן ע"ב עֲנַפִּין דְּוִיסַע וְיַבֵּא וַיֵּט, אֲלִין אִינוּן עֲנַפִּי דַּאִילָנָא,

שָׁרְשָׁא דְאִילָנָא אִינוּן שְׁלִיחָן, וְאִינוּן שְׁבַעֲיָן וְתַרְיָן ע"ב עֲלָאִין לְקַבְּלָא שְׁבַעֲיָן וְתַרְיָן תִּיבִין, דְאִינוּן מִן וְהִיָּה (דף קלה ע"א) אִם שָׁמַעַ עַד וְשָׁמַתָּם, וְשְׁבַעֲיָם וְתַרְיָן אֲחֵרְנִין אִינוּן דְּפָרְשַׁת צִיצִית, רִישָׁא דְאִילָנָא, מְשַׁמְשִׁין דִּילִיָּה דְאִינוּן שׁוֹפְטִים וְשׁוֹטְרִים, אִינוּן מ"ב תִּיבִין מִן וְאֶהְבַּת עַד וְהִיָּה, גּוֹפָא (ג"א גופא) דְאִילָנָא מְמַנָּן וְשְׁלִיחָאן דִּילִיָּה, חֲמִשִּׁין תִּיבִין דְאִינוּן מִן וְשָׁמַתָּם אֶת עַד וַיֹּאמֶר.

שְׁבַעֲיָה שְׁמֵהּ דְרִישָׁא דְסֻלְקִין לְמ"ב, אִינוּן אֲבָגְיַתָּן וְכוּ', רְקִיעָא קְדָמָאָה אֲבָגִיתָּן, וְנִקְוָדָה דִּילִיָּה יְהוָה, דְנִפְקִין מֵאֲלִין רֵאשִׁי תִיבִין בְּרֵאשִׁית בְּרֵא אֱלֹהִים אֶת, וְאִית תַּמָּן תְּמַנְיָא מְבוּעִין, דְנִפְקִין מְצַנּוּרָא חָדָא, דְאִיהוּ רְקִיעַ, וְאִינוּן תְּמַנְיָא נְצוּצִין, וְרְקִיעַ תְּנַיְינָא קָרַע שְׁטָן, וְנִקְוָדָה דְלֵהוּן וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ וְדָא יְהוָה, תְּלִיתָאָה נְגַדִיכֶשׁ נִקְוָדָה דִּילִיָּה וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְוּוּ הַמַּיִם, וְדָא יְהוָה, רְבִיעָאָה בְּט"וּ צֵת"ג, נִקְוָדָה דִּילִיָּה וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת, וְדָא יְהוָה, חֲמִשָּׁאָה חֶק"ב טַנ"ע, וְנִקְוָדָה דִּילִיָּה וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׂרְצוּ הַמַּיִם, וְדָא יְהוָה, שְׁתִּיתָאָה נְגַל פְּזָק, נִקְוָדָה דִּילִיָּה וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ, וְדָא נִקְוָדָה יְהוָה, שְׁק"ו צִי"ת, דָּא נִקְוָדָה שְׁבִיעָאָה פְּלִיל בְּיוֹמָא שְׁתִּיתָאָה, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נִתְתִּי, וְדָא יְהוָה.

תָּא חֲזִי אִית שְׁמֵהּ דְאֹרְיִיתָא דְנִפְקִין מֵרִישֵׁי תִיבִין דְכָל פְּסוּקָא וּפְסוּקָא דְאֹרְיִיתָא, וְאִית שְׁמֵהּ דְנִפְקִין מִסּוּף תִּיבִין, וְאִית דְנִפְקִין מֵאֲמָצְעִיתָא, וְרָזָא דְמִלָּה (ג"א דבלא) (ישעיה מד ו) אָנִי רֵאשׁוֹן וְאָנִי אֲחֵרוֹן וּמִבְּלַעֲדֵי אִין אֱלֹהִים, וְאִית שְׁמֵהּ דְנִפְקִין מִתַּרְיָן אֲתוּוֹן פֶּל חַד וְחַד, וְאִית מִתְּלַת תְּלַת, וְאִית מְאַרְבַּע, וְאִית מְחֻמָּשׁ, עַד עֶשְׂרָה, אִינוּן מְעַשְׂרֵי סְפִירָאן תְּלִיין, מִתַּרְיָן עֶשֶׂר אִינוּן תְּלִיין מִפְתֵּר עֲלָאָה, פְּגוּן יוֹאֲחֻצִי צְבִירוֹן, בְּהֵאִי שְׁמָא תַּמָּן אַח, תַּמָּן צִיץ, תַּמָּן אֲבִיר, תַּמָּן יְרוּן, דָּא שְׁמָא דְתִלְיָא מִפְתֵּרָא עֲלָאָה, פֶּל שְׁמָא דְאִיהוּ מִתַּרְיָן עֶשֶׂר אֲתוּוֹן, אִיהוּ בְּרָזָא דְאֶל"ף, דְאִיהוּ פֶּל"א, וְעֲלִיָּה אֲתַמֶּר (תהלים קלט יד) אוּדְךָ עַל פִּי נּוֹרָאוֹת נִפְלְאוֹתֵי נִפְלְאוֹתֵי מְעַשִּׂיךָ, וְתַרְיָן עֶשֶׂר שְׁמֵהּ אֲנוּן אַחְצַצְבִּיהִירוֹן, (ס"א יואחזצבירוון), (ס"א אהצצבִּיהִירוֹן), (ג"א אהה נצב הרִירוֹן), פֶּל חַד מִתַּרְיָן עֶשֶׂר אֲתוּוֹן, וְאִינוּן מְמַנָּן עַל תַּרְיָן עֶשֶׂר צְנּוּרִין, דְנִפְקִין מִמְּקוֹר עֲלָאָה דְלִית לֵיה סוּף, וְאִינוּן מְסֻטְרָא דְאַרְיָה אֲנִפִּין דְאִיהוּ וְא"ו, וְאִינוּן ה"א ה"א, יו"ד אִיהוּ כ' כֶּתֶר בְּרִישָׁא דָּא' (ג"א דא) דְאִיהוּ אַרְךָ אֲפִים, דְאִיהוּ וְא"ו, א' אִיהוּ אֹרְיִיתָא, דְאִיהוּ אֲתִיָּהִיבַת בְּתַרְיָן לּוּחִין דְאִינוּן ו' ו', וְאִית כֶּתֶרָא

דְּזַעֲרֵי אַנְפִּין דְּאַתְמַר בֵּיה (איוב ל"ב) פֶּתֶר לִי זַעֲרִי וְאַתְחַוֶּךָ, וְכַמְּה פֶּתְרִין אִינוּן,
פֶּתֶר תּוֹרָה וְכַתֵּר פְּהוּנְהָ וְכַתֵּר מַלְכוּת.

מֵאִי אֵית בֵּין פֶּתֶר לְעֵטְרָת, אֶלְא כְּתֵר אִיהוּ מִסְטָרָא דְא', דְּאִיהוּ בְּדִיוֹקְנָא
דְּאֵת יו"ד, דְּסֻלִּיק כ', וְדֵא א' מִן אַהֲי"ה, דְּאִיהוּ פֶּתֶר דְּאֲרִיךְ אַנְפִּין,
א' מִן אַדְנִי פֶּתֶר דְּזַעֲרֵי אַנְפִּין, י' מִן יְהו"ה אִיהִי עֵטְרָה עַל סֵפֶר תּוֹרָה
דְּאִיהוּ ו', וְאֵית י' לְתַתָּא וְאִיהִי י' מִן אַדְנִי, דְּאִיהִי עֵטְרָה בְּרִישָׁא דְכָל
צְדִיק, לֵית סְפִירָה דְלָא אֵית לָהּ עֵטְרָה עַל רִישָׁא וְכַתֵּר, וְעֵטְרָה דְּאִיהִי י'
אִיהִי עֵטְרָה דְּבְרִית מִלְּהָ, דְּסֻלִּיק לְמֵאָה, עֶשֶׂר זְמַנִּין עֶשֶׂר מֵאָה, וְאִיהִי
עַל כָּל פְּקוּדָא וּפְקוּדָא, וְכַמְּה עֲלוֹת אִינוּן עַל עֲלוֹת דְּסֻלְקִין עַל כָּל בְּרַכָּאָן
וּפְקוּדִין.

וְכֹרְ סְפִירָן סֻלְקִין כָּל חַד וְחַד לְמֵאָה בָּאֵת י', וּבָאֵת א' סֻלְקִין לְעֵשְׂרָת
אַלְפִים, וְאֵית לְעֵילָא מְנִייהו הֵהוּא דְאַתְקָרִי עֲלַת עַל כָּל הָעֲלוֹת,
דְּסֻלִּיק עַל כָּל עֲלָאִין, וְלֵית מֵאֵן דְּסֻלִּיק עֲלֵיהָ, וְכַמְּה אַתְנוּן אֵית בְּאֲוֲרִיתָא
מְעוּטָרִים וּמְכוּתָרִים, וּמֵאֲלִין עֲלָאִין נְחַתִּין בְּרַכָּאָן וּמְבוּעֵין לְכָל סְפִירָה
וּסְפִירָה (דף קל"ה ע"ב) דְּאִינוּן י"א, עַל כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה, וְאִינוּן י"א א'
מִן (דברים ו' ה') י' הִנֵּה אֲלֵהֵינוּ י' הִנֵּה אֲחֵד, בְּא' אַתְקָרִי א"ל עֲלִיוֹן, בְּי'
יְהו"ה, וְכֵן בְּא' אַתְקָרִי אֱלֹהֵינוּ אֱהִי"ה אֱלֹהֵי"ם אַדְנִי וְהָא אוּקְמוּהָ.
וְעוּד פֶּתֶר עֲלָאָה אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ אוּר קְדָמוֹן אוּר צַח וְאוּר מְצוּחָצַח,
אִיהוּ אוּכְם קְדָם עֲלַת הָעֲלוֹת, וְכָל חֲזִילִין דְּתַלְיִין מְנִיָּה אַתְמַר בְּהוּן (שיר
ה' י"א) קוּוּצוּתֵינוּ תַלְתְּלִים שְׁחֹרוֹת פְּעוּרָב, לֵית נְהוּרָא קְיִימָא קְמִי נְהוּרִיָּה,
דְּכִלְהוּ נְהוּרִין אַתְחַשְׁכָּאן קְמִיָּה.

תָּא חֲזִי כַּמְּה עֲלוֹת סְתִימִין, דְּאִינוּן מְתַלְבְּשִׁין וְאִינוּן מוּרְפְּבִין בְּסְפִירָן,
וּסְפִירָן מְרַפְּבָה לְגַבִּיָּהוּ, דְּאִינוּן טְמִירִין מִמַּחְשְׁבוֹת בְּנֵי אָדָם, וְעֲלִיָּהוּ
אַתְמַר (קהלת ח' ח) כִּי גִבְהָ מֵעַל גִּבְהָ שְׁמֵר וּגְבֵהִים עֲלֵיהֶם, נְהוּרִין מְצוּחָצַחִין
אֲלִין עַל אֲלִין, וְאֲלִין דְּמַקְבְּלִין אִינוּן פְּחֻשׁוּכִין מְאַחְרָנִין דְּעֲלִיָּהוּ דְּמַקְבְּלִין
מְנִיָּהוּ, וְעֲלַת עַל כָּל הָעֲלוֹת, לֵית נְהוּרָא קְיִימָא קְמִיָּה, כָּל נְהוּרִין
מְצוּחָצַחִין מְתַחְשְׁכָּאן קְמִיָּה.

וְכֹרְ נְהוּרִין דְּאִינוּן לְעֵילָא מְנִהוּרִין אִינוּן פֶּתְרִין עַל רִישֵׁיָּהוּ, וְרִזָּא דְמִלְּהָ
א"ל"ף ה"א יו"ד ה"א, דְּא רִזָּא דְעֵשְׂרָה פֶּתְרִין דְּאִינוּן מוּרְפְּבִין עַל
עֶשֶׂר סְפִירָן, וְדֵא אִיהוּ כִּי גִבְהָ מֵעַל גִּבְהָ שְׁמֵר, וּגְבֵהִים עֲלֵיהֶם יו"ד ה"א
וּא"ו ה"א, יו"ד ה"י וּא"ו ה"י, אֲלִין עַל אֲלִין, עֶשֶׂר נְהוּרִין בְּעֶשֶׂר, הִדָּא
הוּא דְכְּתִיב (במדבר ז') עֲשֶׂרָה עֲשֶׂרָה הַפֶּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ, לְעֵילָא עַל כָּלְהוּ
עֲלַת הָעֲלוֹת דְּרַכִּיב עַל כָּלָא וְשְׁלִיט עַל כָּלָא, וְכִלְהוּ שְׁמֵהֶן אִינוּן מְרַפְּבָה

דיליה, ולית דרכיב עליה, דלית לעילא מניה, ובגין דא אתקרי עלת על
 כל עלאיין.

ושמחן אלין אינון צנורין, ושמהן דעלייהו מבוועין דנחתין לצנורין, וכל
 צנורין אינון פאברין דשעור קומה, דאזלין בשעור ובמדה
 ובתקלא, הדא הוא דכתיב (איוב כח כה) ומים תפן במדה, והא אוקמוה כל
 חד איהו מקבל כפי שעוריה, וכפי מדה דיליה, ואית נביעו לעילא דלית
 ליה מדה ושעור ומשקל, והא אוקמוה, (ויקרא יט לה) לא תעשו עול במשפט
 במדה במשקל ובמשורה, במדה בחמש תקונין דה' עלאה, במשקל דא
 ו', במשורה דא ה', משפט דכלא דא י', הדא הוא דכתיב (ישעיה ה טז) ויגבה
 יהו"ה צבאו"ת במשפט, דאיהו גבה מעל גבה שמר.

חמש זמנין פגוונא דא אאאא וסימנך (שמות כח יח) פתוחי חותם. אמר
 ליה רבי אלעזר, והא הכא שור"ק בנקודה חדא בפתוחי חותם,
 והכא בתלת נקודין באתריה, אמר ליה, באתר דאית ו' איהו שור"ק
 בנקודה חדא, באתר דלית ו' איהו שור"ק בתלת נקודין באתריה, עלאה
 ואמצעיתא ותתאה.

חמש נקודין אינון אלהי"ם, פגוונא דא אאאא, תמניא נצוצין אינון
 תמניא יודי"ן דסלקין תמנין, רקיע דאיהו דיוקנא דו' דאיהו רמיזא
 בקמ"ץ, הא פ"ו כחשבון אלהי"ם, ואלין נקודין עלייהו אתמר פתוחי
 חותם, פתוחי דאימא עלאה, דאיהי חותם, פלהון פתוחין בה וכלהו
 מצויירין בה ומתגלפאן בה, ואיהי חותם דכלהו, תשע נקודין אינון
 גליפין בה, תמניא ניצוצות ורקיע, ואיהו עשירית לון, תשע נקודין עד
 צדיק, ואיהי חותם דכלהון, כמה דאת אמר וצאצאיו חתם באות ברית
 קדש, והני אינון תשע מתתא לעילא, ואימא עלאה חותם דכלהו, פתר
 על פלהו, ובה נהרין פמרגלאן דנהרין בכתרא.

ומסטרא דאלין נקודין אתקריאת שכינתא שיחה דכלא, שיחה דמלאכי
 השרת, שיחת דקלים, שיחת הרוחות, שיחת עופין, שיחת כל
 ברין דעלמא, אלהי"ם בלא נקודין אתקרי אלם, ודא רזא דמלה (שם ד
 יא) או מי ישום אלם, או מי, מ"י ודאי, אימא עלאה, מאן שוי אלם
 לאימא עלאה, עלת העלות דחילא דכלא בידיה.

דבר (דף קל"ז ע"א) אחר זה ספר תולדות אדם, זה ספר, דהא כמה ספרין
 אינון, ספרא דרב המנונא סבא, ספרא דחננך, ספרא דרבי
 פרוספדאי, תא חזי, יומא חד אערענא באתר דרבי פרוספדאי, אנא
 וחבריאי, ותקינת לן אמיה דרבי פרוספדאי מנרתא בשבעה בוצינין,

ואפקת ספרא דרבי פרוספדאי, פי הוה קראן בספרא דא הכי הוה נחתינ
 חיילא דמלאכיא לסחרא לון, כבני נשא דמתקבצין לחופה במזמוטי
 חתן וכלה, וקודשא בריך הוא הוה נחית בכל משריין דיליה, למשמע
 מלין מההוא ספרא, ואבוי דרבי פרוספדאי הוה נחית ליה קודשא בריך
 הוא עמיה, למשמע מלין דבריה רבי פרוספדאי, ולייליא דא ליל דשבועות
 הוה, והכי הוה חדי קודשא בריך הוא באלין מלין פיומא דאתייהבת
 אורייתא בטורא דסיני.

ליליא חדא אזדמן לן למיהוי אושפיזין בבית אמיה דרבי פרוספדאי,
 ותקינת לן פתורא ומנרתא, והוה רבי פרוספדאי אתפנש לההוא
 עלמא, אמרת אמיה רבנן, והא לא הויתון שריין לפתורא דא בלא
 אורייתא, מאי אשפני זמנא דא משאר זמנין, אמינא לחבריא נפתח במילי
 דאורייתא, דלא ייתי תקלה להאי עניא על ידנא, דאם ידעת דברה איהו
 מת, ייתי תקלה על ידנא ותמות קדם זמנה, אפתח באורייתא.

פתח ואמר, בראשית ברא אלהים דא נשמטא, כד נפיק ממעי אמיה
 אתמר ביה (בראשית א ב) והארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום,
 דנפיק עינוי סתימין, אפתח עינוי מיד (א ש) ויאמר אלהים יהי אור ויהי
 אור, בטר דאתפניש מהאי עלמא נשמתייה, מה כתיב ביה (שם א ט) ויאמר
 אלהים יקווי המים מפתח השמים אל מקום אחד ותראה היבשה, פיון
 דאסתלקת נשמטא מניה גופא אשתארת (דף קלו ע"ב) יבשה, אמרת לון,
 רבנן, מלין אלין לאו אינון אלא מההוא עלמא, אזלת לההוא שרגא
 דהוה לה סימנא ביה, דכד רבי פרוספדאי הוה חי הוה שרגא מתנענעא
 ונהרא בכמה נהורין מרקמן, חזתה לנהורא דאתחשכת, מיד אמרת, רבנן
 רבנן, אבדה קא אתאבידת לי, ואנא בעינא למיזל לפשפשא בגינה, אמרו
 ודאי הא אשתמודעאת לה, אזלו לארחייהו, ואיהי נפקת לפרשת אורחין,
 ואשפחת יונה נוקבא, אמרת לה יונה יונה אנת דהות שליחא מהימנא
 למארך, הדא הוא דכתיב (שם ח) וישלח את היונה מאתו, ואתמר בך (שם
 יא) ותשב אליו היונה לעת ערב, תבת ליה בשליחותה, באומאה עלך
 בההיא יונה קדישא, דתיזיל בשליחות דילי, ותדע אי ברי חי או מת,
 מיד לעידן רמשא חזרה בשליחותה, דהכי חזרת לנח לעת ערב, הדא
 הוא דכתיב ותבא אליו היונה לעת ערב, והות ממרטת גדפהא, וחפרת
 פוכא, מיד יתבת קלא ואתפנשת לההוא עלמא.

לבתר דהוה אזלין בארמא רבי שמעון וחברוי, שאילו ליה, אמאי כד
 נפיק ינוקא ממעי אמיה איהו עינוי סתימין, אמר לון ודאי דא

איהו רְזָא (שם כז א) ותְּכַהֵן עֵינֵי מְרָאוֹת, בְּאֵלֵין מְרָאוֹת דְּאַחְזִיאוּ לִיהּ בְּמַעֵי אַמְיָה פְּמָה נְהוּרִין, פְּמָה דְחָמָא יַחְזַקְאֵל בְּמִרְכְּבָה, לְכָל יְנוּקָא אַחְזִיין לִיהּ כְּפּוּם דְרַגְיָה, אַחְזִיין לִיהּ מְאַתֵר דְאִיהוּ נְשַׁמְתִּיה, דְאִי יִשְׁתַּדַּל בְּאוּרֵייתָא וּבְפִקּוּדֵין, דִּינְהִיר הֵהוּא אַתֵר דְאַתְנַטִּילת נְשַׁמְתִּיה, בְּכַמָּה נְשַׁמְתִּין.

וְאִין נְחַתִין בְּגִינְיָה פְּמָה מְרַכְבוֹת, וְאוּלְפִין לִיהּ כָּל אוּרֵייתָא, וְאִי אִשְׁתַּדַּל בְּהָ אַדְפִיר לִיהּ כָּל מָה דְהוּוּ אוּלְפִין לִיהּ בְּמַעֵי אַמְיָה, לְבַתֵר אַחְזִיין לִיהּ גִּיהֶנָם, דְאָם עֶבֶר עַל פִּקּוּדֵי אוּרֵייתָא מְהוּ עוֹנָשָׁא דִילִיהּ, פְּמָה דְאַחְזִיאוּ לִיהּ אַגְרִיָה, לְבַתֵר דְנִפְיֵק מְמַעֵי אַמְיָה סְתִים (דף קלז ע"א) עֵינֵי מְפָל אֵינֻן נְהוּרִין, פְּמָה דְאַתְמֵר וּתְכַהֵן עֵינֵי מְרָאוֹת, וְאֵלֵין תַּה"ו וְבַה"ו, הֵדָא הוּא דְכְתִיב וְהָאֵרֶץ הִיְתָה תְהוּ וְבָהוּ וְחֶשֶׁךְ וְכו', וְהִכִי אִיהוּ מָאן דְלֹא אִשְׁתַּדַּל בְּאוּרֵייתָא, עֵינֵי סְתִים מְעַלְמָא דְאַתִי, בְּתֵר דְאַשְׁתַּדַּל בְּאוּרֵייתָא, מִיָּד וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, דְנְהַרִין לִיהּ בְּנְהוּרָא דְהֵהוּא עַלְמָא, מִיָּד דְאַזִּיל לְהֵהוּא עַלְמָא, מִיָּד יָקוּוּ הַמִּים מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד, אֶתְפַּנְשַׁת נְשַׁמְתָא לְאַתֵר חַד, הֵדָא הוּא דְכְתִיב (קהלת יב ו) וְהַרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִתְּנָה, וְגוֹפָא אִשְׁתַּאֵר יַבְשָׁה, הֵדָא הוּא דְכְתִיב וְתִרְאֶה הַיַּבְשָׁה, לְבַתֵר דְאַתְפַּנְשַׁת נְשַׁמְתִּיה, קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא יִימָא לְשְׁכִינְתָא, תּוֹצֵא הָאֵרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ, מָאן חַיָּה אֵלֵין חַיִּית הַקֹּדֶשׁ, וְנְהַרִין לִיהּ, דְנְחַתִין לִיהּ לְקַבְּלָא לִיהּ, הֵדָא הוּא דְכְתִיב (תהלים צא ב) עַל כַּפַּיִם יִשְׁאוּנֶה וְכו'.

וְעוּד תּוֹצֵא הָאֵרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְקַבְּלָא לִיהּ, לְמִינָהּ דָּא בַת זוּגִיָה דְאַתְיִיהִיבַת לִיהּ בְּהֵהוּא עַלְמָא, בְּהֵמָה וּרְמֵשׁ וְחַיִּיתוּ אֵרֶץ לְמִינָהּ, פְּמָה חַיִּילִין וּמִשְׁרִיין לִיקְרִיָה, וּלְבַתֵר אִפִּיק לִיהּ אֵילָנִין וְעֶשְׂבִין בְּגִנְתָא דְעַדן, הֵדָא הוּא דְכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תִּדְשָׂא הָאֵרֶץ וְכו', כָּל מָה דְאַתְבְּרִי בְּשִׁית יְמֵי בְּרָאשִׁית כְּלָהוּ מְזוּמָן לִיהּ בְּהֵהוּא עַלְמָא, בְּגֵן עַדן עַלְאָה וְתַתְּאָה. דְבֵר אַחַר זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם, דָּא סִפְרָא דְחֲנוּךְ נְעֵר, דְעַלִּיהּ אַתְמֵר (בראשית ה כב) וַיִּתְּהַלֵּךְ חֲנוּךְ אֶת הָאֱלֹהִים וְאֵינְנוּ כִּי לָקַח אוֹתוֹ אֱלֹהִים, וְאַמְאֵי קְאָרִי לִיהּ תּוֹלְדוֹת אָדָם, אֵלָא הֵכָא רְזָא דְגִלְגּוּלָא, תּוֹלְדוֹת אָדָם אַתְקֵרִי, דְמַגְיָה נֶפֶק, וְאִיהוּ הוּוּ תּוֹלְדָה דִילִיהּ, וְאַמְאֵי אַתְקֵרִי נְעֵר, אֵלָא הֵכָא רְזָא (איוב לג כה) יָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמִיו, פְּמָה דְהוּוּ בְּקַדְמִיתָא לְעִילָא, וּלְבַתֵר נְחִית בְּהֵהוּא דְאַתְמֵר בֵּיהּ (בראשית לו ב) וְהוּא נְעֵר אֶת בְּנֵי כְלָהָה וְאֶת בְּנֵי זִלְפָּה נְשֵׁי אָבִיו, וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דְבַתְּם רָעָה, מֵאִי דְבַתְּם רָעָה אֵלָא דְהוּוּ מַגְזַעָא (דף קלז ע"ב) דְאַלִין דְאַמְרוּ (תהלים ח ה) מָה אָנוּשׁ כִּי תִזְכְּרֵנוּ וּבֶן

אָדָם כִּי תִפְקְדֶנּוּ וְתַחֲסְרֶהוּ מֵעַט מְאֹלֵהִי"ם, דִּי־הִבַּת לִיהַּ כָּל גְּנָזֵי שְׁמַיָא, וְכָל מִפְתָּחַן דִּילִיהַּ בִּידֵיהַּ, וְאַשְׁלֻטִיהַּ בְּכָל דִּילִיהַּ, כְּגֹוֹנָא דְמִלְכָא דְאָמַר לְיוֹסֵף (בראשית מא מ) רַק הַכֶּסֶף אֶגְדֵּל מִמֶּךָ.

אָמַר לִיהַּ וְהָא עֲז"א וְעֲזא"ל הוּוּ אֵלִין, אָמַר לִיהַּ וְהָא אַחֲרַנִין הוּוּ מִתְּפַנְשִין עֲמִיהַּ, אָמַר לִיהַּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְהָא קוּדְשָא בְרִיךְ הוּוּ עַד דְאִתְיַיעֵץ בְּחַיִלִין דִּילִיהַּ לָא הוּוּ עֶבֶד לְאָדָם, דְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם, אָמַר לִיהַּ לְאוּלְפָא דְרַךְ אַרְץ לְבְנֵי נֶשָׂא, דְנָטִיל רַבְרָבָא עֲצָה מְדוּזְעִיר מְנִיהַּ, וְלָא עוּד אֶלָּא רְזָא אַחְרָא אִית הַכָּא, לְמִלְכָא דְהוּוּ לִיהַּ שְׁלִיחָא מְהִימְנָא, וְהוּוּ בְעֵי לְמִיָּהֵב לִיהַּ אַגְרִיהַּ, אָמַר לְחַיִלּוּי אֲנָא בְעֵינָא לְשִׁלְטָאָה הָאִי שְׁלִיחָא דִילִי עֲלִיכּוּ, בְּגִין דְהוּוּ מְהִימְנָא, אִי אִית מָאן דְיַדַּע בִּיהַּ מְלָה אַחְרָא יִימָא, בְּזַמְנָא דְלָא אֲשַׁפַּח מְקַטְרָגָא עֲלִיהַּ, אָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם.

וְתוּ נַעֲשֶׂה אָדָם, בְּעֵינָא אָדָם דִּיעֲבִיד פְּקוּדֵי אוּרִייתָא, וְיִשְׁתַּדֵּל בְּאוּרִייתָא, לְעֲבָדָה וְלְשִׁמְרָה, וְיִהָא לִיהַּ אַגְרָא טָבָא, וְשׁוּלְטָנוּ עֲלִיכּוּ, וְדָא אִיהוּ (ישעיה ס כא) נֶצֶר מְטָעֵי מַעֲשֶׂה יְדֵי לְהַתְּפָאָר, דְהָא מְלֹאכֵי עֲלֵאֵי אַף עַל גַּב דְאִינוּן גְּבוּרֵי כַח עוֹשֵׂי דְבָרוּ, לָא עֲבָדֵי גְבוּרָה בְּפוּלְחָנָא דְקוּדְשָא בְרִיךְ הוּוּ, דְאִינוּן פְּלַחִין בְּהַכְרַח, וְלִית לוֹן עֲרוּבָא דְבִשְׂרָא וְיִצְרָא בִישָׂא, וּבְגִין דָּא נַעֲשֶׂה אָדָם, וְיִשְׁלוּט בְּכוּ, הָדָא הוּוּ דְכְתִיב (בראשית א כו) וַיְרַדְּוּ בְּדַגַּת הַיָּם וּבַעוֹף הַשָּׁמַיִם וּגְוַמְר.

וְתוּ נַעֲשֶׂה אָדָם אֲנָא יְהִיב בִּיהַּ נִשְׁמָתָא, דְכְתִיב בְּצַלְמֵינוּ, וְכְתִיב (תהלים לט ט) אַף בְּצִלְמֵי יְתֵהֵלֶךְ אִישׁ, וְאַתּוּן יִהְבוּ בִיהַּ רוּחָא וְנַפְשָא, וְאַרְעָא אַרְבַּע יְסוּדִין, וְיִדְמָה לְכֻלָּא עֲלֵאִין וְתַתְּאִין, וּמָה דְרַעֲינָא דְלַהוּי שְׁלִיט וּמְמָנָא עֲלִיכּוּ, אַצְדִּיקוּ דִינָא דִילִי, וְיִהָא בְרַעוּ דְלִכּוּן, דְאֲנָא אֲשֵׁרֵי שְׁמֵי עֲלִיהַּ, וְחֻתְמָא דִילִי בִידֵיהַּ, דְאִיהוּ חוּתְמֵם הַבְּרִית, מְלֹאכֵי דְסִטְרָא יְמִינָא בְּרַכוּ לִיהַּ, וְאַמְרוּ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, הָדָא הוּוּ דְכְתִיב (שם קג כ) בְּרַכוּ יְהו"ה מְלֹאכֵי גְבוּרֵי כַח עוֹשֵׂי דְבָרוּ לְשִׁמְעַ בְּקוּל דְבָרוּ, וְדָא מִטְטְרוּ"ן, לְקַבְלִיהַּ יוֹסֵף לְתַתָּא, וְהוּוּ אַחֲרַנִין דְהוּוּ שְׁנֵאִין לִיהַּ וְאַמְרוּ (שם ח ה) מָה אֲנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ, וּבְגִין דָּא וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דְבַתְּם רָעָה, וַיִּשְׁנְאוּ אוֹתוֹ וְלֹא יָכְלוּ דְבָרוּ לְשָׁלוֹם, וְלֹאוּ דְאִינוּן אֵלִין עֲז"א וְעֲזא"ל, אֶלָּא אִינוּן אַחֲרַנִין דְאִתְּפַנְשׁוּ (ס"א דִּאתְּכַלְלוּ) עֲמַהוּן.

(אמר המניה זה מצאתי בס"א וטוב לשומו כאן).

דְבַר אַחַר (בראשית ה א) זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם וְכוּ', זֶה תְּרִין עֶשֶׂר אַנְפִין, דְאִתְּמַר בְּהוּן (יחזקאל א ט) וּפְנֵי אֲרִיִּהּ אֵל תִּמְנוֹן לְאַרְבַּעַתְּהֶם, וּפְנֵי שׁוּר וּגְוַמְר, וּפְנֵי נֶשֶׁר וּגְוַמְר, בְּיוֹם בְּרָא אֱלֹהִים אָדָם חַיָּה רַבִּיעֵאָה,

וְצִרְיָה לְאַסְתַּקְלָא בְּהוּן, בְּאַנְפִּין בְּאַרְבַּע גְּוֹנִין דְּנִתְרִין בְּהוּן אַרְבַּע חֵיות, דְּאַתְמַר בְּהוּן (דְּבֵרִים ה' ד) פְּנִים
בְּפָנִים דְּבַר יְהוָה עִמָּכֶם, וּבְמִשְׁחָה נְאֻמַר (שְׁמוֹת ל"ג י"א) וְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה פְּנִים אֶל פְּנִים, בְּתַר דְּאַתְהֵדְרוּ
לְאַחֻרָא, קוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא הֵדֵר לֹון אַחֲרוּי, וְדָא אִיהוּ (ש"ס כ"ג) וְרֵאיתָ אֶת אַחֲרֵי וּפְנֵי לֹא יֵרָאוּ, וְאַלִּין
אֵינוֹן פְּנִים דְּנֵרְאִין וּפְנִים דְּאֵינוֹן נֵרְאִין.

אַנְפִּין חֲזוּרִין בַּעֲנֻה, אֵינוֹן אַנְשֵׁי חֵיל, אַנְפִּין סוּמְקִין בְּבִשְׁת, דְּאִית לֹון כְּסוּפָא מִן שְׁמֵי, אֵינוֹן יֵרְאִי
אלהי"ם, אַנְפִּין יְרוּקִין בְּאוּרֵייתָא, אֵינוֹן אַנְשֵׁי אַמְת, אַנְפִּין אוּכְמִין בְּמִצְוֹת, דְּאִיתֵיהּ תְּפִלָּה דִּיד, וְתְּפִלִּין
בְּמִשְׁכָּא אוּכְמָא, אֵינוֹן שְׁנָאי בְּצַע, אַבְל אַנְפִּין בְּלֹא עֲנָה וּבְלֹא בִשְׁת וּבְלֹא תוֹרָה וּמִצְוֹת, אֵינוֹן
תְּהוּ וְבָהוּ וְחֻשְׁדִּין וְרוּחַ, דְּאַתְמַר בְּהוּן (בְּרַאשִׁית א' ב) וְהֶאֱרַץ הָיְתָה תְּהוּ וְבָהוּ וְכוּ, דְּאֵינוֹן אַחֲזוּרִין עֲלֵמָא
לְתֵהוּ וְבָהוּ, אַנְשֵׁי חֵיל מוֹרְעָא דְאַבְרָהָם, דְּבִיה שְׂכִינְתָא תְּתָא, יֵרְאִי אֱלֹהִים מוֹרְעָא דִּיצְחָק, דְּבִיה
שְׂכִינְתָא עֲלָא, דְּהִיא אוּצְרָא לְחֻכְמָה, אַנְשֵׁי אַמְת מוֹרְעָא דִיעֻקֵּב דְּאַתְמַר בִּיה (מִיכָה ז' ט) תִּתֵּן אַמְת
לְיעֻקֵּב, וְבִיה ו' דְּאִיהוּ תְּפִאֲרַת, שְׁנָאי בְּצַע מִסְטָרָא דְדוּד דְּאִיהוּ נְגֵלָא רְבִיעָאָה וְבִיה י', דְּאַתְמַר בִּיה
בְּגִינָה (שְׁמוּאֵל א' י"ד) וְדוּד הוּא הַקָּטָן, הֵאִי אִיהוּ שְׁמָא הַהוּ", וּבְגוּנָא אַחֲרָא אַתְפְּרִישׁ לְזִמְנִין הוּהוּ",
שְׂכִינְתָא עֲלָא וְתְּתָא, עֲמוּדָא דְאַמְצֵייתָא בִּינֵיהוּ, וּבְגוּנָא אַחֲרָא יְהוָה מִסְטָרָא (דְּמִשְׁחָה) דְּמִטְטְרוּן,
גְּוֹנִין מִתְּהַפְכִּין לְשִׁית סְרִי בְּשְׂכִינְתָא כַּד אִיהוּ צְרִיכָא לְתַתָּאין, וְדָא אִיהוּ דְאַמְרוּ מְאִרֵי מִתְּנִיתִין, דְּבַר נֶשׁ
דְּצִרְיָה לְבְרִיּוֹת אַנְפּוֹ מוֹשְׁתַּנִּין בְּכֹרוּם, דְּאַתְהֵפֵד לְכֻמָּה גְּוֹנִים, וְאִית הַפּוּכָא דְגוּנִים לְטַב דְּנִתְרִין בְּנְהוּרָא,
וְאֵינוֹן מִרְקָמִן מִכְּמָה גְּוֹנִין, וְכַל הֵאִי בְּגוּפָא, כְּגוּנָא (דְּגִינְתָא) דְּעֵדֵן דְּאַתְבְּרִי בְּשְׁמָא דִּיהוָה.

כָּל גְּוֹנִין וְצִוּוּרִין דְּאַלִּין גּוּפִין, וְאֵינוֹן כְּגוּנָא דְּנוּבְלַת אוּרָה דְּלַעֲלָא נְלָגַל חֲמָה, וְעֲלִייהוּ אַתְמַר פְּנֵי מֹשֶׁה
כְּפָנֵי חֲמָה וּפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ כְּפָנֵי לְבָנָה, וְכַד דִּיוּקְנָא אִית לִיה אַרְבַּע גְּוֹנִין, דְּאִית גְּוֹנָא חוּרָא סוּמְקָא
יְרוּקָא אוּכְמָא, גִּמְיוֹן אֵינוֹן כְּכַבְיָא וּמְלֹאכֵיָא וּמְמִין דְּתַלְיִין מְאַנְפִּין כְּחוּשְׁבֵּן גִּמְיוֹן, וְכַלְהוּ מִשְׁמֵשֵׁי לְאַנְפִּין.

פּוּמָא (בְּמִדְבַר יב יח) פָּה אֶל פֶּה אֲדַבֵּר בּוּ וּמִרְאָה וְלֹא בְּחִידוֹת, פֶּה אִיהוּ בְּרֹא דְכְרוּבִים, דְּאַתְמַר
בְּהוּן (שְׁמוֹת כ"ה כ) וְהָיוּ הַכְּרוּבִים פְּרָשֵׁי כְּנָפִים לְמַעְלָה, אֲלִין שְׁפוּן כַּד אַתְּתַפְתְּחוּ אַתְּתַפְתְּחוּ בְּאַדְנִי
(יְהוָה), כְּמָה דְּאֵת אֻמַר (תְּהִלִּים נ"א יז) אֲדִנִּי שְׁפָתַי תִּפְתַּח וּפִי יִגִּיד תְּהִלָּתְךָ.

וְאַמְרוּ מְאִרֵי מִתְּנִיתִין, כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּכּוֹרֵד, וְכָל הַזּוֹקֵף זּוֹקֵף בְּשֵׁם יְהוָה, כַּד אִיהוּ כּוֹרֵעַ כְּרוּבִים
סוּכְכִים בְּכְנַפְיָהֶם, וְדָא אִיהוּ סְכוּד דְּסוּבָה, דְּאִיהוּ כ"ו ה"ס, וְסִימְנָא יְהוָה אֲדִנִּי, פְּרָשֵׁי כְּנָפִים
לְמַעְלָה אִיהוּ רַמ"ח, כָּל הַזּוֹקֵף זּוֹקֵף בְּשֵׁם, בְּתֵרִין שְׁמֵהוּ דְּאֵינוֹן אֱהִי"ה יְהוָה, וְסִימְנָא י"א י"א, (דְּבֵרִים
ו' ד) יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד, חֻכְמָה וְכִינָה עֲלִייהוּ אַתְמַר וְהָיוּ הַכְּרֻבִים פְּרָשֵׁי כְּנָפִים לְמַעְלָה, יְהוָה
אֶחָד עֲלִייהוּ אַתְמַר סְכָכִים בְּכְנַפְיָהֶם עַל הַכְּפָרַת וְאֵינוֹן ו"ה.

דְּבַר אַחַר וְהָיוּ הַכְּרֻבִים, אֵינוֹן צוּרַת אֲדָם, דְּאִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, פּוּרְשֵׁי כְּנָפִים לְמַעְלָה י"ה, סְכָכִים
בְּכְנַפְיָהֶם ו"ה, דְּאֵינוֹן אַרְבַּע גְּדָפִין, וְעֲלִייהוּ אַתְמַר (שְׁמוֹת י"ט ד) וְאַשָּׁא אַתְכֶם עַל כְּנָפֵי נְשָׂרִים,
וְכְרוּבִים תְּרֵי שְׁפוּן, עַל גַּם הָיוּ עוֹמְדִים, דָּא לִישְׁנָא, וְיִשְׁמַע אֶת הַקּוֹל, קָלָא דְנִפְיָא מְגוּרָן, וְיִדְבַר אֲלֵיו
דְּבוּר דְּפוּמָא, וְקָלָא וְדְבוּר תְּפִאֲרַת וּמְלֻכוֹת, וְעִשָׂר אַמּוֹת אַנְדָּה הַקְּרֶשׁ, וְעֲלִיה אַתְמַר (מְלַאכֵי ב' ו) תּוֹרַת
אַמְת הִתְּחַ בְּפִיחֹ, דָּא פּוּמָא הִיכָל, וְעֲלִיה אַתְמַר אֲדִנִּי שְׁפָתַי תִּפְתַּח.

מְלָנָא מְנִיָּה קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים וְדָא לְבָא, כְּרוּבִים כְּנָפֵי רִיאָה, עֲלִייהוּ אַתְמַר וְהָיוּ הַכְּרֻבִים פְּרָשֵׁי כְּנָפִים
לְמַעְלָה סְכָכִים בְּכְנַפְיָהֶם עַל הַכְּפָרַת, דָּא כְּפָרַת הַלֵּב, דְּתַמְזֵן (מְשַׁלֵּי כ' טז) גַּר יְהוָה נְשַׁמַּת אֲדָם,
וּפְנִיָּהֶם אִישׁ אֶל אַחֵיו תֵּרִין כְּלִיָּן.

בְּלָבָא דְּאִיהוּ קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים אִית תְּרֵי בְּתֵי, בְּחַד סַם חַיִּים, וּבְחַד סַם מוֹת דְּאִיהוּ אֵשׁ, כְּהֵנָּא רְכָא דְּעָאֵל

לקדש תקדשים, אם זכה סם חיים הנה נפקא מתמן ונהירא באנפוי, וקלא ודבור הנה נפיק מתמן מקודשא בריך הוא ושכינתיה, ואם לא זכה סם מות הנה נפיק מסטרא דשמאלא, והנה קטיל ליה, ומאי ניהו כהנא בגופא, אלא נשמה ורוח ונפש, אינון לקבל פתגים לויים וישראלים, תלת צלותין לקבל תלת קרבנין, ואינון מאכלין דקודשא בריך הוא ושכינתיה.

אם הנה עאל בשכינתא דאיהי סם חיים, סם חיים הנה נפיק לקדמותיה, ואם לאו הא סם הפנות לקבליה, דאיהי מרה אוכמא, ומינה ימות בר נש בעניות, ואיהי לסטרא שמאלא דלבא, ודא טחול.

בני אהרן רוח ונפש, דאהרן איהו נשמה, תרין בנוי נצח והוד, אם יעלון קרבנא כדקא יאות, הא סם חיים, ואי לאו הא סם מות, דאיהי מרה, אש זרה אוקיד לון, דכתיב (ויקרא י א) ויקריבו לפני יהו"ה אש זרה וגומר, ותצא אש וגומר, אינון סליקו לה מאתרתה, ועאלו לה קמי מלכא דלבא, וקלא הנה לחו רשו למיעאל לתמן, בה קודשא בריך הוא נטיל דינא בהון.

שפון עקימין, לית רשו לכהנא לקרבא בהון קרבנא, דעאל קדם יהו"ה, דעלייהו אתמר (קהלת א טו) מעות לא יוכל לתקון וכו', וכן עיינין עקימין פטורין מן הראייה, דנחש עקלתון תמן, דאיהו נטיל נהורייהו, ופומא אטימא אתקרי טומטום, ואנדרוגינוס איהו דיוקנא דזכר ונקבה, כגוונא דא איהו בר נש דקליה ודבוריה כנוקבא, ומאן דאיהו חציו עבד וחציו בן חורין, חציו עבד דיצר הרע, וחציו בן חורין דיצר הטוב, כל אלין פטורין מן הראיה, בזמנא דנפקין מן גופא, נפשא דאיהי כגוונא דא, לית לה רשו לאסתכלא בשכינתא, ולא תחזיין קדמהא בשעת פטירתה מן גופא.

פומא דאטימא כדבור, אבן דאיהו יצר הרע שליט עליה, ואתקרי טומטום, כגין דא פטור מן הראייה, דנשמתא ורוחא ונפשא כגין דא ייתון בגלגולא, עד דאתחזרן שלמין לאתרייהו כמה דאתייהבו, כמה דאת אמר (קהלת יב ז) והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה, ומינה אוליפנא קל וחומר באחרנין דאינון נשמתא ונפשא, ולא עוד אלא דקרא אסחיד עלייהו (איוב לג כט) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר.

ומאן דייתי בגלגולא ומנא קדמאה אם ייתי חוור, אתקנים ביה קרא (ישעיה א יח) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו, וכמה יתדע בר נש דאיהו בגלגולא קדמאה, אם הוא קליה (דף קלז ע"א) כשברים או כתרועה, וגופיה ואנפוי חוורין, אם הוא קליה כשברים איהו מזמנא קדמאה, ואם קליה כתרועה איהו מזמנא תננא, ואם גופיה ירוקא ואנפוי ירוקין וקליה תקיעה איהו מזמנא תליתאה, ואם תדר לגוניה, קליה כתקיעה וגופיה חוור ואנפוי חוורין, דא איהו כגוניה קדמאה, כמו דאוקמוהו כגין דהתמיז דחזר לגוניה קדמאה, כגוונא דא בהפוכא לטב, וכן אנפוי סומקין וקליה כשברים, ואנפוי ירוקין וקליה תרועה, הא אתתמן.

ועוד אשכחנא, בר נש דכל ציורין דליה בארז מישר, שקילין בתקלא, ולמנין שפון אינון עבים, ונפקין מתקונא דציורין ודיוקנין אחרנין, או אינון ארוכין או אינון קצרים, תא חזי ואתה תחזה מכל העם, הך אוקימנא למנדע תקונין אליו, אנשי חיל עיינין, וראי אלהים אונין, הך הוא דכתיב (חבקוק ג א) יהו"ה שמעתי שמעך וראתי, אנשי אמת חוטמא, שונאי בצע פומא, אם חוטמא לאו איהו בשוה עם תקונין אחרנין, דעיינין אריכין, ואנפין אריכין, ואודנין אריכין, ופומא אריכא, וחוטמא עבה, תמן אתגליא גלגולא דנפשא, ואם עיינין לא בשוה מאחרנין, תמן אתגליא גלגולא דנשמתא, ואם אודנין לא בשוה, תמן אתגליא גלגולא דרוחא, פומא כגין דאיהי כללא דכלא, אם לאו איהו בשוה, הא אתמר ביה (שמות כ ה) פקד עון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים, ואם על ארבע גלגולין לא אתתקנת, אתמר ביה היא שעתא (עמוס ב א) ועל ארבעה לא אשיבנו.

וְכָל נִשְׁמָתִין דְּאִתְּוִין תַּלְתָּ זְמַנִּין וְלֹא מִתְתַּקְּנִין, אִתְקַרְיָאוּ פּוּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל עַרְב רַב, אֲבָל צְדִיקָא דְבִבְלָא זְמַנָּא דִּיִּיתוּן מִתְתַּקְּנִין, יִיתוּן עַד אַרְבַּעָה, אֲפִילוּ עַד שְׁתַּיִן דּוֹר, וְדָא אִיהוּ (קהלת א ד) דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא, וְדָא נִשְׁמָתָא דְאִיהִי מוֹשֶׁה רַבִּינוּ, כְּלִילָא מִשְׁתַּיִן רַבּוּא, וּשְׂכִינְתָּא עַלְמָה דְאִיהִי נִשְׁמַת חַיִּים כַּד שְׂרִיא בְּמוֹשֶׁה, אִתְחַשַׁב לִיה כְּאִלוּ אִתָּא בְּשְׁתַּיִן רַבּוּא, וּבְגִינְיָה אִתְמַר אִשָּׁה אַחַת יִלְדָּה שְׁשִׁים רַבּוּא בְּכֶרֶם אַחַד.

וְאִינוּן מַרְעִין דְּבְנֵי נְשָׂא, דְּאִתְמַר בְּהוּן (דברים כח טו) וְחִלְוִים רַעִים, (משלי ג ח) רַפְאוֹת תְּהִי לְשֹׁרֶךְ, כַּד אִינוּן בְּרִישָׁא דְצְדִיקָא, אֲבָל כַּד אִינוּן בְּרִישָׁא דְרִשְׁוִיעָא, כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל אֲמַרַת לְגַבְיָהּ (שיר א ו) אַל תִּרְאוּנִי שְׂאֵנִי שְׁחַרְחַרְתָּ, דְּאֵלִין שְׂרִינִין לֹון לְפִתְמָהּ לְבְנֵי נְשָׂא, כְּמַה דְּהוּוּ מִפְתִּי לְיִשְׂרָאֵל בְּעַגְלָא בְּשִׁית שְׁעֵתִין, הָדָא הוּא דְכִתְיִב (שמות לב א) וַיִּרְא הָעָם כִּי בָשַׁשׁ מוֹשֶׁה, הָא אוֹקְמוּהָ בְּשִׁית שְׁעֵתִין עֲבְדוּ יָת עַגְלָא, בֵּין שֵׁשׁ לְשַׁבַּע, אֲפִרְישׁוּ בֵּין עַמּוּדָא דְאַמְצְעִיתָא לְשַׁבַּע, דְּגוּפָא וּשְׂכִינְתָּא, וּבְגִין דָּא מְנִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַפְרָשָׁא לֹון מִשַׁבַּע, הָדָא הוּא דְכִתְיִב (שם יב טו) אֲךָ בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן, אֲךָ חִלַּק בֵּין שִׁית לְשַׁבַּע, בְּגִין דָּא אֲמַרַה כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל (שיר א) שִׁשׁוּפְתַנִּי הַשְּׁמֶשׁ, שֵׁשׁ זְפַתְנִי הַשְּׁמֶשׁ, דְּאַסְתַּלַּק מְנִי ו' דְאִיהוּ הַשְּׁמֶשׁ, דְּנְהִיר בְּשִׁית תִּיבִין דְאִינוּן (דברים ו ד) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אַחַד, וְהָא אִתְמַר. (עד כאן הַהֲג'ה מִסְפָּרִים אַחֲרִים).

דְּבַר אַחַר זֶה סִפְר תּוֹלְדוֹת אָדָם, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: זֶה סִפְר - צְדִיק חֵי הָעוֹלָמִים שֶׁהוּא מוֹצִיא תּוֹלְדוֹת, זֶה סִפְר וְדָאִי, וְלֹא אַחַר, וְהֵם תּוֹלְדוֹת אָדָם, אוֹתוֹ שְׁנַאֲמַר בּוּ כְּתַפְאֲרַת אָדָם לְשַׁבַּת בֵּית. מִי הַבֵּית שְׁלוֹ? זֶה הַשְּׂכִינָה, וְרוּעָה הַנְּאָמֵן אֵתָּה הוּא כְּדַמוֹתוֹ, וְלֵךְ כַּח לְהַסְתַּפֵּל בְּדִיוֹקְנֵי בְנֵי אָדָם, בְּצִיּוּרִים שֶׁל אוֹתוֹ שְׁנַאֲמַר בּוּ בְּדַמוֹת אֱלֹהִים בְּרָא אוֹתוֹ, שְׁכַל הַצִּיּוּרִים שֶׁל בְּנֵי אָדָם רְשׁוּמִים בְּכַפְסָא, וּמְשׁוּם שְׁכַל כְּפַסָּא וּמְרַכְבָּה שְׂאֵתָּה זְקוּק, אֵתָּה יֵשׁ לֵךְ כַּח לְהַסְתַּפֵּל, בְּגִלְל כְּךָ וְאֵתָּה תַחֲזֶה מְכַל הָעָם וְגוֹמַר.

וַיְחִי אָדָם שְׁלֹשִׁים וּמֵאֵת שָׁנָה וַיּוֹלַד בְּדַמוֹתוֹ כְּצִלְמוֹ וַיִּקְרָא אֵת שְׁמוֹ שֵׁת, שֶׁ שְׁלֹשׁ חַיּוֹת שֶׁל הַמְּרַכְבָּה, ת הוּא נֵר יְהוָה נִשְׁמַת אָדָם, שְׁנַאֲמַר בְּהָ וּדְמוֹת פְּנִיָהֶם פְּנֵי אָדָם, וְזֶהוּ וַיּוֹלַד בְּדַמוֹתוֹ כְּצִלְמוֹ. וַיְהִי כֹל יְמֵי אָדָם אֲשֶׁר חֵי תִשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיִּמֵּן דְּהָה חֵי הָהָא תִשַׁע

דְּבַר אַחַר זֶה סִפְר תּוֹלְדוֹת אָדָם, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, זֶה סִפְר דָּא צְדִיק חֵי עֲלָמִין, דְּאִיהוּ אֲפִיק תּוֹלְדִין, זֶה סִפְר וְדָאִי וְלֹא אַחֲרָא, וְאִינוּן תּוֹלְדוֹת אָדָם, הֵהוּא דְאִתְמַר בֵּיה (ישעיה מד א) כְּתַפְאֲרַת אָדָם לְשַׁבַּת בֵּית, מָאן בֵּית דִּילִיהָ, דָּא שְׂכִינְתָּא, וְרַעֲיָא מְהֵימְנָא אֲנַתְּ הוּא כְּדִיוֹקְנִיהָ, וְלֵךְ חִילָא לְאַסְתַּפְּלָא בְּדִיוֹקְנֵין דְּבְנֵי נְשָׂא, בְּצִיּוּרִין דִּיהוּא דְאִתְמַר בֵּיה (בראשית ה א) בְּדַמוֹת אֱלֹהִים בְּרָא אוֹתוֹ, דְּכָל צִיּוּרֵין דְּבְנֵי נְשָׂא אִינוּן רְשִׁימִין בְּכַרְסֵיא, וּבְגִין דְּכָל פְּרַסֵּיא וּמְרַכְבָּתָא דְאֲנַתְּ זְקִיקָא, אֲנַתְּ אִית לֵךְ חִילָא לְאַסְתַּפְּלָא, בְּגִין כְּךָ וְאֵתָּה תַחֲזֶה מְכַל הָעָם וְגוֹמַר.

וַיְחִי (דף קלח ע"ב) אָדָם שְׁלֹשִׁים וּמֵאֵת שָׁנָה וַיּוֹלַד בְּדַמוֹתוֹ כְּצִלְמוֹ וַיִּקְרָא אֵת שְׁמוֹ שֵׁת (בראשית ה ג), שֶׁ תַלְתָּ חַיּוֹן דְּמְרַכְבָּתָא, ת אִיהִי (משלי כ כח) נֵר יְהוָה נִשְׁמַת אָדָם, דְּאִתְמַר בְּהָ (יחזקאל א ע) וּדְמוֹת פְּנִיָהֶם פְּנֵי אָדָם, וְדָא אִיהוּ וַיּוֹלַד בְּדַמוֹתוֹ כְּצִלְמוֹ. וַיְהִי כֹל יְמֵי אָדָם אֲשֶׁר חֵי תִשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיִּמֵּן דְּהָה חֵי הָהָא תִשַׁע

וימת. מה זה וימת? אלא כל הימים שהיה חי היה תשע מאות ושלושים שנים, ושאר השנים בתוספת היה מת, והשבעים שחסרו מאלף, נתן לדוד משנותיו, משום שהיה עתיד להשלים אותם בו, וכאן סוד הגאלה.

עשרה דורות היו מאדם ועד נח, ויחי למך שנים ושמונים שנה ומאת שנה ויולד בן ויקרא את שמו נח לאמר זה ינחמנו ממצעשינו ומעצבון ידינו, ולמה? שבהתחלה היו טורחים בגלגולים, עד שבא נח, שהוא שבת, ובו נחו כלם, ובו התישבו והוציא אותם לעולם.

אמר רבי אלעזר: למה היו הראשונים חיים ימים רבים כמו אדם, שנאמר בו ויחי אדם תשע מאות שנה ושלושים שנה, ונח תשע מאות וחמשים שנה, וכן כל הדורות עד נח היו חיים שנים רבות, ומאברהם (ומנח) ואילף היו מתמעטים בשנים? אמר לו: בני, רבוי שנים וארץ ימים הם מארץ אנפין, ומעוט של ימים ושנים מזעיר אנפין, ומשום זה נאמר באברהם אלה תולדות השמים והארץ בהבראם בה' זעירה. ברוך יהוה לעולם אמן ואמן.

תקון שני

זהו תקון כ"ב וכ"ג בראשית ברא אלהים, בראשית ברא א"ש, זה אילו של יצחק. בראשית שם א"ש לעולה של יצחק, וסוד הדבר - (ועל אלו שלשת הגלגולים נאמר מה יפו פעמיהם בנעלים בת נדיב, וזאת לפנים - זו האם העליונה, העולם הקא. דבר אחר, אצלו צריך חליצה, וזהו שכתוב של נעליך וגומר, ואם לא, אין לו רשות להרויח,

מאות ותלתין שנים, ושאר שנים בתוספת הנה מית. ושבעין דחסרו מאלף, יהב לדוד משנוי, בגין דהנה עתיד לאשלמא לון ביה, והכא רזא דפורקנא.

עשר דרין הוו מאדם ועד נח, (בראשית ה כח) ויחי למך שנים ושמונים שנה ומאת שנה ויולד בן ויקרא את שמו נח, לאמר זה ינחמנו ממצעשינו ומעצבון ידינו, ואמאי, דבבדמיתא הוו טרחין בגלגולין, עד דאתא נח דאיהו שבת, וביה נחו פלהו, וביה אתיישבו, ואפיק לון לעולם.

אמר רבי אלעזר אמאי הוו קדמאין חייין יומין סגיאין, כגון אדם דאתמר ביה ויחי אדם תשע מאות שנה ושלושים שנה, ונח תשע מאות וחמשים שנה, וכן פלהו דרין עד נח הוו חייין שנים סגיאין, ומאברהם (נ"א ומנח) ואילף הוו מתמעטין בשנים, אמר ליה ברי, רבוי שנים ואריכו דיומין אינון מארץ אנפין, ומעוטא דיומין ושנים מזעיר אנפין, ובגין דא באברהם אתמר אלה תולדות השמים והארץ בהבראם בה' זעירא. ברוך יהוה לעולם אמן ואמן. (דף קלט ע"א).

(אמר המניה אלו התקונים מצאתי בספר אחר כתובים מאחד ועשרים תקונים ולהלאה, ולמען לא ימצא זה החבור נעדר מאלו המרגליות יקרות וטובות, נמתי אומר לשים בעט ברזל ועופרת את שרשרות העבותות על המשבצות, ומצא מין את מינו ונעור).

תקונא תניינא

(זהו תקון כ"ב וכ"ג).

בראשית ברא אלהים, בראשית ברא א"ש, דא אילו דיצחק. בראשית תמן א"ש לעולה דיצחק,

השלכה (לרוח המת) לעלות לעולם הבא, ומשום שהיא יום הכפורים, אסור בנעילת הסנדל) הנה האש והעצים ואיה השה לעלה. יצא קול ואמר, מששת ימי בראשית נברא לעקדת יצחק.

משום שאין קרבן שמבטל מגפה בעקדת יצחק, שנאמר בו ויעקד את יצחק בנו, נקשרה מדת הדין (מלאך המות) ונעקד למעלה, ולא היה לו רשות לקרב לבית דין הגדול, שהוא גבורה, לתבע דין, והעקדה של פאן מועילה לגלות, שהיה עתיד לההרג משיח בן יוסף, וקול יצא מאותו זמן אל תעש לו מאומה, משום שהתגברו רחמים על דין, וסוד הדבר - הושיעה לו ימינו, ואחר כך זרוע קדשו, שגבורה הימין על השמאל.

בשמתגברת הטפה של הזכר על הטפה של הנקבה, הוא בן, הוא ודאי רחמים, אבל כשמתגברת טפת הנקבה על הזכר, היא בת והיא דין, וסוד הדבר - זכר ששולט על נקבה גורם ששולט הימין על השמאל, ויצאו ישראל ברחמים ולא בדין, וזהו פי גבר עלינו חסדו, וסוד הדבר - בטרם יבא חבל לה והמליטה זכר.

ובשם של הקדוש ברוך הוא, יהו"ה רחמים, אדנ"י דין, וכששולט יהו"ה על אדנ"י יאהדונה"י, הוא רחמים, וכששולט אדנ"י על יהו"ה אידהנוי"ה, הוא דין, וסוד הדבר - אדנ"י אלהי"ם בחזק יבא, בתקף הדין, ובזה עקדת יצחק שנעקד לפני אביו ומסר עצמו למיתה כדי שייצא משיח וישראל שלא מותו, ולא עוד, אלא שאפלו אם ישראל יהיו עובדים

קמי אבוי, ומסר גרמיה

ורזא דמלה (ועל אלן תלת גלגולין אתמר (שיר ז ב) מה יפו פעמך בנעלים בת נדיב, רות ד ד) וזאת לפני דא אימא עלאה עלמא דאתי, דבר אחר לגביה צריך חליצה, והרא הוא דכתיב (שמות ג ה) של נעליך וגומר, ואם לאו לית לון רשו לרווחא רמתא (ג"א לרווחא דמיתא) לסלקא לעלמא דאתי, ובגין דאיהי יום הכפורים אסור בנעילת הסנדל), (בראשית כב ז) הנה האש והעצים ואיה השה לעלה, נפק קלא ואמר משית יומי בראשית אתברי לעקדה דיצחק.

בגין דלא אית קרבן דבטיל מותנא בעקדה דיצחק, דאתמר ביה (שם) ויעקוד את יצחק בנו, אתקשר מדת הדין (מלאך המות) ואתעקד לעילא, ולא הוה ליה רשו לקרבא לבי דינא רברבא דאיהו גבורה, לתבעא דינא, ועקדה דנא מועילה לגלותא, דהוה עתיד לאתקטלא משיח בן יוסף, וקלא נפיק מההוא זמנא (שם) אל תעש לו מאומה (שם יב). בגין דאתגברו רחמי על דינא, ורזא דמלה (תהלים צח א) הושיעה לו ימינו, ולבתר זרוע קדשו, דגבר ימינא על שמאלא.

בר אתגבר טפה דדכורא על טפה דניקבא איהו בן, רחמי איהו ודאי, אבל פד אתגבר טפה דניקבא על דכורא, בת איהי ודינא איהי, ורזא דמלה דכורא שליט על ניקבא גרים דשליט ימינא על שמאלא, ויפקון ישראל ברחמי ולא בדינא, ודא איהו (תהלים קיז ב) פי גבר עלינו חסדו, ורזא דמלה (ישעיה סו ט) בטרם יבא חבל לה והמליטה זכר.

ובשמה דקודשא בריך הוא, יהו"ה רחמי, אדנ"י דינא, פד שליט יהו"ה על אדנ"י יאהדונה"י רחמי איהו, וכד שליט אדנ"י על יהו"ה אידהנוי"ה דינא איהו, ורזא דמלה (שם מ ט) אדנ"י אלהי"ם בחזק יבא, בתקיפו דינא, ובדא עקדה דיצחק דאתעקד

בגלות על שפיכות דמים וגלוי עריות ועבודה זרה, זכות אבות תגן עליהם משרפה הרג וחנק, משום שאברהם נתנסה באש ויצחק בספינן ויעקב בגלות, זכות אבות תהיה מגנה עליהם.

ועוד, הנסיון של שלשת האבות מעידים, שלא עבר אדם שהוא ישראל על שלשת המצוות הללו שצוה אותם (אוח) הקדוש ברוך הוא, זהו שכתוב ויצו יהו"ה אלהי"ם על האדם, ויצו - זו עבודה זרה, לאמר - זה גלוי עריות, על האדם - זו שפיכות דמים, שנשמתו של האדם נכנסה בגלגול של אברהם, ואם הוא עבד עבודה זרה, כשנכנס לאש היה נשרף, זהו שכתוב פסילי אלהיהם תשרפון באש.

שלא יש שלשה גונים, לכן ירק ושחר, והרביעי תכלת, והם דבקים בגחלת שהיא אדמה, הרי חמשה, כחשבון ה' (חמש), שהיא אמונת הקדוש ברוך הוא שהוא ו', שהתלבש בחמשה גונים ומאיר בהם, וכו' עולים הגונים שהם כלולים בה, והיא עולה בהם לו'. זהו שכתוב היא העלה, וכשעולים שנים שהם ו' ה' בקרבן, יורדים שנים מלמעלה שהם י"ה, ומתקרבות האותיות ומתיחדות ונקשרות זו עם זו, וזהו סוד הקרבן.

וסוד הדבר - והנה מלאכי אלהים עלים ויורדים בו, עולים שנים באש, ויורדים שנים, ונצל אברהם בשם של יהו"ה, שאף על גב שיש ארבעה מלאכים שהם הממנים של השם הקדוש, לא רוצה הקדוש ברוך הוא להתעסק באברהם להצילו אלא הוא ממש, משום שקנא על שמו,

למיתה בגין דישיזיב משיח וישראל דלא ימותון, ולא עוד אלא דאפילו אי ישראל להווי עברין בגלותא, על שפיכות דמים וגלוי עריות ועבודה זרה, זכות אבהן יגן עליהון משרפה הרג וחנק, בגין דאברהם נתנסה בנורא, ויצחק בספינא, ויעקב בגלותא, זכות אבהן יהא מגין עליהון.

ועוד נסיונא דתלת אבהן מעידין, דלא עבר אדם דאיהו ישראל על תלת פקודין אלין, דמני לון (ליה) קודשא בריה הוא, הדא הוא דכתיב (בראשית ב טז) ויצו יהו"ה אלהי"ם על האדם, ויצו דא עבודה זרה, לאמר דא גלוי עריות, על האדם דא שפיכות דמים, דנשמתא דאדם עאלת בגלגולא דאברהם, ואם איהו עבד עבודה זרה, פד עאל בנורא הוה אתוקד, הדא הוא דכתיב (דברים ז כה) פסילי אלהיהם תשרפון באש.

דאש אית ליה תלת גוונין, חוור וירוק ואוכם, ורביעאה תכלת, ואינון דבקיין בגחלת דאיהו סומקא הא חמשה, כחשבון ה' (חמש) דאיהו אמונה דקודשא בריה הוא דאיהו ו', דאתלבש בחמש גוונין ונהיר בהון, וביה סלקין גוונין דאינון פלילין בה, והיא סליקת בהון לגבי ו', הדא הוא דכתיב (ויקרא ו ב) היא העולה, וכד סלקין תרין דאינון ו' ה' בקרבנא, נחתין תרין מלעילא דאינון י"ה, (דף קלט ע"ב) ומתקרביין אתוון ומתייחדין ומתקשרין דא בדא, ודא איהו רזא דקרנא.

ורזא דמלה (בראשית כח יב) והנה מלאכי אלהי"ם עלים ויורדים בו, סלקין תרין באשא, ונחתין תרין. ואשתזב אברהם בשמא דיהו"ה, דאף על גב דאית ארבע מלאכים דאינון ממנן דשמא קדישא, לא בעי קודשא בריה הוא לאשתדלא

ובו התלבן אדם הראשון שהוא ישׂראל, שלא עבר על ויצו, שהוא עבודה זרה, אחר כך התלבש ביצחק ונצטרף ואמר אל תעש לו מאומה, שאותו שנצטרף בו לא עשה דבר, שלא עבר על שפיכות דמים, וכן יעקב התגלגל בו כשירד לגלות מצרים (שלחן ארזי), שפחד שלא יהיה עולה. באותו זמן אמר לו הקדוש ברוך הוא אל תירא מרדה מצרימה וגומר, אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלה גם עלה.

תקון שלישי

בראשית שם אר"י של הקרבן, שהיה יורד על הקרבן בדמות ארי אוכל הקרבנות, וזהו ראשון לחיות שהיו אוכלים קרבנות. אמר לו רבי אלעזר: ולמה היו יורדות חיות לאכל קרבנות? אמר לו: בני, ארבע חיות הן בפסא, אריה שור נשר אדם, ובגוף האדם ארבעה יסודות שממנים עליהם ארבע חיות, שהנפש כלולה בהם, ומשום זה פרנסת הנפש מארבעה הללו. כשחטא אדם בארבעה היסודות שלו, כאלו חטא בנפש, זהו שפתיב מאשר חטא על הנפש, ובאותו זמן נפרדו מים מאש ורוח מעפר.

שמעפר יוצאים זרעים, שהם פרנסה של אדם, ומהמים החיות, שהן פרנסה של ארי, ומאש בהמות, שהם פרנסה של שור, ומהרוח עופות, שהם פרנסה של נשר, וכשחטא בהם, נפרדו היסודות, ויש בהם מחלקת שהיא פרוד, ועולה שם יהו"ה מהם, ונכנס יצר הרע שהוא סמא"ל שטן, שיהו"ה לא שורה

באברהם לשזבא ליה אלא איהו ממש, בגין דקני על שמייה, וביה אתלבן אדם הראשון דאיהו ישׂראל, דלא עבר על ויצו דאיהו עבודה זרה, לבתר אתלבש ביצחק ואצטרף ואמר (בראשית כב יב) אל תעש לו מאומה, דההוא דאצטרף ביה לא עבד מדעם, דלא עבר על שפיכות דמים, וכן יעקב אתגלגל ביה, פד נחת לגלותא דמצרים (דחוצה לארץ) דדחיל דלא הוה סליק, בההוא זמנא אמר ליה קודשא בריך הוא (שם מו ג) אל תירא מרדה מצרימה וגומר, אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלה גם עלה.

תקונא תליתאה.

(זהו תקון כ"ד).

בראשית תמן אר"י דקרפנא, דההו נחית בקרפנא בדיוקנא דארי אכיל קרבנין, ודא איהו קדמאה לחיוון דהו אכלי קרבנין. אמר ליה רבי אלעזר ואמאי הו נחתין חיוון למיכל קרבנין, אמר ליה ברי ארבע חיוון אינון בכרסיא, אריה שור נשר אדם, ובגופא דבר נש ארבע יסודי, דממנן עלייהו ארבע חיוון, דנפש כלילא בהון, ובגין דא פרנסה דנפשא מאלין ארבע, פד חאב בר נש בארבע יסודי דיליה פאלו חאב בנפשא, הדא הוא דכתיב (במדבר ו יא) מאשר חטא על הנפש, ובההוא זמנא אתפרש מיא מאשא ורוחא מעפרא.

דמעפרא נפקין זרעין דאינון פרנסה דאדם, וממיא חיוון דאינון פרנסה דארי, ומאשא בעירין דאינון פרנסה דשור, ומרוחא עופין דאינון פרנסה דנשר, וכד חב בהון אתפרשן יסודין ואית בהון מחלוקת דאיהו

פרודא, וסליק שם יהו"ה

בפרוד, וסוד הדבר - חלק לבם
 עתה יאשמו, ומשום זה צריך
 קרבן מהמינים הללו שחטא בהם
 לקרב בהם, אותם ארבעה
 יסודות שיש בהם פרוד, ובאותו
 זמן שמתקרבים היסודות זה לזה,
 מיד יורד הקדוש ברוך הוא
 עליהם ובורח השטן, ואם לא
 בורח, הרי אש הקרבן שורפת
 אותו. זהו שכתוב והאש על
 המזבח תוקד בו.

וסוד הקרבנות, עוד ובשר
 תלבישני ובעצמות וגידים
 תסוככני. העור הוא לבוש האדם,
 זהו שכתוב ויעש יהוה אלהים
 לאדם ולאשתו פתנות עור
 וילבשם, אם זכה - פתנות אור
 מרקמים ממצוות עשה, ששכרם
 לעולם הבא, שהוא האור הגנוז
 לצדיקים, ואם לא זכה - עור
 הנחש שכולל ארבעה יסודות,
 ששם רשומות מצוות לא תעשה
 שאדם עבר עליהן, ומשום זה
 בארו בעלי המשנה, עונותיו של
 אדם חקוקים לו על עצמותיו,
 וקרוי העור של האדם מצוות
 עשה, שהם קרוב של אותיות
 שמו של הקדוש ברוך הוא.

ועליהם נאמר אדם פי יקריב מכם
 קרבן, מכם ודאי, להוציא עור
 הנחש שבו מרקמים מצוות לא
 תעשה, ואדם שעובר עליהם
 נאמר בו אדם להכל דמה ימיו
 כצל עובר, אדם פי ימות באהל,
 פי ימות ודאי, וזוהי הקרבת
 הקרבן של עשו, יצר הרע,
 שנאמר בו יקם אבי ויאכל מציד
 בנו. הבשר הוא שבר מן שברים,
 והוא אדם, מצד של החיה שהוא
 שור, בשר חי, בשר טהור, ויש
 אחר של בשר בשדה טרפה,
 ששורה בו רוח הטמאה, מלאך

מזיהו, ועאל יצר הרע דאיהו סמא"ל שטן,
 דיהו"ה לא שריא בפרודא, ורזא דמלה (הושע
 י ב) חלק לבם עתה יאשמו, ובגין דא צריך
 קרבנא מאלין מינין דחב בהון, לקרבא בהון,
 אינון ארבע יסודין דאית בהון פרודא,
 ובההוא זמנא דמתקרבין יסודין דא לגבי דא,
 מיד נחית קודשא בריך הוא עלייהו וברח
 שטן, ואי לא ברח הא אשא דקרבנא אוקיד
 ליה, הדא הוא דכתיב (ויקרא ו ה) והאש על
 המזבח תוקד בו.

ורזא דקרבנין (איוב י יא) עור ובשר תלבישני
 ובעצמות וגידים תסוככני, עור איהו
 לבושא דאדם, הדא הוא דכתיב (בראשית ג
 כא) ויעש יהוה אלהים לאדם ולאשתו
 פתנות עור וילבישם, אם זכה פתנות אור
 מרקמן מפקודין דעשה, דאגרא דלהון
 לעלמא דאתי דאיהו אור הגנוז לצדיקיא, ואם
 לא זכה משכא דחויא דכליל ארבע יסודין,
 דתמן רשימין פקודין דלא תעשה דעבר פר
 נש עלייהו, ובגין דא אוקמוהו מארי מתניתין
 עונותיו של אדם חקוקים לו על עצמותיו,
 וקריבו דמשכא דאדם פקודין דעשה, דאינון
 קריבו דאתון דשמא דקודשא בריך הוא.

ועלייהו אתמר (ויקרא א ב) אדם פי יקריב מכם
 קרבן, מכם ודאי, לאפקא משכא
 דחויא דביה מרקמין פקודין דלא תעשה,
 ואדם דעבר עליהו אתמר ביה (תהלים קמד ד) אדם
 להכל דמה ימיו כצל עובר, (במדבר יט יד) אדם
 פי ימות באהל, פי ימות ודאי, ודא איהו קריבו
 דקרבנא דעשו יצר הרע, דאתמר ביה (בראשית
 כז לא) יקם אבי ויאכל מציד בנו. בשר איהו
 שבר מן שברים, ואיהו סומק, מסטרא דחיה

דאיהו שור, בשר חי בשר טהור, ואית (דף קמ"ו א) אחרא דבשר בשדה

שְׂרוּכָב עַל קַרְנֵי שׁוֹר מוּעֵד, בְּשָׂר טָמֵא.

עֵצִים, יֵשׁ עֵצִים טָמֵא וְיֵשׁ עֵצִים טָהוֹר, וּבִשָּׂר שֶׁל טְהוֹרָה וְעֵצִים שֶׁל טְהוֹרָה, עֲלֵיהֶם נֹאמַר עֵצִים מְעַצְמֵי וּבִשָּׂר מְבַשְּׂרֵי, וְעֵצִים הוּא אֲרִיָּה, גִּידִים הוּא נֶשֶׁר. נֶשֶׁר, נֶשֶׁר שֶׁל טְהוֹרָה וְנֶשֶׁר שֶׁל טָמֵא. עֵצִים וּבִשָּׂר וּגִידִים, עֲלֵיהֶם שׁוֹרָה בְּרָכָה וּקְדוּשָׁה וַיְחֻד, שֶׁהֵם כֵּהֵן לְוֵי וְיִשְׂרָאֵל. כִּשְׁבַּעֲצֵם שׁוֹרָה בְּרָכָה, מִיָּד וּתְקַרְבוּ עֲצָמוֹת עֵצִים אֶל עֲצָמוֹ, מִתְקַרְבִּים וּנְקֻשְׂרִים זֶה עִם זֶה בְּקַרְפָּנוֹ, וּמִיָּד יוֹרֵד עֲלֵיהֶם שְׁמֵן וְשׁוֹרָה עֲלֵיהֶם בְּרָכָה, עַל הַבִּשָּׂר שׁוֹרָה קְדוּשָׁה שֶׁהִיא מֵצַד הַלְוִיִּם. זֶהוּ שְׁכַתוּב וּקְדוּשָׁתָא אֶת הַלְוִיִּם. מִיָּד מִתְקַרְבִּים עוֹרְקֵי הַדָּם אֶל הַלֵּב, שֶׁהַבְּרָכוֹת הֵן מִהַפְּתָנִים, זֶהוּ שְׁכַתוּב דִּבְרֵי אֶל אֶהְרֹן וְאֶל בְּנָיו לֵאמֹר כֹּה תִּבְרָכוּ. הַגִּידִים מִיִּשְׂרָאֵל, וְהֵם הַיְחֻד וְהַקְדוּשָׁה וְקֻשֶׁר שֶׁל הַעֲצָמוֹת וְהַבִּשָּׂר, וּכְשֶׁנִּקְשְׂרִים בְּשִׁנְיָהֶם נִקְרָאִים יְחֻד, וְהַיְחֻד הוּא בְּיִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שְׁכַתוּב שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד.

הַעוֹר הוּא דְמוּת אָדָם מְלָכוּת, כֹּל הַדְּיוֹקְנָאוֹת נִרְאִים בּוֹ, וְהִיא כְּלוּלָה מִבִּשָּׂר וּגִידִים וְעֲצָמוֹת, וְהִיא תְמוּנַת כֹּל, וְהִיא בְּרָכָה וּקְדוּשָׁה וַיְחֻד, כִּהְנִים וְלוֹיִם וְיִשְׂרָאֵלִים, שֶׁהֵם קְשׁוּרִים בְּשִׁלְשֵׁת הָאֲבוֹת, שְׁנֹאמַר בְּהֵם הָאֲבוֹת הֵן הַמְרַפְּכָה. בְּבִשָּׂר כִּשְׁמַתְקַדְשׁ, יוֹרֵד עֲלָיו דָּם טְהוֹר, וּכְשֶׁהַגִּידִים מִתְיַחֲדִים, יוֹרֵדָת עֲלֵיהֶם רוּחַ קְדוּשָׁה, עַל הַעֲצָמוֹת יוֹרֵדִים מִי טְהוֹרָה, זֶהוּ סוּד הַקְרַפְנוֹת. שְׁמַח רַבִּי אֶלְעָזָר, וְשְׁמַחוּ הַחֲבָרִים וְאָמְרוּ: אֵלּוּ לֹא כָּאֲנוּ לְעוֹלָם הָזֶה אֲלֵא לְשִׁמְעָא אֶת זֶה - דִּי.

טְרִיפָה דְשְׂרִיא בִּיה רוּחַ הַטּוֹמְאָה, מְלֶאךְ הַמּוֹת דְרָכִיב עַל קַרְנֵי שׁוֹר מוּעֵד בְּשָׂר טָמֵא. עֵצִים, אֵית עֵצִים טָמֵא וְאֵית עֵצִים טְהוֹר, וּבִשָּׂר דְדַכְיוֹ וְעֵצִים דְדַכְיוֹ, עֲלֵיהוּ אֲתָמַר (בְּרַשִׁית ב כג) עֵצִים מְעַצְמֵי וּבִשָּׂר מְבַשְּׂרֵי, וְעֵצִים אִיהוּ אֲרִיָּה, גִּידִים אִיהוּ נֶשֶׁר, נֶשֶׁר, נֶשֶׁר דְדַכְיוֹ וְנֶשֶׁר דְמִסְאָבוֹ, עֵצִים וּבִשָּׂר וּגִידִים עֲלֵיהוּ שְׂרִיא בְּרָכָה וּקְדוּשָׁה וַיְחֻד, דְּאִינוּן כֵּהֵן לְוֵי וְיִשְׂרָאֵל, בְּעֵצִים כִּד שְׂרִיא בְּרָכָה בִּיה, מִיָּד (יְחֻזְקָא ל זו) וּתְקַרְבוּ עֲצָמוֹת עֵצִים אֶל עֲצָמוֹ, מִתְקַרְבִּין וּמִתְקַשְׂרִין דָּא בְּדָא בְּקַרְפְּנָא, וּמִיָּד נְחִית עֲלֵיהוּ מִשְׁחָא וְשְׂרִיא עֲלֵיהוּ בְּרָכָה, בְּשָׂר שְׂרִיא עֲלֵיהּ קְדוּשָׁה, דְּאִיהִי מִסְטָרָא דְלוֹיִם, הַדָּא הוּא דְכַתִּיב וּקְדוּשָׁתָא אֶת הַלְוִיִּם, מִיָּד מִתְקַרְבִּין עַרְקִין דְדָמָא לְגַבֵּי לְבָא, דְבִרְכָאָן מִפְּתָנֵי אִינוּן, הַדָּא הוּא דְכַתִּיב (בְּמִדְבָר כג) דִּבְרֵי אֶל אֶהְרֹן וְאֶל בְּנָיו לֵאמֹר כֹּה תִּבְרָכוּ. גִּידִים מִיִּשְׂרָאֵל, וְאִינוּן יְחֻדָּא וּקְדוּשָׁה וּקְשׁוּרָה דְגֶרְמִין וּבִשְׂרָא, וְכִד מִתְקַשְׂרִין בְּתַרְוֵיהוּ אֲתַקְרִיאוּ יְחֻד וַיְחֻד אִיהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, הַדָּא הוּא דְכַתִּיב (דְּבָרִים וד) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד.

מִשְׁכָּא אִיהוּ דְמוּת אָדָם מְלָכוּת, כֹּל דְּיוֹקְנִין אֲתַחְזִיין בָּהּ, וְאִיהִי כְּלוּלָה מִבִּשְׂרָא וּגִידִין וְגֶרְמִין, וְאִיהִי תְמוּנַת כֹּל, וְאִיהִי בְּרָכָה וּקְדוּשָׁה וַיְחֻד, כִּהְנִים וְלוֹיִם וְיִשְׂרָאֵלִים, דְּאִינוּן קְשִׁירִין בְּתַלַּת אֲבָהֶן, דְּאֲתָמַר בְּהוּן הָאֲבוֹת הֵן הַמְרַפְּכָה, בְּבִשָּׂר כִּד מִתְקַדְשָׁא, נְחִית עֲלֵיהּ דָּם טְהוֹר, וּגִידִים כִּד מִתְיַחֲדִין נְחִית עֲלֵיהוּ רוּחָא קְדִישָׁא, גֶרְמִין נְחִית עֲלֵיהוּ מִיין דְדַכְיוֹ, דָּא אִיהוּ רְזָא דְקַרְפְּנִין. חָדָא רַבִּי אֶלְעָזָר וְחָדוּ חֲבָרִיא וְאָמְרוּ אֵילּוּ לֹא אֲתִינָא לְהֵאִי עֲלָמָא אֲלֵא לְמִשְׁמַע דָּא דִּי.

אמר רבי שמעון: בני, ועוד בסוד הקרבנות, הלב הוא מזבח שבו דם הקרבנות, ועל זה נאמר וזבחת עליו, אם זכו - האריה היה יורד לאכל את הקרבן, ואם לא - יורד פלב, ובאיזה מקום? בכבד, ששם מרה גיהנם, שהיא עלוקה שיש לה שתי בנות הב, כמו שנאמר לעלוקה וכו', והפלב צוח בהם הב הב, והמרה היא גיהנם, חרבו של מלאך המות שיש לה שתי פיות, כמו שהגיהנם שנאמר בה לעלוקה שתי בנות הב הב, כמו זה נאמר בחרב ואחריתה מרה כלענה חדה פחרב פיות.

וכבד הוא סמא"ל, המרה סם המות שלו. כששולטת המרה על העורקים שלה ומתגברת בחטאים, נאמר בפרקים של הכבד והמרה, ויבאו מרתה ולא יכלו לשמות מים ממרה פי מרים הם. באותו זמן אותם עורקי הלב הם בדיח ונטמנים פלב, כמו שנת ואשתו ובניו והחיות והבהמות והעופות שנטמנו בתבה, והלב הוא דחוק בהם, שאם המרה מגיעה ללב, מיד ימות האדם, ומרה לא מתגברת על ישראל, שהם הלב, אלא בחטאים. אם חוזרים בתשובה, שהיא נשמת חיים, השכינה העליונה, הרי רפואה תהיה ללב ולעורקים שלו, ונאמר בהם וימתקו המים, ונרפאים העורקים, (הגוף) והאיברים שלו. טחול זו ליליית, האמא של הערב רב, שחוק הפסיל, מי זה פסיל? זה אל אחר סמא"ל, וערב רב הם בנייה, שהם מערכים עם ישראל, רשעים גמורים, ועליהם נאמר אם ראית רשע שהשעה משחקת לו, אל תתגרה בו, עליהם נאמר למה תביט בוגדים

אמר רבי שמעון ברי, ועוד ברזא דקרפנין, לפא איהו מזבח דביה דם דקרפנין, ועל דא אתמר (שמות כ כד) וזבחת עליו, אם זכו אריה הוה נחית למיכל קרבנא, ואי לא פלפא נחית, ובאן אתר בכבד, דתמן מרה גיהנם, דאיהי עלוקה דאית לה תרי בנות הב הב, כמה דאתאמר (משלי ל טו) לעלוקה וכו', וכלפא בהון צוח הב הב, ומרה איהי גיהנם, חרפא דמלאך המות דאית לה תרי פיות פגוונא דגיהנם, דאתמר בה (שם) לעלוקה שתי בנות הב הב, פגוונא דא אתמר בחרפא (שם ה ד) ואחריתה מרה כלענה חדה פחרב פיות.

וכבד איהו סמא"ל, מרה סם מות דיליה, פד שלטא מרה על ערקין דיליה ומתגברא בחובין, אתמר בפרקין דכבד ומרה, (שמות טו כג) ויבאו מרתה ולא יכלו לשמות מים ממרה פי מרים הם, בההוא זמנא אינון ערקין דלפא בדוחקא ומתטמרין פלפא, פגוונא דנח ואתתיה ובנוי וחיוון ובעירין ועופין דמתטמרין בתיבה, ולפא איהו בדוחקא בהון, דאם מרה מטא ללפא מיד ימות בר נש, ומרה לא מתגברה על ישראל דאינון לפא אלא בחובין, אי חזרין בתיובתא דאיהי נשמת חיים שכינתא עלאה, הא אסוותא תהא ללפא ולערקין דיליה, ואתמר בהון (שם) וימתקו המים, ואתסין ערקין (גופא) ואברים דיליה. טחול דא ליליית אימא דערב רב, שחוק הפסיל, מאן פסיל דא אל אחר סמא"ל, וערב רב אינון בנהא, דאינון מעורבין בישראל רשעים גמורים, ועלייהו אתמר אם ראית רשע שהשעה משחקת לו אל תתגרה בו, עלייהו אתמר (חבקוק א יג) למה תביט בוגדים תחריש בכלע רשע צדיק ממנו, רשע דא

תחריש בבלע רשע צדיק ממנו. רשע זה הפסיל, ערב רב בגלות הם רשע, בבלע צדיק ממנו זה ישראל, ומי גורם שכולע אותם? משום שאינם צדיקים גמורים, כמו שנאמר צדיק ממנו בולע, אבל צדיק גמור אינו בולע.

וחזו"ר איהו לילי"ת, מארתה' בבית רשע, ואיהי אספרה לרביי דאינון חייביא, חייבת בהון בעותרא בהאי עלמא, (דף קמ ע"ב) ולבתר קטילת בהון, ואמאי אתקריאו רביי, בגין דלית בהון דעת לאשתזבא מינה, אבל לב מבין אשתזב מינה, דתמן צדיק, ורזא דמלה (קהלת ז כו) טוב לפני האלהי"ם ימלט ממנה, וחוטא ילכד בה.

הכריות הן יועצות, אם זכו - נכנסת בהם נבואה, שהיא נר יהו"ה נשמת אדם, ונעשים נביאים, והם יועצים לטוב, ויש בהם עצה ותושיה.

בנפי הראה, אם זכו - שורה בהם רוח הקדש, ונאמר בהם ונחה עליו רוח יהו"ה, רוח חכמה ובינה, רוח עצה וגבורה, רוח דעת ויראת יהו"ה, ועליהם נאמר והיו הפרכים פרשי כנפים. הפרכים כמו צורת אדם, פורשי כנפים כנגד שלש החיות שפורשות כנפים כנגד האדם, והם שש כנפים, שתים לכל חיה. מצד של השכינה כנפי החיות מרבעות, שש כנפים כנגד של מעלות לפסא, ארבע כנפים כנגד כסא מרבע, פרשי כנפים למעלה סככים בכנפיהם על הפפרת, זו פפרת הלב, קדש הקדשים, וזה הלב.

נפש רוח נשמה, כהן לוי וישראל. כהן לוי הנשמה, אם זכה - נר יהו"ה, נר הנה מאיר בו

כסיל, ערב רב בגלותא אינון רשע, בבלע צדיק ממנו, דא ישראל, ומאן גרים דבלע לון, בגין דלאו אינון צדיקים גמורים, כמה דאתמר צדיק ממנו בולע אבל צדיק גמור אינו בולע.

וחזו"ר איהו לילי"ת, (משליג לג) מארתה' בבית רשע, ואיהי אספרה לרביי דאינון חייביא, חייבת בהון בעותרא בהאי עלמא, (דף קמ ע"ב) ולבתר קטילת בהון, ואמאי אתקריאו רביי, בגין דלית בהון דעת לאשתזבא מינה, אבל לב מבין אשתזב מינה, דתמן צדיק, ורזא דמלה (קהלת ז כו) טוב לפני האלהי"ם ימלט ממנה, וחוטא ילכד בה.

כריות אינון יועצות אם זכו עאל בהון נבואה דאיהי (משלי כ כז) נר יהו"ה נשמת אדם, ואתעבידו נביאים, ואינון יועצים לטב, ואית בהון עצה ותושיה.

בנפי ריאה, אם זכו שריא בהון רוח קודשא, ואתמר בהון (ישעיה יא ב) ונחה עליו רוח יהו"ה רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת יהו"ה, ועליהו אתמר (שמות כה כ) והיו הפרכים פורשי כנפים, הפרכים כגון צורת אדם, פורשי כנפים לקבל תלת חיוון דפרשין גדפין לקבליה דאדם, ואינון שית גדפין, תרין לכל חיה, מסטרא דשכינתא גדפין דחיוון מרובעים, שית גדפין לקבל שש מעלות לפסא, ארבע גדפין לקבל פרסיא מרובע, פרשי כנפים למעלה סככים בכנפיהם על הפפרת, דא פפרת דלבא קדש קדשין, ודא לבא.

נפש רוח נשמה, כהן לוי וישראל, כהן איהו נשמה, אם זכה נר יהו"ה נר הנה נהיר

ביה מלבא פשמש זורחת, ורוחא דקודשא הנה נפיק מבין גדפוי דפרובין

מהלב כשמש זורחת, ורוח הקדש היתה יוצאת מבין פנפי הפרוכים שהן פנפי ראה, והיתה מדברת עמו, ואם לא - אש, וזו הנפש, היתה דולקת, ויוצאת אש מהלב ושורפת אותו. הקרקבן והקבה, כאשר ישן נקרא קבה ישן.

ויש שנה לטוב ויש שנה לרע. לטוב, כמו חלום שהוא הסלם (כמו חלום) שראה יעקב, ובו דבוק קנה, ויש טבעות הקנה הם שש דרגות הנבואה, ועולים לששים נשימות שהיה ישן בהם דוד, שפך פרשוה, דוד היה מתנמנם כסוס, וסוס לא ישן אלא ששים נשימות, ויש שנה לרע, חלום רע, שנאמר בו אצל אברהם, ותדמה נפלה על אברם והנה אימה חשכה גדלה נפלת עליו, והרי פרשוה בארבע גליות, ומשום שחלום יבא בשתי דרגות, פרשוה הקדמונים, כמו שאי אפשר לבר בלא תבן, כך אי אפשר לחלום בלי דברים בטלים, כדי שיבא החלום כאן על ידי מלאך, כאן על ידי שד, משום שהחלום הוא מצד של העץ של טוב ורע, אבל מצד של עץ החיים לא בא (עליו אלא של קבה) אלא על ידי קבה של הקדוש ברוך הוא שהיא שכינתו, ואין שם קבה רע, שהוא שד.

הקרקבן טוחן, אם אדם צדיק, היא טוחנת מן לצדיקים, שהם איברים קדושים במצוות עשה, ואם לא הולכים במצוות טובות, מתפרנסים בלחם הקלוקל, מזון הקלוקל, קל בקלון. ושט - שטו העם ולקטו. שטים, (השטים), לוקטים בשטות. וטחנו ברחים - בדם, אלו הן השטונות בפה, או דכו במדכה - זה החף, ובשלו בפרור - זו האיציטומכה.

דאינון פנפי ריאה, והיה ממליל עמיה, ואם לא נורא, ודא נפש הוה דליק, ונפיק אשא מלבא ואוקיד ליה. קרקבנא וקיבה פד נאים אתקרי קיבה ישן.

ואית שינה לטב ואית שינה לביש, לטב כגון חלום דאיהי סלם (נ"א כגון חלום) דחזא יעקב, וביה דביק קנה, ושית עזקין דקנה איהו שית דרגין דנבואה, וסלקין לשתינ נשמי, דהוה נאים בהון דוד, דהכי אוקמוה, דוד הוה מתנמנם פסוס, וסוס לא נאים אלא שתינ נשמי, ואית שינה לביש חלמא בישא, דאתמר ביה לגבי אברהם, (בראשית טו יב) ותדמה נפלה על אברם, והנה אימה חשכה גדלה נפלת עליו, והא אוקמוה בארבע גליות, ובגין דחלום ייתי בתרין דרגין, אוקמוהו קדמאין, כמה דאי אפשר לבר בלא תבן כן אי אפשר לחלמא בלא דברים בטלים, בגין דייתי חלמא כאן על ידי מלאך, כאן על ידי שד, בגין דחלמא איהו מסטרא דאילנא דטוב ורע, אבל מסטרא דאילנא דחיי לא אתנא (עליה אלא דקובה) אלא על ידי קיבה דקודשא בריך הוא דאיהי שכינתא דיליה, ולית תמן קיבה רע דאיהו שד.

קרקבן טוחן, אי בר נש זכאה איהו טוחנת מן לצדיקים, דאינון אברים קדישין בפקודין דעשה, ואי לא אזלין בפקודין טבין, מתפרנסין בלחם הקלוקל מזונא קלא בקלון. וושט (במדבר יא ח) שטו העם ולקטו, שטין (שטיין) לקטין בשטותא, וטחנו בריחים בדוחקא, אלין אינון טוחנות בפומא, או דכו במדוכה דא חף, ובשלו בפרור דא אציטומכא.

בְּנֵי סוּד עֲלִיּוֹן כְּאֵן, אִם זָכוּ
יִשְׂרָאֵל, הֵיחָהּ יוֹדֶדֶת לָהֶם תּוֹרָה
מִשְׁמַיִם בְּלֵי דַחַק, וְלֹא הָיוּ
צָרִיכִים לְלַמֵּד אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ, זֶהוּ
שְׁפָתוֹב הַנְּנִי מִמַּטִּיר לָכֶם לָחֶם
מִן הַשָּׁמַיִם, שְׁאִין לָחֶם אֱלֹא
תּוֹרָה, לֹא זָכוּ - בְּגַלְל הָעֶרֶב רַב
שֶׁהֵם שׁוֹטִיִּם, נֹאמַר בְּהֵם שְׁטוּ
הָעַם וְלָקְטוּ, שִׁטְרַחוּ לְלַמֵּד זֶה
לְזֶה, לְפָרְנֶסָה פֶל אֶחָד בְּדַחַק,
לְחֻכְמִים בְּרַמּוֹ. אֲבָל לְעֵתִיד לְבֹא
יִמְחוּ הָעֶרֶב רַב מִן הָעוֹלָם, וְנֹאמַר
בְּהֵם וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד אִישׁ אֶת
אֲחִיו וְגוֹמַר, וּמִשׁוּם זֶה הוֹשֵׁט
הוּא לְרַע וְהוּא לְטוֹב, לְכֵן וְאָדָם,
דִּין וְרַחֲמִים.

וּבְנֵי בְּוֹדָאֵי אוֹתָם שְׁלוּחֵי הַצְּבוּר,
צָרִיכִים כְּשִׁקְוֹרָאִים סֵפֶר תּוֹרָה,
שִׁיחֲתָכוּ אֶת הַמְּלִים וְלֹא יֵאמְרוּ
אוֹתָם בְּהַלְעָטָה, כְּמוֹ שֶׁהָעֶרֶב רַב
שֶׁנֹּאמַר בְּהֵם הַבֶּשֶׂר עוֹדְנֵנוּ בֵּין
שְׁנֵיהֶם, וְהָיוּ אוֹכְלִים בְּהַלְעָטָה,
וּכְמוֹ שֶׁעָשׂוּ, שֶׁנֹּאמַר בּוֹ הַלְעִיטְנִי
נָא, וְלֹא הָיוּ טוֹחֲנִים לוֹ, נֹאמַר
בְּהֵם וְאַף יְהו"ה תָּרַח בְּעַם.

הַמְּעִי הַגָּס זֶהוּ נַחֲשׁ בְּרִיחַ, נַחֲשׁ
עַקְלָתוֹן, שֶׁעֲתִידִים הַצְּדִיקִים
לְאָכַל אוֹתוֹ, וְיֵשׁ חֲלָב טָמֵא שֶׁהוּא
נַחֲשׁ, שֶׁהוּא אֶסוּר לְמֵאֲכַל הָעַם
הַקְּדוֹשׁ, מִשׁוּם שֶׁעָלְיוּ נֹאמַר
אֲרוּר אַתָּה מְכַל הַבְּהֵמָה.

תקון רביעי

זֶהוּ תְּקוּן כ"ה

בְּרֵאשִׁית, שֵׁם י"ש, לְהַנְחִיל
אֲהֵבֵי יֵשׁ וְאַצְרֹתֵיהֶם אֲמֵלָא,
וּמִשׁוּם שֶׁשֵּׁם אוֹצַר, שֶׁהִיא יֵרֵאת
יְהו"ה, מִמְּנוּ מִתְּמַלָּא לְצַדִּיקִים,
וְאוֹתָם יֵרָאֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
יִרְשִׁים הַיֵּשׁ הַזֶּה, וְעֶרֶב רַב הָרַע
לֹא הָיוּ פּוֹחֲדִים מִהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא אֱלֹא בְּשִׁבִיל הָעֶשֶׂר, וְהָיוּ

בְּרִי, רָזָא עֲלָאָה הַכָּא, אִם זָכוּ יִשְׂרָאֵל הָיָה
נְחִית לִוְן אוֹרֵייתָא מִן שְׁמַיָּא בְּלֹא
דוּחֲקָא, וְלֹא הָיוּ צָרִיכִין לְאֲלַפָּא חַד לְחַבְרִיָּה,
הָדָא הוּא דְכָתִיב (שמות טז ד) הַנְּנִי מִמַּטִּיר לָכֶם
לָחֶם מִן הַשָּׁמַיִם, דְּלִית לָחֶם אֱלֹא אוֹרֵייתָא,
לֹא זָכוּ בְּגִין עֶרֶב רַב דְּאִינוּן שְׁטִיין, אֲתַמַּר
בְּהוּ שְׁטוּ הָעַם וְלָקְטוּ, דִּיטְרַחוּן לְאוֹלְפָא דָא
לְדָא, לְפָרְנֶסָה פֶל חַד בְּדוּחֲקָא, וְלְחַפִּימַיָּא
בְּרַמּוֹזָא. אֲבָל לְעֵתִיד לְבֹא יִתְמַחוּן עֶרֶב רַב
מִמַּעֲלָמָא, וְאֲתַמַּר בְּהוּן (ירמיה ל א לג) וְלֹא יִלְמְדוּ
עוֹד אִישׁ אֶת אֲחִיו וְגוֹמַר, וּבְגִין דָּא וּוְשֵׁט
אִיהוּ לְבִישׁ וְאִיהוּ לְטָב, חָוּר וְסוּמְקָא, דִּינָא
וְרַחֲמֵי.

וּבְרִי, בְּוֹדָאֵי אִינוּן שְׁלוּחֵי דְצְבוּרָא, צָרִיכִין
כַּד קָרְאֵן סֵפֶר תּוֹרָה דִּיחֲתָכוּן מְלִין,
וְלֹא יִימְרוּן לְהוּן בְּהַלְעָטָה, כְּגוֹוֹנָא דְעֶרֶב רַב
דְּאֲתַמַּר בְּהוּן (במדבר יא יג) הַבֶּשֶׂר עוֹדְנֵנוּ בֵּין
שְׁנֵיהֶם, וְהָיוּ אֲכָלִין בְּהַלְעָטָה, וּכְגוֹוֹנָא דְעָשׂוּ
דְּאֲתַמַּר בֵּיהּ (בראשית כה ל) הַלְעִיטְנִי נָא, וְלֹא הָיוּ
טוֹחֲנִין לֵיהּ, אֲתַמַּר בְּהוּן (במדבר יא לג) וְאַף יְהו"ה
תָּרַח בְּעַם.

הַדָּרָא דְכִנְתָּא דָא אִיהוּ נַחֲשׁ בְּרִיחַ נַחֲשׁ
עַקְלָתוֹן, דְּזַמְיִין צְדִיקַיָּא (ד קמא
ע"א) לְמִיכַל לֵיהּ. וְאִית חֲלָב טָמֵא דְאִיהוּ נַחֲשׁ,
דְּאִיהוּ אֶסוּר לְמִיכַל עֲמָא קְדִישָׁא, בְּגִין דְּעָלִיהּ
אֲתַמַּר (בראשית ג יד) אֲרוּר אַתָּה מְכַל הַבְּהֵמָה.

תקונא רביעאה

(זֶהוּ תְּקוּן כ"ה)

בְּרֵאשִׁית תְּמָן י"ש, (משלי כא) לְהַנְחִיל אוֹהֲבֵי
יֵשׁ וְאוֹצְרוֹתֵיהֶם אֲמֵלָא, וּבְגִין
דְּתְמָן אוֹצַר דְּאִיהֵי יֵרֵאת יְהו"ה, מְגִיָּה
אֲתַמְלִיא לְצַדִּיקַיָּא, וְאִינוּן דְּחֲלִין לְקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא יִרְתִּין הָאֵי יֵשׁ, וְעֶרְבוּבָא בִישָׁא לָא

הוּוּ דְחֲלִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ

הוא אֶלָּא בְּגִין עוֹתְרָא, וְהוּוּ מְנַסִּין לִיה, כְּגוֹנָא דָּא (שמות י"ז) הִישׁ יְהו"ה בְּקִרְבָּנוּ אִם אֵין, וְכָל אֵינוֹן דְּמְנַסִּין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְדַחְלִין לִיה בְּעוֹתְרָא וְלֹא דַחְלִין מְנִיה בְּעֵנִיתָא כְּמוֹ בְּעוֹתְרָא, לֹאוּ אֵינוֹן אֶלָּא עֲרֻבוּבָיָא בִישָׁא, דְּאֵית יִרְאָה וְאֵית יִרְאָה, אֵית אַהֲבָה וְאֵית אַהֲבָה, אֵית מָאן דְּדַחֵיל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין דִּיחֻוֹן בְּנוֹי אוּ דְלֹא נַחִית לְעֵנִיתָא, אוּ דְרַחִים לִיה בְּגִין דִּיהִיב לִיה עוֹתְרָא, וּמְנַסָּה לִיה כְּגוֹן נַעֲבִיד הָאֵי פְקוּדָא הַכִּי, וְנַחֲזִי הִישׁ יְהו"ה בְּקִרְבָּנוּ וְיַהֲיִב לָן אַגְרָא בְּגִינְהָ אִם אֵין, דְּאֵי לֹא יַהֲיִב לִיה אַגְרָא בְּגִינְהָ לֹא רַחִים לִיה, וְלֹא יַהֲיִב לִיה צְדָקָה וְלֹא יַעֲבִיד פְּקוּדָא, וּמְנַסִּי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל פְּקוּדָא וְעוֹבְדָא, בּוֹדְאֵי הָאֵי אִיהוּ מְאֵלִין עֲרֻבוּבָיָא בִישָׁא, דְּאֶתְמַר בְּהוֹן הִישׁ יְהו"ה בְּקִרְבָּנוּ אִם אֵין.

מְנַסִּים אוֹתוֹ, כְּמוֹ זֶה: הִישׁ יְהו"ה בְּקִרְבָּנוּ אִם אֵין, וְכָל אוֹתָם שְׁמַנְסִים אֵת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּפּוֹחֲדִים מִמֶּנּוּ בַעֲשֶׂר, וְלֹא יִרְאִים מִמֶּנּוּ בְּעֵנִיּוֹת כְּמוֹ בַעֲשֶׂר, אֵינָם אֶלָּא עֲרֻבוּב רַע, שֵׁישׁ יִרְאָה וְיִשׁ יִרְאָה, יִשׁ אַהֲבָה וְיִשׁ אַהֲבָה, יִשׁ מִי שִׁירָא מִהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּדִי שִׁיחֻוֹן אֵת בְּנוֹי, אוּ שְׁלֹא יִרְד לְעֵנִיּוֹת, אוּ שְׁאוּהֵב אוֹתוֹ כְּדִי שִׁיחֻוֹן לּוֹ עֶשֶׂר, וּמְנַסָּה אוֹתוֹ כְּמוֹ: נַעֲשֶׂה אֵת הַמִּצְוָה הַזֹּאת כִּף, וְנִרְאָה הִישׁ יְהו"ה בְּקִרְבָּנוּ וְנֹתֵן לָנוּ שְׂכָר בְּעֵבוּרָה אִם אֵין, שְׁאִם לֹא יִתֵּן לּוֹ שְׂכָר בְּשִׁבִיל זֶה, אֵינוֹ אוֹהֵב אוֹתוֹ, וְלֹא נֹתֵן לּוֹ צְדָקָה וְלֹא יַעֲשֶׂה מִצְוָה, וּמְנַסָּה אֵת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל מִצְוָה וּמַעֲשֶׂה, וְדֹאֵי זֶהוּ מְאוֹתָם עֲרֻב רַב שְׁנַאֲמַר בְּהֵם הִישׁ יְהו"ה בְּקִרְבָּנוּ אִם אֵין.

אֶלָּא אַהֲבָה וְיִרְאָה שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁלָם בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה שְׁעוֹשֶׂה, בֵּין שִׁיחֻוֹן לּוֹ שְׂכָר בְּטוֹב, בֵּין שְׁלֹא נֹתֵן לּוֹ, וּמִשׁוּם זֶה צְוָה בְּתוֹרָה וְאַהֲבָתָא אֵת יְהו"ה אֶלְהֵי'ךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדְךָ, וּפְרָשׁוּהוּ הַקְּדוֹמֹנִים אִם חֲבִיב עֲלֶיךָ נַפְשְׁךָ מִמְּמוֹנְךָ, לְכָךְ נֶאֱמַר בְּכָל נַפְשְׁךָ, וְאִם חֲבִיב עֲלֶיךָ מְמוֹנְךָ מִנַּפְשְׁךָ, לְכָךְ נֶאֱמַר בְּכָל מְאֹדְךָ, שֵׁישׁ אָדָם שְׁמַתְפַּלֵּל וְהוֹלֵךְ בְּכָל הַמִּצְוֹת שְׁלֹא נֹתֵן עֲלֵיהֶם שְׂכָר, וְאִם הִיָּה נֹתֵן שְׂכָר עֲלֵיהֶם, לֹא הִיָּה עוֹשֶׂה אוֹתָם, שְׂוֵדָאֵי רַבִּים הֵם בְּגֵי הָאָדָם שְׁעֲשִׂירִים בַּעֲשֶׂר רַב, וְהֵם מְחַבְּבִים אֵת עֲשָׂרָם יוֹתֵר מִנַּשְׁמָתָם, שְׁעֲשִׂרָה שֶׁל הַנֶּפֶשׁ הִיא מִצְוֹת טוֹבוֹת בְּעוֹלָם הַבָּא, וְעֶשֶׂר שֶׁל הַגּוּף - מִמּוֹן וְעוֹן בְּעוֹלָם הַזֶּה.

אֶלָּא רַחֲמֵינוּ וְדַחֵילוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שְׁלָיִם בְּכָל פְּקוּדָא וּפְקוּדָא דְעֵבִיד, בֵּין דִּיהִיב לִיה אַגְרָא בְּטִיבוּ בֵּין דְלֹא יַהֲיִב לִיה, וּבְגִין דָּא מְנִי בְּאוֹרֵייתָא (דברים ו' ד) וְאַהֲבָתָא אֵת יְהו"ה אֶלְהֵי'ךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדְךָ, וְאוּקְמוּהוּ קַדְמָאִין, אִם חֲבִיב עֲלֶיךָ נַפְשְׁךָ מִמְּמוֹנְךָ לְכָךְ נֶאֱמַר בְּכָל נַפְשְׁךָ, וְאִם חֲבִיב עֲלֶיךָ מְמוֹנְךָ מִנַּפְשְׁךָ לְכָךְ נֶאֱמַר בְּכָל מְאֹדְךָ, דְּאֵית בַּר נִשׁ דְּצֵלִי וְאֶזִּיל בְּכָל פְּקוּדִין דְּלֹא יַהֲיִב עֲלֵיהוּ אַגְרָא, וְאִם הוּוּ יַהֲיִב אַגְרָא עֲלֵיהוּ לֹא הוּוּ עֵבִיד לוֹן, דְּוִדְאֵי סְגִיאִין אֵינוֹן מִבְּנֵי נִשָּׂא דְאֵינוֹן עֲתִירִין בְּעוֹתְרָא סְגִיא, וְאֵינוֹן חֲבִיבִין עוֹתְרָא דְלֵהוֹן יִתִּיר מִנַּשְׁמָתָא דְלֵהוֹן, דְּעוֹתְרָא דְנַפְשָׁא אִיהוּ פְּקוּדִין טְבִין בְּעֵלְמָא דְאַתִּי, וְעוֹתְרָא דְגוּפָא מְמוֹנָא וְעוֹדוֹנָא בְּעֵלְמָא דִּין.

ואותם שמתכבדים ממון מהנפש, אם היו נותנים לו כל התורה במאה זוזים, לא היו נותנים אותם בשבילה, משום שהממון חביב עליהם מהנפש, ומה שירא ואהב אותו, אינו אלא בשביל הממון. זה ששם את הממון עקר, והתורה שאוהב הקדוש ברוך הוא טפל, האהבה והיראה הזו לא מחשיב הקדוש ברוך הוא, אלא העקר של האהבה והיראה של הקדוש ברוך הוא, שאף על גב שהוא אוהב ממנו מנפשו, שיהב אותו בממונו, במה שהוא חשוב עליו, ולא בטפל שלו, לכך נאמר בכל מאדף. וכאן מי שמתחשב נפשו מממונו, והיה נותן כל הממון שבעולם ולא היה נזק אפלו באיבר קטן שיש בו, לכך נאמר בכל נפשך, במה שאוהב אותו.

תקון חמישי

זהו תקון כ"ו

בראשית, פי באש יהו"ה נשפט, אלהיים - בעלי הדין, ועליו נאמר אלהיים לא תקלל, בודאי כמו שנאמר למעלה פי אלהיים שפט זה ישפיל וזה ירים, כף צריך להיות הדין למטה, את זה ישפיל בדין ואת זה ירים, כפי מעשיו, לזה מטה כלפי חסד, לזה כלפי גבורה, האמת באמצע, ומשום זה נקרא דין אמת. אלהיים - הפס"א בחשבון, ששם י"ה שהיא חכמה ובינה, זה שמי עם י"ה - שלש מאות ששים וחמש מצד השמאל, וזה י"ה מן אלהיים, ה' על י' נקבה. וכן הדין דן, צריך שהוא יהיה יושב ובעלי הדין עומדים, כמו שלמעלה, שנאמר בקדוש ברוך הוא ויבאו בני האלהיים להתיצב על יהו"ה, הוא יושב,

ואינן דמתכבין ממונא מנפשא, אם הו' יהבין ליה כל אורייתא במאה זוזי לא הו' יהבין להו בגינה, בגין דמונא חביב עלייהו מנפשא, ומה דדחיל ורחים ליה לאו איהו אלא בגין ממונא, האי דשוי ממונא עקרא ואורייתא דרחים קודשא בריך הוא טפל, האי רחימו ודחילו לא חשיב ליה קודשא בריך הוא, אלא עקרא דרחימו ודחילו דקודשא בריך הוא, דאף על גב דאיהו רחים ממוניא מנפשיה, דירחים ליה בממוניה, במה דאיהו חשיב עליה, ולא בטפל דיליה, לכך נאמר בכל מאדף, וכן מאן דחשיב נפשיה מממוניה, והוה יהיב כל ממונא דעלמא ולא הוה נזיק אפילו באברא זעירא דאית ביה, לכך נאמר בכל נפשך במאי דרחים ליה.

תקונא חמישאה

(זהו תקון כ"ו)

בראשית (ישעיה סו טז) **פי באש יהו"ה נשפט, אלהיים מארי דינא, ועליה אתמר (שמות כב כז) אלהיים לא תקלל, בודאי כמה דלעילא אתמר (תהלים עה ח) פי אלהיים שפט זה ישפיל וזה ירים, כף איהו צריך למהוי דינא לתתא, לךא ישפיל בדינא ולךא ירים, כפום (דף קמא ע"ב) עובדוי, לךא מטה כלפי חסד, לךא כלפי גבורה, אמת באמצעיתא, ובגין דא אתקרי דיין אמת, אלהיים הפס"א בחושבון, דתמן י"ה דאיהי חכמה ובינה, זה שמי עם י"ה שס"ה מסטרא דשמאלא, ודא י"ה מן אלהיים, ה' על י' נוקבא.**

וכד דיין איהו דן, צריך למהוי איהו יתיב ובעלי דינא קיימין, כגוונא דלעילא, דאתמר בקודשא בריך הוא (איוב א ו) ויבאו בני

האלהי"ם לְהִתְיַצֵּב עַל יְהו"ה, אִיהוּ יְתִיב, וְאִינוּן קִיּוּמִין לְמִתְבַּע דִּינָא, וּבְגִין דְּשִׁטָּן יַעוּל בִּינְיֵיהוּ לְמִתְבַּע חוּבֵיהוּן דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, אִינוּן בְּמִטְוֹלָא עֲלֵיהּ, עַד דְּהָהּ דָּן לְהוּן וְדָא אִיהוּ לְהִתְיַצֵּב עַל יְהו"ה, וְעוּד לְהִתְיַצֵּב עַל יְהו"ה, לְשִׂאָלָא וּלְמִתְבַּע דִּינָא לְגַבֵּי (ג"א קמ"ו) קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהו"ה, כַּד נְהִיג עֲלֵמָא בְּרַחֲמִין, וּמְקַטְרְגִין וְתַבְעִין דִּינָא, וְדָא אִיהוּ לְהִתְיַצֵּב עַל יְהו"ה. וְתוּ לְהִתְיַצֵּב עַל יְהו"ה, יְהו"ה עֲמוּדָא דְאַמְצְעִיתָא, דְּשִׂאָלִין וְתַבְעִין דִּינָא מְגַבּוּרָה בִּי דִּינָא רַבְרָבָא, דְּקִיּוּמָא עַל עֲמוּדָא דְאַמְצְעִיתָא, וְדָא הוּא עַל יְהו"ה, עַל דְּמְקַרְבִּין דִּינִין קָדָם גְּבוּרָה אֲתָמַר בְּהוּן לְהִתְיַצֵּב עַל יְהו"ה, דְּאָף עַל גַּב דְּבְנוֹי אִינוּן יִשְׂרָאֵל לִית לֵיהּ רִשׁוּ לְאַעְבְּרָא עַל דִּינָא, דְּאוּרִייתָא בְּדִינָא אֲתִיְהִיבַת, וְאוּמִי עֲלָה דְלָא יַעְבֵּר עֲלָה, וּלְגַבֵּי דִינָא גְּבוּרָה אִיהִי בְּאַמְצְעִיתָא, וְחֶסֶד מִימִינָא, וְעֲמוּדָא דְאַמְצְעִיתָא מְשִׂמָּאֵלָא, וְכָל דִּינִין מֵהֵאֵי אֲתַר תְּלִיין, וְכָל סְפִירָן כְּלָהוּ אֲתַקְרִיאוּ דִּינִין גְּבוּרָה וְאַפִּילוּ יְהו"ה.

וְהֵם עוֹמְדִים לְתַבַּע דִּין, וּמְשׁוּם שְׁשִׁטָּן נִכְנָס בִּינֵיהֶם לְתַבַּע אֶת חֻטְאֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל, הֵם בְּמִשְׁא עֲלֵיו עַד שֶׁהָיָה דָן אוֹתָם, וְזֶהוּ לְהִתְיַצֵּב עַל יְהו"ה. וְעוּד לְהִתְיַצֵּב עַל יְהו"ה, לְשִׂאָל וּלְתַבַּע דִּין אֲצֵל (לפני) הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּשֶׁמְנַהֵיג הָעוֹלָם בְּרַחֲמִים, וּמְקַטְרְגִים וְתוֹבְעִים דִּין, וְזֶהוּ לְהִתְיַצֵּב עַל יְהו"ה. וְעוּד לְהִתְיַצֵּב עַל יְהו"ה, יְהו"ה הָעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי, שְׂשׂוֹאֵלִים וְתוֹבְעִים דִּין מְגַבּוּרָה, בֵּית הַדִּין הַגְּדוֹל שְׁעוֹמֵד עַל הָעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי, וְזֶהוּ עַל יְהו"ה, עַל שְׂמֻקְרִיבִים הַדִּינִים לְפָנָי גְּבוּרָה נְאֻמַּר בְּהֵם לְהִתְיַצֵּב עַל יְהו"ה, שְׂאָף עַל גַּב שְׂבָנָיו הֵם יִשְׂרָאֵל, אִין לוֹ רְשׁוּת לְהַעֲבִיר עַל הַדִּין, שֶׁהַתּוֹרָה נִתְּנָה בְּדִין, וְנִשְׁבַּע עָלֶיהָ שְׂלֵא יַעֲבֹר עָלֶיהָ, וּלְגַבֵּי הַדִּין, הַגְּבוּרָה הִיא בְּאַמְצְעִי וְחֶסֶד מִמֵּינִין, וְהָעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי מְשִׂמָּאֵל, וְכָל הַדִּינִים תְּלוּיִים מִן הַמְּקוֹם הַזֶּה, וְכָל הַסְּפִירוֹת כְּלָן נִקְרְאוּ דִינִים גְּבוּרָה, וְאַפִּילוּ יְהו"ה.

דִּין ראשון, הַאֲחָד נִקְרָא דִּין לְדוּן בְּחֻנְקָא, וְנֶאֱמַר לֹא תִלִּין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ. אָמַר לוֹ: אֲלַעְזָר בְּנֵי, כְּאִן צְרִיף לְחַדָּשׁ דְּבָרִים, יֵשׁ עֵץ וַיֵּשׁ עֵץ, זֶהוּ שְׁכַתוּב כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה, וַיֵּשׁ אָדָם שֶׁהוּא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, וְחֻטְאוֹ שֶׁל אָדָם הִיא נִבְלָתוֹ שֶׁל אָדָם הַרְאֵשׁוֹן שֶׁהִיא עֵץ הַחַיִּים, לֹא צְרִיף לְתִלּוֹת בּוֹ חֻטְאֵי זֶה. זֶהוּ שְׁכַתוּב לֹא תִלִּין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ, שְׁמִי שְׂאֲכַל מִהָעֵץ שְׁלוֹ, שֶׁהוּא עֵץ הַחַיִּים, נֶאֱמַר בּוֹ וְאֲכַל וְחִי לְעֹלָם.

וְעוּד לֹא תִלִּין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ - הָעֵץ שֶׁל כְּאִן זֶה תְּלִמִּיד חֲכָם שֶׁמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה שֶׁהִיא עֵץ חַיִּים,

דִּינָא קַדְמָאָה חֲדָא אֲתַקְרִי דִּין לְדוּן בְּחֻנְקָא, וְאֲתָמַר (דְּבָרִים כ"א כ"ג) לֹא תִלִּין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ. אָמַר לֵיהּ אֲלַעְזָר בְּרִי, הֲכָא צְרִיף לְחַדָּשׁא מְלִין, אִית עֵץ וְאִית עֵץ, הָדָא הוּא דְכֶתִיב (שם) כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה, וְאִית אָדָם דְּאִיהוּ עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, וְחוּבָא דְאָדָם אִיהִי נִבְלָתוֹ דְאָדָם קַדְמָאָה דְאִיהִי עֵץ הַחַיִּים, לֹא צְרִיף לְתִלְיָא בֵּיהּ חוּבָא דָא, הָדָא הוּא דְכֶתִיב לֹא תִלִּין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ, דְּמֵאֵן דְּאֲכַל מִעֵץ דִּילֵיהּ דְּאִיהוּ עֵץ הַחַיִּים, אֲתָמַר בֵּיהּ (בְּרַאשִׁית נ' כ"ב) וְאֲכַל וְחִי לְעוֹלָם.

וְעוּד לֹא תִלִּין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ, עֵץ דְּהֲכָא דָא תְּלִמִּיד חֲכָם דְּאֲשַׁתְּדַל בְּאוּרִייתָא דְאִיהִי עֵץ הַחַיִּים, הָדָא הוּא

הָדָא הוּא

זְהוּ שְׁכַתוּב עֵץ חַיִּים בְּהַ, לַמְחֻזְקִים בְּהַ, לֹא תִלִּין בּוּ נִבְלָתוֹ, שְׁהוּא הַחֲטָא שְׁחָטָא בְּיוֹם, לֹא תִלִּין עִמּוּ בְּלִילָהּ, שְׁמִיד יָשׁוּב בְּתִשְׁבָּהּ, כְּמוֹ שְׁבָּאָרוּ בְּעֵלֵי הַמְּשָׁנָה, אִם רָאִיתָ תִּלְמִיד חָכֵם שְׁחָטָא בְּיוֹם, אֵל תִּהְרַהֵר אַחֲרָיו בְּלִילָהּ, שְׁוֹדָאֵי עֵשָׂה תִּשְׁוֹבָהּ. (שְׁמָא עֵשָׂה תִּשְׁוֹבָהּ, שְׁמָא יַעֲלֶה

בְּדַעְתָּהּ? אֵלָא תֹאמַר וְדָאֵי עֵשָׂה תִּשְׁוֹבָהּ).

וְעוֹד לֹא תִלִּין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ - זֶה תִּלְמִיד חָכֵם, נִבְלָתוֹ - זֹו בֵּית עִם הָאָרֶץ שְׁהִיא רַמְשׁ, שְׁאִם אִתָּה תוֹלָה אוֹתָהּ בּוּ - אוּ קוֹבְרָה אוּ קוֹבְרָתוֹ, וְזֶהוּ כִּי קְבוֹר תִּקְבְּרִנּוּ, כִּי קְבוֹר - הוּא אוֹתָהּ, אוּ תִקְבְּרִנּוּ - הִיא אוֹתוֹ, וְאִשָּׁה זֹו לֹא נִקְרָאת הַזְּוֹג וְהַיְחוד שְׁלוֹ, אֵלָא הִיא כְּמִשָּׂא תְלוּי עֲלִיו, כְּנֹחַשׁ קְשׁוּר עַל צְנָאוֹ, וּמִשׁוּם כֶּף כִּי קָלַלְתָּ אֱלֹהִים תְלוּי, שְׁהִיא קָלְלָהּ שְׁהוֹרַגְתָּ אוֹתוֹ אוּ מְבִיאָה אוֹתוֹ לְיַדֵּי עֲנִיּוֹת.

דְּבַר אַחַר לֹא תִלִּין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ - זֹו שְׁכַת, שְׁיִוְרַשׁ בְּהַ אָדָם נִשְׁמָה יִתְרָה, לֹא צְרִיף לְהִרְאוֹת לְפָנֶיהָ הַנֶּפֶשׁ שְׁשׁוֹלְטַת בְּאָדָם בַּיּוֹם הַחַל בְּמִלְאָכָה שְׁאִסּוּרָה בְּשַׁבָּת, אֵלָא קְבוֹר תִּקְבְּרִנּוּ בְּיוֹם הַהוּא, שְׁלֹא תִרְאֶה לְפָנֶי זְכוֹר וְשְׁמוֹר שֶׁל שַׁבָּת, וּבְשַׁבִּילָהּ נֹאמַר שֶׁל נַעֲלִיף מֵעַל רִגְלֶיךָ כִּי הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אִתָּה עוֹמֵד עֲלָיו אֲדַמַּת קִדְשׁ הוּא, וְלֹא תִטְמֵא אֶת אֲדַמְתָּךְ, שְׁנִשְׁמָה יִתְרָה הִיא אָרֶץ יִשְׂרָאֵל שְׁלַמְעֶלָה, אֲדַמַּת קִדְשׁ, שְׁנֹאמַר בְּהַ קִדְשׁ יִשְׂרָאֵל לִיהו"ה.

וְעוֹד לֹא תִלִּין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ - זֶה אָדָם שְׁהוּא נָבֵל, עֲלָיו נֹאמַר כֹּל הַמַּעֲמִיד תִּלְמִיד שְׁאִינוּ הַגּוֹן כְּאֵלוּ מַעֲמִיד אֲשֶׁרָה, וּמִשׁוּם זֶה לֹא תִלִּין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ, שְׁהוּא

דְּכַתִּיב (מְשַׁלֵּי ג יח) עֵץ חַיִּים הִיא לַמְחֻזְקִים בְּהַ, לֹא תִלִּין בּוּ נִבְלָתוֹ, דְּאִיהִי חוֹבָה דְּחָב בְּיוֹמָא לֹא תִלִּין עִמָּיה בְּלִילָהּ, דְּמִיד יִתּוּב בְּתִיּוּבָתָא, כְּמָה דְּאוּקְמוּהּ מְאָרִי מִתְּנִיתִין אִם רָאִיתָ תִּלְמִיד חָכֵם שְׁחָטָא בְּיוֹם אֵל תִּהְרַהֵר אַחֲרָיו בְּלִילָהּ, דְּוֹדָאֵי עֵשָׂה תִּשְׁוֹבָהּ, (נ"א שְׁמָא עֵשָׂה תִּשְׁוֹבָהּ, שְׁמָא סְלָקָא דַּעְתָּךְ, אֵלָא אִימָא וְדָאֵי עֵשָׂה תִּשְׁוֹבָהּ).

וְעוֹד לֹא תִלִּין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ, דְּא תִּלְמִיד חָכֵם, נִבְלָתוֹ דְּא בֵּית עִם הָאָרֶץ דְּאִיהִי רִיחֶשָׂא, דְּאִם אִנְתָּ תִּלְיָא לָהּ בֵּיהּ, אוּ קוֹבְרָה אוּ קוֹבְרָתוֹ, וְדָא אִיהוּ (דְּבָרִים כֹּא כג) כִּי קְבוֹר תִּקְבְּרִנּוּ, כִּי קְבוֹר הוּא לָהּ אוּ תִקְבְּרִנּוּ אִיהִי לִיהּ, וְאִתְתָּא דְּא לֹאוּ אִקְרִי זְוִיגָא וְיִחּוּדָא דִּילִיָּהּ, אֵלָא אִיהִי כְּמִטּוּלָא תִּלְיָא עֲלִיהּ, כְּהוּיָא קְשִׁיר עַל קַדְלִיָּהּ, וּבְגִינ דְּא (שם) כִּי קָלַלְתָּ אֱלֹהִים תְלוּי, דְּאִיהִי קָלְלָהּ, דְּקִטִּילְתָּ לִיהּ אוּ אִיִּתִּי לִיהּ לְיַדֵּי עֲנִיּוֹתָא.

דְּבַר אַחַר לֹא תִלִּין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ, דְּא שַׁבָּת, דְּיִרִית בֵּיהּ בַּר נִשׁ נִשְׁמָה יִתְרָה, לֹא צְרִיף לְאִתְחַזְיָא קְדַמָּהּ נִפְשָׁא דְּשִׁלְטָא בְּבַר נִשׁ בְּיוֹמִין דְּחוּל, בְּמִלְאָכָה דְּאִיהִי אִסּוּרָה בְּשַׁבָּת, אֵלָא קְבוֹר תִּקְבְּרִנּוּ בְּיוֹם הַהוּא, דְּלֹא אִתְחַזְיָא קְדָם זְכוֹר וְשְׁמוֹר דְּשַׁבָּת, וּבְגִינָהּ אִתְמַר (שְׁמוֹת ה ה) שֶׁל נַעֲלִיף מֵעַל רִגְלֶיךָ כִּי הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אִתָּה עוֹמֵד עֲלָיו אֲדַמַּת קִדְשׁ הוּא, (דְּבָרִים כֹּא כג) וְלֹא תִטְמֵא אֶת אֲדַמְתָּךְ, דְּנִשְׁמָתָא יִתְרָה אִיהִי אָרֶץ יִשְׂרָאֵל דְּלַעֲיָלָא, אֲדַמַּת קִדְשׁ, דְּאִתְמַר בְּהַ (יִרְמִיָּה ב ג) קִדְשׁ יִשְׂרָאֵל לִיהו"ה.

וְעוֹד לֹא תִלִּין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ דְּא בַּר נִשׁ דְּאִיהוּ נָבֵל, עֲלִיהּ אִתְמַר כֹּל הַמַּעֲמִיד תִּלְמִיד דְּלֹאוּ אִיהוּ הַגּוֹן כְּאֵלוּ מַעֲמִיד אֲשֶׁרָה,

וּבְגִינ דְּא לֹא תִלִּין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ דְּאִיהוּ עֵץ הַחַיִּים. דְּבַר אַחַר לֹא תִלִּין

וְגוֹמֵר, הָעֵץ אֵלַיִן יִשְׂרָאֵל דְּאִתְּמַר בְּהוּ (ד' קמ"ב)
 ו"א (ישעיה ס"ה כ"ב) כִּימִי הָעֵץ יְמֵי עַמִּי, חוּבָא
 דְּעַבְדוּ עִם נָבֶל, לֹא תְהֵא תִלְיָא לִיָּה בִּישְׂרָאֵל,
 דְּכַד עַבְדוּ יַת עַגְלָא חֲשִׁיב מִשְׁה דִּישְׂרָאֵל עַבְדוּ
 לִיָּה, וְאָמַר (שמות לב י"א) לָמָּה יְהוּ"ה יַחֲרֶה אַפָּךְ
 בְּעַמְּךָ, אָמַר לִיָּה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (ש"ס) לָךְ
 רַד פִּי שַׁחַת עַמְּךָ, מִיַּד נַחֲת וְחִזָּא עַגְלָא דִּיוֹקְנָא
 דְּשׁוּר וְחִמּוּר, שְׂאִיל לִיָּה מָאן עַבְד לָךְ, אָמַר
 חִמּוּר, עֲרַב רַב (יחזקאל כ"ג) אֲשֶׁר בְּשׁוּר חִמּוּרִים
 בְּשָׂרָם, שׁוּר אָמַר נְמִי הַכִּי, טַבְעַת דְּעֵלָּה מְזַל
 שׁוּר בְּזַמְנָא דְּאִתְּמַר בְּעֲרַב רַב (שמות לב"ג) וַיִּתְּפָרְקוּ
 כָּל הָעָם אֶת נִזְמֵי הַזֹּהֵב, אֲזַדְמַנַּת תַּפְּזֵן, וְאַרְמֵי
 כִּלְא אַהֲרֹן בְּנוּרָא, וְנִפְקַת עַגְלָא דִּיוֹקְנָא דְּשׁוּר
 וְחִמּוּר, בְּהוּא זְמַנָּא צְוּוּחַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ
 וְאָמַרְתָּ, (ישעיה א' ג') יָדַע שׁוּר קוּנְהוּ וְחִמּוּר אַבוּס
 בְּעֵלָיו, יִשְׂרָאֵל לֹא יָדַע עַמִּי לֹא הִתְבּוֹנֵן.

וְרִשְׁיַעֲיָא מָה חֲזוּ לְמַעַבְד עַגְלָא, אֵלָא וְדַאי
 אֵינּוּן הוּוּ מְכַשְׁפִּין דְּפָרְעָה, יוֹנוּ"ס
 וַיִּמְבְּרוּ"ס בְּנֵי בַלְעָם, דְּאִתְּמַר בְּהוּן (שמות ח'
 א) וַיַּעֲשׂוּ כֵן הַחֲרֻטָּמִים בְּלִטְיָהֶם, וְחֲזוּ דְלָא
 הָוָה מַמְשׁוּ בְּהוּן, אַתְחַזְרוּ עִמִּיהָ דְּמִשְׁה
 וְקַבִּילוּ בְרִית מִיָּלָה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּידַע
 גְּלוּיִים וְסִתִּירִין, דְּהָוָה יָדַע בְּהוּן דְּאֵינּוּן מַגְזַעָא
 בִּישָׂא, כַּד הָוָה נַחְתָּא שְׂכִינְתָּא אִתְּמַר בְּהָ (ש"ס)
 יד' (ט') וַיִּסַּע מִלֶּאֱךָ הָאֱלֹהִים הַהִלֵּךְ לִפְנֵי מַחְנֵה
 יִשְׂרָאֵל, וְלֹא אָמַר לִפְנֵי הָעָם, וּבְגִין דָּא נָטְלוּ
 קְנָאָה בְּלַבֵּייהוּ, וְאָמְרוּ (ש"ס לב"א) קוּם עֲשֵׂה לָנוּ
 אֱלֹהִים אֲשֶׁר יִלְכוּ לִפְנֵינוּ, כְּגוֹוֹנָא דְּהָוָה אָזִיל
 קְדַמֵּיכוּ, וּבְגִין דָּא עַבְדוּ יַת עַגְלָא בְּחַרְשִׁין
 דְּלֵהוּן, וְדָא אִיהוּ יָדַע שׁוּר קוּנְהוּ וְכוּ', יִשְׂרָאֵל
 לֹא יָדַע חַרְשִׁין, עַמִּי אַהֲרֹן וּמִשְׁה בְּנֵי עַמְרָם
 לֹא הִתְבּוֹנְנוּ, וְדָא אִיהוּ לֹא תִלִּין נְבִלְתוּ עַל
 הָזָה שֶׁל עִם נָבֶל, לֹא תִלִּין נְבִלְתוּ עַל הָעֵץ, שְׁהֶם יִשְׂרָאֵל. דְּכַר אַחַר לֹא תִלִּין וְכוּ', זֶה גַר שְׂלָא

עֵץ הַחַיִּים. דְּכַר אַחַר לֹא תִלִּין
 וְגוֹמֵר, הָעֵץ - אֵלוּ יִשְׂרָאֵל,
 שְׁנַאֲמַר בְּהֶם כִּימֵי הָעֵץ יְמֵי עַמִּי,
 הַחֲטָא שְׁעִשׂוּ עִם נָבֶל, אַל תִּתְּלֵה
 אוֹתוֹ בִּישְׂרָאֵל, שְׂכַשְׁעִשׂוּ אֶת
 הָעַגְלָא, חֲשִׁיב מִשְׁה שִׁישְׂרָאֵל עִשׂוּ
 אוֹתוֹ, וְאָמַר לָמָּה יְהוּ"ה יַחֲרֶה
 אַפָּךְ בְּעַמְּךָ. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, לָךְ רַד פִּי שַׁחַת עַמְּךָ. מִיַּד
 יָרַד וְרָאָה עַגְלָא, דִּיוֹקְנָא שֶׁל שׁוּר
 וְחִמּוּר, שְׂאִיל אוֹתוֹ, מִי עֲשֵׂה
 אוֹתָךְ? אָמַר הַחִמּוּר, הָעֲרַב רַב
 אֲשֶׁר בְּשׁוּר חִמּוּרִים בְּשָׂרָם. גַּם
 הַשׁוּר אָמַר כִּךָ. הַטַּבְעַת שְׁעֵלֵיָּה
 מְזַל שׁוּר, בְּזַמְנָא שְׁנַאֲמַר בְּעֲרַב רַב
 וַיִּתְּפָרְקוּ כָּל הָעָם אֶת נִזְמֵי הַזֹּהֵב,
 הַזְדַּמְּזֵן לְשָׁם, וְזָרַק הַכֹּל אַהֲרֹן
 לְאֵשׁ, וַיֵּצֵא עַגְלָא, דִּיוֹקְנָא שֶׁל שׁוּר
 וְחִמּוּר. בְּאוֹתוֹ זְמַן צְוּוּחַת רוּחַ
 הַקֹּדֶשׁ וְאָמַרְהָ, יָדַע שׁוּר קוּנְהוּ
 וְחִמּוּר אַבוּס בְּעֵלָיו, יִשְׂרָאֵל לֹא
 יָדַע עַמִּי לֹא הִתְבּוֹנֵן.

וְכַהּ רָאוּ הַרְשָׁעִים לַעֲשׂוֹת עַגְלָא?
 אֵלָא וְדַאי הֶם הָיוּ הַמְכַשְׁפִּים שֶׁל
 פָּרְעָה, יוֹנוּ"ס וַיִּמְבְּרוּ"ס בְּנֵי
 בַלְעָם, שְׁנַאֲמַר בְּהֶם וַיַּעֲשׂוּ כֵן
 הַחֲרֻטָּמִים בְּלִטְיָהֶם, וְרָאוּ שְׂלָא
 הָיָה בְּהֶם מַמְשׁוּת, וְחֲזְרוּ עִם
 מִשְׁה וְקַבִּילוּ בְרִית מִיָּלָה, וְהַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא שְׂיֹדַע גְּלוּיֹת
 וְנִסְתָּרוֹת, שְׁהִיָּה יוֹדַע בְּהֶם שְׁהֶם
 מַגְזַע רַע, כְּשֶׁהִיָּתָה יוֹרְדַת שְׂכִינְהָ,
 נֶאֱמַר בְּהָ וַיִּסַּע מִלֶּאֱךָ הָאֱלֹהִים
 הַהִלֵּךְ לִפְנֵי מַחְנֵה יִשְׂרָאֵל, וְלֹא
 אָמַר לִפְנֵי הָעָם, וּמִשׁוּם זֶה נָטְלוּ
 קְנָאָה בְּלַבְּסָם, וְאָמְרוּ קוּם עֲשֵׂה
 לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יִלְכוּ לִפְנֵינוּ, כְּמוֹ
 שְׁהִיָּה הוֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם, וּמִשׁוּם זֶה
 עֲשׂוּ אֶת הָעַגְלָא בְּכַשְׁפֵּיהֶם, וְזֶהוּ
 יָדַע שׁוּר קוּנְהוּ וְכוּ', יִשְׂרָאֵל לֹא
 יָדַע כְּשָׁפִים, עַמִּי - אַהֲרֹן וּמִשְׁה
 בְּנֵי עַמְרָם - לֹא הִתְבּוֹנְנוּ. וְזֶהוּ
 לֹא תִלִּין נְבִלְתוּ עַל הָעֵץ, הַחֲטָא
 לֹא תִלִּין נְבִלְתוּ עַל הָעֵץ, שְׁהֶם יִשְׂרָאֵל. דְּכַר אַחַר לֹא תִלִּין וְכוּ', זֶה גַר שְׂלָא

התגיר לשמו של הקדוש ברוך הוא, לא לתלותו בישׂראל שהם עץ, כמו שבאר והוה כימי העץ ימי עמי.

ועוד, לא תלין נבלתו - זו נבלות הפה, על העץ - זה לשון הרע, שחטא זה גורם שימות קדם זמנו, וזהו כי קבור תקברנו. דבר אחר לא תלין נבלתו - זה יצר הרע, על העץ - זו נשמת חיים, שמי שחלל אותה, נאמר בו כי קבור תקברנו, וימות בעולם הזה ובעולם הבא, זה דינו בחנק מי שעובר על זה.

דבר אחר, לא תלין נבלתו על העץ - זו נפש של חל שלא תראה לפני הנפש היתרה, ובשבילה אמר למשה של נעליך מעל רגליך.

השני - הרג, הרג לגנב, ולגזלן ענש, ומשום זה הממשין לחברו צריך להחזיר לו משכונו בזמן שצריך אותו, כיון שאין לו אחר, זהו שכתוב השב תשיב לו את העבוט, ונאמר בפסוק אחר אם חבל תחבל שלמת רעה עד בא השמש תשיבנו לו, זה בנשמתו של אדם מדבר, אם חבל תחבל - נפש ורוח, שלמת רעה - זו הנשמה.

ואם חבל תחבל - תפלין של יד ותפלין של ראש, שלמת רעה - פסוי של מצוה, עד בא השמש - שנאמר בו פי שמש ומגן יהוה אלהיים, תשיבנו לו - קדם שיתכנס ממנו, שעליו נאמר וזרקה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה. מה זה צדקה? תפלה, ומרפא בכנפיה - כנפי מצוה שהם תפלין, כנפי יונה, וכנפי מצות ציצית, היא שמלתו לעורו - עור התפלין,

העץ, חובא דא דעם נבל לא תלין נבלתו על העץ דאינון ישׂראל. דבר אחר לא תלין וכו', דא גיורא דלא אתגמיר לשמא דקודשא בריך הוא, לא תליא ביה בישׂראל דאינון עץ, כמה דאוקמוהו (ישעיה סה כב) כימי העץ ימי עמי.

ועוד לא תלין נבלתו, דא נבלות הפה, על העץ דא לישנא בישא, דחובה דא גרים דימות קדם זמניה, ודא איהו כי קבור תקברנו, דבר אחר לא תלין נבלתו, דא יצר הרע, על העץ דא נשמת חיים, דמאן דחלל פה אתמר ביה כי קבור תקברנו, וימות בעלמא דין ובעלמא דאתי, דא איהו דיניה בחנק מאן דעבר על דא.

(דבר אחר לא תלין נבלתו על העץ, דא נפש רחול דלא תתחנא קדם נפשא ותירא ובגינה אמר למשה (שמות ג ה) של נעליך מעל רגליך).

תנינא הרג, הרג לגנב, ולגזלן עונשא, ובגין דא הממשין לחבריה צריך למחזר ליה משכוניה בעידן דצריך ליה, כיון דלית ליה אחרא, הדא הוא דכתיב (דברים כד יג) השב תשיב לו את העבוט ואתמר בקרא אחרא (שמות כב כה) אם חבל תחבל שלמת רעה עד בא השמש תשיבנו לו, האי בנשמתא דבר נש ממלל, אם חבל תחבל נפשא ורוחא, שלמת רעה דא נשמתא.

ואם חבול תחבול תפלין דיד ותפלין דרישא, שלמת רעה פסוייא דמצוה, עד בא השמש, דאתמר ביה (תהלים פד יב) פי שמש ומגן יהוה אלהיים, תשיבנו לו קדם דיתפניש מגיה, דעליה אתמר (מלאכי ג א) וזרקה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה, מאי צדקה צלותא, ומרפא בכנפיה כנפי מצוה דאינון תפלין כנפי יונה, וכנפי מצות ציצית, היא שמלתו לעורו משכא דתפלין,

וְאִם אֶת־לֹא תַחֲזִיר אֵלַיִן פְּסוּיִין לִיָּה קָדָם
 דִּיתַפְּנִישׁ מִנִּיָּה שְׁמָשָׁא דְאִיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא, דְּאֶתְמַר בֵּיהּ כִּי שְׁמֵשׁ וּמַגֵּן יְהוָה
 אֱלֹהֵי־ם, הָכִי יִתְפַּנֵּישׁ מִיַּנְדָּךְ נִשְׁמַתָּא, דְּאֶתְמַר
 בָּהּ (תהלים פט לו) כִּסְאוֹ כְּשֶׁמֶשׁ נֹגְדִי, מְדָה לְקַבֵּל
 מְדָה, וּבִגִּין דָּא עַד בֵּא הַשְּׁמֵשׁ תִּשְׁיַכְנוּ לוֹ, לוֹ
 לְעֵנִי דְאִיהוּ צְדִיק, וְלִשְׁכִּינְתָּא דְאִיהִי עֲנִיָּה
 בְּגֻלוֹתָא, כַּד יִתִּי לִילִיָּא דְאִיהִי גְלוֹתָא, בְּמָה
 יִשְׁכַּב (דף קמב ע"ב) שְׁכִינְתָּא, דְּוִדְאִי שְׁמָשָׁא
 דְּאִיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא נִהִיר לָהּ בְּגֻלוֹתָא
 דְּאִיהִי לִילִיָּא, וְאֶשְׁתַּאֲרַת בְּחִשׁוּכָא, וּבִגִּין דָּא
 צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְאַנְהָרָא לָהּ בְּגֻלוֹתָא בְּאוּר וְנֵר,
 דְּאִיהוּ תוֹרָה וּמִצְוָה, אוֹר נִשְׁמַתָּא, גֵּר נִפְשׁ
 רוּחָא דְאִינוּן סִימֵן גֵּר, בְּתֵי דְתַפְּלִי לְמִשְׁכַּב
 בְּהוּ שְׁכִינְתָּא בְּגֻלוֹתָא, וְכִסּוּיָא דְצִיּוּת
 לְאַתְעֵטְפָא בֵּיהּ בְּמִשְׁכַּבָּה.

וּבִגִּין דָּא אִי בַר נֶשׁ לֹא אֲנַח תְּפִלִּין וְצִיּוּת,
 בְּמָה יִשְׁכַּב אִיהִי בְּגֻלוֹתָא, עֲלָה
 אֶתְמַר (תהלים מא ב) אֲשֶׁרִי מִשְׁפִּיל אֶל דֵּל בְּיוֹם
 רַעָה יִמְלִטְהוּ יְהוָה, וּבִזְכוּת פְּקוּדֵין אֵלַיִן
 יִרְתִּין בְּנֵי נֶשָׁא תִלַּת קְטָרִין, דְּאִינוּן נִשְׁמַתָּא
 וְרוּחָא וְנִפְשָׁא, וּבְהוּ צְרִיךְ לְמַקְרִי לְיִשְׂרָאֵל
 עֲלָאָה, דִּינְחִית לְאַנְהָרָא בְּשְׁכִינְתָּא בְּנִהוּרָא
 דְּפוּרְקָנָא, דְּאִיהִי שְׁמֵשׁ צְדָקָה, וּמִרְפָּא בְּכַנְפֵיהּ
 לְיִשְׂרָאֵל דְּאִינוּן בְּבֵי מַרְעָא בְּגֻלוֹתָא. דְּצְדָקָה
 אִיהִי שְׁכִינְתָּא עֲלָאָה, עֲלָה אֶתְמַר (איכה ב יג) מִי
 יִרְפָּא לָךְ, וְאִיהִי כ"ה כ"ה אֶתְוֹן דְּקִרְיַת שְׁמַע
 עֲרַבִית וְשַׁחְרִית, וּבִיָּה נַחְתָּא לְיִשְׂרָאֵל לְמַפְרַק
 שְׁכִינְתָּא, אֲבָל בִּימִינָא אוּקִים לָהּ וְרַחַם עֲלָה,
 הָדָא הוּא דְכְתִיב (ישעיה נד ח) וּבְחֶסֶד עוֹלָם
 רַחֲמֵתִיךְ, וּבִגִּין דָּא נִשְׁמַתָּא וְרוּחָא וְנִפְשָׁא
 אִינוּן מִשְׁכַּבָּא (משכבונא) דְּשְׁכִינְתָּא בְּגֻלוֹתָא,
 וְעֲלִיהּ אֶתְמַר (דברים כד יג) וְשָׁכַב בְּשִׁלְמָתוֹ

וְאִם אֶת־לֹא תַחֲזִיר אֵת הַפְּסוּיִים
 הַלְלוּ קָדָם שִׁיתַּכְנִס מִמֶּנּוּ הַשְּׁמֵשׁ,
 שֶׁהוּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר
 בּוֹ כִּי שֶׁמֶשׁ וּמַגֵּן יְהוָה אֱלֹהֵי־ם,
 כִּי תִתְכַנֵּס מִמֶּךָ נִשְׁמַתָּךְ, שֶׁנֶּאֱמַר
 בָּהּ כִּסְאוֹ כְּשֶׁמֶשׁ נֹגְדִי, מְדָה כִּנְגֵד
 מְדָה, וּמִשׁוּם זֶה עַד בֵּא הַשְּׁמֵשׁ
 תִּשְׁיַכְנוּ לוֹ, לוֹ - לְעֵנִי, שֶׁהוּא
 צְדִיק, וְלִשְׁכִינְתָּא שֶׁהִיא עֲנִיָּה
 בְּגֻלוֹת, כְּשִׁיבָא הַלִּילָה שֶׁהוּא
 גְלוֹת, בְּמָה תִשְׁכַּב הַשְּׁכִינָה?
 שְׁוִדְאִי הַשְּׁמֵשׁ, שֶׁהוּא הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, לֹא מֵאִיר לָהּ בְּגֻלוֹת,
 שֶׁהִיא הַלִּילָה, וְנִשְׁאֲרַת בְּחִשְׁכָּה,
 וּמִשׁוּם זֶה צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְהֵאִיר
 לָהּ בְּגֻלוֹת בְּאוּר וְנֵר, שֶׁהוּא תוֹרָה
 וּמִצְוָה, אוֹר הַנְּשִׁמָּה, גֵּר - נִפְשׁ
 רוּחַ, שֶׁהֵם סִימֵן גֵּר, בְּתֵי הַתְּפִלִּין
 שֶׁתִּשְׁכַּב בָּהֶם הַשְּׁכִינָה בְּגֻלוֹת,
 וְכִסּוּיָא שֶׁל צִיּוּת לְהַתְעַטֵּף בָּהּ
 בְּמִשְׁכַּבָּה.

וּמִשׁוּם כֵּן, אִם אָדָם אִינוּ מְנִיחַ
 תְּפִלִּין וְצִיּוּת, בְּמָה הִיא תִשְׁכַּב
 בְּגֻלוֹת? עֲלִיוּ נֶאֱמַר אֲשֶׁרִי מִשְׁפִּיל
 אֶל דֵּל בְּיוֹם רַעָה יִמְלִטְהוּ יְהוָה,
 וּבִזְכוּת הַמִּצְוֹת הַלְלוּ יוֹרְשֵׁים
 בְּנֵי אָדָם שֶׁלֶשָׁה קְשָׁרִים, שֶׁהֵם
 נִשְׁמָה רוּחַ וְנִפְשׁ, וּבְהֵם צְרִיךְ
 לְקַרְא אֶת יִשְׂרָאֵל הַעֲלִיּוֹן שֶׁיִּרְד
 לְהֵאִיר לְשְׁכִינָה בְּאוּר הַגְּאֻלָּה,
 שֶׁהִיא שְׁמֵשׁ צְדָקָה, וּמִרְפָּא
 בְּכַנְפֵיהּ, לְיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּבֵית
 הַחַלִּי בְּגֻלוֹת, שֶׁצְדָקָה הִיא
 הַשְּׁכִינָה הַעֲלִיּוֹנָה, עֲלִיָּה נֶאֱמַר מִי
 יִרְפָּא לָךְ, וְהִיא עֲשָׂרִים וְחֲמֵשׁ
 עֲשָׂרִים וְחֲמֵשׁ אוֹתִיּוֹת שֶׁל קְרִיַת
 שְׁמַע עֲרַבִית וְשַׁחְרִית, וּבּוֹ יוֹרֵד
 לְיִשְׂרָאֵל לְגַאֲלָא אֶת הַשְּׁכִינָה, אֲבָל
 בְּיַמִּין מְקִים אוֹתָהּ וּמְרַחֵם עֲלֶיהָ.
 זֶהוּ שְׁכַתוּב וּבְחֶסֶד עוֹלָם
 רַחֲמֵתִיךְ, וּמִשׁוּם זֶה, נִשְׁמָה רוּחַ
 וְנִפְשׁ הֵם הַמִּשְׁכַּב (משכבון) שֶׁל
 הַשְּׁכִינָה בְּגֻלוֹת, וְעַל זֶה נֶאֱמַר
 וְשָׁכַב בְּשִׁלְמָתוֹ וּבִרְכָּךְ, וּמִשׁוּם

המפצות הללו שורה שכניה על אדם.

ועל הנשמה נאמר משכבת חיקך שמר פתחי פיך, שלא תדר אם לא תשלם, זהו שכתוב אם אין לך לשלם למה יקח משכבך מתחתידך, ונשארו הרוח והנפש יתומים, ואם הנשמה עוברת על מצוות התורה ויורדים חטאים לגוף, דין הוא לפרע מנכסי יתומים, במצוות עשה שנשארו להם מהנשמה, שבגלל החטאים נוטלים מהרשעים את המשכון, שהוא הנשמה, וזהו אם חבל תחבל שלמת רעך.

ואם יש לו חטאים ויש לו זכיות, נפרעים החטאים בזכיות, ונאמר יצא שכרו בהפסדו, מיד מחזירים אותו לגוף לפני שיבא השמש, וזהו עד בא השמש תשיבנו לו, שפאשר האדם ישן, עולה ממנו הנשמה, ואין יורדת לגוף עד שפורעת את כל החטאים שעשה האדם באותו יום, ומשום זה ממשכן אותה אותו בית דין שלמעלה, משום שהמקטרג עולה אחריה לתבע ממנה דין בארבע מיתות בית דין - שנים שנאמרו למעלה, ושנים ששורים על אותם שמגלים את העריות של התורה. אשרי הוא מי ששומר אותה בכל יום.

ובזמן שהחטאים גדולים, ומלוה אדם חטאים על המשכון, אבד המשכון, שהיא הנשמה, ולא חוזרת אליו, והכל הוא בדין שדנה אותה הגבורה, שהיא בית הדין הגדול, בכל לילה בשמים עשרה שעות ובשבעים ושנים רגעים כחשבון חס"ד, שנאמר בו והוכן בחסד פסא, וסוד הדבר - ותפקדנו לבקרים, לרגעים לתבחנו.

וברגין פקודין אלין שריא שכניתא על בר נש.

ועל נשמתא אתמר (מילה ז ח) משכבת חיקך שמר פתחי פיך, דלא תדור אם לא תשלם, הדא הוא דכתיב (משלי כב כז) אם אין לך לשלם למה יקח משכבך מתחתידך, ואשתארו רוח ונפש יתומים, ואם נשמתא עוברת על פקודי אורייתא ואנחת חובין בגופא, דין איהו ליפרע מנכסי יתומים, בפקודין דעשה דאשתאר לון מנשמתא, דרגין חובין נטלין מחייביא משפונא דאיהי נשמתא, ודא איהו (שמות כב כח) אם חבל תחבל שלמת רעך.

ואי אית ליה חובין ואית ליה זכוון, אתפרעו חובין בזכוון, ואתמר יצא שכרו בהפסדו, מיד חזרין ליה לגופא קדם דייתי שמשא, ודא איהו (שם) עד בא השמש תשיבנו לו, דכד נאים בר נש נשמתא סלקא מניה, ולא נחתת בגופא עד דפרעת כל חובין דעבד בר נש בההוא יומא, ורגין דא ממשכן לה ההוא בי דינא דלעילא, רגין דמקטרגא סליק אבתרהא למתבע מינה דינא, בארבע מיתות בית דין, תרין דאתמר לעיל, ותרין דאינון שריין על אינון דמגלין עריין דאורייתא, זכאה איהו מאן דנטיר לה בכל יומא.

ובזמנא דחובין אינון רברבין, ומלוה בר נש חובין על משפונא, אבד משפונא דאיהי נשמתא, ולא חזרת לגביה, וכלא איהו בדין דין לה גבורה דאיהו בי דינא רברבא, בכל ליליא בתרין עשר שעתין ובשבעין ותרין רגעין כחשבון חס"ד, דאתמר ביה (ישעיה מז ח) והוכן בחסד פסא, ורזא דמלה (איוב ז טח) ותפקדנו לבקרים, לרגעים לתבחנו.

ואית חובין דאינון בסתר, ולא יכילין לאסהדא בהון מלאכין דאזלין עם נשמתא, דאתמר בה (תהלים צא יא) **כי מלאכיו יצוה לך, הא שכנתא סהידת עלייהו, הדא הוא דכתיב (ירמיה כג כד) אם יסתר איש במסתרים, בגין דשכינתא על רישיה, דאתמר בה דע מה למעלה מפה, עין רואה ואזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבין, (לזמנין נשמתא לא הות מודה בחובין דתבע עליה יצר הרע, וחשיד יצר הרע בהאי), (ג"א ולזמנין נשמתא לא חבת וחשיד יצר הרע בהאי), ואזלין לגבי בי דינא ודן עלייהו דין הנשבעים, אומיאת נשמתא עלייהו ואתפטרת, ואם לאו פרעת.**

ואית חובין דאתמר בהון (איוב לו ז) **וכיד כל אדם יחתום, ומראין לה חתימת ידקא.** ואית חובין דאינון על תנאי דאתני עליה לפרעא לון בהאי עלמא, דחובין דיליה באתריה, דלא יגבה לון תובע אלא באתריה, ואלין אינון חובין דעשרין שנין, ואית חובין לתתא, דאוקמוהו קדמאין דעד עשרין שנין (דף קמג ע"א) **מענישין לתתא ולא לעילא, ואית חובין דמענישין לעילא ותבעין לון לעילא בי דינא רברבא, ובגינייהו ממשפנין נשמתא לעילא, ולא מניחין לה לנחתא לתתא, אבל בחובין דמענישין עלייהו לתתא, לא מענישין לה לעילא, ולא מעפבי ליה תמן, ואית חובין דנשמתא דגבין מנייהו בכל אתר, כגון (שמות כא יז) ומקלל אביו ואמו, דאתמר ביה מות יומת, מבי דינא דלעילא ומבי דינא דלתתא, דאתדנת בתרין דינין, ובגין חובא דא בכל אתר דאשפחין לה לעילא גבין מינה, ובכל אתר דאשפחין לה לתתא גבין מינה, ולית פקודא דלית לה רשו לאגנא עלהא,**

ויש חטאים שהם בסתר, ולא יכולים להעיד בהם המלאכים שהולכים עם הנשמה, שנאמר **בה כי מלאכיו יצוה לך, הרי השכינה מעידה עליהם, זהו שכתוב אם יסתר איש במסתרים, משום ששכינה על ראשו, שנאמר בה דע מה למעלה מפה, עין רואה ואזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבים. (לפעמים הנשמה לא היתה מודה בחטאים שתובע עליו היצר הרע, וחושד יצר הרע בזה) (ולפעמים הנשמה לא חטאה, וחושד היצר הרע בזה), והולכים אל בית הדין, ודן עליהם דין הנשבעים, נשבעת הנשמה עליהם ונפטרת, ואם לא - פורעת.**

ויש חטאים שנאמר בהם וכיד כל אדם יחתום, ומראים לה חתימת ידיה, ויש חטאים שהם על תנאי שמתנה עליו לפרע אותם בעולם הזה, שהחטאים שלו במקומו, שלא יגבה אותם התובע אלא במקומו, ואלו הם חטאים של עשרים שנים, ויש חטאים למטה, שבארו הקדמונים שעד עשרים שנים מענישים למטה ולא למעלה, ויש חטאים שמענישים למעלה, ותובעים אותם למעלה בית הדין הגדול, ובשבילם ממשפנין את הנשמה למעלה, ולא מניחים לה לרדת למטה, אבל בחטאים שמענישים עליהם למטה, לא מענישים אותה למעלה ולא מעפבים אותו שם, ויש חטאים של הנשמה שגובים מהם בכל מקום, כמו ומקלל אביו ואמו, שנאמר בו מות יומת, מבית הדין שלמעלה ומבית הדין שלמטה, שנדונית בשני דינים, ומשום החטא הזה, בכל מקום שמוצאים אותה למעלה, גובים ממנה, ובכל מקום שמוצאים

אותה למטה, גובים ממנה ואין מצוה שאין לה רשות להגן עליה. שיש חטאים שדנים בדינים חמורים את הנשמה, ותבא מצוה שהיא גבירה כמו מצות תפלין, ומגנה עליו ופורשת כנפיה עליו, ואין רשות למקטרג להתקרב לשם, ויש חטאים שאין רשות לגבירה להגן עליהם, זהו שכתוב מעם מזבחי תקחנו למות.

אבל יש מצוות שהן שפחות, מאלו המצוות שהן על מנת לקבל פרס, אף על גב שיבאו להגן עליה, נוטלים אותם המקטרגים תחת רשותם, (מוציאים אותה המקטרגים מרשותם) ויש חטאים אחרים שנקראים חלוקי הדינים, על חטאים שחולקים בהם, מהם מטה כלפי חסד, ודנים את הנשמה בממוץ, שהוא דיני ממונות, ויש אחרים שחולקים עליהם והם נוטים כלפי חובה, לדון אותה בדיני נפשות. אם הזכיות מתגברות על החובות, דנים אותה בדיני ממונות, וגובים מהזכיות, שהם גמילות חסדים שלו, ואם החובות מתגברות, אז דנים אותה בדיני נפשות מצד הגבורה, וגובים בה נפש ורוח.

והמעלה אין משוא פנים, בין לצדיק בין לרשע, וכן צריך להשוות למטה גבי דין הצדיק עם הרשע, מצד של אמת העמוד האמצעי, ולא יהיה דין רשאי לעשות משוא פנים לאחד מהם בדין, שבדין שלמעלה נאמר בו לא ישא פנים ולא יקח שחד. אוי לו לדין למטה שמשפחה מהדין שלמעלה, שמכחיש מעשה בראשית, ולא יאמר זה נאמן מזה, שכמו שהוא למטה, שפטים ושטרים תתן לה בכל שערך, לדון גופים, כך יש למעלה שופטים ושטרים לדון

דאית חובין דדינין לה בדינים חמורים לנשמתא, ויתי מצוה דאיהי מטרוניתא כגון מצות תפלין, ואגינת עליה ופרישת גדפהא עליה, ולית רשו למקטרג לקרבא תמן, ואית חובין דמטרוניתא לית לה רשו לאגנא עליהו, הדא הוא דכתיב (שם יד) מעם מזבחי תקחנו למות.

אבל פקודין אית דאינון שפחות, מאלין פקודין דאינון על מנת לקבל פרס, אף על גב דיתון לאגנא עליה, נטלי לון מקטרגין תחות רשותיהו, (נ"א נפקון לה מקטרגין מרשותיהו), ואית חובין אחרנין דאתקריאו חלוקי דינין, על חובין דחולקין בהון, מנהון מטה כלפי חסד, ודינין לה לנשמתא כממוץ דאיהו דיני ממונות, ואית אחרנין דחולקין עליהו ואינון נוטין כלפי חובה, למידן לה בדיני נפשות, אם זכוון מתגברין על חובין דנין לה בדיני ממונות, וגבין מזכוון דאינון גמילות חסדים דיליה, ואם חובין מתגברין דינין לה בדיני נפשות מסטרא דגבורה, וגבין בה נפש ורוח.

ולעילא לית משוא פנים בין זפאה לחיבא, וכן צריך להשוות לתתא גבי דינא זפאה עם חיבא, מסטרא דאמת עמודא דאמצעיתא, ולא יהא דינא רשאי למעבד משוא פנים לחד מנייהו בדינא, דבדיינא דלעילא אתמר ביה (דברים יז) לא ישא פנים ולא יקח שחד, ווי ליה לדיינא לתתא דאשתני מדיינא דלעילא, דאכחיש עובדא דבראשית, ולא יימא דא מהימנא מדא, דכמה דאיהו לתתא (שם טז יח) שופטים ושוטרים תתן לה בכל שערך, לדיינא גופין, הכי אית לעילא שופטים ושוטרים לדיינא נשמתא, ולא יוקיר

לְדָא יְתִיר מְדָא, אֶלָּא תְרוּיְהוּ בְּהַשְׁוָאָה
 בְּדִינָא, וְאִינוּן צְרִיכִין לְמִשְׁמַע קָדָם דִּינָא,
 וְלֹא יִמְלְלוּן עַד דְּשָׂאִיל לֹון דִּינָא, וְיַהֲיִב לֹון
 רְשׁוּ לְמִלְלָא, וְיִהוּן קְדָמִיה בְּדַחֲלִילוּ, בְּגִין
 דְּשְׂכִינְתָּא שְׂרָא עֲלֵייהוּ, וּמָאן דְּתַבַּע קְשׁוּט
 כְּאֵלוּ מְקַיִים עַל עֲלָמָא דִּיין אֲמַת (ס"א ר"ן
 אַמַת), וְכֹל שְׂפֵן מָאן דְּדִן דִּין אֲמַת, כְּאֵלוּ
 מְקַיִים (תהלים פ יב) אֲמַת מֵאֲרֶץ תִּצְמַח, וְוִי לִיה
 לְמָאן דְּאוּקִים שְׂקָרָא וְאַפִּיל אֲמַת,
 דְּגָרִים (דניאל ח יב) וְתִשְׁלַף אֲמַת אֲרֻצָּה, וּמָאן
 גָּרִים דָּא דִּינָא דְלָא דִן דִּין אֲמַת, וּבּוּדָאֵי דִיין
 דְּדִן דִּין אֲמַת כְּאֵלוּ הוּא אֲפִיק לְשְׂכִינְתָּא
 וְלִישְׂרָאֵל מְגֻלוּתָא, וְאוּקִים לֹון מֵאֲרַעָא.

קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן עַל רַגְלוֹ, וְסָלִיק יְדוּי לְגַבֵּי
 עֵילָא, וְשִׁבַּח לְמֵאֲרֵי עֲלָמָא, וְאָמַר, רַבּוֹן
 עֲלָמָא עֵבִיד בְּגִין שְׂכִינְתָּא דְאִיהִי בְּגֻלוּתָא,
 וְאִם אִיהִי בְּאוּמָאָה הָא אַבָּא וְאַמָּא דְאִינוּן
 חֲכָמָה וּבִינָה יְכַלִּין לְמַעְבַּד הַתְּרָה, הֲדָא הוּא
 דְכָתִיב (ישעיה יד כז) יְהו"ה צָבָאוּ"ת יַעֲץ וּמִי
 יַפְר, אִם הַתְּלַמִּיד אוּמִי הָרַב יְכִיל לְמַעְבַּד
 הַתְּרָה.

וְאִם נָדַר אוּ נִשְׁבַּע בֵּן דְאִיהוּ ו' דְלָא יִפְרוֹק
 לָהּ אֶלָּא דְתֵהִי בְּגֻלוּתָא עַד זְמַנָּא יְדִיעָא,
 וְנָדַר אוּ שְׁבוּעָה אִיהוּ בִי"ה דְאִינוּן חֲכָמָה
 וּבִינָה, וְאִיהוּ אֲתַחֲרַט, הָא תִּלְתַּת בְּנֵי נֶשֶׁא יְכַלִּין
 לְמַפְטֹר לִיה, וְאִינוּן תִּלְתַּת אַבְהֵן לְעֵילָא
 לְקַבְלֵייהוּ, וְאִם לֹא תַתְּחַרַט, אֲנָא בְּעִינָא מִינְךָ,
 וּמְכַל אִינוּן דְּמִתִּיבְתָּא דְלְעֵילָא וְתַתָּא, דְּתַעְבִּיד
 בְּגִין רַעֲיָא מְהִימְנָא דְלָא זִז מִשְׂכִּינְתָּא בְּכָל
 אַתְר, וְאִיהוּ עָאל שְׁלָם בִּינְךָ וּבִינָה זְמַנִּין (דף
 קמ"ג ע"ב) סְגִיאִין, וּמְסַר גְּרַמִּיָּה לְמִיתָה בְּגִינָה
 וּבְגִין בְּנֵהָא, הֲדָא הוּא דְכָתִיב (שמות לב לב) וְאִם
 אִין מַחְנֵי נָא מִסְפָּרְךָ אֲשֶׁר כְּתַבְתָּ.

אֶת הַנְּשֵׁמָה, וְלֹא יִכְבַּד אֶת זֶה
 יוֹתֵר מִזֶּה, אֶלָּא שְׁנִיָּהֶם בְּהַשְׁוָאָה
 בְּדִין, וְהֵם צְרִיף לְהַשְׁמִיעַ לְפָנֵי
 הַדִּין, וְלֹא יִדְבְּרוּ עַד שְׁשׂוּאֵל
 אוֹתָם הַדִּין וְנוֹתֵן לָהֶם רְשׁוּת
 לְדַבֵּר, וְיַהֲיִי לְפָנָיו בִּירְאָה, מִשׁוּם
 שְׂשִׁכְנָה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם, וּמִי
 שְׂתוּכַע אֲמַת כְּאֵלוּ מְקַיִים עַל
 הָעוֹלָם דִּין אֲמַת (ר"ן אַמַת), וְכֹל שְׂפֵן
 מִי שְׂדֵן דִּין אֲמַת, כְּאֵלוּ מְקַיִים
 אֲמַת מֵאֲרֶץ תִּצְמַח. אוּי לֹו לְמִי
 שְׂמַקִּים שְׂקָר וּמְפִיל אֲמַת, שְׁגוֹרִם
 וְתִשְׁלַף אֲמַת אֲרֻצָּה, וּמִי גוֹרִם אֶת
 זֶה? הַדִּין שְׁלֹא דִן דִּין אֲמַת,
 וּבּוּדָאֵי שְׂדֵן דִּין דִּין אֲמַת, כְּאֵלוּ
 הוּא מוֹצִיא אֶת הַשְּׂכִינָה וְאֶת
 יִשְׂרָאֵל מִן הַגְּלוּת וּמְקִים אוֹתָם
 מִן הָאָרֶץ.

קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן עַל רַגְלוֹ, וְהָרִים
 יְדִיו לְמַעְלָה וְשִׁבַּח אֶת רַבּוֹן
 הָעוֹלָם, וְאָמַר: רַבּוֹן הָעוֹלָם,
 עֲשֵׂה לְמַעַן הַשְּׂכִינָה שְׁהִיא
 בְּגֻלוּת, וְאִם הִיא בְּשְׁבוּעָה, הָרִי
 אַבָּא וְאַמָּא, שְׁהֵם חֲכָמָה וּבִינָה,
 יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת הַתְּרָה. זֶהוּ
 שְׂכַתוּב יְהו"ה צָבָאוּ"ת יַעֲץ וּמִי
 יַפְר, אִם הַתְּלַמִּיד נִשְׁבַּע, הָרַב
 יְכוּל לַעֲשׂוֹת הַתְּרָה.

וְאִם נָדַר אוּ נִשְׁבַּע הַבֵּן שְׁהוּא ו',
 שְׁלֹא יִפְדֶּה אוֹתָהּ, אֶלָּא שְׂתַהֲיָה
 בְּגֻלוּת עַד זְמַן יְדוּע, וְנָדַר אוּ
 שְׁבוּעָה הֵם בִּי"ה שְׁהֵם חֲכָמָה
 וּבִינָה, וְהוּא הַתְּחַרַט, הָרִי שְׁלֹשָׁה
 בְּנֵי אָדָם יְכוּלִים לְפַטֵּר אוֹתוֹ, וְהֵם
 שְׁלֹשֶׁת הָאֲבוֹת לְמַעְלָה כְּנַגְדָם,
 וְאִם לֹא תַתְּחַרַט, אֲנִי מְבַקֵּשׁ
 מִכָּךְ, וּמְכַל אוֹתָם שְׂבִישִׁיבָה
 שְׁלַמְעֵלָה וּלְמַטָּה, שְׂתַעֲשֵׂה לְמַעַן
 רוּעָה הַנְּאֻמָּן שְׁלֹא זִז מִהַשְּׂכִינָה
 בְּכָל מְקוֹם, וְהוּא הַכְּנִיס שְׁלוֹם
 בִּינְךָ וּבִינָה פְעָמִים רַבּוֹת, וּמְסַר
 עַצְמוֹ לְמִיתָה עַבּוּרָה וְעַבּוּר בְּנֵיהָ.
 זֶהוּ שְׂכַתוּב וְאִם אִין מַחְנֵי נָא
 מִסְפָּרְךָ אֲשֶׁר כְּתַבְתָּ.

וְאִם הוּא נָדָר מְסֻטָּרָא דְאַבָּא וְאַמָּא, וְלֹא בְּעִי, אֲנָא סָלִיק לְגַבֵּי הַהוּא דְאַתְמַר בֵּיהּ (דבריים י"ח) כִּי יִפְלֵא מִמֶּךָ דְבָר, דְאַתְמַר בֵּיהּ בְּמוֹפְלָא מִמֶּךָ אֵל תְּדַרּוּשׁ, דִּיפְטוּר נָדָר, וְאַף עַל גַּב דְשְׁכִינְתָּא אִיהִי בְּגִלוּתָא לְגַבֵּי בַעֲלָה פְּנֹדָה, דְאִיהִי יִפְרִישׁ בֵּין דָּם לְדָם, וְאַתְפַּתַּח מְקוּרָא דִילָהּ, לְדַפְּאָה לָהּ בְּמִים דְאֹרִייתָא, מִים חַיִּים דְלֹא פְּסָקִין, וְאַפְרִישׁ מִינָהּ דָּם נָדָה דְאִיהִי לִילִי"ת, דְלֹא אֲתַקְרִיבַת בְּהֵדָה, דְאִיהִי חוּבָא דְנִשְׁמַתָּא דְסְאִיבַת לָהּ, וְלִית לָהּ רִשׁוּ לְסִלְקָא נִשְׁמַתָּא לְגַבֵּי בַעֲלָה, לְהַהוּא אַתְר דְאַתִּיחֵיבַת מִתְמָן, וְאַתְדַּנַּת בֵּין דִּין לְדִין, בֵּין דִּינֵי נַפְשׁוֹת לְדִינֵי מְמוֹנוֹת, דְאִית מָאן דְפָרַע בְּמְמוֹנֵיהּ, וְאִית מָאן דְפָרַע בְּנַפְשֵׁיהּ, וּבֵין נֶגַע לְנֶגַע, כְּמָה דְאֹקְמוּהוּ (איכה א א) אִיכָה יִשְׁבַּה בְּדָד, דְאִיהִי חֲשִׁיבָא שְׁכִינְתָּא בְּגִלוּתָא כְּמִצּוּרַע, דְאַתְמַר בֵּיהּ (ויקרא יג מו) בְּדָד יִשָּׁב מַחוּץ לַמַּחֲנֶה, מַחוּץ וְדַאי, דָּא גְלוּתָא, דְאִיהִי לְבָר מְאַרְעָא דִישְׂרָאֵל, דְאִיהִי מוֹתְבָא דְאַת ה'.

וְאִם נָדָר הוּא מִצַּד הָאבָּא וְהָאמָּא, וְלֹא רוּצָה, אֲנִי עוֹלָה לְאוֹתוֹ שְׁנַאמַר בּוּ כִּי יִפְלֵא מִמֶּךָ דְבָר, שְׁנַאמַר בּוּ בְּמִפְלֵא מִמֶּךָ אֵל תְּדַרּוּשׁ, שִׁיפְטוּר אֵת הַנָּדָר, וְאַף עַל גַּב שְׁהַשְׁכִּינָה בְּגִלוּת אֵל בַּעֲלָה כְּנֹדָה, שְׁהִיא תְּבַדִּיל בֵּין דָּם לְדָם, וְנִפְתַּח מְקוּרָה, לְטַהַר אוֹתָהּ בְּמֵי הַתּוֹרָה, הַמִּים הַחַיִּים שְׁלֹא פּוֹסְקִים, וְהַפְרִיד מִמֶּנָּה דָּם נָדָה שְׁהִיא לִילִי"ת שְׁלֹא תִקְרַב אֵלֶיהָ, שְׁהִיא חֲטָא הַנְּשֻׁמָּה שְׁטַמְאָה אוֹתָהּ, וְאִין לָהּ רִשׁוּת לְהַעֲלוֹת הַנְּשֻׁמָּה לְבַעֲלָה, לְאוֹתוֹ מְקוּם שְׁמֶשׁם נִתְנָה, וְנִדְוִנִית בֵּין דִּין לְדִין, בֵּין דִּינֵי נַפְשׁוֹת לְדִינֵי מְמוֹנוֹת, שֵׁישׁ מִישֵׁהוּ שְׁפוּרַע בְּמְמוֹנוֹ, וְיֵשׁ מִי שְׁפוּרַע בְּנַפְשׁוֹ, וּבֵין נֶגַע לְנֶגַע, כְּמוֹ שְׁבִאֲרוּהוּ אִיכָה יִשְׁבַּה בְּדָד, שְׁחֻשׁוּבָה הַשְׁכִּינָה בְּגִלוּת כְּמוֹ מְצַרַע, שְׁנַאמַר בּוּ בְּדָר יִשָּׁב מַחוּץ לַמַּחֲנֶה, מַחוּץ וְדַאי, זֹה הַגְּלוּת, שְׁהִיא מַחוּץ לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, שְׁהִיא הַמוֹשָׁב שֶׁל הָאוֹת ה'.

וְאִם מְקוּרָא לֹא יָכִיל לְמַפְתַּח עַד דִּיפְתַּח לִיהּ הַהוּא דְסָגִיר לִיהּ, אֲנָא מְפִיִּסְנָא לִיהּ בְּגִין יו"ד ה"א וּא"ו ה"א, דְאִיהוּ יְחוּדָא (דִּיחֻדְרִיה תמז), וּבְגִין לְבוּשִׁין דְאַתְלַבֵּשׁ, מִיַּד אֲתַפְתַּחַת מְקוּרָה וְאַתְדַּפִּיאַת שְׁכִינְתָּא, וְרָזָא דְמִלָּה (ירמיה י"ד) מְקוּהַ יִשְׂרָאֵל יְהו"ה מוֹשִׁיעוּ בְּעַת צָרָה, מוֹשִׁיעוּ וְדַאי, הַהוּא דְמְקוּרָא דְמְקוּהַ בִּידָה.

וְאִם הַמְקוּרָא לֹא יָכִיל לְהַפְתַּח עַד שִׁיפְתַּח אוֹתוֹ, אֲנִי מְפִיִּסְנָא אוֹתוֹ עֲבוּר יו"ד ה"א וּא"ו ה"א, שְׁהוּא הַיְחוּד (שִׁיחֻדוֹ שם), וּמְשׁוּם הַלְבוּשִׁים שְׁהַתְּלַבֵּשׁ, מִיַּד נִפְתַּח מְקוּרָה וְנִטְהַרְתַּת הַשְׁכִּינָה, וְסוּד הַדְּבָר - מְקוּהַ יִשְׂרָאֵל יְהו"ה מוֹשִׁיעוּ בְּעַת צָרָה, מוֹשִׁיעוּ וְדַאי, אוֹתוֹ שְׁהַמְקוּרָא שֶׁל הַמְקוּהַ בִּידוֹ.

תקונא שְׁתִּיתָאָה

(זהו תקון כ"ו).

בְּרֵאשִׁית תִּמְן תִּרִי אֵשׁ, וְאַלִּין אֵינּוֹן תִּרִין אֲשִׁין דְאֵינּוֹן בּוּרָא מְאֹרֵי הָאֵשׁ, וְעַלִּייהוּ אַתְמַר (שיר ב ה) סְמִכּוֹנֵי בְּאֲשִׁישׁוֹת, בְּתִרֵי אֲשׁוֹת, וְאַמָּאי אָמַר בְּהוּן סְמִכּוֹנֵי, אֲלֵא בְּלִילֵי שְׁפַת נִשְׁמָה יְתִירָה קָא נַחְתָּא לְסְמִכָּא

זְהוּ תִּמְנוֹן כ"ו בְּרֵאשִׁית, שָׁם תִּרִי אֵשׁ, וְאַלּוֹ הֵם שְׁנֵי הָאֲשִׁים שֶׁהֵם בּוּרָא מְאֹרֵי הָאֵשׁ, וְעַלִּיהֶם נֹאמַר סְמִכּוֹנֵי בְּאֲשִׁישׁוֹת, בְּשִׁתֵּי אֲשׁוֹת, וְלָמָּה אָמַר לָהֶם סְמִכּוֹנֵי? אֲלֵא בְּלִילֵי שְׁפַת הַנְּשֻׁמָּה הַיְתִירָה

תקון שְׁשִׁי

זְהוּ תִּמְנוֹן כ"ו

יורדת לתמוך בשכינה הפתחונה בגלות, שנאמר בה נפלה ולא תוסיף קום, וכשכבא מוצאי שבת מסתלקת הנשמה היתרה שבה וינפש. וינפש, מיד שהיא הסתלקה וי נפש, שאין מי שסומך אותה. באותו זמן היא אומרת לישראל סמכוני באשיות, שהם מאורי האש, ומה הם? שתי תורות, שהן חצובות מאש שהיא אלהים, מדת הגבורה. ומה הם למודי יהוה? שתי שפתים שנקראו להבות (שנשרפו בלהבות) אש, והם שני תפוחים, שמהם יוצאת רוחו של משיח, שנאמר בו ונחה עליו רוח יהוה.

לבת מלך שהיתה בבית חליה מאהבת בעלה, שהלך בעלה והיא נפלה למשכב, צונחת ואומרת סמכוני באשיות, הרי היא בבית חליה, היא אומרת רפדוני, במה? בתפוחים שמתרבים בעצי היער, ואלו הם עצי בשמים.

קם וקן שלישי ואמר: רבי רבי, הרי אנו מבדילים בעצי בשמים, וכאן היא אינה אומרת אלא בתפוחים! אלא אנו מברכים על עצי בשמים משום שנאמר בהם וריח אפך כתפוחים, ולא עוד, אלא כל מיני בשמים הם טובים לברך עליהם, ואנו שעושים בהדס, משום שיש בו שלשה עלים, שנקראו שלשה הדסים, שרומזים לשלשת האבות, אבל שני נקבי החטם הם כנגד שני תפוחים, שהם שני נביאי אמת, שבהם עתידה לצאת רוח הקדש, שהוא הרוצה הנאמן שלמעלה, שבו מתישבת נפשה, ומשום זה היא אומרת רפדוני בתפוחים פי חולת אהבה אני. כליל שבת נאמר קמתי אני לפתח לדודי,

שכינתא תתאה בגלותא, דאתמר בה (עמוס ה) נפלה ולא תוסיף קום, וכד אתא מוצאי שבת אסתלקת נשמתא יתירה דבה וינפש, וינפש מיד דאיהי אסתלקת וי נפש, דלית מאן דסמך לה, בההוא זמנא איהי אומרת לישראל סמכוני באשיות דאינון מאורי האש, ומאי ניהו תרי תורות, דאינון חצובות מאש דאיהי אלהים מדת הגבורה, ומאי ניהו למודי יהוה תרין שפון דאקרון להבות (דאקרון בלהבות) אש, ואינון תרין תפוחין, דמנהוין רוחא דמשיחא נפיק, דאתמר ביה (ישעיה יא) ונחה עליו רוח יהוה.

לבת מלך דהות בבי מרעא מרחימו דבעלה, דאזל בעלה איהי נפלת למשכבה, צווחת ואמרת סמכוני באשיות, הא איהי בבי מרעא, היא אומרת רפדוני, במאי בתפוחים דמתרבים בעצי היער, ואלין אינון עצי בשמים.

קם סבא תליתאה ואמר רבי רבי, הא אנן בעצי בשמים מבדילין, והכא איהי לא אמרת אלא בתפוחים, אלא אנן מברכין על עצי בשמים בגין דאתמר בהון (שיר טז) וריח אפך כתפוחים, ולא עוד אלא כל מיני בשמים אינון טבאן לברכא עליהו, ואנן דעבדין בהדס בגין דאית ביה תלת עלין, דאתקריאו תלת הדסים, דרמיזין לתלת אבהן, אבל תרין נוקבין דחוטמא אינון לקבל תרין תפוחין דאינון תרי נביאי קשוט, די בהון עתיד לאפקא רוחא דקודשא דאיהו רענא מהימנא דלעילא, דביה אתישבת נפשא דילה, ובגין דא איהי אומרת (שם ב ה) רפדוני בתפוחים פי חולת אהבה אני (דקמח ע"א) כליליא דשבת אתמר (שיר ה ה) קמתי אני לפתח לדודי בשבת,

בשבת, וכשיוצאת שבת, נאמר ודודי חמק עבר, ובאותו זמן בקשתייהו ולא מצאתיהו קראתיו ולא ענני, עד שנשבעתי, שבזמן שיבא פעם אחרת, שאחז בידו ולא אעזב אותו ללכת, כמו שנאמר אחזתיו ולא ארפנו עד שהבאתיו אל בית אמי, זה בית המקדש שלמעלה, ואל חדר הורתי, זה בית המקדש שלמטה. ובזמן שאחז בידו בגאולה האחרונה, זה לא יהיה לי כמו הפעמים האחרות, שבכל גאולה וגאולה היה בא, ואחר כך היה פורח ממני, אבל בגאולה האחרונה אני אחז בו ואקשר אותו עם כמה קשרים של אהבה שלא יזוז ממני לעולם ולעולמי עולמים, שבכל גלות וגלות היה הולך ממני, והייתי שואלת עליו את כל עובר ושׁב. זהו שכתוב כמעט שעברתי מהם עד שמצאתי את שאהבה נפשי. ולפעמים לא הייתי מוצאת מי שיאמר לי ממנו דבר, והייתי משיבצה בשבילו את כל בני הקריה, זהו שכתוב השבועתי אתכם בנות ירושלם אם תמצאו את דודי מה תגידו לו, שחולת אהבה אני, וכמה פעמים על משכבי בלילות, שהן הגליות, בקשתי את שאהבה נפשי, ולא היה מי שיאמר לי, עד שהיא היה בא, וכעת בגאולה האחרונה ברח דודי בכעס רב, ושאלתי בעבורו, ולא מצאתי מי שיאמר לי דבר, ומשום זה אני נשבעתי, שבזמן שיבא ואחז בידו שלא יזוז ממני, ואני אחזתיו ולא ארפנו, אחזתיו - בקשר של תפלין של יד, ולא ארפנו - בתפלין של ראש.

בא וראה, כשיבא דודה אליה, יאמר לשני המשיחים נשכימה לכרמים, שהם ישאל, שבהם

וכד נפיק שבת אתמר (שם) ודודי חמק עבר, ובההוא זמנא (שם) בקשתייהו ולא מצאתיהו קראתיו ולא ענני, עד דאומינא דבזמנא דיייתי זמנא אחרא דאחיד בידיה ולא אשבקיניה למיזל, כמה דאתמר (שם דג) אחזתיו ולא ארפנו עד שהבאתיו אל בית אמי, דא בי מקדשא דלעילא, ואל חדר הורתי דא בי מקדשא דלתתא.

ובזמנא דאחיד בידיה בפורקנא בתרייתא, לא יהא לי כזמנין אוחרנין, דבכל פורקנא ופורקנא הוה אתי, ולבתר הוה פרח מנאי, אבל בפורקנא בתרייתא אנא אחיד ביה וקשיר ליה בכמה קשירין דרחימו, דלא יזוז מנאי לעלם ולעלמי עלמין, דבכל גלותא וגלותא הוה אזיל מנאי, והוינא שאיל עליה לכל עובר ושׁב, הדא הוא דכתיב (שם) כמעט שעברתי מהם עד שמצאתי את שאהבה נפשי, וזמנין לא הוינא אשבכח מאן דיימא לי מדי מניה, והוינא אומי בגיניה לכל בני קרתא, הדא הוא דכתיב (שם ה ח) השבועתי אתכם בנות ירושלם אם תמצאו את דודי מה תגידו לו שחולת אהבה אני, וכמה זמנין (שם ג א) על משכבי בלילות דאינון גליות, בקשתי את שאהבה נפשי ולא הוה מאן דיימא לי, עד דאיהו הוה אתי, וכען בגלותא בתרייתא ברח דודי בכעסא סגיא, ושאלנא בגיניה ולא אשבכחנא מאן דיימא לי מדי, ובגין דא אנא אומינא, דבזמנא דיייתי ואחידנא בידוי דלא יזוז מנאי, ואנא אחזתיו ולא ארפנו אחזתיו בקשורא דתפלין דיד, ולא ארפנו בתפלין דרישא.

תא חזי, דודהא פד יתי לגבה, יימא לגבי תרין משיחין (שם ז ג) נשכימה לכרמים

נאמר פי כרם יהו"ה צבאות בית ישראל, נראה הפרחה הגפן, שהיא השכינה בהם, הנצו הרמונים, אלו אותם שמלאים מצוות פרמון.

קם רבי שמעון ואמר: זקן זקן, נשפימה לפרמים, הרי יש פרמים שאינם ישראל, כמו ששמוני נוטרה את הפרמים פרמי שלי לא נטרתי, והם הערבוניה של הערב רב, שהם מערבים עם ישראל בגלות, ומשום זה, כשיבא הקדוש ברוך הוא אל השכינה, הוא יאמר אליה נשפימה לפרמים, נראה אם פרחה הגפן בהם, שנאמר בה פי כרם יהו"ה צבאות בית ישראל, הנצו הרמונים, אלו ודאי אותם שמלאים מצוות פרמונים, שם אפן את דודי לך, אלו שהם אוהבים שלך, שם נתתי אותם לך, פי הנה הסתו עבר - שלטונם של שאר הממנים של העמים, הגשם חלף חלף לו - שלטון הערב רב.

באותו זמן יבא אליה, שובי שובי השולמית, בשני בתים, שהם בית ראשון ובית שני למטה. שובי שובי - בבית ראשון ושני למעלה - ונחזה בך. דבר אחר, שובי שובי ארבע פעמים, בארבע אותיותיה שהם אדני, ונחזה בך - בארבע אותיותיו שהם יהו"ה. אמר הקדוש ברוך הוא אל ישראל ארבע פעמים שובי עם השכינה בתשובה, ונחזה בך - בארבע פוסות של הגאלה שהם בפסח, שחייבים בו ישראל לשתות ארבע פוסות, כמו ארבע הגאלות. שובי שובי בארבעה היחודים (היחודות) שלך, ונחזה בך - בארבע חיות, ונחזה בך בשמים ובארץ, ומיד ישמחו השמים ותגל הארץ ויאמרו בגוים יהו"ה מלך.

דאינון ישראל, די בהון אתמר (ישעיה ה ז) פי כרם יהו"ה צבאות בית ישראל, נראה הפרחה הגפן דאיהי שכינתא בהון, הנצו הרמונים אלין אינון דמליין מצות פרמון.

קם רבי שמעון ואמר סבא סבא, נשפימה לפרמים, הא אית פרמים דלאו אינון ישראל, פגון (שיר א 1) דשמוני נוטרה את הפרמים פרמי שלי לא נטרתי, ואינון ערבוניה דערב רב, דאינון מעורבין בהון בישראל בגלותא, ובגין דא כד ייתי קודשא בריך הוא לגבי שכינתא, איהו יימא לגבה, נשפימה לפרמים, נראה אם פרחה הגפן בהון, דאתמר בה פי כרם יהו"ה צבאות בית ישראל, הנצו הרמונים אלין ודאי אינון דמליין מצות פרמונים, שם אפן את דודי לך, אלין דאינון רחימין דילך, תמן יהיבנא לון לך, (שיר ב יא) פי הנה הסתו עבר שולטנו דשאר ממנן דאומין, הגשם חלף חלף לו שלטונתא דערב רב.

בהחוא זמנא יימא לגבה, (שיר ז א) שובי שובי השולמית, בתרי בתים דאינון בית ראשון ובית שני לתתא, שובי שובי בבית ראשון ושני לעילא, ונחזה בך. דבר אחר, שובי שובי ארבע זמנין, בארבע אתון דילה דאינון אדני, ונחזה בך בארבע אתון דיליה דאינון יהו"ה, אמר קודשא בריך הוא לגבי ישראל, ארבע זמנין שובי בשכינתא בתיובתא, ונחזה בך בארבע פוסות דפורקנא דאינון בפסח, דחייבין ביה ישראל למשתי ארבע פוסות, פגוונא דארבע גאולות, שובי שובי בארבע יחודין (ס"א יסודין) דילך, ונחזה בך בארבע חיוון, ונחזה בך בשמיא וארעא, ומיד (דח"א טו לא) ישמחו השמים ותגל הארץ ויאמרו בגוים יהו"ה מלך.

בְּהוּא זְמַנָּא הַנִּצְנִינִי נִרְאוּ בְּאַרְץ אֵלִין אַבְהֵן,
זְכוּוֹן דְּלֵהוּן אֶתְגַּלְיָאן עַל שְׂכִינְתָּא
דְּאִיהִי אֶרֶץ הַחַיִּים, וְעַל בְּנֵהָא דְּאַתְמַר
בְּהוּן (בראשית כח יד) וְהָיָה זֶרְעֶךָ כְּעֶפְר הָאֶרֶץ, (שיר

ב יב) יַעֲת הַזְמִיר הַגִּיעַ, (שמות טו א) אֲזַ יִשִּׁיר מִשֶּׁה
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ, (ישעיה

נב יח) קוֹל צוֹפִיךָ נִשְׁאוּ קוֹל יַחֲדֵיו יִרְנְנוּ, כִּי עֵין
בְּעֵין יִרְאוּ בְּשׁוּב יְהו"ה צִיּוֹן, בְּהוּא זְמַנָּא
קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשַׁבַּח לָהּ, הִדָּא הוּא
דְּכַתִּיב (שיר ז ו) רֵאשֶׁךָ עֲלֶיךָ כְּפַרְמֶל, דָּא
תְּפַלִּין (דף קמד ע"ב) דְּרִישָׁא, וּרְצוּעֵין תְּלִיין

מִכְּפָאן וּמִכְּפָאן פְּזִמּוֹרוֹת, דְּאִינוּן כְּפַרְמֶל דְּתְלִיין
מְגַפְּן, וְדִלַת רֵאשֶׁךָ כְּפַרְמֶל דָּא תְּפִלָּה דִיד, (תהלים קב א)
מַה דִּיהוֹת דִּלַת בְּגִלוֹתָא עֲנִיָּה, הִדָּא הוּא
דְּכַתִּיב (תהלים קב א) תְּפִלָּה לְעַנִּי כִי יַעֲטוּף, תְּהֵא

לְבוּשָׁא כְּפַרְמֶל, דְּאִיהוּ סוּד א"וּרִיאַל ר"פְּאֵל
ג"בְּרִיאַל מ"יכָאֵל נ"וּרִיאַל, (שיר ז ו) מְלֶךְ אֶסוּר

בְּרֵהֻטִים דָּא קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהו"ה, דִּיהָא
אֶסוּר בְּאַרְבַּע בְּתִים דִּילָהּ דְּאִינוּן אַדְנ"י, אַרְבַּע
רְהִיטֵי מוּחָא, דִּיהָא אֶסוּר בְּרֵהֻטִים כְּגוּוֹנָא דָּא
יֵאֵהוּדוּנָה"י, כִּי שְׁמֶךָ בְּךָ וּבְךָ שְׁמֶךָ, וְדָא אִיהוּ
סוּד אָמֵן מִן אַרְגָּמָן.

דְּבַר אַחַר (שם) רֵאשֶׁךָ עֲלֶיךָ כְּפַרְמֶל,
דָּא (תהלים קיט קס) רֵאשֶׁךָ דְּבַרְךָ אָמֵת, דִּלַת

רֵאשֶׁךָ כְּפַרְמֶל דָּא שְׂכִינְתָּא, מְלֶךְ דָּא אַבְרָהָם,
אֶסוּר דָּא יִצְחָק בְּעַקְדָּה, בְּקִשְׁרָא דְּתְפַלִּין
דְּדוּעָא שְׁמָאֵלָא, בְּרֵהֻטִים דָּא יַעֲקֹב בְּאַרְבַּע
רְהִיטֵי מוּחָא דְּתְפַלִּין דְּרִישָׁא, דְּאַתְמַר (בראשית
ל לח) בְּרֵהֻטִים בְּשַׁקְתוֹת הַמַּיִם.

קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, אֶתְפַּנְשׁוּ חֵיילִין
קְדִישִׁין עֲלֵאִין וְתַתְּאִין, לְמַחְמֵי
בְּקִשׁוּטָהָ דְכֻלָּהּ, דְּהָא חוּפְּהָ מִתְּתַקְנָא לְגַבְּהָ,

בְּאוּתוֹ זְמַן הַנִּצְנִינִי נִרְאוּ בְּאַרְץ,
אֵלוּ הָאֲבוֹת, זְכוּיֹתֵיהֶם הַתְּגַלּוּ עַל
הַשְּׂכִינָה שְׁהִיא אֶרֶץ הַחַיִּים, וְעַל
בְּנֵיהָ שְׁנַאֲמַר בְּהֶם וְהָיָה זֶרְעֶךָ
כְּעֶפְר הָאֶרֶץ, עַת הַזְמִיר הַגִּיעַ, אֲזַ
יִשִּׁיר מִשֶּׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, וְקוֹל
הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ, קוֹל צוֹפִיךָ
נִשְׁאוּ קוֹל יַחֲדֵיו יִרְנְנוּ, כִּי עֵין בְּעֵין
יִרְאוּ בְּשׁוּב יְהו"ה צִיּוֹן. בְּאוּתוֹ
זְמַן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁבַּח
אוּתָהּ, זְהוּ שְׂכַתוּב רֵאשֶׁךָ עֲלֶיךָ
כְּפַרְמֶל - זְהוּ תְּפַלִּין שֶׁל רֵאשֶׁךָ,
וְהַרְצוּעוֹת תְּלוּיוֹת מִכְּפָאן וּמִכְּפָאן
כְּמוֹ זְמֹרוֹת, שְׁהֵן כְּפַרְמֶל
שְׁתְּלוּיִים מִן הַגְּפֶן, וְדִלַת רֵאשֶׁךָ
כְּפַרְמֶל - זוֹ תְּפִלָּה שֶׁל יְד, מַה
שְׁהִיְתָה דִלַת בְּגִלוֹת עֲנִיָּה, זְהוּ
שְׂכַתוּב תְּפִלָּה לְעַנִּי כִי יַעֲטוּף,
תְּהִיָּה לְבוּשָׁה כְּפַרְמֶל, שְׁהוּא
סוּד א"וּרִיאַל ר"פְּאֵל ג"בְּרִיאַל
מ"יכָאֵל נ"וּרִיאַל, מְלֶךְ אֶסוּר
בְּרֵהֻטִים - זְהוּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
יְהו"ה, שְׁהִיְתָה אֶסוּר בְּאַרְבַּע
בְּתִים שְׁלֵה שְׁהֶם אַדְנ"י, אַרְבַּע
בְּתֵי הַמַּח, שְׁהִיְתָה אֶסוּר בְּרֵהֻטִים
כְּזֶה: יֵאֵהוּדוּנָה"י, כִּי שְׁמֶךָ בְּךָ וּבְךָ
שְׁמֶךָ, וְזֶה הַסוּד אָמֵן מִן אַרְגָּמָן.
דְּבַר אַחַר, רֵאשֶׁךָ עֲלֶיךָ כְּפַרְמֶל
- זְהוּ רֵאשֶׁךָ דְּבַרְךָ אָמֵת, דִּלַת רֵאשֶׁךָ
כְּפַרְמֶל - זוֹ הַשְּׂכִינָה, מְלֶךְ - זְהוּ
אַבְרָהָם, אֶסוּר - זְהוּ יִצְחָק
בְּעַקְדָּה, בְּקִשְׁרָא שֶׁל תְּפַלִּין שֶׁל
זֶרַע שְׁמָאֵל, בְּרֵהֻטִים - זְהוּ יַעֲקֹב,
בְּאַרְבַּע בְּתֵי הַמַּח שֶׁל תְּפַלִּין
שֶׁל רֵאשֶׁךָ, שְׁנַאֲמַר בְּרֵהֻטִים
בְּשַׁקְתוֹת הַמַּיִם.

קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר: הַתְּפַנְסוּ
חֵילוֹת קְדוּשִׁים עֲלֵינוּנִים
וְתַחְתּוֹנִים לְרֵאוֹת אֶת קִשׁוּטֵי
הַפִּלָּה, שְׁהִרֵי חִפְּה מִתְּקַנָּת לָהּ,
וְהַחֲתֵן נוֹשָׂא אוּתָהּ שָׁם. פִּתַּח
וְאָמַר: אֵלֵיהוּ אֵלֵיהוּ, רַד לְכָאן

וְחַתֵּן קָא נְטִיל לָהּ תְּמָן, פִּתַּח וְאָמַר אֵלֵיהוּ אֵלֵיהוּ נְחִית הִכָּא, אֲנָת וְחֵיילִין

דְּנִשְׁמָתָהוּן דְּצַדִּיקָיָא דְּמִתִּיבְתָא עֲלָאָה וְתַתָּאָה, לְקִשְׁטָא לְכֻלָּהּ, מִיַּד הָא נְחִית אֵלֶיהוּ בְּכַמָּה חִיילין דְּמִלְאָכִין וְכַמָּה נִשְׁמָתִין.

פְּתַח וְאָמַר רֵאשֵׁף עֲלֵיךְ פְּכַרְמֶל, פְּלָה פְּמָה מִתַּתְקָנָא רֵאשֵׁף בְּתַפְלִין דְּאִיהוּ (ג"א דאינון) פָּאָר עַל רֵאשֵׁף, דְּעֲלִייהוּ אֲתָמַר (יחזקאל כד יז) פָּאָרְךָ חֲבוּשׁ עֲלֵיךְ, וְרִצּוּעִין תְּלִיין מֵהָאֵי סְטָרָא וּמֵהָאֵי סְטָרָא, מַה דְּהוּוּ תְּלִתְלִים שְׁחֹרֹת פְּעֹרֵב, הָא אֵינוּן יְרוּקִין פְּכַרְמֶל, כְּעֲלִין יְרוּקִין דְּאֵינוּן בְּגַפְנִין פְּכַרְמֶל, וּמַה דְּהוּוּ בְּגִלוּתָא דְּלַת, תְּפִלָּה לְעֵנִי, וְדָא תְּפִלָּה דִּיד, דְּבָהּ הוּא מִתְעַטְפָּא עֵנִי בְּגִלוּתָא (ס"א בְּצִלוּתָא), הֲדָא הוּא דְּכְתִיב (תהלים קב א) תְּפִלָּה לְעֵנִי כִי יַעֲטֹף, כְּעֵן אֲתָמַר בָּךְ (שיר ז י) וְדַלַת רֵאשֵׁף פְּאָרְגָּמֹן, מְלָךְ אָסוּר בְּרֵהֲטִים, אֵלִין אַרְבַּע רֵהֲטִי מוּחָא, אַרְבַּע בְּתֵי דְתַפְלִין דְּאֵינוּן אֵהִי"ה, וְכֵן בֵּיַד אֵהִי"ה, כְּחוּשְׁבֵן חֵד וְעֵשְׂרִין אַזְכָּרוֹת דְתַפְלִין דְרִישָׁא, וְחֵד וְעֵשְׂרִין אַזְכָּרוֹת דְתַפְלִין דִּיד, וְסִלְיָהּ לְחוּשְׁבֵן אֵהִי"ה אֵהִי"ה, הוּא מְלָךְ אָסוּר בְּרֵהֲטִים, אֲשֶׁר אֵהִי"ה, וְאִיהוּ רֵא"ש יְהו"ה קָרִינֵן לֵיהּ, אָסוּר בְּכֻלְהוּ אַזְכָּרוֹת.

דְּבַר אַחַר רֵאשֵׁף עֲלֵיךְ פְּכַרְמֶל, רִישָׁא דִּילָךְ פְּלָה, עַל פְּלָהוּ חִיילין סְלָקָא, (שם) עַל שְׁשִׁים הֵמָּה מְלָכוֹת דְּאֵינוּן שְׁתִּין סְדְרֵי מִשְׁנָה, וְסְלָקִין לְשִׁית מְאָה, וְלִשְׁשִׁים רְבּוּא, וְשְׁמֹנִים פְּלָגְשִׁים דְּהוּוּ תְּמַנִּין סְפָרֵי דְאַגְדָּתָא, וְעֲלָמוֹת אֵין מְסַפֵּר אֵינוּן הֵלְכוֹת דְּלִית לוֹן מְסַפֵּר וְחוּשְׁבֵן, דְּאֵינוּן נִימִין דְּשַׁעְרִין דְּכֻלָּהּ דְּלִית לוֹן חוּשְׁבֵּנָא, וְאַנְתָּ פְּלָה סְלִיקַת עַל פְּלָהוּ, הֲדָא הוּא דְּכְתִיב (משלי לא כט) רַבּוֹת בְּנוֹת עֲשׂוּ חִיל וְאַתָּ עֲלִית עַל פְּלָנָה.

דְּבַר אַחַר רֵאשֵׁף עֲלֵיךְ פְּכַרְמֶל, שַׁעְרָא דִּילָךְ

אַתָּה וְחִילוּתֵיהֶם שֶׁל נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁל הַיְשִׁיבָה הַעֲלִיּוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה לְקִשְׁט אֶת הַפְּלָה. מִיַּד הִנֵּה אֵלֶיהוּ יוֹרֵד עִם כַּמָּה חִילוֹת שֶׁל מְלָאכִים וְכַמָּה נִשְׁמוֹת.

פְּתַח וְאָמַר: רֵאשֵׁף עֲלֵיךְ פְּכַרְמֶל, פְּלָה, כַּמָּה מִתְקַן רֵאשֵׁף בְּתַפְלִין שֶׁהוּא (שם) פָּאָר עַל רֵאשֵׁף, שְׁעֲלֵיהֶם נֹאמַר פָּאָרְךָ חֲבוּשׁ עֲלֵיךְ, וְהַרְצוּעוֹת תְּלוּיוֹת מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה, מַה שֶׁהֵיוּ הַתְּלִתְלִים שְׁחֹרֹת פְּעֹרֵב, הֲרִי הֵם יְרֻקִים פְּכַרְמֶל, כְּעֲלִים הַיְרֻקִים שֶׁהֵם בְּגַפְנִים פְּכַרְמֶל. וּמַה שֶׁהִיָּתָה דַלַת בְּגִלוּת - תְּפִלָּה לְעֵנִי, וְזוֹ תְּפִלָּה שֶׁל יָד, שֶׁבָּהּ מִתְעַטֵּף הָעֵנִי בְּגִלוּת (בְּתַפְלָה), זֶהוּ שְׁכַתוּב תְּפִלָּה לְעֵנִי כִי יַעֲטֹף, כְּעֵת נֹאמַר בָּךְ וְדַלַת רֵאשֵׁף פְּאָרְגָּמֹן. מְלָךְ אָסוּר בְּרֵהֲטִים - אֵלוֹ אַרְבַּעַת בְּתֵי הַמַּח, אַרְבַּעַת בְּתֵי הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם אֵהִי"ה, וְכֵן בֵּיַד אֵהִי"ה כְּחוּשְׁבֹן אַחַת וְעֵשְׂרִים הַאֲזְכָּרוֹת שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל רֵאשׁ, וְאַחַת וְעֵשְׂרִים אַזְכָּרוֹת שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל יָד, וְעוֹלוֹת לְחוּשְׁבֹן אֵהִי"ה אֵהִי"ה, הוּא מְלָךְ אָסוּר בְּרֵהֲטִים, אֲשֶׁר אֵהִי"ה, וְהוּא רֵא"ש יְהו"ה קוֹרְאִים לוֹ, אָסוּר בְּכָל הַאֲזְכָּרוֹת. דְּבַר אַחַר, רֵאשֵׁף עֲלֵיךְ פְּכַרְמֶל - הָרֵאשׁ שֶׁלְךָ, פְּלָה, עוֹלָה עַל כָּל הַחִילוֹת, עַל שְׁשִׁים הֵמָּה מְלָכוֹת שֶׁהֵם שְׁשִׁים סְדְרֵי מִשְׁנָה, וְעוֹלִים לְשֵׁשׁ מֵאוֹת, וְלִשְׁשִׁים רְבּוּא, וְשְׁמוֹנִים פְּלָגְשִׁים שֶׁהֵיוּ שְׁמוֹנִים סְפָרֵי הַאֲגָדָה, וְעֲלָמוֹת אֵין מְסַפֵּר - הֵם הַהֲלָכוֹת שֶׁאֵין לָהֶם חוּשְׁבֹן וּמְסַפֵּר, שֶׁלְאוֹתָם הַנִּימִים שֶׁל שַׁעְרוֹת הַפְּלָה אֵין לָהֶם חוּשְׁבֹן, וְאַתָּ הַפְּלָה עוֹלָה עַל כָּלָם. זֶהוּ שְׁכַתוּב רַבּוֹת בְּנוֹת עֲשׂוּ חִיל וְאַתָּ עֲלִית עַל פְּלָנָה.

דְּבַר אַחַר רֵאשֵׁף עֲלֵיךְ פְּכַרְמֶל - כַּמָּה מִתְקַן הַשַּׁעַר שֶׁלְךָ בַּשְּׁלֵשׁ

עשרה תקונים, שהם שנים עשר המזלות והלבנה - שלשה עשר, והנמים שלף הם פוככים ומזלות שאין להם חשבון, ודלת ראשך, את (הוא) שהיית הלבנה עניה פחת כל הפוככים, מהדקת בין הרגלים, זהו שכתוב ותגל מרגלותיו ותשכב, כעת את הראש לכלם, פארגמן שהוא אמן יאהדונה"י, את אדנ"י, הפלף שהוא יהו"ה, אסור ברהטים שלף. ארגמן" - א"וריאל ר"פאל ג"בריאל מ"יכאל נ"וריאל, חילות קדושים שמעו.

בשהחתן, שהוא השמש, יבא להאיר ללבנה, היא מתקשטת בשערותיה מתקנת בשלשה עשר (בשנים עשר) זקנים, (דרגות, תקונים), שהם שנים עשר מזלות, השמש (צ"ל ולבנה) והוא כחתן יצא מחפתו, והוא ישיש כגבור לרוץ דרכים ברקיע, יציץ אליה ודאי, זהו שכתוב משגיח מן החלונות מציץ מן התרכים, להסתפל אליה ברקיע שהוא (זה הוא) ישיש. מה זה כגבור? איזו גבורה עושה בזה? אלא שנים עשר משקופים יש ברקיע, וכל החילות מתגרים בהם שומרי השערים, השמש מתעטר באותיות התפלין שהוא שם יהו"ה, ומתלבש בגבורה. זהו שכתוב יהו"ה כגבור יצא, וזהו ישיש כגבור לרוץ ארח, ובוקע את חלונות פלם ברקיע, ועושה שנים עשר דרכים, כמו שעשה משה על הים, וזהו לרוץ ארח, ומשום שנוסע בראשונה מגבורה, השמש יוצאת אדמה. אחר כך מתלבש בחדס שהוא לבן, ובו שוכף רגזו של השמש, ירק הוא מצד העמוד האמצעי, וכשמתלבש (ניא מתלבן) בחדס

כמה איהו מתתקנא בתלת עשר תקונים, דאינון תרי עשר מזלות וסיהרא תלת עשר, ונימין דילף אינון ככביא ומזלי דלית לון חושבון, ודלת ראשך, אנת (הוא) דהוית סיהרא עניה תחות פלהו ככביא, מהדקא בין רגלין, הדא הוא דכתיב (רות ג ז) ותגל מרגלותיו ותשכב, פען הא אנת רישא לכלהו, פארגמן דאיהו אמן יאהדונה"י, אנת אדנ"י, מלף דאיהו יהו"ה, אסור ברהטים דילף, ארגמן" א"וריאל ר"פאל ג"בריאל מ"יכאל נ"וריאל, חיילין קדישין שמעו.

בר חתן דאיהו שמשא ייתי לאנהרא לסיהרא, איהי אתקשטת בשערהא דילה, מתתקנא בתלת עשר (נ"א בתריסר) דקנין (דרגין, תקונין), דאינון תריסר מזלות, שמשא (צ"ל וסיהרא), (תהלים יט ו) והוא כחתן יוצא מחפתו, ואיהו ישיש כגבור לרוץ ארחין ברקיעא, יציץ לגבה ודאי, הדא הוא דכתיב (שיר השירים ב ט) משגיח מן החלונות מציץ מן התרכים, לאסתפלא לגבה ברקיעא (דף קמה ע"א) דאיהו (ס"א דא איהו) ישיש, מאי כגבור, מה גבורה עביד בהאי, אלא תרין עשר משקופין אית ברקיע, וכלהו חיילין מקטרגין לגבייהו נטורי תרעין, שמשא מתעטרא באתון דתפלין דאיהו שם יהו"ה, ואתלבש בגבורה, הדא הוא דכתיב (ישעיה מב יג) יהו"ה כגבור יצא, ודא איהו ישיש כגבור לרוץ ארח, ובקע חלונות פלהו דרקיע, ועביד תרין עשר ארחין, כמה דעבד משה על ימא, ודא איהו לרוץ ארח, ובגין דנטיל בקדמיתא מגבורה, שמשא נפיק סומקא.

לבתר אתלבש בחדס דאיהו חוור, וביה

אשתפך רוגזיה דשמשא, ירוק הוה מסטרא דעמודא דאמצעיתא,

באור לכן, מִפְּנֵי יְהִיָּה מֵאִיר לְלִבְנָה. מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם מוֹצְאוֹ - זֶה הַעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי, הַקְצֵה שְׁלֵה צְדִיק, וְתִקּוּפְתּוֹ עַל קְצוֹתָם - שְׁנֵי עֲמוּדֵי אֲמֵת, וּבֵהֶם אֵין נִסְתָּר מִחֲתָנוּ - זֶה הַשְּׂכִינָה הַעֲלִיּוֹנָה, שֶׁהִיא חֲמָה, מִשֶּׁם יִצְטַבַּע בְּצַבַּע יָרֵק, שֶׁהוּא רַחֲמִים. בְּאוֹתוֹ זְמַן מִסְתַּכְּלִים הַשֶּׁמֶשׁ וְהַלְבָּנָה יַחַד, וְאֵין נִסְתָּר מִחֲתָנוּ, שֶׁהִיא הַחֲפָה שְׁלֵה.

וּבְאוֹתוֹ זְמַן הִיא נוֹטֶלֶת מִשְׁלֵשָׁה גִּוּנִים, לְהַתְּפָאֵר לְפָנָיו בְּשִׁלְשֵׁת צְבָעֵי הָעֵינַן, שֶׁהֵם לְכֵן אָדָם יָרֵק, וּבְאוֹתוֹ זְמַן הוּא יֹאמֵר אֵלֶיָּהּ, הַסְּבִי עֵינֶיךָ מִגְּדֵי שֶׁהֵם הִרְהִיבוּנִי, שׁוֹרְפִים אוֹתִי בְּשִׁלְהָבוֹת שֶׁל הָאֵהָבָה שְׁלֵךְ, וְהַמְּנֹרָה הַקְּדוּשָׁה, שְׁתֵּי עֵינַיִם הֵם שְׁנֵי לוֹחוֹת יְקָרוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, שְׁנֵאֲמַר בָּהֶם לַחוֹת אַבְּן פְּתוּבִים בְּאֶצְבַּע אֱלֹהִיִּים פְּתוּבִים מִשְׁנֵי עֲבְרֵיהֶם, וּמִרְקָמִים מִשְׁנֵים עֶשֶׂר גִּוּנִים מֵהַצַּד הַזֶּה, וּמִשְׁנֵים עֶשֶׂר גִּוּנִים מִן הַצַּד הַזֶּה, שֶׁהֵם אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים צְדָדִים, וְעֲלֵיהֶם נֹאמַר מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתוּבִים, זֶה וְזֶה פְּעָמִים - אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים סְפָרִים. וְהֵם שְׁנַיִם עֶשֶׂר פָּנִים וּשְׁנַיִם עֶשֶׂר הַכְּנָפִים שֶׁל הַחַיּוֹת, זֶהוּ שְׁפָתוֹב וּפְנֵי אֲרִיָּה אֵל הַיָּמִין לְאַרְבַּעַתָּם, הַגִּוּן הַלְבָּן שֶׁל הָעֵינַן, וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמָאל לְאַרְבַּעַתָּם, הַגִּוּן הָאָדָם שֶׁל הָעֵינַן, וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעַתָּם הֵם הַגִּוּן הַיָּרֵק שֶׁל הָעֵינַן, שְׁנֵאֲמַר וְאַרְבָּעָה פָּנִים לְאַחַד וּגּוֹמֵר, וְאַרְבַּע כְּנָפִים וּגּוֹמֵר, הֵרִי אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים. הַכְּנָפִים הֵם כְּנָפֵי הָעֵינַן, וְעֲלֵיהֶם נֹאמַר מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתוּבִים, וּבַחַיּוֹת כְּתוּב בָּהֶם וְקָרָא זֶה אֵל זֶה וְאֹמֵר קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, זֶה אֵל זֶה וְדָאִי, כְּמוֹ הַלּוֹחוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה שְׁנֵאֲמַר בָּהֶם

וְכַד אֲתִלְבַּשׁ (ג"א אֲתִלְבֵּן) בַּחֲסֵד בְּנִהוּרָא חוּרָא, מִנִּיהָ יְהִי נְהִיר לְסִיְהָרָא, מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם מוֹצְאוֹ, דָּא עֲמוּדָא דְאֲמֻצְעִיתָא, קְצֵה דִילָהּ צְדִיק, וְתִקּוּפְתּוֹ עַל קְצוֹתָם תְּרִי סְמִכֵי קְשׁוּט, וּבַהוּן אֵין נִסְתָּר מִחֲתָנוּ, דָּא שְׂכִינְתָּא עֲלֵאָה דְאִיְהִי חֲמָה, מִן תְּפָן יִצְטַבַּע בְּגוּוֹן יָרוֹק דְאִיְהִי רַחֲמִי, בְּהֵהוּא זְמַנָּא מִסְתַּכְּלִין שְׁמֵשׁא וְסִיְהָרָא בַּחֲדָא, וְאֵין נִסְתָּר מִחֲתָנוּ, דְאִיְהִי חוּפָה דִילָהּ.

וּבְהֵהוּא זְמַנָּא נְטֹלֶת הִיא מְתִלֶת גִּוּוֹנִין, לְאַתְּפָאֵרָא קְדָמֵיהָ בְּתִלֶת גִּוּוֹנִין דְעֵינָא, דְאֵינֹן חוּר סוּמְק יָרוֹק, וּבְהֵהוּא זְמַנָּא אִיְהוּ יִימָא לְגַבְהָ, (שיר ו ה) הַסְּבִי עֵינֶיךָ מִגְּדֵי שֶׁהֵם הִרְהִיבוּנִי, מוֹקְדִין לִי בְּשִׁלְהוּבִין דְרַחֲמִימוּ דִילָךְ, וּבוֹצִינָא קְדִישָׁא תְרִין עֵינִין אֲנוּן תְרִין

לוֹחֵין וְקִירִין דְאוֹרִיְתָא, דְאַתְמַר בְּהוּן (שמות לא יח) לַחוֹת אַבְּן פְּתוּבִים בְּאֶצְבַּע אֱלֹהִיִּים (שם לב טו) פְּתוּבִים מִשְׁנֵי עֲבְרֵיהֶם, וּמִרְקָמָן מִתְרִין עֶשֶׂר גִּוּוֹנִין מֵהֵאִי סְטָרָא, וּמִתְרִין עֶשֶׂר גִּוּוֹנִין מֵהֵאִי סְטָרָא, דְאֵינֹן אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִין סְטָרִין, וְעֲלֵיהֶו אֲתַמַּר (שם) מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתוּבִים, זֶה וְזֶה תְרִין זְמַנִּין אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים סְפָרִים.

וְאֵינֹן תְרִין עֶשֶׂר אֲנָפִין וְתִרֵי עֶשֶׂר גְּדָפִין דְחַיּוּוֹן, הֵדָא הוּא דְכְתִיב (יחזקאל א ו) וּפְנֵי אֲרִיָּה אֵל הַיָּמִין לְאַרְבַּעַתָּם גִּוּוֹן חוּר דְעֵינָא, וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמָאל לְאַרְבַּעַתָּם גִּוּוֹן סוּמְק דְעֵינָא, וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעַתָּם אֵינֹן גִּוּוֹן יָרוֹק דְעֵינָא, דְאַתְמַר (שם) וְאַרְבָּעָה פָּנִים לְאַחַד וּגּוֹמֵר, וְאַרְבַּע כְּנָפִים וּגּוֹמֵר, הָא אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים, גְּדָפִין אֵינֹן כְּנָפֵי עֵינָא, וְעֲלֵיהֶו אֲתַמַּר מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתוּבִים, וְחַיּוּוֹן בְּהוּן כְּתִיב (ישעיה ו ג) וְקָרָא זֶה אֵל זֶה וְאֹמֵר קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, זֶה אֵל זֶה וְדָאִי, כְּמוֹ הַלּוֹחוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה שְׁנֵאֲמַר בָּהֶם

פתובים משני עבריהם, מזה ומזה הם פתובים, לחות אבן פתובים וגומר. לחת אבן, מה זה אבן? זו אבן השתיה, שממנה השפת העולם, והיא בת העין, עליה נאמר על אבן אחת שבעה עינים, והם שבעה גלדי העין, ועליהם נאמר שבוע ביום הללתיך, וזו המלכות הקדושה שנאמר בה אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, מי הבונים? אלו אותם בעלי המשנה שבונים את הבנינים של העולם ופוסקים הלכות, שמאסו בגלות, נאמר בה היתה לראש פנה, משום שהיא הלכה למשה מסיני, קבלה למשה, ומה שהיתה בת העין שחורה, ממנה ובה יהיה הקדוש ברוך הוא מאיר לעולם, משום שהיא מאיר בה.

והעינים שמאירות בתורה, עליהם נאמר עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו, וצריך אדם להתעסק בהם תמיד, ערב ובקר וצהרים תמיד, שישתפל בה הקדוש ברוך הוא בעיניו. זהו שכתוב תמיד עיני יהו"ה אלהי"ך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה, ולמדנו תמיד מתמיד, תמיד של ערב ובקר מתמיד של תמיד - עיני יהו"ה אלהי"ך בה, והרי התמיד של ערב ובקר הוא של קריאת שמע, אלא מפאן למדנו, שמי שקורא קריאת שמע ערב ובקר בכל יום תמיד, כאלו קיים והגית בו יומם ולילה בתורה, זהו שכתוב לא ימוש ספר התורה הזה מפיך והגית בו יומם ולילה. וספר תורה הוא עין, שני פנפי העין - שני לוחות, ועליהם נאמר תמיד עיני יהו"ה אלהי"ך בה מראשית השנה, ומה זה בה? בבת העין שהיא השכינה, ועל

דאורייתא דאתמר בהון פתובים משני עבריהם מזה ומזה הם פתובים, לחות אבן פתובים וגומר, לחת אבן, מאי אבן, דא אבן השתיה, שממנה השפת העולם, והיא בת עינא, עלה אתמר (זכריה ג ט) על אבן אחת שבעה עינים, ואינון שבעה גלדי עינא, ועליהו אתמר (תהלים קיט קסד) שבוע ביום הללתיך, ודא מלכותא קדישא, דאתמר בה (שם קיח כב) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, מאי הבונים אלין אינון מארי מתניתין דאינון פנאן בניינין דעלמא, ופוסקי הלכות, דמאסו בה בגלותא, אתמר בה היתה לראש פנה, בגין דאיהי הלכה למשה מסיני קבלה למשה, ומה דהות בת עינא אוכמא, מינה ובה יהא קודשא בריך הוא נהיר עלמא, בגין דאיהו נהיר בה.

ועינין דנהרין באורייתא, עליהו אתמר (שם קמה טו) עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו, וצריך בר נש לאתעסקא בהון תדיר ערב ובקר וצהרים תמיד, לאסתפלא בה קודשא בריך הוא בעיניו, הדא הוא דכתיב (דברים יא יב) תמיד עיני יהו"ה אלהי"ך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה, ואוליפנא תמיד מתמיד, תמיד דערב ובקר, מתמיד דתמיד עיני יהו"ה אלהי"ך בה, והא תמיד דערב ובקר דקריאת שמע איהו, אלא מפאן אוליפנא דמאן דקרי קריאת שמע ערב ובקר בכל יום תמיד, כאלו קיים והגית בו יומם ולילה באורייתא, הדא הוא דכתיב (יהושע א ח) לא ימוש ספר התורה הזה מפיך והגית בו יומם ולילה, וספר תורה (דף קמה ע"ב) איהו עין, תרי פנפי עינא תרי לוחי, ועליהו אתמר תמיד עיני יהו"ה אלהי"ך בה מראשית השנה, ומאי בה, בבת עין דאיהי שכינתא, וכנפי עינא

עלייהו אתמר (תהלים קיח יט) פתחו לי שערי צדק, תלת גוונין כלל ופרט, וכלל ואינון אהי"ה אשר אהי"ה, דאינון כלל בכל אורייתא, אהי"ה כלל, אשר פרט, אהי"ה כלל. קריצין דעל עיינין, עלייהו אתמר (שיר ה יא) תלתלים שחורות פעורב, ואינון תלי תלים. מצחא דעל עיינין בה ציץ נזר הקדש, מרוקם בגוונין וציורין דבי מקדשא דלעילא, וציורין דילה שרטוטין בפותיא ובאורפא, מנהון דקיקין מנהון רברבין, ועלייהו אתמר במקום שאמרו להארין אינו רשאי לקצר, לקצר אינו רשאי להארין, להארין מסטרא דו', לקצר מסטרא דו'.

כנפי העין נאמר פתחו לי שערי צדק. שלשה גוונים - כלל ופרט וכלל, והם אהי"ה אשר אהי"ה, שהם כלל בכל התורה, אהי"ה כלל, אשר פרט, אהי"ה כלל. הגבות שעל העינים, נאמר עליהם תלתלים שחורות פעורב, והם תלי תלים. על המצח שעל העינים ציץ נזר הקדש, מרוקם בגוונים וציורים של בית המקדש שלמעלה, והציורים שלה שרטוטים ברחב ובארץ, מהם קטנים מהם גדולים, ועליהם נאמר במקום שאמרו להארין אינו רשאי לקצר, לקצר אינו רשאי להארין, להארין מהצד של ו', לקצר מצד של י'.

אנפוי דמטרוניתא, אינון מ"ט אנפין טהור, נהרין פשושנה תוור וסומק, נטלין מימינא ושמאלא, גוון תוור בליבון דענוה, סומק בשת דדחילו, ירא בשת, כד אתחזרו ירוקין, הא חתן דילה אסתלק לגבי חמה דאיהי אימא עלאה, ומאלין תלת גוונין דאנפין תליין שבועין ותרין אנפין פחושבון חס"ד, ובהון יר"ו אתוון פחושבון גבור"ה, ודא איהו רזא דויעבור יהו"ה, רזא דעיבור, נהיר בהון לגבי כלה בארבע אנפין, הדא הוא דכתיב (יחזקאל א ו) וארבעה פנים לאחת, ועמודא דאמצעיתא איהו וא"ו עיבור השנה, דאית בה תלת עשר ירחין, ואנון ואיהי בראשי תיבין ו"הו א"ני ו"הו, וביה איהו אשה (נ"ל איש) ואיהי אשה עוברא, סוד העבור יסוד, דאיהו יסוד טפה, דמינה אתעבידת עבור, דאיהו וא"ו, דהא וא"ו בלא טפה לית לה עבור, ודא איהו מוחא דתמן חכמה.

פני הגבירה, הם ארבעים ותשע פנים טהור, מאירים פשושנה, לכן ואדם, נוטלים מימין ומשמאל, גוון לכן בלבון של ענוה, אדם - בשת של יראא, ירא בשת. פשחוזרים לירקום, הרי החתן שלה הסתלק לחמה, שהיא האם העליונה. ומשלשת הגוונים הללו של הפנים תלויים שבועים ושתים פנים כחשבון חס"ד, ובהם מאתים ושש עשרה אותיות כחשבון גבור"ה, וזהו הסוד של ויעבר יהו"ה, סוד העבור, מאיר בהם לכלה בארבע פנים, זהו שכתוב וארבעה פנים לאחת, והעמוד האמצעי הוא וא"ו, עבור השנה, שיש בה שלשה עשר חדשים, והם בראשי תבות ו"הו א"ני ו"הו, וכו' הוא אשה (נ"ל איש) והיא אשה עברה, סוד העבור - יסוד, שהוא יסוד טפה שממנה נעשה עבור, שהוא וא"ו, שהרי וא"ו בלי טפה אין לה עבור, וזהו המוח, ששם החכמה.

וא"ו איהו חוטמא מתתקנא באנפין, עלייהו אתמר (בראשית ב ו) וייצר יהו"ה אלהים,

וא"ו הוא החטם מתקן בפנים, עליהם נאמר וייצר יהו"ה

אַלְהִיִּים, וּמֵאִירִים בְּלֶכֶן וְאֵדָם, וְהַחֲטָם שֶׁהוּלֵךְ בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל הוּא חוֹתֵם אֲמָת, וְאֵם אֵינָה בְּדֶרֶךְ אֲמָת, אֵינָה חוֹתֵם, הַטְּבַעַת שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וּמִשּׁוּם זֶה צִיּוּר הַגְּבִירָה הַדְּמוּת שֶׁלָּהּ שֶׁל הַחֲטָם, מִתְקַן בְּפָנִים וּבְדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל עַל הַפְּנִים, וְשֵׁנֵי נִקְבֵי הַחֲטָם שְׁנֵי נִבְיָאֵי אֲמָת, הַפֶּה - בַּת הַמֶּלֶךְ, וְכֵּה לְשׁוֹן לְמוֹדִים, שֶׁהוּא צְדִיק, וְעֲלִיָּה (ועליהם) נֶאֱמַר כְּחוֹט הַשְּׁנֵי שִׁפְתוֹתֶיךָ וּמִדְּבַרְךָ נֶאֱוָה, בַּתוֹרָה, הַפֶּה - הַכֹּלֵל שֶׁל הַכֹּל, מִמֶּנּוּ קוֹל וְדְבוּר שֶׁהֵם ו"ה, מִמֶּנּוּ הַכֹּל שֶׁהִיא ה', פֶּה קָטָן סְתוּם בְּאוֹת י', מִתְּתַקֵּן בְּשֵׁמוֹ שֶׁל יְהוָה, וּמִשּׁוּם זֶה כְּחוֹט הַשְּׁנֵי שִׁפְתוֹתֶיךָ וּמִדְּבַרְךָ נֶאֱוָה.

צוֹאֲרֵךְ כְּמַגְדֵל הַשֵּׁן - זוֹ יְרוּשָׁלַיִם, עֲלֵיהָ נֶאֱמַר כְּמַגְדֵל דָּוִד צוֹאֲרֵךְ, תְּכַשִּׁיטֶיהָ - כַּהֲנִים לוֹיִם וְיִשְׂרָאֵלִים, בְּנוֵי לְתַלְפִּיּוֹת, זֶה צְדִיק שֶׁהוּא תֵל שֶׁהַכֹּל פּוֹנִים אֵלָיו, הַפְּנּוֹת שֶׁלוֹ - שְׁנֵי נִבְיָאֵי אֲמָת, שֶׁהַשְּׂכִינָה וְדָאֵי הִיא יְרוּשָׁלַיִם, הַתְּכַשִּׁיטִים שֶׁלָּהּ שְׁלֹשַׁת הָאֲבוֹת, הַחֲרוּזִים שֶׁלָּהּ - שְׁנֵי עֲמוּדֵי אֲמָת.

דָּבָר אַחֵר, צוֹאֲרֵךְ - זוֹ הַתּוֹרָה, הַתְּכַשִּׁיטִים שֶׁלָּהּ - מֵאֲתִים אַרְבָּעִים וְשִׁמּוֹנָה מִצְוֹתֶיהָ, הַחֲרוּזִים וְהַקְּמִיעִים שֶׁלָּהּ הֵם מִמֶּנּוּ עַל שֶׁלֹּשׁ מֵאוֹת שְׁשִׁים וְחֲמֵשׁ לֹא תַעֲשֶׂה, שְׁשׁוּמְרִים אוֹתָהּ בָּהֶם, וְכִשְׁמַתְעֵלָה הַצּוֹאֵר בְּתַכְשִׁיטִים שֶׁלָּהּ אֵל הַחֲתָן, כְּמָה רִיחֹת טוֹבִים עוֹלִים בָּהּ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב מִי זֹאת עֲלָה מִן הַמִּדְבָּר, זֶה הַר סִינַי שֶׁהוּא צוֹאֵר שֶׁל עוֹלָם. מְקַטְרֵת מוֹר - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אֵלֶיךָ לִי אֵל הַר הַמּוֹר, וְלִבְנָה - זוֹ הַלְּבָנָה הַקְּדוּשָׁה, עֲלֵיהָ נֶאֱמַר וְאֵל גְּבַעַת הַלְּבָנָה, מִכָּל אֲבָקָת רוּכַל - זֶה צְדִיק, שֶׁהוּא כָל הַכֹּלֵל בְּכָל.

וְנִהְרִין בְּחִוּוֹר וְסוּמָק, וְחוּטְמָא דְאַזְלָא בְּאַרְחַ מִיִּשְׂרָאֵל אֵינָה חוֹתֵם אֲמָת, וְאֵם לֹא אֵינָה בְּאַרְחַ קְשׁוּט לֹא אֵינָה חוֹתֵם דְּגוּשְׁפִּנְקָא דְמִלְפָּא, וּבְגִין דָּא צִיּוּרָא דְמִטְרוּנִיתָא דִּיּוֹקְנָא דִּילָהּ דְּחוּטְמָא, מִתְּתַקֵּן בְּאַנְפִּין וּבְאַרְחַ מִיִּשְׂרָאֵל עַל אֲנְפִין, וְתִרִין נוֹקְבִין דְּחוּטְמָא תְּרֵי נִבְיָאֵי קְשׁוּט, פּוּמָא בְּרַתָּא דְמִלְפָּא, וְכֵּה לְשׁוֹן לְמוֹדִים דְּאֵיהוּ צְדִיק, וְעֲלָה (ג"א ועליהו) אֶתְמַר (שיר ד ג) כְּחוֹט הַשְּׁנֵי שִׁפְתוֹתֶיךָ וּמִדְּבַרְךָ נֶאֱוָה בְּאוּרִיִּיתָא, פּוּמָא כְּלָלָא דְכָלָא, מִינָהּ קוֹל וְדְבוּר דְּאֵינוֹן ו"ה, מִינָהּ הַכֹּל דְּאֵינָה ה', פּוּמָא דְקִיקָא סְתִימָא בְּאוֹת י', מִתְּתַקֵּן בְּשֵׁמָא דִּיהוָה, וּבְגִין דָּא כְּחוֹט הַשְּׁנֵי שִׁפְתוֹתֶיךָ וּמִדְּבַרְךָ נֶאֱוָה.

צוֹאֲרֵךְ כְּמַגְדֵל הַשֵּׁן (שם ז ה), דָּא יְרוּשָׁלַיִם, עֲלָה אֶתְמַר (שם ד ד) כְּמַגְדֵל דָּוִד צוֹאֲרֵךְ, תְּכַשִּׁיטִין דִּילָהּ כַּהֲנִים לוֹיִים יִשְׂרָאֵלִים, בְּנוֵי לְתַלְפִּיּוֹת דָּא צְדִיק דְּאֵינָה תֵל שֶׁהַכֹּל פּוֹנִים בּוֹ, פְּנּוֹת דִּילִיָּה תִרִין נִבְיָאֵי קְשׁוּט, דְּשְׂכִינְתָּא וְדָאֵי אֵינָה יְרוּשָׁלַיִם, תְּכַשִּׁיטִין דִּילָהּ תֵלֵת אֲבָהָן, חֲרוּזִין דִּילָהּ תְּרֵי סְמִכֵי קְשׁוּט.

דָּבָר אַחֵר צוֹאֲרֵךְ דָּא אוּרִיִּיתָא, תְּכַשִּׁיטִין דִּילָהּ רַמ"ח פְּקוּדֵין דִּילָהּ, חֲרוּזִין וְקְמִיעִין דִּילָהּ אֵינוֹן מִמֶּנּוּ עַל שְׁס"ה לֹא תַעֲשֶׂה, דְּנִטְרִין לָהּ בַּהוֹן, וְכֵּד אֶסְתַּלַּק צוֹאֵר בְּתַכְשִׁיטִין דִּילָהּ לְגַבֵּי חֲתָן, כְּמָה רִיחִין טְבִין סְלָקִין בָּהּ, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב (שם ג ו) מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר, דָּא טוֹרָא דְסִינַי דְּאֵינָה צוֹאֵר עֲלָמָא, (שם) מְקַטְרֵת מוֹר דָּא קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאֶתְמַר בֵּיהּ (שם ד) אֵלֶיךָ לִי אֵל הַר הַמּוֹר, וְלִבְנָה דָּא סִיְהָרָא קְדִישָׁא, עֲלָה אֶתְמַר וְאֵל גְּבַעַת הַלְּבָנָה, מִכָּל אֲבָקָת רוּכַל דָּא צְדִיק, דְּאֵינָה כָּל כָּלִיל בְּכָלָא.

דָּבָר אַחַר צְוֹאֲרָךְ - זו תּוֹרָה
שֶׁבַעל פֶּה, הִלְכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי,
מִקְטָרֶת מֵר - אָמַר מֵר, וּלְבוֹנָה
- לְבוֹן הִהְלָכָה, מִכָּל אֲבֻקָּת
רוֹכַל - זֶה צְדִיק שֵׁישׁ בּוֹ מִכָּל
הַמִּינִים, וְזֶה מְאִיר לְתוֹרָה
שֶׁבַעל פֶּה, וּמִיָּד כִּשְׂהִיא
מִתְקַשֶּׁטת כָּכֵל מִיָּנִי תְּכֵשִׁיטִים,
יְרוּשָׁלַיִם שֶׁהִיא צְוֹאֵר הָעוֹלָם,
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקִיף אוֹתָהּ,
זֶהוּ שְׁפָתוֹב וְאֲנִי אֶהְיֶה לָּהּ נֶאֱמַר
יְהוָה חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב, וְהוּא
מַחְבֵּק אוֹתָהּ בְּשִׁפְתָי זְרוּעוֹת, זֶהוּ
שְׁפָתוֹב שְׁמֵאלוֹ תַחַת לְרֹאשִׁי
וּיְמִינוֹ תַחְבֵּקֵנִי.

וְיָדֵי הַגְּבִיחָה, הַפְּלָה הַקְּדוּשָׁה,
כָּלֶם רְשׁוּמִים בְּשֵׁם שֶׁל יְהוָה,
כְּמוֹ זֶה: (אִמֵּר הַמְּגִיחָה, הַלְשׁוֹן מוֹטְעָה וּבִ"ל
שֶׁהַלְשׁוֹן כָּר) בְּכַף י', בְּחֻמֶּשׁ
אֲצַבְעוֹת ה', בְּזְרוּעַ שְׁלָה ו',
בְּכַתֵּף שְׁלָה ה', בְּכַתֵּף שְׁלָה
מְצִיָּרִים כְּמָה שֶׁרְטוּטִים כְּמוֹ
הַעֲנַפִּים שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, לְרֹשֶׁם
בּוֹ שֶׁהוּא עֵץ חַיִּים. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים כֶּה
וְתַמְכִּיחָה מְאֹשֶׁר. מִיְמִינוֹ נִתְּנָה
תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב, מִשְׁמֵאלוֹ תּוֹרָה
שֶׁבַעל פֶּה, וְאִיפֹה נִתְּנָה? בְּשִׁנֵּי
לוֹחוֹת, שְׁנֵאֲמַר בְּהֶם שְׁנֵי שְׁדִיף
כְּשִׁנֵּי עֲפָרִים תֵּאֲמִי צְבִיחָה.
וְעוֹד, ו' הִיא תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב,
שְׁנֵתְנָה בְּשִׁפְתָי זְרוּעוֹת, שְׁהֶם
שֶׁשֶׁה פְּרָקִים, וְאִיפֹה נִתְּנָה?
בְּשִׁנֵּי לוֹחוֹת, שְׁהֶם שְׁנֵי שְׁדִיף,
וְהֵם י' י' (וּבְהֶם צוֹרֵת ד), וּבְהֶם הוּא
צָר, זֶהוּ שְׁפָתוֹב וְיִיצָר, וְהֵם שְׁפָתֵי
בְּתוֹלוֹתֶיהָ שֶׁל הָעֵלְמָה שֶׁהִיא
תּוֹרָה שֶׁבַעל פֶּה, שְׁנֵאֲמַר בְּהֶם
וְיִשְׁבֵּר אֹתָם תַּחַת הָהָר, הַחֲתוּן
שְׁלָה, אוֹתוֹ שְׁאֲמַר לֹא נִמְצְאוּ
כְּתוּלִים לְנַעֲרָה וְעָנְשׁוּ אוֹתוֹ
מֵאָה כֶּסֶף, אֵלּוּ מֵאָה בְּרִכּוֹת,
וְלוֹ תִהְיֶה לְאִשָּׁה לֹא יוֹכֵל
לְשַׁלְּחָה לְגִלוֹת כָּל יָמָיו.

דָּבָר אַחַר צְוֹאֲרָךְ דָּא אוֹרִייתָא דְבַעַל פֶּה, הִלְכָה
לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, מִקְטָרֶת מֵר אָמַר מֵר,
וּלְבוֹנָה לְבוֹן הִהְלָכָה, מִכָּל אֲבֻקָּת רוֹכַל דָּא צְדִיק
דָּאִית בֵּיה מִכָּל מִינִים, וְדָא נִהִיר לָהּ לְאוֹרִייתָא
דְבַעַל פֶּה, וּמִיָּד (דף קמ"ט) דָּאִיהִי מִתְקַשֶּׁטָא בְּכָל
מִינֵי תְּכֵשִׁיטִין, יְרוּשָׁלַיִם דָּאִיהוּ צְוֹאֵר עֲלֵמָא,
קוֹדֶשָׁא בְּרִיף הוּא אֶסְחָר לָהּ, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב
(זכריה ה ט) וְאֲנִי אֶהְיֶה לָּהּ נֶאֱמַר יְהוָה חוֹמַת אֵשׁ
סָבִיב, וְאִיהוּ מַחְבֵּק לָהּ בְּתַרְיִן דְּרוּעִין, הִדָּא הוּא
דְכְּתִיב (שיר השירים ב ו) שְׁמֵאלוֹ תַחַת לְרֹאשִׁי וּיְמִינוֹ
תַחְבֵּקֵנִי.

וְיָדֵי דְמְטְרוֹנִיתָא פְּלָה קְדִישָׁא, אֵינּוֹן רְשִׁמִּין
כְּלָהוּ בְּשֵׁמָא דִּיהוָה, כְּגוֹנוֹנָא דָּא (אִמֵּר הַמְּגִיחָה
הַלְשׁוֹן מוֹטְעָה וּבִ"ל שֶׁהַלְשׁוֹן כָּר) בְּכַף י', בְּחֻמֶּשׁ אֲצַבְעוֹן
ה', בְּזְרוּעָא דִּילָהּ ו', בְּכַתֵּף דִּילָהּ ה', בְּכַתֵּף
דִּילָהּ מְצוּיָרִין כְּמָה שֶׁרְטוּטִין כְּעֲנַפִּין דָּאִילָנָא
דְחַיִּי, לְרֹשְׁמָא בֵּיה דָּאִיהוּ עֵץ הַחַיִּים, הִדָּא הוּא
דְכְּתִיב (משלי ג יח) עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים כֶּה
וְתַמְכִּיחָה מְאֹשֶׁר, מִיְמִנָא דִּילָהּ אֲתִייהִיבֵת
אוֹרִייתָא דְבַכְתָּב, מִשְׁמֵמֵאלָא דִּילָהּ אוֹרִייתָא
דְבַעַל פֶּה, וּבָאָן אֲתִייהִיבוּ בְּתַרְיִן לוֹחִין, דְּאֲתַמַּר
בְּהוּן (שיר ד ה) שְׁנֵי שְׁדִיף כְּשִׁנֵּי עֲפָרִים תֵּאֲמִי צְבִיחָה.
וְעוֹד ו' אִיהוּ אוֹרִייתָא דְבַכְתָּב, דְּאֲתִייהִיבֵת
בְּתַרְיִן דְּרוּעִין דָּאֵינּוֹן שִׁית פְּרָקִין, וּבָאָן
אֲתִייהִיבֵת בְּתַרְיִן לוֹחִין, דָּאֵינּוֹן שְׁנֵי שְׁדִיף,
וְאֵינּוֹן י' י' (וּבְהוּן צוֹרֵת ו'), וּבְהוּן צָר, הִדָּא הוּא
דְכְּתִיב וְיִיצָר, וְאֵינּוֹן בְּתוֹלִין דְּעֵלְמִתָּא דָּאִיהִי
אוֹרִייתָא דְבַעַל פֶּה, דְּאֲתַמַּר בְּהוּן (שמות לב
ט) וְיִשְׁבֵּר אֹתָם תַּחַת הָהָר חֲתוּן דִּילָהּ, הִהוּא
דְּאֲמַר (דברים כב ט) לֹא נִמְצְאוּ בְּתוּלִים לְנַעֲרָה (שם
ט), וְעָנְשׁוּ אוֹתוֹ מֵאָה כֶּסֶף אֵלּוּ מֵאָה
בְּרִכָּאָן (שם), וְלוֹ תִהְיֶה לְאִשָּׁה לֹא יוֹכֵל לְשַׁלְּחָה
בְּגִלוֹתָא כָּל יָמָיו.

שְׁבַחֲהוּ שֶׁל הַגּוֹפֵה, זֹאת קוֹמְתָךְ דְּמַתָּה דְּמַתָּה לְתַמְרָה, וּמֵי שְׁמַכִּיר שְׁעוֹר הַקּוֹמָה שְׁלָה, יוֹרֵשׁ אֶת הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא ו', שְׁנֹאֲמַר בּוֹ מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל יְהו"ה, הַמְּקוֹנֶה שֶׁהוּא הַקּוֹמָה שְׁלָה, הַשְּׁעוֹר שְׁלָה. שְׁעוֹר הַקּוֹמָה זֶה צְדִיק, שְׁנֹאֲמַר בּוֹ צְדִיק כְּתָמַר יִפְרָח, וְעַלֶּיהָ נֹאֲמַר דְּמַתָּה לְתַמְרָה.

שְׁנֹאֲמַר בֵּהּ וַיְבֹאוּ אֱלִימָה וְשֵׁם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינַת מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים, שְׁנַיִם עֶשֶׂר עֵינַת אֱלוֹהִים שְׁנַיִם עֶשֶׂר פְּרָקִים, שֶׁהֵם שֵׁשׁ בְּשֵׁתֵי זְרוּעוֹת וְשֵׁשׁ בְּשֵׁתֵי שׁוֹקִים. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב יְדִיו גְּלִילֵי זָהָב מִמְּלָאִים בְּתַרְשִׁישׁ, מֵהוּ בְּתַרְשִׁישׁ? בְּתַרְשִׁישׁ, בְּשֵׁתֵי זְרוּעוֹת שֵׁשׁ פְּרָקִים, וְכֵן שֵׁשׁ אַחֲרֵים בְּשֵׁתֵי שׁוֹקִים. שׁוֹקֵי עַמּוּדֵי שֵׁשׁ - אֱלוֹהִים שְׁנַיִם עֶשֶׂר עֵינוֹת מַיִם, שִׁבְעִים תְּמָרִים שֶׁבָּהֶם צְדִיק כְּתָמַר יִפְרָח הָרִי הֵם חֲמֵשׁ אֲצַבְעוֹת, וּבִהֵן שְׁלֹשֶׁה עֶשֶׂר פְּרָקִים - הֵם שְׁמוֹנֶה עֶשֶׂר, וְכֵן שְׁמוֹנֶה עֶשֶׂר בִּיד יָמִין - שְׁלֹשִׁים וְשֵׁשׁ, וְכֵן שְׁמוֹנֶה עֶשֶׂר שְׁמוֹנֶה עֶשֶׂר בְּשֵׁתֵי רַגְלָיִם - הָרִי שִׁבְעִים וְשָׁנַיִם, שִׁבְעִים שְׁלָהֶם שִׁבְעִים תְּמָרִים, שְׁנֵי צְדִיקִים כְּתָמַר יִפְרָח בָּהֶם.

וּבָהֶם כְּתוּב מֵה יָפוּ פְּעַמְיָךְ בְּנֻעְלִים בַּת נְדִיב, הַנְּעֻלִים שְׁלָה נְעִילַת הַחֵג וְנְעִילַת הַפֶּסַח, וְלֹא צְרִיף לְהִרְאוֹת לְפָנֵי נְעֻלִים שֶׁל חַל, שֶׁהֵם שְׁאוֹר וְחֻמֶּץ, וְעַלֶּיהֶם אָמַר לְמֹשֶׁה שֶׁל נְעֻלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ, שֶׁתְּרוּמָה וְחֻלִּין כְּמוֹ זֶה, לֹא צְרִיף לְעַרְב תְּרוּמָה עִם קֹדֶשׁ, וְכֵן מְלֹאכָה שֶׁל חַל לֹא צְרִיכָה לְהִרְאוֹת לְפָנֵי מְלֹאכָה שֶׁל קֹדֶשׁ, שֶׁהִיא מְלֹאכַת הַכֹּהֲנִים, וְכֵן אֵשׁ שֶׁל חַל לֹא צְרִיכָה לְהִרְאוֹת לְפָנֵי אֵשׁ שֶׁל קֹדֶשׁ, שֶׁכֻּלָּם חַל וְאַחֲרֵים קֹדֶשׁ, וּמִשּׁוֹם זֶה צְוֶה הַמְּבַדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחַל.

שְׁבַחֲהוּ דְּגוֹפָא, (שִׁיר ז ח) זֹאת קוֹמְתָךְ דְּמַתָּה לְתַמְרָה, וּמֵאֵן דִּידַע שְׁעוֹר קוֹמָה דִּילָהּ אִיהוּ יְרִית עֲלָמָא דְּאִתִּי דְּאִיהוּ ו', דְּאִתְמַר בֵּיהּ (יִרְמִיָּה יז יג) מְקוֹנֶה יִשְׂרָאֵל יְהו"ה, מְקוֹנֶה דְּאִיהוּ קוֹמָה דִּילָהּ שְׁעוֹר דִּילָהּ, שְׁעוֹר קוֹמָה דְּאִ צְדִיק, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (תְּהִלִּים צב יג) צְדִיק כְּתָמַר יִפְרָח, וְעַלֶּיהָ אִתְמַר דְּמַתָּה לְתַמְרָה.

דְּאִתְמַר בֵּהּ, (שְׁמוֹת טו כז) וַיְבֹאוּ אֱלִימָה וְשֵׁם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינַת מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים, תְּרִין עֶשֶׂר עֵינוֹת אֱלִין אֵינּוֹן תְּרִין עֶשֶׂר פְּרָקִין, דְּאֵינּוֹן שִׁית בְּתַרְיִן דְּרוּעִין וְשִׁית בְּתַרְיִן שׁוֹקִין, הִדָּא הוּא דְּכְתִיב (שִׁיר הַשִּׁירִים ה יד) יְדִיו גְּלִילֵי זָהָב מִמְּלָאִים בְּתַרְשִׁישׁ, מֵאִי בְּתַרְשִׁישׁ בְּתַרְשִׁישׁ, בְּתַרְיִן דְּרוּעִין שִׁית פְּרָקִין, וְכֵן שִׁית אַחֲרָנִין בְּתַרְיִן שׁוֹקִין, (שֵׁם טו) שׁוֹקֵי עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, אֱלִין אֵינּוֹן י"ב עֵינוֹת מַיִם. שִׁבְעִים תְּמָרִים דִּי בְּהוֹן צְדִיק כְּתָמַר יִפְרָח הָא אֵינּוֹן חֲמֵשׁ אֲצַבְעָאן, וּבְהוֹן תְּלִיסַר פְּרָקִין, אֵינּוֹן ח"י, וְכֵן ח"י בִּיד יָמִין, תְּלַתִּין וְשִׁית, וְכֵן ח"י ח"י בְּתַרְיִן רַגְלִין, הָא ע"ב, (אִמַר הַמַּגִּיד תִּימָה כִּי הַפְּרָקוֹן אַרְבַּסַר וְאִיךְ אִמַר תְּלִיסַר), שִׁבְעִין דְּלְהוֹן שִׁבְעִין תְּמָרִים, תְּרִין צְדִיקִי כְּתָמַר יִפְרָח בְּהוֹן.

וּבְהוֹן כְּתִיב (שֵׁם ז ב) מֵה יָפוּ פְּעַמְיָךְ בְּנֻעְלִים בַּת נְדִיב, נְעֻלִים דִּילָהּ נְעִילַת הַחֵג וְנְעִילַת הַפֶּסַח, וְלֹא צְרִיף לְאִתְחַזְּאָה קָדָם נְעֻלִים דְּחוֹל, דְּאֵינּוֹן שְׁאוֹר וְחֻמֶּץ, וְעַלֶּייהוּ אָמַר לְמֹשֶׁה (שְׁמוֹת ג ה) שֶׁל נְעֻלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ, דְּתְרוּמָה וְחֻלִּין כְּגוֹוֹנָא דְּאִ לֹא צְרִיף לְאִתְעַרְבָּא תְרוּמָה בְּקֹדֶשׁ, וְכֵן מְלֹאכָה דְּחוֹל לֹא צְרִיף לְאִתְחַזְּאָה קָדָם מְלֹאכָה דְּקֹדֶשׁ דְּאִיהוּ מְלֹאכַת הַכֹּהֲנִים, וְכֵן אֵשׁ דְּחוֹל לֹא צְרִיף לְאִתְחַזְּאָה בְּשִׁבְתָּ קָדָם אֵשׁ דְּקֹדֶשׁ, דְּכֻלְּהוּ חוֹל וְאַחֲרָנִין קֹדֶשׁ, וּבְגִין דְּאִ מְנִי הַמְּבַדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל.

הנה ציון, שהיא השכינה, יוצאת בכל הקשויטים שלה, וכל העולם מורים עליה באצבע, זהו שכתוב חזה ציון קרית מועדנו, והחזן יוצא מעטר אליה, וכל העולם אומרים צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו. חתונתו - השכינה העליונה, שמחת לבו - השכינה התחתונה, היום של שניהם - העמוד האמצעי, המנורה הקדושה, הרי הפלה מקשטת לבעלה שהוא יהו"ה, בן המלך.

תקון שביעי

זהו תקון כ"ז

זהו בראשית ברא אלהים, בראשית אבא ואמא, יהו"ה אלהינו, ברא יהו"ה, בנם של האב והאם, אלהים הבת, ועליהם נאמר איש אמו ואביו תיראו, כבוד את אביך ואת אמך, אביך זה הקדוש ברוך הוא, אמך זו שכינה, היראה שלה - במצוות לא תעשה, הכבוד שלה - במצוות עשה, וכל אלו שמקמים מצוות עשה, נאמר עליהם פי מכבדי אכבוד, ועל אותם שעוברים על לא תעשה, עליהם נאמר ובזי יקלו. אמר המאור הקדוש: רבי רבי, ומהו כבוד ובזיון לקדוש ברוך הוא במצוות עשה ולא תעשה? אלא ודאי כשהשכינה בגלות, כל מי שעושה מצוה להקים אותה מן הגלות, כאלו כבוד את הקדוש ברוך הוא.

למך שהיתה לו קטטה עם הגבירה, ונרק אותה מהיכלו, והיא הלכה לשכינה, והלא כל מי שמקבל אותה בביתו ומכבד אותה, (ודאי שמכבד את המלך), ומכניס שלום בינה לבין בעלה, הלא כל

הא ציון דאיהי שכינתא נפקא בכל קשויטין דילה, וכל עלמא מורין לה באצבע, הדא הוא דכתיב (ישעיה לג כ) חזה ציון קרית מועדנו, וחתן נפיק מעוטר לגבה, וכל עלמא אמרי (שיר ג יא) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו, חתונתו שכינתא עלאה, שמחת לבו שכינתא תתאה, יום דתרווייהו עמודא דאמצעיתא, בוצינא קדישא הא פלה מתקשטא לגבי בעלה דאיהו יהו"ה, ברא דמלכא. (דף קמז ע"ב).

דמלכא. (דף קמז ע"ב).

תקונא שביעאה

(זהו תקון כז)

דא איהו בראשית ברא אלהים, בראשית אבא ואמא, יהו"ה אלהינו, ברא יהו"ה, ברא דאבא ואמא, אלהים ברתא, ועלייהו אתמר (ויקרא יט ג) איש אמו ואביו תיראו, (שמות כ יב) כבוד את אביך ואת אמך, אביך דא קודשא בריך הוא, אמך דא שכינתא, דחילו דילה בפקודין דלא תעשה, אוקירו דילה בפקודין דעשה, וכל אינון דמקיימי פקודי דעשה עלייהו אתמר (שמואל א ב ל) פי מכבדי אכבוד, ואינון דעברין על לא תעשה עלייהו אתמר ובזי יקלו. אמר בוצינא קדישא רבי רבי, ומה הוא אוקירו ובזיון לקודשא בריך הוא בפקודין דעשה ולא תעשה, אלא בודאי כד שכינתא איהי בגלותא, כל מאן דעביד מצוה לאקמא לה מן גלותא, כאלו אוקיר לקודשא בריך הוא.

למלכא דהוה ליה קטטה עם מטרוניתא, וארמא לה מן היכליה, ואיהי אזלת לגבי שכינהא, והלא כל מאן דמקבל לה בביתה ואוקיר לה (ודאי אוקיר למלכא), ועאיל

הפבוד שעושה לה, הוא עושה למלך, שאם המלך כועס עליה פעם אחת או פעמים, יהיה לו שלום עמה ויחזיר אותה לביתו, והוא שואל אותה, מי כבד אותך? או מי זלזל בך? או אם גרש אותה למלכות אחרת?

כמו כן הקדוש ברוך הוא גרש את השכינה וזרק אותה מביתו, זהו שפתיב ובפשיעכם שלחה אמכם, והלא כל מי שמכבד אותה בגלות, הוא כבד את הקדוש ברוך הוא, או מי שמזלזל בה, הוא מזלזל בקדוש ברוך הוא, ומשום זה פי מכבדי אכבד ובזי יקלו, שאף על גב שהקדוש ברוך הוא מכר אותה בחטאי בנייה בגלות הרביעית, הוא שומר אותה והוא יגאל אותה, וסוד הדבר - וכי ימכר איש את בתו לאמה לא תצא כצאת העבדים, אלא תצא בת חורין, משום שבגלות הראשונה, שלא היה לה בעלה, שהיא התורה, החרות שלה, לא הוציא אותה בת חורין, ויצאה בחפזון כמו עבד שבורח מאדונו ואין לו שטר שחרור, אבל בגאולה האחרונה, שיש לה בעלה שהיא בן חורין, לא תצא בחפזון ולא תצא כמו עבדים, שנאמר בהם עבדים היינו לפרעה במצרים, אלא תצא בת חורין, ומשום זה פי ימכר איש את בתו לאמה לא תצא כצאת העבדים. ומצין לנו שתורה היא חרות? זהו שפתיב והמכתב מכתב אלהים הוא חרות על הלחת, והוא יהיה לה בגאולה האחרונה חרות ממלאך המות, שלא ימות משיח בן אפרים, חרות משעבוד מלכיות, שלא ישתעבדו בה ובבניה לעולם, ותהיה לה חרות ולבניה מכל החטאים הרעים של העולם, שהם ערב רב, וישואל

שלם בינה ואין בעלה, הלא כל יקרא דעביד לה למלכא עביד, דאם מלכא פיעס עליה זמנא חדא או תרין, יהא ליה שלם עמה ויחזיר לה לביתה, ואיהו שאיל לה מאן אוקיר לך או מאן זלזל בך, או אם תריך לה למלכותא אחרא.

בגוונא דא קודשא בריך הוא תריך לה לשכינתא, וארמי לה מביתה, הדא הוא דכתיב (ישעיה נ א) ובפשיעכם שלחה אמכם, והלא כל מאן דאוקיר לה בגלותא לקודשא בריך הוא אוקיר, או מאן דמזלזל בה לקודשא בריך הוא מזלזל, ובגין דא פי מכבדי אכבד ובזי יקלו, דאף על גב דקודשא בריך הוא זפין לה בחובין דבנהא בגלותא רביעאה, איהו נטיר לה ואיהו יפרוק לה, ורזא דמלה (שמות כא ז) וכי ימכור איש את בתו לאמה לא תצא כצאת העבדים, אלא תפוק בת חורין, בגין דבגלותא קדמאה דלא הות לה בעלה דאיהי אורייתא חירו דילה, לא נפקת לה בת חורין, ונפקת בחפזון כעבדא דברח מרבוניה ולא אית לה שטר חירו, אבל בפורקנא בתרייתא דאית לה בעלה דאיהו בן חורין, לא תצא בחפזון ולא תצא כעבדין, דאתמר בהון עבדים היינו לפרעה במצרים, אלא תפוק בת חורין, ובגין דא כי ימכור איש את בתו לאמה לא תצא כצאת העבדים.

ומנלן דאורייתא איהו חירות, הדא הוא דכתיב (שמות לב טז) והמכתב מכתב אלהים הוא חרות על הלחת, ואיהו יהא לה בפורקנא בתרייתא חרות ממלאך המות, דלא ימות משיח בן אפרים, חרות משעבוד מלכיות דלא ישתעבדון בה ובבניה לעולם, ויהא לה חירו ולבנהא מכל מרעין פישין דעלמא

שֶׁהֵם מַצֵּד אוֹתוֹ הַנֶּעַר אוֹ מֵהַפֶּסֶא
הַקְדוּשׁ, אִף עַל גַּב שֶׁהָיוּ מַחֲיִבִים
בְּכַמָּה חֻטָּאִים, כְּמוֹ שְׁאוּמְרִים
אֵין בֶּן דָּוִד בָּא עַד שִׁיְהִיָּה דוֹר
שְׁכָלוֹ זָכָאֵי אוֹ כְּלוֹ חֵיב, נֶאֱמַר
בְּהֵם אִם רָעָה בְּעֵינֵי אֲדוֹנֵיהָ אֲשֶׁר
לֹא יַעֲדָה, עִם כָּל זֶה וְהַפְּדָה
בְּגִלוֹת, וְלֹא יִמְשַׁל לְמַכְרָה בְּגִלוֹת
בְּבִגְדוֹ בֵּה, מִשּׁוּם שֶׁבְּגָדוֹ
בְּעִבּוּדָה זָרָה.

וְעוֹד כִּי יִמְכּוֹר אִישׁ אֶת בְּתוֹ
לְאִמָּה, זֶה הַנִּשְׁמָה הַקְדוּשָׁה
שֶׁמְכּוֹר אוֹתָהּ לַגּוֹף, שֶׁהוּא הָאִמָּה
שְׁלֵה, וְנֶאֱמַר וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ
גְּבִירְתָּהּ, כְּשֶׁתִּצְאָה מִן הַגּוֹף, לֹא
תִצְאָה כְּצֵאת הָעֶבְדִּים, שֶׁהֵם
נִפְשׁוֹת שֶׁמְשַׁתְּפִים עִם הַגּוֹף
הַתְּחִתּוֹן, שֶׁהֵנָּתֵם אֵינָה לְעוֹלָם
הַבָּא, לְהַשְׁתַּדֵּל בְּתוֹרָה שֶׁהוּא
חֲרוֹת מִמְּלֶאךָ הַמְּוֹת, אֲלֵא לִירַשׁ
אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה, וּמִשּׁוּם הַנִּשְׁמָה
שֶׁמְשַׁתְּדֶלֶת בְּתוֹרָה, לֹא תִצְאָה
כְּצֵאת הָעֶבְדִּים מִן הַגּוֹף בְּדַחֵק,
כְּמוֹ נִשְׁמַת עִם הָאֶרֶץ שֶׁהִיא עֶבֶד,
אֲלֵא תִצְאָה בְּתַחֲרִין מִמְּלֶאךָ
הַמְּוֹת.

תְּקוּנָה שְׁמִינִי זֶהוּ תְּקוּנָה כ"ח

בְּרֵאשִׁית, זֶה בָּאֵר (בְּאֵר שִׁית), וְהֵם
שְׁתֵּים, אַחַת בָּאֵר חֲפְרוּהָ שְׁרִים
כְּרוּהָ נְדִיבֵי הָעַם, וְאַחַת הִיא
הַבָּאֵר שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַיִּרְיִבוּ גַם
עָלֶיהָ, וְהַשְּׁנִיָּה בָּאֵר אַחֲרֵת וְלֹא
רְבוּ עָלֶיהָ. הַבָּאֵר שֶׁרְבוּ עָלֶיהָ זֶה
תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ
וַיִּרְיִבוּ רֹעֵי גֵרָר עִם רֹעֵי יִצְחָק
לֵאמֹר לָנוּ הַמַּיִם, אֵלּוּ מִקְשִׁים עַל
אֵלּוּ, וְאֵלּוּ חוֹלְקִים עַל אֵלּוּ, אֵלּוּ
מְטַהְרִים וְאֵלּוּ מְטַמְּאִים, אֵלּוּ
פוֹסְלִים וְאֵלּוּ מְכַשְׁרִים, אֵלּוּ
אוֹסְרִים וְאֵלּוּ מַתִּירִין, בְּשֵׁשׁ
צְדָדִים, וְהֵם בְּרֵאשִׁית בְּרֵא שִׁית
וְכו'.

דְּאֵינוֹן עֶרְב רַב, וַיִּשְׁרָאֵל דְּאֵינוֹן מִסְטָרָא
דְּהוּא נֶעַר אוֹ מְכָרְסָא קְדִישָׁא, אִף עַל גַּב
דְּהוּוּ מַחֲוִיבִין בְּכַמָּה חוּבִין, כְּמָה דְּאֵמְרִין אֵין
בֶּן דָּוִד בָּא עַד שִׁיְהִיָּה דוֹר שְׁכָלוֹ זָכָאֵי אוֹ כְּלוֹ
חֵיב, אֲתִמַּר בְּהוּן (שֵׁם כֹּא ח) אִם רָעָה בְּעֵינֵי
אֲדוֹנֵיהָ אֲשֶׁר לֹא יַעֲדָה, עִם כָּל דָּא וְהַפְּדָה
בְּגִלוֹתָא, וְלֹא יִמְשׁוּל לְמוֹכְרָה בְּגִלוֹתָא, בְּבִגְדוֹ
בֵּה, בְּגִין דְּבְּגָדוֹ בְּעִבּוּדָה זָרָה.

וְעוֹד כִּי יִמְכּוֹר אִישׁ אֶת בְּתוֹ לְאִמָּה, דָּא
נִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא, דְּמְכּוֹר לָהּ בְּגוֹפָא
דְּאִיהוּ אִמָּה דִּילָהּ, וְאֲתִמַּר (מִשְׁלֵי ל כג) וְשִׁפְחָה
כִּי תִירַשׁ גְּבִירְתָּהּ, כִּד תִּפּוּק מִגּוֹפָא לֹא תִצְאָה
כְּצֵאת הָעֶבְדִּים, דְּאֵינוֹן נִפְשׁוֹת דְּאֵינוֹן
מְשׁוֹתְפִין עִם גּוֹפָא תְּתַאָה, דְּהֵנָּאָה דְּלֵהוּן לֹאוּ
אִיהִי לְעֵלְמָא דְּאִתִּי, לְאֲשַׁתְּדֵּלָא בְּאוֹרֵייתָא
דְּאִיהוּ חִירוֹ מִמְּלֶאךָ הַמְּוֹת, אֲלֵא לִירַתָּא
לְעֵלְמָא דִּין, וּבְגִין דָּא נִשְׁמַתָּא דְּאִיהִי אֲשַׁתְּדֵּלָא
בְּאוֹרֵייתָא, לֹא תִצְאָה כְּצֵאת הָעֶבְדִּים מִגּוֹפָא
בְּדוּחֶקָא, כְּנִשְׁמַתָּא דְּעִם הָאֶרֶץ דְּאִיהִי עֶבֶד,
אֲלֵא תִפּוּק בְּרַחֲרִין מִמְּלֶאךָ הַמְּוֹת.

תְּקוּנָה תְּמִינָאָה (זֶהוּ תְּקוּנָה כ"ח)

בְּרֵאשִׁית, (דף קמז ע"א) דָּא בָּאֵר (נ"א בָּאֵר
שִׁית), וְאֵינוֹן תְּרִין, חֵד (בְּמִדְבָר כֹּא
א) בָּאֵר חֲפְרוּהָ שְׁרִים כְּרוּהָ נְדִיבֵי הָעַם, חֵד
אִיהוּ בָּאֵר דְּאֲתִמַּר בָּהּ (בְּרֵאשִׁית כו כֹּא) וַיִּרְיִבוּ גַם
עָלֶיהָ, וְתִנְיִנָּא בָּאֵר אַחֲרֵת וְלֹא רְבוּ עָלֶיהָ,
בָּאֵר דְּרְבוּ עָלֶיהָ דָּא אוֹרֵייתָא דְּבְּעַל פֶּה,
דְּאֲתִמַּר בָּהּ (שֵׁם כ) וַיִּרְיִבוּ רֹעֵי גֵרָר עִם רֹעֵי
יִצְחָק לֵאמֹר לָנוּ הַמַּיִם, אֵלּוּן מִקְשִׁין עַל אֵלּוּן,
וְאֵלּוּן חוֹלְקִין עַל אֵלּוּן, אֵלּוּן מְטַהְרִין וְאֵלּוּן
מְטַמְּאִין, אֵלּוּן פּוֹסְלִין וְאֵלּוּן מְכַשְׁרִין, אֵלּוּן
אוֹסְרִין וְאֵלּוּן מַתִּירִין, בְּשִׁית סְטָרִין, וְאֵינוֹן
בְּרֵאשִׁית בְּרֵא שִׁית וְכו'.

תקונא תשיעאה

(זהו תקון כ"ט)

בראשית ברא שית סטרין דאפור והתר
 פדקאמרן, ועליה אתמר (במדבר יד יז)
 ועתה יגדל נא פח אדנ"י, ואיהי כ"ח אתון
 דעובדא דבראשית, בהאי (ג"א דאיהו) כ"ח
 תלמידי חכמים (בראשית כו כב) ויחפרו באר אחרת
 ולא רבו עליה, דאיהי הלכה למשה מסיני
 קבלה למשה מסיני, ומשה בגינה בזמנא
 דאמר ליה קודשא בריה הוא אין שלום
 בעירך, אמר ועתה יגדל נא פח אדנ"י, ואיהי
 תלמוד דאתמר למשה, משה קבל תורה
 מסיני, משנה שפחה דילה, דא אתעביד
 להלכה דאיהי בריתא דמלפא לבושא, ובריתא
 דמלפא איהי בת קול מלגאו, וברייתא איהי
 שפחה לה מלבר, ואלין תרין סמכין לה
 לבריתא דמלפא בגלותא משנה וברייתא.

ואית שפחה בישא דאתקריאת שטנה, הדא
 הוא דכתיב (בראשית כו כא) ויקרא את שמה
 שטנה, אתתא דנחש דאיהו שטן, ודא איהו
 מחלקת וקושיא, ועלה אתמר (שמות א יד) וימררו
 את חייהם בעבודה קשה, דודאי דא איהו
 קושיא, בחומר דא קל וחמר, דא נחש עקלתון
 מחלקת, זמנא איהו קל בשעבודא דישראל
 פד חובין קלין עלייהו, וזמנא דאיהו חמור
 פבד, ומסטרא דיליה (שם ה ט) תכבד העבדה.

ונחש איהו אזיל בקושיא ומחלוקת, פגוונא
 דגלי ימא, פגוונא דא פד חשיב בר נש
 דאיהו בקושיא ומחלקת לתתא בסיפא
 דמתניתין, אשפח לה ברישא, וכד חשיב
 דאיהו ברישא, אשפח לה בסיפא, ולבתר פליג
 באמצעיתא דמתניתין, ויחפרו באר אחרת דא
 פסיקתא, דתמן פסקי הלכה ואיהו תרוין, ולא

תקון תשיעי

זהו תקון כ"ט

בראשית ברא ששה צדדים של
 אפור והתר כמו שאמרנו, ועליו
 נאמר ועתה יגדל נא פח אדנ"י,
 והיא עשרים ושמונה האותיות
 של מעשה בראשית, בזה (שהוא)
 עשרים ושמונה תלמידי חכמים,
 ויחפרו באר אחרת ולא רבו
 עליה, שהיא הלכה למשה מסיני,
 קבלה למשה מסיני, ומשה
 בגללה, בזמן שאמר לו הקדוש
 ברוך הוא אין שלום בעירך, אמר
 ועתה יגדל נא פח אדנ"י, והיא
 התלמוד שנאמר למשה, משה
 קבל תורה מסיני, המשנה
 השפחה שלה, זו נעשתה להלכה
 שהיא בת המלך הלבוש, ובת
 המלך היא בת קול מבפנים,
 והברייתא היא שפחה לה מבחוץ,
 ואלו שני התומכים אותה את בת
 המלך בגלות - משנה וברייתא.

ויש שפחה רעה שנקראת שטנה,
 זהו שפתיב ויקרא את שמה
 שטנה, אשת הנחש שהוא השטן,
 וזוהי מחלקת וקשיא, ועליה
 נאמר וימררו את חייהם בעבדה
 קשה, שדאי זוהי קשיא, בחמר
 - זהו קל וחמר, זה נחש עקלתון.
 מחלקת, פעם הוא קל בשעבוד
 של ישראל פשהחטאים קלים
 עליהם, ופעם שהוא חמור, פבד,
 ומהצד שלו תכבד העבדה.

והנחש הולך בקשיא ובמחלקת,
 כמו גלי היס, כמו כן פשחושב
 אדם שהוא בקשיא ומחלקת
 למטה בסוף המשנה, מוצא
 אותה בראש, וכשחושב שהוא
 בראש, מוצא אותה בסוף, ואחר
 כך חולק באמצע המשנה.
 ויחפרו באר אחרת - זו
 הפסיקתא, ששם פסקי הלכה,
 והוא תרוין ולא רבו עליה, ויקרא

שמה רחובות, והפסקים והתרוצים הללו הם לבנים, שהם לבון ההלכה, וזהו ובלבנים. ובכל עבדה בשדה - בודאי זו ברייתא, שעליה נאמר פי בשדה מצאה וגומר. את כל עבדתם - זו משנה, השפחה השניה לברייתא, אשר עבדו בהם בפרך, הכל תלוי עד שיבא אליהו, זו השפחה השלישית שנקראת עבודה, (עבוד ה'). קם תינוק אחד, פתח ואמר: צעיר אני לימים ואתם ישישים.

תקונו עשירי

זהו תקונו ל'

ב"ראשית ב"רא א"להים, זו ב"ב"א, והן שלשת הכבות שנקראו בשלשה פנים בראשית ב"ב"א א"להים, ועליה נאמר על כל דבר פשע על שור על חמור - זו בכא קמא, על שה על שלמה - זו בכא מציעא, על כל אבדה אשר יאמר פי הוא זה - זו בכא בתרא, על השור שבו מתופחים בעלי המשנה זה עם זה, ויש שור ויש שור, שור תם ושור מועד, ויש חמור ויש חמור, ועל אלו של צד הטמאה נאמר בהם לא תחרש בשור ובחמור יחדו, ויעקב בעבורם אמר ויהי לי שור וחמור. צאן זה שה, שנאמר בו על שה, ועבד ושפחה זהו על כל אבדה. ושור מועד, עשרים וארבע תולדות של נזיקין תלויים ממנו, וכלם תלויים מארבע אבות, שהן קרן ושן וגוף ורגל. הנגיחה בקרן, שן שהיתה אוכלת בגזל רבצה בגוף על הפלים ושברה אותם, ואין פלים אלא תלמידי חכמים, וכן הזיק ברגליו, וכלם נאמרו במשנה, חמור הוא חמור בחמרה של המשנה, ועל התלמיד החכם ששולט עליו

רבו עליה ויקרא שמה רחובות, ואלין פסקין ותרוצין אינון לבנים, דאינון לבון ההלכה, ודא איהו ובלבנים, ובכל עבודה בשדה ודאי דא ברייתא, דעלה אתמר (דברים כב כז) פי בשדה מצאה וגומר, את כל עבדתם זו משנה, שפחה תניינא לברייתא, אשר עבדו בהם בפרך, הכל תלוי עד שיבא אליהו, דא שפחה תליתאה דאיהי אקרי עבודה (עיבוד ה'). קם ינוקא חדא, פתח ואמר (איוב לב ו) צעיר אני לימים ואתם ישישים.

תקוונא עשיראה

(זהו תיקון ל')

ב"ראשית ב"רא א"להים דא בכ"א, ואינון תלת בכי דאתרמיזו בתלת אנפין בראשית ב"ב"א א"להים, ועלה אתמר (שמות כב ח) על כל דבר פשע על שור על חמור דא בכא קמא, על שה על שלמה דא בכא מציעא, על כל אבדה אשר יאמר פי הוא זה דא בכא בתרא, על שור ביה מתופחים מארי מתניתין דא עם (דף קמז ע"ב) דא, ואית שור ואית שור, שור תם ושור מועד, ואית חמור ואית חמור, ועל אלין דסטרא דמסאבו אתמר בהון (דברים כב י) לא תחרוש בשור ובחמור יחדו, ויעקב בגינייהו אמר (בראשית לב ו) ויהי לי שור וחמור, צאן דא שה דאתמר ביה על שה, ועבד ושפחה דא איהו על כל אבדה.

ושור מועד, ארבעה ועשרים תולדות דנזיקין תליין מניה, וכלהו תליין מארבע אבות דאינון קרן ושן וגוף ורגל, נגיחה בקרן, שן דהוה אכיל בגזל, רבצה בגופא על מאני ותפר לון, ולית מאני אלא תלמידי חכמים, וכן הזיק ברגליו, וכלהו במתניתין אתמר, חמור איהו חמור בחומרא דמתניתין, ותלמיד חכם

נְאָמַר בּוּ עָנִי וְרוֹכֵב עַל חֲמוֹר, וּמִי
 הוּא שְׁשׁוּלֵט עָלָיו? ח'כֶּם מ'פֶּלֶא וְרַב
 ר'בֵּנָן זֶה הַשּׁוֹלֵט עָלָיו, אֲבָל
 הָאֲחֵר הוּא מַחְמַר אַחֲרָיו בְּחֲמֵרָה
 שֶׁל הַמְּשֵׁנָה, וְכֵן שׁוֹר נִגַּח אוֹתָם
 בְּקִשְׁיָה וּנְשָׂף אוֹתָם, וְרִבִּץ עֲלֵיהֶם
 וְשֹׁבֵר אוֹתָם, וְזוֹהֵי מַחְלֶקֶת, וְכֵן
 בְּרִגְלָא שׁוֹבֵר כְּלָיִם, וּמְשׁוּם זֶה
 בְּשׁוֹר וּבְחֲמֵר, שְׁהֵם הַמְּמַנִּים שֶׁל
 עֶשׂוּ וַיִּשְׁמַעְאֵל, יְבוֹאוּ רְכוּבִים
 עֲלֵיהֶם שְׁנֵי מְשִׁיחִים וְשׁוֹלְטִים
 עֲלֵיהֶם, וּבְעֲלֵי הַמְּשֵׁנָה שׁוֹלְטִים
 עֲלֵיהֶם, וְעֲלֵיהֶם אָמַר יַעֲקֹב וַיְהִי
 לִי שׁוֹר וְחֲמוֹר, שְׁשׁוּלֵט עֲלֵיהֶם
 בְּתַלְמוּד וּבְמִדְרָשִׁים, וּבְקָשָׁר שֶׁל
 תְּפָלִין וְצִיצִית שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם,
 שְׁהֵם מוֹעֲדִים לְקַלְקֵל, שְׁנֹאֲמַר
 בָּהֶם וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעַבְדָּה
 קָשָׁה בְּחֵמַר וּבִלְבָנִים.

מִיד יֵצֵא קוֹל וְאָמַר: הַנִּיחוּ
 לַתִּינּוֹק וַיַּעֲלֶה לְמַקוֹמוֹ, שְׁהָרִי
 שְׁשִׁים הֶלְכוֹת, שְׁהֵם שְׁשִׁים הַמָּה
 מַלְכוּת, תְּלוּיִים בְּאֹיֵר, וְהוּא כָּא
 לְהַעֲלוֹתָם לְמַקוֹמָם. מִיד פָּרַח
 וְלֹא רָאוּ דָבָר. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן:
 וְדַאי זֶהוּ תִינּוֹק יוֹנֵק מִשְׁדֵּי אָמוֹ,
 וְזֶה הַנְּעַר שְׁמַנְהִיג אֶת הָאֲנִיּוֹת
 בְּיָם, שְׁהֵם תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים
 שְׁהוֹלְכִים בְּיָם הַתּוֹרָה בְּאַרְבַּע
 רוּחוֹת, שְׁבָהֶם נֹאמַר כֹּה אָמַר
 יְהו"ה מְאַרְבַּע רוּחוֹת בְּאֵי הַרוּחַ,
 וַיֵּשׁ אַרְבַּע רוּחוֹת אַחֲרוֹת מִן הַצַּד
 שֶׁל הַשָּׁטָן שְׁבָאִים בְּקִשְׁיָה
 וּמַחְלֶקֶת, וְטוֹבְעוֹת הַסְּפִינּוֹת,
 שְׁהֵם תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים, בְּיָם
 הַתּוֹרָה, וְלֹא יְכוּלִים לְצַאת מִשָּׁם,
 וְהַגְּלִים עוֹלָיִם וַיּוֹרְדִים בָּהֶם.

בִּינְתָיִם הִנֵּה הַתִּינּוֹק יוֹרֵד, פֶּתַח
 וְאָמַר: מְגוּרָה הִקְדוּשָׁה, פֶּתַח פִּיךָ
 בַּתּוֹרָה, שְׁהָרִי פִיךָ הוּא סִינִי, עַל
 הַקּוֹלוֹת וְהַהֲבָלִים שִׁיּוּצָאִים
 מִפִּיךָ נֹאמַר וְכָל הָעַם רֹאִים אֶת

דְּשְׁלִיט עֲלֵיהּ אֶתְמַר בֵּיה עָנִי וְרוֹכֵב עַל חֲמוֹר,
 וּמֵאֵי נִיהוּ דְּשְׁלִיט עֲלֵיהּ, ח'כֶּם מ'פֶּלֶא וְרַב
 ר'בֵּנָן דָּא שְׁלִיט עֲלֵיהּ, אֲבָל אַחְרָא אִיהוּ
 מַחְמַרָא בְּתַרֵּיהּ בְּחוֹמְרָא דְּמַתְּנִיתִין, וְכֵן שׁוֹר
 נִגַּח לוֹן בְּקוּשְׁיָא, וְנִשְׂיָהּ לוֹן, וְרִבִּיץ עֲלֵיהּ
 וְתַבַּר לוֹן, וְדָא אִיהוּ מַחְלֶקֶת, וְכֵן בְּרִגְלָא תַבַּר
 מְאֲנִין, וּבְגִין דָּא בְּשׁוֹר וּבְחֲמוֹר דְּאִינוּן מְמַנִּין
 דְּעֶשׂוּ וַיִּשְׁמַעְאֵל, יִתּוּן רְכִיבִין עֲלֵיהּ תְּרִין
 מְשִׁיחִין וְשְׁלִטִין עֲלֵיהּ, וּמְאֲרֵי מַתְּנִיתִין
 שְׁלִטִין עֲלֵיהּ, וְעֲלֵיהּ אָמַר יַעֲקֹב וַיְהִי לִי
 שׁוֹר וְחֲמוֹר דְּשְׁלִיט עֲלֵיהּ, בְּתַלְמוּדָא
 וּבְמִדְרָשִׁים, וּבְקִשְׁרֵיהּ דְּתַפְלִין וְצִיצִית שְׁלִיט
 עֲלֵיהּ, דְּאִינוּן מוֹעֲדִים לְקַלְקֵל, דְּאֶתְמַר
 בְּהוֹן (שְׁמוֹת א יד) וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעַבְדָּה קָשָׁה
 בְּחֵמַר וּבִלְבָנִים.

מִיד נִפְקָא קְלָא וְאָמַר, אֲנַחוּ לֵיה לִינוּקָא
 וַיִּסְלִיק לְאַתְרֵיהּ, דְּהָא שְׁתִּין הֶלְכוֹת
 דְּאִינוּן שְׁשִׁים הַמָּה מַלְכוּת תְּלִין בְּאֹיֵרָא,
 וְאִיהוּ אֲתִי לְסַלְקָא לוֹן לְאַתְרֵיהּ, מִיד פָּרַח
 וְלֹא חָזוּ מַדִּי, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן וְדַאי דָּא אִיהוּ
 תִינּוֹק יוֹנֵק מִשְׁדֵּי אָמוֹ, וְדָא נְעַר, דְּאִיהוּ אֲנַהִיג
 אַרְבִּין בְּיָמָא, דְּאִינוּן תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים דְּאֲזִלִין
 בְּיָמָא דְּאוּרִייתָא, בְּאַרְבַּע רוּחוֹת, דִּי בְּהוֹן
 אֶתְמַר (יחזקאל לו ט) כֹּה אָמַר יְהו"ה מְאַרְבַּע
 רוּחוֹת בְּאֵי הַרוּחַ, וְאִית אַרְבַּע רוּחוֹת אַחֲרֵנִין
 מִסְּטָרָא דְּשָׁטָן דְּאֶתְנִין בְּקוּשְׁיָא וּמַחְלֶקֶת,
 וְטוֹבְעִין סְפִינּוֹת דְּאִינוּן תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים בְּיָמָא
 דְּאוּרִייתָא, וְלֹא יְכָלִין לְנַפְקָא מִתְּמָן, וְגַלְגְּלִין
 סְלִקִין וְנַחְתִין בְּהוֹן.

אֲדַהְבִּי הָא יְנוּקָא קָא גַּחִית, פֶּתַח וְאָמַר
 בּוֹצִינָא קְדִישָׁא פֶּתַח פִּיךָ בְּאוּרִייתָא,
 דְּהָא פִּימָךְ אִיהִי סִינִי, קְלִין וְהַבְּלִין דְּנִפְקִין
 מִפּוּמָךְ עֲלֵיהּ אֶתְמַר (שְׁמוֹת כ יח) וְכָל הָעַם רֹאִים

אֶת הַקּוֹלוֹת וְאֶת הַלְּפִידִים

הקולת ואת הלפידים וגומר, וכלם מקשיבים לקולך, עליונים ותחתונים, שהם ששים רבוא של הישיבה העליונה וששים רבוא של הישיבה התחתונה, ואתה הוא בדמות רבוך, שבזמן שפתח באנכי, שור לא נגח, אריה לא שאג, העוף שהוא נשר לא פרח, וכל החילות שתלויים מהם בכסא הכבוד, ואדם לשבת על הכסא שהוא הקדוש ברוך הוא, הוא מקשיב לדבריך, משום שהגבירה שלה, שהיא התורה הקדושה, עולה בפיך.

תקון אחד עשר

זהו תקון ל"א

מיד פתח ואמר: בראשית, בראשית, בראשית, והם ששה ימים, בראשית, מה זה אלהי"ם? זה הים השביעי, וסוד הדבר - כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא. עליונים שמעו, הדגים שרוחשים בים התורה, עליהם נאמר שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות, וכלם שואגים על טרף, ובשכינה נאמר בה ותתן טרף לביתה וחק לנערתי. כל הנחלים שהולכים אל הים הרי הם שבעה, והם שבע הנערות הראויות לתת לה, לאם הקדושה, שהיא בת שבע, ים האוקינוס כלול משבעה ימים, ולמה נקרא אוקינוס? משום שכל מיני מים ודגים ורמשים שאינם שלה, ויבאו להכנס בה, היא מקיאה אותם, ומשם הם שבים ללכת, כמו תבת נח שלא היתה מקבלת ממין אחר, אלא מאלו שצוה הקדוש ברוך הוא, ומשום זה כל הנחלים, שהם תלמידי החכמים, כלם מתעסקים בתורה, הולכים אל הים, ורוצים להכנס לשכינה, והיא אינה

וגומר, וכלהו צייתין למלוךך עלאין ותתאין, דאינון שתין רבוא דמתיבתא עלאה, ושתין רבוא דמתיבתא תתאה, ואנת איהו בדיוקנא דמארך, דבזמנא דפתח באנכי שור לא נגח אריה לא שאג עוף דאיהו נשרא לא פרח, וכל חיילין דתליין מנייהו בכרסייא יקרא, ואדם לשבת על כרסייא דאיהו קודשא בריך הוא, איהו ציית למלין דילך, בגין דמטרוניתא דילה דאיהי אורייתא קדישא סליק בפומך.

תקונא אחת עשרה

(זהו תיקון ל"א)

מיד פתח ואמר, בראשית, בראשית, ואינון שית ימים ברא אלהי"ם מאי אלהי"ם ימא שביעאה, ורזא דמלה (קהלת א' ט) כל הנחלים הולכים אל הים, והים איננו מלא. עלאין שמעו, ונין דרחשין בימא דאורייתא, עלה אתמר (תהלים קד כה) שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות, וכלהו שאגין על טרפין, ושכינתא אתמר בה (משלי לא ו) ותתן טרף לביתה וחק לנערתי, כל הנחלים דאזלין לימא הא שבע אינון, ואינון שבע נערות (דף קמח ע"א) הראויות לתת לה לאימא קדישא דאיהי בת שבע, ים אוקינוס כלילא משבע ימים, ואמאי אתקריאת אוקינוס, בגין דכל מיני מים ונין ורחשין דלאו אינון דילה, ויתון לאעלא בה, איהי מקיא לון, ומתמן הם שבים ללכת, כגוונא דתיבת נח דלא הוה מקבלא ממינא אחרא, אלא מאלין דמני קודשא בריך הוא, ובגין דא כל הנחלים דאינון תלמידי חכמים פלהו משתדלי באורייתא הולכים אל הים, ובעאן לאעלא לשכינתא, ואיהי לא מקבלא לון כגוונה, אלא

מקבלת אותם לתוכה, אלא רק את אותם שצוה הקדוש ברוך הוא להכניס אליה (בתוכה), שהם שבעה רועים, ואת השבטים שיוצאים מהם, ואת כל הבאים מצדם ויתערכו בהם, הים מקבלת אותם ויתערכו בתוכה, אבל את האחרים אינה מקבלת אותם, ומשם הם שבים ללכת. שודאי ה' הוא הים, הנחל שלה - ו', כל אותם שיורשים נשמות מהים והנחל שלה ביראה ואהבה של י"ה, היא מקבלת אותם, ואחרים שהם אינם חלק יהו"ה, היא לא מקבלת אותם, ודווקא אותם משם, ומשם הם שבים ללכת. קמו כלם וברכו אותו, ואמרו: הפה של השכינה, סיני סיני, אשרי האזנים ששומעות הדברים הללו מפיה.

לאלין דמני קודשא בריך הוא לאעלא לגבה (ג"א בגווה), דאינון שבע רועים, ולשבטין דנפקין מנייהו, ולכל דאתין מסטרניהו ויתערכון בהון, ימא קבילת לון ויתערכון בגווה, אבל לאחרנין לא קבילת לון, ומתמן אינון שבין ללכת.

הנדאי איהו ה' ימא, נחל דילה ו', כל אינון דירתין נשמתין מן ימא ונחל דילה, בדחילו ורחימו די"ה, איהי קבילת לון, ואחרנין דלאו אינון חלק יהו"ה איהי לא קבילת לון, ודחיא לון מתמן, ומתמן הם שבים ללכת. קמו פלהו וברכו ליה, ואמרו פומא דשכינתא, סיני סיני, זפאין אודנין דשמעין מלין אלין מפומך.

אמר המניה ע"כ מצאתי, ואולי אלו הי"א תקונים הם בכלל השבעים אלא שלא הושמו איש על ידו לדגליהם, וכבר מצאתי לקושים אחרים, ולפי שלבי אמר לי שאינם מכלל התקונים רק מאמרים מפורים מספר הזהר, הבדלתי אותם לי למשמרת עד אשר אראה מה יהיו, ואם יהיה אלקים עמדי והנחני בדרך אמת עוד אוסיף להדפיס דברים יקרים ונוראים שלא נראו בגלוי עד היום הזה, וברוך י"י אשר לא הסיר תפלתי וחסדו מאתי שנגלגל זכות זה על ידי.

הַדְרָן עֲלֵךְ סֵפֶר תַּקוּנֵי הַזֹּהַר. וְהַדְרָךְ עֲלֵךְ. דַּעְתָּן עֲלֵךְ סֵפֶר תַּקוּנֵי הַזֹּהַר וְדַעְתָּךְ עֲלֵךְ. לֹא נִתְנָשִׁי מִנְּךָ סֵפֶר תַּקוּנֵי הַזֹּהַר. וְלֹא תִתְנָשִׁי מִנִּי. לֹא בְעֵלְמָא הַדְרִין וְלֹא בְעֵלְמָא דְאִתִּי: (א"ב)

הַעֲרַב נָא יי אֱלֹהֵינוּ אֶת דְּבָרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִיפּוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְצִאֲצָאֵינוּ וְצִאֲצָאֵי צִאֲצָאֵינוּ, וְצִאֲצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. כִּלְנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתְךָ לְשִׁמְחָה. מֵאוֹיְבֵי תַחֲכַמְנֵי מִצּוֹתֶיךָ, כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי. יְהִי לְבִי תָמִים בְּחֻקֶיךָ לְמַעַן לֹא אֶשְׁכַּח פְּקוּדֶיךָ כִּי בָם חִיִּיתִנִּי. בְּרוּךְ אַתָּה יי לְמַדְנֵי חֻקֶיךָ. אֲמֵן אֲמֵן אֲמֵן סֵלָה וְעַד. מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁשָּׁמַת חֻלְקֵנוּ מִיוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ וְלֹא שָׁמַת חֻלְקֵנוּ מִיוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שְׂאֲנוּ מִשְׁכִּימִים וְהֵם מִשְׁכִּימִים. אֲנוּ מִשְׁכִּימִים לְדְבָרֵי תוֹרָה וְהֵם מִשְׁכִּימִים לְדְבָרִים בְּטָלִים. אֲנוּ עֲמָלִים וְהֵם עֲמָלִים, אֲנוּ עֲמָלִים וּמְקַבְּלִים שְׂכָר, וְהֵם עֲמָלִים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שְׂכָר. אֲנוּ רְצִים וְהֵם רְצִים, הֵם רְצִים לְבָאֵר שַׁחַת, וְאֲנוּ רְצִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁנֶּאֱמַר וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִידֵם לְבָאֵר שַׁחַת. אֲנִשִּׁי דְמִים וּמְרָמָה לֹא יַחֲצוּ יְמֵיהֶם, וְאֲנִי אֶבְטַח בְּךָ.

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, כִּשֶׁם שֶׁעֲזַרְתָּנוּ לְסִיּוּם סֵפֶר תַּקוּנֵי הַזֹּהַר. כִּדְ תַעֲזֹרְנֵי לְהַתְחִיל סְפָרִים אֲחֵרִים וּלְסִיּוּמָם. לְלַמֵּד וּלְלַמֵּד מִתּוֹךְ הֶרְחַבְתָּ. לְשַׁמֵּר וּלְעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דְּבָרֵי תַלְמוּד תוֹרָתְךָ בְּאַהֲבָה. וּזְכוּת כָּל הַתְּנָאִים (וְהַנְּבִיאִים) וְתַלְמוּדֵי חֻקִּים הַנּוֹכְרִים בְּסֵפֶר תַּקוּנֵי הַזֹּהַר, יַעֲמֵד לִי וּלְזֵרְעִי וּלְזֵרְעֵי זֵרְעִי, שְׁלֹא תִמוּשׁ הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה מִפִּי וּמִפִּי זֵרְעִי וּזְרַע זֵרְעִי מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. וַיְקַיֵּם בְּנוּ מִקְרָא שְׂכָתוֹב, בְּהַתְּחַלְכֶּךָ תִּנְחַח אֶתְךָ בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמַר עֲלֶיךָ, וְהַקִּיצוֹת הִיא תִּשְׁחָךְ. כִּי כִי יִרְבוּ יְמֶיךָ וַיִּוָּסְפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים. אֲרֵךְ יָמִים בַּיּוֹמֵנָה, עוֹשֵׁר וְכַבּוֹד בְּשִׂמְחָה. יי עֲזֵר לְעַמּוֹ יִתֵּן יי יִכְרֵךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם.

יִתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. (א"ב) בְּעֵלְמָא דְהוּא עֵתִיד לְאַתְחַדְתָּא. וְלֹאֲחִינְיָהּ מִתִּיבָא. וְלֹאֲסַקָא יִתְהוֹן לְחַיֵּי עֲלְמָא, וְלִמְבַנֵּי קְרִתָא דִירוּשָׁלַם. וְלִשְׁכַּלְלָא הַכְּלִיָּה בְּנוּהָ. וְלִמְעַקֵּר פּוֹלְחָנָא נּוֹכְרָאָה מֵאַרְעָה. וְלֹאֲתַבָּא פּוֹלְחָנָא דְשִׁמְיָא לְאַתְרֵיהָ. וַיְמַלִּיךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמַלְכוּתֵיהָ וַיְקַרְיָהּ. וַיִּצְמַח פּוֹרְקָנִיָּה וַיִּקְרַב מְשִׁיחֵיהָ. (א"ב) בְּחַיִּיבּוֹן וּבְיוֹמִיבּוֹן וּבְחַיִּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּעַגְלָא וּבְזִמּוֹן קְרִיב. וְאִמְרוּ אֲמֵן: (א"ב) יְהִי שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמֵי עֲלְמֵי עֲלְמֵי אֲתָרָא וַיִּשְׁתַּבַּח וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרַומֵם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדַּר וַיִּתְעַלֶּה וַיִּתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (א"ב) לְעֵלְמָא מִן כָּל בְּרַכְתָּא וְשִׁירְתָּא תִּשְׁבַּחְתָּא וְנַחֲמָתָא דְאִמְרִין בְּעֵלְמָא. וְאִמְרוּ אֲמֵן: (א"ב) לְעֵלְמָא מִן כָּל בְּרַכְתָּא. שִׁירְתָּא. תִּשְׁבַּחְתָּא וְנַחֲמָתָא. דְאִמְרִין בְּעֵלְמָא וְאִמְרוּ אֲמֵן. (א"ב) עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבְּנָן וְעַל תַּלְמוּדֵיהוֹן וְעַל כָּל תַּלְמוּדֵי תַלְמוּדֵיהוֹן. דַּעֲסָקִין פְּאוּרִיתָא קְדֻשָּׁתָא. דִּי בְּאַתְרָא הַדְרִין וְדִי בְּכָל אֲתָר וְאַתְרָא. יְהִי לְנָא וּלְכוּן וּלְהוֹן חֲנָא וְחֶסֶדָא וְרַחֲמֵי. מִן קֳדָם מְאָרִי שְׁמִיָּא וְאַרְעָא וְאִמְרוּ אֲמֵן. יְהִי שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמִיָּא. חַיִּים וְשֹׁבְעֵי וְיִשׁוּעָה וְנַחֲמָה וְשִׁוְבָא וְרַפּוּאָה וְגִאֲלָה וְסִלְיָחָה וּכְפָרָה וְרוּחַ וְהַצְּלָה. לְנוּ וּלְכָל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אֲמֵן. (א"ב) עוֹשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עֲלֵינוּ. וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אֲמֵן. (א"ב)

בראשית

(דף ג ע"א)

פְּרֻשַׁת בְּרֵאשִׁית

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר (בראשית א א),
אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִכָּאן מִשְׁמַע
שֶׁעָקַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
הַנְּטִיעוֹת הַלְלוּ וְשִׁתַּל אוֹתָן,
שְׁפָתוֹב יְהִי.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, הָאוֹר שְׁכָבֵר הִיָּה
שְׁנִינּוּ. מִשְׁמַע שְׁפָתוֹב וַיְהִי אוֹר.
וְהִיָּה לֹא כְּתוּב, אֲלֹא וַיְהִי.

וּבְשֶׁהִסְתַּבֵּר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּאוֹתָם הַדּוֹרוֹת שֶׁל הַרְשָׁעִים שֶׁלֹּא
רְאוּיִים לְאוֹתוֹ הָאוֹר, גִּנְזוּ אוֹתוֹ. זֶהוּ
שְׁפָתוֹב (איוב לח טו) וַיִּמְנַע מִרְשָׁעִים
אוֹרָם, וְלִמִּי גִנְזוּ אוֹתוֹ? דִּקְא
לְצַדִּיקִים, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (תהלים צא יא)
אוֹר זֶרַע לְצַדִּיק וְלִישְׂרֵי לֵב שְׁמַחָה.
וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, זֶהוּ שְׁפָתוֹב
(ישעיהו מא ב) מִי הַעִיר מִמְזֻרָח.

וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב
(בראשית א ד), מַה רָאָה? אָמַר רַבִּי
חֲזִיָּא, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ, רָאָה אֶת מַעֲשֵׂי
הַרְשָׁעִים וּגְנְזוּ אוֹתוֹ. רַבִּי אֲבָא אָמַר,
וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, לְגַנְזוּ
אוֹתוֹ. וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי
טוֹב, שֶׁלֹּא נִמְצָא בּוֹ רִגְזוֹ. כְּתוּב כָּאֵן
כִּי טוֹב, וְכְתוּב שֵׁם (במדבר כד א) כִּי
טוֹב בְּעֵינֵי ה' לְבָרֶךְ אֶת יִשְׂרָאֵל,
וְסוּף הַכְּתוּב מוֹכִיחַ, שְׁפָתוֹב (בראשית
א ד) וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין
הַחֹשֶׁךְ, וּמִשּׁוּם כֵּן לֹא נִמְצָא בּוֹ
רִגְזוֹ, וְאֵף עַל גִּב שֶׁשִׁתַּף אוֹתָם
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יַחַד.

בֹּא וּרְאָה, הָאוֹר הַעֲלִיּוֹן שֶׁיְהִיָּה
הָאוֹר הַזֶּה מְאִיר, וּמֵאוֹתוֹ הָאוֹר
שֶׁמִּתַּח הַכּל בּוֹ, וְהוּא הַיָּמִין
לְהַתְעַטֵּר חֲקוּקֵי הַחֲקִיקוֹת עִמּוֹ,
וְהָרִי נִתְבָּאָר, שְׁפָתוֹב (תהלים ל, ט) מַה
רַב טוֹבָךְ אֲשֶׁר צִפַּנְתָּ לִירְאִיךָ, זֶה
הָאוֹר הַרְאִשׁוֹן שֶׁגִּנְזוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְצַדִּיקִים לְאוֹתָם יְרָאֵי הַחֹטָא,
כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ. וַיְהִי עֶרֶב, מִצַּד
הַחֹשֶׁךְ. וַיְהִי בֹקֶר, מִצַּד הָאוֹר.
וּמִתּוֹךְ שֶׁהֵם מְשַׁתְּפִים יַחַד, כְּתוּב
יוֹם אֶחָד.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִכָּאֵן
מִשְׁמַע, דְּעַקְרָן קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְהַנִּי
נְטִיעָן, וְשִׁתִּיל לוּן. דְּכְתִיב יְהִי.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אוֹר שְׁכָבֵר הִיָּה, תַּנּוּן. דְּכְתִיב
וַיְהִי אוֹר. וְהִיָּה לֹא כְּתִיב, אֲלֹא וַיְהִי.

בְּרֵאשִׁית קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּאֵינוֹן דְּרִין
דְּרִשְׁעִיָּא, דְּלֹא יִתְחַזֵּן לְהֵהוּא נְהוּרָא,

גִּנְזִי לִיה. הֵדָא הוּא דְכְתִיב (איוב לח טו) וַיִּמְנַע
מִרְשָׁעִים אוֹרָם. וְלִמָּאן גִּנְזִי לִיה. לְצַדִּיקָא

דְּוִקָא, כְּמָא דְכְתִיב (תהלים צו יא) אוֹר זֶרַע לְצַדִּיק
וְלִישְׂרֵי לֵב שְׁמַחָה. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר,

הֵדָא הוּא דְכְתִיב (ישעיהו מא ב) מִי הַעִיר מִמְזֻרָח.
וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, מֵאֵי רָאָה.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא כְּדָקָא אֲמַרְן, חֲמָא
בְּעוֹבְדֵיהוֹן דְּרִשְׁעִיָּא, וּגִנְזִי לִיה. רַבִּי אֲבָא

אָמַר, וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, לְגַנְזוּ
אוֹתוֹ. וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, דְּלֹא

אֲשַׁתְּכַח בֵּיה רִיתְחָא. כְּתִיב הֵכָא כִּי טוֹב,
וְכְתִיב הָתָם (במדבר כד א) כִּי טוֹב בְּעֵינֵי ה' לְבָרֶךְ

אֶת יִשְׂרָאֵל. וְסִיפִיָּה דְקָרָא אוֹכַח, דְּכְתִיב,
וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. וּבְגִין

כֵּן לֹא אֲשַׁתְּכַח בֵּיה רִיתְחָא, וְאֵף עַל גִּב
דְּשִׁתִּיף לוּן קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא כְּחֻדָּא.

תָּא חֲזִי, נְהִירוֹ עֲלָאָה לְמַהוּי נְהִיר הַאי אוֹר.
וּמַהְהוּא נְהִירוֹ חִידוֹ לְכֻלָּא בֵּיה. וְהוּא

יְמִינָא לְאַתְעֻטְרָא גְלוּפִי גְלוּפִין בְּהַדְיָה. וְהָא
אֲתַמָּר, דְּכְתִיב (תהלים לא כ) מַה רַב טוֹבָךְ אֲשֶׁר

צִפַּנְתָּ לִירְאִיךָ, דָּא אוֹר קְדָמָאָה, דְּגִנְזִי קוּדְשָׁא
בְרִיךְ הוּא לְצַדִּיקָא, לְאֵינוֹן דְּחִלִּי חֹטָאָה

כְּדָקָאֲמַרְן. וַיְהִי עֶרֶב, מִסְטָרָא דְחֹשֶׁךְ. וַיְהִי
בֹקֶר, מִסְטָרָא דְאוֹר. וּמַגּוֹ דְאֵינוֹן דְּמִשְׁתַּתְּפִין

כְּחֻדָּא, כְּתִיב יוֹם אֶחָד.

רבי יהודה אומר, מאי טעמא בכל יומא ויומא פתיב, ויהי ערב ויהי בקר. למנדע, דהא לית יומא בלא ליליא, ולית ליליא בלא יומא, ולא אתיהיב לאפרשא.

אמר רבי יוסי, ההוא יום דנפק אור קדמאה, אתפשט בפולהו יומי, דכתיב יום בפולהו. אמר רבי אלעזר, ממשמע דכתיב בפולהו בקר, ולא בקר אלא מסטרא דאור קדמאה. רבי שמעון אמר, יומא קדמאה אזיל עם פוליהו, ופוליהו בגין לאחזאה דלאו בהו פירוודא, וכלא חד.

ויאמר אלהים יהי אור (בראשית א א), והתפשטות האור הזה למטה, ואלו הם המלאכים שנבראו ביום הראשון, שיש להם קיום להתקיים בצד הימין.

וירא אלהים את האור (שם א ד), את - להכליל את האספקלריה שאיננה מאירה עם האספקלריה המאירה, שנאמר בו כי טוב. אמר רבי אלעזר, את - להכליל ולרבות את אותם המלאכים שבאים מצד האור הזה, וכלם מאירים בראשונה בקיום שלם.

יהי רקיע בתוך המים (שם א ו), אמר רבי יהודה, בזה נפרדו המים העליונים מן המים התחתונים. הרקיע - התפשטות המים. והרי נתבאר (שם) ויהי מבדיל בין מים למים, בין מים העליונים לבין המים התחתונים.

ויעש אלהים את הרקיע (שם א ז), שעשה בו מעשה בגדל עליון. לא כתוב יהי רקיע, אלא ויעש, שהגדילו בגדל רב.

אמר רבי יצחק, בשני נברא בו גיהנם לרשעי העולם, בשני נבראה בו המחלקת, בשני לא נשלם בו המעשה, משום כף לא כתוב בו כי טוב, עד שבא היום השלישי שנשתלם בו המעשה.

אמר רבי יוסי, ההוא יום דנפק אור קדמאה, אתפשט בפוליהו יומי, דכתיב יום בפוליהו. אמר רבי אלעזר, ממשמע דכתיב בפוליהו בקר, ולא בקר אלא מסטרא דאור קדמאה. רבי שמעון אמר, יומא קדמאה אזיל עם פוליהו, ופוליהו בגין לאחזאה דלאו בהו פירוודא, וכלא חד.

ויאמר אלהים יהי אור, אתפשטותא דהאי אור לתתא. ואלין אינון מלאכיא דאתבריאו ביומא קדמאה, דאית לון קיומא לאתקיימא בסטרא זמינא.

וירא אלהים את האור. את, לאכללא אספקלריא דלא נהרא, עם אספקלריא דנהרא, דאתמר ביה כי טוב. אמר רבי אלעזר, את, לאכללא ולאסגאה אינון מלאכין, דאתיין מסטרא דאור דא, וכלהו נהירין בקדמיתא, בקיומא שלים.

יהי רקיע בתוך המים, אמר רבי יהודה, אתפרישו מיין עילאין ממיין תתאין. רקיע, פשיטותא דמיין. והא איתמר ויהי מבדיל בין מים למים בין מיין עילאין למיין תתאין.

ויעש אלהים את הרקיע. דעביד בה עבידתא בסגיאנו עלאה. יהי רקיע לא כתיב, אלא ויעש, דאסגי ליה ברבו סגיא.

אמר רבי יצחק, בשני אתברי ביה גיהנם, לחייבי עלמא. בשני אתברי ביה מחלוקת. בשני לא אשתלים ביה עבידתא. בגיני כן לא כתיב ביה כי טוב, עד דאתא יום

שנשתלם בו המעשה.

ומשום כף פתוב בו פי טוב
פעמים, אחד על השלמת
המעשה של יום שני, ואחד
לעצמו של היום השלישי,
ונתפקן היום השני ביום
השלישי, ונבדלה בו המחלקת,
ובו השתלמו הרחמים על רשעי
הגיהנם. ביום שלישי משתפכים
ניצוצי אש הגיהנם, משום כף
נכלל היום השני ונשלם בו.

רבי חייא היה יושב לפני רבי
שמעון, אמר לו: האור הזה ביום
ראשון, והחשך ביום שני, ונפרדו
המים, ומחלקת היתה בו, למה
לא נשלם ביום הראשון, שהרי
הימין כולל את השמאל? אמר
לו: על זה היתה מחלקת,
והשלישי הצטרף להכנס ביניהם,
להכריע ולהרבות בהם שלום.

ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא
(שם א יא), התחברות של מים
עליונים עם תחתונים לעשות
פרות. המים העליונים פרים
ורבים ועושים פרות, והתחתונים
קוראים לעליונים כנקה לזכר,
משום שמים העליונים זכריים -
והתחתונים נקביים.

רבי שמעון אמר: כל זה הוא
למעלה, והוא למטה. אמר רבי
יוסי: אם כף אלהים שאמר, מי
האלהים? אמר לו: אלהים סתם,
אלהים חיים למעלה. ואם תאמר
למטה, אלא מטה היא תולדות,
כמו שנאמר (שם ב ד) אלה תולדות
השמים והארץ בהבראם, ואמרנו
בה"א בראם. והוא שלמעלה,
האבות של הכל הוא. היא עשתה
מעשה, ועל כף הארץ עושה
תולדות, שהרי היא מתעברת
כנקה מן הזכר.

רבי אלעזר אמר: כל הפחות היו
בארץ, ולא הוציאה את פתח ואת
אותם תולדות עד יום הששי,
שפתוב (שם א כד) תוצא הארץ וגו'.

תליתאי, דאשתלים ביה עבידתא. ובגין כף
פתיב ביה פי טוב, תרי זמני. חד, על אשלמות
עבידתא דיום שני. וחד, לגרמיה דיום
תליתאי. אתפקן יום שני ביום שלישי,
ואתפריש ביה מחלוקת, וביה אשתלימו רחמי
על חייבי גיהנם. ביומא תליתאה משתפכין
שביבי דגיהנם, בגיני כף איתפליל יום שני,
ואשתלים ביה.

רבי חייא הוה יתיב קמיה דרבי שמעון, אמר
ליה, האי אור ביום ראשון, וחושך ביום
שני, ואתפרישו מיא, ומחלוקת הוה ביה.
אמאי לא אשתלים ביום ראשון, דהא ומינא
פליל לשמאלא. אמר ליה, על דא הוה
מחלוקת, ותליתאה בעי למיעל בינייהו,
לאכרעא ולאסגאה בהו שלם.

ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא אתחברו
מיין עילאין בתתאין למעבד פירין.
מיין עילאין רביין, ועבדי איבין. ותתאין קראן
לון לעילאין, כנוקבא לגבי דכורא, בגין דמיין
עלאין דכורין, ותתאין נוקבין.

רבי שמעון אמר, כל דא הוא לעילא, והוא
לתתא. אמר רבי יוסי, אי הכי אלהים
דקאמר, מאן אלהים. אמר ליה אלהים סתם,
אלהים חיים לעילא. ואי תימא לתתא, אלא
לתתא איהו תולדות, כמה דאת אמר אלה
תולדות השמים והארץ בהבראם, ואמרין
בה"א בראם. והוא דלעילא, אבהן דכולא
הוא. איהי עביד עבידתא, ועל דא ארעא
עבידת תולדות, דהא מתעברא כנוקבא מן
דכורא.

ר' אלעזר אמר, כל חילין הוו בארעא, ולא
אפיקת חילקא ואינון תולדות, עד יום
הששי, דכתיב תוצא הארץ וגו'. ואי תימא

הא כתיב ותוצא הארץ דשא. אלא אפיקת תיקון חילהא לאתישבא פדקא יאות. וכלא הנה גניז בה עד דאצטרף. דהא בקדמיתא פתיב תהו ובהו צדיא וריקניא פתרגומו, ולבתר אתתקנת ואתישבת ותקינת זרעא ודשאין ועשבין ואילנין פדקא יאות. ואפיקת לון לבתר הכי נמי. ומאורות לא שמשו נהורא דילהון עד דאצטרף.

יהי מארת ברקיע השמים, מארת פתיב חסר, לאכללא חיויא בישא דאטיל זוהמא ועביד פירווא, דלא משמש שמשא בסיהרא. מארת: לוטין. ועל דא גרים דאתלטיא ארעא, דכתיב ארוהה האדמה בעבורך. (דף ג ע"ב) ובגין כך מארת פתיב.

יהי מארת, דא סיהרא. ברקיע השמים, דא שמשא. ותרוויהו בכללא חדא לאזדוגא, לאנהרא עלמין לעילא ותתא, משמע דכתיב על הארץ, ולא פתיב בארץ, דמשמע לעילא ותתא. חושבן דכולא דסיהרא הנה.

רבי שמעון אמר גימטריאות וחושבן תקופות ועיבורין, כללא הוא ברזא דסיהרא, דהא לעילא לאו איהו. אמר ליה ר' אלעזר, ולא פמה חושבנין ועיבורין קא עבדי חברייא. אמר ליה, לאו הכי, אלא חושבנא קיימא בסיהרא, ומתמן ייעול בר נש למנדע לעילא. אמר ליה, והא כתיב והיו לאתת ולמועדים. אמר ליה לאתת פתיב חסר. אמר ליה והא כתיב והיו. אמר ליה הוויין, דכלהו דיהון בה, פקופה דא דאתמלייא מכולא, אבל חושבנא דכלא, בסיהרא הוא.

תא חזי, נקודה חדא שירותא מתמן למימני,

ואם תאמר, הרי כתוב (שם יא) ותוצא הארץ דשא? אלא הוציאה תקון פחה להתישב כראוי, והכל היה גנוז בה עד שהצטרף, שהרי בראשונה כתוב תהו ובהו, צדיא וריקניא פתרגומו, ואחר כך התתקנה והתישבה, וקבלה זרע ודשאים ועשבים ואילנות כראוי, והוציאה אותם אחר כך, וגם המאורות לא שמשו באורם עד שהצטרף.

יהי מארת ברקיע השמים (שם יד), כתוב מארת חסר, להכליל את הנחש הרע שהטיל זהמה ועשה פרוד, שלא משמש השמש עם הלכנה. מארת - קללות, ועל פן גרם שנתקללה הארץ, שכתוב ארוהה האדמה בעבורך, ומשום כך פתיב מארת.

יהי מארת - זו הלכנה, ברקיע השמים - זו השמש, ושניהם בכלל אחד להזדוג להאיר עולמות למעלה ולמטה, ממשמע שכתוב על הארץ, ולא כתוב בארץ, שמשמע למעלה ולמטה, החשבון של הכל היה בלכנה.

רבי שמעון אמר: גימטריאות וחשבון תקופות ועבורים, הכל הוא בסוד הלכנה, שהרי אינו למעלה. אמר לו רבי אלעזר: ולא? והרי פמה חשבונות ועבורים שעושים החברים! אמר לו: לא כך, אלא החשבון עומד בלכנה, ומשם יכנס האדם לדעת למעלה. אמר לו: והרי כתוב (בראשית א יד) והיו לאתת ולמועדים? אמר לו: פתיב חסר לאתת. אמר לו: והרי פתיב והיו? אמר לו: והיו, שפלים שיהיו בה פאסקפה הזו שמתמלאת מן הכל, אבל החשבון של הכל הוא בלכנה.

בא וראה, נקדה אחת הראשית למנות משם, שהרי מה שלפנים מאותה נקדה, לא נודע ולא

נתן למנות, ויש נקדה למעלה, נסתרת, ולא התגלתה כלל ולא נודעה, ומשם הראשית למנות כל נסתר ועמק, כך גם יש נקדה למטה שהתגלתה, ומשם הוא הראשית לכל חשבון ולכל מנין. ועל כן פאן הוא מקום לכל התקופות וגיימטריאות ועבורים וזמנים וחגים ושבתות, וישראל שדבקו בקדוש ברוך הוא, עושים חשבון ללכנה, והם דבקים בה ומעלים אותה למעלה, שכתוב (דברים ד ד) ואתם הדבקים בה' אלהיכם וגו'.

משנה. עשר ספירות בלימה: א. שנינו ארבע תקופות רוחות העולם, שני צדדים ממשיים, מסעותיו עושה בתוכם, התקין אחד בלי כלום, והוציא מצפון ספר אחד, ושם עליו שלש אותיות ושמות. התקין תחתיו שלש אחרות, רשם אחד על שנים ושם עליו האות ת'.

ב. הוציא (צד) מצפון ספר שני, באותיות ארבע, ושומים שנים על אחד, ושם עליו את האות ה'.
ג. שטח על פרכת (חשבון) של ספר שלישי, צד אחד באותיות, רשם אחד בכתר מלכות, תלה עליה ממעלה למעלה, וממנה צד אחד רשם של אמן, ושם בה אותה האות. באות ההיא נתקנה האמנות, ונתקן צד הצפון ונברא ממנה, תחתיה נתקנו שלשת צדדיו, משלש זוויותיו, ושם עליו האות וא"ו.

ד. הוציא למעלה החזק של הלכנה, לה ארבעה ראשים, בספר רביעי הטביע אותה בחמדה של התהום הגדולה, היא התהום רבה שנתן בה הדין, המקום ומושב בית הדין, ההוא שכתוב (תהלים לו) משפטיך תהום רבה. השנה עליו שתי אותיות

דהא מה דלגו מההוא נקודה, לא אתיידע, ולא אתייהיב למימני. ואית נקודה לעילא, סתים ולא אתגלייא כלל, ולא אתיידע, ומתמן שירותא למימני, כל סתים ועמיקא. הכי נמי אית נקודה לתתא דאתגלייא, ומתמן הוא שירותא לכל חושבנא ולכל מנין.

ועל דא הכא הוא אתר, לכל תקופות וגיימטריאות עיבורין זמנין חגי ושבתאי. וישראל דדבקו ביה בקודשא בריך הוא, עבדין חושבנא לסיהרא, ואינון דבקיין בה, וסלקין לה לעילא, דכתיב (דברים ד ד) ואתם הדבקים בה' אלהיכם וגו'.

מתניתין. עשר ספירות בלימה. א. תנן ארבע תקיפין רוחי עלמא, תרין סטרין ממשיין, מטלנוי עביד בגוון. אתקין חד בלי כלום. ונפיק מצפון, חד ספר ושוי עלוי תלת אתוון רשימן. אתקין תחותוי תלת אחרן, רשים חד על תרין, ושוי עלוי את ת'.

ב. אפיק (צד) מצפון ספר תניין, באתוון ארבע, רשימין תרין על חד, ושוי עלוי את ה'.

ג. אשטח על קוטא (נ"א קונרא) בספר תליתאי, סטרא חד באתוותא, חד רשימא בכתרא דמלכותא, תלי לה מעילא לעילא, ומינה סטרא חד רשים אומנא, ושוי בה ההוא את. דההוא את אומנותא אשתכלל, ואשתכלל סטר צפון ואתברי מינה, תחותוהי אשתכללו תלת סטרוי מתלת זוויתיה, ושוי עלוי את וא"ו.

ד. אפיק לעילא קרדינותא דסיהרא, לה ארבע רישין, בספר רביעאה אטבע ליה, בכסיפא דתהומא רבא, הוא תהומא רבא דדינא אתייהיב, אתר בי דינא מותבא. ההוא דכתיב (תהלים לו) משפטיך תהום רבה. אשרי עלוי תרין

רשומות בטבעת המלך, היא הטבעת בה נוסעים ובה חונים, שם אחד על ד' והושיב עליו האות אלה.

ה. שטח על עליונה (הוי) של ספר חמישי פרכת מסוף, להפריד מתחתונים לעליונים, בה נתון רשות אל מי שרושם, ממעלה ממנה נוסעים בה שני חזקים, אלה עולמות בו, ירשת הנחלה נסמכת עליו, בו חמש אותיות, רשומות עם שנים, שלש על שנים, התקין אצלן שנים אחרות, רשומות בסוד של חמש, חמש בתוך חמש, ושם עליו האות יו"ד.

ו. הוציא בזיקים של אש על הספר הששי שני צדדים, צד אחד מרחיש גבורות, וצד אחד רוח חכמה שבוהקת, והזיו ההוא השתטח לשלש פניו. והזיו שצדו קים (עומד) לשלש (למטה). ארבע בארבע רשומות, אחד כנגד אחד שולט, אחד רוכב, שתי אותיות רשומות באחד, ושם עליו האות ו'.

ז. שטח על הזיו של הספר השביעי תקף של בלי כלום, מושלים שנגברו, ורוח סערה חזקה בשביעי, בלומים על השביעית, מתנהגים ולא נוסעים, נוסעים ולא הולכים, הולכים ואינם נמצאים, נמצאים ואינם נבראים, נבראים ומתממשים, עליונים ותחתונים, יורדים ועולים, שלש רוכבים, ארבע רשומים, ולאחד חזרו, אחד הוא, מהכח של שביל אחד ששורה עליו, שם עליו האות ד'.

ח. ספירה שמינית - הוציא על ידי העלה של ספירה השמינית, רשום בכוכב אחד, פלומר ברשם אחד. הוא על ארבע, וארבע עוזב. זה עולה וזה יורד. מאחד

אתון רשימן בעזקתא דמלכא, הוא עזקא, דבה נטלין, ובה שריין. שוי חד על ארבע, ואותיב עלוי את אלה.

ה. אשטח על עילתא (נ"א וויתא) דספר חמישאה פרוכתא דפרסא, לאפרשא מתתאין לעילאין, בה אתייהיב רשותא למאן דרשים. מעילוי מינה נטלין בה תריין תקיפין, אלה עלמין ביה, ירותא דאחסנא סמיה עלוי, ביה חמש אתון רשימין בתריין, תלת על תריין. אתקין גבוי תריין אתרנין, רשימו ברזא דחמש, חמש גו חמש, שוי עלוי את יו"ד.

ו. אפיק בזיקין דנור, על ספר שתיתאה, תריין סטריין. סטר חד, מרחיש גבורין. סטר חד, רוח חכמה דבהיק. וההוא זיוא אשתטח לתלת אנפוי. וזיוא דסטרוי, קיים (נ"א קאים) לתלת (למא). ארבע בארבע רשימין. חד לקבל חד שליט. חד רכיב. תרי אתון רשימין בחד. ושוי עלוי את ו'.

ז. אשטח על זיויתיה דספר שביעאה, תוקפא דבלי כלום. הורמני דבריירי, ועילעולא דקואנריתא, קוזמיטין בשביעאה, בלימין על שביעאה. אתנהגן ולא נטלן. נטלן ולא אזלן. אזלן ולא הויין. הויין ולא אתבריין. אתבריין ולא אתמשיין. עילאין ותתאין, נחתין סלקין, תלת רכיבין, ארבע רשימין, חד אתחזרו, חד הוא, דחילא דחד שביל דשארי עלוי, שוי עלוי את ד'.

ח. אפיק על עילתא דספר תמינאה, רשים בככבא חד. והיינו ברשימא חד. הוא על ארבע, ארבע עלוי. שליט חד בחד. דא קאים, דא יתיב. דא נסיב, דא שביק. דא סליק, דא נחת. מחד תליין, מחד אתבריין. קדישא הוא.

עליו. שולט אחד באחד. זה עומד וזה יושב. זה מקבל וזה

תלויים ומאָחד נבְראים. קדוֹש
הוא. עֲלִיּוֹן הוא. הוא הוֹה, הוא
אָחד. רְשׁוּם בְּתוֹכוֹ אוֹת ה'.

ט. שְׁטַח עַל הַדָּוִד הַעֲלִיּוֹן הַסֶּפֶר
הַתְּשִׁיעִי הַזֶּה, וְלֹא נִרְאָה, טְמוֹן
בְּמֵאֲתִים וְאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה
עוֹלָמוֹת שֶׁהוֹלְכִים בְּתוֹכוֹ, שְׁקוּל
בְּצִלְמוֹ שֶׁל בַּעַל הַרְשָׁם, בְּחֵמֶשׁ
רוֹכֵב עַל חֵמֶשׁ, הַמְלִיךְ שְׁאוֹתָם
הָעוֹלָמוֹת עוֹבְדִים אוֹתוֹ יוֹרֵד
בַּיּוֹם שְׁמַאִיר, וְעוֹלָה בְּלִילָה
שְׁנַחֲשֵׁף. רְשָׁם עֲלֶיהָ שֶׁלֹּשׁ
אוֹתִיּוֹת וְשֵׁם עֲלֶיהָ הָאוֹת י'.

י. הוֹצִיא מִהַסּוּדוֹת שְׁמוֹנֶה עֶשֶׂר
אֲלָפִים, סֶפֶר עֲשָׂרָה, בְּאוֹתוֹ
עֲשָׂרָה, בְּשֵׁם שְׁנַחֲקֵק (שְׁנַחֲלֵק בְּעֶשֶׂר
בְּלִמָּה) ב' שְׁלוֹט בְּעֲשָׂרָה, כְּשֶׁהִגִּיעַ
לְהַזְדַּעְזֵעַ בְּשְׁמוֹנֶה עֲשָׂרָה
עוֹלָמוֹת, אַרְבַּעַת אוֹתִיּוֹת הוֹלְכִים
עֲלֶיהָ, עֲשָׂרָה עִם עֲשָׂרָה רוֹכֵב
עֲלֶיהָ, טְבַעוֹת שֶׁל טְבַעוֹת נְאֻחֲזִים
מִמֶּנּוּ, הוּא וְאֲשֶׁתּוֹ (וְאוֹתִיּוֹתֵי) אָחַד
הוּא.

יג. נְחָקְקוּ עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת הַלְלוּ
מִעֶשֶׂר אוֹתִיּוֹת שֶׁל שְׁמוֹ הַקְּדוֹשׁ,
וּכְנֻגַד זֶה בְּעֲשָׂרָה נִבְרָא הָעוֹלָם,
וְהוֹצִיא כְּחֵם בְּעֶשֶׂר אֲמִירוֹת,
שְׁמוֹ נִסְתָּר, לֹא הִיָּה מְפָרֵשׁ. עֶשֶׂר
עַל חֵמֶשׁ, חֵמֶשׁ עַל עֶשֶׂר, שֵׁשׁ עַל
חֵמֶשׁ, חֵמֶשׁ עַל שֵׁשׁ. בְּרוּךְ הוּא
וּבְרוּךְ שְׁמוֹ לְעוֹלָם וּלְעוֹלָמֵי
עוֹלָמִים אָמֵן וְאָמֵן.

סְתָרֵי אוֹתִיּוֹת

רְבִי שְׁמַעוֹן פֶּתַח (תְּהִלִּים קו ב) מִי
יִמְלַל גְּבוּרֹת ה' יִשְׁמִיעַ כָּל
תְּהִלָּתוֹ וְגו' (רִמְיָה ז) מִי לֹא יִרְאֶה
מִלֶּךְ הַגּוֹיִם כִּי לֶךְ יֵאָתֶה וְגו'.
בְּאוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת, שְׁחַקּוּקוֹת עַל
גְּבֵי הַנִּסְתָּר שֶׁל צַד (סְרִיטָה) הַקְּיּוּם,
עוֹלוֹת מְרַכְּבוֹת עִם מְרַכְּבוֹת

עֲלִיָּאָה הוּא. הוּא הוֹי, הוּא חַד. רְשָׁים בְּגִיָּה
אֵת ה'.

ט, אֲשַׁטַּח עַל זִוְתָא עֲלִיָּאָה דְּסֶפֶר תְּשִׁיעָאָה
דָּא, וְלֹא אֶתְחַזִּי. טְמִירָא בְּמֵאֲתָן וְאַרְבָּעִין
וּתְמַנְיָא עֲלִמִין דְּאֲזִלִין בְּגִיָּה. שְׁקוּלָא בְּצִלְמָא
דְּמֵאֲרֵי רְשִׁימָא. בְּחֵמֶשׁ רְכִיבָא עַל חֵמֶשׁ.
מְלִכָא דְּאִינוּן עֲלִמִין פְּלַחִין לֵיה, נְחָתָא בִּימְמָא
דְּנַהִיר. סְלָקָא בְּלִילָיָא דְּאֶתְחַשֵּׁף. רְשָׁים עֲלָה
תְּלַת אֲתוּוֹן. שְׁוִי עֲלָה אֵת י'.

י, אֲפִיק מְרִזִין תְּמַנְיָסֶר אֲלָפִין, סֶפֶר עֲשָׂרָה,
בְּאֲתִין עֲשָׂרָה, בְּשֵׁמָא דְּאֶתְגַּלְף (נ"א דְּאִיתְפְּלִיג
ב' בְּלִמָּה) בִּי, שְׁלִיטָא בְּעֲשָׂרָה. כַּד מְטָא
לְאֲזַדְעִזְעָא בְּתְמַנְיָסֶר עֲלִמִין, אַרְבַּע אֲתָאן
אֲזִלִין עֲלָה, עֲשָׂרָה בְּעֲשָׂרָה רְכִיב עֲלָה, עֲזָקָאן
דְּעֲזָקָאן אֲתָאֲחַדָן מְנִיָּה. הוּא וְאֶתְתִּיָּה (נ"א
וְאֶתְוֹתִיָּה) חַד הוּא.

אֶתְפְּלַגְנוּ עֶשֶׂר סְפִירָן אֲלִין, מִעֶשֶׂר אֲתוּוֹן
עֲלִיָּאִין דְּשְׁמִיָּה קְדִישָׁא. וְלִקְבִיל
דְּנָא, בְּעֲשָׂרָה אֲתְבָרֵי עֲלִמָּא, וְאֲפִיק חִילִיָּהוּן
בְּעֶשֶׂר אֲמִירָן. שְׁמִיָּה סְתִים, פְּרִישׁ לָא הוּה.
עֶשֶׂר עַל חֵמֶשׁ, חֵמֶשׁ עַל עֶשֶׂר. שִׁיתָא עַל
חֵמֶשׁ, חֵמֶשׁ עַל שִׁיתָא. בְּרִיךְ הוּא בְּרִיךְ שְׁמִיָּה
לְעֵלָם וּלְעֵלְמֵי עֲלִמִין אָמֵן וְאָמֵן.

סְתָרֵי אוֹתִיּוֹת

רְבִי שְׁמַעוֹן פֶּתַח (תְּהִלִּים קו ב) מִי יִמְלַל גְּבוּרֹת ה'
יִשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ וְגו'. (רִמְיָה י ז) מִי לֹא
יִרְאֶה מִלֶּךְ הַגּוֹיִם כִּי לֶךְ יֵאָתֶה וְגו'. בְּאֲתוּוֹן
רְשִׁימָן, דְּמְחַקְקִין עַל גְּבֵי סְתִימוֹ דְּסֶטְרָא (נ"א
דְּסֶטְרָא) דְּקִיּוּמָא, סְלָקָן רְתִיכִין בְּרִתִּיכִין קְדִישִׁין.
(דָּד ט ד ר"א) כָּל רְתִיכָא וְרִתִּיכָא סְלָקָא בְּאֵת רְשִׁימָא.

אֲתִרְשָׁים אֵת בְּקִיּוּמִיָּה, סְלִיק בְּגִיָּה הַהוּא רְתִיכָא. כָּל אֵת וְאֵת קָאִים עַל

קדושות, כל מרפכה ומרפכה
עולה עם אות רשומה.
כשנרשמת האות בקיומה, עולה
בתוכה אותה המרפכה. כל אות
ואות עומדת על קיומה של אותה
המרפכה שראויה לה. מכאן
עולה הדבר שתתפרש כל אות
ואות בסוד המרפכה הקדושה
בארבעת צדדי העולם.

סוד האות הראשונה, עולה
ויורדת, עולה בעטרותיה אל
מאה עולמות. כנגד זה עולה
האות י' ברצון המחשבה,
ונסתרת ולא נודעת.

מתכפית תחת אגוז אחד,
שמכסה הטמונה בטמונה, והיא
המרפכה שעומדת תחת אותו
סוד טמיר, ואותה האות עומדת
בגניזה נקדה אחת תחתיה, אותו
האגוז עומד עם ששה עמודים,
ותומכים אותו בששה צדדים,
אותם ששת הצדדים גנוזים בתוך
אותו האגוז.

מתוך הצד (הסתר) של האות הזו
יוצאת מרפכה אחת קדושה,
והמרפכה הזו גנוזה ואינה
מתגלה, פרט לכאשר מאיר האור
של אותו אגוז טמיר, אז מתגלה
אותה המרפכה, ואותה מרפכה
טמירה וגלויה.

והיא יוצאת מתוך ההתנוצצות
של המאור, כשמודדת המדה
תחת הקשר הראשון, ואותו (הוא
אחד) ניצוץ. כשמדה קימת זה
מאיר, ועולה ויורדת ונסמכת
תחת האות יו"ד, והיא נקדה
אחת, ואחר כך מתפשט אותו
הניצוץ, ומוציאה שלשה
ניצוצות אחרים ונסמכים תחת
הקוץ הפתוח של היו"ד.

אחר כך יוצא מתוך הקשר השני
ניצוץ אחר שמאיר ועולה ויורד,
ונסמך תחת האות יו"ד בצד
אחרים, ונסמכים בצד הזה תחת

קיומיה דההוא רתיבא דאתחזי ליה. מהכא
סלקא מלה, לאתפרשא כל את ואת, ברזא
דרתיבין קדישא, בארבע סטרי עלמא.

רזא דאת קדמאה, סלקא ונחתא, סליק
בעטרוי לגבי מאה עלמין. לקבל דא,
את יו"ד סלקא ברעו דמחשבה, ואסתים ולא
אתידע.

אתחפייא תחותיה חד אגוזא, דחפייא טמירא
בטמירו. ואיהו רתיבא דקיימא
תחות ההוא רזא טמירא. וההוא את, קיימא
בגניזו נקודה חדא תחותיה. ההוא אגוזא
קיימא בשית סמכין, וסמכין לה בשית סטריין.
אינון שית סטריין גניזין בגו ההוא אגוזא.

מגו סטרא (סתרא) דאת דא, נפקא רתיבא חד
קדישא, ואיהי רתיבא דגניז ולא
אתגלייא, בר פד נהיר נהירו דההוא אגוזא
טמירא, פדין אתגלי ההוא רתיבא, וההוא
רתיבא טמיר וגליא.

ואיהי נפקא מגו נציצו דבוצינא, פד מדיד
משחתא תחות קשרא קדמאה, וההוא
(נ"א והוא חד) נציצו. פד משחתא קיימא, נהיר דא,
וסלקא ונחתא, ואסתמיך תחות את יו"ד,
ואיהי נקודה חדא. ולבתר אתפשט ההוא
נציצו, ואפיק תלת ניצוצין אחרנין, ואסתמכין
תחות קוצא תפאה דיו"ד.

לבתר נפקא מגו קשרא תניינא נציצו אחרא
דנהיר וסלקא ונחתא, ואסתמיך תחות
את יו"ד בסטרא אחרא. לבתר אתפשט ההוא
נציצו, ואפיק תלת ניצוצין אחרנין, ואסתמכין
בסטרא דא, תחות את יו"ד. לבתר נפקא מגו
קשרא תליתאה נציצו אחרא, (נ"א בסטר אחרא) ומגו
דא אתקשר רזא דחו"ל במשחתא דבוצינא.

אחר. אחר כך מתפשט אותו הניצוץ, ומוציא שלשה ניצוצות

האות יו"ד. אחר יוצא מתוך הקשר השלישי ניצוץ אחר (כצד אחר), ומתוך זה נקשר הסוד של חו"ל במדת המאור.

נמצאו לאות יו"ד, הנקדה העליונה, תשעה עמודים, על מה שנסמכת, וכלם מרובה אל האות הזו. אז מאירה ונסמכת על תשעת העמודים הללו, ואז מאירים מתוכה שמונה אחרים, וכלם עומדים בסוד האות יו"ד, הנקדה העליונה הטמירה.

תשעת העמודים הללו שלמטה, עולים בשם ולא עולים, משום שאותם תשעה שנקראים אין סוף, עומדים ולא עומדים ולא נודעו, ונקראים ולא נקראים, ללא ידיעה כלל, ואלו עולים בשם ולא עולים.

זוהו הסוד (שמות לג ט) וקראתי בשם ה' לפניך ונחתי את אשר אחז ורחמתי את אשר ארחם. אין מי שיצמד בהם ובשמות שלהם, ולא התגלו לעמד בדרבם. ולכן לא עמד משה עליהם, משום שהיו מקדם הדרגה שלו שאותו ניצוץ ראשון פתוב לפניך. וכן כלם עומדים, הקדימו לדרגה שלו. ועל זה לא עומד בדרכי הקדוש ברוך הוא, משום שכלם עולים תוך המחשבה, ומשם מתפשטים דרכיו לכמה צדדים ברוצנו של הקדוש ברוך הוא ולא נודעו כלל.

עודה האות הזו עם העמודים הללו למעלה, מכה מי שמכה, שאינו דוע, והאין סוף מאיר ולא מאיר, ויורד, ואין ידוע ממי שמאיר. כאשר יורד, נכללים בו אותם העמודים ומתפשט, וכשמתפשט יוצא אור אחד כלול, ומתפסים בו, כמי שנוכנס להיכל אחד.

אותו ההיכל עומד בשני צדדים, שלהתפסות ולהתגלות למעלה, ואותם תשעת העמודים מאירים

אשתבחו לאת יו"ד, נקודה עלאה, תשעה סמכין, על מה דאסתמיה. וכלהו רתיכא לגבי את דא. פדין אתנהיר ואסתמיה על תשע סמכין אלין, וכדין נהרין מגויה תמניא אחרנין, וכלהו קיימין ברזא דאת יו"ד, נקודה עלאה טמירה.

אלין תשע סמכין דלתתא, סלקין בשמא ולא סלקין. בגין דאינון תשע דאיקרון אין סוף. קיימין ולא קיימין, ולא אתיידעו, ואיקרון ולא איקרון, ולא ידיעו כלל, ואלין סלקין בשמא ולא סלקין.

ורזא דא (שמות לג ט) וקראתי בשם ה' לפניך ונחתי את אשר אחז ורחמתי את אשר ארחם. לית מאן דיקום בהון ובשמיהן דילהון, ולא אתגליין למיקם בארתיהו. ועל דא לא קאים משה עלייהו. בגין דהו מקדמת דרגא דיליה דההוא נציצו קדמאה, פתיב לפניך. וכן כולהו קיימין, אקדימו לדרגא דיליה. ועל דא לא קאים באורחוי דקודשא בריך הוא, בגין דכלהו סלקין גו מחשבה, ומתמן מתפשטין אורחוי לכמה סטרין, ברעותיה דקודשא בריך הוא, ולא אתיידעו כלל.

סלקא את דא, באלין סמכין לעילא, בטש מאן דבטש, דלא ידיע, ואין סוף נהיר ולא נהיר, ונחתא, ולא ידיע ממאן דנהיר. כד נחית אתפלילין ביה אינון סמכין ואתפשט. וכד אתפשט, נפק חד נהורא פליל, ואתחפיין ביה, כמאן דעייל בחד היכלא.

זהו היכלא קיימא בתרין סטרין, דלחפיא ואתגליא לעילא. ואינון תשע סמכין, נהרין בגו ההוא היכלא, ואת יו"ד אגניז בגו

בתוך אותו ההיכל, והאות י' גנוזה בתוך אותו ההיכל, באותם העמודים, וההיכל ההוא נקרא ה"א.

מזמן ואינו מזמן, מתגלה ולא מתגלה, ולא מתגלה כלל. בסוד זה עומדת האות יו"ד, וכלם סומכים, משום שהיא טמירה ובה עומד הכל להתעטר.

לזה יש חמש מרפכות שיוצאות מתוך האור של המאור, כשעולה למקומה ומתבנסת, לאחר שעשתה מדידה.

ואלו נקראים נפלאות, נ' פלאות, על סוד זה רצה דוד המלך לעמוד על חמש מרפכות הללו, כמו שנאמר (תהלים קיט יח) גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, וכשאלו מאירים ומעלה אותה להתעטר, נעשים חמש, להאיר לתוך החמש שלמטה, ושיצאו ממנה.

ואותם נ' פלאות מאירים ומעלים אותה למעלה, ומתעטרים ונקשרים בתוך אותם תשעת העמודים האחרים. ואותם התשעה מעלים את האות יו"ד למעלה למעלה.

באשר יורדים ולא ידוע ממי יורדים, ה"א הזו מתעטרת בסוד אותם הנ', ואותם הפלאות, שהם חמשת העמודים לתוכה. וכאשר מתעטרת ומתפשטת, חוזרת מהסוד של נו"ן לתוך הסוד של ה"א.

התפשטו חמשת העמודים הללו למטה, אז עומדת עליהם, וכשהיא מאירה בכלם, אז יוצאים ממנה חמשה אורות אחרים, משתנים ולא משתנים, מיין ושמאל.

מבאן והלאה עומד הדבר להסמך על סוד עליון בסוד השם הקדוש, להיות נסתר זה בזה, ולהשתכלל המרפכה הקדושה.

ההוא היכלא, באינון סמכין. וההוא היכלא איקרי ה"א.

זמין ולא זמין, אתגלייא ולא אתגלייא, ולא אתגלייא כלל. ברזא דא קיימא את יו"ד, וכלהו סמכין, בגין דאיהי טמירא, ובה קיימא כלא לאתעטרא.

האי אית ליה חמש רתיכין, דנפקי מגו ההוא נהירו דבוצינא, כד סלקא לאתרה ואתפנישת, לבתר דעבדת משחתא.

ואלין אקרון נפלאות, נ' פלאות. רזא דא בעא דוד מלפא למיקם, על חמש רתיכין אליון, כמה דאת אמר (תהלים קיט יח) גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך. ואלין כד נהרין וסלקין לה לאתעטרא, אתעבידו חמש, לנהרא גו חמש דלתתא, ודנפקין מינה.

ואינהו נ' פלאות, נהרין וסלקין לה לעילא ואתעטרין ואתקשרין גו אינון תשע סמכין אחרנין. ואינון תשע סלקין לאת יו"ד לעילא לעילא.

וכד נחתין, לא ידיע ממאן נחתין, האי ה"א אתעטרת ברזא דאינון חמשין, ואינון פלאות, דאינון חמש סמכין לגווה. וכד אתעטרת ואתפשטת, אתהדרת מרזא דנו"ן, לגו רזא דה"א.

ואתפשיטו אליון חמש סמכין לתתא, וקיימא עלייהו כדין. וכד אתנהירת

בכלהו, כדין נפקין מינה חמש נהורין אחרנין, משתנין ולא משתנין, ימינא ושמאלא.

מבאן ולהלאה, קיימא מלה לאסתמכא על רזא עלאה, ברזא דשמא קדישא, למהוי סתים דא בדא, ולאשתכללא רתיכא קדישא.

וְאֵלֶּיךָ חַמְשָׁה הֵם אַרְבָּעָה, וְהֵם חַמְשָׁה כִּנְגַד כִּנְגַד חַמְשָׁה עֲמוּדִים, וְהֵם אַרְבָּעָה כִּנְגַד אַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם, וְלִכְלֹל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ לוֹ מִרְבָּבָה לְבָדוֹ.

וְכִלְ הַמְרַכְבוֹת כְּלָן כְּלולוֹת, כֹּל מִרְבָּבָה וּמִרְבָּבָה בְּאוֹר אֶחָד, וְכֹל אוֹר וְאוֹר נִכְלָל בְּאוֹתָם הָעֲמוּדִים, וְכֹל עֲמוּד וְעֲמוּד נִכְלָל בְּאוֹת ה"א, וְהָאוֹת ה"א הֵזוּ נִכְלָלֹת בְּאוֹתָם תִּשְׁעַת הָעֲמוּדִים, וְכֹל אֶחָד וְאֶחָד נִכְלָל בְּאוֹת יו"ד הַנִּקְדָּה הַרְאֻשׁוֹנָה וְהָעֲלוֹנָה, שִׁיְהִיָּה הַכֹּל אֶחָד.

מכאן נִמְצְאִים הַמְרַכְבוֹת שְׁעוֹלוֹת עַל הָאוֹת ה"א מִמְטָה לְמַעְלָה, עֲשָׂרִים וְחֲמֵשׁ מִרְבָּבוֹת. וְזֶה סוּד יִבְרְכוּ כ"ה מִמְטָה לְמַעְלָה.

מִן הָאוֹת ה' וּמַעְלָה תִּשַׁע מִרְבָּבוֹת, שְׁעוּמְדוֹת לְבַד בְּלִי חֶשְׁבוֹן עַד הַסּוּד שֶׁל יו"ד, וְהַכֹּל נִסְתָּר בְּתוֹכוֹ. מִכָּאן וְהִלָּאָה סוּד הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ שְׁמַתְעִטֵּר בְּאוֹתוֹן הַמְרַכְבוֹת, וְלִהְפָּלֵל זֶה עִם זֶה בְּאֵלֵי הָאוֹתוֹת יְהו"ה.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִקְרָא אֶחָד, שְׁפָתוֹב (דְּבָרִים ו' ד) ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִקְרָא רֵאשׁוֹן, שְׁפָתוֹב (ישעיהו מד) אֲנִי רֵאשׁוֹן. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִקְרָא אַחְרוֹן, שְׁנַאֲמַר (שם) וְאֲנִי אַחְרוֹן. בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ לְעוֹלָם וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

ה"א סוּד הַפְּתוּב וְאֲנִי אַחְרוֹן, זוּ ה"א הָאֲחֻרֹנָה שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, מִרְבָּבָה קְדוּשָׁה בְּאַחְרוֹן, שְׁפָתוֹב (שם מ"א, ד) וְאֵת אַחְרוֹנִים אֲנִי הוּא. אַחְרוֹן וְאַחְרוֹנִים, כֹּלָם בְּסוּד אֶחָד נִכְלָלוּ אֵלָיו עִם אֵלָיו. הַסּוּד שֶׁל ה"א הֵם ד', וְאֵלָיו הַד' שְׁנִקְרָאִים אַחְרוֹנִים, כֹּלָם עוֹמְדִים מִהֶצֶד שֶׁל מַעְלָה וּמִהֶצֶד שֶׁל מַטָּה.

הַמְרַכְבָּה הַזֹּאת, מִיכָאֵל גְּבֻרִיָּאל

וְאֵלֶּיךָ חַמְשָׁה, אֵינוֹן אַרְבַּע, וְאֵינוֹן חַמֵּשׁ לְקַבֵּיל חַמֵּשׁ סְמִכִין. וְאֵינוֹן אַרְבַּע לְקַבֵּיל אַרְבַּע סְטָרֵי עֲלֻמָּא. וְכֹל חַד וְחַד אֵית לֵיהּ רְתִיבָא בְּלַחְדוּדֵי.

וְכִלְהוֹ רְתִיבִין, כִּלְהוֹ כִּלְיָן כֹּל רְתִיבָא וְרְתִיבָא בְּנִהוּרָא חַד, וְכֹל נִהוּרָא וְנִהוּרָא אֲתַפְּלִיל בְּאֵינוֹן סְמִכִין, וְכֹל סְמִכָא וְסְמִכָא אֲתַפְּלִיל בְּאֵת ה"א. וְהָאֵי אֵת ה"א אֲתַפְּלִיל בְּאֵינוֹן תִּשְׁעַת סְמִכִין. וְכֹל חַד וְחַד אֲתַפְּלִיל בְּאֵת יו"ד נִקְוֹדָה עֲלָאָה קְדַמָּאָה, לְמַהוּי כִּלְא חַד.

מִהֶכָּא אֲשַׁתְּכַחוּ רְתִיבִין, דְּסִלְקִין עַל אֵת ה"א מִתְּתָא לְעִילָא, כ"ה רְתִיבִין. וְרָזָא דָא, יִבְרְכוּ כ"ה מִתְּתָא לְעִילָא.

מֵאֵת ה"א וְלְעִילָא תִּשְׁעַת רְתִיבִין, דְּקִימִין בְּלַחְדוּדֵי בְּלָא חוֹשְׁבָנָא, עַד רָזָא דְיו"ד, וְכֹלָא אֲסִתִּים בְּגוּיָה. מִכָּאן וְלִהְלָאָה רָזָא דְשְׁמָא קְדִישָׁא, לְאַתְעֵטְרָא בְּאֵינוֹן רְתִיבִין, וְלִאֲתַפְּלִילָא דָא בְּדָא, בְּאֵלִין אַתְוּוֹן יְהו"ה.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵיקְרִי אֶחָד, דְּכְתִיב (דְּבָרִים ו' ד) ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד.

קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵיקְרִי רֵאשׁוֹן, דְּכְתִיב (ישעיהו מד ו) אֲנִי רֵאשׁוֹן. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵיקְרִי אַחְרוֹן, דְּכְתִיב (שם) וְאֲנִי אַחְרוֹן. בְּרִיךְ הוּא וּבְרִיךְ שְׁמִיָּה לְעֵלָם וְלְעֵלְמֵי עֲלֻמָּא.

ה"א רָזָא דְכְתִיב וְאֲנִי אַחְרוֹן, דָּא ה"א בְּתַרְאָה דְשְׁמָא קְדִישָׁא. רְתִיבָא קְדִישָׁא בְּאַחְרוֹן, דְכְתִיב (שם מ"א ד) וְאֵת אַחְרוֹנִים אֲנִי הוּא. אַחְרוֹן וְאַחְרוֹנִים כִּלְהוֹ בְּרָזָא חֲדָא אֲתַפְּלִילוּ אֵלִין בְּאֵלִין. רָזָא דְה"א, אֵינוֹן ד', וְאֵלִין ד' דְּאֵיקְרוּן אַחְרוֹנִים, כִּלְהוֹ קִימִין מִסְטָרָא דְלְעִילָא וּמִסְטָרָא דְלְתַתָּא.

רְתִיבָא דָא, מִיכָאֵל גְּבֻרִיָּאל רְפָאֵל אוּרִיָּאל,

אֵלֶּיךָ אֵינּוֹן אֲרַבְעָה, וְחָדָא נְקוּדָה דְקַיִמָא
עֲלֵייהוּ אֵינּוֹן ה"א. וְלֹא אֵיקְרִי ה"א דָּא, אֶלָּא
בְּרִזָּא (דף ד ע"ב) דְּאֵלֶּיךָ אֲרַבְעָה, וְנְקוּדָה בְּתַרְיָא
דְּשַׁרְיָא עֲלֵייהוּ. וְרִזָּא דְה"א דָּא דל"ת הַתּוֹת,
וְהַהוּא נְקוּדָה דְּשַׁרְיָא עֲלֵייהוּ בְּאִמְצָעִיתָא
אֲתַעְבִּיד ה"א.

רְפָאֵל אֲוִרְיָאֵל, אֵלּוּ הֵם אֲרַבְעָה,
וְנְקוּדָה אַחַת שְׁעוּמַדַּת עֲלֵיהֶם הֵם
ה"א. וְהַה"א הַזֶּה אֵינָה נְקִרָא
אֶלָּא בְּסוּד אֲרַבְעָה הַלּוּ, וְהַנְּקוּדָה
הָאֲחֵרוֹנָה שְׁשׁוּרָה עֲלֵיהֶם. וְהַסּוּד
שֶׁל ה"א זֶה הֵיחָד דְל"ת, וְאוֹתָהּ
הַנְּקוּדָה שְׁשׁוּרָה עֲלֵיהֶן בְּאִמְצָע
נְעֻשִׁית ה"א.

וּבְרִזָּא דְחֲנוּף, אֵית ה"א אֲחֵרָא לְתַתָּא, דְקַיִמָא
מִתְקַשְׂרָא בְּהַאי ה"א, וְכֹלָא חַד בְּחַד,
וְכַדִּין אֵיהוּ עֵידוֹן לְמַבְפִּי, וְסִימְנִיף אֵהָה.

וּבְסוּד שֶׁל חֲנוּף יֵשׁ ה"א אַחֲרַת
לְמִטָּה שְׁעוּמַדַּת קְשׁוּרָה עִם
הַה"א הַזֶּה, וְהַפֶּל אַחַד עִם אַחַד,
וְאֵז הוּא הַזְּמַן לְכַכּוֹת, וְסִימְנִיף
אֵהָה.

בְּגִין דְּסַחְרָנִי בִישָׁא לְתַתָּא, חֲפִיָּא כְּגוּוֹנָא
דְּדל"ת, וְסַחְרָא לְאֵלֶּיךָ אֲרַבְעָה, וְלֵהַאי
נְקוּדָה. וְקַיִמָא בְּהַאי נְקוּדָה קְלִיפָא תְּקִיפָא,
לְחֲפִיָּא עֲלֵהָ. וְכַדִּין אֲתַכְּפִיָּאת סִיחְרָא, וְנִהְיִרוּ
דִּילָהּ אֲתַחֲפִיָּיא, וְכַדִּין אֲתִיָּיְהֵב רֶשׁוּ לְמִידָן
עֲלֵמָא בְּדִינִין בִּישׁוּן. וְרִזָּא דְה"א וְה"א בְּתַרְיָא
תְּרוּוִיָּהוּ בְּחַד נְקוּדָה ה"ה. דְּהָא פְּדִין דִּינָא
אֲתִיָּיְהֵב בְּרִזָּא דְכְּתִיב (דניאל ד יד) בְּגִזְרַת עִירִין
פְּתַגְמָא וּמֵאמַר קְדִישִׁין שְׁאַלְתָּא עַד דְּבִרַת.

מִשׁוּם שְׁפּוּבֵי הַרְעָה לְמִטָּה, מְכַסֶּה
כְּמוֹ הַדְּל"ת, וּמְקִיף אֶת הָאֲרַבְעָה
הַלּוּ וְאֵת הַנְּקוּדָה הַזֶּה, וְעוּמַדַּת
בְּנְקוּדָה הַזֶּה קְלִפָּה חֲזָקָה לְכַסּוֹת
עֲלֵיהָ. וְאֵז מִתְכַּסֶּה הַלְּבָנָה, וְהָאוּר
שֶׁלָּהּ מִתְכַּסֶּה, וְאֵז נִתְּנַת הַרְשׁוּת
לְדוֹן אֶת הָעוֹלָם בְּדִינִים רְעִים.
וְהַסּוּד שֶׁל ה"א עִם ה"א
הָאֲחֵרוֹנָה, שְׁנֵיהֶם בְּנְקוּדָה אַחַת
ה"ה, שְׁהֵרִי אֵז הַדִּין נִתָּן, בְּסוּד
הַפְּתוּב (דניאל ד יד) בְּגִזְרַת
הַמְּלָאכִים הַדְּבָר וּבְמֵאמַר
הַקְּדוּשִׁים הַשְּׁאֵלָה בְּעִבּוּר.

רְתִיכָא דָּא קַיִמָא בְּה"א בְּתַרְיָא, לֹא
אֵיתַפְּרָשׁוּן דָּא מִן דָּא לְעֵלְמִין. וְכֹכֵל
אַתְרֵי דִישְׁתַּכַּח מִיכָאֵל דְּאֵיהוּ רִישָׁא לְאֵלֶּיךָ,
תַּמָּן אֵיהִי שְׁכִינְתָּא. כֹּלָּא אֲתַקְּשֵׁר דָּא בְּדָא,
וְאֵינּוֹן מִתְקַשְׂרִין גּוֹ הֵהִיא נְקוּדָה וְכֹלָּא ה"א.
וְכַד אֵיהִי חַד ה"א, וְאֵת אֶל"ף אוֹ אֵת יו"ד
קְדָמָא לָהּ, וְאֵיהִי בְּחַד נְקוּדָה, כְּדִין אֵיהִי
אֲתִיָּיא לְאוּטְבָא לְעֵלְמָא, א"ה אוֹ י"ה, דְּהָא
קְלִיפָא בִישָׁא אֵיתַבְּרַת מְקַמָּה, וְלֹא חֲפִיָּיא
עֲלֵהָ. הָא' י', קַיִמָא בְּרִזָּא דָּא.

הַמְּלָאכִים הַדְּבָר וּבְמֵאמַר
הַקְּדוּשִׁים הַשְּׁאֵלָה בְּעִבּוּר.
הַמְּרַבְּכָה הַזֶּה עוּמַדַּת בְּה"א
הָאֲחֵרוֹנָה, לֹא נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה
לְעוֹלָמִים, וְכֹכֵל מְקוֹם שְׁנוּמְצָא
מִיכָאֵל שֶׁהוּא הָרֵאשׁ לְאֵלּוּ, שֵׁם
הַשְּׁכִינָה. הַפֶּל נִקְשֵׁר זֶה עִם זֶה,
וְהֵם נִקְשְׂרִים תוֹף אוֹתָהּ הַנְּקוּדָה,
וְהַפֶּל ה"א.

כְּגוּוֹנָא דָּא, לִית לָךְ שְׁמָא קְדִישָׁא בְּאַתְוּוֹן
רְשִׁימִין, דְּלֹא קַיִמָא בְּהַהוּא אֵת
רְתִיכָא דִילֵיהָ, בְּהַהוּא שְׁמָא, עַל מַה
דְּאִיסְתַּמְיָךְ. וְהַהוּא רְתִיכָא סְמִכָה דִילֵיהָ. דְּלִית
בְּאוֹתוֹ הַשֵּׁם, עַל מַה שְׁנוּסְתַּמְךָ, וְאוֹתָהּ הַמְּרַבְּכָה הִיא הַתּוֹמָךְ

וּבְשֵׁהִיא ה"א אַחַת, וְהָאוֹת אֶל"ף
אוֹ הָאוֹת יו"ד קוֹדְמַת לָהּ, וְהִיא
בְּנְקוּדָה אַחַת, אֵז הִיא בְּאָה
לְהִיטִיב לְעוֹלָם, א"ה אוֹ י"ה,
שְׁהֵרִי הַקְּלִפָּה הַרְעָה נִשְׁבְּרַת
מִלְּפָנֶיהָ וְלֹא מְכַסֶּה עֲלֵיהָ. הָא'
הִי עוּמַדַּת בְּסוּד זֶה.
כְּמוֹ כֵּן, אֵין לָךְ שֵׁם קְדוֹשׁ
בְּאוֹתִיּוֹת הַרְשׁוּמוֹת שֶׁלֹּא עוּמַד
עִם אוֹתָהּ הָאוֹת הַמְּרַבְּכָה שְׁלוּ,
שְׁלוּ. שְׁאִין לָךְ מְלָךְ שֶׁלֹּא כָּא עִם

חילוי ולא נמצא יחיד, ועל פן יהו"ה צבאות, הכל פאחד, שלא נפרדות המרפכות מן השם הקדוש, וכל אות ואות כוללת בתוכה את מרפכתה, ואז הכל הוא שם קדוש.

ראות ה"א הזו יש לה מרפכה באותם השליטים למטה, משום שהאות הזו היא בגלוי, הקטן שפון החברים, אבל לכל האותיות האחרות אין להן מרפכה להתפלל באותן האותיות, בפתחונים הללו, פרט לזאת. משום שהאות הזו נכללת בפתחונים שבחוץ, והאותיות האחרות נכללו בהן מרפכות קדושות שאינם בחוץ, פרט לכאשר מתחברים ההיכלות עם היכלות, הפתחונים עם העליונים, אבל אין נכללים עם אותן האותיות להיות אות אחת. ומשום כך, אות ואות מהשם הקדוש נכללת מרפכתו (כל שם ושם מן השמות הקדושים, נכללת מרפכה קדושה בתוכה, וזהו שם קדוש פראוי, וכן לכל אות ואות מאותן הארבע. ואותן ארבע האותיות הן סוד המרפכה למי שלא נודע, ולכל אות ואות יש לה מרפכה שנכללת בתוכה ונרשמת באותה האות ממש.

הה"א הזו היא שנים עשר, והנקדה הזו שעומדת למעלה היא שלשה עשר, והם שלש עשרה מדות הרחמים למטה, כמו שלמעלה. השנים עשר הללו הם שנים עשר תחומים, והם לארבעת צדדי העולם, שלשה שלשה לכל צד.

ואותם השלשה הם תשעה לכל צד. לצד מזרח תשעה, לצד מערב תשעה, לצד צפון תשעה, לצד דרום תשעה, והנקדה הזו לעשרה, משום שעומדת באמצע.

לך מלפא דלא אתי בחילוי ולא אשתכח יחידאי, ועל דא יהו"ה צבאות כלא כחדא, דלא איתפרשן רתיבין מן שמא קדישא, וכל את ואת כליל בגויה רתיכא דיליה, וכדין כלא איהו שמא קדישא.

האי את ה"א, אית לה רתיכא, באינון שליטין לתתא. בגין דאת דא איהי באתגלייא, זעירא דמן חברייא. אבל בלהו אתוון אחרנין, לית לון רתיכא, לאתפללא באינון אתוון, באלין תפאי, בר האי. בגין דאת דא אתפליל בתפאי דלבר, ואתוון אחרנין אתפלילו בהון רתיבין קדישין דלאו אינון לבר. בר, פד מתחרון היכלין בהיכלין, תפאי פעילאי, אבל לא איתפלילן באינון אתוון למהוי חד את.

ובגין כך, את ואת משמא קדישא, אתפליל רתיכיה (כל שמא ושמא מן שמקון קדישין, כליל רתיכא

קדישא בגויה) בגויה ודא הוא שמא קדישא פדקא יאות. וכן לכל את ואת מאינון ארבע. ואינון ארבע אתוון, אינון רזא דרתיכא, למאן דלא אתידע. ולכל את ואת, אית ליה רתיכא דאתפליל בגויה, ואתרשים בההוא את ממש. האי ה"א, איהי תריסר. והאי נקודה דקיימא לעילא, איהי תליסר. ואינון תליסר מכילן דרחמי לתתא, פגוונא דלעילא. הגי תריסר, אינון תריסר תחומין, ואינון לארבע סטרי עלמא, תלת תלת לכל סטר.

ואינון תלת, אינון תשעה לכל סטר. לסטר מזרח תשעה. לסטר מערב תשעה. לסטר צפון תשעה. לסטר דרום תשעה. והאי נקודה דקיימא עליהו באמצעיתא. אשתכח האי נקודה דאשלים לכל סטר לעשרה, בגין דקיימא באמצעיתא. לסטר מזרח עשרה.

שעומדת עליהן באמצע. נמצאת הנקדה הזו שמשלימה כל צד

לְסִטְרַ מְעָרְבַ עֲשֶׂרָה. לְסִטְרַ צְפוֹן עֲשֶׂרָה. לְסִטְרַ דְרוֹם עֲשֶׂרָה. עֲשֶׂר סְפִירֵן לְכָל סִטְרַ. וְאַלִּין אֵינוֹן אַרְבַּעִין אֲתוֹן, דְקַיִמִין בְּרִזָּא דְבְרָאשִׁית לְתַתָּא, בְּרִזָּא דְשָׁמַא קְדִישָׁא, וְתַרִּין אֲזַנִּין לְאַחַדָּא בְיַמִּינָא וְשָׁמַאלָא. וְכִלְהוּ קַיִמִין בְּרִזָּא דְה"א.

לְצַד מְזֻרְחַ עֲשֶׂרָה, לְצַד מְעָרְבַ עֲשֶׂרָה, לְצַד צְפוֹן עֲשֶׂרָה, לְצַד דְרוֹם עֲשֶׂרָה, עֲשֶׂר סְפִירֹת לְכָל צַד, וְאַלוּ הֵם מ' אוֹתִיּוֹת שְׁעוֹמְדוֹת בְּסוּד שֶׁל בְּרָאשִׁית לְמַטָּה, בְּסוּד הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, וְשִׁתִּי אֲזַנִּים הֵן לְאַחוֹז בְּיַמִּין וְשָׁמַאל, וְכֻלָּם עוֹמְדִים בְּסוּד שֶׁל ה"א.

הַשְּׁתָּא אֲשֶׁתְּכַח דְה"א דָּא, בְּכָל אֵינוֹן רִזִּין עֵילְאִין: בְּהֵוֹא רְתִיכָא קְדִישָׁא. בְּאֵינוֹן תְּרִיסַר. בְּרִזָּא דְעֲשֶׂר סְפִירֵן. בְּרִזָּא דְמ"ב אֲתוֹן מְחַקְקוֹן דְבִשְׁמַא קְדִישָׁא. כִּלְא אֲתַכְלִיל בְּהַאי דְיוֹקְנָא דְה"א.

עֲבָשׁוּ נִמְצָא שְׁתֵּה"א הַזֶּה בְּכָל אוֹתָם סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים: בְּאוֹתָהּ הַמְרַכְבֶּה הַקְּדוֹשָׁה, בְּאוֹתָם שְׁנַיִם עֲשֶׂר, בְּסוּד עֲשֶׂר סְפִירֹת, בְּסוּד שֶׁל אַרְבַּעִים וְשִׁתִּים אוֹתִיּוֹת הַמְחַקְקוֹת שְׁבַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ. הַכֹּל נִכְלָל בְּדִיוֹקָן הַזֶּה שֶׁל ה"א.

וְכִלְהוּ קַיִמִי בְּאַלְכֶסְנוֹן, בְּרִזָּא דְנִקּוּדָה דְקַיִמָּא בְּאַמְצַעִיתָא, דְאַכְרַע לְכִלְהוּ בְּאוֹרְחַ מִישֶׁר, סִטְרָא דָּא בְּסִטְרָא דָּא, וְכֵן לְאַרְבַּע סִטְרִין, כִּלְהוּ קַיִמִי בְּמַתְקָלָא, תְּקָלָא דְקַיִמָּא לְאַתְקָנָא כִּלְא.

וְכֻלָּם עוֹמְדִים בְּאַלְכֶסְנוֹן, בְּסוּד הַנִּקְדָּה שְׁעוֹמְדַת בְּאַמְצַע, שְׁמַכְרִיעָה אֶת כָּלָם בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, הַצַּד הַזֶּה בְּצַד הַזֶּה, וְכֵן לְד' צְדָדִים, כָּלָם עוֹמְדִים בְּמַשְׁקָל, הַמְשַׁקֵּל שְׁעוֹמֵד לְהַתְקִין הַכֹּל.

בְּרִזָּא דָּא, אֲתַבְרִיאוּ וְאַתְתַּקְנוּ כֹּל הַנִּי תַתָּאי. וְעַל דָּא כְּתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוֹתֵנוּ. נַעֲשֶׂה, וַדַּאי אִיהוּ ה"א, וְכֹל הַנִּי דְקַיִמִין לְתַתָּא, וְאַתְאַחַדּוּ בְּהַ, בְּדִיוֹקְנָה מְמַשׁ. כְּמָא דְאַיְקָרִי ה'. בַּר מַה דְאִיתַ חֲדָא לְעֵילָא, בְּמַה דְלָא אֲתַחַזִּי כִּלְל בְּדִיוֹקְנָהּ, וְלָא אִיתְרַשִּׁים בְּהַ לְאַיתְחַזָּא.

בְּסוּד הַזֶּה נִכְרָאוּ וְנִתְתַּקְנוּ כֹּל הַתַּחְתּוֹנִים הַלְלוּ, וְעַל זֶה כְּתוּב (בְּרָאשִׁית א כו) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוֹתֵנוּ. נַעֲשֶׂה, וַדַּאי שֶׁהוּא ה"א, וְכֹל אֵלֶּה שְׁעוֹמְדִים לְמַטָּה וְנִנְאָחוּזוּ בְּהַ, בְּדְמוּתָהּ מְמַשׁ, כְּמוֹ שְׁנִקְרָאתַ ה', כְּרַט לְמַה שֵׁיִשׁ אַחַד לְמַעְלָה כְּמַה שֶׁלֹּא נִרְאָה כִּלְל בְּדִיוֹקְנָהּ, וְלֹא נִרְשַׁם בְּהַ לְהִרְאוֹת.

בַּר אֲקָרִי ה"א, אֲזַדְמַנַת בְּכָל הַנִּי רִזִּין. אִיהוּ כִּלְא, בְּגִין דָּא קַיִמָּא הַאי נִקּוּדָה גּוֹ אֲמַצַּעִיתָא, בְּגִין דְאַתְאַחִידַת בְּכוּלָּא, אֵלִין דְלְסִטְרַ מְזֻרְחַ, אֲתַאֲחִידִן בְּהַ, וְאִיהוּ עֲמַהוּן.

בְּשִׁנְקָרְאֵת ה"א, מְזַדְמַנַת בְּכָל הַסּוּדוֹת הַלְלוּ. הוּא הַכֹּל, מִשּׁוּם זֶה עוֹמְדַת הַנִּקְדָּה הַזֶּה בְּתוֹף הָאֲמַצַּע, מִשּׁוּם שְׁנִאֲחֻזָּה בְּכֹל. אֵלוּ שְׁלֻצַד מְזֻרְחַ נִאֲחֻזִים בְּהַ, וְהִיא עֲמַהּם. (אלו שְׁלֻצַד דְרוֹם נִאֲחֻזוּ בְּהַ, וְהִיא עֲמַהּם. אֵלוּ שְׁלֻצַד צְפוֹן נִאֲחֻזוּ עִמָּם, וְהִיא עֲמַהּם). וּמִשּׁוּם כֵּן הִיא בְּכֹל, וְהַכֹּל בְּהַ, וְהַכֹּל ה"א. וְעַל זֶה כְּתוּב נַעֲשֶׂה אָדָם, וְכְתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים, הַכֹּל הוּא בְּסוּד עֲלִיוֹן כְּרַאוי.

(אֵלִין דְלְסִטְרַ דְרוֹם אֲתַאֲחִידַת בְּהַ, וְאִיהוּ עֲמַהוּן. אֵלִין דְלְסִטְרַ צְפוֹן, אֲתַאֲחִידַת עֲמַהוּן וְאִיהוּ עֲמַהוּן) וּבְגִין כֵּן אִיהוּ בְּכֹלָא, וְכִלְא בְּהַ, וְכִלְא ה"א. וְעַל דָּא כְּתִיב, נַעֲשֶׂה אָדָם, וְכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים, כִּלְא אִיהוּ בְּרִזָּא עֵילְאָה כְּדָקָא חֲזִי.

וְכִלְ הַנִּי רִזִּין, וְכֹל רִזִּין עֵילְאִין, כִּלְהוּ

העליונים כלם נודעים באותיות הללו ונרשמו באותה האות ממש, שיתיחד השם הקדוש כראוי, והכל סוד עליון בשם הקדוש. עד כאן נרמזה החכמה העליונה בסוד האות ה"א, האחרונה שלארבע האותיות. אשרי חלקו של מי שנכנס ויצא, ויודע את דרכי הקדוש ברוך הוא להכנס ללא בושח לעולם הבא. הסוד של האות ו"ו המרכבה הקדושה העליונה שעומדת בקיום שלם, זה נחלק לשתי אותיות, שהן שתי ווי"ם ו"ו, זה כמו זה, והם שנים עשר סודות עליונים.

הו"ו העליונה הזו היא עומדת עם חמשת העמודים העליונים, שעומדת עליהם האות ה"א העליונה, והו"ו הזו, אף על גב שהיא שש, והסוד של שש, היא חמש, והסוד של חמש, והכל הוא כראוי.

הראשית בצד הימין, סוד האור הראשון הזה עומד על מרכבה אחת, שהיא שלש שלש, ולא ארבע. ואף על גב שאין מרכבה אלא בארבע, הכל כאן בסוד בשלש שלש. כמו שהאותיות הולכות בשם הקדוש, ומשום כך הכל הולך בשלש שלש.

האות ה"א שאמרת היא הרביעית באותיות, ומשום כך המרכבה שלה היא בארבע, ואף על גב שהיא בארבע, היא בשלש שלש, והכל הולך בדרך ישר לעלות זה כמו זה, להיות אחד. המרכבה שלצד דרום, שהיא ימין, (אותה מרכבה) בשלשה שיוצאת מתוך המאור, כשעולה הרוח שנושבת בי"ב רוחות, שמעלים ריח, ולא מעלים כלולה בשלשה גונים, מאירה באור שנשאב בתוכה, אחד לזהט

אשתמודען בהני אתון, ואתרשימו בההוא את ממש, לאתיחדא שמא קדישא פדקא יאות. וכלא רזא עילאה בשמא קדישא. עד הכא איתרמיזת חכמה עילאה, ברזא דאת ה"א בתראה דאתון ארבע. זפאה חולקיה מאן דעאל ונפק, וידע אורחוי דקודשא בריך הוא למיעל בלא כסופא לעלמא דאתי.

רזא דאת ו"ו רתיכא קדישא עילאה, דקיימא בקיומא שלים האי אתפלג לתרין אתון, דאינון תרין ווי"ן ו"ו, דא פגוונא דדא, ואינון תריסר רזין עילאין.

האי ו"ו עילאה, איהו קיימא בחמש סמכין עילאין, דקיימא עליהו את ה"א עילאה. והאי ו"ו, אף על גב דאיהו שית, ורזא דשית, איהו חמש, ורזא דחמש, וכלא איהו פדקא חזי.

שירותא בסטרא דימינא, רזא דנהורא קדמאה דא, קיימא על רתיכא חדא, דאיהו תלת תלת, ולא ארבע. ואף על גב דלית רתיכא אלא בארבע, כלא הכא ברזא בתלת תלת. כמה דאתון אזלין בשמא קדישא. ובגין כך כלא אזלא בתלת תלת.

את ה"א דקאמרת, איהי רביעתא דאתון. ובגין כך רתיכא דילה איהי בארבע. ואף על גב דאיהי בארבע, איהי בתלת תלת. וכלא אזלא בארז מישר, לסלקא דא פגוונא דדא, למהוי חד.

רתיכא דלסטור דרום, דאיהו מינא, (הוא רתיכא) בתלתא די נפקא מגו בוצינא. פד

סלקא רוחא דנשיב בתריסר רוחין, דבוסמין דסלקין ריחין, ולא סלקין, כליל בתלת גוונין, נהיר בנהירו, ואישתאב בגווה. חד להיט באשא, וחד להיט במיא, וחד להיט ברוחא.

וְהָאֵי אֲתַפְרֵשׁ, וְהוּי (דף ה ע"א) תִּלְתַּת. הָאֵי רוּחָא, כַּד אֲתַפְרֵשׁ וְהוּי תִּלְתַּת גְּוֹנִין, אֲלִין לָאו אֵינוֹן אָשָׁא, וְלָאו אֵינוֹן מִיָּא, וְלָאו אֵינוֹן רוּחָא, אֶלָּא הָאֵי רוּחָא כַּד אֲתַפְרֵשׁ, כֹּל חַד וְחַד נְהִיר וְלֵהִיט וְיִהִיב תּוּקְפָא לְאַתְר דְּעֵלְיָה, וְלִבְתַּר אֲתַעְבִּיד סְמָךְ תַּחוּתֵיהּ.

גְּוֹנָא חַד אֲתַלְהִיט, וְאַתְקַף בֵּיה אָשָׁא, דְּאַתְפְּלִיל בְּהָאֵי סְטְרָא דִּימִינָא. גְּוֹנָא אַחְרָא אֲתַלְהִיט, וְאַתְתַּקַּף בֵּיה מִיָּא, דְּאַתְפְּלִילוּ בְּיַמִּינָא. גְּוֹנָא אַחְרָא אֲתַלְהִיט, וְאַתְתַּקַּף בֵּיה רוּחָא, דְּאַתְפְּלִיל בְּהָאֵי סְטְרָא דִּימִינָא. וְאַלִין תִּלְתַּת גְּוֹנִין אֵינוֹן רְתִיכָא חֲדָא לְסִטְר יַמִּינָא, בְּרִזָּא דְאֵת ה.

וְאַלִין אֵינוֹן פִּינוּיִין, דְּאֵית בֵּיה בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּרִזָּא דְאֵינוֹן שְׂמָהֵן דְּאִיקְרִי בְּהוּ. וְעַל דָּא שְׂמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיקְרִי בְּכַמְהָ שְׂמָהֵן, וְכִלְהוּ אֲתַפְּלִילֵן בְּכֹל רִזָּא וְרִזָּא מֵאַלִין סְטְרִין עֵילְאִין, דְּאֵינוֹן שְׂמָהֵן דְּלֹא נִמְחַקִּין. סְטְרָא דָּא דְאֵיהוּ יַמִּינָא, אִיקְרִי אֵל. רְתִיכָא דִילְיָה אִיקְרִי גְדוּל בְּכִלְלָא. כַּד אֲתַפְרֵשׁא הָאֵי רְתִיכָא דְאַלִין, אֵינוֹן תִּלְתַּת גְּוֹנִין, הָכִי אֵינוֹן שְׂמָהֵן אִיקְרוּן: גְּדוּ"ל, חֲסִי"ן, קְדוּ"ש. הֵי אֵינוֹן רְתִיכָא לִימִינָא, דְּאִיקְרִי אֵל, רִזָּא עֵילְאָה מֵאֵינוֹן שְׂמָהֵן עֲשֶׂרָה. כְּמָה דְאֹקִימָנָא.

הֵי תִלְתַּת גְּוֹנִין, דְּאֵינוֹן רְתִיכָא לְסִטְר יַמִּינָא, לְהִטִּין וְנַהֲרִין לְתַתָּא (נ"א ל"ג לתתא). וְכֹל גְּוֹוֹן וְגוּוֹן מֵהֵי תִלְתַּתָּא, אֲתַפְרֵשׁ לְתַרִין אַחְרַנִין לְכֹל

בְּאֵשׁ, וְאַחַד לֹוֹהַט בְּמִים, וְאַחַד לֹוֹהַט בְּרוּחַ, וְזֶה הַתַּפְרֵשׁ, וְהֵם שְׁלֹשׁ.

הַרוּחַ הַזֶּה, כְּאֲשֶׁר נִפְרְדַת וְנִהְיִית שְׁלֹשָׁה גְּוִיִּים, אֵלּוּ אֵינָם אֵשׁ, וְאֵינָם מִים, וְאֵינָם רוּחַ, אֶלָּא הַרוּחַ הַזֶּה כְּשֶׁנִּפְרְדַת, כֹּל אֶחָד וְאַחַד מֵאֵיר וְלֹוֹהַט וְנוֹתֵן תַּקְפָּה לְמָקוֹם שְׁעָלָיו, וְאַחַר כֵּן נַעֲשֶׂה סְמָךְ תַּחוּתָיו.

גַּוְן אֶחָד מִתַּלְהֵט, וּמְחַזְקָה בּוּ הָאֵשׁ שְׁנֹכְלֵלַת בְּצַד הַיָּמִין הַזֶּה. גַּוְן אַחַר מִתַּלְהֵט, וּמְתַחַזֵּק בּוּ הַמִּים שְׁנֹכְלֵלוּ בְּיָמִין. גַּוְן אַחַר מִתַּלְהֵט, וּמְחַזְקָה בּוּ הַרוּחַ שְׁנֹכְלֵלַת בְּצַד הַיָּמִין הַזֶּה, וּשְׁלֹשֶׁת הַגְּוִיִּים הִלְלוּ הֵם מְרַכְבֵּה אַחַת לְצַד הַיָּמִין בְּסוּד הָאוֹת ה. וְאַלִין הֵם כְּנוּיִים שְׂיֵשׁ בְּקוּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּסוּד שֶׁל אוֹתָם הַשְּׂמוֹת שְׁנִקְרָא בָהֶם, וְעַל זֶה שָׂמוּ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִקְרָא בְּכַמְהָ שְׂמוֹת, וְכֹלָם נִכְלָלִים בְּכֹל סוּד וְסוּד מִן הַצְּדָדִים הָעֵלְיוֹנִים הִלְלוּ, שֶׁהֵם שְׂמוֹת שְׁלֹא נִמְחַקִּים. הַצַּד הַזֶּה שֶׁהוּא יָמִין נִקְרָא אֵל. הַמְרַכְבֵּה שֶׁלוּ נִקְרָאת גְּדוּל בְּכִלְלָא, כְּשֶׁנִּפְרְדַת הַמְרַכְבֵּה הַזֶּה שֶׁל אֵלוּ, הֵם שְׁלֹשָׁה גְּוִיִּים, כֵּן נִקְרָאִים הַשְּׂמוֹת הִלְלוּ: גְּדוּ"ל, חֲסִי"ן, קְדוּ"ש. אֵלוּ הֵם הַמְרַכְבֵּה לְיָמִין שְׁנִקְרָא אֵל, הַסוּד הָעֵלְיוֹן מֵאוֹתָם עֲשֶׂרֶת הַשְּׂמוֹת, כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרַנּוּ. שְׁלֹשֶׁת הַגְּוִיִּים הִלְלוּ, שֶׁהֵם מְרַכְבֵּה לְצַד יָמִין, לֹוֹהֲטִים וּמֵאִירִים לְמַטָּה, וְכֹל גַּוְן וְגוּוֹן מִשְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה נִפְרַד לְשֵׁנֵי אַחֲרִים לְכֹל צַד, עַד שְׁנֹכְנְסוּ בְּחֻשְׁבוֹן שְׁלֹשָׁה שְׁלֹשָׁה שְׁלֹשׁ, וְהֵם תִּשְׁעָה.

וְהַיָּמִין הַזֶּה שְׂרוּכֵב עֲלֵיהֶם מְשָׁלִים לְעֲשֶׂרָה. אִף גַּם כֹּל אֵלוּ נִקְרָאוֹת סְפִירוֹת עֲלִיוֹנוֹת וְקַטְנוֹת, וְכֹלָם מְדוּתָיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

שְׁנַיִם שְׂיָצְאוּ מִתּוֹךְ גַּוְן אֶחָד שֶׁהַחֲזִיקוּ בּוּ הַמִּים, אֶחָד נִקְרָא רְחוּם, וְאַחַד נִקְרָא חֲנוּן, אֵלוּ הֵם מֵאוֹתוֹ הַגְּוֹן שֶׁהַחֲזִיק בְּמִים. שְׁנַיִם שְׂיָצְאוּ מֵאוֹתוֹ גַּוְן שֶׁהַחֲזִיקָה בּוּ הָאֵשׁ, אֶחָד נִקְרָא אַרְךָ אַפִּים,

וְהַיָּמִין הַזֶּה שְׂרוּכֵב עֲלֵיהֶם מְשָׁלִים לְעֲשֶׂרָה. אִף גַּם כֹּל אֵלוּ נִקְרָאוֹת סְפִירוֹת עֲלִיוֹנוֹת וְקַטְנוֹת, וְכֹלָם מְדוּתָיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

שְׁנַיִם שְׂיָצְאוּ מִתּוֹךְ גַּוְן אֶחָד שֶׁהַחֲזִיקוּ בּוּ הַמִּים, אֶחָד נִקְרָא רְחוּם, וְאַחַד נִקְרָא חֲנוּן, אֵלוּ הֵם מֵאוֹתוֹ הַגְּוֹן שֶׁהַחֲזִיק בְּמִים. שְׁנַיִם שְׂיָצְאוּ מֵאוֹתוֹ גַּוְן שֶׁהַחֲזִיקָה בּוּ הָאֵשׁ, אֶחָד נִקְרָא אַרְךָ אַפִּים,

סטר. עד דעאלו בחושבנא תלת תלת, ואינון תשע. והאי ימינא דעלייהו רכיב, אשלים לעשרה. אוף נמי כל הני איקרוזן ספירן עילאין וזעירין, וכלהו מדות דקודשא בריה הוא.

תרין דנפקו מגו גוון חד דאתתקף ביה מיא, חד איקרי רחום, וחד איקרי חנון, אלין אינון מההוא גוון דאיתתקף במיא. תרין דנפקו מההוא גוון דאיתתקף ביה אשא, חד איקרי ארף אפים, וחד איקרי רב חסד. אלין אינון מההוא גוון דאתתקף ביה אשא. תרין דנפקו מההוא גוון דאתתקף ביה רוחא, חד איקרי חסיד וחד איקרי סולח. וברזא דספרא דחנוף, האי איקרי טוב, והאי איקרי ישר. וסימנך (תהלים כה ח) טוב וישר ה'.

ומאלין מתפרשין נהורין לתתא. וכלהו רתיכין אלין לאלין. וכלהו פנויין לבר, אבל לא מתדבקין באלין לגבי עילא. וכלהו פלילן בסטרא דימינא. וכלהו חד לגבי האי סטרא. וכלא ברזא דאת ו"ו.

שירותא בסטרא דשמאלא, רזא דחשוכא, דמתפשטא בחשוכא לתתא, עד דאיתברי מניה גיהנם, מלהטא מההוא חשוכא דאשא תקיפא, סומקא אוכמא. והכא מלהטין שביבין תקיפין, דנגדין ואתמשכן לתתא. וכלהו מגו חשוכא דאיהו שמאלא, להאי סטרא.

בר בוצינא חד דסלקא מגו מדידו דמשחתא נהיר לסטר (נ"א דנהיר מסטר) ימינא, ומההוא נהירו נהיר לגבי חשוכא, ומטין לגבי ההוא אשא נהורין, וקרבין לגבי ההוא אשא, לגבי ההוא ימינא, ונהיר מניה. כדון אתפשט ונהיר מגו בוצינא, רוחא אחרא דנהיר, מלהטא. הא איהו אתפשט למהוי רתיכא לההוא סטר דשמאלא. ואתפשט ברזא דתלת

ואחד נקרא רב חסד. אלו הם מאותו גוון שהחזיקה בו האש. השנים שיצאו מאותו גוון שהחזיקה בו הרוח, אחד נקרא חסיד, אחד נקרא סולח. ובסוד ספרו של חנוף זה נקרא טוב, וזה נקרא ישר, וסימנך (תהלים כה ח) טוב וישר ה'.

ומאלו נפרדים האורות למטה, וכלם מרפכות אלו לאלו, וכלם פנויים בחוץ, אבל לא נדבקים באלו פלפי מעלה, וכלם פלולים בצד הימין, וכלם אחד אל הצד הזה, והכל בסוד האות ו"ו.

הראשית בצד השמאל, הסוד של חשכה, שמתפשטת בחשכה למטה, עד שנברא ממנו גיהנם, מלהט מאותה החשכה של אש חזקה, אדמה, שחורה, וכאן מלהטים שביבים חזקים ששופעים ונמשכים למטה, וכלם מתוך החשכה שהיא השמאל, לצד הזה.

רק אור אחד העולה מתוך מדידת המדה מאיר לצד (שמאיר מצד) הימין, ומאותו האור מאיר לחשכה, ומגיעים אל אותה אש אורות, וקרבים אל אותה האש, אל אותו הימין, ומאיר ממנו.

אין מתפשטת ומאירה מתוך המאור רוח אחרת, שמאירה, מלהטת, זו מתפשטת להיות מרפכה לאותו צד השמאל, מתפשטת בסוד של שלשה גונים לצד הזה שנקרא צפון, והרוח הזו אין עולה עם בשמים ולא ריח, משום שהשמאל הזה נסמך

אשר נהורין, וקרבין לגבי ההוא אשא, לגבי ההוא ימינא, ונהיר מניה. כדון אתפשט ונהיר מגו בוצינא, רוחא אחרא דנהיר, מלהטא. הא איהו אתפשט למהוי רתיכא לההוא סטר דשמאלא. ואתפשט ברזא דתלת

על אותה הרוח שנפרדה בשלש
הגונים הללו.

הגונים הללו מאירים בשלשה
צדדים של אש, שהוא צד
השמאל. האש בגון חשוף, אש
בגון אדם, ואש בגון שחר.
שלש הגונים הללו שנפרדים
מאותה הרוח שיצאה מתוך
המאור, תומכים את שני
הצדדים.

צבע אחד מתלהט, ומתחזק בו
אש צבע חשוף, שהוא בצד
שמאל. צבע אחר מתלהט,
ומתחזק בו אש צבע אדם, שהוא
בצד שמאל. צבע שלישי
מתלהט, ונתקן בו אש צבע שחר,
שהוא באותו צד שמאל.

ושלש הגונים הללו הם מרכבה
אחת לצד השמאל בסוד האות
ו"ו. אלו נקראים כנויים לקדוש
ברוך הוא בסוד השמאל. אחד
נקרא אדיר, ואחד נקרא חזק,
והכל בכלל אחד שנקרא גבור,
משום שהצד הזה שנקרא שמאל
הוא אלהים, והרי בארנו לכמה
צדדים נקרא אלהים.

שלש הגונים הללו שבצד
השמאל, מלהטים מאירים
למטה, וכל גון וגון משלש אלה
נפרד לשני אחרים לכל צד, עד
שנכנסים בחשבון שלשה
שלשה, והם תשעה, כמו שבארנו
בצד אחר, והשמאל הזה שרוכב
עליהם משלים לעשרה.

שנים שיצאו מתוך גון של אחד
שנכלל בתוך אש בגון חשוף,
אחד נקרא שופט, ואחד נקרא
דין, כמו שנאמר (תהלים נ) אלהים
שפט, וכתוב (שם סח) אבי יתומים
ודין אלמנות אלהים.

שנים שיצאו מתוך גון אחד
שנכלל מתוך אש אדמה, אחד

גוונין, לגבי האי סטר דאי קרי צפון, והאי
רוחא לא סליק בבוסמין, ולא ריחא, בגין
דהאי שמאלא איסתמין על ההוא רוחא
דאתפרש בתלת גוונין אלין.

אלין גוונין נהרין בתלת סטרין דאשא, דאיהו
סטרא דשמאלא. אשא גוון חשוף, אשא
גוון סומקא, אשא גוון אוכמא. הני תלת גוונין
דמתפרשן מההוא רוחא דנפקא מגו בוצינא,
סמכין לתרין סטרין.

גוונא חד אתלהט, ואתתקף ביה אשא גוון
חשוף דאיהו בסטר שמאלא. גוון
אחרא אתלהט, ואיתתקף ביה אשא גוון סומק,
דאיהו בסטר שמאלא. גוונא תליתאה
אתלהיט, ואתתקן ביה אשא גוון אוכם, דאיהו
בההוא סטר שמאלא.

ואלין תלת גוונין, אינון רתיכא חדא לסטר
שמאלא, ברזא דאת ו"ו. אלין איקרוין
פינויין לקודשא בריך הוא ברזא דשמאלא.
חד אקרי אדיר. וחד איקרי חזק. וכלא בכללא
חדא איקרי גבור. בגין דסטרא דא דאי קרי
שמאלא, איהו אלהים. והא אוקימנא לכמה
סטרין איקרי אלהים.

הני תלת גוונין דאינון בסטר שמאלא, מלהטיין
נהרין לתתא, וכל גוון וגוון מהני תלת,
איתפריש לתרין אחרנין לכל סטרא, עד
דעאלו בחושפנא תלת תלת, אינון תשעה,
כמה דאוקימנא בסטרא אחרא. והאי שמאלא
דעלייהו רכיב, אשלים לעשרה.

תרין דנפקו מגו גוון דחד דאתפליל גו אשא
גוון חשוף, חד אקרי שופט וחד איקרי
דין. כמה דאת אמר אלהים שופט, וכתוב
אבי יתומים ודין אלמנות אלהים.

תרין דנפקו מגו גוון חד דאתפליל מגו אשא

נקרא כפיר פח, ואחד נקרא איש מלחמה. שנים שיצאו מתוך גזן אחד שנכלל והתחזק בתוך גזן האש השחרה, אחד נקרא פקר עון, ואחד נקרא משלם גמול.

ומבאן נפרדים למטה לכמה גבורות שאין להם חשבון, וכלם נכללות בצד שמאל, ובכלם נקרא הקדוש ברוך הוא, וכלם מרפכות למטה לכל צד וצד, והכל בסוד האות ו"ו.

משום שכל אות ואות מארבע האותיות הללו שבסוד השם הקדוש, כלן עומדות על מרפכות קדושות וסומכות על מה שנסמכו, וכלם רשומים עליהן, כל אחד ואחד פראוי לו, והמרפכות הללו הן פנויים לאותו השם הקדוש על מה שעומדים.

ועל כן, מי שבא ליחד את השם הקדוש, צריך לדעת כל אחד ואחד מאותם השמות של הפנויים, על מה קימים, ומיהו השם ששולט עליהם, ובאותו הצד שעומדות המרפכות. והכל בסוד השם הקדוש, בארבע האותיות הללו שנקרא הקדוש ברוך הוא בהם. אשרי אותם הצדיקים שהולכים בדרך ישרה, אשריהם בעולם הזה, ואשריהם בעולם הבא, שהקדוש ברוך הוא אוהב אותם.

הראשית בצד האמצע, בפתח המזרח, שפתח המזרח הוא עומד באמצע, נוטל שני צדדים לסדרם בכריחים ודלתות, בצד זה ובצד זה.

הפתח הזה כלול מכל אלו שאמרנו, וזה עומד על מרפכה עליונה, והיא המרפכה שעומדת בסוד האות ו"ו, שהיא (זה הוא) ו"ו כלולה של כל אלה, וזה עומד בסוד של כל ששת הצדדים

פח. וחד איקרי איש מלחמה. תרין דנפקו מגו גזון חד דאתפליל ואתתקף גו גזון אשא אוכמא. חד איקרי פוקד עון, וחד איקרי משלם גמול.

ומהבא אתפרשן לתתא, לכמה גבורין דלית לון חושבנא. וכלהו פליגן בסטר שמאלא, ובכלהו איקרי קודשא ברוך הוא. וכלהו רתיכין לתתא לכל סטר וסטר. וכלא ברזא דאת ו"ו.

בגין דכל את ואת מהני ארבע אתוון דברזא דשמא קדישא, פלהו קיימין על רתיכין קדישין, סמכין על מה דאסתמיכו. וכלהו רשימין עלייהו, כל חד וחד פדקא חזי ליה, ואלין רתיכין אינון פינויין לההוא שמא קדישא, על מה דקיימי.

ועל דא מאן דאתי לייחדא שמא קדישא אצטריך למנדע כל חד וחד מאינון שמחן דכנויין על מה קיימין. ומאן איהו שמא דשליט עלייהו, ובההוא סטרא דקיימין רתיכין. וכלא ברזא דשמא קדישא באלין אתוון ארבע דאקרי קודשא ברוך הוא בהון. זפאין אינון צדיקא דאינון אזלין באורח מישר, זפאין אינון בהאי עלמא, וזפאין בעלמא דאתי, דקודשא ברוך הוא רחים להון. שירותא בסטרא דאמצעיתא, בפתחא דמזרח, דפתחא דמזרח איהי קיימא באמצעיתא. נטיל תרין סטרין, לעברא לון בעברין ודשין, בסטרא דא ובסטרא דא.

פתחא דא איהי פלילא מפל הני דקאמרן. ודא קיימא על רתיכא עילאה ואיהי רתיכא דקיימא ברזא דאת ו"ו. דאיהו (כ"א דא איהו) ו"ו פלילא דכל הני, ודא קיימא ברזא דכל שית סטרין עילאין. דא קיימא על רתיכא

העליונים, וזה עומד על מרכבה אחת, שהוא שלשה בימין ושמאל. יוצא מתוך המאור. כשעולה רוח שנושבת בשנים עשר ריחות של בשמים, שמעלים ריח ולא מעלים, הרוח הזו מאירה באור, וזוהי רוח שהיא שלום ונקראת שלום.

וכשנפרדת הרוח הזו, נפרדת בשלשה גונים מלהטים באש ורוח ומים, כמו שנתבאר בימין, וכשנפרדת, כל אחד ואחד לזהט במקומו ונתן תקף.

האור הזה שמתפשט מאתו (מאותה) רוח לכל צד וצד מאלו השלשה, גון אחד לזהט באש ומחזק אותו. גון אחר לזהט במים ומרבה אותו. גון שלישי לזהט ברוח, ומאיר לו כאנגמן, מלהט בשני הצדדים הללו. ושלשת הגונים הללו הם מרכבה אחת בסוד האות ו"ו, והוא הסוד של האות ו"ו.

וא"ה הם הכנויים שנקרא בהם הקדוש ברוך הוא, כמו שנתבאר שהקדוש ברוך הוא נקרא בכל השמות הללו, ואלו הכנויים נכללים בסוד השם הקדוש, שהצד (השם) האמצעי הזה נקרא בו. ואף על גב שזה נקרא בסוד האות ו"ו, זה נוטל את כל השמות העליונים והתחתונים, וכל ארבע אותיות השם הקדוש אחרות בו, משום שנוטל את כל הצדדים מעלה ומטה, וזה הסוד של יה"ו, כאן תלוי השם הזה. והוא יהו"ה נוטל שתי אותיות למעלה, ונוטל אחת למטה, והוא עומד באמצע, בין מעלה ולמטה, ומשני הצדדים כמו שאמרנו.

המרכבה שלו היא אש בכלל. כשנפרדת המרכבה הזו, שהיא עומד באמצע, בין מעלה ולמטה, ומשני הצדדים כמו

חדא, דאיהו תלת בימינא ושמאלא. נפקא מגו בוצינא. פד סלקא רוחא, (נ"א וו) דנשיב בתריסר ריחין דבוסמין, דסלקין ריחא ולא סלקין. האי רוחא נהיר בנהירו, ודא איהו רוחא דאיהו שלמא, ואיקרי שלמא.

ודא רוחא פד אתפרש, אתפרש בתלת גוונין, מלהטין באשא ורוחא ומיא, כמה דאתמר בימינא. וכד אתפרש, כל חד וחד להיט באתריה, ויהיב תוקפא.

האי נהירו דאתפשט מההוא (נ"א מההיא) רוחא לכל סטרא וסטרא מהני תלתא, גוונא חדא להיט באשא, ואתקיף ליה. גוונא אחרא להיט במיא, ואפיש ליה. גוונא תליתאה להיט ברוחא, ונהיר ליה כארגוונא, מלהטא בתרין סטרין אלין. ואלין תלת גוונין, אינון רתיכא חדא, ברזא דאת ו"ו, ואיהו רזא דאת ו"ו.

וא"י אינון פינניין דאיקרי בהון קודשא בריך הוא, כמה דאתמר דקודשא בריך הוא איקרי בכל הני שמהן, ואלין פינניין אתכלילן ברזא דשמא קדישא, דהאי סטר (נ"א שמא) אמצעייתא איקרי ביה. ואף על גב דהאי איקרי ברזא דאת ו"ו, דא נוטיל פל שמהן עלאין ותתאין, וכל ארבע אתוון דשמא קדישא ביה אחידן, בגין דנטיל לכל סטרין עילא ותתא, ודא רזא יה"ו, הכא תלייא שמא דא.

ואיהו יהו"ה, נוטיל תרין אתוון לעילא, ונטיל חד לתתא, ואיהו קאים באמצעייתא בין עילא ותתא, ומתרין סטרין פדקאמרן.

רתיכא דיליה איקרי נורא בכללא. פד אתפרש האי רתיכא דאיהו האי רוחא פדקאמרן, ואתפרש לתלת גוונין אחרנין, דאיקרון נורא, אמ"ת, נוצ"ר חס"ד. הני אינון הרוח הזו כפי שאמרנו, ונפרדת לשלשה גונים אחרים, שנקראים אש, אמ"ת, נוצ"ר חס"ד.

אלו הם שלשת אלה, שהן מרכבה קדושה, אל הצד הנה שעומד באמצע.

שרשת הגונים הללו שהם מרכבה קדושה של האות ו"ו, לוקטים ומאירים למטה, וכל גון משלשת הללו נפרד לשני אחרים לכל צד, עד שנעשים בחשבון שלשה שלשה לכל צד, והם תשעה, והשם הקדוש הנה ששולט עליהם משלים לעשרה.

וכך אחד ואחד מהצדדים הללו שלשה כפי שאמרנו, ימין ושמאל ואמצע, כל אחד ואחד בסוד המרכבות שלו, הוא עשרה, משום שהכל מעלה ומטה, בשלמות אחת הן עשר הספירות, עשר האמירות. וכל המרכבות הללו באותו הצד ששולט עליהם נקראים עשר ספירות, עשר אמירות. ומשום כך, כל אחד ואחד מן הצדדים הללו עולה לעשר מרכבות לכל צד עד שעולה כל אחד ואחד לחשבון גדול. ובא ראה, כל המרכבות הללו כשנפרדים לצדדיהם, כלם נקראים באותו השם ששולט עליהם, ובסוד של אותה האות ממש למטה.

שנים שיצאו מתוך נקדה אחת, אחד נקרא נשא עון, ואחד נקרא עובר על פשע. אלו הם מאותו גון שהתחזקו בו המים. שנים שיצאו מתוך הגון שהתחזקה בו האש, אחד נקרא מרום, ואחד נקרא רם. ובסוד של חנוף, השמות הללו כלולים בסוד של העולם הבא. וכאן בצד הנה, בוחן לבות, מרום, כמו שנאמר (תהלים י ה) מרום משפטיך מנגדו, וכתוב (שם צג ד) אדיר במקום ה', ואף על גב שהשם הנה עומד בעולם הבא, הרי כתוב מרום. ועל פן משתתף העולם הבא בכל אלה, וכך נקרא אלהים כמו הגונים של השמאל, והכל אחד.

הני תלת, דאינון רתיבא קדישא, להאי סטרא דקיימא באמצעיתא.

הני תלת גוונים, דאינון רתיבא קדישא דאת ו"ו, להטין ונהרין לתתא, וכל גוון מהני תלתא, אתפרש לתרין אחרנין לכל סטרא, עד דאתעבידו בחושבנא תלת תלת לכל סטר, ואינון תשעה, והאי שמא קדישא דשליט עלייהו אשלים לעשרה.

וכך חד וחד מהני סטרין תלתא דקאמרן, קיימא ושמאלא ואמצעיתא, כל חד וחד ברזא דרתיבין דיליה איהו עשרה, בגין דכלא עילא ותתא, באשלמותא חדא אינון עשר ספירן, עשר אמירן. וכל הני רתיבין בההוא סטרא דשליט עלייהו, איקרון עשר ספירן, עשר אמירן. ובגין כך כל חד וחד מהני סטרין, סלקא לעשר רתיבין לכל סטרא עד דסליק כל חד וחד לחושבן סגיא. ותא חזי, כל רתיבין אלין פד מתפרשן לסטרייהו, פלהו איקרון בההוא שמא דשליט עלייהו, וברזא דההוא את ממש לתתא.

תרין דנפקי מגו נקודה חדא, חד איקרי נושא עון, וחד איקרי עובר על פשע. אלין אינון מההוא גוון דאתתקף ביה מ'א, תרין דנפקי מגו גוון דאתתקף ביה אשא, חד איקרי מרום, וחד איקרי רם.

וכרזא דחנוף, שמקן אלין פלילן ברזא דעלמא דאתי. והכא בהאי סטרא,

בוחן לבות, מרום, כמה דאת אמר (תהלים י ה) מרום משפטיך מנגדו, וכתוב (שם צג ד) אדיר במרום ה', ואף על גב דשמא דא קאים בעלמא דאתי, הא פתיב מרום. ועל דא אשתתף עלמא דאתי בכל הני, והכי איקרי אלהים כגוונים דשמאלא, וכלא חד.

גוונא תליתאה אתתקף ביה רוחא. אינון תרין
 דנפקו מניה, חד איקרי שוכן עד, וחד
 איקרי קדוש, ומאלין אתפרשן נהורין לתתא,
 וכלהו רתיכין אלין לאלין, וכלהו פינויין
 דאיקרי בהו קודשא בריך הוא, וכלהו
 אשתמודען בסטר דשליט עלייהו.

בגוונא דא אית סטרין תלתא, דנפקין מגו
 אלין סטרין עילאין דקאמרן, דאינון
 ימינא ושמאלא ואמצעיתא, ואלין נפקין לבר
 מנייהו, וקיימין תרין מנייהו לבר, וכלהו נטלי
 רתיכין לתתא, פגוונא דאלין עילאין, ולאו
 עילאין פגינייהו.

ואלין דלתתא דנפקי מגו אלין סטרין עילאין
 דקאמרן, אינון פגוונא דילהון, חד
 איקרי ימינא וחד איקרי שמאלא, וחד דקאים
 באמצעיתא. גו ההוא אמצעיתא דקאמרן,
 וכלהו פלילן בהני תלת עילאין. וכלהו פלילן
 ברזא דאת ו"ו, דכליל פלהו. וכלהו ברתיכין
 ידיען מתפרשן בסטרייהו.

ואלין לא איקרון בשמהן ידיעאן, בר באינון
 פינויין דלתתא, פגוונא דאינון פינויין
 עילאין, ואלין תתאין אחידן בעילאין, והני
 תלתא אוחרנין פלהו רתיכין לבר, והא
 אוקימנא.

תא חזי, הני תרין קיימין, אינון סמכין דלבר,
 ואינון ימינא ושמאלא, ואיקרון חסדי
 דוד, ואלין צבאות רתיכא דילהון. תרין
 דקיימין ועבדין שליחותא בנביאי קשוט.

ומתמן מתפרשין עובדין בעלמא באתגלייא,
 ורזא דא דכתיב, (תהלים קיא ב) גדולים
 מעשי ה'. גדולים: דנפקי מן גדול. ואלין
 איקרון (שם קיט קנו) רחמיך רבים ה'. (שם פט ג) איה
 נקראי (שם קיא) רחמיך רבים ה', (שם פט ג) איה חסדיך הראשונים ה', (שם כהו) זכר רחמיך ה' וחסדיך

הגון השלישי מתחזקת הרוח בו.
 אותם שנים שיצאו ממנו, אחד
 נקרא שוכן עד, ואחד נקרא
 קדוש, ומאלו נפרדים האורות
 למטה, וכלם מרפכות אלו לאלו,
 וכלם פנויים שנקרא בהם הקדוש
 ברוך הוא, וכלם נודעים בצד
 ששולט עליהם.

כמו כן יש שלשה צדדים
 שיוצאים מתוך הצדדים
 העליונים הללו שאמרנו, שהם
 ימין ושמאל ואמצע, ואלו
 יוצאים החוצה מהם, ועומדים
 בחוץ שנים מהם, וכלם נוטלים
 מרפכות למטה, כמו שהעליונים
 האלה, ולא עליונים כמותם.

ואלו שלמטה שיוצאים מתוך
 אלו הצדדים העליונים שאמרנו,
 הם כמו שהם (במותם), אחד נקרא
 ימין ואחד נקרא שמאל, ואחד
 שעומד באמצע, בתוך אותו
 האמצע שאמרנו, וכלם כלולים
 בשלשת העליונים הללו, וכלם
 כלולים בסוד האות ו"ו שכוללת
 את כלם, וכלם מתפרדים
 במרפכות ידועות בצדם.

ואלו לא נקראים בשמות ידועים,
 רק באותם הפנויים שלמטה, כמו
 שאותם הפנויים העליונים,
 והתחתונים הללו אחוזים
 בעליונים, ושלשת האחרים
 הללו כלם מרפכות מבחוץ, והרי
 בארנו.

בא וראה, שני העמודים הללו
 הם תומכים שמבחוץ, והם ימין
 ושמאל, ונקראים חסדי דוד,
 והצבאות הללו הם המרפכה
 שלהם, שנים שעומדים ועושים
 שליחות בנביאי האמת.

ומשם נפרדים המעשים של
 העולם בגלוי, וזה סוד הכתוב
 (תהלים קיא ב) גדולים מעשי ה'.
 גדולים, שיוצאים מן גדול, ואלו
 זכר רחמיך רבים ה', (שם כהו) זכר רחמיך ה' וחסדיך

כי מעולם המה. ואף על גב שבארנו שהם למעלה, (אף כדנפדים למטה כמו שלמעלה, שכתוב (שם כו ו) כי מעולם המה. מעולם המה למעלה) מעולם המה למטה.

ועל כן לא נקראו בשמות כמו שנקראו בשמות אותם שלמעלה. והם כמו שלמעלה, אבל הם בכלל של אותם שעומדים בחוץ, והם התומכים של התורה שיוצאים מן המרפבות העליונות, ואלו הן שהזכיר דוד המלך, וזה שהזכיר תמיד בכלל, כמו שבארנו.

בא וראה, כל השמות העליונים הללו מאותם העשרה שאמרנו שלא נמחקים, יפה הוא. אלא המרפבות הללו שלהם, שהם השמות שנקראו כנויים, למה הם נמחקים?

אלא הסוד הזה הרי נתבאר בתוך ספרו של רב המנונא סבא, שכל השמות העליונים הללו הם קיימים כמו גוף לנשמה העליונה, שלא נודעות ולא התגלו, והכנויים הללו הם לבוש לגוף, כמו שהאגוז שיש קלפה לקלפה, או אלו הפרחים שיש להם קלפה לקלפה, והמח בפנים.

כן גם זה אלו עשרה השמות הללו, כלם כמו שהקלפה הזו למח. ואף על גב שכלם מח, כל האורות העליונים והבשמים העליונים אין מי שעומד במקומם, אבל כלם כמו שהקלפה אל מה שלא ידוע, ואין עומד בחקמה כלל, וכל שפן סוד האין סוף, והכנויים הללו הם קלפה אליהם, והפל זה לפנים מזה, והמח הנסתר לפני ולפנים, שלא נודע כלל, ועל כן הקלפה האחרונה לא אכפת לנו, ואף על גב שנמחקים, עם כל זה לא נתנה רשות למחק אפלו אות קטנה של התורה.

חסדיה הראשונים ה'. (שם כה ו) זכר רחמיך ה' וחסדיך פי מעולם המה. ואף על גב דאוקימנא דאינון לעילא, איה הכי מתפרשן לתתא כגוונא דלעילא, דכתיב, (שם כה ו) כי מעולם המה. מעולם המה לעילא. מעולם המה לתתא.

לתתא.

ועל דא לא איקרון בשמהן, כגוונא דאיקרון בשמהן אינון דלעילא. ואינון כגוונא דלעילא, אבל אינון בכללא דאינון דקיימי לבר, ואינון סמכין דאורייתא דנפקי מרתיכין עילאין. ואלין הוו דאדפר דוד מלפא, ודא איהו דאדפר תדיר בכללא פמה דאוקימנא.

תא חזי, כל הני שמהן עילאין מאינון עשרה דקאמרון דלא נמחקין, יאות הוא. אלא רתיכין אלין דילהון, דאינון שמהן דאיקרון אינון פינוין, אמאי נמחקין.

אלא רזא דא, הא אתמר גו ספרא דרב המנונא סבא, דכל הני שמהן עלאין, אינון קיימין כגופא לנשמתא עילאה, דלא אתידע, ולא אתגלייא. ואלין פנויין אינון לבושא לגופא. כגוונא דאגוזא, דאית קליפה לקליפה, או אלין לבלבין, דאית לון קליפה לקליפה, ומוחא לגו.

הכי נמי דא, אלין עשרה שמהן פלהו, כגוונא דהאי קליפה למוחא. ואף על גב דכלהו מוחא, פלהו נהורין עילאין, ובוסמין עילאין, לית מאן דקאים בקיומייהו, אבל פלהו כגוונא דקליפה לגבי מה דלא ידיע, ולא קיימא בחכמתא כלל, וכל שפן רזא דאין סוף, והני פינויין אינון קליפה לגבייהו, וכולא דא לגו מן דא, ומוחא סתימאה לגו כגו, דלא אתידע כלל, ועל דא קליפה בתרא לא איכפת לן, ואף על גב דנמחקין, עם כל דא לא אתיהיב רשותא למחא, אפלו אות זעירא דאורייתא.

וְאִי תִימָא, אִי הָכִי, הַאי ה' בְּתַרְאָה דְקֶאֱמָרְן, אִיהִי קְלִיפָּה (דף ו ע"א) בְּתַרְאָה לְגַבֵּי אֵלִין. לָאוּ הָכִי, קְלִיפָּה אִיהִי לְגַבֵּי אֵלִין עֵילְאִין, אָבֵל לְגַבֵּי אֵינוֹן פִּינוּיִין לָאוּ. דִּהָא לָא מְשַׁתְּמָשִׁי בָּהּ, אֶלָּא אֵינוֹן שְׁמָהֵן עֵילְאִין, וְלָאוּ אֵינוֹן פִּינוּיִין.

אֶלָּא כִּד אִיהִי סְלָקָא לְאַתְעֵטְרָא לְעֵילָא, וְלֹאֲתַאֲחַדָּא בְּרָזָא דִימִינָא וּשְׁמַאֲלָא, כֹּל הַגִּי רְתִיכִין דִּאֵינוֹן פִּינוּיִין, כְּלָהוּ סַחְרִין לָהּ, וְחַפְיִין עֲלָהּ סַחְרִנְהָא, כְּבַעֲלָהּ לְאַתְתָּא, דְפָרִישׁ גְּדַפְיָה עֲלָהּ, הָכִי אֵינוֹן פְּרִישִׁין גְּדַפִּין דְּבַעֲלָהּ עֲלָהּ, וְחַפְיִין לָהּ בְּכֹל סְטָרָא, וְאִיהִי מְשַׁמְשָׂא בְּבַעֲלָהּ, וְסִימְנָא דָּא (יחזקאל טו ח) וְאַפְרֵשׁ כְּנָפֵי עֲלִיךָ, (רות ג ט) וּפְרִשְׁתָּ כְּנָפֶךָ עַל אֲמֹתֶךָ.

וּבְגִין כִּד אֵינוֹן לְגוּ וְאֵינוֹן לְבָר, וְאִיהִי לְגוּ וְאִיהִי לְבָר, וְהַגִּי פִינוּיִין אֵינוֹן לְגוּ, וְאֵינוֹן לְבָר. מַה דִּאִיהוּ לְגוּ קְיִימָא לְבָר, מַה דִּאִיהוּ לְבָר קְיִימָא לְגוּ, וְכֹלָא שְׁפִיר אִיהוּ. זַפְּאָה חוּלְקִיָּהוּן דִּאֵינוֹן דִּידְעִין לְמִזֵּל בְּאוּרַח מִיֶּשֶׁר, דִּלָּא יִטְעוּן לְמִינָא וּשְׁמַאֲלָא, כְּמַה דִּאוּקִימְנָא, (הושע יד י) כִּי יִשְׂרָיִם דִּרְכֵי ה'.

מְבוּעָא דְבִירָא דִּלָּא פְּסִיק לְעֲלָמִין, הַאי קְיִימָא קְיִוְמָא, לְקְיִימָא כְּלָא, כְּלָהוּ עֵילְאִין וְכֹלָהוּ תַתְּאִין, קְיִימִין בְּהַאי לְרַחֲמָא דְתִיאֹבְתָא, בְּגִין דִּאִיהוּ תִיאֹבְתָא לְעֵילָא וְתַתָּא, לְאַנְהָרָא אַנְפִּין, וְלֹאֲשַׁקָּה גְּנַתָּא.

בְּהַאי לָאוּ רְתִיכָא קְיִימָא בִּיהּ לְאַתְגְּלִיא, אֶלָּא כְּלָא אִיהוּ סְתִים בְּסְתִימוּ, וְלָא קְיִימָא בְּאַתְגְּלִיא, אֶלָּא כְּלָהוּ שְׁמָהֵן עֵילְאִין, וְכֹלָהוּ רְתִיכִין, כְּלָהוּ אֲתָאֵן לְגַבִּיָּה בְּלַחֲשׁוּ.

כִּד אֵינוֹן שְׁמָהֵן אֲתִיִין לְגַבִּיָּה, אֵלִין רְתִיכִין פְּרִישָׁאֵן וְחַפְיִין לְכֹל סְטָרִין, לְדַרְגָּא דָּא הַמְרַכְבּוֹת הִלְלוּ פְּרוּשׁוֹת וּמְכֻסּוֹת אֶת כָּל הַצְּדָדִים לְדַרְגָּה הַזֹּאת וְלַדַּרְגָּה שְׁלֻמָּטָה, וְאֵלוּ נִקְרְאוּ

וְאִם תֹּאמַר, אִם כֶּף, הַ' הַאֲחֻרּוֹנָה הַזֹּאת שְׁאִמְרָנוּ הִיא קְלִפָּה אַחֻרּוֹנָה לְאֵלוּ? - לֹא כֶּף, הִיא קְלִפָּה לְעֵלְיוֹנִים הִלְלוּ, אָבֵל לְאוֹתָם הַכְּנֻיִים לֹא, שְׁהָרִי לֹא מְשַׁתְּמָשִׁים בָּהּ, אֶלָּא אוֹתָם הַשְּׁמוֹת הָעֵלְיוֹנִים, וְלֹא אוֹתָם הַכְּנֻיִים.

אֶלָּא כִּשְׂחִיא עוֹלָה לְהַתְעֵטֵר לְמַעְלָה וּלְהַאֲחֹז בְּסוּד הַיָּמִין וְהַשְּׂמָאל, כֹּל הַמְרַכְבּוֹת הִלְלוּ שְׁהֵן כְּנֻיִים, כְּלָם מְקִיפִים אוֹתָהּ וּמְכַסִּים עֲלֶיהָ סְבִיבוֹתֶיהָ כְּמוֹ כֶּעֶל לְאִשָּׁה, שְׁפוּרֵשׁ כְּנָפֶיָּה עֲלֶיהָ, כִּן הֵם פּוֹרְשִׁים אֶת הַכְּנָפִים שֶׁל בְּעֵלָהּ עֲלֶיהָ וּמְכַסִּים אוֹתָהּ בְּכֹל צֶדֶד, וְהִיא מְשַׁמְשֶׁת עִם בְּעֵלָהּ, וְסִימָן זֶה (יחזקאל טו ח) וְאַפְרֵשׁ כְּנָפֵי עֲלִיךָ, (רות ג ט) וּפְרִשְׁתָּ כְּנָפֶךָ עַל אֲמֹתֶךָ.

וּמִשּׁוּם כֶּף הֵם בְּפָנִים וְהֵם לְבַחוּץ, וְהִיא בְּפָנִים וְהִיא בְּחוּץ, וְכִד הַכְּנֻיִים הֵם בְּפָנִים וְהֵם בְּחוּץ. מַה שֶּׁהוּא בְּפָנִים עוֹמֵד בְּחוּץ, מַה שֶּׁהוּא בְּחוּץ עוֹמֵד בְּפָנִים, וְהַכֹּל הוּא יָפָה. אֲשֶׁרִי חֲלָקָם שֶׁל אוֹתָם שְׂיֹדְעִים לְלַכֵּת בְּדַרְךָ יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא יִטְעוּ לִימִין וּשְׂמָאל, כְּמוֹ שְׂבָאֲרָנוּ (הושע יד י) כִּי יִשְׂרָיִם דִּרְכֵי ה'.

הַמַּעֲיָן שֶׁל הַבָּאָר שֶׁלֹּא פוֹסֵק לְעוֹלָמִים, זֶה עוֹמֵד בְּקִיּוּם לְקִיּוּם הַכֹּל, כֹּל הָעֵלְיוֹנִים וְכֹל הַתַּחְתּוֹנִים עוֹמְדִים בְּזוֹ, לְאַהֲבָה שֶׁל תְּשׁוּקָה, מִשּׁוּם שֶׁזוֹ תְּשׁוּקָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, לְהַאֲרִיךְ הַפָּנִים וּלְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּזֶן.

בְּזוֹ אֵין הַמְרַכְבּוֹת עוֹמְדֵת בּוֹ לְגִלּוּי, אֶלָּא הַכֹּל נִסְתָּר בְּסִתְרָא וְלֹא עוֹמֵד בְּהַתְגַּלוּת, אֶלָּא כֹּל הַשְּׁמוֹת הָעֵלְיוֹנִים וְכֹל הַמְרַכְבּוֹת, כְּלָם בָּאִים אֵלָיו בְּלַחֲשׁ.

כְּשֶׁאוֹתָם הַשְּׁמוֹת בָּאִים אֵלָיו, הַזֹּאת וְלַדַּרְגָּה שְׁלֻמָּטָה, וְאֵלוּ נִקְרְאוּ

הַכֹּפִים שֶׁל בַּעֲלָה, לַכֶּסֶת עַל הַכֵּל, וְהַדְרָגָה הַזֹּאת נִכְנָסַת בְּלַחֲשׁ, כְּמוֹ הַמַּעֲזֵן לְתוֹךְ הַבָּאָר שֶׁלֹּא פּוֹסְקִים מִיָּמִיו לְעוֹלָמִים וְלֹא נִפְרָד הַמַּעֲזֵן לְעוֹלָמִים, וְהַכֵּל הוּא בָּאָר, שְׁפָתוֹב (במדבר כא יח) בָּאָר חֲפְרוּהָ שָׂרִים, (בראשית כו יט) בָּאָר מִים חַיִּים. וְהָרִי בְּאַרְנוּהָ.

הַמַּעֲזֵן הַזֶּה שֶׁל הַבָּאָר הוּא נִסְתָּר אֶל אוֹתָהּ הַבָּאָר, שֶׁנִּכְנָס אֵלָיו בְּלַחֲשׁ, וְזֶה חוֹפֵר לְתוֹךְ אוֹתָהּ נִקְדָּה שְׁאֲמַרְנוּ, הַסּוּד שֶׁל ה"א הַחֲחוּרָנָה, וְחוֹפֵר בָּהּ וְנִכְנָס אֵלֶיהָ, וְלֹא נוֹדַע כָּלֵל.

וְזֶהוּ כְּמוֹ שֶׁבָּאֲרָנוּ לְמַעְלָה, שֶׁשְׁשָׁאֵלָף מִתְחַבֵּרַת עִם ה"א אוּ יו"ד, הַה"א הַזֶּה הוּא בְּנִקְדָּה אַחַת לְהִיטִיב לְעוֹלָם כְּמוֹ א"ה אוּ י"ה, וְאֵז אוֹתוֹ הַמַּעֲזֵן שֶׁל הַבָּאָר חוֹפֵר לְתוֹךְ אוֹתָהּ נִקְדָּה וְנִכְנָס בְּתוֹכָהּ וְלֹא נוֹדַע.

וְאֵז אוֹתָהּ נִקְדָּה עוֹמֶדֶת בְּסוּד שֶׁל קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים, וְעַל כֵּן סוּד הַזְכָּרוֹן שֶׁלָּהּ, הוּא בְּסוּד שֶׁל קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים, (במקום) שִׁצִּיאַת הַרוּחַ עוֹמֶדֶת בְּבֵית הַגְּרוּן, אַהֲי"ה, מְשׁוּם שֶׁזֶהוּ הַמְּקוֹם שֶׁעוֹמֵד קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים, קוֹל גְּדוֹל וְלֹא נוֹדַע, וְאֵינוּ רוּחַ מְמֶשׁ. וְאֵז הוּא ה"א בְּחִבּוּר שֶׁל אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת הַעֲלִיּוֹנוֹת, וְהַכֵּל שֶׁם אֶחָד, לְהֵאִיר מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה (לְמַעְלָה וּלְמַטָּה).

כְּשֶׁחוֹפֵר הַמַּעֲזֵן הַזֶּה בְּנִקְדָּה הַזֹּאת וְנִכְנָס לְתוֹכוֹ, אֵז כָּל אוֹתָם הַשְּׂמוֹת הַעֲלִיּוֹנִים וְכָל אוֹתָם הַצְּדִידִים הַעֲלִיּוֹנִים שְׁאֲמַרְנוּ, כֹּלִם נִכְנָסִים לְתוֹכוֹ, בְּתִשׁוּקָה, בְּרוּחַ שְׁלֵמָה לְמַעְלָה, בְּתִשׁוּקָה נִכְנָסִים בָּהּ וְלֹא בְּדָבָר אַחֵר. הַכֵּל בְּרוּחַ וְלֹא בְּגוּף, כְּמוֹ בַּעֲלָה שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט מִכָּל לְבוּשָׁיו בְּשַׁעַה שֶׁבָּא לְהַזְדַּוֵּג עִם אֲשֵׁתוֹ. כֵּן הֵם כָּל אוֹתָן הַמְּרַכְּבוֹת שְׁאֲמַרְנוּ שֶׁלְּמַעְלָה וּמַטָּה, כֵּלָן סוֹכְבוֹת אוֹתָהּ

וְלִדְרָגָה דִּלְתַּתָּא, וְאֵלֶּיךָ אֵיךְ רוּחַ גְּדַפִּין דְּבַעֲלָה. לְחַפְיָא עַל כֵּלָּא. וְהָאִי דְרָגָא עָאֵל בְּלַחֲשׁוֹ, כְּמַבּוּעָא גּוּ בִּירָא, דְּלֹא פְסֻקִין מִיָּמִיו לְעֵלְמִין, וְלֹא אֶתְפָּרַשׁ מַבּוּעָא לְעֵלְמִין. וְכֵלָּא אִיהוּ בָּאָר, דְּכֵתִיב (במדבר כא יח) בָּאָר חֲפְרוּהָ שָׂרִים (בראשית כו ט) בָּאָר מִים חַיִּים. וְהָא אוֹקִימָנָא.

הָאִי מַבּוּעָא דְּבִירָא, אִיהוּ סְתִים לְגַבֵּי הַהוּא בִּירָא, דְּעָאֵל לְגַבֵּיהּ בְּלַחֲשׁוֹ, וְהָאִי כְּרִי גּוּ הִיא נִקְוֶדָה דְּקֶאֱמָרִין, רְזָא דְה"א בְּתִרְאָה, וְכְרִי בָּהּ, וְעָאֵל לְגַבֵּיהּ, וְלֹא אֶתִּידַע כָּלֵל.

וְהָאִי אִיהוּ כְּמָא דְאוֹקִימָנָא לְעֵיל, דְּכַד אֶלְף אֶתְחַבֵּר בְּה"א, אוּ יו"ד, הָאִי ה"א אִיהוּ בְּנִקְוֶדָה חֲדָא לְאוּטְבָא לְעֵלְמָא, כְּגוֹן א"ה, אוּ י"ה. כְּדִין הַהוּא מַבּוּעָא דְּבִירָא, כְּרִי גּוּ הִיא נִקְוֶדָה, וְעָאֵל לְגוּוֹה, וְלֹא אֶתִּידַע.

וְכַדִּין הִיא נִקְוֶדָה קִימָא בְּרְזָא דְקֶדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים. וְעַל דָּא רְזָא דְדוּכְרָנָא דִּילָהּ, אִיהוּ בְּרְזָא דְקֶדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים, (בְּאֶתֶר) דְּמִפְקָנוּ דְרוּחָא קִימָא בְּבֵי גְרוּנָא, אַהֲי"ה, בְּגִין דְּהָאִי אִיהוּ אֶתֶר דְּקִימָא קֶדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים, קוֹל גְּדוֹל וְלֹא אֶשְׁתַּמּוּדַע, וְלֹא אִיהוּ רוּחָא מְמֶשׁ. וְכַדִּין אִיהוּ ה"א בְּחִיבּוּרָא דְאֵינוֹן אֶתְוּוֹן עֵילְאִין, וְכֵלָּא שְׂמָא חֲדָא, לְאַנְהָרָא מְעִילָא וּמִתַּתָּא (נ"א לְעֵילָא וּלְתַתָּא).

כַּד כְּרִי הָאִי מַבּוּעָא בְּהָאִי נִקְוֶדָה, וְעָאֵל בְּגוּיָהּ, כְּדִין כָּל אֵינוֹן שְׂמָהֵן עֵילְאִין, וְכָל אֵינוֹן סְטָרִין עֵילְאִין דְּקֶאֱמָרִין, כְּלָהוּ עָאֵלִין בְּגוּיָהּ, בְּתִיאֻבְתָּא, בְּרוּחָא שְׁלִים לְעֵילָא, בְּתִיאֻבְתָּא עָאֵלִין בָּהּ, וְלֹא בְּמַלְה אַחְרָא. כּוֹלָא בְּרוּחָא וְלֹא בְּגוּפָא. כְּבַעֲלָה דְאֶשְׁתַּלִּיל מִכָּל לְבוּשָׁיו, בְּשַׁעַתָּא דְאֶתִי לְאֶזְדַּוּגָא בְּאִיתְתִּיהּ, הִכִּי נָמִי כָּל אֵינוֹן רְתִיכִין דְּקֶאֱמָרִין דְּלְעֵילָא וְתַתָּא, כְּלָהוּ סְחָרִין לָהּ, וְאֵינוֹן חֲפְיִין עֲלָהּ, וּבַעֲלָה אֶשְׁתַּלִּיל

מפלהו. ועל דא לא אתיין כל אינון שייפין
לאתחברא בה, אלא ברוח ממש, וכדין כלא
איהו רעותא חדא.

ועל דא בשעתא דקודשא בריך הוא זמין
לגבה, וישראל לאו אינון זכאין דאינון

(יהו) פתילה לאנהרא, מה פתיב, (שיר השירים ה ג)

פשטתי את כתנתי איככה אלבשנה רחצתי את
רגלי איככה אטנפם. פשטתי את כתנתי, אלין
אינון פינויין דקאמרן, דכלהו פד מתחברן
אינון כתנתי דקודשא בריך הוא, וכד איהו
זמין לגבה, איהו אשתליל מכולהו, לאתחברא
בהדה, ועל דא פשטתי וגו', לאתתקנא ולמהוי
זמין לאוטבא לך, ואת לא מתתקנא פדקא
יאות, השתא איככה אלבשנה, ואתהדר
ואסתלק מינה.

רחצתי את רגלי איככה אטנפם, הא אסחית
רגלי מההוא טינופא, ומאי איהו, בגין

דכד אתתקניתי ואזדמניתי לגבך, אעברית ההוא
סטרא אוחרא מסאבא מקמי רגלי. השתא
איככה אהדר לשוייא ההוא טינופא, לחפייא
על מקדשא, הואיל ואת לא זמינת בתיקונך
לאתתקנא לגבאי. הכא אוליפנא, דכד רוח
מסאבא אתעבר מעלמא, פדין אתרבי כלא
עילא ותתא. ועל דא רחצתי את רגלי, איככה
אטנפם כמלקדמין.

ובגין כך, כל אינון פינויין אתפשטו, בשעתא
דהאי מבוועא פרי בההוא נקודה,

ואסתים בגויה. וכדין פד ההוא מבוועא אסתים
בגויה, פדין כלא אנהיר ובירא אתמליא
מההוא מבוועא דעאל בגויה ואסתים ביה
בחשאי. אינון פינויין חפזין עלה ואתפשטו
לסטר דא ולסטר דא.

ומכסות עליה, וכעלה מתפשט
מכלם, ועל כן לא באים כל אותם
האיברים להתחבר עמה, אלא
ברוח ממש, ואז הכל הוא רצון
אחד.

ועל כך, בשעה שהקדוש ברוך
הוא מזמן אליה, וישראל אינם
צדיקים, שהם (שיהיו) פתילה
להאיר, מה כתוב? פשטתי את
כתנתי איככה אלבשנה רחצתי
את רגלי איככה אטנפם. פשטתי
את כתנתי, אלו אותם הכנויים
שאמרנו, שכאשר כלם
מתחברים, הם הכתנת של
הקדוש ברוך הוא, וכשהוא מזמן
אליה, הוא מתפשט מכלם,
להתחבר עמה, ועל כן פשטתי
וגו', להתתקן ולהיות מזמן
להיטיב לך, ואת לא מתקנת
כראוי, כעת איככה אלבשנה?
וחזור ומסתלק ממך.

רחצתי את רגלי איככה אטנפם,
הרי רחצתי את רגלי מאתו טנוף,
ומה הוא? משום שכאשר
התתקנתי והזדמנתי אליך,
העברתי את אותו הצד האחר
הטמא מלפני רגלי, כעת איך
אחזר לשים אותו הטנוף לכסות
על המקדש, הואיל ואת לא
זמינה בתקונים להתתקן אלי?
כאן למדנו, שכשרוח הטמאה
עוברת מן העולם, אז הכל
מתגדל למעלה ולמטה, ועל זה
רחצתי את רגלי איככה אטנפם
כמו מקדם?

ומשום כך, כל אותם פנויים
התפשטו בשעה שהמעין הזה
כורה באותה נקודה ונסתר
בתוכה, ואז, כשאותו המעין
נסתר בתוכה, אזי הכל מאיר,
והבאר מתמלאת מאותו המעין
שנכנס לתוכה ונסתר בה בחשאי,
אותם הפנויים מכסים עליה
ומתפשטים לצד זה ולצד זה.

וְהָיָה אֵינֹן גְּלִידִין דְּאֶגְזָא קְלִישָׁא, דְּקִימָא וְחִפְיָא לְגֹו עַל מוּחָא, וְהָיָא קְלִיפָא תְּקִיפָא, אַתְּבַרַת וְלֹא קִימָא תְּמָן. וְכִדִּין כִּלְא אִיהִי בְּרֹזָא עֵילָאָה, לְמִיּהָ בְּרֹזִין אֵלִין. זְכָאִין אֵינֹן דְּמִסְתְּפִלִין בְּרַעוּתִיּהוּ, מְלִין דְּרֹזִין עֵילָאִין, לְמִיּהָ בְּאוּרַח קְשׁוּט, לְמִזְבִּי בְּהָאִי עֵלְמָא, וְלֹאֲנַהֲרָא לֹון בְּעֵלְמָא דְאַתִּי. עֵלְיִיּהוּ כְּתִיב, (דְּנִיאל י"ב) וְהַמְשָׁפִילִים יִזְהִירוּ כִּזְהַר הַרְקִיעַ וּמִצְדִּיקֵי הַרְבִּים כְּכּוֹכְבִים לְעוֹלָם וָעֶד. אֲשֶׁרֵיהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

דְּיוֹקְנָא דְאַתְנוּן, בְּרֹזָא קְדִישָׁא ה"א תְּתַאָּה דְקֶאֱמָרֹן, רֹזָא דְמְקִדְשָׁא, סִיְהָרָא כַּד שְׁלֵטָא, וְאַתְקִשְׁטָת לְגַבִּי שְׁמֵשָׁא, לְקַבְּלָא נְהוּרָא מְנִיָּה. אֵינֹן קִימִין כְּתָרִין רְחִימִין דָּא לְקַבְּלָא דָּא, וְאֵינֹן בְּתוּלָאֵן דְּקִימִין בְּהַדְּהָא, אַתְקִשְׁטִין וְאַתְתְּקַנֵּן בְּתִיקוּנִין, חָדָא בְּתִרְאָה, וְחָדָא לְקַמָּאָה, וְחָדָא מִסְטְרָא דָּא, וְחָדָא מִסְטְרָא דָּא, וְאִיהִי קִימָא בְּאַמְצְעִיתָא.

וְשַׁבְעִין וְתָרִין סְנֵהֲדִרִין, קִימִין כְּפִלְגֹו גוּרְן עֵגוּלָה, לְמִיעֵבַד גּוּפָא לְסִיְהָרָא, לְאַתְקִשְׁטָא מְטְרוּנִיתָא לְגַבִּי בְּעֵלָה, וְאִיהִי קִימָא כְּגוּוֹנָא דָּא כ, כְּפִלְגֹו סִיְהָרָא.

וְדָא (נ"א ה"א) נְקוּדָה בְּאַמְצְעִיתָא. דְּהָיָא נְקוּדָה נְטִלָה נְהוּרָא מִן שְׁמֵשָׁא, לְאַנְהָרָא לְכָל גּוּפָא. וְרֹזָא דָּא נְקוּדָה דְּקִימָא כְּפִלְגֹו דְּעִינָא, דְּכּוּלָּא קִימָא בְּהָיָא נְקוּדָה דְּקִימָא בְּאַמְצְעִיתָא, דְּאִיהִי נְטִלָא כָּל נְהוּרָא, לְאַנְהָרָא לְכָל עִינָא. וְסִיְהָרָא לֹא אַתְנְהִירַת אֲלֹא מִגּוּ חַד נְקוּדָה דְּקִימָא וְאַסְתִּים גּוּ אַמְצְעִיתָא. אַף עַל גַּב דְּלָא אַתְחַזִּיא בְּסִיְהָרָא.

תָּא חֲזִי לִית לָךְ עֵיגוּלָא בְּעֵלְמָא, דְּלָא אִיתְעֵבִיד מִגּוּ נְקוּדָה חָדָא דְּקִימָא בְּאַמְצְעִיתָא. וּבְגִין כֶּךָ עֵיגוּלָא דְּסִיְהָרָא מִגּוּ

בְּא וְרָאָה, אֵין לָךְ עֵגוּל בְּעוֹלָם שְׁלֹא נַעֲשֶׂה מִתּוֹךְ נְקֻדָּה אַחַת שְׁעוּמְדַת בְּאַמְצַע. וּמִשׁוּם כֶּךָ, הַעֲגוּל שֶׁל הַלְּבָנָה, מִתּוֹךְ נְקֻדָּה

אחת שנסתרת בתוכה באמצע נעשה הכל, והנקדה הזו שעומדת באמצע נוטלת את כל האור, ומאירה לגוף, והכל מאיר.

סוד הסודות, לאותם המתבוננים בסודות החכמה, הה"א הזו שהיא חצי גוף הלבנה, והיא בעגול, כמו שאמרנו בתוך אותה הנקדה שעומדת בתוך האמצע, למה היא חצי? לא חצי, אלא סתומה מצד זה ופתוחה מצד זה, כנקבה שפתוחה לזכר לקבל אותו בתוכה ולהאיר ממנו ולהתחבר עמו, ועל כן היא פתוחה אליו לקבל אותו, ואז (ומשום זה) נקרא הה"א. מה זה הה"א? כמי שאומר הנה אני.

וכאשר היא מאירה ממנו, ומתחברים זה עם זה, והלבנה מתמלאת, אזי הה"א הזו נשלמת, ומתמלאת הלבנה מן הכל, ובמקומה שהוא הה"א, חצי הלבנה, נעשה מ"ם, הלבנה בשלמות.

ועומדת כמו האם העליונה שהיא מ' סתומה כמו שבארנו, בסוד של (ישעיה טו) לרבה המשרה, וכעת עומדת הלבנה בשלמות, העולם התחתון כמו שהעולם העליון, וזהו הסוד של האות ס'.

וכא ראה, האות ס' הזו אינה אלא בעגול, כיון שעומדת הלבנה בשלמות והכל מהסוד של האות ה', כמו שנתבאר, היא בראשונה פתוחה בסוד של הה"א, לקבל את בעלה, ואחר שנשלמה ממנו, מתמלאת בשלמות, נעשית ס כגון עליון של העולם הבא כפי שאמרנו, ומשום כך הה"א עליונה, ה' תחתונה. ס' עליונה, ס' תחתונה. הכל זה כמו זה, וזהו סוד אחד, עליון ותחתון כאחד.

(דף ע"ב) חד נקודה דאסתים בגווה באמצעיתא, אתעביד כלא. והאי נקודה דקיימא באמצעיתא נטיל כל נהורא, ואנהיר לה לגופא, ואתנהיר כלא.

רזא דרזין, לאינן דמסתפלין ברזי דחכמתא. האי ה"א דאיהי פלגו דגופא דסיהרא, ואיהי בעיגולא, כדאמרן בגו ההוא נקודה דקיימא גו אמצעיתא, אמאי איהו פלגא, לאו פלגו, אלא סתימא מסטרא דא, ופתיחא מסטרא דא, פנוקבא דפתיחא לגבי דכורא לקבלא ליה בגווה, ולאנתהרא מניה, ולאנתחברא בהדיה. ועל דא איהי פתיחא לגביה לקבלא ליה, וכדין (נ"א ובגין דא) איקרי ה"א. מאי ה"א, כמאן דאמר ה"א אנא.

וכד איהי אתנהירת מניה, ואתחברו דא בדא, וסיהרא אתמלייא, כדין האי ה"א אשתלים ואתמליא סיהרא מפלא. ובאתרה דאיהו ה"א פלגו דסיהרא, אתעביד מ"ם, סיהרא בשלימו. וקיימא כגוונא דאימא עילאה, דאיהי מ' סתימא. כמא דאוקימנא, ברזא (ישעיה ט דלסרבה המשרה. והשתא קיימא סיהרא באשלמותא, עלמא תתאה, כגוונא דעלמא עילאה. ודא איהו רזא דאת ס'.

ותא חזי את ס' דא, לאו איהו אלא בעיגולא. כיון דקיימא סיהרא באשלמותא וכלא מרזא דאת ה' כמא דאתמר, עאלת איהי בקדמיתא פתיחא ברזא דה"א, לקבלא לבעלה. ולבתר דאשתלים מניה, ואיתמליא באשלמותא, אתעביד ס', כגוונא עילאה דעלמא דאתי כדקאמרן. ובגין כך ה"א עילאה, ה"א תתאה. ס' עילאה, ס' תתאה. כלא דא כגוונא דא, ודא איהו רזא חדא, עילאה ותתאה כחדא.

בא וראה, העולם העליון פתוח בראשונה בסוד של ה"א, וכשמתמלא מאותם השבילים העליונים ומאיר להאיר, מתפשטת ונשלמת ונעשית ס', והכל בסוד אחד.

הדיוקן של האות ו"ו בסוד קדוש, האות הזו, העולם שלמעלה, פושט התפשטות להאיר למטה, ואותה התפשטות היא בששה צדדים, כלולים כאחד בחבור אחד, זה כמו שזה וזה כמו שזה, וכלם מתחברים עם אותם המרכבות שלהם באות הזו.

והאות הזו היא הרשם שבששה צדדים כלולים כאחד, וזהו שפאיר ללכנה בסוד של ששה צדדים כלולים, שהרי בשמתחברים כאחד, פשוטים מהתפשטות, הכל דיוקן של ו"ו, דיוקן של אדם, שאף על פי שהם ששה צדדים, לא נראו בהתפשטות, פרט לגוף אחד.

סוד הסודות, לאותם המתבוננים בדרך ישרה, בדמיות האותיות, כאן באות הזו כלם בחבור הזה, להראות שכלם קיימים בקיום של הגוף, שהוא נוטל הכל. וכשהאות הזו, שהיא ו"ו, עומדת כן בחבור אחד, הרי הוא מזמן לנקבה, פושט ומתפשט מן הכל, הסוד של דיוקן הגוף, דיוקן של אדם. וכשמסתכלים, הנרועות מצד זה ומצד זה מתחברות בגוף הזה, שלא נראים רק הגוף לבדו, משום שכלם כלולים בו.

מתי הם נראים? בשעה שהאות הזו מתפשטת, ונקראת אל"ף. אז, שתי הנרועות, זה מצד זה וזה מצד זה, והגוף עומד ביניהם באמצע. א.

ועל כן, אלף ראש לכל האותיות, משום שתקוין זה, כשעומד, הוא ראש לכל מי (מה) שיוצא מן

תא חזי, עלמא עילאה איהי פתיחא בקדמיתא, ברזא דה"א. וכד אתמלויא מאינון שבילין עילאין, ואתנהרא לאנהרא, אתפשטת ואשתלים ואתעביד ס', וכלא ברזא חד.

דיוקנא דאת ו"ו ברזא קדישא, האי את, עלמא דלעילא פשיט פשיטו לאנהרא לתתא, והוא פשיטו, איהו בשית סטרין, כלילין פחדא בחיבורא חדא, דא פגוונא דא ודא פגוונא דא. וכלהו מתחברין באינון רתיכין דילהון באת דא.

והאי את איהו רשימו דשית סטרין כלילין פחדא. ודא הוא דאנהיר לסיהרא ברזא דשית סטרין כלילין. דהא פד מתחברין פחדא, פשיטין מפשיטו, כלא דיוקנא דו"ו, דיוקנא דאדם ואפילו דאינון שית סטרין, לא איתחזו בפשיטו בר חד גופא.

רזא דרזין, לאינון דמסתכלין באורח מישר, בדיוקנין דאתוון, הכא בהאי את, פלהו בחיבורא דא, לאחזאה דכלהו קיימין בקיומא דגופא, דאיהו נוטיל כלא. וכד האי את דאיהו ו"ו, קיימא הכי בחיבורא חדא, הא איהו זמין לגבי נוקבא, פשיט ואשתליל מפלא, רזא דיוקנא דגופא, דיוקנא דאדם. וכד מסתכלין, דרועין מסטרא דא ומסטרא דא מתחברין בהאי גופא, דלא אתחזון בר גופא בלחודוי, בגין דכלהו כלילין ביה.

אימתי אתחזון. בשעתא דאת דא אתפשטת, ואיקרי אלף. פדין, תרין דרועין, דא מסטרא דא, ודא מסטרא דא, וגופא קיימא בינייהו באמצעיתא. א.

ועל דא אלף רישא לכל אתוון, בגין דתיקוונא דא, פד קאים, איהו רישא לכל מאן (נ"א)

העולם הבא, ואף על גב שסודות עליונים אחרים נאמרו בסוד של אל"ף, אבל זה הוא הברור של סוד הדבור כמו שהוא בספר זה (של אדם), והכא איהו ברירו דרזא. ומהכא אתפשטו אתון אחרנין, פלהו בסטרייהו, כל אחד וחד פדקא חזי ליה.

ואת דא פלא איהו חד, ו"ו ואל"ף, בר דהאי אסתים פלא בגויה, והאי אחזי כל דיוקניה. ואי תימא תרין ירכין דלא אתחזיין. הכי הוא ודאי, דהא תלת סטריין, אינון רזא דתלת אחרנין.

ותו, אלין אינון רזא דתורה שבכתב, פללא דכולא. ומהכא נפקן כל שאר. פגוונא דא, נביאים וכתובים פלהו פחדא. אל"ף איהו חד, רזא דתלת גוונין פחדא, דאינון אפקן. וכד אפקן מתחברן פחדא, אינון חד. ועל דא איקרי אלף, חד רישא לכל אתון, רזא דתורה שבכתב, כמא דאיתמר.

ועל דא, ו' ואלף רזא חדא אינון. את ו' דיוקנא דאדם, רישא וגופא אתפשטותא חד. אל"ף אשלמותא דדיוקנא לאחזאה. וכי תימא, ו', דאיהו אתפשטותא חד, פשיטו חד בלא דיוקנין אחרנין, אמאי רזא דיליה שיתא, ואלף דאיהי תלת דיוקנין, אמאי רזא דיליה חד.

אליא מהכא, רזין דסלקין בשמא קדישא, אסור לאסגאה לון בפרטא, אלא לחברא פלהו, ולייחדא לון פחדא, למהוי חד. וכד אינון פחדא בכללא חדא, בדיוקנא חדא, אית לפרשא לון, ולמעבד פרטין דנפקי מההוא פללא דאתחזי.

ועל דא, פלל אתהדר למהוי פרט. פרט אתהדר למהוי פלל. פלל דא ו"ו,

ועוד, אלה הם סוד תורה שבכתב, הפלל של הכל, ומכאן יוצאים כל השאר. כמו כן נביאים וכתובים כלם פאחד, אל"ף הוא אחד, הסוד של שלשה גונים פאחד, שהם האבות, וכשהאבות מתחברים פאחד, הם אחד, ועל כן נקרא אל"ף, אחד ראש לכל האותיות, הסוד של תורה שבכתב, כמו שנתבאר.

ועל כן, ו' ואלף הם סוד אחד, האות ו' דיוקן של אדם, הראש והגוף, התפשטות אחת. אל"ף השלמת הדיוקן להראות. וכי תאמר, ו', שהיא התפשטות אחת, התפשטות אחת בלי דיוקנאות אחרים, למה הסוד שלו שש, והאלף שהיא שלשה דיוקנאות, למה הסוד שלה אחד?

אליא מכאן, הסודות שעולים בשם הקדוש אסור להרבותם בפרט, אלא לחבר את כלם וליחד אותם פאחד, להיות אחד, וכשהם פאחד בכלל אחד, בדיוקן אחד, יש לפרש אותם ולעשות פרטים שיוצאים מאותו כלל שנראה. ועל כן הפלל חוזר להיות פרט, והפרט חוזר להיות פלל. הפלל

אסור להרבותם בפרט, אלא לחברא פלהו, ולייחדא לון פחדא, למהוי חד. וכד אינון פחדא בכללא חדא, בדיוקנא חדא, אית לפרשא לון, ולמעבד פרטין דנפקי מההוא פללא דאתחזי.

ועל דא, פלל אתהדר למהוי פרט. פרט אתהדר למהוי פלל. פלל דא ו"ו,

הַזֶּה וְיָוִי, שְׁחוֹזֵר לְהִיּוֹת פֶּרֶט בְּסוּד
שֶׁל שֵׁשׁ, וְהִיא פְּשִׁיטוֹת אַחַת
לְבַדָּה. פֶּרֶט אֶלֶף, שְׁלֹשָׁה
דְּיוֹקְנָאוֹת מִחִבְרִים פְּאֶחַד, וְחוֹזֵר
לְהִיּוֹת כָּלֵל בְּסוּד שֶׁל אֶחָד, וְסוּד
זֶה - כָּלֵל וּפְרֵט וּכְלָל, א' ו' א',
וְהַכֵּל אֶחָד.

אֶלֶף פֶּרֶט שְׁחוֹזֵר לְהִיּוֹת כָּלֵל,
וְאַחַר כֵּן חוֹזֵר לְהִיּוֹת פֶּרֶט, וְהוּא
פֶּרֶט וּכְלָל וּפְרֵט, וְיָוִי כָּלֵל, וְחוֹזֵר
לְהִיּוֹת פֶּרֶט, וְאַחַר כֵּן חוֹזֵר
לְהִיּוֹת כָּלֵל, וְזֶה סוּד כָּלֵל וּפְרֵט
וּכְלָל.

אֶלֶף פֶּרֶט, וְחוֹזֵר לְהִיּוֹת כָּלֵל,
כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנָנוּ, וְאַחַר כֵּן חוֹזֵר
לְהִיּוֹת פֶּרֶט, מִשּׁוּם שֶׁהוּא אֶלֶף,
וְכֵן עוֹלָה בְּסוּד שֶׁל אֶלֶף. זְרוּעוֹת
וְגוּף, וְנִפְרָדִים הַסּוּדוֹת לְמֵאָה,
וּמֵמֵאָה לְאֶלֶף, עַל כֵּן נִקְרָאת
אֶלֶף, בְּסוּד שֶׁל אֶלֶף, אֶלֶף
אֶחָד כָּלֵל, אֶלֶף אֶלְפָא פֶּרֶט.

וְיָוִי כָּלֵל, וְחוֹזֵר לְהִיּוֹת פֶּרֶט בְּסוּד
שֶׁבְּאַרְנָנוּ, וְאַחַר כֵּן חוֹזֵר לְהִיּוֹת
כָּלֵל, הַסּוּד שֶׁל אָדָם אֶחָד, סוּד
אֶחָד, וְהַכֵּל עוֹלָה בְּסוּד אֶחָד
וּבְמִשְׁקַל אֶחָד לְהִיּוֹת הַכֵּל אֶחָד.
וְיָוִי חוֹזֵר לְהִיּוֹת כָּלֵל אֶחָד, אֹר
אֶחָד, כְּלוּלִים בְּשֵׁשׁ צְדָדִים.

וְסוּד הַזֶּה, (כְּרֵאשִׁית א. ד) וַיֵּרָא
אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, זֹו וְיָוִי
שֶׁהוֹלֶכֶת וּמֵאִירָה בְּסוּד הַיָּמִין
בְּכָלֵל אֶחָד, וְאַחַר כֵּן וַיִּבְדֵּל
אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ,
הָאוֹת הַזֶּה חוֹזֵר לְהִיּוֹת אֶלֶף,
שְׁתֵּי זְרוּעוֹת, זֹו מִצַּד זֶה וְזֹו מִצַּד
זֶה. אַחַר נִקְרָאת אֹר, וְאַחַת
נִקְרָאת חֹשֶׁךְ. נִחְלַקְת אֹת זֹו (ו')
בְּתוֹכָם, וְאֹז נִחְלַקְת הַמִּחְלַקְת
מִשְׁנֵי צְדָדִים שֶׁהֵם אֹר וְחֹשֶׁךְ,
שֶׁכְּתוּב וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר
וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. מַה זֶה וַיִּבְדֵּל?
שֶׁנִּבְדְּלָה הַמִּחְלַקְת הַיָּמִין,

דְּאִתְהֵדֵר לְמַהוּי פֶּרֶט, בְּרִזָּא דְשִׁית, וְאִיהִי
פְּשִׁיטוֹ חַד בְּלַחֲדוּי. פֶּרֶט אֶלֶף, תֵּלֵת דְּיוֹקְנֵי
מִתְחַבְּרֵן בְּחָדָא, וְאִתְהֵדֵר לְמַהוּי כָּלֵל, בְּרִזָּא
דְחַד. וְרִזָּא דָא, כָּלֵל וּפְרֵט וּכְלָל, א' ו' א',
וּכְלָא חַד.

אֶלֶף פֶּרֶט דְּאִתְהֵדֵר לְמַהוּי כָּלֵל, וּלְבַתֵּר
אִתְהֵדֵר לְמַהוּי פֶּרֶט. וְאִיהוּ פֶּרֶט וּכְלָל
וּפְרֵט. וְיָוִי כָּלֵל, וְאִתְהֵדֵר לְמַהוּי פֶּרֶט, וּלְבַתֵּר
אִתְהֵדֵר לְמַהוּי כָּלֵל. וְדָא רִזָּא כָּלֵל וּפְרֵט וּכְלָל.
אֶלֶף פֶּרֶט, וְאִתְהֵדֵר לְמַהוּי כָּלֵל, כְּמָא
דְּאוּקִימָנָא, וּלְבַתֵּר אִתְהֵדֵר לְמַהוּי
פֶּרֶט. בְּגִין דְּאִיהוּ אֶלֶף, וְהִכִּי סְלִקָא בְּרִזָּא
דְּאֶלֶף. דְּרוּעִין וְגוּפָא, וְאִתְפְּרָשֵׁן רִזִּין לְמֵאָה,
וּמֵמֵאָה לְאֶלֶף. עַל דָּא אֶקְרִי אֶלֶף, בְּרִזָּא
דְּאֶלֶף, אֶלֶף חַד כָּלֵל. אֶלֶף אֶלְפָא פֶּרֶט.

וְיָוִי כָּלֵל, וְאִתְהֵדֵר לְמַהוּי פֶּרֶט, בְּרִזָּא
דְּאוּקִימָנָא. וּלְבַתֵּר אִתְהֵדֵר לְמַהוּי כָּלֵל.
רִזָּא דְּאָדָם חַד. רִזָּא חַד. וּכְלָא סְלִקָא בְּרִזָּא
חָדָא, וּבְמִתְקָלָא חָדָא לְמַהוּי כָּלֵל חַד. וְיָוִי
אִתְהֵדֵר לְמַהוּי כָּלֵל חַד, נְהוּרָא חָדָא, כְּלִילִין
בְּשִׁית סְטְרִין.

וְרִזָּא דָא וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. דָּא
וְיָוִי דְּהוּא אֲזִיל וְנִהִיר בְּרִזָּא דְּיָמִינָא,
בְּכָלֵל חָדָא. וּלְבַתֵּר וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר
וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, אִתְהֵדֵר אֶת דָּא לְמַהוּי אֶלֶף, תְּרִין
דְּרוּעִין, דָּא מִסְטְרָא דָא, וְדָא מִסְטְרָא דָא. חַד
אִתְקַרֵי אֹר, וְחַד אִתְקַרֵי חֹשֶׁךְ. אִתְפְּלַג אֶת דָּא
(ב"א ו') בְּגוּוּיָהוּ, וּכְדִין אִתְפְּלַג מִחְלֻקְת מִתְרִין
סְטְרִין, דְּאִינוּן אֹר וְחֹשֶׁךְ, דְּכִתִּיב וַיִּבְדֵּל
אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. מַהוּ וַיִּבְדֵּל
דְּאִיתְפְּרָשׁ מִחְלֻקְת הַיָּמִין, וְאִסְתַּכְמוּ תְּרִין
סְטְרִין לְמַהוּי בְּשֵׁלָם, (דף ט"א ע"ב) וְהִבְדֵּלָה דָא,

היא הבדלת מחלוקת, לאסתפמא למהוי פלא חד, שלים פחדא.

ובגין כך, א"ו פחדא אינון. ויקרא אלהים לאור יום, דא סטרא חדא דרזא דאל"ף. (נ"א ולחשף קרא לילה, דא סטרא חדא דרזא דאל"ף). לבתר אתפרשו תרין סטרין למיעבד עובדא, חד עביד ערב, וחד עביד בקר. פיון דעבדו עובדין, אסתפמו תרוייהו, ואתפלילו באת ו"ו.

הדא הוא דכתיב ויהי ערב ויהי בקר, ויהי ערב, מסטרא דחשף. ויהי בקר, מסטרא דאור. פיון דעבדו עובדין, מיד אשתכללו לחד, דכתיב יום אחד. הא רזא דאת ו"ו, דאתפלילן ביה למהוי חד.

ודא הוא רזא דכתיב ויהי, ולא כתיב והיה. ויהי, פד אתחזיין ברזא דאל"ף, ועבדו עובדין, ואסתמו ולא אתחזוין, פדין כתיב ויהי: הוה, והשתא לא איהו הכי, דהא אתפליל ברזא דו"ו, והשתא פלא יום אחד (תהלים ק"ב) מי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהלתו. ויאמר אלהים יקוו המים מתחת השמים. דא סטרא תתאה, סטרא חד דברזא דאל"ף, דאיהי סטרא דאקרי חשף, ודא איהו מתחת השמים. דהא מההוא סטרא מתפרשן מיין, ונבעי בנגידו דטמירו, מסטרא אחרא דלעילא, דאיהו ימינא.

אור דאתגניז, באן אתר אתגניז, ברזא דאת ו"ו. וכד איהי אתגניז, פולא איתגניזין, סטרא אחרא גניז עמיה. ועל דא מתחת השמים אל מקום אחד. ודא הוא סטרא דאשתאר חד, פלא חכריה פד אתגניז בקדמיתא. ומההוא סטרא פד אתפלגו מיא, ואתפנישו בגויה, פדין איתחזי יבשתא מההוא

והספימו שני הצדדים להיות בשלום, ומהבדלה הזו היא הבדלת המחלקת, להספם שיהיה הכל אחד, שלם פאחד. ומשום כך, א"ו הן פאחד. ויקרא אלהים לאור יום, זה צד אחד של הסוד של אל"ף. (ולחשף קרא לילה, זה צד אחד של סוד של אל"ף). לאתר שנפרדו שני הצדדים לעשות מעשה, אחד עשה ערב ואחד עשה בקר. פיון שעשו מעשים, הספימו שניהם ונכללו באות ו"ו.

זהו שפתיב ויהי ערב ויהי בקר, ויהי ערב מהצד של חשף, ויהי בקר מהצד של האור. פיון שעשו מעשים, מיד השתכללו לאחד, שפתיב יום אחד. הרי הסוד של האות ו"ו שנכללו בו להיות אחד.

וזהו סוד הפתיב ויהי ולא כתוב והיה. ויהי, כשנראים בסוד של אל"ף ועשו מעשים ונסתרו ולא נראו, אז פתיב ויהי: היה, ועכשו אינו כך, שהרי נכלל בסוד של ו"ו, ועכשו הכל יום אחד, (תהלים ק"ב) מי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהלתו.

ויאמר אלהים יקוו המים מתחת השמים (בראשית א, ט), זה הצד התחתון, צד אחד שבסוד של אל"ף, שהוא צד שנקרא חשף, וזהו מתחת השמים, שהרי מן אותו צד נפרדים המים ונובעים בשפע של טמירות, מצד אחד שלמעלה, שהוא הימין.

האור שנגנו, באיזה מקום נגנו? בסוד האות ו"ו. וכשהיא נגננת, הכל נגנזים, הצד האחר גנוז עמו. ועל כן מתחת השמים אל מקום אחד, וזהו הצד שנשארו אחד, בלי חכרו פשנגנו בראשונה. ומאותו הצד, שנחלקו המים והתפנסו לתוכו, אז נראתה היבשה מאותו הצד. והסוד הזה

סְטָרָא. וְרָזָא דָא (תהלים מח ג) **הַר צִיּוֹן יִרְכָּתִי צָפוֹן קָרְיַת מֶלֶךְ רַב. דְּהָא מַהֲהוּא סְטָרָא אִיתְחַזִּי וְאַתְגַּלְיָא. לְבַתֵּר דְּאִיתְגַּנְיָו אֵלִין תַּרְיִן סְטָרִין, אַתְהֵדֵר כִּלְא לְמַהוּי ו'ו'. וְאַסְתִּים כִּלְא בְּגִיּוּהַ, וְהוּהַ חֵד.**

(תהלים מח) **הַר צִיּוֹן יִרְכָּתִי צָפוֹן קָרְיַת מֶלֶךְ רַב, שְׁהַרִי מֵאוּתוֹ הַצֵּד נִרְאָה וְהַתְּגַלְיָה. אַחַר שְׁנַגְנָוּוּ שְׁנֵי הַצְּדָדִים הַלְלוּ, חֲזֹר הַכֹּל לְהִיּוֹת ו'ו', וְנִסְתַּר הַכֹּל בְּתוֹכוֹ וְנִהְיָה לְאַחַד.**

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֶת בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם, דָּא ו'ו', דְּאִיהִי אֶת דְּאִיקָרִי שָׁמַיִם. רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, דְּאַתְפַּשֵּׁט מִנִּיהַ פְּשִׁיטוֹ חֵד, לְאַנְהָרָא לְאַרְעָא, וְלֹאֲשַׁקָּאָה לְהֵהוּא יִבְשָׁתָא, וְהֵאִי אִיהוּ רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. מֵאַן אִיהוּ רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. דָּא הוּא פְּשִׁיטוֹ דְּאַתְפַּשֵּׁט מֵאַת ו'ו', כְּגִוּוֹנָא דָּא ג, דָּא אִיהוּ פְּשִׁיטוֹ דְּאַתְפַּשֵּׁט מֵאַת ו'ו', לְאַנְהָרָא וְלֹאֲשַׁקָּאָה לְאַרְעָא, כְּמָא דְאַתְמַר. אֶת ו'ו', דִּיּוֹקְנָא דָּא, אֲשַׁתְּלִיל מִכִּלְא, דְּלֹא אִיתְחַזִּין בֵּיהַ כִּלְל מִכֹּל אֵינּוֹן סְטָרִין אַחֲרָנִין, בַּר חֵד פְּשִׁיטוֹ דְּגוּפָא בְּלַחֲדוּי, בְּלֹא דְרוּעִין וְסַמְכִין, וְקִימָא הֵכִי בְּרָזָא דְשָׁמָא קְדִישָׁא, בְּגִין לְמַהוּי זְמִין לְגַבִּי נּוֹקְבָא לְתַתָּא. וְאַף עַל גַּב דְּאֵלִין סְטָרִין אַחֲרָנִין, אַתְרִשִּׁימוּ לְגַבִּיָּה, הֵכָא רָזָא דְרָזִין לְאֵינּוֹן דִּידְעִי רָזִי דְמַהֲיִמְנוּתָא, לְמַנְדַּע בְּאַן זְמַנָּא אִיהוּ אֶל"ף, וּבְאַן זְמַנָּא אִיהוּ ו'ו'.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֶת בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם (בראשית א, יד), זו ו'ו', שְׁהִיא הָאוֹת שְׁנַקְרָאת שָׁמַיִם, רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם שְׁהַתְּפַשְׁטָה מִמֶּנּוּ הַתְּפַשְׁטוֹת אַחַת, לְהֵאִיר לְאַרְץ וְלְהַשְׁקוֹת אֶת אוֹתָהּ הַיְבֻשָּׁה, וְזֵהוּ רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. מִי הוּא רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם? זֹהִי הַתְּפַשְׁטוֹת שְׁהַתְּפַשְׁטָה מִן הָאוֹת ו'ו', כְּמוֹ זֶה ג, זֹהִי הַתְּפַשְׁטוֹת שְׁהַתְּפַשְׁטָה מִן הָאוֹת ו'ו' לְהֵאִיר וְלְהַשְׁקוֹת אֶת הָאָרֶץ, כְּמוֹ שְׁנַתְּבָאָר.

הָאוֹת ו'ו', הַדִּיּוֹקְן הַזֶּה הַתְּפַשֵּׁט מִהַכֹּל, שְׁאִין נִרְאִים בּוֹ כִּלְל מֵאוּתָם הַצְּדָדִים הָאַחֲרִים, פְּרַט לְהַתְּפַשְׁטוֹת אַחַת שֶׁל הַגּוּף לְבַדּוֹ, בְּלִי זְרוּעוֹת וְתוֹמְכִים, וְעוֹמֵד כֶּף בְּסוּד הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ כְּדִי לְהִיּוֹת מְזֻמָּן לְנֻקְבָה לְמַטָּה.

וְאַף עַל גַּב שְׁהַצְּדָדִים הָאַחֲרִים הַלְלוּ נִרְשָׁמוּ אֵלָיו, כְּאַן סוּד הַסּוּדוֹת לְאוּתָם הַיּוֹדְעִים סוּדוֹת הָאֲמוּנָה, לְדַעַת בְּאִיָּה זְמַן הוּא אֶל"ף וּבְאִיָּה זְמַן הוּא ו'ו'.

בְּזִמְן שְׁעוֹמֵד (לְהִרְאוֹת) סוּדוֹת הָאֲמוּנָה וְלִלְמַד אֶת הַיַּחֲוּד בְּסוּד הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ לְכֹל הָעוֹלָם, אֲזַ עוֹמֵד בְּסוּד שֶׁל א', אֶלְף לְעִין, שְׁזוֹ רֵאשִׁית הַכֹּל, לְלַמַּד אֶת אֲמוּנַת הַיַּחֲוּד שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְעַל כֵּן עוֹמֵד הֵרָאשׁ לְכֹל הָאוֹתִיּוֹת, שְׁהַרִי לֹא בָּא אָדָם לְעוֹלָם אֶלָּא לְלַמַּד וְלְהַפִּיר אֶת רַבּוּנּוֹ, וְעוֹמֵד בְּדִיּוֹקְן לְעִינֵי הַכֹּל וְלִלְמַד אֶת חֻקְמַת הָאֲמוּנָה שֶׁל רַבּוּנּוֹ, (דְּבָרִים ה, לב) וְלִמְקַצֵּה הַשָּׁמַיִם וְעַד קִצְּהַ הַשָּׁמַיִם.

וְעַל כֵּן נִרְשָׁם אֶצְלוּ בְּדִיּוֹקְנָאוֹת שֶׁל בְּרֵאשִׁית (שֶׁל אָדָם), שְׁרֵאוּי

בְּזִמְנָא דְקִימָא (ג"ל לְאַתְמוּתָא) רָזִי מַהֲיִמְנוּתָא, וְלֹאֲלַפָּא יַחֲוּדָא בְּרָזָא דְשָׁמָא קְדִישָׁא לְכֹל עַלְמָא, כְּדִין קִימָא בְּרָזָא. דָּא, אֶלְף לְעִינָא, דְּדָא רֵאשִׁיתָא דְכִלְא, לְמִילְף מַהֲיִמְנוּתָא דִּיחֲוּדָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעַל דָּא קִימָא רִישׁ לְכֹל אַתְוּוֹן, דְּהָא לֹא אַתָּא בַר נָשׁ לְעַלְמָא, אֶלָּא לְמִילְף וְלְמַנְדַּע לְמַאֲרִיָּה. וְקִימָא בְּדִיּוֹקְנָא לְעִינֵיהוֹן דְכִלְא וְלֹאֲוִלְיָף חֻקְמַתָּא דְמַהֲיִמְנוּתָא דְמַאֲרִיָּה, (דְּבָרִים ד לב) וְלִמְקַצֵּה הַשָּׁמַיִם וְעַד קִצְּהַ הַשָּׁמַיִם. וְעַל דָּא אַתְרִשִּׁים גַּבִּיָּה, בְּדִיּוֹקְנֵין דְּבְרֵאשִׁית,

(נ"א דבר נש) דַּאֲתַחְזִי לְמִשְׁאֵל וּלְמַנְדַּע, דְּכִתְיִב, (שם) פִּי שָׁאֵל נָא לְיָמִים רִאשׁוֹנִים. וְדָא הִיא שְׁאֵלְתָא קַמִּיִתָא, לְאַשְׁתַּמוּדַע בַּר נָשׁ לְמֵאֲרִיָּה, דְּדָא אִיהוּ רֵאשִׁיתָא דְּכֻלָּא. וּכְדִין אִיהוּ רִזָּא דְּאֶלְ"ף, רֵאשִׁיתָא דְּקִיּוּמָא לְכָל אֲתוּוּן.

וּבְזַמְנָא דְּקִיּוּמָא לְאַזְדוּגָא לְגַבִּי נוֹקְבָא, בְּרִזָּא דְּשָׁמָא קְדִישָׁא, קִיּוּמָא בְּרִזָּא דְּו"ו, וְאַשְׁתַּלִּים מִכְּלָא, וְלֹא אֲתַחְזִי בַר גּוּפָא בְּלַחֲדוּדִי. וְכֻלָּא אֲתַקְשֵׁר בְּנוֹקְבָא. דְּרוּעָא חַד, תַּחֲתֵי רִישָׁא, וְחַד, דְּמַחְבְּקָא לָהּ.

וְעַל דָּא לֹא אִיתַחְזוּן בְּאֵת ו"ו יְרֻכִין, וְהָהוּא דְּרַקִּיעָא, כְּלָא אִסְתִּים בְּגוּיָה, בְּסִתִּימוּ בְּרִזָּא דְּרִזִּין, וְאִיתַחְזִי ו"ו בְּלַחֲדוּדִי, כְּמֵאן דְּאִישְׁתַּלִּילוּ מִכְּלָא. וּכְדִין אִיהוּ זַמִּין וְאַתַּקְשֵׁר לְגַבִּיהּ דְּנוֹקְבָא. וְעַל דָּא זַמִּין אֵת ו"ו, בְּרִזָּא דְּשָׁמָא קְדִישָׁא, לְאַחְזָאָה כְּלָא. וְקִיּוּמָא ה"א בְּתַרְאָה שְׁלִימָא וּמְלִיָּא כְּמָא דַּאֲתַחְזִי. זַכָּאָה אִיהוּ חוּלְקִיָּה, מֵאן דְּעָאל וּנְפַק, וְיַדַּע אֲוֹרַחִין וּשְׁבִילִין בְּרִזָּא דְּמַהִימְנוּתָא, לְאַשְׁתַּמוּדַעָא לְמֵאֲרִיָּה, זַכָּאָה אִיהוּ בְּעֵלְמָא הַדִּין וּבְעֵלְמָא דַּאֲתִי.

דְּיוֹקְנָא דַּאֲתִי ו"ד, נְקוּדָא קְדַמְאָה דְּסֻלְקָא בְּמַחְשְׁבָה, וְאַסְתִּים וְלֹא יְדִיעַ, הִיא נְקוּדָא קִיּוּמָא בְּסִתִּימָא דְּמַחְשְׁבָה, בְּגִין דְּלֹא אֲתַפְשֵׁט כְּלָל, וְלֹא יְדִיעַ לָאֵן אֲוֹרַחָא הִיא, וּלְאֵן אֲזֵלַת, וּמֵאֵן אִיהוּ, וּמֵאֵן נְפָקָא. וְעַל דָּא כְּלָהוּ קִיּוּמִין לְבַר בְּהִיא נְקוּדָה, דְּקִיּוּמָא בְּרַעוּ דְּמַחְשְׁבָה, דְּלֹא אֲתִידַע כְּלָל.

וְאִיהוּ נְקוּדָה דְּקִיּוּמָא בְּאֵת ה"א עֵילְאָה, דְּקִיּוּמָא עַל כָּל אֵינוּן שִׁית סְמִכִין דְּקֵאמְרִין, וְאֵינוּן חֲמֵשׁ כְּדֵקֵאמְרִין, וְאֵינוּן פְּלִיאוֹת. וְעַל דָּא אִיקְרִי רִזָּא דָּא פְּלָא. וְאוֹת

לְשָׁאֵל וּלְהַפִּיר, שְׁכַתּוּב (שם) פִּי שָׁאֵל נָא לְיָמִים רִאשׁוֹנִים, וְזוּ הַשְׁאֵלָה הִרְאשׁוּנָה, שְׁיַפִּיר הָאָדָם אֵת רַבּוּנּוּ, שְׁזוּהִי רֵאשִׁית הַכֹּל, וְאֵז הוּא הַסּוּד שֶׁל אֶלְ"ף, הִרְאשִׁית שְׁעוּמַדַּת לְכָל הָאוֹתִיּוֹת.

וּבְזַמֵּן שְׁעוּמַד לְהַזְדוּג אֵל הַנְּקֻבָה בְּסוּד הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ, עוֹמֵד בְּסוּד שֶׁל ו"ו וְנִשְׁלָם מִן הַכֹּל, וְלֹא נִרְאִים רַק הַגּוּף לְבַדּוֹ, וְהַכֹּל נִקְשֵׁר עִם הַנְּקֻבָה, זְרוּעַ אַחַת תַּחַת הִרְאֵשׁ, וְאַחַת שְׁמַחְבֵּקַת אוֹתָהּ.

וְעַל כֵּן אֵין נִרְאוֹת בְּאוֹת ו"ו יְרֻכִים, וְהָהוּא שֶׁל הַרְקִיעַ הַכֹּל נִסְתַּר בְּתוֹכוֹ, בְּסִתְרָא בְּסוּד הַסּוּדוֹת, וְנִרְאִים ו"ו לְבַדּוֹ, כְּמִי שְׁנִתְפַּשְׁטוּ מִן הַכֹּל, וְאֵז הוּא מְזַמֵּן וְנִקְשֵׁר אֵל הַנְּקֻבָה, וְעַל כֵּן מְזַמְנַת הָאוֹת ו"ו בְּסוּד הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ לְהִרְאוֹת הַכֹּל. וְעוּמַדַּת ה"א אַחֲרוּנָה שְׁלֵמָה וּמְלֵאָה כְּמוֹ שְׁרָאוּי. אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שֶׁל מִי שְׁנִכְנַס וְיָצָא, וְיודַע הַדְּרָכִים וְהַשְּׁבִילִים בְּסוּד הָאֲמוּנָה לְהַפִּיר אֵת רַבּוּנּוֹ. אֲשֶׁרִי בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

הַדְּרִיזִין שֶׁל הָאוֹת יו"ד, הַנְּקֻבָה הִרְאשׁוּנָה שְׁעֵלְתָהּ בְּמַחְשְׁבָה, וְנִסְתַּרָה וְלֹא יְדוּעָה, הַנְּקֻבָה הַזֶּה עוּמַדַּת בְּסִתְרָא הַמַּחְשְׁבָה, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הִתְפַּשְׁטָה כְּלָל, וְלֹא יְדוּעַ לְאֵינוּן דְּרַף הִיא וּלְאֵן הוֹלֶכֶת, וּמֵאִיפָה הִיא, וּמֵאִיפָה יָצְאָה. וְעַל כֵּן כָּלֵם עוּמַדִּים בַּחוּץ בְּאוֹתָהּ הַנְּקֻבָה, שְׁעוּמַדַּת בְּרִצּוֹן הַמַּחְשְׁבָה שֶׁלֹּא נוֹדַעָה כְּלָל.

וְהִיא הַנְּקֻבָה שְׁעוּמַדַּת בְּאוֹת ה"א הַעֲלִיּוּנָה שְׁעוּמַדַּת עַל כָּל אוֹתָם שֶׁשֶׁה הַעֲמוּדִים שְׁאֲמַרְנוּ, וְהֵם חֲמֵשׁ כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ, וְהֵם פְּלִיאוֹת, וְלָכֵן נִקְרָא הַסּוּד הַזֶּה

פלא, והאות אֶלֶף עולה פֶּאן, וכאן הכל אות פלאות, והרי בארנו.

וְכַד אֵלֶּוּ הַעֲמוּדִים וְכֹל אֵלֶּוּ הַמְרַכְּבוֹת שְׁאֲמַרְנוּ, כְּשֶׁעוֹלָה ה"א הַחֲרוּנָה לְהַקְשֵׁר עִם הָאוֹת וְא"ו, אוֹתָן הַמְרַכְּבוֹת שְׁלֵה פְרוּשׁוֹת עַל הַנְּקֻבָּה כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ, וְכֹל אוֹתָן הַמְרַכְּבוֹת שְׁלֵא (שְׁלֵה) פְלוּלוֹת בְּאוֹתָן הַמְרַכְּבוֹת הַעֲלִיּוֹנוֹת, כֵּלֶן מְכֻסּוֹת סְבִיב הַנְּקֻבָּה.

הַסּוּד הַזֶּה, כְּשֶׁהַנְּקֻבָּה לֹא נִקְשְׁרַת לְזָכֵר, מְכֻסָּה אוֹתָהּ קְלִפָּה אַחַת חֲזָקָה שְׁמִסְתִּירָה אוֹרָה, וְכִשְׁנֻקְשְׁרַת בְּזָכֵר, מְכֻסּוֹת אוֹתָהּ כֹּל אוֹתָן הַמְרַכְּבוֹת הַעֲלִיּוֹנוֹת וְהַתְּחַתּוֹנוֹת, הֵן קְלִפָּה קְדוּשָׁה שְׁמְכֻסּוֹת אוֹתָהּ, וּמִתְלַבֶּשֶׁת בָּהֶם, וְהִיא נִקְשְׁרַת עִם הָאוֹת ו"ו.

לְמַעַרְבָּה נּוֹסַעַת עִם ה"א, שֶׁהַנְּקֻדָּה הַעֲלִיּוֹנָה נִסְתַּרְת בְּתוֹכָהּ. וְכִשְׁהִיא נוֹטֶלֶת אוֹתָם וְכֹלֶם בָּהּ, אִז כָּלֶם נַעֲשִׂים כְּמוֹ זֶה כ. וּמִסְתִּיר הַנְּקֻדָּה הַעֲלִיּוֹנָה שְׁקִימַת בְּאֲמֻצֵּעַ, שְׁהִיא ו"ו שְׁהוֹלֶכֶת בַּעֲגוּל, לַעֲשׂוֹת גּוּף לְהַסְתִּיר הַנְּקֻדָּה הַזֶּה.

כְּמוֹ (שְׁה"א) הַאֲחֵרֶת עוֹשֶׂה גּוּף עִם אוֹתָהּ הַמְרַכְּבוֹת שְׁלֵה, וְהִיא הַנְּקֻדָּה שְׁעוֹמֶדֶת בְּאֲמֻצֵּעַ, וְאִז נִקְרָאת ה"א, כִּף גַּם הָאוֹת הַזֶּה הַסּוּד שֶׁל ו"ו, הֵם הַגּוּף, וְעוֹמְדִים בְּסוּד זֶה, וְהַנְּקֻדָּה הַזֶּה בְּאֲמֻצֵּעַ. וּמִשׁוּם כִּף הַכֹּל אֶחָד, וְהַנְּקֻדָּה הַעֲלִיּוֹנָה הַזֶּה נִקְרָאת חֲכָמָה עֲלִיּוֹנָה, וְהַנְּקֻדָּה הַתְּחַתּוֹנָה הַזֶּה נִקְרָאת חֲכָמָה תְּחַתּוֹנָה, חֲכָמָה קְטָנָה. וְהֵה"א הַזֶּה, וְהֵה"א הַזֶּה, רַק שֶׁהַנְּקֻדָּה הַזֶּה נִרְשְׁמַת בְּרִאשׁוֹנָה בְּלִבְדָּה.

וְנֻקְדָּה אַחַת עֲלִיּוֹנָה שְׁעוֹמֶדֶת עַל תְּשֻׁעָה עֲמוּדִים, כְּמוֹ שְׁבִאֲרָנוּ. אֵלֶּוּ לֹא נִקְרָאִים בְּשֻׁמוֹת, רַק

אֶלֶף סֶלְקָא הָכָא. וְהָכָא כֹּלָא אוֹת פְּלָאוֹת. וְהָא אוֹקִימָנָא.

וְכַד אֵלֶּוּ סְמִכִין, וְכֹל אֵלֶּוּ רְתִיכִין דְקֶאֱמַרְן, כֹּד סֶלְקָא ה"א בְּתַרְאָה, לְאַתְקֶשְׂרָא בְּאַת וְא"ו, אֵינּוּן רְתִיכִין דִּילָהּ פְּרִישָׁן עַל נוֹקְבָא כְּדֶקֶאֱמַרְן, וְכֹל אֵינּוּן רְתִיכִין דְלֵא (ג"ל דִּילָהּ) כְּלִילָן בְּאֵינּוּן רְתִיכִין עֵילְאִין, כְּלֵהוּ חֲפִיִין בְּסַחְרָנָא דְנוֹקְבָא.

רְזָא דָא, כֹּד נוֹקְבָא לֹא אַתְקֶשְׂרַת בְּדְכוּרָא, חֲפִיא לָהּ חַד קְלִיפָה תְּקִיפָא דְסִתִּים נְהוּרָה. וְכֹד אַתְקֶשְׂרַת בְּדְכוּרָא, חֲפִיִין לָהּ כֹּל הַגִּי רְתִיכִין עֵילְאִין וְתַתְּאִין, אֵינּוּן קְלִיפָה קְדִישָׁא דְחֲפִיִין לָהּ, וְאַתְלַבֶּשֶׁת בָּהּ, וְהִיא אַתְקֶשְׂרַת בְּאַת ו"ו.

עֵילְאָה נְטֻלָּא בְּה"א, דְנִקְוּדָה עֵילְאָה סִתִּים בְּגוּוּה. וְכֹד אֵיהִי נְטֻלָּא לוֹן, וְכֹלְהוּ בָּהּ, כְּדִין אֵיתְעֵבִידוּ כְּלֵהוּ, כְּגוּוֹנָא דָא. כ (ג"א) וְאַסְתִּים נְקוּדָה עֵילְאָה דְקִימָא בְּאֲמֻצֵּעִיתָא, דְאֵיהוּ ו"ו דְאֶזְלָא בְּעִיגוּלָא, לְמַעַבְד גּוּפָא לְאַסְתֵּמָא לְהֵאִי נְקוּדָה.

כְּגוּוֹנָא (ג"א דְה"א) אַחְרָא, עֵבִיד גּוּפָא בְּאֵינּוּן רְתִיכִין דִּילָהּ, וְאֵיהִי נְקוּדָא דְקִימָא בְּאֲמֻצֵּעִיתָא, וְכִדִּין אֵיקְרִי ה"א. הָכִי נְמִי הֵאִי אֶת רְזָא דו"ו, אֵינּוּן גּוּפָא, וְקִימָא בְּרְזָא דָא, וְהֵאִי נְקוּדָה בְּאֲמֻצֵּעִיתָא, וּבְגִין כִּף כֹּלָא חַד. וְהֵאִי נְקוּדָה עֵילְאָה, אֵיקְרִי חֲכָמָה עֵילְאָה. וְהֵאִי נְקוּדָה תְּתָאָה, אֵיקְרִי חֲכָמָה תְּתָאָה, חֲכָמָה זְעִירָא. וְהֵאִי ה"א, וְהֵאִי ה"א, בְּר דְהֵאִי נְקוּדָה (דְּע"א) אַתְרִישִׁים בְּקֶדְמִיתָא בְּלַחֲוּדָאָה.

וְנְקוּדָה חַד עֵילְאָה, דְקִימָא עַל תְּשֻׁעָה סְמִכִין, כְּמָא דְאוֹקִימָנָא. אֵלֶּוּ לֹא אֵיקְרוּן בְּשֻׁמָּהֶן, בְּר בְּאֵינּוּן רְתִיכִין דִּילְהוֹן. אֲבָל הַגִּי

תשעה, נפקי מגו בוצינא, ואתרשימו תחותי דיו"ד.

ואינון ט' נקודין, דאתפשטן בכל אתון. בגין דכל אתון נפקין מן יו"ד, באינון שבילין דילה. וכמא דאתון נפקין מן יו"ד, הכי ניקודין. וכלהו הגי נקודין תשע, נפקין מאינון תשע.

ואף על גב דאמרן, דהגי תשע אינון תחותיה דיו"ד, עליה דיו"ד אינון. אבל אינון סמכין לה, ואינון רתיכין לתשעה אחרנין, דאינון רזא דאין סוף, וכלהו קיימין ליו"ד. וכל הגי דלתתא, אסתימו, ואהדרו להאי נקודה. על דא כל יומין.

בראשית

תא חזי, כמה אית לון לבני נשא לאסתמרא מחוביהון, ולאשתדלא ברעותא דמאריהון. דהא אינון שבעה זכאין דהווי בישראל, דאתתקפו ביה בקודשא ברין הוא בלבא שלים, ואינון שבעה סמכין דעלמא ממש. ביומיהון, אתגבר בעלמא ימינא על שמאלא. וישראל על שאר עמין.

ובין דאשתלימו אינון, קמו מסטרא דשמאלא שבעה בתי דינין ממש, דכלהו עובדי עבודה זרה, כמה דאתערו חבריאי, דלא חרבה ארץ ישראל, עד דפלחו שבע בתי דינין עבודה זרה, ודאתו מנהון. ואלין אינון: ירבעם בן נבט. ובעשא בן אחיה. ואחאב בן עמרי. ויהוא בן נמשי. ופקח בן רמליהו. ומנחם בן גדי. והושע בן אלה. הדא הוא דכתיב, (ירמיהו טו ט) אומללה יולדת השבעה. דא ארעא קדישא, דאולידת לון.

תא חזי, כד ברא לא עביד רעותא דאבוי, על אימיה רמיא לאלקאה ליה, ולדברא ליה

באותן המרכבות שלהם, אבל התשעה הללו יוצאים מתוך המאור, ונרשמים תחת היו"ד. ואותן תשע נקודות שמתפשטות בכל האותיות, משום שכל האותיות יוצאות מן יו"ד באותם השבילים שלה, וכמו שהאותיות יוצאות מן יו"ד, כך הנקודות, וכל הנקודות הללו התשע, יוצאות מאותם תשע.

ואף על גב שאמרנו שהתשע הללו הם תחת היו"ד, הם על היו"ד, אבל הם תומכים אותה, והם מרכבות לט' אחרות, שהם סוד האין סוף, וכלם עומדים ליו"ד, וכל אלה שלמטה נסתרו וחסרו לנקדה הזו, על זה כל הקימים.

בא וראה, כמה יש לאנשים להשמר מחטאייהם ולהתעסק ברצון רבונם, שהרי שבעה צדיקים שהיו בישראל, שהחזיקו בקדוש ברוף הוא בלב שלם, והם שבעת עמודי עולם ממש. בימיהם התגבר בעולם הימין על השמאל, וישראל על שאר העמים.

וכיון שהם נשלמו, קמו מצד שמאל שבעה בתי דינים ממש, שכלם עובדי עבודה זרה, כמו שהעירו החכמים, שלא חרבה ארץ ישראל עד שעבדו שבעה בתי דינים עבודה זרה, ומי שבאו מהם. ואלו הם: ירבעם בן נבט, ובעשא בן אחיה, ואחאב בן עמרי, ויהוא בן נמשי, ופקח בן רמליהו, ומנחם בן גדי, והושע בן אלה. זהו שכתוב (ירמיה טו ט) אמללה יולדת השבעה, זו הארץ הקדושה שילדה אותם.

בא וראה, כשבן לא עושה רצון אביו, על אמו מטל להלקותו

בארח מישר, הדא הוא

וּלְהִנְהִיגוּ בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, זֶהוּ שְׁפָתוֹב (משלי לא, א) דְּבָרֵי לְמוֹאֵל בֶּן מִשָּׂא אֲשֶׁר יִסְרְתוּ אִמּוֹ. מַה זֶה אִמּוֹ? וְדָאֵי בַת שֶׁבַע אִם שְׁלֹמֶה, וְלֹא אֲבִיו. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהִיא נִתְמַנְתָּה עַל הַבֵּית, וְכָל הַגְּזוּזִים וְכָל כְּלֵי הַקֶּרֶב נִמְסְרוּ בְּיָדָהּ, וְהִיא רוֹצֵה לְהִנְהִיג אֶת בְּנֵיהּ בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, שִׁיעֲשׂוּ אֶת רִצּוֹן הַמֶּלֶךְ. וְעַל שֶׁהִיא לֹא הִנְהִיגָה אֶת הַשֶּׁבַע הַלְלוּ בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל וְלֹא הִלְקַתָּה אוֹתָם, הַסְתּוֹבְבוּ לְצַד שְׂמָאל, וְשִׁלַּט הַשְּׂמָאל עַל הַיָּמִין וְהִלְכָה עִמָּהֶם בְּגִלּוֹת. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (ירמיה טו, ט) אֲמַלְלָה יְלִדֹת הַשֶּׁבַע.

בֹּא וְרֵא, הֲרֵאשׁוֹן שְׁהִיָּה בְּהֵם, שֶׁהוּא יִרְבְּעֵם, הַעִיר בְּעוֹלָם אֶת צַד הַשְּׂמָאל וְעֵשָׂה שְׁנֵי עֲגָלִים, שְׁהִי הַעֲגָל הוּא מֵהַצַּד שֶׁל שׂוֹר, שֶׁהוּא בְּשְׂמָאל. וְמַה שְׁהִי - שְׁנִים. הַסּוּד שֶׁל שְׁנֵי כַחוֹת הַשְּׂמָאל בָּאוּ מִמֶּנּוּ. אִז הַתְּחִילָה הַלְבָּנָה לְהַפְגֵם, עַד שֶׁנִּשְׁלְמוּ אוֹתָם הוּא שְׂמָאל. כִּיּוֹן שֶׁבֶּא הוֹשַׁע בֶּן אֵלֶּה, אִז נִפְגְּמָה הַלְבָּנָה, וְגָלוּ יִשְׂרָאֵל וּשְׁכִינָה עִמָּהֶם.

מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׁכַנְסַת יִשְׂרָאֵל עוֹלָה בְּשֶׁבַע, וּבְשֶׁבַע יוֹרְדַת, בְּשֶׁבַע נִשְׁלַמְתָּ וּבְשֶׁבַע נִפְגְּמַת. בְּשֶׁבַע נִשְׁלַמְתָּ, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ בְּסוּד הָאֲמוֹנָה. וְהַצְדִּיקִים הָאֲחוּזִים בָּהּ, אֲבָרְהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב יוֹסֵף מִשָּׂה אַהֲרֹן דָּוִד. בְּשֶׁבַע נִפְגְּמַת, הַשֶּׁבַע בְּתֵי הַדִּין הַלְלוּ, וְגִרְשָׁה מֵהָאָרֶץ הַקְדוּשָׁה.

שְׁהִי שְׁנִים עֶשֶׂר בְּנִים רְשָׁעִים הָיוּ לָהֶם לְאוֹתָם ז' בְּתֵי דִין, וְאִז אוֹתָם עֲמוּדִים שְׁלֹמְעֵלָה נִשְׁבְּרוּ, אוֹתָם י"ב שְׁבָטִים שְׁסָבִיב הַשְּׁכִינָה, וְיִשְׂרָאֵל הִלְכוּ בְּגִלּוֹת. אֵלֶּה יְהוּדָה שְׁחָפוּ לוֹ, עַד עֲשָׂרָה.

דְּכַתִּיב, (משלי לא א) דְּבָרֵי לְמוֹאֵל מְלֶךְ מִשָּׂא אֲשֶׁר יִסְרְתוּ אִמּוֹ. מֵאֵי אִמּוֹ. וְדָאֵי בַת שֶׁבַע אִם שְׁלֹמֶה. וְלֹא אֲבִיו. מֵאֵי טַעְמָא. בְּגִין דְּאִיְהִי אֲתַפְקֵדָא עַל בֵּיתָא, וְכָל גְּנִיזִין, וְכָל מְאֵנֵי קְרָבָא בִּידָהּ אֲתַמְסְרוּ, וְאִיְהִי בְּעֵינָא לְדַבְּרָא בְּנֵהָ בְּאַרְחַ מִיִּשְׂרָאֵל, דִּיעֲבִדוּן רְעוּתָא דְּמִלְפָּא. וְעַל דְּאִיְהִי לֹא דְבִרְתָּ לְהַנִּי שֶׁבַע בְּאַרְחַ מִיִּשְׂרָאֵל, וְלֹא אֲלָקַת לְהוֹן, אֲסַתְּחִירוּ לְסַטְרָא דְּשְׂמָאלָא, וְשִׁלְטָא שְׂמָאלָא עַל יְמִינָא, וְאַזְלַת עִמָּהוֹן בְּגִלּוֹתָא. הֲדָא הוּא דְכַתִּיב, דְכַתִּיב (שם) אוֹמְלָלָה יוֹלְדֹת הַשֶּׁבַע.

תָּא חֲזִי, קְדַמָּה דִּהוּה בְּהוּ דְּאִיְהוּ יִרְבְּעֵם, אֲתַעַר בְּעֲלָמָא סַטְרָא דְּשְׂמָאלָא, וְעַבְד תְּרִין עֲגָלִין דְּהָא עֲגָלָא מִסַּטְרָא דְּשׂוֹר אִיְהוּ, דְּאִיְהוּ בְּשְׂמָאלָא. וְמַה דְּהוּוּ תְּרִי. רְזָא דְּתְרֵי חִילִין דְּשְׂמָאלָא אֲתֵי מִיְנֵיהּ. כְּדִין שְׂרִיאַת סִיְהָרָא לְאַתְּפַגְמָא, עַד דְּאַשְׁתְּלִימוּ אִינוֹן שֶׁבַע מִסַּטְרָא דְּשְׂמָאלָא. כִּיּוֹן דְּאֲתֵי הוֹשַׁע בֶּן אֵלֶּה, כְּדִין אֲתַפְּגִימַת סִיְהָרָא, וְגָלוּ יִשְׂרָאֵל, וּשְׁכִינְתָּא עִמָּהוֹן.

מֵאֵי טַעְמָא. בְּגִין דְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, בְּשֶׁבַע סְלִיקַת, וּבְשֶׁבַע נִחְתַת, בְּשֶׁבַע אֲשַׁתְּלִימַת, וּבְשֶׁבַע אֲתַפְּגִימַת. בְּשֶׁבַע אֲשַׁתְּלִימַת, כְּדָאוּקִימְנָא בְּרְזָא דְּמַהִימְנוּתָא, וְזַפְאִין דְּאַחֲדִין בָּהּ, אֲבָרְהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב יוֹסֵף מִשָּׂה אַהֲרֹן דָּוִד. בְּשֶׁבַע אֲתַפְּגִימַת הַנִּי שֶׁבַע בְּתֵי דִינִין וְאַתְּתְרַכַת מֵאַרְעָא קְדִישָׁא.

דְּהָא תְּרִיסַר בְּנִין רְשָׁעִין הָיוּ לְהוּ, לְאִינוֹן שֶׁבַע בְּתֵי דִינִין. וּכְדִין אִינוֹן תְּרִיסַר סְמִכִין דְּלַעֲיָלָא אֲתַבְּרוּ, אִינוֹן תְּרִיסַר שְׁבָטִין דְּסַתְרָנֵי שְׁכִינְתָּא, וְאַזְלוּ יִשְׂרָאֵל בְּגִלּוֹתָא. אֵלֶּה יְהוּדָה דְּאוּרִיכוּ לֵיהּ, עַד עֲשָׂרָה.

תא חזי, עד דהווי בירושלים לתתא, עשרה מלכין רשיעין, לא אתחרבת, ולא אסתלק קודשא ברין הוא מינה, ומירושלים דלעילא, דאיהי עשיראה, ושביעאה אתקריאת. (ואינון עשרה מלכין דלעילא, דאיהי עשיראה, ושביעאה אתקריאת) ואינון עשרה מלכין דלתתא: רחבעם. אביה. יהורם. אחזיהו. אחז. מנשה. אמון. יהואחז. יהויקים. יהויכין. וכד הוה עשיראה דבהו ביש ולא אתדבק באורייתא, פדין יהיב אתרא לסטרא דשמאלא, לשלטאה עליה, ועל ירושלים. וכדין שכינתא איסתלקת, וישראל דהווי בירושלים גלו. על דא פתיב (ירמיהו ו ד) אוי לנו פי פנה היום, דא הוא חסד עילאה, דאיקרי יום. פי ינטו צללי ערב, דא רזא דשמאלא, דשרי לשלטאה, דהא מהכא אתי חילא לסטרא דשמאלא.

תא חזי, שלמה באמצעיתא איהו, בין סטרא דימינא לסטרא דשמאלא, וחקמתא דיליה אסתלקת ברזא דימינא, ברזא דמהימנותא, על כל בני עלמא. דהא אימיה אוליפת ליה, וביומוי קיימא סיהרא באשלמותא. בגין דא פתיב, (מ"א ה א) ויחפם מפל האדם דאתבני בי מקדשא.

ובסוף יומוי, שריא סיהרא לאתפגמא, וכדין פתיב, (שם יא ו) ויעש שלמה הרע בעיני ה', ולא מלא אחרי ה' פדוד אביו. לא מלא דייקא, לא אשלים מה דאיהו הוי ליה לאשלמא פלא פתר דוד, דאיהו מאינון שבעה סמכין, ולא מלייא סיהרא, אלא דאיתפגים. בגין כך, לא מנינן ליה, לא עם אינון שבעה זפאין סמכין דעלמא, ולא עם אינון דמרדו במאריהון, אלא איהו

בא וראה, עד שהיו בירושלים למטה, עשרה מלכים רשעים לא נחרבה ולא הסתלק הקדוש ברוך הוא ממנה, ומירושלים של מעלה, שהיא עשירית, ונקראת שביעית, (והם עשרה מלכים שלמעלה, שהיא עשירית, ונקראת שביעית) והם עשרה המלכים שלמטה: רחבעם, אביה, יהורם, אחזיהו, אחז, מנשה, אמון, יהואחז, יהויקים, יהויכין. וכשהיה העשירי שבהם רע ולא נדבק בתורה, אז נתן מקום לצד השמאל לשלט עליו ועל ירושלים, ואז הסתלקה השכינה, וישראל שהיו בירושלים גלו. על כן פתוב (ירמיהו ו ד) אוי לנו פי פנה יום, זהו החסד העליון שנקרא יום. פי ינטו צללי ערב, זה סוד השמאל, שהתחיל לשלט, שהרי מפאן בא הפח לצד השמאל.

בא וראה, שלמה הוא באמצע, בין צד הימין לצד השמאל, וחקמתו עלתה בסוד הימין, בסוד האמונה, על כל בני העולם, שהרי אמו למדה אותו, ובימיו עמדה הלבנה בשלמות. משום כך פתוב ויחפם מפל האדם, שגבנה בית המקדש.

ובסוף ימיו התחילה הלבנה להפגם, ואז פתוב ויעש שלמה הרע בעיני ה', ולא מלא אחרי ה' פדוד אביו. לא מלא דיקא, לא השלים מה שהיה לו להשלים הפל אחרי דוד, שהוא מאותם שבעת העמודים, ולא מלא הלבנה, אלא שגפגמה.

משום כך לא מונים אותו, לא עם שבעה צדיקים עמודי עולם, ולא עם אותם שמרדו ברבונם, אלא הוא באמצע. מצד הימין שלם, ומצד השמאל פגום.

באמצעיתא, מסטרא דימינא שלים, ומסטרא דשמאלא פגים.

משום כף פתוב (מלכים-א' יא, יא) קרע אקרע את הממלכה, זה הסוד שהמלך קרע את בגדי מלכותו, שהרי הממלכה היא על שלמה, ואמו נקראת, וזו בת שבע, ונתתיה לעבדך. משום כף פתוב (משלי ל, כב-כג) תחת עבד פי ימלך, ושפחה פי תירש גברתה. בא וראה, לעבד הזה לא נתנה מלכות, אלא מפאן. זהו שפתוב ונתתיה לעבדך, ואז התחילה השפחה לשלט.

בא וראה, בהתחלה פתוב קרע, ואחר כך אקרע. קרע מעט, שנקרע ממילא, משום שאותה שעה התחילה הלכנה להפגם, ואחר כך אקרע, שהתכססה בגלות, ועתיד הקדוש ברוך הוא להשיב השכינה למקומה ואת ישראל למקומם, ולהפריע מאותם שמצד שמאל שהציקו להם. זהו שפתוב (עובדיה א, כ) ועלו מושיעים בהר ציון לשפט. ועלו מושיעים - צדיק, כנסת ישראל. בהר ציון - סוד הימין. לשפט את הר עשו - סוד של השמאל. בא וראה, הנה הזה, לשון של חזק הוא, אותם ההרים למעלה, ואלו הצדיקים שאחוזים בכנסת ישראל. ונקראים הר ציון אותם הרים המקיפים את ירושלים, משום שהם מציינים ואומרים זה עם זה בצד היחוד, לשפט את הר עשו, שקטרגו המקטרג מצד השמאל. באותו זמן (שם) והיתה לה' המלוכה. בראשונה נקראת ממלכה, משום שהיניקה לשני צדדים, לזמין ולשמאל, ועכשו נקראת מלוכה, משום שמיניקה את הימין. זהו שפתוב (הושע ב, כב) וארשתיה לי לעולם, ומשום שגלות אינה לעולם, שהרי ישבה בגלות.

בא וראה שסמך לו (זכריה יד) והיה

בגין כף פתוב (מ"א א יא) קרוע אקרע את הממלכה, דא רזא, דמלכא בזע פורפירא דיליה, דהא ממלכה עליה דשלמה היא, ואמיה איקרי, ודא בת שבע. (שם) ונתתיה לעבדך. בגין כף פתוב, (משלי ל כב) תחת עבד פי ימלך ושפחה פי תירש גברתה. תא חזי, האי עבד לא אתיהיב ליה מלכות, אלא מהכא, הדא הוא דכתיב, ונתתיה לעבדך, וכדין שריא שפחה לשלטאה.

תא חזי, בקדמיתא פתיב קרוע, וילכתר אקרע. קרוע זעיר, דאיתקרע ממילא, בגין דההוא שעתא שרייא סיהרא לאתפגמא. וילכתר אקרע, דאתפסיא בגלותא. וזמין קודשא בריה הוא לאתבא שכינתא לאתראה, ולישראל לאתרייהו, ולא תפריע מאינון דסטרא דשמאלא דעאקו לון. הדא הוא דכתיב, (עובדיה א כא) ועלו מושיעים בהר ציון לשפט. ועלו מושיעים: צדיק, וכנסת ישראל. בהר ציון: רזא דמינא. לשפט את הר עשו: רזא דשמאלא.

תא חזי האי הר לישנא דתקיפו הוא. אינון הרים לעילא ואלין צדיקים דאחידן בכנסת ישראל ואקרון הר ציון הרים דסחרני ירושלים בגין דאינון מצויינין ואמרינן האי להאי בסטרא דיחודא לשפוט את הר עשו דקטריגו מקטרגא מסטרא דשמאלא בההוא זמנא (עובדיה א) והיתה ליי המלוכה. בקדמיתא אקרי ממלכה בגין דינקא לתרין סטרינן לימינא ולשמאלא. והשתא מלוכה אקרי בגין דינקא לימינא. הדא הוא דכתיב (הושע ב) וארשתיה לי לעולם. ובגין דגלותא לאו לעולם הוא דהא יתבא בגלותא.

תא חזי דסמיה ליה (זכריה יד) והיה יי למלך על

כָּל הָאֶרֶץ בְּיוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וְשִׁמוֹ אֶחָד
בְּגִין דְּעַד הַשְּׁתֵּא פִּד יִשְׂרָאֵל בְּגִלּוּתָא שְׂכִינְתָּא
עִמָּהוֹן וּמִלְפָּא בְּלֵא מְטְרוֹנִיתָא לְאוּ מִלְפָּא
אִיהוּ. אָבֵל הַהוּא זְמַנָּא וְהָיָה יְיָ לְמַלְךְ עַל כָּל
הָאֶרֶץ בְּיוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וְשִׁמוֹ אֶחָד,
פִּד אֲתִדְבַקְתָּ שְׂכִינְתָּא בְּצַדִּיק כְּדִין הוּא יַחֲוֵדָא
דְּהָכִי אוּלְפִנָּא בְּרָזָא דְקָרִית שְׁמַע דְּבַעֵי בְרַן
נָשׁ לִיחֲדָא לְמֵאֲרִיָּה וּלְקִשְׂרָא קִשְׂרִין
דְּמֵהִימְנוּתָא בְּרַעוּתָא דְלִבָּא.

וְכַד מְטִי לְאַחַד אַבְעֵי לִיָּה לְכוּנָא בְּא' סְתִימָא
עֲתִיקָא (ס"א עמיקא) דְּכִלְא וְח' תְּמַנְיָא דְרִגִין
עֲלֵאִין מִחֲכָמָה עֲלָאָה עַד צַדִּיק. וְד' רַבְתָּא
אֲתִדְבַקוּתָא דְפְנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל דְאִיָּה חוּלְקִיָּה
דְדוּד דְאֶקְרִי עֲנִי וְאֶבִּיּוֹן פִּד אֲתִדְבַקְתָּ לְאִינוּן
דְרִגִין דְלַעֲלִילָא דְרַמִּיזִין בְּא"ח. כְּדִין אִיָּה
רַבְתָּא וְעֲלֵמָא כּוּלִיָּה נְיִק מִינָהּ וְאִינוּן שְׂדִים
דְאִינוּן (שיר השירים ח') כְּמַגְדְּלוֹת אַז הָיִיתִי בְּעֵינָיו
כְּמוֹצָאֵת שְׁלוֹם.

תָּא חֲזִי הָאִי קָרָא עַל פְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל אֲתִמַּר פִּד
אִיָּה בְּגִלּוּתָא עִם בְּנָהָא בִּין אוּמִין דְעֲלֵמָא
אֶקְרִי זַעֲרָא הָדָא הוּא דְכְּתִיב (שם) אַחֹת לָנוּ
קְטָנָה וְעַד יִשְׂרָאֵל אֲתִדְבְּרוּ בְּאוּרִייתָא וְאֶזְלִין
בְּאַרְחָ קְשׁוּט כְּדִין אֲתִמְלִיָּא וְשְׁלוֹם אֲתַחֲבַר
בְּהוּ. אֲתִיבַת אִיָּה וְאִמַּרְתָּ אֲנִי חוּמָה וְשְׂדֵי
כְּמַגְדְּלוֹת.

בְּתַהוּא זְמַנָּא דְאֲתַחֲבַר עִמִּי א"ז וְשְׁלוֹם"ס. א'
רָזָא דְעֲתִיקָא קְדִישָׁא דְכִלְא, ז' שְׁבַע
דְרִגִין וְשְׁלוֹם"ס דְאֶקְרִי צַדִּיק בִּין דְהֵנִי דְרִגִין
מִתְחַבְּרִין כְּדִין א"ז הָיִיתִי בְּעֵינָיו כְּמוֹצָאֵת
שְׁלוֹם. וּמֵאֵן עֵינִין. אִינוּן שְׁבַע דְרִגִין דְאֶקְרוּן
עֵינֵי יְיָ, פְּנֵי יְיָ, וְכְדִין שְׁלָמָא לְעֲלֵמָא וְשְׂרִיָּא
טִיבֵי דְעֲתִיקָא בְּאַתְרֵי דְדְּכַר וְנוֹקְבָא וּבְגִין כְּךָ
פְּקַד מִשָּׁה בְּאוּרִייתָא וְאִמַּר (דברים ו') שְׁמַע

ה' לְמַלְךְ עַל כָּל הָאֶרֶץ בְּיוֹם הַהוּא
יִהְיֶה ה' אֶחָד וְשִׁמוֹ אֶחָד. מִשׁוּם
שְׂעַד עַכְשָׁו, כְּשִׂישְׂרָאֵל בְּגִלּוּת,
שְׂכִינָה עִמָּהֶם, וּמִלְךְ בְּלֵי גְבִירָה
אִינוּ מִלְךְ. אָבֵל אוּתוּ הַזְּמַן, וְהָיָה
ה' לְמַלְךְ עַל כָּל הָאֶרֶץ בְּיוֹם הַהוּא
יִהְיֶה ה' אֶחָד וְשִׁמוֹ אֶחָד.
כְּשִׁנְדְבַקְתָּ הַשְׂכִּינָה עִם צַדִּיק, וְאִז
הוּא הִיחֹד. שְׂפָךְ לְמַדְנֵי בְּסוּד
שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, שְׂצַרִיף אָדָם
לִיחֹד אֶת רְבוּנוּ וְלִקְשֵׁר אֶת קִשְׂרֵי
הָאִמוּנָה בְּרִצּוֹן הַלֵּב.

וּבְשִׁמְנֵי לְאַחַד, צַרִיף לְכוּן בְּא'
- הַנְּסִתָּר הַעֲתִיק (העמק) שֶׁל הַפֶּל,
וְח' - שְׁמוּנָה דְרִגּוֹת עֲלִינוּת,
מִחֲכָמָה הַעֲלִינוּת עַד צַדִּיק. וְד'
רַבְתֵּי - הַתְּדַבְּקוֹת שֶׁל כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵיא חֲלָקוֹ שֶׁל דְּוּד,
שְׁנַקְרָא עֲנִי וְאֶבִּיּוֹן. כְּשִׁנְדְבַקְתָּ
לְאוּתֵן דְרִגּוֹת שְׁלַמְעֵלָה שְׂרַמּוּזוֹת
בְּא"ח, אֲזִי הֵיא גְדוּלָה, וְכָל
הָעוֹלָם יוֹנֵק מִמֶּנָּה. וְאוּתָם שְׂדִים,
שֶׁהֵם כְּמַגְדְּלוֹת (שיר ח), אִז הָיִיתִי
בְּעֵינָיו כְּמוֹצָאֵת שְׁלוֹם.

בְּא' וְרָאָה, הַפְּסוּק הַזֶּה נֶאֱמַר עַל
כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁהֵיא בְּגִלּוּת עִם
בְּנֵיהּ בִּין אֲמוֹת הָעוֹלָם נִקְרְאֵת
קְטָנָה, זֶהוּ שְׂפָתוֹב (שם) אַחֹת לָנוּ
קְטָנָה. וּכְשִׂישְׂרָאֵל מְנַהֲגִים
בַּתּוֹרָה וְהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, אִז
מִתְמַלֵּאת, וְשְׁלוֹם מִתְחַבֵּר בָּהֶם.
מְשִׁיבָה הֵיא וְאוּמַרְתָּ, אֲנִי חוּמָה
וְשְׂדֵי כְּמַגְדְּלוֹת.

בְּאוּתוּ הַזְּמַן שֶׁהִתְחַבֵּר עִמִּי א"ז,
וְשְׁלוֹם"ס. א' - הַסוּד שֶׁל הַעֲתִיק
הַקְּדוּשׁ שֶׁל הַפֶּל. ז' - שְׁבַע
הַדְרִגּוֹת, וְשְׁלוֹם - שְׁנַקְרָא צַדִּיק.
בִּין שֶׁהַדְרִגּוֹת הֵלְלוּ מִתְחַבְּרוֹת,
אֲזִי א"ז הָיִיתִי בְּעֵינָיו כְּמוֹצָאֵת
שְׁלוֹם. וּמֵי הַעֵינִים? אוּתָם שְׁבַע
הַדְרִגּוֹת שְׁנַקְרָאוּ עֵינֵי ה', פְּנֵי ה',
וְאִז שְׁלוֹם לְעוֹלָם, וְשׁוֹרָה הַטּוֹב
שֶׁל הַעֲתִיק בְּמָקוֹם שֶׁל הַזְּכָר
וְהַנְּקֵבָה, וּמִשׁוּם כְּךָ צִוָּה מִשָּׁה

בתורה ואמר (דברים) שמע ישראל
ה' אלקינו ה' אחד, לקשר את כל
קשרי האמונה.

בא וראה, כל המאריך באחד,
מאריכים לו ימיו ושנותיו. מה
הטעם? משום שהוא המקום
שכל הימים והשנים של העולם
תלויים בו, בסוד אותן הדרגות
שרמוזות באחד, והם עשרה,
וכלם אחד, והתעוררו בו
החברים ואמרו בדל"ת, ויפה,
משום שהמקום הזה הוא של
דל"ת, ואין לה אור משלה, וצריך
אדם להאריך בה ולהמשיך לה
ברכות מאותם ששת הצדדים,
ששת הבנים העליונים על ידי
הצדיק. ואותם ששת הצדדים
רמוזים בח' בסוד של שמונה.
ששת אלו ושנים למעלה, חכמה
ובינה האבא והאמא להוסיף
ולהכלילם למעלה ולתת להם
ברכות מאבא ואמא העליונה,
שקרי אין שורה הטוב של העתיק
אלא במקום שלם, במקום
שנמצאים זכר ונקבה. זהו
שפתוב (שיר) צאינה וראינה בנות
ציון במלך שלמה וגו', ביום
חתנתו וגו'. ביום חתנתו דוקא.
ועל כן אמרו, ובלבד שלא יחטף
בחי"ת, אלא צריך להמשיך
ברכות מהמקום העליון של הכל,
ולהריק לאותם ששת הבנים,
ואחר כך לבת הזו, שאין לה
ירשה בבית אביה ואמה אלא
הבן הזה. ומכאן למדנו שבן
יורש את האבא והאמא, והבת
לא. אלא שיש לה מזונות מן הבן,
אלא צריך להאריך בדל"ת הזו.
ושם אומרים, כמה צריך אדם
להאריך בה? כשעור שימליך
אותה למעלה ולמטה ולארבע
זויות העולם. הסוד של ששת
הצדדים העליונים, שכלם
אותם ימים ושנים עליונים מוסרים

ישראל יי אלהינו יי אחד. לקשרא כולהו
קשרין דמהימנותא.

תא חזי, כל המאריך באחד מאריכין לו ימיו
ושנותיו. מאי טעמא בגין דאיהו אתר
דכל יומין ושנין דעלמא ביה תליין ברזא
דאינון דרגין דרמיזין באחד ואינון עשרה
וכלהו חד ואתערו ביה חבריא ואמרו בדל"ת
ושפיר. בגין דהאי אתרא דדל"ת היא ולית
לה נהורא מדיליה. ובעי בר נש לארכא בה
ולאמשכא לה ברכאן מאינון שית סטרין שית
בנין עלאין על ידי דצדיק ואינון שית סטרין
רמיזין בח' ברזא דתמנייא.

שית אלין ותרין לעילא חכמה ובינה אבא
ואימא לאוספא ולאכללא להו לעילא,
ולמיהב להו ברכאן מאבא ואימא עלאה. דהא
לא שרייא טיבו דעתיקא אלא באתר דשלים,
באתר דאשתפח דכר וניקבא. הדא הוא
דכתיב, (שיר השירים ג) צאינה וראינה בנות ציון
במלך שלמה וגו' ביום חתונתו וגו'. ביום
חתונתו דייקא. ועל דא אמרו ובלבד שלא
יחטוף בחי"ת אלא בעי לאמשכא ברכאן
מאתר עלאה דכולא. ולארכא באינון שית
בנין. לבתר להאי בת דלית לה אחסנא בבית
אבוה ואימא אלא האי ברא. ומכאן אוליפנא
דברא ירית לאבא ולאימא וברתא לא, אלא
דאית לה מזוני מן ברא אלא בעי לארכא בהאי
דל"ת.

ותמן אמרי כמה בעי בר נש לארכא בה,
כשיעורא דימליך יתה לעילא ולתתא
ולארבע זוויין דעלמא, רזא דשית סטרין
עלאין דכלהו יתחברון עמה ולא יתפרשון
לעלמין. וכד בר נש מאריך בהאי כל אינון
יתחברו עמה ולא יפרדו לעולמים, וכשאדם מאריך בזה, כל

יזמין ושנין עלאין מוסרין ברבאן על רישיה
 וקדשא ברין הוא קרי ליה (ישעיה מ"ט) ויאמר לי
 עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.

תא חזי פללא דאורייתא בהאי קרא רמיזין
 וכללא דכל אינון אמירן דאתברי בהון
 עלמא באחד רמיזין הדא הוא דכתיב, (איוב כ"ג)
 והוא באחד ומי ישיבנו ונפשו אותה ויעש.
 ובהון אתברי עלמא ועל דא תנינן בעשרה
 מאמרות נברא העולם וכו' ואוקימנא דכולהו
 עשרה וכלהו פלילן בקרא קדמא דאורייתא :

(דף פ ע"א)

בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ,
 ראשי תיבות אהו"ה, דביה
 אתבריו שמיא וארעא. א"ה, ביה אתבריו
 שמיא. ו"ה, ביה אתבריא את ארעא, וכל מה
 דאית בה. והוא יהיב תיאובתא בכל אילנין
 ועשבין די בארעא. והוא מה דאמרו, אין לך
 עשב ועשב מלמטה שאין עליו מלאך
 מלמעלה שמפה אותו ואומר לו גדל. שנאמר
 (איוב לח לג) הידעת חקות שמים אם תשטרן
 בארץ.

תא חזי, פתיב ויקרא אלהים לאור יום, וכתיב
 וירא אלהים את האור פי טוב, דהאי אור
 דלתתא, פד נהיר, נהיר מחילא דאתיהיב ליה
 מטוב דלעילא.

ובגין כך מנין ימות החמה שלש מאות וחמשה
 וששים, תשעה וארבעין שבועין מנהון,
 לקביל האי דרגא דצדיק, דאיקרי טוב, ואיהי
 שביעי, ויניק מניה האי שמשא דלתתא, שבע
 שבועין שבע זמנין, לקבל שבע שבועין שבע
 זמנין, דאיהו יניק מאימא עילאה, דאיקרי
 יובל. ולקבלא שני יובל דלתתא.

אשתארו משלש מאות וחמשה וששים תרין

ברכות על ראשו, והקדוש ברוך
 הוא קורא לו (ישעיה מט) ויאמר לי
 עבדי אתה ישראל אשר בך
 אתפאר.

בא וראה, פלל התורה רמזים
 בפסוק הזה, והכלל של כל אותם
 אמירות שבהם נברא העולם,
 באחד רמזים. זהו שכתוב (איוב
 כג) והוא באחד ומי ישיבנו ונפשו
 אותה ויעש, ובהם נברא העולם.
 ועל זה שנינו, בעשרה מאמרות
 נברא העולם וכו', ובארנו שכלם
 עשרה, וכלם פלולים בפסוק
 הראשון שבתורה.

בראשית ברא אלהים את
 השמים ואת הארץ, ראשי תבות
 אהו"ה, שבו נבראו שמים וארץ.
 א"ה בו נבראו השמים, ו"ה בו
 נבראה הארץ וכל מה שיש בה,
 והוא נתן תשוקה בכל האילנות
 והעשבים שבארץ. והוא מה
 שאמרו אין לך עשב ועשב
 מלמטה שאין עליו מלאך
 מלמעלה שמפה אותו ואומר לו
 גדל, שנאמר (איוב לח) הידעת חקות
 שמים אם תשטרן משטרן בארץ.
 בא וראה, כתוב (בראשית א, ה)
 ויקרא אלהים לאור יום, וכתוב
 (שם ב) וירא אלהים את האור פי
 טוב, שכשמאיר האור הזה
 שלמטה, מאיר מהכח שנתן לו
 מהטוב שלמעלה.

ומשום כך מנין ימות החמה שלש
 מאות וששים וחמשה, ארבעים
 ותשעה שבועות מהם פנגד
 הדרגה הזו של צדיק שנקרא
 טוב, והיא שביעי, ויניק ממנה
 השמש הזה שלמטה שבעה
 שבועות שבע פעמים, פנגד
 שבעה שבועות שבע פעמים
 שהוא יניק מהאם העליונה
 שנקראת יובל, וכנגד שני היובל
 שלמטה.

נשארו משלש מאות וששים

וְעֶשְׂרִין יוֹמִין, לְקַבֵּל תְּרִין וְעֶשְׂרִין אֲתוֹן
 דְּאוֹרֵייתָא, דְּעֵלְמָא תַּתְּאָה אֲתַקִּיִּים עַלִּיהוּ,
 דְּהָא צְדִיק דְּלַעִילָא תוֹרָה שְׁבַכְתָּב אִיתְקָרִי.
 וְכַד אֲשַׁתְּלִימוּ אִינוּן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה
 וְשָׁשִׁים יוֹמִין, תְּיִיבִין תְּנַיִינוֹת לְקַבְּלָא מֵהָא
 דְּרָגָא דְטוֹב, דְּהָא דְרָגָא, וְכֹל אִינוּן שְׁבַע
 דְּרָגִין עֵילְאִין, תְּיִיבִין תְּנַיִינוֹת לְקַבְּלָא מִן אִימָא
 עֵלְאָה.

וְהָא דְרָגָא דְעֶשְׂרִי דְשִׁלְטָא בְּלִילְיָא, יִנְקָא
 מֵהָא דְרָגָא דְאִיתְקָרִי (שְׂכִינְתָא תַּתְּאָה דִּינְקָא
 מַחֲוָא) צְדִיק. וּבְגִין דְּהָהוּא צְדִיק אֲמַלִּי לָהּ
 מֵהֵנָהוּ תַּפְּנוּקִין עֵילְאִין, וְיִנְקָא מִנִּיהּ, אִיקְרִי
 סִיחְרָא. דְּכַמְּה דְּהָא סִיחְרָא תַּתְּאָה, לִית לָהּ
 נְהוּרָא מְגַרְמָה, אֲלָא מָאִי דְאֲתִיְהִיב לָהּ מִן
 שְׁמַשָּׁא. הָכִי נְמִי הָהוּא דְרָגָא דְלַעִילָא.

וְהָא דְרָגָא אִיקְרִי יִמָּא דְחֲכַמְתָּא לַעִילָא,
 וְקִימִי תְרִיסַר שְׁבַטִין עֵילְאִין קְדִישִׁין.
 תְּלַתָּא לְצַפּוֹנָא. וְתְלַתָּא לְדְרוֹמָא. וְתְלַתָּא
 לְמַעְרָבָא. וְתְלַתָּא לְמִדְיַנְחָא. וְהָא יִמָּא
 דְחֲכַמְתָּא עַלִּיהוּ. וְלְקַבְּלִיהוֹן לְתַתָּא, תְרִיסַר
 שְׁבַטִין, קִימִין סַחְרָנִי מְדַבְּחָא, כִּי הָאִי גְוּוֹנָא.
 וְלְקַבֵּל הָאִי דְרָגָא, עֵבֵד שְׁלֵמָה יִמָּא לְתַתָּא,
 (מ"א ז כה) עוֹמֵד עַל שְׁנַיִם עֶשֶׂר בְּקָר.

וְהָא יִמָּא דְלַעִילָא, מָאִי טַעֲמָא אִיקְרִי יָם.
 אֲלָא בְּגִין הָהוּא דְרָגָא דְצְדִיק, דְאֲמַלִּי
 לְהָאִי יָם, אִיקְרִי יוֹם, דְכַתִּיב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים
 לְאוֹר יוֹם. וְכַתִּיב (תהלים צז יא) אוֹר זָרַע לְצְדִיק.
 וְהָא נְהִיר בְּרִזָּא דו"ו דְשִׁמָּא קְדִישָׁא, דְבִיָּה
 אֲמַלִּי לְהָאִי יָם, דְאִיקְרִי ה"א תַּתְּאָה, בְּתַרְאָה
 דְשִׁמָּא קְדִישָׁא.

הַרְא הוּא דְכַתִּיב, (קהלת א ז) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים
 אֶל הַיָּם. כָּל: דָּא דְרָגָא דְצְדִיק, דְאִיקְרִי
 כ"ל, בְּגִין דְכֹל תַּפְּנוּקִין מִנִּיהּ נִפְקִין. הַנְּחָלִים:

וַחֲמִשָּׁה עֶשְׂרִים וְשָׁנַיִם יָמִים,
 כְּנִגְדַּ עֶשְׂרִים וְשָׁנַיִם אוֹתִיוֹת שֶׁל
 הַתּוֹרָה שֶׁהָעוֹלָם הִתְחַתָּן עוֹמֵד
 עֲלֵיהֶם, שֶׁהָרִי הַצְּדִיק שֶׁלְמַעַלָּה
 נִקְרָא תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב, וְכִשְׁנִשְׁלְמוּ
 אוֹתָם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁשִׁים וַחֲמִשָּׁה
 יָמִים, שְׁבַע שְׁנֵי לְקַבֵּל מֵהַדְרָגָה
 הַזֶּה שֶׁל טוֹב, שֶׁהַדְרָגָה הַזֶּה וְכֹל
 אוֹתָן שְׁבַע דְרָגוֹת עֵלְיוֹנוֹת, שְׁבַע
 שְׁנֵי לְקַבֵּל מִן הָאֵם הָעֵלְיוֹנָה.
 וְהַדְרָגָה הַזֶּה שֶׁל הַלְּבָנָה שֶׁשׁוֹלֵטָת
 בְּלִילָהּ, יוֹנְקָת מֵהַדְרָגָה הַזֶּה

שְׁנִינְקָרָא (שְׂכִינְתָא תַּתְּוֹנָה שְׁיוֹנְקָת מֵאוֹתוֹ)
 צְדִיק, וּמְשׁוּם שְׁאוֹתוֹ הַצְּדִיק
 מְמַלָּא אוֹתָהּ מֵאוֹתָם הַתַּפְּנוּקִים
 הָעֵלְיוֹנִים וְיוֹנֵק מִמֶּנָּה, נִקְרָא
 לְבָנָה, שֶׁכִּמוֹ שֶׁהַלְּבָנָה הִתְחַתָּוֹנָה
 הַזֶּה אֵין לָהּ אוֹר מַעְצָמָה אֲלָא מֵה
 שְׁנִתָּן לָהּ מִן הַשֶּׁמֶשׁ, כִּי גַם אוֹתָהּ
 הַדְרָגָה שֶׁלְמַעַלָּה.

וְהַדְרָגָה הַזֶּה נִקְרָא יָם הַחֲכָמָה
 לְמַעַלָּה, וְעוֹמְדִים שְׁנַיִם עֶשֶׂר
 שְׁבַטִים עֵלְיוֹנִים קְדוֹשִׁים, שְׁלֹשָׁה
 לְצַפּוֹן, וְשְׁלֹשָׁה לְדְרוֹם, וְשְׁלֹשָׁה
 לְמַעְרָב, וְשְׁלֹשָׁה לְמִזְרַח, וְיָם
 הַחֲכָמָה הַזֶּה עַלִּיהֶם, וְכַנְּגִידִם
 לְמַטָּה שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבַטִים
 עוֹמְדִים סְבִיב הַמְּזֻבַּח כְּמוֹ זֶה.
 וְכַנְּגִיד הַדְרָגָה הַזֶּה עֲשֵׂה שְׁלֵמָה יָם
 לְמַטָּה, עוֹמֵד עַל שְׁנַיִם עֶשֶׂר בְּקָר.
 וְהַיָּם הַזֶּה שֶׁלְמַעַלָּה, מֵהַ טַעֲמִים
 נִקְרָא יָם? אֲלָא מְשׁוּם אוֹתָהּ
 דְרָגָה שֶׁל צְדִיק שֶׁמְמַלָּאת אֶת
 הַיָּם הַזֶּה נִקְרָא יוֹם, שֶׁכַּתוּב

(בראשית א. ה) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר
 יוֹם, וְכַתוּב (תהלים צז יא) אוֹר זָרַע
 לְצְדִיק, וְזֶה מֵאִיר בְּסוּד שֶׁל ו'ו
 שֶׁל הַשֶּׁם הַקְּדוֹשׁ, שְׁבוּ מְמַלָּא אֶת
 הַיָּם הַזֶּה, שְׁנִינְקָרָא ה"א תַּתְּוֹנָה
 הַאֲחֵרוֹנָה שֶׁבְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ.

וְהוּא שְׁכַתוּב (קהלת א. ז) כָּל הַנְּחָלִים
 הוֹלְכִים אֶל הַיָּם. כָּל - זֶה הַדְרָגָה
 שֶׁל צְדִיק, שְׁנִינְקָרָא כ"ל, מְשׁוּם
 שֶׁכֹּל הַתַּפְּנוּקִים יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ.

אינון חמש דרגין, דעמיה הולכים אל היס, לממלי לה.

והאי דרגא איקרי בת שבע, וכד נהיר האי צדיק להאי דרגא, ברזא דשבע שבועין שבע זמנין, כדין שמשא תפאה נהיר, ברזא דשבע שבועין שבע זמנין לסיהרא.

בגין כך, שנת הלכנה שלש מאות חמשה וחמשים יומין. תשעה וארבעין שבועין מנהון, לקביל האי דרגא שביעאה, וימא עילאה דנהרא מצדיק, בתשעה וארבעין שבועין נהורין עלאין, (נ"א שנת הלכנה כמה סגי (נ"א הוי)

שנה וימין מ"ט שבועין מנהון לקבל ההוא דרגא ימא דלעילא, לקבלא מיניה) אשתארו תריסר יומין לחושפון שנה. לקביל תריסר שבטין דסחרני האי ימא, למטר מטרת משכנא, בתריסר תרעין עלאין, דאית בירושלים עלאה. ומאורחא דאנון תרעין, ינקין אינון שבטין, מאימא תפאה, כל חד לסטריה, כדחזי ליה, הדא הוא דכתיב, (יחזקאל מח לא) שער יהודה אחד.

ועל דא כתיב, (ישעיה מג ז) כל הנקרא בשמי, דא דרגא דצדיק, דנהיר בחילא דשמיה. ולכבודי בראתיו, לאנהרא לההוא אתר דאקרי כבודי בראתיו. ודא ימא דחכמתא, דאקרי כבוד ה', דאתגלי במשכנא. יצרתיו, דא רזא דיום דלתתא, דאיהו לקבל כל דלעילא. ועל דא כתיב, (שם מה ז) יוצר אור. והאי צדיק לעילא לא כתיב ביה יצירה, עד דאיתגלי עבידתיה לתתא, ונהיר עלמא תפאה מניה.

אף עשיתיו, דא סיהרא לתתא, הדא הוא דכתיב, (שם) ובורא חשך. כד איתחברו, כדין עושה שלום, שלמא לעלמא. הדא הוא דכתיב, ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. כדין כשהתחברו, אז עושה שלום, שלום לעולם. זהו שכתוב (בראשית א, ה) ויהי ערב ויהי בקר יום

הנחלים - אותם חמש דרגות שעמו הולכים אל היס למלא אותה.

והדרגה הזו נקראת בת שבע, וכשמאיר הצדיק הזה לדרגה הזו, בסוד של שבעה שבועות שבע פעמים, אז השמש התחתון מאיר בסוד של שבעה שבועות שבע פעמים ללכנה.

משום כך שנת הלכנה שלש מאות חמשים וחמשה ימים. ארבעים ותשעה שבועות מהם כנגד הדרגה השביעית הזו, היס העליון שמאיר מצדיק בארבעים ותשעה שבועות אורות עליונים.

(שנת הלכנה כמה הרבה (הוא) שנה ימים ארבעים ותשעה שבועות, מהם כנגד אותה דרגת היס שלמעלה לקבל ממנו) וישארו שנים עשר ימים לחשבון שנה, כנגד שנים עשר שבטים שפוכבים את היס הזה, לשמר משמרת המשכן בשנים עשר שערים עליונים שיש בירושלים העליונה. ומדרך אותם השערים יונקים אותם השבטים מאמא התחתונה, כל אחד לצדו כראוי לו. זהו שכתוב (יחזקאל מח) שער יהודה אחד.

ועל כן כתיב (ישעיה מג ז) כל הנקרא בשמי, זו הדרגה של צדיק שמאיר בכח של שמו. ולכבודי בראתיו, להאיר לאותו המקום שנקרא כבוד בראתיו, וזה ים החכמה, שנקרא כבוד ה', שנתגלה במשכן. יצרתיו, זהו הסוד של היס שלמטה, שהוא כנגד כל שלמעלה, ועל זה כתיב (שם מה ז) יוצר אור. והצדיק הזה למעלה לא כתיב בו יצירה, עד שנתגלה מעשהו למטה, ומאיר העולם התחתון ממנו.

אף עשיתיו, זו הלכנה למטה, זהו שכתוב (שם) ובורא חשך. (בראשית א, ה) ויהי ערב ויהי בקר יום

אחד, אז היחוד שלמעלה, היחוד שלמטה, שלום למעלה, שלום למטה.

כמו זה יוסף למטה, שהוא אחוז בצדיק שלמעלה, כשנשאל למטה הוסיף שלום בכל העולמות ובכל הימים העליונים. כתוב פאן (שם לט, י) ויהי כדברה אל יוסף יום יום, וכתוב שם (תהלים סח, י) ברוך ה' יום יום, כשלא שמע לה יום יום, אז הימים העליונים בשלום וברכה בכל העולמות.

ויאמר ה' אמתה את האדם אשר בראתי מעל פני האדמה (בראשית ג, ז), להוציא האדם שלמעלה. ואם תאמר אדם שלמטה לבדו? לא להוציא כלל, משום שאין עומד זה בלי זה.

ואלמר הא חכמה הסתומה של הכל, הכל נתקן כמו מראש. זהו שכתוב (משלי ת, יב) אני חכמה שכנתי ערמה. אל תקרי שכנתי, אלא שכנתי, ואלמלא זה אין העולם עומד. זהו שכתוב (שם ג, ט) ה' בחכמה יסד ארץ, וכתוב (בראשית ג, ז) ונח מצא חן בעיני ה'. ויורד בדמותו פצלמו ויקרא את שמו שת. למדנו מכאן, שאחרים לא היו בדמותו, וזהו בדמותו פצלמו, נעשה בתקון הגוף ובתקון הנפש בדרך ישרה פראוי. בא וראה, הנחש הטיל זקמא בחה, ואותה זקמא היתה מכשפת במעיה ולא יכל להצטיר.

משום שטרם חטא אדם, היו אותיות הא"ב מתקנות בו ומצטירים בו פעולם הזה, פיין שהגיע לכ"ף שהתקנו זכר ונקבה בחיבות בגן, והמלאכים העליונים לפניהם, ומיד הרע לסמא"ל ברקיע, ויגרד רכוב על נחש קשה, ונראה לפניו מיד התעכבו (התערבו) האותיות.

יחודא לעילא, יחודא לתתא, שלמא לעילא שלמא לתתא.

בגוונא דא, יוסף לתתא, דהוא אחיד בצדיק דלעילא, בד אישתלים לתתא, אוסיף שלמא בכלהו עלמין, ובכל יומין עילאין. כתיב הכא, (בראשית לט, י) ויהי כדברה אל יוסף יום יום, וכתוב התם, (תהלים סח, י) ברוך ה' יום יום. בד לא שמע לה יום יום, פדין יומין עילאין בשלמא וברכתא בכלהו עלמין (ע"כ מצאתי).

ויאמר ה' אמתה את האדם אשר בראתי מעל פני האדמה. לאפקא אדם דלעילא, ואי תימא אדם דלתתא בלחודוי. לאו לאפקא פלל, משום דלא קיים דא בלא דא.

ואלמר חכמה סתימאה דכלא, פלא אתתקן פמרישא, הדא הוא דכתיב, (משלי ח, יב) אני חכמה שכנתי ערמה. אל תקרי שכנתי, אלא שכנתי. ואלמלא האי, לא קאים עלמא, הדא הוא דכתיב, (שם ג, יט) ה' בחכמה יסד ארץ. וכתוב ונח מצא חן בעיני ה'.

ויורד בדמותו פצלמו ויקרא את שמו שת, אוליפנא מהכא, דאחרנין לא הוו בדיוקנא דיליה, ודא הוא בדמותו פצלמו, אתעביד כתיקונא דגופא, וכתיקונא דנפשא, באורח מישר פדקא יאות. תא חזי, נחש אטיל זוהמא בחה, וזהו זהו זקמא מכשפשא הוה במעיה, ולא יכיל לאצטיירא.

בגין דעד לא חטא אדם, הוי אתון דאלפא ביתא מתתקנון ביה, ומתצטירין ביה בהאי עלמא, פיין דמטא לכ"ף דאתתקנו דכר ונוקבא, בחביבו בגנתא, ומלאכי עילאי קמיהו, ומיד אבאיש לסמא"ל ברקיעא, ונחת רכיב על נחש תקיף, ואתחזי קמיה, מיד אתעכבו (אתערבו) אתון.

וּבְרִין אֶתְחַבֵּר סמא"ל בַּהֲהוּא נַחֵשׁ, וְאֶתְעַבְדוּ
 חָד, וְנִטְלוּ אֶתְוּוֹן, וְעַבְדוּ מִתְמָן וְלֵהֲלֹאָה
 אוּמְנוּתָא בִישָׂא, בְּאַתְוּוֹן צ"ד צי"ד, וְהֵינְנוּ
 צ"ץ, וְצָדוּ לֹוֹן בְּפִתּוּיָא בִישָׂא, וְעַבְדוּ
 אוּמְנוּתָא יִתִיר בְּאַתְוּוֹן ק"ר, (דף פ"ב ע"ב) אוּמְנוּתָא
 דְשִׁקְרָא, בְּגִין דְאֶהֱדְרוּ לְאַתְהַפְכָּא אֶתְוּוֹן
 בְּאוּמְנוּתָא בִישָׂא, קו"ף דְלֹא יָכִיל לְקַיְימָא,
 דְלִית לִיה רַגְלִין, פְּקוּפָא קָמִי בְנֵי נֶשְׂא לִית
 לִיה קִיּוּמָא. רי"ש רַע. אֲלִין אֶתְהַפְּכוּ
 בְּאוּמְנוּתָא בִישָׂא, עַד דְנַפְלִי אָדָם וְאִיתְתִּיה.
 וּבְאַלִין אֶתְוּוֹן ק"ר אוּלִידוּ בְנִין, וְלֹא בְקִיּוּמָא.
 זוּהֵמָא דְנַחֵשׁ דְאֶשְׁתְּאִיב בְּתוּה,
 מַהֲהוּא זוּהֵמָא אֶתְלִיד קִין. וּבְגִין כֶּף אֶשְׁתַּכַּח
 קְטוּלָא, בְּגִין דְנַחֵשׁ אוּמְנוּתָא דִילִיה קְטוּלָא
 הוּא, וְאֶתְעַכְּבוּ אֶתְוּוֹן עַד הַכָּא.

בְּשַׁעְתָּא דְתַב אָדָם בְּתוּבָתָא, וְאֶהֱדֵר
 כְּמִלְקַדְמִין לְשִׁמְשָׂא בְנוּקְבִיָּה, מַה
 פְּתִיב, וְיוּלֵד בְּדַמּוּתוֹ פְּצֻלְמוֹ, דְדָא הוּא
 מִתִּיקוּנָא דְגוּפָא וְרוּחָא פְּדָקָא יָאוּת, וּכְתִיב
 (קהלת ח יד) יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, וְאֶהֱדְרוּ
 אֶתְוּוֹן לְשִׁירוּתָא דְשִׁי"ן תִּיו, דְכְתִיב כִּי שֵׁת לִי
 אֱלֹהִים זֶרַע אַחֵר תַּחַת הֶבֶל. שֵׁת הָוָה בְּצֻלָם
 וּדְמוּת. דְקַדְמָאֵי לָאו הָכִי, וּמַהֲכָא אֶתְבְּנֵי
 עֲלֵמָא בְּגוּוּנָא אַחְרָא דְאַלְפָא בֵּיתָא, קִינָן
 מַהֲלֵלְאֵל יֵרֵד, אֶתְוּוֹסָף אֶת נ לְתַקְנָא עֲקִימָא.
 סְהוּרָא דְעֲלֵמָא, בְּשִׁבְע קְטָרִין סְגֻלְגֻלִין. שְׁבַע
 אֶרְצוֹת אֵינּוּן, דָּא לְעִילָא מִן דָּא. כְּמָא
 דְאֵינּוּן שְׁבַע רְקִיעִין, דָּא לְעִילָא מִן דָּא.
 וְאֵינּוּן: אֶרֶץ. אֲדָמָה. אֶרְקָא. גֵּיא. נְשִׂיָה. צִיָּה.
 תַּבֵּל. לְעִילָא מִפְּלָהוּ, תַּבֵּל, דְכְתִיב (תהלים ט ט)
 וְהוּא יִשְׁפֹט תַּבֵּל בְּצֻדָק.

כִּר נִפְק אָדָם מִגְּנֻתָא דְעֵדֶן, וְאֶתְתַּרְךָ מִתְמָן,
 אֶתְרַמִּי לְהֵהוּא אֶתְר דְאִיקְרִי אֶרֶץ. דְאִיהוּ

אִז הֶתְחַבֵּר סמאל עם אוֹתוֹ נַחֵשׁ
 וְנַעֲשׂוּ אַחַד, וְנִטְלוּ הָאוּתִיּוֹת,
 וְעֲשׂוּ מִשָּׁם וְהִלְאָה אֲמִנוּת רַעָה
 בְּאוּתִיּוֹת צ"ד צי"ד, וְהֵינְנוּ צ"ץ,
 וְצָדוּ אוֹתָם בְּפִתּוּי רַע, וְעֲשׂוּ
 אֲמִנוּת יִתְרָה בְּאוּתִיּוֹת ק"ר,
 אֲמִנוּת שֶׁל שִׁקְר, מִשּׁוּם שְׁחִזְרוּ
 הָאוּתִיּוֹת לְהִתְהַפֵּף בְּאֲמִנוּת רַעָה,
 קו"ף שֶׁלָּא יָכִיל לְעַמֵּד, שְׂאִין לָהּ
 רַגְלִים, פְּקוּף בְּפִנֵי אָדָם, אִין לָהּ
 קִיּוּם. רי"ש רַע. אֵלוֹ הֶתְהַפְּכוּ
 בְּאֲמִנוּת רַעָה, עַד שֶׁנִּפְּלוּ אָדָם
 וְאֶשְׁתּוּ.

וּבְאַלִין הָאוּתִיּוֹת ק"ר הוּלִידוּ
 בְּנִים, וְלֹא בְקִיּוּם. זִהְמַת הַנַּחֵשׁ
 שֶׁנִּשְׂאָכָה לְתוּה, מֵאוּתָהּ זִהְמָא
 נוֹלַד קִין, וּמִשּׁוּם כֶּף נִמְצָא רוּצַח,
 מִשּׁוּם שֶׁאֲמִנוּת הַנַּחֵשׁ הִיא
 רְצִיחָה, וְהֶתְעַרְבוּ הָאוּתִיּוֹת עַד
 כְּאֵן.

בְּשַׁעָה שֶׁשָׁב אָדָם בְּתוּבָהּ וְחִזַּר
 לְשִׁמְשׁ עִם נִקְבָּתוֹ כְּמוֹ מִקְדָּם, מַה
 פְּתוּב? וְיוּלֵד בְּדַמּוּתוֹ פְּצֻלְמוֹ,
 שְׁזָהוּ מִתְקוּן שֶׁל הַגּוּף וְהָרוּחַ
 כְּרְאוּי, וּכְתוּב (קהלת ח יד) יֵשׁ הֶבֶל
 אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, וְחִזְרוּ
 הָאוּתִיּוֹת לְרֵאשִׁית שֶׁל שִׁי"ן
 תִּיו, שְׁכְּתוּב (בראשית ה כה) כִּי שֵׁת
 לִי אֱלֹהִים זֶרַע אַחֵר תַּחַת הֶבֶל.
 שֵׁת הָיָה בְּצֻלָם וּדְמוּת,
 שֶׁהָרֵאשׁוּנִים אֵינָם כֶּף, וּמִכָּאֵן
 נִבְנָה הָעוֹלָם בְּגִין אַחֵר שֶׁל אֲלֵפָא
 בֵּיתָא, קִינָן מַהֲלֵלְאֵל יֵרֵד, נוֹסְפָה
 אוֹת לְתַקֵּן אֶת הָעֵקֶם.

סְהוּרוֹ שֶׁל עוֹלָם בְּשִׁבְע קְשָׁרִים
 עֲגֻלְגֻלִים, שְׁבַע אֶרְצוֹת הֵן זוֹ
 לְמַעְלָה מִזוֹ, כְּמוֹ שְׂאוּתָם שְׁבַע
 רְקִיעִים זֶה לְמַעְלָה מִזֶּה, וְהֵם:
 אֶרֶץ, אֲדָמָה, אֶרְקָא, גֵּיא, נְשִׂיָה,
 צִיָּה, תַּבֵּל. מַעַל לְכֻלָּם תַּבֵּל,
 שְׁכְּתוּב (תהלים ט ט) וְהוּא יִשְׁפֹט תַּבֵּל
 בְּצֻדָק.

כְּשִׁנְיָא אָדָם מִגֵּן עֵדֶן וְגַרֵשׁ מִשָּׁם,
 הוּא נִזְרַק לְאוּתָהּ שְׁנוּקְרָת אֶרֶץ.

שְׁהוּא מְקוּם חֲשׂוֹף, שְׁאִין שֵׁם אֹר כְּלוּם, וְלֹא מִשְׁמַשׁ כְּלוּם. כִּיּוֹן שְׁאָדָם נִכְנַס לְשֵׁם, פְּחַד פְּחַד גְּדוּל, וְלֹהֵט הַחֲרֹב הַמְתַּהַפֶּכֶת, הָיָה הָיָה לֹהֵט בְּתוֹף הַצְּדָדִים, בְּתוֹף אוֹתָהּ אֶרֶץ.

כִּיּוֹן שְׁיִצְאָה שְׁבֵת וְהִרְהַר בְּתִשׁוּבָה, הָרִים אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהִעֲלָה אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ מְקוּם שְׁנִקְרָא אֲדָמָה, שְׁפִתּוֹב (בראשית ג, כג) וְיִשְׁלַחֵהוּ ה' אֱלֹהִים מִגֵּן עֵדֶן לְעֵבֶד אֶת הָאֲדָמָה. כִּיּוֹן יֵשׁ אֹר שְׁמַאִיר, וְדַמְיוֹת שֶׁל כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת.

וְשֵׁם צִיּוּרִים שֶׁל פְּנֵי אָדָם עֲלִיוֹנִים, גְּבָרִים שְׁיִצְאוּ מֵאָדָם הַרְאֵשׁוֹן, בְּמֵאָה וּשְׁלֹשִׁים הַשָּׁנִים שֶׁהָיָה מִשְׁמַשׁ עִם רִחוּת נִקְבוֹת, וְהֵם תָּמִיד עֲצוּבִים וְאִין בְּהֵם שְׁמַחָה, וְאֵלוֹ יוֹצְאִים וּמְשׁוֹטְטִים לְעוֹלָם הַזֶּה וּמְתַהַפְּכִים לְצַד רַע וְחוֹזְרִים שָׁם, וּמְתַפְּלִים תְּפִלָּה, וּמְתַשְׁבִּים בְּמִקּוּמָם שָׁם, וְזוֹרְעִים זְרָעִים וְדוֹרְכִים וְאוֹכְלִים, וְאִין שֵׁם חֲטִים וְלֹא אַחַת מִשְׁבַּעַה מִיָּנִים שֶׁל הַתְּבוּאָה. בְּמִקּוּם הַזֶּה נוֹלְדוּ קִין וְהָבֶל.

כִּיּוֹן שְׁחָטָא קִין, הוֹרִיד אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאוֹתוֹ מְקוּם שְׁנִקְרָא אֶרֶץ, שְׁפִתּוֹב (שם יד) הֵן גְּרִשְׁתָּ אוֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה, מֵאוֹתוֹ מְקוּם שְׁנִקְרָא אֲדָמָה, וְהִיִּיתִי נֶעַ וְנָד בְּאֶרֶץ, מִשׁוּם שְׁשֵׁם נִדְחָה וְגִרְשׁ. וְהָיָה כֹּל מִצְּאֵי יִהְרָגְנִי, הִלֵּהט הַחֲרֹב הַמְתַּהַפֶּכֶת הַהִיא.

וְהָיָה פּוֹחַד וְהִרְהַר בְּתִשׁוּבָה, וְהִעֲלָה אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאֶרְקָא, וְהָיָה שָׁם, וְהוֹלִיד בְּנָיִם. וּבְאֶרְקָא יֵשׁ אֹר שְׁמַאִיר מִתּוֹף הַשְּׁמַשׁ, וְזוֹרְעִים זְרָעִים וְנוֹטְעִים אֵילָנוֹת, וְאִין שֵׁם חֲטִים וְלֹא מֵאוֹתָם שְׁבַעַה מִיָּנֵי תְבוּאָה.

גְּבָרִים עֲלִיוֹנִים וּמֵהֶם קְטָנִים. אִין

אֶתֶר חֲשִׁיף, דְּלִית תְּמִין נְהִירוֹ כְּלוּם, וְלֹא מִשְׁמַשׁ כְּלוּם, כִּיּוֹן דְּאָדָם עָאל תְּמִין, דְּחִיל דְּחִילוֹ סָגִי, וְלֹהֵט הַחֲרֹב הַמְתַּהַפֶּכֶת, הָוָה מְלַהֲטָא גּוֹ סְטָרִין, גּוֹ הַהוּא אֶרֶץ.

כִּיּוֹן דְּנִפְקַ שְׁבֵת, וְהִרְהַר בְּתִשׁוּבָה, אֲרִים לִיה קוֹדֶשָׁא בְּרִיף הוּא וְסָלִיק לִיה לְהַהוּא אֶתֶר דְּאֶקְרִי אֲדָמָה, דְּכִתִּיב וַיִּשְׁלַחֵהוּ יי' אֱלֹהִים מִגֵּן עֵדֶן לְעֵבֶד אֶת הָאֲדָמָה. בְּהֵאִי אֵית נְהִירוֹ דְּנִהִיר, וְדִיוֹקְנִין דְּכוֹכְבָא וּמְזֻלִי.

וְתִמְן צִיּוּרִין דְּבִנֵי נְשָׂא עֵילָאִין, גּוֹבְרִין דְּנִפְקוּ מֵאָדָם קְדַמְמָה, בְּמֵאָה וּתְלָתִין שָׁנִין, דְּקָא הָוָה מִשְׁמַשׁ בְּרוּחֵי נוֹקְבֵי. וְאִינוּן עֲצִיבִין תְּדִיר, וְלִית בְּהוּ חֲדוּה, וְאֵלִין מִשְׁטְטִי וְנִפְקִי לְעֵלְמָא דָּא, וּמְתַהַפְּכִין לְסְטָרָא בִישָׂא, וּמְתַהַדְרִין תְּמִין, וְצִלָּאן צְלוֹתָא, וּמְתַיִשְׁבִּין בְּדוּכְתִיָּהוּ תְּמִין. וְזָרְעִין זְרָעִין וְדוֹרְכִין וְאֶכְלִין. וְחֲטִין לִית תְּמִין, וְלֹא חַד מִשְׁבַּע זִינֵי תְבוּאָה. בְּהֵאִי אֶתֶר, אֶתְזֻלְדוּ קִין וְהָבֶל.

כִּיּוֹן דְּחָטָא קִין, אַחִית לִיה קוֹדֶשָׁא בְּרִיף הוּא, לְהַהוּא אֶתֶר דְּאֶקְרִי אֶרֶץ, דְּכִתִּיב הֵן גְּרִשְׁתָּ אוֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה, מֵהַהוּא אֶתֶר דְּאֶקְרִי אֲדָמָה. וְהִיִּיתִי נֶעַ וְנָד בְּאֶרֶץ, בְּגִין דְּתִמְן אֶתְדַחֲיָא וְאֶתְתַּרְף, וְהָיָה כֹּל מוֹצְאֵי יִהְרָגְנִי, הַהוּא לֵהֵט הַחֲרֹב הַמְתַּהַפֶּכֶת.

וְהָוָה דְּחִיל וְהִרְהַר בְּתִשׁוּבָה, וְסָלִיק לִיה קוֹדֶשָׁא בְּרִיף הוּא לְאֶרְקָא, וְהָוָה תְּמִין, וְאוֹלִיד בְּנִין. וּבְאֶרְקָא אֵית נְהִירוֹ דְּנִהִיר מִגּוֹ שְׁמַשָּׁא. וְזָרְעִין זְרָעִין, וְנוֹטְעִין אֵילָנִין, וְלִית תְּמִין חֲטִין, וְלֹא מֵאִינוּן שְׁבַע זִינֵי תְבוּאָה.

כִּי אִינוּן דְּתְּמִין, אִינוּן מִתּוֹלְדוֹת קִין, וְאִינוּן בְּתִרִין רִישִׁין, מְנַהוּן גְּבָרִין עֵילָאִין, וּמְנַהוּן

כִּי אוֹתָם שְׁשֵׁם הֵם מִתּוֹלְדוֹת קִין, וְהֵם עִם שְׁנֵי רְאִשִׁים, מֵהֶם

זְעִירִין. לִית לְהוּ דְעֵתָא שְׁלִים כְּשָׂאָר בְּנֵי נָשָׂא דְהֵכָא. זְפֵאִין אִינוּן לְזַמְנִין. וְלְזַמְנִין אֶהְדְּרִן לְסִטְרָא בִישָׂא, וּמוֹלִידִין וּמֵייתִין כְּשָׂאָר בְּנֵי נָשָׂא.

לְהֵם דְּעֵת שְׁלָמָה כְּמוֹ שְׂאָר בְּנֵי אָדָם שֶׁל כָּאָן. צְדִיקִים הֵם לְפַעְמִים, וְלְפַעְמִים חוֹזְרִים לְצַד הָרַע, וּמוֹלִידִים וּמֵתִים כְּמוֹ שְׂאָר בְּנֵי אָדָם.

אָדָם הָיָה בְּאֲדָמָה עַד שֶׁהוֹלִיד אֶת שֵׁת, וּמִשָּׁם עָלָה לְמַעְלָה, (אֲרַבַּע) דְּרָגוֹת הַקִּיּוֹף. וְעָלָה לְמָקוֹם הַזֶּה שְׁנִקְרָא תַבְל. וְהַתְּבַל הַזֶּה עָלְיוֹנָה עַל כָּל הַדְּרָגוֹת. כִּיּוֹן שֶׁעָלָה, עָלָה לְמָקוֹם בֵּית הַמְּקַדָּשׁ. שְׁנִקְרָא בְּאוֹתָם הַשְּׁמוֹת שֶׁהָיָה דְיוֹרוֹ בָּהֶם. אַרְצָא אֲדָמָה - כְּפָּ נִקְרָאת.

דְּרָגָא אָדָם שְׁלֵשָׁה מְקוֹמוֹת, גִּי"א נְשִׂי"ה צִי"ה. גִּיָּא הוּא מְקוֹם בְּמָקוֹם גָּדוֹל כְּמוֹ רַחֲב וְאֲרַף הַגִּיָּהֲנָם. בְּגִי"א וּנְשִׂי"ה וְצִי"ה הַתְּפָזְרוּ אוֹתָם שֶׁבָּנוּ אֶת הַמְּגִדָּל, וְהוֹלִידוּ שָׁם. עַל שֶׁהִרְגִּיזוּ אֶת הַמְּלִיךְ הָעֲלִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ, מִשּׁוֹם זֶה קָרַב לְאֵשׁ שְׁדוּלְקָתָא. יֵשׁ בְּנֵי אָדָם בְּכָל הַכְּבוֹד, בְּעֵשֶׂר וְעַפְרוֹת זָהָב וְאֲבָנִים יְקָרוֹת, מִי שְׁנַכְנַס לְשָׁם וְהוּא מִכָּאן מִתְּבַל, בְּחֻמְדַּת אוֹתוֹ הָעֵשֶׂר נוֹתְנִים לוֹ, וְיֹרֵד לְפַעְמִים לְמָקוֹם שְׁנִקְרָא נְשִׂיָּה, כְּדִי שִׁישְׁפַח מִשָּׁם, וְיֹרֵד לְגִיָּא הַזֶּה שֶׁלֹּא יוֹדַע הַמְּקוֹם שֶׁהוּא מִשָּׁם. גִּי"א זְהוּ בְּאֲמַצַּע שְׁלַמְעֵלָה וּמִטְּהָ, זֶה נִקְרָא גִי בֵּן הַנֶּסֶם, וְרְצוּעָה אַחַת יוֹצֵאת מִשָּׁם לְמַעְלָה לְתַבְל הַזֶּה, וְנִקְרָא אֶף כְּפָ גִי בֵּן הַנֶּסֶם, וְשָׁם פְּתַח הַגִּיָּהֲנָם. וְאוֹתָם בְּנֵי אָדָם שְׁשָׁם, מִשּׁוֹם זֶה כָּלָם יוֹדְעִים בְּכֻשְׁפִּים וְחֻמְדוֹת, וְשָׁם זוֹרְעִים וְנוֹטְעִים אֵילָנוֹת, וְאִין שָׁם חֻטִּים וְלֹא אֶחָד מִשְׁבַּעָה מֵיָנִים.

בְּנְשִׂיָּה יֵשׁ בְּנֵי אָדָם קְטוּעִים קְטֻנִּים, וְאִין לְהֵם חֻטְמִים, רַק שְׁנֵי נִקְבִים שִׁיוֹצֵאת בָּהֶם רוּחַ, וְכָל מַה שְׁעוֹשִׂים - מִיַּד מִשְׁתַּכְּחִים,

אָדָם הָיָה בְּאֲדָמָה, עַד דְּאוֹלִיד שֵׁת, וּמִתְמָן סָלִיק לְעֵילָא, (אֲרַבַּע) דְּרָגִין אֲקִיּוֹף. וְסָלִיק לְהֵאִי אֲתֵר דְּאֲקָרִי תַבְל, וְתַבְל דָּא עֵילָאָה עַל כְּלָהוּ דְּרָגִין, כִּיּוֹן דְּסָלִיק סָלִיק לְאֲתֵר בֵּי מְקַדָּשָׁא. דְּאֲקָרִי בְּאִינוּן שְׁמָהּ דְּהוּא דְּיוֹרִיָּה כְּהוּ. אַרְצָא אֲדָמָה הִכִּי אֲקָרִי.

דְּרָגָא אָדָם תְּלַת דְּוִכְתֵּי, גִּי"א נְשִׂי"ה צִי"ה. גִּיָּא אִיהוּ אֲתֵר, בְּדוּכְתָא סְגִי כְּהֵאִי פּוֹתֵיָא וְאוֹרְכָא דְּגִיָּהֲנָם. בְּגִי"א וּנְשִׂי"ה וְצִי"ה, אֲתַבְּדֵרוּ אִינוּן דְּכְנוּ מְגִדָּלָא, וְאוֹלִידוּ תְּמָן. עַל דְּאֲרַגִּיזוּ לְמַלְכָּא עֵילָאָה קְדִישָׁא, בְּגִין דָּא קָרִיב לְנוֹרָא דְּדָלִיק. אִית בְּנֵי נָשָׂא בְּכָל יְקִירוֹ, בְּעוֹתָרָא וְעַפְרוֹת זָהָב, וְאֲבָנִין יְקִירִין, מֵאֵן דְּעָאל תְּמָן וְהוּא מִהֵכָא מִתְּבַל, בְּחֻמְדֵּי דְּהוּא עוֹתָרָא יְהִבִּין לֵיהּ, וְסָלִיק לְזַמְנִין לְדוּכְתָא דְּאֲקָרִי נְשִׂיָּה, בְּגִין דִּיתְנַשִּׂי מִתְּמָן, וְנַחֲתִית לְהֵאִי גִיָּא, דְּלֹא יוֹדַע אֲתֵר דְּהוּא מִתְּמָן. גִּי"א, דָּא הוּא בְּאֲמַצְעוֹתָא דְּעֵילָא וְתַתָּא, דָּא אֲקָרִי גִי בֵּן הַנֶּסֶם, וְרְצוּעָה חָדָא נְפָקָא מִתְּמָן לְעֵילָא לְהֵאִי תַבְל, וְאֲקָרִי אוּף הִכִּי גִי בֵּן הַנֶּסֶם. וְתְּמָן פְּתַח דְּגִיָּהֲנָם. וְאִינוּן בְּנֵי אֲנָשָׂא דְּתְּמָן, בְּגִין דָּא כְּלָהוּ יוֹדְעֵי בְּחֻרְשִׁין וְחֻכְמָאן. וְתְּמָן זְרַעֵי וְנוֹטְעֵי אֵילָנִין. וְלִית תְּמָן חֻטִּין, וְלֹא חַד מִשְׁבַּעָה מֵיָנִין.

בְּנְשִׂי"ה אִית בְּנֵי נָשָׂא קְטוּעִין זְעִירִין, וְלִית לְהוֹן חוֹטְמִין, בְּרַ תְּרִין נִוְקְבִין, דְּנְפָקָא כְּהוּ רִוְחָא. וְכָל מַה דְּעַבְדִּי, מִיַּד מִשְׁתַּכְּחִי. וְעַל דָּא אִיקְרִי נְשִׂיָּה. וְזְרַעֵי וְנוֹטְעֵי

אֵילָנִין, וְלִית תַּמָּן חֲטִים, וְלֹא מִשְׁבַּע זַיִן תְּבוּאָה.

צִיָּה, הוּא אֲתֵר כְּשָׁמִיָּה, בִּיבִשְׁוֹתָא בְּכָלֵא. תַּמָּן בְּנֵי נֶשָׂא שְׁפִירָן בְּחִיזוֹ. וּמַגּוֹ דְּהֵהוּא צִיָּה, פִּד יָדְעֵי אֲתֵר דְּמִקּוּרָא דְּמִיִּין נְבָעִין, עָאֲלִין תַּמָּן. וְלִזְמַנִּין דְּסַלְקִין מַגּוֹ מִיִּין, לְהֵאֵי תַבַּל. וְאִינוּן בְּנֵי מְהִימְנוּתָא יִתִּיר מִבְּנֵי נֶשָׂא אַחֲרָנִין, וּבִינֵיהוּ דִּיּוּרִין טָבָן, וְעוּתְרָא סָגִי. וְזֵרַע זְעִיר, מַגּוֹ יִבְשׁוֹתָא דְּהֵתָם, וְנִטְעֵי אֵילָנִין וְלֹא מִצְּלִיחִין. וְתִיאוּבְתָא דְּלֵהוּן לְבְנֵי נֶשָׂא דְּהֵכָא. וּמִבְּרַחוּ לִית דְּאָכְלֵי נַהֲמָא, בַּר אֲלִין דְּהֵכָא בְּתַבַּל. דְּהָא לְעֵילָא מְפַל אֲלִין תַבַּל, דְּכָתִיב (תהלים צ"ט) וְהוּא יִשְׁפֹט תַבַּל בְּצַדִּיק. פְּגוּוֹנָא דְּכָל אֲלִין אֲרַעָאן, אֵית בְּהֵאֵי תַבַּל. וְכָל אֲלִין שְׁמָהֵן דְּאֵית בְּהוּן אוּף הָכִי, בְּגִין דְּאֵיהוּ שְׁבִיעָאָה. אֵית הָכָא אוּף הָכִי פְּגוּוֹנָא דְּהֵהוּא דּוּכְתָא דְּלִתְתָא, וְכָל אֲלִין בְּדִיּוּרִין דְּבְנֵי נֶשָׂא, מִשְׁנַיִן אֲלִין מֵאֲלִין, דְּכָתִיב (תהלים ק"ד) מַה רַבּוּ מַעֲשֵׂיךָ ה'. עַד פָּאן.

וְעַל כֵּן נִקְרְאת נְשִׂיָּה, וְזוֹרְעִים וְנוֹטְעִים אֵילָנוֹת, וְאִין שֵׁם חֲטִים וְלֹא מִשְׁבַּעַת הַמִּינִים.

צִיָּה הוּא מְקוּם כְּשָׁמוּ, בִּיבִשְׁ שֶׁל הַכֹּל. שֵׁם בְּנֵי אָדָם יָפִים לְמִרְאָה, וּמִתּוֹךְ אוֹתָהּ צִיָּה, כְּשִׂידְעִים מְקוּם שֶׁל מְקוֹר מִים נוֹבְעִים, נִכְנָסִים לְשֵׁם, וְלִפְעָמִים שְׁעוּלִים מִתּוֹךְ הַמִּים לְתַבַּל הַזֶּה. וְהֵם בְּנֵי אֲמוּנָה יוֹתֵר מִבְּנֵי אָדָם אַחֲרִים, וּבְנֵיהֶם דִּיּוּרִים טוֹבִים וְעֶשֶׂר רַב, וְזוֹרְעִים מְעַט מִתּוֹךְ הַיִּבֵּשׁ שֶׁשֵׁם, וְנוֹטְעִים אֵילָנוֹת וְלֹא מִצְּלִיחִים, וְתִשׁוּקָתָם לְבְנֵי אָדָם שֶׁל פָּאן.

וּמִבְּרַחֵם אֵין שְׁאוּכְלִים לַחֵם, פֶּרֶט לְאֵלוּ שְׁפָאן בְּתַבַּל, שְׁהָרֵי לְמַעְלָה מְפַל אֵלוּ תַבַּל, שְׁפָתוֹב וְהוּא יִשְׁפֹט תַבַּל בְּצַדִּיק. כְּמוֹ שְׁכָל אֵלוּ הָאֲרָצוֹת, יֵשׁ בְּתַבַּל הַזֶּה. וְכָל אֵלוּ הַשְּׂמוֹת יֵשׁ בְּהֵם אַף כָּף, מִשׁוּם שְׁהִיא שְׁבִיעִית. יֵשׁ פָּאן אַף כָּף כְּמוֹ שְׁאוֹתוֹ מְקוּם שְׁלִמְטָה, וְכָל אֵלוּ בְּדִיּוּרִים שֶׁל בְּנֵי אָדָם, מְשָׁנִים אֵלוּ מֵאֵלוּ, שְׁכָתוֹב (תהלים ק"ד) מַה רַבּוּ מַעֲשֵׂיךָ ה'. עַד פָּאן.

מְדַרְשׁ הַנְּעֻמָּה

שְׁנִינוּ, בְּעֶשְׂרֵה מְאֻמְרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם. רַבִּי חֲזִיא וְרַבִּי נִתָּן אוּמְרִים, בְּמֵאֲמַר אַחַד נִבְרָא, וְאִיזְהוּ? שְׁכָתוֹב (תהלים לג) בְּדַבַּר ה' שָׁמַיִם נִעֲשׂוּ. וְרַבִּי אַבָּא אָמַר, שְׁכָתוֹב (שם) כִּי הוּא אָמַר וַיְהִי הוּא צוּה וַיַּעֲמֵד. אֲמִירָה אַחַת בְּלִבְד. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, לֹא זֶה וְלֹא זֶה, אֶלָּא בָּאוֹת אַחַת נִבְרָא הָעוֹלָם, בְּלֹא אֲמִירָה. שְׁלֵמְדִינוּ, רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, אוֹת אַחַת נָטַל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִשְׁמוֹ, וּבְאוֹתָהּ הָאוֹת נִבְרָא, וְהֵינּוּ שְׁאֲמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מַהוּ שְׁכָתוֹב (שְׁמוֹת טו) מִי כִמְכָה בְּאֵלִים ה', שְׁיֻכַּל לְבַרְא אֶת הָעוֹלָם? אֶלָּא מִשְׁמַע בְּה"א נִבְרָא הָעוֹלָם,

מְדַרְשׁ הַנְּעֻמָּה

הַתָּנָן, בְּעֶשְׂרֵה מְאֻמְרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם. רַבִּי חֲזִיא וְרַבִּי נִתָּן אוּמְרִים, בְּמֵאֲמַר אַחַד נִבְרָא, וְאִיזְהוּ. דְּכָתִיב (תהלים לג) בְּדַבַּר ה' שָׁמַיִם נִעֲשׂוּ. וְרַבִּי אַבָּא אָמַר, דְּכָתִיב (שם לג ט) כִּי הוּא אָמַר וַיְהִי הוּא צוּה וַיַּעֲמֵד, אֲמִירָה אַחַת בְּלִבְד. ר' אֶלְעָזָר אָמַר, לֹא זֶה וְלֹא זֶה, אֶלָּא בָּאוֹת אַחַת נִבְרָא הָעוֹלָם, בְּלֹא אֲמִירָה. דְּתַנָּיָא, רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, אוֹת אַחַת נָטַל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (דף ט ע"א) מִשְׁמוֹ, וּבְאוֹתוֹ הָאוֹת נִבְרָא. וְהֵינּוּ דְּאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מֵאֵי דְּכָתִיב, מִי כִמְכָה בְּאֵלִים ה', שְׁיֻכַּל לְבַרְא אֶת הָעוֹלָם. אֶלָּא מִשְׁמַע בְּה"א נִבְרָא הָעוֹלָם, בָּאוֹת אַחַת

ממש, ובמאי נוקים (תהלים לג ט) כי הוא אמר ויהי וגו'.
 (שם לג ו) בדבר ה' שמים נעשו. אלא אמר רבי אלעזר, לאחזאה לעלמא דהא אתברי הנה, ולא הנה מתגלגלא, ואצטריך כל חד וחד לאתגלגלא, לאפקא כל חד וחד עובדוי וחילו דאיתחזי ליה.

אמר רבי אלעזר, כל העולם כלו, וכל תולדותיהם, ברגע אחד נבראו, וביום אחד נבראו, שכתוב (בראשית ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות ה' אלהים. באותו היום ממש, באותה שעה ממש ואותו רגע ממש.

ושינו, אמר רבי אבא אמר רבי יוחנן, קדם שברא הקדוש ברוך הוא את העולם, הנה הוא וישמו אחד, והיה בדעתו לברא את העולם, וברא קדם אלף עולמות, שנאמר (שיר השירים ח) האלף לך שלמה, ואחר כך ברא עולמות אחרים, להודיע שהכל נגדו כאין. והינו שאמר רבי חייא, למה אלף ראשונה שבאיתות? מפני שבתחלה ברא אלף עולמות, שקדמו לשאר עולמות, ואחריו ב"ת, שהוא בנין שמים וארץ. רב הונא אמר, בתחלה ברא פסא הכבוד, שכתוב בו (דניאל ז) אלף אלפים ישמשהו, ואחריו שאר המלאכים, והארץ, שהם בית העולם. ואחריו גימ"ל, גן עדן שהוא גמול הצדיקים, ואחריו דל"ת, שהוא האדם שנרפב בארבע רוחות.

אמר רבי יצחק אמר רבי זריקא, קנים ירקים היו סוככים על התהום, והתהום הנה עולה ויורד, ואות אחת היתה מתפשטת בשלש זוויותיה על התהום, והתהום שכיף. זהו שכתוב (בראשית א) ורוח אלהים מרחפת.

אמר רבי אלעזר, כל העולם כלו, וכל תולדותיהם, ברגע אחד נבראו, בשעה אחת נבראו, וביום אחד נבראו, דכתיב אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות י"י אלהים, באותו היום ממש, באותה שעה ממש, ואותו רגע ממש.

ותניא, אמר רבי אבא אמר רבי יוחנן, קדם שברא הקדוש ברוך הוא את העולם, הנה הוא וישמו אחד, והיה בדעתו לברוא את העולם, וברא קדם אלף עולמות, שנאמר (שיר השירים ח יב) האלף לך שלמה. ואחר כך ברא עולמות אחרים, להודיע שהכל נגדו כאין.

והינו דאמר רבי חייא, למה אלף ראשונה באיתות. מפני שבתחלה ברא אלף עולמות, שקדמו לשאר עולמות, ואחריו ב"ת, שהוא בנין שמים וארץ. רב הונא אמר, בתחלה ברא פסא הכבוד. שכתוב בו, (דניאל ז) אלף אלפין ישמשוניה, ואחריו המלאכים, והארץ, שהם בית העולם. ואחריו גימ"ל, גן עדן, שהוא גמול הצדיקים. ואחריו דל"ת, שהוא האדם שנרפב בארבע רוחות.

אמר רבי יצחק אמר רבי זריקא, קלטיפין דירוקין, הנה מסחר על תהומא ותהומא הנה סליק ונחית, ואת אחד הנה פשיט בתלת זיווייתה על תהומא, ותהומא שכיף. הדא הוא דכתיב, (בראשית א ב) ורוח אלהים מרחפת.

אמר רבי אלעזר, לא מכאן משמע, אלא מכאן, דכתיב (תהלים עז יז) ראוף מים אלהים, ראוף מים יחילו אף ירגזו תהומות.

והינו מה ששנינו, אלה עולמות היו טרם שנברא העולם, וזו כבודו היה מתפשט ובורא עולמות ומחריב אותם, עד שעלה כרצון לפניו לברא את העולם הזה. ובאותה שעה התפשטו שתי אותיות משמו, וקיים אותן, ושתיים אחרות נחקקו למעלה ולמטה, אחת בתוך אחת. חקק אחת וחרו שלש, וחקק אחת אחרת וחרו שתיים, עד שעלו עשר. נחלקו אותן עשר וחרו לשלשים ושתיים, והם שלשים ושתיים נתיבות חכמה. אלו נחלקו בחקיקותיהם לעשר, וחרו לארבעים ושתיים. מכאן ולהלאה, מי שישגיח, ישגיח בבעת הלל, יסתם, ואין שפותחים לו. ועל זה כתוב (ישעיה מב ח) אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן ותהלתי לפסילים. וכתוב (שמות) לא תעשה לך פסל וכל תמונה.

אמר רבי אלעזר, התהום היה נשקע בארבע אבנים, והטבעו למטה על אבן אחת, שהוא העמוד, ועל זה העולם עומד. זהו שכתוב (איוב לח ו) על מה אדניה הטבעו או מי ירה אבן פנתה. אמר רבי זירא, זוהי האבן שממנה השפת העולם, ועליה העולם עומד, והוא קדש הקדשים, והוא טבורו של עולם, וממנה יצאו אבנים המשקעות בתהום, ומהם יוצאים מים.

אמר רבי אחא בר יעקב, בשלש אותיות נשקע התהום, ונחלק בשלש חלקים, והם עמודי הארץ. ואחת לשלש מאות שנה מתרופפים ממקומם, שנאמר (שם) המרגיז ארץ ממקומה ועמודיה יתפלצון.

אמר רבי אלעזר לאו מהכא משמע, אלא מהכא, דכתיב (תהלים עז יז) ראוף מים אלהים ראוף מים יחילו אף ירגזו תהומות. והינו דתנן, אלה עלמין הוו עד דלא אתברי עלמא, וזיו יקריה הוה מתפשט וברא עלמין, וסתיר לון, עד דסליק ברעותא קמיה למברי האי עלמא, וההיא שעתא אתפשטו תרין אתוון משמיה, וקיים לון, ותרין אתוון אחרן אתגליפו לעילא ותתא, חד גו חד. גליף חד, ואתחזר תלת. וגליף חד אחרא, ואתחזר תרין. עד דסלקו עשרה. אתפליגו אינון עשרה, ואתחזרו לתלתין ותרין. ואינון תלתין ותרין שבילי דחכמתא. אלין אתפליגו בגילופייהו לעשרה, ואתחזרו לארבעין ותרין. מכאן ולהלאה, מאן דישגח ישגח בביעותותא דלפא, יסתים, ולית דפתחין ליה. ועל האי כתיב (ישעיה מב ח) אני ימי הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן ותהלתי לפסילים. וכתוב (שמות כד) לא תעשה לך פסל וכל תמונה.

אמר רבי אלעזר, התהום היה נשקע בארבע אבנים, והוטבעו למטה על אבן אחת, שהוא העמוד, ועל זה העולם עומד. הדא הוא דכתיב, (איוב לח ו) על מה אדניה הטבעו או מי ירה אבן פנתה. אמר רבי זירא, זו היא אבן שממנה הושפת העולם, ועליה העולם עומד, והיא קדש הקדשים, והיא טבורו של עולם, וממנה יצאו אבנים המשקעות בתהום, ומהם יוצאים מים.

אמר רבי אחא בר יעקב, בשלשה אותיות נשקע התהום, ונחלק בשלשה חלקים, והם עמודי הארץ. ואחד לשלש מאות שנה, מתרופפים ממקומם, שנאמר (שם) המרגיז ארץ ממקומה ועמודיה יתפלצון.

תאני ר' שמעון, על שבועה עמודים הארץ
 עומדת, שנאמר (משלי ט א) חצבה עמודיה
 שבועה, והם תלויים על המים, וכנגדם אמר
 דוד המלך עליו השלום שבועה קולות, דכתיב
 (תהלים כט ג) קול יי על המים.

שנה רבי שמעון, על שבועה
 עמודים הארץ עומדת, שנאמר
 (משלי ט) חצבה עמודיה שבועה,
 והם תלויים על המים, וכנגדם
 אמר דוד המלך, עליו השלום,
 שבועה קולות, שכתוב (תהלים כט)
 קול ה' על המים.

הב"ר תלוי על שבועה: עמודי שמים הם
 שבועה, והרקיעים שבועה. והפוככים
 שבועה מעלות. שבועה גוים למעלה. שבועה
 גוים למטה. שבועה ארצות. שבועה ימים.
 שבועה נהרות. ימי בראשית שבועה. והשביעי
 שבת לה', יום שפלו שבת.

הב"ר תלוי על שבועה: עמודי
 שמים הם שבועה, והרקיעים
 שבועה, והפוככים שבע מעלות,
 שבועה גוים למעלה, שבועה גוים
 למטה, שבע ארצות, שבועה
 ימים, שבועה נהרות, ימי
 בראשית שבועה, והשביעי שבת
 לה', יום שפלו שבת.

תנן התם, ר' יהודה בר אלעאי אומר, שבועה
 גלוסמוי פריסן, אתגליפו בתלתין ותריין
 אלפין פליגאן, והנה פריס בהו חד שיעורא
 דעלמא, עד דמתח ליה לארבע זיוון, ואסמך
 על סמכיה. הדא הוא דכתיב, (ישעיה מד כד) אנכי
 ה' וכו' נטה שמים לבדי רקע הארץ מי אתי.

שנינו שם, רבי יהודה בר אלעאי
 אומר, שבועה לבושיו פריסים,
 נחקקו בשלשים ושנים אלפים
 חלקים, והיה פורס בהם שעור
 אחד של העולם, עד שמתח אותו
 לארבע זויות, וסמך אותו על
 תומכיו. זהו שכתוב (ישעיה מד, כד)
 אנכי ה' וכו' נטה שמים לבדי רקע
 הארץ מי אתי.

אמר רבי שמעון, מאי דכתיב, (שם מח יג) קרא
 אני אליהם יעמדו יחדו. אלא אמר רבי
 שמעון, כשעלה במחשבתו לברוא העולמות,
 באותה שעה נבראו עליונים ותחתונים, וכל
 מה שבהם. שנאמר קרא אני אליהם יעמדו
 יחדו, אל תקרי אליהם, אלא אליהם, מלמד
 שבה"א בראם. והיינו דכתיב (שמות טו יא) מי
 כמכה באלים יי'. כמו אסקופה דמלייא מפל
 צרכי ביתא. וכדין ידעין דתמן כללא, מה
 דאצטריף לון.

אמר רבי שמעון, מה זה שכתוב
 (שם מח) קרא אני אליהם יעמדו
 יחדו? אלא אמר רבי שמעון,
 כשעלה במחשבתו לברוא
 העולמות, באותה שעה נבראו
 עליונים ותחתונים וכל מה
 שבהם, שנאמר קרא אני אליהם
 יעמדו יחדו, אל תקרי אליהם
 אלא אליהם. מלמד שבה"א
 בראם, והיינו שכתוב (שמות טו)
 מי כמכה באלים ה', כמו אסקפה
 שמלאה מפל צרכי הבית, ואז
 ידעים ששם הכל, מה שמצטרף
 להם.

אמר רבי יהודה, בג' דברים ברא הקדוש
 ברוך הוא את עולמו, בספר וספר
 וספור. כנגדם, בחכמה בתבונה ובדעת.
 בחכמה, דכתיב (משלי ג ט) ה' בחכמה וגו'.
 בדעת, דכתיב (שם ג כ) בדעתו תהומות נבקעו.
 רבי נחוניה אמר, בחכמה בלבד נבראו כל

אמר רבי יהודה, בג' דברים ברא
 הקדוש ברוך הוא את עולמו:
 בספר וספור וספור. כנגדם
 בחכמה בתבונה ובדעת.
 בחכמה, שכתוב (משלי ג) ה'
 בחכמה וגו'. בדעת, שכתוב (שם)

בדעת תהומות נבקעו. רפי נחונניה אמר, בחכמה בלבד נבראו כל העולמות כלם, זהו שכתוב בראשית ברא אלהים, וראשית היא החכמה, וזה בא כמו מי שאומר בה"א בראם, ושלשתם נכללים בו.

משנה, הפתחים נפתחו. השערים הם שמונים, הנכנס לא יוצא, והיוצא לא נכנס, לפני הפתח יש שומרים, עולים לתוכו גדולים חזקים, תומך אחד עומד בתוכו, אותו התומך היה נעוץ, ושלשה גונים היו בו: גון חשוף, גון לבן, גון ירק. בו עולים ובו יורדים, הכל משתוקקים להכנס לתוכו, ואין רשות לכל.

הוא קדם לבריאת העולם, עליו עומד שלטון אחד שנגזר באלף עולמות, ממנו נתבקעו כל חקיקות העולם. אשרי מי שישרה בתוכו.

אחריו נמצאים שני אחים אחוזים זה בזה. אחד מקבל אורחים, והוא מראה של חיים. מי שאוכל בשלחנו, עומד תמיד, ואחד מקבל אורחים ולא מקבל. הוא מראה של חיים, מראה של מות. מי שאוכל בשלחנו נופל ומת. אין לו הצלה, אין שאחוז בידו. אחריו נמצאים ארבעים המשתוקקים לראות, משתוקקים לקרב אותם, כלם משבחים אותם.

עור אחד היה הולך קרב אליהם לתבע את חלקם. קרב לאותו מראה של חיים ומראה של מות, החזיק בו, אחז בגופו, חברו היה קורא (משלי כג ב) ושמת שפין בלעף אם בעל נפש אתה. לא הקשיב ולא הטא אזנו, עד שנפל ומת. אחר אלו יצא מתוק אחד ונחלק לארבע, ומכל אחד יצאה חכמה, מאותו גדול ונכבד שרצו, וכל

העולמות כלם. הדא הוא דכתיב בראשית ברא אלהים, וראשית היא החכמה. ואתנא כמאן דאמר בה"א בראם, ושלשתן נכללים בו.

מתניתין, פתחי אתפתחו. תרעי הוו נטירין, דעייל לא נפיק, ודנפיק לא עייל, קמי פתחא הוו שגראן, סלקין בגויה רברבין תקיפין, סמך חד קאים בגויה, ההוא סמך הוה נעיץ, ותלת גוונין הוו ביה. גוון חשוף, גוון חורא, גוון ירוקא, ביה סלקין, ביה נחתין, כלא תאיבין למיעל בגויה, ולית רשותא לכולא.

הוא קדמא לברייתא דעלמא. עליה קאים חד שלטן, דאגניז באלף עלמין. מגיה אתבקעו כל גילופי עלמא. זכאה הוא דישרי בגויה.

בתריה אשתכחו תרין אחין אחידאן דא בדא. חדא קביל אושפיזין, והוא חיזו דחיין, מאן דאכיל בפתוריה, קאים תדירא. וחד הוא קביל אושפיזין ולא קביל, הוא חיזו דחיין, חיזו דמותא, מאן דאכיל בפתוריה, נפיל ומית, לית ליה שיזבא, לית דאחיד בידיה. בתריה אשתכחו רחימין, תאיבין למחמי, תאיבין למקרב לון, כלא משבחן לון. חד עויר הוה אזיל קריב לגבון, לתבעא חולקהון. קריב לההוא חיזו דחיין וחיזו דמותא, אתקיף ביה, אחיד בגופיה, חברא דיליה הוה קרי, (משלי כג ב) ושמת שפין בלעף אם בעל נפש אתה. לא אצית, ולא ארכין אודגיה, (דף ט ע"ב) עד דנפיל ומית.

בתר אלין, נפק חד מתקא, ואתפליג לארבע. ומפל חד חכמתא נפיק, מההוא רבא ויקירא שבועאן. וכל אינון רחמין ותאיבין

למחמי, ואינון תרין אחין דאחינן דא ברא. בתרוהו תרין רביין עולמין נוקין, ושיננא דסייפא דמלהטא, אשא בידיהון. נטרין אורחין ושבילין, דלא ייעול חד, ולא יפוק חד, פר ההוא דלא אכיל ולא שתי, שנאמר וישפן מקדם, דאתבריאו קמי עלמא דין. מפאן ולהלאה, אשתכללו כל סטרוי דעלמא.

אותם האוהבים והמשתוקקים לראות, ואותם שני האחים האחוזים זה עם זה.

אחריו שני ילדים עלמים תינוקות, וחרב המלהטת השנונה של אש בידיהם, שומרים הדרךים והשבילים שלא יפגס אחד ולא יצא אחד, פרט לאותו שלא אכל ולא שתה, שנאמר (בראשית א) וישפן מקדם, שנבראו לפני העולם הזה. מפאן ולהלאה נתקנו כל צדדי העולם.

שורה אחרת - צד השמאל, הצד שנופלים שרידים, המקום שהיתה האש דולקת ימים ולילות לזרק לפניה את רמי הרוח, שהולכים לשמאל, בו הם נטרדים עד ערן ועדנים, אלו הם ימין ושמאל הקדימו לבריאת העולם, ואחר כך זוויתיהם של הארץ.

פסקא: אמר רבי יהודה אמר רב, פתיב (משלי א) ה' בחכמה יסד ארץ כוונן שמים בתבונה ואומר בדעתו תהומות נבקעו. בשלשה דברים הללו נברא העולם, ועל שנים מהם הוא עומד - על התבונה ועל הדעת. והרי שנינו שלש? אמר רבי יצחק, החכמה, נטלה הקדוש ברוך הוא למעלה והיא שמו, להודיע לעבדיו הצדיקים, והשנים עמדו בעולם, והם קיומו.

אמר רבי אבא, כל השלשה נרמזו במראה קטן, והם שלש תנועות הפה: עליון, אמצעי ותחתון. בנהוגי הפה מתנהג בהם. אמר רבי אבא, והם חכמה ותבונה ודעת.

מה משמע שהשנים הללו מתנהג בהם העולם והם תבונה ודעת? ששנינו, אלו מנהגי העולם, השמים שנבראו בתבונה, והתהום בדעת, והחכמה היא

שוריא אחרא, סטרוי דשמאלא. סטר דנפלין שרידין. אתר דנורא הוה דליק יממין ולילין, למרמי קמה לרמי רוחא, דאזלין לשמאלא. ביה אתטרדון, עד ערן עדנין. אלין אינון ימינא ושמאלא, אקדימו לברייתא דעלמא. ולבתר זויתיהון דארעא.

פיסקא. אמר רבי יהודה, אמר רב, פתיב (משלי א) ה' בחכמה יסד ארץ כוונן שמים בתבונה, ואומר (שם א) בדעתו תהומות נבקעו. בשלשה דברים הללו נברא העולם, ועל שנים מהן הוא עומד, על התבונה ועל הדעת. והא תנינן תלת. אמר רבי יצחק, החכמה נטלה הקדוש ברוך הוא למעלה, והוא שמו, להודיע לעבדיו הצדיקים. והשנים עמדו בעולם, והם קיומו.

אמר רבי אבא, פלהו תלתא, אתרמיזו בחיזו זעירא. ואינון תלת תנועות פומא: עליון, אמצעי, והתחתון, בנהוגי דפומא אתנהיג בהו. אמר רבי אבא, והם חכמה ותבונה ודעת.

מאי משמע דהאי תרין אתנהיג בהו עלמא, והם תבונה ודעת. דתנינן, אלין מנהגי עלמא השמים שנבראו בתבונה. והתהום בדעת. והחכמה היא שמו של מקום, והוא

שָׁמוּ שֶׁל מְקוֹם, וְהוּא נִקְרָא חֲכָמָה. וְשֵׁנִינּוּ, הוּא וְהַחֲכָמָה - הַפֶּל דְּבַר אֶחָד.

שָׁאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, מָה שְׁפָתוֹב (ישעיה מב) אָנִי ה' הוּא שְׁמִי, מִלְּמַד שֶׁהוּא וְשָׁמוּ אֶחָד הוּא. אָמַר רַבִּי אֶבְהוֹ, הַפֶּל נָתַן, אָבֵל שְׁמוֹ הַגְּדוֹל לֹא נָתַן וְלֹא הִשְׁאִיל לְאַחֵרִים, שְׁפָתוֹב אָנִי ה', לְבַדִּי. מִלְּמַד שְׁשֵׁם זֶה לֹא נָתַן לְשׁוֹם נִבְרָא. וְאָמַר רַבִּי אֶבְהוֹ, בֵּא וּרְאֵה כַּמָּה חֲשֵׁשׁ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל כְּבוֹד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ. תַּדַּע לָךְ, בְּזִמְנֵי שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קָיָם, כָּל הַמִּקְרִיב קֶרֶן וְזוֹבְחוֹ לְשֵׁם זֶה הַנִּקְרָא אֱלֹהִים, חִיב מִיתָה, שְׁנֹאֲמַר (שמות בב, יט) זָבַח לְאֱלֹהִים יִחָרֵם בְּלִתי ל' לְבַדּוֹ. מִלְּמַד שְׁצָרִיף לְהַזְכִּיר שְׁמוֹ הַמְּיֻחָד בְּלָבָד.

וְעַל כֵּן, כָּדִי שְׁלֹא יִטְעֶה אָדָם, צוּהַ בְּקֶרֶבְנֹת וְאָמַר (ויקרא א) אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּסֶם קֶרֶן לַה', (שם יט) וְכִי תִזְבְּחוּ זָבַח תּוֹדָה לַה', וְכִי תִזְבְּחוּ זָבַח שְׁלָמִים לַה', (שם ב) וְנִפְשׁ כִּי תִקְרִיב קֶרֶן מִנְחָה לַה'. הַפֶּל לַה', וְלֹא נֹאֲמַר לְאֱלֹהִים.

מָה הַטְּעַם? אָמַר רַבִּי אֶבְהוֹ, שֵׁם זֶה הוּא מְשַׁתָּף, שֶׁהַמְּלָאכִים נִקְרְאוּ אֱלֹהִים, בְּגִי אָדָם נִקְרְאוּ אֱלֹהִים, הַדְּיָיִנִים נִקְרְאוּ אֱלֹהִים, וְאֵין אֲנֹנוּ יוֹדְעִים לְמִי מֵהֶם זוֹבַח, לְכַף צָרִיף לְהַזְכִּיר הַשֵּׁם הַמְּיֻחָד לְבַדּוֹ.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, בֵּא וּרְאֵה, מִי שְׁמַקְלָל אֶת הַשֵּׁם, שְׁפָתוֹב (ויקרא כד) אִישׁ אִישׁ כִּי יִקְלַל אֱלֹהֵינוּ וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. שְׁהָרִי אִם קָלַל הַשֵּׁם הַזֶּה סֶתֶם, אֵינוֹ חִיב מִיתָה וְאֵין מִנְדִּים אוֹתוֹ, שֶׁיִּכּוֹל לְטַעַן לְאֶחָד מִן הַדְּיָיִנִים אוֹ לְגְדוֹל הַדּוֹר הוּא אָמַר. אָמַר רַבִּי אֶבְהוֹ, מִיתָה אֵין מְחִיבִין אוֹתוֹ, אָבֵל נְדוּי מְחִיבִים אוֹתוֹ, מִשּׁוֹם לְאוֹ שֶׁל הַתּוֹרָה, שְׁפָתוֹב (שמות כב) אֱלֹהִים לֹא

נִקְרָא חֲכָמָה. וְתַנִּינָן, הוּא וְהַחֲכָמָה הַפֶּל דְּבַר אֶחָד.

וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, מֵאִי דְכָתִיב, (ישעיה מב ח) אָנִי ה' הוּא שְׁמִי. מִלְּמַד שֶׁהוּא וְשָׁמוּ אֶחָד הוּא. אָמַר רַבִּי אֶבְהוֹ, הַפֶּל נָתַן, אָבֵל שְׁמוֹ הַגְּדוֹל לֹא נָתַן, וְלֹא אוֹזִיף לְאַחֵרֵן, דְּכָתִיב אָנִי ה'. לְבַדִּי. מִלְּמַד דְּשֵׁם זֶה לֹא נָתַן לְשׁוֹם נִבְרָא. וְאָמַר רַבִּי אֶבְהוֹ, בֵּא וּרְאֵה כַּמָּה חֲשֵׁשׁ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל כְּבוֹד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, תַּדַּע לָךְ בְּזִמְנֵי שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קָיָם, כָּל הַמִּקְרִיב קֶרֶן, וְזוֹבְחוֹ לְשֵׁם זֶה הַנִּקְרָא אֱלֹהִים, חִיב מִיתָה, שְׁנֹאֲמַר זָבַח לְאֱלֹהִים יִחָרֵם בְּלִתי לַה'. מִלְּמַד שְׁצָרִיף לְהַזְכִּיר שְׁמוֹ הַמְּיֻחָד בְּלָבָד.

וְעַל כֵּן כָּדִי שְׁלֹא יִטְעֶה אָדָם, צוּהַ בְּקֶרֶבְנֹת וְאָמַר, (ויקרא א ב) אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּסֶם קֶרֶן לַה'. (שם כב כט) וְכִי תִזְבְּחוּ זָבַח תּוֹדָה לַה'. (שם יט ה) וְכִי תִזְבְּחוּ זָבַח שְׁלָמִים לַה'. (שם ב א) וְנִפְשׁ כִּי תִקְרִיב קֶרֶן מִנְחָה לַה'. הַפֶּל לַה', וְלֹא נֹאֲמַר לְאֱלֹהִים.

מֵאִי טְעָמָא. אָמַר רַבִּי אֶבְהוֹ, שֵׁם זֶה הוּא מְשׁוֹתָף, שֶׁהַמְּלָאכִים נִקְרְאוּ אֱלֹהִים. בְּגִי אָדָם נִקְרְאוּ אֱלֹהִים, הַדְּיָיִנִים נִקְרְאוּ אֱלֹהִים, וְאֵין אֲנֹנוּ יוֹדְעִים לְמִי מֵהֶם זוֹבַח, לְכַף צָרִיף לְהַזְכִּיר הַשֵּׁם הַמְּיֻחָד לְבַדּוֹ.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, תָּא חֲזִי, מֵאֵן דְּמַקְלָל אֶת הַשֵּׁם, דְּכָתִיב (ויקרא כד טו) אִישׁ אִישׁ כִּי יִקְלַל אֱלֹהֵינוּ וְנִשְׂא חֲטָאוֹ, דְּהָא אִם קָלַל שֵׁם זֶה סֶתֶם, אֵינוֹ חִיב מִיתָה, וְאֵין מִנְדִּין אוֹתוֹ, דְּיִכּוֹל לְטַעוֹן לְחַד מִן דְּיָיִנָא, אוֹ לְגְדוֹל הַדּוֹר קָאֲמַר. אָמַר רַבִּי אֶבְהוֹ, מִיתָה אֵין מְחִיבִין אוֹתוֹ, אָבֵל נְדוּי מְחִיבִין אוֹתוֹ, מִשּׁוֹם לְאוֹ דְּאוֹרִייתָא, דְּכָתִיב (שמות כב כז) אֱלֹהִים לֹא תִקְלַל

סָתָם. אָבֵל אִם קָלֵל שֵׁם הַמְּיוֹחָד, חָיִיב מִיתָה, דְּכָתִיב (ויקרא כד טז) וְנִקֵּב שֵׁם ה' מוֹת יוֹמָת, מְלַמֵּד שְׂאִינוֹ חָיִיב עַד שְׂיִזְכִּיר שְׁמוֹ הַמְּיוֹחָד.

הַהוּא גִבְרָא דְאַקְדִּישׁ בְּרִיָּה, וְאָמַר, הָאִי בְּרָא דְאִתְיִילִיד, יְהֵא מְקוּדָשׁ לְאַלְהִים, שְׁמַע ר' חֲזִיא וְשִׁמְתִּיה. אָמַר לִיה, וּמָה עַל דְּאַקְדִּישַׁת בְּרִי לְקוּדְשָׁא בְרִיף הוּא, לְהוּי הַהוּא גִבְרָא בְּשִׁמְתָא. אָמַר לִיה לָאו עַל כְּף עֲבָדִית, אֵלָא עַל דְּאַקְדִּישְׁתִּיה לְשֵׁם הַנִּקְרָא אֱלֹהִים, וְהַתּוֹרָה אָמְרָה זִבְח לְאַלְהִים יִחְרַם. אָמַר וְהִיאָף הָוּה לִי לְמִימָר. אָמַר לִיה, הָאִי בְּרָא דְאִתְיִילִיד לִי לְיְהוּי מְקוּדָשׁ לְה', וְלֹא לְשֵׁם אַחַר. וּמָנָא לָן. מְחִנָּה, דְּכָתִיב (שמואל א יא) וּנְתַתִּיו לְה', וְלֹא אָמְרָה לְאַלְהִים.

אָמַר רַבִּי שְׁלוֹם, וְהָא אֻקְיָמָנָא דְבִשְׁם אֱלֹהִים נִבְרָא הָעוֹלָם, אִי הָכִי יָכִיל לְמַטְעֵן הָאִי גִבְרָא פְּהִאי גּוֹנָא, דְּמִלְאַכִּים הוּוּ, אוּ גְדוּלֵי הַדּוֹר הוּוּ, אוּ דִיַּיְנֵי הוּוּ. אָמַר רַבִּי אֶפְהוּ, הָא עֲלָמָא אֲתַבְרִי עַד דְּלֹא יִיתוֹן בְּנֵי נֶשְׂאָ, וְעַד דְּלֹא יִיתוֹן דִּיַּיְנֵי דְרָא, וְרַבְרַבֵּי דְרָא, וְלֹא אִית לְמַשְׁגָּא.

בְּמָא דְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר חֲבִיבָא יְקִירָא, דְּכָתִיב (שמות טו יא) מִי כִמְכָה בְּאֵלִים ה', שְׂיֻכַּל לְבְרוּא אֶת הָעוֹלָם, מִשְׁמַע דְּאֵלִים אִינוּ יָכוּל לְבְרוּא הָעוֹלָם, עַד שְׁנַטְל הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא אוֹת אַחַת מִשְׁמוֹ, וְהִיא אוֹת ה"א, וְכוּ נִבְרָא הָעוֹלָם. וְנַעֲשֶׂה מִן אֵלִים אֱלֹהִים, וְנִבְנָה שְׁמוֹ אֱלֹהִים. וְעַל הָאִי תַנּוּן, בְּה"א בְּרָאָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הָא חֲזִינָן דְּלִית כְּתָרָא וּמְלֻכוּתָא אֵלָא בְּשָׁמִיָּה קְדִישָׁא. דְּלֹא אוֹזְפִיָּה לְאַחְרָא, וְהוּא הֵשֵׁם יו"ד ה"א וַא"ו ה"א. דְּאָמַר רַבִּי יוֹסִי, בּוּ נִכְלָלִים עֲלִיוֹנִים וְתַתְּחוּנִים שְׁמִים וְאַרְצֵי, וְכָל צְבָאָם, כִּסָּא הַכְּבוֹד, וְחִיּוֹת

תְּקַלְל, סָתָם. אָבֵל אִם קָלֵל שֵׁם הַמְּיוֹחָד, חָיִיב מִיתָה, שְׁכָתוּב (ויקרא כד טז) וְנִקֵּב שֵׁם ה' מוֹת יוֹמָת. מְלַמֵּד שְׂאִינוּ חָיִיב עַד שְׂיִזְכִּיר שְׁמוֹ הַמְּיוֹחָד.

הָאִישׁ הַהוּא שְׁהַקְדִּישׁ אֶת בְּנוֹ וְאָמַר, הַבֵּן הַזֶּה שְׁנוּלֵד יְהִיָּה מְקֻדָּשׁ לְאַלְהִים, שְׁמַע רַבִּי חֲזִיא וְנִבְנָה אוֹתוֹ. אָמַר לוֹ: וּמָה עַל שְׁהַקְדַּשְׁתִּי אֶת בְּנִי לְקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא שְׂיִהְיָה אוֹתוֹ הָאִישׁ בְּנִדּוּי? אָמַר לוֹ: לֹא עַל כְּף עֲשִׂיתִי, אֵלָא עַל שְׁהַקְדַּשְׁתִּי אוֹתוֹ לְשֵׁם הַנִּקְרָא אֱלֹהִים, וְהַתּוֹרָה אָמְרָה (שמות כג) זִבְח לְאַלְהִים יִחְרַם. אָמַר: וְאִיף הִיָּה לִי לוֹמַר? אָמַר לוֹ: הַבֵּן הַזֶּה שְׁנוּלֵד לִי יְהִיָּה מְקֻדָּשׁ לְה' וְלֹא לְשֵׁם אַחַר. וּמִנֵּינ לָנוּ? מְחִנָּה, שְׁכָתוּב (שמואל א-א יא) וּנְתַתִּיו לְה', וְלֹא אָמְרָה לְאַלְהִים.

אָמַר רַבִּי שְׁלוֹם, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ שְׁבִשְׁם אֱלֹהִים נִבְרָא הָעוֹלָם, אִם כְּף, יָכֵל לְטַעֵן הָאִישׁ הַזֶּה, כְּמוֹ כֵּן שְׁהִיו מְלַאכִּים, אוּ הִיו גְּדוּלֵי הַדּוֹר, אוּ הִיו דִּיַּיְנִים. אָמַר רַבִּי אֶפְהוּ: הָרִי הָעוֹלָם נִבְרָא טָרַם שְׂיַבְאוּ בְּנֵי אָדָם וְטָרַם שְׂיַבְאוּ דִיַּיְנֵי הַדּוֹר וּגְדוּלֵי הַדּוֹר, וְאִין לְשַׁגּוֹת. כְּמוֹ שְׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר הַחֲבִיב וְהַיְקָר, שְׁכָתוּב (שמות טו) מִי כִמְכָה בְּאֵלִים ה', שְׂיֻכַּל לְבְרוּא אֶת הָעוֹלָם. מִשְׁמַע שְׂאֵלִים אִינוּ יָכוּל לְבְרוּא הָעוֹלָם, עַד שְׁנַטְל הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא אוֹת אַחַת מִשְׁמוֹ, וְהִיא הָאוֹת ה"א, וְכוּ נִבְרָא הָעוֹלָם, וְנַעֲשֶׂה מִן אֵלִים אֱלֹהִים, וְנִבְנָה שְׁמוֹ אֱלֹהִים, וְעַל זֶה שְׁנִינוּ בְּה"א בְּרָאָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הָרִי רְאִינוּ שְׂאִין כְּתָר וּמְלֻכוּת אֵלָא בְּשְׁמוֹ הַקְּדוּשׁ, שְׁלֹא הַשְּׂאִילוֹ לְאַחַר, וְהוּא הֵשֵׁם יו"ד ה"א וַא"ו ה"א. שְׁאָמַר רַבִּי יוֹסִי, בּוּ נִכְלָלִים עֲלִיוֹנִים וְתַתְּחוּנִים, שְׁמִים וְאַרְצֵי, וְכָל צְבָאָם, כִּסָּא הַכְּבוֹד, וְחִיּוֹת

צבאם, כפסא הכבוד ותיבות הקדש, וכלם לנגדו פאין וכלא חשוכים, והוא הנה, והוא הנה, והוא הנה. ברוך הוא וברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים אמן.

אמר רבי יהודה, יתברך ויתעלה שמו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, שהוא ראשון והוא אחרון, ומבלעדיו אין אלהים, וברא את העולם בסוד שלשה ענינים גדולים וטובים, והם דעת חכמה ובינה, שנאמר (משלי א) ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה בדעתו תהומות נבקעו.

והכמה ברא הקדוש ברוך הוא הארץ, שהיא עולם השפל, בסוד החכמה, והשמים, שהוא גדול ממנו, בתבונה, שהוא דבר קטן מן החכמה? וכבר שנינו, מתי נקרא אדם חכם בחכמה? כששואלים אותו בכל דבר, ועונה ומשיב כענין וידו בכל, אז נקרא חכם בחכמה, שהוא גדול על התבונה ועל הדעת, על כן היה לו יתברך לעשות השמים בחכמה, והארץ, שהיא שפלה מהם, בתבונה.

תרע שהחכמה גדולה מכלם, ועל כן נקרא אדם חכם, מפני שהוא חכם בכל החכמות, והתבונה קטנה מן החכמה, ועל כן נקרא אדם מבין, כלומר מבין דבר מתוך דבר, הוא מעצמו ומלבו מבין דבר מתוך דבר אחר, כלומר, בראותו יסוד, בונה בנן עליו. וכן הוא המבין, בראותו דבר אחד או קצתו, משלים הענין עליו.

והקדוש ברוך הוא יתברך שמו ברא השמים בסוד התבונה, שהוא ענין הבינה מתוך היסוד, ובראשית כל הנבראים ברא הנבראים הנאצלים מזיו אור הדרו.

הקדש, וכלם לנגדו פאין וכלא חשיבין, והוא הנה, והוא הנה, והוא יהיה. בריך הוא, בריך שמייה. לעלם ולעלמי עלמין אמן.

אמר רבי יהודה, יתברך ויתעלה שמו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, שהוא ראשון, והוא אחרון, ומבלעדיו אין אלהים. וברא את העולם בסוד שלשה ענינים גדולים וטובים, והם דעת חכמה ובינה, שנאמר ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה בדעתו תהומות נבקעו.

ולמה ברא הקדוש ברוך הוא הארץ, שהוא עולם השפל, בסוד החכמה. והשמים, שהוא עולם גדול ממנו, בתבונה, שהוא דבר קטן מן החכמה. וכבר שנינו, אימתי נקרא אדם חכם בחכמה, כששואלים אותו בכל דבר, ועונה ומשיב כענין, וידו בכל, אז נקרא חכם בחכמה, שהוא גדול על התבונה ועל הדעת, על כן היה לו יתברך לעשות השמים בחכמה, והארץ שהיא שפלה מהם בתבונה. תרע כי החכמה גדולה מפולם, ועל כן נקרא אדם חכם, מפני שהוא חכם בכל החכמות. והתבונה קטנה מן החכמה, ועל כן נקרא אדם מבין, כלומר, מבין דבר מתוך דבר, הוא מעצמו ומלבו, מבין דבר מתוך דבר אחר. כלומר, בראותו יסוד, בונה בנן עליו. וכן הוא המבין, בראותו דבר אחד או קצתו, משלים הענין עליו.

והקדוש ברוך הוא יתברך שמו, ברא השמים בסוד התבונה, שהוא ענין הבינה מתוך היסוד. ובראשית כל הנבראים, ברא צורת המלאכים הקדושים, שהם תחלת כל הנבראים הנאצלים מזיו אור הדרו.

צורת המלאכים הקדושים, שהם תחלת כל הנבראים הנאצלים מזיו אור הדרו.

וְעִשְׂרָה שְׁמוֹת נִקְרְאוּ בְּסוּדָם, וּבִתְוֹךְ שְׁמוֹתָם נִקְרְאוּ אֱלֹהִים. וְעַל כֵּן בָּא לְהוֹרוֹת בְּרֵאשִׁית בְּרֵא אֱלֹהִים, כְּלוֹמַר בְּרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ צוּרַת הַמַּלְאָכִים הַנִּקְרָאִים אֱלֹהִים, וְהֵם הַיְסוּד מִכָּל הַנִּבְרָאִים הָאֲחֵרִים, וּמִתּוֹךְ זֶה הַיְסוּד, נִבְרְאוּ הַשָּׁמַיִם לְאַחַר כֵּן בְּסוּד הַתְּבוּנָה, כְּאֲשֶׁר הַתְּבוּנָה הוּא מִבֵּין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר כִּף נִבְרְאוּ הַשָּׁמַיִם דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, שֶׁהֵם מְסוּד אִוֹר צוּרַת הַמַּלְאָכִים. כְּלוֹמַר הֵם בְּנִין מִתּוֹךְ הַיְסוּד, וְעַל כֵּן כּוֹנֵן שָׁמַיִם בַּתְּבוּנָה.

אֲבָל הָאָרֶץ נִהְיָה מִתּוֹךְ יְסוּד אַחֵר, אֲלֵא שֶׁהִיא תְלוּיָה עַל הַמַּיִם. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יְסוּד לָהּ יְסוּד עֲשׂוּי בְּחֻכְמָה, וְעַל כֵּן נֶאֱמַר ה' בְּחֻכְמָה יְסוּד אָרֶץ, כּוֹנֵן שָׁמַיִם בַּתְּבוּנָה, דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר.

וְאִמַּר רַבִּי אֶבְהוּ, בֵּא וּרְאֵה כִּמָּה חֲשַׁשׁ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל כְּבוֹד שְׁמוֹ הַגְּדוֹל שֶׁהוּא יְהו"ה, כִּי זֶהוּ שְׁמוֹ מִמֶּשׁ. אֲבָל שֵׁם אֱלֹהִים, מִשְׁתַּף הוּא עַל יְתֵר הַנִּבְרָאִים. הַמַּלְאָכִים נִקְרָאִים אֱלֹהִים. בְּנֵי אָדָם נִקְרְאוּ אֱלֹהִים. הַדְּיַיָּנִים נִקְרְאוּ אֱלֹהִים.

וְעַל כֵּן חֲשַׁשׁ הַמָּקוֹם עַל כְּבוֹד שְׁמוֹ. תִּדַע לָךְ, כָּל הַמַּקְרִיב קָרְבָּנוֹ וְזָבַח לְשֵׁם זֶה הַנִּקְרָא אֱלֹהִים, חַיִּיב מִיתָה. שְׁנֵאמַר, (שְׁמוֹת כ"ב י"ט) זָבַח לְאֱלֹהִים יִחָרֵם בְּלִתִּי לֵה' לְבָדוֹ. בְּשָׁבִיל שֶׁהוּא שֵׁם מְשׁוֹתֵף, וְאִין אָנוּ יוֹדְעִים אִם הוּא זוֹבַח לְמַלְאָכִים, אוֹ לְבְנֵי אָדָם, אוֹ לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְעַל כֵּן אָמְרָה הַתּוֹרָה, זָבַח לְאֱלֹהִים יִחָרֵם בְּלִתִּי לֵה' לְבָדוֹ, כְּלוֹמַר, שְׁצַרִּיף שְׁיִזְכִּיר שֵׁם יְהו"ה לְבָדוֹ. וּלְפִיכָף נֶאֱמַר בְּקָרְבָּנוֹת, (ויקרא כ"ב כ"ט) וְכִי תִזְבְּחוּ זָבַח תּוֹדָה לֵה', וְכֵן בְּשִׁלְמִים, וְכֵן בְּעוֹלָה, וְלֹא נֶאֱמַר לְאֱלֹהִים אֲלֵא לֵה' מִמֶּשׁ.

וְעִשְׂרָה שְׁמוֹת נִקְרְאוּ בְּסוּדָם, וּבִתְוֹךְ שְׁמוֹתָם נִקְרְאוּ אֱלֹהִים. וְעַל כֵּן בָּא לְהוֹרוֹת בְּרֵאשִׁית בְּרֵא אֱלֹהִים, כְּלוֹמַר, בְּרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ צוּרַת הַמַּלְאָכִים הַנִּקְרָאִים אֱלֹהִים, וְהֵם הַיְסוּד מִכָּל הַנִּבְרָאִים הָאֲחֵרִים, וּמִתּוֹךְ זֶה הַיְסוּד נִבְרְאוּ הַשָּׁמַיִם לְאַחַר כֵּן בְּסוּד הַתְּבוּנָה, כְּאֲשֶׁר הַתְּבוּנָה הוּא דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, כִּף נִבְרְאוּ הַשָּׁמַיִם דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, שֶׁהֵם מְסוּד אִוֹר צוּרַת הַמַּלְאָכִים, כְּלוֹמַר, הֵם בְּנִין מִתּוֹךְ הַיְסוּד, וְעַל כֵּן כּוֹנֵן שָׁמַיִם בַּתְּבוּנָה.

אֲבָל הָאָרֶץ נִהְיָה מִתּוֹךְ יְסוּד אַחֵר, אֲלֵא שֶׁהִיא תְלוּיָה עַל הַמַּיִם. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יְסוּד לָהּ יְסוּד עֲשׂוּי בְּחֻכְמָה, וְעַל כֵּן נֶאֱמַר ה' בְּחֻכְמָה יְסוּד אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בַּתְּבוּנָה, דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר. וְאִמַּר רַבִּי אֶבְהוּ, בֵּא וּרְאֵה כִּמָּה חֲשַׁשׁ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל כְּבוֹד שְׁמוֹ הַגְּדוֹל שֶׁהוּא יְהו"ה, כִּי זֶהוּ שְׁמוֹ מִמֶּשׁ. אֲבָל שֵׁם אֱלֹהִים מִשְׁתַּף הוּא עַל יְתֵר הַנִּבְרָאִים. הַמַּלְאָכִים נִקְרָאִים אֱלֹהִים, בְּנֵי אָדָם נִקְרְאוּ אֱלֹהִים, הַדְּיַיָּנִים נִקְרְאוּ אֱלֹהִים.

וְעַל כֵּן חֲשַׁשׁ הַמָּקוֹם עַל כְּבוֹד שְׁמוֹ. תִּדַע לָךְ, כָּל הַמַּקְרִיב קָרְבָּנוֹ וְזָבַח לְשֵׁם זֶה הַנִּקְרָא אֱלֹהִים, חַיִּיב מִיתָה, שְׁנֵאמַר (שְׁמוֹת כ"ב ז"ב) זָבַח לְאֱלֹהִים יִחָרֵם בְּלִתִּי לֵה' לְבָדוֹ. בְּשָׁבִיל שֶׁהוּא שֵׁם מְשׁוֹתֵף, וְאִין אָנוּ יוֹדְעִים אִם הוּא זוֹבַח לְמַלְאָכִים אוֹ לְבְנֵי אָדָם אוֹ לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְעַל כֵּן אָמְרָה הַתּוֹרָה זָבַח לְאֱלֹהִים יִחָרֵם בְּלִתִּי לֵה' לְבָדוֹ, כְּלוֹמַר, שְׁצַרִּיף שְׁיִזְכִּיר שֵׁם יְהו"ה לְבָדוֹ. וּלְפִיכָף נֶאֱמַר בְּקָרְבָּנוֹת (ויקרא כ"ב ז"ב) וְכִי תִזְבְּחוּ זָבַח תּוֹדָה לֵה', וְכֵן בְּשִׁלְמִים וְכֵן בְּעוֹלָה, וְלֹא נֶאֱמַר לְאֱלֹהִים, אֲלֵא לֵה' מִמֶּשׁ.

וְשָׁמַיִם, נִבְרָאוּ מֵאוֹתוֹ הָאוֹר הַנִּשְׁפָּע בְּאֱלֹהִים, וַעֲשֵׂה אוֹתָם דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, וּבְשִׁלְשָׁה דְבָרִים הִלְלוּ נַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן, שְׁנֵאמַר (שמות לא ג) וְאִמְלֵא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחֻכְמָהּ וּבְתַבּוּנָהּ וּבְדַעַת. וּשְׁלֹשֶׁתָן הֵם בְּמִתְנַת עֲלִיּוֹן, לְכֹל אֲשֶׁר יַחְפוֹץ יִתְּנֵם, שְׁנֵאמַר (משלי ב 1) כִּי ה' יִתֵּן חֻכְמָהּ מִפִּי דַעַת וּתְבוּנָהּ.

בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים (בראשית א). רַבִּי אֲבָא פִתַּח וְאָמַר (שם טו), בַּיּוֹם הַהוּא כָּרַת ה' אֶת אַבְרָם בְּרִית לְאִמְרוֹ. בְּחֻמְשָׁה עֲנִינִים נֵאמַר הַבְּרִית, הָא' הוּא בְּרִית מִלְּהָ, שְׁנֵאמַר (שם יז) וְהִיְתָה בְּרִיתִי בְּכַשְׂרְכֶם לְבְרִית עוֹלָם. הַב' - בְּרִית הַקֶּשֶׁת, שְׁנֵאמַר (שם ט) וְהִיְתָה לְאוֹת בְּרִית. הַג' - בְּרִית הַמֶּלַח, שְׁנֵאמַר (במדבר יח) בְּרִית מֶלַח עוֹלָם. הַד' - בְּרִית הַיְסוּרִין, שְׁנֵאמַר (דברים כח) אֵלֶּה דְבָרֵי הַבְּרִית. הֵה' - בְּרִית הַפְּהֻנָּה, שְׁנֵאמַר (במדבר כח) וְהִיְתָה לוֹ וּלְזָרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֵנָּה עוֹלָם. וְכֹרֶם שְׁנֵתְנוּ הֵה' בְּרִיתוֹת, לֹא הִיְתָה הַבְּרִית אֶלָּא בְּאֵשׁ. שְׁנֵאמַר (בראשית טו) וְהִנֵּה תִנּוּר עֹשֶׂן וְלִפִּיד אֵשׁ וְגו', וְכַתִּיב (שם) בַּיּוֹם הַהוּא כָּרַת ה' אֶת אַבְרָם בְּרִית לְאִמְרוֹ. וְהָאֵשׁ הִיְתָה בְּרִית בְּתַחֲלָה. וְזֵהוּ בְּרֵאשִׁית. הוֹצֵא מִשָּׁם אֵשׁ, וְנִשְׁאָר בְּרִית. כְּלוֹמַר בְּרִית א"ש.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, בְּרִית כְּרוּתָהּ כָּרַת הַקְּדוֹשׁ כְּרוּף הוּא עִם הָעוֹלָם, וְעַל מִנַּת שִׁיעֲמוּד אַבְרָהָם וְיִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּזִכְרוֹתוֹ, שְׁנֵאמַר (בראשית ב) אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְּרָאָם - בְּאַבְרָהָם. וְאוֹתָהּ שָׁעָה שְׁכַרְתָּ עִמּוֹ הַבְּרִית בְּאֵשׁ, עֲמַד הָעוֹלָם בְּקִיּוּמוֹ, וְזֵהוּ בְּרֵאשִׁית, בְּרִית אֵשׁ, בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ כְּדִי שִׁיעֲמוּד אוֹתָהּ הַבְּרִית אֵשׁ.

וְהַחֲכֵמָה אוֹמֶרֶת, לָמָּה הֵבִיא

וְשָׁמַיִם, נִבְרָאוּ מֵאוֹתוֹ הָאוֹר הַנִּשְׁפָּע בְּאֱלֹהִים, וַעֲשֵׂה אוֹתָם דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, וּבְשִׁלְשָׁה דְבָרִים הִלְלוּ נַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן, שְׁנֵאמַר (שמות לא ג) וְאִמְלֵא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחֻכְמָהּ וּבְתַבּוּנָהּ וּבְדַעַת. וּשְׁלֹשֶׁתָן הֵם בְּמִתְנַת עֲלִיּוֹן, לְכֹל אֲשֶׁר יַחְפוֹץ יִתְּנֵם, שְׁנֵאמַר (משלי ב 1) כִּי ה' יִתֵּן חֻכְמָהּ מִפִּי דַעַת וּתְבוּנָהּ.

בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים. רַבִּי אֲבָא פִתַּח וְאָמַר, (בראשית טו יח) בַּיּוֹם הַהוּא כָּרַת ה' אֶת

אַבְרָם בְּרִית לְאִמְרוֹ. בְּחֻמְשָׁה עֲנִינִים נֵאמַר הַבְּרִית, הָא' הוּא בְּרִית מִלְּהָ, שְׁנֵאמַר (שם יז ג) וְהִיְתָה בְּרִיתִי בְּכַשְׂרְכֶם לְבְרִית עוֹלָם. הַב' בְּרִית הַקֶּשֶׁת, שְׁנֵאמַר (שם ט יג) וְהִיְתָה לְאוֹת בְּרִית. הַג' בְּרִית הַמֶּלַח, שְׁנֵאמַר (במדבר יח ט) בְּרִית מֶלַח עוֹלָם. הַד' בְּרִית הַיְסוּרִין, שְׁנֵאמַר אֵלֶּה דְבָרֵי הַבְּרִית. הֵה' בְּרִית הַפְּהֻנָּה, שְׁנֵאמַר (במדבר כח יג) וְהִיְתָה לוֹ וּלְזָרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֵנָּה עוֹלָם.

וְכֹרֶם שְׁנֵתְנוּ הֵה' בְּרִיתוֹת, לֹא הִיְתָה הַבְּרִית אֶלָּא בְּאֵשׁ. שְׁנֵאמַר (בראשית טו יז) וְהִנֵּה תִנּוּר עֹשֶׂן וְלִפִּיד אֵשׁ וְגו'. וְכַתִּיב (שם טו יח) בַּיּוֹם הַהוּא כָּרַת ה' אֶת אַבְרָם בְּרִית לְאִמְרוֹ. וְהָאֵשׁ הִיְתָה בְּרִית בְּתַחֲלָה. וְזֵהוּ בְּרֵאשִׁית, הוֹצֵא מִשָּׁם אֵשׁ, וְנִשְׁאָר בְּרִית. כְּלוֹמַר בְּרִית א"ש.

ר' יוֹחָנָן אָמַר, בְּרִית כְּרוּתָהּ כָּרַת הַקְּדוֹשׁ כְּרוּף הוּא עִם הָעוֹלָם, וְעַל מִנַּת שִׁיעֲמוּד אַבְרָהָם, וְיִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּזִכְרוֹתוֹ. שְׁנֵאמַר, אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְּרָאָם, בְּאַבְרָהָם. וְאוֹתָהּ שָׁעָה שְׁכַרְתָּ עִמּוֹ הַבְּרִית בְּאֵשׁ, עֲמַד הָעוֹלָם בְּקִיּוּמוֹ, וְזֵהוּ בְּרֵאשִׁית, בְּרִית אֵשׁ, בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ כְּדִי שִׁיעֲמוּד אוֹתוֹ הַבְּרִית אֵשׁ.

וְהַחֲכֵמָה אוֹמֶרֶת, לָמָּה הֵבִיא הַקְּדוֹשׁ כְּרוּף

הקדוש ברוך הוא מפול מים לעולם בתחלת דינו ולא דבר אחר? אלא ראה הקדוש ברוך הוא שהעולם נברא בברית אש, וראה שאם ידין העולם בדין אחר, אפשר שיוכלו הרשעים לעמוד בעולם, מפני אותו ברית אש, באשר נברא העולם. אלא מה עשה, דן את העולם במים, בדרך הראוי לכבות את האש, כדי להעביר את הרשעים מן העולם, שנמשלו לאש, (יחזקאל טו) מהאש יצאו והאש תאכלם. רצונו לומר, מהאש יצאו בנברא.

לכן בתחלה אמר אמתה את האדם אשר בראתי במים, שנאמר (ישעיה נב) והרשעים פים נגרש, לאחר כן נאמר, מהאש יצאו והאש יאכלם, אמר הקדוש ברוך הוא: עד כאן היו נמוקים במים, מכאן ואילך - מהאש יצאו והאש תאכלם.

ובשחטאו אחר כן, דן אותם באש, שנאמר (בראשית יט, כד) וה' המטיר על סדם ועל עמרה גפרית ואש. ואימתי נתבסם העולם? כשעמדו על הר סיני, ונתמלא כלו אש, שנאמר (דברים יא) וההר בער באש עד לב השמים. רבי יצחק אמר, והתורה נהיתה ברית בין השם והעולם, שנמשלה באש, שנאמר (ירמיה כג, כט) הלא כה דברי באש, וזהו ברית אש, בראשית.

רבי יוחנן פתח, (משלי כג) בחכמה יבנה בית - שלשה דברים צריך אדם לעשות בדרך העולם, ואלו הן: לבנות בית מושבו, וליטע פרום להתפרנס בו, ואחר כך לקחת לו אשה, ולהוליד בנים, לפרנסם בהם. ולא כדרך השוטים, הלוקחים אשה

הוא מפול מים לעולם, בתחלת דינו, ולא דבר אחר. אלא ראה הקדוש ברוך הוא שהעולם נברא בברית אש, וראה שאם ידין העולם בדין אחר, אפשר שיוכלו הרשעים לעמוד בעולם, מפני אותו ברית אש, באשר נברא העולם. אלא מה עשה, דן את העולם במים, בדרך הראוי לכבות את האש, כדי להעביר את הרשעים מן העולם, שנמשלו לאש, שנאמר (יחזקאל טו) מהאש יצאו והאש תאכלם. רצונו לומר, מהאש יצאו בתחלת העולם כשנברא.

לכן בתחלה אמר אמתה את האדם אשר בראתי במים, שנאמר (ישעיה נב) והרשעים פים נגרש, לאחר כן נאמר, מהאש יצאו והאש יאכלם, אמר הקדוש ברוך הוא עד כאן היו נמוקים במים, מכאן ואילך מהאש יצאו והאש תאכלם.

ובשחטאו אחר כן, דן אותם באש, שנאמר (בראשית יב כד) וה' המטיר על סדם ועל עמרה גפרית ואש, ואימתי נתבסם העולם, כשעמדו על הר סיני, ונתמלא כלו אש, שנאמר (דברים יא) וההר בער באש עד לב השמים. ר' יצחק אמר, והתורה נהיתה ברית בין השם והעולם, שנמשלה לאש, שנאמר (ירמיה כג כט) הלא כה דברי באש, וזהו ברית אש בראשית.

ר' יוחנן פתח, (משלי כג) בחכמה יבנה בית, שלשה דברים צריך אדם לעשות בדרך העולם, ואלו הן: לבנות בית מושבו, וליטע פרום להתפרנס בו, ואחר כך לקחת לו אשה, ולהוליד בנים, לפרנסם בהם. ולא כדרך השוטים, הלוקחים אשה בתחלה, ואחר כך

בפתחלה, ואחר כך נוטעים פָּרֶם,
ואחר כך בונים בית.

כי זה שאמר רבי סימון, כל
הלוקח לו אשה ואין לו בפתחלה
במה שיוכל לפרנסה, הרי זה
חפשי מן המצוות, כמתים
הנקראים חפשים, שנאמר (תהלים
פח) במתים חפשי. ולמה נקרא
חפשי? לפי שהוא חפשי מן
המצוות, מפני שלא יוכל
להשתדל בעבודת בוראו, אלא
בעבודת אשתו.

רבי יהודה אומר, כאלו לוקח
עבודה זרה לעצמו. שאמר רבי
יהודה, בפתחלה היו החכמים
והחסידים לוקחים אשה, ולא
היה להם די פרנסתם, וממיתים
עצמם ברעב ובצמא, ומניחים כל
חיי העולם הזה, ועוסקים בתורה
ובמצוות ובעבודת בוראם. אבל
בזמן הזה, שהעולם טרוד אחר
הפרנסה, צריך לכוונן בית
בפתחלה, ולזמן מזונותיו, ואחר
כך לקחת אשה, ויכול לעבד
בוראו, ולעסק בתורה. פי זה
שאמרו רבותינו זכרונם לברכה,
אם אין קמח אין תורה.

ואמר רבי יהודה, מאחר שהאדם
נושא אשה, אז נקרא עבד ה',
מפני שלבו פנוי מלהסתכל
בעברה ובנשים ומלתור אחר
לכבו ועיניו, כמו שנאמר (במדבר
טו) ולא תתורו אחרי לבבכם
ואחרי עיניכם וגו'. לפיכך צריך
אדם להשתדל לכוונן בית בראש,
ולעשות ישוב בבית.

ומבי אתה למד? מהקדוש ברוך
הוא. קדם בנה בית וכווננו, וזמן
כל הפרנסה והמזונות קדם שיבא
אדם לעולם. וברא את העולם
בראש, שהוא הבית. וזמן כל
הפרנסה האיה? ברא את
הבהמות, ואת החיות, ואת
העופות והדגים הצמחים

נוטעים פָּרֶם, ואחר כך בונים בית.
כי הא דאמר רבי סימון, כל הלוקח לו אשה,
ואין לו בפתחלה במה שיוכל לפרנסה, הרי
זה חפשי מן המצוות, כמתים הנקראים
חפשים, שנאמר (תהלים פח יד) במתים חפשי. ולמה
נקרא חפשי. לפי שהוא חפשי מן המצוות,
מפני שלא יוכל להשתדל בעבודת בוראו,
אלא בעבודת אשתו.

ר' יהודה אומר, כאלו לוקח עבודה זרה
לעצמו. דאמר רבי יהודה, בפתחלה היו
החכמים והחסידים לוקחים אשה, ולא היה
להם די פרנסתם, וממיתים עצמם ברעב
ובצמא, ומניחים כל חיי העולם הזה,
ועוסקים בתורה ובמצוות ובעבודת בוראם.
אבל בזמן הזה שהעולם טרוד אחר הפרנסה,
צריך לכוונן בית בפתחלה, ולזמן מזונותיו,
ואחר כך לקחת אשה, ויכול לעבד בוראו,
ולעסק בתורה. פי הא דאמרו רבותינו זכרונם
לברכה, אם אין קמח אין תורה.

ואמר רבי יהודה, מאחר שהאדם נושא אשה,
אז נקרא עבד ה', מפני שלבו פנוי
מלהסתכל בעבירה ובנשים, ומלתור אחר
לכבו ועיניו, כמה דאת אמר (במדבר טו לט) ולא
תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם וגו'.
לפיכך צריך אדם להשתדל לכוונן בית בראש,
ולעשות ישוב בבית.

ומבי אתה למד, מהקדוש ברוך הוא. קדם
בנה בית וכווננו, וזמן כל הפרנסה
והמזונות, קדם שיבא אדם לעולם. וברא את
העולם בראש, שהוא הבית. וזמן כל הפרנסה
האיה. ברא את הבהמות, ואת החיות, ואת
העופות והדגים הצמחים והאילנות, שהם
זימון (דף ע"ב) כל הפרנסה. לאחר שהכין הבית

והפרנסה, הביא את האדם, וכרא אותו ואת אשתו והולידו בנים ועשו ישוב בבית. ועל כן נאמר בראשית, בית ראש. כאשר תבין באותיות, תמצא בי"ת ראש. וכן התחילה התורה בראשית, כלומר בית ראשית, והכל ענין אחד.

והאילנות, שהם זמון כל הפרנסה. לאחר שהכין הבית והפרנסה, הביא את האדם, וכרא אותו ואת אשתו, והולידו בנים ועשו ישוב בבית. ועל כן נאמר בראשית, בית ראש. כאשר תבין באותיות, תמצא בי"ת ראש. וכן התחילה התורה בראשית, כלומר בית ראשית, והכל ענין אחד.

ועם כל זה צריך האדם להשתדל בדרך ארץ, ולעשות עתים לתורה, ולהיות עמלו בשני הדרךים האלו, מפני שיגיעת שניהם משפחת עון. ושםא יאמר אדם הריני בן אבות העולם, ממשפחה גדולה, איני ראוי לעשות מלאכה ולא להתבזות. אמר לו, שוטה, כבר קדמך יוצרך, שנאמר בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ, והוא עשה מלאכה קודם שבאת לעולם. ומנא לן. שנאמר מפל מלאכתו אשר ברא אלהים לעשות. קרא אותה מלאכה. וכן וישבת ביום השביעי מפל מלאכתו אשר עשה.

ועם כל זה צריך האדם להשתדל בדרך ארץ, ולעשות עתים לתורה, ולהיות עמלו בשני הדרךים האלו, מפני שיגיעת שניהם משפחת עון. ושםא יאמר אדם: הריני בן אבות העולם, ממשפחה גדולה, איני ראוי לעשות מלאכה ולא להתבזות. אמר לו: שוטה, כבר קדמך יוצרך, שנאמר בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ, והוא עשה מלאכה קדם שבאת לעולם. ומנין לנו? שנאמר (בראשית ב) מפל מלאכתו אשר ברא אלהים לעשות. קרא אותה מלאכה. וכן (שם) וישבת ביום השביעי מפל מלאכתו אשר עשה.

כהא דאמר ר' יוחנן, בא וראה, למה ברא הקדוש ברוך הוא את האדם אחרון לכל הנבראים. אלא ללמדך, שעשה בכל יום ויום מלאכתו, וכרא העולם וכל צבאם, וביום הששי שהוא אחרון למלאכתו, ברא בו את האדם. אמר לו לאדם, עד כאן הייתי אני משתדל במלאכה, מכאן ואילך אתה תשתדל בה, וזהו בראשית ברא אלהים, קודם שיבא אדם לעולם.

כמו זה שאמר רבי יוחנן, בא וראה, למה ברא הקדוש ברוך הוא את האדם אחרון לכל הנבראים. אלא ללמדך, שעשה בכל יום ויום מלאכתו, וכרא העולם וכל צבאם, וביום הששי, שהוא אחרון למלאכתו, ברא בו את האדם. אמר לו לאדם: עד כאן הייתי אני משתדל במלאכה, מכאן ואילך אתה תשתדל בה. וזהו בראשית ברא אלהים, קדם שיבא אדם לעולם.

ואמר רבי יוחנן, למה נברא אדם בצלם אלהים. שנאמר ויברא אלהים את האדם בצלמו. משל למלך שהיה מושל על המדינה, והיה בונה בירניות ותיקונין לעיר, וכל בני העיר משתעבדין תחתיו. יום אחד המדינה, והיה בונה בירניות ותיקונים לעיר, וכל בני העיר

ואמר רבי יוחנן, למה נברא אדם בצלם אלהים, שנאמר (שם א) ויברא אלהים את האדם בצלמו משל למלך שהיה מושל על משתעבדים תחתיו. יום אחד קרא

לְכָל בְּנֵי הָעִיר, וּמִינָה עֲלֵיהֶם שָׂר אֶחָד שְׁלוֹ, אָמַר, עַד כָּאֵן הָיִיתִי טוֹרֵחַ בְּכָל צָרְכֵי הָעִיר, וְלַעֲשׂוֹת מִגְדָּלִים וּבִירְנַיִוֹת, מִכָּאֵן וְאֵילָף הָרִי זֶה כְּמוֹנִי.

בְּעֵינַי זֶה נֶאֱמַר בְּאָדָם, וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, וְאָמַר לוֹ: רְאֵה בְּנֵיתִי כָּל הָעִיר וְכָל אֲשֶׁר בָּהּ. וּכְאֲשֶׁר הָיִיתִי מוֹשֵׁל עֲלֶיךָ וּבִוְנָה אוֹתָהּ כְּכֹל חֲפָצִי - כִּף אֶתָּה תִּבְנֶה וְתַעֲשֶׂה מְלֶאכֶת הָעוֹלָם. מִכָּאֵן וְאֵילָף יִהְיֶה הַכֹּל מְסוּר בְּיָדְךָ, וְכוֹלָם יִהְיוּ מְשׁוּעַבְדִים תַּחְתֶּיךָ, וַיִּרְאִים מִמֶּךָ, כְּאֲשֶׁר הָיוּ יִרְאִים מִמֶּנִּי, שְׁנֵאֱמַר (שם ט, ב) וּמוֹרָאֲכֶם וְחַתְכֶם יִהְיֶה עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ. וְעַל כֵּן בְּצַלְמֵ אֱלֹהִים עָשָׂה אוֹתוֹ. וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, לַעֲשׂוֹת כָּל צָרְכֵי הָעוֹלָם וְתִקּוּנָיו, כְּאֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה בַּתְּחִלָּה.

בְּרֵאשִׁית, כְּתוּב (משלי ח) ה' קִנְנִי רֵאשִׁית דְּרִכּוֹ קִדְּם מִפְעֻלָיו מֵאֲז. הַפְּסוּק הֵזָה חוֹזֵר עַל כָּל הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא הֵיחָד רֵאשִׁית דְּרִכֵי הָאֵל, שֶׁהַתּוֹרָה נִבְרָאת אֶלְפִים שָׁנָה קִדְּם שְׁנִבְרָא הָעוֹלָם.

שְׁאֵמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, שְׁבַעַה דְּבָרִים נִבְרָאוּ עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם, וְאֵלוּ הֵם: הַתּוֹרָה, וְגַן עֵדֵן, וְגִיְהֵנִם, וְכֶסֶף הַכְּבוֹד, וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וְשִׁמוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ, וְהַתְּשׁוּבָה. וּבַתּוֹרָה נִבְרָא אֶת הָעוֹלָם, שְׁנֵאֱמַר (שם) ה' קִנְנִי וְגו'. וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית נִבְרָא אֱלֹהִים. רוֹצֵה לֹאמַר עִם רֵאשִׁית, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה, נִבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֵּא וְרֵאָה כִּמְהָ הַפְּרָשׁ יֵשׁ בֵּין הַתּוֹרָה וְהָעוֹלָם, שֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא בְּשֵׁשֶׁת יָמִים, וְהַתּוֹרָה בְּאַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה.

רַבִּי יוֹחָנָן הֵיחָד הוֹלֵךְ מִקִּיסְרֵי אַחַת, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: זֶה הֵיחָד שְׁלִי

קָרָא לְכָל בְּנֵי הָעִיר, וּמִינָה עֲלֵיהֶם שָׂר אֶחָד שְׁלוֹ, אָמַר, עַד כָּאֵן הָיִיתִי טוֹרֵחַ בְּכָל צָרְכֵי הָעִיר, וְלַעֲשׂוֹת מִגְדָּלִים וּבִירְנַיִוֹת, מִכָּאֵן וְאֵילָף הָרִי זֶה כְּמוֹנִי.

בְּעֵינַי זֶה נֶאֱמַר בְּאָדָם, וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, וְאָמַר לֵיהּ רְאֵה בְּנֵיתִי כָּל הָעִיר וְכָל אֲשֶׁר בָּהּ, וּכְאֲשֶׁר הָיִיתִי מוֹשֵׁל עֲלֶיךָ וּבִוְנָה אוֹתָהּ כְּכֹל חֲפָצִי, כִּף אֶתָּה תִּבְנֶה וְתַעֲשֶׂה מְלֶאכֶת הָעוֹלָם. מִכָּאֵן וְאֵילָף יִהְיֶה הַכֹּל מְסוּר בְּיָדְךָ, וְכוֹלָם יִהְיוּ מְשׁוּעַבְדִים תַּחְתֶּיךָ, וַיִּרְאִים מִמֶּךָ, כְּאֲשֶׁר הָיוּ יִרְאִים מִמֶּנִּי, שְׁנֵאֱמַר (בראשית ט ב) וּמוֹרָאֲכֶם וְחַתְכֶם יִהְיֶה עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ. וְעַל כֵּן בְּצַלְמֵ אֱלֹהִים עָשָׂה אוֹתוֹ. וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, לַעֲשׂוֹת כָּל צָרְכֵי הָעוֹלָם וְתִקּוּנָיו, כְּאֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה בַּתְּחִלָּה.

בְּרֵאשִׁית, כְּתוּב (משלי ח כב) ה' קִנְנִי רֵאשִׁית דְּרִכּוֹ קִדְּם מִפְעֻלָיו מֵאֲז, הַפְּסוּק הֵזָה חוֹזֵר עַל כָּל הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא הֵיחָד רֵאשִׁית דְּרִכֵי הָאֵל, שֶׁהַתּוֹרָה נִבְרָאת אֶלְפִים שָׁנָה קִדְּם שְׁנִבְרָא הָעוֹלָם.

דְּאֵמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, שְׁבַעַה דְּבָרִים נִבְרָאוּ עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם. וְאֵלוּ הֵם: הַתּוֹרָה. וְגַן עֵדֵן. וְגִיְהֵנִם. וְכֶסֶף הַכְּבוֹד. וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. וְשִׁמוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ. וְהַתְּשׁוּבָה. וּבַתּוֹרָה נִבְרָא אֶת הָעוֹלָם, שְׁנֵאֱמַר ה' קִנְנִי וְגו'. וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית נִבְרָא אֱלֹהִים, רְצוֹנוֹ לֹאמַר עִם רֵאשִׁית, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה, נִבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בֵּא וְרֵאָה כִּמְהָ הַפְּרָשׁ יֵשׁ בֵּין הַתּוֹרָה וְהָעוֹלָם, שֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא בְּשֵׁשֶׁת יָמִים, וְהַתּוֹרָה בְּאַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה.

רַבִּי יוֹחָנָן הֵיחָד אָזִיל מִקִּיסְרֵי לְלוּד, וְהֵיחָד מְטִייל עַמִּיָּה ר' חִיָּיא בַר אַבָּא, כִּד מְטוֹ חַד בֵּי לְלוּד, וְהֵיחָד מְטִייל עַמוֹ רַבִּי חִיָּיא בַר אַבָּא. כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְשָׂדֶה

חַקֵּל, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, הַאִי הוּא דִּידִי, וְזַבִּינְתִּיהָ,
כְּדֵי לְמַזְמֵי בְּאוֹרֵייתָא. כְּכֹה ר' חֲזִיָּא בַּר אַבָּא,
אָמַר לִיהּ וְלָמָּה אֵתְּ בְּכִי. אָמַר לִיהּ, דְּלֹא שִׁבְקַת
לְסִיבּוּתֵיהּ כְּלוּם.

אָמַר לִיהּ, חֲזִיָּא בְּנֵי, קָלָה הוּא בְּעֵינָהּ מַה
דְּעַבְדִּית, דְּשִׁבְקִית דְּבַר שְׁנַבְרָא בְּשִׁשָּׁה
יָמִים, בְּעַבּוּר דְּבַר שְׁנַבְרָא בְּאַרְבָּעִים יוֹם,
שְׁנַאֲמַר (שמות לד כה) וַיְהִי שֵׁם עִם ה' אַרְבָּעִים יוֹם
וְאַרְבָּעִים לַיְלָה וְקִנִּיתִי דְּבָרִים גְּדוּלִים וְטוֹבִים
שְׂאִינָם בְּעוֹלָם, וְהֵם עֲצָה וְתוֹשִׁיָה וְחֻכְמָה
וְגַבּוּרָה, שְׁנַאֲמַר (משלי ח יד) לִי עֲצָה וְתוֹשִׁיָה אֲנִי
בִּינָה לִי גַבּוּרָה.

ר' יוֹחָנָן כַּד הוּה לְעֵי בְּאוֹרֵייתָא, הוּוּ אֲנַפּוּי
זְהִירִין כְּזוֹהֲרָא דְשִׁמְשָׁא, יוֹמָא חַד פִּגְעַ
בֵּיהּ ר' יוֹסִי, אָמַר לִיהּ חֲמָא אֲנַפְךָ זְהִירִין
כְּזוֹהֲרָא דְשִׁמְשָׁא, אָמַר לִיהּ לָאו הוּא אֶלָּא
שְׁמַעְתָּא דְנִהְרָא לִי. קָרָא עֲלֵיהּ (שופטים ה לא)
וְאוֹהֲבֵיו כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגַבּוּרָתוֹ.

ר' יֶצְחָק אָמַר, הַתּוֹרָה נִקְרְאת תּוֹשִׁיָה בִּתְחִלָּה.
וְאַחַר כֵּן גַּבּוּרָה, שְׁנַאֲמַר (משלי ח יד) לִי עֲצָה
וְתוֹשִׁיָה וְגו', תַּדַּע לָךְ כִּי בִּתְחִלָּה נִקְרְאת
תּוֹשִׁיָה, שְׁמַתְשֵׁת כַּחוּ שֶׁל אָדָם, מִפְּנֵי שִׁישׁ
לוֹ לְהִלָּחֵם עִם יֶצֶר הָרַע, וְלִכְתּוֹת כָּל גּוֹפּוֹ בְּבֵית
הַמְּדֻרָשׁ, עַד שִׁירְגִיל אוֹתוֹ בַּתּוֹרָה. פִּיּוֹן שֶׁהוּא
רְגִיל לְעֶסוֹק בַּתּוֹרָה, אֲזִי יֵשׁ לוֹ שְׂמִחָה וְגַבּוּרָה,
שְׁנַאֲמַר אֲנִי בִּינָה לִי גַבּוּרָה, רְצוֹנִי לוֹמַר
כְּשֶׁאָדָם רְגִיל בַּתּוֹרָה וּבַחֲכָמָה, אֲזִי יֵשׁ לוֹ
תַּפְאֲרָת, וְאִיזוֹ הִיא גַבּוּרָה, לְהִלָּחֵם מִלְחָמוֹת
ה', שְׁנַאֲמַר (במדבר כא יד) עַל כֵּן יֵאמַר בְּסִפְּר
מִלְחָמַת ה', שֶׁם תִּהְיֶה הַמִּלְחָמָה וְהַגַּבּוּרָה.

וּבַתּוֹרָה כְּרָא הַקְּדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא אֵת הָעוֹלָם,
שְׁנַאֲמַר (משלי ח ל) וְאֶהְיָ אֶצְלוֹ אֲמוֹן,
אֵל תִּקְרִי אֲמוֹן, אֶלָּא אוֹמֵן. וְזֵהוּ כְּרָאשִׁית כְּרָא

וּמְכַרְתִּי אוֹתוֹ כְּדֵי לְזַכּוֹת בַּתּוֹרָה.
כְּכֹה רַבִּי חֲזִיָּא בַּר אַבָּא. אָמַר לוֹ:
וְלָמָּה אֵתְּ בּוֹכָה? אָמַר לוֹ: שְׁלֹא
הַשְּׂאֵרֶת לְזַקְנֵיךָ כְּלוּם.

אָמַר לוֹ: חֲזִיָּא בְּנֵי, קָלָה הוּא
בְּעֵינָהּ מַה שְּׁעֲשִׂיתִי, שֶׁהַשְּׂאֵרֶתִי
דְּבַר שְׁנַבְרָא בְּשִׁשָּׁה יָמִים בְּעַבּוּר
דְּבַר שְׁנַבְרָא בְּאַרְבָּעִים, שְׁנַאֲמַר
(שמות לד) וַיְהִי שֵׁם עִם ה' אַרְבָּעִים
יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה, וְקִנִּיתִי
דְּבָרִים גְּדוּלִים וְטוֹבִים שְׂאִינָם
בְּעוֹלָם, וְהֵם עֲצָה וְתוֹשִׁיָה
וְחֻכְמָה וְגַבּוּרָה, שְׁנַאֲמַר (משלי ח
יד) לִי עֲצָה וְתוֹשִׁיָה אֲנִי בִּינָה לִי
גַבּוּרָה.

כְּשֶׁהָיָה רַבִּי יוֹחָנָן עוֹסֵק בַּתּוֹרָה,
הָיוּ פְּנֵיו מְאִירִים כְּזוֹהַר הַשֶּׁמֶשׁ.
יוֹם אֶחָד פָּגַע בּוֹ רַבִּי יוֹסִי. אָמַר
לוֹ: רְאֵה פְּנֵיךָ זוֹהָרִים כְּזוֹהַר
הַשֶּׁמֶשׁ. אָמַר לוֹ: אִינּוּ אֶלָּא
שֶׁהַשְּׁעוֹר מְאִיר לִי. קָרָא עָלָיו
(שופטים ה, לא) וְאוֹהֲבֵיו כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ
בְּגַבּוּרָתוֹ.

רַבִּי יֶצְחָק אָמַר, הַתּוֹרָה נִקְרְאת
תּוֹשִׁיָה בִּתְחִלָּה, וְאַחַר כֵּן גַּבּוּרָה,
שְׁנַאֲמַר לִי עֲצָה וְתוֹשִׁיָה וְגו'.
תַּדַּע לָךְ, כִּי בִּתְחִלָּה נִקְרְאת
תּוֹשִׁיָה, שְׁמַתְשֵׁת כַּחוּ שֶׁל אָדָם,
מִפְּנֵי שִׁישׁ לוֹ לְהִלָּחֵם עִם יֶצֶר
הָרַע, וְלִכְתּוֹת כָּל גּוֹפּוֹ בְּבֵית
הַמְּדֻרָשׁ, עַד שִׁירְגִיל אוֹתוֹ
בַּתּוֹרָה. פִּיּוֹן שֶׁהוּא רְגִיל לְעֶסֶק
בַּתּוֹרָה, אֲזִי יֵשׁ לוֹ שְׂמִחָה וְגַבּוּרָה,
שְׁנַאֲמַר אֲנִי בִּינָה לִי גַבּוּרָה. רֹצֵה
לוֹמַר, כְּשֶׁאָדָם רְגִיל בַּתּוֹרָה
וּבַחֲכָמָה, אֲזִי יֵשׁ לוֹ תַּפְאֲרָת. וְאִיזוֹ
הִיא גַבּוּרָה? לְהִלָּחֵם מִלְחָמוֹת
ה', שְׁנַאֲמַר (במדבר כא, יד) עַל כֵּן
יֵאמַר בְּסִפְּר מִלְחָמַת ה', שֶׁם תִּהְיֶה
הַמִּלְחָמָה וְהַגַּבּוּרָה.

וּבַתּוֹרָה כְּרָא הַקְּדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא
אֵת הָעוֹלָם, שְׁנַאֲמַר (משלי ח ל)
וְאֶהְיָ אֶצְלוֹ אֲמוֹן, אֵל תִּקְרִי
אֲמוֹן, אֶלָּא אֲמוֹן. וְזֵהוּ כְּרָאשִׁית

בְּרָא אֱלֹהִים, עִם רֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וְזוֹ הִיא הַתּוֹרָה.

ר' יהודה אומר, לא נברא אלא בשביל היראה, שנקראת ראשית, שנאמר (משלי א) יראת ה' ראשית דעת. ומנין לנו שהעולם נברא על פי היראה? שנאמר (קהלת ג יד) והאלהים עשה שיראו מלפניו. עשה את העולם כדי שיראו מלפניו, ועל פי היראה, שהיא ראשית, ברא אלהים את השמים ואת הארץ.

בראשית, רבי אלעזר פתח (תהלים קכ) שיר המעלות אל ה' בצרתה לי קראתי ויענני. שירים תאבים ברא הקדוש ברוך הוא בכריאת שמים וארץ, כדי להללו ולשבחו, והוא יוצר הכל. השמים אומרים שירה לפניו, שנאמר (תהלים יט) השמים מספרים כבוד אל, והארץ אומרת שירה, שנאמר (שם יז) שירו לה' כל הארץ.

ועוד, שכל העולם ושמיים ותאבים נפלאותיו בשמים ובארץ, וזהו בראשית. עין באותיות ותראה, ש"ר תא"ב. כלומר, תא"ב לאמר ש"ר על נפלאותיו בשמים ובארץ, איזה הוא אותם המעלות שהיה דוד המלך עליו השלום אומר. אלו הם אותם השירים של אותן המעלות, שהם השמים, שנאמר (עמוס ט) הבונה בשמים מעלותו. ודוד תאב להם, וזהו אומרים, וזהו שיר תאב.

ואמר רבי אלעזר, כתוב (איוב לח) ברוך יחד פוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים. מי הם בני האלהים? אלו הם המלאכים, שהם אומרים שירה לפני יוצר בראשית בכל הלילה, כנגד שלש משמרות שהיה הלילה, ובכל משמרה ומשמרה

אלהים, עם ראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ, וזו היא התורה.

ר' יהודה אומר, לא נברא אלא בשביל היראה, שנקראת ראשית, שנאמר (שם א י) יראת ה' ראשית דעת. ומנא לן שהעולם נברא על פי היראה, שנאמר (קהלת ג יד) והאלהים עשה שיראו מלפניו. עשה את העולם, כדי שיראו מלפניו, ועל פי היראה שהיא ראשית, ברא אלהים את השמים ואת הארץ.

בראשית, רבי אלעזר פתח, (תהלים קכ א) שיר המעלות אל ה' בצרתה לי קראתי ויענני. שירים תאבים ברא הקדוש ברוך הוא בכריאת שמים וארץ, כדי להללו ולשבחו, שהוא יוצר הכל. השמים אומרים שירה לפניו, שנאמר (שם ט ב) השמים מספרים כבוד אל, והארץ אומרת שירה, שנאמר (שם צו ב) שירו לה' כל הארץ.

ועוד, שכל העולם ותאבים ושמיים נפלאותיו בשמים ובארץ, וזהו בראשית. עיין באותיות ותראה, ש"ר תא"ב. כלומר, תא"ב לאמר ש"ר על נפלאותיו בשמים ובארץ, איזה הוא אותם המעלות שהיה דוד המלך עליו השלום אומר. אלו הם אותם השירים של אותן המעלות, שהם השמים, שנאמר (עמוס ט ו) הבונה בשמים מעלותיו. ודוד תאב להם, והיה אומרים, וזהו שיר תאב. (דף יא ע"א)

ואמר רבי אלעזר, פתיב (איוב לח ז) ברוך יחד פוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים. מאן אינון בני האלהים. אלו הם המלאכים, שהם אומרים שירה לפני יוצר בראשית בכל הלילה, כנגד שלש משמרות שהיו הלילה, ובכל משמרה ומשמרה, כל פת וכת אומרת שירה.

ובמשמרה האחרונה שהיא בסופה, והיא לעת הבקר, כל הפוכבים והמזלות, והמלאכים הנקראים בני האלהים, הם אומרים שירה, שנאמר, בְּרֵן יַחַד פּוֹכְבֵי בֵקָר וּגְוֹ.

וְכַר אֶחָד כְּפִי מַעֲלָתוֹ. להורות כי גבוה מעל גבוה שומר, פי מעלות יש להם אלה למעלה מאלה, על כן נאמר שיר המעלות, ממעלות המלאכים שהם אומרים שירה, וזהו בראשית, שׁי״ר תא״ב, ברא אלהים את השמים ואת הארץ.

רבי חזקיה הוה אזיל באורחא, והוה עמיה ר' יוסי בר חלפתא, קמו למיזל. פתר פלגות ליליא, עד דהוו אזלי, אמר רבי יוסי לרבי חזקיה, מאי עבידנא, דהא תנינן לעולם יצא אדם בכי טוב.

אמר ליה רבי חזקיה, ברייתא היא, תא שמע סדר נעימות קל גלגלי חיותא, דאינון משבחין שירתא קדם אלהנא. עד דארבין אודניה, שמע קל תושבחתא נעימותא, שמע דהוו אמרי (תהלים ט ח) וה' לעולם ישב וגו'.

אמר ליה רבי חזקיה, ברי, שמעת כלום. אמר ליה, קל נעימותא. ומן נעימותא ותושבחתא מהאי פסוקא דשמעית, פֶּעַן יִדְעָנָא פִּירוּשׁוֹ, דכתיב וה' לעולם ישב פונן למשפט פסאו. דבכל שעתא ושעתא דדייני דייני דינא שכינתא דקודשא בריך הוא, דהוא פורסא יקריה מתתקן תמן, משמע שנאמר פונן למשפט פסאו.

אמר ליה ידעת איזו היא משמרה ממלאכי השרת אמרי דא. אמר ליה לאו. אמר ליה, משמרת אותם המלאכים, הנקראים אלהים היא. דתניא, עשרה משמרות של מלאכי השרת איפא ברקיעא, ואינון

כל פת וכת אומרת שירה. ובמשמרה האחרונה שהיא בסופה, והיא לעת הבקר, כל הפוכבים והמזלות, והמלאכים הנקראים בני האלהים, הם אומרים שירה, שנאמר בְּרֵן יַחַד פּוֹכְבֵי בֵקָר וּגְוֹ.

וְכַר אֶחָד כְּפִי מַעֲלָתוֹ, להורות (קהלת ח) כי גבוה מעל גבוה שומר, פי מעלות יש להם אלה למעלה מאלה, על כן נאמר שיר המעלות, ממעלות המלאכים שהם אומרים שירה, וזהו בראשית, שׁי״ר תא״ב, ברא אלהים את השמים ואת הארץ. רבי חזקיה הוה הולך בדרך, והוה עמו רבי יוסי בר חלפתא. קמו ללכת אחר חצות הלילה. עד שהיו הולכים, אמר רבי יוסי לרבי חזקיה, מה עשינו? שהרי שנינו, לעולם יצא אדם בכי טוב. אמר לו רבי חזקיה: ברייתא היא, בא ושמע סדר נעימות קול גלגלי החיות שהם משבחים שירה לפני אלהינו. עד שהטה אָנוּ, שמע קול תשבחת נעימות, שמע שהיו אומרים (תהלים ט) וה' לעולם ישב וגו'.

אמר לו רבי חזקיה: בני, שמעת כלום? אמר לו: קול נעימות. ומהנעימות והתשבחת מהפסוק הזה ששמעתי, כעת ידעתי פרושו, שכתוב וה' לעולם ישב פונן למשפט כסאו, שבכל שעה ושעה שדנים דין, שכינת הקדוש ברוך הוא, שהיא פסא כבודו, מתקנת שם, ממשמע שנאמר פונן למשפט כסאו.

אמר לו: ידעת איזו היא משמרה ממלאכי השרת שאומרים את זה? אמר לו: לא. אמר לו: משמרת אותם המלאכים הנקראים אלהים היא, שלמדנו, עשרה משמרות של מלאכי

השרת יש בְּרָקיעַ, והם מתחלקים לשלש משמרות שהוא הלילה. ותרע לך איך, כְּשִׁירָאֵל מְסִימִים תִּפְלְתֶם בְּלִילָה, נושאים שירה אחריהם אותם שִׁנְקָרָאִים אישים, ואומרים שירה. ומה השירה שאומרים? (שם ח) מה אָנוּשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וגו' ותחסרהו מַעַט מֵאֱלֹהִים וכבוד וְהָדָר תַּעֲטְרֶהוּ וגו' ה' אֲדוֹנֵינוּ מה אָדִיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ. בְּמִשְׁמְרָה שְׁנִיָּה נִסְבִּין שִׁירָתָא, אינון דְּנִקְרָאִים מְלָאכִים וְחִשְׁמְלִים וְאֶרְאָלִים. וּמֵאֵי אֲמָרִי, (שם ח ט) הָבוּ לָהּ בְּנֵי אֱלֹהִים.

בְּפִלְגֹת לִילִיא מְמַשׁ, עַד דְּסִיִּים מְשֻׁמְרָה שְׁנִיָּה, דִּהְיָא שְׁעֵתָא הִיא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְסַתְּפַל בְּעֵדָן מְמַשׁ, דְּגָנִיז לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד לְבוֹא. פְּתַחֵי חֵיוֹת הַקֶּדֶשׁ, וּבִתְרִיהוֹן שְׂרָפִים וְאוֹפָנִים וְכְרוּבִים, וְאֲמָרִי (שם לא כט) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צִפְנַתְּ לִירְאֵיךָ (שם סח ה) סֹלוּ לָרוֹכֵב בְּעַרְבוֹת בֵּיהּ שְׁמוֹ.

בְּתַחֲלֵת מְשֻׁמְרָה תְּלִיתָא, נִסְבִּין שִׁירָתָא אינון דְּנִקְרָאִים אֱלֹהִים, וְאֲמָרִי (שם ט ח) וְה' לְעוֹלָם יֵשֵׁב וגו'. פֶּד אֲתֵי צְפָרָא, פְּתַחֵי שְׁמִיא וְאֲמָרִי, (שם יט ב) הַשְּׁמַיִם מְסַפְרִים כְּבוֹד אֵל וגו'. פּוֹכְבֵי בְּקָר אֲמָרִי, (שם קמז ד) מוֹנֵה מְסַפֵּר לְכוֹכְבִים וגו', גְּדוֹל מְסַפֵּר לְכוֹכְבִים וגו', אֲדוֹנֵנוּ וְרַב פַּח. אוֹתָם הַמְּלָאכִים הַנִּקְרָאִים בְּנֵי אֱלֹהִים פְּתַחֵי וְאֲמָרִי, (שם כט א) הָבוּ לָהּ בְּנֵי אֱלֹהִים הָבוּ לָהּ כְּבוֹד וְעֹז.

עַד דִּהּוּוּ אֲזָלִי, חָמוּ דְקִדְרָא שְׁחָרָא, וְהָדָר נִהוּרָא. אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה לְרַבִּי יוֹסִי, תָּא וְאַחֲזִי לָךְ דְּכָךְ הִיא גְּאוּלְתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל. בְּעֵידָנָא דִּינְהָר לְהוֹן שְׁמַשׁא דְּגְּאוּלְתָא, יְתִי לְהוֹן עֲקָא בְּתַר עֲקָא, וְקִדְרוּתָא בְּתַר קִדְרוּתָא, עַד דְּאינון בֵּהּ, יְנַהַר עֲלִיהוֹן נִהוּרָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שְׁנַאֲמַר (הושע ו א) כְּשֹׁחַר נֶכּוֹן מִצְאוּ.

מִתְחַלְקִין בְּשִׁלְשָׁה מְשֻׁמְרוֹת דִּהְיָי הַלִּילָה. וְתַרְע לָךְ הָאֵיךְ, פֶּד יִשְׂרָאֵל מְסִימִים צְלוֹתְהוֹן בְּלִילִיא, נִסְבִּין שִׁירָתָא בְּתִרְיָהוֹן, אינון דְּנִקְרָאִים אישים, וְאֲמָרִי שִׁירָתָא. וּמֵאֵי שִׁירָתָא אָמַרִין. (שם ח ו) מָה אָנוּשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וגו' וְתַחֲסְרֶהוּ מַעַט מֵאֱלֹהִים וְכְבוֹד וְהָדָר תַּעֲטְרֶהוּ וגו' ה' אֲדוֹנֵינוּ מָה אָדִיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ. בְּמִשְׁמְרָה שְׁנִיָּה נִסְבִּין שִׁירָתָא, אינון דְּנִקְרָאִים מְלָאכִים וְחִשְׁמְלִים וְאֶרְאָלִים. וּמֵאֵי אֲמָרִי, (שם ח ט) הָבוּ לָהּ בְּנֵי אֱלֹהִים.

בְּפִלְגֹת לִילִיא מְמַשׁ, עַד דְּסִיִּים מְשֻׁמְרָה שְׁנִיָּה, דִּהְיָא שְׁעֵתָא הִיא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְסַתְּפַל בְּעֵדָן מְמַשׁ, דְּגָנִיז לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד לְבוֹא. פְּתַחֵי חֵיוֹת הַקֶּדֶשׁ, וּבִתְרִיהוֹן שְׂרָפִים וְאוֹפָנִים וְכְרוּבִים, וְאֲמָרִי (שם לא כט) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צִפְנַתְּ לִירְאֵיךָ (שם סח ה) סֹלוּ לָרוֹכֵב בְּעַרְבוֹת בֵּיהּ שְׁמוֹ.

בְּתַחֲלֵת מְשֻׁמְרָה תְּלִיתָא, נִסְבִּין שִׁירָתָא אינון דְּנִקְרָאִים אֱלֹהִים, וְאֲמָרִי (שם ט ח) וְה' לְעוֹלָם יֵשֵׁב וגו'. פֶּד אֲתֵי צְפָרָא, פְּתַחֵי שְׁמִיא וְאֲמָרִי, (שם יט ב) הַשְּׁמַיִם מְסַפְרִים כְּבוֹד אֵל וגו'. פּוֹכְבֵי בְּקָר אֲמָרִי, (שם קמז ד) מוֹנֵה מְסַפֵּר לְכוֹכְבִים וגו', גְּדוֹל מְסַפֵּר לְכוֹכְבִים וגו', אֲדוֹנֵנוּ וְרַב פַּח. אוֹתָם הַמְּלָאכִים הַנִּקְרָאִים בְּנֵי אֱלֹהִים פְּתַחֵי וְאֲמָרִי, (שם כט א) הָבוּ לָהּ בְּנֵי אֱלֹהִים הָבוּ לָהּ כְּבוֹד וְעֹז. עַד דִּהּוּוּ אֲזָלִי, חָמוּ דְקִדְרָא שְׁחָרָא, וְהָדָר נִהוּרָא. אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה לְרַבִּי יוֹסִי, תָּא וְאַחֲזִי לָךְ דְּכָךְ הִיא גְּאוּלְתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל. בְּעֵידָנָא דִּינְהָר לְהוֹן שְׁמַשׁא דְּגְּאוּלְתָא, יְתִי לְהוֹן עֲקָא בְּתַר עֲקָא, וְקִדְרוּתָא בְּתַר קִדְרוּתָא, עַד דְּאינון בֵּהּ, יְנַהַר עֲלִיהוֹן נִהוּרָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שְׁנַאֲמַר (הושע ו א) כְּשֹׁחַר נֶכּוֹן מִצְאוּ.

צָרָה, וְקִדְרוֹת אֲחֵר קִדְרוֹת. עַד שֶׁהֵם בֵּהּ יֵאִיר עֲלֵיהֶם אוֹרוֹ שֶׁל הַקֶּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁנַאֲמַר (הושע

וְכַתִּיב (מלאכי ג כ) וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאִי שְׁמִי שְׁמֹשׁ צְדָקָה וּמִרְפָּא בְּכַנְפֶיהָ.

וּבְזִמְנָא הַהוּא מְלַחְמוֹת יתְעוֹרְרוּ בְּעוֹלָם, גוֹי בְּגוֹי, וְעִיר בְּעִיר, וְצָרוֹת רַבּוֹת יתְחַדְּשׁוּ עַל שׁוֹנְאֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. עַד שְׁיִקְדְּרוּ פְּנֵיהֶם פְּשׁוּלֵי קִדְרָה, וְאַחַר כֵּן יתְגַלֶּה עֲלֵיהֶן גְּאוּלְתָן מִתּוֹךְ שְׁאַגַּת לַחֲצָם וְדַחְקָם.

וְזָהוּ שְׁאַמֵּר דְּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם, (תהלים כב א) לְמַנְצַח עַל אֵילַת הַשַּׁחַר. אֵילַת הַשַּׁחַר, אֵילַת הַבּוֹקֵר הַזֶּה לִיה לְמִימֵר. אֶלֶּא עַל אֵילַת וְחִזּוֹק דְּשַׁחְרוּתָא דִּישְׂרָאֵל. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שם פח ה) כְּגִבֹר אֵין אֵיל. בְּהֵיא שְׁעֵתָא יִזְעָקוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְיִמְרוּן (שם כב ב) אֵלֵי אֵלֵי לְמָה עֲזַבְתָּנִי, מַגּוּ עַקְתְּהוֹן, לְבַתֵּר מַה כְּתִיב, (שם ל יב) פִּתְחַתְּ שְׁקִי וּתְאַזְרֵנִי שְׁמַחָה.

רַבִּי אֹמֵר, הַשִּׁיתִין מְשִׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית נִבְרָאוּ. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרֵאשִׁית. וְזָהוּ בְּרֵאשִׁית, כְּלוּמַר, בְּרֵאשִׁית שִׁית. אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק, קוּשְׁטָא הוּא דְנִבְרָא מְשִׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרֵאשִׁית שִׁית, תִּי"ש בְּהַפּוּךְ אוֹתִיּוֹת.

בְּרֵאשִׁית, יתְבַרַךְ שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִים הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁבָרָא כָּל הָעוֹלָם, וְהַכִּינוּ בְּחֻכְמָה וּבְתַבּוּנָה וּבְדַעַת, וּכְנַגְדָן בְּרֵאשִׁית שְׁלֹשָׁה עוֹלָמוֹת, עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, וְעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, וְעוֹלָם הַתִּיכוֹן. וְנִתַּן בְּעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הַקָּטָן, שְׁלֹשָׁה צוּרוֹת. צוּרַת הַמְּדַבֵּרַת, וְצוּרַת הַצּוֹמַחַת, וְצוּרַת הַשְּׂכָלִית.

וְתַדַּע לָךְ, כִּי הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן מִתְקַיֵּם בְּאֹוִיר, כְּאֶשֶׁר תִּרְאֶה כִּי הַגּוֹף מִתְקַיֵּם בְּנֶפֶשׁ, וְהַנֶּפֶשׁ מִתְקַיֶּמֶת בְּאֹוִיר, וְהָאֹוִיר בְּבוֹרָא יתְבַרַךְ. תַּדַּע לָךְ, שֶׁהַבוֹרָא יתְבַרַךְ בְּצֵלֶם, וְכֵרָא אוֹתוֹ בְּצוּרָה.

כְּשַׁחַר נִכּוֹן מְצָאוּ, וְכַתוּב (מלאכי א א) וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאִי שְׁמִי שְׁמֹשׁ צְדָקָה וּמִרְפָּא בְּכַנְפֶיהָ.

וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן מְלַחְמוֹת יתְעוֹרְרוּ בְּעוֹלָם, גוֹי בְּגוֹי וְעִיר בְּעִיר, וְצָרוֹת רַבּוֹת יתְחַדְּשׁוּ עַל שׁוֹנְאֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, עַד שְׁיִקְדְּרוּ פְּנֵיהֶם פְּשׁוּלֵי קִדְרָה, וְאַחַר כֵּן יתְגַלֶּה עֲלֵיהֶם גְּאוּלְתָן מִתּוֹךְ שְׁאַגַּת לַחֲצָם וְדַחְקָם.

וְזָהוּ שְׁאַמֵּר דְּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם (תהלים כב) לְמַנְצַח עַל אֵילַת הַשַּׁחַר. אֵילַת הַשַּׁחַר? אֵילַת הַבּוֹקֵר הַזֶּה לוֹ לֹאמַר! אֶלֶּא עַל אֵילַת וְחִזּוֹק דְּשַׁחְרוּתָא שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּמֹ שְׁנֵאַמֵּר (שם פח) כְּגִבֹר אֵין אֵיל. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה יִזְעָקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְיִאמְרוּ אֵלֵי אֵלֵי לְמָה עֲזַבְתָּנִי, מִתּוֹךְ צַרְתָּם, וְאַחַר כֵּן מַה כְּתוּב? (תהלים ל) פִּתְחַתְּ שְׁקִי וּתְאַזְרֵנִי שְׁמַחָה.

רַבִּי אֹמֵר: הַשִּׁיתִים מְשִׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית נִבְרָאוּ, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרֵאשִׁית. וְזָהוּ בְּרֵאשִׁית, כְּלוּמַר, בְּרֵאשִׁית שִׁית. אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק, אֵמֶת הוּא שְׁנִבְרָא מְשִׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרֵאשִׁית שִׁית, תִּי"ש בְּהַפּוּךְ אוֹתִיּוֹת.

בְּרֵאשִׁית יתְבַרַךְ שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִים הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁבָרָא כָּל הָעוֹלָם, וְהַכִּינוּ בְּחֻכְמָה וּבְתַבּוּנָה וּבְדַעַת, וּכְנַגְדָן בְּרֵאשִׁית שְׁלֹשָׁה עוֹלָמוֹת: עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, וְעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, וְעוֹלָם הַתִּיכוֹן. וְנִתַּן בְּעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הַקָּטָן שְׁלֹשָׁה צוּרוֹת: צוּרַת הַמְּדַבֵּרַת, וְצוּרַת הַצּוֹמַחַת, וְצוּרַת הַשְּׂכָלִית.

וְתַדַּע לָךְ, כִּי הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן מִתְקַיֵּם בְּאֹוִיר, כְּאֶשֶׁר תִּרְאֶה כִּי הַגּוֹף מִתְקַיֵּם בְּנֶפֶשׁ, וְהַנֶּפֶשׁ מִתְקַיֶּמֶת בְּאֹוִיר, וְהָאֹוִיר בְּבוֹרָא יתְבַרַךְ. תַּדַּע לָךְ, שֶׁהַבוֹרָא יתְבַרַךְ בְּצֵלֶם, וְכֵרָא אוֹתוֹ בְּצוּרָה.

והכינו מארבעה דברים מובדלים זה מזה, מאש, מרוח, ממים, מעפר. שנאמר (בראשית א) והארץ היתה תהו ובהו וחסף על פני תהום ורוח אלהים אלו הם הארבעה דברים הנזכרים, כמו שאתה אומר, מקום יש בכרפי הים שקורין לאש תהו, וזהו היסוד הראשון. ובהו וחסף - הם המים והעפר. ומנין לנו שחסף הוא העפר? שנאמר (קהלת ו) ובחסף שמו יכסה. ואמרו שזהו גוש העפר. והרוח - הוא רוח ממש.

ואמנם פי האל יתברך ברא את האדם, שהוא נקרא עולם התחתון, כנגד עולם העליון הגדול, ונתן בו קיום הנפש, המניע לגוף פלו, ועל פן הבדילו מכל הנבראים אשר למטה עמו, ובמה האדם מובדל מיתר הנבראים? מפני זאת הנפש. ואיזהו היא? נפש המדברת.

שאר רבי יהודה לרבי דוסתאי, הנפש אשר באדם הנקראת שכלית, איזהו נפש היא, ואיזהו מקומה? אמר לו, הלא ידעת פי האדם, ברא אותו המקום יתברך בשמו, וכאשר הוא גדל ורואה עניני העולם ומביט בלבו, הוא מעצמו מריח הנפש הזאת, פי הואיל והוא מביט ורואה נפלאות הבורא, וחידיוש העולם, וזרות המאורות ערב ובקר, וכי פל העולם פלו תלוי בכחו יתברך, הוא משתדל בעצמו לחקור ולהשיג השגה קדושה וברה, (דף יא ע"ב)

ואז יש לו נפש השכלית, מפני שהוא משפיל לדעת לחקר בחכמה. רבי עזריה אומר, הנפש מקומה בלב, והיא מניעה לכל הגוף, והיא מנחת באמצע הגוף, ומאירה לכל הגוף, כאשר נתן השמש בחצי השמים. והגוף מתקיים בנפש, והנפש בחצי השמים. והגוף מתקיים בנפש, והנפש באויר, והאויר בבורא. והבורא יתברך סובל

והכינו מארבעה דברים מובדלים זה מזה, מאש, מרוח, ממים, מעפר. שנאמר והארץ היתה תהו ובהו וחסף על פני תהום ורוח אלהים. אלו הם הארבע דברים הנזכרים, כמה דאת אמר, מקום יש בכרפי הים, שקורין לאש תהו, וזהו היסוד הראשון. ובהו וחסף, הם המים והעפר. ומנא לן דחסף הוא העפר. שנאמר (קהלת ו ד) ובחסף שמו יכסה. ואמרו שזהו גוש העפר. והרוח, הוא רוח ממש.

ואמנם פי האל יתברך, ברא את האדם, שהוא נקרא עולם התחתון, כנגד עולם העליון הגדול, ונתן בו קיום הנפש, המניע לגוף פלו, ועל פן הבדילו מכל הנבראים אשר למטה עמו, ובמה האדם מובדל מיתר הנבראים. מפני זאת הנפש, ואיזהו היא זו, נפש המדברת.

שאר ר' יהודה לר' דוסתאי, הנפש אשר באדם הנקראת שכלית, איזהו נפש היא, ואיזהו מקומה. אמר ליה, הלא ידעת פי האדם ברא אותו המקום יתברך בשמו, וכאשר הוא גדל ורואה עניני העולם, ומביט בלבו, הוא מעצמו מריח הנפש הזאת, פי הואיל והוא מביט ורואה נפלאות הבורא, וחידיוש העולם, וזרות המאורות ערב ובקר, וכי פל העולם פלו תלוי בכחו יתברך, הוא משתדל בעצמו לחקור ולהשיג השגה קדושה וברה, (דף יא ע"ב) ואז יש לו נפש השכלית, מפני שהוא משפיל לדעת לחקור בחכמה.

רבי עזריה אומר, הנפש מקומה בלב, והיא מניעה לכל הגוף, והיא מונחת באמצע הגוף, ומאירה לכל הגוף. כאשר נתן השמש בחצי השמים. והגוף מתקיים בנפש, והנפש בחצי השמים. והגוף מתקיים בנפש, והנפש באויר, והאויר בבורא. והבורא יתברך סובל

כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּכַחוֹ, שְׁנֹאֲמַר (ישעיה
מו) אֲנִי עֲשִׂיתִי וְאֲנִי אֲשָׂא וְאֲנִי
אֶסְבֵּל.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, לָמָּה הִזְכִּיר
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרִיאַת שָׁמַיִם
וְהָאָרֶץ תַּחֲלָה, וְהֵלֵא כִּסָּא הַכְּבוֹד
וְהַמְּלָאכִים נִבְרְאוּ תַּחֲלָה? אֵלֵא,
כְּדֵי שְׁלֵא יִהְרַהֵר אָדָם דְּבָרִים
הַסְּתוּמִים מִהָעֵין וְאֲשֶׁר לֹא גִלָּה
בְּרֵאשׁ.

רַבִּי אוֹמֵר, כְּדֵי לְהִרְאוֹת לְאָדָם
שְׂאִינוּ בַּעַל חֻקָּה, וְאִינוּ רְאוּיִ
לְגַלוֹת לוֹ סִתְרֵי תוֹרָה. שְׂאֲמַר רַבִּי
יִצְחָק, אֵין מְגַלִּין סִתְרֵי תוֹרָה אֵלֵא
לְאָדָם חֻכָּם, וְקוֹרָא וְשׁוֹנָה,
וְתַלְמוּדוֹ מִתְקַיֵּם בְּיָדוֹ, וְהוּא יֵרֵא
שָׁמַיִם, וּבְקֵי בְּכָל דְּבַר. וְאָדָם
שְׂאִינוּ כְּעֵנִין זֶה, וְיִשְׁאֵל עַל
הַסְּתָרִים וְהִנְעֵלְמִים שְׁלִמְעֵלָה -
אָמַר לוֹ: מָה אַתָּה שׁוֹאֵל, שָׂא נָא
עֵינֶיךָ וּרְאֵה, כִּי בְּרֵאשִׁית בְּרָא
אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ.
תַּדַּע לָךְ שְׁלֵא גִלְתָּה הַתּוֹרָה יוֹתֵר.
וְאִם תֹּאמַר שְׂאִין סִתְרִים בַּתּוֹרָה
- תַּדַּע לָךְ, כִּי עַל כָּל דְּבַר וְדְבַר
יֵשׁ תְּלֵי תֵלִים שֶׁל סוּדוֹת וְהִלְכוֹת
וּפִירוּשִׁים, שְׁנֹאֲמַר (שִׁירָה) קְרוּצוֹתָיו
תִּלְתְּלִים, עַל כָּל קוּץ וְקוּץ תְּלֵי
תֵלִים. כִּי זֶה שְׂרָבֵן יוֹחֲנָן בֶּן זַכַּאי
הָיָה אוֹמֵר עַל הַפְּסוּק הַזֶּה (בְּרֵאשִׁית
ל"ו) וְשֵׁם אֲשֶׁתוֹ מְהִיטְבָּאֵל בַּת
מִטְרָד בַּת מִי זְהָב, שֶׁלֵּשׁ מְאוֹת
הִלְכוֹת פְּסוּקוֹת, וְלֹא רָצָה לְגַלוֹת
אוֹתָם אֵלֵא לְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲרֵף
וּלְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן הוֹרְקָנוֹס
תְּלַמִּידָיו, שֶׁהֵיוּ עוֹסְקִים בְּמַעֲשֵׂה
מְרֻכְבָּה עֲמוֹ.

אָמַר רַבִּי, בֵּא וּרְאֵה מָה כְּתוּב
בְּשִׁלְמָה, וַיְדַבֵּר שְׁלֵשֶׁת אֲלָפִים
מִשָּׁל וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמִשָּׁה וְאַלְף. עַל
כָּל דְּבַר וְדְבַר הָיָה אוֹמֵר בּוֹ אֵלָּךְ
וְחֲמִשָּׁה טַעְמִים. וּמָה שְׁלְמָה,
שֶׁהָיָה עֶבֶד שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, הָיָה אוֹמֵר עַל כָּל דְּבַר וְדְבַר

בְּאוֹרֵי, וְהָאוֹרֵי בְּבוֹרֵי יִתְבַרְךָ. וְהַבוֹרֵי יִתְבַרְךָ
סוֹבֵל כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּכַחוֹ, שְׁנֹאֲמַר (ישעיה מו ד)
אֲנִי עֲשִׂיתִי וְאֲנִי אֲשָׂא וְאֲנִי אֶסְבֵּל.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר לָמָּה הִזְכִּיר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּרִיאַת שָׁמַיִם וְהָאָרֶץ תַּחֲלָה, וְהֵלֵא
כִּסָּא הַכְּבוֹד וְהַמְּלָאכִים, נִבְרְאוּ תַּחֲלָה. אֵלֵא,
כְּדֵי שְׁלֵא יִהְרַהֵר אָדָם דְּבָרִים הַסְּתוּמִים מִהָעֵין
וְאֲשֶׁר לֹא גִלָּה בְּרֵאשׁ.

רַבִּי אוֹמֵר, כְּדֵי לְהִרְאוֹת לְאָדָם, שְׂאִינוּ בַּעַל
חֻקָּה, וְאִינוּ רְאוּיִ לְגַלוֹת לוֹ סִתְרֵי תוֹרָה.
דְּאָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵין מְגַלִּין סִתְרֵי תוֹרָה, אֵלֵא
לְאָדָם חֻכָּם, וְקוֹרָא וְשׁוֹנָה, וְתַלְמוּדוֹ מִתְקַיֵּם
בְּיָדוֹ, וְהוּא יֵרֵא שָׁמַיִם, וּבְקֵי בְּכָל דְּבַר. וְאָדָם
שְׂאִינוּ כְּעֵנִין זֶה, וְיִשְׁאֵל עַל הַסְּתָרִים
וְהִנְעֵלְמִים שְׁלִמְעֵלָה, אָמַר לוֹ מָה אַתָּה
שׁוֹאֵל, שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה, כִּי בְּרֵאשִׁית בְּרָא
אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, תַּדַּע לָךְ שְׁלֵא
גִילְתָּה הַתּוֹרָה יוֹתֵר.

וְאִם תֹּאמַר שְׂאִין סִתְרִים בַּתּוֹרָה, תַּדַּע לָךְ כִּי
עַל כָּל דְּבַר וְדְבַר יֵשׁ תְּלֵי תֵלִים שֶׁל סוּדוֹת
וְהִלְכוֹת וּפִירוּשִׁים, שְׁנֹאֲמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ה י"א)
קְרוּצוֹתָיו תִּלְתְּלִים, עַל כָּל קוּץ וְקוּץ תְּלֵי תֵלִים.
כִּי הָא דְרַבֵּן יוֹחֲנָן בֶּן זַכַּאי, הָוָה אָמַר עַל הָאֵי
פְּסוּקָא, (בְּרֵאשִׁית לו לט) וְשֵׁם אֲשֶׁתוֹ מְהִיטְבָּאֵל בַּת
מִטְרָד בַּת מִי זְהָב, שֶׁלֵּשׁ מְאוֹת הִלְכוֹת
פְּסוּקוֹת, וְלֹא רָצָה לְגַלוֹת אוֹתָם אֵלֵא לְרַ' אֶלְעָזָר
בֶּן עֲרֵף, וּלְרַ' אֶלְעָזָר בֶּן הוֹרְקָנוֹס
תְּלַמִּידָיו, וְהָיוּ עוֹסְקֵי בְּמַעֲשֵׂה מְרֻכְבָּה עֲמוֹ.

אָמַר רַבִּי, בֵּא וּרְאֵה מָה כְּתוּב בְּשִׁלְמָה, (מ"א ה
יב) וַיְדַבֵּר שְׁלֵשֶׁת אֲלָפִים מִשָּׁל וַיְהִי שִׁירוֹ
חֲמִשָּׁה וְאַלְף. עַל כָּל דְּבַר וְדְבַר הָיָה אוֹמֵר בּוֹ
אֵלָּךְ וְחֲמִשָּׁה טַעְמִים. וּמָה שְׁלְמָה, שֶׁהָיָה עֶבֶד
שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הָיָה אוֹמֵר עַל כָּל דְּבַר

שְׁלֶשֶׁת אֲלָפִים מָשָׁל וְאֶלֶף וַחֲמִשָּׁה טַעֲמִים טַעֲמִים - הַקְדוּשָׁה בְרוּךְ-הוּא שֶׁהוּא מְגַלֵּה עֲמֻקּוֹת וְנִסְתָּרוֹת, וְהוּא הַנּוֹתֵן הַחֲכָמָה וְהַבִּינָה, שְׁנֵאֲמַר (משלי ב) כִּי ה' יִתֵּן חֲכָמָה מִפִּיו דַּעַת וְתְבוּנָה, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

רַבִּי לִוִי אָמַר, כְּתוּב (תהלים צב) מַה גָּדְלוֹ מַעֲשֵׂיךָ ה' מְאֹד עֲמָקוֹ מִחֲשֻׁבְתֶּיךָ. מַה גָּדְלוֹ מַעֲשֵׂיךָ ה' - זֶה מַעֲשֵׂה בְרָאשִׁית, שֶׁהֵם מַעֲשֵׂי שֶׁל הַקְדוּשׁ בְרוּךְ הוּא. מְאֹד עֲמָקוֹ מִחֲשֻׁבְתֶּיךָ - אֵלּוֹ סְתָרֵי תוֹרָה.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל אָמַר, כְּתוּב וְה' נָתַן חֲכָמָה לְשִׁלְמָה לְשִׁלְמָה כַּאֲשֶׁר דָּבַר לוֹ, מְלַמֵּד שְׁעָמַד עַל דְּקִדּוּקֵי תוֹרָה, אֲבָל עַל עֲמָקֶיהָ לֹא עָמַד. וְכַשְׁבָּקֵשׁ לַעֲמֹד עָלֶיהָ, אָמַר (קהלת 1) אֲמַרְתִּי אַחֲכָמָה וְהִיא רַחוּקָה מִמֶּנִּי.

שְׂאֵר רַבִּי דּוּסְתָאֵי לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל. אָמַר לוֹ: רַבִּי, הַעֲמִידֵנִי עַל סוּד זֶה הַפְּסוּק, (במדבר כח, ו) עֲלֵת תָּמִיד הַעֲשִׂיהָ בְּהַר סִינִי לְרִיחַ נִיחּוּחַ אֲשֶׁה לָּהּ. אָמַר לוֹ: בְּנִי, חֲיִיד, דָּבַר אֲמַרְתָּ לִּי שְׁעָדִין אֵינְךָ רְאוּי לַעֲמֹד עָלָיו, וְלֹא שְׂאֵלֵנִי אָדָם עַל זֶה זוּלָתִי עֲקִיבָא תְּלַמִּידִי, וְעָדִין הַשְּׂרָשִׁים בְּיָדִי. שְׁמַע רַבִּי עֲקִיבָא, אָמַר: פִּיּוֹן שֶׁהֵנְצוּ הַפְּרָחִים, אֲכַלְתִּי הַשְּׂרָשִׁים. אָמַר לוֹ: עֲקִיבָא עֲקִיבָא, מוּכָן תִּהְיֶה לְרִיחַ נִיחּוּחַ לָהּ, וְעָדִין בְּלִיעַת הַמְּתוּק נִשְׂאָר. יוֹם אַחַד הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. אָמַר לוֹ: אִם אֲזוּ אֲכַלְתָּ הַשְּׂרָשִׁים שְׂאֲמַרְתָּ? אָמַר לוֹ: רַבִּי, מִשְׂאֲמַרְתָּ לִּי הַסוּד, עֲמַדְתִּי עַל תְּכוֹנֹו. וְסָח לוֹ הָאִיד. אָמַר לִּיהָ עֲמַדְתָּ וְאֲכַלְתָּ, וְעָדִין הַבְּלִיעָה מִהַמְּתוּק נִשְׂאָר. וְאוֹתָהּ שְׁעָה גְּלָהּ לוֹ לֹא אֲרַבְּעִים סוּדוֹת בַּתוֹרָה.

עַד דִּהְוּוּ אֲזִלִּי, חָמוּ חַד מַעֲיִינָא דְמִיָּא, יִתְבוּ

וְדָבַר שְׁלֶשֶׁת אֲלָפִים מָשָׁל, וְאֶלֶף וַחֲמִשָּׁה טַעֲמִים, הַקְדוּשׁ בְרוּךְ הוּא שֶׁהוּא מְגַלֵּה עֲמֻקּוֹת וְנִסְתָּרוֹת, וְהוּא הַנּוֹתֵן הַחֲכָמָה וְהַבִּינָה, שְׁנֵאֲמַר (משלי ב) כִּי ה' יִתֵּן חֲכָמָה מִפִּיו דַּעַת וְתְבוּנָה עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

ר' לוי אָמַר, כְּתוּב (תהלים צב) מַה גָּדְלוֹ מַעֲשֵׂיךָ ה' מְאֹד עֲמָקוֹ מִחֲשֻׁבְתֶּיךָ. מַה גָּדְלוֹ מַעֲשֵׂיךָ ה', זֶה מַעֲשֵׂה בְרָאשִׁית, שֶׁהֵם מַעֲשֵׂי שֶׁל הַקְדוּשׁ בְרוּךְ הוּא. מְאֹד עֲמָקוֹ מִחֲשֻׁבְתֶּיךָ, אֵלּוֹ סְתָרֵי תוֹרָה.

ר' אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל אָמַר, כְּתוּב (מ"א ה כו) וְה' נָתַן חֲכָמָה לְשִׁלְמָה כַּאֲשֶׁר דָּבַר לוֹ, מְלַמֵּד שְׁעָמַד עַל דְּקִדּוּקֵי תוֹרָה, אֲבָל עַל עֲמָקֶיהָ לֹא עָמַד, וְכַשְׁבָּקֵשׁ לַעֲמֹד עָלֶיהָ, אָמַר (קהלת 1) אֲמַרְתִּי אַחֲכָמָה וְהִיא רַחוּקָה מִמֶּנִּי.

שְׂאֵר ר' דּוּסְתָאֵי לְר' אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל, אָמַר לִּיהָ רַבִּי, הַעֲמִידֵנִי עַל סוּד זֶה הַפְּסוּק, (במדבר כח ו) עֲלֵת תָּמִיד הַעֲשִׂיהָ בְּהַר סִינִי לְרִיחַ נִיחּוּחַ אֲשֶׁה לָּהּ. אָמַר לִּיהָ, בְּנִי, חֲיִיד דָּבַר אֲמַרְתָּ לִּי, שְׁעָדִין אֵינְךָ רְאוּי לַעֲמֹד עָלָיו, וְלֹא שְׂאֵלֵנִי אָדָם עַל זֶה, זוּלָתִי עֲקִיבָא תְּלַמִּידִי, וְעָדִין הַשְּׂרָשִׁים בְּיָדִי, שְׁמַע רַבִּי עֲקִיבָא, אָמַר פִּיּוֹן שֶׁהֵנְצוּ הַפְּרָחִים, אֲכַלְתִּי הַשְּׂרָשִׁים. אָמַר לִּיהָ עֲקִיבָא עֲקִיבָא, מוּכָן תִּהְיֶה לְרִיחַ נִיחּוּחַ לָהּ. וְעָדִין בְּלִיעַת הַמְּתוּק נִשְׂאָר.

יִמָּא חַד הָיוּ אֲזִלִּי בְּאוֹרְחָא, אָמַר לִּיהָ, אִי בְּדִין אֲכַלְתָּ שְׂרָשִׁים דְּאֲמַרְתָּ. אָמַר לִּיהָ רַבִּי, מִשְׂאֲמַרְתָּ לִּי הַסוּד, עֲמַדְתִּי עַל תְּכוֹנֹו. וְסָח לוֹ הָאִיד. אָמַר לִּיהָ עֲמַדְתָּ וְאֲכַלְתָּ, וְעָדִין הַבְּלִיעָה מִהַמְּתוּק נִשְׂאָר. וְאוֹתָהּ שְׁעָה גְּלָהּ לוֹ לֹא אֲרַבְּעִים סוּדוֹת בַּתוֹרָה.

עַד דִּהְוּוּ אֲזִלִּי, חָמוּ חַד מַעֲיִינָא דְמִיָּא, יִתְבוּ

אחד. ישבו שם. אמר לו רבי אליעזר: עקיבא, בא ואראה לך נביעת המים, שפותחים מים, וצוללים ונוזלים, פכתוב (שיר ד, טו) באר מים מים ונוזלים מן לבנון. ועל הפסוק הזה גלה לו שיחת מלאכי השרת, שיחת פוכבים ומזלות, וידיעת חלונני חמה בעתותיו וזמניו, שיחת דקלים ועופות, שיחת הרוחות, ידיעת התקופות והעבורים.

באותה שעה בכה רבי עקיבא. אמר לו: על מה אתה בוכה? אמר לו: אוי לדור שיהיו יתומים ממך. אמר לו: אל תאמר כך, אלא אוי לדור שיהיו יתומים בלי אב, בלי חכם ומורה, ולא תלמיד הוגה. וימים יבואו שכל הדור יהיו חצופים ועזי פנים ותשתפח תורה, ואין דורש ואין מבקש. והמתעורר לבו בתורה יהיה נבזה וחדל אישים. אוי לדור ההוא כשאיבא אותו הדור.

אמר לו: אין אותו הדור מתקיים אלא בהבל פיהם של תינוקות של בית רבן, כשהם רפים בלבד, וכשהם קשישים, התורה נשפחת מהם, כמו מה שאמר רבי יהודה, מהו זה שכתוב אל הנער הזה התפללתי? הנה לו לומר, אל הבן הזה התפללתי. אלא אמרה חנה, יהי רצון שבשעה שיגדל, ישתדל בעבודת המקום, כמו עכשו שהוא נער.

וכך אדם שיזכה להיות בזקנותו, כמו בנערותו, יזכה למעלת שמואל הנביא, שכתוב ומעיל קטן תעשה לו אמו והעלתה לו מימים ימימה. וכי תעלה על דעתו כך? אלא צדקתו וזכותו הנה גדל עמו תמיד, כתפלת אמו. ולדעת רבי יהודה, מעיל ממש הוא.

ואמר רבי, מהו שכתוב (ויקרא יט)

תמן. אמר ליה ר' אליעזר, עקיבא, תא ואחזי לך נביעא דמיא, דקא פתחי מיא, וצלילין ונוזלין, כהא דכתיב (שה"ש ד טו) באר מים חיים ונוזלים מן לבנון. ועל הדא פסוקא, גילה לו שיחת מלאכי השרת, שיחת פוכבים ומזלות, וידיעת חלונני חמה בעתותיו וזמניו, שיחת דקלים ועופות, ושדים ורוחות, וידיעת התקופות והעבורים.

באותה שעה, בכה רבי עקיבא. אמר ליה על מה קא בכית. אמר ליה, אוי לדור שיהיו יתומים ממך. אמר לו, אל תאמר כך, אלא אוי לדור שיהיו יתומים בלי אב, בלי חכם מורה, ולא תלמיד הוגה. וימים יבואו שכל הדור יהיו חצופים ועזי פנים, ותשתפח תורה, ואין דורש ואין מבקש. והמתעורר לבו בתורה, יהיה נבזה וחדל אישים, ווי לדרא ההוא כד ייתי ההוא דרא.

אמר ליה לית דרא ההוא מתקיים, אלא בהבל פיהם של תינוקות של בית רבן, כד אינון רכיכין בלבד, וכד אינון קשישין, אורייתא משתפחת מנהון. כי הא דאמר רבי יהודה, מאי דכתיב, (שמואל א א כז) אל הנער הזה התפללתי, הנה ליה למימר אל הבן הזה התפללתי. אלא אמרה חנה, יהי רצון שבשעה שיגדל ישתדל בעבודת המקום, כמו עכשו שהוא נער.

וכך אדם שיזכה להיות בזקנותו, כמו בנערותו, יזכה למעלת שמואל הנביא, דכתיב (שם ב ט) ומעיל קטן תעשה לו אמו והעלתה לו מימים ימימה. וכי תעלה על דעתך כך, אלא צדקתו וזכותו הנה גדל עמו תמיד, בתפלת אמו. ולדעתיה דר' יהודה, מעיל ממש הנה. ואמר רבי, מאי דכתיב, (ויקרא יט לב) מפני שיבה

מפני שיבה תקום והדרת פני זקן? אמר רבי, בו הוא מוסר ליונק, כלומר, מפני שיבה תקום, קודם שתעלה לשיבה ולזקנה, תקום להיות טוב, וכאשר תשתדל להיות טוב בבחרותך, לאחר פן והדרת פני זקן. וסוף הפסוק הזה מוכיח עליו, שעל זה נאמר ויראת מאלהיך.

רבי יצחק אמר, תחלת כל העולם ובנינו לא נברא אלא על היראה, להיות אדם בעל יראה לשמים ובעל יראה לבריות. ממה שכתוב (בראשית א) בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ את השמים - להיות ירא את השמים, ואת הארץ - להיות ירא לבריות. כמו כן מלמד שכל העולם לא נברא אלא על היראה שנקראת ראשית, שנאמר (תהלים קיא) ראשית חכמה יראת ה', וזהו שכתוב בראשית.

ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור (בראשית א). רבי חייא פתח, (תהלים צ) אור זרע לצדיק ולישרי לב שמחה. הקדוש ברוך הוא ראה וצפה שהעולם אינו יכול לעמד בלתי היסוד, ואיזהו היסוד שהעולם עומד עליו? הוא הצדיק, שנאמר (משלי י) וצדיק יסוד עולם. וזהו יסוד הראשון שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו, והוא נקרא אור, שנאמר אור זרע לצדיק. ועוד, (דף יב ע"א) ממה דכתיב, (בראשית א) וירא אלהים את האור כי טוב. נאמר כאן כי טוב, ונאמר להלן (ישעיה א) אמרו צדיק כי טוב.

רבי אומר, זה האור, אור המלאכים, הוא שנבראו תחלה, קדם כל העולם. ואם תאמר, והרי אנו רואים שהשמים והארץ נבראו תחלה. לא קשיא, דהא שנאמר למעלה עד

תקום והדרת פני זקן. אמר רבי, בו הוא מוסר ליניקא, כלומר מפני שיבה תקום, קודם שתעלה לשיבה ולזקנה, תקום להיות טוב. וכאשר תשתדל להיות טוב בבחרותך, לאחר פן והדרת פני זקן. וסיפא דהאי פסוקא מוכיח עליו, שעל זה נאמר, משמע דכתיב ויראת מאלהיך.

רבי יצחק אמר תחלת כל העולם ובנינו, לא נברא אלא על היראה, להיות אדם בעל יראה לשמים, ובעל יראה לבריות, מדכתיב בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. את השמים, להיות ירא לשמים. ואת הארץ, להיות ירא לבריות. כמו כן מלמד, שכל העולם לא נברא אלא על היראה, שנקראת ראשית, שנאמר (תהלים קיא) ראשית חכמה יראת ה', וזהו דכתיב בראשית.

ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. רבי חייא פתח, (שם צג יא) אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה. הקדוש ברוך הוא ראה וצפה, שהעולם אינו יכול לעמד בלתי היסוד, ואיזהו היסוד שהעולם עומד עליו, הוא הצדיק, שנאמר (משלי כו ה) וצדיק יסוד עולם. וזהו יסוד הראשון שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו. והוא נקרא אור, שנאמר (תהלים צ יא) אור זרוע לצדיק. ועוד, (דף יב ע"א) ממה דכתיב, (בראשית א) וירא אלהים את האור כי טוב. נאמר כאן כי טוב, ונאמר להלן (ישעיה ג) אמרו צדיק כי טוב.

רבי אומר, זה האור, אור המלאכים, הוא שנבראו תחלה קדם כל העולם. ואי תימא והרי אנו רואים שהשמים והארץ נבראו תחלה. לא קשיא, דהא שנאמר למעלה עד

פאן, ספור הוא דאמר. אלא זה ויהי, הוא הראשון, ומפאן התחלת כל הנבראים.

ר' יהודה אומר, זהו אור הפסא ממש. ומזה האור, נבראו שאר כל הנבראים. ממנו נבראו השמים, וכסא נברא בתחלה, שנאמר (ירמיה יז יב) פסא כבוד מרום מראשון.

רבי אליעזר הגדול אומר, אור המלאכים נברא בתחלה. דכתיב, (בראשית א ג) וירא אלהים את האור כי טוב ויבדל אלהים בין האור ובין החשך. כלומר, הבדלה נתן הקדוש ברוך הוא לתברך, בין זה האור, ובין החושך, שהוא העולם הזה. והשמים הם המבדילים בין העולם הזה, ובין אור המלאכים, והם המבדילים בינתיים, בין האור ובין החשך.

רבן יוחנן בן זכאי אומר, נתן הקדוש ברוך הוא ממשלה למלאכים על השמים, והשמים על הארץ. וכלם נתלים בכסאו (נ"א בכוחו) ותברך שמו, להורות כי גבה מעל גבה שומר.

יהו אור. רבי אלפסנדראי אומר, הרואה הפוכבים במסלותם חייב לברך. מאי מברך, ברוך המסדר את הפוכבים ברכיע. ראה פוכב אחד, אינו מברך. שנים, מברך. ואימתי, כד הוי ליליא, מברכין ברוך המעריב ערבים. רבי אומר אלין פופרני אדקיקיאי, דאורחתהון מסתלקין על ההוא ימא, מדחילו דחנותא, מברכין שומר עמו לעד. ולפיכך תקנו על דרך זה כל תפלת הערבית. ר' אלעזר ברבי שמעון, אזל למחמי לר' יוסי בר' שמעון בן לקונייא חמוי. סמוך לקרייתא, רמש ליליא. אמר לר' יוסי דהוה אזיל עמיה, חמית אלין פוכביא דנהירין. אמר שהנה הולך עמו: הראית את הפוכבים המאירים הללו? אמר: ראיתי. אמר לו: את פוכב השביט,

שנאמר למעלה עד פאן, הוא אמר ספור. אלא זה ויהי, הוא הראשון, ומפאן התחילו כל הנבראים.

רבי יהודה אומר, זהו אור הפסא ממש, ומזה האור נבראו שאר כל הנבראים. ממנו נבראו השמים, וכסא נברא בתחלה, שנאמר (ירמיה יז יב) פסא כבוד מרום מראשון.

רבי אליעזר הגדול אומר, אור המלאכים נברא בתחלה, שכתוב וירא אלהים את האור כי טוב ויבדל אלהים בין האור ובין החשך. כלומר, הבדלה נתן הקדוש ברוך הוא לתברך בין זה האור, ובין החשך, שהוא העולם הזה. והשמים הם המבדילים בין העולם הזה ובין אור המלאכים, והם המבדילים בינתיים בין האור ובין החשך.

רבן יוחנן בן זכאי אומר, נתן הקדוש ברוך הוא ממשלה למלאכים על השמים, והשמים על הארץ, וכלם נתלים בכסאו ותברך שמו, להורות כי גבה מעל גבה שמר.

יהו אור (בראשית א). רבי אלפסנדראי אומר, הרואה הפוכבים במסלותם חייב לברך. מה מברך? ברוך המסדר את הפוכבים ברכיע. ראה פוכב אחד, אינו מברך. שנים, מברך. ואימתי? כשנהיה הלילה מברך ברוך המעריב ערבים. רבי אומר, אלו פוכבים דקים שדרכיהם מסתלקים על אותו היום מפחד החיות, מברכים שומר עמו לעד. ולפיכך תקנו על דרך זה כל תפלת הערבית.

רבי אלעזר ברבי שמעון הלך לראות את רבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמוי. סמוך לקריה נרד הלילה. אמר לרבי יוסי, שהנה הולך עמו: הראית את הפוכבים המאירים הללו? אמר: ראיתי. אמר לו: את פוכב השביט,

זמן רב שאני משגיח בו, ומימי לא אמרו לי על זה כלום.

אמר לו: שני ענינים שמעתי, אחד הוא - שכל מה שעשה הקדוש ברוך הוא בשמים וכוכבים ומזלות, יש בהם ידיעה והשכל, וכלם עושים שליחותו של הקדוש ברוך הוא, והפוכב הזה שאמרת, אל תאמר ואל תעלה על דעתך שהוא אחד, אלא רבים הם, שאחד תראה בצד הזה, ואחד תראה בצד הנה, ולפעמים שכלם בשעה אחת. ואני שמעתי מאבא שהם שבעה, ובזמן שמגיע זמנו של כל אחד מהם לומר שירה, מרב השמחה שיש בהם, שולחים את זיום והולכים לומר שירה.

וענין אחר, ששבעת הכוכבים הללו לא הולכים ולא נוסעים ממקומם, פרט לזמן שקורא לאחד מהם רבון העולם להאיר לאותו מקום שהוא רוצה. שכתוב (ישעיה מ) לכלם בשם יקרא. וכשנוסעים, שולחים זיום עמהם ללכת.

בשהגיעו לבית חמיו, לא היה שם. כשבא, אמר: אתה כאן, ואני באתי לראות פוכב אחד שהיה הולך להשלים את רצון אדונו. אמר לו: מה הוא? אמר לו: פוכב השביט, ואחד מהם ראיתי שהיה הולך למצות אדונו. ישבו שם שלשים יום.

אחר כך השפיעו ללכת, כשבא האור, והלך עמו חמיו כמחצית המיל. ברוך אותו חמיו, אמר: זוהי השעה שמתקיימת ברפת הצדיק. מנין לנו? שכתוב (בראשית א) ויִרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב, כתוב כאן כי טוב, וכתוב שם, (במדבר כד) כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל. אמר לו: אפלו

חמינא אמר ליה פוכבא דשרביטא עידנא סגיאה הוא דאנא משגחנא ביה, ומן יומאי לא אחוו לי על דא כלום.

אמר ליה תרי ענייני שמענא. חדא הוא, דכל מה דעבד קודשא בריך הוא בשמיא, וכוכבא ומזליא, אית בהו ידיעא וסוכלתנו. וכלהון עבדי שליחותא דקודשא בריך הוא. והאי פוכבא דאת אמרת, לא תימא ולא תיסק על דעתך דחד הוא, אלא סגיאיני אינון, דחד תחמי בהאי גיסא, וחד בהאי גיסא, וזמנין דכלהון בחד שעתא.

ואנא שמענא מאבא, דשבע אינון. ובזמנא דמטא עידנא דכל חד מנהון למימר שירתא, מסגיאות חדוותא דאית בהון, שלחין זיוותהון ואזלין למימר שירתא.

וענינא אחרינא, דאלין שבע פוכבא, לא אזלין ולא נטלין מאתריהון, בר בעידנא דקרי לחד מנהון רבון עלמא למנהר באתר דהוא צבי. דכתיב, (ישעיה מ כו) לכלם בשם יקרא. וכד נטלין, שלחין זיוותהון עמהון למיזל.

בר מטו לבי חמוי, לא הוה תמן. פד אתא, אמר אתה הקא, ואנא אתי למחמי חד פוכבא, דהוה אזיל למשלם רעותיה דמאריה. אמר ליה, מאי הוא. אמר ליה, פוכבא דשביט. וחד מנהון חמית, דהוה אזיל לפיקודיא דמאריה. יתבו תמן תלתין יומין.

דבחר פן אשפימו למיזל, פד הוה אתי נהורא, ואזיל עמיה חמוי כפלאות מיל. ברכיה חמוי, אמר דא היא שעתא דמתקיים ברכתא דצדיקיא. מנא לן, דכתיב וירא אלהים את האור כי טוב. כתיב הקא כי טוב, וכתיב הַתָּם (במדבר כד א) כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל.

ברכתו של כל אדם מתקיימת בפעולה הזו, שהשמים והכוכבים והמלאכים אומרים שירה.

ועוד שמעתי מאבא, שברכה יתרה הוספת לו, וזוהי שמחה, משום שהפעולה הזו אומרים השמים, (תהלים יט) והוא פחתן יוצא מחפתו. מה החתן פשיוצא ישיש, כף היוצא לדרך ישיש בפעולה הזו.

ויאמר אלהים יהי אור (בראשית א). שם שנינו אמר רבי יוסי, מהו שפכתוב (ישעיה כא) משא דומה אלי קרא משעיר שמר מה מלילה שמר מה מליל וגו', דבר זה הולך, כמו זה שאמר רבי יוחנן, כל הגליות שגלו ישראל מארצם, כלם היה גלוי לכל, והגלות הרביעית לא נגלה לעולם. ואיזהו גלות הרביעית? זה שהוא משעיר, שהוא עשו, וכתוב (בראשית לו) וישב עשו בהר שעיר. אמר רבי, למה נקרא שמו שעיר? על שם תקף וחזק, העל הפכד, שמונעים מהם התורה והעבודה. וזהו על על נשמתם שנותנים על ישראל. שעיר הוא תקף בגימטריא, וזהו הגלות שישאל יושבים בה, הוא משא דומה, כלומר בחשאי, דבר שלא נגלה מהלב לפה, שנאמר (ישעיה

א) כי יום נקם בלבי וגו'. רבי יצחק פתח, (דברים לד) ויקבר אתו בני בארץ מואב מול בית פעור, וכתוב (שם) ולא ידע איש את קברתו עד היום הזה. אמר הקדוש ברוך הוא, שוטים הם המחשבים את קץ המשיח, דבר שלא גליתי לעולם, שנאמר (ישעיה

א) כי יום נקם בלבי. הלב לפה לא גלה, ואתם משתדלים לחשב את הקץ שלי?!

בזה נראה שלשה סימנים כתבתי והראיתי לדורות העולם

אמר ליה, אפילו ברבנות דכל אדם, מתקיימת בהאי שעתא, דשמיא וכוכביא ומלאכיא אמרי שירתא.

ועוד שמענא מאבא, דברבנתא יתירא הוספת ליה, ודא היא חדוותא. משום דהאי שעתא אמרי שמיא, (תהלים יט) והוא פחתן יוצא מחפתו. מה החתן פשיוצא ישיש, כף היוצא לדרך ישיש בהא"י שעת"א.

ויאמר אלהים יהי אור. תפן תנינן, אמר רבי יוסי, מהו דכתיב (ישעיה כא יא) משא דומה אלי קרא משעיר שמר מה מלילה שמר מה מליל וגו'. אזלא הא מלתא, פי הא דאמר רבי יוחנן, כל הגליות שגלו ישראל מארצם, כלם היה גלוי לכל, וגלותא רביעאה, לא נגלה לעולם, ואיזהו גלות הרביעי. זהו שהוא משעיר, שהוא עשו, דכתיב (בראשית לו ה) וישב עשו בהר שעיר.

אמר רבי למה נקרא שמו שעיר. על שם תוקף וחזק, העול הפכד, שמונעין מהם התורה והעבודה, וזהו עול על נשמתם שנותנין על ישראל. שעיר הוא תקף בגימטריא. וזהו הגלות שישאל יושבים בה, היא משא דומה. כלומר, בחשאי. דבר שלא נגלה מהלב לפה. שנאמר, (ישעיה סג ד) כי יום נקם בלבי, וגו'.

רבי יצחק פתח, (דברים לד) ויקבר אתו בני בארץ מואב מול בית פעור. וכתוב ולא ידע איש את קברתו עד היום הזה. אמר הקדוש ברוך הוא, שוטים הם המחשבים קצי משיחא, דבר שלא גליתי לעולם, שנאמר (ישעיה

א) כי יום נקם בלבי, לבא לפומא לא גליא, ואינון משתדלי למחשב קצי.

בהאי נחזי תלתא סימני, כתבית ואחזית לדרי

בְּקִבּוּרְתּוֹ שֶׁל מֹשֶׁה עֲבָדִי, וְאֵלּוּ
הֵם: בְּגִיא, בְּאֶרֶץ מוֹאָב, מוֹל בֵּית
פְּעוּר. הֲרֵאִיתִי וְנִתְּתִי סִמְנִים לְכָל
הָעוֹלָם, וְלֹא יוֹדְעִים אִיפֹה
קִבּוּרְתּוֹ, שְׁפֹתוֹב וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת
קִבְרָתוֹ. דָּבָר שֶׁלֹּא גִלִּיתִי וְלֹא
הֲרֵאִיתִי, אִיךָ אוֹמְרִים שְׁטוּת וְשִׁקָּר
לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּזֶה?!

זֶהוּ שְׁפֹתוֹב (שם כא) מִשָּׂא דוּמָה אֵלֵי
קָרָא מִשְׁעִיר. אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל
שְׁקוֹרָאִים לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵהֶעַל
הַכֶּבֶד שֶׁל בְּנֵי שְׁעִיר. וְמָה
אוֹמְרִים? (שם) שֹׁמֵר מֶה מְלִילָה
וְגו'. רְצוּנוֹ לֹמַר, רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם,
אֵתָּה הוּא שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל ה', עַד
מִתִּי אָנּוּ בְּזֶה הַגְּלוּת שְׁדוּמָה
לְלִילָה? אָמַר לָנוּ מֶה מְלִילָה, מֶה
תְּהִיָּה מִזֶּה הַלִּילָה, מִתִּי תוֹצִיאֵנוּ
מִמְּנָה?

בֹּא וּרְאֵה מֶה שְׁפֹתוֹב אַחֲרָיו, (שם)
אָמַר שֹׁמֵר אֵתָּה בְּקָר וְגַם לִילָה.
אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא
שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל: בֹּא בְּקָר, הִבַּאתִי
וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִן הַגְּלוּת, וְלֹא
זָכִיתֶם לְהִיּוֹת בְּבִקְרָה. וְגַם לִילָה,
הִבַּאתִי לָכֶם הַלִּילָה, וְהֶאֱפַלְתִּי
אֶתְכֶם בְּבוֹר הַגְּלוּת הַזֶּה שֶׁהוּא
כְּלִילָה. (שם) אִם תִּבְעִיּוֹן בְּעֵיו, אִם
אִתֶּם מִבְּקָשִׁים לְדַעַת קֶץ גְּאֻלְתְּכֶם
מִתִּי תִהְיֶה וְאִימְתִי תִבֹּאוּ לְאַרְצְכֶם
- (שם) שׁוּבוּ אִתִּי. שׁוּבוּ בְּתִשׁוּבָה
וּמִיד אִתִּי. כִּי זֶה שֹׁמֵר רַבִּי
יְהוּדָה, אֵינְךָ קֶץ הַגְּלוּת נִתְּלָה אֵלּא
בְּתִשׁוּבָה, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צה, יז) הַיּוֹם
אִם בְּקָלוֹ תִשְׁמְעוּ.

וּבִיּוֹן שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, נִרְמַז הֶרְמֵז
הַגְּדוֹל הַזֶּה בְּרִזֵּי הַסְּתָרִים, שֶׁנֶּאֱמַר
(בראשית א) וַיֵּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר
וַיְהִי אוֹר. פְּלוּמֵר, יְהִי רֵז. וְרֵז וְאוֹר, דָּבָר
דְּבָר אֶחָד הוּא. וַיֵּרָא אֱלֹהִים לְזֶה
הַרְזוּ כִּי טוֹב לְהִיּוֹת בְּרֵז וְסוּד כְּדִי
שֶׁלֹּא יִתְגַּלֶּה לְשׁוּם אָדָם, שֶׁאֵלְמִלִּי
יִתְגַּלֶּה, כִּמְהָ פְרִיצִים מִבְּנֵי עַמְּנוּ
יִלְכוּ לְאַבְדוֹן.

עֲלֵמָא, בְּקִבּוּרְתִּיהָ דְּמֹשֶׁה עֲבָדִי. וְאֵלִין אֵינּוֹן
בְּגִיא, בְּאֶרֶץ מוֹאָב, מוֹל בֵּית פְּעוּר. אַחֲזִית,
וַיְהִי בֵּית סִמְנִים לְכָל־הוֹן דְּעֵלְמָא, וְלֹא יָדְעִי
קִבּוּרְתִּיהָ, דְּכִתִּיב וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קִבּוּרְתּוֹ.
דְּבָר שֶׁלֹּא גִלִּיתִי וְלֹא הֲרֵאִיתִי, הִיאָךְ אָמְרִי
שְׁטוּתָא וְשִׁקְרוּתָא קָמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַךְ.
הֲרָא הוּא דְּכִתִּיב, (ישעיה כא יא) מִשָּׂא דוּמָה אֵלֵי
קוּרָא מִשְׁעִיר, אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, שְׁקוֹרָאִין
לְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מֵעוֹל כְּבֵד שֶׁל בְּנֵי שְׁעִיר.
וּמֵאֵי אָמְרִי, שֹׁמֵר מֶה מְלִילָה וְגו'. רְצוּנוֹ
לֹמַר, רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם אֵתָּה הוּא שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל
ה'. עַד מִתִּי אָנּוּ בְּזֶה הַגְּלוּת שְׁדוּמָה לְלִילָה,
אָמַר לָנוּ, מֶה מְלִילָה, מֶה תִּהְיֶה מִזֶּה הַלִּילָה,
אִימְתִי תוֹצִיאֵנוּ מִמְּנָה.

בֹּא וּרְאֵה מֵאֵי דְּכִתִּיב בְּתַרְיָה, אָמַר שֹׁמֵר אֵתָּה
בְּקָר וְגַם לִילָה, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
שֶׁהוּא שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל, אֵתָּה בְּקָר, הִבַּאתִי
וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִן הַגְּלוּת, וְלֹא זָכִיתֶם לְהִיּוֹת
בְּבִקְרָה, וְגַם לִילָה, הִבַּאתִי לָכֶם הַלִּילָה
וְהֶאֱפַלְתִּי אֶתְכֶם בְּבוֹר הַגְּלוּת הַזֶּה שֶׁהוּא
כְּלִילָה. אִם תִּבְעִיּוֹן בְּעֵיו, אִם אִתֶּם מִבְּקָשִׁים
לְדַעַת קֶץ גְּאֻלְתְּכֶם אִימְתִי תִהְיֶה, וְאִימְתִי
תִּבֹּאוּ לְאַרְצְכֶם. שׁוּבוּ אִתִּי. שׁוּבוּ בְּתִשׁוּבָה
וּמִיד אִתִּי. כִּי הָא דְּאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵינְךָ קֶץ
הַגְּלוּת נִתְּלָה אֵלּא בְּתִשׁוּבָה, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צה יז)
הַיּוֹם אִם (דף יב ע"ב) בְּקוּלוֹ תִשְׁמְעוּ.

וּבִיּוֹן שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, נִרְמַז הֶרְמֵז הַגְּדוֹל הַזֶּה,
בְּרִזֵּי הַסְּתָרִים, שֶׁנֶּאֱמַר וַיֵּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי
אוֹר וַיְהִי אוֹר. פְּלוּמֵר, יְהִי רֵז. וְרֵז וְאוֹר, דָּבָר
אֶחָד הוּא. וַיֵּרָא אֱלֹהִים לְזֶה הַרְזוּ, כִּי טוֹב
לְהִיּוֹת בְּרֵז וְסוּד, כְּדִי שֶׁלֹּא יִתְגַּלֶּה לְשׁוּם אָדָם,
שֶׁאֵלְמִלִּי יִתְגַּלֶּה, כִּמְהָ פְרִיצִים מִבְּנֵי עַמְּנוּ יִלְכוּ
לְאַבְדוֹן.

וְעַל שְׁנֵהֲיָהּ בְּרָזָא וְסוּד, הַבְּדִיל אֱלֹהִים בֵּין
הָאוּר וּבֵין הַחֶשֶׁךְ, בֵּין אוֹמְתוֹ שֶׁהוּא
הָאוּר. וּבֵין הָאוֹמְתוֹת שֶׁהֵם הַחֶשֶׁךְ. שְׁנֵאָמַר
(שְׁמוּאֵל א ב ט) וּרְשָׁעִים בַּחֶשֶׁךְ יִדְמוּ. וְעוֹד כְּתִיב,
(תְּהִלִּים פב ה) בַּחֲשֶׁכָה יִתְהַלְכוּ. וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוּר
יוֹם. אָמַר רַבִּי, זֶה יוֹם קֶץ הַגְּאוּלָּה. שְׁנֵאָמַר
(זכריה יד א) הִנֵּה יוֹם בָּא לָהּ, זֶה יוֹם הַקֶּץ.

ר' יוסי בן חלפתא, הוה יתיב קמיה דר' יצחק,
אמר ליה מידי שמיע ליה למר, על מה
אתאריך יומא דמשיחא מן גלותא דא. אמר
ליה, לא אתאריך אלא על ביטול אורייתא.
דהכי שמענא מרב המנונא סבא, תלתא גליות
גלו ישראל, וחרו פזכותהון דתלתא אבות.
וגלותא רביעאה בזכותא דמשה יתחרון.

תא ואחזי לך, דלא איתגלו ישראל אלא על
ביטול תורה. שנאמר (ירמיה ט יב) ויאמר ה'
על עזבם את תורתי. אמר הקדוש ברוך הוא,
בגליות הראשונות, חזרו בזכות אברהם יצחק
ויעקב, עכשיו, הם חטאו בתורה שנתתי
למשה, ונקראת על שמו, שנאמר (מלאכי ג כב)
זכרו תורת משה עבדי. פד יתובין ויתעסקון
בתורתו, בזכות משה אני גואלם.

על פן נאמר בתורה, (דברים לג ד) תורה צוה לנו
משה, כדי לשמרה ולעסוק בה. ואם לאו,
מורשה קהלת יעקב, מורשה: דא מספנותא
הוא. כמה דאתא אמר (שמואל א ב ז) ה' מוריש
ומעשיר, מלמד דלא אתיא מספנותא לברתיה
דיעקב, אלא על דלא אתעסקו בפיקודין
דאורייתא.

רבי חזקיה אמר, אנא הוית באתריהון
דערבאי, וחמית גוברין דהוו מתטמריין
ביני טוראי, במערפתא, ואתו מערב שבת לערב
שבת לבתיהון. אמרית להון, מה דין דאתון

וְעַל שְׁנֵהֲיָהּ בְּרָזָא וְסוּד, הַבְּדִיל
אֱלֹהִים בֵּין הָאוּר וּבֵין הַחֶשֶׁךְ, בֵּין
אוֹמְתוֹ שֶׁהוּא הָאוּר, וּבֵין הָאוֹמְתוֹת
שֶׁהֵם הַחֶשֶׁךְ, שְׁנֵאָמַר וּרְשָׁעִים
בַּחֶשֶׁךְ יִדְמוּ. וְעוֹד כְּתִיב (תְּהִלִּים פב)
בַּחֲשֶׁכָה יִתְהַלְכוּ. (בראשית א) וַיִּקְרָא
אֱלֹהִים לְאוּר יוֹם, אָמַר רַבִּי, זֶה
יוֹם קֶץ הַגְּאוּלָּה, שְׁנֵאָמַר (זכריה יד)
הִנֵּה יוֹם בָּא לָהּ, זֶה יוֹם הַקֶּץ.

רבי יוסי בן חלפתא היה יושב
לפני רבי יצחק. אמר לו: דבר
שמוע לו למר, על מה התאריך
יום המשיח מהגלות הזו? אמר
לו: לא התאריך אלא על בטול
תורה, שכך שמעתי מרב המנונא
סבא, שלש גליות גלו ישראל,
וחרו בזכותם של שלשה אבות,
ובגלות הרביעית יחרו בזכות
משה.

בא ואראה לך, לא גלו ישראל
אלא על בטול תורה, שנאמר
(ירמיה ט) ויאמר ה' על עזבם את
תורתי. אמר הקדוש ברוך הוא,
בגליות הראשונות חזרו בזכות
אברהם יצחק ויעקב, עכשו הם
חטאו בתורה שנתתי למשה,
ונקראת על שמו, שנאמר (מלאכי
ג) זכרו תורת משה עבדי.
כשישובו ויתעסקו בתורתו,
בזכות משה אני גואלם.

על פן נאמר בתורה (דברים לג ד) תורה
צוה לנו משה, כדי לשמרה
ולעסוק בה, ואם לאו, מורשה
קהלת יעקב. מורשה - זוהי
העניות, כמו שנאמר ה' מוריש
ומעשיר. מלמד שלא ראה עניות
לבת יעקב אלא על שלא התעסקו
במצוות התורה.

רבי חזקיה אמר, אני הייתי
במקומות הערביים, וראיתי
גברים שהיו מסתתרים בין
ההרים במערה, ובאו מערב שבת
לערב שבת לבתיהם. אמרתי
להם: מה זה מה שאתם עושים?

אָמְרוּ לִי: אָנוּ פְּרוּשֵׁי הָעוֹלָם, וּמִתְעַסְקִים בַּתּוֹרָה בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, וְלִפְעָמִים אֵינָנוּ אוֹכְלִים, רַק מֵעֲשָׂבֵי הַבֵּר.

אָמַרְתִּי לָהֶם: וְשָׂאֵר הַפְּעָמִים, בְּמָה אַתֶּם מִתְפַּרְנְסִים? אָמְרוּ לִי: אָנוּ מֵצֵאֵנוּ בַּמִּדְבָּר עֲצִים שְׂמֻצְמִיחִים בְּאֵלֹד, וְאָנוּ אוֹכְלִים אוֹתָם. כְּשֶׁמְאִירָה לָנוּ הַשְּׂמוּעָה, מֵרַב שְׂמֻחָה מְשִׁתְּמָטִים מֵעֲמָנוּ, וּמִבְּשָׂלִים אוֹתָם וְאוֹכְלִים, וְאוֹתוֹ הַיּוֹם נֶחֱשֵׁב לָנוּ שֶׁהוּא פִי טוֹב. וּבִזְמַן שֶׁלֹּא צוֹמְחִים אוֹתָם הָעֲצִים, אָנוּ אוֹכְלִים עֲשָׂבִים שְׂאֵנוּ מוֹצְאִים, וּמִבְּשָׂלִים אוֹתָם וְאוֹכְלִים.

אָמַרְתִּי לָהֶם: יְהִי חֻלְקֵי עִמָּכֶם לְעוֹלָם הַבָּא, אֲשֶׁרִיכֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְטוֹב לָכֶם לְעוֹלָם הַבָּא. כַּעַת יִדְעַתִּי שֶׁלֹּא תִהְיוּ בְבוֹשָׁה כְּשִׁיבֵא מֹשֶׁה לְתַבַּע אֶת עֶלְבוֹן הַתּוֹרָה. אָמַרְתִּי לָהֶם: בְּנֵי חַיִּיכֶם, הַיּוֹם הַזֶּה אֵיזָה חֲדוּשׁ הַתַּחֲדָשׁ לָכֶם?

אָמְרוּ לִי הַפְּסוּק הַזֶּה: (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. וְשֵׁנָה רַבִּי פְּרוֹסְפָדָּאי, גְּדוֹל הַתּוֹסֶפֶת מִהָאוֹר, שֶׁהִיא אוֹר שֶׁלֹּא הִיא כְּמוֹהוּ, זֶה הוּא אוֹר הַשֶּׁכֶל הַגְּדוֹל שֶׁנִּתְהַוָּה מֵאוֹר זֵיו הַדוֹד, וְזֶהוּ הָעוֹמֵד מֵאַחֲרֵי הַפְּרָגוֹד.

וְשֵׁנִינִי, מֵה שְׂכָתוֹב (תהלים קד) עֵטָה אוֹר כְּשֶׁלְּמָה, מִלְּמַד שֶׁעֲשֵׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שָׂאֵר הַמְּלָאכִים בְּאוֹתוֹ הָאוֹר הָרֵאשׁוֹן, מֵאוֹתוֹ הָאוֹר מִמֶּשׁ, הַתַּעֲלָה עַל דְּעִתְךָ כְּמוֹהוּ? אֵלֶּא מֵה הוּא דְּבַר מְבָדֵל וּמְשַׁפֵּל, כִּי שָׂאֵר הַמְּלָאכִים דְּבָרִים מְבָדֵלִים וּמְשַׁפֵּלִים, אֲבָל אֵין הַשְּׂגָתָם כְּהַשְּׂגָתוֹ, שֶׁשֵּׁנָה רַבִּי פְּרוֹסְפָדָּאי, הַשְּׂגָת הַמְּלָאכִים הִיא הַשְּׂגָה גְּדוּלָה, מֵה שְׂאֵין גְּדוּלָה, מֵה שְׂאֵין כֵּן לְמִטָּה מֵהֶם. הַשְּׂגָה שְׂנִיָּה הִיא הַשְּׂגָת הַשָּׁמַיִם, שְׂמִשְׁיָגִים הַשְּׂגָה, מֵה שְׂלִמְטָה מֵהֶם אֵין מְשִׁיגִים

עֲבָדִין. אָמְרוּ לִי, פְּרִישֵׁי עֲלָמָא אָנָּן, וּמִתְעַסְקִין בְּאוֹרֵייתָא כָּל יוֹמָא וַיּוֹמָא, וְזַמְנִין לִית אָנָּן אֲכָלִין בֵּר מֵעֲשָׂבֵי בְּרָא.

אָמַרְתִּי לְהוֹן, וְשָׂאֵר זַמְנִין בְּמָה אַתּוֹן מִתְפַּרְנְסִין. אָמְרוּ לִי, אָנָּן אֲשַׁכְּחִן בְּמִדְבָּרָא אַעֲיִיא דְּמִצְמִיחִים בְּאֵלֹד, וְאָנָּן אֲכָלִין יְתֵהוֹן. כִּד נְהִירָא לָן שְׂמֵעָתָא, מְסֻגִּיאוֹת חֲדוּתָא, מְשִׁתְּמִי מִיָּנָן, וּמִבְּשָׂלִין לְהוֹן וְאֲכָלִין. וַיּוֹמָא הֵהוּא חֲשִׁיב לָן דִּהוּא פִי טוֹב. וּבִזְמַנָּא דְּלֹא צְמִיחֵי אֵינוֹן אַעֲיִיא, אָנָּן אֲכָלִין עֲשָׂבִין דְּמִשְׁכַּחְנָא, וּמִבְּשָׂלִין לְהוֹן וְאֲכָלִין. אָמַרְתִּי לְהוֹן, תְּהִי חֻלְקֵי עִמָּכוֹן לְעֵלְמָא דְּאַתִּי. אֲשֶׁרִיכֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְטוֹב לָכֶם לְעוֹלָם הַבָּא. כַּעַן יִדְעֵנָא דְּלֹא תִהְיוּן בְּכִיסוּפָא, כִּד יִיתִי מֹשֶׁה לְמַתְבַּע עוֹלְבָנָא דְּאוֹרֵייתָא. אָמַרְתִּי לְהוֹן, בְּנֵי חַיִּיכוֹן, יוֹמָא דָּא מֵה חֲדוּשׁ אַתְחַדָּשׁ לְכוֹן.

אָמְרוּ לִי, הַאי פְּסוּקָא וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. וְתַנִּינִי רַבִּי פְּרוֹסְפָדָּאי, גְּדוֹל הַתּוֹסֶפֶת מִהָאוֹר. שֶׁהִיא אוֹר שֶׁלֹּא הִיא כְּמוֹהוּ, זֶה הוּא אוֹר הַשֶּׁכֶל הַגְּדוֹל, שֶׁנִּתְהַוָּה מֵאוֹר זֵיו הַדוֹד, וְזֶהוּ הָעוֹמֵד מֵאַחֲרֵי הַפְּרָגוֹד.

וְתַנִּינִי, מֵאֵי דְכָתִיב, (תהלים קד ב) עוֹטָה אוֹר כְּשֶׁלְּמָה, מִלְּמַד שֶׁעֲשֵׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שָׂאֵר הַמְּלָאכִים, בְּאוֹתוֹ הָאוֹר הָרֵאשׁוֹן, מֵאוֹתוֹ הָאוֹר מִמֶּשׁ. סְלֵקָא דְּעִתְךָ כְּמוֹהוּ. אֵלֶּא מֵה הוּא דְּבַר מוֹבְדֵל וּמוֹשַׁפֵּל, כִּי שָׂאֵר הַמְּלָאכִים דְּבָרִים מוֹבְדֵלִים וּמוֹשַׁפֵּלִים. אֲבָל אֵין הַשְּׂגָתָם כְּהַשְּׂגָתוֹ. דְּתַנִּינִי ר' פְּרוֹסְפָדָּאי, הַשְּׂגָת הַמְּלָאכִים הִיא הַשְּׂגָה גְּדוּלָה, מֵה שְׂאֵין כֵּן לְמִטָּה מֵהֶם.

הַשְּׂגָה שְׂנִיָּה הִיא, הַשְּׂגָת הַשָּׁמַיִם, שְׂמִשְׁיָגִים הַשְּׂגָה, מֵה שְׂלִמְטָה מֵהֶם אֵין מְשִׁיגִים

מהם אין משיגים כמותם. השגה שלישית היא השגת המדרגה התחתונה אשר מעפר יסודה, והיא השגת בני אדם, מה שאין משיגין שאר הנבראים.

וכנגד שלש מעלות הללו יש באדם שלש צורות נפשיות. צורה הראשונה היא הנפש השכלית. השנייה היא הנפש המדברת. השלישית היא הנפש הבהמית המתאווה והיא הנפש אשר תמעל מעל.

ואם תאמר כן, הנפש הראשונה היא נפש הבהמית, כנגד המדרגה התחתונה שאמרנו. נפש המדברת כנגד השמים, שהיא מעלה יתרה על הראשונה. נפש השכלית כנגד מדרגת המלאכים, שהיא המעלה העליונה על כל אלה.

ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים (בראשית א). רבי אלעזר פתח, (תהלים טו) אלהים אלי אתה אשחרך. בא וראה שאין מקום בעולם פנוי בלא מים, מפני שהארץ תלויה על המים, שנאמר (שם כד) כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכווננה. וכי תעלה על דעתך שהמים הם מתחת לארץ, והארץ שהיא כבדה מכל היסודות עומדות על המים? אלא שהמים על הארץ, ולמעלה לשמים.

אמר לו רב חסדא, והרי פתוב (בראשית א) המים אשר מעל לרקיע? אמר לו, אין זה אלא פתרגומו, באמצע המים, שהרקיע מבדיל ביניהם. פי המים אחדים היו, אבל מפני שנכנס הרקיע באמצע נחשבו כשנים. והרקיע כדור, ובא במימי אוקינוס, כמבדיל בין המים. נמצאו מים ממעל, ומים מתחת, למערב, ולפעמים ממזרח למזרח,

כמותם. השגה שלישית, היא השגת המדרגה התחתונה אשר מעפר יסודה, והיא השגת בני אדם, מה שאין משיגין שאר הנבראים.

וכנגד שלש מעלות הללו, יש באדם שלש צורות נפשיות. צורה הראשונה היא הנפש השכלית. השנייה, היא הנפש המדברת. השלישית, היא הנפש הבהמית, המתאווה תאוות, והיא הנפש אשר תמעול מעל.

ואי תימא הכי, הנפש הראשונה היא נפש הבהמית, כנגד המדרגה התחתונה שאמרנו. נפש המדברת, כנגד השמים, שהיא מעלה יתירה על הראשונה. נפש השכלית, כנגד מדרגת המלאכים, שהיא המעלה העליונה על כל אלה.

ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים, ויהי מבדיל בין מים למים. ר' אלעזר פתח, (תהלים טו ב) אלהים אלי אתה אשחרך, תא חזי, שאין מקום בעולם פנוי בלא מים, מפני שהארץ תלויה על המים. שנאמר, (שם כד ב) כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכווננה. וכי תעלה על דעתך, שהמים הם מתחת לארץ, והארץ שהיא כבדה מכל היסודות עומדות על המים. אלא שהמים על הארץ, ולמעלה לשמים.

אמר ליה רב חסדא והא כתיב המים אשר מעל לרקיע. אמר ליה, לאו האי, אלא פתרגומו, במציעות מים, שהרקיע מבדיל ביניהם. פי המים אחדים היו, אבל מפני שנכנס הרקיע באמצע, נחשבו כשנים. והרקיע כדור, ובא במימי אוקינוס, כמבדיל בין המים, נמצאו מים ממעל, ומים מתחת. אמר רבי יהודה, רקיעים הם הסובבים, אמר רבי יהודה, רקיעים הם הסובבים, לפעמים ממזרח למערב, ולפעמים ממערב למזרח,

ובאים באמצע הים ומבדילים בינתיים. וזהו ויבדל בין המים. ומפני מה מי הים מלוחים? מפני חמימות הרקיע ורתיחתו. בא

וראה, קדרה העומדת על האור, וכל מה שמתעפכת על האור, יותר התבשיל נמלח מרוב חמימות האש. ואמר רבי יהודה, אלמלא הרקיע היה קיים בין המים, כל המים היו נקפאים במלח, אלא הולך וסובב ואינו ואינו מתקיים בין המים.

אמר רבי יצחק, בא וראה למה לא נאמר כי טוב בשני? מפני שענין זה חוזר על יחודו, להורות כי אין שני לנגדו, ואין טוב בשני, על כן נאמר ביום הראשון יום אחד.

ששנה רבי יצחק, למה לא נאמר ראשון במקום אחד? להורות, דאלו נאמר ראשון, על כל פנים היה ראוי להיות שני, כי ראשון מחרת לשני, אבל אחד אינו מחרת לשני.

רבי יהודה אומר, והרי נאמר (ישעיה מא) אני ה' ראשון. אמר לו: דברו מס'ע לראשון, מהכתוב ואת אחרונים אני הוא (שם). אף על פי שיש אחרונים לראשון, אני הוא. וכי יש אחרונים לראשון? כן. שמו המיוחד, שהוא ראש ומיוחד. אחרים הם: אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, אלהי"ם, שד"י, אל"ל, צבאו"ת, והם מתכנסים ביחודו, והוא הוא יתברך ממש, דכתיב ואת אחרונים אני הוא.

רבי יוסי בר חלפתא ורבי יהודה בן פזי ורבי יצחק היו אוכלים בסעודת ההלולה של רבי אלעזר ברבי שמעון. רבי חייא רבה היה תינוק, והיה יושב שם. אמר רבי יוסי לרבי שמעון: למה לא נאמר כי טוב בשני? אמר לו: מפני שלא נגמרה מלאכת המים בשני,

לפעמים ממזרח למערב, ולפעמים ממערב למזרח, ובאים באמצע הים, ומבדילים בינתיים. וזהו ויבדל בין המים.

ומפני מה מי הים מלוחים. מפני חמימות הרקיע ורתיחתו. בא וראה, קדרה העומדת על האור, וכל מה שמתעפכת על האור, יותר התבשיל נמלח מרוב חמימות האש. ואמר רבי יהודה אלמלא הרקיע היה קיים בין המים, כל המים היו נקפאים במלח, אלא הולך וסובב ואינו מתקיים בין המים.

אמר רבי יצחק בא וראה למה לא נאמר כי טוב בשני. מפני שענין זה חוזר על יחודו, להורות כי אין שני לנגדו, ואין טוב בשני, על כן נאמר ביום הראשון יום אחד.

דתני רבי יצחק, למה לא נאמר ראשון במקום אחד. להורות, דאלו נאמר ראשון, על כל פנים היה ראוי להיות שני. כי ראשון מחרת לשני. אבל אחד, אינו מחרת לשני.

רבי יהודה אומר, והרי נאמר (ישעיה מא ד) אני ה' ראשון. אמר ליה, מלתיה מסייע

לקמייטא, מדכתיב ואת אחרונים אני הוא, אף על פי שיש (דף יג ע"א) אחרונים לראשון, אני הוא. וכי אחרונים יש לראשון. אין. שמו המיוחד. שהוא ראש ומיוחד. אחרים הם: אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, אלהי"ם, שד"י, אל"ל, צבאו"ת. והם מתכנסים ביחודו, והוא הוא יתברך ממש, דכתיב ואת אחרונים אני הוא.

ר' יוסי בר חלפתא, ור' יהודה בן פזי, ור' יצחק, הוו אוכלי בסעודתא בהילולא דרבי

אלעזר ברבי שמעון. ר' חייא רבה, הוה ינוקא, והוה יתיב תמן. אמר רבי יוסי לרבי שמעון, למה לא נאמר כי טוב בשני. אמר ליה מפני שלא נגמרה מלאכת המים בשני,

וּכְשֶׁנִּגְמְרָה בְּשְׁלִישֵׁי, אָמַר פִּי טוֹב
פְּעָמִים.

אָמְרוּ: נִשְׁאֵל אֶת הַתִּינוּק הַזֶּה,
שֶׁמִּשְׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִמְצְאָת
הַנְּבוּאָה בְּפִי הַתִּינוּקוֹת, אוּלֵי
נִמְצָא דָבָר בְּפִיו. אָמַר לוֹ: חֵיִיא
בְּנִי, אָמַר לָנוּ לְמָה לֹא נֹאמַר פִּי
טוֹב בְּשָׁנֵי? אָמַר לָהֶם: מִפְּנֵי
שָׂאִין טוֹב אֵלָא בְּאַחַד. בָּא רַבִּי
שְׁמַעוֹן וּנְשָׁקוּ. קָרָא עֲלָיו (ירמיה א ט)
הִנֵּה נִתְּתִי דְבָרִי בְּפִיךָ.

אָמְרוּ: הַשְּׁעָה עוֹמֶדֶת לוֹ, נִשְׁאֵל
אוֹתוֹ. אָמְרוּ לוֹ: מַה זֶה (שופטים ה)
וְאֵהָבִיו כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבּוֹרְתוֹ,
מַה שֶּׁבַח הוּא זֶה לְצַדִּיקִים? אָמַר
לָהֶם: מַה הַשֶּׁמֶשׁ כְּשִׁיּוּצָא
בְּגִבּוֹרְתוֹ, יֵשׁ שְׁשֻׁמְחִים בּוֹ וְיֵשׁ
שְׁלֵא שְׁמַחִים בּוֹ, כִּף הַצַּדִּיקִים -
כְּמוֹתֶם יִשְׁוּ, וְהַרְשָׁעִים לֹא
יִשְׁוּ. מַה הַשֶּׁמֶשׁ יֵשׁ לְמִי
שְׁעוֹשֶׂה רְפוּאָה, וְיֵשׁ לְמִי שְׁאִינוֹ
עוֹשֶׂה - כִּף הַצַּדִּיקִים יִהְיוּ רְפוּאָה
לְטוֹבִים, וּמִכָּה לְרָשָׁעִים.

אָמְרוּ לוֹ: חֵיִיא בְּנִי, לְמָה לֹא
נִזְכַּר שֵׁם הַמִּיּוֹחַד בְּמַעֲשֵׂה
כְּרֵאשִׁית? אָמַר לָהֶם: אֵין נָאָה
לְמַלְךְ הַכְּבוֹד לְהַזְכִּיר שְׁמוֹ עַל
הַמֵּתִים, וְעַל דְּבַר הַנְּאָכְד, כְּדִי
שְׁלֵא יֵאמְרוּ, כְּשֵׁם שְׁכָל הַבְּרִיּוֹת
שְׁבָרָאִם הֵם כְּלִים וְנֹאכְדִים, כִּף
שְׁמוֹ, חֵס וְחִלְיָה. וְלֹא הַזְכִּיר
שְׁמוֹ הַמִּיּוֹחַד עַד שֶׁנִּבְרָאוּ כָּל
הַבְּרִיּוֹת שֶׁהֵם כְּלִים וְנֹאכְדִים,
וְלֹאחַר כֵּן הַזְכִּיר שְׁמוֹ עַל דְּבַר
שֶׁהוּא קָיָם לְעוֹלָם וְלְעוֹלָמֵי
עוֹלָמִים, שְׁנֹאמַר (בראשית ב) בְּיוֹם
עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם.
וּמִשְׁאָר כָּל הַבְּרִיּוֹת שְׁבָרָא, לֹא
הַזְכִּיר בְּכֵאֵן אֵלָא דְּבַר הַקָּיָם. וְלֹא
נֹאמַר בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ
וְשָׁמַיִם אָדָם וְחַיּוֹת וּבְהֵמָוֹת
וְעוֹפוֹת, שֶׁהֵם דְּבָרִים כְּלִים, אֵלָא
דְּבַר הָעוֹמֵד לְעוֹלָם, וְהֵם אֶרֶץ
וְשָׁמַיִם.

וּכְשֶׁנִּגְמְרָה בְּשְׁלִישֵׁי, אָמַר פִּי טוֹב תְּרֵי זְמַנֵּי.
אָמְרוּ, נִשְׁאֵל לְהֵאֵי יְנוּקָא, דְּמִשְׁחָרַב בֵּית
הַמִּקְדָּשׁ נִמְצְאָת הַנְּבוּאָה בְּפִי
הַתִּינוּקוֹת, אוּלֵי נִמְצָא דְּבַר בְּפִיו. אָמַר לִיה
חֵיִיא בְּרִי, אֵימָא לָן, לְמָה לֹא נֹאמַר פִּי טוֹב
בְּשָׁנֵי. אָמַר לָהֶם, מִפְּנֵי שָׂאִין טוֹב אֵלָא בְּאַחַד.
אָתָּא רַבִּי שְׁמַעוֹן וּנְשָׁקִיָּה, קָרָא עֲלָיָה (ירמיה א ט)
הִנֵּה נִתְּתִי דְבָרִי בְּפִיךָ.

אָמְרוּ שְׁעָתָא קְיִימָא לִיה, נִשְׁאֵל בֵּיה, אָמְרוּ
לִיה, מֵאֵי (שופטים ה לא) וְאֵהָבִיו כְּצֵאת
הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבּוֹרְתוֹ. מַה שֶּׁבַח הוּא זֶה לְצַדִּיקִים.
אָמַר לָהוּ, מַה הַשֶּׁמֶשׁ כְּשִׁיּוּצָא בְּגִבּוֹרְתוֹ, אֵית
דְּבַדְחֵי בֵּיה, וְאֵית דְּלֹא בַדְחֵי בֵּיה. כִּף
הַצַּדִּיקִים, צַדִּיקִים כְּמוֹתֶם, יִשְׁוּ, וְהַרְשָׁעִים
לֹא יִשְׁוּ. מַה הַשֶּׁמֶשׁ אֵית לְמֵאן דְּעַבִּיד
רְפוּאָה, וְאֵית לְמֵאן דְּלֹא עַבִּיד. כִּף הַצַּדִּיקִים,
יִהְיוּ רְפוּאָה לְטוֹבִים. וּמִכָּה לְרָשָׁעִים.

אָמְרוּ לִיה, חֵיִיא בְּרִי, לְמָה לֹא נִזְכַּר שֵׁם
הַמִּיּוֹחַד בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, אָמַר לוֹן,
אֵין נָאָה לְמַלְךְ הַכְּבוֹד לְהַזְכִּיר שְׁמוֹ עַל
הַמֵּתִים, וְעַל דְּבַר הַנְּאָכְד. כְּדִי שְׁלֵא יֵאמְרוּ,
כְּשֵׁם שְׁכָל הַבְּרִיּוֹת שְׁבָרָאִם הֵם כְּלִים וְנֹאכְדִים,
כִּף שְׁמוֹ חֵס וְשָׁלוֹם. וְלֹא הַזְכִּיר שְׁמוֹ הַמִּיּוֹחַד,
עַד שֶׁנִּבְרָאוּ כָּל הַבְּרִיּוֹת שֶׁהֵם כְּלִים וְנֹאכְדִים.
וְלֹאחַר כֵּן, הַזְכִּיר שְׁמוֹ עַל דְּבַר שֶׁהוּא קָיָם
לְעוֹלָם וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים, שְׁנֹאמַר בְּיוֹם עֲשׂוֹת
ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם. וּמִשְׁאָר כָּל הַבְּרִיּוֹת
שְׁבָרָא לֹא הַזְכִּיר בְּכֵאֵן, אֵלָא דְּבַר הַקָּיָם, וְלֹא
נֹאמַר בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים, אֶרֶץ וְשָׁמַיִם
אָדָם וְחַיּוֹת וּבְהֵמָוֹת וְעוֹפוֹת, שֶׁהֵם דְּבָרִים
כְּלִים, אֵלָא דְּבַר הָעוֹמֵד לְעוֹלָם, וְהֵם אֶרֶץ
וְשָׁמַיִם.

אָמְרוּ לוֹ: מַה שְּׁכַתוּב (שם א) וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הַרְקִיעַ וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם וּגו', מַה צָרָף הָיָה לוֹ לְקַדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת רְקִיעַ לְהַבְדִּיל בֵּין הַמַּיִם? אָמַר לָהֶם: כָּבֵד כְּתוּב (משלי טו, ד) כֹּל פֶּעַל ה' לַמַּעֲנֶה. לֹא בָרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דָבָר שְׁלֵא לְצָרָף. וּבָרָא הַרְקִיעַ, וּכְשֶׁהוּא חוֹזֵר, אֵינּוּ חוֹזֵר אֶלָּא לַעֲתִים יְדוּעִים. וְסִילוֹן אֶחָד שֶׁל מַיִם יוֹצֵא מִתְּהוֹמוֹת, וְסִילוֹן שֶׁל מַיִם יוֹצֵא מִגֵּיהֶנּוּם, וְיוֹרֵד בְּצִינּוֹר סִילוֹן הַתְּהוֹם. הִדָּא הוּא דְכָתִיב, (תהלים מב ח) תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרָא לְקוֹל צְנוּרִיף. וְהַרְקִיעַ נִכְנָס בְּאִמְצַע מְשֻׁנֵּיהֶם. וְאֵלְמָלָא שְׁנַכְנֵס בִּינֵיהֶם, הָיוּ הוֹרְגִים לְשׁוֹתֵיהֶם. הִדָּא הוּא דְכָתִיב וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לָרְקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לָרְקִיעַ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הַתִּינוּק הַזֶּה בְּרוּחַ הַקָּדֵשׁ אָמְרוּ, שְׁכָף הָיָה מִמֶּשׁ שְׁכַתוּב יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם, בְּתוֹךְ מִמֶּשׁ, בְּאִמְצַע הַמַּיִם, בְּהַפְּנֵס הַרְקִיעַ בְּאִמְצַע, מִחֲזִיר הַמַּיִם הָרְעִים הַיּוֹצְאִים לְמִקוּמָם, וְלֹא יֵצֵא לְעוֹלָם מֵאוֹתָם הַמַּיִם, אֶלָּא כְּמֵלֵא הַלֵּג, בִּימֵי אֱלִישֶׁע. וְנֶאמַר בָּהֶם וְהַמַּיִם רָעִים וְהָאָרֶץ מְשֻׁפְּלָת. כְּלוּמַר, בְּשִׁבִיל שְׁהַמַּיִם רָעִים, הָאָרֶץ מְשֻׁפְּלָת מִבְּנֵי אָדָם, שְׁפָלִים בְּשִׁבִילָם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, עַל כֹּל זֶה מַעֲיַד הַכְּתוּב הַזֶּה, שְׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כֹּל מַה שְּׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא עָשָׂה דָבָר לְבִטְלָה, וּמִפְּנֵי שֶׁהָיָה גְלוּי לְפָנָיו, שְׁאוֹתָם הַמַּיִם יוֹצְאִים מִגֵּיהֶנּוּם, וַיִּתְעַרְבוּ בְּמַיִם הָאֲחֵרִים וַיִּנְזְקוּ בְּרִיּוֹתָיו. עָשָׂה אֶת הַרְקִיעַ, לְהַפְּנֵס בְּאִמְצַע שְׁנֵיהֶם, לְהַבְדִּיל בֵּין מַיִם לְמַיִם, בֵּין מַיִם הָרְעִים, לְמַיִם הַטּוֹבִים. וּבִאוּתָהּ שְׁעָה מִמֶּשׁ, שְׁהַמַּיִם יוֹצְאִים לְהִתְעַרֵּב

אָמְרוּ לֵיהּ, מַאי דְכָתִיב, (בראשית א ז) וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הַרְקִיעַ וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם וּגו'. מַה צָרָף הָיָה לוֹ לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת רְקִיעַ לְהַבְדִּיל בֵּין הַמַּיִם. אָמַר לָהֶם, כָּבֵד כְּתִיב (משלי טו ד) כֹּל פֶּעַל ה' לַמַּעֲנֶה. לֹא בָרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דָבָר שְׁלֵא לְצָרָף. וּבָרָא הַרְקִיעַ, וּכְשֶׁהוּא חוֹזֵר אֵינּוּ חוֹזֵר אֶלָּא לַעֲתִים יְדוּעִים. וְסִילוֹן אֶחָד שֶׁל מַיִם יוֹצֵא מִתְּהוֹמוֹת, וְסִילוֹן שֶׁל מַיִם יוֹצֵא מִגֵּיהֶנּוּם, וְיוֹרֵד בְּצִינּוֹר סִילוֹן הַתְּהוֹם. הִדָּא הוּא דְכָתִיב, (תהלים מב ח) תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרָא לְקוֹל צְנוּרִיף. וְהַרְקִיעַ נִכְנָס בְּאִמְצַע מְשֻׁנֵּיהֶם. וְאֵלְמָלָא שְׁנַכְנֵס בִּינֵיהֶם, הָיוּ הוֹרְגִים לְשׁוֹתֵיהֶם. הִדָּא הוּא דְכָתִיב וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לָרְקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לָרְקִיעַ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי הַאי יְנוּקָא בְּרוּחַ הַקָּדֵשׁ אָמְרוּ, דְהָכִי הוּוּה מִמֶּשׁ, דְכָתִיב יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם, בְּתוֹךְ מִמֶּשׁ, בְּאִמְצַעִית מִיָּא. בְּהַפְּנֵס הַרְקִיעַ בְּאִמְצַע, מִחֲזִיר הַמַּיִם הָרְעִים הַיּוֹצְאִים מִגֵּיהֶנּוּם לְמִקוּמָן. וְלֹא נָפִיק לְעֵלְמָא מֵאִינוּן מִיָּא, אֶלָּא כְּמֵלֵא לּוּגָא, בִּימֵי אֱלִישֶׁע. וְנֶאמַר בָּהֶם, (מ"ב ב ט) וְהַמַּיִם רָעִים וְהָאָרֶץ מְשֻׁפְּלָת. כְּלוּמַר, בְּשִׁבִיל שְׁהַמַּיִם רָעִים, הָאָרֶץ מְשֻׁפְּלָת מִבְּנֵי אָדָם, שְׁפָלִים בְּשִׁבִילָם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כּוּלָּא הַאי קָרָא מְסֵהִיד עֲלֵיהּ. דְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כֹּל מַה שְּׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא עָשָׂה דָבָר לְבִטְלָה, וּמִפְּנֵי שֶׁהָיָה גְלוּי לְפָנָיו, שְׁאוֹתָם הַמַּיִם יוֹצְאִים מִגֵּיהֶנּוּם, וַיִּתְעַרְבוּ בְּמַיִם הָאֲחֵרִים וַיִּנְזְקוּ בְּרִיּוֹתָיו. עָשָׂה אֶת הַרְקִיעַ, לְהַפְּנֵס בְּאִמְצַע שְׁנֵיהֶם, לְהַבְדִּיל בֵּין מַיִם לְמַיִם, בֵּין מַיִם הָרְעִים, לְמַיִם הַטּוֹבִים. וּבִאוּתָהּ שְׁעָה מִמֶּשׁ, שְׁהַמַּיִם יוֹצְאִים לְהִתְעַרֵּב

במים הטובים, אז הרקיע חוזר ונכנס בינתים, ומחזירם לאחור.

תא שמע, אמר רבי אלעזר, הני מייא דאינון לחיי עלמא, ולתקונייהון דברייתא, היאך יתקרון. אמר רבי ברכיה, המים אשר מעל השמים, דאינון מייא טבין.

ר' חייא בר אבא, הוה אזיל באורחא, ולאה מתקיפותא דשמשא, והוה צחי למשתי מיא. פגע בההוא מדברא, ואשכח חד אילנא, יתיב תחותיה, עד דזקיף עינוהי, חמא חד מעיינא דמיא דקיק. חדי למשתי מנהון. שתי מן מיא, והוו מרירן, אמר לשמשיה, היינו טעמא דר' אלעזר, דאמר רבי אלעזר, לית לך בעלמא, דלית תמן תמציתא מההוא סילונא דגיהנם, בר ארעא דישראל. ואלמלא דשתן כל עלמא מההוא תמציתא דארעא דישראל, לא יכילי למשתי מנייהו.

אמר רבי הונא, האי רקיע דכתיב ויעש אלהים את הרקיע, הוא הרקיע הידוע למעלה שעל ראשי החיות. דכתיב (יחזקאל א כב) ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא.

אמר רבי יצחק, האי חיות, חיה פתיב חדא, למה נאמר ראשי. אמר רבי הונא, אית חיה חד רבא, ושלטיטא על כל שאר חיותא קדישא, וזויהי רברבין סגיאין. ליה רישין דזיווא סגיאין, וכדין פתיב ראשי החיה. ודא היא החיה, דחמא יחזקאל בחיזו נבואתא. ואי סלקא דעתך דהיא החיות. תא שמע, פתיב (שם א טו) וארא החיות וגו', חמא האי, וחמא החיות.

האי רקיע למאי אתא. אמר רבי חזקיה, לאפרשא בין מלאכין קדישין דמתחות רבי חזקיה, להפריד בין המלאכים הקדושים שמתחת הרקיע

הטובים, ובאותה שעה ממש שהמים יוצאים להתערב במים הטובים, אז הרקיע חוזר ונכנס בינתים, ומחזירם לאחור.

בא שמע, אמר רבי אלעזר, המים הללו שהם להחיות העולם ולתקון הפירות, איך יקראו? אמר רבי ברכיה, המים אשר מעל השמים, שהם מים טובים.

רבי חייא בר אבא היה הולך בדרך והתעייף מחזק השמש, והיה צמא לשותות מים. פגע באותו מדבר ומצא אילן אחד. ישב תחתיו. עד שהרים עיניו, ראה מעין מים קטן. שמח לשותות מהם. שטה מן המים והיו מרים. אמר לשמשו, הינו טעמו של רבי אלעזר, שאמר רבי אלעזר, אין לך בעולם שאין שם תמצית מאתו סילון של גיהנם, פרט לארץ ישראל, ואלמלא ששותים כל העולם מאותה תמצית של ארץ ישראל, לא יכולים לשותות מהם.

אמר רבי הונא, הרקיע הזה שכתוב ויעש אלהים את הרקיע, הוא הרקיע הידוע למעלה שעל ראשי החיות, שכתוב (יחזקאל א) ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא.

אמר רבי יצחק, החיות הללו, חיה פתוב אחת, למה נאמר ראשי? אמר רבי הונא, יש חיה אחת גדולה, ושולטת על כל שאר חיות הקדש, וזויהי גדולים רבים. לה ראשים של זיווס רבים, ואז פתוב ראשי החיה, וזוהי החיה שראה יחזקאל במראה הנבואה. ואם תעלה על דעתך שהיא החיות, בא שמע, פתוב (שם) וארא החיות וגו', ראה את זו וראה את החיות.

הרקיע הזה, למה הוא בא? אמר רבי חזקיה, להפריד בין המלאכים הקדושים שמתחת הרקיע

שזכו שהם למעלה. זהו שכתוב ויעש אלהים את הרקיע ויבדל בין המים אשר מתחת לרקיע ובין המים אשר מעל לרקיע. בין המים אשר מתחת לרקיע - המלאכים שהם תחת הרקיע ההוא, ובין המים אשר מעל לרקיע - המלאכים שהם מלמעלה. אמר רבי יצחק, מזה נשמע שהוא הפרגוד שמפסיק בינתים.

רבי אלעזר שאל את רבן יוחנן בן זכאי, אמר לו, הרקיע הזה שנברא בשני מה הוא? אמר לו, סוד עליון הוא, שנברא הקדוש ברוך הוא ממנה מתחת ידו ובחר בו, והשליטו על כל צבאות השמים, ומשום אותו ענין לא נאמר כי טוב בשני, אף על פי ששלטון יתר יש לו, שהכל תחת ידו, להראות לכל העולם שאין טוב וכבוד ופדות וגאות אלא בקדוש ברוך הוא בלבד.

ועוד אמר רבן יוחנן בן זכאי, מה שכתוב (שיר 1) אל גנת אגוז ירדתי לראות באפי הנחל? זהו מה שראה יחזקאל באותו הרקיע שנברא בשני, שנברא הקדוש ברוך הוא וסתמו מכל רבבות קדש שלו. ואותם העולמות שפוסף בהם הקדוש ברוך הוא, סתמם ממנו, וכבוד הדרו סתם. מאותם עולמות ולמעלה סתם, והטמין מכלם, וכלם שואלים ואומרים איה מקום כבוד מלכותו, (יחזקאל א) ברוך כבוד ה' ממקומו.

בא וראה מה אמר, אל גנת אגוז ירדתי בגנת אגוז לא כתוב, אלא אל גנת אגוז, כמי שיירד וקרוב לגן ולא נכנס בו, כל שכן שלא קרב לאגוז אלא לגנה, וכל שכן שלא ראה מה שבתוך האגוז, וכל שכן שאמר לראות ולא אמר

ההוא רקיעא, ובין מלאכין קדישין דזכו דאינון לעילא. הדיא הוא דכתיב, ויעש אלהים את הרקיע ויבדל בין המים אשר מתחת לרקיע ובין המים אשר מעל לרקיע. בין המים אשר מתחת לרקיע, מלאכיא דאינון תחות ההוא רקיעא. ובין המים אשר מעל לרקיע, מלאכיא דאינון מלעילא. אמר רבי יצחק, שמע מינה דהוא פרגוד דמפסיק בינתים.

רבי אליעזר שאל לרבן יוחנן בן זכאי, אמר ליה, האי רקיע דאתברי בשני, מאי הוא, אמר ליה, רזא עילאה הוא, דברא קודשא בריך הוא ממונה תחות ידיה, ובחר ביה, ושלטיה על כל חילי שמיא, ובגין ההוא ענינא, לא נאמר כי טוב בשני. אף על פי דשולטנא יתירא אית ליה, דכולא תחות ידיה, לא חזאה לכל עלמא, דלית טיבו ויקרא ופרקונא וגאותא, אלא בקודשא בריך הוא בלחודוהי.

ועוד אמר רבן יוחנן בן זכאי, מאי דכתיב, (שה"ש ו יא) אל גנת אגוז ירדתי לראות (דף יג ע"ב) באפי הנחל. זהו מה שראה יחזקאל, באותו הרקיע שנברא בשני. שנבראו הקדוש ברוך הוא, וסתמו מכל רבבות קודש שלו. ואותן העולמות דכסיף בהו קודשא בריך הוא, סתמם ממנו, ויקר הדרו סתם. מאותן עולמות ולמעלה סתם. והטמין מפולם, וכולם שואלים ואומרים, איה מקום כבוד מלכותו (יחזקאל ג יב) ברוך כבוד ה' ממקומו.

תא חזי, מאי קאמר אל גנת אגוז ירדתי, בגנת אגוז לא כתיב, אלא אל גנת אגוז. כמאן דנחית ומקריב לגנתא, ולא עייל בה, כל שכן דלא קריב לאגוז אלא לגינה. וכל שכן דלא חזא מה שבתוך האגוז. וכל שכן דאמר

ראיתי. פלומר לגנה, שהוא חוצה, קרבותי וינדתי לראות, ולא אמר שראה אפלו הגנה שהוא חוצה.

ועוד אמר רבן יוחנן בן זכאי, פמה נצטער אותו איש שכתוב בו (במדבר יב) לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא, לראות שמש אחד שמשמש לפניו, ולא נתנה לו רשות, שכתוב (שמות לג, יח) הראני נא את כבודך. אמר רבן יוחנן בן זכאי, הוא שכתוב בו (תהלים ט) כבוד אל, והוא מטטרו"ן שר הפנים.

ואיך בקש משה לראות את זה? אלא משה סבר, כיון שראה גופו ארבעים ימים וארבעים לילות, כשלא אכל ושתה, והיה גזון מאספקלריה שלמעלה, סבר שפדאי הוא לבקש את זה.

ומה השיב לו? (שמות לג, ט) לא תוכל לראות את פני. הוא בעל הפנים, ולא נתן לו רשות עד שיצאה נשמתו, לקים מה שנאמר (שם) כי לא יראני האדם וחי. וכל נשמות הצדיקים נתנה לו רשות לדעת ולהדבק, מה שאין יכול בעולם הזה.

שנו רבותינו, כל יום ויום הקדוש ברוך הוא עושה מלאכים קדושים, ואלו הם נשמות הצדיקים. זהו שכתוב (תהלים קד, ד) עשה מלאכיו רוחות משרתיו אש להט. עשה לא נאמר, אלא עושה, משמע שהוא עושה בכל יום.

אמר רבי אבהו, לא יקשה לך זה, שהרי יש מלאכים שנבראו מפסא הפבור, והם שלוחים ממנים בשליחותו של הקדוש ברוך הוא. אם שאר המלאכים שהיו מפסא הפבור כן, נשמות הצדיקים שהיו משם וקימו את התורה, על אחת כמה וכמה שעושה אותם הקדוש ברוך הוא

לראות, ולא אמר ראיתי. פלומר לגינה שהוא חוצה, קרבותי וינדתי לראות, ולא אמר שראה אפילו הגינה שהיא חוצה.

ועוד אמר רבן יוחנן בן זכאי, פמה נצטער ההוא גברא, דכתיב ביה, (במדבר יב ז) לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא, למחזי חד שמשא דמשמשא קמיה, ולא איתיהיבת ליה רשותא, דכתיב (שמות לג יח) הראני נא את כבודך. אמר רבן יוחנן בן זכאי, הוא דכתיב ביה (תהלים ט ט) כבוד אל. והוא מטטרו"ן שר הפנים.

והאיך שאיל משה למחמי דא. אלא משה סבר, כיון דחמא גופיה ארבעין יומין וארבעין לילין, דלא אכיל ושתה, והוי גזון מאספקלריא דלעילא, סבר דכדאי הוא למישאל דא.

ומה אתיב ליה, לא תוכל לראות את פני, הוא מאריה דאפייא, ולא יהיב ליה רשותא, עד דנפיק נשמתיה. לקיים מה שנאמר (שמות לג ט) כי לא יראני האדם וחי. וכל נשמתא דצדיקא, אתיהיב ליה רשותא למנדע, ולא דבקא מה דלא יכיל בעלמא דין.

תנו רבנן, כל יומא ויומא, קודשא בריך הוא עביד מלאכין קדישין, ואילין אינון נשמתהון דצדיקא. הדא הוא דכתיב, (תהלים קד ד) עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט. עשה לא נאמר, אלא עושה, משמע שהוא עושה בכל יום.

אמר רבי אבהו, לא תקשי לך האי, דהא אית מלאכים שנבראו מפסא הפבור, והם שלוחים ממונים בשליחותו של הקדוש ברוך הוא. אי שאר מלאכיא דהוו מפסא הפבור כן, נשמתהון דצדיקא דהוו מתמן, וקיימי אורייתא, על אחת כמה וכמה דעביד להון

מלאכים עליונים קדושים.
אמר רבי פנחס, כלל הקדוש
ברוך הוא באדם ארבעה דברים:
א"ש רוח מי"ם עפ"ר. אמר רבי
יהודה, והרי מהפכים הם
בתורה? אמר לו רבי פנחס,
ובתורה הם ישנם? אמר לו, כן,
ואלו הם: רוח א"ש עפ"ר מי"ם.
שנים הם שנגזרו מהשמים
ש'מעלה, ושנים הם שנגזרו
מלמטה. מנין לנו? שכתוב עשה
מלאכיו רוחות - הנה רוח.
משרתיו אש להט - הנה אש. יסד
ארץ על מכוניה - כמשמעו.
תהום כלבוש פסיתו על הרים
יעמדו מים - הנה מים. כלם
מתחברים זה עם זה, רוח אש
עפר מים. אמר רבי פנחס, אף
על גב שמתהפכים, איננו
עוסקים בזה, וטוב מה שאמר
רבי יהודה.

ואמר רבי יהודה, את כלם כלל
הקדוש ברוך הוא באדם. אמר
לו הקדוש ברוך הוא, אני בראתי
אותך עליון והמלכתיך על כל
בריותי, נתתי בך כח מן
המלאכים, וכח מן המשרתים,
שהם מלמעלה, וכח התהום, וכח
הארץ, ונתתי בך שכל טהור
הגזור מכסאי, ואתה חוטא לפני?
אמר רבי יצחק, רצה הקדוש
ברוך הוא לעשות את האדם
עליון על כל בריותיו, להיות
יחיד בעולם הזה, כמו שהוא
יחיד למעלה. כיון שחטא, אמר
הקדוש ברוך הוא (בראשית ב) הן
האדם הנה כאחד ממנו, הנה
בדעתו לעשותו כאחד. עכשו,
ועתה פן ישלח ידו.

אמר רבי יהודה, רקיע אחד עשה
הקדוש ברוך הוא, וממנו נתהוו
השמים, שנאמר (בראשית א) ויקרא
אלהים לרקיע שמים. אמר רבי
יהודה, ולא זו בלבד, אלא כל

קודשא בריך הוא מלאכין עילאין קדישין.
אמר רבי פנחס, כלל הקדוש ברוך הוא באדם
ארבעה דברים, א"ש רוח מי"ם עפ"ר.
אמר רבי יהודה, והא מהופכין אינון
באורייתא. אמר ליה רבי פנחס, ובאורייתא
איכא אינון, אמר ליה הן. ואלו הן רוח א"ש
עפ"ר מי"ם.

הרין אינון דאתגזרו משמשיא מלעילא, ותרין
אינון דאתגזרו מלרע. מנא לן, דכתיב
(שם) עושה מלאכיו רוחות, הא רוח. משרתיו
אש לזהט, הא אש. יסד ארץ על מכוניה,
כמשמעו. תהום כלבוש פסיתו על הרים
יעמדו מים, הא מים. בלהו מתחברין דא עם
דא, רוח אש עפר מים. אמר רבי פנחס, אף
על גב דמתהפכי, לית לן ביה, ושפיר קאמר
רבי יהודה.

ואמר רבי יהודה, בלהו כללם הקדוש ברוך
הוא באדם. אמר ליה הקדוש ברוך
הוא, אני בראתי אותך עליון, והמלכתיך על
כל בריותי, נתתי בך כח מן המלאכים, וכח
מן המשרתים, שהם למעלה, וכח התהום,
וכח הארץ, ונתתי בך שכל טהור הגזור
מכסאי, ואת חטי קדמי.

אמר רבי יצחק, רצה הקדוש ברוך הוא
לעשות לאדם עליון על כל בריותיו,
למהוי יחיד בהאי עלמא, כמה דאיהו יחידאי
לעילא. כיון שחטא, אמר הקדוש ברוך הוא,
הן האדם הנה כאחד ממנו, הנה בדעתי
לעשותו כאחד, עכשו, ועתה פן ישלח ידו.
אמר רבי יהודה, רקיע אחד עשה הקדוש
ברוך הוא, וממנו נתהוו השמים.
שנאמר ויקרא אלהים לרקיע שמים. אמר רבי
יהודה, ולא זו בלבד, אלא כל מה שעשה

מה שעשה הקדוש ברוך הוא במעשה בראשית, לא עשה אלא דבר אחד מהכל, ואותו דבר הוציא כל פעולותיו למינו. כגון השמים, עשה ממנו אחד, אותו המשבח מכלם, וארץ עשה אחד. בא שמע, אמר רבי יהודה, מהכל עשה אחד, אותו המשבח מכלם, וזהו הרקיע (יחזקאל א) כעין הקרח הנורא, שממנו נתהוו השמים, זהו שכתוב ויקרא אלהים לרקיע שמים. וארץ אותה המשבחת מכלן, וזו ארץ ישראל, וממנה נתהוו שאר הארצות, זהו שכתוב (משלי ח) עד לא עשה ארץ וחוצות. ארץ - זו ארץ ישראל, וחוצות - שאר הארצות שבחוצה לארץ. האדם אחד, וממנו נתהוו כל השאר, שכתוב (שם) וראש עפרות תבל. וכן כל פיוצא בזה. אמר רבי יצחק, מנין לנו? מהפסוק הזה שאמר דוד (תהלים קמח) הללו את ה' מן השמים, מאותו שנעשו השמים ממנו.

שנו רבותינו, פעם אחת היה הולך רבי יוחנן לראות את רבי שמעון, והיה הולך עמו רבי יוסי. אמר לו רבי יוסי, לאן אתה הולך? אמר לו, לראות את רבי שמעון. אמר: לבעל המחלקת שלך אתה הולך? אמר: מזה נשמע שרבי שמעון חולק לשם שמים, והואיל וכך הוא, חביבות לבי נמצאת בו. הספימו ללכת, ונהיה לילה. אמרו, נשב פאן עד שיבא האור, ונתעסק בתורה. ישבו.

אמר רבי יוחנן, הרקיע הזה שנברא בשני, הוא הרקיע העליון. ושנינו, הוא הפרגוד המפסיק בינתיים, שכתוב (יחזקאל א) ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא, ומזה הרקיע נעשו כל שאר הרקיעים,

הקדוש ברוך הוא במעשה בראשית, לא עשה אלא דבר אחד מהכל, ואותו דבר הוציא כל פעולותיו למינו, כגון השמים, עשה ממנו אחד. אתה שמע, אמר רבי יהודה, מהכל עשה אחד, אותו המשבח מכולם, וזהו הרקיע כעין הקרח הנורא, שממנו נתהוו השמים. הוא דכתיב, ויקרא אלהים לרקיע שמים. וארץ אותה המשבחת מכולן, וזו ארץ ישראל, וממנה נתהוו שאר הארצות, הוא דכתיב (משלי ח כו) עד לא עשה ארץ וחוצות, ארץ, זו ארץ ישראל, וחוצות, שאר הארצות שבחוצה לארץ. האדם אחד, וממנו נתהוו כל השאר, דכתיב (שם) וראש עפרות תבל. וכן כל פיוצא בזה. אמר רבי יצחק, מנא לן. מהאי קרא דאמר דוד, (תהלים קמח א) הללו את ה' מן השמים, מאותו שנעשו השמים ממנו.

תנו רבנן, זמנא חדא הוה אזיל רבי יוחנן למחמי לרבי שמעון, והוי רבי יוסי אזיל עמיה, אמר ליה רבי יוסי, לאן אתה אזיל. אמר ליה, למחמי לרבי שמעון. אמר, למארי פלוגתא דילך, אתה אזיל למחמי. אמר שמע מינה, דרבי שמעון לשם שמים קא מפליג, והואיל וכך הוא חביבותא דליבאי אשתכחת ביה. אספימו למיזל, והוה ליליא, אמרו ניתב הכא, עד דייתי נהורא, ונתעסק באורייתא, יתבו.

אמר רבי יוחנן, האי רקיע שנברא בשני, הוא הרקיע העליון. ותנא הוא הפרגוד המפסיק בינתיים. דכתיב (יחזקאל א כב) ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא. ומזה הרקיע נעשו כל שאר הרקיעים, הסוכבים ושאינם סוכבים, וכולם אדוקים בזה הרקיע,

הסוכבים ושאינם סוכבים, וכלם אדוקים בזה הרקיע. וקרא לו רקיע, וקרא לו שמים, שכתוב (בראשית א) וקרא אלהים לרקיע שמים, על שנתהוו ממנו.

עד שהיו יושבים, קרב בנו של רבי יוסי לאביו. אמר לו, זה שאמר שלמה ואתה תשמע השמים מכוון שבתך. הנה לו לומר מן השמים! שמע רבי יוחנן, אמר לו, אמר בני, אמר, שדבר פיך דבר קדוש הוא. אמר רבי יוסי, הפסוק הזה שואל, ואתה תשמע השמים מכוון שבתך, מן השמים הנה לו לומר! אמר לו רבי יוחנן, מקרא חסר הוא, כמו שועת עניים, וכן הרבה. קריב לאבוהי, ואמר רבי יוסי, אמר בני, אמר, שדבר שמעתי בו. אמר לו רבי יוחנן, אמר בני, אמר.

אמר, שמעתי שבזמן שמבקשים ישראל תפלותיהם ובקשותיהם בבתי תפלותם, מטטרוין בעל הפנים נוטל את כל תפלות ישראל ומעלה אותם לרקיע הנה, וכשרוצה הקדוש ברוך הוא להשגיח בזכויותיהם של ישראל, הוא מעז באותו הרקיע שנקרא שמים, ששם בקשותיהם של ישראל, ומרחם עליהם, שכתוב ואתה תשמע השמים, ממש. פן אמר דוד, הללו את ה' מן השמים, ששם היא תשבחתם של ישראל. בא רבי יוחנן ונשקו על ראשו ובכרו. אמר, המרגלית הזו היתה תחת ידך, מרגלית תהיה בדורך.

אמר רבי יצחק, בא וראה, עשה הקדוש ברוך הוא הרקיע הנה ועשה ממנו שמים, שממנים תחתיו. הרקיע למעלה והשמים למטה, ועשה תחת אלו שמים

וקרא לו רקיע, וקרא לו שמים, דכתיב ויקרא אלהים לרקיע שמים. על שנתהוו ממנו.

עד דהוו יתבי, קריב בריה דר' יוסי לאבוהי, אמר ליה האי דאמר שלמה, (מ"א ח לט) ואתה תשמע השמים מכוון שבתך, הנה ליה למימר מן השמים. שמע רבי יוחנן, אמר ליה אימא ברי אימא, דמלה דפומך מלה קדישא היא. אמר רבי יוסי, האי פסוקא שאיל, ואתה תשמע השמים מכוון שבתך. מן השמים הנה ליה למימר.

אמר ליה רבי יוחנן, מקרא חסר הוא, כמו שועת עניים, הנה ליה למימר מן עניים.

(תהלים יט א) וכן צעקת ענוים, וכן הרבה. קריב לאבוהי, ואמר ליה מלה שמענא ביה, אמר ליה רבי יוחנן, אימא ברי אימא.

אמר, שמענא די בעידנא די בעון ישראל צלותהון ובעותהון בבתי צלותהון מטטרוין מארי דאפיא, נטיל כל צלותהון דישראל ומנח להו בהאי רקיע, וכד בעי (ד) דישראל וקודשא בריך הוא לאשגחא בזכותהון דישראל, מעיין בההוא רקיעא דאתקרי שמים, דתמן בעותהון דישראל, ומרחם עלייהו. דכתיב (מ"א ח לב) ואתה תשמע השמים, ממש. פן אמר דוד, (תהלים קמח א) הללו את ה' מן השמים, דתמן הוא תושבחתא דישראל. אתא ר' יוחנן ונשקיה על רישיה, וברכיה, אמר מרגלא קדא הוות תחות ידך, מרגלא תהא בדרך.

אמר רבי יצחק, תא חזי, עביד קודשא בריך הוא הרקיע הנה, ועביד מגיה שמים, די ממנן תחותיה, רקיעא לעילא, ושמיא לתתא. ועבד תחות אליו, שמייא אחרנין,

אחרים שנקראו רקיע השמים, שממנים בו המאורות המאירים. בא וראה, בין הרקיע הזה, שנקרא רקיע השמים, עד הרקיע הנטוי על החיות, יש שלש מאות ותשעים רקיעים אחרים, ושבעת אלפים וארבע מאות וחמשים חלקים סמוכים על שני מאורות אחרים, ומהמאורות הללו נטל הקדוש ברוך הוא והניח ברקיע השמים הזה להאיר על הארץ.

פרשה ד, (בראשית א) ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה למינה. רבי בא פתח בפסוק הזה (ירמיה י טו) לא כאלה חלק יעקב כי יוצר הכל הוא. בא וראה, כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, צפה וראה שעתידים ישראל לעמד ולקבל תורתו, וגזר מכסאו כל אותם הנשמות העתידות להנתן בהם. ועשה למעלה אוצר אחד אשר כל הנשמות הגזורות מכסאו עומדות שם, וקרא לו גוף הנשמות. ולמה נקרא גוף הנשמות? אמר רבי בא, מפני שכל הנשמות, כשיוצאות מן העולם הזה, עושה להם הקדוש ברוך הוא דמות של גופות כמו שהיו בזה העולם, ומניחם בזה האוצר.

וזה האוצר באיזה מקום הוא? אמר רבי יוחנן אמר רבי יצחק, במקום שגנזי גשמים שם וגנזי חיים טובים, ונקרא ערכות. וכערכות יש גנזים הרבה, וגנזי הנשמות שם. והרי אמר רבי בא שאוצר אחד הוא, וכאן שנינו גנזים?

אמר רבי יוחנן, לא יקשה לך, שנים אוצרות הם: אוצר הנשמות שעתידות להנתן בבני אדם, שהרי שנינו, באותה צורה ובאותו דיוקן ממש, שעתיד לעמד בזה העולם באותו דיוקן

דאתקרון רקיע השמים, דממנן ביה כל בוצינייא דנהרין.

תא חזי בין רקיעא דא, דאתקרי רקיע השמים, עד הרקיע הנטוי על החיות, אית תלת מאה ותשעין רקיעין אחרנין, ושבע אלפין וארבע מאה וחמשים חולקין, סמכין אתרין דבוצינייא אוחרנין, ומאלין בוצינייא נטל קודשא בריה הוא ואנח בהאי רקיעא דשמא, לאנהרא על ארעא.

פרשה ד ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה למינה. רבי בא פתח בהאי קרא, (ירמיהו י טו) לא כאלה חלק יעקב כי יוצר הכל הוא. תא חזי, כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, צפה וראה, שעתידין ישראל לעמוד ולקבל תורתו, וגזר מכסאו כל אותם הנשמות העתידות להנתן בהם.

ועשה למעלה אוצר אחד, אשר כל הנשמות הגזורות מכסאו, עומדות שם. וקרא לו גוף הנשמות. ולמה נקרא גוף הנשמות. אמר רבי בא, מפני שכל הנשמות כשיוצאות מן העולם הזה, עושה להם הקדוש ברוך הוא דיוקנא של גופות, כמו שהיו בזה העולם, ומניחם בזה האוצר.

וזה האוצר, באיזה מקום הוא. אמר רבי יוחנן אמר רבי יצחק, במקום שגנזי גשמים שם, וגנזי חיים טובים, ונקרא ערכות. ובערכות יש גנזים הרבה, וגנזי הנשמות שם. והא אמר רבי בא שאוצר אחד הוא, והכא תנינן גנזים. אמר רבי יוחנן, לא תקשי לך, שנים אוצרות הם: אוצר הנשמות, שעתידין להנתן בבני אדם. דהא תנינן, בההוא צורה, ובההיא דיוקנא ממש, שעתיד לעמוד בזה העולם, בההוא דיוקנא הוא שם. ונקרא גוף הנשמות,

שְׁהוּא שָׁם, וְנִקְרָא גּוֹף הַנְּשָׁמוֹת, מִפְּנֵי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה לָהֶם גּוֹף כְּמוֹ שְׁעִתִּידִים לִהְיוֹת. וְאוֹצֵר אֶחָד כְּנִגְדּוֹ לְאוֹתֵן הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהיוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וְקִיְיָמוּ הַתּוֹרָה, וְנִקְרָא גְּנָזֵי חַיֵּי הָעוֹלָם. וְהֵינּוּ דִּהְיָה אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּגִנְזֵי חַיֵּי עֲלָמָא תְּהֵא פְּלַנְיָא, דְּנַפְיָא מִעֲלָמָא דִּין.

הֲנֵנוּ רַבְּנָן, כֹּל יוֹמָא וְיוֹמָא פְּרוּזָא קְרִי, אֲתַעְרוּ בְּנֵי קְדִישָׁא עֵילָאָה, וְעַבִּידוּ פּוּלְחָנָא דְמֵאֲרִיכוֹן, דְּאִפְרִישׁ לְכוּן מִן שְׁאָר עַמִּין, וְיֵהֵב בְּכוּן נִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא, דְּאֲתַגְזֵרֵת מִכּוּרְסֵי יְקָרִיָּה.

אָמַר רַבִּי יוֹדָא, אִם כֵּן שְׁאָר עַמִּין, נִשְׁמַתְהוּן מִזְּמַן אֲתֵר. אֲזִדְמֵן לִיָּה רַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר, תָּא חַזִּי, דְכִתִּיב וַיִּפַּח בְּאִפִּיו נְשָׁמַת חַיִּים, דָּא הֵיא נִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא, דְּאֲתַגְזֵרֵת מִכּוּרְסֵי יְקָרָא דְמִלְפָּא עֵילָאָה. מֵאִי כְּתִיב בֵּיה. וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, זֶה הֵיא הַכַּח שְׁנֵיתָן לְבַהֲמוֹת וְלַחַיּוֹת וְלַדְּגָיִם. שְׁנַבְרָאֵת מִן הָאָדָמָה, דְכִתִּיב תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֲוִרִייתָא אֲתַקְבֵּלֵת עַל אָדָם, וְאֲמֵרֵת, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרָא לְבַר נֶשׁ, וְיֵהֵב בֵּיה נִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא, לְמַהוּי לִיָּה חַיִּין לְעֲלָמָא דְאֲתִי, וְהוּא אֲתַחֲזֹר בְּחוּבִיָּה לְהֵהוּא נֶפֶשׁא חַיִּיתָא, דְּאֲתַגְזֵרֵת מִן אֲרַעָא, לְבַעֲרֵרֵתָא וְלַחֲרִיתָא.

אָמַר רַבִּי יוֹדָא, אִם כֵּן שְׁאָר עַמִּין, נִשְׁמַתְהוּן מִזְּמַן אֲתֵר. אֲזִדְמֵן לִיָּה רַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר, תָּא חַזִּי, דְכִתִּיב וַיִּפַּח בְּאִפִּיו נְשָׁמַת חַיִּים, זֶה הֵיא הַכַּח שְׁנֵיתָן לְבַהֲמוֹת וְלַחַיּוֹת וְלַדְּגָיִם, שְׁנַבְרָאֵת מִן הָאָדָמָה, שְׁכַתּוּב (שם א) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַתּוֹרָה קוּבֵלֵת עַל הָאָדָם וְאֲמֵרֵת, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרָא אֶת הָאָדָם וְנִתְּנָן בּוֹ נִשְׁמָה קְדוּשָׁה, שְׁיֵהוּ לּוֹ חַיִּים לְעוֹלָם הַבָּא, וְהֵיא בְּחֻטְאֵיהָ הַחֲזִירָה לְאוֹתָהּ נֶפֶשׁ חַיָּה שְׁנַבְרָאֵת מִן הָאָרֶץ לְבַהֲמוֹת וְלַחַיּוֹת.

אָמַר רַבִּי יוֹדָא, מִמְּשַׁמְעֵי לְנֶפֶשׁ חַיָּה, וַיַּעֲשֶׂהוּ לֹא נֶאֱמַר, אֲלֵא וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. מִלְּמַד שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ גֵּרָם, לְחַזּוֹר לְאוֹתָהּ נֶפֶשׁ הַגְּזוּרָה מִהָאָדָמָה. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אָדָם, אֲנִי בְּרִיתִי, וְנִפְחַתִּי בְּךָ נִשְׁמַת חַיִּים, הַנּוֹתְנָת חַיִּים לְבַעֲלֵיהָ, הַגְּזוּרָה מִכּוּרְסֵי יְקָרָא, וְאֲתָה חֲזַרְתָּ לְאוֹתָהּ וְנִפְחַתִּי בְּךָ נִשְׁמַת חַיִּים הַנּוֹתְנָת חַיִּים לְבַעֲלֵיהָ, הַגְּזוּרָה מִכּוּרְסֵי יְקָרָא, וְאֲתָה חֲזַרְתָּ לְאוֹתָהּ נֶפֶשׁ חַיָּה

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: אָדָם, אֲנִי בְּרִיתִי אֲוִתָּךְ עֲלִיּוֹן עַל כָּל בְּרִיתִי, וְנִפְחַתִּי בְּךָ נִשְׁמַת חַיִּים הַנּוֹתְנָת חַיִּים לְבַעֲלֵיהָ, הַגְּזוּרָה מִכּוּרְסֵי יְקָרָא, וְאֲתָה חֲזַרְתָּ לְאוֹתָהּ נֶפֶשׁ חַיָּה

מִפְּנֵי שֶׁעוֹשֶׂה לָהֶם גּוֹף, כְּמוֹ שְׁעִתִּידִין לִהְיוֹת. וְאוֹצֵר אֶחָד כְּנִגְדּוֹ, לְאוֹתֵן הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהיוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְקִיְיָמוּ הַתּוֹרָה, וְנִקְרָא גְּנָזֵי חַיֵּי הָעוֹלָם. וְהֵינּוּ דִּהְיָה אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּגִנְזֵי חַיֵּי עֲלָמָא תְּהֵא פְּלַנְיָא, דְּנַפְיָא מִעֲלָמָא דִּין. הֲנֵנוּ רַבְּנָן, כֹּל יוֹמָא וְיוֹמָא פְּרוּזָא קְרִי, אֲתַעְרוּ בְּנֵי קְדִישָׁא עֵילָאָה, וְעַבִּידוּ פּוּלְחָנָא דְמֵאֲרִיכוֹן, דְּאִפְרִישׁ לְכוּן מִן שְׁאָר עַמִּין, וְיֵהֵב בְּכוּן נִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא, דְּאֲתַגְזֵרֵת מִכּוּרְסֵי יְקָרִיָּה.

אָמַר רַבִּי יוֹדָא, אִם כֵּן שְׁאָר עַמִּין, נִשְׁמַתְהוּן מִזְּמַן אֲתֵר. אֲזִדְמֵן לִיָּה רַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר, תָּא חַזִּי, דְכִתִּיב וַיִּפַּח בְּאִפִּיו נְשָׁמַת חַיִּים, דָּא הֵיא נִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא, דְּאֲתַגְזֵרֵת מִכּוּרְסֵי יְקָרָא דְמִלְפָּא עֵילָאָה. מֵאִי כְּתִיב בֵּיה. וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, זֶה הֵיא הַכַּח שְׁנֵיתָן לְבַהֲמוֹת וְלַחַיּוֹת וְלַדְּגָיִם. שְׁנַבְרָאֵת מִן הָאָדָמָה, דְכִתִּיב תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֲוִרִייתָא אֲתַקְבֵּלֵת עַל אָדָם, וְאֲמֵרֵת, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרָא לְבַר נֶשׁ, וְיֵהֵב בֵּיה נִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא, לְמַהוּי לִיָּה חַיִּין לְעֲלָמָא דְאֲתִי, וְהוּא אֲתַחֲזֹר בְּחוּבִיָּה לְהֵהוּא נֶפֶשׁא חַיִּיתָא, דְּאֲתַגְזֵרֵת מִן אֲרַעָא, לְבַעֲרֵרֵתָא וְלַחֲרִיתָא.

אָמַר רַבִּי יוֹדָא, מִמְּשַׁמְעֵי דְכִתִּיב וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה, וַיַּעֲשֶׂהוּ לֹא נֶאֱמַר, אֲלֵא וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. מִלְּמַד שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ גֵּרָם, לְחַזּוֹר לְאוֹתָהּ נֶפֶשׁ הַגְּזוּרָה מִהָאָדָמָה.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אָדָם, אֲנִי בְּרִיתִי, וְנִפְחַתִּי בְּךָ נִשְׁמַת חַיִּים, הַנּוֹתְנָת חַיִּים לְבַעֲלֵיהָ, הַגְּזוּרָה מִכּוּרְסֵי יְקָרָא, וְאֲתָה חֲזַרְתָּ לְאוֹתָהּ וְנִפְחַתִּי בְּךָ נִשְׁמַת חַיִּים הַנּוֹתְנָת חַיִּים לְבַעֲלֵיהָ, הַגְּזוּרָה מִכּוּרְסֵי יְקָרָא, וְאֲתָה חֲזַרְתָּ לְאוֹתָהּ נֶפֶשׁ חַיָּה

שבראתי מן האדם לבהמות, חייך, מפאן ואילך, כל העוסק בתורתך, וישמור אותה, אֶתְּן לֹו אוֹתָהּ הַנְּשֻׁמָּה הַגְּזוּרָה מִכֶּסֶּאִי, שֶׁהִיא נוֹתֵנָת חַיִּים לְבַעְלֶיהָ. וְכָל אוֹתָם שְׁלֵא יַעֲסֻקוּ בְּתוֹרָתִי, יִהְיֶה חֵלְקָם בְּאוֹתָהּ נֶפֶשׁ חַיָּה שֶׁבָּחְרוּ לְמַעַן יִכְלוּ עִמָּהּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּא וְרֵא, מַה שֶׁכָּתוּב (קהלת ג, כא) מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הַעֹלָה הִיא לְמַעַלָּה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת הִיא לְמַטָּה, לְאָרֶץ. רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הַעֹלָה הִיא לְמַעַלָּה - זֶה הַנְּשֻׁמָּה הַקְּדוּשָׁה שֶׁל הַצְּדִיקִים, וְרוּחַ הַבְּהֵמָה - זֶה הַנְּשֻׁמָּה הַגְּזוּרָה מִן הָאָרֶץ לְבַהֲמָה, שֶׁתְּכַלֶּה וְתֵרֵד לְהַתְּכַלֵּת מִן הָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי חֵיִיא, אִם כֵּן, אֵינן לָהֶם נֶשְׁמָה לְגוֹיִם אֲלֵא אוֹתָהּ הַנְּשֻׁמָּה הַחַיָּה? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כֵּן הוּא! אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וּלְיִשְׂרָאֵל מִי נוֹתֵנָה? תָּמָה רַבִּי חֵיִיא. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בֵּא וְרֵא, שְׁשֻׁנֵינוּ, כֵּא לְטָהָר מְסִיעִין אוֹתוֹ. אֵיזָה סִיּוּעַ נוֹתְנִים לֹו? אֲלֵא אוֹתָהּ הַנְּשֻׁמָּה הַקְּדוּשָׁה, שֶׁתְּהִיָּה לֹו סֶמֶךְ, שְׁנוֹתְנִים לֹו לְסִיעַ לֹו בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, עַד שֶׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים הִשְׁתַּדְּלוּתוֹ שֶׁל אָדָם בְּאוֹתָהּ נֶפֶשׁ חַיָּה, וּמִשְׁלֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים וּמַעַלָּה - אִם רוּצָה לְהִיּוֹת צְדִיק, נוֹתְנִים לֹו אוֹתָהּ נֶשְׁמָה קְדוּשָׁה עֲלִיוֹנָה שֶׁנִּגְזְרָה מִכֶּסֶּא כְבוֹד הַמַּלְאָךְ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זֶהוּ הַטַּעַם שֶׁשֻׁנֵינוּ בְּשֵׁלֶשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַרְחֻמִּים, בְּמִשְׁנֵה שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי הוֹמִין אֶת בְּעַלֵי הַמִּשְׁנָה לְאָכֵל בְּסַעוּדָה גְדוֹלָה שֶׁעָשָׂה לָהֶם, וְכִסָּה אֶת כָּל הַבַּיִת בְּכִלִּים יְקָרִים, וְהוֹשִׁיב אֶת הַחֲכָמִים בְּצַד זֶה, וְהוּא בְּצַד הַזֶּה, וְהָיָה שְׂמֵחַ הַרְבֵּה.

נֶפֶשׁ חַיָּה שֶׁבְּרָאתִי מִן הָאָדָם לְבַהֲמוֹת. חֵיִיךְ, מִכָּאן וְאֵילָךְ, כָּל הָעוֹסֵק בְּתוֹרָתִי, וְיִשְׁמֹר אוֹתָהּ, אֶתְּן לֹו אוֹתָהּ הַנְּשֻׁמָּה הַגְּזוּרָה מִכֶּסֶּאִי, שֶׁהִיא נוֹתֵנָת חַיִּים לְבַעְלֶיהָ. וְכָל אוֹתָם שְׁלֵא יַעֲסֻקוּ בְּתוֹרָתִי, יִהְיֶה חֵלְקָם בְּאוֹתָהּ נֶפֶשׁ חַיָּה שֶׁבָּחְרוּ לְמַעַן יִכְלוּ עִמָּהּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, תָּא חֵזִי, מֵאִי דְכָתִיב, (קהלת ג, כא) מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם, הַעֹלָה הִיא לְמַעַלָּה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת הִיא לְמַטָּה, לְאָרֶץ. רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הַעֹלָה הִיא לְמַעַלָּה, דָּא הִיא נֶשְׁמָתָא קְדִישָׁא דְצְדִיקָיָא. וְרוּחַ הַבְּהֵמָה, דָּא הִיא נֶפֶשׁ חַיָּיתָא דְאִתְּגַזְרַת מִן אֶרְעָא לְבַעֲיָרָא, דְתִשְׁתַּצֵּי וְתִחֹת לְאִשְׁתַּצָּאָה מִן עֲלָמָא.

אָמַר רַבִּי חֵיִיא, אִם כֵּן אֵינן לָהֶם נֶשְׁמָה לְגוֹיִם אֲלֵא אוֹתָהּ הַנְּשֻׁמָּה הַחַיָּה. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן כֵּן הוּא. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וּלְיִשְׂרָאֵל מֵאֵן יִהְבָּא. תָּוּה רַבִּי חֵיִיא. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר תָּא חֵזִי, דְתַנֵּן כֵּא לְיִטְהָר מְסִיעִין אוֹתוֹ. מֵאִי סִיּוּעַ יִהְבִּין לֵיהּ, אֲלֵא הַהוּא נֶשְׁמָתָא קְדִישָׁא, לְמַהוּי לֵיהּ סֶמֶךְ, דְיִהְבִּין לֵיהּ לְסִיעָא לֵיהּ בְּעֲלָמָא דִּין וּבְעֲלָמָא דְאַתִּי.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, עַד תְּלִיסַר שָׁנִין, אִשְׁתַּדְּלוּתִיה דְּבַר נֶשׁ בַּהֲהוּא נֶפֶשׁ חַיָּיתָא. מִתְּלִיסַר שָׁנִין וְלַעֲלָא, אִי בְּעִי לְמַהוּי זַפָּאָה, יִהְבִּין לֵיהּ הַהִיא נֶשְׁמָתָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, דְאִתְּגַזְרַת מִכּוּרְסֵי יְקָרָא דְמִלְכָּא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הֵינֵנו טַעֲמָא דְתַנִּינָן, בְּתַלְתַּ עֶשְׂרֵה מְכִילָן דְרַחֲמֵי, בְּמַתְנִיתָא דְרַבִּי אֶלְעָזָר.

רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי, זְמִין לְמַאֲרֵי מַתְנִיתָא לְמִיכַל בְּסַעוּדָתָא רַבָּה דְעַבְדֵּי לָהּ, וְחָפָּא כָּל בֵּיתָא בְּמַאֲנֵי דִיקָר, וְאוֹתִיב לְרַבָּנָן בְּהַאי גִיסָא, וְהוּא בְּהַאי גִיסָא, וְהוּא קָא בְּדַח טוּבָא.

אָמְרוּ לוֹ, מַה שְּׁמַחְתּוּ שֶׁל מֵר בַּיּוֹם הַזֶּה מִשְׂאֵר הַיְמִיּוֹם? אָמַר לָהֶם, שֶׁהַיּוֹם הַזֶּה יִרְדֶּה נִשְׁמָה קְדוּשָׁה עֲלֵינוּהָ בְּאַרְבַּע כְּנָפֵי הַחַיָּה לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנֵי, וּבַהֲלֹלָה הַזֶּה תִּהְיֶה לִי שְׂמֵחָה שְׂלֵמָה.

הַיּוֹשִׁיב אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ אֶצְלוֹ. אָמַר, שֶׁב בְּנֵי, שֶׁב, שִׂיּוֹם הַזֶּה אִתָּה קְדוּשָׁה, וּבְגוּרְלָם שֶׁל קְדוּשִׁים. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן דְּכָר אַחֵר, וְהַקִּיפָה אֵשׁ אֶת הַבַּיִת. יֵצְאוּ הַחֲכָמִים, רְאוּ קִיטוּר שֶׁהִיָּה עוֹלָה מִן הַבַּיִת כָּל הַיּוֹם הַהוּא.

בָּא רַבִּי יוֹסִי בֶן רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקוֹנִיָּא, מֵצֵא אֶת הַחֲכָמִים שֶׁהָיוּ תַּמְהָיִים וְעוֹמְדִים בְּשׁוּק. אָמַר לָהֶם, מַה זֶה? אָמְרוּ לוֹ, רְאֵה הַקִּיטוּר הַזֶּה מֵהָאֵשׁ שְׁלֹמַעְלָה, זֶהוּ שְׂמַחְתִּירִים בַּיּוֹם הַזֶּה בְּכֶתֶר קְדוּשָׁה אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר. וְרְאוּ חֲכָמִים אַרְבַּע כְּנָפֵי נֶשֶׁר, שִׁירְדוּ בְּאֵשׁ שֶׁהַקִּיפָה אוֹתוֹ וְאֶת רַבִּי שְׁמַעוֹן אֲבִיו. יָשַׁב שָׁם רַבִּי יוֹסִי עַד שֶׁהִלְכָה הָאֵשׁ.

נִבְנֶם לְפָנָיו. אָמַר לוֹ, עַל הַהֲכַתְרָה וְהַהֲסָתָה, גְּדֹלָה עַל הַכֹּל, שֶׁתִּהְיֶה הַהֲלֹלָה הַזֶּה שְׂלֵמָה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מַה דַּעְתְּךָ? אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הֲרִי בְּתֵי לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנֵךְ. אָמַר, וְדַאי יִהְיֶה כֵּן! קְרָאוּ לַחֲכָמִים וְנָתַן לוֹ אֶת בְּתוֹ.

יָשָׁבוּ שָׁם שְׁלֹשָׁה יָמִים וְעֶסְקוּ בַּתּוֹרָה לְפָנָיו, וְלֹא הִשְׁאִירוּ סוּד שֶׁל הַמִּשְׁנָה שְׁלֹא לִמַּד אוֹתָם רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמְרוּ עֲלָיו עַל רַבִּי שְׁמַעוֹן, שְׁלֹא נִרְאֶתָה הַקִּשְׁת בְּיָמָיו, שֶׁהָרִי הוּא הִיָּה הַסִּימָן בְּעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַנִּשְׁמָה עוֹמֶדֶת בְּקִיּוֹם לְעוֹלָמִים. מַה הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא קָזָם, אֵיךְ הִיא קִימָת. אָבָל עַל אוֹתָהּ נִפְשָׁתָה חִיָּיתָא, הַכְּתוּב (במדבר טו לא) הַפֶּרֶת תִּפְרֹת הַנֶּפֶשׁ הַהִיא הַנֶּפֶשׁ הַהִיא עוֹנָה בָּהּ.

אָמְרוּ לִיָּה מַאי בְּדִיחוּתָא דְמֵר בַּהֲאֵי יוֹמָא דִּין מִשְׂאֵר יוֹמִין. אָמַר לָהֶם, דִּיּוֹמָא דִּין נִחְתָּא נִשְׁמָתָא קְדִישָׁא עֵילָאָה, בְּאַרְבַּע גְּדִפִין דְּחִיּוּתָא, לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִי, וּבַהֲלֹלָה דָּא, יִהְיֶה לִי בְּדִיחוּתָא שְׂלִימָתָא.

אוֹתְבִיָּה לְרִי אֶלְעָזָר בְּרִיָּה לְגַבִּיָּה, אָמַר תִּיב בְּרִי תִיב, דִּיּוֹמָא דִּין אִתְּ קְדִישָׁא, וּבְעַדְבָּא דְקְדִישִׁין. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן מְלָה חַד, וְאַסְחַר אֶשָׁא בְּבֵיתָא. נִפְקִי רַבָּנָן, חֲמוּ קִיטוּרָא דְהוּהוּ סְלִיק מִבֵּיתָא כָּל הַהוּא יוֹמָא.

אִתָּא רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקוֹנִיָּא, אֲשַׁכַּח לְרַבָּנָן דְּהוּוּ תְּוֹוְהוּ, וְקִימִי בְּשׁוּקָא. אָמַר לָהֶם, מַאי הוּא. אָמְרוּ לִיָּה, חֲמִי הָאֵי קִיטוּרָא מֵאֶשָׁא דְלַעֲלֵא. דְּהָא יוֹמָא דִּין (דף יד ע"ב) מְכַתִּירִין, בְּכֶתֶר"א קְדִישָׁא לְרַבִּי אֶלְעָזָר. וְחֲמוּ רַבָּנָן, אַרְבַּע גְּדִפִין דְנִשְׁרָא, דְנִחְתּוּ בְּאֶשָׁא, דְאַסְחַר לִיָּה וּלְרַבִּי שְׁמַעוֹן אֲבוּהֵי. יְתִיב תַּמָּן רַבִּי יוֹסִי, עַד דַּאֲזַל אֶשָׁא.

עֲאֵל קְדַמּוּהֵי, אָמַר לִיָּה, אַכְתְּרָא וְסִיתְרָא, גְּבַהּוּתָא עַל כְּלָא, הָאֵי הִילּוּלָא לְהוּי שְׂלִימָתָא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן מַאי דַּעְתִּיךָ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הָא בְּרִיתִי לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַךְ. אָמַר וְדַאי יִהְיֶה כֵּן. קְרָאוּ לְרַבָּנָן וְיִהְיֶה בְּרִיתִיהָ. יִתְּבוּ תַּמָּן תְּלַת יוֹמִין, וְלַעֲוֹ בְּאוּרִיָּיתָא קַמִּיָּה, וְלֹא שְׁבִקּוּ סִתְרָא דְמִתְנִיתִין, דְּלֹא אוּלְיָף לָהֶם רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמְרוּ עֲלָיו עַל רִי שְׁמַעוֹן, שְׁלֹא נִתְרָאָה קִשְׁת בְּיָמָיו. דְּהָא הוּא סִימָנָא בְּעֵלְמָא הוּהוּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, נִשְׁמָתָא הִיא קִימָא בְּקִיּוֹמָא לְעוֹלָמִין. מַה הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא קָזָם, אֵיךְ הִיא קִימָת. אָבָל עַל הַהִיא נִפְשָׁתָא חִיָּיתָא, אָמַר קְרָא, (במדבר טו לא) הַפֶּרֶת תִּפְרֹת הַנֶּפֶשׁ הַהִיא עוֹנָה בָּהּ.

אמר רבי יוסי, מה ראה אנקלוס
שאמר (בראשית ב) ויהי האדם לנפש
חיה, ותרגם: לרוח ממללא. אם
נפש של בהמה היא - למה לא
מדברות?

אמר רבי יצחק, על שנלושו
מהעבי הגדול של העפר יותר
מבני אדם, ולא זוקפות ראש,
ולא מסתכלות ברקיע כמו בני
אדם. שאלו נלושו מעפר הקל
כמו בני אדם וזוקפות ראש
ומסתכלות ברקיע, היו מדברות.
אמר רבי יוסי, הלישה וזקיפת
הראש - מילא, אבל הסתכלות
ברקיע למה? אמר לו, אותו
הסיוע הגדול של בני האדם. בא
וראה, כשנבוכדנצר נטרד והיה
בהמה בהרים, לא היה לו סיוע
עד שהסתפל ברקיע, זהו שכתוב
(דניאל ד, לא) אני נבוכדנצר, עיני
לשמים נטלתי, ומדעי עלי
התישב. שעד שלא הסתפל
ברקיע, לא היתה דעתו עליו.

אמר רבי פרוספדאי, הגוים ועמי
הארץ שלא מאמינים בקדוש
ברוך הוא ולא עוסקים בתורה,
אין להם אלא רק אותה נפש חיה
שיצאה מן הארץ, ועל פן אין
להם אמונה, אבל ישראל
שמאמינים בקדוש ברוך הוא
ועוסקים בתורה ושומרים
מצוותיו, אמר הקדוש ברוך הוא
(ירמיה י) לא כאלה חלק יעקב וגו'.
לא תהיה להם נפש חיה, אבל
מה יהיה להם? כי יוצר הכל הוא.
הכל הוא שכינתו, וממנה נגזרת
הנשמה הקדושה להיות חלקו
של יעקב. מה הוא? כלומר, הכל
היא הנשמה, הואיל ונגזרה
ממנה.

אמר רבי יהודה, אם לעובדי
כוכבים ומזלות אין אמונה, הרי
ראינו שהולכים אל תועבותיהם
חגרים וסומים ומלאים מכות

אמר רבי יוסי, מאי חזא אנקלוס, דאמר ויהי
האדם לנפש חיה, ותרגם לרוח ממללא,
אי נפשא דבעירתא היא, למה לא ממללן.

אמר רבי יצחק, על דאתגבלון מעובדיי רבה
דעפרא, יתיר מבני נשא, ולא זקפין
רישא, ולא מסתכלין ברקיעא כבני נשא. דאלו
אתגבלו מקלילא דעפרא כבני נשא, וזקפן
רישא ואסתכלו ברקיעא, הוּו ממללן.

אמר רבי יוסי, גבלותא וזקפן רישא תינח,
אבל אסתכלותא ברקיעא, למאי. אמר
ליה, ההוא סיועא רבה דבני נשא. תא חזי,
נבוכדנצר פד הוה טריד, והוה בעירא
בטוריא, לא הוה ליה סיועא, עד דאסתפל
ברקיעא, הדא הוא דכתיב, (דניאל ד לא) אנא
נבוכדנצר עיני לשמיא נטלת, ומנדעי עלי
יתוב. דעד לא יסתפל ברקיעא, לא הוה
מנדעיה עילויה.

אמר רבי פרוספדאי, הגוים ועמי דארעא,
דלא מהימני בהקדוש ברוך הוא, ולא
עסקי באורייתא, לית להו בר ההיא נפשא
חיתא דאתנפקא מארעא, ועל כן לית להו
מהימנותא. אבל ישראל די מהימני בהקדוש
ברוך הוא, ועסקי באורייתא, ונטרי פקודוהי,
אמר הקדוש ברוך הוא, (ירמיה לד טז) לא כאלה
חלק יעקב וגו'. לא יהי להון נפשא חיתא,
אבל מה יהא להון. פי יוצר הכל הוא. הכל:
הוא שכינתיה. ואתגזרת נשמתא קדישא
מינה, למהוי חולקא דיעקב. מאי הוא,
כלומר, הכל הוא נשמתא, הואיל ואתגזרת
מינה.

אמר רבי יהודה, אי לגוים לית מהימנותא,
הא חזינן דאזלי לטענותהון, חגרין
וסומין, ומליין מחין ומרעין, ואיתסאן. אמר

ומחלות, ונרפאים! אמר לו, לאבד אותם לעולם הבא, זהו שפיתוב (איוב יב, כג) משגיא לגוים ויאבדם.

ועוד, הרי שנינו (דברים כח) וְחַלְלִים רעים ונאמנים. מה זה נאמנים? שעושים באמונה, כשמגיע הזמן יוצאים מאותו האיש. ולפעמים שנמצא אצל אותם הגלולים, שהם הולכים במחלותיהם לתועבותיהם ונרפאים, ואומר שהוא הגליל הוא שעשה.

ואמר רבי יוחנן, פעם אחת ספר לי יהודי אחד, שהיו לו חלאים רבים ולא נרפא, ראה את אותם סוחרים שהיו הולכים עם מחלותיהם לגלוליהם ונרפאו. אמר, אלף לשם, ואף על גב שהוא אסור, אבל כדי לראות מה זה.

הר"ך לשם ונכנס לתוכם, ולן שם בין האנשים שהיו מכים וחולים. כלם ישנו, והוא לא ישן, עד שראה שטן אחד שהיה הולך ביניהם וכלי רפואה בידו, והיה שם על כל אחד ואחד ונרפא. עבר עליו ולא שם עליו. אמר לו, אדוני, הריני מבני החלאים, שים עלי!

אמר לו, לא כאלה חלק יעקב, שעל אלה צוה אותי להאבד אותם לעולם הבא, אבל בני יעקב לא כאלו. ומפני מה? (שם) על פי יוצר הכל הוא. מה היוצר סותר ובונה, אף הקדוש ברוך הוא מכה ומרפא, וסותר ובונה. יצא אותו האיש וספר לי את המעשה. אמרתי, ברוך הרחמן ששלח אותך לשם לראות את זה ולשמע את זה מפיו. וכזה סח לי יוסי החרש.

אמר רבי יצחק אמר רב אחא, מה זה שפיתוב (איוב לב) ונשמת שדי תבינם? אלא הנשמה היא

ליה, לאובדא להו לעלמא דאתי, הדא הוא דכתיב, (איוב יב כג) משגיא לגוים ויאבדם.

ועוד, הא תנינן (דברים כח נט) וְחַלְלִים רעים ונאמנים, מאי נאמנים. דעבדי מהימנותא. כד מטא זמנא, נפקי מההוא גברא. וזמנין דאישתכח לאינון טעוון. דאינון אזלין במרעיהון לטעותהון, ואתסאן, ואמרי דההוא טעוותא הוא דעבד.

ואמר רבי יוחנן, זמנא חדא סח לי יהודאי חד, דהוה ליה מרעין סגיאין, ולא איתסי, חמא לאינון טעיין דהוה אזלי במרעיהון לטעותהון, ואתסאן, אמר איזיל התם, ואף על גב דאיהו אסור, אבל למחמי מאי הוא.

ואזל התם, ועאל בגוייהו, ובת תמן ביני אינשי דהוה מחיין ומרעין. כלהו אדמכו, ואיהו לא אדמיך, עד דחמא חד שטנא, דהוה אזיל בינייהו, ומאני דאסוותא בידיה, והוי שוי על כל חד וחד, ואתסי. אעבר עליה, ולא שוי עליה. אמר ליה, מארי, הא אנא מבני מרעין שוי עלי.

אמר ליה לא פאלה חלק יעקב, דאלין אתפקדו לי לאובדא להון לעלמא דאתי, אבל בנוי דיעקב לאו פאלין. ומן קדם מה, על פי יוצר הכל הוא. מה היוצא סתר ובני, אף קודשא בריך הוא מחי ומסי, וסתר ובני. נפק ההוא גברא, וסח לי עובדא, אמרית בריך רחמנא דשדרך התם למחמי דא, ולמשמע כדין מפומיה. וכדין סח לי יוסי חרשא.

אמר רבי יצחק אמר רב אחא, מאי דכתיב (איוב לב ח) ונשמת שדי תבינם. אלא הנשמה היא מביאה לאדם להפיר את קונו,

וְלֹהֲכַנְיָסוּ בַתּוֹרָה וּבְמַעֲשֵׂים טוֹבִים, וְאַשְׁרֵיהֶם אוֹתָם שְׁנַכְנְסִין בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה, בְּדֶרֶךְ הַנְּשֻׁמָּה, שְׂבֻשְׁבִילָהּ יִזְכּוּ לַחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְלַמַּעֲלַת הַקְּדוּשִׁים.

מְבִיאָה אֶת הָאָדָם לְהַפִּיר אֶת קוֹנוֹ וְלֹהֲכַנְיָסוּ בַתּוֹרָה וּבְמַעֲשֵׂים טוֹבִים, וְאַשְׁרֵיהֶם אוֹתָם שְׁנַכְנְסִים בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה, בְּדֶרֶךְ הַנְּשֻׁמָּה, שְׂבֻשְׁבִילָהּ יִזְכּוּ לַחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא וְלַמַּעֲלַת הַקְּדוּשִׁים.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי אַחָא, כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה הוּא קוֹנֵה הַנְּשֻׁמָּה מַעֲצָמוֹ. הֵינּוּ דְתַנְיִנָן, בָּא לִישְׁתַּהר מְסִיעֵין אוֹתוֹ. אוֹי לָהֶם לְרַשָּׁעִים, שְׁהֵם נִדְבָקִים בְּכַח הָאֲדָמָה שֶׁהִיא נִקְרָאת נַפֶּשׁ חַיָּה הַנִּבְרָאת מִן הָאֲדָמָה, שְׂבֻשְׁבִילָהּ יִכְלוּ לְעוֹלָם וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי אַחָא, כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, הוּא קוֹנֵה הַנְּשֻׁמָּה מַעֲצָמוֹ. הֵינּוּ מַה שְׁשָׁנִינוּ, בָּא לְשַׁתַּר מְסִיעִים אוֹתוֹ. אוֹי לָהֶם לְרַשָּׁעִים שְׁהֵם נִדְבָקִים בְּכַח הָאֲדָמָה, שֶׁהִיא נִקְרָאת נַפֶּשׁ חַיָּה, הַנִּבְרָאת מִן הָאֲדָמָה, שְׂבֻשְׁבִילָהּ יִכְלוּ לְעוֹלָם וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

שָׂאֵר רַבִּי דוֹסְתָאי לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אָמַר לִיה, אוֹתָהּ נַפֶּשׁ חַיָּה מֵאִי הוּי מִינָהּ לְעֵלְמָא דְאַתִּי. אָמַר לִיה, לֹא תִימָא הָכִי, אֲלֵא אִימָא מֵאִי הוּי מִינָהּ תְּדִיר.

שָׂאֵר רַבִּי דוֹסְתָאי אֶת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אָמַר לוֹ, אוֹתָהּ נַפֶּשׁ חַיָּה, מַה נְהִיָה מִמֶּנָּה לְעוֹלָם הַבָּא? אָמַר לוֹ, אַל תֹּאמַר כֶּף, אֲלֵא אָמַר, מַה נְהִיָה מִמֶּנָּה תְּמִיד?

תָּא שְׁמַע, אָמַר רַבִּי בָּא, מֵאִי דְכַתִּיב, (במדבר טו) הַפֶּרֶת תִּפְרֹת הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת. אֲלֵא כְּהֵבֵל דְנַפְיָק מִפּוּמִיָּה דְבַר נֶשׁ, דְלֹא יָכִיל לְסַלְקָא לְעִילָא, אֲפִילוּ כְּמֵלֵא עֵינָיו, וּמִיָּד תִּכְלָה. כֶּף הִיא אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ הַחַיָּה, כְּאוֹתָהּ הֵבֵל שְׁנִכְרַת מִן הַפֶּה מְהֵרָה, וְתִכְלָה, וְאֵינוֹ נִרְאֶה בְּעוֹלָם, וְהִיא כְּלֹא הִיא.

בָּא שְׁמַע, אָמַר רַבִּי בָּא, מַה שְׂכַתּוּב (במדבר טו) הַפֶּרֶת תִּפְרֹת הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת, אֲלֵא כְּמוֹ הַהֵבֵל שִׁיּוּצָא מִפִּי אָדָם, שְׁלֹא יִכּוֹל לְעֹלוֹת לְמַעְלָה אֲפִילוּ כְּמֵלֵא עֵינָיו, וּמִיָּד תִּכְלָה, כֶּף הִיא אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ הַחַיָּה, כְּאוֹתוֹ הַהֵבֵל שְׁנִכְרַת מִן הַפֶּה מְהֵרָה, וְתִכְלָה, וְאֵינוֹ נִרְאֶה בְּעוֹלָם, וְהִיא כְּלֹא הִיא.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְהָא תַנָּן נַפְשׁוֹתָם שְׁל רַשָּׁעִים הֵן הֵם הַמְזִיקִין שְׂבֻעוֹלָם. אָמַר לִיה רַבִּי יִצְחָק, שְׁפִיר קְאָמְרַת, שְׁהֵן הַמְזִיקוֹת לְבַעְלֵיהֶן, וּמוֹנְעוֹת כַּח הַנְּשֻׁמָּה מִמַּעְבֻּדַת בּוֹרְאָן, שְׁאִין מְזִיק לְאָדָם אֲלֵא אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ, עַל שְׁנִכְרַתָּה עִם הַגּוֹף. וְאָמַר רַבִּי אַחָא, לֹא תַנָּן הָכִי, אֲלֵא נַפְשׁוֹתָם שְׁל רַשָּׁעִים כְּשִׁיּוּצָאוֹת מִן הַגּוֹף, הֵן הֵם הַמְזִיקִים שְׂבֻעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְהָרִי שְׁנִינוּ נַפְשׁוֹתָם שְׁל רַשָּׁעִים הֵן הֵם הַמְזִיקִים שְׂבֻעוֹלָם? אָמַר לוֹ רַבִּי יִצְחָק: יָפָה אֲמַרְתָּ, שְׁהֵן הַמְזִיקוֹת לְבַעְלֵיהֶן, וּמוֹנְעוֹת כַּח הַנְּשֻׁמָּה מִמַּעְבֻּדַת בּוֹרְאָן, שְׁאִין מְזִיק לְאָדָם אֲלֵא אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ עַל שְׁנִכְרַתָּה וְכִלְתָּה עִם הַגּוֹף. וְאָמַר רַבִּי אַחָא, לֹא כֶּף שְׁנִינוּ, אֲלֵא נַפְשׁוֹתָם שְׁל רַשָּׁעִים, כְּשִׁיּוּצָאוֹת מִן הַגּוֹף, הֵן הֵן הַמְזִיקִים שְׂבֻעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְכֶף וְכֶף שְׁפִיר, כְּשִׁיּוּצָאוֹת מִן הַגּוֹף, אֲז נִמְצָא הַנֶּזֶק. וְהִיאֲךָ מְזִיק אוֹתוֹ נַפֶּשׁ לַגּוֹף. וְהֵפֵל תְּמַהִים הִיאֲךָ הֵם אוֹתָם כְּשִׁיּוּצָאוֹת מִן הַגּוֹף אֲז נִמְצָא הַנֶּזֶק, וְאִיךָ מְזִיק אוֹתוֹ נַפֶּשׁ לַגּוֹף? וְהֵכֵל תְּמַהִים הִיאֲךָ הֵם אוֹתָם

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כֶּף וְכֶף יָפָה, וְהֵכֵל תְּמַהִים הִיאֲךָ הֵם אוֹתָם

הנפשות מזיקין שבעולם על
שדבקים בבני אדם.

שנו רבותינו, אמר רבי יהודה בר
יעקב, תמה אני על אנשי הדור
אם רבם נעשים בכשרות. בא
וראה מה פתוב (ויקרא יא),
והתקדשתם והייתם קדשים,
מלמד שצריך אדם לקדש עצמו
בשעת תשמיש.

מה הקדשה שיכת לכאן? אמר
רבי יהודה בר יעקב, שלא יעשו
פריצות ופריצות, ולא לשם זנות
כבהמות, שהבהמות אינן עושות
אלא לכף.

שחרי שנינו, כל הבוכל לשם
זנות, או לשם מה שאמרנו, ולא
ישמר את עצמו מאותם הדברים
הצריכים, ששנינו בברייתא,
העפר ההוא שנולד, יהיה פריץ
חצוף וזונה רשע, ואינו בכלל זרע
אמת.

וכר הבוכל לשם מצוה ומקדש
עצמו ומכונן לבו לשם שמים,
יהיו לו בנים מעלים, צדיקים
וחסידים, יראי שמים, קדושים.
זהו שפתוב (שם) והתקדשתם
והייתם קדשים.

אמר רבי יהודה, הרשעים על
שאינם מולידים אלא לשם זנות,
בעזות ובחציפות, אין להם אלא
אותה הנפש החיה הנתונה
לבהמות, שענינם אינם אלא
כבהמה.

אבר צדיקים היודעים לקדש
עצמם, פתוב בהם (ירמיה ב) ואנכי
נטעתיך שורק פלה זרע אמת. מה
האמת? אמר רבי אחא, אמת
שאינו מהרהר באשה אחרת, ויש
לו אמת עם אשתו.

רב הונא אמר, לכונן ולקדש
עצמו לשם שמים, שנאמר (תהלים
קכו) אם ה' לא יבנה בית שוא
עמלו בוניו בו. כלומר, אם אין
הפונה לשם שמים לבנות הבית

הנפשות מזיקין שבעולם על שדבקים בבני
אדם.

תנו רבנן, אמר רבי יהודה בר יעקב, תמה אני
על אנשי הדור, אם רובם נעשים בכשרות.
תא חזי, מה פתיב, (ויקרא יא ג) והתקדשתם
והייתם קדושים, מלמד שצריך אדם לקדש
עצמו בשעת תשמיש.

מאי קידושא שייך הכא. אמר רבי יהודה בר
יעקב, שלא יעשו פריצות וחציפותא,
ולא לשום זנות כבהמות. שהבהמות אינן
עושות אלא לכף.

דחא תנן כל הבוכל לשום זנות, או לשום מה
דאמרן, ולא ישמור את עצמו מאותן
הדברים הצריכים, דתנינן במתניתא, (דף טו ע"א)
ההוא עוברא דאתייליד, ליהוי פריץ חצוף
זונה רשע, ואינו בכלל זרע אמת.

וכר הבוכל לשם מצוה, ומקדש עצמו, ומכוין
לבו לשם שמים. הווי ליה בנין דמעלי,
צדיקים וחסידים, יראי שמים, קדישין דא
הוא דכתיב, (ויקרא יא ג) והתקדשתם והייתם
קדשים.

אמר רבי יהודה, הרשעים על שאינן מולידים
אלא לשם זנות, בעזות ובחציפות, אין
להם אלא אותה הנפש החיה הנתונה
לבהמות, שענינם אינם אלא כבהמה.

אבר צדיקים היודעים לקדש עצמם, פתיב
בהו (ירמיה ב כא) ואנכי נטעתיך שורק פלה
זרע אמת. מאי אמת, אמר רבי אחא, אמת
בכל שאינו מהרהר באשה אחרת, ויש לו אמת
עם אשתו.

רב הונא אמר, לכונן ולקדש עצמו לשם
שמים, שנאמר (תהלים קכו א) אם ה' לא יבנה
בית שוא עמלו בוניו בו. כלומר, אם אין

ולהוליד בנים, שוא עמלו בוניו בו, שמכניס באתו הולד עמל של שוא. ואיזהו עמל של שוא? זו נפש חיה, שתכלה ותפרת כהכל היוצא מן הפה, שהוא שוא, והואיל והוא מכניסו באתו הולד, הרי עמלו של שוא.

אמר רבי יצחק, אמת הוא נוטריקון: אל"ף - אמ"ת, מ"ם - מאר"ץ, תי"ו - תצמ"ח. כלומר, (תהלים פה) אמת מארץ תצמח. מה משמע? אמר רבי יצחק, בשעת החבור שצריך להיות שם האמת והישר, בשעה שנתנהו מארץ ונתיסד, ולא בשעה שנתגבל, והינו מה שאמר רב הונא, כל בגין שאין בו יסוד - אינו כלום, ואיזהו יסוד שצריך האדם בשעת החבור, כפי שאמרנו.

רבי זירא אמר, פעם הייתי הולך במדבר, ומצאתי ערבי אחד שהיה נושא על כתפו משא של י' סאים, והיה זקן, ואמרתי לו, הכח הזה צריך לעסק בתורה! אמר, לא עשו אותי אבי ואמי בשביל זה, אלא למעשה הזה. שאני שמעתי את אבי, שבשעה שעשה אותי, שתשוקתו לבן היתה שיהיה לו כח להביא תבואה מן השדה, ובעצה הזו נמלך באתה שעה, והרי אני זקן, ומה אעשה?

אמר רבי יהודה, אשרי מי שאבותיו הרגרו בדבר טוב. מנין לנו? מבת שבע אם שלמה, שהכתוב מעיד עליה שהיא אם שלמה ממש, משום שהתיסד ממנה, מענינה, ומהרהורה, ומהשתדלותה, שנאמר (משלי לא) מה ברי ומר בר בטני וגו'.

אמו מילא, אבל אביו מנין לנו? שכתוב (תהלים קכז) שיר המעלות לשלמה אם ה' לא יבנה בית שוא

הפונה לשם שמים, לבנות הבית ולהוליד בנים, שוא עמלו בוניו בו, שמכניס באתו הולד עמל של שוא. ואיזהו עמל של שוא? זו נפש חיה, שתכלה ותפרת, כהכל היוצא מן הפה, שהוא שוא, והואיל והוא מכניסו באתו הולד, הרי עמלו של שוא.

אמר רבי יצחק, אמת הוא נוטריקון. א', אמת. מ"ם מאר"ץ. תי"ו, תצמ"ח. כלומר (שם פה יב) אמת מארץ תצמח. מאי משמע, אמר רבי יצחק, בשעת החיבור, צריך להיות שם האמת והישר, בשעה שנתנהו מארץ ונתיסד, ולא בשעה שנתגבל. והיינו דאמר רב הונא, כל בגין שאין בו יסוד, אינו כלום. ואיזהו יסוד, שצריך האדם בשעת החיבור, כדקאמרן.

רבי זירא אמר, זמנא חדא הוה אזלינא במדברא, ואשפחנא חד ערבאי, דהוה מטיל אפתפיה מטול עשרה סאין, והוה סבא, ואמרנא ליה, חילא דא בעי למלעי באורייתא. אמר, לא עבדו לי אבא ואימא בגין כך, אלא לעובדא דא.

דאנא שמעית לאבוי דבשעתא דעביד לי, דכסופיה לבר הוה, דיהא ליה חילא לאייתי עיבורא מן חקלא. ובהאי עיטא אימלך בההיא שעתא, והא אנא סבא מאי אעביד.

אמר רבי יהודה, אשרי מי שאבותיו הרגרו בדבר טוב. מנא לן, מן בת שבע אם שלמה, דקרא מסהיד עליה, שהיא אם שלמה ממש. משום דאתיסיד ממנה, מענינה, ומהרהורה, ומהשתדלותה, שנאמר (משלי לא ב) מה ברי ומר בר בטני וגו'.

אימיה תינח, אבויה מנא לן. דכתיב (תהלים קכז) שיר המעלות לשלמה אם ה' לא

עמלו בוניו בו. וכי שלמה אמר את המזמור הזה? אמר רבי יצחק, חס ושלום! אלא דוד אמרו ברוח הקדוש על שלמה בפעם שאמר הנביא לדוד הנה בן נולד לך כו', כי שלמה יהיה שמו. אמר דוד, בן אחד היה לי מבית שבע ומת, עכשו אחר יולד לי? מן שמיא הוא בא! ואמר שיר זה, ונתפונן בו לשם שמים. זהו שכתוב שיר המעלות לשלמה, בשביל שלמה אמרו.

אם ה' לא יבנה בית, אם סיעתו לא יסיע בפונה השלמה שלי, שוא עמלו בוניו בו, לשוא נעמל, כמו שהיה בראשונה שעמלנו לשוא, ובשביל אותו החטא מת, ואני יש לי להטרד מירושלים, ובעוד שאני אצא, אם ה' לא ישמר עיר מפל אדם, שוא שקד שומר. אמר רבי יצחק, שהניח עשר נשים פילגשים לשמר הבית, והיה מה שהנה, ועל כן שוא שקד שומר.

אמר רבי יהודה, בשביל שלמה נאמר שיר זה, שנתפונן דוד עליו לשם שמים, ואמו גם כן נתפונה לשם שמים, ויצא מהם שלמה, שכתוב בו וישב שלמה על פסא ה' למלך. אמר רבי יצחק, לפיכך נקרא למואל. מהו למואל? כמו למו פי. מלמד ששניהם נתפוננו למו אל, כמו לאל.

ומכאן למדנו, כל המתפונן לשם שמים, באותה שעה יוצא ממנו בן מעלה. ומנין לנו? משמואל שנתפונה אמו עליו תמיד לשם שמים, שכתוב ונתתיו לה, וכן אל הנער הזה התפללתי. וכן אמר דוד, אם יהיה לי הבן הזה. מכאן יהיה מזמן למואל, כלומר, נתון הוא לאל.

שנו רבותינו, אמר רבי יוסי בן פזי, פעם אחת הייתי הולך בדרך

יבנה בית שוא עמלו בוניו בו. וכי שלמה אמר זה המזמור. אמר רבי יצחק חס ושלום, אלא דוד אמרו ברוח הקדוש על שלמה בפעם שאמר הנביא לדוד, (ה"א כ"ח) הנה בן נולד לך, כי שלמה יהיה שמו, אמר דוד בן אחד היה לי מבית שבע, ומת, עכשו אחר יולד לי, מן שמיא הוא בא. ואמר שיר זה, ונתפונן בו לשם שמים, הדא הוא דכתיב, שיר המעלות לשלמה, בשביל שלמה אמרו.

אם ה' לא יבנה בית, אם סיעתו לא יסיע בפונה השלימה שלי, שוא עמלו בוניו בו, לשוא נעמול כמו שהיה בראשונה, שעמלנו לשוא, ובגין ההוא חובה מת. ואנא אית לי לאתטרדא מן ירושלים, ובעוד שאני אצא, אם ה' לא ישמר עיר מפל אדם, שוא שקד שומר. אמר רבי יצחק, (נ"א פנחס) שהניח עשר נשים פילגשים לשמור הבית, והיה מה דהיה. ועל כן, שוא שקד שומר.

אמר רבי יהודה, בשביל שלמה נאמר שיר זה, שנתפונן דוד עליו לשם שמים.

ואמו גם כן נתפונה לשם שמים. ויצא מהם שלמה, דכתיב ביה (שם כ"ט כ"ג) וישב שלמה על פסא ה' למלך. אמר רבי יצחק, לפיכך נקרא למואל, מאי למואל, כמו למו פי. מלמד, ששניהם נתפוננו למו אל כמו לאל.

ומכאן למדנו, כל המתפונן לשם שמים. באותה שעה, נפיק מגיה בר דמעלי.

ומנא לן, משמואל, שנתפונה אמו עליו תמיד לשם שמים, דכתיב (ש"א א י"א) ונתתיו לה, וכן (ש"א ב ט) אל הנער הזה התפללתי. וכן אמר דוד, אם יהיה לי הבן הזה, מכאן יהיה זמן למואל. כלומר, נתון הוא לאל.

תנו רבנן, אמר רבי יוסי בן פזי, זמנא חדא

וּפְגַעְתִּי בְּאוֹתוֹ הִרְשָׁל כָּפַר קָרְדוּ, וְהִיוּ
הַאֲנָשִׁים שְׂמֵחִים בְּחֻלְקָם, וְלִנְתִּי שֵׁם לִיל
שֶׁבֶת אַחַד, וְרֵאִיתִי אֶת מְאָרְחֵי שְׁהִיָּה רוֹצֵה
לְשֹׁכֵב עִם אִשְׁתּוֹ. עֲמַד זֶה מִצַּד זֶה וְהִתְפַּלֵּל,
וְעַמְדָּה הִיא מִצַּד הַהוּא וְהִתְפַּלֵּלָהּ. אָמַרְתִּי
לָהֶם: מַהִי תְּפִלְתְּכֶם בְּשַׁעֲהָ זֹאת?

אָמְרוּ לִי: הַזְּמַן שֶׁלָּנוּ לְזוּוּג מִשְׁבֶּת לְשֶׁבֶת,
וּמִתְפַּלְלִים אֶת תְּפִלְתָּנוּ לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא שְׁהִיָּה לָנוּ בֵּן שְׁעֵבֶד עֲבוֹדָתוֹ, בֵּן יֵרָא
חֲטָא, בֵּן שְׁעֵשָׂה אֶת מִצְוֹתָיו וְלֹא יִסְטָה
מִהַתּוֹרָה לְיָמִין וְלְשִׁמְאֹל. אָמַרְתִּי לָהֶם: יְהִי
רָצוֹן שְׁתִּהְיֶה לָכֶם בְּקִשְׁתְּכֶם, שְׁהִרִי לְשֵׁם
שְׁמַיִם עֲשִׂיתֶם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי: אֲרָאָה פְּנֵי הַשְּׂכִינָה, שֶׁלְאַחַר
יָמִים נִקְלַעְתִּי לְשֵׁם, וְרֵאִיתִי אוֹתוֹ הַבֵּן
שֶׁנּוֹלַד לָהֶם, וְהָיָה בֵּן שֶׁבַע שָׁנַיִם. רָאָה אוֹתִי
בְּבֵיתוֹ, וְלֹא רָצָה לְדַבֵּר עִמִּי. אָמַר לוֹ אָבִיו:
לֶךְ לְפָנָיו, שְׂאִישׁ גָּדוֹל הוּא.

אָמַר: אֲנִי פוֹחֵד לְדַבֵּר עִמּוֹ וְלִהְתְּקַרֵּב עִמּוֹ,
שְׁהִרִי לֹא יִדְעֵתִי אִם יֵשׁ לוֹ נִשְׁמָה קְדוּשָׁה
אִם לֹא, שֶׁכֶּף לְמַד אוֹתִי מוֹרֵי הַיּוֹם הַזֶּה,
שֶׁלְכָל מִי שְׂאִין לוֹ נִשְׁמָה קְדוּשָׁה, אֲסוּר
לְדַבֵּר עִמּוֹ וְלִהְתְּקַרֵּב עִמּוֹ. אָמַר לוֹ: חֵס
וְשָׁלוֹם, שְׂאִישׁ גָּדוֹל וְהַחֲכָם שֶׁל הַדּוֹר הוּא.
קָרַב אֵלָי, וְלֹא הִסְפִּיק לְדַבֵּר עִמִּי. אָמַר לִי:
אֲנִי רוֹאֶה בְּךָ שְׁנִשְׁמָה חֲדָשָׁה יֵשׁ בְּךָ מִזֶּה
? מִיָּמִים מוֹעֲטִים, וְלֹא נִזְרָקָה בְּךָ בְּשַׁעֲהָ שְׁיִצְאָתָהּ
לְעוֹלָם. תִּמְהַתִּי. אָמַרְתִּי: כֶּף הוּא! שְׂרוּק
הַיִּתִּי, כְּשֶׁעֲסַקְתִּי בַתּוֹרָה, וְנִתְּנָה בִּי נִשְׁמָה.
אָמַר לִי: יִדְעָתָ אֶת נֶפֶשׁ הַחַיָּה, שְׂאִמַּר
הַכֹּתוּב שְׁהִיָּתָה מִן הָאָרֶץ, וְהִרִי מִשְׁמַע נֶפֶשׁ
חַיָּה? אָמַרְתִּי לוֹ: אָמַר בְּנִי.

אִי לָאוּ. דְּהִכִּי אוֹלִיף לִי מוֹרֵי יוֹמָא דִּין, דְּכָל מֵאן דְּלִית לֵיהּ נִשְׁמָתָא
קְדִישָׁא, אֲסוּר לְאִשְׁתְּעוּיִי בַּהֲדִיָּה, וְלֹאֲתִקְרָבָא עִמָּיה. אָמַר לֵיהּ, חֵס וְשָׁלוֹם,

דְּגַבְרָא רַבָּא וְחַכְיָמָא דְּדָרָא הוּא.

קָרִיב גַּבְאִי, וְלֹא סָפִיק לְמַלְלָא עִמִּי, אָמַר לִי אָנָּה חָמִי בְּךָ, דְּנִשְׁמָתָא
חֲדָתָא אִית בְּךָ, מִיּוֹמִין זְעִירִין, וְלֹא אֲזִדְרִיקָת בְּךָ בְּשַׁעֲתָא דְּנִפְקָת
לְעַלְמָא. תּוֹוֹהִית. אָמַרְתִּי, כֶּף הוּא, דְּרוּק הוּיָנָא, כִּד לְעִינָא בְּאוֹרֵייתָא,
וְאֲתִיִּהֲבַת בִּי נִשְׁמָתָא.

אָמַר לִי, יִדְעָתָ נֶפֶשׁ חַיָּה, דְּאָמַר קָרָא, דְּהוֹוֹת מִן אַרְעָא, וְהָא מִשְׁמַע נֶפֶשׁ
חַיָּה, אָמַרְתִּי לֵיהּ, אִימָא בְרִי.

הוּיָנָא אָזִיל בְּאוֹרְחָא, וְעָרְעָנָא בְּהִהוּא
טוֹרָא דְכָפַר קָרְדוּ, וְהוּוּ גּוֹבְרֵי בְּדִיחֵי
בְּחוֹלְקָהוֹן, וּבְתִית תַּמָּן לִילְיָא חַד
דְּשִׁבְתָּא, וְחָמִית לְאוֹשְׁפִיזָאֵי דְהָהּ בְּעֵי
לְמִשְׁכַּב עִם דְּבִיתָהּ, קָאִים הָאֵי מֵהָךְ
גִּיסָא וְצִלִּי, וְקָמַת הִיא מֵהָאִיךְ גִּיסָא
וְצִלָּת. אָמַרְיָנָא לְהוֹן, מֵאִי צְלוֹתְכוֹן
בְּשַׁעֲתָא דָּא.

אָמְרוּ לִי, עֵידָנָא דִּידָן, לְזוּוּגָא מִשְׁבֶּת
לְשֶׁבֶת, וּמִצְלִינָן צְלוֹתְנָא קָמִי
קוֹדֶשָׁא בְּרוּךְ הוּא, דִּיהָא לָנָא בְּרִי,
דִּיפְלַח פּוֹלְחָנִיָּה, בְּרִי דְחִיל חֲטָאָה, בְּרִי
דִיעֵבִיד פִּיקוּדוּהִי, וְלֹא יִסְטִי
מְאוֹרֵייתָא לְיָמִינָא וְלְשִׁמְאֹלָא. אָמַרְיָנָא
לְהוּ, יְהִי רַעְוָא דִּיהָא לְכוּן בְּעוֹתְכוֹן,
דְּהָא לְשׁוּם שְׁמַיִם קָא עֲבַדְתִּין.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אַחֲזִי אֲנָפִי שְׂכִינְתָּא,
דְּלְבַתֵּר יוֹמִין עָרְעִית תַּמָּן, וְחֲזִית
הִהוּא בְּרָא דְאֲתִיִּלִּיד לְהוּ, וְהָהּ בְּרִי
שֶׁבַע שָׁנִין, חָמִי לִי בְּבִיתָא, וְלֹא בְּעָא
לְמַלְלָא עִמִּי. אָמַר לֵיהּ אָבוּהָ, זִיל
לְקַמֵּיָה, דְּגַבְרָא רַבָּא הוּא.

אָמַר, מִסְתְּפִינָא לְאִשְׁתְּעוּיִי בַּהֲדִיָּה,
וְלֹאֲתִקְרָבָא עִמָּיה, דְּהָא לָא
יִדְעָנָא אִי אִית לֵיהּ נִשְׁמָתָא קְדִישָׁא,

אמר, הכי אמר לי מורי, דהיא נפשא דאפיקת ארעא. ומן ארעא אתגזרת. אבל היא חייטא, לאתנענעא לכאן ולכאן. כמה דעבדין בעירא ורחשא, וכלא. אבל לית בה סוכלתנותא וחכמתא בפולחנא דקודשא בריך הוא, דלא אתבריאת אלא לבעירא ולחייטא, לאתנענעא בה בלא סוכלתנו, ולאשתצאה, כד תפוק, כהאי הבל דפומא.

אמרית ליה ברי, מאן הוא רבך. אמר לי רבי אלפסנדראי. אמרית ליה, ומה לעית יומא דין. אמר לי, האי קרא דכתיב, (תהלים קיא) ראשית חכמה יראת ה' שכל טוב לכל עושיהם. כן אמר רבי אלפסנדראי, מה הוא חכמה. הוא שמו של הקדוש ברוך הוא. והוא חכמה. ומעולם לא גלה לשום אדם ולא עתיד להגלות, אלא קצת הימנה למשה לבד.

ורא עמד על כל ידיעתה, אלא עמד על מה שלא עמד אדם, על האי ראשית, שהיא חכמה. דכתיב ביה במשה, (דברים לג כא) וירא ראשית לו, וזהו חכמה.

ואם תאמר, הרי כתוב (מ"א ה כו) וה' נתן חכמה לשלמה. תא חזי, לא כתיב נתן החכמה, אלא חכמה, שעמד על קצת אמתתה. המשיח עתיד לדעת קצתו, שכתוב בו (ישעיה יא) ונתה עליו רוח ה' ונתן חכמה ובינה כו'.

והחכמה היא ראשית הכל וקדם הכל, אבל יראת ה' שכל טוב. כלומר, היראה נשארה בשכל ובינה, לדעת ולחקור יראת ה'. לכל עושיהם - לעושה המצוות ביראה בתחלה, עד שירגיל עצמו לעשות מאהבה.

אמרתי לו: מה שמך? אמר לי: אהבה. אמרתי לו: מר אהבה, וקראתי עליו (ירמיה לא) ואהבת

אמר, הכי אמר לי מורי, דהיא נפשא דאפיקת ארעא. ומן ארעא אתגזרת. אבל היא חייטא, לאתנענעא לכאן ולכאן. כמה דעבדין בעירא ורחשא, וכלא. אבל לית בה סוכלתנותא וחכמתא בפולחנא דקודשא בריך הוא, דלא אתבריאת אלא לבעירא ולחייטא, לאתנענעא בה בלא סוכלתנו, ולאשתצאה, כד תפוק, כהאי הבל דפומא.

אמרית ליה ברי, מאן הוא רבך. אמר לי רבי אלפסנדראי. אמרית ליה, ומה לעית יומא דין. אמר לי, האי קרא דכתיב, (תהלים קיא) ראשית חכמה יראת ה' שכל טוב לכל עושיהם. כן אמר רבי אלפסנדראי, מה הוא חכמה. הוא שמו של הקדוש ברוך הוא. והוא חכמה. ומעולם לא גילה לשום אדם, ולא עתיד להגלות, אלא קצת הימנה למשה לבד.

ורא עמד על כל ידיעתה, אלא עמד על מה שלא עמד אדם, על האי ראשית, שהיא חכמה. דכתיב ביה במשה, (דברים לג כא) וירא ראשית לו, וזהו חכמה.

ואם תאמר, הרי כתוב (מ"א ה כו) וה' נתן חכמה לשלמה. תא חזי, לא כתיב נתן החכמה, אלא חכמה, שעמד על קצת אמתתה. המשיח עתיד לדעת קצתו, דכתיב ביה, (ישעיה א ב) ונתה עליו רוח ה' ונתן חכמה ובינה וכו'.

והחכמה היא ראשית הכל, וקודם הכל, אבל יראת ה' שכל טוב. כלומר, היראה נשארה בשכל ובינה, לדעת ולחקור יראת ה'. לכל עושיהם, לעושה המצוות ביראה בתחלה, עד שירגיל עצמו לעשות מאהבה.

אמרתי לו, מה שמך. אמר לי, אהבה. אמרתי לו, מר אהבה, וקריתי עליו, (ירמיה לא ב)

עולם אהבתיך. ואני זכיתי לראות את רב אדא בנו, וספרתי לו את זה.

אמר רבי יעקב בר אידי, חכם היה אדם הראשון, שהיה מפיר ויודע לכל מי שהיה בו נפש חיה, ומי שהיה בו נשמה. כשבאו אצלו, הפיר את כלם. זהו שכתוב (בראשית ב) וכל אשר יקרא לו האדם (נפש חיה, למי שאינו יודע ומפיר בעבודת בוראו, ונשמה) למי שהיה יודע ומפיר בעבודת בוראו. וכך הוא עד היום, מי שאינו יודע ומפיר בעבודת בוראו ואינו עוסק בתורה, הוא יש לו נפש חיה ולא נשמה.

אמר רבי יהודה, אף על גב שהנפש חיה הזו יש בבהמות ובחיות ובמניניהם והתירם לבני אדם, חס הקדוש ברוך הוא עליהם במיתתם שלא יצטרו את אותם בעלי נפש חיה, שאין להם כל אדם שאין בו נפש חיה כדי שישוּב לעבודת בוראו, להבדיל עצמו משאר כל אדם, להתעסק בתורה ובמצוות, שמרויח בזה הנשמה הקדושה. לפיכך, השוחט הזה שיוצאת נבלה או טרפה מתחת ידו, פעם אחת מגדים אותו, שנית - מעבירים אותו, שלישית - מכריזים עליו בשוקים שכל מה ששוחט הוא טרפה, ולעולם לא נעמיד אותו להיות שוחט.

אמר רבי יצחק, וכי על פעם אחת לא יענש חוץ מזה? והרי שנינו, שהשוחט הזה שלא מראה סכין לפני חכם, מגדים ומעבירים אותו, ומכריזים על בשרו שהוא טרפה? ומה על סכין שלא נמצאה כל כך יפה הוא כף - על מי שיצאה נבלה או טרפה מתחת ידו, אינו דין שמגדים אותו ומעבירים אותו ומכריזים על בשרו שטרפה?

ואהבת עולם אהבתיך. ואנא זכינא למחמי לרב אדא בריה, וסחינא ליה האי.

אמר רבי יעקב בר אידי, חכם היה אדם הראשון, שהיה מפיר ויודע לכל מי שהיה בו נפש חיה, ומי שהיה בו נשמה, כשבאו אצלו הפיר את כלם. הדין הוא דכתיב, וכל אשר יקרא לו האדם (נפש חיה, למי שאינו יודע ומפיר בעבודת בוראו, ונשמה) למי שהיה יודע ומפיר בעבודת בוראו. וכך הוא עד היום, מי שאינו יודע ומפיר בעבודת בוראו, ואינו עוסק בתורה, הוא יש לו נפש חיה, ולא נשמה.

אמר רבי יהודה, אף על גב דהאי נפש חיה אית בבהמות ובחיות ובמניניהם, והתירם לבני אדם, חס הקדוש ברוך הוא עליהם במיתתם, שלא יצטרום לאותם בעלי נפש חיה. דלית להו כל אינש, דלית ביה נפש חיה, כדי שישוּב לעבוד בוראו, להבדיל עצמו משאר כל אדם, כדי להתעסק בתורה ובמצוות, שמרויח בזה הנשמה הקדושה.

לפיכך האי טבחא, דנפקא נבילה מתחות ידוהי או טריפה. זמנא חדא, משמתינן ליה. שנית, מעבירינן ליה. שלישית, מכריזין עליה בשוקי, דכל מה דשחיט הוא טריפה. ולעולם לא נוקים ליה לטבחא.

אמר רבי יצחק, וכי על זמנא חדא לא ליעניש בר מהאי. והא תנינן, האי טבחא דלא מסר ספינא קמי חכם, משמתינן ליה ומעבירינן ליה, ומכריזין אבשריה דטרפה היא, ומה על ספינא דלא נמצאת יפה הוא כף. על מי שיצאה נבלה או טרפה מתחת ידו, אינו דין דמשמתינן ליה ומעבירינן ליה, ומכריזין אבשריה דטרפה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֲנִי רְאִיתִי אֶת רַבִּי יְהוּדָה שֶׁהֶזְמִין אֶת רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חֲזִי, וְהָיָה טַבְּחָא, וְרַבִּי אַבָּא קָרִינָן לֵיהּ. וְנָכִיס הָהוּא תַרְנַגּוּלְתָּא, וְנִתְפְּוִין לְתַרֵּי סִימְנִי, וּבְדַקּוֹ וְאַשְׁכַּחוּ דְנָכִיס חַד סִימְנָא, וְחַד לָא נָכִיס.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי יְהוּדָה, עַל מָה אֲתַפְּוֹנָת. אָמַר, עַל תַּרְיִן סִימְנִין. אָמַר, וְהָא אֲנָא אֲשַׁכְּחָנָא חַד נָכִיס. אֲלָא בְשָׂרָא הוּא דְכַשְׂרָה, וְאַתָּה לָא תַהֵא טַבְּחָא מִפְּאֵן וְלַהֲלָאָה. וְאַף עַל גַּב דְּלָא בְּעִינָא פְּוֹנָה בְּשַׁחֲיטָה.

אָמַר לֵיהּ ר' יוֹסִי, הַפְּוֹנָה לָאו לְהָא אִיתְמַר, אֲלָא פְּוֹנָה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְנָכִיס לְשָׁמַיִם, וְלָא לְשׁוּם פְּתָגָם אַחֲרָן. אַבְל נִתְפְּוִין לְתַרֵּי סִימְנִי, וְשַׁחֲיֵט חַד, מוּתַר הוּא בְּדִיעֵבַד. דְתַנּוּן, הַשׁוּחֵט אֶחָד בְּעוֹף, דִּיעֵבַד אִין, לְכַתְּחֻלָּה לָא.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב, תָּא חֲזִי, כָּל מָה שֶׁנִּבְרָא מִזֵּו הַנֶּפֶשׁ הַחַיָּה, הַתִּירוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבָנֵי אָדָם, מִפְּנֵי שֶׁאִין לָהֶם נִשְׁמָה לְדַעַת וְלַהֲפִיר (בַּעֲבוּרַת בּוֹרָאם). דְּאֵלְמַלִּי הוּיָא לְהוּ נִשְׁמָה, לָא הוּתְרוּ.

שָׂאֵר רַבִּי אַבָּא לְרַבִּי חֲזִי, אֲמַרִיתוּן דְנִשְׁמָתָא לָא עֵייל בְּבַר נֶשׁ, עַד דִּיסְתַּפַּל בְּפוּלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּכְדִין לְהוּי לֵיהּ נִשְׁמָתָא, וְאֲמַרִיתוּן דְנִשְׁמָתָא הִיא קְדִישָׁא, מַעֲלִיא עַל פּוּלָא. אִם כֵּן מַאי הָאִי דְאָמַר קָרָא, כָּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאִפּוּי מִכָּל אֲשֶׁר בְּתַרְבָּחָה מִתּוּ, לְמָה מִתּוּ, הוּאִיל וְהוּא לְהוּ נִשְׁמָתָא, הוּא לְהוּ לְאִשְׁתַּזְבָּא. לָא הוּא בִּידֵיהּ.

אָתּוּ וְשִׁילוּהָ לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּר' שְׁמַעוֹן, אָמַר לְהוּ וְכֵן הוּא וְדָאִי, וּקְרָא מְסִיעֵ לָן, דְהִכִּי אָמַר אַבּוּי, דְכַד אֲתִי טוּפְנָא לָא הוּא בַר נֶשׁ דִּיעֵבַד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּגִינְיָה, בַר מְנַח

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֲנָא חָמִית לְרַבִּי יְהוּדָה דְזִמִּין לְרַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חֲזִי, וְהָיָה טַבְּחָא, וְרַבִּי אַבָּא קָרִינָן לֵיהּ. וְנָכִיס הָהוּא תַרְנַגּוּלְתָּא, וְנִתְפְּוִין לְתַרֵּי סִימְנִי, וּבְדַקּוֹ וְאַשְׁכַּחוּ דְנָכִיס חַד סִימְנָא, וְחַד לָא נָכִיס.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי יְהוּדָה, עַל מָה אֲתַפְּוֹנָת. אָמַר, עַל תַּרְיִן סִימְנִין. אָמַר, וְהָא אֲנָא אֲשַׁכְּחָנָא חַד נָכִיס. אֲלָא בְשָׂרָא הוּא דְכַשְׂרָה, וְאַתָּה לָא תַהֵא טַבְּחָא מִפְּאֵן וְלַהֲלָאָה. וְאַף עַל גַּב דְּלָא בְּעִינָא פְּוֹנָה בְּשַׁחֲיטָה.

אָמַר לֵיהּ ר' יוֹסִי, הַפְּוֹנָה לָאו לְהָא אִיתְמַר, אֲלָא פְּוֹנָה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְנָכִיס לְשָׁמַיִם, וְלָא לְשׁוּם פְּתָגָם אַחֲרָן. אַבְל נִתְפְּוִין לְתַרֵּי סִימְנִי, וְשַׁחֲיֵט חַד, מוּתַר הוּא בְּדִיעֵבַד. דְתַנּוּן, הַשׁוּחֵט אֶחָד בְּעוֹף, דִּיעֵבַד אִין, לְכַתְּחֻלָּה לָא.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב, תָּא חֲזִי, כָּל מָה שֶׁנִּבְרָא מִזֵּו הַנֶּפֶשׁ הַחַיָּה, הַתִּירוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבָנֵי אָדָם, מִפְּנֵי שֶׁאִין לָהֶם נִשְׁמָה לְדַעַת וְלַהֲפִיר (בַּעֲבוּרַת בּוֹרָאם). דְּאֵלְמַלִּי הוּיָא לְהוּ נִשְׁמָה, לָא הוּתְרוּ.

שָׂאֵר רַבִּי אַבָּא לְרַבִּי חֲזִי, אֲמַרִיתוּן דְנִשְׁמָתָא לָא עֵייל בְּבַר נֶשׁ, עַד דִּיסְתַּפַּל בְּפוּלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּכְדִין לְהוּי לֵיהּ נִשְׁמָתָא, וְאֲמַרִיתוּן דְנִשְׁמָתָא הִיא קְדִישָׁא, מַעֲלִיא עַל פּוּלָא. אִם כֵּן מַאי הָאִי דְאָמַר קָרָא, כָּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאִפּוּי מִכָּל אֲשֶׁר בְּתַרְבָּחָה מִתּוּ, לְמָה מִתּוּ, הוּאִיל וְהוּא לְהוּ נִשְׁמָתָא, הוּא לְהוּ לְאִשְׁתַּזְבָּא. לָא הוּא בִּידֵיהּ.

אָתּוּ וְשִׁילוּהָ לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּר' שְׁמַעוֹן, אָמַר לְהוּ וְכֵן הוּא וְדָאִי, וּקְרָא מְסִיעֵ לָן, דְהִכִּי אָמַר אַבּוּי, דְכַד אֲתִי טוּפְנָא לָא הוּא בַר נֶשׁ דִּיעֵבַד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּגִינְיָה, בַר מְנַח

הוא בשבילו, פָּרַט לָנֶחַ וּבָנָיו, וְזָכוּתָם לֹא הִיְתָה אֲלֵא לְהִגָּן עֲלֵיהֶם וְעַל בְּתֵיהֶם, וְלֹא הִיְתָה מִסְפִּיקָה זְכוּתָם כָּל כָּף לְהִגָּן עַל כָּל הַדּוֹר.

וְאוֹתָם שֶׁהָיוּ צַדִּיקִים בְּרֵאשׁוֹנָה, כְּמוֹ חֲנוּךְ וַיֵּרֶד, שֶׁהִיְתָה לָהֶם נִשְׁמָה, וְרֵאוּיִים שֶׁיַּעֲשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעַנְם, (מִתּוֹ מִקְדָּם לְכוּ), וְהָיוּ מֵה שֶׁאָמַר הַפְּתוּב (שם ח) כֹּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת חַיִּים בְּאִפְיוֹ, שֶׁעַל אוֹתָם שֶׁנִּשְׁמָה קְדוּשָׁה הִיְתָה בָּהֶם. שֶׁלֹּא תֵאמַר שֶׁעַל אֵלוֹ שֶׁהָיוּ בְּמַבּוּל אָמַר הַפְּתוּב, אֲלֵא בָּא הַפְּתוּב וְאָמַר (שם) מִכָּל אֲשֶׁר בְּחִרְבָה מִתּוֹ, שֶׁלֹּא הָיוּ בִימֵי דוֹר הַמַּבּוּל וְלֹא בְּאוֹתוֹ זְמַן, אֲלֵא בְּחִרְבָה מִתּוֹ, כְּלוּמַר, כְּבָר נִסְתַּלְקוּ מִן הָעוֹלָם, וְלֹא נִשְׁתַּיֵּר בְּעוֹלָם צַדִּיק לְהִגָּן עַל דוֹרוֹ, וְאֵז נַעֲשֶׂה דִין בְּרָשָׁעִים.

אָמַר לוֹ רַבִּי חֵיִיא לְרַבִּי אָבָא, לֹא אֲמַרְתִּי לָךְ שֶׁהַלְבוּשׁ הַזֶּה שֶׁל זֶהב, שֶׁהוּא לְבוּשׁ שֶׁל בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה? שֵׁיאֵמַר, אֲשֶׁרִיכֶם בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, גְּדוֹל חֵלְקָם עַל הַכֹּל לְעוֹלָם הַבָּא. עוֹד אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מֵה שֶׁפְּתוּב (תְּהִלִּים קג) הַלְלוּהוּ בַתְּקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ"ו בַּנְּבִיל וּכְנֹז"ר הַלְלוּהוּ"ו בַּתְּ"ף וּמַחֹל הַלְלוּהוּ"ו בַּמְנִי"ם וְעַגְב. וְכִי צְרִיף קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא אֵת זֶה?

אָתָּא אָמַר דּוֹד, כֹּל מֵה שֶׁתִּשְׁבַּחוּ לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמִנְיֵי הַזְּמַר הַלְלוֹ, אֵינוֹ כְּלוּם. כְּאֵדָם הָאוֹמַר לְחִבְרוֹ: עֲכָשׁוּ עֲשֶׂה זֶה וְזֶה, וְכֹל מֵה שֶׁתַּעֲשֶׂה אֵינוֹ כְּלוּם, עַד שֶׁתַּעֲשֶׂה דְבַר פְּלוּנִי. כֵּן אָמַר דּוֹד, הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי שְׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה, כְּלוּמַר אֵינוֹ הַלְלוֹ, אֲלֵא מֵהוּ הַלְלוֹ? כֹּל הַנִּשְׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ. וְהָאֲחֵר אֵינוֹ כְּלוּם, אֲלֵא הַלּוּל הַנִּשְׁמָה, זֶהוּ שֶׁפְּתוּב (שם) כֹּל הַנִּשְׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ.

וּבְנוּהִי. וְזָכוּתָהוּן לָא הָוּה, אֲלֵא לְאִגִּין עֲלֵיהוּן וְעַל בְּתֵיהוּן, וְלֹא הָוּה סִגֵּי זְכוּתָהוּן כָּל כָּף, לְאִגְנָא עַל כָּל דְּרָא.

וְאֵינוּן דְּהוּו זְכָאִין בְּקַדְמִיתָא, כְּגוֹן חֲנוּךְ וַיֵּרֶד, דְּהָוָה לְהוּן נִשְׁמָתָא, וְחִזְיִין לְמִיעַבְדֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא בְּגִינֵיהוּן, (מִיתּוֹ מִקְדָּמַת דְּרָא). וְהָיוּ דְאָמַר קָרָא, כֹּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאִפְיוֹ, דְּעַל אֵינוּן דְּנִשְׁמָתָא קְדִישָׁא הָוּה בְּהוּ. דְּלֵא תִימָא דְּעַל אֵלִין דְּהוּו בְּטוּפְנָא אָמַר קָרָא. אֲלֵא אָתָּא קָרָא, וְאָמַר, מִכָּל אֲשֶׁר בְּחִרְבָה מִתּוֹ, שֶׁלֹּא הָיוּ בִימֵי דוֹר הַמַּבּוּל, וְלֹא בְּאוֹתוֹ זְמַן, אֲלֵא בְּחִרְבָה מִתּוֹ, כְּלוּמַר כְּבָר נִסְתַּלְקוּ מִן הָעוֹלָם, וְלֹא נִשְׁתַּיֵּיר בְּעוֹלָם צַדִּיק לְהִגָּן עַל דוֹרוֹ, וְאֵז נַעֲשֶׂה דִין בְּרָשָׁעִים.

אָמַר לִיהִ ר' חֵיִיא לְרַבִּי אָבָא, לֹא אֲמַרְתִּי לָךְ דְּהָאֵי גּוּלְתָא דְּדִהְבָא דְּהוּא גּוּלְתָא מְאָרִיִּהוּן דְּמִתְנִיתִין. לִימָא, זְכָאִין אֲתוּן מְאָרִיִּהוּן דְּמִתְנִיתִין, סִגֵּי חוּלְקָהוּן עַל כּוּלָּא לְעֵלְמָא דְּאֲתִי.

עוֹד אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מֵאֵי דְכִתִּיב. (תְּהִלִּים קג א) הַלְלוּהוּ בַתְּקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ"ו בַּנְּבִיל וּכְנֹז"ר הַלְלוּהוּ"ו בַּתְּ"ף וּמַחֹל הַלְלוּהוּ"ו בַּמְנִי"ם וְעַגְב. וְכִי צְרִיף קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא לְהָאֵי.

אָתָּא אָמַר דּוֹד, כֹּל מֵה שֶׁתִּשְׁבַּחוּ לְקַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא בְּהִנֵּי מִינֵי זְמַר, אֵינוֹ כְּלוּם. כְּאֵדָם הָאוֹמַר לְחִבְרוֹ, עֲכָשִׁיו עֲשֶׂה זֶה וְזֶה, וְכֹל מֵה שֶׁתַּעֲשֶׂה אֵינוֹ כְּלוּם, עַד שֶׁתַּעֲשֶׂה דְבַר פְּלוּנִי. כֵּן אָמַר דּוֹד, הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי שְׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה, כְּלוּמַר אֵינוֹ הַלְלוֹ, אֲלֵא מֵהוּ הַלְלוֹ, כֹּל הַנִּשְׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ. וְהָאֲחֵר אֵינוֹ כְּלוּם, אֲלֵא הַלּוּל הַנִּשְׁמָה, הַדָּא הוּא דְכִתִּיב כֹּל הַנִּשְׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְוּוּ הַמַּיִם וּגּוֹ',
 רבוּתֵינוּ פָתַחוּ בַפִּסּוּק הַזֶּה (תהלים
 מז ט) לְכוּ חֲזוּ מַפְעָלוֹת אֱלֹהִים
 אֲשֶׁר שָׁם שְׁמוֹת בְּאֶרֶץ. אָמַר רַבִּי
 אַבָּא, בֵּא וּרְאֵה שְׁלֵא כַּמְדַּת
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְדַת בְּשׂוֹר וְדָם.
 מְדַת בְּשׂוֹר וְדָם, מַעֲשֵׂיו מְבַלִּים
 אוֹתוֹ, אֲבָל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מְבַלֵּה אֶת מַעֲשָׂיו.

וְהֵינּוּ מֵה שְׁאֲמָרָה חֲנָה, אֵין קְדוּשׁ
 כַּה' פִּי אֵין בְּלִתְּךָ. מֵהוּ פִּי אֵין
 בְּלִתְּךָ? אַל תִּקְרִי בְּלִתְּךָ אֶלֶּא
 בְּלוֹתְךָ.

כִּךְ הוּא כְּתוּב, לְכוּ חֲזוּ מַפְעָלוֹת
 אֱלֹהִים וּגּוֹ'. אָמַר רַבִּי אַבָּא,
 מַעֲשֵׂי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁעָשָׂה
 אוֹתָם בְּעוֹלָם הַזֶּה, דְּוֹד הַפְּלִיף
 הִיָּה בְּבִהְלָה, וְאָמַר לְכוּ חֲזוּ. בֵּאוּ
 הִיָּה צְרִיף לוֹ לְכַתֵּב!

אֵלֶּא אָמַר דְּוֹד, כֹּל דִּיִּירִי הָאֶרֶץ
 שְׁבַע עוֹלָם הַזֶּה לְכוּ, לְכוּ מֵרֵאשׁ
 הָעוֹלָם עַד סוּפּוֹ, וְתִמְצְאוּ אֶת
 מַעֲשֵׂי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.
 כַּמַּעֲשֵׂיו בְּרֵאשׁ הָעוֹלָם, כִּךְ
 מַעֲשֵׂיו בְּסוּף הָעוֹלָם. מְבִיא
 דִּירִים לְעוֹלָם, אִם זָכוּ - מוֹשִׁיב
 אוֹתָם וְאֵת בְּנֵיהֶם וְאֵת בְּנֵי בְנֵיהֶם
 עַד סוּף הָעוֹלָם, לֹא זָכוּ - מַחְרִיב
 אוֹתָם מֵהֶם, וְאוֹתוֹ מְקוֹם וְאוֹתָהּ
 קִרְיָה לֹא תִבְנֶה לְעוֹלָמִים.
 לְהִרְאוֹת לְבָנֵי אָדָם שְׁמִקּוֹם שֶׁל
 רְשָׁעִים הִיָּה אוֹתוֹ מְקוֹם, וְהַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא עָשָׂה בּוֹ דִין, זֶהוּ
 שְׁכַתוּב אֲשֶׁר שָׁם שְׁמוֹת בְּאֶרֶץ.
 דְּבַר אַחֵר, לְכוּ חֲזוּ מַפְעָלוֹת
 אֱלֹהִים, אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, מֵה רָאָה
 דְּוֹד שְׁאֲמַר מַפְעָלוֹת אֱלֹהִים וְלֹא
 אָמַר מַפְעָלוֹת ה' ? אֶלֶּא בְּשֵׁם שֶׁל
 אֱלֹהִים הַשְׁתַּכְּלֵל מַעֲשָׂה
 בְּרֵאשִׁית, וּכְשֶׁבְּרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא אֶת הָעוֹלָם, הָיוּ הַמַּיִם
 הוֹלְכִים וְיוֹרְדִים, וּכְשֶׁזָּרַק הָאֶרֶץ
 לְמַטָּה, זָרַק אוֹתָהּ בֵּין הַמַּיִם,
 וְהִזְתָּה טְמוּנָה, וְקִפְּאָה בֵּין הַמַּיִם.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְוּוּ הַמַּיִם וּגּוֹ', רַבָּנִן פְּתַחֲוּ
 בְּהַאי קְרָא, (שם מז ט) לְכוּ חֲזוּ מַפְעָלוֹת
 אֱלֹהִים אֲשֶׁר שָׁם שְׁמוֹת בְּאֶרֶץ. אָמַר רַבִּי אַבָּא,
 בֵּא וּרְאֵה, שְׁלֵא כַּמְדַּת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְדַת
 בְּשׂוֹר וְדָם. מְדַת בְּשׂוֹר וְדָם מַעֲשֵׂיו מְבַלִּין אוֹתוֹ.
 אֲבָל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מְבַלֵּה אֶת
 מַעֲשָׂיו.

וְהֵינּוּ דְאֲמָרָה חֲנָה, (ש"א ב ב) אֵין קְדוּשׁ כַּה' פִּי
 אֵין בְּלִתְּךָ. מֵאִי פִּי אֵין בְּלִתְּךָ. אַל תִּקְרִי
 בְּלִתְּךָ, אֶלֶּא בְּלוֹתְךָ.

כִּךְ הוּא פְּתִיב, לְכוּ חֲזוּ מַפְעָלוֹת אֱלֹהִים וּגּוֹ',
 אָמַר רַבִּי אַבָּא, עוֹבְדוּי דְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 דְעֵבִיד לְהוּוּ בְּעֵלְמָא דִין, דְּוֹד מְלִכָּא הָוָה
 בְּהַתְּבַהֲלָא, וְאָמַר לְכוּ חֲזוּ, בּוֹאוּ מְבַעֲי לִיָּה.
 אֵלֶּא אָמַר דְּוֹד, כֹּל דִּיִּירִי אֶרְעָא דִּי בְּעֵלְמָא
 דִין, זִילוּ, זִילוּ מֵרִישָׁא דְעֵלְמָא עַד
 סוּפִיָּה, וְתִשְׁכַּחוּן עוֹבְדוּי דְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 כְּעוֹבְדוּי בְּרִישָׁא דְעֵלְמָא, כִּךְ עוֹבְדוּי בְּסִיפֵי
 דְעֵלְמָא, מִיִּיתֵי דִיּוֹרִין בְּעֵלְמָא, אִי זָכוּ, מוֹתִיב
 לְהוּוּ וְלְבַנְיָיהוּ וְלְבַנְיָ בְּנֵיהוּ עַד סוּפָא דְעֵלְמָא.
 לֹא זָכוּ, מַחְרִיב לְהוּוּ מְנַהוּן. וְהָוָה אֶתְרָא,
 וְהָוָה קְרַתָּא, לֹא אֶתְבְּנִי לְעֵלְמִין. לְאַחַזְזָא
 לְבַנְיָ נְשָׂא, דְאֶתֵר חִיבִיא הָוָה הָוָה אֶתֵר,
 וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֵבֵד בֵּיהּ דִּינָא, הִדָּא הוּא
 דְכַתִּיב, אֲשֶׁר שָׁם שְׁמוֹת בְּאֶרֶץ.

דְּבַר אַחֵר, לְכוּ חֲזוּ מַפְעָלוֹת אֱלֹהִים, אָמַר
 רַבִּי פִּנְחָס, מֵה רָאָה דְּוֹד דְאָמַר מַפְעָלוֹת
 אֱלֹהִים, וְלֹא אָמַר מַפְעָלוֹת ה'. אֶלֶּא בְּשֵׁמָא
 דְאֱלֹהִים, אֲשֶׁתְּכַלֵּל עוֹבְדָא דְבְּרֵאשִׁית. וְכַד
 בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵלְמָא, הָוּוּ מִזָּא אֶזְלִין
 וְנַחְתִּין וְכַד רָמָא אֶרְעָא לְתַתָּא, רָמָא לָהּ בֵּין
 מִזָּא, וְהוֹת טְמוּרָתָא, וְאֶתְקַרְשָׁא בֵּין מִזָּא.

וְעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹת
בְּתוֹךְ אוֹת, דְּרָכּוֹ וְטַבְעוֹ שֶׁל עוֹלָם
שֶׁהַמַּיִם קְלִילִים וְהָאָרֶץ כְּבֵדָה,
וּמִי שֶׁהוּא כְּבֵד, יוֹרֵד לַמַּטָּה,
וְהַקְּלִיל עוֹלָה לַמַּעְלָה, אֲבָל
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לְהִרְאוֹת
אוֹתוֹתָיו וּמַעֲשָׂיו לְבְנֵי הָאָדָם,
הַרְכִּיז וְהוֹרִיד הַמַּיִם שֶׁקְּלִילִים
לַמַּטָּה, וְהָאָרֶץ שֶׁהִיא כְּבֵדָה,
הַעֲלָה לַמַּעְלָה עַל מַה שֶׁקְּלִיל. זֶהוּ
מַה שֶׁכְּתוּב (תהלים קלו) לְרַקַּע הָאָרֶץ
עַל הַמַּיִם. פְּלוֹמֵר, הַמַּיִם שֶׁהֵם
קְלִילִים - לַמַּטָּה, וְהָאָרֶץ שֶׁהִיא
כְּבֵדָה - לַמַּעְלָה.

וְעוֹד, שֶׁמִּבֵּין הַמַּיִם נִרְאָתָה וְיִצְאָה
הַיִּבְשָׁה, שְׂאִין דְּרָף הָאָרֶץ לְהַעֲלוֹת
מִתּוֹךְ מַיִם יִבְשָׁה, אֲלָא לַחֹת,
וּכְשֶׁהַעֲלָה יִבְשָׁה מִבֵּין הַמַּיִם, קָרָא
שְׂמָה אָרֶץ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (בראשית ז)
וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיִּבְשָׁה אָרֶץ.

וְשֵׁנָה, ז' שְׁמוֹת קָרָא לָהּ: אָרֶץ,
אֲדָמָה, גֵּיא, נְשִׂיָה, צִיָּה, אֲרָקָא,
תַּבַּל. גְּדוֹל שֶׁבְכֻלָּם תַּבַּל, שֶׁכְּתוּב
(תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תַּבַּל בְּצִדְקָה.
זֶהוּ שֶׁכְּתוּב אֲשֶׁר שֵׁם שְׁמוֹת
בְּאָרֶץ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שְׁבַע
רְקִיעִים בְּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
כְּנֻגְדָם בְּרָא שְׁבַע אֲרָצוֹת, וְשִׁנּוּ,
אָרֶץ אַחַת מִמֶּשׁ הוֹצִיאוּ הַמַּיִם,
וּמִמֶּנָּה נִתְּהוּ שְׁבַע אֲרָצוֹת, כְּפִי
שֶׁאֲמַרְנוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הַמַּיִם הָיוּ הִיסוּד
שֶׁל הַכֹּל, מִשּׁוּם שֶׁמִּצְאָנוּ שֶׁעַקֵּר
כָּל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁלוֹ הָיוּ מִן
הַמַּיִם, וְשִׁנּוּ, בַּתְּחִלָּה הָיוּ הַמַּיִם
מִפְּזָרִים תַּחַת הַשָּׁמַיִם, עַד שֶׁגָּעַר
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּהֶם, וְהִכְנִיסָם
וְאִסְּפָם אֶת מְקוֹם אֶחָד. זֶהוּ
שֶׁכְּתוּב (בראשית א) יִקְוּ הַמַּיִם
מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד
וְתִרְאָה הַיִּבְשָׁה. וְלֵאחֵר כֶּף
נִתְּפָזְרוּ כְּמַתְחִלָּה, וְרַקַּע הָאָרֶץ עַל
הַמַּיִם. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (תהלים קלו) לְרַקַּע
הָאָרֶץ עַל הַמַּיִם כִּי לְעוֹלָם חִסְדּוֹ.

וְעַבְרָ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶת בְּגוֹ אֶת, אֲוֹרְחִיָּה
וְטַבְעִיָּה דְּעֵלְמָא, דְּמִיָּא קְלִילָן, וְאַרְעָא
יִקְרָא. וּמֵאֵן דְּאִיְהוּ יִקְרָא נְחִית לְתַתָּא.
וְקְלִילָא סְלִיק לְעֵילָא. אֲבָל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא, לְאַחֲזָאָה אֶתוּהִי וְעוֹבְדוּי לְבְנֵי נְשָׂא,
אַרְכִּין וְאַנְחִית מִיָּא דְּקְלִילָן לְתַתָּא, וְאַרְעָא
דְּאִיְהִי יִקְרָא, סְלִיק לְעֵילָא, עַל קְלִילָא. הִדָּא
הוּא דְּכְתִיב (תהלים קלו ו) לְרוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמַּיִם.
פְּלוֹמֵר, מִיָּא דְּאִינּוֹן קְלִילִין, לְתַתָּא. וְאַרְעָא,
דְּאִיְהִי יִקְרָא, לְעֵילָא.

וְעוֹד, דְּמִבֵּין מִיָּא אַחֲזִי וְאַפִּיק יִבְשָׁתָא, דְּלִית
אַרְח אֲרַעָא לְאַסְקָא מְגוֹ מִיָּא יִבְשָׁתָא,
אַלָּא לַחֹתָא. וְכַד אֲפִיק יִבְשָׁתָא מִבֵּין מִיָּא,
קָרָא שְׂמָה אָרֶץ. הִדָּא הוּא דְּכְתִיב, וַיִּקְרָא
אֱלֹהִים לַיִּבְשָׁה אָרֶץ.

וְתַנָּא, שְׁבַעָה שְׁמוֹת קָרָא לָהּ: אָרֶץ. אֲדָמָה.
גֵּיא. נְשִׂיָה. צִיָּה. אֲרָקָא. תַּבַּל. גְּדוֹל
שֶׁבְכּוֹלָם תַּבַּל, דְּכְתִיב (שם ט ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תַּבַּל
בְּצִדְקָה. הִדָּא הוּא דְּכְתִיב, (שם מו ט) אֲשֶׁר שֵׁם
שְׁמוֹת בְּאָרֶץ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שְׁבַעָה רְקִיעִים
בְּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּנֻגְדָם בְּרָא שְׁבַעָה
אַרְצוֹת. וְתַנָּא, אָרֶץ אַחַת מִמֶּשׁ, הוֹצִיאוּ
הַמַּיִם, וּמִמֶּנָּה נִתְּהוּ שְׁבַעָה אֲרָצוֹת, כְּדֹאֲמַרְן.
אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מִיָּא הוּוּ יִסוּדָא דְּכוּלָּא. בְּגִין
דְּאַשְׁפַּחֵן דְּעִיקְרָא דְּכָל עוֹבְדוּהִי
דְּבְרֵאשִׁית הוּוּ מִן מִיָּא. וְתַנָּא, בַּתְּחִלָּה הָיוּ
הַמַּיִם מְפּוֹזְרִין תַּחַת הַשָּׁמַיִם, עַד שֶׁגָּעַר
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּהֶם, וְהִכְנִיסָם וְאִסְּפָם אֶל
מְקוֹם אֶחָד. הִדָּא הוּא דְּכְתִיב, יִקְוּ הַמַּיִם
מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד וְתִרְאָה
הַיִּבְשָׁה. וְלֵאחֵר כֶּף נִתְּפָזְרוּ כְּמַתְחִלָּה, וְרַקַּע
הָאָרֶץ עַל הַמַּיִם, הִדָּא הוּא דְּכְתִיב, (שם קלו ו)
לְרוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמַּיִם כִּי לְעוֹלָם חִסְדּוֹ.

אמר עולא, וכי למה צריך כּאן חסד, שפּתוב לרקע הארץ על המים כי לעולם חסדו? אמר רבי יוסי, חסד גדול עשה הקדוש ברוך הוא בעולמו שהעמיד הארץ על המים, שאלמלא לא היתה הארץ מלמעלה, היתה העולם מטושטש בבת אחת.

אמר רבי חסדא, אלמלא כּף, לא היו בני אדם נוטעים וחורשים וזורעים. עכשו שהארץ למעלה, נוטעים וזורעים, והארץ עומדת בכחה ובקיימה מפני לחות המים אשר מתחת לארץ. ומלמטה יוצאים כּמה נהרות, כּמה מעינות, כּמה מקוואות, לדשן כל העולם ולהצמיח הכל, וזהו החסד שעשה הקדוש ברוך הוא עם בריותיו ועם כל העולם.

שנו רבותינו, יום אחד היה יושב רבי שמעון בכניסת השער של לוד, והיו שם רבי יוסי ורבי חגי ורבי אלעזר בנו. בא רבי פנחס, אמר להם, הנה מאור המשנה בא. קם רבי שמעון והושיבו אצלו. אמר לו, מה היום הזה משאר הימים שאתה שותק, ואין פיך מנשף מתיקות של דבש החכמה?

אמר לו, הייתי מסתפל בלבי, זה שאמר יחזקאל (יחזקאל א) ואשמע קול כּנפיהם כּקול מים רבים כּקול שדי, שקל אותו למים רבים, ושקל אותו לקול שדי, ומזה נשמע שקול מים רבים הוא כּקול שדי. אמר לו, על זה תמהתי עליך, שלא היו שפתותיך מרחשות בסודות עליונים.

אמר לו, הרי סוד המרכבה הקדושה הוא. בא וראה, ששנינו במשנה שלנו, ארבעה מלאכים קדושים נוסעים במסע פסא הכבוד של המלך הקדוש, ומי הם המלאכים? אותם שנקראו

אמר עולא, וכי למאי צריך חסד הכא, דכתיב לרוקע הארץ על המים כי לעולם חסדו.

אמר רבי יוסי, חסד גדול עשה הקדוש ברוך הוא בעולמו, שהעמיד הארץ על המים, שאלמלא לא היתה הארץ מלמעלה, היתה העולם מטושטש בבת אחת.

אמר רב חסדא, אלמלא כּף, לא היו בני אדם נוטעין וחורשין וזורעין, עכשו שהארץ למעלה, נוטעין וזורעין, והארץ עומדת בכחה ובקיימה, מפני לחות המים אשר מתחת לארץ. ומלמטה יוצאין כּמה נהרות, כּמה מעינות, כּמה מקוואות, לדשן כל העולם ולהצמיח הכל. וזהו החסד שעשה הקדוש ברוך הוא עם בריותיו, ועם כל העולם.

תנו רבנן, יומא חד, הוה יתיב רבי שמעון אבבא דתרעא דלוד, והוה תמן רבי יוסי ורבי חגי ורבי אלעזר בריה. אתא רבי פנחס, אמר להוּ הא בוצינא דמתניתא אתי, קם רבי שמעון אותביה גביה. אמר ליה, מאי יומא דין משאר יומין, דאת שתיק, ולית פומך מנשף מתקא דדובשא דחכמתא.

אמר ליה, מסתפל הוית בלבאי, האי דאמר יחזקאל, (יחזקאל א כד) ואשמע קול כּנפיהם כּקול מים רבים כּקול שדי, שקל ליה למים רבים, ושקל ליה לקול שדי, ושמע מינה כּקול מים רבים, כּקול שדי הוא. אמר ליה על דא תוהנא עלך, דלא הוּו שפּוּותיך מרחשין ברזין עלאין.

אמר ליה הא רזא דעובדא דרתיכא קדישא הוא. תא חזי, דתנן במתניתין דידן, ארבע מלאכין קדישין, נטלין במטלנוהי דכורסא יקרא דמלכא קדישא, ומאן אינון מלאכין. אינון דאתקרוּן חיותא קדישא.

חיות הקדש, וארבעה הללו הם נכבדים ועליונים על כל שאר המלאכים, פרט לאחד.

ויש אומרים שאחד הוא מארבעה הללו, ולא כף הוא, שכף מצאנו בספר החכמה של המלך שלמה. וא"ל הארבעה, כאשר מתפנסים בכנוס במסעיהם, נשמע בכל הרקיע קול מסעם בקול מלאכים רבים ועליונים, שנקראים אלף אלפים ורבוא רבבות, ובקול ההוא של שמש האחד ההוא, שמשמש לפני המלך העליון, והכנוס ההוא שהם מתפנסים, בזמן שבא להשפיע עליהם הטוב והכבוד של מלכם.

בכה רבי פנחס ואמר, במפתח של הפותחים חקוקים האוצרות שחתומים, בכאשר הם עולים היית. בבקשה ממך, השלם הפסוק!

אמר, (שם) קול המלה בקול מחנה. מה זה קול המלה? כף שנינו, שפאשר משבחים את הקדוש ברוך הוא, כל דבור שהם משבחים לפניו, כדבור של תשבחתם של מחנה ישראל, כאשר משבחים אותו למטה.

בעמדם תרפינה כנפיהן (שם), הכעמדם הזה כמו (איוב לב) עמדו ולא ענו עוד. שפאשר מחנה ישראל הזה אין משבחים את הקדוש ברוך הוא למטה, מיד תרפינה כנפיהן, מתרפה כחם של הכנוס הקדוש הזה, ואין להם כח לשבח תשבחת שלמה לפניו.

ועוד פסוק אחר שמסייע לזה, שפכתוב (יחזקאל א) ויהי קול מעל לרקיע אשר על ראשם וגו'. ויהי קול, זה קולו של יעקב. כשמרבין בתפלה, להיכן עולה? מעל לרקיע אשר על ראשם של חיות, ששם מנחת תפלתם של צדיקים.

ואילין ארבע, אינון יקירין ועילאין על כל שאר מלאכין, בר מחד.

ואית דאמרי דחד הוא מאילין ארבע, ולא כף הוא, דהכי אשפחן בספרא דחכמתא דשלמה מלכא.

וא"ל ארבע פד מתפנפי בכינופייא במטלניהון, משתמע בכל רקיעא קל מטלניהון, כקל מלאכין סגיאין עילאין, דאתקרון אלף אלפין, ורבו רבון. וכההוא קלא דההוא שמשא חד, דמשמש קמיה דמלכא עילאה. וההוא כינופייא דאינון מתפנפי, הוא בעידנא דאתי לאשפעה עליהון טיבו ויקר מלכהון.

בכה רבי פנחס ואמר, בקלידא דקלדיטין, גליפין דאמיד נתוזריטא, בכד מסתלקין הויטא. במטו מינה אשלים פסוקא.

אמר, (יחזקאל א כד) קול המולה בקול מחנה. מאי קול המולה. הכי תנינן, דכד משבחן לקודשא בריה הוא, כל מלה דאינון משבחין קמיה, כמלה דתושבחתא דמשרייתא דישראל, פד משבחן ליה לתתא.

בעמדם תרפינה כנפיהן, האי בעמדם, כמו (איוב לב טז) עמדו ולא ענו עוד. דכד האי

משרייתא דישראל לא משבחן להקדוש ברוך הוא לתתא, מיד תרפינה כנפיהן. מתרפן חיליהון דהאי פנופייא קדישא, ולית להו חילא לשבחה תושבחתא שלימתא קמיה.

ועוד קרא אחר דמסייע להאי, דכתיב (יחזקאל א כה) ויהי קול מעל לרקיע אשר על ראשם

וגו', ויהי קול זה קולו של יעקב. כשמרבין בתפלה להיכן סלקא, מעל לרקיע אשר על ראשם של חיות, ששם מנחת תפלתן של צדיקים.

ובשפוסקים להשמיע קולם ולהתפלל ולקרוא בתורה, מה כתוב? בעמדם, כלומר, בשתיקותם מהתורה ומן התפלה, תרפינה כנפיהן של החיות, כמו שאמרנו. אמר לו, עבור פן באתי לשמע מפיד רוח של חכמה, סדר, והשלוש שלמעלה שנתן בך.

אמר רבי יהודה, יקוו המים - הקו הזה שפניחים האמנים לבנות הבנין שלא יצא חוץ ממנו לכאן ולכאן, כך עשה הקדוש ברוך הוא קו למים שלא יצאו משפתם לכאן ולכאן. זהו שכתוב (איוב לח יא) ואמר עד פה תבא ולא תסיר.

ושנינו, גבול הגביל הקדוש ברוך הוא את הים, ואיזהו הגבול? רבי אבא אומר, זה החול, שכתוב (ירמיה ה) אשר שמתני חול גבול לים. וכשרואים את החול הזה, חוזרים לאחור, ואינם יוצאים לחוץ מאותו הקו שנתן להם הקדוש ברוך הוא.

אמר רבי יצחק, בא וראה כמה שהוא עקר העולם המים, שהרי שמים נטלו מהם את השם, מי"ם שמי"ם, ולמה? אמר רבי יצחק, שהוסיף הקדוש ברוך הוא על המים אש וברא ממנו שמים, כלומר אש ומים.

אמר רבי יודאי, לא כך, שהרי מהחכיבות שלפני הקדוש ברוך הוא נבראו השמים. אמר רבי אלעזר, ויפה אמר רבי יצחק, ולא קשה כמה שאמר רבי יודאי, וכשתדע מהו המים, תדע את עקר הדבר.

ובשבא רבי בא, נכנסו לפניו רבי יהודה ורבי חייא. אמרו לו, יאמר לנו מורנו העקר של דבר אחד מאותם סודות עליונים. אמר, אמר דבר אחד, וטוב למי שיהיה לו לב לדעת.

ובשפוסקים להשמיע קולם ולהתפלל ולקרוא בתורה, מה פתיב. (ס) בעמדם, כלומר בשתיקותם מהתורה ומן התפלה, תרפינה פנפיהן של החיות בדרך אמרן. אמר ליה, מטול פן אתית למשמע מפומך, רוח חכמתא, שורייא, ושלמא (דף טו ע"ב) דלעילא דיהב בך.

אמר רבי יהודה, יקוו המים, פקו זה שפניחים האומנים לבנות הבנין, שלא יצא חוץ ממנו לכאן ולכאן. כך עשה הקדוש ברוך הוא, קו למים, שלא יצאו משפתם לכאן ולכאן. הדא הוא דכתיב, (איוב לח יא) ואמר עד פה תבא ולא תסיר.

ותאנא, גבול הגביל הקדוש ברוך הוא לים. ואי זהו גבול. רבי אבא אמר, זה החול, דכתיב (ירמיה ה כב) אשר שמתני חול גבול לים. וכשרואים זה החול, חוזרים לאחור, ואינם יוצאים לחוץ, מאותו הקו שנתן להם הקדוש ברוך הוא.

אמר רבי יצחק, בא וראה כמה עיקרא דעלמא מיא, דהא שמים נטלו שמה מנהון, מי"ם שמי"ם. ולמה, אמר רבי יצחק, שהוסיף הקדוש ברוך הוא על המים אש, וברא ממנו השמים, כלומר, אש ומים.

אמר רבי יודאי, לאו הכי, דהא מחכיבותא דקמי קודשא בריך הוא, איתברון שמים. אמר רבי אלעזר, ושפיר קאמר רבי יצחק, ולא קשיא, במאי דאמר רבי יודאי. וכד תנדע מהו מים, תנדע עיקרא דמילתא.

וכד אתא רבי בא, עאלו לקמיה ר' יהודה ור' חייא, אמרו ליה, לימא לן מר עיקרא דחד מלה, מאינון רזין עילאין, אמר, אימא חד מלה, וטב למאן דיהוי ליה לבא למנדע.

אומרים בעלי סוד המשנה, שמי שרוצה לדעת ולהתבונן בלבו מחכמת המלך העליון, ידע בראשונה מהו מים, ומי שרוצה לדעת מהו הקפאון של הפסא, יסתכל בקיומו של המלח, שפתוב (במדבר יח) ברית מלח עולם היא, ומשנים הללו יסתכל בחכמה הקדושה שלמעלה.

אמר רבי אבא, מי שרוצה לדעת הענין של קיומו של העולם הזה, שיידע את ענין המלח, שמנהג מן השמש שהתמנה תחת אדונו, וידע מהו ואיך נמחה במים, ויסתכל בחכמה.

אמר רבי יצחק אמר רב, החוזים בפוכבים שמעמידים בכוסותיהם מים ומלח, ענין של אורה, מאור היה כדי להסתכל בחכמה.

דבר אחר, (בראשית א) ויאמר אלהים יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד, רבי פתח, (תהלים ax) מקלות מים רבים אדירים משברי ים אדיר במרום ה'. מקלות מים רבים, כשאמר הקדוש ברוך הוא למים שיתכנסו במקום אחד, היו משוטטים לכאן ולכאן, ונתגאו למעלה.

אמר רבי יצחק, בשעה הזו נטלו המים את הארץ, שהיתה כנוסה בהם, והיו מכסים אותה. אמר להם הקדוש ברוך הוא, לא כף, אלא הכנסו כלכם אל מקום אחד ותראה היבשה. משמע שהיבשה היתה מקדם ארץ, בלי לחות, בין המים. לא כתוב יבשה, אלא היבשה.

והיו המים הולכים גובהים ויורדים, ומשמיעים קולם לסוף השמים, עד שגער בהם הקדוש ברוך הוא והכניסם לתהום, ושם היא התכנסות המים, ועד עתה קולם אינו שוכף, וקרא להם

אמרין מארי דרזא דמתניתא, דהאי מאן דבעי למנדע ולאסתפלגא בלביה, מחכמתא דמלכא עלאה, ינדע בקדמיתא מהו מים. ומאן דבעי למנדע מהו קרישיותא דכורסיה, יסתפל בקיומא דמלחא, דכתיב (במדבר יח ט) ברית מלח עולם היא. ומתרין אלין, יסתפל בחכמתא קדישא דלעילא.

אמר רבי אבא, מאן דבעי למנדע עניינא דקיומא דעלמא דין, לינדע עניינא דמלחא, דאתנהיג משמשא, דאתמני תחותיה דמאריה, וינדע מהו, והיך יתמחי במיא, ויסתפל בחכמתא.

אמר רבי יצחק אמר רב, הני קלודיטי, דזקפין בלודטיהון מיא ומלחא, עניינא דנהורייתא, בוצינתא הוות, לאסתפלגא בחכמתא.

דבר אחר ויאמר אלהים יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד, רבי פתח ואמר, (תהלים צג ד) מקולות מים רבים אדירים משברי ים אדיר במרום ה', מקולות מים רבים, כשאמר הקדוש ברוך הוא למים, שיתכנסו במקום אחד, היו משוטטים לכאן ולכאן, ונתגאו למעלה.

אמר רבי יצחק בהאי שעתא נטלו מיא לארעא, דהוות פניס בהו, והוו מחפיין לה. אמר להם הקדוש ברוך הוא, לא כף, אלא הפנסו פלכם אל מקום אחד ותראה היבשה. משמע דיבשתא הוות ארעא קודם, בלא ליחותא, בין מיא. יבשה לא כתיב, אלא היבשה.

והוו מיא אזלין גבהין ונחתין, ומשמעין קליהון לסייפי שמיא, עד שגער בהם הקדוש ברוך הוא, והכניסם לתהום, ותמן

ימים. וכשֶׁהֵם גּוֹבְהִים שֶׁם
בְּמִקּוֹם הַהוּא, נִשְׁבֵּר תְּקַפָּם,
וְיִוָּרְדוּ וְאֵין יוֹצְאִים הַחוּצָה
מִירֵאת תְּקִפּוֹ שֶׁל אֲדוֹנָם. זֶהוּ
שְׁפָתוֹב (ש) אֲדִירִים מִשְׁבְּרֵי יָם
אֲדִיר בְּמָרוֹם ה'.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְאֵם כֵּן, מֵה פְתוֹב
אֲחֲרָיו? (ש) עֲדַתִּיךָ נֶאֱמָנוּ מְאֹד
לְבֵיתְךָ נֶאֱוָה קִדְשׁ. מֵה רוּצָה
פְּסוּקָה זֶה לְפָסוּקָה שְׁלֹמֶעֱלָה? אָמַר
רַבִּי יִצְחָק, אָמַר דָּוִד: רְבוּנוּ שֶׁל
עוֹלָם, הַעֲדוֹת שַׁעֲשִׂית בְּמַעֲשֵׂה
בְּרֵאשִׁית, הֵם אָמַת לְהַעֲרִיד עֲלֵיהֶם
בְּכָל יוֹם, שֶׁהָרִי שְׁנִינּוּ, כָּל הַמַּעֲרִיד
בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית בְּכָל יוֹם,
מִבְּטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן הָעוֹלָם הַבָּא.
וְאָמַר דָּוִד, אִתָּה הוּא שַׁעֲשִׂית אֶת
כָּל הָעוֹלָם, וְעֲשִׂית אֶת הַמַּיִם,
וְהַמַּיִם הָיוּ מְכַסִּים אֶת הָעוֹלָם
מִהַרְבּוּי שְׂבָהֶם, וְעֲשִׂית לָהֶם
שִׁיתְפָּנְסוּ בְּצַמְצוּם פְּלִם אֶחָד אֶל
מְקוֹם אֶחָד. כִּי יִהְיֶה רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ,
שֶׁשְׂכִינְתָּךְ שֶׁהִיא מְלָאָה כָּל
הָעוֹלָם כְּלוּ, שֶׁתְּצַמְצֵם אוֹתָהּ
בְּבֵיתְךָ, שִׁיתַּתֵּר רְאוּי הוּא לְהִיּוֹת
שֵׁם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב לְבֵיתְךָ נֶאֱוָה
קִדְשׁ, וְלֹא לְזִמְן מוּעֵט, אֲלֹא
לְאֲרֵךְ יָמִים.

דָּבָר אַחֵר, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְקוּוּ
הַמַּיִם מִפְּתַח הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם
אֶחָד וְתִרְאֶה הַיִּבְשָׁה. רַבִּי תַנְחוּם
פָּתַח בְּפָסוּק הַזֶּה, (ישעיה נז) הַצַּדִּיק
אָבָד וְאֵין אִישׁ שֶׁם עַל לֵב וְאִנְשֵׁי
חֹסֵד נֶאֱסָפִים בְּאֵין מִבֵּין כִּי מִפְּנֵי
הַרְעָה נֶאֱסַף הַצַּדִּיק. שֵׁם שְׁנִינּוּ,
שֶׁכַּאֲשֶׁר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִסְתַּפֵּל בְּעוֹלָם וְרוּאָה שְׂאֵין בְּנֵי
אָדָם צַדִּיקִים, וְהַרְשָׁעִים הַרְבֵּה
פּוֹרְחִים בְּעוֹלָם, אֲזִי עוֹשֶׂה דִין
בְּעוֹלָם. אָמַר רַבִּי תַנְחוּם, כְּמַעֲשֵׂה
שֶׁל הַגּוֹף עִם הַנְּשִׁמָּה עוֹשֶׂה
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם הַדּוֹר.

הִיא פְּנִישׁוּתָא דְמִיָּא. וְעַד כְּעַן קָלִיהוֹן לֹא
שְׂכִיף, וְקָרָא לְהוּ יָמִים. וְכַד אֵינּוּן גְּבַהִין תַּמָּן
בְּאַתְרָא הַהוּא, אֲתַבֵּר תּוֹקְפִיהוֹן, וְנַחְתִּין וְלֹא
נְפָקִין לְבַר, מִדְּחִילוֹ דִּתְקִיפּוּתָא דְמֵאֲרִיהוֹן,
הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, אֲדִירִים מִשְׁבְּרֵי יָם אֲדִיר
בְּמָרוֹם ה'.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְאֵם כֵּן מֵאֵי פְתִיב אֲחֲרָיו,
עֲדַתִּיךָ נֶאֱמָנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נֶאֱוָה קִדְשׁ,
מֵאֵי בְּעֵי פְּסוּקָא דָּא, לְפָסוּקָא דְלְעִילָא. אָמַר
רַבִּי יִצְחָק, אָמַר דָּוִד, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, עֲדוֹת
שַׁעֲשִׂית בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, הֵם אָמַת, לְהַעֲרִיד
עֲלֵיהֶם בְּכָל יוֹם. דְּהָא תְּנִינָן, כָּל הַמַּעֲרִיד
בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית בְּכָל יוֹם, מוּבְטָח לוֹ שֶׁהוּא
בֶּן עוֹלָם הַבָּא.

וְאָמַר דָּוִד, אִתָּה הוּא שַׁעֲשִׂית אֶת כָּל הָעוֹלָם,
וְעֲשִׂית אֶת הַמַּיִם, וְהַמַּיִם הָיוּ מְכַסִּין אֶת
כָּל הָעוֹלָם מִהַרְבּוּי שְׂבָהֶם, וְעֲשִׂית לָהֶם
שִׁיתְפָּנְסוּ בְּצַמְצוּם פְּלִם אֶל מְקוֹם אֶחָד. כִּי
יִהְיֶה רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, שֶׁשְׂכִינְתָּךְ שֶׁהִיא מְלָאָה כָּל
הָעוֹלָם כְּלוּ, שֶׁתְּצַמְצֵם אוֹתָהּ בְּבֵיתְךָ, שִׁיתַּתֵּר
רְאוּי הוּא לְהִיּוֹת שֵׁם. הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, לְבֵיתְךָ
נֶאֱוָה קִדְשׁ, וְלֹא לְזִמְן מוּעֵט, אֲלֹא לְאֲוֲרֵךְ
יָמִים.

דָּבָר אַחֵר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְקוּוּ הַמַּיִם מִפְּתַח
הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד וְתִרְאֶה הַיִּבְשָׁה.
ר' תַנְחוּם פָּתַח בְּהַאי קָרָא, (ישעיה נז א) הַצַּדִּיק
אָבָד וְאֵין אִישׁ שֶׁם עַל לֵב וְאִנְשֵׁי חֹסֵד נֶאֱסָפִים
בְּאֵין מִבֵּין כִּי מִפְּנֵי הַרְעָה נֶאֱסַף הַצַּדִּיק. תַּמָּן
תְּנִינָן, כְּשֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִסְתַּפֵּל בְּעוֹלָם,
וְרוּאָה שְׂאֵין בְּנֵי אָדָם וְנֶפְאִין, וְהַרְשָׁעִים הַרְבֵּה
פּוֹרְחִים בְּעוֹלָם, אֲזִי עוֹשֶׂה דִין בְּעוֹלָם. אָמַר
רַבִּי תַנְחוּם, כְּעוֹבְדָא דְגּוֹפָא עִם נְשִׁמָּתָא, עֲבִיד
קוֹדְשָׁא בְּרִיף הוּא עִם דָּרָא.

אמר רבי יצחק האיך? אמר לו, כגון זה: הצדיקים הם הנשמה, והרשעים הם הגוף. כשמתפכל הקדוש ברוך הוא בעולם, נוטל את הנשמה, ונשאר הגוף לסרחון הבשר. ומה נוטל? נוטל את הנשמה, שהם הצדיקים, וישארו הגוף, שהם הרשעים.

אמר רבי תנחום, זהו שכתוב ויאמר אלהים יקוו המים, אלו הצדיקים הנאספים לבית עולמם, שהיא מקום אחד ומיוחד להם למעלתם, וכשיתפנסו לעולם הבא, מה פתוב? ותראה היבשה, שהם הרשעים, בלי מעשה, שאין מי שיגן עליהם ויכסה עליהם, כמו שנאמר (במדבר ט) ויראו כל העדה כי גוע אהרן, אל תקרי ויראו, אלא וייראו.

שהרי שינו, אמר רבי יצחק אמר רב, ויש אומרים אמר רבי יהודה בשם רב, כל זמן שהצדיקים בדור, אין מדת הדין יכולה לשלט בהם. זהו שכתוב (תהלים ק) ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפרץ לפניו להשיב חמתו מהשחית. וכשהקדוש ברוך הוא רוצה לעשות דין ברשעים, מסלק הצדיקים מביניהם, ואז עושה דין ברשעים.

משל למה הדבר דומה? למלך שהיה לו פרוס. יום אחד נכנס לגנו וראה שהיו שם בכלו דרדרים רבים. אמר, אני רוצה לבער אותם מכאן. הרים עיניו וראה ורדים טובים ונאים. אמר, בשביל אותם הורדים אשאיר את כל הדרדרים, וכשנתנו ריחם אותם הורדים, נוטל אותם ועקר אותם מן הגן. כיון שעקר אותם, אמר, הרי הזמן לעקר את הדרדרים של הגן ולבער אותם מכאן. כך הקדוש ברוך הוא, כל

אמר רבי יצחק האיך. אמר ליה, פי האי גוונא, צדיקיא אינון נשמתא, וחיביבא אינון גופא, כד מסתפל קודשא בריך הוא בעלמא, נטיל נשמתא, ואשתאר גופא לסרחנא דבשרא. ומאי נטיל, נטיל לנשמתא, דאינון צדיקיא, וישתארו גופא דאינון חיביבא.

אמר רבי תנחום, הדא הוא דכתיב, ויאמר אלהים יקוו המים, אלו הצדיקים הנאספים לבית עולמם, שהוא מקום אחד מיוחד להם למעלתם. וכד יתפנסון לעלמא דאתי, מאי פתיב, ותראה היבשה, שהם הרשעים, בלי מעשה, שאין מי שיגן עליהם, ויכסה עליהם. כמה דאת אמר, (במדבר כ ט) ויראו כל העדה כי גוע אהרן, אל תקרי ויראו, אלא וייראו.

דחא תנינן, אמר רבי יצחק אמר רב, ואמרי לה אמר רבי יהודה אמר רב, כל זמן שהצדיקים בדור, אין מדת הדין יכולה לשלט בהם. הדא הוא דכתיב, (תהלים קו כג) ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפרץ לפניו להשיב חמתו מהשחית. וכשהקדוש ברוך הוא רוצה לעשות דין ברשעים, מסלק הצדיקים מביניהם, ואז עושה דין ברשעים. משל למה הדבר דומה, למלך שהיה לו פרוס, יומא חד עאל לגיניה, וחקא דהו תמן בכוליה דרדרין סגיאיין, אמר, אנא בעי לבערא לון מהכא, זקף עינוהי וחיזא ורדין טבין ייאין. אמר, בגיני אינון ורדין, אשבוק כל הדרדרין. וכד זיבו ריחא אינון וורדין, נוטל להון ועקר להון מן גנא. כיון דעקר להון, אמר הא עידן לאעקרא דרדרין דגנא, ולבערא להו מהכא. כך הקדוש ברוך הוא, כל זמן

זמן שהצדיקים בדור, אין נעשה
דין ברשעים. נסתלקו הצדיקים
מביניהם, אז נעשה דין ברשעים.
שא"ר רבי יצחק את רבי אלעזר,
כשהיו הולכים במדבר. אמר, אני
רוצה לשאל שאלה אחת, אם זה
אינו חטא. אמר לו, ראוי אתה
לשאל בתורה, מה שאתה רוצה
- תשאל.

אמר, זה שאמר הכתוב (בראשית
א) וירא אלהים כי טוב. אם קדם
הפעלה היה - נאה הוא ויפה.
אלא מה שאמר אחר הפעלה,
משמע שלא היה יודע קדם לכן
את עקר הפעלה ותקונה ויפיה,
וכשהיתה הפעלה נגמרת, משמע
שהיה מעין בה כמות שהיא
עומדת, ואזי הוא אומר כי טוב,
שכתוב וירא, ואחר כך אמר כי
טוב?

אמר לו, זה אינו חטא, ואתה
צריך לשאל את זה. וזו אזהרה
לאדם, שאמר רבי יהודה,
כשילמד אדם במעשה בראשית,
פעלתו של כל יום ויום, אין לו
לשאל על מה שאינו מצוה
ולומר, פעלה זו למה נעשית כך
בדמות זו, וזו נעשית כך בדמות
זו. ואמר לו, תדע למה, וירא
אלהים כי טוב לעשותו, ועל כן
אל תשאל יותר.

ועוד, כדי להזהיר לבני אדם
ולהורות להם הדרך הנכון, פי
גלוי וידוע לפניו הפעלה קדם
שיעשה, ולא רצה לומר טוב הוא
זה עד גמר המלאכה. וכך אין
ראוי לאדם לשבח הדרך עד
סיומו, שמא ימצא בו גרעון
ויתבדה, ויאחז בדבריו.

אמר רבי ברכיה, כן ראינו בכמה
מקומות שנתן הקדוש ברוך הוא
אזהרה לאדם להזהר ממנו, אף
על פי שלא היה צריך לו, והכל

שהצדיקים בדור, אין נעשה דין
(דף יו"ע"א)
ברשעים. נסתלקו הצדיקים מביניהם, אז
נעשה דין ברשעים.

שא"ר רבי יצחק לרבי אלעזר, כד הוה אזלי
במדברא. אמר אנא בעי למשאל חד
שאילתא, אי לאו הוה חטאה. אמר ליה יאות
אנת למשאל באורייתא, מה דאת בעי שאל.
אמר, האי דאמר קרא, וירא אלהים כי טוב.
אי קודם הפעולה הוה, יאות הוא
ושפיר. אלא מה דאמר לאחר הפעולה,
משמע דלא הוה ידע קודם לכן עיקר הפעולה
ותיקונה ויפיה. וכשהיתה הפעולה נגמרת,
משמע דהוה מעיין בה כמות שהיא עומדת,
ואזי הוא אומר כי טוב, דכתיב וירא, ואחר
כך אמר כי טוב.

אמר ליה לאו חטאה הוא, ואת צריך למשאל
דא. ודא היא אזהרה לבר נש, דאמר
רבי יהודה, כשילמוד אדם במעשה בראשית,
פעולתו של כל יום ויום, אין לו לשאול על
מה שאינו מצווה, ולומר פעולה זו למה
נעשית כך בדמות זו. וזו נעשית כך בדמות
זו. ואמור לו, תדע למה, וירא אלהים כי טוב
לעשותו, ועל כן אל תשאל יותר.

ועוד, כדי להזהיר לבני אדם, ולהורות להם
הדרך הנכון, פי גלוי וידוע לפניו
הפעולה קודם שיעשה, ולא רצה לומר טוב
הוא זה, עד גמר המלאכה. וכך אין ראוי
לאדם לשבח הדרך עד סיומו, שמא ימצא בו
גרעון ויתבדה, ויאחז בדבריו.

אמר רבי ברכיה, כן ראינו בכמה מקומות,
שנתן הקדוש ברוך הוא אזהרה לאדם
להזהר ממנו, אף על פי שלא היה צריך לו,

גלוי לפניו, אבל פדי לתת אזהרה לאדם, להצטרף לעשות כן.

בא וראיה, שפתיב (בראשית יח) ארדה נא וראיה הפצעתה הבאה אלי עשו פלה. וכי לא היה גלוי לפניו, שהוא צריך לדעת ולחקר? אלא אמר רבי ברכיה, מכאן אזהרה לבית דין שאין להם להסמך על דעתם, אלא יש להם לדעת ולחקר ולדרוש הענין יפה. זהו שפתיב (דברים יג) ודרשת וחקרת ושאלת היטב, ואין לך רשות להסמך על דעתך.

בעוד שהיו יושבים, ראו את רבי אבא שהיה בא. אמרו, מפעלי המשנה הגיע. קרבו אליו, ושאלו את השאלה הזו.

אמר, כך פסקו בעלי המשנה, שכל מה שעשה הקדוש ברוך הוא, עשה אותו במצותו על ידי אמצעי. אמר לארץ עשי כך, ועשתה כמו שהצטוותה ולא שנתה ממנו. אמר למים עשו כך, ועשו המים את המעשה שלהם שהצטוו ולא שנו ממנו, וכך לרקיע כך כגון זה.

ובשהיה עושה שום אחד מהם מעשהו כמו שהצטווה, היה רואה אותו הקדוש ברוך הוא שעשה כאותו אפן שצוה אותו, והוא משבח את אותו המעשה. זהו שפתיב וירא אלהים כי טוב, כלומר, וירא באותו המעשה שעשאוהו כמו שצוה, והיה אומר כי טוב, כלומר כי טוב עשה כמו שצטווה, וזהו וירא אלהים כי טוב. אמר רבי יצחק, כלם אמרו יפה, והדבר הזה יפה מכלם.

אמר רבי ברכיה לרבי יצחק, אם כן, קשה דבר זה מפל מה שנאמר, שאם כך, היה לו לומר פסוק זה (בראשית א) וירא אלהים את כל אשר עשו והנה טוב מאד,

והכל גלוי לפניו, אבל פדי לתת אזהרה לאדם, להצטרף לעשות כן.

תא חזי, דכתיב (בראשית יח כא) ארדה נא וראיה הפצעתה הבאה אלי עשו פלה. וכי לא היה גלוי לפניו, שהוא צריך לדעת ולחקר. אלא אמר רבי ברכיה, מכאן אזהרה לבית דין, שאין להם להסמך על דעתם, אלא יש להם לדעת ולחקר ולדרוש הענין יפה. הדין הוא דכתיב, (דברים יג טו) ודרשת וחקרת ושאלת היטב, ואין לך רשות להסמך על דעתך.

עד דהו יתבי, חמו לרבי אבא דהוה אתי. אמרי ממאריהון דמתניתין אתי. קריבו גביה, שאילו האי שאילתא.

אמר, כך פסקו מארי דמתניתין, דכל מה דעבד קודשא בריך הוא, עבד ליה בפיקודוי, על ידא דאמצעי. אמר לארעא עבידי כך, עבדת כמא דאתפקדת, ולא שנייא מיניה. אמר למיא עבידו כך, ועבדו מיא עבידתהון דאתפקדו, ולא שנו מיניה. וכן לרקיעא כך פי האי גוונא.

וכד הוה עביד שום חד מנהון עבידתיה כמא דאתפקד, הוה חזי ליה קודשא בריך הוא, דעבד פהווא גוונא דפקיד ליה, והוה משבח ליה ההוא עובדא. הדין הוא דכתיב, וירא אלהים כי טוב. כלומר וירא באותו המעשה, שעשאוהו כמו שצוה. והיה אומר כי טוב, כלומר, כי טוב עשה כמא שצטווה. וזהו וירא אלהים כי טוב. אמר רבי יצחק, בלהו שפיר אמרו, והאי מלה שפיר מכוילהון.

אמר רבי ברכיה לרבי יצחק, אם כן קשיא מילתא דא מפל מה דאיתמר, דאי הכי, הוה ליה למימר האי קרא, וירא אלהים את כל אשר עשו והנה טוב מאד. מאי את כל

אֲשֶׁר עָשָׂה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שִׁפִּיר קֶאֱמַרְתָּ. אֲזָלוּ בִּתְרִיהָ דְר' אַבָּא, אָמְרִי לִיהּ הָאִי מְלָה, אָמַר לְהוּ, שִׁפִּירָא הִיא, וַיִּקְרָא דָא מְסִייעָא לָן. דְּכַתִּיב אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה, בְּכָל־לַיְלָא וְלֹא נֶאֱמַר אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה, דְּמִשְׁמַע (על) אֲלֵיךְ אֲמַצְעִיִּים דְּעַבְד, דְּאֶפִּיקוּ כָּל מַה דְּאֵתְפַקְדוּ, וְהָא טַב. וּבְגִינְיָה פְתִיב אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה. אָמַר רַבִּי חִיַּיא, וַיִּרְא אֱלֹהִים אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב, לְהִיוֹתָם עוֹמְדִים תָּמִיד, בְּאוֹתוֹ קִיּוּם, וּבְאוֹתוֹ הַדְרָךְ שֶׁעָשָׂהוּ, וְשֶׁלֹּא יִשְׁתַּנּוּ מִדְרָךְ זו לְעוֹלָם.

אָמַר רַב הוּנָא אָמַר רַב, לְשִׁלְשָׁה קָרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁמוֹתָם בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וְאֵלוּ הֵן: הַשָּׁמַיִם, וְהָאָרֶץ, וְהַמַּיִם. הַשָּׁמַיִם מְנָא לָן, דְּכַתִּיב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְרִקִיעַ שָׁמַיִם. הָאָרֶץ מְנָא לָן, דְּכַתִּיב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיִבְשָׁה אֶרֶץ. הַמַּיִם מְנָא לָן, דְּכַתִּיב וּלְמַקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים. וְלָמָּה, לְעֵשׂוֹת בָּהֶם כָּל מְלֵאכְתּוֹ. וְמַה שִׁיַּצָּא מֵהֶם, הִנְיָחוּ לְאָדָם, לְקַרְוֵא לְהֶם שְׁמוֹת. אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה, כָּל מַה שֶׁהוֹצִיאוּ

הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, אָדָם הִרְאִישׁוֹן קָרָא לְהֶם שְׁמוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקְרָא הָאָדָם שְׁמוֹת לְכָל הַבְּהֵמָה וְלַעֹף הַשָּׁמַיִם וְלִכְל חַיַּת הַשָּׂדֶה. פְּרָשָׁתָא ג'. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תִּדְשָׁא הָאָרֶץ דְּשָׂא עֵשֶׂב מִזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינּוּ. רַבִּי יִצְחָק פִּתַּח, (ש"ש ד טז) עוֹרֵי צְפוֹן וּבּוֹאֵי תִימָן הִפִּיחֵי גַנִּי יִזְלוּ בְּשִׁמּוֹי יָבֵא דוּדֵי לְגַנּוּ וַיֹּאכְל פְּרִי מִגְּדֵי. רַבִּי אַבְהוּ אָמַר, כַּמָּה יֵשׁ לְאָדָם לְהַרְהֵר בְּמַעֲשָׂיו, וְלִפְקוֹד אוֹתָם בְּכָל יוֹם, הוֹאִיל וְנָתַן בּוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִשְׁמָה טְהוֹרָה, לְדַעַת וְלַהֲפִיר לְבוֹרָאוֹ, וְלַהֲסַתְפַּל בְּנַפְלְאוֹתָיו שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּכָל יוֹם וַיּוֹם.

וְמַה שִׁיַּצָּא מֵהֶם הִנְיָחוּ לְאָדָם לְקַרְוֵא לְהֶם שְׁמוֹת. אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה, כָּל מַה שֶׁהוֹצִיאוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, אָדָם הִרְאִישׁוֹן קָרָא לְהֶם שְׁמוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (ש"ס) וַיִּקְרָא הָאָדָם שְׁמוֹת לְכָל הַבְּהֵמָה וְלַעֹף הַשָּׁמַיִם וְלִכְל חַיַּת הַשָּׂדֶה. וְלִכְל חַיַּת הַשָּׂדֶה.

פְּרָשָׁה ג'. (ש"ס א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תִּדְשָׁא הָאָרֶץ דְּשָׂא עֵשֶׂב מִזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינּוּ. רַבִּי יִצְחָק פִּתַּח, (שירד) עוֹרֵי צְפוֹן וּבּוֹאֵי תִימָן הִפִּיחֵי גַנִּי יִזְלוּ בְּשִׁמּוֹי יָבֵא דוּדֵי לְגַנּוּ וַיֹּאכְל פְּרִי מִגְּדֵי. רַבִּי אַבְהוּ אָמַר, כַּמָּה יֵשׁ לְאָדָם לְהַרְהֵר בְּמַעֲשָׂיו וְלִפְקוֹד אוֹתָם בְּכָל יוֹם, הוֹאִיל וְנָתַן בּוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה בְּכָל יוֹם וַיּוֹם.

וְלִכְל חַיַּת הַשָּׂדֶה. וְלִכְל חַיַּת הַשָּׂדֶה. פְּרָשָׁה ג'. (ש"ס א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תִּדְשָׁא הָאָרֶץ דְּשָׂא עֵשֶׂב מִזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינּוּ. רַבִּי יִצְחָק פִּתַּח, (שירד) עוֹרֵי צְפוֹן וּבּוֹאֵי תִימָן הִפִּיחֵי גַנִּי יִזְלוּ בְּשִׁמּוֹי יָבֵא דוּדֵי לְגַנּוּ וַיֹּאכְל פְּרִי מִגְּדֵי. רַבִּי אַבְהוּ אָמַר, כַּמָּה יֵשׁ לְאָדָם לְהַרְהֵר בְּמַעֲשָׂיו וְלִפְקוֹד אוֹתָם בְּכָל יוֹם, הוֹאִיל וְנָתַן בּוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה בְּכָל יוֹם וַיּוֹם.

וְשָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אַרְבַּע רוּחוֹת מְנַשְּׁבוֹת בְּכָל יוֹם מֵאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם. רוּחַ מְזֻרְחַ מְנַשְּׁבַת מֵהַבְּקָר וְעַד חֲצֵי הַיּוֹם, וְיוֹצְאִים עִמָּהּ מְאוּצָר הַחֲמֻדָּה הַהוּא. שְׁשָׁנִינוּ, אוֹצֵר יֵשׁ לְמַעְלָה בְּשַׁעֲרֵי הַמְּזֻרְחַ וְחֲמֻדָּה שָׁמוּ, וְיֵשׁ בּוֹ שְׁלֹשַׁת אֲלָפִים וְשִׁבְעִים וְחֲמִשׁ רוּחוֹת שֶׁל רְפוּאָה לְעוֹלָם.

וְהֵינּוּ שְׁשָׁנִינוּ בְּמִשְׁנֵה שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, (שְׁאֵמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, מִהוּ) מֵה שְׁפָתוֹב בְּקָר לֹא עֲבוֹת, כְּשֶׁהוּא בְּקָר, מִי שֵׁישׁ לוֹ מַחְלוֹת וְחֲלִיִּים, אֵינּוּ נִלְפָד בְּעֲבוֹת.

וּמִשּׁוּם כֵּן אָמַר רַבִּין יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, יֵשׁ מְלֶאֶךְ מְמֻנָּה מֵהַבְּקָר וְעַד חֲצֵי הַיּוֹם בְּאוֹתָהּ רוּחַ שְׁבָאָה מִמְּזֻרְחַ, וּמִכְאֵל שָׁמוּ, שֶׁהוּא מְמֻנָּה לְצַד מְזֻרְחַ. וְאָמַר רַבִּין יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, הוּא מִכְאֵל, שְׁפָתוֹב בּוֹ הִנֵּה מְלֶאכִי יִלְךְ לְפָנָיִךְ. בְּהַשְׁגָּחָה תִּמְצָא, מִכְאֵל - מְלֶאכִי, וְזֵהוּ שְׁאֵמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִשְׁהַ הִנֵּה מְלֶאכִי יִלְךְ לְפָנָיִךְ, כְּלוֹמֵר, הִנֵּה מִכְאֵל יִלְךְ לְפָנָיִךְ.

וְשָׁנִינוּ, כְּשֶׁרוּחַ מְזֻרְחַ מִתְעוֹרֵר לְצֵאת לְעוֹלָם, מִי שֶׁהוּלָךְ בְּדֶרֶךְ וַיִּכְנֹן רוּחוֹ לְעֵגֹן הַזֶּה, כָּל בְּרָכָה שְׁמִכְרִכִּים אוֹתוֹ, מִתְקַיֶּמֶת בְּשַׁעֲהַ הַהִיא, וְיִהְיֶה שְׁמַח כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם.

רוּחַ מְעַרְבַ מְנַשְּׁבַת מִחֲצֵי הַיּוֹם עַד הַלֵּילָה, עַד הַלֵּילָה, וְיוֹצְאִים עִמָּהּ מְאוּצָר מְעִין אַרְבַּע מְאוֹת וְשִׁשִּׁים וְחֲמִשׁ רוּחוֹת לְהַפְרִיחַ עֲשָׂבִים וְאֵילָנוֹת וַיְבַלְיִם. וְלִמְדֵנוּ, מְלֶאֶךְ מְמֻנָּה מִחֲצֵי הַיּוֹם עַד הַלֵּילָה, וּרְפָאֵל שָׁמוּ, וְהוּא מְמֻנָּה לְצַד מְעַרְבַ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶּן פִּזִּי, אִם כֵּן, קָשְׁיָא יֵשׁ כָּאֵן, שְׁהָרִי שְׁנִינוּ, הַמְּלֶאֶךְ הַמְּמֻנָּה עַל הַרְפוּאָה

וְתֵאנָא, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אַרְבַּע רוּחוֹת מְנַשְּׁבוֹת בְּכָל יוֹם, מֵאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם. רוּחַ מְזֻרְחַ מְנַשְּׁבַת מֵהַבְּקָר וְעַד חֲצֵי הַיּוֹם. וְנִפְקִי עִמָּיהָ מֵהַהוּא אוֹצֵר הַחֲמֻדָּה. דְּתַנֵּן, אוֹצֵר יֵשׁ לְמַעְלָה בְּשַׁעֲרֵי מְזֻרְחַ, וְחֲמֻדָּה שָׁמוּ. וְיֵשׁ בּוֹ שְׁלֹשַׁת אֲלָפִים וְשִׁבְעִים וְחֲמִשׁ רוּחוֹת דְּאֶסְווֹתָא לְעֵלְמָא.

וְהֵינּוּ דְּתַנֵּן בְּמִתְנִיתָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, (דְּאָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מֵאִי) דְּכִתִּיב, (ש"ב כג ד) בְּקָר לֹא עֲבוֹת, כְּלוֹמֵר כְּשֶׁהוּא בְּקָר, מֵאֵן דְּאִית לִיה מְרַעִין וְחֲלִיִּים, אֵינּוּ נִלְפָד בְּעֲבוֹת.

וּבְגִין דָּא אָמַר רַבִּין יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, יֵשׁ מְלֶאֶךְ מְמֻנָּה, מֵהַבְּקָר וְעַד חֲצֵי הַיּוֹם, בְּהַהוּא רוּחָא דְּאֵתִי מִמְּזֻרְחַ, וּמִכְאֵל שָׁמוּ, שֶׁהוּא מְמֻנָּה לְצַד מְזֻרְחַ. וְאָמַר רַבִּין יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי הוּא מִכְאֵל, דְּכִתִּיב בֵּיה (שְׁמוֹת ל"ב ל"ד) הִנֵּה מְלֶאכִי יִלְךְ לְפָנָיִךְ. בְּאֶשְׁגָּחוֹתָא תִּשְׁבַּח, מִכְאֵל מְלֶאכִי. וְדָא הוּא דְּאָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִשְׁהַ, הִנֵּה מְלֶאכִי יִלְךְ לְפָנָיִךְ. כְּלוֹמֵר, הִנֵּה מִכְאֵל יִלְךְ לְפָנָיִךְ.

וְתֵאנָא, כְּשֶׁרוּחַ מְזֻרְחַ מִתְעוֹרֵר לְצֵאת לְעוֹלָם, מֵאֵן דְּאֵזִיל בְּאוֹרְחָא, וַיִּכְוִין רוּחִיהָ לְהֵאֵי עֲנִינָא. כָּל בְּרַפְתָּא דְּבִרְכִין (דף י"ב ע"ב) לִיה, מִתְקַיֶּמָא בְּהֵיא שְׁעֵתָא. וַיְהִי חֲדִי כָּל הַהוּא יוֹמָא.

רוּחַ מְעַרְבַ, מְנַשְּׁבַת מִחֲצֵי הַיּוֹם עַד הַלֵּילָה, וְנִפְקִי עִמָּיהָ מְאוּצָר מְעִין, אַרְבַּע מְאוֹת וְשִׁשִּׁים וְחֲמִשׁ רוּחוֹת, לְאַפְרָחָא עֲשָׂבִים וְאֵילָנִים וַיְבַלְיִם. וְתֵאנָא, מְלֶאֶךְ מְמֻנָּה מִחֲצֵי הַיּוֹם עַד הַלֵּילָה, וּרְפָאֵל שָׁמִיהָ, וְהוּא מְמֻנָּה לְצַד מְעַרְבַ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶּן פִּזִּי, אִם כֵּן קוֹשְׁיָא אִיכָא

הָכָא, דְּהָא תַּנִּינָן מְלֶאֶךְ הַמְּמֻנָּה עַל הַרְפוּאָה, רְפָאֵל שָׁמוּ, וְאִמְרַת

רפאל שמו, ואמרת שהרפואה
באה ממזרח, ומיכאל הממנה
עליה?

בא תשמע, אמר רבן יוחנן בן
זכאי, כל מעשי הקדוש ברוך הוא
לבני אדם כדי שיפירו אותו
שהוא מכה והוא מרפא, ולא
ישימו אנשים לבם למלאך ולא
לגדול, ומשום כך מחליף עינים
וזמנים, שלא יאמרו מלאך פלוני
עשה לו את זה, אלא הכל בידו.
ולפיכך מחליף רוחות, עד
שיתפללו לפניו וישובו, ואז
יפקד את הרפואה לשרות עליו,
ואתו מלאך שנפקד על הרפואה,
עושה מה שנצטווה מרצון
אדוניו.

וכא ראה את רחמנותו של
הקדוש ברוך הוא, שלא מכה את
האדם עד שיעלה את מעשיו
במשקל בבית הדין שלמעלה,
והוא שהתמנה על הדין, הוא
מיכאל. ורחמנותו של הקדוש
ברוך הוא, שאף על גב שבגללו
מגיע לו דין בידו בדין, מגיע לו
רוח של רפואה בכל יום, עד
שיכשיר אדם את מעשיו וישוב
מהם לפני רבונו, ואז משדר לו
רפואה על ידי אותו השליח
שממנה עליו.

רוח דרום מנשבת מראשית
הלילה עד חצי הלילה, ויוצאים
עמה מאוצר החמדה ההוא
מאתים ושבעים וחמש רוחות,
לדשן את הארץ ולחמם את הקר,
ומלאך ממנה עליו, ואוריאל
שמו, והוא ממנה לצד דרום
ברוח ההיא, ואותה רוח כבדה
על החולים ודוחקים בו, והוא
טוב לעולם. ולמדנו, באותו זמן
דנים את הרשעים באש הגיהנם,
וכל העולים שוכבים והזנים
בשנה, ואין מי שמתפלל עליהם.

דאסוותא אתי ממזרח, ומיכאל ממונה עליו.
תא שמע, אמר רבן יוחנן בן זכאי, כל
עובדוהי דקודשא בריך הוא גבי בני
נשא, מטול דישתמודעון ליה, דהוא מחי,
והוא מסי, ולא ישוין בני נשא לבייהו
למלאכא, ולא לרבבנא. ובגין כך מחליף
עידין וזמנין, דלא יימרון מלאכא פלוני עבד
ליה האי, אלא כולא בידיה.

ולפיכך מחליף רוחין, עד דיצלו קמיה,
ויתובון. וכדין פקיד לאסוותא
למשרי עלוהי, וההוא מלאכא דאתפקד על
אסוותא, עביד מה דאתפקד, מרעותיה
דמריה.

ותא חזי, רחמנותא דקודשא בריך הוא, דלא
מחי לבר נש, עד דסלקי עובדוהי
במתקלא בבי דינא דלעילא, וההוא דאתמני
על דינא הוא מיכאל. ורחמנותא דקודשא
ברוך הוא, דאף על גב דבגיניה מטא ליה
דינא בידיה, בדינא. ממטי ליה רוחא
דאסוותא בכל יומא, עד דיקשר אינש
עובדוהי, ויתוב מנייהו קמי מאריה, וכדין
משדר ליה אסוותא על ידוהי דההוא שליחא
דממנא עלוהי.

רוח דרום מנשבת מרישא דליליא עד פלגות
ליליא, ונפקו עמיה מההוא אוצר
החמדה, מאתן ושבעין וחמש רוחין, לדשנא
ארעא, ולחממא קרירותא. ומלאך ממונה
עליו, ואוריאל שמייה, והוא ממונה לצד
דרום, בההוא רוחא. וההוא רוחא כבדא על
בני מרעין, ודחקין ביה, והוא טב לעלמא.
ותאנא, בההוא זמנא דיינין לחייבא בנורא
דגיהנם, וכל עלמא שכבין, והזנים בשינתא,
ולית מאן דמצלי עליהון.

רוח צפון מנשבת מחצי הלילה עד הבקר. ותאנא, תלת מאה אלפין רוחין ועלעולין אתיין עמיה, והוא קשה מבלהון לכולא. וטב לבני מרעין, מסגיאות קרירותא לחמימותא סגיא די בהון.

רוח צפון מנשבת מחצי הלילה עד הבקר. ולמדנו, שלש מאות אלף רוחות וסערות באים עמה, והיא קשה מכלם לכל, וטוב לחולים מרב הקר שלהם, בעבור החם הרב שבהם.

ותאנא, אמר רבי שמעון בן יוחאי ביה שענתא, נפק קודשא בריה הוא מאינון עלמין סגיאי דכסיף בהו, ואתי לאשתעשעא עם צדיקיא בגנתא דעדן, וקל פרוזא פריז קדמוהי, ואמר, (שה"ש ד טז) עורי צפון ובואי תימן. פלומר עורי רוח צפון, ואיתער למיתי לעלמא ולאפחא בבוסמיא דעדן. הדיא הוא דכתיב, הפיחי גני יזלו בשמי.

ולמדנו, אמר רבי שמעון בן יוחאי, באותה שעה יוצא הקדוש ברוך הוא מאותם עלמות רבים שפוסף בהם, וכא להשתעשע עם הצדיקים בגן עדן, וקול הפרוז מכריז לפניו ואומר: עורי צפון ובואי תימן. פלומר, עורי רוח צפון והתעורי לבא לעולם ולהפיח בפשמים של העדן. זהו שכתוב (שיר ד) הפיחי גני יזלו בשמי.

ותאנא בזמן שרוח צפון מנשבת בחצי הלילה, והקדוש ברוך הוא נכנס בגן עדן, כל הפשמים, וכל האילנות שבגן עדן, עולים ריחם, ומזמרים לפניו. דכתיב, (דה"א טז) אז ירננו עצי היער מלפני ה'. אמר רבי שמעון האי יער, כמה דאת אמר (שה"ש ח א) אכלתי יערי עם דבשי.

שלמדנו, בזמן שרוח צפון מנשבת בחצי הלילה והקדוש ברוך הוא נכנס בגן עדן, כל הפשמים וכל האילנות שבגן עדן עולים ריחם ומזמרים לפניו, שכתוב אז ירננו עצי היער מלפני ה'. אמר רבי שמעון, היער הזה, כמו שנאמר (שם ח) אכלתי יערי עם דבשי.

וכר הצדיקים כלם נהנין מזיו אספקלריא של מעלה, וניזונין ממנו, ומזמרין לפני יוצרם בגן עדן. זהו שכתוב (שם ד) יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו. אמר רבי מנחם, מה זה יאכל? היעלה על דעתך שהקדוש ברוך הוא יאכל? לא כן! אלא כמי שאומר, יבא שליט הבית - ויאכל האורת. כן כתוב יבא דודי לגנו, פלומר, כשיבא דודי לגנו, יאכל הממתין לו, ואיזהו פרי מגדיו? הם הצדיקים, שהם פרי מגדיו של הקדוש ברוך הוא.

וכר הצדיקים כלם נהנין מזיו אספקלריא של מעלה וניזונין ממנו, ומזמרין לפני יוצרם בגן עדן. זהו שכתוב (שם ד) יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו. אמר רבי מנחם, מה זה יאכל? היעלה על דעתך שהקדוש ברוך הוא יאכל? לא כן! אלא כמי שאומר, יבא שליט הבית - ויאכל האורת. כן כתוב יבא דודי לגנו, פלומר, כשיבא דודי לגנו, יאכל הממתין לו, ואיזהו פרי מגדיו? הם הצדיקים, שהם פרי מגדיו של הקדוש ברוך הוא.

תנו רבנן, פשמתחיל רוח צפון לנשב, כל השמים, וכל הרקיעים, וחיית הקדש, והאופנים, וכל צבא השמים,

שנו רבותינו, פשמתחילה רוח צפון לנשב, כל השמים וכל הרקיעים וחיית הקדש והאופנים

וכל צבא השמים, כלם
מזדעזעים ומתחלחלים, ופוצחים
רנה ושכחה, למי שאמר והיה העולם,
עד שנכנס עם הצדיקים בגן עדן, וזהו
בחצות הלילה.

אמר רב יהודה אמר רב, מי
שנשמה קדושה יש בו, ושומע
קול התרנגול קורא בחצות
הלילה, שאמר רב יהודה,
בחצות הלילה, כשנכנס הקדוש
ברוך הוא בגן עדן, זיק של איש
יוצא מבין גלגלי החיות והולך
בכל העולם ונוגע תחת כנפי
התרנגול, ובאותה השעה,
ביראה מקיש את כנפיו זו עם
זו וקורא, וזהו בחצות הלילה.
וכי שיש לו השכל בלבו
ויתעורר ויקום להתעסק בתורה,
הולך קולו ונשמע בגן עדן,
ומקשיב הקדוש ברוך הוא,
והצדיקים אומרים לו: רבון
העולם, מי הוא זה? והוא משיב
ואומר: פלוני והנשמה הקדושה
שיש בו עוסק בתורה, הקשיבו
לכם, שנה נוח לפניי מכל שירה
ותשפחת שאומרים למעלה.

זהו שכתוב (שם) היושבת בגנים.
כלומר, נשמה קדושה שאת
יושבת בעולם ההוא בין גנות
וטנוף, ואת עוסקת בתורה -
בשעה הזו החברים מקשיבים
לקולך, שהוא ערב. והואיל וכן,
השמיעי והרימי קולך בתורתך,
ואתן לך שכר חסד בעולם הבא.
אמר רבי תנחום, בא וראה, דוד
היה מפיר אותה השעה,
ששנינו, כנור היה תלוי למעלה
ממטתו של דוד, וכשהיה חצות
הלילה, רוח צפונית באה
ומנשבת בו, ומיד היה קם
ומתגבר בשירות ותשבחות,
שכתוב (תהלים נז) עזרה כבודי
עזרה הנבל וכנור אעירה שחר.

כלם מזדעזעים ומתחלחלים, ופוצחים רנה
ושכחה, למי שאמר והיה העולם, עד שנכנס
עם הצדיקים בגן עדן, וזהו בחצות הלילה.

אמר רב יהודה אמר רב, האי מאן דנשמתא
קדישא אית ביה, ושמע קל תרנגולא קרי
בפלגות ליליא, דאמר רב יהודה אמר רב,
בפלגות ליליא, כד עייל קודשא בריך הוא
בגנתא דעדן, זיקא דאשא נפיק מבין גלגלי
חיותא, ואזיל בכל עלמא, ונוגע תחות גדפוהי
דתרנגולא, ובההיא שעתא, בדחילו מקיש
גדפוי דא עם דא, וקארי, ודא הוא בפלגות
ליליא.

ומאן דאית ליה סוכלתנו בלבוי, ויתער ויקום
לאתעסקא באורייתא, אזיל קליה
ואשתמע בגנתא דעדן, ואצית קודשא בריך
הוא. וצדיקיא אמרין ליה, מארי עלמא. מאן
הוא דא. והוא אתיב ואמר פלניא, ונשמתא
קדישא דאית ביה, לעי באורייתא, אציתו
פולכו, דהאי ניחא קדמאי, מפל שירתא
ותושבחתא, דאמרין לעילא.

הדא הוא דכתיב, (שה"ש ח יג) היושבת בגנים.
כלומר, נשמתא קדישא דאת יתבא
בההוא עלמא, בין גנותא וטנופא, ואת עסקת
באורייתא. בשעתא דא, חברים מקשיבים
לקולך, שהוא ערב. והואיל וכן, השמיעי
והרימי קולך בתורתך, ואתן לך שכר חסד
בעולם הבא.

אמר רבי תנחום, בא וראה, דוד הוה ידע ההיא
שעתא. דתנו, כנור היה תלוי למעלה
ממטתו של דוד, וכשהיה חצות לילה, רוח
צפונית באה ומנשבת בו, ומיד היה קם ומתגבר
בשירות ותשבחות. דכתיב (תהלים נז ט) עזרה כבודי
עזרה הנבל וכנור אעירה שחר.

אמר רבי זירא, מנא לן דרוח צפונית מנשבת
בכנור. אמר רבי יצחק, מהכא, כתיב
הכא עורה כבודי, וכתוב שם עורי צפון. מה
צפון. מה להלן צפון, אף כאן צפון. והו
צייתין ליה בכל ליליא, קודשא בריך הוא,
וכל צדיקיא די בגנתא דעדן, וזה הוא פחצי
הלילה.

התנו רבנן, עשה הקדוש ברוך הוא גן עדן
למטה בארץ, והוא מכיוון פנגד פסא
הפכוד, ופרוכת, הקרח הנורא. ותאנא, מקום
ידוע יש עליו, אשר לא שלטא בו עין נביא
לראות, לא במחזה, ולא במראה, ועדן שמו,
(דף יח ע"א) דכתיב (ישעיה סד ג) עין לא ראתה אלהים
זולתך.
ואמר רבי שמעון, מאותו עדן
שלמעה, ממנו נזון אותו הגן
שלמטה הימנו, ומתדשנים משם
כל האילנות וכל היבולים וכל
הצמחים שבגן.

ואמר רבי שמעון, שלש פעמים
בכל יום מנטף אותו עדן שלמטה
מעל הגן מפל הריחות הטובים
והזוהרים העליונים והנאות
וכסופים, ומקריח ההוא והפסוף
וההנאה שיורד עליו, נזון ממנו
כל העולם.

ואמר רבי שמעון, אמר רבי
כשאמר הקדוש ברוך הוא תדשא
הארץ דשא, מיד הצמיחה הארץ
כל היבולים וכל הדשאים וכל
האילנות שבגן עדן בתחלה,
ואחר כך הצמיחה לכל העולם.
ואמר רבי יהודה, הארץ הצמיחה
לכל העולם, והקדוש ברוך הוא
הצמיח את הגן עדן, זהו שכתוב
(בראשית ב ח) ויטע ה' אלהים גן
בעדן מקדם.

ואמר רבי שמעון, הארץ הצמיחה
הפל, והקדוש ברוך הוא בבר את
פל המעלה מהם ושתל אותם בגן

אמר רבי זירא, מנא לן דרוח צפונית מנשבת
בכנור. אמר רבי יצחק, מהכא, כתיב
הכא עורה כבודי, וכתוב הָתָם (שה"ש ד טו) עורי
צפון. מה להלן צפון, אף כאן צפון. והו
צייתין ליה בכל ליליא, קודשא בריך הוא,
וכל צדיקיא די בגנתא דעדן, וזה הוא פחצי
הלילה.

התנו רבנן, עשה הקדוש ברוך הוא גן עדן
למטה בארץ, והוא מכיוון פנגד פסא
הפכוד, ופרוכת, הקרח הנורא. ותאנא, מקום
ידוע יש עליו, אשר לא שלטא בו עין נביא
לראות, לא במחזה, ולא במראה, ועדן שמו,
(דף יח ע"א) דכתיב (ישעיה סד ג) עין לא ראתה אלהים
זולתך.

ואמר רבי שמעון, מאותו עדן שלמעה, ממנו
נזון אותו הגן שלמטה הימנו,
ומתדשנים משם כל האילנות וכל היבולים,
וכל הצמחים שבגן.

ואמר רבי שמעון, שלשה פעמים בכל יום,
מנטף אותו עדן שלמעה מעל הגן,
מפל ריחין טבין, וזהרין עלאין, והנאות
וכסופין, ומההוא ריחא וכסופא והנאות
דנחית עלוהי, מתזן פל עלמא מיניה.

ותאנא, אמר רבי שמעון כשאמר הקדוש
ברוך הוא תדשא הארץ דשא, מיד
הצמיחה הארץ פל יבולין, וכל דשאים, וכל
אילנות שבגן עדן בתחלה. ואחר כך הצמיחה
לכל העולם. ואמר רבי יהודה, הארץ הצמיחה
לכל העולם, והקדוש ברוך הוא הצמיח לגן
עדן. הדא הוא דכתיב, ויטע ה' אלהים גן
בעדן מקדם.

אמר רבי שמעון, הארץ הצמיחה הפל,
וקודשא בריך הוא בירר פל דמעלי מנייהו, ושתלן בגן עדן. וממה

ואמר רבי שמעון, הארץ הצמיחה הפל,
וקודשא בריך הוא בירר פל דמעלי מנייהו, ושתלן בגן עדן. וממה

עָדָן, וּמִמָּה שִׁיּוֹרֵד מֵעֵדָן כָּל־
נְזוּנִים. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (תהלים כז)
יִשָּׁבְעוּ עֲצֵי ה' אֲרָזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר
נָטַע אֲשֶׁר שָׁם צַפְרִים יִקְנְנוּ. מִי
הֵם הַצַּפְרִים? אֵלֵינוּ הֵם הַצַּדִּיקִים,
שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עָשָׂה לָהֶם
כְּנָפִים כַּצַּפְרִים לְהִתְעוֹפֵף לְמַעַל
בְּמַדְעַ וְהִשְׁכֵּל, וְלְהַעֲלוֹתָם
לְמָקוֹם הַהוּא שְׁגָנוּ לָהֶם, שְׁכָתוֹב
בּו (ישעיה סד א) עֵינַי לֹא רָאִיתָ
אֱלֹהִים זוֹלָתְךָ יַעֲשֶׂה לְמַחְכָּה לּוֹ.
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הוֹלִידָה הָאָרֶץ
דְּשָׂאִים הַמְּגַדְלִים לְאַחַר כֵּן
וְצוּמְחִים, לַעֲשׂוֹת צִרְף הַעוֹלָם,
וְכָל הַעֲשׂוּבִים שֶׁל רְפוּאָה לְרַפְּאוֹת
בָּהֶם הַבְּרִיּוֹת, כָּל־ס הוֹלִידָה
וְהַצְמִיחָה הָאָרֶץ בְּכַת אַחַת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר שְׁלוֹם, בּו
בַּיּוֹם שֶׁנִּבְרָאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ, בּו
בַּיּוֹם עָשׂוּ כָּל־ס תּוֹלְדוֹתָם וְלֹא
חָסַר מֵהֶם כָּלוּם, מִשְׁמַע שְׁכָתוֹב
(בראשית א) אֱלֹהֵי תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם
וְהָאָרֶץ. וְאִמְתִּי נַעֲשׂוּ תּוֹלְדוֹת
אֵלֵינוּ? בַּיּוֹם עָשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אָרֶץ
וְשָׁמַיִם. דִּיקָא בּו בַּיּוֹם נַעֲשֶׂה כָּל
צִרְכֵי הַעוֹלָם, וְלְאַחַר כֵּן גָּלָה
אוֹתָם בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, וְנִתְּן טַעַם
לְכָל דְּבַר וְדָבָר בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם
שֶׁנִּתְגַּלָּה.

וְכֵן אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, בּו בַּיּוֹם
שֶׁנִּבְרָאת הָאָרֶץ, בּו בַּיּוֹם הוֹלִידָה
וְהַצְמִיחָה כָּל תּוֹלְדוֹתֶיהָ, וְהָיוּ
כָּל־ס גְּנוּזוֹת תַּחְתֵּיהָ, עַד שֶׁאָמַר
לָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא תּוֹצֵא
הָאָרֶץ. תִּבְרָא הָאָרֶץ לֹא נֶאֱמַר,
אֲלֹא תּוֹצֵא הָאָרֶץ, דְּבַר שֶׁהָיָה גְנוּז
בָּהּ, וְהוֹצִיאָה כָּל דְּבַר וְדָבָר
בְּאוֹתָהּ הַטָּבַע הַרְּאוּי לָהּ לְהוֹלִיד
וְלְהוֹרִיעַ מֵהֶם כְּדוּמָה לָהֶם, זֶהוּ
שְׁכָתוֹב לְמִינָהּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כֵּן עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְאָרֶץ, כְּנִקְבָה זו
הַמְּעַבְרָת, וְאַחַר כֵּן מוֹצִיאָה
עֲבָרָה מִמֶּנָּה. כֵּן הֵיטָה הָאָרֶץ -

דְּנִחִית מֵעֵדָן, כָּל־ס נְזוּנִים, הִדָּא הוּא דְכָתִיב
(תהלים קד טז) יִשָּׁבְעוּ עֲצֵי ה' אֲרָזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטַע
אֲשֶׁר שָׁם צַפְרִים יִקְנְנוּ. מֵאֵן אֵינּוֹן צַפְרִים,
אֵלֵינוּ אֵינּוֹן צַדִּיקָא, דִּיקוּדְשָׁא בְרוּךְ הוּא עֲבִיד
לָהּ גְּדַפִּין כַּצַּפְרִין, לְאַתְעוֹפְפָא לְעִילָא,
בְּמַנְדַע וְסוּכְלִתְנּוּ, וְלִסְלָקָא לָהּ לְהִהוּא אַתְר
דְּגָנִיז לְהוֹן, דְכָתִיב בֵּיה (ישעיה סד א) עֵינַי לֹא רָאִיתָ
אֱלֹהִים זוֹלָתְךָ יַעֲשֶׂה לְמַחְכָּה לּוֹ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הוֹלִידָה הָאָרֶץ דְּשָׂאִים
הַמְּגַדְלִים לְאַחַר כֵּן, וְצוּמְחִים, לַעֲשׂוֹת
צִרְף הַעוֹלָם. וְכָל הַעֲשׂוּבִים שֶׁל רְפוּאָה
לְרַפְּאוֹת בָּהֶם הַבְּרִיּוֹת, כָּל־ס הוֹלִידָה וְהַצְמִיחָה
הָאָרֶץ בְּכַת אַחַת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר שְׁלוֹם, בּו בַּיּוֹם שֶׁנִּבְרָאוּ
שָׁמַיִם וָאָרֶץ, בּו בַּיּוֹם עָשׂוּ כָּל־ס
תּוֹלְדוֹתָם. וְלֹא חָסַר מֵהֶם כָּלוּם. מִשְׁמַע
דְכָתִיב, אֱלֹהֵי תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. וְאִמְתִּי
נַעֲשׂוּ תּוֹלְדוֹת אֵלֵינוּ. בַּיּוֹם עָשׂוֹת ה' אֱלֹהִים
אָרֶץ וְשָׁמַיִם. דִּיקָא, בּו בַּיּוֹם נַעֲשֶׂה כָּל צִרְכֵי
הַעוֹלָם. וְלְאַחַר כֵּן גָּלָה אוֹתָם, בְּכָל יוֹם וַיּוֹם.
וְנִתְּן טַעַם לְכָל דְּבַר וְדָבָר בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם
שֶׁנִּתְגַּלָּה.

וְכֵן אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, בּו בַּיּוֹם שֶׁנִּבְרָאת הָאָרֶץ,
בּו בַּיּוֹם הוֹלִידָה וְהַצְמִיחָה כָּל תּוֹלְדוֹתֶיהָ,
וְהָיוּ כָּל־ס גְּנוּזוֹת תַּחְתֵּיהָ, עַד שֶׁאָמַר לָהּ
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא תּוֹצֵא הָאָרֶץ. תִּבְרָא הָאָרֶץ
לֹא נֶאֱמַר, אֲלֹא תּוֹצֵא הָאָרֶץ, דְּבַר שֶׁהָיָה גְנוּז
בָּהּ, וְהוֹצִיאָה כָּל דְּבַר וְדָבָר, בְּאוֹתָהּ הַטָּבַע
הַרְּאוּי לָהּ לְהוֹלִיד וְלְהוֹרִיעַ מֵהֶם כְּדוּמָה לָהֶם,
הִדָּא הוּא דְכָתִיב לְמִינָהּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כֵּן עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְאָרֶץ, כְּנִקְבָה זו הַמְּעַבְרָת, וְאַחַר כֵּן
מוֹצִיאָה עֲבָרָה מִמֶּנָּה. כֵּן הֵיטָה הָאָרֶץ, בְּשַׁעֲה

בְּשֵׁעָה שֶׁנִּבְרָאתָ, נִתְעַבְּרָה
מֵהִי־סוּדוֹת כָּל־ם שֶׁנִּכְנְסוּ בָּהּ, וְהֵם
הוֹצִיאוּ כָּל תּוֹלְדוֹת שְׁלָהּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּמוֹ גִידִים שֶׁל
שְׁלִיָּה שֶׁל אִשָּׁה, שְׁמֵלָאִים מִזְרַעוּ
שֶׁל אָדָם, שֵׁישׁ בּוֹ הִי־סוּדוֹת כָּל־ם,
כֶּף הָאָרֶץ - בּוֹ בִּיּוֹם שֶׁנִּבְרָאתָ, בּוֹ
בִּיּוֹם נִתְעַבְּרָה מִכָּל מַה שֶׁהוֹלִידָה,
שְׁכָתוּב (שם א) בְּרֵאשִׁית בְּרָא
אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ,
וּמִיַּד וְהָאָרֶץ הִיְתָה תְהוֹ וְכִהוּ
וְחֶשֶׁךְ וְרוּחַ, הָרִי בְּכָאן אַרְבַּעַה
יְסוּדוֹת שֶׁהֵם: אֵשׁ מִיַּם רוּחַ חֶשֶׁךְ,
וְאֵלּוֹ הוֹלִידוּ תּוֹלְדוֹתֶיהָ, וּמֵאֵלּוֹ
נִתְיַסְדוּ כָּל־ם, וְכָל הַתּוֹלְדוֹת נִתְהוּוּ
מִכַּחֲוֹת הַלָּלוּ.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, הַבְּצוֹת שֶׁבְּאָרֶץ
מִלְּאִים זֶרַע כְּמוֹ נִקְבָּה מֵאוֹתָם
הַמַּיִם שֶׁלְּמַעְלָה, וּמִתְעַבְּרַת מֵהֵם
כְּנִקְבָּה שֶׁמִּתְעַבְּרַת מִן הַזֶּכֶר.

שָׂאֵר רַבִּי חֲגִי לְרַבִּי דוֹסֶתַאי, אָמַר
לוֹ, הָרִי כְּתוּב וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ (שם)
דְּשָׂא עֵשֶׁב מִזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי
עֵשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ. הָאָרֶץ הוֹצִיָּאָה
אֵילָנוֹת וּפְרוֹת, מַה כְּתוּב לְאַחַר
כֶּף (שם ב) וְכָל שֵׁיחַ הַשָּׂדֶה טָרָם
יְהִיָּה בְּאָרֶץ וְכָל עֵשֶׁב הַשָּׂדֶה טָרָם
יִצְמַח, וּמִשְׁמַע טָרָם כְּתַרְגוּמוֹ?
אָמַר לוֹ, כֶּף הוּא, אֲבָל כַּחוֹת
לְהוֹלִיד בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן לֹא הָיָה
לָהֶם, וּמִפְּנֵי מַה? מִפְּנֵי שֶׁלֹּא
הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ, וְאֵד
לֹא הָיָה שִׁיעֵלָה מִן הָאָרֶץ,
שֶׁאֵלְמֵלֵא הָיָה כֶּף, כָּל כַּחוֹתָם הָיוּ
לְהוֹלִיד וּלְהַצְמִיחַ, אֲבָל מִפְּנֵי זֶה
לֹא הָיָה בְּאָרֶץ הַכַּחַם הַמּוֹלִיד.

רַבִּי יִצְחָק הֵלֵךְ לְרַבִּי זִירָא, נִכְנַס
לְבֵיתוֹ וּמִצָּא שֶׁהָיָה מְטִיל בְּאוֹתוֹ
הַגֶּן. פָּתַח וְאָמַר (שׁוֹפְטִים א) וּבְנֵי
קִינֵי חוֹתָן מִשָּׂה עָלוּ מַעִיר
הַתְּמָרִים. מַה רָאוּ בְנֵי יִתְרוֹ
לְעֵלוֹת מִשָּׁם?

שָׂאֵמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב,
שֶׁקוּלָה הִיְתָה יְרִיחוֹ כְּנִגְדַּת כָּל אָרֶץ

שֶׁנִּבְרָאתָ נִתְעַבְּרָה מֵהִי־סוּדוֹת כָּל־ם שֶׁנִּכְנְסוּ בָּהּ,
וְהֵם הוֹצִיאוּ כָּל תּוֹלְדוֹת שְׁלָהּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק כְּוֹרְדִין שֶׁל שְׁלִיָּה דְאִשָּׁה,
דְּמִלְּיָאן מִן זֶרַע דְּבַר נֶשׁ, דְּאִית בֵּיהּ
הִי־סוּדוֹת כָּל־ם, כֶּף הָאָרֶץ, בּוֹ בִּיּוֹם שֶׁנִּבְרָאתָ,
בּוֹ בִּיּוֹם נִתְעַבְּרָה, מִכָּל מַה שֶׁהוֹלִידָה, דְּכָתִיב
בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ,
וּמִיַּד וְהָאָרֶץ הִיְתָה תְהוֹ וְכִהוּ וְחֶשֶׁךְ וְרוּחַ. הָרִי
בְּכָאן אַרְבַּעַה יְסוּדוֹת, שֶׁהֵם: אֵשׁ. מַיִם. רוּחַ.
חֶשֶׁךְ. וְאֵלּוֹ הוֹלִידוּ כָּל תּוֹלְדוֹתֶיהָ, וּמֵאֵלּוֹ
נִתְיַסְדוּ כוֹל־ם. וְכָל הַתּוֹלְדוֹת נִתְהוּוּ,
מִכַּחוֹת אֵלּוֹ.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, בְּצוֹצִיתָא דְאַרְעָא, מִלְּיָאן
זֶרַע כְּנִקְבָּה, מֵאִינוֹן מִיָּא דְלַעִילָא,
וּמִתְעַבְּרַת מִנִּיְהוּ כְּנִקְבָּא דְמִתְעַבְּרָא מִן
דְּכּוּרָא.

שָׂאֵר רַבִּי חֲגִי לְרַבִּי דוֹסֶתַאי, אָמַר לֵיהּ, הָא
כְּתִיב וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ (שם) דְּשָׂא עֵשֶׁב מִזְרִיעַ
זֶרַע עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ. אַרְעָא אִפִּיקַת
אֵילָנִין וּפְרִירִין, מַה כְּתִיב לְאַחַר כֶּף, וְכָל שֵׁיחַ
הַשָּׂדֶה טָרָם יְהִיָּה בְּאָרֶץ וְכָל עֵשֶׁב הַשָּׂדֶה טָרָם
יִצְמַח, וּמִשְׁמַע טָרָם כְּתַרְגוּמוֹ.

אָמַר לֵיהּ, כֶּף הוּא, אֲבָל כַּחוֹת לְהוֹלִיד בְּאוֹתוֹ
הַזְּמַן לֹא הָיָה לָהֶם. וּמִפְּנֵי מַה, מִפְּנֵי
שֶׁלֹּא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ, וְאֵד לֹא
הָיָה, שִׁיעֵלָה מִן הָאָרֶץ, שֶׁאֵלְמֵלֵא הָיָה כֶּף,
כָּל כַּחוֹתָם הָיוּ לְהוֹלִיד וּלְהַצְמִיחַ. אֲבָל מִפְּנֵי
זֶה לֹא הָיָה בְּאָרֶץ הַכַּחַם הַמּוֹלִיד.

רַבִּי יִצְחָק אָזַל לְגַבֵּי רַבִּי זִירָא. עָאֵל לְבֵיתִיהּ
אִשְׁפַּח דְּהוּה מְטִיל בְּהוּא גִינָא. פָּתַח
וְאָמַר, (שׁוֹפְטִים א) וּבְנֵי קִינֵי חוֹתָן מִשָּׂה עָלוּ מַעִיר
הַתְּמָרִים. מַה חָזוּ בְנֵי יִתְרוֹ לְסַלְקָא מִתְּמָן.
דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, שֶׁקוּלָה הִיְתָה

ישראל מרב התענוגים שהיו בה, שאמר רב יהודה אמר רב, למה נקראת שמה יריחו? על שם הריח. אמרו בני יתרו, אנו צריכים להתעסק בתורה, והתורה אינה צריכה תענוגים, נקום מכאן להר ונתעסק בתורה. אמר רבי זירא, ידעתי על מה התפונת, אלא בני יתרו עד עתה לא היו יודעים תורה, וצריכים את ההר, אבל אנו יודעים בתורה וצריכים צחות ללבון ההלכה. אמר לו, מהו שפתוב ותוצא הארץ דשא? אמר לו, הוציאה הארץ כל התולדות שהיו בה ושהיו גנוזים בה לחוץ, ולא היו בהם פחותם, עד שהמטיר הקדוש ברוך הוא על הארץ ועמדו כל התולדות בכחם השלמה, וכתוב וירא אלהים כי טוב.

פרשה ד': ויאמר אלהים יהי מארת ברקיע השמים להאיר על הארץ. שם שנינו, אמר רבי יצחק בר יעקב, מהו שכתוב (שיר ד) כלף יפה רעיתי ומום אין בך? בא וראה, כשברא הקדוש ברוך הוא את עולמו, עשאו מאותו האור הנאצל מלמעלה, וברא השמים מאותו הרקיע הראשון שהכינו הקדוש ברוך הוא ובראו בתחלה, ואותו הרקיע הוליד כל שאר הרקיעים שנתהוו ממנו.

ואמר רב יהודה אמר רב, אותו הרקיע הוליד כל המאורות מאותו האור שמקבל מלמעלה, וכשברא הקדוש ברוך הוא אותו רקיע, נטל את המאורות, והניחם באותו רקיע הנקרא רקיע השמים, שאותו רקיע נתנהו מן השמים.

אמר רב יהודה אמר רב, הרקיע העליון הוליד השמים אשר תחתיו, והשמים הולידו את

יריחו, כנגד כל ארץ ישראל, מרוב התענוגים שהיו בה. דאמר רב יהודה אמר רב, למה נקראת שמה יריחו, על שם הריח. אמרו בני יתרו, אנו צריכין לאתעסקא באורייתא, ואורייתא אינה צריכה תענוגים, ניקום מכאן לטורא ונתעסק באורייתא.

אמר רבי זירא, ידענא על מה אתפונת, אלא בני יתרו, עד כען לא הוו ידעי אורייתא, וצריכי לטורא. אבל אנא ידענא באורייתא, וצריכנא צחותא לשמעתא.

אמר ליה, מאי דכתיב, ותוצא הארץ דשא. אמר ליה, הוציאה הארץ כל התולדות שהיו בה, ושהיו גנוזים בה, לחוץ. ולא היו בהם פחותם, עד שהמטיר הקדוש ברוך הוא על הארץ, ועמדו כל התולדות בכחם השלימה, וכתיב וירא אלהים כי טוב.

פרשתא ד ויאמר אלהים יהי מארת ברקיע השמים להאיר על הארץ. תמן תנינן, אמר רבי יצחק בר יעקב, מאי דכתיב, כלף יפה רעיתי ומום אין בך, תא חזי, כשברא הקדוש ברוך הוא את עולמו, עשאו מאותו האור הנאצל מלמעלה. וברא השמים מאותו הרקיע הראשון שהכינו הקדוש ברוך הוא ובראו בתחלה. ואותו הרקיע הוליד כל שאר הרקיעים שנתהוו ממנו.

ואמר רב יהודה אמר רב, אותו הרקיע הוליד כל המאורות, מאותו האור שמקבל מלמעלה. וכשברא הקדוש ברוך הוא אותו רקיע, נטל את המאורות, והניחם באותו רקיע, הנקרא רקיע השמים. שאותו הרקיע, נתנהו מן השמים.

אמר רב יהודה אמר רב, הרקיע העליון, הוליד השמים אשר תחתיו. והשמים

הַרְקִיעַ הַזֶּה, וְנִקְרָא רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. וְנִטְלָה הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא אֶת הַמְּאֹרוֹת הַלְלוּ וְנִתְּנָם בּוֹ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (בְּרֵאשִׁית א, יז) וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִים בְּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַמְּאֹרוֹת הַלְלוּ, וְהַנִּיחָם בְּרְקִיעַ הַזֶּה לְהִיּוֹת מְשֻׁלָּה עַל הָאָרֶץ וּלְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם הַבְּרִיּוֹת, וּכְשֶׁבְרָאֵם, נִתְּנוּ אוֹרָם שְׁנֵיהֶם בְּשׂוּהָ. אָמְרָה הַלְּבָנָה, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אֵין לָךְ לְהַתְּנַהֵג (ד) בְּשְׁנֵי כְּתָרִים בְּשׂוּהָ. מָה עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. הַמְּעִיט אֹתָהּ, וְהֵינּוּ הַכִּפְּרָה שֶׁל שְׁעִיר רֹאשׁ חַדָּשׁ, שְׁנֹאֲמַר בּוֹ לַה'.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שְׁנֵינוּ אֶת זֶה וְלֹא הִתְיַשְׁבַּ בְּלִבֵּי הָעֲנִיָּן. כְּשֶׁבָא רַב נַחֲמָן, בָּאוּ וּשְׁאַלוּ אוֹתוֹ. אָמַר כְּמִשְׁמַעוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יִצְחָק, אֵתָּה רוּצָה לְעַבֵּר עַל דְּבָרֵי חֲבֵרִי? שְׁתַּק.

רַבִּי יוֹסִי בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקוֹנִיָּא בָּא לְרֵאוֹת אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן חֲתָנוֹ. יִצְאָה בִּתּוֹ וְלִקְחָה יָדוֹ לְנִשְׁקָא. אָמַר לָהּ: לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עַצְמִךָ מִלְּפָנַי בְּעַלְיָךְ, שֶׁהוּא קְדוֹשׁ. שָׁמַע רַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר: כַּעַת אֲנִי נֹזֵק בְּדָבָר אֶחָד, שֶׁהִיא מְרַגְּלִית יְקָרָה, שְׁנֹאֲמַר עַל הַלְּבָנָה כְּפִי שְׁשֵׁנִינוּ, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לְלִבְנָה לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עַצְמִךָ, שֶׁחֲשָׁבָה הַלְּבָנָה שְׁלָה נִתֵּן הַשְּׁלִטוֹן. אָמַר לוֹ חֲמִיו: אֲנִי כִּךָ שְׁמַעְתִּי וְכִךָ הוּא מִסְתַּדֵּר בְּלִבֵּי, מִשּׁוֹם שֶׁלֹּא אֶעֱבֵר עַל דַּעַת הַחֲבֵרִים.

פִּתְחָה רַבִּי אֶלְעָזָר פִּיּוֹ וְאָמַר, (דְּבָרִים א) אֲשֶׁרִיךְ יִשְׂרָאֵל מִי כְמוֹךָ עִם נוֹשֵׁעַ בְּה' מִגֵּן עֲזָרְךָ וְאֲשֶׁר חָרַב גְּאוֹתְךָ. וְכִי גְּאוֹתֶךָ שֶׁל יִשְׂרָאֵל חָרַב הוּא? לֹא! שֶׁהָיָה הַחָרַב

הוֹלִידוֹ הָאֵי רְקִיעַ, וְנִקְרָא רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. וְנִטְלָה הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא הֵינִי מְאֹרוֹת, וְנִתְּנָם בּוֹ. הֵדָּא הוּא דְכָתִיב, וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִים בְּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הֵינִי מְאֹרוֹת, וְהַנִּיחָם בְּזֶה הָרְקִיעַ, לְהִיּוֹת מְשֻׁלָּה עַל הָאָרֶץ, וּלְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם הַבְּרִיּוֹת, וּכְשֶׁבְרָאֵם, נִתְּנוּ אוֹרָם שְׁנֵיהֶם בְּשׂוּהָ. אָמְרָה הַלְּבָנָה, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אֵין לָךְ לְהַתְּנַהֵג (ד) בְּשְׁנֵי כְּתָרִים בְּשׂוּהָ. מָה עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. הַמְּעִיט אֹתָהּ, וְהֵינּוּ הַכִּפְּרָה שֶׁל שְׁעִיר רֹאשׁ חַדָּשׁ, שְׁנֹאֲמַר בּוֹ לַה'.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּכַמָּה דוּכְתִי תְּנִינָן דָּא, וְלֹא אֲתִישְׁבָּא בְּלִבָּאֵי עֲנִיָּנָא. פִּד אֲתָא רַב נַחֲמָן, אָתוּ וְשִׁילִיָּהּ, אָמַר כְּמִשְׁמַעוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יִצְחָק, אֵתָּה רוּצָה לְעַבֵּר עַל דְּבָרֵי חֲבֵרִי. אֲשֶׁתִּיק.

רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקוֹנִיָּא, אֲתָא לְמַחְמֵי לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, חֲתָנִיהּ, נִפְקָא בְּרַתִּיהּ, וְשָׁקְלָא יְדוּהֵי לְנִשְׁקָא. אָמַר לָהּ, לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עַצְמִךָ מִלְּפָנַי בְּעַלְיָךְ, דְּאִיהוּ קְדִישָׁא. שָׁמַע ר' אֶלְעָזָר, אָמַר כַּעַת אֲנִי נֹזֵק בְּדָבָר אֶחָד, דְּאִיהוּ מְרַגְּלָא יְקִירָא, דְּאִיתְּמַר עַל סִיְהָרָא, כְּדִתְּנִינָן, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לְסִיְהָרָא, לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עַצְמִךָ, דְּחֲשָׁבַת סִיְהָרָא דְלָהּ אֲתִיָּהֵיב שׁוּלְטָנָא. אָמַר לִיהּ חֲמִיו, אֲנִי כִּךָ שְׁמַעְנָא, וְכִךָ הוּא מִתְּסַדֵּר בְּלִבָּאֵי, כְּגִין דְּלֹא אֶעֱבֵר עַל דַּעַתוֹי דְּחֲבֵרִיָּא.

פִּתְחָה רַבִּי אֶלְעָזָר פּוּמִיָּה וְאָמַר, (דְּבָרִים ל"ג כ"ט) אֲשֶׁרִיךְ יִשְׂרָאֵל מִי כְמוֹךָ עִם נוֹשֵׁעַ בְּה' מִגֵּן עֲזָרְךָ וְאֲשֶׁר חָרַב גְּאוֹתְךָ. וְכִי גְּאוֹתֶךָ שֶׁל יִשְׂרָאֵל חָרַב הוּא. לֹא. דְּהָא הַחָרַב לְעִשּׂוֹ

נתנה לעשו, שכתוב (בראשית כז) ועל חרבך תחיה, אבל ישאל לא.

אָרְא כֶּף שְׁמַעְתִּי מֵאַבָּא, שְׂאֵלוּ הֵם תַּלְמִידֵי הַחֲכָמִים, שֶׁשָּׁשׂוּמְעִים דְּבַר וְלֹא מַתִּישֵׁב בְּלִבָּם, שֶׁהֵם נִלְחָמִים זֶה עִם זֶה פְּאוּתָם לוחמי הקרב בחרב, וְרוֹצִים לְהַרְגֵּנָה זֶה אֶת זֶה.

וְדָבָר זֶה שְׂאֵמֵר חֲבֵרְנֵנוּ - כֶּף הוּא, וְכֵן גִּזְרָתִי בְּסוּד הַמִּשְׁנָה שְׁלֵנוּ, שֶׁפֶּאֶשֶׁר בְּרֹא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַשֶּׁמֶשׁ וְאֶת הַלְּבָנָה, גִּזֵּר עַל הַשֶּׁמֶשׁ שִׁיחֲזֹר לְהִיּוֹת שְׁלִטוֹנוּ שֶׁל עֶשָׂו, וְגִזֵּר עַל הַלְּבָנָה לְהִיּוֹת בְּעוֹלָם הַזֶּה שְׁלִטוֹנוּ שֶׁל יַעֲקֹב, וּמִנְּהָ עֲלִיהֶם שְׂרִים חֲזָקִים, עַד שִׁיבֹאוּ שְׁתֵּי הָאֲמוֹת הַלְלוּ.

וְהַשֶּׁר הַהוּא שֶׁהַתְּמַנָּה עַל הַלְּבָנָה, עֲבוּר הָאֵמָה שֶׁל יַעֲקֹב, רִצָּה מִהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שִׁינָתֵן הַשְּׁלִטוֹן לְלִבְנָה בְּעוֹלָם הַזֶּה, כְּלוֹמֵר לְאֵמָה שֶׁל יַעֲקֹב. אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכִי מֵה צְרִיכָה הָאֵמָה שֶׁל יַעֲקֹב, אֲלֵא אֶת הָעוֹלָם הַבָּא, וְלִהְשָׁלִיטִים עַל כָּל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת, אֲבָל בְּעוֹלָם הַזֶּה, לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עֲצָמְךָ וְהַשְׁתַּעֲבָדִי בְּגִלוֹת לִזְכוֹת לְעוֹלָם הַבָּא.

כְּשֶׁבָּאָה הָאֵמָה שֶׁל יַעֲקֹב, הִתְרַעְמוּ לִפְנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל שֶׁנִּטַּל מֵהֶם הַשְּׁלִטוֹן וְנָתַן לְעֶשָׂו. אָמַר לָהֶם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: וְכִי מֵה אַתֶּם צְרִיכִים אֶת שְׁלִטוֹן הָעוֹלָם הַזֶּה? שֶׁהֲרִי אֲנִי עָרַב לְהַשְׁלִיטְכֶם לְעוֹלָם הַבָּא עַל כָּל הָאֲמוֹת, וּמִשּׁוּם כֶּף הַקְּרִיבוּ עָלַי כַּפְּרָה. כְּלוֹמֵר, עַל אוֹתָהּ הַבְּטָחָה שֶׁאֲנִי עָרַב בּוֹ, הַקְּרִיבוּ כַּפְּרָה וְהַתְּעַסְקוּ בַּתּוֹרָה, וְעָלִי לְתַת לָכֶם שְׂכָר טוֹב, וְעָלִי לְהַשְׁלִיט אֶתְכֶם עַל כָּל הָאֲמוֹת, שֶׁעַל כֶּף מַעֲטָתִי אֶת הַיָּרֵחַ בְּעוֹלָם הַזֶּה.

אֲתִיּהִיבָת, דְּכַתִּיב (בראשית כז מ) וְעַל חֲרַבְךָ תַּחֲיֶה. אֲבָל יִשְׂרָאֵל, לָא.

אָרְא הֲכִי שְׁמַעְנָא מֵאַבָּא, דְּאֵלִין אֵינּוּן תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, דְּכַד שְׁמַעִין מְלָה, וְלֹא אֲתִישֵׁב בְּלִבְהוֹן, דְּאֵינּוּן מַגִּיחִין דָּא עִם דָּא, פְּאֵינּוּן דְּמַגִּיחֵי קָרְבָּא בְּחַרְבָּא, וּבְעֵינֵין לְקַטְלָא דָּא לְדָא.

וּמְלָה דָּא דְּאָמַר חֲבֵרְנָא, כֶּף הוּא, וְכֵן גִּזְרָנָא בְּרִזָּא דְּמַתְנִיתָא דִּילָן, דְּכַד בְּרֹא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְשִׁמְשָׁא וּלְסִיְהָרָא, גִּזֵּר עַל שְׁמַשָּׁא, דְּאֲתַחֲזֹר לְמַהוּי שׁוּלְטָנָא דְּעֶשָׂו. וְגִזֵּר עַל סִיְהָרָא, לְמַהוּי בְּעֵלְמָא דִּין, שׁוּלְטָנָא דְּיַעֲקֹב. וּמִנֵּי עֲלִיהוֹן רַבְּרִבִּין תְּקִיפִין, עַד דְּיִיתוּן תְּרִין אוּמִיָּא אֵלִין.

וְתַהוּא רַבְּרִבְנָא, דְּאֲתַמְנִי עַל סִיְהָרָא, בְּגִין אוּמָה דְּיַעֲקֹב, בְּעָא מִן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּיִתִּיבָה שׁוּלְטָנָא לְסִיְהָרָא בְּעֵלְמָא דִּין, כְּלוֹמֵר לְאוּמָה דְּיַעֲקֹב. אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכִי לְמָה בְּעֵינֵי אוּמָה דְּיַעֲקֹב, אֲלֵא לְעֵלְמָא דְּאֲתִי, וּלְשִׁלְטָאָה לְהוּ עַל כָּל אוּמִיָּא. אֲבָל בְּעֵלְמָא דִּין, לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עֲצָמְךָ, וְאֲשְׁתַּעֲבָדִי בְּגִלוֹתָא, לְמִזְפִּי לְעֵלְמָא דְּאֲתִי.

כַּד אֲתִי אוּמָה דְּיַעֲקֹב, אֲתַרְעֵמוּ קַמִּיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל דְּאֲתַנְטַל מִנְּהוֹן שׁוּלְטָנָא, וְאֲתִיּהִיבָת לְעֶשָׂו. אָמַר לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכִי מֵה אַתּוֹן בְּעָאן שׁוּלְטָנָא דְּעֵלְמָא דִּין, דְּהָא אֲנָא עָרַבְאָה לְשִׁלְטָאָה לְכוּ לְעֵלְמָא דְּאֲתִי, עַל כָּל הָאוּמוֹת. וּבְגִין כֶּף הַקְּרִיבוּ עָלַי כַּפְּרָה, כְּלוֹמֵר עַל אוֹתָהּ הַבְּטָחָה שֶׁאֲנִי עָרַב בּוֹ, הַקְּרִיבוּ כַּפְּרָה, וְאֲתַעֲסְקוּ בְּאוּרִייתָא, וְעָלִי לְתַת לָכֶם שְׂכָר טוֹב, וְעָלִי לְהַשְׁלִיט אֶתְכֶם עַל כָּל הָאוּמוֹת, שֶׁעַל כֶּף מַעֲטָתִי אֶת הַיָּרֵחַ בְּעוֹלָם הַזֶּה.

בא רבי יוסי חמוי, ונשקיה ברישיה, קרא
לברתיה ואמר לה, קוזטיפא דנהירוהא,
ובוצינא דאיתפרשא בטבוון, אית גבך, זכא
אנת, וזכאה חולקך, וזכאה היא חולקי
בעלמא דין, דזכינא למחמי כך.

רבי יוחנן אמר, זכו ישראל -
מאיר להם הקדוש ברוך הוא,
ואינם צריכים למאור אחר,
שפתיב (ישעיה ס יט) והיה לה ה' לאור
עולם.

אמר רבי אבהו, ישראל, פיון
שנתחלף להם השלטון, מונים
חשבון ללכנה, שפה נוהגים
ישראל חשבונותיהם. זהו
שפתיב (שיר השירים ד) הנך יפה
רעיתי, מנהיגתי. מן רועה כצאן
יוסף. (שם) ומום אין כך, שלא
נמצא כך חסרון במועדים
ובזמנים.

דבר אחר, הנך יפה רעיתי ומום
אין כך, שנו רבותינו, בארבעה
פרקים בשנה העולם נדון. אמר
רבי אלכסנדראי, וכי לא נדון
האדם אלא לפרקים אלו? והרי
פתיב (איוב ז) ותפקדנו לבקרים
לרגעים תבחננו! ואמר רבי
יצחק, אין לה כל רגע ורגע
שהקדוש ברוך הוא אינו משגיח
באדם בכל מה שהוא עושה,
ושנה כאן, שבארבעה פרקים
בשנה הוא! ?

אמר רבי אלכסנדראי, אני חוזר
בי, שדבר התורה בענין זה, ולא
בענין של אותו דבר של רבותינו.
שהפסוק אמר פקידה ובחינה,
וחכמים אומרים דין. ומשמע
שהקדוש ברוך הוא משגיח בכל
יום ויום בעולם, אבל לדון דין,
רק בארבעה זמנים הללו לדון
את כל העולם.

וכך הדינים הללו, בשביל בני
האדם עושה הקדוש ברוך הוא
דין בעולם. בפסח על התבואה,

אתא ר' יוסי חמוי, ונשקיה ברישיה, קרא
לברתיה ואמר לה, קוזטיפא דנהירוהא,
ובוצינא דאיתפרשא בטבוון, אית גבך, זכא
אנת, וזכאה חולקך, וזכאה היא חולקי
בעלמא דין, דזכינא למחמי כך.

רבי יוחנן אמר, זכו ישראל, נהיר להון
קודשא בריך הוא, ולית אינון צריכין
לבוצינא אחרא, דכתיב (ישעיה ס יט) והיה לה ה'
לאור עולם.

אמר רבי אבהו, ישראל פיון
שנתחלף להו
שולטנא, מונין חושבנא לסיהרא. דבה
מנהגין ישראל חושבנהון. הדא הוא דכתיב,
(שה"ש ד א) הנך יפה רעיתי, מנהיגתי. מן רועה
כצאן יוסף (שם ד ז) ומום אין כך, דלא אשתכח
כך גרעונא מן מועדין וזמנין.

דבר אחר, הנך יפה רעיתי ומום אין כך. תנו
רבנן, בארבעה פרקים בשנה העולם
נידון. אמר רבי אלכסנדראי, וכי לא נידון
האדם אלא לפרקים אלו, והא כתיב (איוב ז יח)
ותפקדנו לבקרים לרגעים תבחננו. ואמר רבי
יצחק, אין לה כל רגע ורגע שאין הקדוש
ברוך הוא משגיח באדם, בכל מה שהוא
עושה. ותנן הכא, דבארבעה פרקין בשנה
הוא.

אמר רבי אלכסנדראי, הדרי בי. דמלה
דאורייתא בעניינא דא. ולא בעניינא
דההוא מלה דרבנן. דפסוקא אמר, פקידה
ובחינה. ורבנן אמרי דינא. ומשמע דקודשא
ברוך הוא משגיח בכל יומא ויומא בעלמא.
אבל מידן דינא, עד ארבעה זמנין אלין, למידן
כל עלמא.

וברהו דינין אלו, בגיניהון דבני נשא עביד
קודשא בריך הוא דינא בעלמא.

בפסח, על התבואה, מאי קא משמע לן. אמר רבי יצחק, על תבואה ממש. דאמר רבי יצחק, בשנה שעברה נתן להם הקדוש ברוך הוא תבואה סיפוקא דעלמא. לא מעשרין ליה בני נשא, ולא יהבי למיכל מניה למספני ולייתמי ולא ארמלתי, פד אתי שתא דא דאין לכל עלמא על ההוא תבואה דהוה בשתא דעברה.

בעצרת דן את העולם, על איזה עון. על עון פירות האילן, שלא המתינו שנות ערלתם, ושלא הניחום בשביעית לעני ולגר. בראש השנה דן כל העולם כלו, גופות בני אדם והנשמות, ופוקד אותם, ודן אותם על כל מה שעשו כל השנה כלה. ותאנא, אפילו צעדיו של אדם נמנין ובאין בדין באותו היום, הדא הוא דכתיב, (שם לא ד) וכל צעדי יספור.

תאני רבי יוסי, שלש פתות נכנסין ליום הדין. פת צדיקים גמורים. פת רשעים גמורים. פת בינונים. וכןגדן שלש פחות באדם. פת הנשמה הקדושה. וכן המתאנה. וכן המניעה. מאי פת המניעה, אמר רבי יהודה, פת המגדלת והמניע את הגוף בכל צרכיו.

רבי יוסי בן פזי אומר, בא וראה רחמנותו של הקדוש ברוך הוא, אף על פי שבית דין של מעלה באין לעמד בדין, ולדון את הבריות, ולהורות לפני הקדוש ברוך הוא זכות וחובה של בני אדם. דתאני ר' יוסי בן פזי, שלש פתות של מלאכי השרת עומדין על הדין ביום ראש השנה. יש מהם שהם מורים זכות לטובה. ויש מהם חובה לרעה. ותא חזי, רחמנותו של הקדוש ברוך הוא, שנתן עצה להנצל מן הדין.

מה משמענו? אמר רבי יצחק, על התבואה ממש. שאמר רבי יצחק, בשנה שעברה נתן להם הקדוש ברוך הוא תבואה, סיפוקם של העולם. לא מעשרין אותו בני אדם ולא נותנים לאכל ממנו לעניים, ליתומים ולא למנות? ! כשבאה השנה הזו, דן את כל העולם על אותה תבואה שהיתה בשנה שעברה. בעצרת דן את העולם על איזה עון? על עון פרות האילן, שלא המתינו שנת ערלתם ושלא הניחום בשביעית לעני ולגר.

בראש השנה דן כל העולם כלו, גופות בני אדם והנשמות, ופוקד אותם, ודן אותם על כל מה שעשו כל השנה כלה. ולמדנו, אפילו צעדיו של אדם נמנים ובאים בדין באותו היום. זהו שכתוב (שם לא) וכל צעדי יספור. שנה רבי יוסי, שלש פתות נכנסים ליום הדין: פת צדיקים גמורים, פת רשעים גמורים, פת בינוניים, וכןגדן שלשה פחות באדם: פת הנשמה הקדושה, וכן המתאנה, וכן המניעה. מהו פת המניעה? אמר רבי יהודה, פת המגדלת והמניע את הגוף בכל צרכיו.

רבי יוסי בן פזי אומר, בא וראה רחמנותו של הקדוש ברוך הוא, אף על פי שבית דין של מעלה באים לעמד בדין ולדון את הבריות ולהורות לפני הקדוש ברוך הוא זכות וחובה של בני אדם, שלמד רבי יוסי בן פזי, שלש פתות של מלאכי השרת עומדים על הדין ביום ראש השנה, יש מהם שהם מורים זכות לטובה, ויש מהם חובה לרעה. ובא וראה, רחמנותו של הקדוש ברוך הוא שנתן עצה להנצל מן הדין.

שְׁלֹמֹדְנוּ, מֵה שְׁכַתוּב (ויקרא כג)
זְכוּרֵן תְּרוּעָה, לֹא מִצְאָנוּ זְכִירָה
לְתְרוּעָה, אֶלֶא מֵה שְׁאָמַר רַבִּי
יוֹסִי, כְּתוּב (במדבר י ט) וְכִי תִבְאוּ
מִלְחָמָה בְּאַרְצְכֶם עַל הַצַּר וְגו' וְהִרְעַתֶּם
וְהִרְעַתֶּם וְגו'. וְזָכַר לְתְרוּעָה זו,
אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הִרְיעוּ
לִפְנֵי בְתְרוּעָה זו, שֶׁהִיא זְכוּרֵן
אוֹתָהּ הַתְּרוּעָה, מִיָּד - וְנוֹשַׁעְתֶּם
מֵאִיְבִיכֶם פְּאוֹתָהּ דְגָמָא.

מֵאִיְבִיכֶם, מִי הֵם? אֱלוֹ הֵם
הַמּוֹרִים חוֹבְתֶם שֶׁל בְּנֵי אָדָם.
שְׁלֹמֹדְנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן,
מִלְּאָכִים יֵשׁ הַמּוֹרִים חוֹבְתֵן שֶׁל
בְּנֵי אָדָם, וּמִלְּאָכִים יֵשׁ הַמּוֹרִים
זְכוּתֶם. וְאֶפְלוּ אֶחָד מִנֵּי אֶלְף
מוֹרָה זְכוּתוֹ, עוֹזְבִים אוֹתוֹ. זֶהוּ
שְׁכַתוּב (איוב לג) אִם יֵשׁ עָלָיו מִלְּאָף
מִלֵּיץ אֶחָד מִנֵּי אֶלְף, וְכַתוּב
אֲחֵרָיו (שם) וַיִּחַנְנוּ וַיֹּאמֶר פְּדַעְהוּ
מִרְדַּת שַׁחַת וְגו'.

וְכִי יֵשׁ מִלְּאָף מִשְׁטֵין זְכוּתוֹ שֶׁל
אָדָם? אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, חֵס
וְחִלְיָה שְׁמִלְאָף מִשְׁטֵין זְכוּתוֹ,
אֶלֶא יֵשׁ מִלְּאָכִים מְמוּנִים לְעֵינַיִן
וְלַהוֹרוֹת בְּחוֹבְתוֹ שֶׁל אָדָם בְּכָל
שַׁעַה שְׁיַעֲבֹר, וְהֵם מוֹרִים אוֹתוֹ
דְּכָר שְׁנַצְטוּוּ.

בְּיוֹצֵא בְּדָבָר, וְכָל צָבָא הַשָּׁמַיִם
עוֹמְד עָלָיו מִימִינוֹ וּמִשְׁמָאלוֹ, מֵה
זֶה עָלָיו? עָלָיו שֶׁל אַחָב, שֶׁהָיוּ
מְעֵינִים בְּדִינוֹ מִימִינוֹ וּמִשְׁמָאלוֹ.
וְכִי יֵשׁ יָמִין וְכוּ? אֱלוֹ מִימִינִים
לְזְכוּתוֹ, וְאֱלוֹ מִשְׁמָאִילִים לְכַף
חוֹבָה.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, מִפְּנֵי
מֵה בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה דִּין הַגּוֹף
וְהַנְּשָׁמָה? מִפְּנֵי שֶׁבוּ נוֹלַד אָדָם
הַרְאָשׁוֹן, וְכוּ בְּיוֹם נַעֲשֶׂה גּוֹף,
וְנִזְרְקָה בּוֹ נְשָׁמָה, וְכוּ בְּיוֹם נִדּוֹן
וְנִקְבַע הַדִּין לְדוֹרוֹת.

וּבְחַג נְדוּנִים עַל שֶׁהֵם מְבַזִּים
בְּנִטְיִלַת יָדִים, וְעַל שֶׁהֵם מְזַלְזְלִים
בְּמִקְוֹאוֹת וּבִטְהוֹרוֹת שֶׁהֵם מֵים,

דְּתַנְיָא מֵאֵי דְכְּתִיב (ויקרא כג כד) זְכוּרֵן תְּרוּעָה לֹא
אֲשַׁפְּחָנָא זְכִירָה (דף יט ע"א) לְתְרוּעָה,
אֶלֶא הָאֵי דְאָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּתִיב (במדבר י ט) וְכִי
תִבְאוּ מִלְחָמָה בְּאַרְצְכֶם עַל הַצַּר וְגו' וְהִרְעַתֶּם
וְגו', וְזָכַר לְתְרוּעָה זו, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
הִרְיעוּ לִפְנֵי בְתְרוּעָה זו, שֶׁהִיא זְכוּרֵן אוֹתָהּ
הַתְּרוּעָה, מִיָּד, וְנוֹשַׁעְתֶּם מֵאִיְבִיכֶם כִּי־הוּא
גְּוֹנָא.

מֵאִיְבִיכֶם מֵאֵן אֵינוֹן, אֱלוֹ הֵם הַמּוֹרִים חוֹבְתֶם
שֶׁל בְּנֵי אָדָם. דְּתַנְיָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן,
מִלְּאָכִים יֵשׁ הַמּוֹרִים חוֹבְתֵן שֶׁל בְּנֵי אָדָם.
וּמִלְּאָכִים יֵשׁ הַמּוֹרִים זְכוּתֵן. וְאֶפְלוּ אֶחָד מִנֵּי
אֶלְף מוֹרָה זְכוּתוֹ, שְׁבָקִין לוֹ. הִדָּא הוּא דְכְּתִיב,
(איוב לג כג) אִם יֵשׁ עָלָיו מִלְּאָף מִלֵּיץ אֶחָד מִנֵּי
אֶלְף. וְכַתִּיב בְּתִרְיָה, (שם לג כד) וַיִּחַנְנוּ וַיֹּאמֶר
פְּדַעְהוּ מִרְדַּת שַׁחַת וְגו'.

וְכִי יֵשׁ מִלְּאָף מִשְׁטֵין זְכוּתוֹ שֶׁל אָדָם, אָמַר
רַבִּי שְׁמַעוֹן, חֵס וְשָׁלוֹם שְׁמִלְאָף מִשְׁטֵין
זְכוּתוֹ. אֶלֶא, יֵשׁ מִלְּאָכִים מְמוּנִים לְעֵינַיִן
וְלַהוֹרוֹת בְּחוֹבְתוֹ שֶׁל אָדָם, בְּכָל שַׁעַה
שְׁיַעֲבֹר, וְהֵם מוֹרִים אוֹתוֹ דְּכָר שְׁנַצְטוּוּ.

בְּיוֹצֵא בְּדָבָר (מ"א כב יט) וְכָל צָבָא הַשָּׁמַיִם עוֹמְד
עָלָיו מִימִינוֹ וּמִשְׁמָאלוֹ. מֵאֵי עָלָיו,
עָלָיו שֶׁל אַחָב. שֶׁהָיוּ מְעֵינִים בְּדִינוֹ. מִימִינוֹ
וּמִשְׁמָאלוֹ, וְכִי יֵשׁ יָמִין וְכוּ, אֶלֶא אֱלוֹ
מִימִינִים לְזְכוּתוֹ, וְאֱלוֹ מִשְׁמָאִילִים לְכַף חוֹבָה.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, מִפְּנֵי מֵה בְּרֵאשׁ
הַשָּׁנָה דִּין הַגּוֹף וְהַנְּשָׁמָה, מִפְּנֵי שֶׁבוּ
נוֹלַד אָדָם הַרְאָשׁוֹן, וְכוּ בְּיוֹם נַעֲשֶׂה גּוֹף,
וְנִזְרְקָה בּוֹ נְשָׁמָה, וְכוּ בְּיוֹם נִדּוֹן וְנִקְבַע הַדִּין
לְדוֹרוֹת.

וּבְחַג נְדוּנִין עַל שֶׁהֵם מְבַזִּים בְּנִטְיִלַת יָדִים,
וְעַל שֶׁהֵם מְזַלְזְלִים בְּמִקְוֹאוֹת וּבִטְהוֹרוֹת

ועל כן נדונים על המים, על ענין המים.

אמר רבי אחא, בארבעה פרקים כמו כן האדם נדון: בו ביום שמהרהר העברה, ובזמן שעושהו, וביום ראש השנה, ובעולם הבא. רבי אבהו אמר, בזמן שעושה העברות, ובזמן שיחלה. שאמר רבי אבהו, פיון שיחלה אדם, מעלים אותו לדין, ובזמן שמת, כשיוצאה נשמתו ממנו, ובעולם הבא.

אמר רבי יהודה, בטחון הצדיקים ושמתם, כשיוצאים מן העולם הזה בכשרון מעשים. וכשפאים לעין בנשמה, אין מוחים בידה. ומה אומרים לה? כלף יפה רעיתי. אמר רבי אבהו, הצדיק אומר את זה על הנשמה שבו, כלף יפה רעיתי, מנהיגתי, שלא הרעתי לך במעשים רעים, שכתוב (שיר ד) ומום אין בך.

דבר אחר, (בראשית א) ויאמר אלהים יהי מארת. למה חסר ו? אמר רבי יהושע בן לוי, תפלת הצדיקים שיצאו מהעולם הזה כדי שלא יתעכב שכם לעולם הבא. שאמר רבי יהושע בן לוי, מה שכתוב (יחזקאל א) דמות כמראה אדם עליו מלמעלה? זו מעלתן של צדיקים שהם למעלה על כל המעלות.

מה זה עליו? אמר רבי יצחק, הוא יעקב, שמעלתו למעלה. זהו שכתוב כמראה אדם. מה משמע? כתוב כאן עליו, וכתוב שם (בראשית לה) ויעל מעליו אלהים.

אמר רבי חייא בר יעקב, אין לך בכל לילה ולילה שאין הפרוז יוצא ואומר: עלו חסידים, באו וברכו ליוצרכם! זהו שכתוב (תהלים קמח) וחסידך יברכוכה. כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו.

שהם מים. ועל כן נדונים על המים, על ענין המים.

אמר רבי אחא, בארבע פרקים כמו כן, האדם נדון. בו ביום שמהרהר העברה. ובזמן שעושהו. וביום ראש השנה. ובעולם הבא. רבי אבהו אמר, בזמן שעושה העבירות. ובזמן שיחלה. דאמר רבי אבהו, פיון שיחלה האדם, סלקין ליה לדינא. ובזמן שמת כשיוצאה נשמתו ממנו. ובעולם הבא.

אמר רבי יהודה, בטחון הצדיקים ושמתם, כשיוצאין מן העולם הזה בכשרון מעשים. וכשפאין לעיין בנשמה, אין מוחין בידה. ומה אומרים לה, (שה"ש ד ד) כלף יפה רעיתי. אמר רבי אבהו, הצדיק אומר זה על הנשמה שבו, כלף יפה רעיתי, מנהיגתי דלא אבאישת לך בעובדין בישין, דכתיב (שם) ומום אין בך.

דבר אחר ויאמר אלהים יהי מארת, למה חסר ו? אמר רבי יהושע בן לוי, תפלת הצדיקים שיצאו מהעולם הזה, כדי שלא יתעכב שכם לעולם הבא. דאמר רבי יהושע בן לוי, מאי דכתיב (יחזקאל א כו) דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. זו מעלתן של צדיקים, שהם למעלה על כל המעלות.

מאי עליו. אמר רבי יצחק, הוא יעקב, שמעלתו למעלה. הדא הוא דכתיב, כמראה אדם. מאי משמע, פתיב הכא עליו, וכתוב התם (בראשית לה ג) ויעל מעליו אלהים.

אמר רבי חייא בר יעקב, אין לך בכל לילה ולילה, שאין הפרוז יוצא ואומר, עלו חסידים, באו וברכו ליוצרכם. הדא הוא דכתיב, (תהלים קמה יב) וחסידך יברכוכה. כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו.

וְלָמָּה, לְהוֹדִיעַ לְבָנֵי הָאָדָם גְּבוּרוֹתָיו וּגּוֹ'.
 תִּנּוּ רַבָּנָן זִימְנָא חֲדָא הָוָה אָזִיל רַבִּי יוֹסִי
 בְּאוֹרְחָא, פָּגַע בֵּיהּ ר' יְרֵמְיָה (נ"א ח"א),
 וְאָזְלוּ בַּחֲדָא. פָּגַעוּ בַּהֵוּא טוֹרָא, וְהָוָה טוֹרָא
 דְּחִיל עֲלֵיהֶן. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי יְרֵמְיָה (נ"א
 ח"א), נִימָא מִלִּי דְאוֹרֵייתָא, וְנִיזִיל.

אָמַר רַבִּי חֵיִיא, בּוֹדַאי דְאִמְרֵי חֲפִימֵי מִתְנִיתָא,
 שְׁמַשָּׁא דְהָוָה לִיעֵקֵב, עַד כַּמָּה לְהוּי דָּא.
 אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֵימָא לָךְ מְלָה דְהָוָה אָמַר
 אָבָא, דְהָהוּא שְׁמַשָּׁא וְנַהוּרָא סְגִיאַה דְהָוָה
 לִיעֵקֵב, גְּנִיזוּ הוּא לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד לְבָא. וְלֹא
 דָּא הוּא שְׁמַשָּׁא דְמִשְׁתַּמְּשִׁין בֵּיהּ בְּנוֹהֵי דְעֵשׂוּ,
 וְאַתְגַּזֵּר דִּישְׁתַּעְבְּדוּן בְּנוֹהֵי דִיעֵקֵב תַּחֲתוֹהֵי.

בֵּיהּ שְׁעֵתָא, הָוָה עֲצִיב יַעֲקֹב, אָמַר מְאָרִי
 עֲלֵמָא, הָא נַהִירוּתָא דִּילִי אֲתִיְהִיבַת
 לְעֵשׂוּ. יִצְאָה בַת קוֹל וְאָמְרָה (ירמיה ל יא) וְאַתָּה
 אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב וּגּוֹ' וְנַהִירוּתָא דִּילָךְ לָךְ
 אֲתַגְנִיז וְלִבְנֵיךָ. אָמַר אוֹרִינָא לִי.

בֵּיהּ שְׁעֵתָא אֲפִיק קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא הוּא
 שְׁמַשָּׁא דְחֵמֵי לֵיהּ יַעֲקֹב, וְלֹא בַר נֶשׁ
 אַחְרָא. הֵדָא הוּא דְכָתִיב (בראשית לב לב) וַיִּזְרַח לִּי
 הַשֶּׁמֶשׁ. אוֹתוֹ הַשֶּׁמֶשׁ שְׁהִיהָ גְנוּז. כַּאֲשֶׁר עָבַר
 אֶת פְּנוּאֵל. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּשֶׁנִּצְחָ שָׂרוּ שָׁל
 עֵשׂוּ. לוֹ מִשְׁמַע וְלֹא לְאַחַר.

וְאַף עַל גַּב דִּיעֵקֵב אֲתַהֲנִי לְמַחֲזִיִּיא דְנִצְחָ
 לְרַבְרָבָא דְעֵשׂוּ, מַה כְּתִיב בֵּיהּ. (שם) וְהוּא
 צוֹלַע עַל יָרְכוּ. אָמַר רַבִּי אַחָא, נַהוּרָא נַהִיר,
 אָבָל לְבֵיהּ הָוָה חֲשׂוּף, עַל גַּפְקֵי יָרְכִיָּה
 דִּישְׁתַּעְבְּדוּן תַּחֲתוֹהֵי דְעֵשׂוּ.

עַד דְּהוּוּ אָזְלִי, שְׁמַעוּ קָל יְנוּקָא בְּטוֹרָא, דְּהָוָה
 אָזִיל וּבְכֵי. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, נִיזִיל גְּבִיָּה דְהָא
 לֹא מִסְתַּפִּינָא. דְּהָא תַּנּוּן לְחַד מִתַּחֲזִי וּמִזִּיק,

יְדַבְּרוּ. וְלָמָּה? לְהוֹדִיעַ לְבָנֵי
 הָאָדָם גְּבוּרוֹתָיו וּגּוֹ'.

שָׁנּוּ רַבּוּתֵינוּ, פְּעַם אַחַת הָיָה
 הוֹלֵךְ רַבִּי יוֹסִי בְּדֶרֶךְ, פָּגַשׁ בּוֹ רַבִּי
 יְרֵמְיָה (ח"א) וְהִלְכוּ כְּאַחַד. פָּגַעוּ
 בְּהָר הַהוּא, וְהָיָה הָהָר מִפְּחִיד
 אוֹתָם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי יְרֵמְיָה
 (ח"א): נִאֲמַר דְּבָרֵי תוֹרָה וְנִלְךְ.

אָמַר רַבִּי חֵיִיא: בּוֹדַאי שְׁאוּמְרִים
 חֲכָמֵי הַמִּשְׁנָה, הַשֶּׁמֶשׁ שְׁהִיהָ
 לִיעֵקֵב, עַד כַּמָּה זֶה יִהְיֶה? אָמַר
 רַבִּי יוֹסִי: אֵמַר לָךְ דְּבַר שְׁהִיָּה
 אָבָא אוֹמֵר, שְׁאוֹתוֹ הַשֶּׁמֶשׁ וְאוֹר
 הָרֶבֶב שְׁהִיָּה לִיעֵקֵב, גְּנוּז הוּא
 לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד לְבָא, וְלֹא זֶה
 הוּא הַשֶּׁמֶשׁ שְׁמִשְׁתַּמְּשִׁים בּוֹ בְּנֵי
 עֵשׂוּ, וְנִגְזֵר שִׁישְׁתַּעְבְּדוּ בְּנֵי יַעֲקֹב
 תַּחֲתָיו.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה הָיָה יַעֲקֹב עֲצוּב.
 אָמַר: רַבּוֹן הַעוֹלָם, הָרִי הָאוֹרָה
 שְׁלִי נִתְּנָה לְעֵשׂוּ. יִצְאָה בַת קוֹל
 וְאָמְרָה: וְאַתָּה אֵל תִּירָא עַבְדֵי
 יַעֲקֹב וּגּוֹ', וְהָאוֹרָה שְׁלָךְ נִגְנְזָה
 לָךְ וְלִבְנֵיךָ. אָמַר: הִרְאִינָה לִי!

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה הוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא אֶת הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁרָאָה
 אוֹתָהּ יַעֲקֹב, וְלֹא אָדָם אַחֵר. זֶהוּ
 שְׁפָתוּב (בראשית לב) וַיִּזְרַח לִּי
 הַשֶּׁמֶשׁ, אוֹתוֹ הַשֶּׁמֶשׁ שְׁהִיהָ גְנוּז,
 כַּאֲשֶׁר עָבַר אֶת פְּנוּאֵל. אָמַר רַבִּי
 יוֹסִי, כְּשֶׁנִּצְחָ שָׂרוּ שָׁל עֵשׂוּ, לוֹ
 מִשְׁמַע וְלֹא לְאַחַר.

וְאַף עַל גַּב שִׁיעֵקֵב נִהְנָה לְרְאוּת
 שְׁנִצְחָ אֶת שָׂרוּ שָׁל עֵשׂוּ, מַה
 כְּתוּב בּוֹ? (שם) וְהוּא צוֹלַע עַל יָרְכוּ.
 אָמַר רַבִּי אַחָא, הָאוֹר הָאִיר, אָבָל
 לְבוֹ הָיָה חֲשׂוּף עַל יוֹצְאֵי יָרְכוּ
 שִׁישְׁתַּעְבְּדוּ תַּחַת עֵשׂוּ.

בְּעוֹד שְׁהִיּוּ הוֹלְכִים, שְׁמַעוּ קוֹל
 תִּינוּקָא בְּהָר שְׁהִיָּה הוֹלֵךְ וּבּוֹכָה.
 אָמַר רַבִּי יוֹסִי: גִּלְף אֵלִיו, שְׁהִירֵי
 אֵינְנוּ מִפְּחִידִים, שְׁהִירֵי שְׁנִינוּ,
 שְׁלֵאֲחַד מִתַּחֲזֵה וּמִזִּיק, לְשָׁנִים

נראה ולא מזיק. הלכו אליו, והתינוק היה בוכה.

בשהגיעו אליו, אמר רבי יוסי: בני רבון העולם אנחנו, של אותו שנקרא שמו אחד על שמים, באותיות שלשה רשומים, בסוד של ארבע. חקוקים על אחד שנים, ונקראים על חיות הקדש. מה הטעם? אמר רבי יוסי פך: שחוששים שמא הוא שד, והם פחדים משמו של רבון העולם הרבה.

באשר אותו הילד שמע את הדבר הזה, השיב ואמר: יהודי אני, וכן בנו של רבי חייא הגדול אני, ואבי היה מלמד אותי פסוקי שיר השירים ופרשת בראשית, ומת אבי, ונבכו אותי הגנבים, וכעת נצילתי מהם וברחתי להר הזה.

בכה רבי יוסי ואמר: אוי שבן בנו של רבי חייא הגדול הולך פך! לקח אותו בידו והלכו. אמר לו רבי יוסי: אמר בני, מה היית לומד עם אביך? אמר: בפרשת יהי מארת ברקיע השמים הייתי לומד. אמר לו: מה היה אביך אומר בפרשה הזו?

פתח אותו תינוק פיו ואמר: (במדבר כא) באר חפרוה שרים פרוה נדיבי העם במחקק במשענתם. למדנו, שלש מתנות טובות נתן הקדוש ברוך הוא לישראל על ידי שלשה רועים אחים - משה, אהרן ומרים. בזכות משה היה המן יורד לישראל, בזכות אהרן היו ענני כבוד הולכים עם ישראל, בזכות מרים היה הבאר הולכת עמם.

מתה מרים - פסקה הבאר. מת אהרן - נטלו ענני כבוד. זהו שפתוב (שם כ) ויראו כל העדה. אל תקרי ויראו אלא וייראו. מתה מרים - פסקה הבאר, מנין לנו?

לתרי מתחזי ולא מזיק. אזלו לגביה, וינוקא הוה בכי.

בד מטו גביה, אמר רבי יוסי, בנוי דמארי עלמא אנן, דההוא דאקרי שמייה חד על תרי, באתווא, תלת רשימין, ברזא דארבע. גליפין על חד תרין, ואתקרי על חיוותא קדישא. מאי טעמא, אמר רבי יוסי הכי, דחיישינן שמא שד הוא, ואינון מסתפו משמיה דמארי עלמא סגי.

ההוא ונוקא פד שמע מלה דא, אתיב ואמר, יודאי אנא, ובר בריה דרבי חייא רבה אנא, והוה אבוי מליף לי פסוקי דשיר השירים, ופרשתא דבראשית. ומית אבוהי, ונבכו לי גנבי, וכען אשתזיבנא מנהון, וערקנא בהאי טורא.

בכה רבי יוסי ואמר, ווי דבר בריה דרבי חייא רבה אזיל פדין. נטליה בידוי ואזלו. אמר ליה רבי יוסי, אימא ברי מה הוית לעי עם אבוך. אמר בפרשת יהי מארת ברקיע השמים הוינא לעי. אמר ליה, מה הוה אמר אבוך בפרשתא דא.

פתח ההוא ונוקא פומיה ואמר (במדבר כח יח), באר חפרוה שרים פרוה נדיבי העם במחוקק במשענתם. תאנא, שלש מתנות טובות נתן הקדוש ברוך הוא לישראל, על ידי שלשה רועים אחים, משה, אהרן, ומרים. בזכות משה, היה המן יורד לישראל. בזכות אהרן, היו ענני כבוד הולכים עם ישראל. בזכות מרים, הייתה הבאר הולכת עמם. (דף יט ע"ב)

מתה מרים, פסקה הבאר. מת אהרן, ניטלו ענני כבוד. הךא הוא דכתיב. (שם כ ט) ויראו כל העדה. אל תקרי ויראו אלא וייראו. מתה מרים פסקה הבאר, מנא לן. דכתיב (שם

שְׁכַתוּב (שם) וַיֵּשֶׁב הָעָם בְּקִדְשׁ וּתְמַת שֵׁם מְרִים, וְכַתוּב אַחֲרָיו וְלֹא הָיָה מִיָּם לְעֵדָה. וּבִזְכוּת מֹשֶׁה חֲזְרוּ שְׁלֹשְׁתָּן. וַהֲוֵה אָבוֹי גְּלִיפִין דְּיוֹקְנֵהוֹן בְּרִקִיעָא, לְאַנְהָרָא זְכוּתֵהוֹן עַל יִשְׂרָאֵל. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, וַיִּתֵּן אֲתָם אֱלֹהִים בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ.

וּמִנָּא לָן דְּתַלְתִּיהוֹן גְּלִיפִין בְּרִקִיעָא, דְּהָא תַנּוּן, בְּכֻלְהוּ כְּתִיב עַל פִּי ה', וּבְמְרִים לֹא כְּתִיב עַל פִּי ה', דְּלֹאוּ אֹרַח אֶרְעָא. אֶלָּא אָמַר אָבוֹי, בְּכֻלְהוּ כְּתִיב שָׁם, (שם) וּתְמַת שֵׁם מְרִים. (שם כ"א כ"ח) וַיִּמַּת שָׁם אֶהְרֹן. (דברים לד ה) וַיִּמַּת שָׁם מֹשֶׁה. כְּתִיב הֲכֹא שָׁם, וְכַתִּיב הֲתָם שָׁם. (שמות לד כ"ח) וַיְהִי שָׁם עִם ה', מַה לְהֵלֶן עִם ה', אֶף כֹּאן עִם ה'. מַה לְהֵלֶן עִם ה', אֶף כֹּאן עִם ה'. שְׁשֻׁנֵינוּ, לְמַה מֵת מֹשֶׁה בְּחֻצָּה לְאָרֶץ? לְהוֹרוֹת שְׂבִיזְכוּתוֹ יִתְקִימוּ מִתִּי מְדַבֵּר. וְאָמַר אָבוֹי: אָמַר מֹשֶׁה לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אֶפְנֵס לְאָרֶץ פְּדִי לְקַיָּים אֶת מִצְוֹתֶיךָ, שְׁהֲרִי כְּתוּב (ויקרא כ"ג) כִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ, (שמות י"ב) וַהֲוֵה כִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ. וְשָׁם הוּא קִיּוּם שֶׁל מִצְוֹתֶיךָ.

אָמַר לוֹ, מַה שְׁהֲזַהְרַת, מְשָׁלִים אוֹתָךְ, וּמַה שְׁיַעֲשׂוּ יִשְׂרָאֵל בְּאָרֶץ הַקְּדוֹשׁ, יְהִי חֲלֻקָּךְ עִמָּהֶם. זְהוּ שְׁכַתוּב (ישעיה נ"ג) לִכְן אֲחַלֵּק לוֹ בְּרַבִּים - אֵלּוּ הַצְּדִיקִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְאֵת עֲצוּמִים יִחַלֵּק שְׁלָל - אֵלּוּ הָאֲבוֹת. וְלָמָּה? תַּחַת אֲשֶׁר הֵעֵרָה לְמוֹת נַפְשׁוֹ.

שְׁאָמַר רַבִּי חֲזִיָּא סְבָא, לֹא מִצְאֵתִי רוּעָה שְׁמִסֵּר נַפְשׁוֹ עַל צִאֲנוּ כְּמֹשֶׁה, שְׁאָמַר (שמות ל"ב) וַעֲתָה אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם וְאִם אֵין מְחַנֵּי נָא מִסְפָּרָךְ אֲשֶׁר כְּתִבְתָּ. מַה זֶה מְחַנֵּי נָא? מִן הָעוֹלָם הָזֶה וּמִן הָעוֹלָם הַבָּא, לְקַיָּים תַּחַת אֲשֶׁר הֵעֵרָה לְמוֹת נַפְשׁוֹ.

כ"א ב) וַיֵּשֶׁב הָעָם בְּקִדְשׁ וּתְמַת שֵׁם מְרִים. וְכַתִּיב בְּתַרְיָה וְלֹא הָיָה מִיָּם לְעֵדָה. וּבִזְכוּת מֹשֶׁה חֲזְרוּ שְׁלֹשְׁתָּן. וַהֲוֵה אָמַר אָבוֹי, תַּלְתִּיהוֹן גְּלִיפִין דְּיוֹקְנֵהוֹן בְּרִקִיעָא, לְאַנְהָרָא זְכוּתֵהוֹן עַל יִשְׂרָאֵל. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, וַיִּתֵּן אֲתָם אֱלֹהִים בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ.

וּמִנָּא לָן דְּתַלְתִּיהוֹן גְּלִיפִין בְּרִקִיעָא, דְּהָא תַנּוּן, בְּכֻלְהוּ כְּתִיב עַל פִּי ה', וּבְמְרִים לֹא כְּתִיב עַל פִּי ה', דְּלֹאוּ אֹרַח אֶרְעָא. אֶלָּא אָמַר אָבוֹי, בְּכֻלְהוּ כְּתִיב שָׁם, (שם) וּתְמַת שֵׁם מְרִים. (שם כ"א כ"ח) וַיִּמַּת שָׁם אֶהְרֹן. (דברים לד ה) וַיִּמַּת שָׁם מֹשֶׁה. כְּתִיב הֲכֹא שָׁם, וְכַתִּיב הֲתָם שָׁם. (שמות לד כ"ח) וַיְהִי שָׁם עִם ה', מַה לְהֵלֶן עִם ה', אֶף כֹּאן עִם ה'.

דְּתַנּוּן, לְמַה מֵת מֹשֶׁה בְּחֻצָּה לְאָרֶץ, לְהוֹרוֹת, דְּבִזְכוּתֵיהּ יִתְקִימוּן מִתִּי מְדַבֵּר. וְאָמַר אָבוֹי, אָמַר מֹשֶׁה לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם אֶפְנֵס לְאָרֶץ לְקַיָּיִמָא פְּקוּדֵיךָ, דְּהָא כְּתִיב (ויקרא כ"ג) כִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ. (שמות י"ב) וַהֲוֵה כִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ. וְתַמְזֵן הוּא קִיּוּמָא דְּפִיקוּדֵיךָ.

אָמַר לִיָּה מַה דְּאַזְהַרַת שְׁלִים לָךְ וּמַה דְּיַעֲבֹדוֹן יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעָא קְדִישָׁא יְהִי חוּלְקָךְ עִמָּהוֹן. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה נ"ג) לִכְן אֲחַלֵּק לוֹ בְּרַבִּים, אֵלּוּ זְפִאִין דְּיִשְׂרָאֵל. וְאֵת עֲצוּמִים יִחַלֵּק שְׁלָל, אֵלּוּ אֲבֹהֵתָא, וְלָמָּה, תַּחַת אֲשֶׁר הֵעֵרָה לְמוֹת נַפְשׁוֹ.

דְּאָמַר רַבִּי חֲזִיָּא סְבָא, לֹא אֲשַׁכְּחָנָא רַעֲיָא דְּמִסֵּר נַפְשִׁיהּ עַל עֲאֲנִיָּה, כְּמֹשֶׁה, (שמות

ל"ב) דְּאָמַר וַעֲתָה אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם וְאִם אֵין מְחַנֵּי נָא מִסְפָּרָךְ אֲשֶׁר כְּתִבְתָּ. מֵאִי מְחַנֵּי נָא, מִן עֲלָמָא דִּין וּמִן עֲלָמָא דְּאַתִּי. לְקַיָּיִמָא תַּחַת אֲשֶׁר הֵעֵרָה לְמוֹת נַפְשׁוֹ.

וְאֵת פֹּשְׁעִים נִמְנָה, שְׁנִקְבַּר עִם מֵתֵי מִדְבָּר, דְּהוּוּ חֲזִיבִין קָמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהוּא חֲטָא רַבִּים נָשָׂא, שְׁלֹא זָז מִשָּׁם עַד שְׁמַחֵל לָהֶם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְלִפְּשָׁעִים יִפְגִּיעַ, שְׁהֲרַבָּה תִּפְלְתוּ עֲלֵיהֶם.

וְעַל כִּדִּין, תִּלְתִּיהוּן גְּלִיפִין לְעִילָא. אֲתָא ר' יוֹסִי וּנְשָׁקִיה, וְאַרְכָּבִיהָ עַל כַּתְפֵיהָ תִּלְת מִלִּין, וְקָרָא עֲלֵיהָ (ישעיה נד יג) וְכָל בְּנֵיהָ לְמוֹדֵי ה'.

שָׁנָה רַבִּי שְׁמַעוֹן, בָּא וּרְאָה, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא עָשָׂה אֵת הַשְּׁמֶשׁ אֶלָּא לְשִׁמוּשׁ בְּנֵי אָדָם. בָּא וּרְאָה, בְּשֵׁלֶשׁ מְאוֹת וְתִשְׁעִים מְקוֹמוֹת שֶׁל יָשׁוּב הָאָרֶץ הוֹלֵךְ הַשְּׁמֶשׁ וְעוֹלָה וְיוֹרֵד, וּמְדַרְגּוֹת וּמַעְלֹת יְדוּעוֹת יֵשׁ לוֹ, וְהֵינּוּ שְׁפָתוֹב (שם לח) הַנְּנִי מְשִׁיב אֵת צֶל הַמַּעְלֹת אֲשֶׁר יֵרְדָה בְּמַעְלֹת אַחַז.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֵיךְ הִיא עוֹלָה? אָמַר רַבִּי, כְּכֹר לְמַדְנֵי בְּמִשְׁנָה מִבְּעַלֵּי הַיְשִׁיבָה, שְׁהַעוֹלָם הוּא עָגֹל כְּכדור הַזֶּה, וּכְשִׁיּוּצָא מִהַמְזָרְחַת, הוֹלֵךְ בְּעִגּוּל, עַד שְׁמִיגִיעַ לְמִטָּה, וְאָז נַעֲשֶׂה הָעָרֵב, וּבְאוֹתָהּ שְׁעָה הוֹלֵךְ וְיוֹרֵד בְּגִלְגָּלִים שֶׁל מְדַרְגּוֹת יְדוּעוֹת, וְיוֹרֵד וְסוֹבֵב אֵת כָּל הָאָרֶץ וְהַיְשׁוּב.

וּכְשִׁיּוֹרֵד וּמִתְכַּסֶּה מְאֹתָנוּ, מַעְרִיב לָנוּ, וּמְאִיר לְאוֹתָם הַדְּרִים תַּחְתֵּינוּ, לְפִי הַיְשׁוּב וְעַגְלָלוֹת הָאָרֶץ.

וְאֵז הוֹלֵךְ וְיוֹרֵד, וּמִפְרִיד בֵּין הַמַּיִם שֶׁתַּחַת הַמַּיִם שֶׁל הָאוֹקְיָנוֹס וּבֵין הַמַּיִם שֶׁהוֹלְכִים לְמַעְלָה, וּמִפְרִיד בְּאִמְצַע הַמַּיִם, לְעַכָּב אֵת הַסִּילוֹן שֶׁל הַמַּיִם שִׁיּוּצָא מִגִּיהֶנּוּם שְׁלֹא יַעֲבֹר לְהַזִּיק לְבְנֵי אָדָם, וְעַל כֵּן לֹא נִקְרָא הַשְּׁמֶשׁ אֶלָּא לְשִׁמְשׁ אֵת בְּנֵי הָאָדָם, שְׁעַל כֵּן נִקְרָא הַשְּׁמֶשׁ - שְׁמֶשׁ, שְׁמֶשׁ אֵת

וְאֵת פֹּשְׁעִים נִמְנָה, שְׁנִקְבַּר עִם מֵתֵי מִדְבָּר, דְּהוּוּ חֲזִיבִין קָמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהוּא חֲטָא רַבִּים נָשָׂא, שְׁלֹא זָז מִשָּׁם עַד שְׁמַחֵל לָהֶם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְלִפְּשָׁעִים יִפְגִּיעַ, שְׁהֲרַבָּה תִּפְלְתוּ עֲלֵיהֶם.

וְעַל כִּדִּין, תִּלְתִּיהוּן גְּלִיפִין לְעִילָא. אֲתָא ר' יוֹסִי וּנְשָׁקִיה, וְאַרְכָּבִיהָ עַל כַּתְפֵיהָ תִּלְת מִלִּין, וְקָרָא עֲלֵיהָ (ישעיה נד יג) וְכָל בְּנֵיהָ לְמוֹדֵי ה'.

תָּאֲנִי רַבִּי שְׁמַעוֹן, בָּא וּרְאָה, הַשְּׁמֶשׁ לֹא עָשָׂא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶלָּא לְשִׁמוּשׁ בְּנֵי אָדָם. תָּא חֲזִי, בַּתְּלַת מְאָה וְתִשְׁעִין אֲתָרֵי דִישׁוּבָא דְאַרְעָא, אֲזִיל שְׁמֶשׁא, וְסָלִיק וְנַחִית, וּמְדַרְגּוֹת וּמַעְלֹת יְדוּעוֹת יֵשׁ לוֹ. וְהֵינּוּ דְכַתִּיב, (שם לח ח) הַנְּנִי מְשִׁיב אֵת צֶל הַמַּעְלֹת אֲשֶׁר יֵרְדָה בְּמַעְלֹת אַחַז.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הֵיךְ הוּא סָלִיק. אָמַר רַבִּי, כְּכֹר תְּנִינָא מִמְּאָרִיהוּן דְּמִתִּיבְתָא. דְּעִלְמָא סְגִלְגַל הוּא כְּכדורָא דָּא. וְכַד נִפִּיק מִמְזָרְחַת, אֲזִיל בְּסִגְלָלוֹתָא, עַד דְּמִטָּא לְתַתָּא, וּכְדִין אֲתַעֲבִיד רְמֶשָׂא. וּבְהַהוּא שְׁעָתָא אֲזִיל וְנַחִית בְּגִלְגָּלִין דְּמְדַרְיָגִין יְדִיעֶז, וְנַחִית וְסַבֵּב כָּל אַרְעָא וְיִשׁוּבָא.

וְכַד נַחִית וּמִתְכַּסִּיא מִינָן, רְמֶשׁ לָן, וְנַהִיר לְאִינוּן דְּדִירִין תַּחוֹת מִינָן. לְפּוּם יִישׁוּבָא וּסְגִלְגַלְתָּא דְאַרְעָא.

וּכְדִין אֲזִיל וְנַחִית, וּמִפְרִישׁ בֵּין מַיָּא דְתַּחוֹתוּהִי דְמַיָּא דְאוֹקְיָנוֹס, וּבֵין מַיָּא דְאַזְלוּן לְעִילָא, וּמִפְרִישׁ בְּמִצִּיעָתָא דְמַיָּא, לְעַכָּב סִילוֹנָא דְמַיָּא דְנִפִּיק מִגִּיהֶנּוּם, דְּלָא יַעֲבֹר לְנַזְקָא בְּנֵי נָשָׂא. וְעַל דָּא לֹא אֲתַקְרִי שְׁמֶשׁא, אֶלָּא לְשְׁמֶשׁא לְבְנֵי נָשָׂא. דְּעַל כֵּן אֲתַקְרִי שְׁמֶשׁא, שְׁמֶשׁא דְמִשְׁמֶשׁ לְכוּלָּא. אָמַר רַבִּי

הכל. אמר רבי אלעזר, אלמלא שהשמש ששוחה בים האוקינוס, היה שורף ומבעיר את כל העולם.

יורד למפתח לארץ של הישוב, ומגיע לאותה דרגה שנקראת קרבוסא בלשון יון, ומאותה הדרגה מתחיל לעלות למעלה, וקול גלגליו נשמע לכל הרקיעים במסעותיו ללכת עם שירתו שהוא אומר, ולא היה אדם ששומע אותו פרט למשה, שהיה הנאמן של המלך, ויהושע ששמש אותו.

וכשהצטרף אותו יהושע לערף קרב, והיה שומע קול נעימת ונהימת השמש, לא יכל לסבל אותו, מה כתוב? (יהושע י) ויאמר לעיני ישראל שמש בגבעון דום. מה זה דום? דום מלומר שירה. דום מקול הנעימה והנהימה שרף, שהרי היה שומע את קול מסעותיו במסעו.

אמר רבי בא, שש מאות וארבעים מסעות עשה השמש, כחשבון שמש, בין יום ולילה, וסובב את כל העולם בהקפה, ולשם מה צריך? לרפף ולחמם את הארץ, ולדשן עשבים ויבולים, ולהצמיח פרות ואילנות.

אמר רבי יהודה, בא וראה, פאותו הגון שלמעלה עשה הקדוש ברוך הוא למטה. מה למעלה יש שמים, אף למטה יש שמים. ולמה נקראו שמים? אמר רבי יהודה, אש ומים.

אמר רבי יצחק, מפאן (איוב כה) עשה שלום במרומיו. לא כתוב במלאכיו, אלא במרומיו, על אותם האש והמים, ועושה שלום ביניהם. כמו הגון הזה למטה, אש ומים.

וחזר הרקיע מפתח, ומחמם האדמה וחוזר מחממות האש, והשמש, ומוריד

אלעזר, אלמלא דסחי שמשא בימא דאוקינוס, הוה שריף ואוקיד לכולי עלמא. סריק מתחות ארעא דיישובא. ומגיע ליהוא

דרגא דאתקרי קרבוסא, בלשון יון. ומההוא דרגא שרי למיסק לעילא, וקל גלגלוהי אשתמע לכולהו רקיעיא במטלנוהי, למיזל עם שירתיה דהוא אמר. ולא הוה בר נש דשמע ליה, בר ממושה, דהוה מהימן מלפא, ויהושע דמשמש ליה.

וכר איצטריף ליה יהושע, לאגחא קרבא, והוה שמע קל נעימותא, ונהימותא דשמשא, לא יכיל ליה למיסבל. מה פתיב. (יהושע י יב) ויאמר לעיני ישראל שמש בגבעון דום. מאי דום. דום, מלומר שירה. דום, מקל נעימותא ונהימותא דילך, דהא הוה שמע קול מטלנוהי במטלנוהי.

אמר רבי בא, שית מאה וארבעין מטלנין עביד שמשא. כחושבן שמש. בין ימא וליליא. ואסחר לכולא עלמא בסחרנותא. ולמאי אצטריף. לרפכא ולחממא ארעא, ולדשנא עשבין ויבולין, ולאצמחא פירין ואילנין.

אמר רבי יהודה, תא חזי, פההוא גוונא דלעילא, עביד קודשא בריה הוא לתתא. מה לעילא הוה שמיא, אוף לתתא הוה שמיא. ולמה אתקרו שמים, אמר רבי יהודה. אש ומים.

אמר רבי יצחק, מהכא, (איוב כה כב) עושה שלום במרומיו. במלאכיו לא כתיב, אלא במרומיו. על דאינון אש ומים, ועושה שלום ביניהם. פהאי גוונא לתתא, אש ומים.

וחזר הרקיע מפתח, ומחמם האדמה וחוזר מחממות האש, והשמש, ומוריד

הַאֲדָמָה מִחֲמִימוֹת הָאֵשׁ וְהַשֶּׁמֶשׁ,
וּמֹרִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַמַּיִם
עַל הָאָרֶץ וּמְקַרֵּר הָאֲדָמָה, וּמְסַיֵּעַ
אֶת הַחֲמִימוֹת שְׁמֶלֶמְטָה, וְזֶה וְזֶה
מוֹלִידִים וּמְצַמִּיחִים אֶת הָאָרֶץ.
וְאֵת כָּל־מַיִם בְּרֵאשִׁית הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְתוֹעֵלַת בְּנֵי הָאָדָם.

רַבִּי אֲבָהוּ וְרַבִּי חֲזִיָּא וְרַבִּי נֶטָן
הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. אָמַר רַבִּי נֶטָן,
לֹא תִהְיֶה עַל בְּעָלֵי הַמִּשְׁנָה
הַלְלוּ, שְׁגֹזֶרֶת פִּיהֶם כְּגֹזֶרֶת
מִלֻּאכִים קְדוֹשִׁים? וְאֵינִי זֹכֵר
מִה שְׁאָמְרוּ, שֶׁהָרִי הַשֶּׁמֶשׁ נֹאֲצֵל
אוֹרוֹ מִזִּיּוֹ הָאֶסְפִּקְלָרְיָה
שְׁלֹמְעֵלָה, וְהָאוֹרָה הַזֹּאת אֵינָה
שְׁלוֹ. מִשְׁמַע שְׁפָתוֹב (בראשיתא) יְהִי
מֵאֲרֶת, הִיא לֹמֵר לֹמֵר יְהִי
אוֹרוֹת, מִה זֶה מֵאֲרֶת? אָמַר רַבִּי
זִיְרָא, מִן אוֹרוֹת, מ' תּוֹסֶפֶת
לְשֶׁמֶשׁ, כְּלוֹמֵר מִן אוֹרוֹת, וְהַתְּבָחָה
הִיא אוֹרוֹת.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, אֵל תִּתְמָה עֲלֵינוּ,
שֶׁהָרִי הַתּוֹרָה נֹאֲצֵלָה מִן הַחֲכָמָה
שְׁלֹמְעֵלָה, וְהַשֶּׁמֶשׁ נֹאֲצֵלוּ מֵאוֹתוֹ
הַרְקִיעַ הַעֲלִיּוֹן שֶׁעַל רֹאשׁ הַחַיּוֹת,
וּכְמוֹ זֶה, כְּשֶׁתִּסְתַּכֵּל, כֹּל מִה
שְׁלֹמְעֵלָה וְלִמְטָה נֹאֲצֵלוּ זֶה מִזֶּה
וְזֶה מִזֶּה, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל
הַכֹּל, וּמִכֹּסֵּא כְבוֹדוֹ מִתְחִילִים
לְהִיטֵּת נֹאֲצֵלִים זֶה מִזֶּה, וְכֹסֵּא
הַכְּבוֹד מִמֶּנּוּ, וְכֹלֵם כְּאִין חֲשׂוֹבִים
לְנִגְדוֹ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (דניאל ד) וְכֹל
דִּירֵי הָאָרֶץ כְּאֵלוֹ לֹא חֲשׂוֹבִים.

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, שְׁלֵא יְהִי לָךְ
זֶה קֶשֶׁה, שֶׁהָרִי הָרֹאשׁ שְׁלֹנוּ
לְהַבְדִּיל, מִתְחִיל בְּרֵאשׁוֹנָה לְלַמֵּד
אֶת הַתּוֹרָה לְתַרְגְּמוֹן, וְהַתְּרַגְּמוֹן
לְסְמוּכִים לוֹ, וְהַסְמוּכִים לוֹ
לְסְמוּכִים לוֹ. נִמְצָא, שֶׁכַּאֲשֶׁר
מִסְתִּים הַשְּׁעוֹר, שֶׁכָּל־מַיִם מִן
הָרֹאשׁ. וְכְמוֹ זֶה תִּמְצָא לְמַעַלָּה
וְלְכָל הָעוֹלָמוֹת.

וְאָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, מִשֶּׁהָ נֹאֲצֵל
מִהֲזִיּוֹ הַעֲלִיּוֹן, יְהוֹשֵׁעַ נֹאֲצֵל

הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַמַּיִם עַל הָאָרֶץ וּמְקַרֵּר
הָאֲדָמָה, וְסַיֵּעַ לְחֲמִימוֹתָא דְּמִתְתָּא. וְהָאִי
וְהָאִי, מוֹלִידִין וּמְצַמִּיחִין לְאַרְעָא. וְכִלְהוּ בְּרֵא
קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְתוֹעֵלַתָּא דְּבְנֵי נָשָׂא.

רַבִּי אֲבָהוּ, וְרַבִּי חֲזִיָּא, וְרַבִּי נֶטָן, הוּוּ אֲזִיל
בְּאוֹרְחָא, אָמַר רַבִּי נֶטָן, לֹא תִהְיֶה עַל
אֲלִין מְאִרְיָהוֹן דְּמִתְנִיתָא, דְּגִזְרֵת פּוּמְהוֹן
כְּגִזְרֵת מִלְּאָכִין קְדִישִׁין. וְאֵנָּה דְּכִירָנָא מִה
דְּאָמְרוּ, דְּהָא שְׁמָשׁ אֶתְאַצֵּל נְהִירוֹתִיהּ מִזִּיּוֹ
דְּאֶסְפִּקְלָרְיָא דְּלְעִילָא, וְהָאִי נְהִירוֹתָא לֹאוּ
דִּילִיָּהּ הוּא. מִשְׁמַע דְּכְתִיב יְהִי מְאֹרֹת הַיּוֹם לִיָּהּ
לְמִימְרֵי יְהִי אוֹרוֹת, מֵאִי מְאֹרוֹת. אָמַר רַבִּי
זִיְרָא, מִן אוֹרוֹת. מ' תּוֹסֶפֶת, לְשֶׁמֶשׁ. כְּלוֹמֵר,
מִן אוֹרוֹת, וְתִיבּוֹתָא הוּא אוֹרוֹת.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, אֵל תִּתְמָה עֲלֵינוּ, דְּהָא תּוֹרָה
אֶתְאַצֵּל מִחֲכָמְתָּא דְּלְעִילָא, וְשְׁמִיא
אֶתְאַצֵּל מִהֵהוּא רְקִיעָא עֵילָאָה דְּעַל רִישׁ
חַיּוֹתָא, וְכִהָאִי גִוּוֹנָא, כֹּד תִּסְתַּכֵּל, כֹּל מִה
דְּלְעִילָא וְתִתָּא, אֶתְאַצֵּלוּ דָּא מִן דָּא, וְדָא מִן
דָּא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל כָּלֵּא. וּמִן פּוּרְסִי
יְקָרִיָּה שְׁרִיָּאֵן לְאֶתְאַצֵּלָא דָּא מִן דָּא, וְכּוּרְסִי
יְקָרָא מִנִּיָּה, וְכִלְהוּ כְּפִלָּא חֲשִׁיבִין לְקַבְּלִיָּהּ. הָדָא
הוּא דְּכְתִיב, (דניאל ד לב) וְכֹל דִּירֵי אַרְעָא כְּפִלָּא
חֲשִׁיבִין.

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, לֹא תִקְשִׁי לָךְ הָאִי, דְּהָא רִישָׁא
מִינָן בְּהַבְדִּיל, שְׁרִי בְּקַדְמִיתָא לְמִילְעָא
בְּאוֹרִיָּתָא לְתוֹרְגְּמָנָא, וְתוֹרְגְּמָנָא (דף כ ע"א)
לְדַסְמִיכֵי לִיָּהּ, וְדַסְמִיכֵי לִיָּהּ, לְדַסְמִיכֵי לִיָּהּ.
אֲשֶׁתְּכַח, דְּכַד מְסִתִּים שְׁמַעְתָּא, דְּכִלְהוּ תְּלִיין
מִן רִישָׁא. וְכִהָאִי גִוּוֹנָא תְּשַׁפַּח לְעִילָא, וְלְכִלְהוּ
עֲלִמִין.

וְאָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, מִשֶּׁהָ, אֶתְאַצֵּל מִזִּיּוֹא עֵילָאָה.
יְהוֹשֵׁעַ, אֶתְאַצֵּל מִמִּשֶּׁהָ. זְקָנִים,

ממשה, הזקנים נאצלו מיהושע, הנביאים נאצלו מן הזקנים, הנשיאים וראשי העם נאצלו מן הנביאים, וכלם זה מזה.

בעוד שהיו הולכים פגשו את רבי אלעזר. אמרו, הנה אחד מבעלי המשנה בא. אמרו לו: ודאי שאמרתם שהשמש נאצל אורו מזיו האספקלריה שלמעלה? אמר: כן הוא!

פתח ואמר (שיר ד) מעין גנים באר מים חיים ונוזלים מן לבנון. קוראה מעין, ואחר כך באר, ואחר נוזלים. בפסוק הזה יש להתבונן, שהרי המעין נמשך מן הבאר, והבאר מן הנוזלים, והנוזלים מן לבנון. לדעת שכלם נאצלו זה מזה וזה מזה. כן הוא השמש, האור אינו שלו, אלא נמשך חוט אחד של זיו שמאיר לשמש.

שהרי שנינו במשנתנו, האור שברא הקדוש ברוך הוא בתחלה, אדם היה רואה בו וצופה מראש העולם ועד סופו. בא וראה, אור השמש הוא אחד מששים אלפים ושבעים וחמשה חלקים מאותו האור של האספקלריה של האור ההוא שנגנו, ואפלו באור השמש הזה אין איש יכול להסתכל בו, כל שכן באותו האור.

והרי אמרנו, שאיש יסתכל בו מראש העולם ועד סוף העולם? אלא כך גזרנו במשנה שלנו, שבאור ההוא יכול האיש לדעת ולראות את אור החכמה, כל מה שהיה, וכל מה שיהיה, מראש העולם ועד סוף העולם, והוא נגנו לצדיקים לעולם הבא. מה זה לעולם הבא? כשתצא הנשמה הקדושה מן העולם הזה וילך בו לעולם הבא.

אתאצלו מיהושע. נביאים, אתאצלו מזקנים. נשיאים ורישא דעמא, אתאצלו מנביאים. וכלהו דא מן דא.

עד דהוו אזלי, פגעו ביה בר' אלעזר, אמרו: הא חד מאינון מארי דמתיבתא אתא. אמרו ליה, ודאי דאמריתו דשמשא אתאצל נהירותיה מזיוא דאספקלריא דלעילא. אמר, כן הוא.

פתח ואמר, (שה"ש ד טו) מעין גנים באר מים חיים ונוזלים מן לבנון. קוראה מעין, ואחר כך באר, ואחר כך נוזלים. בהדא פסוקא אית לאסתכלא, דהאי מעין אתמשיך מן בירא. ובירא מן נוזלים. ונוזלים מן לבנון. למינדע, דכלהו אתאצלו דא מן דא ודא מן דא. כן הוא שמשא, לאו נהירותא דיליה הוא, אלא אתמשך חד חוטא דזיוא דנהיר לשמשא.

דהא תנן במתניתין דילן, אור שברא הקדוש ברוך הוא בתחילה, אדם היה רואה בו וצופה מראש העולם ועד סופו. תא חזי, נהירותא דשמשא, הוא חד משתיין אלפין ושבעין וחמש חולקין, מההוא נהירותא דאספקלריא דההוא נהורא דאתגניז. ואפילו בהאי נהירותא דשמשא, לית איניש יכיל לאסתכלא ביה, כל שכן בההוא נהורא.

והא אמרן, דאיניש יסתכל ביה מרישיה דעלמא ועד סייפי עלמא. אלא הכי גזרנא במתניתא דילן, דבההוא נהירותא, יכיל איניש למנדע ולמחזי בנהירו דחכמתא, כל מה דהוה, וכל מה דיהוי, מרישיה דעלמא עד סייפי עלמא, וההוא אתגניז לצדיקים לעלמא דאתי. מאי לעלמא דאתי, כד תיפוק נשמתא קדישא מהאי עלמא, וזויל ביה לעלמא דאתי.

בא וּרְאָה, כְּתוּב (שמות לד) וַיְהִי שָׁם עִם ה' אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה, לֶחֶם לֹא אָכַל וּמַיִם לֹא שָׁתָה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׁנֵהֲנָה מִהֲזִיו הַהוּא. וְאַף עַל גַּב שְׁיָרַד מִשָּׁם, וְהָאֹר הַהוּא לֹא יָרַד עִמוֹ, לֹא הָיוּ יְכוּלִים לְהִסְתַּפֵּל בְּפָנָי מֹשֶׁה מִמָּה שֶׁהִסְתַּפֵּל בְּרֵאשׁוֹנָה כְּשֶׁהָיָה שָׁם, וְנִשְׁאַרוּ פָּנָיו מְאִירִים כְּשֶׁמֶשׁ הָיָה.

סָטָה רַבִּי אֶלְעָזָר לְצָרְכוֹ, וְהֵם הִלְכוּ אַחֲרָיו לְלוֹתוֹ לְדַרְכּוֹ שְׁלֹשָׁה מֵילִין. אָמְרוּ לְרַבִּי אֶלְעָזָר, אֲשֶׁרִיכֶם בְּעַלֵּי הַיְשִׁיבָה, שְׂאֵחַר גָּבוּ שֶׁל מֹשֶׁה הֵייתֶם, כְּשֶׁנִּתְּנָה תוֹרָה עַל יְדוֹ. הִלְכוּ רַבִּי חֲזִיָּא וְרַבִּי נִתָּן, וְרַבִּי אֶבְהוּ לֹא רָצָה לְהִפְרֹד מִמֶּנּוּ, וְהִלֵּךְ עִמוֹ לְדַרְכּוֹ. פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר אֶת פִּיו וְאָמַר, (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֵרֶת. בֹּא וּרְאָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עָשָׂה שְׁמוֹנָה עָשָׂר רְקִיעִים שְׁנוּסְעִים לְמַסְעֵיהֶם וְסוֹכְבִים אֶת כָּל הָעוֹלָם, וְכָל אֶחָד מֵתַעֲכָב אוֹתוֹ הַשְּׁעוֹר שֶׁנִּתֵּן לוֹ מֵאֲדוֹנּוֹ, וְכִשְׁמֹשֵׁי הַרְקִיעַ הַהוּא אֶת הַשְּׁעוֹר הַהוּא, מֵתַחֲדָשִׁים בְּעוֹלָם דְּבָרִים טוֹבִים גְּדוֹלִים וְרַבִּים.

וְחוֹשְׁבִים בְּדַעְתָּם אוֹתָם טַפְשֵׁי הַלֵּב, שֶׁמִּסּוּבֵיב הַרְקִיעַ הַהוּא זֶה נַעֲשֶׂה, וְלֹא כֶּף הוּא, שֶׁהָרִי כָּל יוֹם וְיוֹם מֵחֲדָשׁ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִבְּקָר עַד עָרֵב דְּבָרִים עֲלִיוֹנִים גְּדוֹלִים וְחֻזְקִים, וְלִפְעָמִים שְׁמֹשֵׁי הַרְקִיעַ הַהוּא אֶת מִסְעוֹ, וַיִּפְגַּשׁ בְּעוֹלָם אֶת גְּזֵרַת הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן, וְחוֹשְׁבִים טַפְשֵׁי הַלֵּב שֶׁבְּגַלַּל הַרְקִיעַ הַהוּא זֶה הָיָה, וְטוֹעִים בְּלִבָּם בְּטַפְשׁוֹת.

וְעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַרְקִיעַ הַרְבִּיעִי הַהוּא, וְהֵנִיחַ בּוֹ אֶת הַשְּׁמֶשׁ, וּמִסּוּבֵיב אֶת כָּל הָעוֹלָם בְּעֵדָנִים וְזִמְנִים לְתוֹעֵלַת שֶׁל הָעוֹלָם לְכַנֵּי הָאָדָם. וְלִמְדֵנוּ

תָּא חֲזִי, כְּתוּב (שמות לד כח) וַיְהִי שָׁם עִם ה' אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַל וּמַיִם לֹא שָׁתָה. מֵאֵי טַעַמָּא, מִשּׁוּם דְּאִתְהַנִּי מִהֲהוּא זִיּוּא. וְאַף עַל גַּב דְּנַחֲתִית מִתַּמָּן, וְהֵהוּא נִהֲרֹתָא לֹא נַחֲתִית עִמִּיהָ, לֹא הוּוּ יְכָלִין לְאַסְתַּפְּלָא בְּאַנְפּוּי דְּמֹשֶׁה, מִמָּה דְּאַסְתַּפֵּל בְּקַדְמִיתָא, כַּד הוּוּ תַמָּן, וְאַשְׁתְּאַרוּ אַנְפּוּהֵי נִהֲרִין כְּהֵאֵי שְׁמֵשָׁא.

סָטָי רַבִּי אֶלְעָזָר לְאוּרְחִיָּה, וְאִינוּן אָזְלוּ אַבְתְּרִיָּה, לְאוּזְפִיָּה לְאוּרְחִיָּה, תַּלְתַּת מֵילִין. אָמְרוּ לְרַבִּי אֶלְעָזָר, זַפְּאִין אַתּוּן מְאִרֵי מִתְּנִיתָא, דְּבַתַּר גְּבוּי דְּמֹשֶׁה הוּיִתוּן, כַּד אַתִּיָּהֵב אוּרְיִיתָא עַל יְדִיָּה. אָזְלוּ רַבִּי חֲזִיָּא וְרַבִּי נִתָּן, וְרַבִּי אֶבְהוּ לֹא בְּעָא לְאַתְפְּרָשָׁא מְנִיָּה, וְאַזְל עִמִּיהָ לְאוּרְחִיָּה.

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר פּוּמִיָּה וְאָמַר, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֵרֶת. תָּא חֲזִי, עַבְד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תְּמַנִּיסַר רְקִיעִין, דְּנִטְלִין לְמִטְלַנְיָהוּן, וְסַחְרִין כָּל עֲלָמָא. וְכָל חַד מֵתַעֲכָב הַהוּא שִׁיעוּרָא דְּאַתִּיָּהֵיב לֵיהּ מִן מְאִרִיָּה. וְכַד אֲשֶׁלִּים הַהוּא רְקִיעָא הַהוּא שִׁיעוּרָא, אַתְחַדְּשׁ בְּעֲלָמָא פְּתַגְמִין טְבִין רַבְרְבִין סְגִיָּין.

וְחוֹשְׁבִין בְּדַעְתֵּיהוּ אִינוּן טַפְשָׁאֵי דְּלְבָא, דְּבַסְחָרְנוּתָא דִּיהוּא רְקִיעָא אַתְעַבִּיד דָּא. וְלֹא כֶּף הוּא. דִּהָא כָּל יוּמָא וְיוּמָא, מֵחֲדָשׁ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִצְפְּרָא עַד רְמֵשָׁא, פְּתַגְמִין עֲלִיָּין רַבְרְבִין וְתַקִּיפִין, וְזִמְנִין דְּאֲשֶׁלִּים הַהוּא רְקִיעָא מִטְלַנְוִהֵי, וַיַּעֲרַע בְּעֲלָמָא גְזִירַת מְלָכָא עֲלִילָאָה, וְחוֹשְׁבִין טַפְשֵׁי לְבָא, דְּבַגְיָנִיָּה דִּיהוּא רְקִיעָא הָוָה, וְטַעֲיִין לְבָהוּן בְּטַפְשׁוּתָא. וְעַבְר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהַהוּא רְקִיעָא רַבִּיעָאָה, וְאַנַּח בֵּיהּ שְׁמֵשָׁא, וְאַסְחָר כָּל עֲלָמָא בְּעֵידָנִין וְזִמְנִין לְתוֹעֵלַתָּא דְּעֲלָמָא

במשנה שלנו, שלש מאות וארבעים חלונות הולף השמש, עולה ויורד בעדנים וזמנים.

והוהר ומתחיל מחלון המזרח, מאותו החלון שנקרא גנה, והולף בעגול עד שמגיע לחלון שנקרא קרבוסא. אז הולף לסוף הצפון ששה חדשים, עד שמגיע לחלון שזוהר, והולף ששה חדשים להשלים שנה לתועלת הבריות, לעשות זריעה וקצירה.

זהו שפתוב (בראשית ח) עד כל ימי הארץ זרע וקציר וקר וחם וקיץ וחורף. ובהשלמתו לצד הדרום, לפי ישוב הארץ, קציר וחם וקיץ. ובהשלמתו לסוף הצפון - זרע, קר וחורף. והכל לפי ישוב הארץ, כמו שאמרנו. ובגן הזה ממש, כמו שמתמשים בני אדם באור הרקיע הזה, אז כל צבאות השמים משתמשים באור הרקיע שעל ראש החיות.

אמר רבי אבהו, מארת, למה חסר וי"ו? אמר לו, על מה שאמרנו בראשונה, שאין אורו שלם, שאין אורו רק מה שמקבל פחוט אחד אחר הפתל מן האור ההוא שלמעלה.

ובג"ד זה לא נקרא אור שלם, ולא ראוי להקרא שלם אלא אותו האור שנקרא והאור עמו שורה. והוא שנגנו לצדיקים הוא אחד מששים אלפים ושבעים וחמשה חלקים מן האור ששורה עם הקדוש ברוך הוא, ואור השמש הוא אחד מששים אלפים ושבעים וחמשה חלקים מן האור הנגנו לצדיקים לעולם הבא. ועל כן לא נקרא אור שלם האור הזה של השמש, ולא ראוי להקרא.

לכני נשא. ותנא במתניתא דידן, תלת מאה וארבעין משקופין, אזיל שמשא, סליק ונחית בעידין וזמנין.

ואזיל ושרי, ממשקופא דמזרח, מההוא משקופא דאתקרי נוגה, ואזיל בסגלגלותא, עד דמטא למשקופא דאתקרי קרבוסא. פדין אזיל לסייפי דצפון, שיתא ירחי, עד דמטא למשקופא דזהרא, ואזיל שיתא ירחי, לאשלמא שתא לתועלתא דברייתא, למעבד זרועא וחצדא.

הרא הוא דכתיב, (בראשית ח כב) עד כל ימי הארץ זרע וקציר וקר וחום וקיץ וחורף. ובאשלמותיה לצד דרום, לפום ישובא דארעא, קציר. וחום. וקיץ. ובאשלמותיה לסייפי צפון זרע. קור. וחורף. וכלא לפום ישובא דארעא, פדקאמרן. ובהאי גוונא ממש, פמא דמשתמשיין בני נשא להאי נהורא דהאי רקיעא, פדין כל חילי שמיא משתמשיין לנהורא דרקיעא, דעל ריש חיותא.

אמר רבי אבהו, מארת, למה חסר וי"ו. אמר ליה, על מה דאמרן בקדמיתא, דלאו נהירותיה שלים. דלית נהירותיה בר מה דמקבל פחד חוטא בטר פותלא, מההוא נהירותא דלעילא.

ובגין דא לא אתקרי נהירותא שלימתא, ולא יאות לאתקרי שלימתא, אלא ההוא נהורא דאתקרי (דניאל ב כב) ונהורא עמיה שרא. וההוא דאתגניז לצדיקיא, הוא חד משתיין אלפין ושבעין וחמש חולקין, מנהירותא דשרי עם קודשא בריך הוא. ונהירותא דשמשא הוא חד משתיין אלפין ושבעין וחמש חולקין, מנהירותא דגניז לצדיקיא לעלמא דאתי. ועל פדין לא אתקרי נהירותא שלימתא האי נהירותא דשמשא, ולא יאות לאתקרי.

נהירותא שלימתא דאתי. ועל פדין לא אתקרי נהירותא שלימתא האי נהירותא דשמשא, ולא יאות לאתקרי.

וּלְפִיכֶם אָמַר קוֹדֵשׁא בְּרִיךְ הוּא, לֹא תִקְשִׁי לִכּוֹ, דְּכַתִּיב מְאֹרֶת, וְלֹא שְׁלִים. דְּאָנָא לֹא עֲבָדִית לִיהּ, אָלָא לְמַה דְּכַתִּיב, לְהֵאִיר עַל הָאָרֶץ. לְשִׁמְשָׁא לְבַנֵּי אַרְעָא, וְדִי לְכוּ לְבַנֵּי הָאָרֶץ, וְדִי לְכֶם לְבַנֵּי הָאָרֶץ לְמֵאֹר הַזֶּה שִׁישְׁמֵשׁ אֶתְכֶם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וּמַה הָאֹר הָאֹר הַקָּטָן הַזֶּה לֹא יְכוּלִים בְּנֵי אָדָם לְהַסְתַּפֵּל בּוֹ, הָאֹר הַגָּנוּז לְצַדִּיקִים עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. אָמַר רַבִּי אֶבְהוֹ, וְכָל שְׁכֵן הָאֹר שֶׁל הַמֵּאֹר שְׁשׂוּרָה לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַעֲלִיזוּ.

בַּא לְנִשְׁק אֶת יְדוֹ שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר, כַּעַת יְדַעְתִּי שְׁבָאֲמַת הַמְּאֹרֶת הַזֶּה חֶסֶר, וְרֵאוּי לֹא לְהֵיוֹת חֶסֶר יוֹתֵר מִזֶּה. אָמַר, אוּי לְעוֹלָם כְּשִׁתְּצֵא מִמֶּנּוּ, שְׁעַד הַיּוֹם הַזֶּה שְׁאֵלְתִי עַל זֶה, וְלֹא מְצֵאתִי אֶת עֶקֶר הַדְּבָר, רַק עֲכָשׁוּ. אוֹתָהּ הַדְּרִיךְ שִׁיְצֵאתָ בָּהּ, תִּהְיֶה סִימָן שֶׁל בְּרָכָה לִי עַל שְׁפָגְשְׁתִּי אוֹתָךְ. יָשָׁב עִמּוֹ שְׁלִשָּׁה יָמִים, וְלָמַד כָּל סֵפֶק וְקִשְׁיָא שְׁהִיּוּ לִי, וְלָמַד אוֹתוֹ שְׁשִׁים טַעְמִים בְּפִרְשַׁת בְּרֵאשִׁית. הֵלֶךְ לְדַרְכוֹ.

מְצָא אֶת רַבִּי חֲזִיא. אָמַר לוֹ, בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ רַבִּי אֶבְהוֹ, שְׁאֵטְעַם מְאֹרֶת הַמְּתִיקוֹת שֶׁל הַדְּבָשׁ שְׁמִצִּית מְגֹזֶרֶת קְדוּשִׁים עֲלִיוֹנִים. אָמַר לוֹ, חֲרִיּוֹת דְּקָל שְׁאִין בְּהֵן פְּרוֹת וְסִבִּיאַת הַדְּבָשׁ אִין מְתִישְׁבִים יְחַד. וְאַף עַל פִּי כֵן לָמַד אוֹתוֹ.

בְּבַח ר' חֲזִיא וְאָמַר, נִדְרִיתִי עָלֶי, שְׁעַד שְׁאֵלְמַד לְפָנֵי בְּעָלֵי הַמְּשָׁנָה הַעֲלִינָהּ, לֹא אֲשַׁב כְּאֵן. יָשָׁב שֵׁם שְׁתִּים עֶשְׂרֵה שָׁנִים. כְּשָׁבָא, קָרְאוּ לוֹ רַבִּי חֲזִיא הַגְּדוֹל. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הָאֹר הַגָּנוּז לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד לְבָא, אוֹתוֹ שְׁהוּא גָּנוּז. זְהוּ שְׁכַתוּב (תְּהִלִּים כז יא) אוֹר זָרַע לְצַדִּיק לְצַדִּיק וְלִישְׂרֵי לֵב שְׁמִחָה.

וּלְפִיכֶם אָמַר קוֹדֵשׁא בְּרִיךְ הוּא, לֹא תִקְשִׁי לִכּוֹ, דְּכַתִּיב מְאֹרֶת, וְלֹא שְׁלִים. דְּאָנָא לֹא עֲבָדִית לִיהּ, אָלָא לְמַה דְּכַתִּיב, לְהֵאִיר עַל הָאָרֶץ. לְשִׁמְשָׁא לְבַנֵּי אַרְעָא, וְדִי לְכוּ לְבַנֵּי הָאָרֶץ, וְדִי לְכֶם לְבַנֵּי הָאָרֶץ לְמֵאֹר הַזֶּה שִׁישְׁמֵשׁ אֶתְכֶם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וּמַה נְהוּרָא זְעִירָא דָא, לֹא יְכַלִּין בְּנֵי נָשָׂא לְאַסְתַּפְּלָא בֵּיהּ, נְהוּרִיתָא דְּגָנִיז לְצַדִּיקָא עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. אָמַר רַבִּי אֶבְהוֹ, וְכָל שְׁכֵן נְהוּרִיתָא דְּבוּצִינָא דְּשָׂרֵי קָמִי מְלַפָּא עֵילָאָה.

אָתָּא לְנִשְׁקָא יְדִיהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר כַּעַת יְדַעְנָא, דִּי בְּקוּשְׁטָא הָאִי מְאֹרֶת חֶסֶר, וְיֵאוֹת לוֹ לְמַהוּי חֶסֶר יִתִּיר מֵהָאִי. אָמַר וּוִי לְעֵלְמָא כַּד תְּפּוּק מִנִּיהּ, דְּעַד יוֹמָא דָא שְׁאִילְנָא דָא, וְלֹא אֲשַׁפְּחָנָא עֵיקְרָא דְּמִילְתָא, בַּר כַּעַת. הֵהוּא אוֹרְחָא דְּנִפְקַת בֵּיהּ, יְהֵא סִימָנָא (דף כ ע"ב) דְּבִרְכָה לִי, עַל דְּעָרְעִית לָךְ.

יְתִיב עֲמִיהּ תְּלָתִין יוֹמִין, וְאוּלִיף כָּל סְפָקָא וְקוּשְׁיָא דְּהוּהָ לִיהּ, וְאוּלִיף לִיהּ שְׁתִּין טַעְמִי בְּפִרְשַׁת דְּבְרֵאשִׁית. וְאַזַּל לְאוֹרְחִיהּ. אֲשַׁבַּח לְרַבִּי חֲזִיא, אָמַר לִיהּ בְּמָטוֹ מִינָךְ רַבִּי אֶבְהוֹ, דְּאֵטְעוּם מֵהוּא מְתִיקָא דְּדוּבְשָׁא, דְּאֵמְצִית מְגֹזֶרֶת קְדִישִׁין עֵילָאִין. אָמַר לִיהּ, חֲרָרְתָא דְּאֵפִיקוּתָא, וְסוּבְתָא דְּדוּבְשָׁא, לֹא מְתִישְׁבִי כְּחָדָא. וְאַף עַל פִּי כֵן אוּלִיף לִיהּ.

בְּבַח ר' חֲזִיא וְאָמַר, נִדְרִיתִי עָלֶי, דְּעַד דְּאוּלִיף קָמִי מְאֹרִיהוֹן דְּמִתְנִיתָא עֵילָאָה, לֹא אִיתִיב הָבָא. יְתִיב תְּמָן תְּרִיסַר שָׁנִין, כַּד אָתָּא קָארוֹ לִיהּ ר' חֲזִיא רַבָּה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אוֹר גָּנוּז לְצַדִּיקָא לְעֵתִיד לְבָא, הֵהוּא דְּהוּא גָּנוּז. הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (תְּהִלִּים כז יא) אוֹר זָרַע לְצַדִּיק וְלִישְׂרֵי לֵב שְׁמִחָה.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֶת (בראשית א). רבי פנחס פתח בפסוק הזה (שיר א) צִאֲנֵה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמִלְךָ שְׁלֹמֹה בַעֲטָרָה שְׁעֵטְרָה לֹא אָמוּ. אָמַר רַבִּי פִנְחָס, חֲזַרְנוּ עַל כָּל הַתּוֹרָה וְלֹא מְצָאנוּ עֲטָרָה שְׁעֵשְׂתָה בַת שֹׁבַע לְשֹׁלְמֹה. כַּעַת יֵשׁ לֹאמֵר, זֶה שְׁאֵמַר רַבִּי יִצְחָק מֵה זֶה צִאֲנֵה וּרְאִינָה, הֲיֵה לֹא לְכַתֵּב בָּאוּ וּרְאוּ, מֵה זֶה צִאֲנֵה? אָלֵא, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַפְּסוּקִים הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא עַל אוֹתָם הַצְּדִיקִים שֶׁיֵּצְאוּ מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וְנִקְבְּרוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַקְּדוּשָׁה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְשִׁיֵּצְאָה נִשְׁמַתָּם שָׁם. וְעַתִּידָה בַת קוֹל לְהַעִיר בְּכָל צִיּוֹן וְצִיּוֹן שֶׁל בְּתֵי הַקְּבֻרוֹת, וְאוֹמֶרֶת: צִאֲנֵה וּרְאִינָה, צָאוּ מִתַּחַת רַקְבֹנוֹת הָעֵפֶר וְהִתְעוֹרְרוּ מִשְׁנַתְכֶם. בְּנוֹת צִיּוֹן - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים ב' כ"ג) מֵה הַצִּיּוֹן הַלְזוּ. אָמַר רַבִּי פִנְחָס, זְכָאִים אַתֶּם הַצְּדִיקִים לְרֵאוֹת אֶת זֵיו הַכְּבוֹד הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, שֶׁהַשְּׁלוֹם כְּלוּ שְׁלוֹ, וּבְאִיזוֹ זְכוּת? בְּשִׁבִיל הָעֲטָרָה שְׁעֵטְרָה לֹא אָמוּ, בְּשִׁבִיל אוֹתוֹ הַפְּתוּר שֶׁהַכְּתִירוֹ אוֹתוֹ הַצְּדִיקִים בְּדַבְרֵי תוֹרָה בְּעוֹלָם הַזֶּה. אָמַר רַבִּי אֶבְהוּ, אָמוּ, וּמֵהוּ? אָמוּ, וְאִיזְהוּ אִם שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? אֵלּוּ הַצְּדִיקִים שֶׁהֵם אִמְהָ הַיְדוּעָה לֹא.

בְּיוֹם חַתּוּנָתוֹ - חַתּוּנָה הִיזוּ מִמִּי הִיא? אָמַר רַבִּי פִנְחָס, מֵהָאֵם הַהוּא, חַתּוּנָה שֶׁל אוֹתוֹ הָאֵם שְׁלוּ. מֵהוּ חַתּוּנָתוֹ? בְּיוֹם שֶׁהַכְּשֵׁרוֹ לַעֲשׂוֹת אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא שִׁמְחַת הַצְּדִיקִים. וְאִימְתִי הַכְּשֵׁרוֹ? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִשְׁלַשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים וּמְעַלָּה, שְׁאוֹתוֹ הַיּוֹם חוֹבָה עַל הַצְּדִיקִים לַעֲשׂוֹת שִׁמְחַת הַלֵּב כְּיוֹם שֶׁעוֹלָה לַחֲפָה, וּמִשּׁוֹם אוֹתָהּ הַזְּכוּת עֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעוֹרֵר אוֹתָם

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֶת. ר' פנחס פתח בְּהַאי קָרָא (שה"ש ג יא) צִאֲנֵה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמִלְךָ שְׁלֹמֹה בַעֲטָרָה שְׁעֵטְרָה לֹא אָמוּ. אָמַר רַבִּי פִנְחָס, חֲזַרְנוּ עַל הַתּוֹרָה כּוֹלָא, וְלֹא אִשְׁכְּחֵן עֲטָרָה דְעִבְדַת בַּת שֹׁבַע לְשֹׁלְמֹה. כַּעַת אֵית לְמִימַר, הַאי דְאָמַר רַבִּי יִצְחָק מֵאִי צִאֲנֵה וּרְאִינָה, הוּה לִיָּה לְמִיכְתָּב בָּאוּ וּרְאוּ. מֵאִי צִאֲנֵה.

אָלֵא אָמַר רַבִּי יִצְחָק, פְּסוּקָא דָא, דְאִתְקַרֵי עַל אֵינוֹן זְכָאִין דְנִפְקוּ מִן עֲלְמָא דִין, וְאִתְקַבְּרוּ בְּאַרְעָא קְדִישָׁא דְיִשְׂרָאֵל. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְדִנְפַקַת נִשְׁמַתְהוֹן תַּמְן. וְעַתִּידָה בַת קוֹל לְאַתְעָרָא בְּכָל צִיּוֹנָא וְצִיּוֹנָא דְבְּתֵי קַבְרֵי, וְאַמְרָה צִאֲנֵה וּרְאִינָה, פּוֹקוּ מִתַּחֲוֹת בְּלִיאוֹתָא דְעַפְרָא, וְאִיתְעַרוּ מִשְׁנַתְכוֹן. בְּנוֹת צִיּוֹן: כְּמָה דְאִתְאָמַר, (מ"ב כג י"ז) מָה הַצִּיּוֹן הַלְזוּ.

אָמַר רַבִּי פִנְחָס, זְכָאִין אַתּוֹן צְדִיקָא לְמַחְמִי בְּזִיוּא וְקִירָא עֲלָאָה דְמִלְפָּא קְדִישָׁא, דְשִׁלְמָא כּוֹלָא דִילִיָּה. וּבְאִיזְהָ זְכוּתָא, בְּשִׁבִיל עֲטָרָה שְׁעֵטְרָה לֹא אָמוּ, בְּדִיל הַהוּא כְּתָרָא, דְאִכְתְּרוּ לִיָּה צְדִיקָא בְּמִלִּי דְאוּרִייתָא בְּעֲלְמָא דִין. אָמַר רַבִּי אֶבְהוּ, אָמוּ, וּמֵהוּ אָמוּ. וְאִיזְהוּ אִם שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֵלּוּ צְדִיקִים שֶׁהֵם אִם הַיְדוּעָה לֹא.

בְּיוֹם חַתּוּנָתוֹ, חַתּוּנָתוֹ דָא מִמָּאן הוּא. אָמַר רַבִּי פִנְחָס, מֵהַהוּא אִם, חַתּוּנָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ אִם שְׁלוּ. מֵהוּ חַתּוּנָתוֹ בְּיוֹמָא דְכִשְׁרֵן לְמַעַבְד פִּיקוּדֵי אוּרִייתָא, דְהוּא חֲדוּתָא דְצְדִיקָא. וְאִימְתִי כִשְׁרֵן. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִתְּלִיסַר שָׁנִין וְלַעֲלֵלָא, דְהַהוּא יוֹמָא חוֹבְתָא עַל צְדִיקָא לְמַעַבְד חֲדוּתָא דְלָפָא, כְּיוֹמָא דְסְלִיק לַחוּפָה. וּבְגִין הַהוּא זְכוּתָא, עֵתִיד קוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא לְאַתְעָרָא לְהוּ וְלַעֲבָרָא כְּרוּזָא

וְלַהֲעֵבִיר כְּרוּז לִפְנֵיהֶם בְּחֻדָּה:
צְאִינָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּא תִשְׁמַע, יְהִי מְאֹרֶת בְּרִקיעַ הַשָּׁמַיִם, ר' יִצְחָק אָמַר, כְּשֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְחִיָּה אֶת הַמַּתִּים וַיַּעֲבִיר כְּרוּזָא עַל כָּל צִיּוֹן וְצִיּוֹן, בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן תֵּרַד אוֹתָהּ הַנְּשֻׁמָּה, כְּמוֹ הָאוֹר וְהַמְּאוֹר שִׁיאִיר בְּאוֹר שֶׁל רִקיעַ הַשָּׁמַיִם עַל אוֹתוֹ הַגּוֹף שִׁיתְעוֹרֵר מִן הָאָרֶץ. זֶהוּ שְׁכָתוּב יְהִי מְאֹרֶת בְּרִקיעַ הַשָּׁמַיִם. וְלָמָּה? לְהֵאִיר עַל הָאָרֶץ, עַל אוֹתוֹ הַגּוֹף שִׁיוּצֵא מִן הָאָרֶץ.

ר' אֶבְהוֹ אָמַר, זֹהִי זֶהר הַרוּחַ הַשְּׁוֹרָה עַל הַגּוֹף לְהַחִיּוֹתוֹ וְלְהֵאִיר אֵפֶלוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוּב יְהִי מְאֹרֶת בְּרִקיעַ הַשָּׁמַיִם, וְלָמָּה? לְהֵאִיר עַל הָאָרֶץ, עַל הַיּוּצֵא מִן הָאָרֶץ, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ.

ר' יְהוּדָה בֶּן פְּזִי פָּגַע אֶת רַב נַחֲמָן. אָמַר לוֹ, אוֹתָהּ הַרוּחַ שֶׁעֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַחִיּוֹת בָּהּ אֶת הַמַּתִּים מֵהִי? אָמַר לוֹ, הִיא רוּחַ הָאֶסְפֶּקְלָרְיָה שֶׁל מַעְלָה, כַּאֲשֶׁר יִשְׁיגוּ בְּנֵי אָדָם הַדְּעוֹת הַנְּכֹונוֹת. וּמִנֵּין לָנוּ זֶה? מִמָּה שְׁכָתוּב (יחזקאל לו) וְנִתְתִּי רוּחִי בְּכֶם וְחִייתֶם. לֹא נֶאֱמַר וְנִתְתִּי רוּחִי בְּכֶם, אֶלֶּא רוּחִי, אוֹתוֹ הַנֶּאֱצֵל מֵהָאֶסְפֶּקְלָרְיָה שְׁלִי, וְכָתוּב (שם) וְאֵת רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם, וְאַחַר כֵּן יִהְיֶה סִימָן יְדוּעַ בְּעוֹלָם. זֶהוּ שְׁכָתוּב (בראשית א) וְהָיוּ לְאֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וּשְׁנָיִם.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֵׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ (בראשית א). רַבִּי אֶבְהוֹ פָּתַח, (תהלים ח) מָה אָנוּשׁ כִּי תִזְכְּרֵנוּ וּבֶן אָדָם כִּי תִפְקְדֵנוּ וְתַחֲסֶרְהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִים. רַבִּי תַנְחוּם אָמַר, בְּשַׁעַת שְׂרָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבְרָא אֶת הָאָדָם, נִתְיַעַץ עִם הַמַּלְאָכִים אוֹתָם הַסּוֹכְבִים אֶת כְּסָאוֹ, וְאָמַר לָהֶם נַעֲשֵׂה אָדָם.

קְדַמְיָהוּן בְּחֻדָּה, צְאִינָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, תָּא שְׁמַע, יְהִי מְאֹרֶת בְּרִקיעַ הַשָּׁמַיִם, ר' יִצְחָק אָמַר, כְּשֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְחִיָּה אֶת הַמַּתִּים, וַיַּעֲבִיר כְּרוּזָא עַל כָּל צִיּוֹנָא וְצִיּוֹנָא. בִּיה זְמַנָּא נְחִית הֵהִיא נְשֻׁמָּתָא, כְּנִהוּרָא וּבוּצִינָא דִּינְהָרָא בְּנִהִירוֹ רִקיעָא דְשָׁמַיָא, עַל הֵהוּא גּוּפָא דְאִתְעַר מִן אֶרְעָא. הֵדָא הוּא דְכָתִיב, יְהִי מְאֹרֶת בְּרִקיעַ הַשָּׁמַיִם. וְלָמָּה, לְהֵאִיר עַל הָאָרֶץ, עַל אוֹתוֹ הַגּוֹף הַיּוּצֵא מִן הָאָרֶץ.

ר' אֶבְהוֹ אָמַר, זֹו הִיא זֶהר הַרוּחַ, הַשְּׁוֹרָה עַל הַגּוֹף לְהַחִיּוֹתוֹ, וְלְהֵאִיר אֵפֶלוֹ. הֵדָא הוּא דְכָתִיב, יְהִי מְאֹרֶת בְּרִקיעַ הַשָּׁמַיִם. וְלָמָּה, לְהֵאִיר עַל הָאָרֶץ, עַל הַיּוּצֵא מִן הָאָרֶץ, כְּדַקְאֲמַרְןָּ.

ר' יְהוּדָה בֶּן פְּזִי פָּגַע בִּיה בְּרַב נַחֲמָן, אָמַר לִיה אוֹתוֹ הַרוּחַ שֶׁעֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַחִיּוֹת בּוֹ הַמַּתִּים, מֵהוּ. אָמַר לִיה, הוּא רוּחַ אֶסְפֶּקְלָרְיָא שֶׁל מַעְלָה, כַּאֲשֶׁר יִשְׁיגוּ בְּנֵי אָדָם הַדְּעוֹת הַנְּכֹונוֹת. וּמִנָּא לָן הָא. מִמָּה דְכָתִיב, (יחזקאל לו) וְנִתְתִּי רוּחִי בְּכֶם וְחִייתֶם. וְנִתְתִּי רוּחִי בְּכֶם לֹא נֶאֱמַר, אֶלֶּא רוּחִי, אוֹתוֹ הַנֶּאֱצֵל מֵאֶסְפֶּקְלָרְיָא שְׁלִי. וְכָתִיב (שם לו כז) וְאֵת רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם, וְאַחַר כֵּן יִהְיֶה סִימָן יְדוּעַ בְּעוֹלָם, הֵדָא הוּא דְכָתִיב, וְהָיוּ לְאֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וּשְׁנָיִם.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֵׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ. ר' אֶבְהוֹ פָּתַח, (תהלים ח) מָה אָנוּשׁ כִּי תִזְכְּרֵנוּ וּבֶן אָדָם כִּי תִפְקְדֵנוּ וְתַחֲסֶרְהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִים. ר' תַנְחוּם אָמַר, בְּשַׁעַת שְׂרָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבְרָא אֶת הָאָדָם, נִתְיַעַץ עִם הַמַּלְאָכִים אוֹתָם הַסּוֹכְבִים אֶת כְּסָאוֹ, וְאָמַר לָהֶם נַעֲשֵׂה אָדָם.

אָמְרוּ לוֹ, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם מַה טִּיבוֹ שֶׁל אָדָם זֶה, מַה אָנוֹשׁ פִּי תִזְכְּרֵנוּ?
תִּזְכְּרֵנוּ?

דָּבָר אַחֵר נַעֲשֶׂה אָדָם, רַבִּי בּוּטָא בְּשֵׁם רַבִּי בּוֹ חֲזַרְנוּ עַל כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה וְלֹא מִצִּינוּ שְׁנַתִּיעֵץ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם הַמַּלְאָכִים לְעוֹלָם עַל שׁוֹם דָּבָר מִכָּל מַה שֶּׁהוּא צְרִיף לַעֲשׂוֹת.

וְעוֹד מִצִּינוּ שְׂאִין לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה שְׂמִשְׁגִּיגִים לְדַעְתּוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּכְשֶׁהֵם רָצִים לְהַשִּׁיג, מִיָּד חוֹזְרִים לְאַחֹר מִהַשְּׁגָתָם, כְּמוֹ עוֹף הַנִּקְרָא קְנֻבּוֹסָא דְקוֹנָאֲרִי הַזֶּה, שְׂפוֹרֵחַ וְחוֹזֵר לְמָקוֹם שֶׁהוּא שׁוֹרֶה. כִּף הֵם, עַד שֶׁחוֹזְרִים וְאוֹמְרִים (יחזקאל א) בְּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמָּקוֹמוֹ.

וְעוֹד אָמַר רַבִּי בּוּטָא, מִצִּינוּ שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרָא הָאוֹר הַרְאֵנוּ, וּבְרָא מְזָה הָאוֹר שְׂאֵר הַמְּשֻׁמָּשִׁים שָׁלוּ. אִם הָאוֹר שֶׁנִּבְרָא בַּתְּחִלָּה לֹא נִתְּיָעַץ עִמוֹ, כְּשֶׁרָצָה לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ שְׂאֵר צְבָאוֹתָיו, כָּל שְׂכָן וְכָל שְׂכָן (תהלים סמד) אָדָם לְהַבִּיל דְּמָה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הִנֵּחַ לְרַבִּי בּוּטָא, שְׂעָם בְּעַלֵּי הַמְּשֻׁנָּה שֵׁם אֶת מְדוּרוֹ. אָמַר רַבִּי בּוּטָא, אֲנִי לֹא זָכִיתִי שִׁיחֶיָה מְדוּרֵי עַמְהוֹן, אֲבָל הַקְּשִׁיא הִיתָה שְׁלֵהֶם.

וְתַרְוִין שְׂמַעְתִּי שְׂאֵמַר רַבִּי בּוֹ, כְּמִלְךָ הִזָּה שְׁהִיָה שׁוֹלֵט עַל הַפֶּל, וְרָצָה לְהִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ שְׂכָלֶם כְּלוּלִים בּוֹ וְהוּא הַפֶּל, עֲשֶׂה עַצְמוֹ בְּלִשׁוֹן רַבִּים. כִּף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הוֹאִיל וְרָצָה לְהִרְאוֹת שְׂכָל הָעוֹלָם שָׁלוּ, כָּל אֶת הַפֶּל בְּיָדוֹ, וְאָמַר לְשׁוֹן רַבִּים לְהִרְאוֹת שֶׁהוּא הַפֶּל. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִם קוֹל מְמָרוּמִים שְׂמַעְתִּי מְזָה, אָמַר שְׁהִיָה יָפָה, שְׂאִין תַּרְוִין הִזָּה מִתִּישָׁב בְּלַבִּי.

רַבִּי שְׂמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי בָּא לְטַבְּרִיָּה

אָמְרוּ לוֹ, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם מַה טִּיבוֹ שֶׁל אָדָם זֶה, מַה אָנוֹשׁ פִּי תִזְכְּרֵנוּ.

דָּבָר אַחֵר נַעֲשֶׂה אָדָם, ר' בּוּטָא בְּשֵׁם ר' בּוֹ חֲזַרְנוּ עַל כָּל הַתּוֹרָה כְּוֹלָה, וְלֹא מִצִּינוּ שְׁנַתִּיעֵץ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם הַמַּלְאָכִים לְעוֹלָם, עַל שׁוֹם דָּבָר מִכָּל מַה שֶּׁהוּא צְרִיף לַעֲשׂוֹת.

וְעוֹד מִצִּינוּ שְׂאִין לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה שְׂמִשְׁגִּיגִים לְדַעְתּוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּכְשֶׁהֵם רָצִים לְהַשִּׁיג, מִיָּד חוֹזְרִים לְאַחֹר מִהַשְּׁגָתָם, כְּהַדִּין קְנֻבּוֹסָא דְקוֹנָאֲרִי, דְּפָרַח וְחוֹזֵר לְדוּף דְּשָׂאֲרִי. כִּף הֵם, עַד שֶׁחוֹזְרִים וְאוֹמְרִים (יחזקאל ג יב) בְּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמָּקוֹמוֹ.

וְעוֹד אָמַר רַבִּי בּוּטָא, מִצִּינוּ שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרָא אוֹר הָרְאֵנוּ, וּבְרָא מְזָה הָאוֹר שְׂאֵר הַמְּשֻׁמָּשִׁים שָׁלוּ. אִם הָאוֹר הַרְאֵנוּ שֶׁנִּבְרָא בַּתְּחִלָּה, לֹא נִתְּיָעַץ עִמוֹ, כְּשֶׁרָצָה לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ שְׂאֵר צְבָאוֹתָיו, כָּל שְׂכָן וְכָל שְׂכָן אָדָם לְהַבִּיל דְּמָה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הִנֵּחַ לְרַבִּי בּוּטָא דְעַם מְאֲרִי מִתְּנִיתָא שְׁוֵי מְדוּרִיָּה. אָמַר ר' בּוּטָא, אֲנִי לֹא זָכִינָא לְמַהוּי מְדוּרָאֵי עַמְהוֹן, אֲבָל קוֹשִׁיא הוּוּה דִּידְהוֹן.

וּפִירוּקָא שְׂמַעְנָא, דְּאָמַר רַבִּי בּוֹ, כְּהַדִּין מְלָכָא דְהוּוּה שְׁלִיטָא עַל כְּלָא, וּבְעֵי לְאַחְזָאָה גְרַמִּיָּה דְכְּלָהוּ כְּלִילָן בֵּינָה, וְהוּא כְּלָא. עֲבִיד גְרַמִּיָּה בְּלִישָׁן דְּסַגִּיָּאִין. כִּף קוֹדֶשָׁא בְּרִיף הוּא, הוֹאִיל דְּבְעֵי לְאַחְזָאָה דְכָל עַלְמָא דִּידִיָּה, כְּלִיל כּוֹלָא בִּידִיָּה, וְאָמַר לִישָׁן דְּסַגִּיָּאִין, לְאַחְזָאָה דְהוּא כּוֹלָא. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִי קָלָא מִן רַמְיָא שְׂמַעְתָּא מִהָאֵי, אִימָא דְהוּוּה שְׂפִיר, דְּלֹא אִתְּיִשְׁבָּא בְּלַבָּאֵי הָאֵי פִירוּקָא.

רַבִּי שְׂמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי אִתָּא לְטַבְּרִיָּה לְמַדְפֵּי

לטהר את כל שוקי טבריה, ראו אותו רבי פנחס ורבי בא ורבי יצחק. אמרו: עד מתי נשב בקיום אחד ולא נוכל ללכת? אמרו: הנה מבצלי המשנה כאן, נשאל לפניו.

בא לשם רבי אבהו. אמר לו: אם לא נשמע דבר זה, הרי יפתח פיהם של המינים בפסוק הנה. אמר לו: יאמר לנו מר את עקר הפסוק הנה. אמר לו: מה הוא? אמר לו: זה נעשה אדם בצלמנו כדמותנו.

אמר רבי שמעון, כתוב (ישעיה מב יח) החרשים שמעו והעורים הביטו לראות. וכי לעורים ולחרשים אמרה התורה את זה? אלא עורים, שהם עורים בתורה, שדרך הישר לפניהם, והולכים ארחות עקלקלות כעורים, ולא יודעים את עקר הדבר. הפסוק הנה נגזר במשנה שלנו, וכך גזרנו.

בשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, המים היו העקר של הכל, וממים השתיל את כל העולם. ועשה הקדוש ברוך הוא שלשה אמנים שיעשו את אמנותו בעולם הנה, ואלו הם: שמים, וארץ, ומים. ועל ידי אלו נברא כל מה שבועלם הנה.

והזמין את שלשת אלו, את כל אחד מהם, להוציא בריות שצריך לעולם. הזמין את המים. אמר להם: אתם תוציאו את הארץ מתחתיתכם, ואתה לך תתכנס למקום אחד. והמים עשו כן. זהו שכתוב (בראשית א) יקוו המים.

קרא לארץ. אמר לה: את תוציאי ממך בריות, בהמות וחיות וכדומה להם. מיד עשתה כן. זהו שכתוב (שם) ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה למינה.

קרא לשמים. אמר להם: אתם

לכל שוקי טבריה, חמו ליה, ר' פנחס ורבי בא ורבי יצחק. אמרו, עד אימתי ניתב בקיימא חדא, ולא ניכול למהך. אמרו, הא מארי דמתניתין הכא, נשאל קמיה.

אתא רבי אבהו תמן, אמר ליה, אי לא נשמע מלה דא, הא אתפתחנא פומהון דמינאי

בפסוקא דא. אמר ליה, לימא לן מר (דף כא ע"א) עיקרא דפסוקא דא, אמר ליה מאי הוא. אמר ליה האי נעשה אדם בצלמנו כדמותנו.

אמר רבי שמעון, פתיב (ישעיה מב יח) החרשים שמעו והעורים הביטו לראות. וכי

לעורים ולחרשים אמרה תורה האי. אלא עורים, שהם עורים בתורה, שדרך הישר

לפניהם, והולכים ארחות עקלקלות כעורים, ולא ידעון עיקרא דמלתא. האי פסוקא אתגזר

במתניתא דילן, והכי גזרנא. כד ברא קודשא בריך הוא עלמא, הוה עיקרא

דכלא מיא, ומן מיא אשתיל כל עלמא. ועבד קודשא בריך הוא תלתא אומנין,

דיעבדון אומנותיה בהאי עלמא, ואלין אינון: שמיא, וארעא, ומיא. ועל ידי דאלין, אתברי

כל מה די בעלמא דין. וזמין לאלין תלתא, לכל חד מנהון, לאפקא

ברייתא דצריך לעלמא. זמין למיא, אמר ליה את אפיק לארעא דתחותך, ואת זיל

אתכניש לאתר חד, ומיא עבד כן, הדא הוא דכתיב, יקוו המים.

קרא לארעא, אמר לה, את אפיק בריין מינה, בעירין וחיותן וכדדמי לון, מיד עבדת

כן, הדא הוא דכתיב, ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה למינה.

קרא לשמים, אמר לון, אתון אבדילו בין מיא

הבדילו בין מים למים. עשו כן.
 זהו שכתוב (ש) ויעש אלהים את
 הרקיע. קרא לארץ. אמר לה:
 הוציאי דשאים ועשבים ויבולים
 ועצי השדה. מיד מה כתוב בה?
 (ש) ותוצא הארץ דשא עשב
 מזריע זרע.

קרא כמו כן לשמים. אמר להם:
 יהיו בכם אורות ומאורות להאיר
 על הארץ, זהו שכתוב (ש) יהי
 מארת ברקיע השמים. קרא כמו
 כן למים. אמר להם: אתם תוציאו
 רמש של דגים ועופות וכדומה
 להם. זהו שכתוב (ש) ישרצו
 המים שרץ נפש חיה. ועל ידי
 שלשת אלה נעשה כל מעשה
 בראשית, כל אחד ואחד למינו.
 בשבא היום הששי, כלם היו
 מזמנים לברא כמו שאר הימים.
 אמר להם הקדוש ברוך הוא:
 שום אחד מכם לא יכול לעשות
 הבריה הזו לבדה כמו שאר כל
 הבריות שהיו עד כאן, אלא כלכם
 תתחברו יחד, ואני עמכם, ונעשה
 אדם, שהרי אתם לא תוכלו
 לעשותו לבדכם, אבל הגוף יהיה
 של שלשתכם, והנשמה שלי.

ולפיכך קרא להם הקדוש ברוך
 הוא ואמר להם נעשה אדם, אני
 ואתם. אני את הנשמה, ואתם את
 הגוף. וכך הוא, שהגוף הוא
 משלשתם, שהיו אמנים במעשה
 בראשית. ואת הנשמה נתן
 הקדוש ברוך הוא, שהשתתף
 עמם בה.

בצלמנו כדמותנו, כלומר שראוי
 לנו, באותו הגוף שגלקח מכם,
 לדעת ולהדמות לכם כמו אותו
 שגלקח ממני, שהוא הנשמה,
 שיפרד ממעשי העולם, ותהיה
 תשוקתו ורצונו לעליונים
 הקדושים.

ועוד בצלמנו כדמותנו, שהגוף
 שגלקח מכם לא יהיה בקיום

למִיא, עבדו כן, הָדָא הוּא דְכְתִיב, וַיַּעַשׂ
 אֱלֹהִים אֶת הַרְקִיעַ. קָרָא לְאַרְעָא, אָמַר לָהּ
 אֲפִיקֵי דְשָׂאִים וְעֵשְׂבִים וַיְבֹלִין וַאֲיִלְנֵי חֻקְלָא,
 מִיד מַה כְּתִיב בְּהּ. וְתוֹצֵא הָאָרֶץ דְּשָׂא עֵשֶׂב
 מְזַרְיעַ זְרַע.

קָרָא כְּמוֹ כֵּן לְשָׁמַיִם, אָמַר לוֹן, יֵהָא בְּכוּן
 נְהוּרִין וּבּוֹצִינִין לְאַנְהָרָא עַל אַרְעָא, הָדָא
 הוּא דְכְתִיב, יְהִי מְאֹרֹת בְּרַקִיעַ הַשָּׁמַיִם. קָרָא
 כְּמוֹ כֵּן לְמִיא, אָמַר לוֹן, אַתּוֹן אֲפִיקוּ רֵיחְשָׂא
 דְנוּנִין וְעוֹפִין, וַיְכַדְדְּמֵי לוֹן, הָדָא הוּא דְכְתִיב,
 יִשְׂרְצוּ הַמַּיִם שֶׂרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה. וְעַל יְדִיהוּן
 דְתִלְתָּא אַלְיִן, אַתְּעֵבִיד כָּל עוֹבְדָא דְבְרָאשִׁית,
 כָּל חַד וְחַד לְזַיְנִיהּ.

בְּר אַתָּא יוֹמָא שְׁתִּיתָאָה, כְּלָהוּ הוּוּ זְמִינִין
 לְמַבְרֵי כְּשָׂאָר יוֹמִין. אָמַר לוֹן קוּדְשָׂא
 בְּרִיךְ הוּא, לָא שׁוּם חַד מִנְכוּן, יְכִיל לְמַעְבַּד
 בְּרִיָּה דָא בְּלַחֲדוּי, כְּשָׂאָר כָּל בְּרִיָּין דְהוּוּ עַד
 כְּאֵן, אָלָא כּוּלְכוּן תְּתַחֲבְרוּן כְּחַדָּא וְאַנָּא
 עִמְכוּן, וְנַעֲבִיד אִינְשָׂא. דְהָא אַתּוֹן לָא תִיכְלוּן
 לְמַעְבְּדִיהּ בְּלַחֲדוּיכוּן, אֲבָל גּוּפָא יֵהָא דִילְכוּן
 תְּלַתִּיכוּן, וְנַשְׁמָתָא דִילִי.

וּלְפִיכֵךְ קָרָא לוֹן קוּדְשָׂא בְּרִיךְ הוּא, וְאָמַר לוֹן
 נַעֲשֶׂה אָדָם, אָנָּא וְאַתּוֹן. אָנָּא נַשְׁמָתָא,
 וְאַתּוֹן גּוּפָא. וְכֵךְ הוּא, דְגּוּפָא הוּא מְתַלְתְּהוּן,
 דְהוּוּ אוּמְנִין בְּעוֹבְדָא דְבְרָאשִׁית, וְנַשְׁמָתָא
 יְהִיבָה קוּדְשָׂא בְּרִיךְ הוּא, דְאִשְׁתַּתַּף עִמְהוּן בְּהּ.
 בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ, כְּלוּמַר דְאַתְחִזִּי לְנָא,
 בְּהֵהוּא גּוּפָא דְאַתְנַסֵּב מִנְכוּן,
 לְמַנְדַּע וּלְאַדְמָאָה לְכוּן, וּבְהֵהוּא דְאַתְנַסִּיב
 מְנִי, דְהוּא נַשְׁמָתָא, דִּיתְפַּרֵּשׁ מִעוֹבְדוּי
 דְעֵלְמָא, וַיְהִי תְּאוּבְתִיָּה וּרְעוּתִיָּה לְעִילְאִין
 קְדִישִׁין.

וְעוּד בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ, דְגּוּפָא דְאַתְנַסִּיב

כמותכם. מה זה כמותכם?
כמותן הבריות שהוצאתם, על
שהוא עפר פשאר כל הבריות.
והנשמה הקדושה היא שאני
נתתי בו, שיהיה לה קיום
לעולמים, שאינה גוף, ותדמה
לקיום שלי.

אמר רבי אבהו, זהו ברור הדבר,
משום שנמצא שבבראשית היו
שלוש אלו - שמים וארץ ומים.
רבי אלעזר בן רבי שמעון אמר,
יפה הוא. אבל הארץ לקחה את
כח שלשתם לבדה, עד שהיו בה
ארבעה יסודות קיימים - מן
השמים שנים, ומן המים אחד,
והאחד שבה. והיא הוציאה את
הגלם של אדם, והקדוש ברוך
הוא את הנשמה. זהו שכתוב (שם
ב) ויצר ה' אלהים את האדם עפר
מן האדמה ויפח באפיו נשמת
חיים. הרי שניהם - הארץ
והקדוש ברוך הוא - שהשתתפו
יחד לעשות אותו, ובגללו אמר
נעשה אדם. שהקדוש ברוך הוא
אמר לה עשי את הגוף, ואני את
הנשמה. אמר רבי יצחק, הנה כל
הספק הזה עבר מעמנו.

עוד אמר רבי אלעזר, כגון זה
שתף הקדוש ברוך הוא את
העולם בבריאת בני אדם, שהרי
שנינו שלשה שתפים באדם,
האיש ואשתו והקדוש ברוך הוא.
אמר רבי יהושע, כגון זה השמים
והארץ והקדוש ברוך הוא. אמר
רבי שמעון, שמים כנגד איש,
ארץ כנגד אשתו, ולעולם הקדוש
ברוך הוא משתף עמם, ועל כן
נאמר נעשה אדם, בלשון
שתפות, ואין הקדוש ברוך הוא
משתף עם שום בריה זולת עם
אדם.

אמר רבי יוסי, ובשאר הבריות
מי משתף עמם? אמר רבי
שמעון, כח האדמה, שאמרו

מנכון, לא יהוי בקיומא כגניכון. מאי
כגניכון. פאינון בריין דאפקתון, על דאיהו
עפרא פשאר כל בריין. והיה נשמתא קדישא
דאנא יהיב ביה, דיהוי לה קיומא לעלמין,
דליתה גופא, וידמה בקיומא לי.

אמר רבי אבהו, הדין הוא ברירא דמלתא,
משום דאשתכח דבבראשית, הווי אלין
תלתא, שמיא וארעא ומיא.

ר' אלעזר בר ר' שמעון אמר, יאות הוא. אבל
ארעא נסבא חילא דתלתהון בלחודאה, עד
דהוי בה ארבע יסודות קיימין. מן שמיא תריין,
ומן מיא חד, וחד דבה. והיא אפיקת גולמא
דאדם, וקודשא בריך הוא נשמתא. הדא הוא
דכתיב, ויצר ה' אלהים את האדם עפר מן
האדמה ויפח באפיו נשמת חיים. הרי
תרויהון, ארעא וקודשא בריך הוא, דאשתתפו
פחדא למעבד ליה, ובגניניה אמר נעשה אדם,
דקודשא בריך הוא אמר לה עשי את הגוף,
ואנא נשמתא. אמר רבי יצחק, הא כל ספיקא
דא אתעבר מינן.

עוד אמר רבי אלעזר, פהאי גוונא, אשתתף
קודשא בריך הוא לעלמא, בברייתא דבני
נשא. דהא תנינן, שלשה שותפין באדם,
האיש ואשתו וקודשא בריך הוא. אמר רבי
יהושע, פהאי גוונא, שמיא וארעא וקודשא
ברוך הוא. אמר רבי שמעון, שמים, כנגד
איש. ארץ, כנגד אשתו. ולעולם קודשא בריך
הוא משותף עמם. ועל כן נאמר נעשה אדם
בלשון שותפות. ואין הקדוש ברוך הוא
משותף עם שום בריה, זולת עם אדם.

אמר רבי יוסי, ובשאר הבריות מי משותף
עמם. אמר רבי שמעון, כח האדמה,
דאמרן שהיא נפש חיה. אבל הקדוש ברוך

שְׁהִיא נֶפֶשׁ חַיָּה. אָבֵל הַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֵין מִשְׁתַּף אֶלָּא עַל
הָאָדָם בְּלִבְדָּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אוֹי לְהֵם
לְרִשְׁעִים שְׂאִינִם רוּצִים לְהִדְבֵק
בְּשִׁתְּפוּת שֶׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
בְּמָה? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּאוֹתָהּ
הַנְּשֻׁמָּה שֶׁהוּא נִתֵּן, אֶלָּא הוֹלֵךְ
וְדִבֵּק בְּכַח הַבְּהֵמוֹת. זֶהוּ שְׂכֵתוֹב
(תהלים מט) וְאָדָם בִּיקָר בַּל יִלִּין
נִמְשָׁל בְּבֵהֵמוֹת נְדָמוֹ. בַּל יִלִּין,
שְׁלֵא רָצָה לְעַמֵּד בְּאוֹתוֹ יָקָר
וְתִפְאָרַת שֶׁל הַנְּשֻׁמָּה. אָבֵל מָה
חֲטָאתוֹ שְׁעָשָׂה? שְׁנִמְשָׁל
בְּבֵהֵמוֹת, בְּאוֹתוֹ הִכַּח שְׁלֵהֵן
הַנִּכְרָת וְהַנְּדָמָה מִהֲרָה, וְלֹא
תַעֲלֶה לְמַעְלָה.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן פִּזְי, זֶה
הוֹלֵךְ, כְּמוֹ מָה שְׂאָמַר רַבִּי יַעֲקֹב
בֶּן אִידִי, שְׂאָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בֶּן
אִידִי, מָה שְׂכֵתוֹב (איוב כח) וְכֹל יָקָר
רָאֵתָה עֵינֶיךָ, אֵלּוֹ נִשְׁמַתָּן שֶׁל
צְדִיקִים, שֶׁהֵם יָקָר וְתִפְאָרַת
לְעוֹלָם וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

אָמַר רַבִּי אֶבְהוֹ אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן,
בֹּא וּרְאֵה מַעֲלָתוֹ שֶׁל אָדָם
שֶׁהַבְּדִילוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִכָּל
שְׂאָר הַנִּבְרָאִים, אֵיךְ? אָמַר רַבִּי
אֶבְהוֹ, כָּל מָה שְׂבָרָא הַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, אָמַר לְפוֹעֲלִים הָאֵלֶּה
שֶׁהֵם יַעֲשׂוּ לְבָדָם, וְלֹא נִתְיַחַד
הוּא עִמָּהֶם. אָמַר עַל בְּרִיּוֹת הָאָרֶץ
תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְגו', אָמַר
לְמִים יִשְׂרְצוּ הַמִּים, וְהוּא לֹא
נִתְיַחַד עִמָּהֶם.

בְּשִׁבְרָא הָאָדָם, נִתְיַחַד הַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא עִמָּהֶם בְּעִשְׂיָתוֹ וְאָמַר
נַעֲשֶׂה אָדָם. וְנִתֵּן בּוֹ קְלִסְתָּר
פְּנִים, רֵאזִיָּה, רֵי"ח, קוּמ"ה,
הַלִּיכ"ה, מִשׁוּ"ש, דְּבוּ"ר,
עִשְׂיָ"ה. הַמְשִׁילוֹ בְּמַעֲשֵׂה יָדָיו,
זֶהוּ שְׂכֵתוֹב (תהלים ח) תִּמְשִׁלֶּהוּ
בְּמַעֲשֵׂי יָדָיךָ כֹּל שֶׁתָּה תַחַת רַגְלָיו.

וּבְשִׁזְרָק בּוֹ נִשְׁמָה, קָם עַל רַגְלָיו, וְנִדְמָה לַמַּחְתּוּנִים וְלְעִלְיוֹנִים. נִדְמָה גּוֹפּוֹ לְאָרֶץ, וְנִשְׁמָתוֹ

הוּא אֵין מִשׁוֹתֵף, אֶלָּא עִם הָאָדָם בְּלִבְדָּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְוִי לְהֵם לְרִשְׁעִים, שְׂאִינִם
רוּצִים לְהִדְבֵק בְּשִׁתְּפוּתָא שֶׁל הַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא. בְּמָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּאוֹתָהּ
הַנְּשֻׁמָּה שֶׁהוּא נִתֵּן, אֶלָּא הוֹלֵךְ וְדִבֵּק בְּכַח
הַבְּהֵמוֹת. הִדָּא הוּא דְכִתְיִב, (תהלים מט כא) וְאָדָם
בִּיקָר בַּל יִלִּין נִמְשָׁל בְּבֵהֵמוֹת נְדָמוֹ. בַּל יִלִּין,
שְׁלֵא רָצָה לְעַמֵּוד בְּאוֹתוֹ יָקָר וְתִפְאָרַת שֶׁל
הַנְּשֻׁמָּה. אָבֵל מָה חֲטָאתוֹ שְׁעָשָׂה שְׁנִמְשָׁל
בְּבֵהֵמוֹת, בְּאוֹתוֹ הִכַּח שְׁלֵהֵן, הַנִּכְרָת וְהַנְּדָמָה
מִהֲרָה, וְלֹא תַעֲלֶה לְמַעְלָה.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן פִּזְי, אֶזְלָא הָא, פִּי הָא
דְּאָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בֶּן אִידִי, דְּאָמַר רַבִּי
יַעֲקֹב בֶּן אִידִי, מָאי דְכִתְיִב, (איוב כח י) וְכֹל יָקָר
רָאֵתָה עֵינֶיךָ, אֵלּוֹ נִשְׁמַתָּן שֶׁל צְדִיקִים, שֶׁהֵם
יָקָר וְתִפְאָרַת לְעוֹלָם וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

אָמַר רַבִּי אֶבְהוֹ אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן, בֹּא וּרְאֵה
מַעֲלָתוֹ שֶׁל אָדָם, שֶׁהַבְּדִילוֹ הַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מִכָּל שְׂאָר הַנִּבְרָאִים. הָאֵיךְ. אָמַר
רַבִּי אֶבְהוֹ, כָּל מָה שְׂבָרָא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
אָמַר לְפוֹעֲלִים הָאֵלֶּה, שֶׁהֵם יַעֲשׂוּ לְבָדָם, וְלֹא
נִתְיַחַד הוּא עִמָּהֶם. אָמַר עַל הָאָרֶץ, תּוֹצֵא
הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְגו'. אָמַר לְמִים, יִשְׂרְצוּ
הַמִּים, וְהוּא לֹא נִתְיַחַד עִמָּהֶם.

בְּשִׁבְרָא הָאָדָם, נִתְיַחַד הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
עִמָּהֶם בְּעִשְׂיָתוֹ, וְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם.

וְנִתֵּן בּוֹ קְלִסְתָּר פְּנִים, רֵאזִיָּה, רֵי"ח, קוּמ"ה,
הַלִּיכ"ה, מִשׁוּ"ש, דְּבוּ"ר, עִשְׂיָ"ה, הַמְשִׁילוֹ
בְּמַעֲשֵׂה יָדָיו, הִדָּא הוּא דְכִתְיִב, (תהלים ח ז)
תִּמְשִׁלֶּהוּ בְּמַעֲשֵׂה יָדָיךָ כֹּל שֶׁתָּה תַחַת רַגְלָיו.
וּבְשִׁזְרָק בּוֹ נִשְׁמָה, קָם עַל רַגְלָיו, וְנִדְמָה

וּבְשִׁזְרָק בּוֹ נִשְׁמָה, קָם עַל רַגְלָיו, וְנִדְמָה לַמַּחְתּוּנִים וְלְעִלְיוֹנִים. נִדְמָה גּוֹפּוֹ לְאָרֶץ, וְנִשְׁמָתוֹ

לְעֵלְיוֹנִים, בְּתֹאֵר, וְהָדָר, וְכָבוֹד,
בְּאִימָה, וּבִירָאָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (ש) וְכָבוֹד וְהָדָר תַּעֲטְרֵהוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן, רֹאשׁ הַפְּסוּק הַזֶּה
סֶפֶק בְּלָבִי, שְׁפָתוֹב (ש) וּתְחַסְרֵהוּ
מֵעֵט מְאֻלְהִים. אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ,
בְּנִשְׁמָתוֹ שֶׁהִיא קְדוּשָׁה וְדוּמָה
לוֹ, אֲבָל מִה חֶסְרוֹן הוּא? עַל
שְׁהִיָּה גוּף וְנִלְקַח מִן הָאֶרֶץ.

וְאִם תֹּאמַר בְּדַעַת וּבְחֻכְמָה - אִי
אֶפְשָׁר, שֶׁהָרִי רְחוּק הוּא הָאָדָם
מִן הָעֵלְיוֹנִים, שְׂאֵמַר רַבִּי אֶלְעָזָר
אָמַר רַבִּי תַנְחוּם, הַמְּלֹאכִים
הַקְּרוֹבִים מְקַבְּלִים כַּח שְׁפַע
אֶסְפַּקְלָרְיָה שֶׁל מַעֲלָה תְּחִלָּה,
וּמֵהֶם יוֹרֵד לְאוֹתָם שְׂאִינָם
קְרוֹבִים, וּמֵהֶם יוֹרֵד לְשָׁמַיִם וְכָל
צְבָאָם, וּמֵהֶם אֵל הָאָדָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כִּפְסֵא הַכָּבוֹד מְקַבֵּל
תְּחִלָּה, וּמִמֶּנּוּ לְמְלֹאכִים
הָעֵלְיוֹנִים, וּמֵהֶם לְאוֹתָם שְׂאִינָם
כָּל כֶּף עֵלְיוֹנִים וּגְבוּהִים כְּמוֹתָם,
וּמֵהֶם לְשָׁמַיִם, וּמֵהֶם אֵל הָאָדָם.
אֲבָל בְּמָה נִדְמָה לוֹ הָאָדָם? אָמַר
רַבִּי אֲבָהוּ, בְּנִשְׁמָה, שֶׁהִיא
קְדוּשָׁה, וְלֹא תְּכַלֶּה לְעוֹלָם, עַל
שְׁנִטְלָה מִמֶּנּוּ, מִכַּחוֹ וּמִגְבוּרָתוֹ,
וְלֹא כְּמוֹ הַגּוֹף שְׁנִטְלָה מִן הָאָדָמָה,
וַיְכַלֶּה וַיָּשׁוּב עִפְרוֹ כְּשֶׁהִיָּה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַב, אָדָם
וְזוּוּגוֹ עִמּוֹ נִבְרָאוּ בְּיַחַד, זֶהוּ
שְׁפָתוֹב (בְּרֵאשִׁית ה) זָכָר וּנְקֵבָה
בְּרָאָם. וְנִטְלָה מִגְּבִיּוֹ, וְהִכְיִנָּה
וְהִבִּיאָה אֵל הָאָדָם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
(א) וַיִּקַּח אֶחָת מִצְלָעוֹתָיו.

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, חֲוָה הִרְאִישׁוֹנָה
הַיְתָה, וְלִקְחָהּ מִמֶּנּוּ, וְהִיא נִזְקִי
הַבְּרִיּוֹת. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וַיִּקַּח אֶחָת
מִצְלָעוֹתָיו. זֹהִי הִרְאִישׁוֹנָה שְׁנִלְקַח
מִמֶּנּוּ, עַל שֶׁהִיא רוּחַ מְזַקֶּת. וַיִּסְגַּר
בְּשָׂר תְּחִתָּנָה, שֶׁהִקִּים אַחֲרָת
בְּמִקּוּמָהּ.

רַבָּא אָמַר, זֹו הַיְתָה בְּשָׂר,
וְהֵאחֲרָת לֹא הַיְתָה בְּשָׂר. וְמָה

לְתַחְתּוֹנִים וְלְעֵלְיוֹנִים. נִדְמָה גּוּפוֹ (דף כא ע"ב)
לְאֶרֶץ. וְנִשְׁמָתוֹ לְעֵלְיוֹנִים, בְּתוֹאֵר, וְהָדָר,
וְכָבוֹד, בְּאִימָה, וּבִירָאָה. הִדָּא הוּא דְכְּתִיב,
(תהלים ח ו) וְכָבוֹד וְהָדָר תַּעֲטְרֵהוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן, רִישָׁא דְהֵאִי קָרָא, סְפִיקָא
בְּלָבָאִי, דְכְּתִיב (ש) וּתְחַסְרֵהוּ מֵעֵט
מְאֻלְהִים. אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, בְּנִשְׁמָתִיהָ דְהֵאִי
קְדִישָׁא, וְדָמִי לִיהָ. אֲבָל מֵאִי גְרִיעוּתָא הוּא,
עַל דְהוּה גּוּפָא, וְאֵתְנַטַּל מִן אֶרֶעָא.

וְאִם תֹּאמַר בְּדַעַת וּבְחֻכְמָה. אִי אֶפְשָׁר, דְהֵא
רְחוּק הוּא הָאָדָם מִן הָעֵלְיוֹנִים דְאָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי תַנְחוּם, הַמְּלֹאכִים הַקְּרוֹבִים,
מְקַבְּלִים כַּח שְׁפַע אֶסְפַּקְלָרְיָא שֶׁל מַעֲלָה
תְּחִלָּה, וּמֵהֶם יוֹרֵד לְאוֹתָם שְׂאִינָם קְרוֹבִים,
וּמֵהֶם יוֹרֵד לְשָׁמַיִם וְכָל צְבָאָם, וּמֵהֶם אֵל
הָאָדָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כִּפְסֵא הַכָּבוֹד מְקַבֵּל תְּחִלָּה,
וּמִמֶּנּוּ לְמְלֹאכִים הָעֵלְיוֹנִים, וּמֵהֶם
לְאוֹתָם שְׂאִינָם כָּל כֶּף עֵלְיוֹנִים וּגְבוּהִים
כְּמוֹתָם, וּמֵהֶם לְשָׁמַיִם, וּמֵהֶם אֵל הָאָדָם.
אֲבָל בְּמָה נִדְמָה לוֹ הָאָדָם, אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ,
בְּנִשְׁמָה, שֶׁהִיא קְדוּשָׁה, וְלֹא תְּכַלֶּה
לְעוֹלָם, עַל שְׁנִטְלָה מִמֶּנּוּ, מִכַּחוֹ וּמִגְבוּרָתוֹ.
וְלֹא כְּמוֹ הַגּוֹף שְׁנִיטְלָה מִן הָאָדָמָה, וַיְכַלֶּה
וַיָּשׁוּב עִפְרוֹ כְּשֶׁהִיָּה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַב, אָדָם, וְזוּוּגוֹ עִמּוֹ,
נִבְרָאוּ בְּיַחַד, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, זָכָר
וּנְקֵבָה בְּרָאָם. וְנִטְלָה מִגְּבִיּוֹ, וְהִכְיִנָּה, וְהִבִּיאָה
אֵל הָאָדָם. הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, וַיִּקַּח אֶחָת
מִצְלָעוֹתָיו.

ר' יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, חֲוָה הִרְאִישׁוֹנָה הַיְתָה, וְלִקְחָהּ
מִמֶּנּוּ, וְהִיא נִזְקִי דְבְרִיּוֹתָא. הִדָּא הוּא
דְכְּתִיב, וַיִּקַּח אֶחָת מִצְלָעוֹתָיו, זֹו הִיא

היתה? אמר רבי יצחק, הנהמה של הארץ ושמריה.

אמר רבי תנחום, כשפרא הקדוש ברוך הוא את האדם, נתן זהר פניו שמאיר בכל העולם. פיון שחטא, מה פתוב בו? (קהלת ח) ועז פניו ישנא.

רבי אליעזר ורבי עקיבא היו הולכים בדרך. אמר לו רבי עקיבא, רבי, אמר לי, זה שפתוב (בראשית א) ויאמר אלהים נעשה אדם, למה לא נאמר ויהי כן מיד, כשאר כל הימים, כשהיה הקדוש ברוך הוא אומר דבר, מיד נאמר ויהי כן, וכאן לא נאמר, אלא לאחר שאמר נעשה אדם, פתוב ויברא אלהים את האדם, הנה לו לומר ויהי כן!

אמר לו רבי עקיבא, וכי זאת היתה מעשה בראשית ולא יותר? והרי פתוב (ס) ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים, ולא נאמר ויהי כן, אלא ויעש אלהים את הרקיע. וכן (ס) יהי מארת ברקיע השמים להאיר על הארץ, הנה לו לומר מיד ויהי כן, וכתוב ויעש אלהים את שני המארת הגדולים?

א"ר, אמר לך, כל דבר שלא היה בהם הכח האצול מלמעלה, נאמר מיד ויהי כן. שהארץ הוציאה אותם בתשלום כל פעלתם, ולא הצרכה להמתין לכח העליון להשלים תשלום אותה הפעלה.

אב"ר בכל דבר ודבר שהוציאה הארץ וקיום תשלום הפעלה לא היתה בה, הצרכה להמתין עד שיבא הכח מלמעלה, ויעשה הקיום ושלמות הפעלה.

הראשונה שנלקח ממנו, על שהיא רוח מזקת. ויסגור בשר תחתנה, שהקים אחרת במקומה. רבא אמר, זו היתה בשר, והאחרת לא היתה בשר, ומאי הות. אמר רבי יצחק, זוהמא דארעא ושמריה.

אמר רבי תנחום, כשפרא הקדוש ברוך הוא לאדם, נתן זהר פניו, שמאיר בכל העולם. פיון שחטא, מה פתיב ביה, (קהלת ח א) ועז פניו ישנא.

רבי אליעזר ורבי עקיבא הוו אזלי באורחא, אמר ליה רבי עקיבא, ר', אימא לי, הא דכתיב, ויאמר אלהים נעשה אדם, למה לא נאמר ויהי כן מיד, כשאר כל הימים, כשהיה אומר הקדוש ברוך הוא דבר, מיד נאמר ויהי כן, וכאן לא נאמר, אלא לאחר שאמר נעשה אדם, פתיב ויברא אלהים את האדם, הנה לו לומר ויהי כן.

אמר ליה, עקיבא, וכי זאת היתה במעשה בראשית ולא יותר, והא פתיב ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים, ולא נאמר ויהי כן, אלא ויעש אלהים את הרקיע. וכן יהי מארת ברקיע השמים להאיר על הארץ, הנה לו לומר מיד ויהי כן, וכתיב ויעש אלהים את שני המאורות הגדולים.

א"ר אימא לך, כל דבר שלא היה בהם הכח האצול מלמעלה, נאמר מיד ויהי כן. שהארץ הוציאה אותם בתשלום כל פעולתם, ולא הוצרכה להמתין לכח העליון, להשלים תשלום אותה הפעולה.

אב"ר בכל דבר ודבר שהוציאה הארץ, וקיום

תשלום הפעולה לא היתה בה, הוצרכה להמתין עד שיבא הכח מלמעלה, ויעשה הקיום ושלמות הפעולה.

וְכֵן בְּכָאן בְּאָדָם, הָאָרֶץ הוֹצִיָאָה אוֹתוֹ הַדְּבָר הַמְסַפֵּיק לָהּ לַעֲשׂוֹת, וְעַמְדָה עַד שִׁיתָן הַכַּח שְׁיֵשׁ בִּידוֹ לַתַּת, וּלְפִיכָף לֹא נֶאֱמַר מִיָּד וַיְהִי כֵן, עַד שֶׁבֶא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וַנִּתֵּן בּוֹ הַכַּח מִלְמַעְלָה, וְעָשָׂה הַקִּיּוּם.

אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, רַבִּי, מָה רָאָה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֹא עָשָׂה אֶת הָאָדָם אֶלָּא בְּשִׁשִּׁי? אָמַר לוֹ, שְׁלֹא יֵהָא פְתַחוֹן פְּהַ לְאָדָם לֹמַר שֶׁהוּא סִיעַ בְּשׁוּם דְּבָר מִכָּל מָה שְׁנֹבְרָא.

הֲלָבוּ. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, קָם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְגַחְמָן רֵאשׁוּ, וְשָׁם יָדוּ עַל פִּיו וּבִכְהָ. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, רַבִּי, לָמָּה אַתָּה בּוֹכָה? אָמַר לוֹ, עַל זֶה שֶׁשָּׂאֵלְתָּ. הַמְרָאָה שְׂרָאִיתִי, וְקָשָׂה לִי הַדְּבָר.

עֲקִיבָא, עֲקִיבָא, מִי יִזְכֶּה לְאַרְךָ הַגְּלוּת הַזֶּה שְׁנִמְשַׁכְתָּ? שֶׁהָרִי לֹא יַעֲמַד אִישׁ שֶׁעֲתִיד לְהִגִּיעַ לְעַנְנֵי הַשָּׁמַיִם עַד הַיּוֹם הַשְּׁשִׁי, שֶׁהוּא בְּשֵׁשׁ אֶלֶף שָׁנִים, וְלֹא בְּהַשְׁלֵמָתוֹ, רַק בְּכַח הַתְּשׁוּבָה, שֶׁהָרִי שֶׁלְטוֹן הָאָדָם הַהוּא אֵינוֹ אֶלָּא בְּשִׁשִּׁי. וּבְשִׁבְעֵי תִשְׁאָר שְׁמֹטָה בְּעוֹלָם, חָרוּב. וּבְשִׁמְיָנִי יִתְחַדֵּשׁ הָעוֹלָם כְּמוֹ מִקְדָּם, וַיְהִיָּה מָה שִׁיְהִיָּה. עַל זֶה (ישעיה ד) וַיְהִי הַנֶּשֶׁאֶר בְּצִיּוֹן וַהֲנוֹתָר בִּירוּשָׁלַיִם קְדוֹשׁ יֵאָמֵר לוֹ, וּבְשִׁבְלִים נֶאֱמַר (תהלים קד) יְהִי כְבוֹד ה' לְעוֹלָם יִשְׁמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו.

אֲלֵה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְגו' (בראשית 5), רַבָּא בְּשֵׁם רַבִּי בְּרַכְיָה אָמַר, בָּא הַפְּתוּב לְהוֹרוֹת, פִּי לְאַחַר שְׁסַפֵּר כָּל הַתּוֹלְדוֹת שֶׁהוֹצִיָּאוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, שְׁלֹא תֵאמַר בְּשֵׁשׁ יָמִים נִבְרָאוּ כָּלֵם, בְּרִיָּה זֶה בְּיוֹם פְּלוּנִי וּבְרִיָּה זֶה בְּיוֹם פְּלוּנִי, אֶלָּא כָּל הַתּוֹלְדוֹת שֶׁנִּתְּהוּוּ מִן הַשָּׁמַיִם וּמִן הָאָרֶץ, תִּדַּע לָךְ מִתִּי הָיוּ, (שם) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה'

וְכֵן בְּכָאן בְּאָדָם, הָאָרֶץ הוֹצִיָאָה אוֹתוֹ הַדְּבָר הַמְסַפֵּיק לָהּ לַעֲשׂוֹת, וְעַמְדָה, עַד שִׁיתָן הַכַּח אוֹתוֹ שְׁיֵשׁ בִּידוֹ לַתַּת, וּלְפִיכָף לֹא נֶאֱמַר מִיָּד וַיְהִי כֵן, עַד שֶׁבֶא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וַנִּתֵּן בּוֹ הַכַּח מִלְמַעְלָה, וְעָשָׂה הַקִּיּוּם.

אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, רַבִּי, מָה רָאָה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֹא עָשָׂה אֶת הָאָדָם אֶלָּא בְּשִׁשִּׁי, אָמַר לִיהִ, שְׁלֹא יֵהָא פְתַחוֹן פְּהַ לְאָדָם לֹמַר, שֶׁהוּא סִיעַ בְּשׁוּם דְּבָר מִכָּל מָה שְׁנֹבְרָא.

אֲזַלוּ, עַד דִּהְווּ אֲזַלִּי, קָם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וְגַחְמָן רֵאשִׁיָּה, וְשׁוּי יָדוּי עַל פּוּמִיָּה, וּבְכִי. אָמַר לִיהִ רַבִּי עֲקִיבָא, רַבִּי, לָמָּה אַתָּה בְּכִי. אָמַר לִיהִ, עַל דָּא דְשָׂאִילְתָּא. חִיזוּ חֲזִית, וְקָשִׁיא מְלָה.

עֲקִיבָא עֲקִיבָא, מֵאֵן יִזְכִּי לְהָאִי אוֹרְכָא דְגְלוּתָא, דְּאַתְמִשְׁן, דִּהָא לָא יָקוּם בַּר נֶשׁ, דְּעֲתִיד לִימְטִי לְעַנְנֵי שְׁמַיָּא, עַד יוֹמָא שְׁתִּיתָאָה. דִּהוּא בְּשִׁית אֶלֶף שָׁנִין, וְלֹא בְּאַשְׁלָמוֹתֶיהָ, בַּר בְּתַקוּף תְּשׁוּבָה, דִּהָא שׁוֹלְטָנָא דְּבַר נֶשׁ הַהוּא לִיתִיָּה אֶלָּא בְּשִׁתִּיתָאָה. וּבְשִׁבְעֵיָאָה, יִשְׁתָּאֵר שְׁמֹטָה בְּעֵלְמָא, חָרוּב. וּבְתַמִּינָאָה, יִתְחַדֵּשׁ עֵלְמָא

כְּמִלְקָדְמִין, וַיְהִא מָה דִּיהָא. עַל דָּא (ישעיה ד ג) וַיְהִי הַנֶּשֶׁאֶר בְּצִיּוֹן וַהֲנוֹתָר בִּירוּשָׁלַיִם קְדוֹשׁ יֵאָמֵר לוֹ. וּבְגִינְהוֹן נֶאֱמַר, (תהלים כד לא) יְהִי כְבוֹד ה' לְעוֹלָם יִשְׁמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו.

אֲלֵה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְגו'. רַבָּא בְּשֵׁם ר' בְּרַכְיָה אָמַר, בָּא הַפְּתוּב לְהוֹרוֹת, פִּי לְאַחַר שְׁסַפֵּר כָּל הַתּוֹלְדוֹת שֶׁהוֹצִיָּאוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, שְׁלֹא תֵאמַר בְּשֵׁשׁ יָמִים נִבְרָאוּ כָּלֵם, בְּרִיָּה זֶה בְּיוֹם פְּלוּנִי, וּבְרִיָּה זֶה בְּיוֹם פְּלוּנִי, אֶלָּא כָּל הַתּוֹלְדוֹת שֶׁנִּתְּהוּוּ מִן הַשָּׁמַיִם וּמִן הָאָרֶץ, תִּדַּע

אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם. כְּלוֹמֵר, בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם מִמָּשׁ הָיוּ בָהֶם כָּל הַתּוֹלְדוֹת שֶׁנִּתְּהוּוּ מִן הַשָּׁמַיִם וּמִן הָאֶרֶץ, שֶׁכְּתוּב בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם.

רַבִּי יִיסָא אָמַר, וְהָרִי כְּתוּב (שם ה) זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם בְּיוֹם בְּרָא אֱלֹהִים אָדָם. אִם כֵּן, בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם מִמָּשׁ הָיוּ כָּל הַתּוֹלְדוֹת.

אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה, כִּף הוּא, בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם נִתְּהוּוּ! שֶׁהָרָאָהּוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם כָּל תּוֹלְדוֹתָיו וְהַעֲבִירָם לִפְנֵי הַנְּשָׁמוֹת בְּדַמְיֹתֵיהֶם, וְהָיָה אוֹמֵר: זֶה פְּלוֹנִי וְזֶה פְּלוֹנִי, זֶה חָכֵם הַדּוֹר וְזֶה דִּיּוּן הַדּוֹר, וְכֵן כָּל הַדּוֹרוֹת וּמְנַהֲיָהֶן.

רַבִּי יִצְחָק בְּשֵׁם רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, מַה כְּתוּב לְמַעְלָה מִן הָעֲנִיָּן? (שם ט) וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאֶרֶץ וְכָל צְבָאָם. לְאַחַר שֶׁאָמַר (שם א, לא) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, מֵהוּ אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה? אֶת כָּל - לְרַבּוֹת עֲנִיָּן הַמְּלֹאכִים שֶׁהֵם טוֹב מְאֹד. וּבְכָל הַנִּבְרָאִים לֹא נֶאֱמַר אֱלֹא כִּי טוֹב בְּלַבַּד, וּבְכָאֵן כִּי טוֹב מְאֹד, מְלַמֵּד שֶׁהַמְּלֹאכִים נִבְרָאוּ וְנֶאֱמַר עֲלֵיהֶם כִּי טוֹב מְאֹד.

וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, לְמָה עוֹד הוֹסִיף הַכְּתוּב וְאָמַר וַיְכַלּוּ? אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה, לְשׁוֹן פְּסוּף הוּא, וְכָל צְבָאָם בְּכֻלָּל, הֵם הַמְּלֹאכִים הַנִּקְרָאִים צְבָא הַשָּׁמַיִם. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם עוֹמֵד עֲלָיו. וּכְשֶׁגָּמַר הַמְּלֹאכָה, נִכְסְפָה וְכֻלְּתָה לְכָל רוּאָיָהּ.

אָמַר רַבִּי נַחֲמָן, וַיְכַלּוּ - כְּלוֹ מַמְעָשָׂה, כְּלוֹ מַמְחָשְׁבָה, וְעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיוֹם הַשְּׁבִיעִי דַּגְמַת עוֹלָם הַבָּא, שֶׁעֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשַׁבּוֹת בְּשַׁבְּעֵי. מַה זֶה בְּשַׁבְּעֵי? בְּאֵלֶף הַשַּׁבְּעֵי.

וְאָמַר רַב נַחֲמָן, נִפְשׁ יִתְּרָה נְתוּסַפַּת בְּאָדָם

לִף אֵימַתִּי הוּו. בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם. כְּלוֹמֵר, בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם מִמָּשׁ, הָיוּ בָהֶם כָּל הַתּוֹלְדוֹת, שֶׁנִּתְּהוּוּ מִן הַשָּׁמַיִם וּמִן הָאֶרֶץ, דְּכְתִיב בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם.

רַבִּי יִיסָא אָמַר, וְהָא כְּתִיב זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם בְּיוֹם בְּרָא אֱלֹהִים אָדָם, אִם כֵּן בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם מִמָּשׁ הָיוּ כָּל הַתּוֹלְדוֹת.

אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה, כִּף הוּא, בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם נִתְּהוּוּ, שֶׁהָרָאָהּוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, כָּל תּוֹלְדוֹתָיו, וְהַעֲבִירָם לִפְנֵי הַנְּשָׁמוֹת בְּדַמְיֹתֵיהֶן, וְהָיָה אוֹמֵר, זֶה פְּלוֹנִי, וְזֶה פְּלוֹנִי. זֶה חָכֵם הַדּוֹר, וְזֶה דִּיּוּן הַדּוֹר, וְכֵן כָּל הַדּוֹרוֹת וּמְנַהֲיָהֶן.

ר' יצחק בשם ר' חזי'א אמר, מה כתיב למעלה מן הענין. ויכלו השמים והארץ וכל צבאם.

לאחר שאמר וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. מהו את כל אשר עשה. את כל לרבות ענין המלאכים, שהם טוב מאד. ובכל הנבראים לא נאמר אלא כי טוב בלבד, ובכאן כי טוב מאד. מלמד שהמלאכים נבראו ונאמר עליהם כי טוב מאד.

ואמר רבי יצחק למה עוד הוסיף קרא ואמר ויכלו. אמר רבי ברכיה, לשון פסוף הוא. וכל צבאם בכלל, הם המלאכים הנקראים צבא השמים. הדא הוא דכתיב, (מ"א יב ט) וכל צבא השמים עומד עליו. וכשגמר המלאכה, נכספה וכלתה לכל רואיה.

אמר רבי נחמן, ויכלו: כלו ממעשה, כלו ממחשבה. ועשה הקדוש ברוך הוא ליום השביעי דגמת עולם הבא. שעתידי הקדוש ברוך הוא לשבות בשביעי, מאי בשביעי. באלף השביעי.

ואמר רב נחמן, נפש יתירה נתוספת באדם

נתוספת באדם ביום השבת. אמר לו, רבי, מהי הנפש היתרה הזו? אמר לו, רוח הקדש ששורה עליו ומכתירה את האדם בכתר קדוש, ככתרי המלאכים. והוא מאותו הרוח שעתידי לשרות על הצדיקים לעתיד לבא, ועל פן חייב האדם לכבד את יום השבת, על האורח הקדוש הזה ששורה עמו.

ואמר רבי נחמן, הרוח הזו איך נקראת? נקראת מכבד, נקראת קדוש. זהו שכתוב (ישעיה נח) ונקראת לשבת ענג, כמשמעו. לקדוש ה' מכבד, היא תוספת הרוח הנקרא קדוש ה', הנקרא מכבד.

אמר רבי יצחק, כשסיימו המלאכות כלם, ברכת הקדוש ברוך הוא והכינים בעולם, וצוה לכל אחד ואחד שלא ישנה הכנתו מאותו הענין שעשאהו, ושכל אחד ואחד יוציא תולדתו הראוי לו מפאן ולעולם. זהו שכתוב (בראשית ב) אשר ברא אלהים לעשות. מה זה לעשות? להוליד ולהוציא כל דבר כמותו. רבי יהודה אומר, זה גוף השדים, שלא נגמרה מלאכתם.

רבי יוסי בר נחמן אמר, כיון שנקנס שבת, כל הדברים שנקראו במעשה בראשית שכתו ושקטו, כל אחד לפי ברייתו. ששנינו אותם האמנים שהיו מוציאים תולדותם בכל יום ויום, שכתו ונחו, וראו פי כלם שלמים, וכל תולדותם עמהם, בקיום ומעשה.

זהו שכתוב (שם) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. אמר רב נחמן, כאדם המשבח ואומר, אלו הם הדברים שאין כמותם. בהבראם, רבי יצחק אמר בה"א בראם. רבי יהודה אומר בהבראם, ממש בדמותם בכחותם ובשלמותם.

ביום השבת. (דף כב ע"א) אמר ליה רבי, מאי נפש יתירה זו, אמר ליה, רוח הקדש ששורה עליו, ומכתיר לאדם בכתר קדוש, ככתרי המלאכים. והוא מאותו רוח, שעתידי לשרות על הצדיקים לעתיד לבא. ועל פן חייב אדם לכבד את יום השבת, על האי אושפיזא קדישא דשריא עמיה.

ואמר רבי נחמן, רוחא דא איך אתקרי. מכופד אתקרי. וקדוש אתקרי. הדא הוא דכתיב, (ישעיה נח י) וקראת לשבת עונג כמשמעו, לקדוש ה' מכבד, היא תוספת הרוח הנקרא קדוש ה', הנקרא מכופד.

אמר רבי יצחק, כשסיימו המלאכות כלם, ברכת הקדוש ברוך הוא, והכינים בעולם, וצוה לכל אחד ואחד שלא ישנה הכנתו, מאותו הענין שעשאהו. ושכל אחד ואחד יוציא תולדתו, הראוי לו, מפאן ולעולם. הדא הוא דכתיב, אשר ברא אלהים לעשות. מאי לעשות. להוליד ולהוציא כל דבר כמותו. רבי יהודה אומר, זה גוף השדים, שלא נגמרה מלאכתם.

רבי יוסי בר נחמן אמר, כיון שנקנס שבת, כל הדברים שנקראו במעשה בראשית, שכתו ושקטו, כל אחד לפי ברייתו. דתנינן, אותן האומנין שהיו מוציאים תולדותם בכל יום ויום, שקטו ונחו, וראו פי כלם שלמים, וכל תולדותם עמהם, בקיום ומעשה.

הדא הוא דכתיב, אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. אמר רב נחמן, כאדם המשבח ואומר, אלו הם הדברים שאין כמותם. בהבראם, ר' יצחק אמר, בה"א בראם. ר' יהודה אומר בהבראם, ממש בדמותם בכחותם ובשלמותם.

וְרַב נַחֲמָן אָמַר, אֵל תִּקְרִי בַּהֲבֵרָא, אֵלָא בַּהֲבֵרָא, אֵלָא בַּאֲבֵרָה, שְׁקִיב לְתוֹרַתוֹ וּבְרִיתוֹ אֲשֶׁר שָׁם בּוֹ. וְאֵלְמָלָא אַבְרָהָם, שְׁקִיב לְתוֹרַתוֹ וּבְרִיתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא נִתְקַיְּמוּ שְׁמַיִם וָאָרֶץ, שְׁנֵאמַר (ירמיה לג כה) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמֵם וְלַיְלָה חֻקַּת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי.

וְאֵל תִּתְמָה עַל זֶה, שֶׁהָרִי שְׁנִינוּ, כְּתוּב (תהלים קד) הָרִים הִגְבוּהֵם לַיַּעֲלִים סִלְעִים מַחֲסֵה לַשְּׁפָנִים. אִם הָרִים הִגְבוּהֵם נִבְרְאוּ בְּעוֹלָם לַיַּעֲלִים, וְהַסִּלְעִים לֹא נִבְרְאוּ אֵלָא לַשְּׁפָנִים, אֵל תִּתְמָה לְהִיּוֹת הָעוֹלָם נִבְרָא בְּשִׁבִיל אַבְרָהָם, שְׁקִיב מִהַתּוֹרָה, וְכָל מֵה שְׁנֵצְטוּוּהָ מִהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. רַבִּי יִצְחָק אָמַר בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה, בְּהַ בְּרָא, זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שמות כג) כִּי שְׁמִי בְּקִרְבּוֹ.

עוֹד אָמַר רַבִּי יִצְחָק בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה, לֹא נִתְיַחַד שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל הַנִּבְרָאִים זוּלָתִי בְּאֵלָה, שְׁפָתוֹב (בראשית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אָרֶץ וְשָׁמַיִם, כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ. וְלֹא נִזְכְּרוּ חַיִּוֹת וּבְהֵמוֹת וְלֹא שׁוּם נִבְרָא מֵאוֹתָם שֶׁהֵם נִפְסְדִים וְכָלִים, אֵלָא עַל אוֹתָם שֶׁהֵם קַיְיִמִים לְעוֹלָם הַזִּכְרִי שְׁמוֹתָיו.

רַב הוֹנָא אָמַר, יוֹם שְׁנִכְסְפוֹ לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרִית שְׁמַיִם וָאָרֶץ, וְרָאָה הַשַּׁבָּת שֶׁהִיא מְנוּחָה וּקְדוּשָׁה, הִכִּינוּ לְדוֹרוֹת.

וְרַבְרַבֵּנוּ, אֵין לָךְ בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת שְׂאִין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹלֵךְ לְחַל עִם הַצְּדִיקִים בְּגֵן עֵדֶן, וְנִזְוֹנִים מֵאוֹתוֹ הַזִּיו שֶׁל הָאֶסְפֶּקְלָרְיָה הַמְּאִירָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שיר ד) עַד שְׁיִפּוֹחַ הַיּוֹם, זֶה יוֹם הַשַּׁבָּת. אֵלֶּךְ לִי אֵת הַר הַמּוֹר וְאֵל גְּבַעַת הַלְּבוֹנָה, זֶה הָעוֹלָם הַבָּא.

וְאָמַר רַב הוֹנָא, אֵל תִּתְמָה עַל

וְרַב נַחֲמָן אָמַר, אֵל תִּקְרִי בַּהֲבֵרָא, אֵלָא בַּאֲבֵרָה. שְׁקִיב לְתוֹרַתוֹ וּבְרִיתוֹ אֲשֶׁר שָׁם בּוֹ. וְאֵלְמָלָא אַבְרָהָם, שְׁקִיב לְתוֹרַתוֹ וּבְרִיתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא נִתְקַיְּמוּ שְׁמַיִם וָאָרֶץ, שְׁנֵאמַר, (ירמיה לג כה) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמֵם וְלַיְלָה חֻקַּת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי.

וְאֵל תִּתְמָה עַל זֶה, דִּהָא תִּנּוּן כְּתִיב, (תהלים קד יח) הָרִים הִגְבוּהֵם לַיַּעֲלִים סִלְעִים מַחֲסֵה לַשְּׁפָנִים. אִם הָרִים הִגְבוּהֵם, נִבְרְאוּ בְּעוֹלָם לַיַּעֲלִים. וְהַסִּלְעִים לֹא נִבְרְאוּ, אֵלָא לַשְּׁפָנִים. אֵל תִּתְמָה לְהִיּוֹת הָעוֹלָם נִבְרָא בְּשִׁבִיל אַבְרָהָם, שְׁקִיב מִהַתּוֹרָה, וְכָל מֵה שְׁנֵצְטוּוּהָ מִהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. רַבִּי יִצְחָק אָמַר בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה, בְּהַ בְּרָא, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, (שמות כג כא) כִּי שְׁמִי בְּקִרְבּוֹ.

עוֹד אָמַר רַבִּי יִצְחָק בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה, לֹא נִתְיַחַד שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל הַנִּבְרָאִים, זוּלָתִי בְּאֵלָה, דְּכְּתִיב בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אָרֶץ וְשָׁמַיִם כְּדִקְדָּמְרֵן. וְלֹא נִזְכְּרוּ חַיִּוֹת וּבְהֵמוֹת, וְלֹא שׁוּם נִבְרָא מֵאוֹתָם שֶׁהֵם נִפְסְדִים וְכָלִים, אֵלָא עַל אוֹתָם שֶׁהֵם קַיְיִמִים לְעוֹלָם הַזִּכְרִי שְׁמוֹתָיו.

רַב הוֹנָא אָמַר, יוֹם שְׁנִכְסְפוֹ קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרִית שְׁמַיִם וָאָרֶץ וְרָאָה הַשַּׁבָּת שֶׁהִיא מְנוּחָה וּקְדוּשָׁה, הִכִּינוּ לְדוֹרוֹת.

וְתַנְאָא, אֵין לָךְ בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת, שְׂאִין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹלֵךְ לְחוּל עִם הַצְּדִיקִים בְּגֵן עֵדֶן. וְנִזְוֹנִין מֵהָהוּא זִיוָא דְאֶסְפֶּקְלָרְיָה הַמְּאִירָה. הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, (שח"ש ד טו) עַד שְׁיִפּוֹחַ הַיּוֹם, זֶה יוֹם הַשַּׁבָּת. אֵלֶּךְ לִי אֵל הַר הַמּוֹר וְאֵל גְּבַעַת הַלְּבוֹנָה, זֶה הָעוֹלָם הַבָּא.

וְאָמַר רַב הוֹנָא, אֵל תִּתְמָה עַל זֶה, וּמַה בְּעוֹלָם

זֶה, וְמָה בְּעוֹלָם הִזְה נֹתֵן הַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא רִיחַ קְדוֹשׁ לְכָל אֶחָד
וְאֶחָד בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וּמִכְתִּירָן בּוֹ -
הַצְדִּיקִים שִׁישְׁנָם בְּעוֹלָם הַבָּא,
אִינוּ דִּין לְהַכְתִּיר לָהֶם בְּיוֹם
הַשַּׁבָּת בְּכֶתֶר?!

בֵּא וּרְאֵה, אָמַר רַב הוּנָא, אֶפְלוּ
הַרְשָׁעִים שִׁבְגִיחָנָם מְכַתְרִים הֵם
בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְשׁוֹקֵטִים וְנוֹחִים.
שְׂאֵמַר רַב הוּנָא, אִין לָךְ רִשְׁעָא
מִיִּשְׂרָאֵל שְׂאִין לוֹ מַעֲשִׂים טוֹבִים
שְׂמוּעִילִים לָהֶם לְעוֹלָם הַבָּא.
וּמְתִי מוֹעִילִים לָהֶם? בְּיוֹם
הַשַּׁבָּת, לְהִיּוֹת פְּלַם מְכַתְרִים
בְּכֶתֶר שַׁבָּת.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְכִי הַרְשָׁעִים
שְׂחַלְלוּ שַׁבָּת בְּפִרְהֶסְיָא יֵשׁ לָהֶם
מַעֲלָה בְּכֶתֶר שַׁבָּת? אָמַר לוֹ, כֵּן,
שְׂהָרִי שְׂגִינּוּ (שְׂמוֹת טז) וְיִהְיֶה בְּיוֹם
הַשְּׂשִׁי לְקַטּוֹ לַחֵם מִשְׁנֵה, לְכַף
גְּדוּנִים הַרְשָׁעִים בְּיוֹם הַשְּׂשִׁי
מִשְׁנֵה, לְהַרְוִיחַ לָהֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.
כִּי יוֹם הַשַּׁבָּת נִקְרָא שְׁלָם, וְלֹא
נִגְרַע. לְפִיכָף אִינוּ נִגְרַע מֵהַטּוֹב
וְהַהֲנָאָה שְׂבוּ, בֵּין לְצַדִּיקִים בֵּין
לְרָשָׁעִים. וְלַהֲוֹרוֹת שְׁלֹא לַחֲנָם
אֲמָרָה תּוֹרָה (שְׂמוֹת לא) וְשִׁמְרָתָם
אֶת הַשַּׁבָּת. וְהַזְהִירָה עַל יוֹם
הַשַּׁבָּת יוֹתֵר מִכָּל הַתּוֹרָה כְּלָה,
וְלִמְדָנוּ, כָּל הַמְּקַיִם אֶת הַשַּׁבָּת
כְּאֵלוּ מְקַיִם אֶת כָּל הַתּוֹרָה.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, לֹא יֵשֵׁב
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל כְּפֹסָא כְּבוֹדוֹ,
עַד שְׂבָא שַׁבָּת וְנִתְעַלָּה וְיֵשֵׁב עַל
כְּפֹסָאוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, וְהָרִי
קָדָם שְׂנַבְרָא הָעוֹלָם יֵשֵׁב הִזְה
הִזְה וְיִהְיֶה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם
מִשְׁמִיעַ לָנוּ שְׁעַל כְּפֹסָא כְּבוֹדוֹ
מִמֶּשׁ הוּא - לֹא.

אֲרַא כֵּף שְׂגִינּוּ, עַד שְׁלֹא נִבְרָא
הָעוֹלָם לֹא הִזְה מִי שְׂיִקְלָס אֶת
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְיִפְרִי אוֹתוֹ.
כִּינן שְׂבָרָא עוֹלָמוֹ, בְּרָא
הַמְּלֹאכִים וְחַיּוֹת הַקְדוֹשׁ, וְהַשְּׂמַיִם, וְכָל
צְבָאָם, וְבָרָא אֶת הָאָדָם, וְכָלֵם מוֹכְנִים לְשַׁבָּת

הִזְה נֹתֵן הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רִיחַ קְדוֹשׁ לְכָל
אֶחָד וְאֶחָד בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וּמִכְתִּירָן בּוֹ.
הַצְדִּיקִים שִׁישְׁנָם בְּעוֹלָם הַבָּא, אִינוּ דִּין
לְהַכְתִּיר לָהֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּכֶתֶר.

תָּא חֲזִי, אָמַר רַב הוּנָא, אֶפְלוּ הַרְשָׁעִים
שִׁבְגִיחָנָם, מוֹכְתִירִין הֵם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת,
וְשׁוֹקֵטִין וְנוֹחִין. דְּאָמַר רַב הוּנָא, אִין לָךְ רִשְׁעָא
מִיִּשְׂרָאֵל שְׂאִין לוֹ מַעֲשִׂים טוֹבִים, דְּמַעֲלִיָּיא
לְהוֹ לְעֵלְמָא דְאַתִּי. וְאִמְתִּי מַעֲלִיָּיא לְהוֹ. בְּיוֹם
הַשַּׁבָּת. לְהִיּוֹת פְּלַם מוֹכְתִירִים בְּכֶתֶר שַׁבָּת.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְכִי הַרְשָׁעִים שְׂחַלְלוּ שַׁבָּת
בְּפִרְהֶסְיָא, יֵשׁ לָהֶם מַעֲלָה בְּכֶתֶר שַׁבָּת.
אָמַר לִיה, אִין. דְּהָא תְּנִן, (שְׂמוֹת טז כב) וְיִהְיֶה בְּיוֹם
הַשְּׂשִׁי לְקַטּוֹ לַחֵם מִשְׁנֵה לְכַף גְּדוּנִים הַרְשָׁעִים
בְּיוֹם הַשְּׂשִׁי מִשְׁנֵה, לְהַרְוִיחַ לָהֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.
כִּי יוֹם שַׁבָּת נִקְרָא שְׁלָם, וְלֹא נִגְרַע. לְפִיכָף
אִינוּ נִגְרַע מֵהַטּוֹב וְהַהֲנָאָה שְׂבוּ, בֵּין
לְצַדִּיקִים בֵּין לְרָשָׁעִים. וְלַהֲוֹרוֹת שְׁלֹא לַחֲנָם
אֲמָרָה תּוֹרָה, וְשִׁמְרָתָם אֶת הַשַּׁבָּת. וְהַזְהִירָה
עַל יוֹם הַשַּׁבָּת, יוֹתֵר מִכָּל הַתּוֹרָה כּוֹלָה.
וְתִאָנָא, כָּל הַמְּקַיִם אֶת הַשַּׁבָּת, כְּאֵלוּ מְקַיִם
אֶת כָּל הַתּוֹרָה.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, לֹא יֵשֵׁב הַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא עַל כְּפֹסָא כְּבוֹדוֹ, עַד שְׂבָא
שַׁבָּת, וְנִתְעַלָּה וְיֵשֵׁב עַל כְּפֹסָאוֹ. אָמַר לִיה ר' יוֹסִי,
וְהָא קוֹדָם שְׂנַבְרָא הָעוֹלָם יֵשֵׁב הִזְה הִזְה
וְיִהְיֶה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִי מִשְׁמִיעַ לָן דְּעַל
כְּפֹסָא כְּבוֹדוֹ מִמֶּשׁ הוּא, לֹא.

אֲרַא הַכִּי תְּנִינן, עַד שְׁלֹא נִבְרָא הָעוֹלָם, לֹא
הִזְה מִי שְׂיִקְלָס לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וְיִפְרִי אוֹתוֹ. כִּינן שְׂבָרָא עוֹלָמוֹ, בְּרָא
הַמְּלֹאכִים, וְחַיּוֹת הַקְדוֹשׁ, וְהַשְּׂמַיִם, וְכָל
צְבָאָם, וְבָרָא אֶת הָאָדָם, וְכָלֵם מוֹכְנִים לְשַׁבָּת

וכל צבאם, וברא את האדם, וכלם מוכנים לשבח ליוצרים ולפארו. ועדיין לא היה פאר ושבח לפניו, עד שנכנס שבת ושקטו כלם, ופצחו רנה ושבחה העליונים והתחתונים, ואז ישב על פסא כבודו. פלומר, אזי היה מי שיפיר את כבודו (נ"א בוראו), וישבח לכבודו.

ואמר רבי יהודה, אין לך שבח וקלוס לפני הקדוש ברוך הוא כמו שבחו של שבת העליונים ותחתונים כלם משבחים לו כאחד, ואפילו יומו של השבת ממש, משבח לו, והוא שכתוב (תהלים לב) מזמור שיר ליום השבת.

וויצר ה' אלהים (בראשית ב). רבי תנחום פתח, (ישעיה מב) כה אמר האל ה' בורא השמים ונוטיהם וגו', כשברא הקדוש ברוך הוא את עולמו, ברא אותם מאין, והוציאם אל הפעל ועשה מהם ממשות. ובכל מקום אתה מוצא בורא על דבר שבראו מאין והוציאו לפעל.

אמר רב חסדא, וכי השמים מאיין נבראו, והלא מאותו האור של מעלה נבראו? אמר רבי תנחום, כף הוא! אלא גוף השמים מאין היה, וצורתם מדבר ממשות, וכן הוא האדם.

ותמצא בשמים בריאה, ואחר כף עשיה. בריאה - בורא השמים, פלומר מאין. עשיה - לעושה השמים, מדבר ממשות, מהאור של מעלה. ואמר רבי תנחום, עשיה הוא תקון הדבר בגדל ומעלה ממשות שהיה, כמו שנאמר ויעש דוד שם.

אמר רבי חנילאי, הפסוק הזה לא בא אלא להדרש, וויצר בשני יודין, וכל השאר אתה מוצא ביד אחד. אלא כל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו, לא ברא בידו. שנתן בו

ליוצרים ולפארו. ועדיין לא היה פאר ושבח לפניו, עד שנכנס שבת, ושקטו כלם, ופצחו רנה ושבחה, העליונים והתחתונים, ואז ישב על פסא כבודו. פלומר, אזי היה מי שיפיר את כבודו (נ"א בוראו), וישבח לכבודו.

ואמר רבי יהודה, אין לך שבח וקלוס לפני הקדוש ברוך הוא, כמו שבחו של שבת, העליונים ותחתונים כלם משבחים לו כאחד, ואפילו יומו של השבת ממש, משבח לו, והוא דכתיב, (תהלים צב א) מזמור שיר ליום השבת.

וויצר ה' אלהים, ר' תנחום פתח, (ישעיה מב ה) כה אמר האל ה' בורא השמים ונוטיהם וגו'. כשברא הקדוש ברוך הוא את עולמו, ברא אותם מאין, והוציאם אל הפועל, ועשה מהם ממשות. ובכל מקום אתה מוצא בורא על דבר שבראו מאין, והוציאו לפועל.

אמר רב חסדא, וכי השמים מאיין נבראו, והלא מאותו האור של מעלה נבראו. אמר רבי תנחום, כף הוא, אלא גוף השמים מאין היה, וצורתם מדבר ממשות. וכן הוא האדם.

ותמצא בשמים בריאה, ואחר כף עשיה. בריאה בורא השמים, פלומר מאין. עשיה, לעושה השמים, מדבר ממשות, מאותו האור של מעלה. ואמר רבי תנחום, עשיה הוא תקון הדבר בגודל ומעלה ממשות שהיה. כמה דאת אמר, (ש"ב ח יג) ויעש דוד שם.

אמר רבי חנילאי, פסוקא דא לא אתא אלא להדרש. וויצר בשני יודין, וכל השאר את מוצא ביד אחד. אלא כל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו, לא ברא במעלה בידו. שנתן בו

במעלה בכינה, אלא האדם לבדו, שנתן בו כח מן העליונים לדעת ולהכיר ולהבדיל בין הטוב ובין הרע, והוא מעטר בכבוד והדר, כמו שנאמר (תהלים ח) וכבוד והדר תעטרהו, והוא מושל על כל מעשה ידיו. זהו שפתוב (שם) תמשילהו במעשי ידיו. ואחר כל השבח הזה, כשהוא זוכר שהוא עפר וישוב אל העפר, הפל נעשה הכל לפניו, ואומר וי. אומר רבי יוחנן, חלק התבה, וי יצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה, וישוב אל העפר כמות שהיה.

דבר אחר, וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה. אומר רבי שלום, יצרו בשני יצרים, טוב וביצר הרע, מה שאין כן בשאר הבריות, כדי לנסות בו את האדם ויהיה פתחון פה לצדיקים, ולא יהיה פתחון פה לרשעים.

אמר רבי אבא, מפני מה פתוב ה' ואחר כך אלהים? אלא השם שהוא שמו ממש, שם הקיום. נאמר על הנשמה, שהיא באדם, קיימת. אלהים, שהוא שם משתף, נאמר על הגוף, שיש בו שתפות. אמר רבי אבהו, שם הקיום גוזר ושולט, כמו אותו המוץ הנדף והנדרס לרגלים ולא נלוה לאחרים. ומשום כך לא נגזר במעשה בראשית אלא אות אחת משמו, והוא כמי שאמר בה"א בראם.

ושנינו בספר החכמה הגדולה של שלמה, שמה של השמטה, משא שזופה קרעי המלך, הממשלה שהטיל בה בחותם קטן, לשלטת תחתיו, שנאמר (שמות טו) מי כמוכה באלים ה'.

את האדם - לרבות כל הכחות שבו. עפר מן האדמה - אומר רבי

פח מן העליונים, לדעת ולהכיר ולהבדיל בין הטוב ובין הרע, והוא מעוטר בכבוד והדר, כמה דאתא אמר (תהלים ח) וכבוד והדר תעטרהו, והוא מושל על כל מעשה ידיו, הדא הוא דכתיב, (שם ח) תמשילהו במעשי ידיו, ואחר כל השבח הזה כשהוא זוכר שהוא עפר וישוב אל העפר, הפל נעשה הכל לפניו, ואומר וי. אומר רבי יוחנן, פלג התבה, וי יצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה, וישוב אל העפר כמות שהיה.

דבר אחר וייצר י"י אלהים את האדם עפר מן האדמה. אומר רבי שלום, יצרו בשני יצרים, ביצר טוב וביצר הרע. מה שאין כן בשאר הבריות. כדי לנסות בו את האדם ויהיה פתחון פה לצדיקים, ולא יהיה פתחון פה לרשעים.

אמר רבי אבא, מפני מה פתיב ה', ואחר כך אלהים. אלא השם שהוא שמו ממש, שם הקיום. נאמר על הנשמה, שהיא באדם קיימת. אלהים, שהוא שם משותף, נאמר על הגוף, שיש בו שותפות.

אמר רבי אבהו, שם הקיום, גזיר ושליטא, פהדין טריפין שקיפין דרגלין. ולא אוזיפין לאחרן. ובגיני כך, לא אדפר בעובדוי דבראשית, אלא חד את משמוי, והוא כמאן דאמר בה"א בראם.

ותנינן בספרא דחכמתא רבה דשלמה, שמא דשמיטה, מטול שזיפא, קרעוי דמלפא, קושטיזא דאטיל ביה בחותמא זעירתא, למשלטא תחותוי, שנאמר (שמות טו יא) מי כמוכה באלים ה'.

את האדם, לרבות כל הכחות שבו. עפר מן האדמה, אומר רבי אבהו, תא חזי, היף

אָפּהוּ, בּא וּרְאָה, אִיךָ יְכוּל אִישׁ לְהִתְקַיֵּם בְּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהָרִי הַתּוֹרָה מְעִידָה עָלָיו שֶׁהוּא עֹפֵר? וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, עֹפֵר וְלֹא חֹמֶר, שֶׁאֵלּוּ הָיָה יוֹתֵר בְּקִיּוּם, שֶׁהָרִי בְּנִין שׁוֹבְנֵה מִחֹמֶר יֵשׁ לוֹ קִיּוּם, אֲבָל עֹפֵר מִמֶּשׁ לֹא יְכוּל לְהִתְקַיֵּם. זֶהוּ שִׁפְתוּב (בראשית א) כִּי עֹפֵר אֲתָה וְאֵל עֹפֵר תִּשׁוּב. לֹא נֶאֱמַר כִּי חֹמֶר אֲתָה. אָמַר רַבִּי חֲנִינְיָ, וְהָרִי כְּתוּב (איוב ד, ט) אַף שִׁכְנֵי בְּתֵי חֹמֶר אֲשֶׁר בְּעֹפֵר יְסוּדִים.

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, הַפְּסוּק הַזֶּה מְסַיֵּעַ לָנוּ, וְהוּא נֶאֱמַר עַל הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁאֵינוֹ כֵּן בְּקִיּוּם, שֶׁזֶּה כְּתוּב בְּבְנֵי אָדָם, שֶׁמְדוּרִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁבְּנֵינוּ בְּטִיט, וְהוֹאִיל וְאוֹתוֹ הַבְּנִין בְּטִיט הוּא וְרֵאוי לְקִיּוּם, מָה רֵאוי לוֹ לִיסוּד? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים א-ה) אֲבָנִים גְּדוֹלוֹת אֲבָנִים יְקָרוֹת לִיסֵד הַבַּיִת. אֲבָל אֵינוֹ כֵּן הַבְּנִין הַחֲזִק, שֶׁהוּא בְּנִין שֶׁל טִיט וְהִיסוּד הוּא עֹפֵר, מִשּׁוּם כֶּף לֹא יִהְיֶה בְּקִיּוּם. זֶהוּ שִׁפְתוּב אַף שִׁכְנֵי בְּתֵי חֹמֶר אֲשֶׁר בְּעֹפֵר יְסוּדִים, שֶׁאֵינוֹ שֶׁל קִיּוּם.

וַיִּפַּח בְּאַפּוֹ נְשִׁמַת חַיִּים וְגו', אֲוִרִיתָא אֲתִקְבַּלְתָּ עַל אָדָם, חָזוּ מַה דְּעֵבֵד בַּר נֶשׁ דָּא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב בֵּיה נְשִׁמַתָּא קְדִישָׁא, לְמִיּהִב לֵיה חַיִּין לְעֵלְמָא דְאַתִּי, וְהוּא בְּחֻבְתֵּיה, אֲתַחֲזֹר לְהֵהִיא נְפִשָׁא חַיִּיתָא, דְּהוּא נְפִשָׁא דְבַעֲרִתָּא, דְּאַפִּיקַת אַרְעָא לְבַעֲרִתָּא וּלְחַיִּיתָא. הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. וּמֵאֵן הוּא מִינָהּ, בְּהֵמָה וְרֶמֶשׁ וְחִיתוֹ אַרְץ לְמִינָהּ.

אָמַר רַבִּי חַיָּיא, בּא וּרְאָה וַיַּעַשׂ הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה, הוּא מְעַצְמוֹ חֲזַר לְאוֹתוֹ כַּח הַבְּהֵמִית הַנְּגִזָּר מִן הָאָדָמָה, וְעֻזְב כַּח

יְכִיל אֵינֶשׁ לְאַתְקִימָא בְּהָאֵי עֵלְמָא, דְּהָא אֲוִרִיתָא אֲסֵהִיד בְּהוּ דְּהוּא עֹפֵרָא.

וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, עֹפֵר וְלֹא חֹמֶר, דְּאֵלוּ הוּהּ מִחֹמֶר, הוּהּ יִתִּיר בְּקִיּוּמָא, דְּהָא בְּנִינָא דְאַתְבְּנֵי מִחֹמֶר קִיּוּמָא אִית לֵיה. אֲבָל עֹפֵר מִמֶּשׁ, לֹא יְכִיל לְאַתְקִימָא. הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, כִּי עֹפֵר אֲתָה וְאֵל עֹפֵר תִּשׁוּב, לֹא אִיתְמַר כִּי חֹמֶר אֲתָה. אָמַר רַבִּי חֲנִינְיָ, וְהָא פְּתִיב (איוב ד) אַף שִׁכְנֵי בְּתֵי חֹמֶר אֲשֶׁר בְּעֹפֵר יְסוּדִים.

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, פְּסוּקָא דָּא מְסַיֵּעַ לָן, וְהוּא נֶאֱמַר עַל הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁאֵינוֹ כֵּן בְּקִיּוּם. דְּהָא פְּתִיב בְּבְנֵי נֶשָׁא, דִּי מְדַרְהוּן בְּהָאֵי עֵלְמָא, דְּבְנִינָיָה בְּטִינָא, וְהוֹאִיל דְּהָהוּא בְּנִינָא בְּטִינָא הוּא, וַיִּתְחַזֵּי לְקִיּוּמָא. מֵאֵי חַזֵּי לֵיה לִיסוּדָא. כְּמָה דְאַתְ אָמַר (מ"א ה לא) אֲבָנִים גְּדוֹלוֹת אֲבָנִים יְקָרוֹת לִיסֵד הַבַּיִת. אֲבָל לֹא הָכִי בְּנִינָא תְּקִיפָא, דְּהוּא בְּנִינָא דְטִינָא, וַיְסוּדָא הוּא עֹפֵרָא, בְּגִין דָּא לֹא לְהָיִי בְּקִיּוּמָא. הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, אַף שִׁכְנֵי בְּתֵי חֹמֶר אֲשֶׁר בְּעֹפֵר יְסוּדִים, שֶׁאֵינוֹ שֶׁל קִיּוּם.

וַיִּפַּח בְּאַפּוֹ נְשִׁמַת חַיִּים וְגו', אֲוִרִיתָא אֲתִקְבַּלְתָּ עַל אָדָם, חָזוּ מַה דְּעֵבֵד בַּר נֶשׁ דָּא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב בֵּיה נְשִׁמַתָּא קְדִישָׁא, לְמִיּהִב לֵיה חַיִּין לְעֵלְמָא דְאַתִּי, וְהוּא בְּחֻבְתֵּיה, אֲתַחֲזֹר לְהֵהִיא נְפִשָׁא חַיִּיתָא, דְּהוּא נְפִשָׁא דְבַעֲרִתָּא, דְּאַפִּיקַת אַרְעָא לְבַעֲרִתָּא וּלְחַיִּיתָא. הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. וּמֵאֵן הוּא מִינָהּ, בְּהֵמָה וְרֶמֶשׁ וְחִיתוֹ אַרְץ לְמִינָהּ.

אָמַר רַבִּי חַיָּיא, בּא וּרְאָה וַיַּעַשׂ הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה, הוּא מְעַצְמוֹ חֲזַר לְאוֹתוֹ כַּח הַבְּהֵמִית, הַנְּגִזָּר מִן הָאָדָמָה, וְעֻזְב כַּח הַנְּשִׁמָּה

הַגְזוּרָה מִלְמַעְלָה, וְנוֹתַנְתָּ חַיִּים לְבַעְלֶיהָ.
אָמַר רַבִּי תַנְחוּם, נַחְזוֹר אֲנִי לְמַה
שֶׁהִתְחַלְנוּ בְּרֵאשׁוֹנָה, (ישעיה מב) כֹּה
אָמַר הָאֵל ה' בּוֹרֵא שְׁלֵהֶם מְאִין,
וְנוֹטִיָּהֶם. בְּרֵא גּוֹף שְׁלֵהֶם מְאִין,
וְאַחַר כֵּן נָטָה אוֹתָם כְּאֵהֶל. זֶהוּ
שְׁכַתוֹב (שם מ) וַיִּמְתַּחֵם כְּאֵהֶל
לְשַׁבֵּת. רַק הוּנָא אָמַר מִכָּאן,
הַנוּטָה כְּדֵק שְׁמַיִם.

רַקַּע הָאָרֶץ וַצֹּאֲצְאֵיהָ (שם מב) -
רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הַתְּפִשֵׁט בָּהּ כָּל
הַצְּרוּרוֹת וְהַכְּחוֹת שְׂבָה. נִתְּנָן נִשְׁמָה
לְעַם עֲלֵיהָ - לְאַחַר שֶׁהִיא עֹשֶׂתָה
הַגּוֹף, אֲנִי נִתְּמִי הַנִּשְׁמָה עֲלֵיהָ.
מַה זֶה עֲלֵיהָ? עַל אוֹתוֹ מַעֲשֵׂה
הַגּוֹף שֶׁעֹשֶׂתָה. רַבִּי חִיָּיא אָמַר,
עֲלֵיהָ - לְאוֹתָם הַשּׁוֹלְטִים עַל
כַּחוֹתֶיהָ, לָהֶם נִתְּמִי הַנִּשְׁמָה.

וְרוּחַ לְהוֹלְכִים בָּהּ, לְאוֹתָם הַמְּשַׁתְּפִים בָּהּ
בְּכַחוֹתֶיהָ, שְׂאִין לָהֶם אֶלֶּא אוֹתָהּ נִפְשׁ חַיָּה,
הַנִּקְרָאָה רוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת
לְמִטָּה לְאָרֶץ. וְעַל כֵּן נֶאֱמַר נִתְּנָן
נִשְׁמָה לְעַם עֲלֵיהָ, הַשּׁוֹלְטִים
עֲלֵיהָ עַל כַּחוֹתֶיהָ, לָהֶם נִשְׁמָה
קְדוּשָׁה הַגְזוּרָה מִלְמַעְלָה. אֲבָל
לְהוֹלְכִים בָּהּ, הַמְּשַׁתְּפִים עִמָּה
בְּכַחוֹתֶיהָ, אִין לָהֶם אֶלֶּא רוּחַ
הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת לְמִטָּה לְאָרֶץ.
זֶהוּ שְׁכַתוֹב וְרוּחַ לְהוֹלְכִים בָּהּ.

פְּרָשָׁה ה'. (בראשית ב, ח) וַיִּטַּע ה'
אֱלֹהִים גֵּן בְּעֵדֵן מִקְדָּם. רַבִּי יוֹסִי
וְרַבִּי חִיָּיא אָמְרוּ שְׁנֵיהֶם, כְּתוּב
(שיר ו) אֵל גִּנַּת אֲגוֹז יִרְדְּתִי לְרֵאוֹת
בְּאֵבִי הַנְּחַל, רָאָה כִּמְהָ יֵשׁ לוֹ
לְאֵדָם לְהִרְהוֹר וּלְדַקְדַּק בְּלָבוֹ בְּכָל
יוֹם וְיוֹם, וּלְפִשְׁפֹּשׁ בְּמַעֲשָׂיו
וּלְדַקְדַּק בְּכָל עֲנִינָיו, וְיִהְיֶה
בְּלָבוֹ שְׁלֵא כְּרָאוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא וְנִתְּנָן בּוֹ נִשְׁמָה עֲלִיוֹנָה
וּמַעְלָה עַל שְׁאָר בְּרִיּוֹתָיו, אֶלֶּא
לְהִרְהוֹר בְּעִבּוּדָתוֹ וּלְהִדְבֹּק בּוֹ,
וְלֹא יִלֵּךְ אַחֲרָיִם הַהֶבֶל.

הַגְזוּרָה מִלְמַעְלָה, וְנוֹתַנְתָּ חַיִּים לְבַעְלֶיהָ.
אָמַר רַבִּי תַנְחוּם, נַחְזוֹר אֲנִי לְמַאי דְשְׂרִינָן
בְּקַדְמִיתָא. (ישעיה מב ה) כֹּה אָמַר הָאֵל ה'
בוֹרֵא הַשְּׁמַיִם וְנוֹטִיָּהֶם. בְּרֵא גּוֹף שְׁלֵהֶם מְאִין,
וְאַחַר כֵּן נָטָה אוֹתָם כְּאֵהֶל. הִדָּא הוּא דְכְּתִיב,
(שם מ כב) וַיִּמְתַּחֵם כְּאֵהֶל לְשַׁבֵּת. רַב הוּנָא אָמַר
מִהֶכָּא, (שם) הַנוּטָה כְּדֵוֹק שְׁמַיִם.

רוֹקַע הָאָרֶץ וַצֹּאֲצְאֵיהָ, ר' יִצְחָק אָמַר, הַתְּפִשֵׁט
בָּהּ כָּל הַצְּרוּרוֹת וְהַכְּחוֹת שְׂבָה. שְׂנַאֲמַר,
נִתְּנָן נִשְׁמָה לְעַם עֲלֵיהָ, לְאַחַר שֶׁהִיא עֹשֶׂתָה
הַגּוֹף, אֲנִי נִתְּמִי הַנִּשְׁמָה עֲלֵיהָ. מְאִי עֲלֵיהָ, עַל
אוֹתוֹ מַעֲשֵׂה הַגּוֹף שֶׁעֹשֶׂתָה. ר' חִיָּיא אָמַר,
עֲלֵיהָ לְאוֹתָם הַשּׁוֹלְטִים עַל כַּחוֹתֶיהָ, לָהֶם
נִתְּמִי הַנִּשְׁמָה.

וְרוּחַ לְהוֹלְכִים בָּהּ, לְאוֹתָם הַמְּשַׁתְּפִים בָּהּ
בְּכַחוֹתֶיהָ, שְׂאִין לָהֶם אֶלֶּא אוֹתָהּ נִפְשׁ
חַיָּה, הַנִּקְרָאָה (קהלת ג כא) רוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת
לְמִטָּה לְאָרֶץ. וְעַל כֵּן נֶאֱמַר נִתְּנָן
נִשְׁמָה לְעַם עֲלֵיהָ, הַשּׁוֹלְטִים עֲלֵיהָ עַל כַּחוֹתֶיהָ, לָהֶם
נִשְׁמָה קְדוּשָׁה הַגְזוּרָה מִלְמַעְלָה. אֲבָל
לְהוֹלְכִים בָּהּ הַמְּשַׁתְּפִים עִמָּה בְּכַחוֹתֶיהָ,
אִין לָהֶם אֶלֶּא רוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת לְמִטָּה
לְאָרֶץ. הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, וְרוּחַ לְהוֹלְכִים בָּהּ.
פְּרָשָׁתָא ה' וַיִּטַּע ה' אֱלֹהִים גֵּן בְּעֵדֵן מִקְדָּם.

ר' יוֹסִי וְר' חִיָּיא אָמְרִי תְרוּוִיָּהוּ, כְּתִיב
(שה"ש ו יא) אֵל גִּנַּת אֲגוֹז יִרְדְּתִי לְרֵאוֹת בְּאֵבִי הַנְּחַל,
רָאָה, כִּמְהָ יֵשׁ לוֹ לְאֵדָם לְהִרְהוֹר וּלְדַקְדַּק בְּלָבוֹ
בְּכָל יוֹם וְיוֹם, וּלְפִשְׁפֹּשׁ בְּמַעֲשָׂיו, וּלְדַקְדַּק
בְּכָל עֲנִינָיו, וְיִהְיֶה בְּלָבוֹ, שְׁלֵא כְּרָאוֹ הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וְנִתְּנָן בּוֹ נִשְׁמָה עֲלִיוֹנָה, וּמַעְלָה עַל
שְׁאָר בְּרִיּוֹתָיו, אֶלֶּא לְהִרְהוֹר בְּעִבּוּדָתוֹ, וּלְהִדְבֹּק
בּוֹ, וְלֹא יִלֵּךְ אַחֲרָיִם הַהֶבֶל.

שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹסֵי אָמַר רַבִּי חִיָּיא, כַּד בְּרַא כְּשֶׁבְרַא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵת הָאָדָם, הִעֲלָה אוֹתוֹ לַפְּנִי בְּדַמּוֹתוֹ, וְהוּא יָשָׁב וְהִתְרַה בּוֹ, וְאָמַר לוֹ: אֲנִי עוֹשֶׂה אוֹתָךְ בְּשִׁבְלִי, שְׁתַּהֲיֶה אִתָּה שְׁלִיט וּמְלִיךְ עַל הַכֹּל בְּשִׁבְלִי, אֲנִי לְמַעַלְהָ וְאִתָּה לְמַטָּה.

וְעוֹד, אֲנִי נוֹתֵן בְּךָ נִשְׁמָה לְדַעַת הַשְּׁפָל וְחֻכְמָה, מִה שְׂאִין פֶּן לְשֹׂאֵר הַבְּרִיּוֹת. תַּהֲיֶה זֶהִיר לְהִסְתַּפֵּל בְּכַבּוּדִי, תַּהֲיֶה זֶהִיר לְעִשׂוֹת מִצְוֹתַי, וְחוּץ מִמֶּנִּי לֹא יִהְיֶה שְׁלִיט וְנִכְבֵּד כְּמוֹתָךְ.

וּמִנֵּינן לָנוּ שֶׁזֶהִיר אוֹתוֹ, וְהִזְהִיר אוֹתוֹ עַל כֵּף? זֶהוּ שְׁפָתוֹב (איוב כח) וַיֹּאמֶר לְאָדָם הֵן יִרְאֵת ה' הִיא חֻכְמָה וְסוּר מֵרַע בִּינָה. כְּלוּמַר, כְּשֶׁתַּחּוּל יִרְאֵתִי עֲלֶיךָ, אִז תִּשְׁיֵג חֻכְמָה, שֶׁהִיא לְמַעַלְה עַל הַכֹּל. כְּשֶׁרָאָה אָדָם שֶׁהוּא שְׁלִיט וְנִכְבֵּד עַל הַכֹּל, שָׂכַח אֵת מִצְוֹת רַבּוֹנוֹ, וְלֹא עָשָׂה מִה שֶׁנִּצְטַוָּה.

אָמַר רַבִּי תַנְחוּם אָמַר רַבִּי חֲנִילָאִי, לֹא עָשָׂאוּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵת הָאָדָם, אֲלֵא לְהִשְׁתַּדֵּל בְּכַבּוּד קוֹנוֹ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (ישעיה מג) כָּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי וְלִכְבוּדִי בִּרְאֵתִי. מִהוּ לִכְבוּדִי? לְהִשְׁתַּדֵּל וְלְדַעַת אֵת כְּבוֹדִי, וְלִחְשָׁב מִמַּעֲשָׂיו שִׁינָתֵן לוֹ חֵלֶק טוֹב לְעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רַב יְהוּדָה, בְּכֹל יוֹם וְיוֹם בֵּת קוּל יוֹצֵאת מִלְּמַעַלְה, וְאֵימַתִּי? בְּזִמְן שֶׁהַחֲמָה זוֹרַחַת, וְאוֹמְרַת: אוֹי לָהֶם לַבְּרִיּוֹת, שְׂאִינֶם רוֹאִים אֵת כְּבוֹדִי, וְאֵינֶם מִסְתַּפְּלִים לְדַעַת וְלַחְקוֹר אֵת כְּבוֹדִי.

שֶׁשְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּשֶׁהִשְׁמַשׁ מִטָּה אֵת כְּנֹפְיוֹ לְלַכֵּת בַּגְּבוּרַת הַגְּלָגְלִים שֶׁלוֹ, מִכִּים בְּטַלְפִּים שֶׁלָּהֶם בְּעֵלִים שֶׁל הַאֵילָנוֹת שֶׁל גֵּן עֵדֶן.

דְּאָמַר רַבִּי יוֹסֵי אָמַר רַבִּי חִיָּיא, כַּד בְּרַא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבַר נֶשׁ, אֲסֻקִּיָּה קַמִּיָּה בְּדִיּוּקְנִיָּה, וְהוּא יְתִיב וְאִתְרִי בֵּיה, וְאָמַר לִיָּה אָנָּא עֲבִיד לָךְ, בְּגִינִי לְמַהֲוִי אִתָּ שׁוּלְטָנָא וּמְלָכָא עַל כּוּלָּא, בְּגִינִי. אָנָּא לְעִילָא, וְאַנְתָּ לְתַתָּא.

וְעוֹד, אָנָּא יְהִיב בְּךָ נִשְׁמַתָּא, לְמַנְדַּע סוּכְלַתְנוּ וְחֻכְמַתָּא, מִה דְלִית פֶּן לְשֹׂאֵר בְּרִיּוּן. הָוִי זְהִיר לְאִסְתַּפְּלָא בִּיקְרִי, הָוִי זְהִיר לְמַעַבְדּוּ פִּיקוּדִי. וְבַר מִנִּי לֹא יִהְיֶה שׁוּלְטָנָא וְיִקְרָא כְּמוֹתָךְ.

וּמִנָּא לָן דְּאִתְרִיָּה בֵּיה, וְאִזְהִיר לִיָּה עַל דָּא. הִדָּא הוּא דְכַתִּיב, (איוב כח כח) וַיֹּאמֶר לְאָדָם הֵן יִרְאֵת ה' הִיא חֻכְמָה וְסוּר מֵרַע בִּינָה. כְּלוּמַר כְּשֶׁתַּחּוּל יִרְאֵתִי עֲלֶיךָ אִז תִּשְׁיֵג חֻכְמָה, שֶׁהִיא לְמַעַלְה עַל הַכֹּל. כַּד חָמָא אָדָם, דְּהוּא שְׁלְטָנָא וְיִקְרָא עַל כּוּלָּא, אֵינְשֵׁי פִּיקוּדָא דְמֵאֲרִיָּה, וְלֹא עֲבַד מִה דְּאִתְפַּקֵּד.

אָמַר רַבִּי תַנְחוּם אָמַר רַבִּי חֲנִילָאִי, לֹא עָשָׂאוּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאָדָם, אֲלֵא לְהִשְׁתַּדֵּל בְּכַבּוּד קוֹנוֹ. הִדָּא הוּא דְכַתִּיב, (ישעיה מג ז) כָּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי וְלִכְבוּדִי בִּרְאֵתִי. מֵאִי לִכְבוּדִי. לְהִשְׁתַּדֵּל וְלְדַעַת אֵת כְּבוֹדִי, וְלִחְשׁוֹב מִמַּעֲשָׂיו שִׁינָתֵן לוֹ חֵלֶק טוֹב לְעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רַב יְהוּדָה, בְּכֹל יוֹם וְיוֹם בֵּת קוּל יוֹצֵאת מִלְּמַעַלְה, וְאֵימַתִּי. בְּזִמְן שֶׁהַחֲמָה (ד' ט' כג) זוֹרַחַת, וְאוֹמְרַת אוֹי לָהֶם לַבְּרִיּוֹת שְׂאִינֶם רוֹאִים אֵת כְּבוֹדִי, וְאֵינֶם מִסְתַּפְּלִין לְדַעַת וְלַחְקוֹר אֵת כְּבוֹדִי.

דְּתַנִּינּוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִיָּה דְר' שְׁמַעוֹן, כַּד נָטָא שְׁמַשָּׁא גְדַפּוּי, לְמַהֲרָךְ בְּתַקִּיפוּתָא דְגְלָגְלוֹן מְבַטְשֵׁי בְּטַלְפִּיָּהוֹן, בְּטַרְפֵּי אֵילָנָא דְגִנְתָּא דְעֵדֶן. וְכֹל מְלֵאכֵין

וְכָל הַמְּלָאכִים הַעֲלִיּוֹנִים וְחֵיתוֹת הַקָּדָשׁ, וְכֹסֵף כְּבוֹד הַמְּלָכָה, וְהַבְּשָׂמִים שֶׁל גֵּן עֵדֶן, וְהָאֵילָנוֹת, הַשָּׁמִים וְהָאָרֶץ וְצַבָּאוֹתָם, מִזְדַּעְזָעִים וּמִשְׂבָּחִים לְאֲדוֹן הַכֹּל. וּמִזְדַּקְפִּים וְרוֹאִים אוֹתֵיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הַמְּפָרֵשׁ, שֶׁחֲקוֹקוֹת בְּשֵׁמֶשׁ בְּמַסְעוֹתָיו, וְנוֹתְנִים תְּשֻׁבָּחוֹת לְרַבּוֹן הָעוֹלָמִים. וְיִוצֵא הַקּוֹל הַהוּא, וְאוֹמְרִים לְבָרִיּוֹת שְׂאִין מִשְׁגִּיחִים בְּכְבוֹד הַמְּלָכָה הַעֲלִיּוֹן כְּמוֹ שְׂאֵר כָּל הַבָּרִיּוֹת שֶׁהֵם מִשְׁגִּיחִים וְנוֹתְנִים תְּשֻׁבָּחוֹת לְשֵׁמוֹ.

וּמְשׁוּם כֶּף, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אָסוּר לוֹ לְאָדָם לֹמַד אֶת תְּשֻׁבָּחוֹת תְּפִלָּתוֹ אֶלָּא עִם דְּמִדּוּמֵי חַמָּה, שֶׁכְּתוּב יִירָאוּךָ עִם שְׁמֶשׁ.

וְכֵן אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַתְּפִלָּה וְהַתְּשֻׁבָּחַת שֶׁל הַלַּיְלָה, מִשְׁשֻׁקְעָה הַחַמָּה טָרַם נִרְאָתָה הַלְּבָנָה, שֶׁכְּתוּב (תהלים עב) יִירָאוּךָ עִם שְׁמֶשׁ, זוֹהֵי תְּפִלַּת הַבֶּקֶר. וְלִפְנֵי יָרַח וְגו', זוֹהֵי תְּפִלַּת הַלַּיְלָה.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר מִכָּאן, (מלאכי א) כִּי מִמְזֻרַח שְׁמֶשׁ וְעַד מְבוֹאוֹ גְּדוֹל שְׁמֵי. וּבִאֲיִזָּה מְקוֹם? בְּגוֹיִם, בְּאוֹתָם שֶׁכְּתוּב בָּהֶם כִּי מִי גוֹי גְּדוֹל.

כִּי הַטַּעַם? שֶׁשְּׁנֵינּוּ, אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, עֲשֵׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְלַאכֵי הַשָּׁרֵת לְמַעַלָּה לְקַלְסוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ, וְאוֹמְרִים שִׁירָה וְרִנָּה לְפָנָיו בְּכָל לַיְלָה וּלְלֵילָה, וְעֲשֵׂה יִשְׂרָאֵל כְּנִגְדָם לְמִטָּה לְקַלְסוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ, וְלֹמַר שִׁיר וְשַׁבַּח לְפָנָיו בְּכָל יוֹם יוֹם.

וְכִמְדַּנּוּ שֶׁלֵּשׁ מִשְׁמְרוֹת הוּא הַלַּיְלָה, וּבְשֵׁלֵשׁ הַמִּשְׁמְרוֹת הִלְלוּ מִתְחַלְקוֹת שֶׁלֵּשׁ פְּתוֹת שֶׁל מְלָאכֵי הַשָּׁרֵת לְשַׁבַּח לְיוֹצְרָם בְּכָל מִשְׁמְרָה וּמִשְׁמְרָה, וּכְנִגְדָם יֵשׁ

עֵלְאִין, וְחֵיתוֹת קְדִישָׁא, וְכוּרְסֵי יְקָרָא דְּמְלָכָא, וּבוֹסְמֵיָא דְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, וְאֵילָנֵי, שְׁמֵיָא וְאַרְעָא וְחֵילֵיהוֹן, מִזְדַּעְזָעֵן וּמִשְׂבָּחֵן לְמֵאֲרֵי כּוּלָּא.

וְזִקְפֵן וְחַמָּאן אַתּוּוֹתֵיהּ דְּשְׁמָא קְדִישָׁא דְּאַתְפָּרֵשׁ, דְּגַלְיָה בְּשֵׁמֶשׁא בְּמִטְלָנוּי, וְיַהֲבִין תּוֹשְׁבָּחֵן לְמֵאֲרֵי עֲלָמִין. וְנִפְיָה הוּא קָלָא, וְאַמְרִין לְהוּ לְבָרִיּוֹתָא, דְּלֵא מִשְׁגָּחֵן בִּיקָר מְלָכָא עֵילְאָה, כְּשֶׁאֵר כָּל בְּרִיּוֹן דְּאִינוֹן מִשְׁגִּיחִין וְיַהֲבִין תּוֹשְׁבָּחָתָא לְשְׁמֵיהּ.

וְכַגֵּין כֶּף אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אָסוּר לִיָּה לְבַר נֶשׁ לְמִימַר תּוֹשְׁבָּחֵן דְּצִלוֹתֵיהּ, אֶלָּא עִם דְּמִדּוּמֵי חַמָּה, דְּכְתִיב (תהלים עב ה) יִירָאוּךָ עִם שְׁמֶשׁ.

וְכֵן אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, צִלוֹתָא וְתוֹשְׁבָּחָתָא דְּלַיְלָיָא, מִשְׁשֻׁקְעָה הַחַמָּה, עַד לָא אַתְחִיזֵי סִיְהָרָא. דְּכְתִיב יִירָאוּךָ עִם שְׁמֶשׁ, דָּא הִיא צִלוֹתָא דְּצַפְרָא. וְלִפְנֵי יָרַח וְגו', דָּא הִיא צִלוֹתָא דְּלַיְלָיָא.

ר' יְהוּדָה אָמַר מִהֶכָּא, (מלאכי א יא) כִּי מִמְזֻרַח שְׁמֶשׁ וְעַד מְבוֹאוֹ גְּדוֹל שְׁמֵי. וּבִאֲיִזָּה מְקוֹם. בְּגוֹיִם. בְּאִינוֹן דְּכְתִיב בָּהוּ, (דברים ד ט) כִּי מִי גוֹי גְּדוֹל.

מֵאִי טַעְמָא. דְּתַנִּינָן, אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, עֲשֵׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְלַאכֵי הַשָּׁרֵת לְמַעַלָּה, לְקַלְסוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ, וְאוֹמְרִים שִׁירָה וְרִנָּה לְפָנָיו, בְּכָל לַיְלָה וּלְלֵילָה. וְעֲשֵׂה כְּנִגְדָם יִשְׂרָאֵל לְמִטָּה, לְקַלְסוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ, וְלֹמַר שִׁיר וְשַׁבַּח לְפָנָיו בְּכָל יוֹם יוֹם.

וְהָאֵנָּא, שֶׁלֵּשׁ מִשְׁמְרוֹת הֵיוּ הַלַּיְלָה, וּבְאֵלוּ הַשְּׁלֵשׁ מִשְׁמְרוֹת, מִתְחַלְקוֹת שֶׁלֵּשׁ פְּתוֹת שֶׁל מְלָאכֵי הַשָּׁרֵת, לְשַׁבַּח לְיוֹצְרָם, בְּכָל מִשְׁמְרָה וּמִשְׁמְרָה. וּכְנִגְדָם יֵשׁ שֶׁלֵּשׁ תְּפִלוֹת

והוא עת רצון לעסק בתורה.
ואותם הפתות של מלאכי השרת,
וכל הבשמים של גן עדן,
והצדיקים, כלם פוצחים רנה
לפני מי שאמר והיה העולם. זהו
שפתוב (שם קב) אף צדיקים יודו
לשמה. אימתי צדיקים יודו
לשמה? כשיושבים ישרים את
פניה, שהוא בשעה שיושבים
לפניו בגן עדן.

וכת שלישית של מלאכי השרת
אומרת שירה לפניו עד שיבקע
השחר. ויש חובה לישראל,
בשעה שעולה עמוד השחר,
לקום ולהתגבר בשירות
ותשבחות לפני הקדוש ברוך
הוא. מה הטעם? משום
שנושאים שירה אחר מלאכי
השרת, והקדוש ברוך הוא מצוי
למטה עמם. זהו שפתוב (משלי
ח) ומשחרי ימצאנו. ואמר רבי
יהודה, ובלבד שלא יפסיק
משיתחיל, עד שיתפלל
כשהחמה זורחת.

אמר רבי יוחנן אמר רב,
כשהקדוש ברוך הוא יוצא
מאותם העולמות שפוסף בהם
ובא להפגם עם הצדיקים בגן
עדן, הוא ממתין ורואה. אם
שומע קול העוסק בתורה - הקול
ההוא נוח לפניו מכל השירות
והתשבחות שאומרים מלאכי
השרת למעלה. זהו שפתוב (שיר
השירים ו) אל גנת אגוז ירדתי
לראות. מה לראות? אותם
העוסקים בתורה.

אמר רבי יצחק, וכי גן עדן הוא
נקרא גנת אגוז? אמר לו רבי
יוחנן, כן, נקרא גנת אגוז, כלומר
גנת עדן. מה האגוז הוא סתום
מכל עבריו ויש עליו פמה
קלפות, כך עדן של מעלה הוא
סתום מכל עבריו, ויש עליו פמה
שמירות, שלא שלטו לראות לא

למעלה, על החיות ולמטה מהם, כולם
נפתחים, והוא עת רצון לעסוק בתורה.

ואותם פתות של מלאכי השרת, וכל בוסמי
גן עדן, והצדיקים, כולם פוצחים רנה,
לפני מי שאמר והיה העולם. הדא הוא דכתיב,
(שם קמ"א) אף צדיקים יודו לשמה. אימתי צדיקים
יודו לשמה? כשיושבים ישרים את פניה, והוא
בשעה שיושבין לפניו בגן עדן.

וכת שלישית של מלאכי השרת אומרת שירה
לפניו, עד שיבקע השחר. ויש חובה
לישראל, בשעה שעולה עמוד השחר, לקום
ולהתגבר בשירות ותשבחות לפני הקדוש
ברוך הוא. מאי טעמא משום דנסבין שירתא
בתר מלאכי השרת, והקדוש ברוך הוא מצוי
למטה עמם. הדא הוא דכתיב, (משלי ח ז)
ומשחרי ימצאנו. ואמר רבי יהודה ובלבד
שלא יפסיק משיתחיל, עד שיתפלל כשהחמה
זורחת.

אמר רבי יוחנן אמר רב, כשהקדוש ברוך הוא
יוצא מאותן העולמות דכסיף בהו, ובא
להפגם עם הצדיקים בגן עדן, הוא ממתין
ורואה אם שומע קול העוסק בתורה, דתנן
ההוא קלא ניחא קמיה, מפל שירין ותושבחו
דאמרי מלאכי השרת לעילא. הדא הוא דכתיב
(שה"ש ו י"א) אל גנת אגוז ירדתי לראות, מאי
לראות, אותם העוסקים בתורה.

אמר רבי יצחק, וכי גן עדן הוא נקרא גנת
אגוז. אמר ליה ר' יוחנן, כן, נקרא גנת
אגוז. כלומר גנת עדן, מה האגוז הוא סתום
מכל עבריו, ויש עליו פמה קליפות. כך עדן
של מעלה, הוא סתום מכל עבריו, ויש עליו
פמה שמירות, שלא שלטו לראות, לא מלאך,
ולא שרף, ולא חשמל, ולא עין נביא, ולא

מלאך, ולא שרף, ולא חשמל, ולא עין נביא, ולא חוזה, שכתוב (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים וזולתך.

אמר רבי שמעון, אני הייתי לפני רבי ברוקא, והיה אומר, כעת אֶזְכֶּה לְמַעַלְת גַּנַּת אֶגּוֹז עִם חֲסִידֵי יִשְׂרָאֵל. ולא הייתי יודע מה הוא, עד ששמעתי את מה שאמר רבי יוחנן בן זכאי, קרא הקדוש ברוך הוא לגן עדן גנת אגוז. מה האגוז קלפה אחר קלפה ופריו מבפנים, כך עדן עולם אחר עולם והוא מבפנים.

למד רבי שמעון, הגן הזה מאין נטוע? הקדוש ברוך הוא נטע אותו מתחתיו של עדן. שאם תאמר שזה כנגד זה בשוה - אי אפשר, אלא הגן בארץ, ועדן עליו מלמעלה. ומאין תמציתו של הגן? מעדן הוא.

אמר לו רבי יהודה, לדבריה, מה שכתוב (בראשית ב) ונהר יצא מעדן להשקות את הגן, היה לו לומר ונהר יורד מעדן להשקות את הגן, שמשמע שמלמעלה יורד למטה לגן. אלא, אמר רבי שמעון, עדן למטה - ועדן למעלה. גן למעלה - גן למטה. ושניהם מכונים זה כנגד זה, והקדוש ברוך הוא נטע זה מתחת זה.

וכי הוא נטע אותו ממש? בן, שאמר רבי יהודה, על שאין מטעותיו כשאר מטעות, והם מבחרים משאר מטעות, הוא היה מטע ה', כמו שנאמר (ישעיה סא) מטע ה' להתפאר, כלומר לשבח, וזהו להתפאר. כלומר, אין זה כי אם מטע ה' ולא מאחר.

אמר רבי יעקב בר אידי, על כל פנים מטע ה' הוא, שנטע שם כל עץ נחמד למראה. והוא נטע. אלא כשהוציאה הארץ אילניה ופירותיה, הוציאה בתחלה בגן עדן,

חוזה, דכתיב (ישעיה סד ג) עין לא ראתה אלהים וזולתך.

אמר רבי שמעון, אָנָּה הוּיִת קָמִי דְר' בְּרוּקָא, וְהָיָה אוֹמֵר, כְּדִין אֶזְכֶּה לְמַעַלְת גַּנַּת אֶגּוֹז עִם חֲסִידֵי יִשְׂרָאֵל. וְלֹא הוּיָה יֹדְעָנָא מַאי הוּא. עַד דְּשִׁמְעָנָא לְהָא דְאָמַר רַבִּין יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, קְרִיִיָּה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְגַנְתָּא דְעַדְן גַּנַּת אֶגּוֹז, מָה הָאֶגּוֹז קְלִיפָה אַחַר קְלִיפָה, וּפְרִיו מִבְּפָנִים. כִּף עַדְן, עוֹלָם אַחַר עוֹלָם, וְהוּא מִבְּפָנִים.

תאני ר' שמעון, הגן הזה מאין נטוע. הקדוש ברוך הוא נטע אותו מתחתיו של עדן. דאי תימא שזה כנגד זה בשוה, אי אפשר, אלא הגן בארץ, ועדן עליו מלמעלה. ומאין תמציתו של גן, מעדן הוא.

אמר ליה ר' יהודה, לדבריה, מאי פתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, היה לו לומר ונהר יורד מעדן להשקות את הגן, דמשמע דמלמעלה יורד למטה לגן. אלא אמר רבי שמעון, עדן למטה, ועדן למעלה. גן למעלה, גן למטה. ושניהם מכונים זה כנגד זה, והקדוש ברוך הוא נטע זה מתחת זה.

וכי הוא נטעו ממש, בן. דאמר רבי יהודה, על שאין מטעותיו כשאר מטעות, והם מובחרים משאר מטעות, הוא היה מטע ה', כמה דאת אמר, (ישעיה סא ג) מטע ה' להתפאר, כלומר לשבח, וזהו להתפאר, כלומר אין זה כי אם מטע ה' ולא מאחר.

אמר רבי יעקב בר אידי, על כל פנים מטע ה' הוא, שנטע שם כל עץ נחמד למראה. והוא נטע. אלא כשהוציאה הארץ אילניה ופירותיה, הוציאה בתחלה בגן עדן,

וּפְרוּתֶיהָ, הוֹצִיאָהּ בַּתְּחִלָּה בְּגֶן
 עֵדֶן, וְאַחַר כֵּן בְּכָל הָעוֹלָם,
 וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּחַר בְּמָקוֹם
 הַהוּא וְהִכִּינוּ לְהִיּוֹת שָׁם לְעוֹלָם.
 וְהוּא פּוֹקֵד אוֹתוֹ, וּמִשְׁקָה בְּטוּבוֹ
 מֵאוֹתוֹ הַטּוֹב הַנִּשְׁפָּע מֵעֵדֶן שֶׁל
 מַעֲלָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (תהלים קד)
 יִשְׁבְּעוּ עֲצֵי ה' אֲרָזֵי גֹ', אֱלוֹ
 אֵילָנוֹת שֶׁבְּגֶן עֵדֶן.

שָׂאֵל רַבִּי חֲנִי לְרַבֵּי יְהוּדָה, תֹּאמַר
 שֶׁגֶן עֵדֶן הוּא בְּאֲרֶז. לְמָה הוּא
 נִצְרָף? אָמַר לוֹ, לְהַנָּאת הַנִּשְׁמָה,
 שֶׁמִּקְבֵּל מֵאוֹתוֹ הָעֵדֶן שֶׁלְמַעֲלָה.
 שְׂאֵם תַּעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שׁוֹהַ לְכָל
 נִשְׁמָה - הָרִי שְׁנִינוּ, לְאוֹתָם שֶׁלֹּא
 נִתְּנוּ לָהֶם רְשׁוֹת לְעֲלוֹת לְמַעֲלָה,
 יֵשׁ לָהֶם הַנָּאֵה וּתְשׁוּקָה בְּאוֹתוֹ
 שֶׁלְמַטָּה מִמָּה שֶׁמִּקְבֵּל מִלְמַעֲלָה.
 אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּכָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ
 וְחֹדֶשׁ מַעֲלִים אוֹתָם לִישִׁיבָה
 הָעֵלְיוֹנָה שֶׁלְמַעֲלָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
 (ישעיה סו) וְהָיָה מְדִי חֹדֶשׁ בְּחֹדֶשׁ
 וּמְדִי שֶׁבַת בְּשַׁבְּתוֹ וְגו'. וּבְגֶן
 הָעֵדֶן הָיָה שֶׁלְמַטָּה יֵשֵׁב אָדָם,
 וְשָׁם אוֹתוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְהִיּוֹת בּוֹ אֶת מְדוּרוֹ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
 (בראשית ב) וַיִּשָּׂם שָׁם אֶת הָאָדָם
 אֲשֶׁר יִצָּר.

רַבִּי חֲנִיָּא וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ הוֹלְכִים
 בְּדֶרֶךְ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי חֲנִיָּא,
 הָרִי שְׁנִינוּ בְּבְרִיתָא שְׁלֵנוּ, שְׁכַל
 מַה שֶׁעָשָׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 בֵּין לְמַעֲלָה בֵּין לְמַטָּה, כָּלֵם
 מִשְׁתּוֹקְקִים וְשׁוֹקְדִים לְלֶכֶת
 לְמִינוֹ. הַגּוֹף הוֹלֵךְ אַחַר מִינוֹ
 לְאֲרֶז, שְׁנִטֵּל מִמֶּנָּה, וְלִנְשָׂמָה אֵין
 תְּשׁוּקָה, אֲלָא לְמָקוֹם שְׁנִלְקַחָהּ
 מִשָּׁם. שְׁכַל מַה שֶׁעָשָׂה, מִשְׁתּוֹקְק
 אַחַר מִינוֹ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (תהלים פד)
 נִכְסְפָה וְגַם כָּלְתָה נַפְשִׁי לְחַצְרוֹת
 ה', וְלֹא לְעוֹלָם הַזֶּה כְּמוֹ הַגּוֹף.
 אָמַר לוֹ רַבִּי חֲנִיָּא, אָמַר לָךְ דְּכָר
 שֶׁהוּא סוּד וְאֵין בְּנֵי אָדָם יוֹדְעִים.
 הַרְפִּין רֹאשׁוֹ, וּבְכַה וְצַחֲקוֹ. שְׁתַּק

וְאַחַר כֵּן בְּכָל הָעוֹלָם. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 בְּחַר הַמָּקוֹם הַהוּא, וְהִכִּינוּ לְהִיּוֹת שָׁם לְעוֹלָם.
 וְהוּא פּוֹקֵד אוֹתוֹ, וּמִשְׁקָה בְּטוּבוֹ, מֵאוֹתוֹ
 הַטּוֹב הַנִּשְׁפָּע מֵעֵדֶן שֶׁל מַעֲלָה, הִדָּא הוּא
 דְכָתִיב, (תהלים קד טז) יִשְׁבְּעוּ עֲצֵי ה' אֲרָזֵי וְגו',
 אֱלוֹ אֵילָנוֹת שֶׁבְּגֶן עֵדֶן.

שָׂאֵל רַ' חֲנִי לְר' יְהוּדָה, תֹּאמַר שֶׁגֶן עֵדֶן הוּא
 בְּאֲרֶז, לְמָאי אֵינְצִטְרִיף. אָמַר לֵיהּ,
 לְהַנָּאתִיהּ דְנִשְׁמָתָא. דְמִקְבֵּלָא מֵהַהוּא עֵדֶן
 דְלַעֲלִילָא. דְאֵי סְלִקָא דַּעְתְּךָ דְלְכָל נִשְׁמָתָא, הָא
 תְּנִינָן לְאֵינוּן דְלֹא יַחֲבוּ לְהוּ רְשׁוּתָא לְסְלִקָא
 לַעֲלִילָא, אֵית לְהוּ הַנָּאֵה וְכִיסוּפָא בְּהַהוּא
 דְלַתְתָּא, מִמָּה דְמִקְבֵּל מִלַּעֲלִילָא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּכָל יְרֵשׁ יִרְחֵא וְיִרְחֵא, סְלִקֵי
 לְהוּ לְמַתִּיבְתָא עֵילָאָה דְלַעֲלִילָא. הִדָּא
 הוּא דְכָתִיב, (ישעיה סו כג) וְהָיָה מְדִי חֹדֶשׁ בְּחֹדֶשׁוֹ
 וּמְדִי שֶׁבַת בְּשַׁבְּתוֹ וְגו'. וּבְהָאֵי גֶן עֵדֶן דְלַתְתָּא
 יְתִיב אָדָם, וְשׁוּי לֵיהּ קוּדְשָׁא בְרוּךְ הוּא לְמַהוּי
 מְדוּרֵיהּ בֵּיהּ, הִדָּא הוּא דְכָתִיב, וַיִּשָּׂם שָׁם אֶת
 הָאָדָם אֲשֶׁר יִצָּר.

רַבִּי חֲנִיָּא וְר' יוֹסִי הָיוּ אֲזִילֵי בְּאוּרְחָא, אָמַר
 רַבִּי יוֹסִי לְר' חֲנִיָּא, הָא תְּנִינָן בְּמַתְּנִיתָא
 דִּידָן, דְכָל מַה דַּעֲבִיד קוּדְשָׁא בְרוּךְ הוּא בֵּין
 לַעֲלִילָא בֵּין לַתְתָּא, כְּלָהוּ כְּסִיפִין וְשְׁקָדִין לְמַהוּי
 לְזִינְיָה, גּוּפָא אֲזִיל בְּתַר זִינְיָה, לְאַרְעָא,
 דְאַתְנַסִּיבַת מִינָהּ. וְנִשְׁמָתָא לִית לֵיהּ כְּסוּפָא,
 אֲלָא לְאַתְרָא דְאַתְנַסִּיבַת מִתְּמָן. דְכָל מַה דַּעֲבִיד,
 כְּסִיף בְּתַר זִינְיָה, הִדָּא הוּא דְכָתִיב, (תהלים פד ג)
 נִכְסְפָה וְגַם כָּלְתָה נַפְשִׁי לְחַצְרוֹת ה', וְלֹא
 לַעֲלִמָא הַדִּין, כְּגוּפָא.

אָמַר לֵיהּ ר' חֲנִיָּא, אֵימָא לָךְ מְלָה דְהִיא רְזָא,
 וְלֹא יְדַעִין בְּנֵי נִשְׂאָ. אֲרַכִּינן רִישִׁיָּה, וּבְכֵי
 וְחִינָּהּ. שְׁתִּיק ר' יוֹסִי, לְבַתָּר אָמַר לֵיהּ רַבִּי

רבי יוסי, אחר כן אמר לו רבי חייא, אשרי הם הצדיקים, אוי להם לרשעים! אשריהם הצדיקים שנקראים חיים לעולם הבא. וכי משום שהנשמה קצת בקיומה הם קמים, והגוף נרקב בארץ, אף על גב שהיה שלם צדיק? והרי שנינו שתמיד

הנשמה עומדת בקיומה?

אלא כן נגזר, שכאשר צדיק נפטר מן העולם הזה, מזמין לו הקדוש ברוך הוא גוף אחר פשר וטוב, שלא יהיה כמו הזקמה והלכלוך של הגוף הזה, ומכניס בו אותה נשמה קדושה, והוא משרה אותו בקיומו באותו הגוף בגן העדן הזה שלמטה, וההוא יהיה להם לעולם האחר, העולם הבא.

ובבבא ראש חדש וחדש יוצאים ורואים את הרשעים שטורדים אותם בגיהנום, זהו שכתוב (ישעיה סו) ויצאו וראו בפגרי האנשים הפשעים בי. מאיזה מקום יצאו? שנה רבי בא, מגן עדן שלמטה, ולמה? לראות לרשעים. והקדוש ברוך הוא מעלה אותם לשיבת הרקיע בכל שבת ושבת ובכל ראש חדש וחדש. זהו שכתוב (ש) והיה מדי חדש בחדשו.

רבי שמעון אמר, בכל לילה ולילה, וכשבא הבקר, מחדש להם את נשמותיהם. זהו שכתוב (איכה א) חדשים לבקרים רבה אמונתך. רבי יצחק אמר, אפלו לכל אדם גם כן. בעולם הזה הוא גם בשנתו בכל לילה, ועולה הנשמה למעלה, ונמצאת בכמה חייבים לפני הקדוש ברוך הוא. ובאמונה הרבה, שהקדוש ברוך הוא מחזיר אותה לגוף, ומחדש אותה הקדוש ברוך הוא בו, ולמה רבה אמונתך? מפני שרבה אמונתך.

חייא, זכאין אינון צדיקא, ווי להון לרשיעא. זכאין אינון צדיקא, דאתקרון חיים לעלמא דאתי. וכי בדיל דנשמתא קיימא בקיומהא, אינון קיימין, וגופא מתרקב בארעא, אף על גב דהוה שלים זכאין. והתנו, דתדיר נשמתא בקיומא קיימא.

אלא הכי אתגזר, דכד אתפטר צדיקא מעלמא דין, זמין ליה קודשא בריהו גופא אחרא, זכאה וטב, דלא להוי פהאי זוהמא ולכלוכא דגופא דין, ומעיל ביה ההוא נשמתא קדישא, והוא אשרי ליה בקיומיה, בההוא גופא, בהאי גנתא דעדן דלתתא, וההוא להוי לון עלמא אחרא, עלמא דאתי. ובבבא ריש ירחא וירחא, נפקין, וחזן חייביא דטרדין לון בגיהנום, הדא הוא דכתיב, (ישעיה סו כד) ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי. מאיזה מקום יצאו. תאני רבי בא, מגן עדן של מטה. ולמה, לראות לרשעים. וקודשא בריהו הוא, סליק לון למתיבתא דרקיעא, בכל שבתא ושבתא, ובכל ריש ירחא וירחא, הדא הוא דכתיב, והיה מדי חדש בחדשו.

רבי שמעון אמר, בכל לילה ולילה, וכד אתי צפרא, מחדש לון נשמתיהו, הדא הוא דכתיב, (איכה ג כג) חדשים לבקרים רבה אמונתך. ר' יצחק אמר אפילו לכל אדם נמי. בהאי עלמא נאים בשינתיה, בכל לילה, וסלקא נשמתא לעילא, ואשתפחת בכמה חייבין קמי קודשא בריהו הוא. ובהימנותא רבה, דקודשא בריהו הוא אחר ליה לגופא, ומחדש ליה קודשא בריהו הוא ביה. ולמה, רבה אמונתך. מפני שרבה אמונתך.

מכאן אמר רבי יצחק, המתחייב בממוץ לחבירו, וחבירו מוציא לו מה שיחזיק בידו, אסור לו להחזיק בו עד שיתנהו לו חבירו, ואפלו שיתנהו לו בית הדין. זהו שפתיב (שמות כב) אם חבל תחבל שלמת רעך.

רבי יהודה בן רבי סימון אמר, (בראשית א) וישם שם את האדם אשר יצר - בכלל. אמר רבי שמעון, (שם) וינחמוהו בגן עדן לעבדה ולשמרה, וכי מה העבודה כהן? אלא עבודת הנשמה, להשלים לה בתשלומיה מה שלא השלימה בזה העולם.

רבי שמעון (יהושע) אמר, הניח הקדוש ברוך הוא לאדם הראשון בגן עדן, ונתן לו תורתו לעבד בה ולשמר מצוותיה. זהו שפתיב (שם) ועץ החיים בתוך הגן, וכתוב (משלי א) עץ חיים היא למחזיקים בה. אמר הקדוש ברוך הוא, כשיהיה לו לאדם הנאה בגן זה, יעסק בה וישמר אותה. ומפני העדוניהם והנאות שהיו לו לאדם שם, לא שמר תורתו, עד שגרשוהו משם.

רבי אבא בשם רבי חייא אמר, עץ ממש היה, והיו שנים - האחד הנותן חיים לאדם, והאחד שהאוכלו ידע הטוב והרע. לדעת הדרך הטוב והישר שיכשר האדם, והדרך הרע שיתקלקל בה האדם. ולפיכך צוהו הקדוש ברוך הוא שלא יאכל ממנו, פן ידחה הטוב ויחזיק ברע.

ועל כן נאמר (בראשית א) מפל עץ הגן אכל תאכל, זהו עץ החיים שהיה לו לאדם לאכול ממנו, והוא לא חטא אלא בעץ הדעת טוב ורע, שנצטווה שלא לאכל ממנו. זהו שפתיב (שם) ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו ביום אכלך ממנו מות תמות.

מכאן אמר רבי יצחק, המתחייב בממוץ לחבירו, וחבירו מוציא לו מה שיחזיק בידו, אסור לו להחזיק בו, עד שיתנהו לו חבירו, ואפילו שיתנהו לו בי דינא, הדין הוא דכתיב, (שמות כב כה) אם חבל תחבל שלמת רעך.

רבי יהודה ברבי סימון אמר, וישם שם את האדם אשר יצר, בכלל. אמר רבי שמעון, ויניחמוהו בגן עדן לעבדה ולשמרה. וכי מאי עבודה הכא. אלא עבודת הנשמה, להשלים לה בתשלומיה, מה שלא השלימה בזה העולם.

רבי שמעון (נ"א ר' יהושע) אמר, הניח הקדוש ברוך הוא לאדם הראשון בגן עדן, ונתן לו תורתו, לעבוד בה, ולשמור מצוותיה. הדין הוא דכתיב, (בראשית ב ט) ועץ החיים בתוך הגן. וכתוב (משלי ג יח) עץ חיים היא למחזיקים בה. אמר הקדוש ברוך הוא, כשיהיה לו לאדם הנאה בגן זה, יעסוק בה וישמר אותה. ומפני העדוניהם והנאות שהיו לו לאדם שם, לא שמר תורתו, עד שגרשוהו משם.

רבי אבא בשם ר' חייא אמר, עץ ממש היה, והיו שנים, האחד הנותן חיים לאדם. והאחד שהאוכלו ידע הטוב והרע. לדעת הדרך הטוב והישר, שיוכשר האדם. והדרך הרע, שיתקלקל בה האדם. ולפיכך צוהו הקדוש ברוך הוא שלא יאכל ממנו, פן ידחה הטוב, ויחזיק ברע.

ועל כן נאמר מפל עץ הגן אכל תאכל, זהו עץ החיים, שהיה לו לאדם לאכול ממנו. והוא לא חטא אלא בעץ הדעת טוב ורע, שנצטווה שלא יאכל ממנו. הדין הוא דכתיב, ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו ביום אכלך ממנו מות תמות.

מבאן אמר רבי שמעון, גזירה נגזרה על אדם, קודם, למות, על שנלקח מן האדמה. משמע שנקלקח מן האדמה. משמע שכתוב ביום אכלך ממנו, מלמד שאלמלא לא חטא, היו לו חיים ארביים. כיון שחטא, הוא העניש - שיקצר ימיו וימות באותו היום. לאחר שעשה תשובה, נתן לו הקדוש ברוך הוא את יומו, שהוא אלה שנה.

וזו ראיה שהגזירה היתה קודם למות, שאלמלא כן, כשעשה תשובה היה לו לבטל הגזירה. אלא, אמר רבי שמעון, עשה תשובה ובטל הגזירה שנגזרה עליו - ביום אכלך ממנו, והאריך לו ימים, שנתן לו יומו.

רבי ברוקא אמר, הוא נצטווה על השם, וחקא בשם. נצטווה על השם - זהו השם המיוחד, שכתוב ועץ החיים וגו'. והוא חטא בשם - זה שם המשפחה, שכתוב ועץ הדעת טוב ורע.

אמר רבי אבהו, ומה המקריב קרבן לשם זה, אמרה תורה (שמות כב, יט) זבח לאלהים יחרם - המחליף שמו המיוחד בשבילו, על אחת כמה וכמה.

ושחטא בשם, מנין לנו? אמר רבי ברוקא, שכתוב (בראשית א) "ותקח מפרי"ו "ותאכ"ל, שהוא השם היוצא ממנו, דגמת הפרי היוצא מן העץ. אמר רבי אבהו, לפיכך כנה כל הענין באלו אילני גן עדן.

אמר רבי יצחק, ראינו שהנה שלשה מן החברים על כך נענשו. אמר רבי יהודה, זה שאמר רבי ברוקא אין להרהר עוד בפרשה זו, שאני כמו זה שמעתי מאבי, וכעת נזפרתי, ומבאן צריך דרשה.

והנחש הי"ה ערו"ם מכל חית השדה (שם). שנה רבי יוסי, זהו

מבאן אמר רבי שמעון, גזירה נגזרה על אדם, קודם, למות, על שנלקח מן האדמה.

משמע דכתיב, ביום אכלך ממנו. מלמד שאלמלי לא חטא, היו לו חיים ארובים, כיון שחטא, הוא העניש, שיקצר ימיו, וימות באותו היום. לאחר שעשה תשובה, נתן לו יומו דקודשא בריך הוא, שהוא אלה שנה.

וזו ראיה שהגזירה היתה קודם למות, שאלמלא כן, כשעשה תשובה היה לו לבטל הגזירה. אלא אמר רבי שמעון, עשה תשובה ובטל הגזירה שנגזרה עליו, ביום אכלך ממנו, והאריך לו ימים שנתן לו יומו.

רבי ברוקא אמר, הוא נצטווה על השם, וחקא בשם. נצטווה על השם, זהו השם המיוחד, דכתיב ועץ החיים וגו'. והוא חטא בשם, זהו שם המשפחה, דכתיב ועץ הדעת טוב ורע.

אמר רבי אבהו, ומה המקריב קרבן לשם זה, אמרה תורה (שמות כב, יט) זובח לאלהים יחרם. המחליף שמו המיוחד בשבילו, על אחת כמה וכמה.

ושחטא בשם מנא לן. אמר רבי ברוקא דכתיב "ותקח מפרי"ו "ותאכ"ל, שהוא השם היוצא ממנו, דוגמת הפרי היוצא מן העץ. אמר רבי אבהו, לפיכך כנה כל הענין באלו אילני גן עדן.

אמר רבי יצחק, חזינו דהא תלת מן חברייא, על דא אתענשו. אמר רבי (דף כד ע"א)

יהודה, הא דאמר רבי ברוקא אין להרהר עוד בפרשתא דא, דאנא כהאי גוונא שמענא מאבוי, וכען אדפרנא, ומבאן צריך דרשה.

והנחש הי"ה ערו"ם מכל חית השדה. תאני ר' יוסי, זהו יצר הרע, שהוא הנחש

יצר הרע, שהוא הנחש המסית את בני אדם. ולמה נקרא נחש? מה הנחש הולך עקלתון ואינו הולך בדרך ישרה, כף יצר הרע משטין לאדם בדרך רע, ולא בדרך ישר.

שנה רבי יוסי, מה זה ערום מכל חית השדה? ערום הוא פקח מאותו נפש החיה אשר בגוף, והוא היה המסית לאדם, עד שנגרש מהנאת גן עדן.

שנינו שם, אמר ר"י בן רבי סימון, השגחתי בדבר הזה שאמר רבי ברוקא, ושאלתי אותו, ומצאתי שעקר הקבלה היה בידו, וכף נגזר בספר הראשון של המשנה של רבי אליעזר בן ערך.

אמר רבי שמעון, הנחש, כפשהשיא לאשה, מה כתוב? (שם) ותרא האשה כי טוב. מה זה פי טוב? אמר רבי אלעזר בר שולם, הספימה בדעתה פי טוב הוא, שנאמר (תהלים קלח) כי טוב ה', (שם) הודו לה' פי טוב. וכי תאווה הוא לעינים - שהיא התאווה שמתאווים עליונים ותחתונים לדעת ולהשיג, מיד ותקח מפריו ותאכל.

אמר רבי שמעון, התחלף שלטון בעבודה. אמר רבי אלעזר, כמו שנאמר (שמות כג) אל תמר בו, אל תמירני בו. אמר רבי יהודה, ולא אמרתי שאין להרהר עוד בפרשה די בזה שאמר רבי ברוקא בראש הפרשה, ולא הצטרף יותר אלא דרשה. אמר רבי יצחק, מה זה (בראשית א) ויתפרו עלה תאנה? מתרגם רב נחמן בר אבא וחברו, עלילות דברים.

וישמעו את קול ה' אלהים וגו' (שם). אמר רבי פנחס, ומה המושל הגדול צריך רוח היום? שנינו אמר רבי אלעזר, הערפל בבהירות, לזה הוא דומה אדם

המסית לבני אדם. ולמה נקרא נחש. מה הנחש הולך עקלתון, ואינו הולך בדרך ישרה. כף יצר הרע, משטין לאדם בדרך רע, ולא בדרך ישר.

תאני ר' יוסי, מאי היה ערום מכל חית השדה, ערום הוא פקח מאותו נפש החיה אשר בגוף, והוא היה המסית לאדם, עד שנגרש מהנאת גן עדן.

תנן התם, אמר רבי יהודה ברבי סימון, אשגחנא בהאי מלה דאמר רבי ברוקא, ושאל ליה, ואשפחנא דעיקר קבלה הוה בידוי. והכי אתגזר בספרא קדמאה, דמתניתא דרבי אלעזר בן ערך.

אמר רבי שמעון, הנחש כפשהשיא לאשה, מה כתיב. ותרא האשה כי טוב. מאי פי טוב. אמר רבי אלעזר בר שולם, הספימה בדעתה פי הוא טוב, שנאמר (תהלים קה) פי טוב ה'. (תהלים קז א) הודו לה' פי טוב. וכי תאווה הוא לעינים, שהיא התאווה שמתאווים עליונים ותחתונים, לדעת ולהשיג, מיד ותקח מפריו ותאכל.

אמר רבי שמעון, אחלפא שולטנא בפולחנא. אמר רבי אלעזר, כמה דאת אמר (שמות כד) אל תמר בו, אל תמירני בו. אמר רבי יהודה, ולא אמינא דלית להרהר עוד בפרשה די בהא דאמר רבי ברוקא בריש פרשתא, ולא אצטרף ויתיר אלא דרשא. אמר רבי יצחק, מאי ויתפרו עלה תאנה, מתרגם רב נחמן בר אבא, וחברו, תסקופי מלין.

וישמעו את קול ה' אלהים וגו'. אמר רבי פנחס, ומה קוזדיטא דאהירנא בעיני רוח היום. תנן אמר רבי אלעזר, אמיטון בבהירות, לזה הוא דומה אדם

הוא דומה האדם בעולם הזה?
לצפור שהולכת, כשיוצאת מקנה
ולא מוצאת מי שיכניס אותה -
כך הוא האדם, כיון שהנשמה
יוצאה, שוב אינו יודע ומבין את
הגוף, פרט לאותו הגוף, מהאור
הרב שהזדמן לו להשתעשע בגן
עדן.

אמר רבי אבא, מתהלך? ! מהלך?
היה לו לומר! מה זה מתהלך?
אמר רבי בא, וכי חושבים בני
אדם שהקדוש ברוך הוא היה?
בא תשמע, שכתוב את קול, הוא
שכתוב בו (שמות ט) והאלהים יענונו
בקול, וכן (יחזקאל א) ויהי קול מעל
לרקיע אשר על ראשם. אמר רב
חסדא אמר רבי יוחנן, קול פתוב,
מתהלך לרוח, זהו שכתוב (שם לו)

ויהי קול כהנבאי והנה רעש.
אמר רבי יוחאי, והרי רבי יהודה
חברנו אמר שפאן צריך דרשה,
ואתם אומרים מעשה מרפכה?
אמר רבי אלכסנדר, יותר
ממעשה מרפכה הוא, שהרי
סודות עליונים אנו ראינו
שהתגלו כאן.

שנו רבותינו, כשחלה רבי שמעון
בן יוחאי, נכנסו לפניו רבי פנחס
ורבי חיאי ורבי אבהו. אמרו לו,
מי שהוא עמוד העולם - גמות?
אמר להם, אין בית הדין
שלמעלה מעינים בדיני, שהרי
אני ראיתי שאיני נתן למלאך
ולדין שלמעלה, שאיני פשאר בני
אדם.

א"ר הדין הזה שלי, הקדוש
ברוך הוא דן אותו, ולא בית דינו.
והינו מה שאמר דוד בבקשתו
לפניו (תהלים מג) שפטני אלהים
וריבה ריבי. וכן שלמה אמר,
לעשות משפט עבדו, הוא לבדו,
ולא אחרים.

שהרי שנינו, כשהאדם הוא
שוכב, בית דין שלמעלה מסתכלים בדינו. יש מהם שנוטים לכף זכות, שמראים זכותו של

בעולם הזה, לצפורה דאזלת, כד נפקת
מקינה, ולא אשפחת מאן דאכניש לה. כך
הוא האדם, כיון שהנשמה יוצאה, שוב אינו
יודע, ומבין. בר ההוא גופא, מנהירו טובא
דאיזדמן ליה לאשתעשעא בגנתא דעדן.

אמר רבי אבא, מתהלך, מהלך? היה ליה
למימר, מהו מתהלך. אמר רבי בא, וכי
חושבין בני אדם שהקדוש ברוך הוא היה.
תא שמע, דכתיב את קול, הוא דכתיב ביה
(שם יט ט), והאלהים יענונו בקול. וכן (יחזקאל א כו)
ויהי קול מעל לרקיע אשר על ראשם. אמר
רב חסדא אמר רבי יוחנן, קול פתוב, מתהלך
לרוח, הדא הוא דכתיב, (שם לו ט) ויהי קול
כהנבאי והנה רעש.

אמר רבי יוחאי, והא ר' יהודה חברינו אמר,
דכאן צריך דרשא, ואתם אומרים מעשה
מרפכה. אמר רבי אלכסנדר, יתיר מעובדא
דרכיבא הוא, דהא רזין עילאין אנו חזינן
דאתגליין הכא.

תנו רבנן, כשחלה רבי שמעון בן יוחאי. עאלו
קמיה ר' פנחס, ור' חיאי, ור' אבא. אמרו
ליה, מאן דהוא קיימא דעלמא, שכיב. אמר
לון, לא בי דינא דלעילא מעיינין בדינאי,
דהא אנא חזאי דלית אנא מתייהב למלאכא
ולדיינא דלעילא. דאנא לאו פשאר בני נשא.
א"ר האי דינא דיילי, קודשא בריך הוא דיגיגיה,
ולא בי דיגיגיה. והיינו דאמר דוד,
בבעותיה קמיה (תהלים מג א) שפטני אלהים וריבה
ריבי. וכן שלמה אמר, (מ"א ח ט) לעשות משפט
עבדו, הוא בלחודו, ולא אחרא.

דהא תנינן, כשהאדם הוא שוכב, בי דינא
דלעילא מסתכלין בדינו, אית מנהון

שוכב, בית דין שלמעלה מסתכלים בדינו. יש מהם שנוטים לכף זכות, שמראים זכותו של

אדם, ויש מהם שנוטים לכף חובה, שמראים חובה של אדם, ולא יוצא האיש מן הדין כמו שהוא רוצה.

אבל מי שדן אותו המלך העליון, ששולט על הכל, הוא טוב, ולא יכול איש להיות באותו דין, פרט לטוב. מה הטעם? שהרי שנינו, מדת המלך העליון נוטה לזכות תמיד, והוא כלו צד של רחמנות, ובגידו לעזב החטאים והעוונות. זהו שכתוב (שם קל) כי עמך הסליחה וגו', ולא עם אחר.

ומשום כך בקשתי לפניו שהוא ידין דיני, ואני אפנס לשלשה עשר שערים לעולם הבא, שלא עברו אותם רק האבות, ולא יהיה מי שימחה בגדי, ועוד - שלא אֶתְּבַע מֵהֶם רְשׁוֹת.

אמר רבי שמעון דבר, וראו את בית חליו שלא היה שם. תמהו, ולא יכל אחד מהם לדבר בפיו מהיראה הגדולה שהיתה עליהם. בעודם שהיו יושבים, עלו להם ריחות של בשמים רבים, וכל אחד ואחד מהם התחזק פחו, עד שראו את רבי שמעון, והיה מדבר דברים, ולא היו רואים אחרים חוץ ממנו.

אחר זמן אמר להם רבי שמעון, הראיתם דבר? אמר לו רבי פנחס, לא, אלא כלנו תמהים על שלא ראינו אותך בבית חליו זמן רב, וכשראינו אותך, עלו אליך ריחות של הבשמים של גן עדן, ושמענו קולך מדבר, ולא ידענו מי מדבר עמך.

אמר להם, ולא שמעתם דבר אחר פרט לשלי? אמרו, לא. אמר להם, אינכם ראוים לראות את סבר פניו של עתיק הימים.

אמר להם, אמר לכם דבר, תמה אני על רבי פנחס שלא ראה, שאני ראיתי אותו כעת בעולם

דנטאן לכף זכות, דאחזיין זכותא דבר נש, ואית מנהון דנטאן לכף חובה, דאחזיין חובה דבר נש. ולא נפיק איניש מן דינא, כמה דהוא בעי.

אבל מאן דדאין ליה מלפא עילאה, דשליט על פולא, הוא טב, ולא יכיל איניש למהוי בההוא דינא, בר טב. מאי טעמא, דהא תנינן, מכילוי דמלפא עילאה, נטי לזכותא תדיר, והוא פוליה צד רחמנותא, ובגידו לשבקא לחטאין וחובין, הדא הוא דכתיב, (תהלים קל ד) כי עמך הסליחה וגו', ולא עם אחר.

ובגין כך בעינא קמיה דהוא ידין דינאי, ואנא איעול תליסר אבבי לעלמא דאתי, דלא אעברו לון בר אבהתא, ולא יהא מאן דימחי בגדי, ועוד דלא אתבע רשותא מנהון.

אמר רבי שמעון מלה, וחקמון בי מרעיה, דלא הוה הוא תמן. תוהו, ולא הוה יכיל חד מנהון למללא בפומיה, מדחילו רבה דהות עליהון. עד דהוו יתבי, סליק לון ריחין דבוסמין סגיאין, וכל חד וחד מנהון אתיישר חיליה, עד דחקמו לרבי שמעון, והוה ממלל מלין, ולא הוה חמאן אחרן בר מיניה.

לבתר עידן, אמר לון רבי שמעון, חמיתון מידי. אמר ליה ר' פנחס, לא, אלא פולנא תוהין על דלא חמינא לך בבי מרעך, זמן רב, וכד חמינא לך סליק לך ריחין דבוסמין דגנתא דעדן, ושמענא קלך ממלל, ולא ידענא מאן ממלל עמך.

אמר להו, ולא שמעתון מלה אחרא בר מדידי. אמרו לאו. אמר לון, לית אתון

חזיין למחמי סבר אפין עתיק יומין. אמר לון, אימא לכו מלה, תוהנא על ר' פנחס, דלא חמא. דאנא חמית ליה כען

ההוא למטה מרבי אלעזר בני. ובעת שלחו בשבילי מלמעלה והראו לי את מקום הצדיקים לעולם הבא, ולא התישר בלבי מקומי, רק עם אחיה השילוני. ובחרתי מקומי, ובאתי, ובאו עמי שלש מאות נשמות של צדיקים, ולמעלה מהם אדם הראשון, שהיה יושב אצלי, והוא היה מדבר עמי, ובקש שלא יתגלה חטאו לכל העולם, רק שהוא שאמרה התורה עליו, והתפסה בעץ ההוא של גן עדן.

ואמרתיו לו אני, שהרי החברים גלו. אמר, אותו שגלו החברים ביניהם - טוב ויפה, אבל לשאר בני העולם - לא. מה הטעם? שחס הקדוש ברוך הוא על כבודו ולא רצה לפרסם חטאו, אלא רק באותו עץ שאמר שאכל ממנו.

והקדוש ברוך הוא גלה לי ברוח הקדש, ולחברים, שהם ידברו ביניהם, ולא לקטנים שבחברים ולאותם שיבאו לעולם. שהדבר ההוא שלא יודעים כל האנשים וטועים בו, לא משום החטא שחטא, אלא משום פבור השם העליון, שבני אדם אין זיהרים בו, וכתוב זה שמי לעלם, ויבאו לשאל מה שלא צריכים להם.

והינו שכתוב (שמות יט) פן יחרסו אל ה' לראות ונפל ממנו רב. מהו ונפל ממנו רב? כף גזרנו, החבר הזה שמורה את השם הקדוש לפל, הוא נופל ונתפס באותו חטא יותר מהם, שכתוב ונפל ממנו רב. הרב נופל ונתפס באותו העון.

קרוב אליו רבי אלעזר בנו. אמר לו, אבא, מה אני שם? אמר לו, אשרי חלקך, בני. זמן רב שלא תקבר אצלי, אבל באותו העולם את מקומי ואת שלך בחרתי. אשריהם הצדיקים שהם עתידים

בהוא עלמא, לתתא מרבי אלעזר ברי. ובען שדרו בדילי מלעילא, ואחזין לי אתרא דצדיקאי לעלמא דאתי, ולא אתיישר בלבאי דוכתאי, בר עם אחיה השילוני. וברירנא דוכתאי, ואתינא, ואתו עמי תלת מאה נשמתין דצדיקאי, ועילא מנהון אדם הראשון, דהוה יתיב גבאי, והוא הוה ממלל עמי. ובקעא, דלא יתגלי חוביה לכל עלמא. בר ההוא דאמרה אורייתא בגיניה, ואתפסי בההוא אילנא דגנתא דעדן.

ואנא אמינא ליה דהא חבריאי גלו. אמר ההוא דגלתיין חבריאי בינייהו שפיר, אבל לשאר בני עלמא לא. מאי טעמא, דחס קודשא בריך הוא על יקריה, ולא בעא לפרסומי חוביה, אלא בההוא אילנא דאמר דאכל מגייה.

וקודשא בריך הוא גלי לי ברוח הקדש, ולחברייא, דלישתעו אינון בינייהו, ולא לדרדקי דחברייא, ולאינון דייתון לעלמא. דהוא (דף כד ע"ב) מלה דלא ידעי כל אינשי, וטעיין ביה, לאו משום חובתא דחב, אלא משום יקרא דשמא עילאה, דבני נשא לא זיהרין ביה, וכתוב (שמות ג טו) זה שמי לעולם. וייתון למשאל מה דלא צריכין לון.

והיינו דכתיב, (שם יט כא) פן יחרסו אל ה' לראות ונפל ממנו רב, מאי ונפל ממנו רב. הכי גזרנא, האי חברא דאורי שמא קדישא לכולא, הוא נפיל ונתפס ואיתא בההוא חובא, יתיר מגייהו, דכתיב ונפל ממנו רב, הרב נופל ונתפס באותו עון.

קרוב לגביה רבי אלעזר בריה, אמר ליה אבא, מה אנא התם. אמר ליה זכאה חולקך ברי, זמן סגי יהא דלא תתקבר גבאי, אבל

לשפח את רבון העולם כאותם מלאכים המשמשים לפניו. זהו שפכתוב (תהלים קמ) אף צדיקים יודו לשמך יישובי ישראל את פניך.

רבי בא בשם רב הונא אמר, כיון שחטא אדם ונגזרו עליו אותן הגזרות, גרשהו הקדוש ברוך הוא מאותן ההנאות והעדוניה שיהיו לו בעדן, ומנה שומרים לשערי גן עדן. ומי הם? הם הפרובים. זהו שפכתוב (בראשית א) וישפן מקדם לגן עדן את הפרובים ואת להט החרב המתהפכת, כדי לשמר אותו הדרך והפתח.

שאז נגזר שלא יהא רשות לכל אדם מכאן ואילך להפנס שם, זולתי הנשמות הצרופות על ידי הפרובים תחלה. אם רואים שהיא ראויה לפנס - תפנס, ואם לאו - דוחים אותה לחוץ, ותשרף באותו הלהב או תקבל ענשה. ולמדנו, כנגדם היו במקדש, כשנכנס הפהן לפני ולפנים. שלמדנו, אמר רבי אבא אמר רבי יוסי בשם רב הונא, לפני ולפנים הוא דגמתו של גן עדן. וכשנכנס הפהן לשם, נכנס בנשמה, ולא בגוף. באימה, ביראה, ברתת, בזיע, בנקיות, בטהרה. והפרובים עומדים שם שומרים, כדגמת אותם הפרובים העומדים בשערי גן עדן.

זכה הפהן - נכנס שם בשלום ויוצא בשלום. לא זכה - מבין שני הפרובים יוצא להב, וישרף וימות בפנים. אמר רבי יהודה, אשרי הזוכה לעבור מהם בשלום. אמר רבי פרחיה, אין לך בעולם דבר שאין בו מעלה כדגמתו.

הנחש שהערים לחנה, הוא דבר נופל על הלשון. אמר רב יוסף, היאך? אמר לו, פתרגומו, נחש

בה הוא עלמא, דוכתא ידי ודיך ברירנא. זכאין אינון צדיקיא, דזמינין אינון לשבחה למארי עלמא, דאינון מלאכין דמשתמשין קמיה, הדא הוא דכתיב, (תהלים קמ יג) אף צדיקים יודו לשמך יישובי ישראל את פניך.

רבי בא בשם רב הונא אמר, כיון שחטא אדם, ונגזרו עליו אותן הגזרות, גרשהו הקדוש ברוך הוא מאותן ההנאות והעדוניה שיהיו לו בעדן, ומינה שומרים לשערי גן עדן. ומי הם, הם הפרובים. הדא הוא דכתיב וישפן מקדם לגן עדן את הפרובים ואת להט החרב המתהפכת. כדי לשמור אותו הדרך והפתח. שאז נגזר, שלא יהא רשות לכל אדם מכאן ואילך, להפנס שם, זולתי הנשמות הצרופות על ידי הפרובים תחלה. שאם רואים שהיא ראויה ליפנס, תפנס. ואם לאו, דוחים אותה לחוץ, ותשרף באותו הלהב, או תקבל עונשה.

והאנא, כנגדם היו במקדש, כשנכנס הפהן לפני ולפנים. דתנא, אמר רבי אבא אמר רבי יוסי בשם רב הונא, לפני ולפנים הוא דגמתו של גן עדן. וכשנכנס הפהן לשם, נכנס בנשמה, ולא בגוף. באימה, ביראה, ברתת, בזיע, בנקיות, בטהרה. והפרובים עומדים שם שומרים, כדגמת אותם הפרובים העומדים בשערי גן עדן.

זכה הפהן, נכנס שם בשלום, ויוצא בשלום. לא זכה, מבין שני הפרובים יוצא להב, וישרף וימות בפנים. אמר רבי יהודה, אשרי הזוכה לעבור מהם בשלום. אמר רבי פרחיה, אין לך בעולם דבר שאין בו מעלה כדגמתו. הנחש שהערים לחנה, הוא דבר נופל על הלשון. אמר רב יוסף, היאך, אמר רב ליה, פתרגומו, נחש חיויא

חַוּיָא הוּא. חוּיָא - זָכַר, וְהִיא חַוָּה
- נִקְבָּה. דְּבַר נּוּפֵל עַל הַלְשׁוֹן.
פְּדוּגְמָתוּ (במדבר כא) נִחַשׁ נִחַשְׁתָּ,
דְּבַר נּוּפֵל עַל הַלְשׁוֹן.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְהָרִי פְּתוּב (בראשית
א) וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ חַוָּה
כִּי הִיא הִיטָה אִם כָּל חַי. אָמַר לוֹ
רַבִּי פְּרַחְיָה, קָרָא לָהּ עַל שֵׁם
הַעֲתִיד, הִיָּה לוֹ לְקָרָא אוֹתָהּ חַוָּה,
עַל שֵׁם שְׂמֻחָהּ אֶת וְלִדּוֹתֶיהָ,
וְנִקְרָאָה עַל שֵׁם הַעֲתִיד - חַוָּה,
שְׂעִתִּיד חוּיָא לְהִסִּיט אֶת חַוָּה.

הוּא יְשׁוּפֵף רֹאשׁ (סו). אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, כֶּף דְּרַפּוֹ שֶׁל נִחַשׁ - אֵין
הַקְּשָׁה שֶׁל מַאָדָם אֲלֵא בְּרֹאשׁ,
וְאֵין הַנְּשִׁיכָה מִהַנְּחַשׁ אֲלֵא
בְּעֵקֵב. אָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר רַבִּי
יוֹסִי, לְמִי שְׂאֵמַר שִׁיעֵר הָרַע הִיָּה,
מַה נֹאמַר בְּפִסּוּק הַזֶּה?

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, מְלַמֵּד שְׂאֵין
הַרְיָגָה לְנִחַשׁ אֲלֵא בְּרֹאשׁ, וּמִי
הוּא הַרֹאשׁ? זֶה רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה.
וְאֵין הַנְּחַשׁ הַזֶּה הוֹרֵג לְאָדָם אֲלֵא
בְּעֵקֵב, כְּשֶׁעוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה עֲבֻרוֹת
וְדַשׁ בְּהֵם בְּעֵקֵב, זֶהוּ שְׂכָתוּב
(תהלים מט, ו) עוֹן עֲקֵבִי יִסּוּבֵנִי.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק מִפְּאֵן, (ישעיה ה, יח)
הוּי מוֹשְׁכֵי הָעוֹן בְּחִבְלֵי הַשְּׂוֹא
וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה חֲטָאָה - כְּלוּמַר,
עוֹשֶׂה עֲבֻרוֹת וְדַשׁ בְּהֵם בְּעֵקֵב,
שְׂחוּשָׁב שְׂאֵינָם כְּלוּם, כְּמוֹ חִבְלֵי
הַשְּׂוֹא, שְׂאוּרֵג הָעֶפְכָּיִשׁ. וְלֵאחֲרֵי
כֵּן הֵם כְּעֻבוֹת הָעֲגָלָה חֲטָאָה,
חֲזִיקִים וְקָשִׁים, עַד שְׂנַאֲסָפִים כָּלָם
וְהוֹרֵגִים לְאָדָם. וְכֵן הוּא אוֹמֵר
וְאִתָּה תְּשׁוּפְנּוּ עֵקֵב, בְּאוֹת עוֹן
הָעֵקֵב הוֹרֵג יֵצֵר הָרַע לְאָדָם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּא וּרְאָה, כְּמוֹ
שְׂנַתְקִלְקְלוּ - כֶּף נְדוּנוֹ. הַנְּחַשׁ
בְּתַחֲלָה, אַחֲרָיו הָאִשָּׁה, וְאַחֲרָיו
הָאָדָם. הֵינּוּ שְׂכָתוּב (בראשית א)
וְלֵאדָם אָמַר כִּי שְׂמַעְתָּ לְקוֹל
אִשְׁתְּךָ.

הוּא, חוּיָא זָכַר, וְהִיא חַוָּה, נִקְבָּה. דְּבַר נּוּפֵל
עַל הַלְשׁוֹן. פְּדוּגְמָתוּ (במדבר כא ט) נִחַשׁ נִחַשְׁתָּ,
דְּבַר נּוּפֵל עַל הַלְשׁוֹן.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְהִיא כְּתִיב וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם
אִשְׁתּוֹ חַוָּה כִּי הִיא הִיטָה אִם כָּל חַי.
אָמַר לִיהוָה ר' פְּרַחְיָה, קָרָא לָהּ עַל שֵׁם הַעֲתִיד,
הִיָּה לוֹ לְקָרוא אוֹתָהּ חַוָּה, עַל שֵׁם שְׂמֻחָהּ,
אֶת וְלִדּוֹתֶיהָ, וְנִקְרָאת עַל שֵׁם הַעֲתִיד חַוָּה,
דְּעִתִּיד חוּיָה לְמַסְטִי לְחַוָּה.

הוּא יְשׁוּפֵף רֹאשׁ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כֶּף דְּרַכּוֹ
שֶׁל נִחַשׁ, אֵין הַקְּשָׁה שֶׁל מַאָדָם, אֲלֵא
בְּרֹאשׁ. וְאֵין הַנְּשִׁיכָה מִהַנְּחַשׁ לְאָדָם, אֲלֵא
בְּעֵקֵב. אָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר רַבִּי יוֹסִי לְמֵאן
דְּאָמַר דִּיֵּצֵר הָרַע הָוּה, מֵאִי יִימָא בְּהֵאִי פְּסוּקָא.
אָמַר לוֹ ר' יוֹסִי, מְלַמֵּד שְׂאֵין הַרְיָגָה לְנִחַשׁ
אֲלֵא בְּרֹאשׁ. וּמִי הוּא הַרֹאשׁ. זֶה רֹאשׁ
הַיְשִׁיבָה. וְאֵין הַנְּחַשׁ הַזֶּה הוֹרֵג לְאָדָם, אֲלֵא
בְּעֵקֵב, כְּשֶׁעוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה עֲבֻרוֹת, וְדַשׁ בְּהֵם
בְּעֵקֵב, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים מט ו) עוֹן עֲקֵבִי
יִסּוּבֵנִי.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק מִהֶכָּא, (ישעיה ה יח) הוּי מוֹשְׁכֵי
הָעוֹן בְּחִבְלֵי הַשְּׂוֹא וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה
חֲטָאָה. כְּלוּמַר, עוֹשֶׂה עֲבֻרוֹת וְדַשׁ בְּהֵם
בְּעֵקֵב, שְׂחוּשָׁב שְׂאֵינָם כְּלוּם, כְּמוֹ חִבְלֵי
הַשְּׂוֹא, שְׂאוּרֵג הָעֶפְכָּיִשׁ. וְלֵאחֲרֵי כֵּן הֵם כְּעֻבוֹת
הָעֲגָלָה חֲטָאָה, חֲזִיקִים וְקָשִׁים, עַד שְׂנַאֲסָפִים
כָּלָם וְהוֹרֵגִים לְאָדָם, וְכֵן הוּא אוֹמֵר וְאִתָּה
תְּשׁוּפְנּוּ עֵקֵב, בְּאוֹתוֹ עוֹן הָעֵקֵב הוֹרֵג יֵצֵר הָרַע
לְאָדָם.

אָמַר ר' יִצְחָק, בֵּא וּרְאָה, כְּמוֹ שְׂנַתְקִלְקְלוּ כֶּף
נְדוּנוֹ. הַנְּחַשׁ בְּתַחֲלָה, אַחֲרָיו הָאִשָּׁה,
וְאַחֲרָיו הָאָדָם. הֵינּוּ דְכְּתִיב וְלֵאדָם אָמַר כִּי
שְׂמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתְּךָ.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֵיִדִי, אִם אָדָם חָטָא - אַדְמָה מַה חָטְאָהּ? אֵלָא, אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֵיִדִי, כְּשֶׁנִּבְרָא הָאָדָם, הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ הָיוּ עֲדִים. מִלְּמַד שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עָשָׂה אוֹתָם עֲדִים עַל מַה שִּׁיעֲשֶׂה הָאָדָם, שְׁלֵא יֵאמַר מִי רוֹאֵנִי, וְאוֹתָם הָעֲדִים מִפְּרָסְמִין חָטְאִיו, הִדָּא הוּא דְכָתִיב, (איוב כ כז) יִגְלוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ וְאָרֶץ מִתְקוּמָהּ לוֹ.

וְכַמְדֵּנוּ, בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁעֲבַר אָדָם, הַשָּׁמַיִם הִחְשִׁיכוּ אוֹרָם, וְהָאָרֶץ לֹא יָדְעָה מַה לַעֲשׂוֹת, עַד שֶׁבָּא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְקָלַל אוֹתָהּ עַד שֶׁהִתְעַכְבָּה בְּעֲדוּתָהּ, שְׁלֵא תוֹסִיף תַּת כַּחַה לְזִרְעַת וְלִקְצוֹר כְּבָרָא שׁוֹנָה, וְעַמְדָה בְּקַלְלוֹתֶיהָ, עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם אֲבִינוּ וְנִתְבַּסֵּם הָעוֹלָם.

רַב נַחֲמָן אָמַר, עַד שֶׁבָּא נַח, שִׁפְתוֹב (בראשית ה, כט) זֶה יִנְחַמְנוּ מִמַּעַשְׁנֵנוּ וּמִעֲצוֹבֹן יְדִינוּ. וְלִפְיֶכָף נִקְרָאָה עַל שְׁמוֹ, שִׁפְתוֹב (שם ט) אִישׁ הָאֲדָמָה, עַל שִׁיִּצְאָהּ מִקְלָלָתָהּ בְּשִׁבִילוֹ.

אָמַר רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק, אָדָם הֲרֵא שׁוֹן, בִּיּוֹן שְׁנִטְרַד מִגֵּן עֵדֶן, חָשַׁב שִׁמּוֹת מִיָּד, וְהָיָה בּוֹכָה וּמִתְחַנֵּן, וְשָׁב בְּתִשׁוּבָה, עַד שֶׁקָּבְלוּ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּתִשׁוּבָה וְהָאֵרִיף יָמָיו וְקִיִּים בּוֹ דִּבְרוּ, דְכָתִיב בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ, וְנָתַן לּוֹ יוֹמוֹ, שֶׁהוּא אֶלֶף שָׁנָה, לְהוֹרוֹת לְכָל הָעוֹלָם שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חֲנוּן וְרַחוּם הוּא, וּמִקְבֵּל בְּתִשׁוּבָה לְשׁוֹבִים, וְאִינוּ חֲפִץ מֵהֶם, וְזוֹלָתִי שִׁיחִיו, שִׁפְתוֹב (יחזקאל יח לא) וְלָמָּה תִּמְוֹתוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל, (שם לב) וְהִשִּׁיבוּ וְחִיו.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֲשֶׁרִיֵּהֶם הַבָּנִים שֶׁהָאָב אוֹמַר לָהֶם כֶּף! וַיִּלְהֶם לַבָּנִים שְׂאִינָם שׁוֹמְעִים מִמֶּנּוּ! אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, לֹא רָאִינוּ רַחֲמָנִית כְּרַחֲמָנוּתוֹ שֶׁל הַקְדוֹשׁ

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֵיִדִי, אִם אָדָם חָטָא, אַדְמָה מַה חָטְאָהּ. אֵלָא אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֵיִדִי, כְּשֶׁנִּבְרָא הָאָדָם, הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ הָיוּ עֲדִים. מִלְּמַד שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עָשָׂה אוֹתָם עֲדִים, עַל מַה שִּׁיעֲשֶׂה הָאָדָם, שְׁלֵא יֵאמַר מִי רוֹאֵנִי, וְאוֹתָם הָעֲדִים מִפְּרָסְמִין חָטְאִיו, הִדָּא הוּא דְכָתִיב, (איוב כ כז) יִגְלוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ וְאָרֶץ מִתְקוּמָהּ לוֹ.

וְתָנָא, בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁעֲבַר אָדָם, הַשָּׁמַיִם הִחְשִׁיכוּ אוֹרָם, וְהָאָרֶץ לֹא יָדְעָה מַה לַעֲשׂוֹת, עַד שֶׁבָּא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְקָלַל אוֹתָהּ, עַל שֶׁהִתְעַכְבָּה בְּעֲדוּתָהּ, שְׁלֵא תוֹסִיף תַּת כַּחַה לְזִרְעַת וְלִקְצוֹר כְּבָרָא שׁוֹנָה, וְעַמְדָה בְּקַלְלוֹתֶיהָ, עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם אֲבִינוּ, וְנִתְבַּסֵּם הָעוֹלָם.

רַב נַחֲמָן אָמַר, עַד שֶׁבָּא נַח, דְכָתִיב, זֶה יִנְחַמְנוּ מִמַּעַשְׁנֵנוּ וּמִעֲצוֹבֹן יְדִינוּ. וְלִפְיֶכָף נִקְרָאָה עַל שְׁמוֹ, דְכָתִיב אִישׁ הָאֲדָמָה, עַל שִׁיִּצְאָהּ מִקְלָלָתָהּ בְּשִׁבִילוֹ.

אָמַר רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק, אָדָם הֲרֵא שׁוֹן, בִּיּוֹן שְׁנִטְרַד מִגֵּן עֵדֶן, חָשַׁב שִׁמּוֹת מִיָּד, וְהָיָה בּוֹכָה וּמִתְחַנֵּן, וְשָׁב בְּתִשׁוּבָה, עַד שֶׁקָּבְלוּ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּתִשׁוּבָה, וְהָאֵרִיף יָמָיו, וְקִיִּים בּוֹ דִּבְרוּ, דְכָתִיב בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ, וְנָתַן לּוֹ יוֹמוֹ, שֶׁהוּא אֶלֶף שָׁנָה. לְהוֹרוֹת לְכָל הָעוֹלָם, שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חֲנוּן וְרַחוּם הוּא, וּמִקְבֵּל בְּתִשׁוּבָה לְשׁוֹבִים, וְאִינוּ חֲפִץ מֵהֶם, וְזוֹלָתִי שִׁיחִיו, דְכָתִיב (יחזקאל יח לא) וְלָמָּה תִּמְוֹתוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְהִשִּׁיבוּ וְחִיו.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֲשֶׁרִיֵּהֶם הַבָּנִים שֶׁהָאָב אוֹמַר לָהֶם כֶּף. וַיִּלְהֶם לַבָּנִים, שְׂאִינָם שׁוֹמְעִים מִמֶּנּוּ. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, לֹא חִזִּינָן רַחֲמָנוּתָא כְּרַחֲמָנוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ

ברוך הוא. בכל מקום אתה מוצא, כשחטאו ישראל ושבו למולו, פשט ידו וקבלם, ומחל להם מיד, הַדָּא הוּא דְכָתִיב, (מיכה ז יח) מִי אֵל כְּמוֹךָ נוֹשֵׂא עוֹן וְעוֹבֵר עַל פִּשְׁעוֹ. פְּרָשָׁה ח. (בראשית ד) וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, יֵשׁ לָנוּ לְהִרְהַר בְּפִרְשָׁה הַזֹּאת, וְכָל שָׁפָן בְּפִסּוּק הַזֶּה, שְׂאֵמְרָה חַוָּה (שם) קָנִיתִי אִישׁ אֶת ה'.

אמר רבי יצחק, אני ידעתי אותו כפשוטו, שהרי שנינו, אמר רב יהודה אמר רב, זה מי שנולד לו בן, כשמתחיל לדבר, חובה עליו ללמדו פסוקי תורה, שהם יראה מלפני ה', שכשיגדל, יזכר את אותם הפסוקים ליראה מרבנו. רבי עקיבא היה יושב לפני רבי אליעזר. אמר לו, מה הפרשה הזו והפסוק הזה שאמר ותלד את קין, ותאמר קניתי איש את ה' אמר לו, עקיבא, אמר לך. היום שרבי ברוקא ושאר החכמים גלו את אותו החטא שעשה אדם, לא היה צריך לאותם שלא יודעים עמקות ונסתרות, והיום ההוא שהתגלה, נשמע הכל מן הפסוק הזה.

אדם נצטוה על השם וְחָטָא בְּשֵׁם. נצטוה על השם, הוא השם המיוחד, שכתוב (שם א) וְעַץ הַחַיִּים וְגו'. וְחָטָא בְּשֵׁם, זהו שם המשתף, שכתוב וְעַץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע.

וחנה היתה תחלה בעבירה על זה, ותקח מפריו. ולאחר שחטאו וידעו עונם על מה שעברו, התמרמרו על מה שחטאו, והיא ביותר, מפני שהיא היתה תחלה לעברה לעבר על שמו הגדול. פיון שנולד לה בן, הרגישה בדבר, ואמרה קניתי

הוא, בכל מקום את מוצא כשחטאו ישראל, ושבו למולו, פשט ידו וקבלם, ומחל להם מיד, הַדָּא הוּא דְכָתִיב, (מיכה ז יח) מִי אֵל כְּמוֹךָ נוֹשֵׂא עוֹן וְעוֹבֵר עַל פִּשְׁעוֹ.

פְּרָשָׁתָא ח וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, יֵשׁ לָנוּ לְהִרְהַר בְּהָאֵי פְּרָשָׁתָא, וְכָל שָׁפָן בְּהָאֵי פְּסוּקָא, דְאֵמְרָה חַוָּה, קָנִיתִי אִישׁ אֶת ה'.

אמר רבי יצחק, אָנָּא יָדַעְנָא לִיה כְּפִשְׁטוּתִיה. דְהָא תַנּוּן, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַב, הָאֵי מֵאֵן דְאִתְיִילִיד לִיה בַּר, כַּד שְׂרִי לְמַלְלָא, חוּבָה עֲלִיה לְאֶלְפָא לִיה פְּסוּקֵי דְאוּרִייתָא, (דף כה ע"א) דְאֵינּוֹן דְחִילוּ מִן קָדָם ה', דְכַד יִרְבִּי יִדְכַר לֹוֹן לְאֵינּוֹן כְּתוּבִין, לְדַחֲלָא מִן מְאָרִייה.

רבי עקיבא, הוה יתיב קמיה דר' אליעזר, אמר ליה מאי האי פְּרָשָׁתָא דְפְּסוּקָא דָא, דְאָמַר וְתִלְדֵּךְ אֶת קִיָּן, וְתֹאמַר קָנִיתִי אִישׁ אֶת ה'. אָמַר לִיה, עַקִּיבָא, אֵימָא לָךְ, יוֹמָא דְר' בְּרוּקָא וְשָׂאֵר חֲבֵרֵיָא גְלוּ הֵהוּא חוּבָה דְעַבִּיד אָדָם, לָא הוּוּ אַצְטְרִיף לְאֵינּוֹן דְלָא יָדְעֵי עֲמִיקְתָא וּמְסִתְרָתָא. וְהֵהוּא יוֹמָא דְאִתְגַּלִּי, אֲשַׁתְּמַע כְּלָא מֵהָאֵי פְּסוּקָא.

אָדָם נִצְטוּהַ עַל הַשֵּׁם, וְחָטָא בְּשֵׁם. נִצְטוּהַ עַל הַשֵּׁם, הוּא הַשֵּׁם הַמְּיֻחָד, דְכָתִיב וְעַץ הַחַיִּים וְגו'. וְחָטָא בְּשֵׁם, זֶהוּ שֵׁם הַמְּשׁוּתָף, דְכָתִיב וְעַץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע.

וְחַנָּה הָיְתָה תְּחִלָּה בְּעֵבֶרְיָה עַל זֶה. דְכָתִיב וְתִקַּח מִפְּרִיו. וְלֹאֲחֵר שְׁחָטָאוּ, וַיִּדְעוּ עוֹנָם עַל מַה שְּׁעָבְרוּ, הִתְמַרְמְרוּ עַל מַה שְּׁחָטָאוּ, וְהִיא בְּיֹתֵר, מִפְּנֵי שֶׁהִיא לְעֵבֶרְיָה, לְעֵבֹר עַל שְׁמוֹ הַגָּדוֹל. פִּיּוֹן שְׁנוּלֵד לָהּ בֶּן, הִרְגִּישָׁה בַּדָּבָר, וְאֵמְרָה קָנִיתִי אִישׁ אֶת

איש את ה', שהוא השם המיוחד, ועל פן לא אמרה השם המשותף. אמר רבי עקיבא, הטעם הזה חוזר על מה שאמר רבי אבהו, (שמות כב) זבח לאלהים יחרם. אמר רבי אליעזר, חזרה חנה להודות על אותו העון שעברה, ואמרה, לא יהיה זה פמונו לתת פבוד לאחר זולתו, אבל זה יהיה את השם ממש, ולא לאחר.

אמר רבי יצחק, ויפה אמר רבי עקיבא שחזר הענין על מה שאמר רבי אבהו. וכן חנה אמרה את ה', ולא לשם אחר. וכן חנה אמרה ונתתיו לה' כל ימי חייו, ולא לשם אחר. ועל זה אמרה תורה (שם לד) כי לא תשתחוה לאל אחר, כי ה' קנא שמו, אל קנא הוא.

אמר רבי יהודה, עד אימתי יטילו החברים בסודות העליונים של המלך? אמר רבי אלכסנדראי, שנינו, מוסרים סתרי תורה לחברים הראויים לכך, כמו שאנחנו והחברים שפמונו.

ותוסף ללדת את אחיו את הבל (בראשית ה, ב). אמר רבי אליעזר לרבי עקיבא, מה נשמע לך בזה? אמר לו, על כך אני יושב לפניך. אמר לו, סתם פיה, ופתח עיניך ואזניך, והקשב.

שרמו הוא רומז על אותו שם זעיר שנאצל מן השם הקדוש, שאני ואתה יודעים. בשם הזה חוטאים בני אדם רבים, והוא רמז האמונה למי שמתבונן בחכמה.

עוד אמר רבי אליעזר, עקיבא, הרמז שנהרג הבל מורה על האמונה של השם הנכבד העליון של המלך, שפתוב (ישעיה ב) ונשגב

הבל, אורי על מהימנותא דשמא יקירא עילאה דמלפא, דכתיב (ישעיה

ה' שהוא השם המיוחד, ועל פן לא אמרה השם המשותף.

אמר רבי עקיבא, האי טעמא, חוזר על מה דאמר רבי אבהו, (שמות כב יט) זובח לאלהים יחרם. אמר רבי אליעזר, חזרה חנה להודות על אותו עון שעברה, ואמרה, לא יהיה זה פמונו לתת פבוד לאחר זולתו. אבל זה יהיה את השם ממש, ולא לאחר.

אמר רבי יצחק, ושפיר קאמר ר' עקיבא, דאתחזר עניינא על מה דאמר רבי אבהו. וכן חנה אמרה את ה', ולא לשם אחר. וכן חנה אמרה ונתתיו לה' כל ימי חייו, ולא לשם אחר. ועל זה אמרה תורה, (שמות לד יד) כי לא תשתחוה לאל אחר, כי ה' קנא שמו, אל קנא הוא.

אמר רבי יהודה, עד אימתי יטילון חבריאי ברזין עילאין דמלפא. אמר רבי אלכסנדראי, תנינן, מוסרין סתרי תורה לחברים הראויים לכך, כגון אנן וחבריאי כגוןן.

ותוסף ללדת את אחיו את הבל, אמר רבי אליעזר לרבי עקיבא, מה שמיע לך בזהאי. אמר ליה על כך אנא יתיב קמך. אמר ליה, אסתים פומך, ופתח עינך ואודנך, ואצית.

דרמו הוא דקא רמז, על ההוא שמא זעירא, דאתאצל משמא קדישא, דאנא ואת ידענא. ובהאי שמא חביין סגיאיין בני נשא, והוא רמז מהימנותא, למאן דאסתפל בחכמתא.

עוד אמר רבי אליעזר, עקיבא, רמז דאתקטל הבל, אורי על מהימנותא דשמא יקירא עילאה דמלפא, דכתיב

ה' לְבַדּוֹ. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, אֵינִי
לְעוֹלָם כְּשֶׁתְּצַא מִמֶּנּוּ, כְּעֵת אֲנִי
מִסְתַּפֵּל בְּחֻקְמָה רַבָּה. אָמַר לוֹ,
הָרִי אֲמַרְתִּי לָךְ סֵתֶם פִּיךָ, שֶׁהָרִי
רְאִיתִי שְׂדֵי לִי וְלָךְ בְּעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, חֲזוֹר קִיֵּן לְהֵיחֹת
עוֹבֵד אֲדָמָה וְהִבֵּל רוּעָה צֹאן. זֶה
הֵבִיא קֶרְבֵּן, וְזֶה הֵבִיא קֶרְבֵּן.
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, קִיֵּן בָּא בְּגִסּוֹת
הַרוּחַ, וְהִבֵּל בְּנִמְיֻכוֹת הַרוּחַ,
שֶׁכְּתוּב זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁפָּרָה.
מֶה כְּתוּב? (בְּרַאשִׁית ד) וַיִּשַׁע ה' אֶל
הַבֵּל וְאֶל מִנְחָתוֹ וְאֶל קִיֵּן וְאֶל
מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
לְמָה נִפְלוּ פָּנָיו? עַל שֶׁלֹּא
נִתְקַבְּלָה מִנְחָתוֹ.

וְלִמְדֵנוּ, אוֹתוֹ הַיּוֹם רֵאשִׁי הַשָּׁנָה
הִיָּה, יוֹם שְׂדֵיִן כָּל הַנְּשָׁמוֹת
עוֹבְרִים לְפָנָיו. אָמַר לוֹ, לְמָה חָרָה
לָךְ? הֲלֹא אִם תִּיטִיב שְׂאֵת. אָמַר
רַבִּי יְהוּדָה, כְּלוּמַר, אִם תִּיטִיב,
יְהִי לָךְ שְׂאֵת.

לְפָתַח חֲטָאֵת רֹבֵץ (בְּרַאשִׁית ד, ז) -
כְּלוּמַר, לְאוֹתָם פִּתְחֵי גֵן עֵדֶן
שֶׁהַנְּשָׁמוֹת עוֹבְרוֹת בּוֹ - חֲטָאֵת
רֹבֵץ. הַחֲטָאֵת שֶׁתַּעֲשֶׂה יְהִיָּה
מִזְמָן שָׁם, וְשָׁם תִּקְבַּל עֲנֻשְׁךָ.
וְאֵלֶיךָ תִּשׁוּקְתוֹ - כְּלוּמַר, אִם
תִּיטִיב מִעֲשִׂיךָ, וְהַחֲטָאֵת הַהוּא
יִכְסֹף לָךְ שֶׁתַּעֲשֶׂה עֲבֻרוֹת. אֵתָה
תִּמְשַׁל בּוֹ - שֶׁלֹּא יוּכַל לְקַטְרֵג
עִמָּךְ.

לִמְדֵנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֲנִי רְאִיתִי
אֵת רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁשָּׂאֵל אֵת רַבִּי
אֱלִיעֶזֶר הַדְּבָר הַזֶּה. אָמַר לוֹ,
עֲקִיבָא, הָרִם עֵינֶיךָ לְמַעְלָה,
וְאֵתָה שֵׁב אֲצִלִּי, שֶׁהָרִי הַכֹּל
מִפְּרֹשׁ בְּמַה שְּׂאֲמַרְתִּי. הָרִים
עֵינֶיךָ, אַחַר כֵּן הָרַפְּיֵן רֵאשׁוּ.
אָמַר, הָרִי עֲשִׂיתִי כְּמַעֲשֶׂה הַנִּחְשׁ
וְלֹא יִדְעָתִי. קָרַב אֵלָיו רַבִּי אֱלִיעֶזֶר
וְלַחֲשׁ לוֹ. בָּא רַבִּי עֲקִיבָא, וְנִשְׁקַ
יָדוֹ וּבִכָּה, וְאָמַר, הַכֹּל הוּא כְּמוֹ
שְׂאֲמַרְתָּ בְּרַאשׁוֹנָה - מִגְּבִיחֵים אֵת

ב (א) וְנִשְׁגָּב ה' לְבַדּוֹ. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, וְוִי
לְעֹלָמָא פַד תִּיפּוּק מִנִּיה, כְּעַן אֲנָא מִסְתַּפֵּל
בְּחֻקְמָתָא סְגִיָּאָה. אָמַר לִיה, הָא אֲמַרְתִּי לָךְ
אִסְתִּים פּוּמָךְ, דְּהָא חֲזִינָא דִּדִּי לִי וְלָךְ בְּעֹלָמָא.
אָמַר ר' יְהוּדָה, נִתְחַזַּר קִיֵּן לְהֵיחֹת עוֹבֵד אֲדָמָה,
וְהִבֵּל רוּעָה צֹאן, זֶה הֵבִיא קֶרְבֵּן, וְזֶה
הֵבִיא קֶרְבֵּן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, קִיֵּן בָּא בְּגִסּוֹת
הַרוּחַ, וְהִבֵּל בְּנִמְיֻכוֹת הַרוּחַ, דְּכְתִיב (תְּהִלִּים נא יט)
זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁפָּרָה. מֶה פְתִיב וַיִּשַׁע ה'
אֶל הַבֵּל וְאֶל מִנְחָתוֹ וְאֶל קִיֵּן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא
שָׁעָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לְמָה נִפְלוּ פָּנָיו, עַל
שֶׁלֹּא נִתְקַבְּלָה מִנְחָתוֹ.

וְתֵאנָא, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אוֹתוֹ הַיּוֹם רֵאשִׁי
הַשָּׁנָה הִיָּה, יוֹם שְׂדֵיִן כָּל הַנְּשָׁמוֹת,
עוֹבְרִים לְפָנָיו. אָמַר לוֹ, לְמָה חָרָה לָךְ, הֲלֹא
אִם תִּיטִיב שְׂאֵת, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּלוּמַר אִם
תִּיטִיב, יְהִי לָךְ שְׂאֵת.

לְפָתַח חֲטָאֵת רֹבֵץ, כְּלוּמַר, לְאוֹתָם פִּתְחֵי גֵן
עֵדֶן, שֶׁהַנְּשָׁמוֹת עוֹבְרוֹת בּוֹ, חֲטָאֵת
רֹבֵץ. הַחֲטָאֵת שֶׁתַּעֲשֶׂה יְהִיָּה מִזְמָן שָׁם, וְשָׁם
תִּקְבַּל עֲנֻשְׁךָ. וְאֵלֶיךָ תִּשׁוּקְתוֹ, כְּלוּמַר אִם
תִּיטִיב מִעֲשִׂיךָ, וְהַחֲטָאֵת הַהוּא יִכְסֹף לָךְ
שֶׁתַּעֲשֶׂה עֲבֻרוֹת. אֵתָה תִּמְשַׁל בּוֹ, שֶׁלֹּא יוּכַל
לְקַטְרֵג עִמָּךְ.

תֵּאנָא, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֲנָא חֲמִינָא לְרַבִּי
עֲקִיבָא, שֶׁשָּׂאֵל לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּבָר זֶה.
אָמַר לִיה, עֲקִיבָא, סַק עֵינֶיךָ לְעִילָא, וְאֵתָה תִּיב
גַּבְּאִי, דְּהָא מִפְּרֹשׁ כּוּלָא בְּמָה דְאֲמַרְנָא. זְקַף
עֵינֶיךָ, לְכַתֵּר אַרְכִּיז רִישִׁיָּה, אָמַר, הָא עֲבַדְנָא
כְּעוֹבְדָא דְחִיּוּנָא, וְלֹא יִדְעָנָא. קָרִיב גַּבְּוִי ר'
אֱלִיעֶזֶר, וְלַחֲשִׁי לִיה, אֵתָה ר' עֲקִיבָא, וְנִשְׁקַ
יָדוֹ, וּבִכָּה, וְאָמַר, כּוּלָא הוּא כְּמָה דְאֲמַרְתָּ
בְּקַדְמִיתָא. זְקַפָּאן זְקַפָּאן, תַּתָּאן תַּתָּאִין, דְּלֹא

הגבוהים, ומורידים את התחתונים, שאין הקדוש ברוך הוא יכול עם שתפים.

אמר רבי שמעון, חנה אמרה שקנתה איש את ה', שהוא ה' המיוחד, והוא קלקל מעשיו ולא רצה לעמד בדרך הישר. זהו שכתוב (ס) ויצא קין מלפני ה', יצא מאתו הכלל שאמרה אמו.

ובשביל כך מה פתיב. וישב בארץ נוד, שהיה נד בארץ. והוא כמו כן עשה תשובה, כשהודה על חטאתו וקבל עליו ענשו. ששנינו, כל המתודה חטאתו ומתבייש מהן, מוחלין לו מיד על כל עונותיו, זהו שכתוב (משלי כח) ומודה ועוב ירחם.

רבי חייא אמר מכאן, (ויקרא ה) והתודה אשר חטא, ונאמר (ס) ונסלח לו. רבי ייסא אמר, אין דבר בעולם עומד בפני התשובה. קין נגזר עליו נע ונד תהיה בארץ, וכשעשה תשובה, פקע החצי שכתוב (בראשית) וישב בארץ נוד, אבל נע לא נאמר.

שנו רבותינו, על הכל הקדוש ברוך הוא מוחל, ואינו מוחל על כבוד שמו. והאם אינו מוחל, והרי מנשה מלך יהודה המיר כבודו של מקום בהבלים? שונה מנשה, שהוא בעצמו ידע שהכל הוא, ולא שם אותו עקר בלבו - דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר, אין לך דבר בעולם שעומד בפני התשובה כלל.

אמר רבי יצחק, מה זה שכתוב (ס) ואחות תוכל קין נעמה? אלא, אמר רבי יצחק, צדקת היתה ונעימה במעשיה. רבי אבהו אמר, פשוטו של מקרא מורה על שהיתה חכמה במלאכת הפרזל כמו אחיה תוכל קין, ממשמע דכתיב, הוא היה אבי כל חרש נחשת וברזל, ואחות תוכל קין נעמה, הוא הוציא

יכיל קודשא בריך הוא בהדי שותפין. (דף כה ע"א)

אמר ר' שמעון, חנה אמרה, שקנתה איש את ה', שהוא ה' המיוחד. והוא קלקל מעשיו, ולא רצה לעמוד בדרך הישר, הדא הוא דכתיב, ויצא קין מלפני ה', יצא מאתו הכלל שאמרה אמו.

ובשביל כך מה פתיב. וישב בארץ נוד, שהיה נד בארץ. והוא כמו כן עשה תשובה, כשהודה על חטאתו, וקבל עליו עונשו. דתנינן, כל המתודה חטאתו ומתבייש מהן מוחלין לו מיד על כל עונותיו. הדא הוא דכתיב, (משלי כח יג) ומודה ועוב ירחם.

ר' חייא אמר מהכא, והתודה על חטאתו אשר חטא, ונאמר ונסלח לו. ר' ייסא אמר, אין דבר בעולם עומד בפני התשובה. קין נגזר עליו נע ונד תהיה בארץ, וכשעשה תשובה, פקע החצי. דכתיב, וישב בארץ נוד, אבל נע לא נאמר.

תנו רבנן, על הכל הקדוש ברוך הוא מוחל, ואינו מוחל על כבוד שמו. ומי אינו מוחל, והרי מנשה מלך יהודה המיר כבודו של מקום בהבלים. שאני מנשה, דהוא בגרמיה ידע דהבל הוא, ולא שוי ליה עיקר בלביה, דברי ר' יהודה. ר' שמעון אומר, אין לך דבר שבעולם שעומד בפני התשובה כלל. אמר רבי יצחק, מאי דכתיב, ואחות תוכל קין נעמה. אלא אמר רבי יצחק, צדקת היתה, ונעימה במעשיה. ר' אבהו אמר, פשוטו של מקרא מורה, על (דף כה ע"ב) שהיתה חכמה במלאכת הפרזל, כמו אחיה תוכל קין. משמע דכתיב, הוא היה אבי כל חרש נחשת וברזל, ואחות תוכל קין נעמה, הוא הוציא

תוכל קיין נעמה. הוא הוציא
אמנות זו, ואחותו עמו. זהו
שפתוב ואחות תוכל קין נעמה,
שהיתה בקיאה כמותו. וא"ו של
ואחות מוסיף על הענין של
מעלה.

רבי בא אמר, אמם של שדים
היתה, והולידה אותם. שהרי אמו
של אשמדאי, מלך השדים, שמה
נעמה. רבי יצחק בשם ר' יוחנן
אמר, על שם יפיה נקראת כף, וּמְמַנָּה יצאו
אותן דכתיב כי טובות הנה, במראה וביופי.
אמר רבי יוסי, למה נאמר בשת
(שם ה' א) ויולד בדמותו כצלמו,
ובקיין ובהבל לא נאמר? אמר לו
רבי חייא, קין ובהבל לא היו, אלא
להראות רמז עליון וסוד נכבד,
ולא באו לישוב את העולם מהם,
אבל שת לא בא לעולם אלא
שישתלשל העולם ממנו, ומשום
כך אמר בדמותו כצלמו.

שנינו, חנוף בן ירד צדיק היה,
וקבל על עצמו להרשיע, ולקחו
הקדוש ברוך הוא קדם זמנו
לעשות חסד עמו, ושיתן לו שכר
טוב לעולם הבא.

רבי אבהו אמר, אנו שנינו (שם
כא) כי שמע אלהים את קול הנער
באשר הוא שם. יש אומרים
באשר הוא שם, שהיה צדיק
באותה שעה, ולפיכך שמע
הקדוש ברוך הוא את קולו.

ואנו לא גזרינו כף במשנה, שהרי
אמר רבי יהודה אמר רבי יצחק,
למה גרש לשמעאל מביתו של
אברהם, ומה ראתה שרה
שאמרה (בראשית כא) גרש את
האמה הזאת ואת בנה? אלא כאן
כתוב (שם) ותרא שרה את בן הגר
המצרית אשר ילדה לאברהם
מצחק. אמר רבי יצחק, אין
מצחק אלא בעבודה זרה. כתוב
כאן מצחק, וכתוב שם (שמות לב)

אומנות זו, ואחותו עמו. הָדָא הוּא דְכְתִיב,
וְאָחוֹת תּוּבֵל קִיִּין נְעֻמָּה, שְׁהִיְתָה בְקִיָּאָה
כְּמוֹתוֹ, וְאָמְרוּ וַאֲ"ו דְּוַאֲחוֹת מוֹסִיף עַל הָעֲנִיָּן
שֶׁל מַעְלָה.

רבי בא אמר, אמן של שדים היתה, והולידה
אותם. דהא אימא דאשמדאי, מלכא
דשידי, נעמה שמה. ר' יצחק בשם ר' יוחנן
אמר, על שם יופיה נקראת כף, וממנה יצאו
אותן דכתיב כי טובות הנה, במראה וביופי.
אמר רבי יוסי, למה נאמר בשת ויולד בדמותו
כצלמו, ובקיין ובהבל לא נאמר. אמר
ליה ר' חייא, קין ובהבל לא היו, אלא לאחזאה
רמיזא עילאה, ורזא יקירא, ולא אתו
לאתישבא עלמא מנהון. אבל שת, לא אתא
לעלמא, אלא לאשתלשל עלמא מיניה,
ובגין כך אמר בדמותו כצלמו.

תניא חנוף בן ירד צדיק היה, וקבל על עצמו
להרשיע. ולקחו הקדוש ברוך הוא
קודם זמנו, לעשות חסד עמו ושיתן לו שכר
טוב לעולם הבא.

ר' אבהו אמר, אנו תנו, (בראשית כא יז) כי שמע
אלהים את קול הנער באשר הוא שם.
איכא דאמרי באשר הוא שם, שהיה צדיק
באותה שעה. ולפיכך שמע הקדוש ברוך הוא
את קולו.

ואנו לא גזרינו הכי במתניתין, דהא אמר רבי
יהודה אמר רבי יצחק, למה נתגרש
ישמעאל מביתו של אברהם, ומה ראתה שרה
שאמרה גרש את האמה הזאת ואת בנה, אלא
הכא כתיב, (שם כא ט) ותרא שרה את בן הגר
המצרית אשר ילדה לאברהם מצחק. אמר
רבי יצחק, אין מצחק אלא בעבודה זרה. כתיב
הכא מצחק, וכתוב התם (שמות לב ו) ויקימו לצחק,

ויקמו לצחק. מה להלן עבודה זרה - אף כֵּן כֵּן עבודה זרה. ובאותה השעה היה רשע, אם כן, במה נבאר (ש) באשר הוא שם?

אָלָא מאותו שפסקנו במשנה שלנו, שאמר רבי יהודה, אין בית דין של מעלה דנים את האדם עד שיהיה בן עשרים שנה, ובית דין של מטה - משלש עשרה שנים ומעלה. וישמעאל באותה השעה לא היה בן עשרים שנה, ולפיכך לא דנוהו, שהרי היה ראוי לענש, אלא שימיו הם שלא חיבהו והינו מה שכתוב באשר הוא שם, בימים שהוא שם.

אמר רבי ישמעאל, והרי ראינו עלם שאינו בן עשרים, והוא טוב וקורא ושונה ומת. מי סלק אותו מן העולם? אם תאמר בכתאי אביו - לא, שהנה הוא מי"ג ומעלה. ואם תאמר בכתאי - הרי אינו בן עשרים שנה!

אמר רבי יהודה, משל למה הדבר דומה? למלך שהיה לו פרדס, ויום אחד נכנס לטייל באותו פרדס, וראה שושנים קטנים צומחים בתוכו, והיה עולה ריחם לפניו שאין כמותם בעולם. אמר המלך, אם עכשו כשהם קטנים כן, כשיגדלו על אחת כמה וכמה.

לאחר ימים נכנס באותו פרדס, והיה חושב שימצא אותם השושנים שנתנו ריח בתחלה, כשהיו קטנים ומעלים ריח, גדולים וטובים עתה ויהנה מהם. כיון שהשגיח בהם, ראה שהם יבשים בלא ריח, וכעס. אמר, אלו בתחלה, כשהיו לחים וטובים ומעלים ריח, לקטתים, הייתי נהנה בהם. עכשו במה אהנה? הרי יבשים הם.

לשנה האחרת נכנס המלך לפרדס, וראה שושנים קטנים

מה להלן עבודה זרה, אף כֵּן כֵּן עבודה זרה. ובהיא שעתא רשע היה, אם כן במאי נוקים באשר הוא שם.

אָלָא מההוא דגזרנא במתניתין דילן, דאמר רבי יהודה, אין בית דין של מעלה דנין את האדם, עד שיהיה בן עשרים שנה. ובית דין של מטה, מתליסר שנים ולמעלה. וישמעאל בהיא שעתא, לא היה בר עשרים שנה, ולפיכך לא דנוהו, דהא ראוי היה לעונשא, אלא דיומוהי הוא דלא חייבוהו, והיינו דכתיב, באשר הוא שם, כיומין דהוא שם.

אמר רבי ישמעאל, והא חזינן רביא דליתיה בר עשרים, והוא טב וקורא ושונה ומת, מאן סליק ליה מעלמא. אי תימא בחוביה דאבוה. לא. דהא איהו מתליסר ולעילא. ואי תימא בחובין דידיה, הא ליתיה בר עשרים שנה.

אמר רבי יהודה, משל למה הדבר דומה, למלך שהיה לו פרדס, ויום אחד נכנס לטייל באותו פרדס, וראה שושנים צומחים בתוכו, והיה עולה ריחם לפניו שאין כמותם בעולם, אמר המלך, אי עכשו כשהם קטנים כן, כשיגדלו על אחת כמה וכמה.

לאחר ימים נכנס באותו פרדס, והיה חושב שימצא אותם השושנים שנתנו ריח בתחלה כשהיו לחים וקטנים ומעלים ריח, גדולים וטובים עתה, ויהנה מהם. כיון שהשגיח בהם, ראה שהם יבשים בלא ריח. וכעס, אמר, אלו בתחלה כשהיו לחים וטובים ומעלים ריח, לקטתים, הייתי נהנה בהם, עכשו במה אהנה, הא יבשים הם.

לשנה האחרת, נכנס המלך בפרדס, וראה

נותנים ריח. אמר המלך, לקטו אותן עכשו, ואהנה בהן קודם שייבשו, כמו שעשו קודם לכן.

כך הקדוש ברוך הוא, רואה בני אדם קטנים ונותנים ריח, והכל גלוי לפניו, ורואה שעתידים להרשיע ויהיו חשובים פקש יבש, ומקדים להם חסד, כדי להנות בהם בגן עדן, ועכשו פשהם טובים, מסלקם מן העולם הזה לתן להם שכר טוב לעולם הבא. זהו שכתוב (שיר) אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים, המנהיג עולמו פענן שושנים.

אמר רבי אבהו, אני מסיע לזה שאמר רבי יהודה, שהרי ראינו כמו זה שעשה הקדוש ברוך הוא עם ירבעם בן נבט, שפשהה עלם היה צדיק וטוב, ששנינו, מה שכתוב ושניהם לבדם בשדה, מלמד ששקולים הם בצדקותם ובזכותם מפל ישראל.

אמר רבי ברכיה, באותה שעה אמר הקדוש ברוך הוא לפמליא של מעלה: ריחו של ירבעם עולה לפני, ואני רוצה לסלקו מן העולם עכשו, כשיש בו ריח. אמרו לפניו: רבנו של עולם, אתה דין אמת, אם עכשו הוא כן - כל שפן פשיגדל. אמר להם הקדוש ברוך הוא: גלוי וידוע לפני שיעשה הרע בעיני. אמרו לפניו: רבנו של עולם, אם לפניך גלוי - לנו ולפני כל העולם מי גלוי? הניחו הקדוש ברוך הוא.

מה כתוב? ויועץ המלך ויעש שני עגלי זהב. חטא והחטיא. באותה שעה אמר להם הקדוש ברוך הוא: לא אמרתי לכם שאני רוצה לסלקו מן העולם קודם זה? חבל שעשיתי כן.

שושנים קטנים ונותנים ריח, אמר המלך, לקטו אותן עכשו, ואהנה בהן, קודם שייבשו, כמו שעשו קודם לכן.

כך הקדוש ברוך הוא, רואה בני אדם קטנים, ונותנין ריח, והכל גלוי לפניו, ורואה שעתידין להרשיע, ויהיו חשובים פקש יבש, ומקדים להם חסד, כדי ליהנות בהם בגן עדן, ועכשו פשהם טובים, מסלקן מן העולם הזה, לתן להם שכר טוב בעולם הבא. הדא הוא דכתיב, (שה"ש ו) אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים, המנהיג עולמו פענן שושנים.

אמר רבי אבהו, אנא מסייע להא דאמר רבי יהודה, דהא חזינן פהאי גוונא דעביד הקדוש ברוך הוא עם ירבעם בן נבט, דכד היה רביא הוה זפאי וטב. דתנן, מאי דכתיב, (מ"א יא כט) ושניהם לבדם בשדה, מלמד ששקולים הם בצדקותם ובזכותם מפל ישראל.

אמר ר' ברכיה, באותה שעה אמר הקדוש ברוך הוא לפמליא של מעלה, ריחו של ירבעם עולה לפני, ואני רוצה לסלקו מן העולם עכשו, כשיש בו ריח. אמרו לפניו, רבנו של עולם, אתה דיין אמת, אם עכשו הוא כן, כל שפן פשיגדל. אמר להם הקדוש ברוך הוא, גלוי וידוע לפני שיעשה הרע בעיני. אמרו לפניו, רבנו של עולם, אם לפניך גלוי, לנו ולפני כל העולם מי גלוי. הניחו הקדוש ברוך הוא.

מה כתיב (מ"א יב כח) ויועץ המלך ויעש שני עגלי זהב, חטא והחטיא. באותה שעה אמר להם הקדוש ברוך הוא, לא אמרתי לכם שאני רוצה לסלקו מן העולם קודם זה, חבל דעבידת כן.

בא אביה בנו, והיה עושה טוב פשה קטן. ומה טוב היה עושה? אמר רבי יוסי אמר רבי חנינא: עולי הרגל היו עולים על ידו שלא מדעת אביו. ראה הקדוש ברוך הוא שהוא טוב, וסלקו מהעולם קדם ימיו, כדי לעשות חסד עמו ולהנחילו לעולם הבא קדם שיבאיש ריחו, וזהו החסד שעשה הקדוש ברוך הוא עם בריותיו.

בך חנוך, בעוד שהיה צדיק והדור כלו חייבים רשעים, ראה הקדוש ברוך הוא, שאם יניחהו, ילמד ממעשיהם, וסלקו קדם זמנו מן העולם, קדם שיבאיש ריחו. זהו שכתוב (בראשית ד) ואיננו פי לקח אתו אלהים. כלומר, ואיננו בעולם הזה למלאת ימיו, פי לקח אתו אלהים קדם זמנו לעשות עמו חסד להנחילו חיי העולם הבא.

ויראו בני האלהים את בנות האדם (שם). מי הם בני האלהים? רבי ירמיה אמר, גדולי הדור. שהיו אבותיהם גדולי הדור ולא היו מוחזין בידם.

למנו, זקן בפית - סימן טוב בפית, צדיק בדור - סימן טוב יש בעולם. ששנינו, הקדוש ברוך הוא מטיל אימת הדין והמנהיג על בני אדם, שכל זמן שאימת הדין על הדור, בידוע שהוא צדיק והם צדיקים. נטלה אימתו מבני אדם - הוא רשע, והם יותר ממנו.

ובא הפתוב להורות, (בראשית ה) הנפלים היו בארץ - אלו אדם ואשתו, שהם היו שנפלו בארץ בלא אב ואם. ולמה נקראו נפלים? שנפלו ממעלתם שהיה להם. כלומר, נפלים הם מקמות שהיו כבר, נפלים הם על שנטרדו מגן עדן ולא חזרו לשם.

בא אביה בנו, והיה עושה טוב פשה קטן, ומה טוב היה עושה, אמר רבי יוסי אמר רבי חנינא, עולי הרגל היו עולים על ידו, שלא מדעת אביו. ראה הקדוש ברוך הוא שהוא טוב, וסלקו מהעולם קדם ימיו, כדי לעשות חסד עמו, ולהנחילו לעולם הבא, קדם שיבאיש ריחו, וזהו החסד שעשה הקדוש ברוך הוא עם בריותיו.

בך חנוך, בעוד שהיה צדיק, והדור כלם חייבין, ראה הקדוש ברוך הוא, שאם יניחהו ילמוד ממעשיהם, וסלקו קדם זמנו מן העולם, קדם שיבאיש ריחו. הדין הוא דכתיב, ואיננו פי לקח אתו אלהים, כלומר, ואיננו בעולם הזה, למלאות ימיו, פי לקח אתו אלהים קדם זמנו, לעשות עמו חסד להנחילו חיי העולם הבא.

ויראו בני האלהים את בנות האדם. מאן אינון בני האלהים. ר' ירמיה אמר, גדולי הדור, שהיו (דף כו ע"א) אבותיהם גדולי הדור, ולא היו מוחזין בידם.

תניא, סבא בביתא, סמנא טבא בביתא. צדיקא בדרא, סימנא טבא הוי בעלמא. דתנן, הקדוש ברוך הוא מטיל אימת הדין והמנהיג על בני אדם. דכל זמן שאימת הדין על הדור, בידוע שהוא צדיק, והם צדיקים. נטלה אימתו מבני אדם, הוא חייב, והם יותר ממנו.

ובא הפתוב להורות, הנפילים היו בארץ, אלו אדם ואשתו, שהם היו שנפלו בארץ, בלא אב ואם. ולמה נקראו נפלים. שנפלו ממעלתם שהיה להם. כלומר, נפלים הם מקמות שהיו כבר. נפלים הם, על נפילים שנטרדו מגן עדן, ולא חזרו לשם.

על פן חזרה תורה ואמרה, אלו היו בארץ, שהיתה אימתם על כל הבריות, ועדין היו קיימים, ולא מנעו בני הדור מלעשות עבירות. ומי הם אותם העוברים גדולי הדור, אנשי השם, שהיו גדולים בדור.

אמר רבי פנחס, מפאן משמעות הפסוק, שכתוב (שם) הנפלים היו בארץ בימים ההם, להם המניעה למנע עצמם מהעברות בשבילם ולא מנעו, ולעיניהם ממש באים אל בנות האדם בנות וילדו להם. ומי היו אותם הנפלים שהיו בדור? אותם הגבורים שלא נראה בדור כמותם. אנשי השם - שם הידוע שקרא להם הקדוש ברוך הוא, שכתוב (שם ה) ויקרא את שמם אדם.

אמר רבי חנינא לרב הונא, מה שאמר בני האלהים, על שם שנבראו משם זה, שכתוב (שם א) ויברא אלהים את האדם.

ויהי היום ויבאו בני האלהים כו' (א"ב א). אמר רבי שמעון בן לקיש, הוא שטן, הוא יצר הרע, הוא מלאך המות. אמר רבי יהודה, אותו היום, יום של ראש השנה היה, יום שיש לכל אדם לחזור למוטב. וכך תראה, אין דרכו של יצר הרע לקטרג, אלא בשעה שהאדם רוצה לחזור למוטב. ברוך ה' לעולם אמן ואמן. ימלוך ה' לעולם אמן ואמן.

פרשת נח

ורבי חזקיהו אמר, אשרי חלקם של ישראל, שהקדוש ברוך הוא רצה בהם, ונתן להם תורה קדושה, וזהיר אותם ונתן להם עצה להשמר ממעלה ומטה כדי שלא ישלט בהם - רק הקדוש ברוך הוא לבדו, והם יודעים לדחות מהם את כל המקטרגים

על פן חזרה תורה ואמרה, אלו היו בארץ, שהיתה אימתם על כל הבריות, ועדיין היו קיימים, ולא מנעו בני הדור מלעשות עבירות. ומי הם אותם העוברים גדולי הדור, אנשי השם, שהיו גדולים בדור. אמר רבי פנחס, מפאן משמעותו דקרא, דכתיב הנפילים היו בארץ בימים ההם, להם המניעה למנוע עצמן מהעבירות בשבילם, ולא מנעו, ולעיניהם ממש באים אל בנות האדם בנות, וילדו להם. ומי היו אותם הנפילים שהיו בדור. אותם הגבורים שלא נראה בדור כמותם. אנשי השם: שם הידוע שקרא להם הקדוש ברוך הוא, דכתיב ויקרא את שמם אדם.

אמר רבי חנינא לרב הונא מה דאמר בני האלהים. על שם שנבראו משם זה, דכתיב ויברא אלהים את האדם.

ויהי היום ויבאו בני האלהים וכו'. אמר רבי שמעון בן לקיש, הוא שטן, הוא יצר הרע, הוא מלאך המות. אמר רבי יהודה, אותו היום, יום של ראש השנה היה. יום שיש לכל אדם לחזור למוטב, וכך תראה, אין דרכו של יצר הרע לקטרג, אלא בשעה שהאדם רוצה לחזור למוטב. ברוך ה' לעולם אמן ואמן. ימלוך ה' לעולם אמן ואמן. (דף כו ע"א).

פרשת נח

ר' חזקיה אמר, זכאה חולקיהון דישראל, דקודשא בריה הוא אתרעי בהו, ויהב לון אנרייתא קדישא, ואזהר לון, ויהב לון עיטא, לאסתמרא מעילא ותתא, בגין דלא ישלוט בהו בר קודשא בריה הוא בלחודוי. ואינון ידעין לדחייא מנייהו כל מקטרגין, וכל

וְכָל הַמַּחֲבֵלִים כְּדֵי שְׂיִהְיוּ חֵלֶק
גִּזְרָלוֹ וִירְשָׁתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים
לב) כִּי חֵלֶק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֵבֶל
נַחֲלָתוֹ.

בא וראה, ביום של ראש השנה
הקדוש ברוך הוא יושב בדין על
העולם, וכל בני העולם נכנסים
בחשבון, ואין מי שלא נכנס
בחשבון, וספרי חיים ומתים
נפתחים ביום ההוא.

והקדוש ברוך הוא, משום שרצה
בהם, נתן להם צעה להנצל מפל
המקטרגים שלמעלה שמתמנים
בכל זמן שהדין שורה בעולם.
ביום הזה מזדמנים ישראל
לעורר עליהם רחמים, ובמה?
בשופר.

שהקודש הזה שיוצא עולה למעלה
ומעורר את השופר שלמעלה. אז
מתעוררים רחמים ממקומם,
והקדוש ברוך הוא קם מכסא
הדין ויושב בכסא רחמים, וחס
על ישראל, ולא נתנת רשות
למקטרג עליהם.

וישראל שבים בתשובה לפני
הקדוש ברוך הוא, ותוקעים
שופר ומעוררים רחמים, שהרי
הקול ההוא שיוצא הוא
התעוררות של רחמים, ואז
המלשין לא יכול לעמד לפני פסא
הרחמים, שהרי לא בא מן אותו
הצד, ולא נמצא קטגור.

ביום הכפורים, שהוא חתימת
הדין, ועומדים ישראל בקדשת
רבונם ביום ההוא כדי שלא יקרב
המלשין למקדש, נותנים לו
שעיר שפא מצד של רוח
הטמאה, והוא טמא, ורוח
הטמאה נהנית ממנו, והוא
מתעסק בו, ולא קרב למקדש
לטמא. ואז הפנים מאירות,
וישראל נצולים ממנו.

בזמן אחר, כשרבים חטאי בני
האדם, המלשין הזה בשעה

קסטירין, בגין דיהון חולקא דעדביה
ואחסנתיה, כמה דאת אמר (דברים לב ט) כִּי חֵלֶק
ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֵבֶל נַחֲלָתוֹ.

תא חזי, ביומא דראש השנה, קודשא בריך
הוא יתיב בדינא על עלמא, וכל בני עלמא
עאלין לחושבנא, ולא אית מאן דלא עאל
בחושבנא. וספריין דחייין ומתיין פתיחין בההוא
יומא.

והקדוש ברוך הוא בגין דאתרעי פהו, יהב לון
עיטא לאשתזבא מפל מקטרגין
דלעילא, דאינון אתמנן בכל זמנא דדינא
שריא על עלמא. בהאי יומא אזדמנן ישראל
לאתערא רחמי עליהו. ובמה. בשופר.

דהא קלא דנפיק, סליק לעילא, ואתער שופר
דלעילא. כדין מתערי רחמי מאתריהו.
וקודשא בריך הוא קם מכורסייא דדינא ויתיב
בכורסיא דרחמי, וחיס עליהו דישראל, ולא
אתייהב רשו למקטרגא עליהון.

וישראל תייבי בתיובתא קמי קודשא בריך
הוא, ותקעי שופר, ואתערו רחמי.
דהא ההוא קלא דנפק, אתערוותא דרחמי
איהו. וכדין, דלטורא לא יכיל לקיימא קמי
פורסייא דרחמי. דהא לא אתי מההוא סטרא,
ולא אשתכח קטיגורא.

ביומא דכפורי, דאיהו חתימא דדינא, וקיימי
ישראל בקדושתא דמאריהון. בההוא
יומא, בגין דלא יקרב דלטורא למקדשא,
יהבין ליה שעיר, דאתי מסטרא דרוחא
מסאבא, והוא מסאבא, ורוחא מסאבא אתהני
מיניה, והוא אתעסק ביה, ולא קריב למקדשא
לסאבא. וכדין אנפין נהירין, וישראל
אשתזיבו מניה.

בזמנא אחרא פד סגיא חובי בני נשא, האי

שהדין מתעורר על חטאי העולם,
אז הוא בא ונמצא פמקטרג לפני
הקדוש ברוך הוא, ונטמא
המקדש, וכל הפנים עצובות,
והדין נמצא. ועל זה (בראשית) קץ
כל בשר בא לפני. לפני ודאי,
לבקש על חטאי בני העולם,
שהם גרמו.

בא וראה, כל אדם שיעשה
וישמר את מצוות התורה,
הנשמה שמורה בגופו, שהוא
תבה, ולא נענש, ולא ישלט עליו
מלאך המות. וכל אדם שאינו
שומר ולא מקיים מצוות התורה
ועובר עליה, אז מלאך המות
ישלט עליו.

בא וראה, התבה היא הגוף. נח
ואשתו - י"ה. שם ואשתו - ו"ה.
ונעשה השם מלא. יהו"ה אחד -
יפת ואשתו. י"ה - חם ואשתו,
והם פדגמא זו.

זוה (שם) ויאמר אלהים לנח,
אלהים זו שכניה, קץ כל בשר
וגו'. (שם) צהר תעשה לתבה - זהו
הסוד של הגוף. אתה ובניך וגו'
- גברים לחוד ונשים לחוד. (שם)
ויעש נח - זו ברית קדש. ככל
אשר צוה אתו אלהים - זו שכניה.
(שם) ויאמר ה' לנח - כאן מדת
הרחמים.

ומן הבהמה אשר לא טהרה היא
שנים איש ואשתו, שהרי היא
מצד הטמאה, ועל זה אמר (מכה
ח) והאבדתי. ואסתכל שאין בו
אלא שנים, ואין בהם שבועה
שבועה, כמו שכתוב בעוף
השמים, ארבע עשרה זכר ונקבה,
לחיות זרע על פני כל הארץ. (שם)
שנים שנים באו וגו'. הסתכל
וראה, על מה שאמר בראשונה
ומן הבהמה אשר לא טהרה היא,
ואחר כך שנים שנים.

אמר רבי יהודה, בא וראה, אין
לך בכל לילה ולילה שלא תצא

דלטורא, בשעתא דדינא איתער על חובי
עלמא, פדין איהו אתי ואשתכח מקטרגא קמי
קודשא בריך הוא, ואסתאב מקדשא, וכל
אנפין עציבין, ודינא אשתכח. ועל דא קץ כל
בשר בא לפני. לפני ודאי, למתבע על חובי
בני עלמא, דאינון גרמו.

(עוד לפרשת נח)

תא חזי, כל בר נש דיעבד וינטר פיקודי
אורייתא, נשמתא אסתמרא בגופיה,
דאיהו תיבה, ולא אתענש, ולא ישלוט עליה
מלאך המות. וכל בר נש דלא נטיר ולא קיים
פקודי אורייתא, ואעבר עליה, מלאך המות
פדין ישלוט עליה.

תא חזי, תיבה, איהו גופא. נח ואשתו, י"ה.
שם ואשתו, ו"ה. ואתעביד השם מלא,
יהו"ה אחד. יפת ואשתו, י"ה. חם ואשתו,
ואינון פדוגמא דא.

ודא ויאמר אלהים לנח. אלהים, דא שכניתא,
קץ כל בשר וגו'. צהר תעשה לתיבה, דא
איהו רזא דגופא. אתה ובניך וגו', גוברין
לחוד, ונשין לחוד. ויעש נח, דא ברית
קדישא. ככל אשר צוה אתו אלהים, דא
שכינתא. ויאמר ה' לנח, הכא מדת רחמים.

ומן הבהמה אשר לא טהרה היא שנים איש
ואשתו, דהא היא מסטרא דמסאבא, ועל
דא אמר, (מכה ה ט) והאבדתי. ואסתפל דלית
ביה, אלא תריין, ולא אית בהון שבועה שבועה,
כמה דכתיב, בעוף השמים, ארבע סרי דכר
ונוקבא, לחיות זרע על פני כל הארץ. שנים
שנים באו וגו' אסתפל וקמא, על מה דאמר
בקדמיתא ומן הבהמה אשר לא טהרה היא,
ולבתר שנים שנים.

אמר רבי יהודה, תא חזי לית לך בכל ליליא

הַנְּשֵׂמָה מִגּוּף אָדָם, שְׁנִקְרָאת יוֹנָה, שְׁכָתוּב (שם ח. ח) וַיִּשְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה. הַקְּלוּ הַמַּיִם - אֵלּוּ מַיִם הַיַּיְדוּנִים, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (תהלים קכד) הַמַּיִם הַיַּיְדוּנִים, שֶׁהֵם מִצַּד הַטְּמֵאָה. מֵעַל הָאָרֶץ, שֶׁהֵם לְמַעַל מִן הָאָרֶץ, אֵלּוּ מְלֹאכֵי חֲבָלָה.

מָה כְּתוּב? וְלֹא מִצְאָה הַיּוֹנָה מְנוּחַ, שְׁנִמְנָעָה מִן הַעוֹלָם הַעֲלִיּוֹן וּמִן הַצְּדִיקִים שֶׁלְּמַעַלָּה וּמִכָּל הַבְּרָכוֹת. זֶהוּ שְׁכָתוּב (בראשית ח. ט) וַתֵּשֶׁב אֱלֹהִים אֶל הַתֵּבָה כִּי מַיִם עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ.

הוֹצִיא אוֹתָהּ שְׁנִית, (שם ח. ט) וַיּוֹסֶף שְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה מֵאִתּוֹ. וּמִתּוֹךְ הַדֹּחַק וְהַצָּעַר - וַתֵּבֵא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עָרֵב, שְׁלֹא הֵיטָה מְאִירָה לָהֶם שַׁעַת הַרְּוָחָה כְּמוֹ שֶׁהֵיטָה בְּרֵאשׁוֹנָה, וְנִחְשַׁף לָהּ הַיּוֹם, וְהַעֲרִיב לָהּ הַשֶּׁמֶשׁ.

וְכֹה אָמְרָה לְנַח וּלְכַנּוּי? (שיר ה) מִצְּאֵנִי הַשְּׁמֵרִים הַסּוֹכְבִים בְּעִיר, אֵלּוּ שׁוֹמְרֵי שַׁעְרֵי יְרוּשָׁלַיִם, וְעַם כָּל זֶה (בראשית ח. יא) וַהֲנִי עֹלָה זִית טָרֶף בְּפִיָּהּ. וְעַל זֶה (שם) וַיִּדַע נֹחַ כִּי קָלוּ הַמַּיִם, וְהִתְחַזְּקוּ מְלֹאכֵי הַקִּדְשָׁה עַל מְלֹאכֵי הַחֲבָלָה. (שם) וַיִּיחַל עוֹד שְׁבַעַת יָמִים אַחֲרַיִם וְכוּ', וְלֹא יִסְפָּה חֲרָבוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ.

אֲחֵר שֶׁהִסְתַּתֵּר וְעֵבֵר אוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁשָּׁלַט מְלֹאךְ הַמָּוֶת וְעֵבְרוּ הַרְשָׁעִים מִן הַעוֹלָם, מָה כְּתוּב? (שם) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ.

הַסְּפִינָה נִמְשָׁלָה לְתַבַּת נֹחַ, וַיֵּשׁ בָּהּ אֲנָשִׁים יְהוּדִים וַיִּשְׁמַעְאֵלִים וּבְנֵי עֶשָׂו. כְּדָגְמָא זוּ יֵשׁ בְּגוּף כָּלּוּל מִכָּלֶם, שֶׁהַגּוּף הַזֶּה אֵינּוּ מִן הַנְּשֵׂמָה הַקְּדוּשָׁה, וְזֶהוּ שְׁאֲמַר לְנַח שֶׁהוּא נִשְׁמָה לְנִשְׁמָה, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (שם) עֲשֵׂה לָךְ תַּבַּת עֲצֵי גֹפֶר.

זֶהוּ שְׁאֲמַר לְאַבְרָם (שם יב) לָךְ מֵאֲרָצְךָ. לָמָּה פַעֲמִים? אֵלָּא, צֵא מִדִּירְתְּךָ וּמִגּוּפְךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ,

וְלִילִיָּא, דְּלֹא תִיפּוּק נִשְׁמַתָּא מִגּוּפָא דְּבֵר נֶשׁ, דְּאִיקְרֵי יוֹנָה. דְּכְתִיב, וַיִּשְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה. הַקְּלוּ הַמַּיִם, אֵלִין מַיִם יַדוּנִים, כְּמָה דְּאִתְּ אָמַר (דף כו ע"ב) (תהלים קכד) הַמַּיִם הַיַּיְדוּנִים. דְּאִינוּן מִסְטָרָא דְּמִסְאָבוּ. מֵעַל הָאָרֶץ, דְּאִינוּן לְעִיל מִן אֲרַעָא, אֵלִין מְלֹאכֵי חֲבָלָה.

מָה כְּתִיב. וְלֹא מִצְּאָה הַיּוֹנָה מְנוּחַ, דְּאִתְּמַנְעֵי מֵעַלְמָא עֵילְאָה, וּמִן צְדִיקִים דְּלְעִילָא, וּמִכָּל בְּרָכָאן. הִדָּא הוּא דְּכְתִיב, וַתֵּשֶׁב אֱלֹהִים אֶל הַתֵּיבָה כִּי מַיִם עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ.

אִפִּיק לָהּ תְּנַיִינוּת, וַיּוֹסֶף שְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה מֵאִתּוֹ, וּמִגּוּ דוּחָקָא וְצָעָרָא, וַתֵּבֵא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עָרֵב, דְּלֹא הוּת נִהָרָא לוֹן שַׁעַתָּא דְּרוּוָחָא, כְּמָה דְּהוּת בְּקִדְמִיתָא, וְאִתְּחַשַׁף לָהּ יוֹמָא, וְאִתְּעָרֵב לָהּ שְׁמֵשָׁא.

וְכֹה אָמְרַת לְנַח וּלְכַנּוּי. (שה"ש ה ז) מִצְּאֵנִי הַשְּׁוֹמְרִים הַסּוֹכְבִים בְּעִיר. אֵלִין נְטָרֵי תְּרַעֲי יְרוּשָׁלַיִם. וְעַם כָּל דָּא, וְהֵנָּה עֹלָה זִית טָרֶף בְּפִיָּהּ, וְעַל דָּא וַיִּדַע נֹחַ כִּי קָלוּ הַמַּיִם, וְאִתְּתַקְּפוּ מְלֹאכֵי דְּקִדְשָׁה עַל מְלֹאכֵי חֲבָלָה. וַיִּיחַל עוֹד שְׁבַעַת יָמִים אַחֲרַיִם וְכוּ', וְלֹא יִסְפָּה וְכוּ', חֲרָבוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ.

בְּתַר דְּאִסְתַּמַּר וְאִעְבַּר הַהוּא זִימְנָא דְּשְׁלִיט מְלֹאךְ הַמָּוֶת, וְאִתְּעָבְרוּ חֲיִיבִין מֵעַלְמָא, מָה כְּתִיב, וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ.

סְפִינָתָא אִמְתִּילַת לְתִיבּוּתָא דְּנַח, וְאִית בָּהּ גּוּבְרִין יְהוּדָאִין וַיִּשְׁמַעְאֵלִים וּבְנֵי עֶשָׂו, כְּדוּגְמָא דָּא אִית בְּגוּפָא, כְּלִיל מִכּוּלְהוּן, דְּגוּפָא דָּא, לָאוּ אִיהוּ מִן נִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא, וְדָא הוּא דְּאָמַר לְנַח, דְּאִיהוּ נִשְׁמַתָּא לְנִשְׁמַתָּא, כְּמָה דְּאִתְּ אָמַר עֲשֵׂה לָךְ תַּבַּת עֲצֵי גֹפֶר.

וְדָא הוּא דְּאָמַר לְאַבְרָם, לָךְ מֵאֲרָצְךָ, לָמָּה זֶהוּ שְׁאֲמַר לְאַבְרָם (שם יב) לָךְ מֵאֲרָצְךָ. לָמָּה פַעֲמִים? אֵלָּא,

שֵׁשׁ שְׁלֹמוֹת לְמַעְלָה. אֶל הָאֲרֶץ
אֲשֶׁר אֲרָאָךְ - זֶה הַגּוֹף, שֶׁהוּא
תַּבַּת נח.

וּבְהִנְמָא הַזֶּה הָיָה נח. זֶהוּ שְׁכַתּוּב
(שם ח) וַיִּשְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה. וְהוֹצִיאֵנוּ
אֶת הַיּוֹנָה מִן הַתְּבֵיבָה וְנִתְּנָנוּ אוֹתָהּ
בְּמַיִם. בְּדִגְמָא זֶה יֵצֵאָה לָהּ הַיּוֹנָה
מִתְּבַת נח, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם) וְלֹא
יִסְפָּה שׁוֹב אֵלָיו עוֹד.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּשֶׁנֶּחַ הָיָה
בַּתְּבֵיבָה, הָיָה פּוֹחֵד שֶׁלֹּא יִזְכֹּר אוֹתוֹ
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעוֹלָמִים.
וְכִינּוֹן שֶׁעָבְרוּ חֲטָאֵי הָעוֹלָם, אָזִי
מֵה כְּתוּב? וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נח.

מְדַרְשׁ הַנְּעֻלָּם

רַבִּי פֶּתַח בְּפִסְוֹק הַזֶּה, (שם ה)
מְצֹאנִי הַשְּׁמֵרִים הַסֹּכְבִים בְּעִיר
הַכּוֹנֵי פְּצֵעוֹנֵי נִשְׂאוֹ אֶת רִדְדֵי
מַעְלֵי שְׁמֵרֵי הַחַמּוֹת. כְּמָה חֲבִיבָה
הִיא הַנְּשֻׁמָּה הַנִּתּוֹנָה מִתַּחַת פֶּסֶא
הַכְּבוֹד, מִמְּקוֹם הַקְּדוֹשׁ, מֵאַרְצוֹת
הַחַיִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קטז)
אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים.
וְלִמָּה קָרָאוּ דוֹד אַרְצוֹת הַחַיִּים,
וְכִי לְמַעְלָה יֵשׁ אַרְצוֹת? אָמַר רַבִּי
יִצְחָק, לֹא אַרְצוֹת מִמֶּשׁ, וְלֹא עַל
דַּעַת שֶׁל אַרְצוֹת אָמַר אוֹתוֹ דָּוִד,
אֲלֹא לְשׁוֹן רִצּוֹי הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(יחזקאל ב) אַרְצָה אֲתָכֶם. כְּלוֹמַר,
אָמַר דָּוִד, אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' בְּמִקְוֹם
אֲשֶׁר יִרְצוּ תְּמִיד הַצְּדִיקִים,
הַנִּקְרָאִים חַיִּים, אֲשֶׁר רִצּוֹנָם לְלֶכֶת
וְחַפְצָם לְלֶכֶת שְׁמָה. וּמִמְּקוֹם
הַקְּדוֹשׁ בָּאָה הַנְּשֻׁמָּה לְהֵאִיר עַל
הַגּוֹף הָאֶפֶל, כְּדֵי לְהוֹלִיכּוֹ בְּדֶרֶךְ
יְשָׁרָה וְלַעֲבֹד עֲבוֹדָתוֹ וּרְצוֹן
בוֹרְאוֹ, לְבֹא לְמַחֵר וְלִטֵּל שְׂכָרוֹ.
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲלֵמָּלֵא לֹא
הֵינְנוּ בְּעוֹלָם - נֶאֱמָר לָנוּ, וְלֹא נִתֵּן
חֲשָׁבוֹן לְבַעַל הַפְּתִיקָה. אַחֵר כִּף
אָמַר, חֲזַרְתִּי בִּי.

יְאוֹת לָן, וְלֹא נִיְהָב חוֹשְׁבָנָא לְמֵאֲרִיָּה דְּפִיתְקָא, לְכַתֵּר אָמַר, הַדְרִי בִּי.

תְּרֵי זִמְנֵי. אֲלֹא, פּוֹק מִן דִּירְתָךְ וּמִן גּוֹפְךָ,
וּמִן בֵּית אָבִיךָ, דְּאִית שְׁלָם דְּלַעִילָא. אֶל הָאֲרֶץ
אֲשֶׁר אֲרָאָךְ, דָּא גּוֹפָא, דְּאִיהִי תִיבַת נח.

וּבְהִנְמָא דָּא הָוָה נח, הִדָּא הוּא דְכִתִּיב, וַיִּשְׁלַח
אֶת הַיּוֹנָה. וְאַפִּיקוּ לָהּ לַיּוֹנָה מִן
תִּיבּוֹתָא, וַיִּהְיֶה לָהּ בְּמַיָּא. בְּדוּגְמָא דָּא נִפְקָא
לָהּ יוֹנָה מִן תִּיבּוֹתָא דְנח, כְּמָה דְאֵת אָמַר וְלֹא
יִסְפָּה שׁוֹב אֵלָיו עוֹד.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, נח פֶּד הָוָה בְּתִיבּוֹתָא, הָוָה
דְּחִיל דְּלֹא יִדְפֵר לִיה קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא
לְעוֹלָמִין, וְכִינּוֹן דְּאֵתְעָבְרוּ חוֹבֵי עוֹלָמָא, כְּדִין
מֵה פְתִיב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נח.

מְדַרְשׁ הַנְּעֻלָּם

רַבִּי פֶּתַח בְּהַאי קָרָא, מְצֹאנִי הַשְּׁמֵרִים הַסֹּכְבִים
בְּעִיר הַכּוֹנֵי פְּצֵעוֹנֵי נִשְׂאוֹ אֶת רִדְדֵי מַעְלֵי
שְׁמֵרֵי הַחַמּוֹת. כְּמָה חֲבִיבָה הִיא הַנְּשֻׁמָּה,
הַנִּתּוֹנָה מִתַּחַת פֶּסֶא הַכְּבוֹד, מִמְּקוֹם הַקְּדוֹשׁ,
מֵאַרְצוֹת הַחַיִּים, כְּמָה דְאֵת אָמַר (תהלים קטז ט)
אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים.

וְלִמָּה קָרָאוּ דוֹד אַרְצוֹת הַחַיִּים, וְכִי לְמַעְלָה
יֵשׁ אַרְצוֹת. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לֹא אַרְצוֹת
מִמֶּשׁ, וְלֹא אֲדַעְתָּא דְאַרְצוֹת אָמַר דָּוִד, אֲלֹא
לְשׁוֹן רִצּוֹי הוּא, כְּמָה דְאֵת אָמַר (יחזקאל כ מא)
אַרְצָה אֲתָכֶם. כְּלוֹמַר, אָמַר דָּוִד, אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי
ה', בְּמִקְוֹם אֲשֶׁר יִרְצוּ תְּמִיד הַצְּדִיקִים,
הַנִּקְרָאִים חַיִּים, אֲשֶׁר רִצּוֹנָם וְחַפְצָם לְלֶכֶת
שְׁמָה. וּמִמְּקוֹם הַקְּדוֹשׁ, בָּאָה הַנְּשֻׁמָּה לְהֵאִיר
עַל הַגּוֹף הָאֶפֶל, כְּדֵי לְהוֹלִיכּוֹ בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה,
וְלַעֲבֹד עֲבוֹדָתוֹ וּרְצוֹן בוֹרְאוֹ, לְבֹא לְמַחֵר
וְלִיטוֹל שְׂכָרוֹ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲלֵמָּלֵי לָא הוֹינָא בְּעוֹלָמָא
יְאוֹת לָן, וְלֹא נִיְהָב חוֹשְׁבָנָא לְמֵאֲרִיָּה דְּפִיתְקָא, לְכַתֵּר אָמַר, הַדְרִי בִּי.

בא ורָאָה מֵה פְּתוּב בְּאָדָם, (בראשית א) לא טוב היות האדם לבדו אֶעֱשֶׂה לוֹ עֶזְרָא כְּנֶגְדּוֹ. אָמַר רַבִּי, זֶה הוּא הַנְּשֻׁמָּה שֶׁהִיא אֶצְלוֹ עֶזְרָא לְהוֹלִיכּוֹ בְּדַרְכֵי קוֹנּוֹ. וְהִינּוּ מֵה שֶׁשָּׂנִינּוּ, הַבָּא לְטַהֵר מְסִיעֵין אוֹתוֹ. שָׂנִי רַבּוֹתֵינוּ, כִּשְׁהָאָדָם הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי קוֹנּוֹ, הַרְבֵּה שֶׁמְסִיעִים לוֹ. נִשְׁמְתוּ מְסִיעַת אוֹתוֹ, מִלְּאֲכֵי הַשֶּׁרֶת מְסִיעִים אוֹתוֹ, שֶׁכִּינְתּוֹ שֶׁל מְקוֹם מְסִיעַת אוֹתוֹ, וְכֵלָם מְכַרְיִזִים לְפָנָיו וְאוֹמְרִים (משלי ד יב) בְּלִכְתָּךְ לֹא יִצַר צַעֲדֶךָ וְאִם תְּרוּץ לֹא תִכְשַׁל. רַבִּי נִתָּן אוֹמֵר, נִשְׁמַתָּם שֶׁל צַדִּיקִים מְסִיעוֹת אוֹתוֹ.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסִי חֲמִיו הָיוּ הוֹלְכִים מֵאוּשָׁא לְלוּד. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי אֶלְעָזָר: אֶפְשָׁר שֶׁשִּׁמְעַתָּ מֵאֲבִיךָ מֵה זֶה שֶׁכְּתוּב (בראשית לב א) וַיַּעֲקֹב הֵלֶךְ לְדֶרֶכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מִלְּאֲכֵי אֱלֹהִים? אָמַר לוֹ: כִּף נִשְׁמַע לִי מֵאֲבָא, אוֹתָם שֶׁהָיוּ הַמְּלֹאכִים שְׁלוּוֹ אוֹתוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה מֵאַרְץ יִשְׂרָאֵל. אָמַר לוֹ: מִי הֵם? אָמַר לוֹ: לֹא יָדַעְתִּי. אָמַר לוֹ: נֹאֵה לָכֶם הַצַּדִּיקִים, שֶׁדָּבַר פִּיכֶם כִּכְתֹּר הַמְּלָכוֹת, בְּרֵאשׁ הַמֶּלֶךְ.

בְּעוֹד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, הִגִּיעוּ לְמַעְרַת לוּד. שָׁמְעוּ אוֹתוֹ הַקּוֹל שֶׁאוֹמֵר: שְׁנֵי גּוֹזְלֵי הָאֵילָת עָשׂוּ לְפָנָי אֵת הַרְצוֹן שֶׁנֹּחַ לִי, וְהֵם הָיוּ הַמְּרַכְבֵּה הַקְּדוּשָׁה שֶׁפָּגַשׁ יַעֲקֹב לְפָנָיו. הִתְרַגַּשׁ רַבִּי אֶלְעָזָר וְהִצִּטָּעַר בְּנַפְשׁוֹ וְאָמַר: רַבּוֹן הָעוֹלָם - כִּף דָּרְכּוֹ, טוֹב לָנוּ שֶׁלֹּא נִשְׁמַע, שֶׁמְעַתִּי וְלֹא יָדַעְתִּי.

הִתְרַחַשׁ לוֹ נֶס וְשָׁמַע אוֹתוֹ הַקּוֹל שֶׁאוֹמֵר: אֲבָרְהָם וַיִּצְחָק הָיוּ. נִפְלַע עַל פָּנָיו, וְרָאָה אֵת דְּיוֹקָן אֲבִיו. אָמַר לוֹ: אֲנִי שְׂאֵלְתִי, וְהִשְׁיבֹנִי שֶׁאֲבָרְהָם וַיִּצְחָק הָיוּ שֶׁפָּגַעוּ בְּיַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר נִצּוֹל מִלְּבָן.

תָּא חֲזִי, מֵה פְּתוּב בְּאָדָם, (בראשית ב יח) לֹא טוֹב הָיִית הָאָדָם לְבִדּוֹ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֶזְרָא כְּנֶגְדּוֹ. אָמַר רַבִּי, זֶה הוּא הַנְּשֻׁמָּה שֶׁהִיא אֶצְלוֹ עֶזְרָא, לְהוֹלִיכּוֹ בְּדַרְכֵי קוֹנּוֹ. וְהִינּוּ דִתְנַן בָּא לִישְׁתַּהֵר מְסִיעֵין אוֹתוֹ. תָּנוּ רַבָּנָן, כִּשְׁהָאָדָם הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי קוֹנּוֹ, הַרְבֵּה מְסִיעֵין אוֹתוֹ. נִשְׁמְתוּ מְסִיעַת אוֹתוֹ. מִלְּאֲכֵי הַשֶּׁרֶת מְסִיעֵין אוֹתוֹ. שֶׁכִּינְתּוֹ שֶׁל מְקוֹם מְסִיעַת אוֹתוֹ. וְכֵלָם מְכַרְיִזִין לְפָנָיו וְאוֹמְרִים, (משלי ד יב) בְּלִכְתָּךְ לֹא יִצַר צַעֲדֶךָ וְאִם תְּרוּץ לֹא תִכְשַׁל. רַבִּי נִתָּן אוֹמֵר, נִשְׁמַתָּן שֶׁל צַדִּיקִים מְסִיעֵין אוֹתוֹ.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסִי חֲמוּי, הָיוּ אֶזְלוֹ מֵאוּשָׁא לְלוּד. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי אֶלְעָזָר, אֶפְשָׁר דְּשִׁמְעַתָּ מֵאֲבִיךָ, מֵאִי דְכְּתִיב, (בראשית לב ב) וַיַּעֲקֹב הֵלֶךְ לְדֶרֶכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מִלְּאֲכֵי אֱלֹהִים. אָמַר לִיה הֵכִי שָׁמִיעַ לִי מֵאֲבָא, אִינּוֹן הוּוֹ מִלְּאֲכֵים דְּאוּזְפוּהוּ בְּקַדְמִין מֵאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל. אָמַר לִיה, מֵאֵן אִינּוֹן. אָמַר לִיה לֹא יָדַעְנָא. אָמַר לִיה, יָאוּת לְכוּן צַדִּיקָא, מְלָה דְּפוּמְכוּן כִּכְתָּרָא דְּמִלְכוּתָא, בְּרִישָׁא דְּמִלְכָא.

עַד דְּהוּוּ אֶזְלֵי מְטוֹ לְמַעְרַתָא דְלוּד, שָׁמְעוּ הַהוּא קְלָא דְאָמַר, תְּרִין עוּזְלִין דְּאֵיילָתָא, עֲבָדוּ קְדָמִי רַעוּתָא דְנִיחָא לִי, וְאִינּוֹן הוּוּ מְשַׁרְיִיתָא קְדִישָׁא, דְּעָרַע יַעֲקֹב קָמִיה. אִתְרַגִּישׁ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְאַצִּטָּעַר בְּנַפְשִׁיה, וְאָמַר, מֵאַרְיָה דְּעִלְמָא, כִּף אוּרְחוּי, טַב לָן דְּלֹא נִשְׁמַע, שֶׁמְעַנָּא וְלֹא יָדַעְנָא.

אִתְרַחִישׁ לִיה נִיפָא, וְשָׁמַע הַהוּא קְלָא דְאָמַר, אֲבָרְהָם וַיִּצְחָק הָיוּ. נִפְלַע עַל אַנְפוּי, וְחָמָא דְּיוֹקָנָא דְאֲבִיו, אָמַר לִיה, אָנָּא שְׂאֵילְנָא, וְאַתִּיבּוּנָא, דְּאַבְרָהָם וַיִּצְחָק הָיוּ, דְּעָרַעוּ לְיַעֲקֹב, כִּד אִשְׁתִּיזִיב מִלְּבָן.

אמר לו, בני, תוציא הפתקה שלך, וקח דברי אביך הנזקן, שפה מדבר גדולות הוא. ולא זה בלבד, אלא לכל צדיק נשמות הצדיקים נפגשים לפניו להצילו, והם המלאכים הקדושים העליונים.

ובא ראה, יצחק היה קים באותה שעה, אבל הנשמה הקדושה נלקחה בכסא כבוד של אדונו, כשנעקד על גבי המזבח, ומאז נסתמו עיני מלאאות, והינו מה שכתוב (שם לא) ופחד יצחק היה לי.

אמר לו: מה אנו שם? אמר לו: אני ואתה מלאכי עליון להשתעשע עם המלך המשיח של דוד. קם. בעוד שקם, ראה חמיו שפניו מאירים כמו השמש. אמר לו חמיו: דבר חדש שמעת, או שבאור כבוד הזיו של משה הסתפלת? אמר לו: לא, אלא אשרי הם הצדיקים ששומרים אותם מחנות קדושים עליונים, שנאמר (תהלים צא) כ"י מלאכי"ו יצו"ה ל"ף לשמרך בכל דרכיך. אמר רבי יהודה, עשה הקדוש ברוך הוא ירושלים למעלה כנגד ירושלים של מטה, ונשבע שלא יבא שם עד שיבאו ישראל בירושלים של מטה, שנאמר (הושע יא) בקרבך קדוש ולא אבוא בעיר.

ושבע פתות של מלאכי השרת שומרים אותם סביב, ועל כל פתח ופתח פתות של מלאכי השרת, והם הפתחים הנקראים שערי צדק, ואלו הם הפתחים המכונים להכנס שם נפשות הצדיקים. ודוד המלך, עליו השלום, נכסף להם, שנאמר (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק אבא כם אודה יה, זה השער לה' צדיקים יבואו בו.

אמר ליה, ברי, פוק פיקתך, וסב סיבתך, דפום ממלל רברבן הוא. ולא דא הוא בלחודהי, אלא לכל צדיקא, נשמתהון דצדיקיא מערען קדמוהי לשזבותיה. ואינון מלאכיא קדישי עילאי.

ותא חזי, יצחק קיים הוה בההיא שעתא, אבל נשמתיה קדישא אתנסיבת בכורסי יקרא דמאריה, פד אתעקד על גבי מדבחה, ומכדין אסתימו עינוי מלמחזי. והינו דכתוב, (שם לא) ובפחד יצחק היה לי.

אמר ליה מה אנו תמן. אמר ליה, אנה ואתה מלאכי עילאה, לאשתעשעא במשיחא מלכא דדוד. קם, עד דהוה קם, חמא חמוהי דאנפוי נהירין כשמשא.

אמר ליה חמוי, מלה חדתא שמעת, או בנהירו יקרא זיוא דמשה אסתפלת. אמר ליה לא. אלא זכאין אינון צדיקיא, דנטרין להון משרייתי קדישי עילאי, שנאמר (תהלים צא יא) כ"י מלאכי"ו יצו"ה ל"ף לשמרך בכל דרכיך.

אמר רבי יהודה, עשה הקדוש ברוך הוא ירושלים למעלה, כנגד ירושלים של מטה. ונשבע שלא יבא שם, עד (דף כו ע"א) שיבואו ישראל בירושלים של מטה. שנאמר, (הושע יא ט) בקרבך קדוש ולא אבוא בעיר.

ושבע פתות של מלאכי השרת שומרים אותם סביב, ועל כל פתח ופתח פתות של מלאכי השרת. והם הפתחים הנקראים שערי צדק. ואלו הם הפתחים, המכונים להכנס שם נפשות הצדיקים. ודוד המלך עליו השלום נכסף להם, שנאמר (תהלים קיח ט כ) פתחו לי שערי צדק אבא כם אודה יה, זה השער לה' צדיקים יבואו בו.

וְלַמַּעֲלָה מֵהֶם שׁוֹמְרִים מִלְּאֲכִי הַשְּׂרָת, בַּחֲזוֹמוֹת הָעִיר. שְׁנֹאֲמַר (ישעיה סב ו) עַל חוֹמוֹתֶיךָ יְרוּשָׁלַיִם, זֶה הִיא יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעֲלָה, הַפְּקֻדָּתִי שְׁמֵרִים - אֵלּוּ מִלְּאֲכִי הַשְּׂרָת. וְלַמְדוּנֹה, שְׁבַע פְּתָחִים יֵשׁ לְנַפְשׁוֹת הַצְּדִיקִים לְהַכְּנִס עַד מְקוֹם מַעֲלָתָם, וְעַל כֵּן פֶּתַח וּפְתַח שׁוֹמְרִים.

הַפְּתַח הָרֵאשׁוֹן - נִכְנָסֶת הַנְּשָׁמָה בַּמַּעֲרָת הַמְּכַפְּלָה, שֶׁהִיא סְמוּכָה לְגֵן עֵדֵן, וְאָדָם הָרֵאשׁוֹן שׁוֹמֵר עָלָיו. זְכָתָה - הוּא מְכַרְזֵי וְאוֹמֵר: פָּנּוּ מְקוֹם, שְׁלוֹם בּוֹאֵךְ. וַיִּצְאָה מִפְּתַח הָרֵאשׁוֹן.

הַפְּתַח הַשֵּׁנִי - בְּשַׁעֲרֵי גֵן עֵדֵן, וּמִצְאָה אֶת הַפְּרוּבִים וְאֶת לֵהֵט הַחֶרֶב הַמַּתְהַפֶּכֶת. זְכָתָה - נִכְנָסֶת בְּשְׁלוֹם. וְאִם לֹא - שֵׁם תִּקְבַּל עֲנֹשָׁה, וְתִשְׁרַף בְּלֵהֵט הַפְּרוּבִים. וּכְנֻגָדִם הָיוּ הַפְּרוּבִים בַּמַּקְדָּשׁ, בְּשַׁעֲרֵי שְׁהַפְּהֵן נִכְנָס בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים. זְכָה - נִכְנָס בְּשְׁלוֹם. לֹא זְכָה - מִבֵּין שְׁנֵי הַפְּרוּבִים יוֹצֵא לֵהֵב, וְנִשְׂרַף מִכַּפְּנִים וּמֵת. וְהָיוּ מְכוּוֹנִים כְּנֻגַד אֵלּוּ אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֵי גֵן עֵדֵן, לְצַרְף הַנְּשָׁמוֹת. זְכָתָה הַנְּשָׁמָה - נוֹתְנִים לָהּ פִּינְקָס סִימָן לְכַנֵּס, וְנִכְנָסֶת לְגֵן עֵדֵן אֲשֶׁר בְּאַרְץ. וְעַמּוּד אֶחָד שֶׁל עֲנָן וְנִגְהָ מְעַרְב זֶה בְּזֶה, וְעֵשֶׂן וְנִגְהָ סְבִיבָיו, שְׁנֹאֲמַר (ישעיה ד, ה) וּבָרָא ה' עַל כָּל מְכוּן הַר צִיּוֹן וְעַל מְקַרְאֵיהָ עֲנָן יוֹמָם וְעֵשֶׂן וְנִגְהָ. וְהוּא נְעוּץ מִלְּמַטָּה לְמַעֲלָה לְשַׁעֲרֵי שָׁמַיִם. זְכָתָה לְעֵלוֹת לְמַעֲלָה - עוֹלָה בְּאוֹתוֹ עַמּוּד. לֹא זְכָתָה יוֹתֵר - נִשְׁאַרְתָּ שָׁם, וּמִתְעַדְנָת מֵהַטּוֹב אֲשֶׁר לְמַעֲלָה. שְׁאֲמַר רַבִּי יוֹסִי, רְאִיתִי גֵן עֵדֵן וְהוּא מְכוּן כְּנֻגַד פְּרוּכָת קֶרֶח הַנּוֹרָא אֲשֶׁר לְמַעֲלָה, וְהִיא נִהְיִית מִזִּיו הַשְּׁכִינָה, אֲבָל מִזִּיו הַשְּׁכִינָה, אֲבָל מִמְּנָה.

וְלַמַּעֲלָה מֵהֶם שׁוֹמְרִים מִלְּאֲכִי הַשְּׂרָת, בַּחֲזוֹמוֹת הָעִיר. שְׁנֹאֲמַר (ישעיה סב ו) עַל חוֹמוֹתֶיךָ יְרוּשָׁלַיִם, זֶה הִיא יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעֲלָה, הַפְּקֻדָּתִי שְׁמֵרִים, אֵלּוּ מִלְּאֲכִי הַשְּׂרָת. וְתֹאנָא, שְׁבַע פְּתָחִים יֵשׁ לְנַפְשׁוֹת הַצְּדִיקִים, לְהַכְּנִס עַד מְקוֹם מַעֲלָתָם. וְעַל כֵּן פֶּתַח וּפְתַח שׁוֹמְרִים.

הַפְּתַח הָרֵאשׁוֹן, נִכְנָסֶת הַנְּשָׁמָה בַּמַּעֲרָת הַמְּכַפְּלָה. שֶׁהִיא סְמוּכָה לְגֵן עֵדֵן. וְאָדָם הָרֵאשׁוֹן, שׁוֹמֵר עָלָיו. זְכָתָה, הוּא מְכַרְזֵי וְאוֹמֵר, פָּנּוּ מְקוֹם, שְׁלוֹם בּוֹאֵךְ. וַיִּצְאָה מִפְּתַח הָרֵאשׁוֹן.

הַפְּתַח הַשֵּׁנִי בְּשַׁעֲרֵי גֵן עֵדֵן, וּמִצְאָה אֶת הַפְּרוּבִים, וְאֶת לֵהֵט הַחֶרֶב הַמַּתְהַפֶּכֶת. זְכָתָה, נִכְנָסֶת בְּשְׁלוֹם. וְאִם לֹא, שֵׁם תִּקְבַּל עֲנֹשָׁה, וְתִשְׁפֹּט בְּלֵהֵב הַפְּרוּבִים. וּכְנֻגָדִם הָיוּ הַפְּרוּבִים בַּמַּקְדָּשׁ, בְּשַׁעֲרֵי שְׁהַפְּהֵן נִכְנָס בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, זְכָה נִכְנָס בְּשְׁלוֹם. לֹא זְכָה, מִבֵּין שְׁנֵי הַפְּרוּבִים יוֹצֵא לֵהֵב, וְנִשְׂרַף מִכַּפְּנִים, וּמֵת. וְהָיוּ מְכוּוֹנִים כְּנֻגַד אֵלּוּ אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֵי גֵן עֵדֵן, לְצַרְף הַנְּשָׁמוֹת.

זְכָתָה הַנְּשָׁמָה, נוֹתְנִין לָהּ פִּינְקָס סִימָן לְכַנֵּס, וְנִכְנָסֶת לְגֵן עֵדֵן אֲשֶׁר בְּאַרְץ. וְעַמּוּד אֶחָד שֶׁל עֲנָן וְנִגְהָ מְעַרְב זֶה בְּזֶה, וְעֵשֶׂן וְנִגְהָ סְבִיבָיו. שְׁנֹאֲמַר, (ישעיה ד, ה) וּבָרָא ה' עַל כָּל מְכוּן הַר צִיּוֹן וְעַל מְקַרְאֵיהָ עֲנָן יוֹמָם וְעֵשֶׂן וְנִגְהָ. וְהוּא נְעוּץ מִלְּמַטָּה לְמַעֲלָה לְשַׁעֲרֵי שָׁמַיִם. זְכָתָה לְעֵלוֹת לְמַעֲלָה, עוֹלָה בְּאוֹתוֹ עַמּוּד. לֹא זְכָתָה יוֹתֵר, נִשְׁאַרְתָּ שָׁם, וּמִתְעַדְנָת מֵהַטּוֹב אֲשֶׁר לְמַעֲלָה. דְּאֲמַר רַבִּי יוֹסִי, רְאִיתִי גֵן עֵדֵן, וְהוּא מְכוּן כְּנֻגַד פְּרוּכָת קֶרֶח הַנּוֹרָא אֲשֶׁר לְמַעֲלָה. וְהִיא נִהְיִית מִזִּיו הַשְּׁכִינָה, אֲבָל מִזִּיו הַשְּׁכִינָה, אֲבָל מִמְּנָה.

זְבַתְּהָ לְעֵלוֹת, עוֹלָה בְּאוֹתוֹ - עוֹלָה בְּאוֹתוֹ
עֲמוּד, עַד שְׂמִינִית עַד הַפֶּתַח
הַשְּׁלִישִׁי, וְהוּא נֶגֶד הַרְקִיעַ הַנִּקְרָא
זְבוּל. וּמִגֵּעַת עַד יְרוּשָׁלַיִם אֲשֶׁר
שָׁם. וְשֵׁם הַשּׁוֹמְרִים. זְכַתָּה -
פּוֹתְחִין לָהּ הַפֶּתַחִים וְנִכְנָסֶת.

לֹא זְכַתָּה, נוֹעְלִים הַשְּׁעָרִים, וְדוּחִים אוֹתָהּ
לְחוּץ, וְנוֹטְלִים מִמֶּנָּה, וְהַנְּשִׂמָה
אוֹמְרָת, (ש"ה ט"ו) מְצֹאוֹנֵי הַשּׁוֹמְרִים הַסּוֹבְבִים
בְּעִיר, אֵלּוּ מְלֹאכֵי הַשָּׂרָת,
הַשּׁוֹמְרִים בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וִירוּשָׁלַיִם
אֲשֶׁר לְמַעְלָה. נִשְׂאוּ אֶת רִדְיֵי
מַעְלֵי - זֶהוּ פִּינְקָס, סִימָן שְׁלֵה.
שְׁמֵרֵי הַחֲמוֹת - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(ישעיה ט"ב) עַל חוֹמוֹתֶיךָ יְרוּשָׁלַיִם
הַפְּקִדְתִּי שְׁמֵרִים.

זְבַתְּהָ לְעֵלוֹת - נִכְנָסֶת שָׁם בְּאוֹתוֹ
הַשְּׁעָרִים, וּמִשְׁבַּחַת לְהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ אֲשֶׁר
לְמַעְלָה. וּמִיכָאֵל הַשֵּׁר הַגָּדוֹל
מִקְרִיב אוֹתָהּ לְקַרְבָּן. אָמַר רַבִּי
יִצְחָק לְרַבִּי חֲזִיָּא: מַה קְרָבָן הוּא
זֶה, יְכוּל לֹמַר כְּשֶׁאֵר הַקְרָבָן?
אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא: הַקְרָבָה זוֹ הִיא
כְּאֵדָם הַמִּקְרִיב דוֹרוֹן לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ.
וּמִיכָאֵל הוֹלֵךְ עִמָּה, עַד הַפֶּתַח
הַרְבִּיעִי וְהַחֲמִישִׁי וְהַשְּׁשִׁי, וְאוֹמַר
לְפָנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: רְבוּנוּ
שֶׁל עוֹלָם, אֲשֶׁרֵי בְנִיךָ, בְּנֵי
אוֹהֲבֶיךָ אֲבֵרְהֶם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב,
אֲשֶׁרֵיהֶם הַצְדִּיקִים הַטּוֹבִים לְזֶה.
עַד שְׂמִינִית לְשַׁעַר הַשְּׁבִיעִי, שֶׁהוּא עֲרֻבוֹת, וְגַנְזֵי
חַיִּים טוֹבִים מְצוּיִין שָׁם, וְכָל
נִשְׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל צְדִיקִים כָּלֵם שָׁם,
וְנֹעְשִׂים מְלֹאכֵי הַשָּׂרָת, וּמְקַלְסִים
לְפָנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְגַזְזִין
מִזֵּי הַשְּׂכִינָה, אֶסְפְּקֵלְרִיָּה
הַמְּאִירָה, וְשֵׁם הַמְּנוּחָה וְהַנְּחֻלָּה,
וְנוֹחַ חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, (ש"ס) אֲשֶׁר
עֵין לֹא רְאָתָה אֱלֹהִים זוֹלְתָךְ.

זֶהוּ, (בראשית ו') אֵלֶּה תוֹלְדוֹת נֹחַ נֹחַ
אִישׁ צְדִיק תָּמִים. מִי רְאוּי לְהִיּוֹת

זְבַתְּהָ לְעֵלוֹת, עוֹלָה בְּאוֹתוֹ עֲמוּד, עַד שְׂמִינִית
עַד הַפֶּתַח הַשְּׁלִישִׁי. וְהוּא נֶגֶד הַרְקִיעַ
הַנִּקְרָא זְבוּל. וּמִגֵּעַת עַד יְרוּשָׁלַיִם אֲשֶׁר שָׁם.
וְשֵׁם הַשּׁוֹמְרִים. זְכַתָּה, פּוֹתְחִין לָהּ הַפֶּתַחִים
וְנִכְנָסֶת.

לֹא זְכַתָּה, נוֹעְלִים הַשְּׁעָרִים, וְדוּחִים אוֹתָהּ
לְחוּץ, וְנוֹטְלִים מִמֶּנָּה, וְהַנְּשִׂמָה
אוֹמְרָת, (ש"ה ט"ו) מְצֹאוֹנֵי הַשּׁוֹמְרִים הַסּוֹבְבִים
בְּעִיר, אֵלּוּ מְלֹאכֵי הַשָּׂרָת, הַשּׁוֹמְרִים בֵּית
הַמִּקְדָּשׁ וִירוּשָׁלַיִם אֲשֶׁר לְמַעְלָה. נִשְׂאוּ אֶת
רִדְיֵי מַעְלֵי. זֶהוּ פִּינְקָס סִימָן שְׁלֵה. שְׁמֵרֵי
הַחֲמוֹת, כְּמַה דְּאֵת אֲמַר (ישעיה ט"ב) עַל חוֹמוֹתֶיךָ
יְרוּשָׁלַיִם הַפְּקִדְתִּי שְׁמֵרִים.

זְבַתְּהָ לְעֵלוֹת, נִכְנָסֶת שָׁם בְּאוֹתוֹ הַשְּׁעָרִים,
וּמִשְׁבַּחַת לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּבֵית
הַמִּקְדָּשׁ אֲשֶׁר לְמַעְלָה. וּמִיכָאֵל הַשֵּׁר הַגָּדוֹל
מִקְרִיב אוֹתָהּ לְקַרְבָּן. אָמַר רַבִּי יִצְחָק לְרַבִּי
חֲזִיָּא, מַה קְרָבָן הוּא זֶה, יְכוּל לֹמַר כְּשֶׁאֵר
הַקְרָבָן. אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, הַקְרָבָה זוֹ הִיא כְּאֵדָם
הַמִּקְרִיב דוֹרוֹן לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ.

וּמִיכָאֵל הוֹלֵךְ עִמָּה, עַד הַפֶּתַח הַרְבִּיעִי
וְהַחֲמִישִׁי וְהַשְּׁשִׁי, אוֹמַר לְפָנֵי
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אֲשֶׁרֵי
בְנֵיךָ, בְּנֵי אוֹהֲבֶיךָ אֲבֵרְהֶם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב,
אֲשֶׁרֵיהֶם הַצְדִּיקִים הַטּוֹבִים הַזּוֹכִים לְזֶה. עַד
שְׂמִינִית לְשַׁעַר הַשְּׁבִיעִי, שֶׁהוּא עֲרֻבוֹת, וְגַנְזֵי
חַיִּים טוֹבִים מְצוּיִין שָׁם, וְכָל נִשְׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל
צְדִיקִים כָּלֵם שָׁם, וְנֹעְשִׂים מְלֹאכֵי הַשָּׂרָת,
וּמְקַלְסִין לְפָנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְגַזְזִין מִזֵּי
הַשְּׂכִינָה, אֶסְפְּקֵלְרִיָּה הַמְּאִירָה, וְשֵׁם הַמְּנוּחָה
וְהַנְּחֻלָּה, וְנוֹחַ חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, אֲשֶׁר (ישעיה ט"ב)
עֵין לֹא רְאָתָה אֱלֹהִים זוֹלְתָךְ.

זֶהוּ, אֵלֶּה תוֹלְדוֹת נֹחַ נֹחַ אִישׁ צְדִיק תָּמִים.

בזו ההנאה והמנוחה והמרגוע?
מי שהוא איש צדיק תמים. אמר
רב פפי, זאת המנוחה למעלה,
היא את האלהים התהלך נח,
למעלה, ולא למטה.

אלה תולדות נח, רבי אלכסנדראי
פּתח, (תהלים פא) לא יהיה בך אל
זר ולא תשתחוה לאל נכר. לא
יהיה בך אל זר - זה יצר הרע.
ולא תשתחוה לאל נכר - שלא
תבעל ארמית.

רבי אלעזר אומר, לא יהיה בך
אל זר - שלא תהא נוח לכעס.
שפּל הפועס, פאלו עובד עבודת
אלילים. שאמר רבי עקיבא, כּף
הוא דרכו של יצר הרע: היום
אומר לך עשה כּף, ולמחר אומר
לך עבד עבודה זרה, והולך
ועובד.

הוא היה אומר, פעס תלמיד חכם
גדול מפּלן. במה דברים
אמורים? בדברים שהם פּנגד
הקדוש ברוך הוא, שאמרה תורה
(משלי כא) אין חכמה ואין תבונה
ואין עצה לנגד ה'. אבל בדברים
אחרים אסור לו לכעס. והרב אצל
תלמיד, פדי שיהא מצוי בכבודו
ובמוראו - מתר. ואצל שאר העם,
למען יהיה מוראו עליהם לשם
שמים - מתר. ושאר אנשים
אסור, שאין פעסנותם ליראת
שמים.

אמר רבי שמעון, מדת הצדיק -
קשה לכעס, ונוח לרצות. וזו
המדה גדולה מפּלן. ובא הפתוב
להורות, אלה תולדות נח - נוח
בדעתו, נוח בדבורו, נוח
במהלכו. ומי עושה זה? איש
צדיק, וכשמת, אמרים עליו: אי
ענו, אי חסיד. תמים היה בדרתיו,
ילמה יזכה? את האלהים התהלך
נח, למעלה על כל המעלות.

ויורר נח שלשה בנים. שנה רבי

מי ראוי להיות בזו ההנאה והמנוחה
והמרגוע, מי שהוא איש צדיק תמים. אמר
רב פפי, זאת המנוחה למעלה, היא את
האלהים התהלך נח, למעלה, ולא למטה.

אלה תולדות נח, ר' אלכסנדראי פּתח (תהלים פא)
לא יהיה בך אל זר ולא תשתחוה לאל
נכר. לא יהיה בך אל זר, זה יצר הרע. ולא
תשתחוה לאל נכר, שלא תבעול ארמית.

רבי אלעזר אומר, לא יהיה בך אל זר, שלא
תהא נח לכעס. שפּל הפועס, פאלו עובד
עבודה זרה. דאמר רבי עקיבא, כּף הוא דרכו
של יצר הרע, היום אומר לך עשה כּף, ולמחר
אומר לך עבד עבודה זרה, והולך ועובד.

הוא היה אומר, פעס תלמיד חכם גדול מפּלן.
במה דברים אמורים, בדברים שהם פּנגד
הקדוש ברוך הוא, דאמרה תורה (משלי כא ל) אין
חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה'. אבל
בדברים אחרים אסור לו לכעוס. והרב אצל
תלמיד, פדי שיהא מצוי בכבודו ובמוראו
מתר. ואצל שאר העם למען יהיה מוראו
עליהם לשם שמים, מתר. ושאר אנשים אסור,
שאין פעסנותם ליראת שמים.

אמר רבי שמעון, מדת הצדיק, קשה לכעוס,
ונח לרצות. וזו המדה גדולה מפּולם,
ובא הפתוב להורות, אלה תולדות נח, נח
בדעתו, נח בדיבורו, נח במהלכו. ומי עושה
זה. איש צדיק. וכשמת, אמרים עליו, אי
עניו, אי חסיד. תמים היה בדורותיו, ולמאי
יזכה, את האלהים התהלך נח, למעלה על
כל המעלות.

ויורר נח שלשה בנים. תאני רבי פרוספדאי,
אלו שלשה הנהגות אשר באדם. הנהגת

פרוספדאי, אלו שלש הנהגות אשר באדם: הנהגת הנשמה, להיות לו עזר בעבודת בוראו, והיא

הנקראת שם. והנהגת התאונה והיצר הרע, המנהיג והמחמם את הגוף בדבר עברות, והיא המנהיג והמחמם את הגוף בדבר עבירות, והיא הנקראת חם. והנהגת היצר הטוב, המנהיג את האדם בכל טוב, וליפות מעשיו בתורה ובקראת השם, והיא הנקראת יפת. והנהגה הזו ינהיג האדם להוליכו בדרך חיים.

ומי מעכב ומפסידו? (בראשית ו) ותשחת הארץ לפני האלהים. זהו הגלם, המפסיד והמשחית את הכל. ועליו אמר שלמה בחכמתו, (משלי ו) משחית נפשו הוא יעשנה. מה זה הוא יעשנה? אמר רבי פרוספדאי, הגלם יעשנה נשחתת.

דבר אחר, אלה תולדות נח, מה כתוב למעלה מהענין? (בראשית ו) וינחם ה' כי עשה את האדם בארץ ויתעצב אל לבו. רבי אליעזר אומר, בא וראה שאין כמדת בשר ודם מדותיו של הקדוש ברוך הוא. מדת בשר ודם - עושה מה שעושה, ולאחר כן מתחרט ומתעצב ממנו. יכול אף הקדוש ברוך הוא כן?

בא תשמע, שכתוב (דברים ל) ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע. והזהיר לאדם ואמר (שם) ובחרת בחיים למען תחיה. ואם הוא הולך בדרך רע - הוא בעונו ימות, שנאמר (משלי ה) עוונותיו ילכדנו את הרשע. כף כתוב (בראשית ו) וירא ה' כי רבה רעת האדם. אמר הקדוש ברוך הוא: אני רואה כי כלם מחוייבים, ואם יכלו ברעתם, הרי יאבד עולמי. פיון שראה לנח ובניו שהיו צדיקים וישאר פליטה בעולם, התנחם ושמח. ואמר רבי אליעזר, מהו וינחם, לשון נחמה הוא. וכן כל וינחם שבתורה לשון נחמה הוא. רואה

הנשמה, להיות לו עזר בעבודת בוראו, והיא הנקראת שם. והנהגת התאונה, והיצר הרע, המנהיג והמחמם את הגוף בדבר עבירות, והיא הנקראת חם. והנהגת היצר טוב, המנהיג את האדם בכל טוב, וליפות מעשיו בתורה ובקראת השם, והיא הנקראת יפת. והנהגה הזו ינהיג האדם להוליכו בדרך חיים.

ומי מעכב ומפסידו. ותשחת הארץ לפני האלהים, זהו הגולם, המפסיד והמשחית את הכל. ועליו אמר שלמה בחכמתו, (משלי ו לב) משחית נפשו (דף כו ע"ב) הוא יעשנה. מאי הוא יעשנה, אמר רבי פרוספדאי הגולם יעשנה נשחתת.

דבר אחר אלה תולדות נח, מה כתיב למעלה מהענין, וינחם ה' כי עשה את האדם בארץ ויתעצב אל לבו. רבי אליעזר אומר, בא וראה שאין כמדת בשר ודם, מדותיו של הקדוש ברוך הוא. מדת בשר ודם, עושה מה שעושה, ולאחר כן מתחרט ומתעצב ממנו. יכול אף הקדוש ברוך הוא כן.

הא שמע, דכתיב (דברים ל טו) ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע. והזהיר לאדם ואמר, (שם ל יט) ובחרת בחיים למען תחיה. ואם הוא הולך בדרך רע, הוא בעונו ימות. שנאמר, (משלי ה כב) עוונותיו ילכדנו את הרשע. כף כתיב, (בראשית ו ה) וירא ה' כי רבה רעת האדם. אמר הקדוש ברוך הוא, אני רואה כי כלם מחוייבים, ואם יכלו ברעתם, הרי יאבד עולמי. פיון שראה לנח ובניו שהיו צדיקים וישאר פליטה בעולם, התנחם ושמח.

ואמר רבי אליעזר, האי וינחם, לשון נחמה הוא. וכן כל וינחם שבתורה, לשון

נחמה הוא. רואה את הרע, ורואה את הטוב, ומתנחם עם הטוב. אמר ר' עקיבא, לדבריה, מאי ויתעצב אל לבו. אמר ליה, בא וראה מדת רחמנותו של הקדוש ברוך הוא, פי אף על פי שהתנחם לקח עצבון על אבדת הרשעים, שאף על פי שהיו רשעים, אינו חפץ במיתתן, ולא היתה שמחה לפניו.

את הרע, ורואה את הטוב, ומתנחם עם הטוב. אמר לו רבי עקיבא: לדבריה, מהו ויתעצב אל לבו? אמר לו: בא וראה מדת רחמנותו של הקדוש ברוך הוא, פי אף על פי שהתנחם, לקח עצבון על אבדת הרשעים. שאף על פי שהיו רשעים, אינו חפץ במיתתן, ולא היתה שמחה לפניו.

אמר רבי יהודה, מאי דכתיב, ונח מצא חן בעיני ה'. שמו גרים, נח בהפוך חן. ולמה פתח קרא בתולדותיו תחלה, פדי להראות לעולם כמו שהוא היה צדיק, אף הם היו צדיקים, וראויין להתישב העולם מהם.

אמר רבי יהודה, מהו שכתוב (ס) ונח מצא חן בעיני ה'? שמו גרם, נח בהפוך חן. ולמה פתח הפסוק בתולדותיו תחלה? פדי להראות לעולם, כמו שהוא היה צדיק, אף הם היו צדיקים, וראויין להתישב העולם מהם. ומנין לנו? בא וראה, כיון שנכנסו לתבה, ראו בצערו של עולם, ונצטערו, ומנעו עצמם מפריה ורביה. ואף על פי שיצאו, יצאו כמו כן. עד שראה הקדוש ברוך הוא מעשיהם, ואמר: לא תהו בראתי עולמי, ואתם פרו ורבו, הזדווגו לנשותיכם, ועשו פריה ורביה. באותה שעה, ברכם, ויברך שנתמר (ס) ויברך אלהים את נח ואת בניו וגו'.

ומנא לן תא חזי, כיון שנכנסו לתבה, ראו בצערו של עולם, ונצטערו, ומנעו עצמם מפריה ורביה. ואף על פי שיצאו, יצאו כמו כן. עד שראה הקדוש ברוך הוא מעשיהם, ואמר, לא תהו בראתי עולמי, ואתם פרו ורבו, הזדווגו לנשותיכם, ועשו פריה ורביה. באותה שעה, ברכם, שנתמר, ויברך אלהים את נח ואת בניו וגו'.

אלה תולדות נח. רבי פנחס פתח, (בראשית ו ב) ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טבת הנה. מאן אינון בני האלהים, בני גדולי הדור. מלמד שהיו טובות מראה, פתיב הכא פי טובות הנה, וכתוב הן (שם כד טז) טובות מראה מאד. היו הולכות ערומות, ואנשים הולכים ערומים, ואלו ואלו רואים את ערוותם, ונואפים אלו את אלו. ולמה נקראו בני האלהים, שהיו גבורים גדולים ענקים.

אלה תולדות נח. רבי פנחס פתח, (ס) ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טבת הנה. מי הם אותם בני האלהים? בני גדולי הדור. מלמד שהיו טובות מראה, פתיב הכא פי טובות הנה, וכתוב הן (שם כד טז) טובות מראה מאד. היו הולכות ערומות, ואנשים הולכים ערומים, ואלו ואלו רואים את ערוותם, ונואפים אלו את אלו. ולמה נקראו בני האלהים? שהיו גבורים גדולים ענקים.

אמר רבי יהושע בן לוי, זימנא חדא ערעית בטורא דטינרא דעיטם. ואשפחית בתרי סטרי טינרא, תרין גוברין, ודמין בתרין

אמר רבי יהושע בן לוי, פעם אחת נקלעתי להר של הסלע של עיטם, ומצאתי בשני צדי הסלע שני גברים, ודומים בשתי פיות

זֶה לְמַעַלָּה מִזֶּה, וְהָיוּ מְדַבְּרִים זֶה עִם זֶה: בֹּא וְנַעֲבִיר אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם. הַזְדַּמְּן לָהֶם אוֹתוֹ אִישׁ גְּדוֹל שֶׁל אֲגֻרַת בַּת מַחֲלַת, וְשָׁמוֹ יוֹסֵף הַשֹּׁד. אָמַר לָהֶם: זֶהוּ הַרֵב הַגְּדוֹל, הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַדּוֹר, שֶׁבְגִזְרַת פִּיּוֹ הֶעֱבִירֵנִי מֵהַיְשׁוּב שֶׁל הָאָרֶץ, וְזֶהוּ שְׁמֻכְרֵיזִים עָלָיו בְּרַקִּיעַ.

בְּעוֹד שְׁהֵייתִי הוֹלֵךְ, מִצְּאִיתִי אֶת אִמָּם שֶׁל הַגְּבֻרִים הַלְלוּ. אָמְרָה לְבַתָּה הַקְּטָנָה: אֵלֶּי הֵם חֲגֻבִים קְטַנִּים שֶׁפָּחַם בְּפִיָּהֶם, תְּבִיאִי אוֹתָם אֵלַי וְאֶעֱשֶׂה מֵהֶם תְּבַשִּׁיל טַעִים לְאֲחִים שְׁלֹף. עַד שֶׁבָּאָה, הִתְרַחַשׁ לָנוּ נֶס, וְנַעֲשֶׂה מִלְּפָנֶיךָ נֶהַר שֶׁל מִים גְּדוֹל. שְׁמַעְתִּי שֶׁהִיָּתָה אוֹמֶרֶת: אָמָּא אָמָּא! הַפְּרַפְרַת הַגְּדוֹלָה שֶׁסִּבְּרָנוּ עִבְרָה. וּבְרַחֲמֵי מַהֵן וְנַצְלַתִּי.

וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי, בִּימֵי דוֹר הַמְּבוּל עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קְנָה הַחַטִּים פְּקָנָה אֶרֶזִי הַלְּבָנוֹן, וְלֹא הָיוּ זוֹרְעִים וְקוֹצְרִים, אֲלֹא הָרוּחַ מְנַשְׁבֶּת, וּמְנַשֵּׁר הַחַטִּים לְמַטָּה וְאוֹסְפִים אוֹתָם, וְכָל בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה. לְאַחַר שְׁחָטָאוּ, אָמַר (בְּרַאשִׁית ח, כב) עַד כָּל יְמֵי הָאָרֶץ זֶרַע וְקִצִּיר וְקָר וְחֹם וְקִיץ וְחֹרֶף וַיּוֹם וְלַיְלָה לֹא יִשְׁבְּתוּ. וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, לֹא נִחַתְתֶּם גִּזְרֵי דִינָם שֶׁל דוֹר הַמְּבוּל עַד שֶׁשָּׁשְׁטוּ יְדֵיהֶם בַּגְּזֵל, הָאָרֶץ חָמָס.

וּבִימֵי דוֹר הַמְּבוּל הָיוּ פְּרִיָּה וּרְבִיָּה הַרְבֵּה, וּמִשְׁעָה שֶׁהִיָּתָה הָאִשָּׁה יוֹלְדָת, הָיוּ הוֹלְכִים וְשׁוֹלְחִים אוֹתָם כְּצֹאֲנִים, שֶׁנֶּאֱמַר (אִיוב כא) יִשְׁלְחוּ כְּצֹאֲן עֲוִילֵיהֶם וַיִּלְדֵיהֶם יִרְקְדוּן. וְלֹאֲחֵר כָּל זֶה מֵאֵי כְּתִיב בָּהוּ, (שֵׁם כא יד) וַיֵּאמְרוּ לְאֵל סוֹר מִמֶּנּוּ וְדַעַת דְּרָכֶיךָ לֹא חִפְצָנוּ. עַד שֶׁגִּזְרֵי דִינָם וְהֶעֱבִירָם מִן הָעוֹלָם.

פּוֹמִין, דָּא עֵילָאָה דְדָא. וְהוּוּ מְמַלְלוּ דָּא עִם דָּא, תָּא וְנַעֲבִירִיה מִן עַלְמָא. אֲזִדְמִן לְהוּ הַהוּא גּוֹבְרָא רַבְרָבָא, דְּאֲגֻרַת בַּת מַחֲלַת, וְשָׁמִיָּה יוֹסֵף שִׁידָא, אָמַר לְהוּן, הֲלֹא דָּא הוּא רַבָּה סְגִיָּאָה עֵילָאָה דְדָרָא, דִּי בְּגִזְרַת פּוֹמִיָּה אֶעֱבִירָנָא מִן יִשׁוּבָא דְאַרְעָא, וְדָא הוּא דְמַכְרִזִי עָלֶיהָ בְּרַקִּיעָא.

עַד דִּהְוִינָא אָזְלִי, אֲשַׁפְּחָנָא אִמְהוֹן דְּגּוֹבְרִיָּא הָאִינוּן, אָמְרָה לְבַרְתָּא זְעִירָתָא, אֵלֶיךָ אִינוּן חֲגֻבִיָּא זְעִירִיָּא, דְּחִילְהוּן בְּפּוֹמִיָּהוּן, אֵייתִי לְהוּן גְּבָאִי, וְנַעֲבִיד מְנַהוּן טַעְמָא דְתְּבַשִּׁילָא לְאַחוּף. עַד דְּאַתָּת, אֵיתְרַחִישׁ לָן נִיפָא, וְאֵיתְעַבִּיד מִקְדָּמָהָא נִהָרָא דְמֵיא רַבְרָבָא, שְׁמַעְנָא דִּהְוּוֹת אָמְרַת, אִימָא אִימָא, פְּרַפְרָא רַבָּאֵת סְבָרָנָא עִבְרַת, וְעַרְקָנָא מְנַהוּן, וְאֲשַׁתְזַיְבְּנָא.

וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי, בִּימֵי דוֹר הַמְּבוּל עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קְנָה הַחַטִּים, פְּקָנָה אֶרֶזִי הַלְּבָנוֹן. וְלֹא הָיוּ זוֹרְעִים וְקוֹצְרִים, אֲלֹא הָרוּחַ מְנַשְׁבֶּת, וּמְנַשֵּׁר הַחַטִּים לְמַטָּה, וְאוֹסְפִים אוֹתָן. וְכֵן בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה. לְאַחַר שְׁחָטָאוּ, אָמַר עַד כָּל יְמֵי הָאָרֶץ זֶרַע וְקִצִּיר וְקָר וְחֹם וְקִיץ וְחֹרֶף וַיּוֹם וְלַיְלָה לֹא יִשְׁבְּתוּ. וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, לֹא נִחַתְתֶּם גִּזְרֵי דִינָם שֶׁל דוֹר הַמְּבוּל, עַד שֶׁשָּׁשְׁטוּ יְדֵיהֶם בַּגְּזֵל, שֶׁנֶּאֱמַר וַתִּמְלֹא הָאָרֶץ חָמָס.

וּבִימֵי דוֹר הַמְּבוּל הָיָה פְּרִיָּה וּרְבִיָּה הַרְבֵּה, וּמִשְׁעָה שֶׁהִיָּתָה הָאִשָּׁה יוֹלְדָת, הָיוּ הוֹלְכִים וְשׁוֹלְחִים אוֹתָם כְּצֹאֲנִים, שֶׁנֶּאֱמַר (אִיוב כא) יִשְׁלְחוּ כְּצֹאֲן עֲוִילֵיהֶם וַיִּלְדֵיהֶם יִרְקְדוּן. וְלֹאֲחֵר כָּל זֶה מֵאֵי כְּתִיב בָּהוּ, (שֵׁם כא יד) וַיֵּאמְרוּ לְאֵל סוֹר מִמֶּנּוּ וְדַעַת דְּרָכֶיךָ לֹא חִפְצָנוּ. עַד שֶׁגִּזְרֵי דִינָם וְהֶעֱבִירָם מִן הָעוֹלָם.

שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, נֹחַ הָיָה מִתְּרָה בָּהֶם, וְלֹא שָׁמְעוּ מִמֶּנּוּ. שָׁהָה בַּעֲשִׂיַת הַתְּבָה לְמַעַן יֵרָאוּ וַיִּשׁוּבוּ, וְהָיוּ מִלְּעִיבֵין בּוֹ, עַד שֶׁגָּבַר עֲלֵיהֶם הַתְּהוֹם, שָׁהָיו הַמַּיִם יוֹצְאִין רוֹתְחִין כְּאֵשׁ, וְהַמַּיִם מִלְּעֵלָה, וְנִמְחוּ מִן הָעוֹלָם. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מָהוּ שְׁכַתּוֹב (תהלים כט י) ה' לְמַבּוּל יֵשֵׁב, וְכִי לְדוֹד הָיָה לוֹמַר דָּבָר זֶה. וְכָל הָעוֹלָם יוֹדְעִים שֶׁהוּא רֹאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן וְאִזִּי וְקוֹדֵם?

אָלֵא, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּא וּרְאֵה, בְּכָל מְקוֹם אִתָּה מוֹצֵא אֱלֹהִים מִדַּת הַדִּין, ה' מִדַּת הַרְחָמִים. וְאִם עַל פִּי שְׁמַדַּת הַדִּין הִיא - מִדַּת רַחֲמִים הִיטָּה בּוֹ, שְׁאֵלְמָלָא כָּף, גִּחְרַב הָעוֹלָם, אֲבָל לְמַעַן אוֹתוֹ מִדַּת הַרְחָמִים הִתִּישֵׁב הָעוֹלָם. וְכֵן אִתָּה מוֹצֵא רְפוּאָה זֹו בְּכָל דִּין שֶׁהוּא עוֹשֶׂה. וְכֵן (בראשית יט) וְה' הִמְטִיר עַל סְדוֹם, נִשְׂאָר מִמֶּנּוּ פְּלִיטָה. (שמות לב לה) וַיִּגַּף ה' אֶת הָעָם, נִשְׂאָר פְּלִיטָה. וְכֵן כָּלֵם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, חֲכָמִים הָיוּ דוֹר הַמַּבּוּל יוֹתֵר, שָׁהָיוּ יוֹדְעִים מָה שְׁעָתִיד לְהִיּוֹת, אֲבָל לִקְחוּ עֵיצָה בְּלִבָּם וְאָמְרוּ: אִם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יָבִיא מַבּוּל, אֲנַחְנוּ גְּבָרִים רַמִּי קוֹמָה, וְנִשּׁוּט עַל פְּנֵי הַמַּיִם וְנִנְצֵל. וְאִם מִן הַתְּהוֹם יָבֹאוּ הַמַּיִם, נָשִׂים רַגְלֵינוּ עַל בָּאָר הַמַּיִם, וְלֹא יֵצְאוּ הַמַּיִם, וְנִנְצֵל. כְּשָׂבָא הַמַּבּוּל, הִרְתִּית הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת מִי הַתְּהוֹם, וְהָיוּ שָׁמַיִם רַגְלֵיהֶם עַל עֵינֵי הַמַּיִם, וְנִמְשָׁךְ עוֹרָם מֵהֶם וְנִפְלוּ. וְהַמַּיִם שֶׁל מַעְלָה הָיוּ מִתְּגַבְּרִים עִם מִי הַתְּהוֹם, וְהָיוּ מִתְּגַלְּגָלִים וַיּוֹרְדִים, נִמְוָקִים בְּהִרְתַּחַה שֶׁל הַתְּהוֹם לְבָבָל.

וַיָּבֹאוּ אֵל נֹחַ אֶל הַתְּבָה (בראשית ז). רַבִּי יוֹחָנָן פֶּתַח, (תהלים סד) אֲשֶׁרִי תִבְחַר וַתִּקְרַב יִשְׁכֵּן חֲצַרֶיךָ

תָּנוּ רַבָּנָן, נֹחַ הָיָה מִתְּרָה בָּהֶם קוֹדֵם, וְלֹא שָׁמְעוּ מִמֶּנּוּ. שָׁהָה בַּעֲשִׂיַת הַתְּיָבָה, לְמַעַן יֵרָאוּ וַיִּשׁוּבוּ, וְהָיוּ מִלְּעִיבֵין בּוֹ, עַד שֶׁגָּבַר עֲלֵיהֶם הַתְּהוֹם שָׁהָיו הַמַּיִם יוֹצְאִין רוֹתְחִין כְּאֵשׁ, וְהַמַּיִם מִלְּמַעְלָה, וְנִמְחוּ מִן הָעוֹלָם. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מָהִי דְכַתִּיב, (תהלים כט י) ה' לְמַבּוּל יֵשֵׁב, וְכִי לְדוֹד הָיָה לוֹמַר דָּבָר זֶה. וְכָל הָעוֹלָם יוֹדְעִין, שֶׁהוּא רֹאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן וְאִזִּי וְקוֹדֵם.

אָלֵא אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּא וּרְאֵה בְּכָל מְקוֹם אִתָּה מוֹצֵא אֱלֹהִים מִדַּת הַדִּין, ה' מִדַּת הַרְחָמִים. וְאִם עַל פִּי שְׁמַדַּת הַדִּין הִיא, מִדַּת רַחֲמִים הִיטָּה בּוֹ, שְׁאֵלְמָלָא כָּף אֶתְחַרַּב עֲלֵמָא. אֲבָל לְמַעַן אוֹתוֹ מִדַּת רַחֲמִים, אֶתִּישֵׁב עֲלֵמָא. וְכֵן אִתָּה מוֹצֵא רְפוּאָה זֹו, בְּכָל דִּין שֶׁהוּא עוֹשֶׂה. וְכֵן (בראשית יט כא) וְה' הִמְטִיר עַל סְדוֹם, נִשְׂאָר מִמֶּנּוּ פְּלִיטָה. (שמות לב לה) וַיִּגַּף ה' אֶת הָעָם, נִשְׂאָר פְּלִיטָה. וְכֵן כָּלֵם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, חֲכָמִין הָיוּ דְרָא דְטוֹפְנָא טְפִי, דְּהָיוּ יוֹדְעִי מָה דְעָתִיד לְמַהְוִי. אֲבָל נִסְבוּ סוּכְלָתְנוּ בְּלַבְהוֹן. וְאָמְרוּ, אִי קוֹדֶשָׁא בְרִיךְ הוּא מֵיִתִּי טוֹפְנָא, אֲנַחְנָא גּוֹבְרִין רֵאמִי קוֹמְתָא, וְנִשּׁוּט עַל אִפֵּי מַיָּא, וְנִשְׁתִּיזִיב. וְאִי מִן תְּהוֹמָא יִתִּי מַיָּא, רַגְלָנָא נִשְׁוִי עַל בִּירָא דְמַיָּא, וְלֹא יִפְקוֹן מַיָּא וְנִשְׁתִּיזִיב.

כִּד אִתָּה טוֹפְנָא, אֶרְתַּח קוֹדֶשָׁא בְרִיךְ הוּא מַיָּא דְתְהוֹמָא, וְהָיוּ מִשְׁוִי רַגְלֵיהוֹן עַל עֵינָא דְמַיָּא, וְאִתְמַשְׁךְ מִשְׁכִּיָּה מִנִּיהּ, וְנִפְלוּ. וּמַיָּא מִלְּעֵילָא הָיוּ מִתְּגַבְּרִי עִם מַיָּא דְתְהוֹמָא, וְהָיוּ מִתְּגַלְּגָלִין וְנִחְתִּין, נִמְוָקִין בְּרִתִּיחוּתָא דְתְהוֹמָא לְבָבָל.

וַיָּבֹאוּ אֵל נֹחַ אֶל הַתְּבָה. ר' יוֹחָנָן פֶּתַח, (תהלים סד) אֲשֶׁרִי תִבְחַר וַתִּקְרַב יִשְׁכֵּן חֲצַרֶיךָ

נשבעה בטוב ביתך קדש היכלך. בא וראה פמה יש לאדם לזהר ולבדק עצמו ומעשיו בכל יום ויום.

היאך קם בצפרא, יימר, יהי רצון מלפניך ה' אלהי, שיהא לפני נכון ומסור בידי שלא אשכחך. מושיט רגליו למיזל, יעיין בצעדי רגלוהי, דלא ישוטון לאבאשא. אזל לדבר מצוה, ירהט. שנאמר (הושע יא א) אחרי ה' ילכו פאריה ישאג. ואפילו בשבת מצוה לרוץ. עבר כל היום - צריך לבדק את גופו מה שעשה ביום ההוא, ואם צריך, יעשה מיד תשובה עליו קדם שיישן.

שנו רבותינו, מה זה שכתוב (שיר ח) פָּרַם הָיָה לְשִׁלְמָה בְּבַעַל הַמּוֹן נָתַן אֶת הַפָּרִים לְנֹטְרִים אִישׁ יָבֵא בְּפָרְיוֹ אֵלָיךְ כָּסֶף? אמר רבי יהודה, פָּרַם הָיָה לְשִׁלְמָה - לְמַלְכָּה שֶׁהַשְּׁלוֹם שָׁלוּ. בְּבַעַל הַמּוֹן - אֱלוֹ מְלָאכֵי שְׁלוֹם. נָתַן אֶת הַפָּרִים לְנֹטְרִים - אֱלוֹ שׁוּמְרֵי מִשְׁמֶרֶת בְּאֶרֶץ. אִישׁ יָבֵא בְּפָרְיוֹ אֵלָיךְ כָּסֶף - אֵלָיךְ הַנְּאוֹת שֶׁהַנְּשֵׁמָה כּוֹסֶפֶת בָּהֶם.

דבר אחר, פָּרַם הָיָה לְשִׁלְמָה - זוהי התורה. בְּבַעַל הַמּוֹן - מִן הַשָּׁמַיִם. נָתַן אֶת הַכָּסֶף לְנֹטְרִים - אֱלוֹ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם שׁוּמְרֵי מִשְׁמֶרֶת. אִישׁ יָבֵא בְּפָרְיוֹ אֵלָיךְ כָּסֶף - שֶׁל שְׁכָרָה.

רבי יוסי ורבי חייא היו הולכים בדרך. אמר רבי חייא, אמר לנו מהדברים המעלים שהיה אומר אביך מתענוגי הנשמה. אמר לו: נצא מכאן, שהקפוטקאים הללו פחותים ממעשים פְּשָׁרִים. אמר לו, כֶּף נָאָה לָנוּ לְעֶסֶק בַּתּוֹרָה, וְנִנְצַל מֵהֶם. אמר לו, בְּמָקוֹם סְכָנָה לֹא אָמְרוּ אוֹתָהּ רַבּוֹתֵינוּ. דָּאֲחַר שֶׁצִּיאָו וְהִלְכוּ בַּדֶּרֶךְ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אָמַר לָךְ דְּבַר שֶׁהוּא

נשבעה בטוב ביתך קדש היכלך. בא וראה, פמה יש לאדם לזהר, ולבדוק עצמו ומעשיו בכל יום ויום.

היאך קם בצפרא, יימר, יהי רצון מלפניך ה' אלהי, שיהא לפני נכון ומסור בידי, שלא אשכחך. אושיט רגלוהי למיזל, יעיין בצעדי רגלוהי, דלא ישוטון לאבאשא. אזל לדבר מצוה, ירהט. שנאמר (הושע יא א) אחרי ה' ילכו פאריה ישאג. ואפילו בשבת מצוה למירהט. עבר כל יומא, צריך למבדק גופיה, מה דעבד בההוא יומא, ואי צריך יעשה מיד תשובה עליו קודם שיישן.

תנו רבנן, מאי דכתיב, (שה"ש ח יא) פָּרַם הָיָה לְשִׁלְמָה בְּבַעַל הַמּוֹן נָתַן אֶת הַפָּרִים לְנֹטְרִים אִישׁ יָבֵא בְּפָרְיוֹ אֵלָיךְ כָּסֶף. אמר רבי יהודה, פָּרַם הָיָה לְשִׁלְמָה, לְמַלְכָּה שֶׁהַשְּׁלוֹם שָׁלוּ. בְּבַעַל הַמּוֹן, אֱלוֹ מְלָאכֵי שְׁלוֹם. נָתַן אֶת הַפָּרִים לְנֹטְרִים אֱלוֹ שׁוּמְרֵי מִשְׁמֶרֶת בְּאֶרֶץ. אִישׁ יָבֵא בְּפָרְיוֹ אֵלָיךְ כָּסֶף, אֵלָיךְ הַנְּאוֹת שֶׁהַנְּשֵׁמָה כּוֹסֶפֶת בָּהֶם.

דבר אחר פָּרַם הָיָה לְשִׁלְמָה, זו היא התורה. בְּבַעַל הַמּוֹן, מִן הַשָּׁמַיִם. נָתַן אֶת הַפָּרִים לְנֹטְרִים, אֱלוֹ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם שׁוּמְרֵי מִשְׁמֶרֶת. אִישׁ יָבֵא בְּפָרְיוֹ אֵלָיךְ כָּסֶף, שֶׁל שְׁכָרָה.

רבי יוסי ורבי חייא היו אזלי באורחא, אמר רבי חייא, אימא לן ממילי מעלייתא דהוה אמר אבוך מתענוגי הנשמה. אמר ליה ניפוק מכאן, דקפוטקיא אלין בצירי מעובדי דכשרן. אמר ליה כֶּף נָאָה לָנוּ לְמַלְעֵי בְּאוֹרֵייתָא, וְנִשְׁתִּיזֵיב מִנְהוֹן. אמר ליה, בְּאַתְרֵי דְסַכְּנָה, לֹא אָמְרוּהָ רַבָּנִין.

רבתר דנפקו ואזלו באורחא, אמר רבי יוסי, אימא לך מילתא, והיא טמירתא ביני

מטמונייא דאבא, בכי גנזוהי. ודא היא, דכתיב, כרם הנה לשלמה וגו', האי כרם, דא היא נשמתא קדישא, דאתנטעת לעילא, תחות פורסי יקריה. לשלמה, מלכא דשלמא כולא דיליה. בבעל המון, הוא פורסי יקריה דשליטא על כל חילי שמיא וארעא, והוא מאריה דכל חילא. יתב נשמתא דא, למי, לנותרים, אלין נטרי פקודוי.

ואית ליה לקודשא ברין הוא עלמין סגיאין לעילא, על כל חילי שמיא, ואלף ומאתן עלמין אחרנין, דעייל בהון לאשתעשעא עם צדיקייא בגנתא דעדן. איש יבא בפריו אלף כסף, אלף עלמין דכסיף בהון קודשא ברין הוא.

אמר רבי יצחק, מסיים אני להאי מילתא דר' יוסי, וכך היא, ממה דכתיב אחריו, (שה"ש ח"ב) פרמי שלי לפני האלף לך שלמה ומאתים לנטרים את פרו, שכסא הפכוד מכתות ואומרת, רבוננו של עולם, זו הנשמה ניטלה ממנו, הרי היא לפני. האלף לך שלמה - שלך הם אותם האלף עולמות, ואינם ראויים לאחר. ומאתים לנטרים את פרו, זה עדן, שיש בו מאתים עולמות הנאות וכסופין לנפשות הצדיקים.

דהנן, אמר רבי, בכל לילה ולילה הקדוש ברוך הוא נכנס בכל אותן העולמות, ובשעת חצי הלילה, נכנס במאתים עולמות של גן עדן, להשתעשע עם הצדיקים. שנאמר, (שם ז' ט') חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך. ודוד המלך עליו השלום, נכסף לפו, כשראה מעלות הצדיקים, ואמר רבוננו של עולם, אשרי תבחר ותקרב ישכן חצריך. אמר רבי אבהו, בא וראה כמה יש לו לאדם

טמון בין המטמוניות של אבא בבית גנזיו, וזהו שכתוב כרם הנה לשלמה וכו'. הפרם הנה זוהי הנשמה הקדושה שננטעה למעלה תחת פסא כבודו. לשלמה - המלך שהשלום פלו שלו. בבעל המון - הוא פסא כבודו ששולט על כל צבאות השמים והארץ, והוא בעל כל הכת. נתן את הנשמה הזו למי? לנטרים, אלו ששומרים מצוותיו. ויש לו לקדוש ברוך הוא עולמים רבים למעלה על כל צבאות השמים, ואלף ומאתים עולמות אחרים שנכנס בהם להשתעשע עם הצדיקים בגן עדן. איש יבא בפריו אלף כסף - אלף עולמות שהקדוש ברוך הוא כוסף בהם. אמר רבי יצחק, מסיים אני את הדבר הזה של רבי יוסי, וכך הוא: ממה שכתוב אחריו (שם) פרמי שלי לפני האלף לך שלמה ומאתים לנטרים את פרו, שכסא הפכוד מכתות ואומרת: רבוננו של עולם, זו הנשמה ניטלה ממנו, הרי היא לפני. האלף לך שלמה - שלך הם אותם האלף עולמות, ואינם ראויים לאחר. ומאתים לנטרים את פרו - זה עדן, שיש בו מאתים עולמות הנאות וכסופים לנפשות הצדיקים. ששנינו, אמר רבי, בכל לילה ולילה הקדוש ברוך הוא נכנס בכל אותם העולמות, ובשעת חצי הלילה נכנס במאתים עולמות של גן עדן להשתעשע עם הצדיקים, שנאמר (שם ז') חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך. ודוד המלך, עליו השלום, נכסף לפו, כשראה מעלות הצדיקים. אמר, רבוננו של עולם, (תהלים סד) אשרי תבחר ותקרב ישכן חצריך. אמר רבי אבהו, בא וראה כמה יש לו לאדם להזהר הואיל

ונשמת אל באפיו, להטהר מעונותיו ולעין במעשיו, ולא יחטא לפני קונו, למען תהיה מעלתו עם שאר הצדיקים, ולא ימצא מוחה בידו בעלותו לראות את פני ה'.

וכמי אתה למד? מן התבה. בא וראה, מהו שכתוב (בראשית ז) ויבאו אל נח אל התבה, בלא רשות. שאמר רבי יצחק, כל אותם העופות והחיות והבהמות שלא חטאו, הם באים והתבה קולטתן. ואותם שחטאו, התבה דוחה אותם לחוץ. ומה התבה שהוא עץ יבש כף - פתחי השמים ושומריהם, ושומרי המשמרות, וכסא הכבוד, שיש בהם רשות, על אחת כמה וכמה להיות קולטים למי שלא חטאו, ולהיות דוחים למי שחטאו.

רבי חייא אמר, נח מקטני אמנה היה, שלא היה מאמין שיבא המבול, ולא נכנס לתבה עד שהמים דחקהו, שנאמר (שם) ויבא נח מפני מי המבול.

אמר רבי יצחק, בא וראה, כשהוריד הקדוש ברוך הוא המים, הורידם תחלה ברחמים, כדי להראות לעולם, שאם ישוּבו יקבלם. משמע דכתיב בתחלה (שם) ויהי הגשם, ויהי יחזרו (שם) ויהי המבול. שאם יחזרו יהיו גשמי ברכה. לא חזרו - היה מבול.

ואמר רבי יצחק, שבועה נשבע הקדוש ברוך הוא שאינו חפץ במיתתן של רשעים, שנאמר (יחזקאל לג, יא) חי אני נאם ה' אלהים אם אחפץ במות הרשע פי אם בשוב רשע מדרכו וחיה וכיו. ומה - בשני עולמות, העולם הזה והעולם הבא.

ואמר רבי יצחק, אשרי הבנים שאמרו להם כף: והשיבו וחיו,

להזהר, הואיל ונשמת אל באפיו, להטהר מעונותיו, ולעין במעשיו, ולא יחטא לפני קונו, למען תהיה מעלתו עם שאר הצדיקים, ולא ימצא מוחה בידו, בעלותו לראות את פני ה'.

וכמי אתה למד, מן התיבה. בא וראה, מאי דכתיב, ויבאו אל נח אל התבה, בלא רשות. דאמר רבי יצחק, כל אותן העופות והחיות והבהמות שלא חטאו, הם באים והתיבה קולטתן, ואותן שחטאו, התיבה דוחה אותן לחוץ. ומה התיבה, שהוא עץ יבש כף. פתחי השמים ושומריהם, ושומרי המשמרות, וכסא הכבוד, שיש בהם הרשות, על אחת כמה וכמה להיות קולטין, למי שלא חטאו, ולהיות דוחים למי שחטאו.

רבי חייא אמר, נח מקטני אמנה היה, שלא היה מאמין שיבא המבול, ולא נכנס לתבה עד שהמים דחקהו, שנאמר ויבא נח מפני מי המבול.

אמר רבי יצחק, בא וראה, כשהוריד הקדוש ברוך הוא המים, הורידם בתחלה ברחמים, כדי להראות לעולם, שאם ישוּבו יקבלם. משמע דכתיב בתחלה, ויהי הגשם, ולהלן הוא אומר, ויהי המבול, שאם יחזרו יהיו גשמי ברכה, לא חזרו, היה מבול.

ואמר רבי יצחק, שבועה נשבע הקדוש ברוך הוא שאינו חפץ במיתתן של רשעים, שנאמר (יחזקאל לג, יא) חי אני נאם ה' אלהים אם אחפץ במות הרשע פי אם בשוב רשע מדרכו וחיה וגו'. ומה עולמות, העולם הזה והעולם הבא.

ואמר רבי יצחק, אשרי הבנים שאמרו להם כף, והשיבו וחיו. (שם) שובו שובו

(סו) שובו שובו מִדְרִיכֵיכֶם הָרְעִים וְלָמָּה תָמוּתוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל. כִּי הוּא אֵינוֹ חָפֵץ בְּמִיתַתְּן שָׁל רְשָׁעִים, אֲלֵא שְׂיַחְזְרוּ בְּתִשׁוּבָה לְמַעַן יָחִיו.

רבי יוחנן פתח, (איוב יא ט) וְעֵינַי רְשָׁעִים תִּכְלִינָה וּמְנוּס אֲבָד מִנְהֶם וְתִקְוֹתֶם מִפֶּחַ נֶפֶשׁ. מִשָּׁל לָמָּה הַדְּבָר דּוּמָה? לָכֵת לְסֻטִּים שֶׁהָיוּ שׁוֹדְדִים בְּהָרִים. שָׁמַע הַמֶּלֶךְ, וְשָׁלַח עֲלֵיהֶם גִּיסוּתָיו, וְהִנֵּחֹם בְּמַגְדָּל גְּבוּהָ. וְהָיוּ בָהֶם פְּקָחִים, אָמְרוּ יִדְעָנָא בְּנַפְשָׁתְנָא דְעַבְדִּנָּא עוֹבְדִין בִּישִׁין, וְלֹא יְכִילָנָא לְאַשְׁתַּזְבָּא. מָה עָשׂוּ, חִפְרוּ חִפְיָרָה אַחַת בְּמַגְדָּל, וַיִּצְאוּ וּבְרָחוּ לָהֶם. טִיפֵּשׁ אֶחָד הָיָה בִּינֵיהֶם, וְרָאָה אֶת הַחִפְיָרָה, וְלֹא רָצָה לָנוּס לְהַמְלִט. לְמַחֵר בָּא הַמֶּלֶךְ לְרֹאוֹת אֶת הַחִפְיָרָה וְנִמְלָטוּ. אָמַר לָזֶה: שׁוּטָה, חֲבַרְיָה בְּרַחוּ בְּזוֹ הַחִפְיָרָה וְנִמְלָטוּ מִדִּינִי, מָה אֲנִי יְכוֹל לַעֲשׂוֹת עוֹד לָהֶם, אֲבָל אֶתָּה שְׂרָאִית אֶת הַחִפְיָרָה בְּעֵינֶיךָ, וְלֹא רָצִיתָ לְהַמְלִט יְנַקְרוּ עֵינֶיךָ, וְאַחַר כֵּן יִתְלוּ אוֹתְךָ עַל עֵץ!

כִּי הַלְסֻטִּים, אֵלוֹ הַרְשָׁעִים הַהוֹלְכִים בְּמַחְשָׁפִים. הַרְשָׁעִים הַפְּקָחִים מָה הֵם עוֹשִׂים? אוֹמְרִים אֲנִי חֲטָאֵנוּ לְמֶלֶךְ, אָנָּה נִמְלָט מִדִּינִי? אֲבָל נִפְתַּח דְּרָךְ הַתְּשׁוּבָה, וְנִבְרַח וְנִמְלָט, וְכֵן עָשׂוּ. הַטְּפָשִׁים מָה הֵם עוֹשִׂים? רֹאִים דְּרָךְ הַתְּשׁוּבָה פְּתוּחָה לְפָנֵיהֶם, שֶׁפְּתַחוּ הָאֲחֵרִים, וְנִמְלָטוּ מִדִּין שָׁמַיִם, וְהֵם אֵינֶם רוֹצִים לְהַמְלִט.

אוֹמֵר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: שׁוּטִים, אַחֲיֵכֶם בְּרַחוּ וְנִמְלָטוּ בְּאוֹתוֹ דְּרָךְ שֶׁל תְּשׁוּבָה שֶׁפְּתַחוּ, מָה אֲנִי יְכוֹל לַעֲשׂוֹת עוֹד לָהֶם. אֲבָל אַתֶּם, עֵינֵיכֶם שָׂרְאוּ הַחִפְיָרָה, דְּרָךְ הַתְּשׁוּבָה פְּתוּחָה

מִדְרִיכֵיכֶם הָרְעִים וְלָמָּה תָמוּתוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל. כִּי הוּא אֵינוֹ חָפֵץ בְּמִיתַתְּן שָׁל רְשָׁעִים אֲלֵא שְׂיַחְזְרוּ בְּתִשׁוּבָה לְמַעַן יָחִיו.

ר' יוחנן פתח, (איוב יא ט) וְעֵינַי רְשָׁעִים תִּכְלִינָה וּמְנוּס אֲבָד מִנְהֶם וְתִקְוֹתֶם מִפֶּחַ נֶפֶשׁ. מִשָּׁל לָמָּה הַדְּבָר דּוּמָה, לָכֵת לְסֻטִּים שֶׁהָיוּ שׁוֹדְדִים בְּהָרִים, שָׁמַע הַמֶּלֶךְ, וְשָׁלַח עֲלֵיהֶם גִּיסוּתָיו, וְהִנֵּחֹם בְּמַגְדָּל גְּבוּהָ. וְהָיוּ בָהֶם פְּקָחִים, אָמְרוּ יִדְעָנָא בְּנַפְשָׁתְנָא דְעַבְדִּנָּא עוֹבְדִין בִּישִׁין, וְלֹא יְכִילָנָא לְאַשְׁתַּזְבָּא. מָה עָשׂוּ, חִפְרוּ חִפְיָרָה אַחַת בְּמַגְדָּל, וַיִּצְאוּ וּבְרָחוּ לָהֶם. טִיפֵּשׁ אֶחָד הָיָה בִּינֵיהֶם, וְרָאָה אֶת הַחִפְיָרָה, וְלֹא רָצָה לָנוּס לְהַמְלִט.

לְמַחֵר בָּא הַמֶּלֶךְ לְרֹאוֹת אֶת הַחִפְיָרָה וְנִמְלָטוּ. אָמַר לָזֶה, שׁוּטָה, חֲבַרְיָה בְּרַחוּ בְּזוֹ הַחִפְיָרָה וְנִמְלָטוּ מִדִּינִי, מָה אֲנִי יְכוֹל לַעֲשׂוֹת עוֹד לָהֶם, אֲבָל אֶתָּה שְׂרָאִית אֶת הַחִפְיָרָה בְּעֵינֶיךָ, וְלֹא רָצִיתָ לְהַמְלִט יְנַקְרוּ עֵינֶיךָ, וְאַחַר כֵּן יִתְלוּ אוֹתְךָ עַל עֵץ.

כִּי הַלְסֻטִּים, אֵלוֹ הַרְשָׁעִים הַהוֹלְכִים בְּמַחְשָׁפִים. הַרְשָׁעִים הַפְּקָחִים, מָה הֵם עוֹשִׂים. אוֹמְרִים אֲנִי חֲטָאֵנוּ לְמֶלֶךְ, אָנָּה נִמְלָט מִדִּינִי. אֲבָל נִפְתַּח דְּרָךְ הַתְּשׁוּבָה, וְנִבְרַח וְנִמְלָטוּ, וְכֵן עָשׂוּ. הַטְּפָשִׁים מָה הֵם עוֹשִׂים, רֹאִים דְּרָךְ הַתְּשׁוּבָה פְּתוּחָה לְפָנֵיהֶם, שֶׁפְּתַחוּ הָאֲחֵרִים, וְנִמְלָטוּ מִדִּין שָׁמַיִם, וְהֵם אֵינֶם רוֹצִים לְהַמְלִט.

אוֹמֵר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שׁוּטִים, אַחֲיֵכֶם בְּרַחוּ וְנִמְלָטוּ, בְּאוֹתוֹ דְּרָךְ שֶׁל תְּשׁוּבָה שֶׁפְּתַחוּ, מָה אֲנִי יְכוֹל לַעֲשׂוֹת עוֹד לָהֶם, אֲבָל אַתֶּם עֵינֵיכֶם שָׂרְאוּ הַחִפְיָרָה, דְּרָךְ הַתְּשׁוּבָה פְּתוּחָה לְפָנֵיכֶם, וְלֹא רָצִיתֶם לְהַפְּנִיט בְּתוֹכָהּ

וְלָנוּס וּלְהַמְלִיט, מֵאֵי פְתִיב בְּהוּ, וְעֵינֵי (דף כח ע"ב) רְשָׁעִים תִּכְלִינָה. שְׂרָאוּ הַדְרֵךְ פְּתוּחַ וּמְנוּס אֲבָד מִנְהֵם, שְׁלֹא רָצוּ לָנוּס וּלְהַמְלִיט. וְתִקְוֹתֵם מִפֶּח נִפֵּשׁ לְעוֹלָם הַבָּא.

בְּךָ דוֹר הַמְּבוּל, רָאוּ לָנַח עוֹשֶׂה הַתִּיבָה, וּמִתְרָה בָּהֶם בְּכָל יוֹם, וְרָאוּ אוֹתוֹ נִכְנָס לַתִּיבָה, וְלֹא רָצוּ לָשׁוּב. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְעֵינֵי רְשָׁעִים תִּכְלִינָה וּמְנוּס אֲבָד מִנְהֵם, שְׁלֹא רָצוּ לָשׁוּב וּלְנוּס מְדִינֵי, וְתִקְוֹתֵם מִפֶּח נִפֵּשׁ, שְׁלֹא יִקְוֹמוּ לְיוֹם הַדִּין, שְׁנֹאֲמַר (איוב כו ה) הַרְפָּאִים יַחֲלָלוּ מִתַּחַת מַיִם וְשִׁכְנִיָּהֶם.

וַיַּחַר נַח אִישׁ הָאֲדָמָה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, לָמָּה נִקְרָא אִישׁ הָאֲדָמָה. שְׁנִתְיִישְׁבָה מִמְּנוּ הָאֲדָמָה. פְּלוֹמֵר אֲדוֹן הָאֲדָמָה. רַבֵּן אֲמַרִי, אִישׁ הָאֲדָמָה, לְפִי שֶׁבִשְׂבִילוֹ עֲמְדָה הָאֲדָמָה בְּכַחַה וְטַבְעָה. שְׁנֹאֲמַר זֶה יִנְחַמְנוּ מִמַּעֲשֵׁנוּ וּמֵעֲצוֹן יְדִינוּ מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אֲרָרָה ה'. תַּדַּע לָךְ, כִּינֹן שְׁחָטָא אָדָם נִתְאַרְרָה הָאֲדָמָה, שְׁנֹאֲמַר אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בְּעִבּוּרָךְ. וְעֲמְדָה בְּקַלְלוֹתֶיהָ, עַד שֶׁבָּא נַח וּבִטַּל הַקְּלָלָה.

דִּתְנִיא אָמַר רַבִּי חִיָּיא רַבָּה, בְּשַׁעָה שְׁאָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לָנַח צָא מִן הַתִּיבָה, אָמַר לְפָנָיו רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, לָאֵן אֲצָא, אֲצָא לְאֲדָמָה שְׁנִתְאַרְרָה. וּמִפְּנֵי שְׁנִתְאַרְרָה אֲבָדוּ שׁוֹכְנֵיהָ, וְנִתְמַעְטוּ. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא כֶּף אַתֶּם, אֲלֵא שְׂרָצוּ בְּאַרְצָן וּרְבוּ בָהּ. הָאֲחֵרִים אֲבָדוּ בָהּ, אֲבָל אַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ וְשְׂרָצוּ בָהּ.

וְעַם כָּל זֶה לֹא נִתְיִישַׁב לְבוֹ, וְהֵעֵלָה עוֹלוֹת, שְׁנֹאֲמַר וַיַּעַל עוֹלוֹת בַּמִּזְבֵּחַ. הוּא הַמִּזְבֵּחַ שֶׁהַקְּרִיב עָלָיו אָדָם הֵרָא שׁוֹן. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הֲרִי לָךְ מָה שֶׁשְּׂאֲלָתָ, לֹא אוֹסִיף עֵלַת בַּמִּזְבֵּחַ. הוּא הַמִּזְבֵּחַ שֶׁהַקְּרִיב עָלָיו אָדָם הֵרָא שׁוֹן. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: הֲרִי לָךְ מָה

לְפָנֵיכֶם, וְלֹא רָצִיתֶם לְהַפְּנוֹס בְּתוֹכוֹ וּלְנוּס וּלְהַמְלִיט - מִה פְּתוּב בָּהֶם? וְעֵינֵי רְשָׁעִים תִּכְלִינָה. שְׂרָאוּ הַדְרֵךְ פְּתוּחַ, וּמְנוּס אֲבָד מִנְהֵם - שְׁלֹא רָצוּ לָנוּס וּלְהַמְלִיט. וְתִקְוֹתֵם מִפֶּח נִפֵּשׁ - לְעוֹלָם הַבָּא. בְּךָ דוֹר הַמְּבוּל, רָאוּ לָנַח עוֹשֶׂה הַתִּיבָה, וּמִתְרָה בָּהֶם בְּכָל יוֹם, וְרָאוּ אוֹתוֹ נִכְנָס לַתִּיבָה - וְלֹא רָצוּ לָשׁוּב. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: וְעֵינֵי רְשָׁעִים תִּכְלִינָה וּמְנוּס אֲבָד מִנְהֵם - שְׁלֹא רָצוּ לָשׁוּב וּלְנוּס מְדִינֵי, וְתִקְוֹתֵם מִפֶּח נִפֵּשׁ - שְׁלֹא יִקְוֹמוּ לְיוֹם הַדִּין, שְׁנֹאֲמַר (שם כו) הַרְפָּאִים יַחֲלָלוּ מִתַּחַת מַיִם וְשִׁכְנִיָּהֶם.

וַיַּחַר נַח אִישׁ הָאֲדָמָה (בראשית ט). אָמַר רַבִּי יוֹסִי, לָמָּה נִקְרָא אִישׁ הָאֲדָמָה? שְׁנִתְיִישְׁבָה מִמְּנוּ הָאֲדָמָה. פְּלוֹמֵר אֲדוֹן הָאֲדָמָה. חֲכָמִים אוֹמְרִים, אִישׁ הָאֲדָמָה - לְפִי שֶׁבִשְׂבִילוֹ עֲמְדָה הָאֲדָמָה בְּכַחַה וְטַבְעָה, שְׁנֹאֲמַר (שם ה, כט) זֶה יִנְחַמְנוּ מִמַּעֲשֵׁנוּ וּמֵעֲצוֹן יְדִינוּ מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אֲרָרָה ה'. תַּדַּע לָךְ, כִּינֹן שְׁחָטָא אָדָם, נִתְאַרְרָה הָאֲדָמָה, שְׁנֹאֲמַר (שם ה) אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בְּעִבּוּרָךְ. וְעֲמְדָה בְּקַלְלוֹתֶיהָ, עַד שֶׁבָּא נַח וּבִטַּל הַקְּלָלָה.

שְׁשִׁנּוּ, אָמַר רַבִּי חִיָּיא רַבָּה, בְּשַׁעָה שְׁאָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לָנַח צָא מִן הַתִּיבָה, אָמַר לְפָנָיו: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, לָאֵן אֲצָא? אֲצָא לְאֲדָמָה שְׁנִתְאַרְרָה? וּמִפְּנֵי שְׁנִתְאַרְרָה, אֲבָדוּ שׁוֹכְנֵיהָ, וְנִתְמַעְטוּ. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: לֹא כֶּף אַתֶּם, אֲלֵא (שם ט) שְׂרָצוּ בְּאַרְצָן וּרְבוּ בָהּ. הָאֲחֵרִים אֲבָדוּ בָהּ, אֲבָל אַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ וְשְׂרָצוּ בָהּ.

וְעַם כָּל זֹאת לֹא נִתְיִישַׁב בְּלָבוּ, וְהֵעֵלָה עוֹלוֹת, שְׁנֹאֲמַר (שם ח) וַיַּעַל עֵלַת בַּמִּזְבֵּחַ. הוּא הַמִּזְבֵּחַ שֶׁהַקְּרִיב עָלָיו אָדָם הֵרָא שׁוֹן. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: הֲרִי לָךְ מָה

ששאלת - לא אסף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם. אז נתישב בלבן. ולפיכך נקרא איש האדמה, שנתן נפשו ולבו עליה להוציאה מן הקללה. ויש שאומרים שנתעסק בעסקי האדמה.

ויטע פֿרם (שם ט, ב) - גפן גרושה מצא, שנתגרשה מגן עדן, וביומו נטעה ונשתגשה, שנאמר (ישעיה יז) ביום נטעה תשגשיג. רבי אומר, גפן היתה, שנתגרשה מגן עדן, וענביה עמה, וסחט אותם, ושטה מן היין, ונתגל.

רבי בון פתח, (ויקרא יט ט) וידבר ה' אל אהרן לאמר זין ושכר אל תשת אתה ובניך אתה וכל העולם לדתיכם. שאמר רבי אבון, אין בכל העולם דבר שמתגאה לבו של אדם אלא ביין. וזה היה ענשם של נרב ואביהוא, שאכלו ושתו וגבה לבם, וזהו (ויקרא יא א) אש זרה אשר לא צוה אתם.

וכתם זה היה נגזר עליהם, וכאז מידת הדין לשלח יד בהם, שנאמר (שמות כד) ואל אצילי בני ישראל לא שלח ידו, אף על פי שנגזר דינם לשלח יד בהם. ולמה היה ענשם? משום (שם) ויחזו את האלהים ויאכלו וישתו. נכנסו, כשאכלו ושתו, ונגזר ענשם באותה שעה.

ולאחר כן ראו שלא שלח יד בהם בפעם הראשונה, עשו גם כן בשנייה, ומבין שני הפרובים יצא להב ונשרפו. פי לכה היו הפרובים מכונים, כנגד אותם הפרובים אשר כגן עדן.

ולאחר שמתו, צוה לאהרן ולכהנים הבאים אחריו להמנע עצמם מן היין כבואם אל אהל מועד, כדי שלא יפנסו וימצא לבם בגאות ובגסות הרוח.

לקלל עוד את האדמה בעבור האדם, אז נתישב בלבן ולפיכך נקרא איש האדמה, שנתן נפשו ולבו עליה להוציאה מן הקללה. ואית דאמרי שנתעסק בעסקי האדמה.

ויטע פֿרם. גפן גרושה מצא, שנתגרשה מגן עדן וביומו נטעה ונשתגשה, שנאמר (ישעיה יז יא) ביום נטעה תשגשיג. רבי אומר, גפן היתה, שנתגרשה מגן עדן, וענביה עמה, וסחט אותם, ושטה מן היין, ונתגל.

רבי בון פתח, (ויקרא י ט) וידבר ה' אל אהרן לאמר זין ושכר אל תשת אתה ובניך אתה ובאכם אל אהל מועד ולא תמותו חקת עולם לדתיכם. דאמר רבי אבין, אין בכל העולם דבר שמתגאה לבו של אדם, אלא ביין. וזה היה ענשם של נרב ואביהוא, שאכלו ושתו וגבה לבם, וזהו (ויקרא יא א) אש זרה אשר לא צוה אתם.

וקודם זה היה נגזר עליהם, וכאז מידת הדין לשלוח יד בהם, שנאמר (שמות כד יא) ואל אצילי בני ישראל לא שלח ידו. אף על פי שנגזר דינם לשלח יד בהם. ולמה היה ענשם, משום (שם) ויחזו את האלהים ויאכלו וישתו. נכנסו, כשאכלו ושתו, ונגזר ענשם באותה שעה.

ולאחר כן ראו שלא שלח יד בהם בפעם ראשונה, עשו גם כן בשנייה, ומבין שני הפרובים יצא להב ונשרפו. פי לכה היו הפרובים מכונים, כנגד אותם הפרובים אשר כגן עדן.

ולאחר שמתו, צוה לאהרן ולכהנים הבאים אחריו, להמנע עצמם מן היין, כבואם אל אהל מועד, כדי שלא יפנסו וימצא לבם בגאות ובגסות הרוח.

מועד, כדי שלא יפנסו וימצא לבם בגאות ובגסות הרוח.

אמר רבי, תרי ענייני אינון דלא מתנישבי פחדא, יינא ופולחן שמיא. דתנינן תמן, שתוי אל יתפלל. וכן שכור, אל יתפלל. ואם התפלל, תפלתו תועבה.

ואמר רבי יוסי, שכור המתפלל פאלו עובד עבודה זרה. ומנא לן, מחנה. דכתיב (ש"א יג) ויחשבה עלי לשפורה. והשיבה ואמרה אל תתן את אמתך לפני בת בליעל. ואמר רבי יוסי, כתיב הכא בת בליעל, וכתיב התם, יצאו אנשים (דברים יג יד) בני בליעל, מה להלן עבודה זרה, אף פאן עבודה זרה.

אמר רבי יצחק, לית לך גוברין דאתקרון קדישין, פר אינון פרישי חמרא. דכתיב (במדבר ו ח) כל ימי הזירו לה' קדוש יהיה.

ואמר רבי יצחק, לית לך חמר דאתקרי חמר טוב, פחמרא דארעא דישראל. ויתיר על פלהון, חמרא דגלילא עילאה, דלא יכיל אינש למשתי פלגות לוגא מיניה.

רבי אלעזר בר ר' שמעון, אזל למחמי לר' יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמוי. יהבי ליה למיכל עגלא תליתאה רכיכא, פתח ליה חד פובא דחמרא. חמוי מזיג, והוא שתי, מזיג והוא שתי. אמר ליה איפשר דשמעת מאביך, פמה הוא שיעורו של כוס. אמר ליה פמות שהוא, אחת בחמין ואחת בצונן, אבל לא שיערו רבנן בכוסף דהוא זעירא. ובחמרף דהוא טבא. ובמעוהי דהוא רחבה.

ואמר רבי יהודה, מבלבבל בדעתו היה נח פשיצא מן התיבה, בדירתו עם החיות והרמשים והשרצים, ומפני ששתה מעט יין, נשפר ונתגל.

ואמר רבי יהודה בא פנען וסרסו, הקיץ מיינו, ומצא עצמו מסורס. דכתיב וייקץ נח

אמר רבי, שני ענינים הם שאין מתישבים יחד - יין, ועבודת השמים. ששנינו שם, שתוי אל יתפלל, וכן שכור אל יתפלל. ואם התפלל - תפלתו תועבה.

ואמר רבי יוסי, שכור המתפלל פאלו עובד עבודה זרה. ומנין לנו? מחנה, שכתוב (שמואל א) ויחשבה עלי לשכרה. והשיבה ואמרה, אל תתן את אמתך לפני בת בליעל. ואמר רבי יוסי, כתוב פאן בת בליעל, וכתוב שם (דברים א) יצאו אנשים בני בליעל. מה להלן עבודה זרה - אף פאן עבודה זרה.

אמר רבי יצחק, אין לך אנשים שנקראים קדושים פרט לאותם פרושי יין, שכתוב (במדבר ו) כל ימי הזירו לה' קדוש יהיה.

ואמר רבי יצחק, איף לך יין שנקרא יין טוב פיניה של ארץ ישראל, ויותר על כלם היין של הגליל העליון, שאין איש יכול לשתות ממנו חצי לוג.

רבי אלעזר בר רבי שמעון הלך לראות את רבי יוסי בן רבי לקוניא חמוי. נתנו לו לאכל עגלה משלשת רפה. פתח לו חבית יין אחת, חמוי מוזג - והוא שותה, מוזג - והוא שותה. אמר לו, אפשר ששמעת מאביך פמה הוא שיעורו של כוס? אמר לו, פמות שהוא, אחת בחמין ואחת בצונן, אבל לא שיערו רבנן בכוסף שהיא קטנה, וביינך שהוא טוב, ובמעיו שהם רחבות. ואמר רבי יהודה, מבלבבל בדעתו היה נח פשיצא מן התיבה בדירור עם החיות והרמשים והשרצים, ומפני ששתה מעט יין, נשפר ונתגל.

ואמר רבי יהודה, בא פנען וסרסו. הקיץ מינו, ומצא עצמו מסורס, שכתוב (בראשית ט, כב) וייקץ

נח מיינו, ויִדַע אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לוֹ בְּנוֹ הַקָּטָן. אֲשֶׁר רָאָה לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לוֹ, שְׁפָרְסוּ. וּלְפִיכָף קָלְלוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (שם) אַרְוֹר כְּנֻעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאַחֲיוֹ.

רַבִּי פְתַח, (שם ת, כא) וַיִּרַח ה' אֶת רִיחַ הַנִּיחֹחַ וַיֹּאמֶר לֹא אֶסְף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאָדָמָה בְּעִבּוֹר הָאָדָם. כְּשִׁיצָא נֹחַ מִן הַתֵּבָה, פָּתַח עֵינָיו, וַרְאָה אֶת כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ חֶרֶב. הַתְּחִיל בּוֹכָה עַל הָעוֹלָם. אָמַר, רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, אִם בְּשִׁבִיל חֲטָאת הָאָדָם, אוֹ בְּשִׁבִיל הַשּׁוֹטִים תֵּאבֹד עוֹלָמְךָ, לָמָּה בְּרָאתוֹ, אוֹ הָאֵי, אוֹ הָאֵי. אֵיךְ לְמַעַבְד אוֹ דִּלָּא תִּבְיַד עֲלֵמָא. הֵעֲלָה עוֹלוֹת, וְקָם וְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו, וְאוֹתוֹ הָרִיחַ עָלָה לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְעָרַב לוֹ. אָמַר רַבִּי, שְׁלֹשָׁה רֵיחוֹת עָלוּ לְפָנָיו: רִיחַ עוֹלָתוֹ, וְרִיחַ תְּפִלָּתוֹ, וְרִיחַ מַעֲשָׂיו. וְלֹא הָיָה רִיחַ בְּעוֹלָם שְׁנוֹחַ לְפָנָיו כְּאוֹתוֹ הָרִיחַ. וּלְפִיכָף צִוָּה וַאֲמַר (במדבר כח, א) רִיחַ נִיחֹחַ תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֵדוֹ. כְּלוֹמַר, רִיחַ שֶׁהַקְּרִיב נֹחַ לְפָנָיו, תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי, רִיחַ עוֹלָה וְתִפְלָה וְכִשְׁרוֹן מַעֲשִׂים.

רַבִּי אֵיבּוֹ אָמַר, נֹחַ חָכֵם הָיָה, וְהָיָה מִבֵּין לְחִישָׁת וְצַפְצוּף כָּל הַנְּבִרָאִים וְרַמְיָתָם, וְכִשְׁהָיָה בַּתֵּבָה, אָמַר: יוֹדַע אֲנִי שְׂאִין פִּקְחַ בְּעוֹפוֹת כְּמוֹ הָעוֹרֵב לְדַעַת מִמֶּנּוּ סִימָן בְּעוֹלָם, מִיָּד (בראשית ת, ז) וַיִּשְׁלַח אֶת הָעוֹרֵב.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, וְאֵיךְ עוֹשָׂה כֵּךְ? וְהָרִי אָמַר רַבִּי בּוֹ, אֲסוּר לְהַסְתַּכֵּל בְּאוֹתָם הַמְּנַחֲשִׁים בְּעוֹפוֹת הַשָּׁמַיִם, וְהָרִי הוּא בְּכֻלָּל (ויקרא יט) לֹא תִנְחָשׁוּ וְלֹא תִעוֹנְנוּ, אֲפִלוּ כָּל נַחוּשׁ בְּעוֹלָם.

אָלְיָא, אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, לָמָּה שָׁלַח אֶת הָעוֹרֵב? שְׂאֵמַר רַבִּי חֲזִיָּא, מִצְטַעַר הָיָה נֹחַ יוֹתֵר עַל אֲבָדָן

מִיֵּינוּ, וַיִּדַע אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לוֹ בְּנוֹ הַקָּטָן. אֲשֶׁר רָאָה לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לוֹ, שְׁפָרְסוּ. וּלְפִיכָף קָלְלוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאמֶר אַרְוֹר כְּנֻעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאַחֲיוֹ.

רַבִּי פְתַח, וַיִּרַח ה' אֶת רִיחַ הַנִּיחֹחַ וַיֹּאמֶר לֹא אֶסְף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאָדָמָה בְּעִבּוֹר הָאָדָם. כְּשִׁיצָא נֹחַ מִן הַתֵּבָה, פָּתַח עֵינָיו, וַרְאָה אֶת כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ חֶרֶב, הַתְּחִיל בּוֹכָה עַל הָעוֹלָם. אָמַר, רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, אִם בְּשִׁבִיל חֲטָאת הָאָדָם, אוֹ בְּשִׁבִיל הַשּׁוֹטִים תֵּאבֹד עוֹלָמְךָ, לָמָּה בְּרָאתוֹ, אוֹ הָאֵי, אוֹ הָאֵי. אֵיךְ לְמַעַבְד אוֹ דִּלָּא תִּבְיַד עֲלֵמָא. הֵעֲלָה עוֹלוֹת, וְקָם וְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו, וְאוֹתוֹ הָרִיחַ עָלָה לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְעָרַב לוֹ.

אָמַר רַבִּי, שְׁלֹשָׁה רֵיחוֹת עָלוּ לְפָנָיו, רִיחַ עוֹלָתוֹ, וְרִיחַ תְּפִלָּתוֹ, וְרִיחַ מַעֲשָׂיו. וְלֹא הָיָה רִיחַ בְּעוֹלָם דְּנִיחָא קַמִּיהָ, כְּאוֹתוֹ הָרִיחַ. וּלְפִיכָף צִוָּה וַאֲמַר, (במדבר כח ב) רִיחַ נִיחֹחַ תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֵדוֹ. כְּלוֹמַר רִיחַ שֶׁהַקְּרִיב נֹחַ לְפָנָיו, תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי, רִיחַ עוֹלָה וְתִפְלָה, וְכִשְׁרוֹן מַעֲשִׂים.

רַבִּי אֵיבּוֹ אָמַר, נֹחַ חָכֵם הָיָה, וְהָיָה מִבֵּין לְחִישָׁת וְצַפְצוּף כָּל הַנְּבִרָאִים וְרַמְיָתָם, וְכִשְׁהָיָה בַּתֵּבָה, אָמַר יוֹדַע אֲנִי שְׂאִין פִּקְחַ בְּעוֹפוֹת כְּמוֹ הָעוֹרֵב, לְמִידַע מַנִּיהָ סִימָנָא בְּעֲלֵמָא, מִיָּד וַיִּשְׁלַח אֶת הָעוֹרֵב.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, (דף כט ע"א) וְהָאֵיךְ עֶבֶיד הָכֵי, וְהָאֵמַר רַבִּי בּוֹ, אֲסוּר לְאֶסְתַּכֵּל בְּאֵלִין מְנַחֲשֵׁי בְּעוֹפֵי דְשָׁמַיָא, וְהָרִי הוּא בְּכֻלָּל (ויקרא יט כו) לֹא תִנְחָשׁוּ וְלֹא תִעוֹנְנוּ, אֲפִילוּ כָּל נִיחֹשׁ בְּעֲלֵמָא.

אָלְיָא אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, לָמָּה שָׁלַח אֶת הָעוֹרֵב.

העולם. אמר: רבוננו של עולם, ידעתי פי אתה רחום, ואתה לא רחמתי על עולמך, ונהפך רחמנותך לאכזרות. אתה לא רחמתי על בניך, יצא זה שאינו מרחם על בניו, ונהפך להם לאכזרי. ולפיכך שלח את העורב, רמז הוא שרמז.

אמר רבי יוסי, וכי לא כתוב בו איש צדיק תמים היה, והאיך הטיח דברים כלפי מעלה? אמר רבי חייא, מרב צערו הוא שאמר, שהרי שנינו, מנין שאין דנין את האדם לפי צערו? שנאמר (איוב לד) איוב לא בדעת ידבר ודבריו לא בהשכל. אף על פי שהטיח דברים כלפי מעלה, אין דינו כמזיד, אלא כאדם בלא דעת, לפי צערו.

ורא רצה העורב להלך בשליחותו, מפני שמתקן הוא לשליחות אחרת - לפרנס אליהו, שנאמר (מלכים א יז) והעורבים מביאים לו לחם ובשר, ולא רצה לעשות שליחותו, (בראשית ח) עד יבשת המים מעל הארץ, שהיה על ידי שבועת אליהו. פיון שראה נח שלא עשה כהגן, שלח את היונה.

ואמר רבי בון, שני עניני רמז בה, אחד - שכתוב (הושע ז) פיונה פותה אין לב. פלומר, מרב צערי אין לבי עמי ונפתה. אחרת - אמר נח, אין בכל העופות דיסבול מיתתה בלא סרבנות פיונה, ולפיכך נמשלו ישראל פיונה. אמר נח, כך נאה לנו לסבל הכל בלי סרבנות, ולפיכך וישלח את היונה.

שני רבותינו, מה השיב הקדוש ברוך הוא לנח, פשיצא מן התבה וראה כל העולם חרב והתחיל לבכות עליו, ואמר: רבוננו של עולם, נקראת רחום,

דאמר רבי חייא, מצטער היה נח טפי על אוכדא דעלמא. אמר רבוננו של עולם, ידעתי פי אתה רחום, ואתה לא רחמתי על עולמך, ונהפך רחמנותך לאכזרות, אתה לא רחמתי על בניך, יצא זה שאינו מרחם על בניו, ונהפך להם לאכזרי, ולפיכך שלח את העורב, רמז הוא דקא רמז.

אמר רבי יוסי, וכי לא כתוב ביה איש צדיק תמים היה, והאיך הטיח דברים כלפי מעלה. אמר רבי חייא, מרוב צערו הוא דאמר, דהא תנן, מנין שאין דנין את האדם לפי צערו, שנאמר (איוב לד לה) איוב לא בדעת ידבר ודבריו לא בהשכל. אף על פי שהטיח דברים כלפי מעלה, אין דינו כמזיד, אלא כאדם בלא דעת, לפי צערו.

ורא רצה העורב להלוך בשליחותו, מפני שמתקן הוא לשליחות אחרת, לפרנס אליהו, שנאמר (מ"א יז ט) והעורבים מביאים לו לחם ובשר, ולא רצה לעשות שליחותו, עד יבשת המים מעל הארץ, שהיה על ידי שבועת אליהו. פיון שראה נח שלא עשה כהוגן, שלח את היונה.

ואמר רבי בון, תרי ענייני רמז בה, חדא, דכתיב (הושע ז יא) פיונה פותה אין לב, פלומר מרב צערי, אין לבי עמי ונפתה. אחרת, אמר נח, אין בכל העופות דיסבול מיתתה בלא סרבנות, פיונה. ולפיכך נמשלו ישראל פיונה. אמר נח, כך יאות לנא למסבל בלא, בלא סרבנותא, ולפיכך וישלח את היונה.

תנו רבנן, מה השיב הקדוש ברוך הוא לנח, פשיצא מן התבה וראה כל העולם חרב, והתחיל לבכות עליו, ואמר, רבוננו של עולם,

נִקְרָאתָ רְחוּם, הִזָּה לָךְ לְרַחֵם עַל בְּרִיּוֹתֶיךָ. הַשִּׁיבֵנו הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, רַעֲיָא שְׂטִיָא, כְּעֵן אֲמַרְתָּ דָא, וְלֹא בְזִמְנָא דְאֲמַרְיִת לָךְ בְּלִישְׁנָא רְכִיכָא, כִּי אַתָּךְ רְאִיתִי צְדִיק לְפָנַי בְּדוֹר הַזֶּה, וְאֲנִי הִנְנִי מְבִיא אֶת הַמַּבּוּל וְכוּ', לְשַׁחַת כָּל בְּשָׂר וְכוּ', עֲשֵׂה לָךְ תַּבַּת עֲצֵי גֹפֶר. כּוּלִי הָאִי אַתְּעַפְכִּית עִמָּךְ, וְאֲמַרְיִת לָךְ, בְּדִיל דְתַבְעֵי רַחֲמִין עַל עַלְמָא. וּמְפָרִין דְשִׁמְעַת דְתַשְׁתִּיזִיב אֶת בְּתִיבוּתָא, לֹא עָאֵל בְּלַבָּךְ בִּישׁוּתָא דְעַלְמָא, וְעַבְדַּת תִּיבוּתָא וְאַשְׁתַּזְבַּתָא. וְכַעַן דְאַתְאָבִיד עַלְמָא, פְּתַחֲתָ פּוּמָךְ לְמַלְלָא קַדְמֵי כְּעֵין וְתַחְנוּנִין.

בֵּינן דִּחְזָא נח כֶּף, הַקְרִיב עֲלוּן וְקַרְבָּנִין, דְכַתִּיב וַיִּקַּח מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִכָּל הָעוֹף הַטְּהוֹר וַיַּעַל עֹלֹת בַּמִּזְבֵּחַ.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, בֹּא וּרְאֵה מַה בֵּין הַצְּדִיקִים שֶׁהֵיוּ לְיִשְׂרָאֵל אַחַר כֶּף, וּבֵין נח. נח לֹא הִגִּין עַל דָּוָר, וְלֹא הִתְפַּלֵּל עֲלָיו כְּאַבְרָהָם. דְכִיּוֹן דְאָמַר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם, (בראשית י"ב) זַעֲקַת סְדוּם וְעַמּוּרָה כִּי רַבָּה, מִיָּד וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר. וְהִרְבָּה דְבָרִים כְּנֶגֶד הַקְדוֹשׁ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁשָּׂאֵל שָׂאֵם יִמְצָא שֵׁם עֲשֵׂרָה צְדִיקִים, שְׂיִכְפֹּר לְכָל הַדּוֹר בְּשִׁבְלֵם, וְחָשַׁב אַבְרָהָם שֶׁהֵיוּ עֲשֵׂרָה בְּעִיר, עִם לוֹט וְאַשְׁתּוֹ וּבָנָיו וּבְנוֹתָיו, וְחַתָּנָיו, וְלִכְּן לֹא הִתְפַּלֵּל יוֹתֵר. כֹּא מוֹשֶׁה וְהִגִּין עַל כָּל הַדּוֹר, כִּיּוֹן שֶׁאָמַר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמוֹשֶׁה, יִשְׂרָאֵל חָטְאוּ, (שמות לב ח) סְרוּ מֵהָר מִן הַדֶּרֶךְ. מַה כְּתִיב בֵּיהּ, (שם לב יא) וַיַּחַל מוֹשֶׁה. מַהוּ וַיַּחַל. מְלַמֵּד שֶׁהִתְפַּלֵּל עַד שֶׁאַחֲזַתּוּ חִלְחָלָה. רַבֵּנן אָמְרִי, לֹא הִנִּיחַ מוֹשֶׁה לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁנָּתַן נִפְשׁוֹ עֲלֵיהֶם מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, וּמִן הָעוֹלָם הַבָּא. דְכַתִּיב, (שם לב לב) וַעֲתָה אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם וְאִם

הִזָּה לָךְ לְרַחֵם עַל בְּרִיּוֹתֶיךָ? הַשִּׁיבֵנו הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: רוּעָה שׁוֹטָה, כְּעַת אֲמַרְתָּ אֶת זֶה, וְלֹא בְזִמְן שֶׁאֲמַרְתִּי לָךְ בְּלִישׁוֹן רַבָּה, כִּי אַתָּךְ רְאִיתִי צְדִיק לְפָנַי בְּדוֹר הַזֶּה, וְאֲנִי הִנְנִי מְבִיא אֶת הַמַּבּוּל וְכוּ', עֲשֵׂה לָךְ תַּבַּת עֲצֵי גֹפֶר. כָּל זֶה הִתְעַפְכִּיתִי עִמָּךְ, וְאֲמַרְתִּי לָךְ כְּדֵי שֶׁתַּבְקֵשׁ רַחֲמִים עַל הָעוֹלָם, וּמֵאֲזַ שֶׁשִּׁמְעַת שֶׁאַתָּה תִּנְצַל בְּתַבָּה, לֹא נִכְנַסָה בְּלַבָּךְ רַעַת הָעוֹלָם, וְעֲשִׂיתַ תַּבָּה וְנִצַּלְתָּ. וְכַעַת שֶׁנֶּאֱבָד הָעוֹלָם, פְּתַחֲתָ פִּיךָ לְדַבֵּר לְפָנַי בְּקִשּׁוֹת וְתַחְנוּנִים?!

בֵּינן שְׂרָאָה כֶּף נח, הַקְרִיב עֹלֹת וְקַרְבָּנוֹת, שִׁפְתוּב (שם) וַיִּקַּח מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִכָּל הָעוֹף הַטְּהוֹר וַיַּעַל עֹלֹת בַּמִּזְבֵּחַ.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, בֹּא וּרְאֵה מַה בֵּין הַצְּדִיקִים שֶׁהֵיוּ לְיִשְׂרָאֵל אַחַר כֶּף וּבֵין נח. נח לֹא הִגִּין עַל דָּוָר, וְלֹא הִתְפַּלֵּל עֲלָיו כְּאַבְרָהָם. שֶׁכִּיּוֹן שֶׁאָמַר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם (שם י"ב) זַעֲקַת סְדוּם וְעַמּוּרָה כִּי רַבָּה, מִיָּד - וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר, וְהִרְבָּה דְבָרִים כְּנֶגֶד הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁשָּׂאֵל שָׂאֵם יִמְצָא שֵׁם עֲשֵׂרָה צְדִיקִים שְׂיִכְפֹּר לְכָל הַדּוֹר בְּשִׁבְלֵם, וְחָשַׁב אַבְרָהָם שֶׁהֵיוּ עֲשֵׂרָה בְּעִיר, עִם לוֹט וְאַשְׁתּוֹ וּבָנָיו וּבְנוֹתָיו וְחַתָּנָיו, וְלִכְּן לֹא הִתְפַּלֵּל יוֹתֵר.

כֹּא מוֹשֶׁה וְהִגִּין עַל כָּל הַדּוֹר. כִּיּוֹן שֶׁאָמַר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמוֹשֶׁה, יִשְׂרָאֵל חָטְאוּ, סְרוּ מֵהָר מִן הַדֶּרֶךְ - מַה כְּתוּב בּוֹ? (שמות לב) וַיַּחַל מוֹשֶׁה. מַהוּ וַיַּחַל? מְלַמֵּד שֶׁהִתְפַּלֵּל עַד שֶׁאַחֲזַתּוּ חִלְחָלָה. חֲכָמִים אוֹמְרִים, לֹא הִנִּיחַ מוֹשֶׁה לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד שֶׁנָּתַן נִפְשׁוֹ עֲלֵיהֶם מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וּמִן הָעוֹלָם הַבָּא, שִׁפְתוּב (שם) וַעֲתָה

אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת.

אמר רבי יוסי מפאן, (תהלים קו) ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפניו. וכן כל הצדיקים הגנו על דורם, ולא הניחו מדת הדין לשלט בהם. ונח התעכב עמו הקדוש ברוך הוא, ואמר לו רבוי דברים שמא יבקש עליהם רחמים, ולא השגיח ולא בקש עליהם רחמים, ועשה התבה ונאבד כל העולם. רבי אליעזר ורבי יהושע היו יושבים בפלכי טבריה. אמר רבי יהושע, רבי, מה ראה נח שלא בקש רחמים על דורו? אמר לו, אפלו הוא לא חשב בלבו שימלט. משל למוצא אשכול ענבים שאינם מבשלים בין הבסרים, שאלו היה בין ענבים מבשלים, לא היו כלום.

משמע שכתוב (בראשית 1) כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה. שהיה לו לומר צדיק לפני, מהו בדור הזה? כלומר, לפי הדור. ולפיכך לא בקש רחמים. אמר בלבו: ולואי שאבקש רחמים עלי ואמלט, וכל שפן שאתפלל על אחרים.

אחר כך אמר רבי אליעזר, על כל זה היה לו לבקש רחמים על העולם מלפני הקדוש ברוך הוא, שנוח לו מי שאומר טוב על בניו. מנן לנו? מגדעון בן יואש, שלא היה צדיק ולא בן צדיק, ומשום שאמר טוב על ישראל, מה כתוב בו? (שופטים 1) ויאמר לו ה' לך בכחך זה והושעת את ישראל מיד מדין. מהו בכחך זה? הטובה היו שאמרת על בני, יהיה לך כח גדול להצילם מיד מדין.

לשיזבותהון מן ידא דמדין.

אין מחני נא מספרך אשר כתבת. אמר רבי יוסי מהכא, (תהלים קו כג) ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפניו. וכן כל הצדיקים הגינו על דורם, ולא הניחו מדת הדין לשלוט בהם.

ונח התעכב עמו הקדוש ברוך הוא, ואמר לו רבוי דברים, שמא יבקש עליהם רחמים, ולא השגיח, ולא ביקש עליהם רחמים, ועשה התיבה ונאבד כל העולם.

רבי אליעזר ורבי יהושע היו יתבי בפלכי טבריא, אמר רבי יהושע, רבי, מה ראה נח שלא בקש רחמים על דורו. אמר לו, אפילו הוא לא חשב בלבו שימלט. משל למוצא אשכול ענבים שאינם מבשלים, בין הבסרים, דאלו היה בין ענבים מבשלים, לא היו כלום.

משמע, דכתיב פי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה. דהוה ליה למימר צדיק לפני, מהו בדור הזה. כלומר, לפי הדור. ולפיכך לא בקש רחמים, אמר בלבו ולואי שאבקש רחמים עלי ואמלט, וכל שפן שאתפלל על אחרים.

כתר אמר רבי אליעזר, עם כל דא, הוה ליה למתבע רחמין על עלמא קמי קודשא בריה דניחא ליה, מאן דאמר טבא על בנוהי.

מנא לן, מגדעון בר יואש, דלא הוה זפאי, ולא בר זפאי, ומשום דאמר טיבותא על ישראל, מה פתיב ביה. (שופטים 1 יד) ויאמר לו ה' לך בכחך זה והושעת את ישראל מיד מדין. מהו בכחך זה. טיבותא דא דאמרת על בני, יהא לך חילא סגיא, לשיזבותהון מן ידא דמדין.

ועוד אמר רבי אליעזר, אף על פי שיהיו צדיק גדול מפל העולם, ויאמר רע לפני הקדוש ברוך הוא או מלשינות על ישראל - ענשו גדול מכלם, ולא מצאנו צדיק טוב פאליהו בכל דור, ומשום שאמר מלשינות על ישראל, שפתיב פי עזבו ברייתך בני ישראל את מזבחותרך הרסו ואת נביאתך הרגו בחרב, באותה שעה הרע הרבה לפניו.

בא וראה מה פתוב בו, ויבט והנה מראשתיו עגת רצפים. מהו רצפים? אמר הקדוש ברוך הוא, פעת ראוי לאכל מי שאמר מלשינות על בני.

אמר רבי אליעזר, מה שפתיב וילך בכח האכילה ההיא ארבעים יום וארבעים לילה עד הר האלהים חרבה, וכי בכח אכילת עוגת רצפים הלך את כל זה?

אמא, אמר רבי אליעזר, השליך הקדוש ברוך הוא פירדמה על אליהו, והראהו ענינו של משה שישב לפניו ארבעים ימים וארבעים לילות, ומאז שהיה שם, עשו ישראל את העגל. ומשום שהיה ארבעים ימים וארבעים לילות שלחם לא אכל ומים לא שתה, לא זו משם עד שמחל להם הקדוש ברוך הוא.

אמר לו לאליהו, כף הנה לך לעשות, ועוד הנה לך להראות שהם בני, בני אהובי, שקבלו את תורתך בהר חורב! וזהו שפתיב וילך בכח האכילה ההיא ארבעים יום וארבעים לילה, שראה את ענינו של משה שהשתהה לפניו ארבעים ימים וארבעים לילות. והענין של ישראל - שקבלו התורה בהר חורב, וזהו שפתיב עד הר האלהים חרב.

ועוד אמר רבי אליעזר, אף על פי דיהיו צדיקא רבה מפל עלמא, וימר בישא קמי קודשא בריך הוא, אי דלטורין על ישראל, עונשיה סגיא מן כלהון. ולא אשפחנא צדיקא טבא פאליהו בכל דרא, ומשום דאמר דלטורין על ישראל, דכתיב (מ"א יט יד) פי עזבו ברייתך בני ישראל את מזבחותרך הרסו ואת נביאתך הרגו בחרב, ביה שעתא אבאיש סגיא קמיה.

תא חזי מה פתיב ביה. (שם יט ו) ויבט והנה מראשתיו עגת רצפים. מהו רצפים. אמר קודשא בריך הוא, פדין יאות למיכל, מאן דאמר דלטורין על בני.

אמר רבי אליעזר, מאי דכתיב, (שם יט ח) וילך בכח האכילה ההיא ארבעים יום וארבעים לילה עד הר האלהים חרבה. וכי בכח אכילת עוגת רצפים אזל כולי האי.

אמא אמר רבי אליעזר, השליך הקדוש ברוך הוא דורמיטה על אליהו, והראהו ענינא דמשה, דיתבי קמיה ארבעין יממין וארבעין לילון, ומפדין דההו תמן, עבדו ישראל ית עגלא. ובגין דההו ארבעין יממין וארבעין לילון דלחם לא אכל, ומיא לא שתי, לא אעדי מתמן עד דמחל להון קודשא בריך הוא.

אמר ליה לאליהו, כף הנה לך למעבד, ועוד הנה לך למחזי, דאינון בני בני רחיקאי, דקבילו אורייתא בטורא דחורב, ודא הוא דכתיב, וילך בכח האכילה (דף כט ע"ב) ההיא ארבעים יום וארבעים לילה. דחזא ענינא דמשה, דאישתהי קמיה ארבעין יממין וארבעין לילון. וענינא דישראל, דקבילו אורייתא בטורא דחורב. ודא הוא דכתיב, עד הר האלהים חרב.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לֹא זָז אֵלָיְהוּ מִשָּׁם, עַד שֶׁנִּשְׁבַּע לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לְהוֹרוֹת זְכוּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל תָּמִיד. וְכָל מִי שֶׁעוֹשֶׂה זְכוּת, הוּא מְקַדֵּים וְאוֹמֵר לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כִּן וְכִן עֲשֵׂה עִכְשָׁיו פְּלוּנִי. וְאִינוּ זָז מִשָּׁם, עַד שֶׁיִּכְתְּבוּ זְכוּתוֹ דִּהְיָהוּ גִבְרָא. דְּכִתְיִב, (מלאכי ג טז) וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זִכְרוֹן לְפָנָיו.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בֶּן פִּזִּי, מָה הָיָה עוֹנְשׁוֹ שֶׁל נֹחַ, שֶׁיִּצְא חֲגַר בְּרַגְלָיו מִן הַתִּיבָה, וְשָׁכַב וּנְתַבְּנָה, וְהִתְלוּצֵץ עָלָיו בְּנוֹ, וְעֲשֵׂה לוֹ מַה שֶׁעֲשֵׂה.

אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזֵר, בֵּא וּרְאֵה כַּמָּה יֵשׁ לְאָדָם לְלַכֵּת בְּדַרְךְ יִשְׂרָאֵל. בֵּא וּרְאֵה מִפְּנֵי שֶׁנִּשְׁטַל יַעֲקֹב הַבְּרִכּוֹת מֵעֲשׂוֹ בְּרַמָּאוֹת. הֲרִי לָךְ, שֶׁלֹּא נִיתַן רְשׁוּת לְשׁוּם אוֹמֵה בְּעוֹלָם לְהִשְׁתַּעֲבֵד בְּיִשְׂרָאֵל, זוּלָתִי אוֹמֵה שֶׁל עֲשׂוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, נִטַּל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת שֵׁם בֶּן נֹחַ, וְהִפְרִישׁוֹ לְכַהֵן עֲלִיּוֹן, וּלְשֵׁרְתּוֹ. וְהִשְׁרָה שְׂכִינָתוֹ עִמּוֹ, וְקָרָא שְׁמוֹ מִלְּפִי צֶדֶק מְלֶךְ שָׁלֵם. וְהָיָה יַפֶּת אַחִיו לומֵד תּוֹרָה מִמֶּנּוּ בְּמִדְרָשׁוֹ, עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם, וְלָמַד תּוֹרָה בְּמִדְרָשׁוֹ שֶׁל שָׁם. וּנְתַעֲסַק הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאַבְרָהָם, וּנִשְׁתַּפְּחָחוּ כָּל הָאֲחֵרִים. בֵּא אַבְרָהָם וְהִתְפַּלֵּל לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁיִּשְׁרָה שְׂכִינָתוֹ תָּמִיד בְּבֵיתוֹ שֶׁל שָׁם, וְהוֹדָה לוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קי ד) אַתָּה כַהֵן לְעוֹלָם עַל דְּבַרְתִּי מִלְּפִי צֶדֶק.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, וְהִלֵּא יַפֶּת הוּא הַגְּדוֹל, לָמָּה שֵׁם נִטַּל הַכְּהוּנָה. בְּשִׁבִיל שֶׁהָיָה תָּמִיד עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, וּפִירֵשׁ מִדְרָכֵי הָעוֹלָם. וּמֵאַיִן הָיָה לוֹ תּוֹרָה. אֵלָּא אָדָם הָרֵאשׁוֹן יָדַע הַתּוֹרָה, וְהִנִּיחָהּ בְּקַבְּלָהּ לְשֵׁת בְּנוֹ, וְאַחַר כֵּן בָּאָה לְיַד

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לֹא זָז אֵלָיְהוּ מִשָּׁם, עַד שֶׁנִּשְׁבַּע לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהוֹרוֹת זְכוּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל תָּמִיד. וְכָל מִי שֶׁעוֹשֶׂה זְכוּת, הוּא מְקַדֵּים וְאוֹמֵר לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: כִּן וְכִן עֲשֵׂה עִכְשָׁיו פְּלוּנִי. וְאִינוּ זָז מִשָּׁם, עַד שֶׁיִּכְתְּבוּ זְכוּתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם, שֶׁכְּתוּב (מלאכי ג טז) וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זִכְרוֹן לְפָנָיו.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בֶּן פִּזִּי, מָה הָיָה עוֹנְשׁוֹ שֶׁל נֹחַ? שֶׁיִּצְא חֲגַר בְּרַגְלָיו מִן הַתִּיבָה, וְשָׁכַב וּנְתַבְּנָה, וְהִתְלוּצֵץ עָלָיו בְּנוֹ, וְעֲשֵׂה לוֹ מַה שֶׁעֲשֵׂה.

אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזֵר, בֵּא וּרְאֵה כַּמָּה יֵשׁ לְאָדָם לְלַכֵּת בְּדַרְךְ יִשְׂרָאֵל. בֵּא וּרְאֵה מִפְּנֵי שֶׁנִּשְׁטַל יַעֲקֹב הַבְּרִכּוֹת מֵעֲשׂוֹ בְּרַמָּאוֹת, הֲרִי לָךְ שֶׁלֹּא נִיתַן רְשׁוּת לְשׁוּם אוֹמֵה בְּעוֹלָם לְהִשְׁתַּעֲבֵד בְּיִשְׂרָאֵל זוּלָתִי אוֹמֵה שֶׁל עֲשׂוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, נִטַּל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת שֵׁם בֶּן נֹחַ, וְהִפְרִישׁוֹ לְכַהֵן עֲלִיּוֹן וּלְשֵׁרְתּוֹ, וְהִשְׁרָה שְׂכִינָתוֹ עִמּוֹ, וְקָרָא שְׁמוֹ מִלְּפִי צֶדֶק מְלֶךְ שָׁלֵם. וְהָיָה יַפֶּת אַחִיו לומֵד תּוֹרָה מִמֶּנּוּ בְּמִדְרָשׁוֹ, עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם וְלָמַד תּוֹרָה בְּמִדְרָשׁוֹ שֶׁל שָׁם, וּנְתַעֲסַק הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאַבְרָהָם, וּנִשְׁתַּפְּחָחוּ כָּל הָאֲחֵרִים. בֵּא אַבְרָהָם וְהִתְפַּלֵּל לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁיִּשְׁרָה שְׂכִינָתוֹ תָּמִיד בְּבֵיתוֹ שֶׁל שָׁם, וְהוֹדָה לוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קי) אַתָּה כַהֵן לְעוֹלָם עַל דְּבַרְתִּי מִלְּפִי צֶדֶק.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, וְהִלֵּא יַפֶּת הוּא הַגְּדוֹל, לָמָּה שֵׁם נִטַּל הַכְּהוּנָה? בְּשִׁבִיל שֶׁהָיָה תָּמִיד עוֹסֵק בַּתּוֹרָה וּפִירֵשׁ מִדְרָכֵי הָעוֹלָם. וּמֵאַיִן הָיָה לוֹ תּוֹרָה? אֵלָּא אָדָם הָרֵאשׁוֹן יָדַע הַתּוֹרָה, וְהִנִּיחָהּ בְּקַבְּלָהּ לְשֵׁת בְּנוֹ, וְאַחַר כֵּן בָּאָה לְשֵׁת

בְּנוֹ, וְאַחַר כֵּן בָּאָה לֵיד חֲנוּךְ. עַד שֶׁבָּא לְשֵׁם, וְהָיָה מִתְעַסֵּק תָּמִיד בָּהּ.

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, אִם הַתּוֹרָה הֵיטָה בְּמִדְרָשׁוֹ שֶׁל שָׁם, לָמָּה הֵצִירָךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְצִוּוֹת לְבָנֵי נַח אוֹתָן שְׁבַע מִצְוֹת שְׁנֵצְטוּוּ, שֶׁהָרִי בַתּוֹרָה נִכְתְּבוּ קֹדֶם לְכֵן? אֵלֵּא, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשִׁעָה שֶׁהַמְּבוּל בָּא לְעוֹלָם וּנְכַנְסוּ לַתִּיבָה, מְרֹב צַעֲרָם נִשְׁתַּפְּכָה מֵהֶם, עַד שֶׁבָּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְחִידֵשׁ לָהֶם אוֹתָם שְׁבַע מִצְוֹת.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, חֵס וְשְׁלוֹם, לֹא נִשְׁתַּפְּכָה הַתּוֹרָה מִמֶּנּוּ. אֵלֵּא אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אִם אָמַר לָהֶם שִׁישְׁמְרוּ כָּל תּוֹרָתִי, יִפְרְקוּ כָּל הָעַל מֵהֶם, כְּאַחֲרִים שֶׁאָמְרוּ (אִיּוֹב כ"א י"ד) וְדַעַת דְּרָכֶיךָ לֹא חִפְצָנוּ. אֵלֵּא אֶתָּן לָהֶם דְּבָרִים מוֹעֲטִים, וַיִּשְׁמְרוּ אוֹתָם.

עַד שֶׁיָּבֵא מִי שִׁישְׁמַר כְּלָהּ, וְהוּא אַבְרָהָם, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית כ"ו) עָקַב אֲשֶׁר שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקִלֵּי וַיִּשְׁמַר מִשְׁמַרְתִּי מִצְוֹתֵי חֻקֹּתַי וְתוֹרָתִי. שְׁפִינֵן שֶׁלָּמַד מִשֵּׁם הַתּוֹרָה, קָבַל עַל עֲצֻמוֹ עַל עֲצֻמוֹ שִׁישְׁמַר הַתּוֹרָה כְּלָהּ, וְלִפְיֶכָךְ בָּרַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁבַע מִצְוֹת מִן הַתּוֹרָה כְּדִי שִׁישְׁמְרוּ אוֹתָם.

רַבִּי פֶּתַח, בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וַיִּשְׁלַח אֶת הָעֶרֶב. שֶׁאָמַר רַבִּי פִּנְחָס, כְּתוּב וַיֹּאמֶר דָּוִד כ"ו, קוֹמּוּ וּנְבָרְחָהּ כִּי לֹא תִהְיֶה לָנוּ פְּלִיטָה מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם. וְאִף עַל פִּי שְׁבַרְחָה, מֵאִי פְּתִיב בֵּיהּ, (תְּהִלִּים ג' א') מִזְמוֹר לְדָוִד בְּבָרַחַו מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם בְּנוֹ. וְאִף עַל פִּי שְׁבַרְחָה, מִמְּלַכּוּתוֹ, לֹא מִנַּע עֲצֻמוֹ מִלּוֹמַר שִׁירָה לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלִשְׁבוּב וְלִהְתַּחַנֵּן לְפָנָיו. וַיִּשְׁלַח אֶת הָעֶרֶב, זֶהוּ דָּוִד, שֶׁהָיָה קוֹרָא עִמָּהֶן תָּמִיד כְּעוֹרֵב.

עַד שֶׁבָּא לְשֵׁם וְהָיָה מִתְעַסֵּק תָּמִיד בָּהּ. אָמַר לוֹ ר' יוֹסִי, אִם הַתּוֹרָה הֵיטָה בְּמִדְרָשׁוֹ שֶׁל שָׁם, לָמָּה הוֹצִירָךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְצִוּוֹת לְבָנֵי נַח אוֹתָן שְׁבַע מִצְוֹת שְׁנֵצְטוּוּ, שֶׁהָרִי בַתּוֹרָה נִכְתְּבוּ קֹדֶם לְכֵן, אֵלֵּא אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשִׁעָה שֶׁהַמְּבוּל בָּא לְעוֹלָם, וּנְכַנְסוּ לַתִּיבָה, מְרֹב צַעֲרָם נִשְׁתַּפְּכָה מֵהֶם, עַד שֶׁבָּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְחִידֵשׁ לָהֶם אוֹתָם שְׁבַע מִצְוֹת.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, חֵס וְשְׁלוֹם לֹא נִשְׁתַּפְּכָה הַתּוֹרָה מִמֶּנּוּ, אֵלֵּא אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אִם אָמַר לָהֶם שִׁישְׁמְרוּ כָּל תּוֹרָתִי, יִפְרְקוּ כָּל הָעוֹל מֵהֶם, כְּאַחֲרִים שֶׁאָמְרוּ (אִיּוֹב כ"א י"ד) וְדַעַת דְּרָכֶיךָ לֹא חִפְצָנוּ. אֵלֵּא אֶתָּן לָהֶם דְּבָרִים מוֹעֲטִים, וַיִּשְׁמְרוּ אוֹתָם.

עַד שֶׁיָּבֵא מִי שִׁישְׁמַר כְּלָהּ, וְהוּא אַבְרָהָם, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית כ"ו) עָקַב אֲשֶׁר שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקִלֵּי וַיִּשְׁמַר מִשְׁמַרְתִּי מִצְוֹתֵי חֻקֹּתַי וְתוֹרָתִי. דְּכִיּוֹן שֶׁלָּמַד מִשֵּׁם הַתּוֹרָה, קָבַל עַל עֲצֻמוֹ שִׁישְׁמַר הַתּוֹרָה כְּלָהּ, וְלִפְיֶכָךְ בִּירַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁבַע מִצְוֹת מִן הַתּוֹרָה כְּדִי שִׁישְׁמְרוּ אוֹתָם.

רַבִּי פֶּתַח בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וַיִּשְׁלַח אֶת הָעֶרֶב, דָּאֵמַר רַבִּי פִּנְחָס, פְּתִיב, (ש"ב טו י"ד) וַיֹּאמֶר דָּוִד וכו', קוֹמּוּ וּנְבָרְחָהּ כִּי לֹא תִהְיֶה לָנוּ פְּלִיטָה מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם. וְאִף עַל פִּי שְׁבַרְחָה, מֵאִי פְּתִיב בֵּיהּ, (תְּהִלִּים ג' א') מִזְמוֹר לְדָוִד בְּבָרַחַו מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם בְּנוֹ. וְאִף עַל פִּי שְׁהָיָה בּוֹרַח וְנִגְרַשׁ מִמְּלַכּוּתוֹ, לֹא מִנַּע עֲצֻמוֹ מִלּוֹמַר שִׁירָה לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלִשְׁבוּב וְלִהְתַּחַנֵּן לְפָנָיו. וַיִּשְׁלַח אֶת הָעוֹרֵב, זֶהוּ דָּוִד, שֶׁהָיָה קוֹרָא עִמָּהֶן תָּמִיד כְּעוֹרֵב.

אֶת הָעֶרֶב, זֶהוּ דָּוִד, שֶׁהָיָה קוֹרָא עִמָּהֶם תָּמִיד כְּעוֹרֵב.

דָּבָר אַחֵר, הָעוֹרֵב שֶׁבָּא מִיְהוּדָה, שֶׁנִּקְרָא עוֹרֵב, שֶׁנֶּאֱמַר, (בראשית מג ט) אֲנֹכִי אֶעֱרֹבֶנּוּ. הָעוֹרֵב כְּתִיב, בְּלֹא וָא"ו. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ עוֹרֵב, שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בְּהָרִים כְּעוֹרֵב. וְהֵינּוּ דֹאֲמַר לְשָׂאוֹל, (ש"א כו כ) כַּאֲשֶׁר יִרְדֶּף הַקָּרָא בְּהָרִים. אָמַר לוֹ, שֶׁמִּתְּנִי לְהֵיזוֹת כְּקוֹרְא בְּהָרִים, כְּתִיב הֲכֵא קוֹרְא, וְכְתִיב הַתָּם, (תהלים קמ"ז ט) לִבְנֵי עוֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרְאוּ.

וְאָמַר רַבִּי פִּנְחָס, בֵּא וִרְאֵה מָה בֵּין מַלְכֵי יְהוּדָה לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל. שֶׁלַּח הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְדוֹד, וְגִרְשָׁהּ מִמַּלְכוּתוֹ, וּמִיָּד שָׁב בְּתִשׁוּבָה לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאֵל תִּתְמָה עַל זֶה, וְאֶפִּילוֹ מְנַשֶּׁה מֶלֶךְ יְהוּדָה, שֶׁהָיָה רָשָׁע, מִיָּד שָׁב בְּתִשׁוּבָה לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלָקַח אוֹמְנוֹת אֲבוֹתָיו, וְשָׁב לְמַלְכוּתוֹ. וְזֶהוּ שֶׁבָּא הַכְּתוּב לְהוֹרוֹת, וַיִּשְׁלַח אֶת הָעוֹרֵב, זֶה דָּוִד, שֶׁהָיָה קוֹרְא תָמִיד כְּעוֹרֵב, וְשֶׁלַּחְהוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִמַּלְכוּתוֹ, וְהוֹצִיאוֹ מִבֵּיתוֹ, וּמָה כְּתִיב בֵּיהּ. וַיֵּצֵא יֵצוּא וְשׁוֹב. (ש"ב טו ל) וְדוֹד עָלָה בְּמַעְלָה הַזֵּיתִים עָלָה וּבּוֹכָה וְרָאשׁ לוֹ חֲפוּי. הָיָה יוֹצֵא וְשָׁב בְּתִשׁוּבָה, וּמִתּוֹדָה עַל חַטָּאתָיו, וּמִבְּקָשׁ רַחֲמִים עֲלֵיהֶם, וַיִּדַּע כִּי חַטָּאתָיו עָשׂוּ לוֹ שֶׁנִּשְׁלַח מִמַּלְכוּתוֹ וּנְגִרָשׁ.

וּבְבָרָה דְּבַר וְדָבָר דִּחְטָאָה גְרִים בְּמַלְכוּתוֹ, אוֹ בְּיִשְׂרָאֵל, הָיָה תּוֹלָה הַדְּבָר בּוֹ, וְהָיָה יוֹדֵעַ דִּהוּא הָיָה גְרִים. עַד יִבְשֶׁת הַמַּיִם, שֶׁהִשְׁיבוּהוּ לֹא עָלֶיךָ הַדְּבָר, אֶלָּא (שם כא א) אֶל שָׂאוֹל וְאֶל בֵּית הַדְּמִים.

תָּא חֲזִי, דְּכְתִיב (שם) וַיְהִי רָעַב בְּיַמֵּי דָּוִד שְׁלֹשׁ שָׁנִים שָׁנָה אַחֲרֵי שָׁנָה וַיִּבְקַשׁ דָּוִד אֶת פָּנָיו ה', דְּסָבַר דִּהוּא הָיָה גְרִים, אָמַר לִיָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא עָלֶיךָ זֶה אֶלָּא עַל שָׂאוֹל. עַד

דְּבַר אַחֵר, הָעוֹרֵב שֶׁבָּא מִיְהוּדָה שֶׁנִּקְרָא עוֹרֵב, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מג) אֲנֹכִי אֶעֱרֹבֶנּוּ. כְּתוּב הָעוֹרֵב, בְּלִי וָא"ו. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ עוֹרֵב? שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בְּהָרִים כְּעוֹרֵב. וְהֵינּוּ שֶׁאֲמַר לְשָׂאוֹל כַּאֲשֶׁר יִרְדֶּף הַקָּרָא בְּהָרִים. אָמַר לוֹ, שֶׁמִּתְּנִי לְהֵיזוֹת כְּקוֹרְא בְּהָרִים. כְּתוּב כַּאֲן קָרָא, וְכְתוּב שָׁם (תהלים קמז) לִבְנֵי עוֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרְאוּ.

וְאָמַר רַבִּי פִּנְחָס, בֵּא וִרְאֵה מָה בֵּין מַלְכֵי יְהוּדָה לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל. שֶׁלַּח הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְדוֹד, וְגִרְשָׁהּ מִמַּלְכוּתוֹ, וּמִיָּד שָׁב בְּתִשׁוּבָה לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאֵל תִּתְמָה עַל זֶה, וְאֶפִּילוֹ מְנַשֶּׁה מֶלֶךְ יְהוּדָה, שֶׁהָיָה רָשָׁע, מִיָּד שָׁב בְּתִשׁוּבָה לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלָקַח אֲמִנּוֹת אֲבוֹתָיו, וְשָׁב לְמַלְכוּתוֹ.

וְזֶהוּ שֶׁבָּא הַכְּתוּב לְהוֹרוֹת. וַיִּשְׁלַח אֶת הָעוֹרֵב - זֶה דָּוִד, שֶׁהָיָה קוֹרְא תָמִיד כְּעוֹרֵב, וְשֶׁלַּחְהוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִמַּלְכוּתוֹ, וְהוֹצִיאוֹ מִבֵּיתוֹ, וּמָה כְּתוּב בּוֹ? וַיֵּצֵא יֵצוּא וְשׁוֹב, שֶׁכְּתוּב (שמואל ב טו) וְדוֹד עָלָה בְּמַעְלָה הַזֵּיתִים עָלָה וּבּוֹכָה וְרָאשׁ לוֹ חֲפוּי. הָיָה יוֹצֵא וְשָׁב בְּתִשׁוּבָה, וּמִתּוֹדָה עַל חַטָּאתָיו, וּמִבְּקָשׁ רַחֲמִים עֲלֵיהֶם, וַיִּדַּע כִּי חַטָּאתָיו עָשׂוּ לוֹ שֶׁנִּשְׁלַח מִמַּלְכוּתוֹ וּנְגִרָשׁ.

וּבְבָרָה דְּבַר וְדָבָר שֶׁל חַטָּא גְרִים בְּמַלְכוּתוֹ אוֹ בְּיִשְׂרָאֵל, הָיָה תּוֹלָה הַדְּבָר בּוֹ, וְהָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהוּא הָיָה גוֹרֵם. עַד יִבְשֶׁת הַמַּיִם, שֶׁהִשְׁיבוּהוּ: לֹא עָלֶיךָ הַדְּבָר, אֶלָּא אֶל שָׂאוֹל וְאֶל בֵּית הַדְּמִים. בֵּא וִרְאֵה, שֶׁכְּתוּב (שם כא) וַיְהִי רָעַב בְּיַמֵּי דָּוִד שְׁלֹשׁ שָׁנִים שָׁנָה אַחֲרֵי שָׁנָה וַיִּבְקַשׁ דָּוִד אֶת פָּנָיו ה', שֶׁסָּבַר שֶׁהוּא הָיָה גוֹרֵם. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: לֹא עָלֶיךָ זֶה, אֶלָּא עַל שָׂאוֹל. עַד יִבְשֶׁת

המים, הנה תולה הכל בעצמו, ומיד היה שב בתשובה, ואז לא הצורך לחזור בתשובה, שהדבר לא בא בשבילו. זהו שכתוב (בראשית ח) ויצא ושוב עד יבשת המים. שאז לא היה הדבר תלוי בו.

אמר רבי פנחס, רצה הקדוש ברוך הוא לנסות את ישראל ושלחם לכבל, שנאמר (שם) וישלח את היונה מאתו, זו כנסת ישראל. ראה מה פתוב בו - ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה. שהכפיד עלה מלך בבל ברעב ובצמא ובהריגת צדיקים הרבה, ומשום כבוד עלה - ותשב אליו אל התבה, וחזרה בתשובה וקבלה.

הטאה כנסת ישראל כמתחלה, ויוסף להגלותם, שנאמר (שם) ויוסף שלח את היונה מאתו, בגלות אחרת של יון. שאמר רבי יהודה גלות יון החשיכה את פניהם של ישראל פשולי קדרה. ומרב צערם ודחקם מה פתוב בו? ותבא אליו היונה לעת ערב. מה זה לעת ערב? שלא היתה מאירה להם שעת הרוחה כמו שהיה המעשה בראשונה, ונהרגו צדיקים ונחשף היום, והעריב להם השמש ולא יכלו לקום מפני הדחק הרב שהיה עליהם, שנאמר (ירמיה ד) אוי לנו פי פנה היום פי ינטו צללי ערב. פי פנה היום - אלו הם הצדיקים המאירים בשמש. פי ינטו צללי ערב - שנשארו פעוללות בציר, וזהו לעת ערב, ולא בזמן שמאירים להם הצדיקים בשמש.

והנה עלה זית טרף בפיה (בראשית ח). לולי שהעיר הקדוש ברוך הוא רוח הפהגים שהיו מדליקין גרות בשמן זית, אזי אבדה פליטת בית יהודה מן העולם, ובכל פעם

יבשת המים, הנה תולה הכל בעצמו, ומיד היה שב בתשובה. ואז לא הוצרך לחזור בתשובה, שהדבר לא בא בשבילו. הדין הוא דכתיב, ויצא ושוב עד יבשת המים, דאזי לא היה הדבר תלוי בו.

אמר רבי פנחס, רצה הקדוש ברוך הוא לנסות את ישראל, ושלחם לכבל. שנאמר, וישלח את היונה מאתו, זו כנסת ישראל. ראה מה פתוב בה, ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה. שהכפיד עולה מלך בבל, ברעב ובצמא ובהריגת צדיקים הרבה. ומשום כבוד עולה, ותשב אליו אל התבה, וחזרה בתשובה וקבלה.

הטאה כנסת ישראל כמתחלה, ויוסף להגלותם, שנאמר ויוסף שלח את היונה מאתו, בגלות אחרת של יון. דאמר רבי יהודה, גלות יון אחשיף פניהון דישראל פשולי קדרה.

ומרוב צערם ודחקם מה פתוב ביה. ותבא אליו היונה לעת ערב. מה לעת ערב, דלא הוה נהירא להון שעתיא דרווחא, כמה דהות עבידא בקדמיתא, ואתקטלו צדיקיא, ואתחשף יממא, ואעריב להו שמשא ולא יכלין למיקם מן קדם דוחקא סגיא דהוי עליהון, שנאמר (ירמיה ד) אוי לנו פי פנה היום פי ינטו צללי ערב. פי פנה היום, אלו הן צדיקיא המאירים בשמש. פי ינטו צללי ערב, שנשארו פעוללות בציר וזהו לעת ערב ולא בזמן דנהירין להון צדיקיא בשמשא.

והנה עלה זית טרף בפיה. לולי שהעיר הקדוש ברוך הוא רוח הפהגים, שהיו מדליקין גרות בשמן זית, אזי אבדה (דף ל ע"א) פליטת יהודה מן העולם. ובכל פעם ופעם שבה

ופעם שבה בתשובה ונתקבלה. אמר רבי פנחס, חוץ מן הגלות הרביעית שעדיין לא שבה, והכל תלוי בתשובה.

ואמר רבי פנחס, אין לך בכל פעם ופעם שלא עכב הקדוש ברוך הוא את גזר דינה של כנסת ישראל, שבע שמשות, ושבעה יובלות, שמא תחזור בתשובה. זהו שכתוב (ש) ויחל עוד שבעת ימים אחרים, חוץ מהראשונים. וישלח את היונה - בגלות אדום.

ולא יספה שוב אליו עוד - שעד היום לא חזרה בתשובה ולא העירה רוחה. שאמר רבי פנחס, אלמלי חזרה בתשובה, לא נשארה בגלות יום אחד. רבי אליעזר אומר, כל הגליות שגלתה כנסת ישראל, נתן לה הקדוש ברוך הוא זמן וקץ ונתעוררה תמיד בתשובה, וגלות האחרון אין לו קץ וזמן, אלא הכל תלוי בתשובה, שנאמר (דברים ל) ושבת עד ה' אלהיך ושמעת בקלו. וכתוב (ש) אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה' אלהיך ומשם יקחך.

אמר לו רבי עקיבא, אם כן, איך יהיה זה לעורר את כלם כאחד בתשובה? מי שהוא בסופי השמים ומי שהוא בסופי הארץ, איך יתחברו כאחד לעשות תשובה?

אמר לו רבי אליעזר: חייך, שאם יחזרו בתשובה ראשי בית הכנסת, או בית כנסת אחד, בזכותם תתפנס כל הגלות, שהקדוש ברוך הוא מסתכל תמיד מתי יחזרו ויעשה להם טוב, שכתוב (ישעיה ל) ולכן יחפה ה' לחננכם, מחפה תמיד אימתי יחזרו בתשובה.

אמר רבי יוסי, יבא זה כזה שאמר רבי פנחס, שכתוב ולא יספה

בתשובה ונתקבלה. אמר רבי פנחס, חוץ מן גלותא רביעאה, דעדיין לא שבה, והכל תלוי בתשובה.

ואמר רבי פנחס, אין לך בכל פעם ופעם, שלא התעכב הקדוש ברוך הוא גזר דינא של כנסת ישראל, שבע שמיטין, ושבע יובלות, שמא תחזור בתשובה. הדא הוא דכתיב, ויחל עוד שבעת ימים אחרים, בר מן קדמאי.

וישלח את היונה, בגלות אדום. ולא יספה שוב אליו עוד, דעד היום לא חזרה בתשובה, ולא העירה רוחה. דאמר רבי פנחס, אלמלי חזרה בתשובה לא נשתיירה בגלות יומא חד. רבי אליעזר אומר, כל הגליות שגלתה כנסת ישראל, נתן לה הקדוש ברוך הוא זמן וקץ, ונתעוררה תמיד בתשובה, וגלות האחרון אין לו קץ וזמן, אלא הכל תלוי בתשובה. שנאמר, (דברים ל ב) ושבת עד ה' אלהיך ושמעת בקולו. וכתיב, (שם ל ד) אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה' אלהיך ומשם יקחך.

אמר ליה רבי עקיבא, אם כן, היאך יהא דא להתעוררא פולהון פחדא בתשובה, מאן דהוי בסייפי שמיא, ומאן דהוא בסייפי ארעא, היך יתחברון פחדא למעבד תשובה.

אמר לו רבי אליעזר, חייך, דאי יחזרון בתשובה רישי פנישתא, או חדא פנישתא, בזכותם יתכגש כל גלותא, דקודשא בריך הוא איסתכי תדירא, אימתי יחזרון, ויעבד להון טבא, דכתיב (ישעיה ל כח) ולכן יחפה ה' לחננכם. מחפה תמיד אימתי יעשו תשובה. אמר רבי יוסי, אתיא הא, פהא דאמר רבי פנחס, דכתיב ולא יספה שוב אליו עוד.

שוב אליו עוד. לא נאמר ולא יסף שוב אליה, אלא היא לא יספה שוב אליה. מפלל שהוא מזמן ומחכה אימתי תשוב.

רבי יהודה אמר, בא וראה, זה שפיתוב ביעקב (בראשית לב, כה) ויתר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר. באותו זמן נתנה רשות לכל צבאות השמים לאותם השרים שהתמנו על המלכות, ונפרדו לשלט אלה על אלה, ונתנה רשות ושלטון לשר הגדול של אדם לשלט על האמות.

באותה שעה מה פתוב? ויתר יעקב לבדו, שעד כעת לא היו לו בגימין ולא אפטרופוס בשמים. ויאבק איש עמו, זהו הוא סמאל, האדון של אדם, ורצה שינתן יעקב תחת שעבודו של אדם, ומשום הזכות הגדולה שהיתה ליעקב לא נתן בידו.

אמר רבי יהודה, באותה שעה התפנסו כל צבאות השמים, ורצו לטען עם סמאל בשביל יעקב. אמר הקדוש ברוך הוא: יעקב אינו צריך לשום אחד מכם, הרי זכותו שישטען עמו. מיד ויאבק איש עמו, טען עמו.

אמר רבי יודא, בא וראה מה פתוב בו, (בראשית כו) וירא פי לא יכול לו, שהיתה זכותו רבה, ולא יכל בטענתו לשעבד את יעקב תחת יד אדם. מיד ויגע בכף ירכו. אלו הם בני יוצאי ירכו.

באותה שעה נחלש יעקב ולא יכל לטען עמו, שפתוב ותקע כף ירף יעקב בהאבקו עמו, בטענתו עמו. ונתנה רשות לסמאל, בני יעקב תחת יד אדם, כל זמן שיעברו על התורה.

באותה שעה לא יסף שוב אליה, אלא היא לא יספה שוב אליה, מפלל שהוא מזמן ומחכה אימתי תשוב.

רבי יהודה אמר, תא חזי, האי דכתיב ביעקב (בראשית לב כה) ויתר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר. ביה זימנא אתיהבת רשותא לכל חילי דשמיא, לאינון רברבין דאתמנון על מלכותא, ואתפרשו אלין לשלטאה על אלין, ואתיהבת רשותא ושולטנא לרברבא דאדום, לשלטאה על אומיא.

ביה שעתא מה פתיב. ויתר יעקב לבדו, דעד כען לא הוו ליה בגימין ולא אפטרופוסא בשמיא.

וואבק איש עמו, דין הוא סמאל, רבא דאדום. ובעא דיתיהב יעקב תחות שעבודא דאדום, ומשום זכותא רברבא דהוה ביעקב, לא אתיהיב בידיה.

אמר רבי יהודה, ביה שעתא אתפנשו כל חילא דשמיא, ובעו למיטען עם סמאל, בגיניה דיעקב. אמר קודשא בריך הוא, לא איצטרין יעקב לשום חד מנכון, הא זכותיה דיטעון עמיה. מיד ויאבק איש עמו, טעין עמיה.

אמר רבי יודא, תא חזי, מה פתיב ביה. וירא פי לא יכול לו, דהוה סגיא זכותיה, ולא יכיל בטענתיה לאשתעבדא יעקב תחות ידא דאדום. מיד ויגע בכף ירכו. אלין אינון בנוהי נפקי ירכיה.

ביה שעתא אתחלש יעקב, ולא יכיל למטען עמיה, דכתיב ותקע כף ירף יעקב בהאבקו עמו, באטענותיה עמיה. ואתיהבת רשותא לסמאל, בנוהי דיעקב תחות ידא דאדום, כל זימנא דיעברון על אורייתא.

רבי היה יושב יום אָחד, וְהִיא מִסְתַּכֵּל בְּדִבְרֵי הַזֶּה, שְׁפָתוֹב (דברים ל.ד) בְּצַר לָךְ וּמִצְאוּךְ כֹּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים וְשִׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹלוֹ. אָמַר, מִה שְׁאָמַר מִשֶּׁה שִׁיחֶיהָ בְּסוּף הַיָּמִים, כֹּל אוֹתָם הַצָּרוֹת הָרַי בָּאוּ, וְתִשׁוּבָה עַד עֵתָה טָרַם נִעֲשֶׂתָה.

בְּעוֹד שֶׁהִיא יוֹשֵׁב, בָּא אֱלֹהֵהּ, זְכוּר לְטוֹב. אָמַר לוֹ: רַבִּי, בְּמֵה הִתְעַסַּקְתָּ? אָמַר לוֹ: בְּזֵה שְׁאָמַרְתָּ הַתּוֹרָה, שְׁכַשְׁכְּבוּ אוֹ צָרוֹת לְיִשְׂרָאֵל בְּסוּף הַיָּמִים, שִׁיעֲשׂוּ תִשׁוּבָה לְאַלְתֵּר, שְׁפָתוֹב בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים וְשִׁבְתָּ, וְעַד עֵתָה לֹא שָׁבוּ בְּתִיבְתָא.

אָמַר לוֹ: חֲיִיךָ רַבִּי, בְּדִבְרֵי הַזֶּה מִתְעַסֵּק הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּיוֹם הַזֶּה, וּבָא מִיכָאֵל, הָאִפּוֹטְרוֹפּוֹס הַגְּדוֹל שְׁלֵהֶם, וּמִבְקֵשׁ מִתִּי יֵצְאוּ בְּנֵי אֱהוּבָיו מִתַּחַת לְגִלּוֹת אָדוּם. וְאָמַר: אַתָּה פְּתַבְתָּ בְּתוֹרַתְךָ, שְׁכַשְׁכְּבוּ אוֹתָם הַעֲנֻשִׁים עַל מִה שִׁעֲשׂוּ, מִה כְּתוּב? (שם) כִּי אֵל רַחוּם ה' אֱלֹהֶיךָ.

אָמַר לוֹ: יְבוֹא סַמְאֵל, הָאִפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁל אָדוּם, וְיִטְעֵן עִמּוֹ לְפָנָי. בָּא סַמְאֵל, וְטָעַן מִיכָאֵל דְּבַר זֶה כְּבָרָא שׁוֹנָה. אָמַר סַמְאֵל: רַבּוֹן הָעוֹלָם, אַתָּה הוּא שְׁאָמַרְתָּ שֶׁתְּהִיָּה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל תַּחַת שְׁלֹטוֹן אָדוּם, עַד שִׁיחֶיהּ צְדִיקִים לְפָנֶיךָ, וְהָרַי כֹּלָם רְשָׁעִים עַד הַיּוֹם הַזֶּה.

בְּאוֹתָהּ שֶׁעָה נִנְף בּוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל שְׁאָמַר הַלְשֵׁנָה עַל בְּנָיו, וּבְרַח שְׁלֹשֶׁת אֲלָפֵי מִלִּין, וְאָמַר לְמִיכָאֵל: מִיכָאֵל, הִנֵּה לָךְ לְהִיּוֹת יוֹרֵד לְרֹאשׁ הַכְּתוּב, שְׁפָתוֹב וְשִׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹלוֹ, וְאַחַר כֵּן כְּתוּב כִּי אֵל רַחוּם ה' אֱלֹהֶיךָ.

אָמַר מִיכָאֵל: רַבּוֹן הָעוֹלָם, הִנֵּה

רַבִּי הוּהָ יְתִיב יוֹמָא חַד, וְהוּהָ מִסְתַּכֵּל בְּהָא מִיְלְתָא, דְּכְתִיב (דברים ה.ל) בְּצַר לָךְ וּמִצְאוּךְ כֹּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים וְשִׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹלוֹ. אָמַר, מִה דְאָמַר מִשֶּׁה דִּיהוּי בְּסוּף יוֹמָא, כֹּל אִינוּן עֲקַתִּין הָא אָתוּ, וְתִשׁוּבָה עַד כְּעַן לָא אִתְעִבִידָא.

עַד דְּהוּהָ יְתִיב, אָתָא אֱלֹהֵהּ זְכוּר לְטוֹב, אָמַר לִיה, רַבִּי בְּמָאי אִתְעַסַּקְתָּ. אָמַר לִיה בְּהָאי דְאָמַרְתָּ תּוֹרָה, דְּכַד יִיתוּן עֲקַתִּין לְיִשְׂרָאֵל בְּסוּף יוֹמָא, דִּיעֲבִדוּן תִּשׁוּבָה לְאַלְתֵּר, דְּכְתִיב בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים וְשִׁבְתָּ, וְעַד כְּעַן לָא תְבוּ בְּתִיבְתָא.

אָמַר לִיה חֲיִיךָ רַבִּי, בְּהָאי מִיְלְתָא אִתְעַסַּק קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא יוֹמָא דִּין, וְאַתָּא מִיכָאֵל אִפּוֹטְרוֹפּוֹסָא רַבָּה דִּילְהוֹן, וּבְעֵי דְאִימְתִי יִפְקוּן בְּנוֹהֵי רַחֲמֻהֵי מִתַּחַת גְּלוּתָא דְאָדוּם. וְאָמַר, אַתָּה פְּתַבְתָּ בְּאוֹרֵייתְךָ, דְּכַד יִסְבְּלוּן אִינוּן עוֹנְשֵׁיָא עַל מִה דִּיעֲבִדוּ, מָאי כְּתִיב. (שם ה.לא) כִּי אֵל רַחוּם ה' אֱלֹהֶיךָ.

אָמַר לִיה, יִיתִי סַמְאֵל אִפּוֹטְרוֹפּוֹסָא דְאָדוּם וְיִטְעִין עִמִּיהָ קַמָּאי. אָתָא סַמְאֵל. וְטָעִין מִיכָאֵל מִלְתָּא דָא, כְּדְבַקְדִּמִּיתָא. אָמַר סַמְאֵל, מָאֲרִי דְעֲלָמָא, אַתָּה הוּא דְאָמַרְתָּ דְתַהוּי כְּנִישְׁתָּא דִּישְׂרָאֵל תַּחַת שׁוֹלְטָנָא דְאָדוּם, עַד דִּיהוּן זְפִאִין קַמָּךְ, וְהָא כְּלַהוּן חֲיִיבִין עַד יוֹמָא דִּין.

בֵּיה שְׁעָתָא אֲנִיזִפִּיהָ קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַל דְאָמַר דִּלְטוֹרָא עַל בְּנוֹהֵי, וְעַרְק תְּלַת אֲלָפֵי מִלִּין. וְאָמַר לְמִיכָאֵל, מִיכָאֵל הוּהָ לָךְ לְמַהוּי שְׁפִיל לְרִישִׁיהָ דְקָרָא, דְּכְתִיב (שם) וְשִׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹלוֹ, וְאַחַר כֵּן כְּתִיב (שם) כִּי אֵל רַחוּם ה' אֱלֹהֶיךָ.

אָמַר מִיכָאֵל, מָאֲרִי דְעֲלָמָא, הוּהָ לָךְ לְרַחֲמָא

לך לרחם עליהם, אתה רחום, וכך נקראת. אמר לו: שבועה נשבעתי ביום שנגזר הדין לפני עד שישוכו, ואם פנסת ישראל פותחת בתשובה כמו עין של מחט, אני אפתח לה שערים גדולים.

פְּרַשְׁת לָךְ לָךְ

בא וראה, הקדוש ברוך הוא מגן לצדיקים שלא ישלטו בהם בני אדם, והקדוש ברוך הוא הגן על אברהם שלא ישלטו בו ובאשתו. בא וראה, השכינה לא יזה מעם שרה. באותו הלילה בא פרעה לקרב אליה. בא המלאך והלקה אותו. וכל פעם שהיתה שרה אומרת הלקה - היתה מלקה. ואברהם הוא התחזק ברבונו, שהרי שרה לא יכלו לשלט עליה. זהו שכתוב (משלי כח) וצדיקים ככפיר יבטח. וכאן הוא נסיון, שלא הרהר אברהם אחרי הקדוש ברוך הוא.

אמר רבי, בא וראה שמשום כך לא צנה אותו הקדוש ברוך הוא לרדת למצרים, אלא הוא מעצמו ירד, כדי שלא יהיה פתחון פה לבני העולם, שאמר לו כך, ואחר כך הצטער על אשתו. עד כאן.

מְדַרְשׁ הַנְּעֻלָּם

לך לך. רבי יהודה פתח, (שיר ו) הנצנים נראו בארץ עת הזמר הגיע וקול התור נשמע בארצנו. אמר רבי יהודה, בא וראה כמה יש לו לאדם להכשיר מעשיו לפני בוראו ולהתעסק בתורתו יומם ולילה, שמעלת התורה למעלה מן כל המעלות.

שאמר רבי יהודה, שתי טובות גדולות יש בתורה - חיים ועשר,

עלייהו, את רחום, וכך אתקריאת. אמר ליה אומא אומיתי ביומא דאתגזרא דינא קדמאי, עד די יתובון. ואי פנישתא דישראל, אפתחת תשובה פעינא דמחטא, אנא אפתח לה תרעין רברבין.

פְּרַשְׁת לָךְ לָךְ

תא חזי, קודשא בריך הוא מגן לצדיקא, דלא ישלטון בהון בני אנשא, וקודשא בריך הוא אגין על אברהם, דלא ישלטון ביה ובאנתתיה.

תא חזי, שכינתא לא אתעדי מעם שרה. בההוא ליליא, אתא פרעה למיקרב בהדה. אתא מלאכא, ואלקי ליה. כל אימת דהוה שרה אמרה אלקי, הוה מלקי.

ואברהם הוא אתקיף במאריה, דהא שרה לא יהון יכלי לשלטאה עליה. הדא הוא דכתיב, (משלי כח) וצדיקים ככפיר יבטח. והכא נסיונא הוא, דלא הרהר אברהם אבתריה דקודשא בריך הוא.

אמר רבי, תא חזי דבגין כך, לא פקיד ליה קודשא בריך הוא לנחתא למצרים, אלא הוא מגרמיה נחת, בגין דלא יהא פתחון פה לבני עלמא, דאמר ליה כך, ולבתר אצטער על אנתתיה. עד כאן.

מְדַרְשׁ הַנְּעֻלָּם

לך לך. רבי יהודה פתח, (שה"ש ב"ב) הנצנים נראו בארץ עת הזמר הגיע וקול התור נשמע בארצנו. אמר רבי יהודה, בא וראה, כמה יש לו לאדם להכשיר מעשיו לפני בוראו, ולהתעסק בתורתו יומם ולילה. שמעלת התורה למעלה מן כל המעלות.

דאמר רבי יהודה, תרין טבין רברבין אית באורייתא, חיים, ועותרא.

שְׁכֵתוֹב (משלי ג טז) אַרְךָ יָמִים
בַּיְמִינָה בְּשִׂמְלֵה עֶשֶׂר וְכָבוֹד.
אָמַר רַב פֶּפֶא, אֵלּוּ שְׁלֹשָׁה הֵם.
אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, הַכָּבוֹד הוּא
בְּכֹלל הָעֶשֶׂר, שְׁמִי שָׁיֵשׁ לוֹ עֶשֶׂר,
יֵשׁ לוֹ כָּבוֹד, וּבִמְהָ יִזְכֶּה הָאָדָם
לְכָל? בְּשִׁבִיל הַתּוֹרָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֵּא וּרְאֵה, אֵינְךָ
בְּכָל לִילָה וְלִילָה שְׂאִינוֹ אוֹחִז
מִטְטְרוֹ"ן שֶׁר הַפְּנִים כֹּל נִשְׁמָתָם
שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הָעוֹסְקִים
בַּתּוֹרָה לְשִׁמְהָ, וּמְרַאֶה אוֹתָן לְפָנֵי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמִמְתִּינִים
מִלְּאֲכֵי הַשֶּׁרֶת וְדוֹמְמִים מִלּוֹמֵר
שִׁירָה, עַד שֶׁיִּתְכַּנְּסוּ נַפְשוֹת
הַצְּדִיקִים עִמָּהֶם, וַיִּזְמְרוּ בִּיחַד
לְאֵל עֲלִיוֹן.

שְׁנַאֲמַר הַנְּצַנִּים נִרְאוּ בְּאַרְצָן -
אֵלּוּ הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה לְשִׁמְהָ. עַתָּה
הַזְּמִיר הַגִּיעַ - אִזּוֹ הוּא עַת לְזַמֵּר
לְבוֹרְאֵם בִּיחַד. וְקוֹל הַתּוֹרָה נִשְׁמַע
בְּאַרְצָנוּ - זֶה מִטְטְרוֹ"ן, הַבָּא
לְאַסֵּף נִשְׁמָתָם שֶׁל צְדִיקִים לְזַמֵּר
לְיִצְרָם בְּכָל לִילָה וְלִילָה, שְׁנַאֲמַר
(תהלים קמט) יַעֲלֶזּוּ חֲסִידֵיךָ בְּכָבוֹד
יִרְנְנוּ עַל מִשְׁכַּבּוֹתָם. מֵהוּ
בְּכָבוֹד? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זֶה
מִטְטְרוֹ"ן.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֵיִדִי, כָּל
נִשְׁמוֹתָם שֶׁל צְדִיקִים נִגְזְרוּ מִתַּחַת
כֶּסֶף הַכָּבוֹד, לְנַהֵג אֶת הַגּוֹף כְּאֵב
הַמְּנַהֵיג אֶת הַבֶּן, כִּי בִלְתִי
הַנְּשִׂמָה לֹא יוֹכֵל הַגּוֹף לְהִתְנַהֵג
וְלֹא לְדַעַת וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאוֹ.
שְׁהָרִי אָמַר רַבִּי אֶבְהוּ, הַנְּשִׂמָה
הִיא מוֹרָה וּמְלֻמְדָה לְאָדָם,
וּמִחֲנֻכְתּוֹ בְּכָל דְּרָךְ יֵשֶׁר.

וּבִשְׁעָה שֶׁשׁוֹלַח הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא אוֹתָהּ לַגּוֹף מִמְקוֹם הַקְּדוֹשׁ,
מְבַרְךָ אוֹתָהּ בְּשִׁבְעַת בְּרָכוֹת. זֶהוּ
שְׁכֵתוֹב (בראשית יב) וַיֹּאמֶר ה' אֶל
אַבְרָם, זֹאת הִיא הַנְּשִׂמָה, שֶׁהִיא
א"ב, לְלַמֵּד אֶת הַגּוֹף, וְר"ם עֲלָיו,
שֶׁמִּמְקוֹם רָם וְנִשְׂאָ בָּאָה. וְמֵה

דְּכֵתִיב, (משלי ג טז) אַרְךָ יָמִים בַּיְמִינָה בְּשִׂמְלֵה
עֶשֶׂר וְכָבוֹד. אָמַר רַב פֶּפֶא, אֵלּוּן תִּלְתָּא הוּוּ.
אָמַר לִיה רַבִּי יְהוּדָה, כָּבוֹד בְּכֹלל הָעוֹשֶׂר הוּא.
דְּמֵאן דְּאִית לִיה עוֹתָרָא, אִית לִיה יְקָרָא, וּבִמְהָ
יִזְכֶּה הָאָדָם לְכָל, בְּשִׁבִיל הַתּוֹרָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, תָּא חֲזִי, אֵינְךָ בְּכָל לִילָה
וְלִילָה, שְׂאִינוֹ אוֹחִז מִטְטְרוֹ"ן שֶׁר
הַפְּנִים, כֹּל נִשְׁמָתָן שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים,
הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה לְשִׁמְהָ, וּמְרַאֶה אוֹתָן לְפָנֵי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמִמְתִּינִים מִלְּאֲכֵי הַשֶּׁרֶת
וְדוֹמְמִים מִלּוֹמֵר שִׁירָה, עַד שֶׁיִּתְכַּנְּסוּ נַפְשוֹת
הַצְּדִיקִים עִמָּהֶם, וַיִּזְמְרוּ בִּיחַד לְאֵל עֲלִיוֹן.

שְׁנַאֲמַר הַנְּצַנִּים נִרְאוּ בְּאַרְצָן, אֵלּוּ הָעוֹסְקִים
בַּתּוֹרָה לְשִׁמְהָ. עַתָּה הַזְּמִיר הַגִּיעַ, אִזּוֹ
הוּא עַת לְזַמֵּר לְבוֹרְאֵם בִּיחַד. וְקוֹל הַתּוֹרָה
נִשְׁמַע בְּאַרְצָנוּ, זֶה מִטְטְרוֹ"ן, הַבָּא לְאַסֵּף
נִשְׁמָתָן שֶׁל צְדִיקִים, לְזַמֵּר לְיִצְרָם בְּכָל לִילָה
וְלִילָה, שְׁנַאֲמַר (תהלים קמט) יַעֲלֶזּוּ חֲסִידֵיךָ בְּכָבוֹד
יִרְנְנוּ עַל מִשְׁכַּבּוֹתָם. מֵהוּ בְּכָבוֹד. אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה זֶה מִטְטְרוֹ"ן.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֵיִדִי, כָּל נִשְׁמוֹתָן שֶׁל
צְדִיקִים, נִגְזְרוּ מִתַּחַת כֶּסֶף הַכָּבוֹד, לְנַהֵג
אֶת הַגּוֹף, כְּאֵב הַמְּנַהֵיג אֶת הַבֶּן. כִּי בִלְתִי
הַנְּשִׂמָה, לֹא יוֹכֵל הַגּוֹף לְהִתְנַהֵג, וְלֹא לְדַעַת
וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאוֹ. דְּהָא אָמַר רַבִּי אֶבְהוּ,
הַנְּשִׂמָה הִיא מוֹרָה וּמְלֻמְדָה לְאָדָם, וּמִחֲנֻכְתּוֹ
בְּכָל דְּרָךְ יֵשֶׁר.

וּבִשְׁעָה שֶׁשׁוֹלַח הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹתָהּ לַגּוֹף
מִמְקוֹם הַקְּדוֹשׁ, מְבַרְךָ אוֹתָהּ בְּשִׁבְעַת
בְּרָכוֹת, הֵדָא הוּא דְכֵתִיב, וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם,
זֹאת הִיא הַנְּשִׂמָה, שֶׁהִיא א"ב, לְלַמֵּד אֶת הַגּוֹף,
וְר"ם עֲלָיו, שֶׁמִּמְקוֹם רָם וְנִשְׂאָ בָּאָה. וְמֵה
אָמַר לִיה, לָךְ לָךְ מֵאַרְצָךְ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ, מִדִּירְתְּךָ,

אומר לה? לך לך מארץ וממולדתך - מדידתך, וממקומך, ומנהגתך. ומבית אביך - אמר רבי יעקב, זו היא אספקלריה המאירה. אל הארץ אשר ארצך - כלומר לגוף פלוני, לגוף קדוש, לגוף ישר.

ועם כל זה - ואברכה מברכך, אותם הנוהגים עמך מדות טובות, מדות ישרות. אותם המברכים אותי בשבילך, ואומרים כל זמן שהנשמה בקרבי מודה אני לפניך ה' אלהי. ומקללך אאר - אותם המקללים אותך ומקללים מעשיהם ודרכיהם.

וייך אברם כאשר דבר אליו ה' (שם). פיון שנתברכה בשבע ברכות הללו, מה פתוב? וילך אברם. זו היא הנשמה, שהיא אב לגוף ורם ממקום הרמים. כאשר דבר אליו ה' - להפנס באותו הגוף שנצטוו להנהיגו וילמדו. אמר רבי יעקב, ראה מה פתוב בו פיון שבאה לפנס בגוף - וילך אתו לוט. זהו יצר הרע המזמן לפנס עם הנשמה ביחד, פיון שנוולד אדם. ומנין שנקרא יצר הרע כך? שנקרא (בראשית ח) כי יצר לב האדם רע מנעריו, וזהו לוט שנתארר בעולם.

והוויך זה כמו שאמר רבי יצחק, הנחש שהשיא לחנה הוא יצר הרע. וראינו שנתקלל, שנקרא (שם א) ארור אתה מפל הבהמה, ולפיכך נקרא לוט. שבשעה שהנשמה בא לפנס בגוף, מיד וילך אתו לוט, שהוא מזמן לפנס עמו ולהשטין לאדם ולהיות מקטרג להנשמה.

אמר רבי יעקב בר רבי אידי, מנין מה שאמרנו שהיא ממש דכתיב אחר כך, ויקח אברם את שרי אשתו (שם יב) ויקח אברם את שרי אשתו

וממקומך, ומנהגתך. ומבית אביך, אמר רבי יעקב זו היא אספקלריה המאירה. אל הארץ אשר ארצך, כלומר לגוף פלוני, לגוף קדוש. לגוף ישר.

ועם כל דא, ואברכה מברכך, אותם הנוהגים עמך מדות טובות, מדות ישרות. אותם המברכים אותי בשבילך, ואומרים כל זמן שהנשמה בקרבי מודה אני לפניך ה' אלהי. ומקללך אאר, אותם המקללים אותך, ומקללים מעשיהם ודרכיהם.

וייך אברם כאשר דבר אליו ה'. פיון שנתברכה בשבע ברכות הללו, מה פתיב, וילך אברם, זו היא הנשמה, שהיא אב לגוף. ורם ממקום הרמים. כאשר דבר אליו ה', להפנס באותו הגוף שנצטוו להנהיגו וילמדו.

אמר רבי יעקב, ראה מה פתיב ביה, פיון שבאה ליפנס בגוף, וילך אתו לוט, זהו יצר הרע, המזומן ליפנס עם הנשמה ביחד פיון שנוולד אדם, ומנין שנקרא יצר הרע כך, שנקרא (בראשית ח כא) כי יצר לב האדם רע מנעריו, וזהו לוט שנתארר בעולם.

ואזלא הא פי הא דאמר רבי יצחק, הנחש שהשיא לחנה, הוא יצר הרע. וראינו שנתקלל, שנקרא (שם ג יד) ארור אתה מפל הבהמה, ולפיכך נקרא לוט. שבשעה שהנשמה בא ליפנס בגוף, מיד וילך אתו לוט, שהוא מזומן ליפנס עמו, ולהשטין לאדם, ולהיות מקטרג להנשמה.

אמר רבי יעקב בר רב אידי, מנין מה שאמרנו שהיא ממש על הנשמה. ממה דכתיב אחר כך, ויקח אברם את שרי אשתו, זהו הגוף. ואת לוט בן אחיו, זהו יצר הרע, שהוא

- זהו הגוף. ואת לוט בן אחיו - זהו יצר הרע, שהוא בן אחיו, משתף ונדבק עם הגוף. ואת כל רכושם אשר רכשו - אלו מעשיהם. ויצאו ללכת ארצה כנען - כלם מדבקים ללכת בהבלי העולם, הולכים אחרי בצעם והרהורם.

ויעבר אברם בארץ עד מקום שכם עד אלון מורה, בכל מקום שזה מתאנה, הנשמה עמו. והפנעני אז בארץ, זו התאנה, שהיא דבקה בגוף.

בין שפוקד הקדוש ברוך הוא מעשיהם ומוציא הנשמה מהגוף, הנשמה רוצה לעלות למעלה. ראה מה כתוב בה, (שם א) וילך למסעיו מנגב ועד בית אל, וירצונה לחזור אל המקום אשר היה שם אהלה בתחלה. אמר רבי יעקב, אהלה כתוב, בה"א, ואזי היא עומדת בין בית אל ובין העי, בין לעלות למעלה ובין לירד למטה.

זכתה - עולה אל מקום המזבח אשר עשה שם בראשנה, מקום אשר מיכאל השר הגדול מקריב נשמתן של צדיקים. ויקרא שם אברם בשם ה', הנשמה נותנת שבח והודאה בירושלים של מעלה, שזכתה לאותה המעלה. ואם לא זכתה - מה כתוב? (שם ב) ויסע אברם הלך ונסוע הנגבה, דוחין אותה והולכת עד שפוכבת כל העולם עד שתקבל ענשה.

אמר רבי יהודה, הצדיקים מה הם עושים? אם בא לטהר - אפלו יצר הרע הבא לקטרגו, נשמתו מסייעת אותו, שנאמר (שם א) ויאמר אברם אל לוט. הנשמה אומרת ליצר הרע: אל נא תהי מריבה ביני ובינך.

מה עושה הצדיק הזה? הולך לבית המדרש, קורא ושונה, ומקטרג ליצר הרע, ואומר

בן אחיו, משותף ונדבק עם הגוף. ואת כל רכושם אשר רכשו, אלו מעשיהם. ויצאו ללכת ארצה כנען, כולם מדבקים ללכת בהבלי העולם, הולכים אחרי בצעם והרהורם.

ויעבר אברם בארץ עד מקום שכם עד אלון מורה, בכל מקום שזה מתאנה, הנשמה עמו. והפנעני אז בארץ, זו התאנה, שהיא דבקה בגוף.

בין שפוקד הקדוש ברוך הוא מעשיהם, ומוציא הנשמה מן הגוף, הנשמה רוצה לעלות למעלה, ראה מה פתיב בה. וילך למסעיו מנגב ועד בית אל, ורוצה לחזור אל המקום אשר היה שם אהלה בתחלה. אמר רבי יעקב, אהלה פתיב בה"א, ואזי היא עומדת בין בית אל ובין העי, בין לעלות למעלה ובין לירד למטה.

זכתה עולה אל מקום המזבח, אשר עשה שם בראשונה, מקום אשר מיכאל השר הגדול מקריב נשמתן של צדיקים. ויקרא שם אברם בשם ה', הנשמה נותנת שבח והודאה בירושלים של מעלה, שזכתה לאותה המעלה. ואם לא זכתה, מה פתיב. ויסע אברם הלך ונסוע הנגבה, דוחין אותה והולכת עד שפוכבת כל העולם עד שתקבל עונשה.

אמר רבי יהודה, הצדיקים מה הם עושים אם בא ליטהר, אפלו יצר הרע הבא לקטרגו, נשמתו מסייעת אותו, שנאמר ויאמר אברם אל לוט, הנשמה אומרת ליצר הרע, אל נא תהי מריבה ביני ובינך.

מה עושה הצדיק הזה. הולך לבית המדרש, קורא ושונה, ומקטרג ליצר הרע, ואומר

מה עושה הצדיק הזה? הולך לבית המדרש, קורא ושונה, ומקטרג ליצר הרע ואומר לו: הלא

כל הארץ לפניך, הפרד נא מעלי. רבים יש בעולם שאתה יכול להם בגלל שהרעו מעשיהם. אם השמאל ואימנה - אם אתה רוצה להשמאל אותי, אני אימין, אלף לצד ימין, שלא אטה אשורי ימין ושמאל. ואם הימין ואשמאלה - אף על פי שאראה שהיא טובה עצתך, אעשה הפך רצונך ותאותך.

ואמר רבי בון, יצר הרע מהו עושה באותה שעה שהוא רואה שלא נעשתה עצתו, מה כתוב בו? ויבחר לו לוט את כל כפר הירדן, לאותם הרשעים שלא יקטרגו עמו, ויבשיל זה הדרך ויפרדו איש מעל אחיו. ואז הנשמה, מה כתוב בה? ואברם כבד מאד, בכל מעשים טובים וישירים בתורה ומצוות.

וישמע אברם פי נשבה אחיו (בראשית ד). רבי תנחום פתח, קמתי אני לפתח לדודי כו', ודודי חמק עבר נפשי יצאה בדברו (שיר ח). אמר רבי תנחום, בא וראה כמה יש לו לאדם לטהר מעונותיו בעוד דרכי התשובה פתוחין לפניו, בטרם יסתם הדרך, שנאמר (ישעיה נח) דרשו ה' בהמצאו וגו'. יש עתים שהוא קרוב, ויש עתים שהוא רחוק.

והאם אמר רבי תנחום פה, והרי כתוב (תהלים קמב) קרוב ה' לכל קראיו לכל אשר יקראהו באמת, אמר, הפסוק הזה מסייע לו, ממשמע שכתוב לכל אשר יקראהו באמת, ועם כל זה מה כתוב? רצון יראיו יעשה.

משל למלך שהיה יושב, ובא אדם וצוה לפניו. הקשיב המלך לכל מה שאמר ולא השיב לו. הוא צווח, והמלך מקשיב ושותק. הלך אותו האיש.

אמרו משמשוהי קמי מלכא, מרנא, למא לא

לו הלא כל הארץ לפניך, הפרד נא מעלי. סגי אין אית בעלמא, דאת זכיל לון, מן קדם דאבאישו עובדיהון. אם השמאל ואימנה, אם אתה רוצה להשמאל אותי, אני אימין, אלף לצד ימין, (דף גא ע"א) שלא אטה אשורי ימין ושמאל. ואם הימין ואשמאלה, אף על פי שאראה שהיא טובה עצתך, אעשה הפך רצונך ותאותך.

ואמר רבי בון, יצר הרע מהו עושה באותה שעה, שהוא רואה שלא נעשתה עצתו, מה פתיב ביה, ויבחר לו לוט את כל כפר הירדן, לאותם הרשעים שלא יקטרגו עמו, ובשיל זה ויפרדו איש מעל אחיו. ואז הנשמה מה פתיב בה. ואברם כבד מאד, בכל מעשים טובים וישירים בתורה ומצוות.

וישמע אברם פי נשבה אחיו, ר' תנחום פתח, (שה"ש ה ה) קמתי אני לפתח לדודי וגו' ודודי חמק עבר נפשי יצאה בדברו. אמר רבי תנחום, בא וראה כמה יש לו לאדם ליטהר מעונותיו, בעוד דרכי התשובה פתוחין לפניו, בטרם יסתם הדרך. שנאמר (ישעיה נח ו) דרשו ה' בהמצאו וגו'. יש עתים שהוא קרוב, ויש עתים שהוא רחוק.

ומי אמר רבי תנחום הכי, והא כתיב (תהלים קמב) קרוב ה' לכל קראיו לכל אשר יקראהו באמת. אמר, האי קרא מסייע ליה. משמע דכתיב לכל אשר יקראהו באמת, ועם כל זה מה פתיב, (שם קמב ט) רצון יראיו יעשה.

משל למלך, דהוה יתיב, ואתא בר נש וצוה קמיה, אצית מלכא כל מה דאמר, ולא אתיב ליה, הוא צוה ומלכא אצית ושתיק. אזל ההוא גברא.

אמרו משמשוהי קמי מלכא, מרנא, למא לא

מורנו, למה לא השבת לעני הזה דבר? אמר להם: שמעתי כל מה שאמר והקשבתי לו, אבל הוא רשע לפני, ואינו כדאי לעשות רצונו, שהרי אמרו לו ולחבריו פעמים רבות משמי שלא יהיה רעים, ויבאו לפני ואעשה עמהם טוב, ולא השגיחו בי. כעת איני משגיח בהם.

כך הקדוש ברוך הוא - קרוב ה' לכל קראיו לכל אשר יקראהו באמת, ושומע להם, אבל למי שהוא עושה רצונו, לזה כתוב (ס) רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם.

אמר רבי חלבו אמר רב הונא, ממי אתה למד? ממשה רבנו עליו השלום, שכתוב (שמות א) ובמה יודע אפוא פי מצאתי חן בעיניך אני ועמך. אמר משה: רבוננו של עולם, אין אנו צריכים למלאך, ולא לשרף, ולא לשר. שאיזה שנוי יהיה לנו מן האמות? להם שר - ולנו שר, אבל ונפלינו אני ועמך וגו'. ובמה יודע אפוא פי מצאתי חן בעיניך הלוא בלכתך עמנו, אתה ולא שר.

אמר רבי יהודה, מה היתה דעתו של משה שלא קבל את המלאך? אלא, אמר משה, אני יודע על ישראל שהם רשעים וקשי ערף, אלמלא הם יתמסרו למלאך, וכל שכן מי שהוא מדת הדין, לא ישאר משונאי ישראל שריד ופליט.

שאמר רבי יהודה, בכל מקום ה' מדת הרחמים. אמר משה: רבוננו של עולם, אתה אמרת שמצאתי חן בעיניך, ועתה, (שם לד) אם נא מצאתי חן בעיניך ילך נא אדני בקרבנו, שהוא מדת הרחמים.

אתיבת להאי מספינא מדעם, אמר להו, שמעית כל מה דאמר, ואציתית ליה, אבל הוא חייבא קמאי, וליתוהי כדאי למעבד רעותיה, דהא אמרו ליה ולחברוהי זמנין סגיאיין מן שמי, דלא יהוון בישין, וייתון קמאי ואעביד עמהון טבא, ולא אשגחו בי, כען לית אנא משגח בהון.

כך הוא הקדוש ברוך הוא, (ס) קרוב ה' לכל קראיו לכל אשר יקראהו באמת, ושומע להם. אבל למי שהוא עושה רצונו, להאי כתיב, רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם.

אמר רבי חלבו אמר רב הונא, ממי אתה למד, ממשה רבנו עליו השלום. דכתיב (שמות

לג טו) ובמה יודע אפוא פי מצאתי חן בעיניך אני ועמך. אמר משה, רבוננו של עולם לית אנן צריכין למלאך, ולא לשרף, ולא לשר, דמאי שינויאי יהא לנא מן האומות, להם שר, ולנו שר, אבל ונפלינו אני ועמך וגו', ובמה יודע אפוא פי מצאתי חן בעיניך הלא בלכתך עמנו, אתה ולא שר.

אמר רבי יהודה, מאי הוה דעתיה דמשה דלא קביל ליה למלאכא. אלא, אמר משה ידענא בהון בישראל, דאינון חייבייא וקשי קדל, אלמלי יתמסרון למלאכא, וכל שכן למי שהוא מדת הדין, לא ישתייר משנאיהון דישראל שריד ופליט.

דאמר רבי יהודה, בכל מקום ה' מדת רחמים. אמר משה, רבוננו של עולם, אתה אמרת שמצאתי חן בעיניך. (שמות לד ט) ועתה אם נא מצאתי חן בעיניך ילך נא אדני בקרבנו, דהוא מדת רחמים.

אָמַר לוֹ, לָמָּה? אָמַר לוֹ, כִּי עַם קָשָׁה עֲרַף הוּא וְסִלְחָתָּ. יִשְׂרָאֵל סָרְבָנִים טָרְחָנִים הֵם, פִּינּוֹן שְׁחוּטָאִים, יֵשׁ בְּיַד הַמְּלָאָךְ לַעֲשׂוֹת דִּין וְלֹא לַעֲשׂוֹת סְלִיחָה וּמְחִילָה, אֲבָל אֶתְּהָ רַחוּם וְחַנוּן, הַיְכָלֵת וְהַכַּח בָּךְ, וְרַחֲמֶיךָ רַבִּים, וְסִלְחָתָּ לַעֲוֹנָנוּ וּלְחַטָּאתָנוּ וּלְחַטָּאתָנוּ וְיִגְחַלְתָּנוּ, מַה שְּׂאִין רְשׁוּת לְשׁוּם מְלָאָךְ לַעֲשׂוֹת כֵּן.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, רַחֲמֵנוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲצֵל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שיר ה) פִּתְחֵי לִי - פִּתַּח שֶׁל תְּשׁוּבָה, לְמַעַן תִּזְכְּרֵי לְכָל טוֹב שֶׁבַעוֹלָם. שְׂרָאֲשֵׁי נִמְלֵא טַל - זֶהוּ רֵאשׁ הָעוֹלָם. קְנֻצוֹתֵי רְסִיִּסֵי לִילָה - זֶהוּ קֶצֶה הָעוֹלָם. כְּלוּמַר, רֵאשׁ הָעוֹלָם וְקֶצֶהוּ מְלֵאתִי כָּל טוֹב בְּשִׁבְלֶיךָ, וְלֹא פִתְחָתָּ לִי בְּאוֹתוֹ זְמַן. וְלֹא אַחֵר מִכֵּן, כְּשֶׁהֲצִיק לָהּ, מַה כְּתוּב? (סו) קִמְתִּי אֲנִי לְפִתַּח לְדוּדֵי וְדוּדֵי חֶמֶק עֲבָר נִפְשֵׁי יִצְאָה בְּדַבְּרוֹ.

דָּבָר אַחֵר, קִמְתִּי אֲנִי לְפִתַּח לְדוּדֵי - זוֹ הִיא הַנְּשֻׁמָּה אֲצֵל הַגּוֹף, בְּעוֹד שֶׁהַנְּשֻׁמָּה בַּגּוֹף, אֵינָם רוֹצִים לְהַעִיר דְּרָכֵי הַתְּשׁוּבָה. אָמַר רַבִּי פְּנִיחָס, בְּשַׁעֲהַ שֶׁהַנְּשֻׁמָּה רוֹצֶה לְצִאת מִן הַגּוֹף, מִתְחַרְטֶת לָמָּה לֹא שָׁבָה בְּתְשׁוּבָה עַד שֶׁיִּצְאָה מִן הַגּוֹף, וְנִשְׁאַר הַגּוֹף כְּכֹלֵי אֵין חֶפֶץ בּוֹ.

וְאָמַר רַבִּי פְּנִיחָס, כָּל שֶׁבַעַת הַיָּמִים נִפְשׁוּ מִתְּאַבְּלָת עָלָיו וְאוֹמְרָת, קִמְתִּי אֲנִי לְפִתַּח לְדוּדֵי. תִּדְעַ לָךְ, בְּעוֹד שֶׁהַנְּשֻׁמָּה בַּגּוֹף וְהַגּוֹף עוֹמֵד בְּכַח, הִיא תְּשׁוּבָה מְעֻלָּה, וְלֹא בְּשַׁעֲהַ שְׂאִינוּ יְכוּלִּים. כִּמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי פְּנִיחָס, מִשָּׁל לָמָּה הַדָּבָר דּוּמָה? לְאָדָם הָעוֹמֵד עַל שְׁלֻחָנוּ וְהִזָּה רָעֵב וְתֹאֵב לְאָכֵל, וּבְעוֹד שֶׁהִזָּה אוֹכֵל, עֹמֵד עָנִי עַל הַפֶּתַח. שְׂאֵל מִמֶּנּוּ לְהֵאָכִילוֹ, וְלֹא

אָמַר לִיהִ לָמָּה. אָמַר לִיהִ כִּי עַם קָשָׁה עֲרַף הוּא וְסִלְחָתָּ. יִשְׂרָאֵל סָרְבָנִים טָרְחָנִים הֵם, פִּינּוֹן שְׁחוּטָאִים יֵשׁ בְּיַד הַמְּלָאָךְ לַעֲשׂוֹת דִּין, וְלֹא לַעֲשׂוֹת סְלִיחָה וּמְחִילָה. אֲבָל אֶתְּהָ רַחוּם וְחַנוּן, הַיְכָלֵת וְהַכַּח בָּךְ, וְרַחֲמֶיךָ רַבִּים, וְסִלְחָתָּ לַעֲוֹנָנוּ וּלְחַטָּאתָנוּ וּלְחַטָּאתָנוּ. מַה שְּׂאִין רְשׁוּת לְשׁוּם מְלָאָךְ לַעֲשׂוֹת כֵּן.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, רַחֲמֵנוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲצֵל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, הִדָּא הוּא דְכָתִיב, (שה"ש ה ב) פִּתְחֵי לִי, פִּתַּח שֶׁל תְּשׁוּבָה, לְמַעַן תִּזְכְּרֵי לְכָל טוֹב שֶׁבַעוֹלָם. שְׂרָאֲשֵׁי נִמְלֵא טַל, זֶהוּ רֵאשׁ הָעוֹלָם. קְנֻצוֹתֵי רְסִיִּסֵי לִילָה, זֶהוּ קֶצֶה הָעוֹלָם. כְּלוּמַר, רֵאשׁ הָעוֹלָם וְקֶצֶהוּ מְלֵאתִי כָּל טוֹב בְּשִׁבְלֶיךָ, וְלֹא פִתְחָתָּ לִי בְּאוֹתוֹ זְמַן. וְלֹא אַחֵר כֵּן כְּשֶׁהֲצִיק לָהּ מַה כְּתִיב, (שם ה) קִמְתִּי אֲנִי לְפִתַּח לְדוּדֵי וְדוּדֵי חֶמֶק עֲבָר נִפְשֵׁי יִצְאָה בְּדַבְּרוֹ.

דָּבָר אַחֵר, קִמְתִּי אֲנִי לְפִתַּח לְדוּדֵי, זוֹ הִיא הַנְּשֻׁמָּה אֲצֵל הַגּוֹף, בְּעוֹד שֶׁהַנְּשֻׁמָּה בַּגּוֹף, אֵינָם רוֹצִים לְהַעִיר דְּרָכֵי הַתְּשׁוּבָה. אָמַר רַבִּי פְּנִיחָס, בְּשַׁעֲהַ שֶׁהַנְּשֻׁמָּה רוֹצֶה לְצִאת מִן הַגּוֹף, מִתְחַרְטֶת לָמָּה לֹא שָׁבָה בְּתְשׁוּבָה עַד שֶׁיִּצְאָה מִן הַגּוֹף, וְנִשְׁאַר הַגּוֹף כְּכֹלֵי אֵין חֶפֶץ בּוֹ.

וְאָמַר רַבִּי פְּנִיחָס, כָּל שֶׁבַעַת הַיָּמִים נִפְשׁוּ מִתְּאַבְּלָת עָלָיו וְאוֹמְרָת, קִמְתִּי אֲנִי לְפִתַּח לְדוּדֵי. תִּדְעַ לָךְ, בְּעוֹד שֶׁהַנְּשֻׁמָּה בַּגּוֹף, וְהַגּוֹף עוֹמֵד בְּכַח, הִיא תְּשׁוּבָה מְעֻלָּיִיתָא, וְלֹא בְּשַׁעֲתָא דְּלֹא יְכוּלִּים.

כְּדָאֵמַר רַבִּי פְּנִיחָס, מִשָּׁל לָמָּה הַדָּבָר דּוּמָה, לְאָדָם הָעוֹמֵד עַל שְׁלֻחָנוּ, וְהִזָּה רָעֵב וְתֹאֵב לְאָכֵל, וּבְעוֹד שֶׁהִזָּה אוֹכֵל, עֹמֵד עָנִי

החזיר לו פנים. הִלֵּךְ אוֹתוֹ הֶעֱנִי
בפּחֵי נַפְשׁוֹ.

לְאַחַר שְׁעָה הִגִּישׁוּ עוֹד לְפָנָיו
לְאָכֹל, הִיָּה בִטְנוֹ מְלֵא מִכֹּל. כִּיִּן
שָׂרָאָה שְׂאִינּוֹ יְכוּל לְאָכֹל עוֹד,
אָמַר: תָּנוּ לוֹ לְזֶה הֶעֱנִי. הִיָּה חָכֵם
אֶחָד עוֹמֵד עָלָיו, אָמַר לוֹ: שׁוּטָה,
אֵלּוּ יְכַלֵּת לְאָכֹל לֹא נִתְּתָ לּוֹ, עֲתָה
שְׂאִין בְּךָ כַּח לְאָכֹל יוֹתֵר, אֲתָה
נוֹתֵנוּ לְעֵנִי?!

כִּי הוּא הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה -
הוֹלֵךְ בַּהֲבִלָיו רָעֵב לְאָכֹל
וּלְהַרְוִיחַ מִמּוֹן. בָּא הֶעֱנִי, שֶׁהוּא
הַיֵּצֵר הַטּוֹב, וְשָׂאֵל מִמֶּנּוּ בְּבִקְשָׁה
שִׁיחֲזוֹר בְּתִשׁוּבָה וּלְעֶסֶק בְּתוֹרָה,
וְאֵינּוּ רוֹצֵה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא רָעֵב
יוֹתֵר לְהַרְוִיחַ מִמּוֹן.

לְאַחַר זְמַן תּוֹפְסִים אוֹתוֹ בְּקוֹלֵר.
כְּשֶׁרוֹאֶה שְׂאִינּוֹ יְכוּל לְהַרְוִיחַ
יוֹתֵר, אוֹמֵר אַחֲזוֹר בְּתִשׁוּבָה, שְׂמָא
יִתְּנוּ לוֹ שְׁעָה לְכַף אוֹ שְׂמָא לֹא
יִתְּנוּ לוֹ. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא: שׁוּטָה, עֲכָשׁוּ שְׂאִינְךָ יְכוּל
עוֹד לְהַרְוִיחַ יוֹתֵר אֲתָה אוֹמֵר
אַחֲזוֹר בְּתִשׁוּבָה?! שְׂאֵלוֹ הֵייתָ
יְכוּל לְהַרְוִיחַ עוֹד, לֹא הֵייתָ חוֹזֵר
בְּתִשׁוּבָה. בְּעוֹדוֹ כִּי יֵצֵאת
נִשְׁמָתוֹ.

וְאָמַר רַבִּי זְרִיקָא, הַגְּדוֹל שְׂמֵן
הַחֲבָרִים הִיָּה אֲלִישֶׁע בֶּן אֲבוּיָה,
וְלֹא נִתְּנוּ לוֹ רְשׁוֹת לְחֲזוֹר
בְּתִשׁוּבָה. שִׁיצָא הַקּוֹל הַהוּא
וְאָמַר: בְּשַׁעַה שֶׁהֵייתָ מֵת, כָּל
הַדְּרָכִים וְהַשְּׂבִילִים מְלֻמְעָלָה
וּמְלֻמְטָה יִסְתַּתְּמוּ מֵאוֹתוֹ הָאִישׁ
שֶׁלֹּא יָבֵא לְעוֹלָם הַבָּא. אָמַר רַבִּי
יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי, לְמָה לָנוּ כָּל זֶה?
(קהלת יב, א) וְזָכַר אֶת בּוֹרְאֵיךָ כּוֹ
עַד אֲשֶׁר לֹא יָבֹאוּ יְמֵי הַרְעָה.

וַיִּשְׁמַע אַבְרָם כִּי נִשְׁבְּה אַחִיו.
(בראשית יד.) רַבִּי אַבְרָם פָּתַח, כִּנְגֵד
יֵצֵר הָרַע כִּמוֹ שֶׁנִּזְכָּר לְמַעְלָה. הַרִי
שְׁנִינּוּ, כִּיִּן שֶׁנִּפְרָד יֵצֵר הָרַע מִן
הַגּוֹף שֶׁל הַצַּדִּיק, לְאִיזָה מְקוֹם

עַל הַפֶּתַח, שָׂאֵל מִמֶּנּוּ לְהֶאֱכִילוֹ, וְלֹא הִחֲזִיר
לוֹ פָּנִים, הִלֵּךְ אוֹתוֹ הֶעֱנִי בְּפִחֵי נַפְשׁוֹ.

לְאַחַר שְׁעָה, הִגִּישׁוּ עוֹד לְפָנָיו לְאָכֹל, הִיָּה
בִטְנוֹ מְלֵא מִכֹּל, כִּיִּן שָׂרָאָה שְׂאִינּוֹ
יְכוּל לְאָכֹל עוֹד, אָמַר תָּנוּ לוֹ לְזֶה הֶעֱנִי. הִיָּה
חָכֵם אֶחָד עוֹמֵד עָלָיו, אָמַר לִיָּה, שׁוּטָה, אֵלּוּ
יְכַלֵּת לְאָכֹל לֹא נִתְּתָ לּוֹ, עֲתָה שְׂאִין בְּךָ כַּח
לְאָכֹל יוֹתֵר אֲתָה נוֹתֵנוּ לְעֵנִי.

כִּי הוּא הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה, הוֹלֵךְ בַּהֲבִלָיו
רָעֵב לְאָכֹל וּלְהַרְוִיחַ מִמּוֹן, בָּא הֶעֱנִי
שֶׁהוּא הַיֵּצֵר הַטּוֹב, וְשָׂאֵל מִמֶּנּוּ בְּבִקְשָׁה
שִׁיחֲזוֹר בְּתִשׁוּבָה וּלְעֶסֶק בְּתוֹרָה, וְאֵינּוּ מִחֲזִיר
לוֹ פָּנִים, מִפְּנֵי שֶׁהוּא רָעֵב יוֹתֵר לְהַרְוִיחַ מִמּוֹן.

לְאַחַר זְמַן תּוֹפְסִין אוֹתוֹ בְּקוֹלֵר, כְּשֶׁרוֹאֶה
שְׂאִינּוֹ יְכוּל לְהַרְוִיחַ יוֹתֵר, אוֹמֵר
אַחֲזוֹר בְּתִשׁוּבָה. שְׂמָא יִתְּנוּ לוֹ שְׁעָה לְכַף, אוֹ
שְׂמָא לֹא יִתְּנוּ לוֹ. אָמַר לִיָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
שׁוּטָה עֲכָשׁוּ שְׂאִינְךָ יְכוּל עוֹד לְהַרְוִיחַ יוֹתֵר
אֲתָ אוֹמֵר אַחֲזוֹר בְּתִשׁוּבָה, דְּאֵלוֹ הֵייתָ יְכוּל
לְהַרְוִיחַ עוֹד לֹא הֵייתָ חוֹזֵר בְּתִשׁוּבָה, בְּעוֹדוֹ
כִּי יֵצֵאת נִשְׁמָתוֹ.

וְאָמַר רַבִּי זְרִיקָא, רַב דְּמֵן חֲבַרְיָא אֲלִישֶׁע בֶּן
אַבוּיָה הוּא, וְלֹא יָהֲבוּ לִיָּה רְשׁוֹתָא
לְמַהֲדַר בְּתִשׁוּבָה, דְּנִפְקָא הַהוּא קָלָא, וְאָמַר
בְּשַׁעְתָּא דְהוּהָ מֵת, כָּל אוֹרְחִין וְשְׂבִילִין
מְלַעִילָא וּמְלַרַע יִסְתַּתְּמוּן מֵהַהוּא גְּבָרָא, דְּלֹא
יִיתֵי לְעֵלְמָא דְאַתִּי. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי,
לְמָה לָן פּוֹלֵי הָאִי, (קהלת יב א) וְזָכַר אֶת בּוֹרְאֵיךָ
וּגוֹ' עַד אֲשֶׁר לֹא יָבֹאוּ יְמֵי הַרְעָה.

וַיִּשְׁמַע אַבְרָם כִּי נִשְׁבְּה אַחִיו. רַבִּי אַבְרָם
פָּתַח, כִּנְגֵד יֵצֵר הָרַע כְּדֹאִיתָא לְעִיל.

הָא תְּנִינָן, כִּיִּן שֶׁנִּפְרָד יֵצֵר (דף לא ע"ב)
הָרַע מִן הַגּוֹף שֶׁל צַדִּיק לְאִיזָה מְקוֹם

ספר הזוהר

שחבר התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי
עם לשון הקדש מנקד

לש"ס דף היומי מסכת בכורות

והוא: זוהר המחולק לשבע שנים
ללמוד דף זוהר היומי עם דף גמרא היומי

ספר זוהר חדש כרך ט'
לפי ספר הזוהר 10 פרקים (70-79 פרקים) עמודים רכג-תב
[מותר לראש פרשת לך-לך דף לא: עד פרשת אחרי דף נט:]

סדרנו בעזרת ה' כל ספר הזוהר על פי סדר מסכתות הש"ס ללמוד דף היומי, ללמוד 2-3 דקות ביום, ובזאת ידע ויזמין כי כל דברי הז"ש הקדושים הם סודות נוראים (הקדמת המהר"ח: לעזי תיים), ובזה יזכה להכנס לגן עדן העליון (זוהר חדש שיר השירים - כי בלי למוד הזוהר חוזר בגלגול [זוהר, תרמ"ק, והאר"י]). וכך יוכל לשמוע תורה מפי הקב"ה בישיבת כל מסכתות הש"ס בעו"ם הבא (פמבאר בהקדמה), יכולים ללמוד גם את זוהר לשון הקדש (שיר הקד, ולשון הקדש היא לשון הקב"ה, זוהר תרמ"ה), וכך ישראל ילמדו ש"ס עם זוהר ובזה יכנסו בתבת נח להנצל מדור המבול ומפצצת אטום. וזוהי חובה על כל מגידי השיעורים בדה היומי, לצרף את הלמוד הקדוש הזה דף היומי זוהר ביחד עם למוד הש"ס, ובזה יקראו מצדיקי הרבים פמוכבים לעו"ם ועד (תפיני זוהר הקדמה, זוהר נשא כ"ד).

יו"ר ע"י מפעל הזוהר העולמי - ט"ו מנחם אב תשע"ב
רח' נחל לכיש 24/8 - בית שמש תובב"א

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gros
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,

ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

אלו שלא לומדים זוהר וש"ס בנחד הם מחריבים את העולם, כדברי המהר"ח וז"ל: "... כי בלי ספק בהיותם עוסקים בפשטיה ובספוריה לבדם היא לובשות בגדי אלמנותה ושק הושת פסותה וכל האמות יאמרו לישראל "מה דודך מדוד", מה תורתכם מתורתנו, הלא גם תורתכם ספורים בהכלי העולם. אין עלבון תורה גדול מזה, ולכן אוי להם לבגרות מעלבונה של תורה ואינם עוסקים בחכמת הקבלה שהיא נותנת כבוד לתורה, כי הם מארזים הגלות וכל הרעות המתרגשות לבוא בעולם, עכ"ל.

מפעל הזוהר העולמי

רחוב נחל לכיש 24/8

רמת בית שמש - ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

הקדמה

י'שמחו ה'לומדים ו'העוסקים ה'זוהרים, בהופעת דבר נשגב זה אשר תחזינה עיניכם, שיוצא עכשיו לאור, בעזרת ה' יתברך ויתעלה.

החיבור הזה, הינו חיבור גדול וקדוש, אשר בודאי יקרבת את הגאולה במהרה, בעת שהתחילו בעזרת ה' יתברך, אלפים ורבבות של כל קהל עדת ישראל, את לימוד הדף היומי, יחד שבטי ישראל, כולם כאחד יחד, ועת רצון הוא זה, להנחיל לאוהבי יש ואוצרותיהם אמלא, בעוד דבר קדוש ונשגב, והוא שכל אחד, ביחד עם דף היומי, ילמד גם קטע זוהר בכל יום, בנוסף לדף היומי, וכך יהיה מאותם שמחזיקים את העולם, ומאלו המגינים על ארצנו, מהרשעים ימ"ש שרוצים וחפצים מאוד עפ"ל, ברוחניות ובגשמיות.

התכנית היא, שכל אחד ילמד בנוסף לדף היומי ש"ס דף היומי זוהר בשתים שלוש דקות, ובסיימו את כל הש"ס, יסיים את כל הזוהר גם כן, ויעשה סיום על שניהם יחד, ודאי שיעשה נחת רוח לה' במאוד מאוד, ובזכות הלימוד הקדוש יקבל את תפילותינו ברחמים וברצון אמון כן יהי רצון.

המוציאים לאור

פתח דבר

ברוך ה' אלקי ישראל מהעולם ועד העולם ואמר כל העם אמנו הללו-יה, כל הנשמה תהלל י-ה הללו-יה.

כל עם ישראל ששים ושמחים בשמחת התורה, בלימוד הש"ס בצירוף הזוהר, לאחר שנים שמפעל הזוהר העולמי, מנסה להחדיר בכלל ישראל את לימוד הזוהר, שכל אחד ילמד בקביעות את ספר הזוהר הקדוש, נפלה ההחלטה והיא לצרף ולאחד את לימוד הזוהר עם לימוד תלמוד בבלי, על ידי דפוסים חדשים גם ישנים שיאחדו את לימוד הגמרא והזוהר, שיהיה בבחינת וילכו שניהם יחדו, ועל ידי לימוד שניהם יזכו לערוך סיום הש"ס וסיום הזוהר יחדו, אז ויבואו אל המקום אשר אמר לו האלקים, שכל עם ישראל יזכו להגיע אל המקום אשר אמר האלוקים לאברהם בגאולה העתידה במהרה.

ועל כן, אנו קוראים לכל אחינו בני ישראל, החסידים הליטאים הספרדים התימנים, וכל המגזרים, יחד שבטי ישראל, כולנו כאחד יחד, להתחיל בלימוד קדוש זה דף היומי ביחד עם הזוהר הקדוש, בקביעות יום יום ידרשון, בהתמדה בשמחה באהבה, לעשות נחת רוח ליוצרנו, וכמו שבסיום הש"ס הנוכחי היו כמאה אברכים שיודעים את כל הש"ס בעל פה יהיה בעזרת ה' בסיום הבא עוד כמאה שיודעים גם ש"ס בעל פה וגם זוהר בעל פה,

ואז נעשה כולנו סיום ענק על הגמרא ועל הזוהר יחד, כולנו כאחד יחד נשמח בפה מלא, משה רעיא מהימנא ישמח עמנו, ור' שמעון בר יוחאי ישמח עמנו, וכל התנאים הקדושים שמוזכרים בזוהר ובגמרא ישמחו עמנו.

ידוע לכל מעלת הקביעות בלימוד התורה, שכל דבר הנלמד בקביעות יש לו סיעתא דשמיא, כמו קביעות מקום לתפלה, כמו כן קביעות מקום ללימוד גמרא וזוהר, שכל אחד יקבע לו מקום לגרוס הדף היומי והזוהר היומי, בזמן

קבוע ובמקום קבוע, שכן אז בטוח שלא ישכח ללמדו אף יום, ובטוח שיזכה לגמור בסיומם של כל ישראל.

וטוב ביותר שיהיה זה בבית המדרש, או בבית הכנסת וכדומה, שממנו יראו וכן יעשו, ועל ידי קנאת סופרים תרבה חכמה, ואחרים יתחילו לעשות כמותו, וירבו הלומדים בישראל.

איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק, צריכים הרבה חיזוק, כמו דאיתא דברי תורה צריכים חיזוק תמיד, וכל שכן לימוד שמגרה את השטן, והוא מנסה בכל כוחו למעט את לימוד הזוהר, כמו שהכל יודעים, והוא מלביש זאת באיצטלא דרבנן, ומביא ראיות שונות ומשונות, וכמו שכל אחד יודע את כל הטענות שהוא ממציא, אבל אף על פי כן אנו נתחזק איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק, האחד יעזור לשני, וכן הלאה, וכך נהיה כולנו מיוסדים וחזקים ונקרב את ביאת משיח צדקנו.

עתה בעת אשר אנחנו יוצאים עם התוכנית היחודית וכל הכלול בזה, הננו רוצים לקרוא גם כן לכל אלו שיש להם כבר סדר מיוחד לחזור על לימודם, הדף היומי שלומדים היום ומחר חוזרים, וכן לאחר שבוע וכדומה, כל סדרי החזרות, אנו קוראים לכל אלו שיחזרו גם כן על הזוהר שלמדו, שלא ישכחו את קטעי הזוהר שלמדו, ועל ידי שיחזרו יוכלו לזכור לתמיד, ויהיה לנגד עיניהם דברי הזוהר, וישאר בליבם כיתד שלא תימוט, ואם מתעוררים מקטע מסוים בזוהר ואחר מכן שוכחים, חבל על דאבדין, ולמה שלא יזכרו על ידי חזרה.

וכל אחד יערוך לעצמו חשבונותיו בזמנו הפנוי, וכן על זה הדרך ישתדל כל אחד לעשות את המקסימום שביכלתו לגמור ולסיים את הזוהר הקדוש גם כן, ויקויים בנו כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים.

ויקויים בנו מקרא שכתוב כימי צאתכם ממצרים אראנו נפלאות ויקויים

בנו עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים, בלע המות לנצח ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים, וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים כמי עולם וכשנים קדמוניות, ותחזינה עינינו בשובך לציון במהרה בימינו, ונזכה לגאולה שלמה, בנין בית המקדש, קיבוץ נדחי ישראל, על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו אמן ואמן.

ואלו הם התכניות שעושים למען דבר זה:

תכנית מספר 1: להדפיס את הזוהר הקדוש 64 דף במסכת ברכות שיהיה לכל הלומדים דף היומי במה ללמוד את הזוהר ביחד עם לומדי דף היומי, לחלקם חינם.

תכנית מספר 2: להדפיס מסכת ברכות עם הזוהר ביחד דף זוהר ודף גמרא ממסכת ברכות, וכך יחלקו רק ללומדי זוהר יחד עם ש"ס חינם.

תכנית מספר 3: לסדר לאלו שלומדים 7 דפים גמרא ביום לסדר להם גם לימוד 7 דפים זוהר ביום.

תכנית מספר 4: לוח ללומדי דף היומי ש"ס: לעשות לוח ללומדי דף היומי ש"ס שידעו בדיוק היכן ללמוד, בכמה הוצאות הזוהר שהוצאנו לאור עד עתה, וכך יוכלו ללמוד בלי שיהיה להם הספרים החדשים, רק כל אחד לוקח איתו את הזוהר של 10 כרכים או 70 כרכים ויכול ללמוד ביחד עם לומדי הש"ס או אצלו בבית.

ופשוט, שלכל התכניות האלו צריכים להשקיע הרבה ממון. לכן כל אחד יחשב לעצמו כמה הוא יכול לתת למפעל הקדוש הזה, כדי שיוכלו להוציא את כל התכניות לאור עולם.

בכבוד רב - המוציאים לאור

הולך? למקום הרשעים, שלא יקטרגו עמו?

מה משמיע? שפתוב (שם יג) ולוט יושב בערי הכפר ויאהל עד סדם ואנשי סדם רעים וחסאים וגו'. למקום רשעים וחסאים, שם שם אהלה לשבת. יצר הרע שם מהו עושה? חוטא עמם ומחטיא, עד שנשבה בעונותיו ונלכד.

ונשמת הצדיק מה היא עושה? וישמע אברם - זו היא הנשמה. פי נשבה אחיו - זה יצר הרע. וירק את חניכיו ילידי ביתו - אלו הם הצדיקים המחונכים במצוות ובדרך הטוב. כמו שאמר רבי אבהו, פיון שרואה הצדיק שרשע נעזב ונלכד בעונותיו, הולך לאחזו בו, ויחזור בתשובה, ומקרבו ומלמדו תורה. זהו שפתוב וירדה עד דן, עד עקר דינו ורדה להצילו מדינה של גיהנם.

וכן הוא דרו הצדיקים, לרדה אחרי הרשעים כדי להחזירם למוטב. מה פתוב בהם? (שם יד) ויחלק עליהם לילה וגו'. וזהו נשמת הצדיקים, שמיסרים ומבקשים להם, כדי שלא ילכו בדרך רשעתם. הוא ועבדיו ויפם - הנשמה והצדיקים רודפים אחריהם, ומוכיחים להם, ומיסרים להם.

וירדפם עד חובה - מודיעים להם רעתם, ורודפים אחריהם, עד שפגלים להם רעתם ורשעתם, למען יבושו ממעשיהם. וזהו וירדפם עד חובה. הנשמה עושה כף, ומודיעה להם דרפם הרעה, וזהו עד חובה. והאיך הם הולכים? לשמאל ולא לימין.

מה פתוב אחרי כן? (שם) וישב את כל הרקש וגם את לוט. אמר רבי אבהו, בעל כרחם הם חוזרים בתשובה, שפתוב וגם את לוט

הולך, למקום הרשעים, שלא יקטרגו עמו. מאי משמע. דכתיב ולוט יושב בערי הכפר ויאהל עד סדם ואנשי סדם רעים וחסאים וגו', למקום רשעים וחסאים, שם שם אהלה לשבת. יצר הרע שם מהו עושה, חוטא עמם, ומחטיא, עד שנשבה בעונותיו ונלכד.

ונשמת הצדיק מה הוא עושה. וישמע אברם זו היא הנשמה, פי נשבה אחיו, זה יצר הרע. וירק את חניכיו ילידי ביתו, אלו הם הצדיקים המחונכים במצוות, ובדרך הטוב, כדקאמר רבי אבהו, פיון שרואה הצדיק דהרשע נעזב ונלכד בעונותיו, הולך לאחזו בו, ויחזור בתשובה, ומקרבו ומלמדו תורה. הדא הוא דכתיב, וירדה עד דן, עד עיקר דינו ורדה להצילו מדינה של גיהנם.

וכן הוא דרו הצדיקים, לרדה אחרי הרשעים כדי להחזירם למוטב. מה פתיב בהו. ויחלק עליהם לילה וגו'. וזהו נשמת הצדיקים, שמיסרים ומבקשים להם, כדי שלא ילכו בדרך רשעתם. הוא ועבדיו ויפם, הנשמה והצדיקים רודפים אחריהם, ומוכיחין להם, ומיסרים להם.

וירדפם עד חובה, מודיעים להם רעתם, ורודפים אחריהם, עד שפגלים להם רעתם ורשעתם, למען יבושו ממעשיהם. וזהו וירדפם עד חובה. הנשמה עושה כף, ומודיעה להם דרפם הרעה, וזהו עד חובה. והאיך הם הולכים, לשמאל ולא לימין.

מה פתיב אחרי כן. וישב את כל הרקש וגם את לוט. אמר רבי אבהו, בעל כרחם הם חוזרים בתשובה. דכתיב וגם את לוט אחיו ורכושו השיב. ואפילו יצר הרע, בעל כרחו

אָחיו ורכושו השיב. ואפלו יצור
הרע בעל פרחו שב בתשובה.
ואמר רבי אבהו, בא וראה כמה
שכרו של אדם העושה לאחרים
לחזור בתשובה. מנין לנו? ממה
שפיתוב אחריו, (שם) ומלפי צדק
מלך שלם.

שנה רבי חייא רבה, בשעה
שנשמת הצדיק, המחזיר
בתשובה לאחרים, יוצאה מן
הגוף, מיכאל השר הגדול
המקריב נפשות הצדיקים לפני
בוראו, הוא יוצא ומקדים שלום
לנשמתו של אותו צדיק, שנאמר
ומלפי צדק. זהו מיכאל ראש
שומרי שערי צדק. מלך שלם -
זו ירושלים של מעלה. הוציא
לחם ויין - שמקדים ויוצא
לקראתו, ואומר לו שלום בואך.
אמר רבי חייא, מכאן למדנו, כל
המקדים ויוצא לקראת הבא מן
הדרך ונותן לו שלום, מעלה עליו
הפיתוב כאלו אכילה ושתיה הוא
נותן לו. מנין לנו? מהפסוק הזה,
שפיתוב (דברים כו) על דבר אשר לא
קדמו אתכם בלחם ובמים. וכי
צריכים ישראל ללחם ולמים,
והלא המן יורד להם, שהיה טוב
ויפה מכל אכילה שבעולם?

אָלָא מפני שלא באו להקדים להם שלום,
העלה עליהם הפיתוב כאילו חסרו
מחיתם. וכל המקדים שלום לחברו, ויוצא
לו לדרך, מעלה עליו הפיתוב כאלו
נותן לו לאכול ולשתות. וכן אמר
רבי חייא רבה, מיכאל וגבריאל
ומלאכי השרת השומרים שערי
צדק, יוצאים לקראתו ומקדימים
לו שלום.

והוא כהן לאל עליון - ששנה רב
יוסף, כשם שפנה גדול למטה,
כך מיכאל השר הגדול הוא פנה
למעלה, והוא מקדים ומברך
לנשמה קודם, ואחר כך מברך להקדוש ברוך

שב בתשובה. ואמר רבי אבהו, בא וראה כמה
שכרו של אדם העושה לאחרים לחזור
בתשובה. מנין לנו, ממה דכתיב אחריו, ומלפי
צדק מלך שלם.

תאני רבי חייא רבה, בשעה שנשמת הצדיק,
המחזיר בתשובה לאחרים, יוצאה מן
הגוף, מיכאל השר הגדול המקריב נפשות
הצדיקים לפני בוראו, הוא יוצא ומקדים
שלום לנשמתו של אותו צדיק, שנאמר ומלפי
צדק, זהו מיכאל ראש שומרי שערי צדק.
מלך שלם, זו ירושלים של מעלה. הוציא
לחם ויין, שמקדים ויוצא לקראתו, ואומר לו
שלום בואך.

אמר רבי חייא, מכאן למדנו, כל המקדים
ויוצא לקראת הבא מן הדרך, ונותן לו
שלום, מעלה עליו הפיתוב כאלו אכילה
ושתיה הוא נותן לו. מנין לנו, מהאי קרא,
דכתיב (דברים כג ה) על דבר אשר לא קדמו אתכם
בלחם ובמים. וכי צריכין ישראל ללחם
ולמים, והלא המן יורד להם, שהיה טוב ושפיר
מכל אכילה שבעולם.

אָלָא מפני שלא באו להקדים להם שלום,
העלה עליהם הפיתוב כאילו חסרו
מחיתם. וכל המקדים שלום לחבירו, ויוצא
לו לדרך, מעלה עליו הפיתוב, כאלו נותן לו
לאכול ולשתות. וכן אמר רבי חייא רבה,
מיכאל וגבריאל ומלאכי השרת השומרים
שערי צדק, יוצאים לקראתו ומקדימין לו
שלום.

והוא כהן לאל עליון, דתאני רב יוסף, כשם
שפנה גדול למטה, כך מיכאל השר
הגדול הוא פנה למעלה, והוא מקדים ומברך
לנשמה קודם, ואחר כך מברך להקדוש ברוך

הוא. ואלמלא מקרא פתוב אי אפשר לאומרו, שנאמר ויברכהו ויאמר ברוך אברהם לאל עליון קונה שמים וארץ. אשריך שזכית לכה, ואחר כך וברוך אל עליון אשר מגן צריך בידך, אלו הרשעים שזיפיתם בתשובה, ועשית את נשמתם.

לקדוש ברוך הוא. ואלמלא מקרא פתוב, אי אפשר לאמר שנאמר (בראשית ד) ויברכהו ויאמר ברוך אברהם לאל עליון קנה שמים וארץ. אשריך שזכית לכה, ואחר כך וברוך אל עליון אשר מגן צריך בידך, אלו הרשעים שזיפיתם בתשובה, ועשית את נשמתם.

ויתן לו מעשר מכל, אמר רבי יצחק, האי קרא לא ידענו, מי נתן מעשר למי. אלא הקדוש ברוך הוא הוא נותן לו מעשר. נוטל אות א' מתחת פסא הכבוד, ונותן אותה עטרה על הנשמה, שהוא אברהם. ואיזו היא אות אחת. אות ה'. פאשר נברא העולם בה, להיות צרורה בצרור החיים, ונשלמת בהשלמתו. הדיא הוא דכתיב, (בראשית יז ה) ולא יקרא עוד את שמך אברהם והיה שמך אברהם, וזהו המעשר שנתן לו הקדוש ברוך הוא.

ויתן לו מעשר מכל (שם), אמר רבי יצחק, הפסוק הזה לא ידענו מי נתן מעשר למי. אלא הקדוש ברוך הוא הוא נותן לו מעשר. נוטל אות אחת מתחת פסא הכבוד, ונותן אותה עטרה על הנשמה, שהוא אברהם. ואיזו היא אות אחת? אות ה', פאשר נברא העולם בה, להיות צרורה בצרור החיים, ונשלמת בהשלמתו. זהו שפתוב (שם יז) ולא יקרא עוד את שמך אברהם והיה שמך אברהם, וזהו המעשר שנתן לו הקדוש ברוך הוא.

אמר רבי יהודה, מהו מכל, הוא שכינתו של מקום, דהא תנינן, אמר רבי ברכיה, מאי דכתיב וה' ברוך את אברהם בכל, שהשרה שכינתו עמו.

אמר רבי יהודה, מהו מכל? הוא שכינתו של מקום, שהרי שנינו, אמר רבי ברכיה, מהו שפתוב (בראשית כד) וה' ברוך את אברהם בכל? שהשרה שכינתו עמו.

אמר רב חסדא, אין הקדוש ברוך הוא עושה משפט ברשעים בעולם הבא, עד שנמלך בנשמתן של צדיקים, שנאמר (איוב ד ט) מנשמת אלוה יאבדו. וכשהן אובדין, אין אובדין אלא מאותו הדין, שהנשמה דנה לרשעים.

אמר רב חסדא, אין הקדוש ברוך הוא עושה משפט ברשעים בעולם הבא, עד שנמלך בנשמתם של צדיקים, שנאמר (איוב ד) מנשמת אלוה יאבדו. וכשהם אובדים, אין אובדים אלא מאותו הדין, שהנשמה דנה לרשעים.

ותאנא, ערסיא ל שרו של גיהנם, עומד לפני נשמת הצדיקים שלא יתפללו על הרשעים לפני הקדוש ברוך הוא, ושייתגם ברשותו להורידם לבאר שחת, הדיא הוא דכתיב, ויאמר מלך סדם אל אברהם תן לי הנפש. מלך סדום זהו שרו של גיהנם, העומד על הרשעים, והוא מלך סדום.

ושינינו, ערסיא ל שרו של גיהנם, עומד לפני נשמת הצדיקים שלא יתפללו על הרשעים לפני הקדוש ברוך הוא, ושייתגם ברשותו להורידם לבאר שחת, זהו שפתוב (בראשית יד) ויאמר מלך סדם אל אברהם תן לי הנפש. מלך סדום זהו שרו של גיהנם, העומד על הרשעים, והוא מלך סדום.

וְמָה אֹמֵר לְנִשְׁמָה שְׁהוּא אַבְרָם, תַּן לִי הַנֶּפֶשׁ, שְׁהוּא הַחֹטְאָת, כְּמָה דְאֵת אֲמַר (יחזקאל יח)
 הַנֶּפֶשׁ הַחֹטְאָת הִיא תַּמּוּת. כְּלוֹמַר תַּן לִי אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ שְׁהוּא מִתְאַוָּה בַּחֲטָאוֹת, כְּדִי שְׁתֵּהָא נְדוּנִית כְּפִי רִשְׁעָתָהּ, וְלֹא תִקְחֶנָּה בְּתַחֲנוּנֶיהָ. וְהִרְכּוּשׁ קַח לָךְ, אוֹתָם אֲשֶׁר שָׁבוּ בְּתִשׁוּבָה בְּנִפְשׁוֹתָם מִדְּרָכָם הָרָעָה, קַח לָךְ, וְהִצִּילֶם מִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהֶנֶם.

וְמָה אֹמֵר לְנִשְׁמָה, שְׁהוּא אַבְרָם? תַּן לִי הַנֶּפֶשׁ, שְׁהוּא הַחֹטְאָת, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (יחזקאל יח) הַנֶּפֶשׁ הַחֹטְאָת הִיא תַּמּוּת. כְּלוֹמַר, תַּן לִי אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ שְׁהוּא מִתְאַוָּה בַּחֲטָאוֹת, כְּדִי שְׁתֵּהָא נְדוּנִית כְּפִי רִשְׁעָתָהּ, וְלֹא תִקְחֶנָּה בְּתַחֲנוּנֶיהָ. וְהִרְכּוּשׁ קַח לָךְ - אוֹתָם אֲשֶׁר שָׁבוּ בְּתִשׁוּבָה בְּנִפְשׁוֹתָם מִדְּרָכָם הָרָעָה, קַח לָךְ, וְהִצִּילֶם מִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהֶנֶם.

אֲמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה הַנִּשְׁמָה מָה הִיא אוֹמֶרֶת, וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל מֶלֶךְ סֹדֶם הִרְמַתִּי יָדַי אֶל ה' אֶל עֵלְיוֹן, בְּשִׁבּוּעָה, שְׁלֹא אֶתְפַּלֵּל וְלֹא אֶקַּח לְאוֹתָם הָרִשְׁעִים, שְׁהֵייתִי מְכַרִּיז לְפָנֵיהֶם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, וְהוֹכַחְתִּים לְחֹזֶר בְּתִשׁוּבָה, וּפְרַשְׁתִּי לָהֶם כָּל מִשְׁפָּטֵי גֵיהֶנֶם, וְלֹא שָׁמְעוּ לִי. אִם אֶקַּח מִכָּל אֲשֶׁר לָךְ, שְׁלָךְ הֵם, וּבְרִשׁוּתְךָ הֵם.

אֲמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה הַנִּשְׁמָה מָה הִיא אוֹמֶרֶת? וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל מֶלֶךְ סֹדֶם הִרְמַתִּי יָדַי אֶל ה' אֶל עֵלְיוֹן, בְּשִׁבּוּעָה, שְׁלֹא אֶתְפַּלֵּל וְלֹא אֶקַּח לְאוֹתָם הָרִשְׁעִים, שְׁהֵייתִי מְכַרִּיז לְפָנֵיהֶם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, וְהוֹכַחְתִּים לְחֹזֶר בְּתִשׁוּבָה, וּפְרַשְׁתִּי לָהֶם כָּל מִשְׁפָּטֵי גֵיהֶנֶם, וְלֹא שָׁמְעוּ לִי. אִם אֶקַּח מִכָּל אֲשֶׁר לָךְ - שְׁלָךְ הֵם, וּבְרִשׁוּתְךָ הֵם.

דְּאֲמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוִי, זְמַנָּא חָדָא חָזִי הָוִית וְעָרְעִית סְמוּךְ לְתַרְעָא דְגֵיהֶנֶם, וּשְׁמַעִית קַל חֲתִיבָא, דְהוּוּ טְרִידִין בְּגֵיהֶנֶם בְּדִינָא רַבָּא, דְדִינִין לְחֲתִיבָא בְּעֶלְמָא דְאֵתִי, וְהוּוּ אֲמַרִין, פּוֹתְקָנָא סִיפְנָא, שְׁמַעְנָא, וְלֹא אַרִיכְנָא אוּדְנָנָא, וּוִי לָן, מִיִּלְתָּא דְצַדִּיקָא לָא עֲבַדְנָא. בְּבִינָא, שְׁמַעִית הֵוּוּ קָלָא דְאֲמַר, בַּר לִיּוֹאֵי בַר לִיּוֹאֵי, סַק סִיקְתָךְ וּסְתוּם פּוּמְךָ, לִית לָךְ רִשׁוּתָא לְצַלָּאָה עֲלוּהִי, וְאֵת וְחֲבַרְיָא פְתִיב בְּכוֹ (מלכים ג כא) וְעִסוּתָם רִשְׁעִים פִּי יְהִיו אֲפֹר תַּחַת פְּפוֹת רַגְלֵיכֶם.

שְׁאֲמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוִי, פַּעַם אַחַת הֵייתִי רוּאָה וְנִקְלַעְתִּי סְמוּךְ לְשַׁעַר הַגֵּיהֶנֶם, וְשְׁמַעְתִּי קוֹל הָרִשְׁעִים, שְׁהִיוּ נִטְרָדִים בְּגֵיהֶנֶם בְּדִין הַגְּדוֹל שְׁדָנִים אֵת הָרִשְׁעִים לְעוֹלָם הַבָּא, וְהָיוּ אוֹמְרִים: הַפְּתַק שֶׁל הַפֶּסֶק שֶׁלָּנוּ שְׁמַעְנוּ, וְלֹא הִרְפַּנוּ אֲזַנֵּינוּ. אוּי לָנוּ שְׁדָבַר הַצַּדִּיקִים לֹא עָשִׂינוּ.

בְּבִיתִי, שְׁמַעְתִּי הַקוֹל הַהוּא שְׁאוֹמֵר: בֶּן לֹוִי, בֶּן לֹוִי, עֲלֵה עֲלִיתְךָ וּסְתָם פִּידָה, אִין לָךְ רִשׁוּת לְהַתְּפַלֵּל עֲלֵיהֶם, וְאֵתָהּ וְהַחֲבָרִים כְּתוּב בְּכֶם (מלאכי א) וְעִסוּתָם רִשְׁעִים פִּי יְהִיו אֲפֹר תַּחַת פְּפוֹת רַגְלֵיכֶם.

וְאֲמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוִי, שְׁבַעָה מְדוּרוֹת יֵשׁ בְּגֵיהֶנֶם, בְּאֲשֶׁר נְדוּנִין הָרִשְׁעִים לְעֵתִיד לְבָא. וְשְׁבַעָה פְתָחִים יֵשׁ בְּגֵיהֶנֶם, כְּנֶגֶד שְׁבַעָה פְתָחִים שְׁיֵשׁ לְנִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים לְהַכְּנֵס בָּהֶם. מְכַנְגְּדִין, יֵשׁ לְנִפְשׁ הָרִשְׁעִים שְׁבַעָה פְתָחִים (דף ע"ב א') לְהַכְּנֵס בָּהֶם בְּגֵיהֶנֶם, וְאֵלוֹ הֵן: אוֹפֵל,

וְאֲמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוִי, שְׁבַעָה מְדוּרוֹת יֵשׁ בְּגֵיהֶנֶם בְּאֲשֶׁר נְדוּנִין הָרִשְׁעִים לְעֵתִיד לְבָא. וְשְׁבַעָה פְתָחִים יֵשׁ בְּגֵיהֶנֶם כְּנֶגֶד שְׁבַעָה פְתָחִים שְׁיֵשׁ לְנִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים לְהַכְּנֵס בָּהֶם. כְּנֶגֶד הֵן יֵשׁ לְנִפְשׁ

הַרְשַׁע שְׂבָעָה פְּתָחִים לְהַפְסֹס בָּהֶם בְּגִיהֶנּוּ, וְאָלוּ הֵם: אֶפֶל, צְלָמוֹת, שְׁעָרֵי מוֹת, בְּאֵר שַׁחַת, טִיט הַיִּזָּן, שְׂאוֹל וְאֶבְדוֹן. וְשֵׁם נִדְוָנִים שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשׁ.

שְׂאֵמֶר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מִשְׁפֵּט רְשָׁעִים בְּגִיהֶנּוּ שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשׁ, וְשֵׁם יִצְפָּצְפוּ בַתְּשׁוּבָה. וְנִשְׁמַתֶּם שֶׁל צְדִיקִים פּוֹגְעִים לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּמַעֲלִים אוֹתָם מִשְׂאוֹל, שֶׁהוּא הַמְדוּר הַשְּׁשִׁי, שְׁנֵאמַר (שמואל א-ב) מוֹרִיד שְׂאוֹל וַיַּעַל.

וְכִי שְׁנַכְנַס בַּמְדוּר הַתַּחְתּוֹן, שֶׁהוּא אֶבְדוֹן, שׁוֹב אֵינוֹ עוֹלָה, שְׁשֵׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵף עַל פִּי שְׁנַכְנַס בְּשְׂאוֹל, עוֹלָה בַתְּשׁוּבָה, שְׁנֵאמַר (תנ"ה ב) מִבְּטָן שְׂאוֹל שְׁוַעְתִּי שְׁמַעְתִּי קוֹלִי.

דָּבָר אַחֵר, (בראשית יד) הִרְמַתִּי יָדִי אֶל ה' אֵל עֲלִיּוֹן וְגו' אִם מַחוּט וְגו'. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הִרְאוּיִם לָךְ, שֶׁהֵם רְשָׁעִים גְּמוּרִים, שְׁלֹא שָׁבוּ בַתְּשׁוּבָה מֵעוֹלָם, בְּשָׁבוּעָה שְׁלֹא אָקַחְם לְעוֹלָם.

בַּלְעָדֵי רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים (שם). אָמַר רַבִּי תַנְחוּם, בֹּא וּרְאֵה פֶמָה חֲבִיבָה הַתּוֹרָה לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁבִשְׁבִילָהּ זוֹכָה הָאָדָם לַחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְכָל הַמְּלַמֵּד תּוֹרָה לְאַחֵרִים, יוֹתֵר מִפְּלֵם. בֹּא וּרְאֵה מַה פְּתִיב בְּכָאן, אִם אָקַח מִפֶּל אֲשֶׁר לָךְ, אוֹתָם הַרְשָׁעִים הַרְשָׁעִים הַרְאוּיִם לָךְ. בַּלְעָדֵי רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים - חוּץ מֵאוֹתָם הַמּוֹרִים תּוֹרָה לְאַחֵרִים וּלְתִינוּקוֹת, שְׁשִׁכְרָם כְּפוּל.

שְׂאֵמֶר רַבִּי יִצְחָק, הַמְּלַמֵּד תּוֹרָה לְתִינוּקוֹת, דִּירְתוּ עִם הַשְּׂכִינָה. וְהֵינּוּ שְׂאֵמֶר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּשֶׁהָיָה בֹּא לְרְאוֹת אֶת הָעֲלָמִים בְּבֵית הַרֵב, הָיָה אוֹמֵר: הֲלֹכְתִי לְרְאוֹת פְּנֵי הַשְּׂכִינָה.

וְאוֹמֵר, רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים - חוּץ מֵאוֹתָם אֲשֶׁר לְמַדּוּ לְנְעָרִים תּוֹרָה, וְחֵלֶק הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר

צְלָמוֹת, שְׁעָרֵי מוֹת, בְּאֵר שַׁחַת, טִיט הַיִּזָּן, שְׂאוֹל וְאֶבְדוֹן. וְשֵׁם נִדְוָנִים שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשׁ. דָּאֵמֵר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מִשְׁפֵּט רְשָׁעִים בְּגִיהֶנּוּ, שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשׁ, וְשֵׁם יִצְפָּצְפוּ בַתְּשׁוּבָה. וְנִשְׁמַתֶּם שֶׁל צְדִיקִים פּוֹגְעִין לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּמַעֲלִין אוֹתָן מִשְׂאוֹל, שֶׁהוּא הַמְדוּר הַשְּׁשִׁי, שְׁנֵאמַר (ש"א ב) מוֹרִיד שְׂאוֹל וַיַּעַל.

וְכִי שְׁנַכְנַס בַּמְדוּר הַתַּחְתּוֹן שֶׁהוּא אֶבְדוֹן, שׁוֹב אֵינוֹ עוֹלָה. דְּתַאנָּא, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵף עַל פִּי שְׁנַכְנַס בְּשְׂאוֹל, עוֹלָה בַתְּשׁוּבָה, שְׁנֵאמַר (יונה ב ג) מִבְּטָן שְׂאוֹל שְׁוַעְתִּי שְׁמַעְתִּי קוֹלִי.

דָּבָר אַחֵר הִרְמַתִּי יָדִי אֶל ה' אֵל עֲלִיּוֹן וְגו' אִם מַחוּט וְגו' אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר הִרְאוּיִם לָךְ, שֶׁהֵם רְשָׁעִים גְּמוּרִים, שְׁלֹא שָׁבוּ בַתְּשׁוּבָה מֵעוֹלָם, בְּשָׁבוּעָה שְׁלֹא אָקַחְם לְעוֹלָם.

בַּלְעָדֵי רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים. אָמַר רַבִּי תַנְחוּם, בֹּא וּרְאֵה פֶמָה חֲבִיבָה הַתּוֹרָה לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁבִשְׁבִילָהּ זוֹכָה הָאָדָם לַחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְכָל הַמְּלַמֵּד תּוֹרָה לְאַחֵרִים, יוֹתֵר מִפְּלֵם. בֹּא וּרְאֵה מַה פְּתִיב בְּכָאן, אִם אָקַח מִפֶּל אֲשֶׁר לָךְ, אוֹתָם הַרְשָׁעִים הַרְאוּיִם לָךְ. בַּלְעָדֵי רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים, חוּץ מֵאוֹתָם הַמּוֹרִים תּוֹרָה לְאַחֵרִים וּלְתִינוּקוֹת, שְׁשִׁכְרָם כְּפוּל.

דָּאֵמֵר רַבִּי יִצְחָק, הַמְּלַמֵּד תּוֹרָה לְתִינוּקוֹת, דִּירְתוּ עִם הַשְּׂכִינָה. וְהֵינּוּ דָאֵמֵר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּדִ הָיָה אֲתִי לְמַחְמִי עוֹלִימִיָא בְּבֵי רַב, הָיָה אָמַר, אֲזַלְנָא לְמַחְמִי אִפִּי שְׂכִינְתָא.

וְאוֹמֵר רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים, חוּץ מֵאוֹתָם אֲשֶׁר לְמַדּוּ לְנְעָרִים תּוֹרָה, וְחֵלֶק הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הִלְכוּ אֲתִי בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, תַּדַּע חוּץ מֵאוֹתָם אֲשֶׁר לְמַדּוּ לְנְעָרִים תּוֹרָה, וְחֵלֶק הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר

שְׁאַחֲזִיק בָּהֶם, וְלֹא אֶתְנֵם לָךְ, אֵף עַל פִּי שְׂרָאוּיִם לִיעֲנֹשׁ.

בְּמוֹ כֵן יֵשׁ לְנִשְׁמַת הַצְּדִיק עִם מְלֶךְ סְדוּם, שֶׁהוּא שָׂרוּ שֶׁל גִּיהֵנִם, הַמּוֹשֵׁל עַל הַרְשָׁעִים. וְעוֹד אוֹמֵר לוֹ, לֹא אֲנִי לְבִדִּי אֲחִזִּיק בְּאֵלוּ, אֲלֵא עֲנֵר אֶשְׁפּוֹל וּמִמָּרָא, שֶׁהֵם הָאֲבוֹת, הֵם יִקְחוּ חֵלְקָם.

רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר רַבִּי שִׁמְעוֹן פִּגְשׁ בּוֹ אֵלֵיהוּ בְּדַמּוֹת זֶקֶן אֶחָד, וְעַלֵּם קָטָן עִמוֹ, וְהָיָה מַעֲבָר שֶׁל מַיִם רַבִּים לְעֵבֶר לְצַד הַזֶּה. אָמַר לוֹ: זֶקֶן זֶקֶן, אָרִים עַל כַּתְּפֵי אֶת הַיָּלֵד הַזֶּה, וְאַתָּה בְּצַד הַשֵּׁנִי, וְאֶעֱבִיר אֶתְכֶם אֶת מַעֲבַר הַמַּיִם.

אָמַר: וְלֹא מוֹרָה הַדּוֹר אֶתָּה, וְלֹא תוֹכֵל לְהַעֲבִירֵנוּ. אָמַר לוֹ: זֶקֶן זֶקֶן, אִם אֶתְפַּס בְּיָדֵי הָאֲחִת אוֹתָךְ וְאוֹתוֹ, אֲשַׁלִּיךְ אֶתְכֶם לְצַד אַחֵר בַּחֲצֵי מִלֵּל.

אָמַר: לוֹ, וְעַסְקָת בַּתּוֹרָה? אָמַר לוֹ, כֵּן. אָמַר לוֹ: וְלֹא נִקְרְאת תּוֹשֵׁיָה, שֶׁמִּתְשֵׁת כַּחוֹ שֶׁל אָדָם? אָמַר לוֹ: וְלֹא נִקְרְאת רְפוּאָה וְשִׁקּוּי, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי א) רְפָאוֹת תְּהִי לְשִׁרְךָ וְשִׁקּוּי לְעַצְמוֹתֶיךָ? אֵף אֲנִי שׁוֹתֶה מִהַתּוֹרָה הַרְבֵּה כְּמִי שֶׁשׁוֹתֶה כְּלֵי שֶׁל רְפוּאָה, וְהַתְחַזֵּק כַּחַי הַעֲבָרְתִּי אוֹתָם.

אָמַר לוֹ: זֶקֶן זֶקֶן, מִי הַיָּלֵד הַזֶּה עִמָּךְ? אָמַר לוֹ: אֲנִי מְלַמְדוֹ תּוֹרָה. אָמַרְתִּי לוֹ: זֶקֶן זֶקֶן, כַּחַי רַב בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, וּבִשְׁבִיל הַיָּלֵד הַזֶּה לֹא אֲשַׁאֵר אֶת מְלֶאכֶת הַגִּיהֵנִם לְגַעַת בְּךָ, וְאֲנִי אֲכַנְיֶסְךָ לְעוֹלָם הַבָּא בְּרַב כַּחַי שֵׁשׁ לֵי שָׁם.

אָמַר לוֹ: רַבִּי רַבִּי, כַּחֲךָ רַב לְעוֹלָם הַבָּא כְּאֶחָד מִשְׁמֵשֵׁי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁמְשַׁמְשִׁים לְפָנָיו. עַד שֶׁהִשְׁגִּיחַ בּוֹ, לֹא רָאָה אוֹתוֹ.

דָּאֲתִי, כַּחַד מִן שְׁמֵשׁוּי דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דְמְשַׁמְשִׁין קְדָמוּהִי. עַד

שְׁאַחֲזִיק בָּהֶם, וְלֹא אֶתְנֵם לָךְ, אֵף עַל פִּי שְׂרָאוּיִם לִיעֲנֹשׁ.

בְּמוֹ כֵן יֵשׁ לְנִשְׁמַת הַצְּדִיק עִם מְלֶךְ סְדוּם, שֶׁהוּא שָׂרוּ שֶׁל גִּיהֵנִם, הַמּוֹשֵׁל עַל הַרְשָׁעִים. וְעוֹד אוֹמֵר לוֹ, לֹא אֲנִי לְבִדִּי אֲחִזִּיק בְּאֵלוּ, אֲלֵא עֲנֵר אֶשְׁפּוֹל וּמִמָּרָא, שֶׁהֵם הָאֲבוֹת, הֵם יִקְחוּ חֵלְקָם.

רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר רַבִּי שִׁמְעוֹן פִּגְעַת בֵּיהּ בְּאֵלֵיהוּ, בְּדִיוֹקְנָא דְסַבְּא חֲדָא, וְעַלֵּם זְעִיר עַמִּיָּה, וְהוּא מַעֲבַר נִהְרָא דְמִיָּיא רַבָּא, לְאֶעֱבְרָא לְהַךְ גִּיסָא, אָמַר לִיהּ סַבְּא סַבְּא, אַרְמִי אַכְתָּפְאִי רַבִּיָּיא דִּין, וְאַתָּה בְּאִידָךְ גִּיסָא, וְאֶעֱבַר לְכוּן מַעֲבְרָא דְמִיָּיא.

אָמַר, וְלֹאֹו מְאָרִי דְדָרָא אֶתָּה, וְלֹא תִיכּוֹל לְאֶעֱבְרִינָנָא. אָמַר לִיהּ סַבְּא סַבְּא, אִי אֶתְפַּסְךָ בַּחַד יָדֵי, לָךְ וְלִיָּה, אַרְמִי יִתְכוּן לְאִידָךְ גִּיסָא בְּפִלְגוֹת מִיָּלָא.

אָמַר לִיָּה, וְלַעֲיַת בְּאוֹרֵיָתָא. אָמַר לִיָּה אֵין. אָמַר לִיָּה וְלֹא נִקְרְאת תּוֹשֵׁיָה, שֶׁמִּתְשֵׁת כַּחוֹ שֶׁל אָדָם. אָמַר לִיָּה וְלֹא נִקְרְאת אֲסוּוֹתָא, וְשִׁקּוּיָא, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ג ח) רְפָאוֹת תְּהִי לְשִׁרְךָ וְשִׁקּוּי לְעַצְמוֹתֶיךָ. אֵף אֲנָא שְׁתִּי מְאוֹרֵיָתָא סְגִיָּאָה, כְּמֵאן דְשְׁתִּי מְאָנָא דְאֲסוּוֹתָא וְאֶתִּישֵׁר חִילִי. אֶעֱבְרִינוּן.

אָמַר לִיָּה סַבְּא סַבְּא, מְאָן רַבִּיָּא דִּין גַּבְךָ. אָמַר לִיָּה אֲנָא מְלִיף לִיָּה בְּאוֹרֵיָתָא. אָמַר לִיָּה, סַבְּא סַבְּא, חִילִי סְגִיָּא בְּעֶלְמָא דִּין וּבְעֶלְמָא דְאֶתִּי, וּבְגִינִיָּה דְרַבִּיָּיא דִּין, לֹא אֶשְׁבּוֹק לְמֶלְאכָא דְגִיָּהִנִּם, לְמִינְגַע בְּךָ, וְאֲנָא עֵיִלְלָנָא לָךְ לְעֶלְמָא דְאֶתִּי, בְּתַקִּיף חִילִי דְאִית לִי תַמָּן. אָמַר לִיָּה, רַבִּי רַבִּי, חִילָךְ סְגִיָּאָה לְעֶלְמָא

דָּאֲתִי, כַּחַד מִן שְׁמֵשׁוּי דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דְמְשַׁמְשִׁין קְדָמוּהִי. עַד

אמר: מזה נשמע שזה היה אליהו. והיה שמח במעשה שעשה לו.

ומאותו היום, כשהיה רואה דמות אביו, היה אומר לו: אבא, אמר לאותו הזקן, בטולים רבים היה מהתורה. אמר לו: אמר לו שזקן הקדמונים, זקן של הפתובים, ומיד יתישר כחך.

אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברם וגו' (בראשית טו). רבי עזריה פתח, (שירא) משכני אחריך נרוצה. אמר רבי יצחק, כל הקורא קריאת שמע פתקונה על מטתו, עולה נשמתו לשוט בארץ החיים.

אמר רבי בון, מהו פתקונה? בא תשמע, ששים אותיות ידועות יש בקריאת שמע של לילה שיהא מכוין בהם לדעת הסוכבים את פסא הכבוד, שהם ששים. זהו שפתוב (שם ג) ששים גברים סביב לה מגברי ישראל. (והרי הם שבועים? אלא עשרה ממנים לעשות דין, שבאמר (תהלים פב) אלהים נצב בעדת אל).

שנו רבותינו, פעם אחת הלך רבי דוסתאי לראות את רבי אלעזר בן ערוך. הזדמן לו רבי חגי. אמר לו: יאמר לנו מורנו דרף תקינה לפניו, למי הלך? אמר לו: לראות את סבר פני הימים. אמר לו: מי הוא? אמר לו: מי שיורדים לפניו גדולים עליונים של המלך ברוך הוא.

אמר לו: נוח לו למר שאלך עמו לדרך? אמר לו: אם תוכל לסבר סברא למה שתשמע - לך, ואם לא - סטה לאחריך, כך שלא תעגש. אמר לו: לא יחשש מר לזה, שהרי שמעתי דבר של סוד עליון, והסתפלתי בו, וסברתי סברא.

אמר לו: ומה היא? אמר לו: שמעתי את סוד הפסוק הזה (שיר

דאשגח ביה, לא חזייה. אמר שמע מינה דאלהיו הוה, והוה חדי בעובדוי דעבד ליה. ומן יומא ההוא פד הוה חמי דיוקנא דאבוי, הוה אמר ליה אבא אבא, אימא לההוא סבא, שפמין סגיאין מאורייתא הוה. אמר ליה אימא ליה סבא דקדמאי, סבא דפותקא. ומיד יתישר חילך.

אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברם וגו', ר' עזריה פתח, (שה"ש א ד) משכני אחריך נרוצה. אמר רבי יצחק, כל הקורא קריאת שמע פתקונה על מטתו, עולה נשמתו לשוט בארץ החיים.

אמר רבי בון, מאי פתקונה, תא שמע, ששים אותיות ידועות יש בקריאת שמע של לילה, שיהא מכוין בהם לדעת, הסוכבים את פסא הכבוד, שהם ששים. הךא הוא דכתיב, ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל. (והא ע' אינון. אלא עשר ממונים למיעבד דינא, שנאמר אלהים נצב בעדת אל).

תנו רבנן, זמנא חדא, אזל רבי דוסתאי למחמי לר' אלעזר בן ערוך, אזדמן ליה רבי חגי, אמר ליה לימא לן מר אורחא דתקנא קמיה, למאן אזל. אמר ליה למחמי סבר אפי יומין. אמר ליה מאן הוא. אמר ליה, מאן דנחתין קמיה רברבי עילאי דמלכא בריך הוא.

אמר ליה, ניקח ליה למר דאיזיל עמיה לאורחיה. אמר ליה, אי תיכול למספר סברא למאי דתשמע, זיל. ואי לא, סטי אבתרך, פי היכי דלא תעגש. אמר ליה לא ליחוש מר להאי, דהא שמעית מילתא דרזא עילאה, ואסתפלית ביה, וסברית סברא.

אמר ליה ומאי היא, אמר ליה שמעית האי רזא דהאי פסוקא, הנה מטתו

שְׁלֹשְׁמָה, היא פּוֹרְסִיָּא יִקְרָא דְמִלְכָּא
 דְשִׁלְמָא פּוֹלָא דִילִיָּה. שְׁשִׁים גְבוּרִים סָבִיב
 לָהּ, אֵלִין שְׁתִּין רַבְרַבִּיא מְשַׁמְשִׁין עֵילְאִין
 קְדִישִׁין, דְאִינוּן מְשַׁמְשִׁין גְּבִי פּוֹרְסָא יִקְרָא
 דְמִלְכָּא עֵילְאָה. מְגַבְרֵי יִשְׂרָאֵל, דְאֵנוּן מִמְּנָן
 תַּחוּת שׁוּלְטָנָא רַבְרַבָּא קְדִישָׁא, מִיכְאֵל
 אֲפוּטְרוּפְסָא דִישְׂרָאֵל. בְּגִין דְאִינוּן תַּחוּת
 יְדִיָּה, כְּלָהּוּ רַבְרַבִּין אֲפוּטְרוּפִין דִישְׂרָאֵל, הָדָא
 הוּא דְכָתִיב מְגַבְרֵי יִשְׂרָאֵל.

אָמַר לִיָּה ר' דוּסְתָאִי, יָאוּת אַנְתָּ יִתִּיר מְנִי,
 לְמִיזַל לְמַחְמֵי סָבַר אַפִּי יוֹמִין. אַזְלוּ,
 פַּד מְטוּ לְגַבִּיָּה וְחַמָּא לוֹן, אָמַר לְשַׁמְשִׁיָּה זִיל
 וְאִימָא לוֹן, דְכוּרְסִיָּא דְתַלְתָּ קְיִימָא מְאִי היא
 בְּלָא חָד.

שָׁמַע רַבִּי דוּסְתָאִי, אֲסַתְּכַל בְּנַפְשִׁיָּה מִיִּלְתָּא,
 וְאָמַר לְשַׁמְשָׁא זִיל וְאִימָא לִיָּה לְמַר,
 דְלָאוּ לְמַגְנָא אָמַר דְדוּד, (תהלים קיח כב) אָבְן מְאָסוּ
 הַבּוֹנִים הִיתָה לְרֵאשׁ פְּנָה, דָּא דוּד מִלְכָּא
 דְאִיָּהּוּ רַבִּיעָאָה.

אֲזַל שַׁמְשִׁיָּה וְאָמַר לִיָּה הָאִי מִיִּלְתָּא. אָמַר לִיָּה
 מִימַר שַׁפִּיר קְאָמַרְתָּ, אֵלָא זִיל וְאִימָא
 לִיָּה, אֵן גַּעְלוּ בֵּיה בְּדוּד, דְאָמַר אָבְן מְאָסוּ
 הַבּוֹנִים.

אָמַר לִיָּה לְר' חַגִּי, שְׁמַעְתָּ בְּהָאִי מִיִּלְתָּא פְתָגָם,
 אָמַר לִיָּה תְלַת עַנְיִינֵי שְׁמַעִית, חָד הוּא
 דְרֵשָׁא, אָמַר לִיָּה לָאוּ לְדֵרְשָׁא קָא אַתִּינָא הָבָא.
 דְעוּבְדָא דִישִׁי וּבְנוֹי שְׁמַעְנָא, אָבַל עֵיקְרָא
 דְמִלְתָּא אִי שְׁמַעְתָּ, אִימָא.

אָמַר, עֵיקְרָא דְמִלְתָּא אִינוּן תְּרֵי עַנְיִינֵי
 דְשְׁמַעִית, חָדָא הוּא דְאָמַר אַבָּא,
 בְּיוֹמָא דְאַתְבְּנֵי בִי מִקְדָּשָׁא עַבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא טִיבּוּ סִגֵּי לְדוּד מִלְכָּא.

דְבַתֵּר דְאִזְדַּמְּן לִיָּה הֵהוּא חוּבָא, וְאַף עַל גַּב

א הנה מטתו שלשלמה - היא
 כסא הכבוד של המלך שהשלוס
 פלו שלו. ששים גברים סביב לה
 - אלו ששים גדולים משמשים
 עליונים קדושים, שהם משמשים
 לכסא הכבוד של המלך העליון.
 מגברי ישראל - שהם ממנים
 תחת שליט גדול קדוש, מיכאל
 האפטרופוס של ישראל. משום
 שהם תחת ידו, כלם גדולים
 שרים אפטרופוסים של ישראל.
 זהו שפתוב מגברי ישראל.

אמר לו רבי דוסתאי: ראוי אתה
 יותר ממני ללכת לראות את סבר
 פני הימים. הלכו. כשהגיעו אליו
 וראה אותם, אמר לשמשו: לך
 ואמר להם, שכסא של שלשה
 עמודים מה הוא בלי אחד?

שמע רבי דוסתאי, הסתפל
 בנפשו על הדבר ואמר לשמשו:
 לך ואמר למר, שלא לחנם אמר
 דוד (תהלים קיח) אבן מאסו הבונים
 היתה לראש פנה, זה דוד המלך
 שהוא הרביעי.

הלך שמשו ואמר לו הדבר הזה.
 אמר לו: מאמר יפה אמרת, אלא
 לך ואמר לו, איפה בחלו בדוד
 שאמר אבן מאסו הבונים?

אמר לו לרבי חגי: שמעת בדבר
 הזה איזשהו פתגם? אמר לו:
 שלשה ענינים שמעתי, אחד הוא
 דרש. אמר לו: לא לדרש באתי
 לכאן, שמעשה ישי ובניו
 שמעתי, אבל עקר הדבר, אם
 שמעת - אמר.

אמר, עקר הדבר הם שני ענינים
 ששמעתי, אחד הוא שאמר אבא,
 ביום שנבנה בית המקדש, עשה
 הקדוש ברוך הוא חסד רב לדוד
 המלך.

שאחר שהזדמן לו אותו החטא,
 ואף על גב שמחל לו הקדוש

דמחל ליה קודשא בריך

ברוך הוא, כשיצא מן העולם הזה לא השאירו אותו המלאכים העליונים לעבר בשערי ירושלים שלמעלה, והיה יושב בחוץ.

וכיום שנבנה בית המקדש, קרא הקדוש ברוך הוא למיכאל השר הקדוש, ומנה אותו להיות הוא וששים קדושים עליונים אפוטרופוסים של ישראל, אותם שהקיפו את פסא כבודו הקדוש. ומנה את מיכאל להכניס את דוד המשיח לשערי ירושלים של מעלה, ולהתקינו עם האבות כמרפכה קדושה עליונה. זהו שכתוב (מלכים א-ח) על כל הטובה אשר עשה ה' לדוד עבדו ולישראל עמו.

והיתר - ענין הוא, שכתוב ביהודה סבו שבחלו בו אחיו. זהו שכתוב (בראשית לח) וירד יהודה מאת אחיו, שהסירוהו מגאונתו. והקדוש ברוך הוא אין נוח לפניו מכל בני יעקב להיות שליט של מלכות של עולמים, אלא רק ליהודה. זהו שכתוב (שם מט) לא יסור שבט מיהודה וכו' ולו יקחה עמים. הוא לבדו, ולא לשאר בני יעקב, והינו הדבר שהיה אומר אביו.

ועוד שמעתי, מה ראה הקדוש ברוך הוא לתת שלטון ליהודה מכל שאר אחיו? אלא הסתכל הקדוש ברוך הוא בשמו הגדול שהיה רשום בשמו של יהודה, ובגללו השליטו על הכל ושלטונו לא יסור. בא רבי דוסתאי ונשקו בראשו.

שמע רבי אלעזר, ויצא אליהם. אמר, אתם בעלי הישיבה העליונה, חצי ושלם תבאו אלי, ותראו ותחיו מה שלא היה גלוי לעולמים, שכתוב (שמות לג) כי לא יראני האדם וחי, ואתם תראו ותחיו.

הוא, כד נפק מהאי עלמא, לא שבקוהו מלאכי עילאי למעבר תרעי ירושלים דלעילא, והיה יתיב אפראי.

וביזמא (דף לב ע"ב) דאתבני בי מקדשא, קרא קודשא בריך הוא למיכאל רברבא קדישא, ומני ליה למהוי הוא, ושתיין קדישין עילאין, אפוטרופוסים דישראל, אינון דאסחרו פורסי קדישא דיקריה.

ומני ליה למיכאל, למיעל לדוד משיחא בתרעי ירושלים דלעילא, ולא תקנא ליה עם אבהתנא, ותיכא קדישא עילאה, הדא הוא דכתיב, (מ"א ח טו) על כל הטובה אשר עשה ה' לדוד עבדו ולישראל עמו.

ואידך, ענינא הוא, דכתיב ביהודה סבוי, דגעלו ביה אחוי. הדא הוא דכתיב, (בראשית לא א) וירד יהודה מאת אחיו, דסרו ליה מגאונתיה. וקודשא בריך הוא לא ניחא קמיה מכל בנוי דיעקב למהוי שולטנא דמלכותא דעלמין, אלא ליהודה. הדא הוא דכתיב, (שם מט) לא יסור שבט מיהודה וכו' ולו יקחה עמים, הוא בלחודוי, ולא לשאר בנוי דיעקב, והיינו מלתא דהיה אומר אבוי.

ותו שמענא, מאי חמא קודשא בריך הוא למיהב שולטנותא ליהודה מכל שאר אחוי. אלא, אסתפל קודשא בריך הוא בשמיה הגדול דהיה רשים בשמיה דיהודה, ובגניניה אשליטיה על כלא, ושולטניה לא תעדי. אתא ר' דוסתאי ונשקיה ברישיה.

שמע רבי אלעזר, ונפק לגביהון, אמר אתון מאריהון דמתיבתא עילאה, פלגותא ושלימתא אייתו גבאי, ותחמוזן ותיחון. מה דלא הוה גלי לעלמין, דכתיב (שמות לג ב) כי לא יראני האדם וחי. ואתון תחזון ותיחון.

יָשְׁבוּ לַפְּנִיּוֹ. הוּא שְׂתַק וְהֵם שְׂתַקוּ. נִכְנַס לַחֲדָר, וְשָׁמַע אוֹתוֹ הַקּוֹל שֶׁהִיָּה אוֹמֵר: אָמַר לָהֶם מַה שֶׁהֵם רוֹצִים, שְׁצַדִּיקִים הֵם. עַד שִׁירָד, הַעֲרִיב הַלֵּילָה. אָכְלוּ. בְּעוֹדָם אוֹכְלִים, שְׂתַק, וְהֵם שְׂתַקוּ. כִּשְׂאָכְלוּ, קָמוּ לִשְׁכַּב. אָמַר לָהֶם: אִם יֵשׁ מִכֶּם שֶׁשָּׁמַע דָּבָר, שִׂיאֵמַר לִי.

פָּתַח רַבִּי דוֹסְתָאֵי וְאָמַר, אָנוּ סִבְרָא נִסְבַּר, וְטוֹב לְדַעַת, אֵתָּה אָמַר לָנוּ. אָמַר לָהֶם, הַשְּׁמַעְתֶּם הַדְּבָר הַזֶּה שֶׁאָמַר רַבִּי יִצְחָק? כָּל הַקּוֹרָא קְרִיאַת שְׁמַע כְּתוּבָה עַל מִטְתּוֹ, נִשְׁמַתוּ עוֹלָה לְשׁוֹט בְּאַרְץ הַחַיִּים. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שיר א) שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ מִגְּבוּרֵי יִשְׂרָאֵל. אָמְרוּ לוֹ, יֵאֵמַר רַבְּנֵנוּ!

אָמַר לָהֶם, בְּקְרִיאַת שְׁמַע יֵשׁ שְׁשִׁים אוֹתוֹת יְדוּעוֹת עַד וּבִשְׁעָרֶיךָ, וְעַל כָּל אוֹת וְאוֹת יֵשׁ סוּד כְּבוֹד הַמַּלְכוּת הַקְּדוּשָׁה שֶׁל הַשְּׁלִיט הַעֲלִיּוֹן, וְעַבְדוֹת הָאָדָם לַפְּנִיּוֹ, עַד שִׁיקָרֵב דַּעְתּוֹ לְכֶסֶף הַכְּבוֹד שֶׁל הַמַּלְכוּת הַקְּדוּשָׁה. וּבְאוֹתָהּ שַׁעָה לֹקַח אוֹתָם מִפְּנֵי בַּעַל הַפְּנִים, שֶׁשָּׂמוּ כֶּשֶׁם אֲדוֹנוֹ, וְהוּא מַעֲלָה אוֹתָם לְמַעְלָה עִם נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים לַפְּנֵי מִזְבַּח הַכְּבוֹד שֶׁלְמַעְלָה.

וְנוֹטְרִים אוֹתָם שְׁשִׁים מְלָאכִים שְׁמַקִּיפִים אֵת כֶּסֶף הַכְּבוֹד, כָּל אֶחָד וְאֶחָד אוֹת אַחַת, וּמִזְמָרִים בָּהֶם בְּכָל לַיְלָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (דברים כו) וְלִקַּח הַכֹּהֵן הַטָּהוֹר הַטָּהוֹר מִיָּדָה וְהִנִּיחוֹ לַפְּנֵי מִזְבַּח ה' אֶלְהֵיךָ. וְלִקַּח הַכֹּהֵן - זֶהוּ מִטְטְרוֹן, הַטָּהוֹר - אֵלּוֹ שְׁשִׁים אוֹתוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל הַלֵּילָה.

לְמַד אוֹתָם, יִצְאָה מֵהֶם נִשְׁמַתָּה וְרָאוּ מַה שָּׂרְאוּ, וְהִתְעוֹרְרוּ. אָמַר אֶחָד לְאֶחָד: לֹא נִשְׁבַּ כְּאֵן, אֵינְנוּ רְאוּיִים לָזֶה. מִי שֶׁהוּא מְלָאָף עֲלֵינוֹ, יִהְיֶה בְּכְבוֹד הַזֶּה. מַה

יִתְבוֹן קַמִּיָּה, אֲשֶׁתִּיק, וְאֵינוֹן אֲשֶׁתִּיקוּ. עָאֵל לְאֶדְרוֹנָא, שְׁמַע הַהוּא קָלָא דִּהָהּ אָמַר, אֵימָא לֹון מָה דְאֵינוֹן בְּעָאן, דְזַפְאֵין אֵינוֹן. עַד דְנַחִית, רַמַּשׁ לֵילִיא. אָכְלוּ. עַד דִּהוּוּ אָכְלִי, אֲשֶׁתִּיק, וְאֵינוֹן אֲשֶׁתִּיקוּ. כִּד אָכְלוּ, קָמוּ לְמִשְׁכַּב, אָמַר לֹון אֵי אֵית מִנְכוֹן, דְשָׁמַע מִיִּלְתָּא לֵימָא לִי.

פָּתַח רַבִּי דוֹסְתָאֵי וְאָמַר, אָנִן סִבְרָא נִסְבּוֹר, וְטִיבוֹ לְמִינְדַע, אֵתָּה אֵימָא לָן. אָמַר לֹון, שְׁמַעְתוֹן הָאֵי מִיִּלְתָּא דְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּל הַקּוֹרָא קְרִית שְׁמַע כְּתוּבָה עַל מִטְתּוֹ, נִשְׁמַתוּ עוֹלָה לְשׁוֹט בְּאַרְץ הַחַיִּים. הַדָּא הוּא דְכְתִיב, (שה"ש ג ז) שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ מִגְּבוּרֵי יִשְׂרָאֵל. אָמְרוּ לִיהּ לֵימָא מַר.

אָמַר לֹון, בְּקְרִית שְׁמַע אֵית שְׁתִּין אַתְוֹתָא יְדִיעָאן, עַד וּבִשְׁעָרֶיךָ. וְעַל כָּל אֵת וְאֵת אֵית סוּד יְקָרָא דְמַלְכוּתָא קְדִישָׁא, דְשְׁלִיטָא עֵילָאָה. וּפּוֹלְחָנִיהּ דְבַר נֵשׁ קַמִּיָּה, עַד דִּיקָרֵב דַּעְתִּיהּ, לְכוֹרְסֵי יְקָרָא דְמַלְכוּתָא קְדִישָׁא.

וּבְהַהוּא שַׁעְתָּא, נָסִיב לֹון מִן פּוּמִיָּה מְאָרִיָּה דְאַפְיָא, דֵּי שְׁמִיָּה כִּשְׁמָא דְמְרִיָּה, וְהוּא אֲסִיק לְהוֹן לְעֵילָא עִם נִשְׁמוֹתֵיהוֹן דְצַדִּיקֵיָּא, קַמִּי מְדַבְּחָא יְקָרָא דְלְעֵילָא.

וְנִסְבִּין לֹון, שְׁתִּין מְלָאכִין, דְסַחְרִין פּוּרְסֵי יְקָרָא, כָּל חַד וְחַד אֵת חַד, וּמִזְמָרִין בְּהוֹן כָּל לַיְלִיא. הַדָּא הוּא דְכְתִיב, (דברים כו ד)

וְלִקַּח הַכֹּהֵן הַטָּהוֹר הַטָּהוֹר מִיָּדָה וְהִנִּיחוֹ לַפְּנֵי מִזְבַּח ה' אֶלְהֵיךָ. וְלִקַּח הַכֹּהֵן, דָּא הוּא מִטְטְרוֹן, הַטָּהוֹר - אֵלּוֹ שְׁשִׁים אוֹתוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל הַלֵּילָה.

אֲוִרִיָּה לְהוּ, נָפַק נִשְׁמַתְהוֹן מִנִּיָּהוּ, וְחָמוּ מַה דְחָמוּ, וְאֵיתְעָרוּ. אָמַר חַד לְחַד, לֹא נִיִּתִיב כְּאֵן, לֵית אָנִן חֲזִינִן לְהָאֵי. מֵאֵן דְאֵיָּהוּ

היתה דעתם? ראו שמלאכים דוחים אותם החוצה, והצטערו. עד שראו מה שראו, ונשמתו של רבי אלעזר העבירה אותם, ונצלו.

ראו את אותו הפהן הגדול שבא לקבל את למודו של רבי אלעזר, ואמר: גדול קדוש, עלה עלה. אמר לו: משכני אחריו נרוצה. אמר לו: מי אלה אצלך? אמר לו: גדולי הדור הם. אמר לו: אין לי רשות, שהרי הקדוש ברוך הוא אמר לי לקבל פניך, ואני נכנסתי לפניו. זהו שכתוב (שיר א) הביאני המלך חדריו. ובחייך קדוש, כל צבאות השמים, נגילה ונשמחה בך.

אמר רבי יצחק, בך, לכל הצדיקים, עושה הקדוש ברוך הוא, לממטרון שר הפנים, שיעלה נשמותיהם מעלה. הוא אומר עלה עלה - ונשמתו משיבה לו ואומרת משכני אחריו נרוצה הביאני המלך חדריו. הואיל ויצונו שאני אכנס לחדרים העליונים, נגילה ונשמחה בך. זהו שכתוב (תהלים קמט) יעלו חסידים בכבוד, זה ממטרון.

אמר רבי יצחק, באותה שעה שנשמתו של אותו צדיק עולה לפני הקדוש ברוך הוא, עושה לו הבטחה ומברך לו. זהו שכתוב (בראשית טו) אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברהם במחזה לאמר אל תירא אברהם אנכי מגן לך שכרך הרבה מאד. אל אברהם - זו היא הנשמה. במחזה - בשהוא שוכב על מטתו. ומה אומר לו? אל תירא אברהם אנכי מגן לך שכרך הרבה מאד.

דבר אחר, במחזה - זהו שנאמר (שמות כד) ומראה כבוד ה' פאש אכלת בראש ההר. וזהו ממטרון, המוליכו לפני בוראו.

מלאכא עילאה, להוי בהאי יקר. מאי הוה דעתייהו. חזו דמלאכיא דחזין להו לבר, ואצטערו, עד דחמו מאי דחמו, ונשמתיה דרבי אלעזר אעבר להו, ואשתזיבו.

חמו להווא פהנא רבא, דאתא לקבלא אולפניה דרבי אלעזר, ואמר, רבה קדישא, סק סק, אמר ליה, (שה"ש א ד) משכני אחריו נרוצה. אמר ליה, מאן אלין גבך. אמר ליה רבבי דרא אינון. אמר ליה לית לי רשותא, דהא קודשא בריך הוא אמר לי לקבלא אפך, ואנא עיילנא קמיה, הדא הוא דכתיב, (שם) הביאני המלך חדריו. ובחייך קדישא כל חילי דשמייא, נגילה ונשמחה בך. אמר רבי יצחק, בך, לכל צדיקייא, עביד קודשא בריך הוא, לממטרון שר הפנים, דיסלק נשמתיהו לעילא. הוא אומר סק סק, ונשמתיה אתיב ליה ואומר, משכני אחריו נרוצה הביאני המלך חדריו. הואיל ורעותיה דאנא עייל לאידרין עילאין נגילה ונשמחה בך. הדא הוא דכתיב, (תהלים קמט) יעלו חסידים בכבוד, דא ממטרון.

אמר רבי יצחק, באותה שעה שנשמתו של אותו צדיק עולה לפני הקדוש ברוך הוא, עושה לו הבטחה, ומברך לו. הדא הוא דכתיב, אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברהם במחזה לאמר אל תירא אברהם אנכי מגן לך שכרך הרבה מאד. אל אברהם, זו היא הנשמה. במחזה, פשהוא שוכב על מטתו. ומה אומר לו, אל תירא אברהם אנכי מגן לך שכרך הרבה מאד.

דבר אחר במחזה, זהו שנאמר (שמות כד יז) ומראה כבוד ה' פאש אוכלת בראש ההר. וזהו ממטרון, המוליכו לפני בוראו.

דָּבָר אַחַר אָמַר רַבִּי תַנְחוּם, מַה כְּתִיב לְמַעַלָּה מִן הָעֲנָנִים, רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים, וְכִתְיִב בְּתַרְיָה אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הִיָּה דְבַר ה' אֶל אַבְרָם. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁהִנְשָׂמָה יוֹשֶׁבֶת וְנִזְוֹנֶת מֵאוֹתוֹ הָאֹרֶז שֶׁל מַעַלָּה, וּמִתְלַבֶּשֶׁת בּוֹ. שָׁאֵמַר רַבִּי תַנְחוּם, לְבוּשׁ הַנְּשָׂמָה לְעוֹלָם הֵבֵא אוֹר זוֹהַר שֶׁלְמַעַלָּה מִכֶּסֶּא הַכְּבוֹד הוּא, שְׁנֵאֲמַר (תהלים צו) אוֹר זָרַע לְצַדִּיק וּלְיִשְׂרָאֵל לֵב שִׁמְחָה. וְכִתְיִב (ישעיה ס) וְהִיָּה לָךְ ה' לְאוֹר עוֹלָם. וְלֹא מִלְאָךְ וְלֹא כֶּסֶף הַכְּבוֹד. וְדוֹד אָמַר (תהלים כו) ה' אוֹרִי וְיִשְׁעֵי מִמִּי אֵירָא.

וְהוֹרָאָה זֶה כְּמוֹ שָׁאֵמַר רַבִּי יְהוּדָה, נִשְׁמָתוֹ שֶׁל צַדִּיק נִטְלָה מֵאוֹר כֶּסֶף הַכְּבוֹד, וְנִכְנָסֶת בְּעוֹלָם הַזֶּה. אִם זָכְתָה וְעוֹלָה לְמַעַלָּה - אֵינּוּ דִין שְׂיִתּוֹסֵף לָהּ יוֹתֵר אוֹר מִמָּה שֶׁקִּבְּלָה בְּרֵאשׁוֹנָה לְכַנֵּס בְּעוֹלָם הַזֶּה. וּמִמִּי מִקְבֵּלֶת אוֹתוֹ הָאֹרֶז? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֶלְמָלָא מִקְרָא כְּתוּב, אִי אֶפְשָׁר לְאֹמְרוֹ, שְׁכַתּוּב (בראשית טו) אֶל תִּירָא אַבְרָם אֲנֹכִי מִגֵּן לָךְ, אֲנֹכִי וְלֹא אַחֵר, וְלָמָּה? בְּשִׁבִיל שְׁשִׁכְרָךְ הַרְבֵּה מְאֹד.

דָּבָר אַחֵר, שְׁכַרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד - יֵשׁ לָךְ שְׁכָר הַרְבֵּה מְאֹד, עַל שֶׁהִיָּה לָךְ בְּרֵאשׁוֹנָה וּמִתְלַבֶּשֶׁת מֵאוֹתוֹ הָאֹרֶז, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹטֵל אוֹת אַחַת מִשְׁמוֹ, וְנוֹתְנָה בְּרֵאשׁוֹה. כִּי הָרִי שְׁנִינּוּ, עֲתִיד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִיּוֹת עֲטָרָה בְּרֵאשׁ כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק לְעוֹלָם הַבָּא. וְאֵיזְהוּ? זֶה אוֹת ה"א, כְּאֲשֶׁר בְּרָא שָׁמַיִם וָאָרֶץ, שְׁכַתּוּב (בראשית ב) בְּהִבְרָאֵם, בְּה"א בְּרֵאֵם. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (שם ז) וְלֹא יִקְרָא עוֹד אֶת שְׁמֶךָ אַבְרָם וְהִיָּה שְׁמֶךָ אַבְרָהָם, לְהִיּוֹת הַנְּשָׂמָה שְׁלֵמָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלִימוֹת וְהַטּוֹב. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (ישעיה סב) עֵינַי לֹא רָאִיתָ אֱלֹהִים זוֹלָתְךָ יַעֲשֶׂה לְמַחְכֵּה לּוֹ.

דָּבָר אַחֵר אָמַר רַבִּי תַנְחוּם, מַה כְּתִיב לְמַעַלָּה מִן הָעֲנָנִים, רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים, וְכִתְיִב בְּתַרְיָה אַחֵר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הִיָּה דְבַר ה' אֶל אַבְרָם. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁהִנְשָׂמָה יוֹשֶׁבֶת וְנִזְוֹנֶת מֵאוֹתוֹ הָאֹרֶז שֶׁל מַעַלָּה, וּמִתְלַבֶּשֶׁת בּוֹ. דָּאֵמַר רַבִּי תַנְחוּם, לְבוּשׁ הַנְּשָׂמָה לְעוֹלָם הֵבֵא, הוּא אוֹר זוֹהַר שֶׁלְמַעַלָּה מִכֶּסֶּא הַכְּבוֹד הוּא, שְׁנֵאֲמַר (תהלים צו יא) אוֹר זָרַע לְצַדִּיק וּלְיִשְׂרָאֵל לֵב שִׁמְחָה. וְכִתְיִב (ישעיה ס יט) וְהִיָּה לָךְ ה' לְאוֹר עוֹלָם. וְלֹא מִלְאָךְ וְלֹא כֶּסֶף הַכְּבוֹד. וְדוֹד אָמַר (תהלים כו א) ה' אוֹרִי וְיִשְׁעֵי מִמִּי אֵירָא.

וְאִזְלָא הָא, כִּי הָא דָּאֵמַר רַבִּי יְהוּדָה, נִשְׁמָתוֹ שֶׁל צַדִּיק נִיטְלָה מֵאוֹר כֶּסֶף הַכְּבוֹד, וְנִכְנָסֶת בְּעוֹלָם הַזֶּה. אִי זָכְתָה וְעוֹלָה לְמַעַלָּה, אֵינּוּ דִין שְׂיִתּוֹסֵף לָהּ יוֹתֵר אוֹר מִמָּה שֶׁקִּבְּלָה בְּרֵאשׁוֹנָה לְיַכְנִס בְּעוֹלָם הַזֶּה. וּמִמִּי מִקְבֵּלֶת אוֹתוֹ הָאֹרֶז, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֶלְמָלָא מִקְרָא כְּתוּב אִי אֶפְשָׁר לְאֹמְרוֹ, דְּכִתְיִב אֶל תִּירָא אַבְרָם אֲנֹכִי מִגֵּן לָךְ, אֲנֹכִי וְלֹא אַחֵר, וְלָמָּה, בְּשִׁבִיל שְׁשִׁכְרָךְ הַרְבֵּה מְאֹד.

דָּבָר אַחֵר שְׁכַרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד, יֵשׁ לָךְ שְׁכָר הַרְבֵּה מְאֹד, עַל שֶׁהִיָּה לָךְ בְּרֵאשׁוֹנָה. וּמִתְלַבֶּשֶׁת מֵאוֹתוֹ הָאֹרֶז, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹטֵל אוֹת א' מִשְׁמוֹ, וְנוֹתְנָה בְּרֵאשׁוֹה. כִּי הָא דְתַנּוּ, עֲתִיד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִיּוֹת עֲטָרָה בְּרֵאשׁ כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק לְעוֹלָם הַבָּא. וְאֵיזְהוּ, זֶה אוֹת ה"א, כְּאֲשֶׁר בְּרָא שָׁמַיִם וָאָרֶץ, דְּכִתְיִב בְּהִבְרָאֵם, בְּה"א בְּרֵאֵם.

הִדָּא הוּא דְכִתְיִב, וְלֹא יִקְרָא עוֹד אֶת שְׁמֶךָ אַבְרָם וְהִיָּה שְׁמֶךָ אַבְרָהָם. לְהִיּוֹת הַנְּשָׂמָה שְׁלֵימָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלִימוֹת וְהַטּוֹב, הִדָּא הוּא דְכִתְיִב, (ישעיה סד ג) עֵינַי לֹא רָאִיתָ אֱלֹהִים זוֹלָתְךָ יַעֲשֶׂה לְמַחְכֵּה לּוֹ (דף ג' ע"א).

רבי יהודה בן פזי הנה ליה ההוא אריסא, והנה קא מצער ליה, אתו לקמיה ר' זירא ור' אבא, אמרו ליה מאי עביד מר באריסיה. אמר להון גברא פי גניב, מאריה דשמשא זזהר עליה זיהרא. אמרו ליה, לא לעיין מר במליה. אמר להו, ומה אעביד והוא מצער לי. אמרו ליה, יתפרש מר מיניה, ויתנהי לך. עד דהו יתבי, אמרו ליה לאו להאי אתינא גבך, אלא לימא לן מר, השבטים בני יעקב, מה אינון לעלמא דאתי. אמר להו, קודשא ברין הוא סליק להו למתיבתא דרקיעא, וכל נשמתא דצדיק דסליק, אינון סהדין על עובדוי.

בְּעוֹדָם יוֹשְׁבִים, אָמְרוּ לוֹ: לֹא לָזֶה בָּאנוּ אֵלֶיךָ, אֲלֵא יֹאמֵר לָנוּ מוֹרְנוּ, הַשְּׁבֵטִים בְּנֵי יַעֲקֹב מֵהֵם לְעוֹלָם הַבָּא? אָמַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: הַעֲלָה אוֹתָם לִישִׁיבַת הַרְקִיעַ, וְכָל נִשְׁמַת צָדִיק שְׁעוֹלָה, הֵם מְעִידִים עַל מַעֲשֵׂיהָ. זְהוּ שְׁכָתוּב (תהלים קכב) יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה, זוּ יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעֲלָה. שְׁשֵׁם עָלוּ שְׁבֵטִים שְׁבֵטֵי יֵה עֲדוּת לְיִשְׂרָאֵל, כְּדֵי לְהַעֲדֵי עַל כָּל צָדִיק וְצָדִיק מִיִּשְׂרָאֵל. וְלָמָּה? לְהִיּוֹת כָּלָם מוֹדִים וּמְבָרְכִים לְשִׁמּוֹ. זְהוּ שְׁכָתוּב, עֲדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהַדוּת לְשֵׁם ה'. וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִכִּיר אֶת שְׁלוֹ וּמִשְׁתַּבַּח וְאוֹמֵר: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, רָאָה מַה הִנַּחְתִּי בְּאַרְץ, וְזֶהוּ לְהַדוּת לְשֵׁם ה'.

וְהֵינּוּ שְׁשֵׁנֵינוּ, כָּל צָדִיק וְצָדִיק יֵשׁ לוֹ מְדוּר לְפִי כְבוֹדוֹ, וְלְפִי הָרְאוּי לוֹ. מִי שֶׁבָּא מְרֹאבֵן, שֵׁם מְדוּרוֹ עִם הַצְּדִיקִים מִן רְאוּבֵן, וְכֵן כָּל שְׁבֵט וְשְׁבֵט. וּמִי שֶׁהוּא גֵר מֵאֲמוֹת הָעוֹלָם וְנִתְגַּיֵר, מְדוּרוֹ בְּמְדוּר שֶׁל גְּרִים. וְהַשְּׁבֵטִים עוֹמְדִים לְעֵדִים לְכָל צָדִיק וְצָדִיק. זְהוּ שְׁכָתוּב שְׁשֵׁם עָלוּ שְׁבֵטִים שְׁבֵטֵי יֵה עֲדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהַדוּת לְשֵׁם ה'.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, נִשְׁמַתוֹ שֶׁל צָדִיק יוֹדַעַת וּמִכְרַת לְעוֹלָם הַבָּא מֵהַ שְׁאִינוֹ יוֹדַע וּמִכִּיר מִלֵּאף הַמְּשֵׁרֶת. זְהוּ שְׁכָתוּב (ישעיה א) אָמְרוּ צָדִיק כִּי טוֹב, כִּי טוֹב

רַבִּי יְהוּדָה בֶּן פַּזִּי, הָנָה לִיָּה הַהוּא אַרִיסָא, וְהָנָה קָא מְצַעַר לִיָּה, אָתוּ לְקַמִּיָּה ר' זִירָא וְר' אַבָּא, אָמְרוּ לִיָּה מַאי עָבִיד מַר בְּאַרִיסִיָּה. אָמַר לְהוֹן גַּבְרָא כִּי גַנִּיב, מְאָרִיָּה דְשִׁמְשָׁא זִזְהַר עֲלֵיָּה זִיְהָרָא. אָמְרוּ לִיָּה, לָא לְעִיִּין מַר בְּמַלְיָה. אָמַר לְהוּ, וּמָה אֶעְבִּיד וְהוּא מְצַעַר לִי. אָמְרוּ לִיָּה, יִתְפָּרֵשׁ מַר מִיְנִיָּה, וְיִתְנַהֵי לְךָ. עַד דְּהוּ יִתְבִּי, אָמְרוּ לִיָּה לָאוּ לְהַאי אֲתִינָא גַבְךָ, אֲלֵא לִימָא לָן מַר, הַשְּׁבֵטִים בְּנֵי יַעֲקֹב, מָה אֵינוֹן לְעֵלְמָא דְאַתִּי. אָמַר לְהוּ, קוֹדֶשָׁא בְרִין הוּא סָלִיק לְהוּ לְמַתִּיבְתָא דְרַקִּיעָא, וְכָל נִשְׁמַתָּא דְצָדִיק דְסָלִיק, אֵינוֹן סַהְדִין עַל עוֹבְדוּי.

הָדָא הוּא דְכָתִיב, (תהלים קכב ג) יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה, זוּ יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעֲלָה. שְׁשֵׁם עָלוּ שְׁבֵטִים שְׁבֵטֵי יֵה עֲדוּת לְיִשְׂרָאֵל, כְּדֵי לְהַעֲדֵי עַל כָּל צָדִיק וְצָדִיק מִיִּשְׂרָאֵל. וְלָמָּה, לְהִיּוֹת כָּלָם מוֹדִים וּמְבָרְכִים לְשִׁמּוֹ. הָדָא הוּא דְכָתִיב, עֲדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהַדוּת לְשֵׁם ה'. וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִכִּיר אֶת שְׁלוֹ וּמִשְׁתַּבַּח וְאוֹמֵר, רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם רָאָה מַה הִנַּחְתִּי בְּאַרְץ, וְזֶהוּ לְהַדוּת לְשֵׁם ה'.

וְהֵינּוּ דִתְנֵן, כָּל צָדִיק וְצָדִיק יֵשׁ לוֹ מְדוּר לְפִי כְבוֹדוֹ, וְלְפִי הָרְאוּי לוֹ. מֵאֵן דְאַתִּי מְרֹאבֵן, שֵׁם מְדוּרוֹ עִם הַצְּדִיקִים מִן רְאוּבֵן, וְכֵן כָּל שְׁבֵט וְשְׁבֵט. וּמֵאֵן דְהוּא גֵר מֵאֲמוֹת הָעוֹלָם וְנִתְגַּיֵר, מְדוּרוֹ בְּמְדוּר שֶׁל גְּרִים. וְהַשְּׁבֵטִים, עוֹמְדִים לְעֵדִים לְכָל צָדִיק וְצָדִיק. הָדָא הוּא דְכָתִיב, שְׁשֵׁם עָלוּ שְׁבֵטִים שְׁבֵטֵי יֵה עֲדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהַדוּת לְשֵׁם ה'.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, נִשְׁמַתוֹ שֶׁל צָדִיק, יוֹדַעַת וּמִכְרַת לְעוֹלָם הַבָּא, מֵהַ שְׁאִינוֹ יוֹדַע וּמִכִּיר מִלֵּאף הַמְּשֵׁרֶת. הָדָא הוּא דְכָתִיב, (ישעיה

ממלאכי השרת. וכתוב (תהלים צז) אור זרע לצדיק ולישרי לב שמחה.

רבי אבא פתח ואמר, (מיכה ז טו) כימי צאתך מארץ מצרים נפלאות. עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות גאולה לבניו פאותם הימים ששלח הקדוש ברוך הוא להוציא את ישראל, והלקה פאותם המכות את המצרים בגלל ישראל.

בא וראה מה בין הגאולה הזו לגאלת מצרים. גאלת מצרים היתה במלך אחד ובמלכות אחת, וכאן בכל מלכי העולם ובכל מלכות שבעולם, ואז יתפבד הקדוש ברוך הוא בכל העולם ובכל הארץ, וידעו כלם את שלטונו של הקדוש ברוך הוא בכל העולם, וכלם ילקו במכות עליונות על כל אחת שפטים, משום שסרכו בישראל.

ובשידעו את שלטונו של הקדוש ברוך הוא, ככתוב (זכריה יב) והיה ה' למלך על כל הארץ, אז כלם יתנדבו עם ישראל לקדוש ברוך הוא. זהו שכתוב (ישעיה טו) והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה'. ואז יזדמנו האבות בשמחה לראות את גאלת בניהם כמו מקדם. זהו שכתוב כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

פְּרַשְׁת וּרְא

ואברהם היה יהיה (בראשית יח) - יהיה בגימטריא שלשים. יום אחד יצא רבי שמעון וראה עולם חשוף ואפל, ונסתתם אורו. אמר לו רבי אלעזר בנו, בא ונראה מה רוצה הקדוש ברוך הוא. הלכו ומצאו מלאך אחד שדומה להר גדול, ומוציא שלהבות אש מפיו.

ואברהם היה יהיה: יהיה בגימטריא שלשים. זמנא חד נפיק ר' שמעון, וחקא עלמא דחשיף ואפיל, ואסתתם נהוריה. אמר ליה לרבי אלעזר בריה, תא ונחזי מה בעא קודשא בריה הוא. אזלו, ואשפחו חד מלאכא, דדמי לטורא רברבא, ואפיק תלתין שלהובין דנורא מפומיה.

אמרו צדיק פי טוב, פי טוב ממלאכי השרת. וכתוב (תהלים צז יא) אור זרע לצדיק ולישרי לב שמחה.

רבי אבא פתח ואמר, (מיכה ז טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, זמין קודשא בריה הוא למעבד פורקנא לבנוי, כאינון יומין דשלח קודשא בריה הוא לאפקא לישראל, ואלקי באינון מכתשין למצרים, בגיניהון דישראל.

תא חזי, מה בין פורקנא דא, לפורקנא דמצרים. פורקנא דמצרים הוה, בחד מלכא ובמלכו חד. הכא, בכל מלכין דעלמא, ובכל מלכותא דעלמא. וכדין אתייקר קודשא בריה הוא בכל עלמא, ובכל ארעא, וינדעון פלא שולטנותיה דקודשא בריה הוא בכל עלמא, וכלהו ילקון במכתשין עילאין על חד תרין, בגין די סרבון בהון בישראל.

וכד ינדעון שולטנותיה דקודשא בריה הוא, פמא דכתיב, (זכריה יא ט) והיה ה' למלך על כל הארץ. פדין פלהו יתנדבון בהו בישראל לקודשא בריה הוא, הדא הוא דכתיב, (ישעיה טו) והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה'. פדין יזדמנון אבהן בחדוה, למחמי פורקנא דבנייהו במלקדמין. הדא הוא דכתיב, (מיכה ז טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

פְּרַשְׁת וּרְא

ואברהם היה יהיה: יהיה בגימטריא שלשים. זמנא חד נפיק ר' שמעון, וחקא עלמא דחשיף ואפיל, ואסתתם נהוריה. אמר ליה לרבי אלעזר בריה, תא ונחזי מה בעא קודשא בריה הוא. אזלו, ואשפחו חד מלאכא, דדמי לטורא רברבא, ואפיק תלתין שלהובין דנורא מפומיה.

אמר לו רבי שמעון, מה אתה רוצה לעשות? אמר לו: אני רוצה להחריב את העולם משום שלא מצויים שלשים צדיקים בדור, שפך אמר הקדוש ברוך הוא על אברהם, ואברהם היה יהיה, יהיה בגימטריא שלשים הם. אמר לו רבי שמעון: בבקשה ממך, לך לפני הקדוש ברוך הוא ואמר לו: בר יוחאי מצוי בעולם.

הר"ך המלאך ההוא לפני הקדוש ברוך הוא. אמר לו: רבון העולם, גלוי לפניך מה שאמר לי בר יוחאי? אמר לו הקדוש ברוך הוא: לך תחריב את העולם ואל תשגיח בכר יוחאי.

בשבא, ראה רבי שמעון את המלאך. אמר לו: אם לא תלך, גזרני עליך שלא תפנס לשמים, ותהיה במקום של עזא ועזאל. וכשתפנס לפני הקדוש ברוך הוא, אמר לו, ואם אין שלשים צדיקים בעולם, אז שיהיו עשרים, שהרי פתוב לא אעשה בעבור העשרים. ואם אין עשרים, שיהיו עשרה, ואחר כך פתוב לא אשחית בעבור העשרה. אם אין עשרה - שיהיו שנים, שהם אני ובני. שפך פתוב (דברים ט) על פי שנים עדים יקום דבר, ואין דבר אלא עולם, שפתוב (תהלים לג) בדבר ה' שמים נעשו וכו'. ואם אין שנים - הרי יש אחד, ואני הוא, שפתוב (משלי י) וצדיק יסוד עולם. באותה שעה יצא קול מן השמים ואמר: אשרי חלקך, רבי שמעון, שהקדוש ברוך הוא גזור למעלה, ואתה מבטל למטה. בודאי עליך פתוב (תהלים קמה) רצון יראיו יעשה.

פרשת תולדות

ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני נא מן האדם הזה. אמאי פתיב תרי זמני האדום. אלא, בגין דכל מה דאית ליה אדום,

אמר ליה רבי שמעון, מה את בעי למיעבד, אמר ליה בעינא למחרביה לעלמא, בגין דלא שכיחי תלתין זפאין בדרא. דהכי גזר קודשא בריך הוא על אברהם, ואברהם היה יהיה, יהיה בגימטריה תלתין הוו. אמר ליה רבי שמעון, במטו מינך זיל קמי קודשא בריך הוא ואימא ליה, בר יוחאי שכיח בעלמא. אזל ההוא מלאכא קמי קודשא בריך הוא, אמר ליה, מארי עלמא גלי קמך מה דאמר לי בר יוחאי, אמר ליה קודשא בריך הוא, זיל אחריביה לעלמא, ולא תשגיח ביה בכר יוחאי.

בר אתא, חזייה רבי שמעון למלאכא, אמר ליה אי לא תיזל, גזרנא עלך דלא תיעול לשמיא, ותהוי באתר דעז"א ועזאל. וכד תיעול קמי קודשא בריך הוא אימא ליה, ואי לית תלתין זפאין בעלמא, ליהוון עשרים. דהכי פתיב לא אעשה בעבור העשרים. ואי לית עשרים, להו עשרה, ואחר כך פתיב, לא אשחית בעבור העשרה. אי לית עשרה להוון תרין, דאינון אנא וברי. דהכי פתיב, (דברים יט טו) על פי שנים עדים יקום דבר, ואין דבר אלא עולם, דכתיב (תהלים לג ו) בדבר ה' שמים נעשו וכו'. ואי לית תרין, הא אית חד, ואנא הוא. דכתיב (משלי י כה) וצדיק יסוד עולם. ביה שענתא נפק קלא מן שמיא ואמר, זפאה חולקך רבי שמעון, דקודשא בריך הוא גזר לעילא, ואת מבטל לתתא, בודאי עלך אתמר (תהלים קמה יט) רצון יראיו יעשה.

פרשת תולדות

ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני נא מן האדם הזה. אמאי פתיב תרי זמני האדום. אלא, בגין דכל מה דאית ליה אדום,

(כה). למה כתוב פעמים האדם?
אלא משום שכל מה שיש לו
אדם, הוא אדם, כמו שנאמר (שם)
ויצא הראשון אדמוני. ותבשילו
אדם, שכתוב הלעיטני נא מן
האדם האדם הזה, וארצו אדמה,
שכתוב (שם לב) ארצה שעיר שדה
אדם. ואנשיו אדמים, שכתוב
(שם לו) הוא עשו אבי אדם. מי
שעתידי להפצע ממנו אדם,
שכתוב דודי צח ואדם. ולבושו
אדם, שכתוב (ישעיה טו) מדוע אדם
ללבושך, וכתוב (שם) מי זה בא
מאדם.

סתרי תורה

בא וראה, שבעה ימים עליונים
ברא הקדוש ברוך הוא בעולם,
ועליהם שתל וכנה עולמות. זהו
שכתוב (שמות ב) כי ששת ימים
עשה ה', ולא כתוב בששת.
וכנגד אותם שבעה ימים
עליונים, ברא הקדוש ברוך הוא
בארץ שבעה צדיקי אמת, לקיים
אותם ולהאיר להם, כל אחד
ואחד כנגד יומו. ושתל אותם כל
אחד בדור הראוי לו, והם אבות
העולם, אברהם יצחק ויעקב
ויוסף ומשה ואהרן ודוד.
והם נקראים הרים, הררי קדם,
שהם תלויים מאותם שבעה
הימים העליונים שאמנו. ששת
ימי בראשית, ושבעה שעומדת
והולכת לפניהם. זהו שכתוב
(זכריה יב) ובית דוד פאלהים כמלאך
ה' לפניהם.

ואף על גב שהוא שביעי, רביעי
הוא בימים. ויוסף הוא השביעי.
אבל כאשר היא נכללת ביוסף,
ונותנת לו תוספת תפנוק מבית
המלך, אף היא נקראת שביעית.
ובתם אחוזים בשכינה בסוד של
שבעה, משום שהשכינה נקראת
בת שבע, בת מן האם העליונה, שהיא הפלל של שבע הדרגות שעמה, והיא הדרגה של צדק,

הוא אדם, כמה דאת אמר ויצא הראשון
אדמוני. ותבשילא דיליה אדם, דכתיב
הלעיטני נא מן האדם האדם הזה. וארעא
דיליה אדומה, דכתיב ארצה שעיר שדה
אדם. וגוברין דיליה אדומין, דכתיב (בראשית לו
מג) הוא עשו אבי אדם. ומאן דזמין לאתפרעא
מניה אדם, דכתיב (שה"ש ה' י) דודי צח ואדם.
ולבושיה אדם, דכתיב (ישעיה טו ב) מדוע אדם
ללבושך, וכתוב (שם טג א) מי זה בא מאדם.

סתרי תורה

תא חזי, שבעה יומין עלאין, ברא קודשא
ברוך הוא בעלמא. ועלייהו שתיל ובני
עלמין. הדא הוא דכתיב, (שמות לא יז) כי ששת
ימים עשה ה', ולא כתיב בששת.
ולקביל אינון שבעה יומין עלאין, ברא
קודשא ברוך הוא בארעא שבעה
זפאי קשוט, לקיימא לון, ולאנהרא לון, כל
חד וחד לקביל יומיה. ושתיל להו, כל חד
וחד בדרא דאתחזי ליה. ואינון אבהן דעלמא,
אברהם יצחק ויעקב ויוסף ומשה ואהרן ודוד.
ואינון איקרון הרים, הררי קדם, דאינון תליין
מאינון שבעה יומין עלאין דאמרן.
שיתא יומי בראשית, ושביעאה דקיימא ואזיל
קמיהו, הדא הוא דכתיב, (זכריה יב ח) ובית דוד
פאלהים כמלאך ה' לפניהם.

ואף על גב דאיהו שביעאה, רביעאה איהו
ביומין. ויוסף איהו שביעאה. אבל כד
אתפלילת ביה ביוסף, ויהיב ליה תוספת
תפנוקא מבי מלכא, אקרי אוף איהי שביעאה.
וברהו אחידו בה בשכינתא, ברזא דשבעה.
בגין דשכינתא איקרי בת שבע. בת

בת שבע, בת מן האם העליונה, שהיא הפלל של שבע הדרגות שעמה, והיא הדרגה של צדק,

הַעֲשִׂירִית שֶׁל אוֹתָן הַסְּפִירוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְנִקְרְאוֹת שְׁבִיעִית בְּפֶתוּב, (ד"ה א-כט) לָךְ ה' הַגְּדֹלָה וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְהַנְּצִיחַ וְהַיְהוּד כִּי כָל וְכוּ', עַד הַמְּמֻלְכָה. וְמָה הַטַּעַם, וְהָרִי רְבִיעִית הִיא לְיָמִים? אֲלֵא מִשּׁוּם שֶׁהִיא הַנְּטִיעָה הָאַחֲרוֹנָה וְנִכְלָלָת בַּשְּׁבִיעִית, מִשּׁוּם כֶּף נִטְלָה אֶת שְׁמוֹ, וְהִפְלֵ אָחֵד.

וְכֵן אָחֵד וְאָחֵד מִן הָאֲבוֹת הַפִּיר אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתּוֹךְ הָאֲסִפְקָלְרִיָּה שְׁלוֹ. אֲבָרְהָם הַפִּיר אוֹתוֹ מִתּוֹךְ חֶסֶד, שֶׁהִיא מִדַּת הַגְּדֹלָה, מִדַּת הַחֶסֶד, יְמִינוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וְעַל כֵּן אָחֻז בָּהּ וְלֹא הַשְּׂאִירָה לְעוֹלָמִים, וְעֵשֶׂה טוֹב עִם בְּנֵי אָדָם, וּפְרִשׁוּהָ, שֶׁהָרִי מַעֲשִׂיו הַעֲלִי אוֹתוֹ לַדְּרָגָה הַזֹּה. יִצְחָק הַפִּירוֹ בְּדִרְגַת הַגְּבוּרָה, שֶׁנִּקְרְאת פֶּחַד יִצְחָק, וּפְחַד מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים. יַעֲקֹב הַפִּיר אוֹתוֹ מִתּוֹךְ דְּרָגַת הַתְּפָאֶרֶת, שֶׁהוּא כְּלוּל מִחֶסֶד וּמִפְּחַד, וְנִקְרָא אֱמֶת, וְאֲחֻז בָּהּ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (מִיכָה ז) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב.

יוֹסֵף הַפִּיר אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתּוֹךְ הָאֲסִפְקָלְרִיָּה הַהִיא שֶׁנִּקְרְאת כָּל, וְעַל כֵּן נִקְרָא יוֹסֵף כְּלָכַל, שְׁכָתוּב (בְּרַאשִׁית מז) וַיְכַלְכֵּל יוֹסֵף, וְנִקְרָא יְסוּד עוֹלָם.

מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן הֵם שְׁנֵי כְּרוּבִים, שֶׁנֶּשְׂמַע הַקּוֹל שֶׁלְמַעֲלָה מִבִּינֵיהֶם, וְעַל כֵּן נִתְּנָה תוֹרָה עַל יְדֵיהֶם. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שְׁמוֹת כה) וְנוֹעַדְתִּי לָךְ שֵׁם וּדְבַרְתִּי אִתְּךָ וְגוֹמֵר. וְהֵם שְׁנֵי הַכְּרוּבִים שֶׁלְמַעֲלָה, הֵם נִצַּח וְהוֹד, וְהֵם שְׁנֵי תוֹמְכֵי הַגּוֹף.

כְּמוֹ כֵּן יֵשׁ לָהּ לַגְּבִירָה לְמִטָּה שְׁנֵי כְּרוּבִים תַּחְתֵּיהָ, שִׁינְגָּקִים

מֵאִימָא עֵילְאָה, דְּאִיְהִי כְּלָלָא דְשִׁבְעֵי דְרָגִין דְעַמָּה. וְאִיְהִי דְרָגָא דְצִדְקָא, עֲשִׂירָאָה דְאִינוּן סְפִירָן, דְאִיקְרִי בַּהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וְאִיקְרִי שְׁבִיעָאָה בְּקִרְאָה, (דְּבָרֵי הַיָּמִים א כט יא) לָךְ ה' הַגְּדֹלָה וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְהַנְּצִיחַ וְהַיְהוּד כִּי כָל וְכוּ', עַד הַמְּמֻלְכָה. וּמֵאִי טַעְמָא, וְהָא רְבִיעָאָה הִיא לְיָמִים. אֲלֵא בְּגִין דְּאִיְהִי נְטִיעָה בְּתִרְאָה, וְאִתְּפָלִילַת בַּשְּׁבִיעָאָה, בְּגִין כֶּף נִטְלָה שְׁמִיהָ, וְכוּלָּא חַד.

וְכֵן חַד וְחַד מֵאַבְהֶן, יָדַע לִיהָ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִגּוֹ אֲסִפְקָלְרִיָּא דִּילִיהָ. אֲבָרְהָם יָדַע לִיהָ, מִגּוֹ חֶסֶד, דְּאִיְהוּ מִדַּת הַגְּדוּלָּה, מִדַּת הַחֶסֶד, יְמִינָא דְמִלְכָּא. וְעַל דָּא אָחִיד בָּהּ, וְלֹא שְׁבִיק לָהּ לְעֵלְמִין, וְעָבִיד טִיבוֹ עִם בְּנֵי נְשָׂא, וְאוּקְמוּהָ. דְּהָא עוֹבְדוּי סְלִיקוּ לִיהָ בְּהָאִי דְרָגָא.

יִצְחָק יָדַע לִיהָ בְּדִרְגָא דְגְבוּרָה, דְאִיקְרִי פֶּחַד יִצְחָק, וְדָחִיל לִיהָ לְעֵלְמִין. יַעֲקֹב יָדַע לִיהָ מִגּוֹ דְרָגָא דְתְּפָאֶרֶת. דְּאִיְהוּ כְּלוּל מִחֶסֶד וּמִפְּחַד, וְאִיקְרִי אֱמֶת, וְאָחִיד בָּהּ. הַדָּא הוּא דְכָתִיב, (מִיכָה ז כ) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב.

יוֹסֵף יָדַע לִיהָ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִגּוֹ הַהִיא אֲסִפְקָלְרִיָּא, דְאִיקְרִי כָל. וְעַל דָּא אִיקְרִי יוֹסֵף כְּלָכַל, דְכָתִיב (בְּרַאשִׁית מז יג) וַיְכַלְכֵּל יוֹסֵף. וְאִיקְרִי (מִשְׁלֵי י כה) צִדְקָא יְסוּד עוֹלָם.

מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אִינוּן תְּרִין כְּרוּבִין, דְאִשְׁתַּמַּע קָלָא דְלַעֲיָלָא מִבִּינֵיהוּ, וְעַל דָּא אִתִּיְהִיבַת אוּרִייתָא עַל יְדֵיהוּ. הַדָּא הוּא דְכָתִיב, (שְׁמוֹת כה כב) וְנוֹעַדְתִּי לָךְ שֵׁם וּדְבַרְתִּי אִתְּךָ וְגוֹמֵר. וְאִינוּן תְּרִין כְּרוּבִין לְעֵילָא, אִינוּן נִצַּח וְהוֹד, וְאִינוּן תְּרִין סְמֻכִין דְגּוּפָא.

בְּגוּזְנָא דָּא, אִית לָהּ לְמִטְרוּנִיתָא לְתַתָּא, תְּרִין כְּרוּבִין תַּחְתָּיהָ, דִּינְגָּקִין

מינה. ואינון עילאין ודאי, על ארון העדות, דאיקרי צדק, ארונא דסהדותא. ומאן עדות, דא יוסף, גדא הוא דכתיב, (תהלים פא ו) עדות ביהוסף שמו. ואיקרי תורה שבכתב, והאי ארונא תורה שבעל פה.

תא חזי, כל אינון אבהן עילאין דאחיזן לעילא, רמיזן פלהו בתורה שבכתב, תורת ה'. ודוד דאיהו אחיד בברייתא, דאיהי תורה שבעל פה, רמיזא בדברי קבלה. ובגין כך אקרי קבלה, דמקבלת נהירו מתורה שבכתב, דאיקרי צדיק, ואיקרי יוסף, ואיקרי כל.

ואינון תרין פרובין עילאין, קיימין על ההוא סהדותא דארונא, גדא הוא דכתיב, (דברי הימים א כט יא) והנצח וההוד, פי כל בשמים ובארץ, ודא איהו סיומא דשמיא ומזוג להאי ארץ. ודכי הוא, דכל מה שפרא קודשא בריך הוא, ברא לקבליה לתתא. ויוסף אקרי עדות, גדא הוא דכתיב, (תהלים פא ו) עדות ביהוסף שמו. ועל דא שמיא דיוסף שלים בכלא לעילא ותתא. ועל דא תנינן, ארון דיוסף וארון דשכינתא, בהדי הדדי הוו אזלין במדברא, והוו כולי עלמא אמרי מה טיבן של שני ארונות אלו. ומתיבין לון, קיים זה מה שכתוב בזה. קיי"ם ודאי, גדא הוא דכתיב, (משלי י כה) וצדיק יסוד עולם, איהו קיומא דעלמא.

אתא דוד דאיהו שביעאה, דאבהן אחיד בה, בהאי פת שבע, דאיהי ממלכה, ולא שביק לה לעלמין. גדא הוא דכתיב, (יחזקאל לו כה) ודוד עבדי נשיא להם לעולם. וכתיב, (תהלים פט לו) כסאו בשמש נגדי. וכל דא אוליה לן אורייתא, דכלהו אחידן בה בשכינתא ברזא דשבע.

ממנה, והם עליונים ודאי, על ארון העדות, שנקרא צדק ארון העדות. ומי העדות? זה יוסף, זהו שכתוב (תהלים פא) עדות ביהוסף שמו. ונקרא תורה שבכתב, והארון הזה תורה שבעל פה.

בא וראה, כל אותם אבות עליונים שאחוזים למעלה, כלם רמוזים בתורה שבכתב, תורת ה', ודוד שהוא אחוז בברייתא, שהיא תורה שבעל פה, רמוז בדברי קבלה, ומשום כך נקראת קבלה, שמקבלת אור מתורה שבכתב, שנקרא צדיק, ונקרא יוסף, ונקראת כל.

ואותם שני הפרובים העליונים עומדים על אותו ארון העדות. זהו שכתוב והנצח וההוד פי כל בשמים ובארץ, והו סיום של השמים, ומזוג לארץ הו.

וכך הוא, שכל מה שפרא הקדוש ברוך הוא - ברא כנגדו למטה. ויוסף נקרא עדות, זהו שכתוב עדות ביהוסף שמו, ועל כן שמו של יוסף שלם בכל, למעלה ולמטה.

ועל זה שנינו, ארון של יוסף וארון השכינה היו הולכים יחד במדבר, וכל העולם היו אמרים: מה טיבם של שני ארונות האלו? ומשיבים להם: קיים זה מה שכתוב בזה. קיי"ם ודאי, זהו שכתוב (משלי י) וצדיק יסוד עולם, הוא הקיום של העולם.

בא דוד, שהוא השביעי, שהאבות אחוזים בו, בכת שבע הו, שהיא ממלכה, ולא עזב אותה לעולמים. זהו שכתוב (יחזקאל לו) ודוד עבדי נשיא להם לעולם, וכתוב (תהלים פט) כסאו בשמש נגדי. וכל זה למדה אותנו התורה, שכלם אחוזים בשכינה בסוד של שבע.

בא וראה, אברהם המאור הראשון הקדוש של העולם, פשרצה לעלות לדרגתו, לא יכל, עד שעלה ונודע באותן שלש הדרגות העליונות שעליה, של אותו החלק שלו.

בין שעלה והפיר את הקדוש ברוך הוא מתוך אותן שלש הדרגות שעם אותם השבעה, שהם פתח עליון חכמה בינה, והם השלמות של עשר הספירות שנקרא בהם הקדוש ברוך הוא, וכיון שעלה אחר כך באותם השלשה, שהם העתיק ואבא ואמא, ששופע מהם אור למטה, אז אחז לחלקו את אותה דרגה שפתחיהם של אותם השלשה, שנקראת חסד.

ואת כלם השיג מתוך האספקלריה ששולטת בלילה, שבהם ודאי לא היה אדם שיודע כלום. ועל זה שנינו, בן שלש שנים הפיר אברהם את בוראו. בן שלש שנים הפיר אברהם את בוראו.

ובא ראה סוד של שלש השנים הללו, ולא פחות, משום שהשכינה נקראת בת שבע, ולא יכול לקרב אליה עד שיעלה באותן שלש דרגות עליונות שעם אותן השבעה, להודע מתוכן, ולהאיר בכל מה שהוא למטה, שלש ושבע. הרי עשר דרגות עליונות הסוד של השם של הקדוש ברוך הוא.

וכיון שהיה מואר באותן השלש, רצה לעלות באותן השבעה, בסוד הכתוב (בראשית כא) ויצב אברהם את שבע פכשת הצאן. וסוד זה רמז לאבימלך, שלא ישלטו על בניו עד שישתלמו אותם שבעת צדיקי האמת בישראל, פנגד שבע הדרגות של מעלה.

בין שישתלמו, ישב העולם שביעי, ויעורר את אותה בת שבע

תא חזי, אברהם בוצינא קדמא קדישא דעלמא, פד בעא לסלקא לדרגיה, לא יכיל, עד דסליק ואשתמודע באינון תלת דרגין עילאין דעליה, דההוא חולקא דיליה.

בין דסליק ואשתמודע ליה לקודשא בריך הוא, מגו אינון תלת דרגין, דעם אינון שבעה, דאינון פתח עליון חכמה בינה, ואינון שלימו דעשר ספירן, דאיקרי בהו קודשא בריך הוא. וכיון דסליק באינון תלתא, דאינון עתיקא ואבא ואמא, דנגיד מנהון נהירו לתתא, פדין אחיד לחולקיה, ההוא דרגא דתחותיהו דאינון תלתא, דאיקרי חסד.

וברהו אדביק לון, מגו אספקלריא דשלטא בליליא, דבהו ודאי לא היה בר נש דידע כלום. ועל דא תנינו, בן שלשה שנים, הפיר אברהם את בוראו, בן שלשה דייקא.

ותא חזי, רזא דהני שלשה שנין, ולא פחות, בגין דשכינתא אקרי בת שבע, ולא יכיל לאתקרבא בהדה, עד דסליק באינון תלת דרגין עילאין, דעם אינון שבעה, לאשתמודעא מגוון, ולא תנהרא בכל מאי דאיהו לתתא, ותלת ושבע, הא עשר דרגין עלאין, רזא דשמא דקודשא בריך הוא.

ובין דהוה מתנהיר באינון תלתא, בעא לסלקא באינון שבעה, פרזא דכתיב, (בראשית כא כח)

ויצב אברהם את שבע פכשת הצאן. ורזא דא רמיז לאבימלך, דלא ישלטון עליהון בנוי, עד דישתלמו אינון שבעה זכאי קשוט בישראל, לקביל אינון שבעה דרגין דלעילא.

בין דישתלמו, יתיב עלמא תתאה פגוונא דעלמא עילאה. בקיומא שלים. וייתי דוד, דאיהו שביעאה, ויתער לההיא בת שבע התחתון כמו העולם העליון, בקיום שלם. ויבא דוד, שהוא

דלעילא, דאיהי נקמא נקמתהון דישראל, ויתפרע מנהון.

הדא הוא דכתיב, (ש"ב ח א) ויהי אחרי כן ויף דוד את פלשתים ויכניעם ויקח דוד את מתג האמה מיד פלשתים. מאי ויהי (דף לד ע"א) אחרי כן. בטר דאשתלימו ישראל, והו כגוונא דלעילא, כדין ויף דוד את פלשתים ויכניעם. דהא עד השתא לא יכילו ישראל למיתבר תוקפיהון, והא איתערו חברייה בההוא מתג האמה, ואוקמוה.

ותא חזי, האי דרמז ליה אברהם בכבשות הצאן, ולא בעזים, ולא במילי אחריני, בגין דאינון מסטרא דחסד, מאינון ממנן דינקין מסטרא דחסד, ינקין לתתא אינון כבשים, תחות שולטניהון. ואברהם אחיד לחולקיה מדת החסד, וכולא פרזא דחכמתא. ועל דא תנינן, מאן דשרי גו עאנא, לא מסתפן לעלמין. ואי איהו שרי גו עזייה, ורעי לון, פמה גרדיני נימוסין, יתבין לקבליה לאסטאה, בגין דאינון מסטרא דדינא קשיא. אבל פד אתא יצחק למגור עמיה קיים, גור עמיה בשבעה, בשכינתא דאתגלייא מגו ההיא בירא, דכתיב ויקרא אותה שבעה.

תא חזי, אברהם קרא לההיא בירא דמיין נבעין, באר שבע. יצחק קרא לה, שבעה. מה בין האי להאי. אלא בגין דיצחק אחיד לחולקיה דרגא דפחד, דאיהו דינא, ועל דא אוסיף בה ה'. וה' בכל אתר מדת הדין. וסימנף (יחזקאל טז מג) הא דרפף בראש נתתי. הדא הוא דכתיב, ויקרא אותה שבעה. דלא עבד בחורפן, פמה דעבד אבוה, וכלא פרזא דחכמתא, ואוסיף בה ה', לאחזאה דאיהי חולקיה.

שלמעלה, שהיא נוקמת את נקמות ישראל, ויפרע מהם.

זהו שכתוב (שמואל ב ח) ויהי אחרי כן ויף דוד את פלשתים ויכניעם, ויקח דוד את מתג האמה מיד פלשתים. ומה זה ויהי אחרי כן? אחר שנשלמו ישראל והיו כמו שלמעלה, אז - ויף דוד את פלשתים ויכניעם. שהרי עד עתה לא יכלו ישראל לשבר את פחם, והרי התעוררו החברים באותו מתג האמה, ופרשוה.

ובא ראה, זה שרמז לו אברהם בכבשות הצאן, ולא בעזים ולא בדברים אחרים, משום שהם מצד החסד. מאותם הממנים שיונקים מצד החסד, יונקים למטה אותם כבשים, תחת שלטונם. ואברהם אחז לחלקו את מדת החסד, והכל בסוד החכמה.

ועל כן שנינו, מי ששרוי בתוף הצאן, לא מסתפן לעולמים, ואם הוא שרוי בתוף העזים ורועה אותם, פמה שומרי החקים יושבים פנגדו להסטות אותו, משום שהם מצד הדין הקשה. אבל כשפא יצחק לכרות עמו ברית, כרת עמו בשבעה, בשכינה שהתגלתה מתוף אותה הבאר, שכתוב (בראשית כ) ויקרא אותה שבעה.

בא וראה, אברהם קרא לאותה באר המים הנובעים, באר שבע. יצחק קרא לה שבעה. מה בין זה לזה? אלא משום שיצחק אחז לחלקו את דרגת הפחד, שהוא דין, ועל כן אוסיף בה ה', וה' בכל מקום מדת הדין, וסימנף (יחזקאל טז מג) הא דרפף בראש נתתי. זהו שכתוב ויקרא אותה שבעה, שלא עשה ככבשים כמו שעשה אביו, והכל בסוד החכמה, והוסיף בה ה', להראות שהיא חלקו.

בא וראה, כשפרא הקדוש ברוך הוא את העולם, ברא אותו בדיון. כיון שראה שאינו מתקיים, שתף בו חסד. זהו שכתוב (בראשית ב) בהפראם, ביום עשות ה' אלהים, ופשוטה שבאברהם התקיים העולם. משום כך הפאר הזו, ביתו של העולם, על שמו נקראת. זהו שכתוב (שם כא) על כן קרא למקום ההוא באר שבע. אף על גב שהפאר הזו נדבקה ביצחק, שכתוב (שם כו) ויקרא אותה שבעה. שמה באר שבע, צדו של אברהם, ולא באר שבעה. זהו שכתוב (שיר ב) וימינו תחבקני.

ובא ראה, ארבעה מאותם שבעה צדיקי אמת, כשרצו להתקרב לשכינה בסוד של שבע, כלם פגשו את הפאר הזו, שאין פוסקים מימיה לעולמים.

אברהם כרה את הפאר הזו, משום שהוא למד את כל בני העולם שיעבדו את הקדוש ברוך הוא, וכיון שפרה אותה, הוציא מים נובעים שלא פוסקים לעולמים.

וכיון שמת אברהם, מה כתוב? (בראשית כו) וכל הבארת אשר חפרו עבדי אביו בימי אברהם. בארת כתוב, ואחת היתה, שכתוב באר שבע, וקראו לה בארת, שמשמע שרבות היו? משום שהפאר הזו נראתה לאבות בכל מקום שהיו הולכים, והיתה נראית להם בכורות רבים.

כיון שפלאוה הפלשתים עפר, הסוד שחזרו בני העולם לעבודה זרה, הנה העולם שמם, שאין מי שפכיר את הקדוש ברוך הוא. כיון שבא יצחק, מה כתוב? (שם) וישב יצחק ויחפר את בארת המים אשר חפרו בימי אברהם אביו. מהו וישב? אלא שהשיב

תא חזי, כד ברא קודשא בריך הוא עלמא, ברא ליה בדינא. כיון דחזא דלא מתקיים, שתף ביה חסד. הדיא הוא דכתיב, (בראשית ב ד) בהפראם, ביום עשות ה' אלהים, ואוקמוה באברהם איתקיים עלמא. בגיני כך האי ברא, ביתא דעלמא, על שמיה איתקרי. הדיא הוא דכתיב, (שם כא לא) על כן קרא שם העיר באר שבע. אף על גב דהאי ברא אתדבק ביצחק, דכתיב ויקרא אתה שבעה. שמה באר שבע, סטרא דאברהם, ולא באר שבעה, הדיא הוא דכתיב, (שם כו ב ו) וימינו תחבקני.

ותא חזי, ארבע מאינון שבעה זכאי קשוט, כד בעו לאתקרבא בשכינתא, ברזא דשבע, כלהו איערעו בהאי באר, דלא פסקו מימיו לעלמין.

אברהם כרי לה להאי ברא, בגין דאיהו אוליה לכל בני עלמא, דיפלחון לקודשא בריך הוא. וכיון דכרי לה, אפיק מיין נבעין דלא פסקין לעלמין.

וכיון דמת אברהם, מה פתיב וכל הבארת אשר חפרו עבדי [אברהם] אביו בימי אברהם. בארת פתיב, וחד הוה, דכתיב באר שבע, וקרינן בארות, דמשמע דסגיאיין הוו. בגין דהאי ברא, מתחזי לון לאבהן בכל דוכתא דהו אזלין, והוה מתחזי לון כבירין סגיאיין. כיון דמיליוהא פלשתים עפרא, רזא דאהדרו בני עלמא לעבודה זרה, הוה עלמא שמם, דלית דידע לקודשא בריך הוא. כיון דאתא יצחק, מה פתיב, וישב יצחק ויחפר את בארת המים אשר חפרו בימי אברהם אביו. מאי וישב, אלא דאתיב עלמא לתיקוניה, ואוליה לון לבני עלמא דינדעון לקודשא בריך הוא. הדיא הוא דכתיב, (בראשית

כה יא) וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת אַבְרָהָם וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יִצְחָק בְּנוֹ.

את העולם לתקונו, ולמד את בני העולם שיפירו את הקדוש ברוך הוא. זהו שפתיב (שם כה) ויהי אחרי מות אברהם וברך אלהים את יצחק בנו.

הבאר הזו מאיפה היא? ממי שפל החיים העליונים והתחתונים וקיומם תלויים בו ורואה הכל. זהו שפתיב (דניאל ב) יודע מה בחשכה והאור עמו שורה.

ובא ראה, אותם עבדי יצחק, משום שהם מצד הדין הקשה, כשחפרו אותה, מה כתוב? שטנה, והרי פשוטה, עד שהיא בא, ויחפר באר אחרת וגו', ויקרא שמה רחובות ודאי. אבל עבדי אביו, משום שכלם באים מצד הימין, לא הייתה שטנה בעולם, ולא יצא הדין בבאר הזו להשטין להם, כשאין מעשיהם כשרים.

ומהבאר הזו הוא הפתח להפיר את הקדוש ברוך הוא. זהו שפתיב (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה. וטרם שיעלה יצחק מן העולם, ברך את יעקב, ושלחו לחרן להזדווג, וכשהלך לחרן, מה כתוב? (בראשית כט) וַיֵּרָא וַהֲנֵה בָּאֵר בְּשֵׂדֶה. פִּיּוֹן שְׂרָאָה יַעֲקֹב אֶת כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתּוֹךְ אוֹתָהּ הַבָּאֵר, שְׁנִקְרָאת בָּאֵר שְׁבַע, אֲזַ אָמַר לְלֶבֶן אֶעֱבְדֶךָ שְׁבַע שָׁנִים בְּרַחֵל בַּתְּךָ הַקְּטָנָה דִּיִּיקָא.

בא וראה, כנגד אותם שבעה צדיקים צוה הקדוש ברוך הוא בתורה להקריב קרבן מוסף בשבע פעמים בשנה, כדי להוסיף להם תפנוקים ועדוניהם מבית המלך, שישבעו אבות בראשונה - ואחר כך בנים. והם שבע פעמים ולא יותר.

בשבת - כנגד צדיק יסוד עולם, שנקרא כל, ונקרא שבת, להוסיף לו עדוניהם מן המזח הנסתר.

האי בירא ממאן הוה. ממאן דכל חיין עילאין ותתאין וקיומיהון תליין ביה. וחזי כלא. הדא הוא דכתיב, (דניאל ב כב) ידע מה בחשוכא ונהורא עמיה שרא.

ותא חזי, אינון עבדי יצחק בגין דאינון מסטרא דדינא קשייא, כד חפרו לה, מה פתיב, שטנה, והא אוקמוה, עד דאתא איהו ויחפר באר אחרת, ויקרא שמה רחובות ודאי. אבל עבדי אביו, בגין דכלהו אתיין מסטרא דימינא, לא הוה שטנא בעלמא, ולא נפיק דינא בהאי בירא, לאשטנא לון, כד לא מכשרי עובדיהון.

ומהאי בירא, איהו פתחא למינדע ליה לקודשא בריך הוא. הדא הוא דכתיב, (תהלים קיח יט) פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה. ועד דלא סליק יצחק מעלמא, בריך ליה ליעקב, ושלחיה לחרן, לאזדוגא. וכד אזיל לחרן מה פתיב (בראשית כט א) וירא והנה באר בשדה, פיון דחזא יעקב יקרא דקודשא בריך הוא, מגו ההוא בירא, דאקרי באר שבע. פדין אמר ליה ללבן, אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה דייקא.

תא חזי, לקבל אינון שבעה זפאין, פקיד קודשא בריך הוא באורייתא, לקרבא קרבן מוסף, בשבע זמנין בשתא. בגין לאוספא להו תפנוקין ועדוניהם מפי מלפא, דישבועון אבהן בקדמיתא, ובתר פן בנין. והם שבעה זמנין ולא יתיר.

בשבתא לקבל צדיק יסוד עולם, דאקרי כ"ל, ואקרי שבת, לאוספא ליה עידוניהם

וּבְרֹאשׁ חֹדֶשׁ - כְּנֶגֶד כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל, שְׁנִקְרָאת לְבִנָּה.

וביום ט"ו לחדש הראשון - כנגד
אברהם אביהם, שאחוז במדת
החסד ונקרא ראשון. ובעצרת
שבחדש השלישי, שנתנה בו
תורה בשבעה קולות - כנגד
יעקב, שהוא שלישי לאבות,
ואחוז בקל קול יעקב. ובראש
השנה - כנגד יצחק שנולד בו,
ואנו מזכירים בו את עקדת יצחק,
והוא יום הדין, כנגד מדת הדין
שאחוז בה.

ביום הכפורים - כנגד משה,
שהקדוש ברוך הוא קבל בו את
תפלתו, וחס על ישראל, והחזיר
לו את לוחות התורה. בחג
הספות - כנגד אהרן, שבזכותו
היו הולכים שבעה עננים שפסו
על ישראל כמו ספות, ומשום כך
הם עושים ספה. וכל התורה,
כמה סודות עליונים נסתרים בה,
וכשהשבעה הללו מתוספים
בברכות, כל העולם בשלמות
רבה.

פְּרֻשַׁת וַיֵּצֵא

פְּתַח הַיְהוּדִי הָהוּא וְאָמַר, וַיִּקַּח
לוֹ יַעֲקֹב מִקַּל לְבָנָה לַח וְלוֹז
וְעֶרְמוֹן. וַיִּקַּח לוֹ - לְעַצְמוֹ
וּלְתַקְוֵנּוֹ. מִקַּל לְבָנָה - זֶה סוּד שֶׁל
וַאֲ"ו שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ, שְׁנִקְרָא
תְּפָאֲרֵת, שֶׁהוּא אַחֲזוּ בּוֹ, וְהוּא
כְּמוֹ הַמִּקַּל. לְבָנָה - בֶּן לַה"א
הַעֲלִיּוֹן הַנִּסְתָּר. לַח - מִצַּד הַיָּמִים
שְׁנִקְרָאִים חֶסֶד. וְלוֹז - מִצַּד הָאֵשׁ
שְׁנִקְרָאת גְּבוּרָה. וְעֶרְמוֹן - מִצַּד
שֶׁל עַצְמוֹ וְחִלְקוֹ. הַכֹּל שֶׁל כָּל
הַגּוֹיִם. שְׁהָרִי יַעֲקֹב חָכֵם הָיָה
בְּעֶרְמוּמִיּוֹת.

וַיִּפְצַץ בָּהֶם פְּעֻלוֹת לְבָנוֹת. בָּהֶם?
בוֹ הָיָה לוֹ לֹמֵר, שְׁהָרִי מִקַּל אֶחָד
הָיָה! מַה זֶה בָּהֶם? בְּכָל אוֹתָם
שְׁבַע דְּרָגוֹת שְׁרָמוֹזוֹת פְּתוּב שֶׁל

מְמוֹחָא סְתִימָאָה, וּבְרִישׁ יַרְחָא, לְקַבֵּל כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל, דְּאֵתְקֵרִיאַת סִיְהָרָא.

ובחמיסר יומא לירחא קדמאָה, לקביל
אברהם אבוהון, דאחיד במדת
החסד, ואקרי ראשון. ובעצרת דבחדש
השלישי, דאתייהיבת ביה אורייתא בשבעה
קולות, לקביל יעקב, דאיהו תליתאי לאבהון,
ואחיד בקל קל יעקב. ובריש שתא, לקביל
יצחק, דאתיליד ביה, ואנן מדפרינן ביה עקדת
יצחק, ואיהו יומא דדינא, לקבל מדת הדין
דאחיד בה.

ביום הכפורים, לקביל משה, דקביל קודשא
ברוך הוא ביה צלותיה, וחס על ישראל,
ואהדר ליה לוחי אורייתא. בחג הספות,
לקביל אהרן, דבזכותיה הוו אזלין שבעה
עננין, דחפן על ישראל פסופות, ובגין כך
אינון עבדין סופה. וכל אורייתא, כמה רזין
עילאין סתימין בה, וכד אלין שבעה מתוספין
בברכאן, כל עלמא בשלימו סגיאה.

פְּרֻשַׁת וַיֵּצֵא

פְּתַח הָהוּא יוֹדְאֵי וְאָמַר, וַיִּקַּח לוֹ יַעֲקֹב מִקַּל
לְבָנָה לַח וְלוֹז וְעֶרְמוֹן. וַיִּקַּח לוֹ לְגֵרְמִיָּה,
וּלְתַקְוֵיָּהּ. מִקַּל לְבָנָה, דָּא רְזָא דְוַא"ו דְּשִׁמְאָ
קְדִישָׁא, דְּאֵקְרִי תְּפָאֲרֵת. דְּאִיהוּ אַחֲדִיד בְּהָ.
וְאִיהוּ כְּגוֹוְנָא דְּמִקַּל. לְבָנָה, בֶּן (ד' ע"ב) לַה"א
עִילָאָה סְתִימָאָה. לַח, מִסְטָרָא דְּמִיָּא דְּאֵקְרוּן
חֶסֶד. וְלוֹז, מִסְטָרָא דְּאֵשׁ דְּאֵיקְרִי גְּבוּרָה.
וְעֶרְמוֹן, מִסְטָרָא דְּגֵרְמִיָּה וְחוּלְקִיָּה. כֹּלְלָא דְּכָל
גּוֹוִינִין. דְּהָא יַעֲקֹב חִפְיָמָא הָוָה בְּעֶרְמִימוֹתָא.
וַיִּפְצַץ בָּהֶם פְּעֻלוֹת לְבָנוֹת. בָּהֶם, בּוֹ הָוָה לִיָּה
לְמִימָר, דְּהָא מִקַּל חֵד הָוָה. מַאי בָּהֶם,
בְּכָל אֵינוֹן שְׁבַע דְּרָגִין, דְּרַמִּיזִין בְּקָרָא, (ד'ה"א
כ"א) דְּלָךְ ה' הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה. אֲשֵׁלִים לוֹן

לך ה' הגדלה והגבורה. השלים אותם באותן פצלות לבנות שפצל בהן הצד של האש, וסובב אותן לצד המים. זהו שכתוב מחשף הלכן אשר על המקלות. בא וראה, שבע מעלות ממקלות רמוזות בפסוקים הללו. ויקח לו יעקב מקל - אחת. אשר על המקלות - שתיים. הרי שלש. ויצג את המקלות - שתיים. הרי חמש. יחמו הצאן אל המקלות - הרי שבע.

והם הסוד של שבעה קולות, והם סוד הכתוב (משלי ט) חצבה עמודיה שבעה. והם שבעה ימי בראשית שמאירים מראשית, שנקראת חכמה. והם שבעה עמודים שעליהם הקים הקדוש ברוך הוא את העולם, והכל בסוד השם הקדוש.

בא וראה, כשהיה המקל הזה בידי יעקב השלם, קראה לו התורה מקל. וכאשר היה בידי משה ואהרן, קראה לו מטה. זהו שכתוב (שמות ד) ויקח משה את מטה האלהים בידו. וגם אהרן אחז בו. מה בין זה לזה?

אלא סוד עליון הוא. כשהיה בידי יעקב, קראה לו התורה מקל, מהצד של קל, שהרי יעקב נקרא קול, שכתוב (בראשית כז) הקל קול יעקב, ובקול הוא אחוזו, שהרי זו דרגתו.

ובשהיה בידי משה ואהרן, שהם אחוזים בנצ"ח והו"ד, שהם שני עמודים, נקרא מטה, לשון של תמיכה, שהרי על ידו נסמך העולם בתורה, שיוצאת מבין שני המודי ה' ונתנה על ידם, ועל שהם תומכים את העולם בתורה, שיצאה מבין נצ"ח והו"ד שאחוזים בהם, קראה לו מטה. ומי שאחוז בתורה, תומכת אותו, ומחזיקתו על ירכיו שלא יסטה

באינון קילופין חוורין, דקליף בהו סטרא דאש, ואסחר לון לסטרא דמים. הדא הוא דכתיב, מחשף הלכן אשר על המקלות.

תא חזי, שבע מעלות ממקלות, רמיזין בהני קראי. ויקח לו יעקב מקל, חד. אשר על המקלות, תריין. הא תלת. ויצג את המקלות, תריין, הא חמשה. יחמו הצאן אל המקלות, הא שבעה.

ואינון רזא דשבע קולות, ואינון רזא דכתיב, (משלי ט א) חצבה עמודיה שבעה. ואינון שבע יומי בראשית, דנהרין מראשית, דאיקרי חכמה. ואינון שבע סמכין, דאקים קודשא בריך הוא עליהו עלמא, וכולא ברזא דשמא קדישא.

תא חזי, פד הנה האי מקל בידו דיעקב שלימא, קרי ליה אורייתא מקל. וכד הנה בידיהו דמשה ואהרן, קרי ליה מטה. הדא הוא דכתיב, (שמות ד כ) ויקח משה את מטה האלהים בידו. ואהרן נמי אחיד ביה. מה בין האי להאי.

אלא רזא עילאה הוא, פד הנה בידוי דיעקב, קרי ליה אורייתא מקל, מסטרא דקל, דהא יעקב קול איקרי, דכתיב (בראשית כז כב) הקל קול יעקב. ובקול אחיד, דהא דרגיה הוא.

וכד הנה בידיהו דמשה ואהרן, דאינון אחידין בנצ"ח והו"ד, דאינון תריין סמכין, איקרי מטה, לישנא דסמכא. דהא על ידיהו אסתמיה עלמא באורייתא, דנפיק מבין תריין למודי ה' ואתייהבא על ידיהו. ועל דאינון סמכין לעלמא באורייתא, דנפיק מבין נצ"ח והו"ד, דאחידן בהו. קרא ליה מטה. ומאן דאחיד באורייתא, סמכא ליה, ומחזקא ליה על ירכוי, דלא יסטי לימינא ושמאלא.

וּבְאִין אֵינּוֹן יִשְׂרָאֵל דְּקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב
 לְהוֹן אֹרִייתָא, לְגַלְאָה לֹון רִזִין עֵילְאִין.
 עַלִייהו פְּתִיב (דברים ד ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בַּה'
 אֲלֵהִיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם.

ימין ושמאל.
 אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא נִתֵּן לָהֶם תּוֹרָה לְגַלוֹת לָהֶם
 סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים, עַלִייהֶם כְּתוּב
 (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בַּה'
 אֲלֵהִיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם.

מְדַרְשׁ הַנְּעֻלָּם

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב. (דניאל ב כב) יוֹדֵעַ מַה
 בַּחֲשֻׁכָה וְהָאוֹר עִמּוֹ שׁוֹרָה. אָף
 עַל גַּב שֶׁהָאוֹר עִמּוֹ שׁוֹרָה, יוֹדֵעַ
 מַה בַּחֲשֻׁכָה, וְהֵינּוּ מַה שֶּׁכְּתוּב
 (ירמיה כג) אִם יִסְתֵּר אִישׁ בְּמַסְתָּרִים
 וְאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם ה'. וְהָאֵם
 אָמַר רַבִּי יְהוּדָה כֶּף, וְהָרִי אֶמְרֵנוּ
 שֶׁהָרִי חֲכָמָה הִיְתָה בְּסִמְכוֹת
 הַפְּסוּקִים בְּכָל מַה שֶׁנֶּאֱמַר? וְכַעַת
 פָּשַׁט הַכְּתוּב אָנוּ צְרִיכִים,
 שְׁאֲבָרְהֶם הָיָה, וְיִצְחָק הָיָה,
 וְיַעֲקֹב הָיָה. אָמַר לוֹ: אָף עַל גַּב
 שְׁהִי, אֵת הַחֲכָמָה שֶׁל הַפְּסוּקִים
 הַסֵּתֵר לְדַעַת.

רַבִּי יִצְחָק פִּתַּח, (תהלים טו) מִזְמוֹר
 לְדָוִד ה' מִי יִגּוֹר בְּאַהֲלָךְ מִי יִשְׁכֵּן
 בְּהַר קְדוֹשׁ הוֹלֵךְ תָּמִים וּפְעֵל
 צֶדֶק וְדָבָר אֱמֶת בְּלִבּוֹ וְגו'. מַה
 מְשֻׁמֵּעַ? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר רַבִּי
 יוֹסִי, אֵלּוּ הַעֲשָׂרָה הֵם כְּנֶגֶד
 עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת שֶׁעֲתִידִים בָּנָיו
 שֶׁל יַעֲקֹב לְקַיֵּם בְּמָקוֹם הַהוּא.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְהָרִי אֶחָד עֲשָׂר
 הֵם? אָמַר לוֹ, לֹא רָגַל עַל לְשׁוֹנוֹ
 לֹא עָשָׂה לְרַעְהוּ רְעָה - דְּבָר אֶחָד
 הֵם, שֶׁכָּל הַמְּרַגֵּל בַּחֲבֵרוֹ, מֵיָד
 עָשָׂה עִמּוֹ רְעָה. לֹא רָגַל בְּלְשׁוֹנוֹ
 - לֹא עָשָׂה עִמּוֹ רְעָה. וְכִי מִי שֵׁם
 אֵת אֵלֶּה כְּנֶגֶד עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת?
 אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל עֲשֶׂרֶת
 הַדְּבָרוֹת מְשַׁתְּמָעִים מֵהֶם. הוֹלֵךְ
 תָּמִים - כְּנֶגֶד אֲנִי ה' אֱלֹהֶיךָ.
 מְלַמֵּד שְׁצָרִיךְ אָדָם לְקַבֵּל עָלָיו
 אֵימַת עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם, וְאִין לוֹ
 רְשׁוּת לְהִרְהֵר בְּמַה שֶׁאֵינּוּ יְכוּל
 לְהַשִּׁיג, מְשַׁמֵּעַ שֶׁכְּתוּב אֲנֹכִי ה'

מְדַרְשׁ הַנְּעֻלָּם

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב. (דניאל ב כב) יוֹדֵעַ מַה
 בַּחֲשֻׁכָה וְהָאוֹר עִמּוֹ שֶׁהָאוֹר
 עִמּוֹ שֶׁהָאוֹר עִמּוֹ שֶׁהָאוֹר עִמּוֹ
 שְׁרִי, יוֹדֵעַ מַה בַּחֲשֻׁכָה. וְהֵינּוּ דְכִתְיִב,
 (ירמיה כג) אִם יִסְתֵּר אִישׁ בְּמַסְתָּרִים וְאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ
 נְאֻם ה'. וְיָמִי אָמַר רַבִּי יְהוּדָה הַכִּי, וְהָא אֶמְרֵן
 דְּהָא חֲכָמָתָא הוּא בְּסִמְכוֹתָא דְקָרְאִי, בְּכָל מַה
 דְּאִיתְמַר, וְהָאִידְנָא פְּשִׁיטוֹתָא דְקָרְא צְרִיכְנָא,
 דְּאֲבָרְהֶם הוּא, וְיִצְחָק הוּא, וְיַעֲקֹב הוּא. אָמַר
 לִיָּה אָף עַל גַּב דְּהוּו, חֲכָמָתָא דְקָרְאִי אֶסְתַּפְּלִנָּא
 לְמַנְדַּע.

רַבִּי יִצְחָק פִּתַּח, (תהלים טו א) מִזְמוֹר
 לְדָוִד ה' מִי יִגּוֹר בְּאַהֲלָךְ מִי יִשְׁכֵּן
 בְּהַר קְדוֹשׁ הוֹלֵךְ תָּמִים וּפְעֵל
 צֶדֶק וְדָבָר אֱמֶת בְּלִבּוֹ וְגו'. מַאי
 מְשֻׁמֵּעַ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר רַבִּי יוֹסִי,
 אֵלּוּ עֲשָׂרָה, אֵינּוֹן כְּנֶגֶד עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת,
 שֶׁעֲתִידִין בָּנָיו שֶׁל יַעֲקֹב, לְקַיֵּם בְּמָקוֹם הַהוּא.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְהָא חַד סַר אֵינּוֹן. אָמַר לִיָּה
 לֹא רָגַל עַל לְשׁוֹנוֹ, לֹא עָשָׂה לְרַעְהוּ
 רְעָה, חַד מְלָה אֵינּוֹן. דְּכָל הַמְּרַגֵּל בַּחֲבֵרוֹ,
 מֵיָד עָשָׂה עִמּוֹ רְעָה. לֹא רָגַל בְּלְשׁוֹנוֹ לֹא עָשָׂה
 עִמּוֹ רְעָה. וְכִי מֵאֵן שׁוּיָא לְאֵלִין, כְּנֶגֶד עֲשֶׂרֶת
 הַדְּבָרוֹת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּלֵהוּ עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת,
 מְשַׁתְּמָעִי מִיְנִייהו. הוֹלֵךְ תָּמִים, כְּנֶגֶד
 (שמות כ ב) אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ. מְלַמֵּד שְׁצָרִיךְ אָדָם
 לְקַבֵּל עָלָיו אֵימַת עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם, וְאִין לוֹ
 רְשׁוּת לְהִרְהֵר בְּמַה שֶׁאֵינּוּ יְכוּל לְהַשִּׁיג, מְשַׁמֵּעַ

דְּכָתִיב אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ סֵתֶם. פְּתִיב הָכָא הוֹלֵךְ תָּמִים, וּכְתִיב הָתֶם (דברים יח א) תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ. וְאִין לָךְ רִשּׁוֹת לְהִרְהֵר עַל מַה שְּׁלֹא הִרְשִׁית.

אֱלֹהֶיךָ סֵתֶם. פְּתִיב כָּאן הוֹלֵךְ תָּמִים, וּכְתִיב שָׁם (דברים יח) תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ, וְאִין לָךְ רִשּׁוֹת לְהִרְהֵר עַל מַה שְּׁלֹא הִרְשִׁית.

וּפְעַל צָדֵק, כִּנְגַד לֹא יִהְיֶה לָךְ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם. מִכָּאן אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִין לָךְ דְּבַר עוֹמֵד כִּנְגַד חִילוֹל ה'. מִנָּא לָן. מִמַּסִּית. דְּכָתִיב (שם יג ו) יִדָּךְ תִּהְיֶה בּוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה לְהַמִּיתוּ. לָמָּה, פִּי בִקֵּשׁ לְהַדִּיחָךְ מֵעַל ה' אֱלֹהֶיךָ. וְאִי קָטִיל לִיָּהּ, נִקְרָא צַדִּיק, מִקְנָא, וּפּוֹעֵל צָדֵק, וְזֵהוּ וּפְעַל צָדֵק.

וּפְעַל צָדֵק - כִּנְגַד לֹא יִהְיֶה לָךְ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם. מִכָּאן, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִין לָךְ דְּבַר עוֹמֵד כִּנְגַד חִילוֹל ה'. מִנָּא לָנוּ? מִמַּסִּית, שְׁכָתוּב (שם יג ו) יִדָּךְ תִּהְיֶה בּוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה לְהַמִּיתוּ. לָמָּה? פִּי בִקֵּשׁ לְהַדִּיחָךְ מֵעַל ה' אֱלֹהֶיךָ. וְאִם הִרְגוּ אוֹתוֹ, נִקְרָא צַדִּיק, מִקְנָא וּפְעַל צָדֵק, וְזֵהוּ וּפְעַל צָדֵק.

וְדַבֵּר אָמֶת בְּלִבְכוּ, כִּנְגַד לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׂוֹא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לִית אִינוּן כְּסִדְרָן, וְאִף עַל גַּב דְּלִית אִינוּן כְּסִדְרָן, לִית לָן כְּה. לֹא רָגַל עַל לְשׁוֹנוֹ לֹא עָשָׂה לְרַעְהוּ רַעָה, כִּנְגַד לֹא תַעֲנֶה בְרַעְדָּךְ עַד שְׁקָר. וְחִרְפָּה לֹא נִשָּׂא עַל קְרוֹבוֹ, כִּנְגַד מְחַלֵּל שְׁבִתוֹת בְּפִרְהוּסָא. ר' יוֹסִי אוֹמַר, כִּנְגַד לֹא תִגְנוּב. דְּכָתִיב, (שמות כב ב) אִם זָרְחָה הַשְּׁמֶשׁ עָלָיו.

וְדַבֵּר אָמֶת בְּלִבְכוּ - כִּנְגַד לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׂוֹא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִינוּם כְּסִדְרָם, וְאִף עַל גַּב שְׂאִינִם כְּסִדְרָם, אִין זֵה מְשַׁנָּה לָנוּ. לֹא רָגַל עַל לְשׁוֹנוֹ לֹא עָשָׂה לְרַעְהוּ רַעָה - כִּנְגַד לֹא תַעֲנֶה בְרַעְדָּךְ עַד שְׁקָר. וְחִרְפָּה לֹא נִשָּׂא עַל קְרוֹבוֹ - כִּנְגַד מְחַלֵּל שְׁבִתוֹת בְּפִרְהוּסָא. ר' יוֹסִי אוֹמַר, כִּנְגַד לֹא תִגְנוּב. דְּכָתִיב, (שמות כב ב) אִם זָרְחָה הַשְּׁמֶשׁ עָלָיו.

נִבְזָה בְּעֵינָיו נִמְאָס, כִּנְגַד לֹא תִרְצַח. מֵאן דְּאִיהוּ נִבְזָה בְּעֵינָיו, לֹא יַעֲבִיד קִטְטָה דִּיקְטוֹל, וְלֹא יִקְטְלוּנִיהּ.

נִבְזָה בְּעֵינָיו נִמְאָס - כִּנְגַד לֹא תִרְצַח. מִי שֶׁהוּא נִבְזָה בְּעֵינָיו, לֹא יַעֲשֶׂה קִטְטָה שְׁיִהַרְגֵהּ, וְלֹא יִהַרְגוּהוּ.

וְאֵת יְרֵאִי ה' יִכְבֹּד, כִּנְגַד כִּבְד אֶת אָבִיךָ וְאֵת אִמְךָ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, עַל הַפֵּל חַיִּיב אָדָם לְכַבֵּד אָבִיו וְאִמּוֹ, יֵצֵא מִכָּל זֶה, אִם יֵאמְרוּ לוֹ לַעֲבוֹד עַל דְּבָרֵי תוֹרָה אוֹ לַעֲבוֹד עֲבוּדָה זָרָה, שְׂאִינוּ חַיִּיב לְכַבֵּדֵם. הִדָּא הוּא דְכָתִיב, וְאֵת יְרֵאִי ה' יִכְבֹּד.

וְאֵת יְרֵאִי ה' יִכְבֹּד - כִּנְגַד כִּבְד אֶת אָבִיךָ וְאֵת אִמְךָ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, עַל הַפֵּל חַיִּיב אָדָם לְכַבֵּד אָבִיו וְאִמּוֹ. יֵצֵא מִכָּל זֶה - אִם יֵאמְרוּ לוֹ לַעֲבוֹד עַל דְּבָרֵי תוֹרָה אוֹ לַעֲבוֹד עֲבוּדָה זָרָה, שְׂאִינוּ חַיִּיב לְכַבֵּדֵם. זֵהוּ שְׁכָתוּב וְאֵת יְרֵאִי ה' יִכְבֹּד.

נִשְׁבַּע לְהִרְעוּ וְלֹא יָמַר, כִּנְגַד לֹא תִנְאַף. דְּהָא אִם יֵצְרוּ בְּעֵי לְשִׁלְטָאָה עָלֶיהָ, יִטִּיל שְׁבוּעָה עַל יֵצְרוֹ, כְּבוּעָז, דְּאָמַר (רות ג א) חַי ה' שְׁכָבִי עַד הַבֶּקֶר.

נִשְׁבַּע לְהִרְעוּ וְלֹא יָמַר - כִּנְגַד לֹא תִנְאַף. שְׁהָרִי אִם יֵצְרוּ רֹצָח לְשִׁלְטָאָה עָלָיו, יִטִּיל שְׁבוּעָה עַל יֵצְרוֹ, כְּמוֹ בּוּעֵז שְׂאָמַר (רות א ח) חַי ה' שְׁכָבִי עַד הַבֶּקֶר.

בספּו לא נתן בְּנֶשֶׁךְ, האי הוא כְּנָגֵד לא תִּגְנוּב. דְּאֵי הוא לָא אוּזִיף בְּרַבִּיתָא, וְדֵאֵי לָא יִזִּיל וְיִגְנוּב. וְשַׁחַד עַל נְקִי לָא לָקַח, כְּנָגֵד לָא תַּחֲמֹד.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶּן קִיסְמָא, כְּנָגֵד אֵלּוּ נֶאֱמַר בִּיעֶקֶב עֲשֶׂרָה אַחֲרִים, דְּכָתִיב וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם, א'. וַיִּלֶן שָׁם, ב'. כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, ג'. וַיִּקַּח מֵאֲבְנֵי הַמָּקוֹם, ד'. וַיִּשֶׁם מֵרֵאשׁוֹתָיו, ה'. וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא, ו'. וַיַּחֲלֹם וַהֲנִיחַ סֵלֶם מִצֵּב אֶרְצָה, ז'. וְרֵאשׁוּ מִגִּיעַ הַשֶּׁמֶשׁ מִלְּמַחֲמָה, ח'. וַהֲנִיחַ מִלְּאֲכֵי אֱלֹהִים, ט'. עוֹלָיִם וַיּוֹרְדִים בּוֹ, י'. הָא עֲשֶׂרָה. (דף לה ע"א)

דְּבַר אַחַר וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם, רַבִּי בּוֹ פִּתַּח, (שה"ש א) אַל תִּרְאֵנִי שְׂאֵנִי שְׁחַרְחַרְתָּ שְׁשׂוּפְתָנִי הַשֶּׁמֶשׁ בְּנִי אֲמִי נַחְרוּ בִּי שְׂמָנִי נֹטְרָה אֶת הַפְּרָמִים פְּרָמִי שְׁלִי לָא נֹטְרָתִי. הָא אֶתְחַזֵּר עַל יַעֲקֹב, דְּשִׁלְטָנָא דִּיעֶקֶב בְּקִדְמִיתָא הוּא שְׂמָשָׁא, וְאֶתְחַזֵּר הַהוּא שׁוֹלְטָנָא לְעֵשׂוֹ, וְאֶתְעֵבֵר מִנִּיהּ. וַיַּעֲקֹב אָמַר, אַל תִּרְאֵנִי שְׂאֵנִי שְׁחַרְחַרְתָּ, דְּהָא אֶתִּיּהִיבִת לִי שְׁלְטָנָא דְּסִיְהָרָא, דְּהִיא אוּכְמָא לְעִידָנִין וְזַמְנִין. שְׁשׂוּפְתָנִי הַשֶּׁמֶשׁ, כִּד אֶתְעֵבֵר מִנִּי שְׁלְטָנָא דְּשְׂמָשָׁא.

בְּנִי אֲמִי נַחְרוּ בִּי, זֶהוּ עֵשׂוֹ. דְּכָתִיב, (בראשית כז מא) וַיִּשְׁטֹם עֵשׂוֹ אֶת יַעֲקֹב. שְׂמָנִי נֹטְרָה אֶת הַפְּרָמִים, דְּכָתִיב (שם לא ב) הִיִּיתִי בַּיּוֹם אֲכַלְנִי חֹרֵב וְקָרַח בְּלִילָהּ. פְּרָמִי שְׁלִי לָא נֹטְרָתִי, דְּכָתִיב (שם ל ה) וַעֲתָה מָתִי אֶעֱשֶׂה גַם אֲנֹכִי לְבֵיתִי.

וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם, רַבִּי יִצְחָק אָמַר, בְּאִיזָה מָקוֹם פָּגַע, בַּמָּקוֹם שְׁעֵתִיד לְעַמּוּד בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְהַתְּפִלָּל שָׁם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר, הַיּוֹם הָיָה גְדוֹל, וְרָצָה לְהִלּוֹךְ וְלֹא יָכִיל. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הַתְּפִלָּל בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, וְהַתְּחִיל

כְּסִפּוֹ לֹא נָתַן בְּנֶשֶׁךְ - זֶהוּ כְּנָגֵד לֹא תִּגְנוּב. שְׂאֵם אֵינּוּ מְלוּה בְּרַבִּית, וְדֵאֵי לֹא יִלְךְ וְיִגְנוּב. וְשַׁחַד עַל נְקִי לֹא לָקַח - כְּנָגֵד לֹא תַּחֲמֹד. אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶּן קִיסְמָא, כְּנָגֵד אֵלּוּ נֶאֱמַר בִּיעֶקֶב עֲשֶׂרָה אַחֲרִים, שְׁפָתוֹב (בראשית כח) וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם - א'. וַיִּלֶן שָׁם - ב'. כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ - ג'. וַיִּקַּח מֵאֲבְנֵי הַמָּקוֹם - ד'. וַיִּשֶׁם מֵרֵאשׁוֹתָיו - ה'. וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא - ו'. וַיַּחֲלֹם וַהֲנִיחַ סֵלֶם מִצֵּב אֶרְצָה - ז'. וְרֵאשׁוּ מִגִּיעַ הַשֶּׁמֶשׁ מִלְּמַחֲמָה - ח'. וַהֲנִיחַ מִלְּאֲכֵי אֱלֹהִים - ט'. עוֹלָיִם וַיּוֹרְדִים בּוֹ - י'. הִנֵּה עֲשֶׂרָה.

דְּבַר אַחַר, וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם - רַבִּי בּוֹ פִּתַּח, (שיר א) אַל תִּרְאֵנִי שְׂאֵנִי שְׁחַרְחַרְתָּ שְׁשׂוּפְתָנִי הַשֶּׁמֶשׁ בְּנִי אֲמִי נַחְרוּ בִּי שְׂמָנִי נֹטְרָה אֶת הַפְּרָמִים פְּרָמִי שְׁלִי לֹא נֹטְרָתִי. הַרִי חוֹזֵר עַל יַעֲקֹב, שְׁשִׁלְטוֹן יַעֲקֹב בְּרֵאשׁוֹנָה הִיָּה הַשֶּׁמֶשׁ, וְחוֹזֵר אוֹתוֹ הַשִּׁלְטוֹן לְעֵשׂוֹ, וְהַעֲבֵר מִמֶּנּוּ. וַיַּעֲקֹב אָמַר, אַל תִּרְאֵנִי שְׂאֵנִי שְׁחַרְחַרְתָּ, שְׁהַרִי נָתַן לִי שְׁלְטוֹן הַלְּבָנָה, שְׁהִיא שְׁחוֹרָה לְעֵתִים וְזַמְנַיִם. שְׁשׂוּפְתָנִי הַשֶּׁמֶשׁ - כְּשֶׁהַעֲבֵר מִמֶּנִּי שְׁלְטוֹן הַשֶּׁמֶשׁ. בְּנִי אֲמִי נַחְרוּ בִּי - זֶהוּ עֵשׂוֹ, שְׁפָתוֹב (בראשית כח) וַיִּשְׁטֹם עֵשׂוֹ אֶת יַעֲקֹב. שְׂמָנִי נֹטְרָה אֶת הַפְּרָמִים - שְׁפָתוֹב (שם לא) הִיִּיתִי בַּיּוֹם אֲכַלְנִי חֹרֵב וְקָרַח בְּלִילָהּ. פְּרָמִי שְׁלִי לֹא נֹטְרָתִי - שְׁפָתוֹב (שם ל ה) וַעֲתָה מָתִי אֶעֱשֶׂה גַם אֲנֹכִי לְבֵיתִי. וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם - רַבִּי יִצְחָק אָמַר, (שם כח) בְּאִיזָה מָקוֹם פָּגַע? בַּמָּקוֹם שְׁעֵתִיד לְעַמּוּד בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְהַתְּפִלָּל שָׁם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר, הַיּוֹם הָיָה גְדוֹל, וְרָצָה לְהִלּוֹךְ וְלֹא יָכִיל.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הַתְּפִלָּל בְּאוֹתוֹ מָקוֹם וְהַתְּחִיל לְהַתְּרַעַם לְפָנָי קוֹנּוֹ עַל שְׁהַעֲבֵר מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ

לְהִתְרַעַם לְפָנַי קוֹנוֹ, עַל דִּאֲתַעְבֵּר מַגִּיחַ הַהוּא שׁוֹלְטָנָא דְשִׁמְשָׁא, הֲדָא הוּא דְכִתִּיב, וַיִּלְךְן שָׁם. כְּמֹה דְאֵתְ אָמַר (שְׁמוֹת טו כד) וַיִּלְוֵנוּ הָעָם עַל מִשֶּׁה, לְשׁוֹן תְּרַעוּמוֹת. וְלָמָּה, מִפְּנֵי כִי בָּא הַשִּׁמְשׁ, דִּאֲתַעְבֵּר מַגִּיחַ וְאֲתִיחִיבַת לְעֵשׂוֹ.

כְּמֹה עֲשֵׂה יַעֲקֹב, הַתְּחִיל בּוֹכָה. מִיָּד וַיִּקַּח מֵאֲבֵי הַמְּקוֹם וַיִּשֶׁם מֵרֵאשׁוֹתָיו, כְּדִי לְצַעַר נַפְשׁוֹ. פִּיּוּצָא בְּדָבָר (שם יז ב) וַיִּקְחוּ אֲבָן וַיִּשְׂימוּ תַחְתָּיו וַיִּשָּׁב עָלֶיהָ.

וַיִּקַּח מֵאֲבֵי הַמְּקוֹם, אָמַר רַבִּי יוֹסִי אֲבָן אַחַת מִמֶּשׁ הִיְתָה. מִשְׁמַע דְּכִתִּיב מֵאֲבֵי, וְלֹא אֲבֵי. כְּמֹה דְאֵתְ אָמַר מִבְּנוֹת הַפְּנִיעֵנִי, וְלֹא אָמַר אֶלָּא אַחַת. הֲדָא הוּא דְכִתִּיב, (בראשית כד ב) אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לְבָנִי מִבְּנוֹת הַפְּנִיעֵנִי, אַחַת מִזֶּהָן. (ע"כ מדרש הנעלם)

רַבִּי זִירָא עָאֵל קָמֵי רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֶרְךָ, אֲשֶׁכַּחֲיָה דִּהְוָה יְתִיב, וְעֵינָיו נִבְעִין מֵיָא, וְהוּוּ מְרַחֵשׁ בְּשִׁפּוֹתֶיהָ וּבְכִי, חֲזַר לְאַחֲרוּי רַבִּי זִירָא. אָמַר לְשִׁמְשִׁיָּה, מַאי הָאֵי דִּיתִיב מֵר וּבְכִי, אָמַר תְּרִי זְמַנִּי עֵיילִינָא לְקַרְבָּא גְבוּי, וְלֹא יְכִילָנָא. עַד דִּהְוּוּ יְתִבִּי, חֲמוּן לִיָּה דְעָאֵל לְאֲדַרְיָה, עַד דִּנְחַת, הָוּוּ קָלִיָּה אֲזִיל בְּבִיתָא וּבְכִי.

שָׁמַע דִּהְוָה אָמַר, אֲבָנָא אֲבָנָא, אֲבָנָא קְדִישָׁא עֵילָאָה עַל כָּל עֶלְמָא, בְּקִדּוּשְׁתָּא דְמֵאָרְךָ, זְמַינִי בְּנִי עֶמְמֵיָא לְאַתְזִלְזִלָּא בְּךָ, וְלֹאֲוֹתְבָא גּוֹלְמֵי מְסָאֲבִין עֶלְךָ, לְסָאֲבָא אֲתָרְךָ קְדִישָׁא, וְכָל מְסָאֲבִין יְקַרְבוּן בְּךָ, וְוִי לְעֶלְמָא בְּהֵוּוּ זְמַנָּא.

נְחַת וַיְתִיב בְּסוּלְסַלְגִיָּה, אָמַר רַבִּי זִירָא לְשִׁמְשִׁיָּה, זִיל וַאימָא לִיָּה לְמַר, אֵי אֵיעוּל קָמִיָּה. עָאֵל שִׁמְשִׁיָּה, אָמַר הָאֵ רַבִּי זִירָא הָבָא, לָא אֲשַׁגַּח בִּיָּה, וְלֹא זְקִיף עֵינֹהֵי.

שִׁלְטוֹן שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ. זֶהוּ שְׁכַתוּב וַיִּלְךְן שָׁם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת טו) וַיִּלְוֵנוּ הָעָם עַל מִשֶּׁה, לְשׁוֹן תְּרַעוּמוֹת. וְלָמָּה? מִפְּנֵי כִי בָּא הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁהֶעֱבֵר מִמֶּנּוּ וְנִתְּן לְעֵשׂוֹ.

כְּמֹה עֲשֵׂה יַעֲקֹב? הַתְּחִיל בּוֹכָה. מִיָּד וַיִּקַּח מֵאֲבֵי הַמְּקוֹם וַיִּשֶׁם מֵרֵאשׁוֹתָיו, כְּדִי לְצַעַר נַפְשׁוֹ. פִּיּוּצָא בְּדָבָר (שם יז ב) וַיִּקְחוּ אֲבָן וַיִּשְׂימוּ תַחְתָּיו וַיִּשָּׁב עָלֶיהָ.

וַיִּקַּח מֵאֲבֵי הַמְּקוֹם - אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֲבָן אַחַת מִמֶּשׁ הִיְתָה, מִשְׁמַע שְׁכַתוּב מֵאֲבֵי וְלֹא אֲבֵי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מִבְּנוֹת הַפְּנִיעֵנִי, וְלֹא אָמַר אֶלָּא אַחַת. זֶהוּ שְׁכַתוּב (בראשית כב) אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לְבָנִי מִבְּנוֹת הַפְּנִיעֵנִי, אַחַת מֵהֶן. (ע"כ מדרש הנעלם)

רַבִּי זִירָא נִכְנַס לְפָנַי רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֶרְךָ. מֵצָא אוֹתוֹ שֶׁהִיָּה יוֹשֵׁב, וְעֵינָיו נּוֹבְעִים מִיָּם, וְהִיָּה מְרַחֵשׁ בְּשִׁפְתוֹתָיו וּבּוֹכָה. חֲזַר לְאַחֲרוּי רַבִּי זִירָא. אָמַר לְשִׁמְשׁוֹ: מַה זֶּה שִׁיּוֹשֵׁב מֵר וּבּוֹכָה? אָמַר: פְּעַמִּים נִכְנַסְתִּי לְקָרֵב אֵלָיו, וְלֹא יְכַלְתִּי. בְּעוֹדָם יוֹשְׁבִים, רָאוּ אוֹתוֹ שֶׁנִּכְנַס לְחֲדָרוֹ. עַד שֶׁיָּרַד, הִיָּה קוֹלוֹ הוֹלֵךְ בְּבֵית וּבּוֹכָה.

שָׁמַע שֶׁהִיָּה אוֹמֵר: אֲבָן אֲבָן, אֲבָן קְדוּשָׁה עֵלְיוֹנָה עַל כָּל הָעוֹלָם, בְּקִדּוּשַׁת רַבּוּנְךָ, עֲתִידִים בְּנֵי הָעַמִּים לְהִזְדַּלֵּל בְּךָ וּלְהוֹשִׁיב גְּלָמִים טְמֵאִים עֲלֶיךָ לְטַמֵּא אֶת מְקוֹמְךָ הַקְּדוֹשׁ, וְכָל הַטְּמֵאוֹת יְקַרְיָבוּ בְּךָ. אוֹי לְעוֹלָם בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן.

יָרַד וַיִּשָּׁב בְּכִסְאוֹ. אָמַר רַבִּי זִירָא לְשִׁמְשׁוֹ: לָךְ וַאֲמַר לוֹ לְמַר, אִם אֲכַנְס לְפָנָיו? נִכְנַס שִׁמְשׁוֹ, אָמַר: הִנֵּה רַבִּי זִירָא פָּאן. לֹא הִשְׁגִּיחַ בּוֹ, וְלֹא הָרִים עֵינָיו.

אחר כך אמר: רבי זירא שיכנס, ואתה שב בחוץ. נכנס רבי זירא והרכין ברפיו, וישב לפניו. ראה רבי אלעזר, בעט ברגלו, אמר: קום משם, ושב פדרכך. קם וישב פדרכו.

אמר רבי זירא: זה שמר היה בוכה, מה ראה? אמר: מרפכה בשכר גדול של כל העולם, ראיתי אותה אבן היקרה הקדושה שממנה נשתל העולם, ואתה האבן הייתה שיעקב שם את ראשו עליה.

וכי האבן שממנה נשתל כל העולם, וראשה היה שקוע בפתח הגדול, איך יכל יעקב לנענע אותה? אלא אותה האבן, זויתיה היו שקועות בפתח הגדול, וראשה נתגלה בבית המקדש, ועליה קדש הקדשים, והשכינה הפכוד העליון עליה. זהו שכתוב (בראשית מט) משם רעה אבן ישראל. והשם הקדוש של המלך העליון היה חקוק עליה. כשבא יעקב, קרא אותו השם הקדוש, ונטלה מכאן, ושם באותו מקום שקדש הקדשים היה שם. אמר רבי זירא, אני שמעתי בשם רבי בו שאמר את סוד הדבר בזה, ולא נזכרתי.

אמר רבי אלעזר, אי רבי זירא, דעתיה חסה עליך. ואולי הדבר הזה הוא ששמעת, וכך הוא ברור הדבר, שכתוב (ספרי) ויקח מאבני המקום. אבן אחת מאבני המקום. מאיזה מקום? ממקום הידוע, שהוא מקום התהום, ששם אבנים ששוחקים מים לכל העולם. זהו שכתוב (איוב יד) אבנים שחקו מים.

האבן הזאת הייתה עקר לכלם, והייתה עולה עד מקום שהיה שם בית המקדש. ויעקב לא הייתה פונתו על שום אחת מהן, אלא

לבתר אמר, רבי זירא ליעול, ואת תיב לבר. עאל ר' זירא, וארכין ברפוי, ויתיב קמיה. חמא ר' אלעזר, בטש ברגליה, אמר קום מהתם, ותיב פארחד, קם ויתיב פארחיה. אמר רבי זירא, האי דמר דהוה בכי, מאי חזא. אמר, ארפבתא תבירא סגיאא דכל עלמא, חזינא ההוא אבנא יקירא קדישא, דמינה אשתיל עלמא. וההוא אבנא הוה, דשוי יעקב רישיה עלה.

וכי אבנא דמינה אשתיל כל עלמא, והוה רישיה משקעא בתהומא רבא, היך יכול יעקב לנענעה לה. אלא ההוא אבנא, זויתיה משקען בתהומא רבא, ורישיה אתמגוס בבי מקדשא, ועלה קדש קודשין, ושכינתא יקרא עילאה עלה. הדא הוא דכתיב, (שם מט כד) משם רועה אבן ישראל. ושמא קדישא דמלכא עילאה הוה גליף עלה.

בד אתא יעקב, קרא ההוא שמא קדישא, ונסבה מכאן, ושויה בההוא אתר דקדש קדשין הוה תמן. אמר רבי זירא, אנא שמענא בשם ר' בו, דאמר רזא דמלה בהאי, ולא אדפרנא.

אמר רבי אלעזר, אי רבי זירא דעתי אחיס עלך. ודילמא האי מלה שמעת, וכך הוא ברירא דמלתא, דכתיב ויקח מאבני המקום, אבן אחת מאבני המקום. מאיזה מקום, ממקום הידוע, שהוא מקום התהום, ששם אבנים ששוחקים מים לכל העולם. הדא הוא דכתיב, (איוב יד יט) אבנים שחקו מים.

האבן הזאת, הייתה עיקר לכלם, והייתה עולה עד מקום שהיה שם בית המקדש. ויעקב לא הייתה פונתו על שום אחת מהן, אלא עליה, משום דרמיזא ליה רמיזא. מה

עליה, משום שרמזה לו רמז. מה היא שהכל נשתל ממנה, כף יעקב כל העולם נשתל ממנו.

באותה השעה, ויקח מאבני המקום, שהיא עקר כל העולם. וישם מראשתיו - שם בלבו, שהיא מראשתיו - דגמת זה כזו. מיד וישכב במקום ההוא. כלומר, נתישבה דעתו באותו מקום.

וסימן ידוע לקח, אמר זו היא דגמא שלי, ואם לזו תהיה שום מעלה, בידוע שיהיה לי מעלה. ועל כף שם לבו עליה, ונדר נדר, שכתוב (בראשית כח) והאבן הזאת אשר שמתי מצבה. כלומר, אם האבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלהים, מיד - וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך. נדר המעשר. אמר רבי זירא, זה ודאי שמעתי.

אמר לו, על זה נקראת אבן ישראל (שם מט כד) אבן שנתן לבו ועיניו עליה. והקדוש ברוך הוא עשה אותה בית עולמים, ושם היתה שכינתו.

ועל זה בכיתי, שראיתי שעל האבן הזו עתידים לשים את טמאת העמים ופגרי מתים. מי לא יבכה? אוי לעולם! אוי לאותו הזמן! אוי לאותו הדור! בכה כבראשונה, נאנח ושתק. אחר כף חזר ואמר: אוי לאותם שיהיו נמצאים בעולם, כשיתעורר המלך העליון של העולם.

בכה רבי זירא. אמר, מלאך הקדוש יודע את זה, ראוי הוא לבכות עליה. אשריכם הצדיקים, שאתם קדושים בעולם הזה ובעולם הבא.

פרשה י"ח. (שם כח) ויחלם והנה סלם מצב ארצה וגו', עלים

היא דכל אשתיל מינה, כף יעקב כל עלמא אשתיל מינה.

באותה שעה ויקח מאבני המקום, שהיא עיקר כל העולם, וישם מראשתיו, שם בלבו שהיא מראשתיו, דוגמת זה כזו. מיד וישכב במקום ההוא, כלומר, נתישבה דעתו באותו מקום.

וסימן ידוע לקח, אמר זו היא דוגמא שלי, ואם לזו תהיה שום מעלה, בידוע שיהיה לי מעלה. ועל כף שם לבו עליה, ונדר נדר, דכתיב, והאבן הזאת אשר שמתי מצבה. כלומר, אם האבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלהים, מיד וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך. נדר המעשר. אמר רבי זירא, הא ודאי שמענא.

אמר ליה, על האי אתקרי (שם מט כד) אבן ישראל. כלומר, נקראה כף על שמו, על שנתן לבו ועיניו עליה. והקדוש ברוך הוא עשה אותה בית עולמים, ושם היתה שכינתו.

ועל דא בכינא, דחזינא דעל האי אבנא, זמינין לשואה סואבת עממא, ופגרי מיתיא. מאן לא יבכי, ווי לעלמא, ווי לההוא זימנא, ווי לההוא דרא. בכה פד בקדמיתא, אתנח ואשתיק. לבתר חזר ואמר, ווי לאינון דיהון זמינין בעלמא, פד יתער מלפא עילאה דעלמא.

בכה רבי זירא, אמר מלאכא קדישא ידע דין, יאות הוא למבכי עליה. זפאין אתון צדיקיא, דאתון קדישין בעלמא דין, ובעלמא דאתי.

פרשתא יח. ויחלם והנה סלם מצב ארצה וגו', עלים ויידים בו. רבי פתח בהאי קרא, (שה"ש ד ד) כמגדל דוד צוארף בנוי

לְתַלְפִּיּוֹת אֶלֶף הַמָּגֵן תְּלוּי עָלָיו כָּל שְׁלֹטֵי
הַגְּבֵרִים. אָמַר רַבִּי, כָּל הַדְּבָרִים יָכְלוּ וְהַתּוֹרָה
לֹא תִכְלֶה. וְאֵין דְּבָר חֻבֵּיב לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, כָּמוֹ הַתּוֹרָה וְלוֹמְדֶיהָ. דִּתְנֵן, כָּל הַמִּתְעַסֵּק
בַּתּוֹרָה בְּכָל יוֹם, (דף לה ע"ב) יִתְחַדְּשׁוּ לוֹ סְתָרִים
שֶׁל מַעְלָה. וְהַתּוֹרָה אוֹמֶרֶת לוֹ, (שם ח ב) אֲשַׁקֶּף
מִיַּיִן הָרֶקֶח מִעֵסִיס רַמְנִי. זֶהוּ יֵינָה שֶׁל תּוֹרָה.
וְזֶהוּ יַיִן הַמְּשׁוּמָר בַּעֲנָבָיו מִשְׁשֶׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית.
וְהֵם דְּבָרִים הַעֲתִידִים לְהִגָּלוֹת לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד
לְבֹא.

וְיֵרְדִים בוֹ. רַבִּי פִּתַח בַּפִּסּוּק הַזֶּה,
(שיר ד) כַּמְגִדֵּל דָּוִד צְוֹאֲרָךְ בְּנוֹי
לְתַלְפִּיּוֹת אֶלֶף הַמָּגֵן תְּלוּי עָלָיו
כָּל שְׁלֹטֵי הַגְּבֵרִים. אָמַר רַבִּי, כָּל
הַדְּבָרִים יָכְלוּ - וְהַתּוֹרָה לֹא
תִכְלֶה. וְאֵין דְּבָר חֻבֵּיב לִפְנֵי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּמוֹ הַתּוֹרָה
וְלוֹמְדֶיהָ. שְׁשֻׁנָּה, כָּל הַמִּתְעַסֵּק
בַּתּוֹרָה בְּכָל יוֹם, יִתְחַדְּשׁוּ לוֹ
סְתָרִים שֶׁל מַעְלָה, וְהַתּוֹרָה
אוֹמֶרֶת לוֹ (שם ח) אֲשַׁקֶּף מִיַּיִן
הָרֶקֶח מִעֵסִיס רַמְנִי. זֶהוּ יֵינָה שֶׁל
תּוֹרָה, וְזֶהוּ יַיִן הַמְּשׁוּמָר מִשְׁשֶׁת
יָמֵי בְּרֵאשִׁית, וְהֵם דְּבָרִים
הַעֲתִידִים לְהִגָּלוֹת לְצַדִּיקִים
לְעֵתִיד לְבֹא.

קָם רַבִּי בּוֹ עַל רַגְלָיו וְאָמַר, אֵי פֶךְ הוּא, לֹא
הָיָה לִיָּה לְמֵימַר, אֲלֵא יַיִן הַמְּשׁוּמָר בַּעֲנָבָיו
מֵהַר סִינַי, מֵהוּ מִשְׁשֶׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית. אָמַר
לִיָּה, אֵינּוֹן עוֹמְקֵי סְדְרֵי בְּרֵאשִׁית, דְּלֹא אֵיתְגַּלוּ
לְבַר נֶשׁ, וְזַמְיֵינָן צַדִּיקָא לְמַנְדַּע לוֹן, פְּגוּוֹנָא
דָּא יְנַדְעוֹן אֵינּוֹן דְּעַסְקוּ בְּאוֹרֵייתָא תְּדִיר.
וְהָאֵנָּא, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, רְזָא אוֹרֵייתָא
לְחַפְיֵימִין אֲתֵיָּהִיבוּ, לְאֵינּוֹן
דְּאֲתַעְסִיקוּ בְּאוֹרֵייתָא תְּדִיר. וְתַנִּי רַבִּי יְהוּדָה,
כָּל מֵאֵן דְּהוּא עָסִיק בְּאוֹרֵייתָא כָּל צָרְפוֹ,
סְלָקִין לִיָּה לְנִשְׁמַתִּיהָ לְעֵילָא, כִּד אִיהוּ נְאִים
בְּשִׁינְתִּיהָ, וְאוֹלְפִין לִיָּה מִעוֹמְקֵי תּוֹרָה. וּמֵינָה
דוֹבְבָן וּמְרַחֲשָׁן שְׁפּוֹתִיהָ בִּימָמָא, הִדָּא הוּא
דְּכַתִּיב, (שם י ז) דוֹבֵב שְׁפֹתַי יִשְׁנִים.

קָם רַבִּי בּוֹ עַל רַגְלָיו וְאָמַר, אֵם
פֶּךְ הוּא - לֹא הָיָה לוֹ לֹמַר אֲלֵא
יַיִן הַמְּשׁוּמָר בַּעֲנָבָיו מֵהַר סִינַי, מֵה
זֶה מִשְׁשֶׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית? אָמַר
לוֹ, אוֹתָם עֲמָקֵי סְדְרֵי בְּרֵאשִׁית
שֶׁלֹּא הִתְגַּלוּ לְאָדָם, וְעֵתִידִים
הַצַּדִּיקִים לְדַעַת אוֹתָם, כָּמוֹ כֵּן
יִדְעוּ אוֹתָם שְׁעַסְקוּ בַּתּוֹרָה תְּמִיד.
וְלְכַמְדָּנָה, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, סוּדוֹת
הַתּוֹרָה נִתְּנוּ לְחַכְמִים, לְאוֹתָם
שְׁמַתְעַסְקִים תְּמִיד בַּתּוֹרָה. וְשִׁנָּה
רַבִּי יְהוּדָה, כָּל מִי שֶׁהוּא עוֹסֵק
בַּתּוֹרָה כָּל צָרְפוֹ, מַעֲלִים אֶת
נִשְׁמַתּוֹ לְמַעְלָה, כְּשֶׁהוּא יֹשֵׁן
בְּשִׁנְתּוֹ, וּמְלַמְּדִים אוֹתוֹ מִעֲמָקֵי
תּוֹרָה, וּמְמַנְּה דוֹבְבִים וּמְרַחֲשִׁים
שְׁפּוֹתֵיהוּ בַּיּוֹם. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (שם ז)

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּל הַמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה לְשִׁמְהָ,
כְּשֶׁהוּא יֹשֵׁן בְּלֵילָה, נִשְׁמַתּוֹ עוֹלָה
לְמַעְלָה וּמְרָאִין לָהּ אוֹתָן הַדְּבָרִים הַעֲתִידִין
לְהִיּוֹת בְּעוֹלָם.

דוֹבֵב שְׁפֹתַי יִשְׁנִים.
אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּל הַמִּתְעַסֵּק
בַּתּוֹרָה לְשִׁמְהָ, כְּשֶׁהוּא יֹשֵׁן
בְּלֵילָה, נִשְׁמַתּוֹ עוֹלָה לְמַעְלָה,
וּמְרָאִים לָהּ אוֹתָם הַדְּבָרִים
הַעֲתִידִים לְהִיּוֹת בְּעוֹלָם.
רַבִּי יוֹסִי הֵיָה יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק
בַּתּוֹרָה. בָּא אֵלָיו רַבִּי אֲבָא. אָמַר
רַבִּי יוֹסִי, בַּעַל הַהֲלָכָה בָּא. קָם
לְפָנָיו. יָשְׁבוּ וְהִתְעַסְקוּ בַּתּוֹרָה.
בְּעוֹדָם יוֹשְׁבִים, יָרַד הַלֵּילָה. יָשְׁבוּ
וְהִתְעַסְקוּ בָּהּ עַד חֲצוֹת הַלֵּילָה.

רַבִּי יוֹסִי הָיָה יָתִיב וְעָסִיק בְּאוֹרֵייתָא, אֲתָא
לְגַבְיָהּ רַבִּי אֲבָא, אָמַר רַבִּי יוֹסִי מְאָרִי
דְּשִׁמְעָתָא אֲתָא. קָם קַמִּיָּה, יָתְבוּ וְאֲתַעְסְקוּ
בְּאוֹרֵייתָא, עַד דְּהוּוּ יָתְבִי, רַמֵּשׁ לֵילָא, יָתְבוּ
וְאֲתַעְסְקוּ בָּהּ, עַד פְּלַגּוֹת לֵילָא.

נרדמ רבי אבא, ורבי יוסי הנה יושב. ראה את רבי אבא שפניו מעט סמוקות, והוא צוחק. וראה אור גדול בבית. אמר רבי יוסי, מזה נשמע ששכינה כאן. הרפין עיניו. יושב שם. עד שהיתה עולה שחרות הבקר והאור הנה מאיר בבית, עד שהרים עיניו ראה הבקר, ונחשף הבית.

התעורר רבי אבא, ופניו היו מאירים ועיניו צוחקות. אחז בו רבי יוסי. אמר רבי אבא, אני יודע מה שאתה רוצה, חייף, סודות עליונים ראית, ובשעה שאחז בנשמת, בעל הפנים העלה אותך לתדרים גדולים ועליונים. וראיתי את נשמות שאר הצדיקים שעולות לשם, ואמר להם, אשריכם הצדיקים שבשבילכם אני נבנה בבנין קדוש של השם הנכבד, לענות לצבאות המלך העליון. וראיתי את תורת היתה מנחת שם תלי תלים כמגדל גדול, ומשום כך שמחתי בחלקי, וצחקו עיני.

אמר רבי יצחק, אל תתמה על זה של רבי אבא, שהרי הפסוק מעיד כך, ששנינו, עשה הקדוש ברוך הוא את זה הממנה תחתיו, ותלה ממנו כל שאר הצבאות, כמו הצואר הזה, שכל הגוף תלוי ממנו. ובשעה שהצדיקים עוסקים בתורה, הקדוש ברוך הוא בונה עולמו, ונותן שמו בקרבנו, להגיע לכל, ולהספיק לעולם שטובו של מקום.

ובשארן הצדיקים עוסקים בתורה, הקדוש ברוך הוא נוטל שמו מקרבנו, ואזי העולם חסר, והוא אינו במעלות הכלת. מנין לנו? שכתוב (שם ד) כמגדל דויד צוארף בנוי לתלפיות. אם מרבים ומגדלים הצדיקים תורה כמגדל הזה, מיד צוארף בנוי לתלפיות.

אדמוי רבי אבא, ורבי יוסי הנה יתיב, חמא לרבי אבא, דאנפוי מסמקי טפי, והוא חייף, וחמא נהורא רבא בביתא. אמר רבי יוסי, שמע מיניה דשכינתא הכא. ארכין עינוי, יתיב תמן. עד דהנה סליק שחרותא דצפרא, ונהורא הנה נהיר בביתא, עד דזקף עינוי, חמא צפרא ואתחשף ביתא.

איתער רבי אבא, ואנפוי הו נהירין, ועינוי חייכין. אחיד ביה רבי יוסי, אמר רבי אבא, אנא ידענא מה את בעי. חייף, רזין עלאין חמית, ובשעתא דאחיד נשמתא דילי מארי דאפייא, סליק לה לאדרין רברבין ועילאין.

וחמית נשמתהון דשאר צדיקיא דסלקי תמן, ואמר לון זכאין אתון צדיקיא, דבגיניכון אנא אתבני בבנינא קדישא, דשמא יקרא, לאענאה לחילוי דמלכא עילאה. וחמית אורייתי, דהנה מנחא תמן תלי תלים כמגדלא רבא. ובגיני כך חדינא בחולקי, וחייכין עינאי. אמר רבי יצחק, אל תתמה על הא דרבי אבא, דהא קרא אסהיד כך. דתנינן, עשה הקדוש ברוך הוא לזה הממונה תחתיו, ותלה ממנו כל שאר הצבאות, פהאי צואר, שכל הגוף תלוי ממנו. ובשעה שהצדיקים עוסקים בתורה, הקדוש ברוך הוא בונה עולמו, ונותן שמו בקרבנו, להגיע לכל, ולהספיק לעולם שטובו של מקום.

ובשארן הצדיקים עוסקין בתורה, הקדוש ברוך הוא נוטל שמו מקרבנו, ואזי העולם חסר, והוא אינו במעלות היכולת. מנא לן, דכתיב, (שם ד) כמגדל דוד צוארף בנוי לתלפיות. אם מרבים ומגדלים הצדיקים תורה פהאי מגדל, מיד צוארף בנוי לתלפיות. זהו

זֶהוּ שֶׁהוּא צִוְּאוֹ שֶׁל עוֹלָם, בְּנֵי
בְּבִנְיָן קְדוֹשׁ, שְׁכַל הַפִּיּוֹת תְּלוּ
וְנִלְאוּ לְדַעַת הַשְּׂגָחָתוֹ, וְזֶהוּ
תְּלַפְיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מז)
וַתִּלְהַ אַרְץ מִצְרַיִם.

וְאִז אֶלֶף הַמְּגִן תְּלוּי עָלָיו, וְכֵן
שְׁלֹטֵי הַגְּבֻרִים. אוֹתָם הַנִּקְרָאִים
אֶלֶף אֲלָפִים, וְכֵן הַנִּשְׁאָר תְּלוּיִים
עָלָיו, וְכֵן הַשְּׁלִיטִים וְכֵן
הַעוֹלָמוֹת מְלָאִים מְטוּבוֹ שֶׁל
מְקוֹם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְהֵינּוּ שְׁכָתוּב
(שם כח) וַיִּחְלַם וְהִנֵּה סֶלֶם מֵצֵב
אֲרָצָה, כְּלוֹמַר, כְּשֶׁהֲצַדִּיקִים אֵינָם
עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה - סֶלֶם מֵצֵב
אֲרָצָה, וְאֵינּוּ כֹמַעֲלָה. זְכוּ
הַצַּדִּיקִים וְעִסְקוּ בַּתּוֹרָה - רֹאשׁוֹ
מִגִּיעַ הַשְּׁמַיְמָה, אֲזִי יֵשׁ לוֹ מַעֲלָה
וְכֵן טוֹב לֹא יִחְסֹר. וּמִיד - וְהִנֵּה
מְלָאכֵי אֱלֹהִים עֲלֵים וַיִּרְדִּים בּוֹ.
מֵהוּ בּוֹ? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּשֵׁמוֹ
שֶׁל מְקוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קיח)
נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה בּוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בּוֹ - בְּאוֹתוֹ
מְמַנָּה. וּמִפְּנֵי מָה? שְׁכָתוּב אַחֲרָיו
(בראשית כח) וְהִנֵּה ה' נֹצֵב עָלָיו, עַל
אוֹתוֹ מְמַנָּה. מִפְּנֵי זֶה עוֹלָם
וַיִּוֹרְדִים בְּשִׁבְלֹו, מִפְּנֵי שְׁמוֹ שֶׁל
מְקוֹם שֶׁהוּא נֹצֵב עָלָיו. אָמַר רַבִּי
תַּנְחוּם, לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ מִלֶּךְ
שֶׁלֶם מִכָּל שְׂאֵר הַצְּבָאוֹת? שְׂאֵין
לֶךְ נוֹשֵׂא שְׁמוֹ שֶׁל מְקוֹם בְּקִרְבּוֹ
כְּמוֹ זֶה.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב, רְמִזוּ לַיַּעֲקֹב,
וְהַשִּׁיבוּ עַל מָה שֶׁנִּתְרַעַם לְפָנֵי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. כְּלוֹמַר, שְׂאֵם
בְּנֵי יִזְכוּ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וּבִמְצוּוֹת,
יֵשׁ מַעֲלָה לָזֶה וּמַעֲלָה לְבָנָיו. לֹא
זְכוּ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וּבִמְצוּוֹת - אֵין
מַעֲלָה לָזֶה וְאֵין מַעֲלָה לְבָנָיו. זֶהוּ
שְׁכָתוּב (שם) וְהִנֵּה מְלָאכֵי אֱלֹהִים
עֲלֵים וַיִּרְדִּים בּוֹ. מְלָאכֵי אֱלֹהִים

שֶׁהוּא צִוְּאוֹ שֶׁל עוֹלָם, בְּנֵי בְּבִנְיָן קְדוֹשׁ,
שְׁכַל הַפִּיּוֹת תְּלוּ וְנִלְאוּ לְדַעַת הַשְּׂגָחָתוֹ, וְזֶהוּ
תְּלַפְיּוֹת, כְּמָה דָּאֵת אָמַר (בראשית מז) וַתִּלְהַ אַרְץ
מִצְרַיִם.

וְאִז אֶלֶף הַמְּגִן תְּלוּי עָלָיו, וְכֵן
שְׁלֹטֵי הַגְּבֻרִים, וְכֵן הַנִּשְׁאָר
תְּלוּיִים עָלָיו, וְכֵן הַשְּׁלִיטִין, וְכֵן הַעוֹלָמוֹת,
מְלָאִים מְטוּבוֹ שֶׁל מְקוֹם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְהֵינּוּ דְכִתִּיב וַיִּחְלַם וְהִנֵּה
סֶלֶם מֵצֵב אֲרָצָה, כְּלוֹמַר, כְּשֶׁהֲצַדִּיקִים
אֵינָם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, סֶלֶם מֵצֵב אֲרָצָה, וְאֵינּוּ
כֹמַעֲלָה. זְכוּ הַצַּדִּיקִים וְעִסְקוּ בַּתּוֹרָה, רֹאשׁוֹ
מִגִּיעַ הַשְּׁמַיְמָה, אֲזִי יֵשׁ לוֹ מַעֲלָה, וְכֵן טוֹב
לֹא יִחְסֹר, וּמִיד וְהִנֵּה מְלָאכֵי אֱלֹהִים עוֹלָם
וַיִּרְדִּים בּוֹ. מֵאֵי בּוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּשֵׁמוֹ
שֶׁל מְקוֹם. כְּמָה דָּאֵת אָמַר (תהלים קיח) נְגִילָה
וְנִשְׁמָחָה בּוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בּוֹ, בְּהֵוּא מְמוֹנָה. וּמִפְּנֵי
מָה. דְכִתִּיב אַחֲרָיו, וְהִנֵּה ה' נֹצֵב עָלָיו,
עַל הַהוּא מְמוֹנָה. מִפְּנֵי זֶה עוֹלָם וַיִּוֹרְדִים
בְּשִׁבְלֹו. מִפְּנֵי שְׁמוֹ שֶׁל מְקוֹם, שֶׁהוּא נֹצֵב
עָלָיו. אָמַר רַבִּי תַּנְחוּם, לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ מִלֶּךְ
שֶׁלֶם, מִכָּל שְׂאֵר הַצְּבָאוֹת. שְׂאֵין לֶךְ נוֹשֵׂא
שְׁמוֹ שֶׁל מְקוֹם בְּקִרְבּוֹ כְּמוֹ זֶה.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב, רְמִזוּ לַיַּעֲקֹב, וְהַשִּׁיבוּ עַל מָה
שֶׁנִּתְרַעַם לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.
כְּלוֹמַר, שְׂאֵם בְּנֵי יִזְכוּ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה
וּבִמְצוּוֹת, יֵשׁ מַעֲלָה לָזֶה, וּמַעֲלָה לְבָנָיו. לֹא
זְכוּ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וּבִמְצוּוֹת, אֵין מַעֲלָה לָזֶה,
וְאֵין מַעֲלָה לְבָנָיו. הִדָּא הוּא דְכִתִּיב, וְהִנֵּה
מְלָאכֵי אֱלֹהִים עֲלֵים וַיִּרְדִּים בּוֹ. מְלָאכֵי
אֱלֹהִים, אֵלוֹ בְּנֵי שֶׁל יַעֲקֹב, זְכוּ עוֹלָם. לֹא

- אלו בננו של יעקב, זכו - עולים.
לא זכו - יורדים. בו - בשבילו,
בו - פשיש לו מעלה, יש להם.
אמר רבי יצחק, כל שרי האמות
היו עולים או יורדים בשביל זה.
פשיש לו מעלה - יורדים שרי
האמות. פשיש לו ירידה - עולים.
והכל תלוי בבניו של יעקב. אמר
רבי יהודה בר שלום, אין טוב
ואין רע פא לעולם אלא בשביל
בניו של יעקב.

הגמון אחד פא לרבי אבהו
ואמר: יש לכנס את כל העולם
עליכם כמו על הארבה הזה,
להאביד אתכם מן העולם בשעה
אחת. האמה הזו אין עובדת
לרבונוה, פתוב (דברים יד) ועצר את
השמים ולא יהיה מטר והאדמה
לא תתן את יבולה. אם היא
סוטה, כל העולם יאבד
בשבילה? אמר לו והרי אתם
עושים אותה שתסטה ולא תלך
בדרך פשרה. אמר לו, חטאיכם
הם העושים לעורר אותנו. אמר
רבי יהודה, יפה אמר אותו
ההגמון.

שנו רבותינו, (בראשית כח) והנה
סלם מצב ארצה - זהו בית
עולמים. וראשו מגיע השמימה
- זהו שפתוב (שמות טו) מכון
לשבתיך פעלת ה'. איזהו ראשו?
זהו ציון, ששם השכינה
והפרובים וקדש הקדשים. אמר
רבי אבא, סלם זה סיני, שבו נתנה
תורה, ושם נגלו מרכבותיו של
הקדוש ברוך הוא.

רבי פא בשם רבי יוחנן אמר,
עוד יש להסתפל בפסוק זה
פבראשונה, (שיר השירים ד) כמגדל
דויד צנארך בנוי לתלפיות, שהרי
שנינו, אמר רבי שמעון אמר רבי
זירא, כל זמן שישראל היו
עוסקים בתורה, בית המקדש
היה קים. זהו שפתוב כמגדל

זכו, יורדים. בו: בשבילו. בו: פשיש לו מעלה
יש להם.

אמר רבי יצחק, כל שרי האמות, היו עולים
או יורדים בשביל זה. פשיש לו מעלה,
יורדים שרי האמות. פשיש לו ירידה, עולים.
והכל תלוי בבניו של יעקב. אמר רבי יהודה
בר שלום, אין טוב ואין רע פא לעולם, אלא
בשביל בניו של יעקב.

הגמון אחד פא לרבי אבהו, ואמר, אית
לאתפנפא פל עלמא עליכו, פעל האי
גובא, לאובדא לכוון מן עלמא בשעתא קדא.
אומה דא היא לא פלחה למארה, פתיב (דברים
יא ט) ועצר את השמים ולא יהיה מטר והאדמה
לא תתן את יבולה. אי היא סטיא, פל עלמא
ייבד בגינה. אמר ליה, והא אתון עבדין לה
דתסטי ולא תהך באורחא דכשרא. אמר ליה
חובתכון עבדין לאתערא לן. אמר רבי יהודה
שפיר קאמר ההוא הגמון.

תנו רבנן, והנה סלם מצב ארצה, זהו בית
עולמים. וראשו מגיע השמימה, הדא
הוא דכתיב (שמות טו יז) מכון לשבתיך פעלת ה'.
איזהו ראשו, זהו ציון, ששם השכינה,
והפרובים, וקדש הקדשים. אמר רבי אבא,
סולם זה סיני, שבו ניתנה תורה, ושם נגלו
מרכבותיו של הקדוש ברוך הוא.

רבי פא בשם ר' יוחנן אמר, עוד אית
לאסתפל לא פהאי קרא פדכקדמיתא, (שה"ש
ד ה) כמגדל דוד צנארך בנוי לתלפיות, דהא
תנינן, אמר רבי שמעון אמר רבי זירא, פל
זמן שישראל היו עוסקים בתורה, בית
המקדש היה קיים, הדא הוא דכתיב, כמגדל
דוד צנארך בנוי. אי מגדלים תורה, פהאי
מגדל, צנארך בנוי. מהו צנארך, זה בית

דָּוִד צְוָאֲרָךְ בְּנוֹי. אִם מִגְדָּלִים תּוֹרָה כְּאוֹתוֹ מִגְדָּל - צְוָאֲרָךְ בְּנוֹי. מִהוּ צְוָאֲרָךְ? זֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. זֶהוּ שְׁכֵנוֹב (בְּרֵאשִׁית מִה) וַיִּפֹּל עַל צְוָאֲרֵי בְּנֵימִין אָחִיו וַיִּכְךָ. מִלְּמַד שְׂבָכָה עַל מִקְדָּשׁ רֵאשׁוֹן וְעַל מִקְדָּשׁ שְׁנִי.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִהוּ מִגְדָּל? אֵלֶּא מִה מִגְדָּל דְּדוֹד מִגְדָּל חֲזָק, אִף הַמִּתְעַסְקִים בַּתּוֹרָה, צְרִיכִין חֲזוּק, וּבְנֵין חֲזוּק וּבְנֵין חֲזָק. ר' תַּנְחוּם אָמַר, מִגְדָּל דְּדוֹד - מִה דְּדוֹד הָיָה מִתְגַּדֵּל בַּתּוֹרָה יוֹתֵר מִכָּל בְּנֵי דוֹרוֹ, כִּף הַמִּתְעַסְקִים בַּתּוֹרָה צְרִיכִין לְהִתְגַּדֵּל בַּתּוֹרָה וְשֵׁלֵא יִתְבַטְּלוּ מִמֶּנָּה.

מִה דְּדוֹד הָיָה עוֹסֵק בַּתּוֹרָה לִילָה וַיּוֹמַם, כִּף צְרִיף הָאָדָם לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה לִילָה וַיּוֹמַם, וּבְעוֹד שְׂיִתְעַסְקוּ בָּהּ וַיִּתְגַּדְּלוּ בָּהּ - כִּמְגַדֵּל דְּדוֹד הַצְּוָאֲרֵי בְּנוֹי בְּנֵין חֲזָק וְגָדוֹל.

וְאִם לָאוּ, אֵלֶּף הַמְּגִן תְּלוּי עָלָיו, אֵלֶּף אֵלֶּף שְׂיִהִיּוּ בְּגָלוֹת, וְהִדְבָּר תְּלוּי אִם יִגְאָלוּ בּוֹ וְאִם לָאוּ. זָכוּ בַתּוֹרָה - יִגְאָלוּ בְּאֵלֶּף שְׂנִיִּם. לֹא זָכוּ - כָּל שְׂלִטֵי הַגְּבוּרִים, אָמַר רַבִּי תַּנְחוּם, כָּל שְׂלִטֵי הַגְּבוּרִים יִשְׁתַּעַבְדוּ בָּהֶם, וְלֹאחֵר כֵּן יִגְאָלוּ.

מִכָּאֵן אָמַר רַבִּי בָּא, וְהִנֵּה סֵלֶם מִצֵּב אַרְצָה, זֶהוּ בֵּית עוֹלָמִים, הַנִּצָּב בְּבִנְיָנוּ, בְּשִׁבְלֵי אוֹתָן הַעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה בְּאַרְצָן. וְרֵאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשְּׂמִימָה - שְׁהַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּמַעְלָה גְדוּלָה, עַל כָּל הָעוֹלָם. וְהִנֵּה מִלְּאֲכֵי אֱלֹהִים עֲלִים וַיִּרְדּוּ בּוֹ - אֵלֶּף כְּהֵנִי שְׂרָת.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר, עַל שֶׁהוּא מְכוּוֹן פְּנִיָּה יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה. וְאוֹתָם הַשּׁוֹמְרִים יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, הֵם שּׁוֹמְרִים יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה. מִשְׁמַע עֲלִים וַיִּרְדּוּ.

ה' נִצָּב עָלָיו. כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תְּחִלִּים

הַמִּקְדָּשׁ. הִדָּא הוּא דְכָתִיב, (בְּרֵאשִׁית מִה יד) וַיִּפֹּל עַל צְוָאֲרֵי בְּנֵימִין אָחִיו וַיִּכְךָ, מִלְּמַד שְׂבָכָה עַל מִקְדָּשׁ רֵאשׁוֹן וְעַל מִקְדָּשׁ שְׁנִי.

אָמַר רַבִּי (דף יג ע"א) יִצְחָק, מִהוּ מִגְדָּל. אֵלֶּא מִה מִגְדָּל דְּדוֹד, מִגְדָּל חֲזָק, אִף הַמִּתְעַסְקִים בַּתּוֹרָה, צְרִיכִין חֲזוּק, וּבְנֵין חֲזָק. ר' תַּנְחוּם אָמַר, מִגְדָּל דְּדוֹד, מִה דְּדוֹד הָיָה מִתְגַּדֵּל בַּתּוֹרָה יוֹתֵר מִכָּל בְּנֵי דוֹרוֹ, כִּף הַמִּתְעַסְקִים בַּתּוֹרָה, צְרִיכִין לְהִתְגַּדֵּל בַּתּוֹרָה וְשֵׁלֵא יִתְבַטְּלוּ מִמֶּנָּה.

מִה דְּדוֹד הָיָה עוֹסֵק בַּתּוֹרָה לִילָה וַיּוֹמַם, כִּף צְרִיף הָאָדָם לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה לִילָה וַיּוֹמַם, וּבְעוֹד שְׂיִתְעַסְקוּ בָּהּ, וַיִּתְגַּדְּלוּ בָּהּ, כִּמְגַדֵּל דְּדוֹד הַצְּוָאֲרֵי בְּנוֹי בְּנֵין חֲזָק וְגָדוֹל.

וְאִם לָאוּ, אֵלֶּף הַמְּגִן תְּלוּי עָלָיו, אֵלֶּף אֵלֶּף שְׂנִיִּם שְׂיִהִיּוּ בְּגָלוֹת, וְהִדְבָּר תְּלוּי אִם יִגְאָלוּ בּוֹ וְאִם לָאוּ. זָכוּ בַתּוֹרָה, יִגְאָלוּ בְּאֵלֶּף שְׂנִיִּם. לֹא זָכוּ, כָּל שְׂלִטֵי הַגְּבוּרִים, אָמַר רַבִּי תַּנְחוּם, כָּל שְׂלִטֵי הַגְּבוּרִים יִשְׁתַּעַבְדוּ בָּהֶם, וְלֹאחֵר כֵּן יִגְאָלוּ.

מִכָּאֵן אָמַר רַבִּי בָּא, וְהִנֵּה סֵלֶם מִצֵּב אַרְצָה, זֶהוּ בֵּית עוֹלָמִים, הַנִּצָּב בְּבִנְיָנוּ, בְּשִׁבְלֵי אוֹתָן הַעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה בְּאַרְצָן. וְרֵאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשְּׂמִימָה, שְׁהַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּמַעְלָה גְדוּלָה, עַל כָּל הָעוֹלָם. וְהִנֵּה מִלְּאֲכֵי אֱלֹהִים עֲלִים וַיִּרְדּוּ בּוֹ, אֵלֶּף כְּהֵנִי שְׂרָת.

ר' אֱלִיעֶזֶר אָמַר, עַל שֶׁהוּא מְכוּוֹן פְּנִיָּה יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה. וְאוֹתָם הַשּׁוֹמְרִים יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, הֵם שּׁוֹמְרִים יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה. מִשְׁמַע, עֲלִים וַיִּרְדּוּ.

מִה מַעְלָה יוֹתֵר יֵשׁ בּוֹ. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, זֶהוּ דְכָתִיב וְהִנֵּה ה' נִצָּב עָלָיו. כִּמְהָ דַאֲתָ אָמַר

מִה מַעְלָה יוֹתֵר יֵשׁ בּוֹ? אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, זֶהוּ שְׁכֵנוֹב וְהִנֵּה

קכו) אם ה' לא ישמר עיר שוא שְׂקָד שומר. והיינו דְּכָתִיב, וְהָיָה ה' נֹצֵב עָלָיו, ה' נֹצֵב עָלָיו, לְהִיּוֹת שׁוֹמֵר עַל אוֹתָם הַשׁוֹמְרִים.

מהו עָלָיו? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לְשִׁמְרָה. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה לט) וְעִינֶיךָ שִׁים עָלָיו. כִּף (מלכים א-ט) וְהָיוּ עֵינָי וְלִבִּי שָׁם כָּל הַיָּמִים. וְלַעֲתִיד לָבֵא עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְחַזֵּר לִירוּשָׁלַיִם, וְלְהִיּוֹת חוֹמָה לְשִׁמְרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (זכריה ט) וְאֲנִי אֶהְיֶה לָּהּ נֹאֵם ה' חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב וְלִכְבוֹד אֶהְיֶה בְּתוֹכָהּ. הָאֲרִיז אֲשֶׁר אֶתָּה שָׂכַב עָלֶיהָ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מְלַמֵּד שֶׁקָּפַל לוֹ אֲרִיז יִשְׂרָאֵל. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מִמֶּשׁ הָיָה, וְעָלָיו נִתְבַּשֵּׁר, וְעָלָיו הָיָה שׁוֹכֵב. מִשְׁמַע שֶׁכָּתוּב וַיִּשְׁכַּב בְּמָקוֹם הַהוּא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִן הַשְּׁלֵשָׁה אֲבוֹת לֹא נִתְבַּשֵּׁר אַחַד מֵהֶם עַל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אֶלָּא יַעֲקֹב, שֶׁהוּא שְׁלִישִׁי מִן הָאֲבוֹת. וְכַנְגַד אֵלּוּ הַשְּׁלֵשָׁה: יְשִׁי, דָּוִד, שְׁלֹמֹה. שְׁלֹמֹה שֶׁהוּא הַשְּׁלִישִׁי בְּנָאוּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יַעֲקֹב שֶׁהוּא הַשְּׁלִישִׁי נִתְבַּשֵּׁר עַל שְׁלֹמֹה, שֶׁהוּא הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁיִּבְנֶהוּ. זֶה אוֹהֵב נָשִׁים, וְזֶה אוֹהֵב נָשִׁים. זֶה עוֹמֵד בְּתָמוֹ, שֶׁכָּתוּב (מלכים א-יא) וַיְהִי לַעֲת זִקְנַת שְׁלֹמֹה נָשִׁיו הָטוּ אֶת לִבָּבוּ.

רַבִּי יוֹסִי פֶתַח, (תהלים מח) יָפָה נוֹף מְשׁוֹשׁ כָּל הָאֲרִיז הַר צִיּוֹן יִרְפְּתִי צְפוֹן קְרִית מְלֶךְ רַב. יָפָה נוֹף, זֶהוּ יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהוּא (שהיה) (משלי טז) מְתוֹק לְנֶפֶשׁ וּמְרַפָּא לְעַצְם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים ד) נִפְתַּח תִּטְפְּנָה שְׁפָתוֹתַיךְ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲרִיז מְצָרִים, כָּל יָפִי שְׁבָה, נוֹף וְתַחֲפִנְחָס הָיוּ. נוֹף הָיָה הַמְּשַׁבַּח מִכָּלֵם, שֶׁהִיְתָה בְּשֵׁלֶשׁ מְאוֹת וְתִשְׁעִים וְחָמֵשׁ תַּכְשִׁיטִין שֶׁל יָפִי. וְצִיּוֹן גְּדֻלָּה

(תהלים קכו א) אִם ה' לֹא יִשְׁמֵר עִיר שׁוֹא שְׂקָד שומר. וְהִינּוּ דְכָתִיב, וְהָיָה ה' נֹצֵב עָלָיו, לְהִיּוֹת שׁוֹמֵר עַל אוֹתָן הַשׁוֹמְרִים.

מהו עָלָיו. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לְשִׁמְרָה. כְּמָה דָּאֵת אָמַר, (ירמיה לט יב) וְעִינֶיךָ שִׁים עָלָיו.

כִּף (מ"א ט ג) וְהָיוּ עֵינָי וְלִבִּי שָׁם כָּל הַיָּמִים. וְלַעֲתִיד לָבֵא, עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְחַזֵּר לִירוּשָׁלַיִם, וְלְהִיּוֹת חוֹמָה לְשִׁמְרָה. כְּמָה דָּאֵת אָמַר, (זכריה ב ט) וְאֲנִי אֶהְיֶה לָּהּ נֹאֵם ה' חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב וְלִכְבוֹד אֶהְיֶה בְּתוֹכָהּ.

הָאֲרִיז אֲשֶׁר אֶתָּה שָׂכַב עָלֶיהָ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מְלַמֵּד שֶׁקָּפַל לוֹ אֲרִיז יִשְׂרָאֵל. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מִמֶּשׁ הָיָה, וְעָלָיו נִתְבַּשֵּׁר, וְעָלָיו הָיָה שׁוֹכֵב. מִשְׁמַע דְּכָתִיב וַיִּשְׁכַּב בְּמָקוֹם הַהוּא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִן הַשְּׁלֵשָׁה אֲבוֹת לֹא נִתְבַּשֵּׁר אַחַד מֵהֶם עַל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אֶלָּא יַעֲקֹב, שֶׁהוּא שְׁלִישִׁי מִן הָאֲבוֹת. וְכַנְגַד אֵלּוּ הַשְּׁלֵשָׁה: יְשִׁי, דָּוִד, שְׁלֹמֹה. שְׁלֹמֹה שֶׁהוּא הַשְּׁלִישִׁי בְּנָאוּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יַעֲקֹב שֶׁהוּא הַשְּׁלִישִׁי נִתְבַּשֵּׁר עַל שְׁלֹמֹה, שֶׁהוּא הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁיִּבְנֶהוּ. זֶה אוֹהֵב נָשִׁים, וְזֶה אוֹהֵב נָשִׁים. זֶה עוֹמֵד בְּתָמוֹ, וְזֶה לֹא עוֹמֵד בְּתָמוֹ, דְּכָתִיב (מ"א יא ד) וַיְהִי לַעֲת זִקְנַת שְׁלֹמֹה נָשִׁיו הָטוּ אֶת לִבָּבוּ.

ר' יוֹסִי פֶתַח, (תהלים מח ג) יָפָה נוֹף מְשׁוֹשׁ כָּל הָאֲרִיז הַר צִיּוֹן יִרְפְּתִי צְפוֹן קְרִית מְלֶךְ רַב. יָפָה נוֹף, זֶהוּ יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהוּא (נ"א שהיה) (משלי טז כד) מְתוֹק לְנֶפֶשׁ וּמְרַפָּא לְעַצְם. כְּמָה דָּאֵת אָמַר (שה"ש ד יא) נִפְתַּח תִּטְפְּנָה שְׁפָתוֹתַיךְ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲרִיז מְצָרִים כָּל יָפִי שְׁבָה, נוֹף וְתַחֲפִנְחָס הָיוּ. נוֹף הָיָה הַמְּשַׁבַּח מִכָּלֵם, שֶׁהִיְתָה בְּשֵׁלֶשׁ מְאוֹת וְתִשְׁעִים וְחָמֵשׁ תַּכְשִׁיטִין שֶׁל יָפִי. וְצִיּוֹן גְּדֻלָּה

ביפיו והדר על נוף. שאמר רבי יהודה, למה נקרא שמה ציון? מה הציון עומד לנס להסתכל בו וכו'.

והיתה גדולה ביפיו מנוף, זהו שכתוב יפה נוף מוש כל הארץ הר ציון ירפתי צפון. שכל מי שהיה רואה אותה, היה שמח. ששינונו, אמר רבי יוסי אמר רבי חייא, מעולם לא נכנס אדם בירושלים והיה עצב, לקיים מה שנאמר מוש כל הארץ.

אמר רבי יצחק, פיון ששכב יעקב עליה, נתישב דעתו, ונגלתה עליו השכינה ודברה עמו, מה שלא היה קדם לכן. שאמר רבי יצחק, עד שעמד יעקב באותו מקום, לא נגלתה עליו השכינה.

ביון שראה יעקב כף, ידע שהמקום גרם לו, והקיץ משנתו, ונתירא שמא דבר אחר היה, וישכב כבתחלה. אמר לו הקדוש ברוך הוא: יעקב, לא כף הוא, אני ה' אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק. ועוד, הארץ אשר אתה שכב עליה לך אתנגנה ולזרעך. ולא אתנגלה לאמה אחרת בגלוי השכינה על הארץ.

אמר רבי יוסי, מהו אשר אתה שכב עליה? אלא כשם שאתה שוכב עליה ונבואה עמך, כף זרעך הנבואה תהיה מצויה עמכם, ולא עם אמה אחרת.

רבי יעקב פתח, (ישעיה כו) יחן רשע כל למד צדק. תניא, אמר רבי יעקב, ווי שהרשע יחן בעולם הזה, זה זרעו של עשו הרשע. ומפני מה יש להם חן ורחמים? מפני שזרעו של יעקב לא למד צדק. בארץ נכחות יעול - זו ירושלים, שהיא ארץ נכחות.

מהו יעול, אמר רבי יעקב, האויר של ארץ ישראל מחפים. ומרמז

תכשיטין של יפי. וציון גדלה ביפיו והדר על נוף. דאמר רבי יהודה למה נקרא שמה ציון, מה הציון עומד לנס להסתכל בו וכו'.

והיתה גדולה ביפיו מנוף, הדא הוא דכתיב, יפה נוף מוש כל הארץ הר ציון ירפתי צפון, שכל מי שהיה רואה אותה, היה שמח. דתניא, אמר רבי יוסי אמר רבי חייא, מעולם לא נכנס אדם בירושלים והיה עצב, לקיים מה שנאמר מוש כל הארץ.

אמר רבי יצחק, פיון ששכב יעקב עליה, נתישב דעתו, ונגלתה עליו השכינה ודברה עמו, מה שלא היה קודם לכן. דאמר רבי יצחק, עד שעמד יעקב באותו מקום, לא נגלתה עליו השכינה.

ביון שראה יעקב כף, ידע שהמקום גרם לו, והקיץ משנתו, ונתירא שמא דבר אחר היה, וישכב כבתחלה. אמר ליה קודשא בריך הוא, יעקב, לא כף הוא, אני ה' אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק. ועוד, הארץ אשר אתה שכב עליה לך אתנגנה ולזרעך. ולא אתנגלה לאמה אחרת, בגלוי השכינה על הארץ.

אמר רבי יוסי, מהו אשר אתה שכב עליה. אלא כשם שאתה שוכב עליה ונבואה עמך, כף זרעך הנבואה תהיה מצויה עמכם, ולא עם אמה אחרת.

ר' יעקב פתח, (ישעיה כו) יחן רשע כל למד צדק. תניא, אמר רבי יעקב, ווי שהרשע יחן בעולם הזה, זה זרעו של עשו הרשע. ומפני מה יש להם חן ורחמים. מפני שזרעו של יעקב לא למד צדק. בארץ נכחות יעול, זו ירושלים, שהיא ארץ נכחות.

מהו יעול, אמר רבי יעקב, אוירא דארעא ישראל מחפים. ומרמז נבואה. וזרעו

שֶׁל עֲשׂוֹ יַעֲזוֹל הָאֹויר וְהַנְּבוּאָה. מִפְּנֵי מָה, מִפְּנֵי שֶׁזָּרְעוּ שֶׁל יַעֲקֹב לֹא רָאָה גְּאוֹת ה', וְאִינֶם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, וְעַל פֶּן יַחַן רָשָׁע וַיַּעֲזוֹל טוֹב הָאָרֶץ וְהַנְּבוּאָה. רַבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, יַחַן רָשָׁע, אֱלוֹ אַמּוֹת הָעוֹלָם שֵׁישׁ לָהֶם מִמְּשָׁלָה בְּעוֹלָם הַזֶּה, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא לָמַד יִשְׂרָאֵל צִדְקָה.

נְבוּאָה. וְזָרְעוּ שֶׁל עֲשׂוֹ יַעֲזוֹל הָאֹויר וְהַנְּבוּאָה. מִפְּנֵי מָה? מִפְּנֵי שֶׁזָּרְעוּ שֶׁל יַעֲקֹב לֹא רָאָה גְּאוֹת ה', וְאִינֶם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, וְעַל פֶּן יַחַן רָשָׁע וַיַּעֲזוֹל טוֹב הָאָרֶץ וְהַנְּבוּאָה. רַבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, יַחַן רָשָׁע - אֱלוֹ אַמּוֹת הָעוֹלָם שֵׁישׁ לָהֶם מִמְּשָׁלָה בְּעוֹלָם הַזֶּה, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא לָמַד יִשְׂרָאֵל צִדְקָה.

פְּרֻשַׁת וַיֵּשֶׁב

פְּרֻשַׁת וַיֵּשֶׁב

תָּא חֲזִי, כַּמָּה שְׁנִין יְתִיב הֵהוּא צְדִיק, דְּלֹא חֲזָא לְאַבּוּהַ עֲשָׂרִין וְתַרְיִין שְׁנִין. הָא אֵינוּן יְתִיבוּ בְּמַצְרִים, עֲשָׂרִים וְתַרְיִין שְׁנִין, לְכֹל שֶׁבֶט וְשֶׁבֶט מְאִינוּן עֲשָׂר שְׁבָטִין דְּזַבִּינוּ לֵיהּ, לְפּוּם חוֹשְׁבָנָא הוּוּ מְאֵתָן וְעֲשָׂרִין שְׁנִין לְכֹלְהוּ, דִּל מִינֵיהּוּ עֲשָׂר שְׁנִין, דְּנִכְתּוּ לּוֹן בְּדִינָא דְלַעֲלֵא, בְּגִין עֲשָׂר שְׁבָטִין קְדִישִׁין דְּמִיתוּ תַמָּן בְּמַצְרִים, אֲשֶׁתְּאָרוּ מְאֵתָן וְעֲשָׂר, הִדָּא הוּא דְכִתְיב, (בראשית מב ב) רְדוּ שָׁמָּה.

בֵּא וּרְאָה כַּמָּה שְׁנִים יֵשֶׁב אוֹתוֹ צְדִיק, שֶׁלֹּא רָאָה אֶת אָבִיו עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה. הֲרִי הֵם יֵשֶׁבוּ בְּמַצְרִים עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה, לְכֹל שֶׁבֶט וְשֶׁבֶט מְאֵתָם עֲשָׂרַת הַשְּׁבָטִים שֶׁמְכָרוּ אוֹתוֹ. לְפִי הַחֲשָׁבוֹן הָיוּ מְאֵתִים וְעֲשָׂרִים שָׁנָה לְכֹל. תּוֹרִיד מֵהֶם עֲשָׂר שְׁנִים שֶׁנִּפְּוּ לָהֶם בְּדִין שֶׁל מַעֲלָה בְּשִׁבִיל עֲשָׂרָה שְׁבָטִים קְדוּשִׁים שֶׁמְתוּ שֵׁם בְּמַצְרִים - נִשְׁאָרוּ מְאֵתִים וְעֲשָׂר. זֶהוּ שְׁכָתוּב (בראשית מא) רְדוּ שָׁמָּה.

תָּא חֲזִי, כַּד גָּרְמוּ חוֹבִין, וְהָאֵי שֶׁבֶת לֹא אֲתַנְטִיר כְּדָקָא יְאוֹת, דְּכִתְיב (ירמיה יז כב) וְלֹא תוֹצִיאוּ מִשָּׂא מִבְּתִיכֶם בְּיוֹם הַשְּׁבֶת. לֹא תִטְלוּן עַלִיכוּן מְטוּלָא דְחוֹבִין, דְּהָהּ מִגִּין עַלִיכוּן מְנִייהוּ, יוֹם (דף לו ע"ב) הַשְּׁבֶת.

בֵּא וּרְאָה, כַּשְּׁגָרְמוּ הַחֲטָאִים וְהַשְּׁבֶת הַזֶּה לֹא נִשְׁמְרָה כְּרָאוּי, שְׁכָתוּב (ירמיה יז) וְלֹא תוֹצִיאוּ מִשָּׂא מִבְּתִיכֶם בְּיוֹם הַשְּׁבֶת. אֵל תִּטְלוּ עַלִיכֶם מִשָּׂא שֶׁל עוֹנוֹת, שְׁהִיָּה מִגִּין עַלִיכֶם מֵהֶם יוֹם הַשְּׁבֶת.

וְרָא שְׁמַעוּ לֵיהּ לְנִבְיָאָה, וְאִיתְעַר עַלִיהֶן (ויקרא כו כה) חֶרֶב נּוֹקְמַת נִקָּם בְּרִית. מֵאֵן בְּרִית, דָּא שְׁבֶת, דְּכִתְיב (שמות לא טז) לְדֹרְתָם בְּרִית עוֹלָם. וּבְרִית מִלָּה, דְּכִתְיב (ירמיה יא טו) וּבִשְׂרָר קִדְשׁ יַעֲבְרוּ מִעֲלֵיךָ. וּבְרִית צְדִיק דְּזַבִּינוּ לֵיהּ.

וְרָא שְׁמַעוּ לֵיהּ לְנִבְיָאָה, וְאִיתְעַר עַלִיהֶן (ויקרא כו כה) חֶרֶב נּוֹקְמַת נִקָּם בְּרִית. מֵאֵן בְּרִית, דָּא שְׁבֶת, דְּכִתְיב (שמות לא טז) לְדֹרְתָם בְּרִית עוֹלָם, וּבְרִית מִלָּה, שְׁכָתוּב (ירמיה יא) וּבִשְׂרָר קִדְשׁ יַעֲבְרוּ מִעֲלֵיךָ, וּבְרִית הַצְּדִיק שֶׁמְכָרוּ אוֹתוֹ.

וּבְרָא בְּחַד דְּרָגָא, שְׁבֶת, וּבְרִית מִלָּה, וְצְדִיק. וְרָזָא דָּא, (עמוס ב ו) עַל שְׁלֻשָּׁה פְּשָׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל אַרְבַּעַה לֹא אָשִׁיבְנּוּ, וּכְלָהוּ תְּלִי בְּמִכְרָם בְּפִסְף צְדִיק. וּכְדִין שָׂרוּ לֹאֲשַׁתְּעַבְדָּא שְׁבַע עַל חֲטָאָתָם. וְאֲתַגְזֹר עַלִיהוֹן בְּגִלוּתָא

וְהַבֵּל בְּדִרְגָּה אַחַת - שְׁבֶת וּבְרִית מִלָּה וְצְדִיק. וְזֶהוּ סוּד (עמוס ב) עַל שְׁלֻשָּׁה פְּשָׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל אַרְבַּעַה לֹא אָשִׁיבְנּוּ, וּכְלָם תּוֹלָה בְּמִכְרָם בְּפִסְף צְדִיק. וְאֵז הַתְּחִילוּ לְהַשְׁתַּעֲבֵד שְׁבַע עַל חֲטָאָתָם,

וַיִּגְזֹר עֲלֵיהֶם בְּגָלוֹת כָּכָל שְׁבָעִים שָׁנָה בַּחֲטָאִים שֶׁל שְׁמֹטָה וַיּוֹבֵל, שְׁתַּלּוּיִים בְּשַׁבַּת הַגְּדוֹל וְשַׁבַּת סַתָּם.

אֲחֵר כִּף בָּאוּ לְאַרְצָן הַקְּדוּשָׁה וְהִתְיַשְׁבוּ בָּהּ אַרְבַּע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים שָׁנָה, לְתַשְׁלוּם שְׁבָעִים שְׁבוּעוֹת וְשְׁבָעִים שָׁנָה, עֶשֶׂר שָׁנִים לְכָל יוֹם, מֵאוֹתָם שְׁיֹנְקִים מְשָׁבִיעֵי, שְׁגַם שַׁבַּת הַגְּדוֹל אִף כִּף נִקְרָאת שְׁבִיעֵי מִמֹּטָה לְמַעְלָה, שְׁכוּלָל כְּאֶחָד זְכוֹר וְשֹׁמֵר. אֲחֵר כִּף הַתְּקִימוֹ אַרְבַּע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים שָׁנָה בְּאַרְצָן עַל פֶּחַ הַתּוֹרָה שֶׁהָיוּ מִתְעַסְקִים.

וּבְשָׁנָרָם הַחֲטָא שֶׁל שְׁנֵאת חֲנָם, הַתְּעוֹרָרָה שְׁנֵאת חֲנָם כְּמוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה. זֶהוּ שְׁכַתוּב (בראשית לו) וַיִּשְׁנָאוּ אוֹתוֹ, אֵת אוֹתוֹ הַצְּדִיק, וְאֵז נִתַּן אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְיַדִּי מִי שְׁשׁוֹנָא אוֹתָם שְׁנֵאת חֲנָם. זֶהוּ שְׁכַתוּב בְּאֶדָּם, (יחזקאל לה) עֵצֵן הָיִיתָ לָּךְ אֵיבַת עוֹלָם וַתִּגְרַר אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי חֶרֶב.

וְאֵז נִפְרַע מֵהֶם עַל יְדֵי מַגֵּן אוֹתָן הַשָּׁנִים שֶׁחֲסָרוּ מִסוּד שֶׁל שְׁבַע עַל חֲטָאֲתֵיכֶם. בֵּא וּרְאֵה, כְּשֶׁתִּמְנָה עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה שְׁבַע פְּעָמִים לְכָל אֶחָד מֵאוֹתָם הַעֲשָׂרָה שֶׁמְכָרוּ אוֹתוֹ, יֵצֵא לָּךְ אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבָּעִים.

וְאֵז תִּתְעוֹרֵר גְּאֵלָה לְיִשְׂרָאֵל כְּבִקְרַ שְׁמַתְחִיל לְהֵאִיר מַעַט מַעַט, עַד שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנִים שֶׁהִסְתַּלַּק אוֹתוֹ הַצְּדִיק, הַדְּרָגָה שֶׁל טו"ב. זֶהוּ שְׁכַתוּב (בראשית לו) יוֹסֵף בֶּן שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיָה רַעֲה אֶת אָחִיו. שְׁהָרִי אֵז יִרְאֵה לְעַמֵּד בְּפֶרֶץ לְפָנֵי מִדַּת הַדִּין, שֶׁהָרִי נִשְׁלַמוּ חֲטָאֵי הָעוֹלָם, וְאֵז (עובדיה א) וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר וּבֵית יוֹסֵף לְהִבָּה וּבֵית עֶשׂוֹ לְקֶשׁ וְדִלְקוֹ בְּהֶם וְאֶכְלוּם.

וְאֵז יַעֲזֹר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא טוֹבוֹת רַבּוֹת עַל יִשְׂרָאֵל, וְיִתְבַּע עֲלֵבּוֹנָהוֹן, וְעֲלֵבּוֹנָא

דְּכָבֵל, שְׁבָעִין שָׁנִין, בְּחֻבִּין דְּשְׁמֹטָה וַיּוֹבֵל, דְּתַלְיִין בְּשַׁבַּת הַגְּדוֹל, וְשַׁבַּת סַתָּם.

וְלִבְתָּר אֶתוֹ לְאַרְעָא קְדִישָׁא, וְאִתְיַשְׁבוּ בָּהּ אַרְבַּע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִין שָׁנִין, לְתַשְׁלוּם שְׁבָעִין שְׁבוּעִין, וְשְׁבָעִין שָׁנִין, עֶשְׂרֵה שָׁנִין לְכָל יוֹמָא, מֵאִינוֹן דִּינִקִּין מְשָׁבִיעֵי, דְּשַׁבַּת הַגְּדוֹל אוּף הָכִי אִיקְרִי שְׁבִיעֵי מִתַּתָּא לְעִילָא. דְּכָלִּיל כְּאֶחָד זְכוֹר וְשֹׁמֵר. וְלִבְתָּר אִתְקִימוּ אַרְבַּע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִין שָׁנִין בְּאַרְעָא, עַל חֵילָא דְּאוּרִייתָא, דְּהוּוּ מִתְעַסְקִי.

וְכַר גְּרָם חוּבָא דְּשְׁנֵאת חֲנָם, אִתְעַרִי שְׁנֵאת חֲנָם דְּבִקְדָמִיתָא. הֵדָא הוּא דְּכַתִּיב, וַיִּשְׁנָאוּ אוֹתוֹ, לְהֵהוּא זַכָּאָה. וְכַדִּין יְהִיב לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּיַד מֵאן דְּסָגִי לוֹן שְׁנֵאת חֲנָם. הֵדָא הוּא דְּכַתִּיב, בְּאֶדָּם, (יחזקאל לה ה) עֵצֵן הָיִיתָ לָּךְ אֵיבַת עוֹלָם וַתִּגְרַר אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי חֶרֶב.

וְכַדִּין אִתְפָּרַע מַגֵּייהוּ, עַל יְדֵי מַגֵּינָא דְּאִינוֹן שָׁנִין, דְּחֲסָרוּ מִרְזָא דְּשְׁבַע עַל חֲטָאֲתֵיכֶם. תָּא חֲזִי, כַּד תִּמְנִי עֶשְׂרִים וַתְּרִין שָׁנִין שְׁבַע זְמַנִּין, לְכָל חַד מֵאִינוֹן עֶשְׂרֵה דְּזַבִּינוּ לֵיהּ, הוּוּ לְהוּ אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מָאָה וְאַרְבָּעִין.

וְכַדִּין יִתְעַר פּוּרְקָנָא דְּיִשְׂרָאֵל, כְּצַפְרָא דְּשֵׁאֲרַת לְאַנְהָרָא זְעִיר זְעִיר, עַד שְׁבַעָה עֶשֶׂר שָׁנִין, דְּאִסְתַּלַּק הֵהוּא צְדִיק דְּרֵגָא דְּטו"ב, הֵדָא הוּא דְּכַתִּיב יוֹסֵף בֶּן שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיָה רַעֲה אֶת אָחִיו. דְּהָא כְּדִין יִתְחַזִּי לְמִיקָם בְּפֶרֶץ, קָמִי מִדַּת דִּינָא, דְּהָא אִשְׁתַּלִּימוּ חוּבֵי עֲלָמָא, וְכַדִּין (עובדיה א יח) וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר וּבֵית יוֹסֵף לְהִבָּה וּבֵית עֶשׂוֹ לְקֶשׁ וְדִלְקוֹ בְּהֶם וְאֶכְלוּם.

וְכַדִּין יִתְעַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא טְבוּוֹן סְגִיאִין עַל יִשְׂרָאֵל, וְיִתְבַּע עֲלֵבּוֹנָהוֹן, וְעֲלֵבּוֹנָא

טוֹבוֹת רַבּוֹת עַל יִשְׂרָאֵל, וְיִתְבַּע עֲלֵבּוֹנָם וְעֲלֵבּוֹן הַתּוֹרָה שֶׁשָּׂרְפוּ בָּאֵשׁ, וְהָדָם שֶׁל אוֹתָם שֶׁנִּהְרָגוּ

דאורייתא, דאוקדו בנורא. ודמא דאינון דאתקטלו על קדושת שמייה. וכדין יתרעי יוסף לאחיהי, (ישעיה יא יג) אפרים לא יקנא את יהודה ויהודה לא יצר את אפרים.

על קדשת שמו, ואז יתרצה יוסף לאחיו, (ישעיה יא) אפרים לא יקנא את יהודה ויהודה לא יצר את אפרים.

תא חזי דהכי הוא, דתנן בשבעה עשר בתמוז בוטל התמיד, ובתשעה באב חרב בית מקדשא. פדאמר רבי יוסי, מגלגלין זכות ליום זכאי, וחובה ליום חייב. דבההיא ליליא אפיקו דבה רעה על ארעא קדישא, וארימו קלהון בבכיה, ואתקבעת לדרי דרין.

בא וראה שכך זה, ששנינו בי"ז בתמוז בטל התמיד, ובט' באב חרב בית המקדש, כמו שאמר רבי יוסי, מגלגלים זכות ליום זכאי, וחובה ליום חייב. שבאותו הלילה הוציאו דבה רעה על הארץ הקדושה, והרימו קולם בבכיה, ונקבעה לדורי דורות. ודיק ותמצא, משבטל התמיד, שהיה מכפר על חטאייהם, עד שנחרב בית המקדש, בין בפעם הראשונה בין בפעם השנייה - עשרים ושנים ימים, כנגד עשרים ושנים שנים שלא ראה הצדיק ההוא את פני כבוד אביו, להראות את החכמה העליונה, שזה תלוי בזה.

ודוק ותשפח, מדבוטל התמיד, דהוה מכפר על חוביהון, עד דאתחרב בי מקדשא, בין בזמנא קדמאה בין בזמנא תנינא, עשרין ותריין יומין, לקבל אינון עשרין ותריין שנין דלא חמא ההוא צדיק אפי יקרא דאבוה, לאחזאה חכמתא עילאה, דהא בהא תליא. והא איתערו חבריא, דכד חריב מקדשא מוצאי שבת היתה, ומוצאי שביעית, ומשמרתו של יהויריב היתה, והלויים עומדים על דוכנם, ואומרים שירה: (תהלים צד כא-כג) יגודו על נפש צדיק וגו' ויהי ה' לי למשגב וגו', וישב עליהם את אונם וגו', ולא הספיקו לומר יצמיתם ה' אלהינו, עד שבאו גוים וכבשום. דהא אי אמרו ליה, לא הוה לון תקנה.

והרי התעוררו החברים, שכשחרב בית המקדש, מוצאי שבת היה זה ומוצאי שביעית, ומשמרתו של יהויריב היתה, והלויים עומדים על דוכנם ואומרים שירה: (תהלים צד) יגודו על נפש צדיק וגו' ויהי ה' לי למשגב וכי, וישב עליהם את אונם וגו'. ולא הספיקו לומר יצמיתם ה' אלהינו, עד שבאו גוים וכבשום. שהרי אם אמרו אותו, לא היתה להם תקנה.

ומוצאי שבת, חכמתא סגיאה קא רמו, דנפקו משבת דהוה רפואה למפתהון. ומוצאי שביעית, דחבו לגבי כנסת ישראל. ולא עוד, אלא דנפקו ממילה, ולא קיימא בשר קדש. ומשמרתו של יהויריב, כמה דאת אמר (ירמיה ב ט) עוד אריב אתכם נאם ה' ואת בני בניכם אריב.

אותו, לא היתה להם תקנה. ומוצאי שבת, חכמה רבה זה רומז, שיצאו משבת שהיתה רפואה למכתם. ומוצאי שביעית, שחטאו אל כנסת ישראל. ולא עוד אלא שחטאו במילה, ולא ברית בשר קדש. ומשמרתו של יהויריב, כמו שנאמר (ירמיה ב) עוד אריב אתכם נאם ה' ואת בני בניכם אריב.

וזמין קודשא ברין הוא לאפקא לון מגלותא, דהא הוא דכתיב, (זכריה ט ט) גילי מאד בת

ועתיד הקדוש ברוך הוא להוציאם מן הגלות. זהו שפתיב

(זכריה ט) גילי מאד בת ציון הריעי
בת ירושלים הנה מלפך יבא לך
צדי"ק ונושע הוא.

ואם תאמר למה בא המשיח
מיהודה? מיוסף הנה צריך
להיות! אלא ששניהם יבאו,
ומשום שהקדוש ברוך הוא אינו
מקפח שכר כל בריה, נתן
המלכות לדוד, משום שהיה
עשירי לצדיקים והשביעי של
האחים, וכך היא מלכות הארץ,
כעין מלכות הרקיע.

סתרי תורה

פתח אותו היהודי ואמר, (שם עג)
ואני קרבת אלהים לי טוב וגו'.
בא וראה, כשבן אדם מתקרב
לתורה שנקראת טוב, שכתוב (שם
קט) טוב לי תורת פיך, אזי מתקרב
לקדוש ברוך הוא שנקרא טוב,
שכתוב (שם קמה) טוב ה' לכל, ואז
מתקרב להיות צדיק, כמו שנאמר
(ישעיה א) אמרו צדיק כי טוב.
וכשהוא צדיק, שכנינה שורה
עליו, ומלמדת אותו סודות
עליונים בתורה, משום שאין
מתחפרת שכנינה אלא עם טוב,
שהרי צדיק וצדק הולכים יחד.
בא וראה, כשפרא הקדוש ברוך
הוא את העולם, העמיד אותו
ושתל על ששת הימים העליונים
הללו, והשביעי שעליהם,
שבשבילו של השביעי שנקרא
צדיק נזונים עליונים ותחתונים,
ועליו עומדים, ובו נסמכים, והוא
היסוד והשרש שלהם.

ורו שכתוב (תהלים קמה) עיני כל
אליך ישברו וגו'. עיני כל אליך
ישברו, לאותו שמן משחה עליון
ששופע מהמח הנסתר של כל
הנסתרים לפ"ל הנה. ואז, ואתה
נותן להם את אכלם בעתו. שהכל
הנה, כשמתעורר אל הפלה,
שהיא פגסת ישראל. ואז הוא

ציון הריעי בת ירושלים הנה מלפך יבא לך
צדי"ק ונושע הוא.

ואי תימא אמאי אתי משיחא מיהודה, מיוסף
מבעי ליה. אלא דתרויהו ייתון, ובגין
דקודשא בריך הוא לא מקפח שכר כל בריה,
יהב מלכותא לדוד, בגין דהיה עשיראה
לצדיקים, ושביעאה דאחים. והכי הוא
מלכותא דארעא, כעין מלכותא דרקיעא.

סתרי תורה

פתח ההוא יודאי ואמר, (תהלים עג כח) ואני קרבת
אלהים לי טוב וגו'. תא חזי, פד בר נש
אתקריב לאורייתא דאקרי טוב, דכתיב (שם קט)
טוב לי תורת פיך, כדין אתקריב לקודשא
ברוך הוא דאקרי טוב, דכתיב (שם קמה ט) טוב ה'
לכל. וכדין אתקריב למהוי זפאה. כמה דאת
אמר, (ישעיה ג י) אמרו צדיק כי טוב, וכד איהו
זפאה, שכנינתא שריא עליה, ואוליפת ליה
רזין עילאין באורייתא. בגין דשכנינתא לא
אזדווגא אלא בטוב, דהא צדיק וצדק פחדא
אזלין.

תא חזי, פד ברא קודשא בריך הוא עלמא,
קיים ליה ושתיל על הנהו שיתא יומין
עילאין, ושביעאה דעלייהו, דבגיניה
דשביעאה דאקרי צדיק, מתזנין עילאין
ותתאין, ועליה קיימין, וביה מסתמכין, והוא
יסודא ושרשא דילהון.

הרא הוא דכתיב, (תהלים קמה טו) עיני כל אליך
ישברו וגו'. עיני כל אליך ישברו,
להוא משח רבות עלאה, דנגיד ממוחא
סתימאה דכל סתימין, להאי כ"ל. וכדין ואתה
נותן להם את אכלם בעתו, דהאי כל פד אתער
לכלה, דאיהי פגסת ישראל. וכדין הוא

לְמִירְחָם עַל עֲלָמָא, וְכִלְהוּ עֲלָמִין בְּחֲדוּ
בְשַׁעֲשׂוּעָא.

וְכַדִּין מַה כְּתִיב, (שם קמ"ט) פּוֹתַח אֶת יַדְךָ וְגו' .
וְדָא רַעוּא דְרַעוּיָן, דְּנַחֲתִית מִמוּחָא
סְתִימָאָה, לְהֵאֵי כָּל. וְכִיּוֹן דְּהֵאֵי כָּל אֲתַבְּרָךְ,
כּוֹלְהוּ עֲלָמִין אִיתַבְּרִיכוּ, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב (שם
קמ"ט) צְדִיק ה' וְגו', קָרוֹב ה' וְגו', רַצוֹן יִרְאִיו
יַעֲשֶׂה וְגו'.

וְכִמּוּ שְׁפָרָא אֶת זֶה בְּעוֹלָם
הַעֲלִיּוֹן בְּסוּד שְׁמוּ הַקְּדוּשׁ, כִּף
כִּרְא בְּעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן שְׁשֶׁה צְדִיקֵי
אֲמַת, וְאֶחָד שְׁבִיעֵי, כְּפָתוּב (קהלת
ג) גַּם אֶת זֶה לְעַמַּת זֶה עָשָׂה
הַאֱלֹהִים.

וְכַשְׁנַרְמוּ הַחֲסִימִים וְדַחוּ אֶת
אוֹתוֹ כֹּל, שְׁנַקְרָא צְדִיק, מִמְּקוֹמוֹ,
כְּפָתוּב (עמוס ב) עַל מַכְרָם בְּכֶסֶף
צְדִיק, אֲמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא:
אֲנִי גִזְרִיתִי שִׁיְהִיָּה הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן
כְּמוֹ הָעוֹלָם הַעֲלִיּוֹן, וְיִהְיֶה אוֹתוֹ
הַצְּדִיק שְׁלִיט עַל הָאָרֶץ, וְיִהְיֶה כָּל
בְּנֵי הָעוֹלָם מִתַּבְּרָכִים עַל יָדוֹ.

וְהוּוּ שְׁכָתוּב (בראשית מט) בֵּין פְּרַת
יוֹסֵף, שְׁהָרִי אֵין בְּכָל אֵיבְרֵי הַגּוֹף
שִׁיעֲשֶׂה פְרוֹת, אֲלָא רַק הַצְּדִיק
יִסוּד עוֹלָם הַזֶּה. וּבֵין פְּרַת עֲלִי
עֵין, מַה זֶה אוֹמַר?

אֲרָא כְּמוֹ שֶׁהָעֵין הַזֶּה קִיּוּם
הַגְּלָגֶל, שְׁאֵין כּוֹל הַגְּלָגֶל
לְהַתְקִים אֲלָא בְּבַת הָעֵין שְׁלוֹ, כִּף
יוֹסֵף הוּא כְּעֵין לְכָל אוֹתָם הַשְּׁשֶׁה
שְׁסוּבָבִים אוֹתוֹ, מִיְמִין שְׁלֶשֶׁה
וּמִשְׂמָאל שְׁלֶשֶׁה, וְהוּא מְקִים
אוֹתָם, וְכִף הוּא לְכָל הָעוֹלָם,
שְׁהָרִי הָעוֹלָם לֹא עוֹמֵד אֲלָא עַל
אוֹתָם הַשְּׁשֶׁה, וְהַשְּׁבִיעֵי
שְׁמַעְלֵיהֶם.

וְקָרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְצְדִיק
בְּסוּד הַשְּׁבַת, וְנַח בּוֹ, וְהַנִּיחַ בּוֹ
כָּל הַבְּרָכוֹת לְבְרוּךְ אֶת כָּל שְׂאָר

וְכַדִּין מַה כְּתִיב, (שם קמ"ט) פּוֹתַח אֶת יַדְךָ וְגו' .

וְדָא רַעוּא דְרַעוּיָן, דְּנַחֲתִית מִמוּחָא
סְתִימָאָה, לְהֵאֵי כָּל. וְכִיּוֹן דְּהֵאֵי כָּל אֲתַבְּרָךְ,
כּוֹלְהוּ עֲלָמִין אִיתַבְּרִיכוּ, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב (שם
קמ"ט) צְדִיק ה' וְגו', קָרוֹב ה' וְגו', רַצוֹן יִרְאִיו
יַעֲשֶׂה וְגו'.

וְכִמּוּ שְׁפָרָא אֶת זֶה בְּעוֹלָם
הַעֲלִיּוֹן בְּסוּד שְׁמוּ הַקְּדוּשׁ, כִּף
כִּרְא בְּעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן שְׁשֶׁה צְדִיקֵי
אֲמַת, וְאֶחָד שְׁבִיעֵי, כְּפָתוּב (קהלת
ג) גַּם אֶת זֶה לְעַמַּת זֶה עָשָׂה
הַאֱלֹהִים.

וְכַשְׁנַרְמוּ חוֹבִיָן, וְדַחוּ לְהֵהוּא כָּל דְּאִיקְרֵי
צְדִיק מֵאַתְרֵיהּ, (דף ל"ז ע"א) כְּדְכְּתִיב, (עמוס ב
ו) עַל מַכְרָם בְּכֶסֶף צְדִיק. אֲמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא, אֲנָא גִזְרֵנָא דִּיהֵא עֲלָמָא תַּתָּאָה כְּגוֹוֵנָא
דְּעֲלָמָא עֵילְאָה, וְיִהְיֵה הַהוּא צְדִיק שְׁלִיט עַל
הָאָרֶץ, וְיִהְיוּ כָּל בְּנֵי עֲלָמָא, מִתַּבְּרָכִין עַל
יָדוֹ.

הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית מט כב) בֵּין פְּרַת יוֹסֵף,
דְּהָא לִית בְּכָל שְׁיִיפֵי גּוּפָא דִיעֲבִיד
פִּירִין, אֲלָא הֵאֵי צְדִיק יִסוּד עוֹלָם. וּבֵין פְּרַת
עֲלִי עֵין, מַאי קָא מִיִּירֵי.

כְּמַה דְּהֵאֵי עֵין קִיּוּמָא דְּגִלְגָּלָא, דְּלֹא
יְכֹלָא גִלְגָּלָא לְאַתְקִימָא, אֲלָא בְּבַת עֵין
דִּילִיָּה. הֵכִי יוֹסֵף אִיהוּ כְּעֵין לְכָל אֵינוֹן שְׁתָּא
דְּסַחְרִין לִיָּה. מִיְמִינֵיהּ תַּלְתָּא, וּמִשְׂמָאלָא
תַּלְתָּא, וְאִיהוּ מְקִים לוֹן. וְהֵכִי אִיהוּ לְכָל
עֲלָמָא, דְּהָא עֲלָמָא לֹא קִיּוּמָא אֲלָא עַל אֵינוֹן
שְׁתָּא, וְשְׁבִיעָאָה דְּעֵלְיָהּ. (דף ל"ז ע"א).

וְכַדִּין מַה כְּתִיב, (שם קמ"ט) פּוֹתַח אֶת יַדְךָ וְגו' .

וְקָרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְצְדִיק בְּרַזָּא דְשַׁבַּת.

הַיָּמִים. זֶהוּ שִׁפְתוֹב (שמות כ) וַיִּנַּח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל כֵּן בְּרַךְ ה' אֶת יוֹם הַשְּׁבִת. מִי זֶה יוֹם הַשְּׁבִת? הִנֵּה אוֹמֵר, זֶה הַצְּדִיק.

אָמַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אַתֶּם חִלַּלְתֶּם אֶת הַשְּׁבִת הַזֹּאת שֶׁאֲנִי גֹזְרֵתִי שִׁיְהִי מִלְּךָ עַל כָּל שְׂאֵר הַיָּמִים, וְאַתֶּם עֲשִׂיתֶם אוֹתוֹ עֶבֶד עֲבָדִים - אַף אַתֶּם תִּסְבְּלוּ אוֹתָהּ עֲבוּדָה קָשָׁה.

(בא וראה כמה שנים ישב אותו צדיק, שלא ראה את אביו ועשרים ושנים שנה. הרי הם ישבו במצרים עשרים ושנים שנה, לכל שבט מאותם עשרת השבטים שמכרו אותו. לפי החשבון היו מאתיים ועשרים שנה לכלם, תוריד מהם עשר שנים שגבו להם בית דין שלמעלה בשביל עשרה שבטים קדושים שפיתו שם במצרים, נשארו מאתיים ועשרה יום שכתוב (בראשית מב) רד"ו שמה.)

אָמַר לָהֶם יַעֲקֹב, בְּבִקְשָׁה מִכֶּם, רְדוּ לַגְּלוּת, וְנִכְפוּ אוֹתָם הַחֲטָאִים וְלֹא יִחָרַב הָעוֹלָם בְּרָעַב, שֶׁהָרִי אֵין בְּכֶם מִי שִׁזְיוֹן אֶתְכֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, פָּרַט עַל יָדֵי אוֹתוֹ הַצְּדִיק שִׁמְכַרְתֶּם. זֶהוּ שִׁפְתוֹב (תהלים קמה) פוֹתַח אֶת יָדְךָ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רְצוֹן. עַל יָדֵי מִי? עַל יָדֵי "כָּל" חֲזַר וּפְרַשׁ מִי הַכָּל הַזֶּה -

צְדִיק. זֶהוּ שִׁפְתוֹב צְדִיק ה' וְגו'. וְכִכּוֹן זֶה לְמַטָּה, עַל יָדֵי הַצְּדִיק הַזֶּה, הַיְתָה לוֹ לְעוֹלָם הַצֵּלָה בְּאוֹתָן שְׁבַע שָׁנוֹת רָעַב. וְעַל שִׁמְנָעוּ בְּרֻכּוֹת מִשְׁבַּע הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת, הַתְּעוֹרְרוּ דְרָגוֹת אַחֲרוֹת שֶׁל הַצַּד הָאֲחֵר עֲלֵיהֶם בְּחֲטָאֵיהֶם.

בֵּינָן שִׁירָד יַעֲקֹב הַשָּׁלֵם לְמִצְרַיִם, הוּא וְכָל אוֹתָם הַשְּׁבִטִים, וְרָאוּ הָעוֹלָם הַתְּחַתּוֹן כְּמוֹ הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, שֶׁעַל יָדֵי אוֹתוֹ הַצְּדִיק נִזְוֶן הָעוֹלָם, זֶהוּ שִׁפְתוֹב (בראשית מב) הוּא הַמְּשַׁבֵּיר לְכָל עִם הָאָרֶץ. הוּא הַמְּשַׁבֵּיר - מֵה זֶה מְשַׁבֵּיר? אֵלָּא מוֹשֶׁה הוּא בְּרֵאשׁוֹנָה מִן

בְּרַכָּאן, לְבְרַכָּא כָּל שְׂאֵר יוֹמִין. הֲדָא הוּא דְכִתְיב, (שמות כ יא) וַיִּנַּח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל כֵּן בְּרַךְ ה' אֶת יוֹם הַשְּׁבִת. מֵאַן יוֹם הַשְּׁבִת, הָיִי אִימָא דָּא צְדִיק.

אָמַר לוֹן קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַתּוֹן חִלַּלְתוּן לְהַאי שְׁבִת, דְּאַנָּא גְזַרְנָא דִּיהָא מִלְּךָ עַל כָּל שְׂאֵר יוֹמִין, וְאַתּוֹן עֲבַדְתוּן יְתִיבָה עֶבֶד עֲבָדִין, אוּף אַתּוֹן תִּסְבְּלוּן הַהוּא עֲבוּדָה קָשָׁא. (תא חו, כמה שנים נתיב ההוא צדיק, ולא הוא לאבוהי, כ"ב שנים. הא אנן ותבו במצרים כ"ב שנים, לכל שבטא מאינון עשר שבטין דנבינו ליה. לפום חושפנא הוון מאתן ועשרים שנים לכלהו, דל מינייהו עשר שנים הנביתו לון בי דינא דלעילא, בגין עשר שבטין קדושיין דמיתו תמן במצרים, אשתארו מאתן ועשר, הדא הוא דכתיב, רד"ו שמה.)

אָמַר לוֹן יַעֲקֹב, בְּבָעוּ מִיַּנְיִכּוּ, חוֹתוּ לַגְּלוּתָא, וְנִכְיִתּוּ אִינוּן חוֹבִין וְלֹא יִתְחַרַב עַלְמָא בְּכַפְנָא, דִּיהָ לִית בְּכוּ מֵאַן דִּיזוֹן לְכוּ קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בַּר עַל יְדָא דִּיהוּא צְדִיק דִּזְבִּינְתוּן. הֲדָא הוּא דְכִתְיב, (תהלים קמה טז) פוֹתַח אֶת יָדְךָ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רְצוֹן. עַל יָדֵי דְמֵאַן, עַל יְדָא דְכ"ל. הַדָּר פְּרִישׁ מֵאַן הָאִי כָּל, צְדִיק, הֲדָא הוּא דְכִתְיב, צְדִיק ה' וְגו'.

וּבְגוּוֹנָא דָּא לְתַתָּא, עַל יְדָא דִּיהָ צְדִיק, הִנֵּה לִיָּה לְעַלְמָא שְׁזִיבוּתָא, בְּאִינוּן שְׁבַע שְׁנֵי כַפְנָא. וְעַל דְּמִנְעוּ בְּרַכָּאן מִשְׁבַּע דְּרָגִין עֵילְאִין, אִיתְעָרוּ דְּרָגִין דְּסִטְרָא אַחְרָא עֲלֵייהוּ בְּחוּבֵיהוּ.

בֵּינָן דְּנַחַת יַעֲקֹב שְׁלִימָא לְמִצְרַיִם, הוּא וְכָל אִינוּן שְׁבִטִין, וְחִמוּ עַלְמָא תַתָּאָה כְּגוּוֹנָא דְּעַלְמָא עֵילְאָה, דְּעַל יְדָא דִּיהוּא צְדִיק מִיַּתְּזוֹן עַלְמָא, הֲדָא הוּא דְכִתְיב, הוּא הַמְּשַׁבֵּיר לְכָל עִם הָאָרֶץ.

הוּא הַמְּשַׁבֵּיר, מֵאִי מְשַׁבֵּיר. אֵלָּא שׁוּבֵר הוּא בְּקִדְמִיתָא מְעַלְמָא עֵילְאָה. כְּדִכְתִּיב, (שם)

העולם העליון, כפתיב עיני כל אליך ישברו, ואחר כך משביר לעולם התחתון.

ומנין לנו שיוסף נקרא כל? שפתיב (מלכים-א ה) וכלכל ודרדע. ולמדנו, כלכל זה יוסף, שפתיב וכלכל, וכתוב (בראשית מט) משם רעה אכן ישראל.

ובשראה יעקב השלם כל זה, וראה כל אותן שבע שנים עליונות שהסכימו שיהיה רעב בעולם על החטא שגרמו בניו, שמכרו את הצדיק הקדוש הזה ולהוציאו ממקומו, אז התפלל לקדוש ברוך הוא, והסיר מהם חמש שנים.

מה הטעם חמש שנים? אלא בא וראה, סוד הדבר כך הוא, באותם ימים עליונים הוא אוהז בחמישי, שפך הוא ממטה למעלה. אבל באותם השנים שעליו, שאוהזים בהם אבותיו, לא הגה לו רשות לבטל דבר, ועד חלקו בהם בטל הגזרה, ולא יותר.

וגם יוסף הצדיק עשה כך. זהו שפתיב (בראשית מז) ומקצה אחיו לקח חמשה אנשים ויציגם לפני פרעה. מי אלו? חמשה הם שלא שונא להם. זהו שפתיב והוא נער את בני בלהה וגו'. אמר, פדאי אתם הזכאים לעמד בפרעה זו שפרצו אחיכם. לפני פרעה, מי הפרעה? זה הדין העליון שעומד להפרע מחטאי העולם.

ובשנשברו אותם הימים שנגזר עליהם לשבת בגלות, אזי הקדוש ברוך הוא התעורר ברחמים רבים עליהם, ובדין על אותם שהשתעבדו בהם, והוציא אותם משם.

ביון שהגיעו למרה, עמדה מדת הדין לפני הקדוש ברוך הוא ואמרה: ואיך יצאו ישראל מן

עיני כל אליך ישברו. ובתר משביר לעלמא תתאה.

ומנא לן דיוסף אקרי כל. דכתיב (מ"א ה יא) וכלכל ודרדע. ותאנא, כלכל זה יוסף, דכתיב (בראשית מט כד) וכלכל, וכתוב משם רעה אכן ישראל.

וכד חמא יעקב שלימא כל דא, וחמא כל אינון שבע שנין עילאין, דאסתכמו למיהוי כפנא בעלמא, על חובא דגרמו בנוי, לזבנא להאי זפאה קדישא, ולאפקא ליה מאתריה. פדין צלי לקודשא בריך הוא, ואעדי מנהון חמש שנין.

מאי טעמא חמש שנין, אלא תא חזי, רזא דמלתא הכי הוא, באינון יומין עילאין, איהו אחיד בחמשאה, דהכי הוא מתתא לעילא. אבל באינון תרין דעליה, דאחדין בהו אבהתוי, לא הגה ליה רשותא לבטלא מידי, ועד חולקיה באינון בטל גזירה, ולא יתיר.

ויוסף הצדיק נמי עביד הכי, הדא הוא דכתיב, (בראשית מז ב) ומקצה אחיו לקח חמשה

אנשים ויציגם לפני פרעה. מאן אינון, חמשה אינון דלא סני ליה, הדא הוא דכתיב והוא נער את בני בלהה וגו'. אמר פדאי אתון זפאין, למיקם בהאי פרעה דפרצו אחיכון. לפני פרעה, מאן פרעה, דא דינא עילאה, דקיימא לאתפרעא מחובי עלמא.

וכד אשתלימו אינון יומין דאתגזר עלייהו למיתב בגלותא, פדין קודשא בריך הוא איתער ברחמוהי סגיאין עלייהו, ובדינא על אינון דאשתעבדו בהו, ואפיק לון מתמן.

ביון דמטוי למרה, קמת מדת דינא קמי קודשא בריך הוא, ואמר, ואיך יפקון ישראל מגלותא, והא כתיב באורייתא דטמירא תרי

הגלות, והרי כתוב בתורה שהיתה נסתרת אלפים שנה לפני שנברא העולם, שעל אחד פי שבעה על חטאם יש להם לסבל, משום אותה הפרצה הגדולה שפרצו וחסאו באותו צדיק קדוש.

אמר לה הקדוש ברוך הוא: כף הוא הדין! אבל בתורה הקדושה יש לי מתנה טובה ושבת שמה, וכשהם שומרים אותה, היא עומדת באותו מקום לסגר אותה הפרצה שפרצו, שאותו הצדיק השביעי אחוזו בה, וכדאי הוא לכפר על אותו החטא.

זהו שכתוב (שמות טו) ויצעק אל ה'. מי ויצעק? זו מדת הדין שעמדה וצרכה לפניו. ויורה ה' עץ - זו התורה. זהו שכתוב (משלי א) עץ חיים היא למחזיקים בה. וישלף אל המים - מי הם המים? המים הזדונים שקמו להפרע מהם, ואז וימתקו המים, שנמתקו ודאי, שהרי ראו את הרפואה הגדולה לאותו החטא.

ומנין לנו שבמרה נצטוו? שכתוב (דברים ה) שמור את יום השבת לקדשו כאשר צוה ה' אלהיך. ואמר מר, כאשר צוה - במרה. אמר להם הקדוש ברוך הוא: אם אתם שומרים את השביעי העליון הזה, אין רשות למדת הדין לקטרג עליכם. זהו שכתוב (שמות טו) שם שם לו חק ומשפט. ועל פן שנינו, יכולה היא שבת שתרחם עלינו, ויקבצנו קודשא בריך הוא מן גלותינו, ואלמלי שמרו ישראל שתי שבתות כהלכתן, מיד נגאלים.

בא וראה, כשגרמו החטאים, והשבת הזו לא נשמרה פראוי, כמו שמצאנו שהזהיר אותם

אלפי שנין מקמי דאתברי עלמא, דעל חד שבעה על חוביהון אית להון למיסבל, בגין ההוא פרצה רבתא דפרצו וחסו בההוא זכאה קדישא.

אמר ליה הקדוש ברוך הוא הכי הוא דינא, מיהו באורייתא קדישתא, אית לי מתנה טובה, ושבת שמה, וכד אינון נטרין לה, איהו קיימא בההוא אתר, לסגרא ההיא פרצה דפרצו. דההוא צדיקא שביעאה בה אחיד, וכדאי היא לכפרא על ההוא חובא.

הדא הוא דכתיב, (שמות טו כה) ויצעק אל ה'. מאן ויצעק, דא מדת דינא, דקיימא וצווחא קמיה. ויורה ה' עץ, דא אורייתא, הדא הוא דכתיב, (משלי א יח) עץ חיים היא למחזיקים בה. וישלף אל המים, מאן אינון מים, מים הזדונים דקמו לאתפרעא מינייהו, וכדין וימתקו המים, אבסימו ודאי, דהא חזו אסוותא רבתא לההוא חובא.

ומנא לן דבמרה אתפקדו. דכתיב (דברים ה יב) שמור את יום השבת לקדשו כאשר צוה ה' אלהיך, ואמר מר, כאשר צוה, במרה. אמר לון קודשא בריך הוא, אי אתון נטרין להאי שביעאה עילאה, לית רשו למדת דינא לקטרגא בכו. הדא הוא דכתיב, (שמות טו כה) שם שם לו חק ומשפט.

ועל דא תנינן, יכולה היא שבת שתרחם עלינו, ויקבצנו קודשא בריך הוא מן גלותינו, ואלמלי שמרו ישראל שתי שבתות כהלכתן, מיד נגאלים.

תא חזי, פד גרמו חובין, והאי שבת לא אתנטיר פדקא חזי, פדאשפחן דאזהר לון נביאה עילאה, הדא הוא דכתיב, (ירמיה יז כא)

פה אמר ה' השמרו בנפשותיכם ואל תשאו משא ביום השבת והבאתם

בְּשַׁעְרֵי יְרוּשָׁלַיִם. מאי וְאֵל תִּשְׂאוּ מִשָּׂא. אֵלָא
אָמַר לֹוֹן, בְּבַעוּ מִיַּנְיִיכוּ, לֹא תִשְׂאוּ מִשָּׂא
דְּהָהוּא חוּבָא דְשַׁבְּתָא עֲלֵיכוּ.

וְאִי אַתּוֹן נְטָרִין לִיה, תַּגְרָמוֹן קִיּוּמָא דְעֵילְאִין
וְתַתְּאִין. דְּהָהוּא שַׁבְּתָא עֵילְאָה דְחַבְתוֹן
לְקַבְּלִיה, מְדוּרִיה וְשַׁעֲשׂוּעִיה לָאו אִיהו, אֵלָא
בְּשַׁעְרֵי יְרוּשָׁלַיִם עֵילְאָה, דְאֶקְרוּן שַׁעְרֵי צְדָק.
וְאִיהִי כְּלָה הַכְּלוּלָה מֵהַכּל.

וְאִי אַתּוֹן נְטָרִין לִיה, תַּגְרָמוֹן דְכַדִּין הִיא
תַּתְּחִזַק בִּידָא דְמַלְכוּתָא דְאַרְעָא, מַלְכוּתָא
דְדוּד, בְּגִין דְהִיא מַלְכוּת אַתְקַרִיאת, וּבְגִין דָּא
אָמַר דּוּד, דְאַחִיד בְּה, (דברי הימים א כט יא) לָךְ ה'
הַמְּמַלְכָה, בְּתַרִין מִמִּי"ן, לֹא אֶכְלָל מַלְכוּתָא
דִּילִיה, וְלִיחַדָּא לָה בְּמַלְכוּתָא דְשִׁמְיָא. וְאִי
אַתּוֹן לֹא תִשְׁמַעוּן (דף יז ע"ב) לְקַדֵּשׁ לִיה,
וְתַעֲבֹדוּן לִיה חוּל, מַה כְּתִיב (ירמיה יז כז) וְהִצַּתִּי
אֵשׁ בְּשַׁעְרֵיהָ וְאֶכְלָה אַרְמְנוֹת יְרוּשָׁלַיִם,
דְּלַתְתָּא.

תָּא חֲזִי, כַּדִּין אַתְעַרְתָּ הִיא חָרַב נוֹקְמַת נָקָם
בְּרִית, עַל דְּלֹא נְטָרוּ הֵהוּא בְּרִית קְדִישָׁא,
בְּתַלְת גּוֹוֹנִין. חַד בְּרָזָא דְצַדִּיק דְזַבִּינוּ, דְאַחִיד
בִּיה, וְנָטַר לִיה, וּבְגִינִיה אֶקְרִי צַדִּיק. וְחַד,
דְכַתִּיב (שם יא טו) וּבִשָׁר קִדֵּשׁ יַעֲבְרוּ מַעֲלִיף. וְחַד
בְּרָזָא דְשַׁבְּתָא דְחַלְלוּ, וְכֹלָא בְּחַד אַתְר אִיהו.

וּבְרִין עַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, אַתְגְּזֹר עֲלֵיהו
לְמַהוּי שְׁבַעִין שְׁנִין לְבַר מְאַרְעָא
קְדִישָׁא, עֲשָׂרָה לְכָל יוּמָא. וְלִסוּף שְׁבַעִין שְׁנִין,
אַפִּיק לוֹ קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא מִתְמָן, וְאַתּוּ לְאַרְצֵן
יִשְׂרָאֵל. וְאַתְקִיִּים בֵּית שְׁנֵי אַרְבַּע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִין
שְׁנִין, עַל חֵילָא דְאוּרִייתָא, דְהוּו מִתְעַסְקִין
בְּה, בְּאִינוּן פְּקוּדִין קְדִישִׁין כַּדְקָא חֲזִי.

מִשָּׁם, וּבֵאוּ לְאַרְצֵן יִשְׂרָאֵל. וְהַתְקִים בֵּית שְׁנֵי אַרְבַּע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים שְׁנָה, עַל כַּח הַתּוֹרָה שְׁהִיו
מִתְעַסְקִים בְּה, בְּאוֹתוֹן הַמְצוּוֹת הַקְּדוּשׁוֹת כְּרִאִי.

הַנְּבִיא הַעֲלִיּוֹן, זְהוּ שְׁכַתוּב (ירמיה
יז) כֹּה אָמַר ה' הַשְׁמְרוּ
בְּנַפְשׁוֹתֵיכֶם וְאֵל תִּשְׂאוּ מִשָּׂא
בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וְהִבַּאתֶם בְּשַׁעְרֵי
יְרוּשָׁלַיִם. מַה זֶה וְאֵל תִּשְׂאוּ
מִשָּׂא? אֵלָא אָמַר לְהֶם: בְּכַקְּשָׁה
מִכֶּם, אֵל תִּשְׂאוּ אֶת מִשָּׂא אוֹתוֹ
הַחֲטָא שֶׁל הַשַּׁבָּת עֲלֵיכֶם.

וְאִם אַתֶּם שׁוֹמְרִים אוֹתוֹ, אַתֶּם
תַּגְרְמוּ אֶת קִיּוּם הַעֲלִיּוֹנִים
וְהַתְּחַתּוֹנִים, שְׂאוֹתוֹ שַׁבְּתָא הַעֲלִיּוֹן
שְׁחַטְתֶּם כְּנַגְדּוֹ, מְדוּרוֹ
וְשַׁעֲשׂוּעוֹ, אִינוּ אֵלָא בְּשַׁעְרֵי
יְרוּשָׁלַיִם הַעֲלִיּוֹנָה, שְׁנַקְרָאִים
שַׁעְרֵי צְדָק, וְהִיא הַכְּלָה הַכְּלוּלָה
מִן הַכּל.

וְאִם אַתֶּם שׁוֹמְרִים אוֹתוֹ, תַּגְרְמוּ
שְׂאֹז הִיא תַּתְּחִזַק בִּיד מַלְכוּת
הָאָרֶץ, הַמַּלְכוּת שֶׁל דּוּד, מִשׁוּם
שֶׁהִיא נַקְרָאת מַלְכוּת, וּמִשׁוּם זֶה
אָמַר דּוּד שְׂאֲחֹז בְּה, לָךְ ה'
הַמְּמַלְכָה, בְּשִׁתֵּי מִמִּי"ם, לְהַכְּלִיל
אֶת מַלְכוּתוֹ וְלִיחַד אוֹתָה עִם
מַלְכוּת הַשְּׁמַיִם. וְאִם אַתֶּם לֹא
תִשְׁמַעוּ לְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ, וְתַעֲשׂוּ
אוֹתוֹ חַל, מַה כְּתוּב? וְהִצַּתִּי אֵשׁ
בְּשַׁעְרֵיהָ וְאֶכְלָה אַרְמְנוֹת
יְרוּשָׁלַיִם, שְׁלַמְטָה.

בֵּא וּרְאֵה, אִז מִתְעוֹרְרַת אוֹתָה
חָרַב נוֹקְמַת נָקָם בְּרִית עַל שְׁלֹא
שְׁמְרוּ אוֹתָה הַבְּרִית הַקְּדוּשָׁה,
בְּשְׁלֹשָׁה גְּוִיִּים. אַחַד בְּסוּד עַל
הַצַּדִּיק שְׁמַכְרוּ, שְׂאֲחֹז בְּה וְשִׁמְר
אוֹתָה, וּבְגַלְלָה נַקְרָא צַדִּיק, וְאַחַד
שְׁכַתוּב וּבִשָׁר קִדֵּשׁ יַעֲבְרוּ
מַעֲלִיף. וְאַחַד בְּסוּד הַשַּׁבְּתָא
שְׁחַלְלוּ, וְהַכּל הוּא בְּמָקוֹם אַחַד.
וְאִז, עַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל
נְגֹזר עֲלֵיהֶם לְהִיּוֹת שְׁבַעִים שְׁנָה
מִחוּץ לְאַרְצֵן הַקְּדוּשָׁה, עֲשָׂרָה
לְכָל יוֹם, וְלִסוּף שְׁבַעִים שְׁנָה
הוֹצִיא אוֹתָם הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא

(ובשנשאלו, גרם החטא על שנאת חנם, והתעוררה אותה שנאת חנם שלראשונה. זהו שפתיב וישנאו אתו, את אותו הצדיק. ואז נתן אותם הקדוש ברוך הוא ביד מי ששנא אותם שנאת חנם. זהו שפתיב באדום וען היות לך איבת עולם ותגור את בני ישראל על ידי חרב.)

פֶּרֶשֶׁת בְּשִׁלַח

רא עלתה שועתם לפניו. אמר רבי יצחק, כשעושה הקדוש ברוך הוא דין בפמליא של מעלה, אותו הדין מה נהיה? אמר רבי אלעזר, העביר אותה באותו נהר דינור, והעביר אותם משלטונם, ומנה שליטים אחרים של העמים. אמר לו, והרי כתוב (תהלים קד) משרתיו אש להט? אמר לו, יש אש קשה מאש, ויש אש שמכבה אש (שוחה אש).

ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם וגו' (שמות יז). מה הטעם יהושע ערף קרב ולא משאר העם? אלא משום שעמלק בא עליהם על אותו החטא של שבת שלא שמרו אותו, כמו שהעירו חכמינו זכרונם לברכה, אלמלי שמרו ישראל שבת ראשונה, לא שולטת בהם אמה ולשון. מה כתוב? (שם טו) ויהי ביום השביעי יצאו מן העם ללקט ולא מצאו, וכתוב ויבא עמלק.

ובא ראה את סוד הדבור, כשצוה אותם הקדוש ברוך הוא במרה על שבת, משום שבאה מדת הדין לקטרג על אותו החטא של הצדיק שמכרו אותו, שהוא פנגד יום השבת, והם הוציאו אותו לחל, אמר הקדוש ברוך הוא: הרי יש להם רפואה לאותו החטא, אם הם שומרים את יום השבת, שהוא פנגד צדיק חי העולמים. והינו מה שפתיב (שם

(וכד אשתלימו, גרם חובה שנאת חנם, ואיתער מהיא שנאת חנם דקדמימא, קדא הוא דכתיב, וישנאו אתו, למהוא צדיק, וכדיו נהב ויהוון קודשא בריה הוא בידא דמאן דסגי לון שנאת חנם, קדא הוא דכתיב באדום וען היות לך איבת עולם ותגור את בני ישראל על ידי חרב.)

פֶּרֶשֶׁת בְּשִׁלַח

רא עלתה שועתם לפניו. אמר רבי יצחק, כד עביד קודשא בריה הוא דינא בפמליא של מעלה, ההוא דינא מאי הוי. אמר ר' אלעזר, אעבר להו ביה הוא נהר דינור, ואעבר להון משולטנהון, ומני שולטנין אחרנין דשאר עמין. אמר ליה, והא כתיב (תהלים קד ד) משרתיו אש לזהט. אמר ליה אית אשא קשיא מאשא, ואית אשא דכבי אשא. (ס"א דהיא אשא).

ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם וגו', מאי טעמא יהושע אגח קרבא ולא מן שאר עמא. אלא בגין דעמלק אתא עליהו, על ההוא חובא דשפתא דלא נטרין ליה, כמה דאתערו חכמינו זכרונם לברכה, אלמלי נטרו ישראל שפתא קמא, לא שלטא בהו אומה ולשון. מה כתיב ויהי ביום השביעי יצאו מן העם ללקט ולא מצאו, וכתיב ויבא עמלק.

והא חזי רזא דמלה, כד פקיד לון קודשא בריה הוא לישראל במרה על שפתא, בגין דאתיא מדת דינא לקטרגא על ההוא חובא דצדיק דזבינו ליה, דאיהו לקביל יומא דשפתא, ואינון אפיקו ליה לחול, אמר קודשא בריה הוא, הא אית לון רפואה לההוא חובה, אי אינון נטרין ליומא דשפתא, דאיהו לקביל צדיק חי העולמים. והיינו דכתיב ויורהו ה' עץ. עץ חיים, דינטרון יומא דשפתא. ואינון אחילו ליה, כדין ויבא עמלק.

החטא, אם הם שומרים את יום השבת, שהוא פנגד צדיק חי העולמים. והינו מה שפתיב (שם

(טו) ויורהו ה' עץ. עץ חיים, שישמרו את יום השבת, והם חללו אותו, אז יבא עמלק. באותה שעה אמר לו משה ליהושע, צא וערוך קרב עם עמלק, שהרי לך ראוי, משום שאתה בן בנו של אותו צדיק, והוא באותו החטא בא עלינו. ואם לא נמצא מקטרג לו לעמלק מחלקו ובנו של אותו הצדיק, אין מי שיכול לו, ואז עשה יהושע כמו שאמר משה.

ובא ראה שבגלל אותו החטא בא עליהם, שפגש את אותם שהיו מאחורי הענן, ולקח מהם את אות הברית קדש וזרק אותו כלפי מעלה, ואם הם לא היו חוטאים בו, לא היה לו סיוע מלמעלה לעשות כן, אלא כדי להראות להם שיכירו את חטאם, שחטאו באותו הצדיק ששמר את הברית הזו, וכעת חללו השבת שהיא כנגדו, שהיא באה להגן עליהם מפני מדת הדין.

בא וראה מה כתוב, (במדבר לג) ויסעו ממרה ויבאו אילמה ושם שתיים עשרה עינת מים וגו'. מהו אילמה? אלא ששבו לעבודת הקדוש ברוד הוא ולקבל דברו בלב שלם, משום כן אל"י מ"ה. והרי פרושה שאותו המקום היה משבח במים מכל המקומות של העולם, שהרי תורה שבכתב שם היא, ושם שנים עשר מעינות ושבעים דקלים, והכל בסוד האמונה, שהרי כל שבעים הסנהדרין נזונים משם ומתברכים מאותם מים העליונים המבשמים.

אשרי מי שזוכה למים הללו להתברך מהם, וישראל הקדושים שורים שם, ומחברים את אותם המים העליונים עם אותם שנים עשר מעינות

בההיא שעתא, אמר ליה משה ליהושע, פוק אגח קרבא בעמלק, דהא לך חזיא, בגין דאת בר בריה דההוא צדיק, ואיהו בההוא חובא אתי עלן. ואי לא אשתכח מקטרגא ליה לעמלק, מחולקיה ומבנוי דההוא צדיק, לית מאן דיכיל ליה, כדין עבד יהושע כמא דאמר משה.

ותא חזי, דבגין ההוא חובא אתא עליהו, דארע לון לאינון דהו מבתר עננא, ונסיב מינייהו האי ברית קדישא, וזריק ליה כלפי עילא. ואי לאו דאינון חאבו ביה, לא הוה ליה סיעתא מלעילא למיעבד הכי. אלא בגין לאחזאה לון, דישתמודעון חוביהון דחבו בההוא צדיק, דנטר האי ברית, והשתא אחילו שפתא דאיהו לקבליה, דאיהי קאי לאגנא עליהו מקמי מדת דינא.

תא חזי מה פתיב, (במדבר לג טו) ויסעו ממרה ויבאו אילמה ושם שתיים עשרה עינת מים וגו'. מהו אילמה, אלא דתבו לפולחנא דקודשא ברין הוא, ולקבלא מלוי בלבא שלים, בגין כן אל"י מ"ה.

והא אוקמוה, דההיא אתרא הוה משופח במיא, מפל אתרין דעלמא, דהא אורייתא שבכתב תמן הוא, ותמן תרין עשר מבויעין, ושבעין דקלין. וכולא ברזא דמהימנותא, דהא פלהו שבעין סנהדרין מההוא אתרא מתזנין, ומתברכין מאינון מיין עילאין פסימאן.

ובאה מאן דזכי להנהו מיא לאתברכא מנייהו. וישראל קדישין שראן תמן, ומחברין אינון מיין עילאין באינון תרין עשר מבויעין תתאין. ואי אינון קלקלו בקדמיתא, וחו בו לגבי ההוא צדיק, הא אדבקו ליה

תחתונים. ואם הם קלקלו בראשונה וחסאו לצדיק שהוא, הרי הדביקהו במקומו, והעולם נזון על ידו, ושבעים תמרים נזונים מאותו התמר, (שירי) זאת קומתך דמתה לתמר. ואותם שנים עשר מעינות, כנגד שנים עשר שבטים, סוכבים את אותו מקום קדוש.

והיו ישראל עוסקים בלמוד תורה שלמדו ממרה, והתחבר עמם הברית הקדוש ההוא, ונפרד נחש עקלתון מאותה באר מים, שהיה ממרר אותם המים. ומי היה גורם? חטאיהם עד עתה.

אבל כעת, כיון שחזרו בתשובה לרבונם, והקדוש ברוך הוא למד אותם דרכי אותו עץ החיים, זהו שפתיב (שמות י) ויורהו ה' עץ - זו תורה שבכתב. וישלף אל המים - זו תורה שבעל פה. ומה זה וישלף? אלא י"ש ל"ך. י"ש זה העולם הבא. זהו שפתיב (משלי ח) להנחיל אהבי יש. ל"ך זו האם העליונה, חמשים שערים שנדבק בו. אז בשמו המים, וירד הטל העליון מהעתיק הקדוש, והתמלא שדה התפוחים.

מי גרם כל זה? אל"י מ"ה, תשובת ישראל לרבונם, ואז היתה להם רשות לחנות על המים הללו. זהו שפתיב (שמות טו) ויחננו שם על המים. מהו ויחננו שם? אלא סם החיים שורה באותם המים, משום כך ויחננו שם על המים.

מדרש הנעלים

ומטף אשר הפית בו את היאר קח בידך והלכת (שמות יז). למדנו, אמר רבי יוסי, חקוק היה המטה משני צדדים בשם הקדוש. צד אחד של רחמים ודין באותיות חקוקות, וצד אחד דין עם דין, נחש עלי צור.

באתריה, ומתזן על ידיה עלמא. ושבעים תמרים אתזינן מההוא תמר, (שה"ש ט ז) זאת קומתך דמתה לתמר. ואינון תרין עשר מבויעין, לקביל תרין עשר שבטין, סחרין לההוא אתרא קדישא.

והיו ישראל עסקין באולפן אורייתא, דאוליפו ממרה. ואתחבר עמייהו ההוא ברית קדישא, ואתפרש חוץ עקימא מההוא באר מים, דההו ממרר לאינון מיין. ומאן הוה גרים חובייהו עד השתא.

אבל השתא, כיון דאהדרו בתיובתא למאריהון, וקודשא בריך הוא אולף לון אורחי דההוא אילנא דחיי, הדא הוא דכתיב, ויורהו ה' עץ, דא תורה שבכתב. וישלף אל המים, דא תורה שבעל פה. ומאי וישלף, אלא י"ש ל"ך, י"ש, דא עלמא דאתי. הדא הוא דכתיב, (משלי ה כא) להנחיל אהבי יש. ל"ך, דא אימא עילאה, חמשין תרעין דאתדבק ביה. כדין בסימו מיא, ונחת טלא עילאה מעתיקא קדישא, ואתמלי חקל תפוחין.

מאן גרם כל דא, אל"י מ"ה, תיובתא דישראל למאריהון. וכדין הוה להון רשו, למשרי על הנהו מיא. הדא הוא דכתיב, ויחננו שם על המים. מאי ויחננו שם, אלא סמא דחיי שריא באינון מיין, כגין כך ויחננו שם על המים. (דף לח ע"א)

מדרש הנעלים

ומטף אשר הפית בו את היאר קח בידך והלכת. תניא, אמר רבי יוסי, גליף הוה חוטרא מתרין סטרין, בשמא קדישא. חד סטרא דרחמי ודינא באתון גליפין. וחד סטרא דינא בדינא, (משלי ל ט) נחש עלי צור.

בא וראָה, כְּתוּב (שם ד) וְאַתָּה הָרַם אֶת מִטְּךָ וּנְטָה אֶת יָדְךָ עַל הַיָּם. מַה זֶה וּנְטָה? כְּלוּמַר, וּנְטָה בְּצַד אֶחָד שֶׁחֻקּוֹ בְּרַחֲמִים וְדִין. וְכַתּוּב וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ, וְלֹא כְּתוּב וַיִּשְׁלַח אֶת יָדוֹ, כְּלוּמַר שֶׁנְּטָה מִצַּד אֶחָד.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁהִיא חֻקּוֹ מִקִּדְּמָה לְכֵן נִחַשׁ עָלָי צוּר? אֲלֵא בַּסֵּנָה נִחַקְקוּ, שֶׁכְּתוּב (שם ד) וַיִּשְׁלַיְכֵהוּ אַרְצָה וַיְהִי לְנִחַשׁ. בְּאוֹתָהּ הִשְׁעָה נִחַקְקוּ עָלָי צוּר.

וְכֵן רָאָה, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, רִצָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁשׂוּמֹתָיו שֶׁהֵיוּ חֻקּוֹקִים בַּמִּטָּה, יַעֲשׂוּ אוֹתוֹת. וְלִמְדֵנוּ, שְׁנֵי אוֹתוֹת נַעֲשׂוּ בַיָּם בְּאוֹתוֹ הַצַּד שֶׁנְּטָה מֹשֶׁה בְּרַחֲמִים וְדִין. קָרַע אֶת הַיָּם לְיִשְׂרָאֵל בְּשָׁנִים עֶשֶׂר שְׁבִילִים, וְהִשִּׁיב בַּדִּין עַל הַמַּצְרִיִּם,

וְהַטְּבִיעַם בְּתֵהוֹם. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (שם טו) וַיֵּשֶׁב ה' עֲלֵיהֶם אֶת מִי הַיָּם. בְּאוֹתָהּ הִשְׁעָה רִצָּה לְהוֹצִיא מִיָּם. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: מֹשֶׁה, נְטָה בַּמִּטָּה מִצַּד אַחֵר, שְׁשֵׁנִי אוֹתוֹת נַעֲשׂוּ בּוֹ כְּמוֹ שֶׁנַּעֲשׂוּ מִהַצַּד הָאֲחֵר. אוֹת אֶחָד כָּאֵן, וְאוֹת אֶחָד בְּמַרְיָכָה. אֲבָל כַּעֲתָה, (שם יז) וְהִכִּיתָ בַּצּוּר. מֵהוּ צוּר?

בַּצּוּר הַזֶּה שֶׁהִנַּחֵשׁ עוֹלָה בּוֹ. לְפָעַם אַחֲרָת אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מֵהוּ שֶׁכְּתוּב (במדבר כ) קַח אֶת הַמִּטָּה וְהִקְהֵל אֶת הָעֵדָה אִתָּה וְאֶהְרֹן אַחִיךָ וְדַבַּרְתֶּם, מֵהוּ וְדַבַּרְתֶּם? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, צוּהָ אוֹתוֹ עָלָי נִחַשׁ. שֶׁהָרִי נַעֲשָׂה בַּצּוּר, כַּעֲתָה צָרִיךְ שִׁיעֲשֶׂה בְּנִחַשׁ, לְהַשְׁלִים אֶת שְׁמוֹתָיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתוֹת הַלָּלוּ.

מִמִּשְׁמַע שֶׁכְּתוּב וְדַבַּרְתֶּם אֶל הַסֵּלַע, וְכַתּוּב (שם כא) וַיְדַבֵּר הָעָם בְּאֱלֹהִים וּבַמִּשָּׁה. מֵה אַחֲרָיו? (שם כב) וַיִּשְׁלַח ה' בְּעַם אֶת

תָּא חֲזִי, כְּתִיב וְאַתָּה הָרַם אֶת מִטְּךָ וּנְטָה אֶת יָדְךָ עַל הַיָּם. מֵאִי וּנְטָה. כְּלוּמַר, וּנְטָה בְּחַד גִּיסָא, דְּגַלְיָפָא בְּרַחֲמֵי וְדִינָא. וְכַתּוּב וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ, וְלֹא כְּתִיב וַיִּשְׁלַח אֶת יָדוֹ, כְּלוּמַר, אֶסְטִי מִחַד גִּיסָא.

וְאִי תִימָא, דְּגַלְיָף הוּא מִקִּדְּמַת דְּנָא נִחַשׁ עָלָי צוּר. אֲלֵא בְּאַסְנָא אֲתַגְלִיף דְּכַתִּיב (שמות ד ג) וַיִּשְׁלַכֵהוּ אַרְצָה וַיְהִי לְנִחַשׁ. בְּהִיא שְׁעַתָּא אֲתַגְלִיף נִחַשׁ עָלָי צוּר.

וְתָא חֲזִי אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּעַא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְשָׁמוּי דְהוּוּ גְלִיפִין בְּחוּטְרָא יַעֲבִיד אֲתָאן. וְתַנְיָא, תַּרְיִן אֲתִין אֲתַעֲבִידוּ בִימָא, בְּהִיא סֵטֶר דְּסֵטָא מֹשֶׁה בְּרַחֲמֵי וְדִינָא. בְּזַע יִמָּא לְיִשְׂרָאֵל בְּתַרְיִסֵר שְׁבִילִין, וְאַתִּיב בְּדִינָא עַל מַצְרָאִי, וְאַטְבַּע לוֹן בְּתֵהוֹמָא. הִדָּא הוּא דְכַתִּיב, וַיֵּשֶׁב ה' עֲלֵיהֶם אֶת מִי הַיָּם.

בְּהִיא שְׁעַתָּא, בְּעֵי לְאַפְקָא מִיָּא, אָמַר לִיה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מֹשֶׁה, אֶסְטִי חוּטְרָא מְגִיסָא אַחֲרָא. דְּתַרְיִן אֲתָאן אֲתַעֲבִידוּ בִיה. כְּמָא דְאַתַּעֲבִיד מִסֵּטְרָא אַחֲרָא. חַד אֶת הָכָא, וְחַד אֶת בְּמַרְיָכָה. אֲבָל הַשְׁתָּא, וְהִפִּיתָ בַּצּוּר. מֵאִי צוּר. בְּהִיא צוּר דְּסֵלִיק נִחַשׁ.

לְזַמְנָא אַחֲרָא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מֵאִי דְכַתִּיב, (במדבר כ ח) קַח אֶת הַמִּטָּה וְהִקְהֵל אֶת הָעֵדָה אִתָּה וְאֶהְרֹן אַחִיךָ וְדַבַּרְתֶּם. מֵהוּ וְדַבַּרְתֶּם, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מְגִי לִיה עָלָי נִחַשׁ. דְּהָא אֲתַעֲבִיד בַּצּוּר, הַשְׁתָּא בְּעֵי דִיתַעֲבִיד בְּנִחַשׁ. לְאַשְׁלָמָא שְׁמוּי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּאַלִּין אֲתוּוֹן.

מִשְׁמַע דְּכַתִּיב וְדַבַּרְתֶּם אֶל הַסֵּלַע. וְכַתִּיב (שם כא ה) וַיְדַבֵּר הָעָם בְּאֱלֹהִים וּבַמִּשָּׁה. מֵה כְּתִיב בְּתַרְיָה, (שם כא ו) וַיִּשְׁלַח ה' בְּעַם אֶת

הנחשים השרפים. מה נחש פחו
בפיו, אף כאן בפה.

ומשה לא עשה כף, אלא הכה,
ולא השלים את השם, אלא חזר
פראשונה בשם הצור ועזב את
הנחש. זהו שפתיב ויף, ולא כתוב
וידבר, כמו שנצטוה ודברתם.
ששנינו, צור - לעשות, והנחש -
לדבר. וכתוב (שם) ויף את הסלע
במטהו פעמים. אחד של שעבר,
ואחד של כעת.

למדנו, אמר רבי אלעזר, באותה
השעה נשאר השם. כלומר, שלא
נשלם באותה האות, שעזב משה
הנחש ולא נשלם כל השם.

שחרי בצד אחד נשלם בים, מצד
אחר התחיל בצור, ולא נשלם
בנחש. אמר לו הקדוש ברוך
הוא: עשית שינתחיל שמי, ולא
נשלם לעשות אותות? אף אתה
התחלת ולא תשלם, לכן לא
תביאו את בני ישראל. התחלת
להוציאם - לא תשלים להכניסם
לארץ, לכן לא תביאו.

אמר רבי אלעזר, ידע לב משה
פראשונה שפחד פשראה הנחש,
שפתיב (שמות ד) וינס משה מפניו.
הלב ראה, ולא ידע.

אמר רבי אלעזר, פתיב (במדבר כא)
ויעש משה נחש נחשת וישמהו
על הנס. על נס לא כתוב, אלא
על הנס. רצה להתקין ולהשלים
מה שחסר. אמר לו הקדוש ברוך
הוא: משה, פתיב (שם כז)
להקדישני במים. במים ולא
בדבר אחר. כשם שהתחלתי
במים, אני רוצה שישתלם שמי
הנס במים. אמר רבי אלעזר,
במקום שהיה חסר לא השלים,
אבל כאן נעשה הנס.

אמר רבי יהושע, פתיב (שם כא)
עשה לך שרף. עשה לך -
לתועלתך. עשה לך - תקום ממה
שחסרת. עם כל זה לא תקן אלא

הנחשים השרפים. מה נחש חיליה בפומיה,
אוף הכא בפומא.

ומשה לא עביד הכי, אלא הכה, ולא אשלים
שמא, אלא חזר כקדמיתא בשמא
דצור, ושבק דנחש, הדא הוא דכתיב, ויף,
ולא כתיב וידבר, כמה דאתפקד ודברתם.
דתנינן, צור למעבד, ונחש למלא. וכתיב ויף
את הסלע במטהו פעמים, חד דלשעבר, וחד
דהשתא.

תניא, אמר רבי אלעזר בה שעתא אשתאר
שמא. כלומר, דלא אשתלים בההוא
את, דשבק משה נחש, ולא אשתלים כל שמא.
דהא בחד גיסא אשתלים בינמא. מגיסא אחרא
שרי בצור, ולא אשתלים בנחש. אמר
ליה קודשא בריך הוא, עבדת דשרי שמי, ולא
אשתלים למעבד אתין. אוף את שרית, ולא
תשתלים. לכן לא תביאו את בני ישראל. שרית
לאפקא לון, ולא תשלים לאעלאה להון
לארעא, לכן לא תביאו.

אמר רבי אלעזר ידע לבא דמשה בקדמיתא
דדחיל, כד חמא נחש. דכתיב וינס משה
מפניו. לבא חמא, ולא ידע.

אמר רבי אלעזר, פתיב ויעש משה נחש נחשת
וישימהו על הנס. על נס לא כתיב, אלא
על הנס, בעא לאתקן ולאשלמא מה דחסר.
אמר ליה קודשא בריך הוא, משה, פתיב
להקדישני במים, במים ולא בדבר אחר. כשם
שהתחלתי במים, בעינא דישתלים בשמי הנס
במים. אמר רבי אלעזר אתרא דחסר לא שלים,
אבל אתעביד נסא הכא.

אמר רבי יהושע, פתיב עשה לך שרף. עשה
לך, לתועלתך. עשה לך, תקן ממה
דחסרת. עם כל זה לא תקן אלא ראיה, שהיו

רואין בנחש וחיין, אבל לא נתקדש שמה במים, ונשאר חסר מהשאָר.

ותקנת בראיה, (שם כו יב) עלה אל הר העברים הזה וראה וגו', וראית אותה ונאספת אל עמיה, (דברים לד ד) הראיתיה בעיניך ושמה לא תעבר. תא חזי, דעונשו הוה דאפילו ראיה לא תקן כדחזי, פיון דעבד ליה ראיה, בהאי אשלים ליה ראיה, אבל לא אשלים שמייה במיא, כמו פל שאר שמה.

אמר רבי יצחק, בשעה שאמר קודשא בריך הוא לכן לא תביאו. אמר משה, האי חוויא לתקלא דעלמא הוה. אמר ליה קודשא בריך הוא לאו הכי, דינא הוה לחייביא, וחיין למארי קשוט. דכתיב וראה אותו וחי. באותה שעה ידע משה דרכיו, והצדיק עליו את הדין. פתח ואמר, (שם לב ד) הצור תמים פעלו, דא הוא צור דקא אמרינן. אל אמונה ואין עול, דכתיב וראה אותו וחי. וכתיב (תהלים יח לא) האל תמים דרכו.

אמר רבי חייא, והא תנינן א"ל גזרת רחמי. פמה דאת אמר (במדבר כג כב) א"ל מוציאם ממצרים. (שמות לד ו) א"ל רחום וחנון. אמר ליה לאו הכי, דתנינן, דשליט רחמי על דינא. אל בלחודוי יכולת הוא, ורשותא הוא דיליה. מאי יכולת, שולטנותא. פלומר, שלטנותא דא"ל, אתגבר גזרה דיליה. פמה דאת אמר (בראשית לא ט) יש לאל ידי, (רשותא דיליה) יכולת דעינא בישא. אמר ליה והא כתיב (דברים יז) הא"ל הגדול הגבור. אל גדול נצחא, אל בלחודוי נצחא.

וכתיב (שם לב ד) הצור תמים פעלו פי כל דרכיו משפט, הא צור. א"ל אמונה ואין עול וגו', הא נחש עלי צור. נהדר למילי קדמאי,

ראיה, שהיו רואים בנחש וחיים, אבל השם לא נתקדש במים, ונשאר חסר מהשאָר.

ותקנת בראיה, (שם כו) עלה אל הר העברים הזה וראה וגו', וראית אותה ונאספת אל עמיה, (דברים לד ד) הראיתיה בעיניך ושמה לא תעבר. בא וראה, שענשו היה שאפלו ראיה לא תקן פראוי. פיון שעשה לו ראיה, בזה השלים לו ראיה, אבל לא השלים שמו במים כמו פל שאר השם.

אמר רבי יצחק, בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא לכן לא תביאו, אמר משה: הנחש הזה היה לתקלה של עולם. אמר לו הקדוש ברוך הוא: לא כן, דין הוא לרשעים, וחיים לבעלי אמת, שכתוב (במדבר כא) וראה אתו וחי. באותה שעה ידע משה את דרכיו, והצדיק עליו את הדין. פתח ואמר, (דברים לב) הצור תמים פעלו, זהו הצור שאמרנו. אל אמונה ואין עול, שכתוב וראה אותו וחי, וכתוב (תהלים יח) האל תמים דרכו.

אמר רבי חייא, והרי שנינו, אל - גזרת הרחמים, כמו שנאמר (במדבר כג) אל מוציאם ממצרים, (שמות לד) אל רחום וחנון? אמר לו, לא כן, שענינו ששולטים הרחמים על הדין. אל לבדו יכולת הוא, והרשות היא שלו. מה זה יכולת? שלטון, פלומר, שלטון של אל, התגברת הגזרה שלו, כמו שנאמר (בראשית לא) יש לאל ידי, (הרשות שלו) היכלת של העין הרע. אמר לו, והרי כתוב (דברים יז) האל הגדול הגבור. אל גדול מנצח, אל לבדו מנצח.

וכתיב (שם לב ט) הצור תמים פעלו פי כל דרכיו משפט - הנה צור. אל אמונה ואין עול וגו' - הנה נחש עלי צור. נחזר לדברים

וְכָתִיב (איוב ח א) הַאֵל יַעֲזֹר מִשָּׁמַיִם. מִשׁוּם
 דְּאוֹרְחִיָּה דְנִחַשׁ לְאַסְטָאָה אוֹרְחִיָּה, לְכַן כָּתִיב
 וְאִין עֹל. הַאֵל יַעֲזֹר מִשָּׁמַיִם חֵס וְשְׁלוֹם. אָמַר
 רַבִּי אֶלְעָזָר, הֵינֵנו דְּכָתִיב (תהלים פה ט) אֲשַׁמְעָה
 מַה יִּדְבֵּר הָאֵל ה'.

(שמות ד ד) וַיִּשְׁלַח יְדוֹ וַיַּחֲזֹק בּוֹ וַיְהִי לְמִטָּה בְּכַפּוֹ.
 כְּמָה דְאֵת אָמַר מִטָּה כְּלַפֵּי חֶסֶד. אָמַר רַבִּי
 יוֹסִי שְׁנַי מִטּוֹת הָיוּ, אֶחָד שֶׁל מֹשֶׁה, וְאֶחָד
 שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. מִשְׁמַע דְּכָתִיב (שם יז ט)
 וּמִטָּה הָאֱלֹהִים.

וַיִּשְׁנִינֵנוּ, בְּשַׁעֲרֵי שְׁהִיָּה נוּטֵל מִשֶּׁה
 הַמִּטָּה, הָיָה כְּאֵלוֹ הָיָה בְּרִשְׁוֹתוֹ
 וּבִיכְלָתוֹ. זָהוּ שְׁכָתוּב (שמות ד)
 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת מִטָּה הָאֱלֹהִים
 בְּיָדוֹ. וְדַאי שְׁבִידוֹ לְקַח, אֶלָּא מַהוּ
 בְּיָדוֹ? בְּרִשְׁוֹתוֹ, כְּאֵלוֹ הוּא שְׁלוֹ.
 וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּרִשְׁוֹתוֹ שֶׁל

מֹשֶׁה הָיָה עַד שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן.
 כִּינּוּן שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן, הַחֲזִיר
 הַמִּטָּה לְפָנֵי הַעֲדוּת, וּמִשָּׁם הָיָה
 נוּטֵלוֹ לַעֲשׂוֹת בּוֹ נְסִים. זָהוּ
 שְׁכָתוּב (במדבר כ) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת
 הַמִּטָּה מִלְּפָנֵי ה'. כִּינּוּן שְׁלֻקְחוֹ,
 הָרִי הוּא בְּרִשְׁוֹתוֹ, וּכְשֶׁלוֹ הָיָה.
 אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אוֹתוֹ הַמִּטָּה
 שֶׁל סַנְפִּירִינוֹן הָיָה, וּמִשָּׁשֶׁת יָמֵי
 בְּרֵאשִׁית נִבְרָא, כְּמוֹ שְׁשִׁנִּינוּ -
 וְהַמְּכָתֵב וְהַמִּטָּה. רַבִּי יְהוּדָה
 אוֹמַר, שֶׁל עֵץ הָיָה.

מִי שְׁאָמַר שֶׁל סַנְפִּירִינוֹן הָיָה -
 שְׁכָתוּב (יחזקאל א) כְּמִרְאֵה אֶבֶן
 סַפִּיר דְּמוֹת פְּסָא, וְכָתוּב מִטָּה
 הָאֱלֹהִים. וּמִי שְׁאָמַר עֵץ הָיָה -
 שְׁכָתוּב (שמות ט"ו) וַיֹּרְהוּ ה' עֵץ
 וַיִּשְׁלַף אֶל הַמַּיִם וְגו'.

שָׁם שָׁם לוֹ חֶק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם
 נִסָּהוּ. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא:
 מִכָּאֵן וְלַהֲלָאָה, הָרִי חֶק וּמִשְׁפָּט
 לַעֲשׂוֹת נְסִים. חֶק וּמִשְׁפָּט -
 שְׁכָתוּב (משלי) נִחַשׁ עֲלֵי צוּר. וְשָׁם
 נִסָּהוּ - מִשׁוּם שְׁכָתוּב וַיִּמְתְּקוּ

וְכָתִיב (איוב ח א) הַאֵל יַעֲזֹר מִשָּׁמַיִם. מִשׁוּם
 דְּאוֹרְחִיָּה דְנִחַשׁ לְאַסְטָאָה אוֹרְחִיָּה, לְכַן כָּתִיב
 וְאִין עֹל. הַאֵל יַעֲזֹר מִשָּׁמַיִם חֵס וְשְׁלוֹם. אָמַר
 רַבִּי אֶלְעָזָר, הֵינֵנו דְּכָתִיב (תהלים פה ט) אֲשַׁמְעָה
 מַה יִּדְבֵּר הָאֵל ה'.

(שמות ד ד) וַיִּשְׁלַח יְדוֹ וַיַּחֲזֹק בּוֹ וַיְהִי לְמִטָּה בְּכַפּוֹ.
 כְּמָה דְאֵת אָמַר מִטָּה כְּלַפֵּי חֶסֶד. אָמַר רַבִּי
 יוֹסִי שְׁנַי מִטּוֹת הָיוּ, אֶחָד שֶׁל מֹשֶׁה, וְאֶחָד
 שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. מִשְׁמַע דְּכָתִיב (שם יז ט)
 וּמִטָּה הָאֱלֹהִים.

וַיִּשְׁנִינֵנוּ, בְּשַׁעֲרֵי שְׁהִיָּה נוּטֵל מִשֶּׁה
 הַמִּטָּה, הָיָה כְּאֵלוֹ הָיָה בְּרִשְׁוֹתוֹ
 וּבִיכְלָתוֹ. זָהוּ שְׁכָתוּב (שמות ד)
 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת מִטָּה הָאֱלֹהִים
 בְּיָדוֹ. וְדַאי שְׁבִידוֹ לְקַח, אֶלָּא מַהוּ
 בְּיָדוֹ? בְּרִשְׁוֹתוֹ, כְּאֵלוֹ הוּא שְׁלוֹ.
 וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּרִשְׁוֹתוֹ שֶׁל

מֹשֶׁה הָיָה עַד שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן.
 כִּינּוּן שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן, הַחֲזִיר
 הַמִּטָּה לְפָנֵי הַעֲדוּת. וּמִשָּׁם הָיָה נוּטֵלוֹ
 לַעֲשׂוֹת בּוֹ נְסִים. הֵדָּא הוּא דְּכָתִיב, (במדבר כ ט)
 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת הַמִּטָּה מִלְּפָנֵי ה', כִּינּוּן שְׁלֻקְחוֹ
 הָרִי הוּא בְּרִשְׁוֹתוֹ, וּכְשֶׁלוֹ הָיָה.

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אוֹתוֹ הַמִּטָּה שֶׁל סַנְפִּירִינוֹן
 הָיָה, וּמִשָּׁשֶׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית אֶתְבְּרִי. כְּמָה
 דְּתַנְיִנָן, וְהַמְּכָתֵב וְהַמִּטָּה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר,
 שֶׁל עֵץ הָיָה.

מִאֵן (דף לח ע"ב) דְּאָמַר שֶׁל סַנְפִּירִינוֹן הָיָה, דְּכָתִיב
 (יחזקאל א כ) כְּמִרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוֹת פְּסָא,
 וְכָתִיב מִטָּה הָאֱלֹהִים. וּמִאֵן דְּאָמַר עֵץ הָיָה,
 דְּכָתִיב (שמות טו כה) וַיֹּרְהוּ ה' עֵץ וַיִּשְׁלַף אֶל הַמַּיִם
 וְגו'.

שָׁם שָׁם לוֹ חֶק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ. אָמַר
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִכָּאֵן וְלַהֲלָאָה הָרִי
 חֶק וּמִשְׁפָּט לַעֲשׂוֹת נְסִים. חֶק וּמִשְׁפָּט, דְּכָתִיב

המים. דבר אחר, אמר הקדוש ברוך הוא: מפאן ולהלאה חק ומשפט, שלא יהא נקדש אלא במים שנמתקו.

אמר רבי יהודה, כתיב כי מרים הם, מפאן שנינו, יש מים עכורים, ויש מים צלולים, ויש מים מתוקים, ויש מים מרים. ויצעק אל ה', למה צעק? מפאן שהיה בצער באותה שעה. אמר לו הקדוש ברוך הוא: משה, הנחש שנהפך בסנה, עכשיו צריך לחקק אותו בצור, ושניהם עמדו על המים המרים. ובאותה שעה נחקק צור בנחש שהיה בו קדם. זהו שכתוב שם שם לו חק ומשפט.

באשר בא רבי אבא, שאלו לפניו. אמר להם, טוב אומר רבי יהודה, וכף הוא. ואני נצרך לגלות סוד הדבר, הרי ראיתי שרבי יהודה גלה אותו.

א"ל, אמר הקדוש ברוך הוא למשה: משה, כעת במצרים היה המטה של אהרן לדחות הקש השולט על ישראל במצרים, אבל כשיצאו ממצרים, כמה מקטרגים מזמנים על ישראל לדחותם בים, כמה מים מרים נזדמנו אצלם. כמה מים רעים יקטרגו בהם.

באו לים - בא רהב שרו של מצרים ושל ים. אמר הקדוש-ברוך-הוא: משה, (שמות יד) הרים את מטף ונטה את ידך. פיון שאמר הרים את מטף, מהו ונטה את ידך? אלא הרים את מטף נגד שרו של ים. באו למרה - כמה מים מרים נזדמנו אצלם, ונצטער משה וצעק. זהו שכתוב ויצעק אל ה'.

אמר לו הקדוש ברוך הוא: משה, הרי לך עצה בזה, השלף

(משלי ל יט) נחש עלי צור. ושם נסהו, משום דכתיב וימתקו המים. דבר אחר, אמר הקדוש ברוך הוא, מפאן ולהלאה חק ומשפט, שלא יהא נקדש אלא במים שנמתקו.

אמר רבי יהודה, כתיב כי מרים הם, מפאן שנינו, יש מים עכורים, ויש מים צלולים, ויש מים מתוקים, ויש מים מרים. ויצעק אל ה', למה צעק, מפאן שהיה בצער באותה שעה. אמר ליה הקדוש ברוך הוא, משה, הנחש שנהפך בסנה, עכשיו אצטרף לחקקא ליה בצור. ותרוייהו עמדו על המים המרים. ובאותה שעה נתחקק צור בנחש שהיה בו קודם, הדא הוא דכתיב, שם שם לו חק ומשפט.

בר אבא רבי אבא, שאילו קמיה, אמר להו שפיר קאמר ר' יהודה, והכי הוא. ואנא אצטרף לגלאה רזא דמלה, הא חזינא דרבי יהודה גלי לה.

א"ל אמר הקדוש ברוך הוא למשה, משה, השתא במצרים היה המטה של אהרן לדחות הקש השולט על ישראל במצרים, אבל כשיצאו ממצרים, כמה מקטרגים מזמנים על ישראל לדחותם בים, כמה מים מרים נזדמנו אצלם. כמה מים רעים יקטרגו בהם.

באו לים, בא רהב שרו של מצרים ושל ים. אמר הקדוש ברוך הוא, משה הרים את מטף ונטה את ידך. פיון דאמר הרים את מטף, מהו ונטה את ידך. אלא הרים את מטף נגד שרו של ים. באו למרה, כמה מים מרים נזדמנו אצלם, ונצטער משה וצעק, הדא הוא דכתיב, ויצעק אל ה'.

אמר ליה קודשא בריך הוא, משה, הרי לך עצה בזה, השלף המטה

המטה אצלם, ויתחקק נחש עלי צור שניהם ביחד, וינצלו. והוא שכתוב ויורהו ה' עץ, כמו שנאמר (קהלת יא) מקום שיפול העץ, שהוא עצה. וישלף אל המים. וכתוב שם שם לו חק ומשפט, נחש עלי צור. ושם נסהו - עטרהו בנסים. אמר הקדוש ברוך הוא: מפאן ולהלאה, הרי לך שיעמד אצל המים, הרי לך שיתקדש שמי במים.

בשבאו לאלים, באו המים לקטרג עליהם. אמר הקדוש ברוך הוא: משה, במקום הזה אין צריך מטה, הרי יעקב, שהוא האילן בשבעים נפש, והוא שבעים תמרים. ושתיים עשרה עינות מים - שנים עשר שבטים בשבעים עמודים, ושנים עשר שבטים, זכותם יגן עליכם במקום הזה שנקרא אילן, והוא אלים, כמו שנאמר (ישעיה א) כי יבשו מאילים אשר חמדתם.

מיר ויחנו שם על המים, משמע המים, ומשמע דכתיב על המים, ומשמע שם שם לו, ולא במקום אחר. ושם שלטו בני ישראל על המים, ולא הצרף המטה. מפאן ולהלאה נצרף המטה בנחש עלי צור אצל המים.

באו לחורב, באו המים לקטרג. אמר לו הקדוש ברוך הוא: והפית בצור, המטה אצטריך הכא, והפית לאלו באותו צור, ולא בנחש. אמר משה, יותר צריך כאן, אני רואה מים שרצו לשטף. למה? הנני עמד לפניך שם על הצור [בחרב] והפית בצור.

אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: עדין במריבה עתידים המים לקטרג יותר, שהם מים עכורים רעים וזדונים, ויזדווגו בהם בישראל בגלוי לעיניהם, ובאותה שעה נצרף המטה,

ויתחקק נחש עלי צור שניהם ביחד, וינצלו. הדיא הוא דכתיב, ויורהו ה' עץ. כמה דאת אמר, (קהלת א) מקום שיפול העץ, שהוא עצה. וישלף אל המים. וכתוב שם שם לו חק ומשפט, נחש עלי צור. ושם נסהו, עטרהו בנסים. אמר הקדוש ברוך הוא, מפאן ולהלאה, הרי לך שיעמוד אצל המים, הרי לך שיתקדש שמי במים.

בשבאו לאלים, באו המים לקטרג עליהם, אמר קודשא בריך הוא, משה, במקום הזה אין צריך מטה, הרי יעקב שהוא האילן בשבעים נפש, והוא שבעים תמרים. ושתיים עשרה עינות מים, שנים עשר שבטים. כשבעים עמודים, ושנים עשר שבטים, זכותם יגן עליכם, במקום הזה שנקרא אילן, והוא אלים. כמה דאת אמר, (ישעיה א כט) כי יבשו מאילים אשר חמדתם.

מיר ויחנו שם על המים, משמע דכתיב על המים, ומשמע דכתיב, שם שם לו, ולא במקום אחר. ושם שלטו בני ישראל על המים, ולא הוצרף המטה. מפאן ולהלאה אצטריך המטה בנחש עלי צור, אצל המים.

באו לחורב, באו המים לקטרג, אמר ליה הקדוש ברוך הוא, והפית בצור, המטה אצטריך הכא, והפית לאלו באותו צור, ולא בנחש. אמר משה, יתיר אצטריך הכא, אנא חמי מים דבעו לשטפא. אמאי, הנני עמד לפניך שם על הצור והפית בצור.

אמר ליה קודשא בריך הוא למשה, עדיין במריבה עתידים המים לקטרג יותר, שהם מים עכורים רעים וזדונים, ויזדווגו בהם בישראל בגלוי לעיניהון, ובאותה שעה אצטריך המטה, ותתיר עליהם הנחש בגלוי

ותתיר עליהם הנחש בגלוי לעיניהם, ויתקדש שמי. זהו שפתוב (במדבר כו) להקדישני במים לעיניהם. מהו לעיניהם? בגלוי. פדבר שנזדווגו בהם בגלוי.

בא וראה, כך ראה דוד, שפתוב (תהלים קכד) לולי ה' שהיה לנו בקום עלינו אדם - זה פרעה. אזי עבר על נפשנו המים הזדונים - כמו שאמרנו. וכתוב (שם) נפשנו כצפור נמלטה מפח יוקשים וגו'. אמר רבי אבא, מה ראה משה באותה שעה שלא עשה בנחש? אלא ישראל היו דוחקים למשה תנה לנו מים. נתיעץ משה ואמר: הקדוש ברוך הוא אמר לי לעמד בנחש, ואני רואה שאין גזרה לנחש במים, שאין יכלתו אלא בעפר, שפתוב (בראשית ג) ועפר תאכל כל ימי חיך. משמע שעפר יאכל וישמיד כל ימיו, אבל במים לא. וישראל דוחקים אותי, ואף על גב שיעשה גס, לא יעשה במקום זה, אלא כשנחנק, נחנק בעפר ולא במים, שפתוב (שמות ד) וישלכהו ארצה ויהי לנחש. וצור נחנק בזה, במים, במרה, וכבר עשה גס. טוב שאעשה בזה, שנעשה גס אחר. מיד - ויך את הסלע במטהו פעמים. אמר לו הקדוש ברוך הוא: משה, יען לא האמנתם בי להקדישני, שחשבתם שלא יכול הנחש במים, לכן לא תביאו. (ומטף אשר הכית בו את היאור כו, מה הטעם? משום שמתקן בנסיים היה, והשם הקדוש העליון רשום בו).

פֶּרֶשֶׁת יתרו

אנכי ה' אלהיך (שמות כ), בפסוק הזה שאל רבי ייסא, הקטן שמן החברים, מרבי שמעון בן יוחאי, ואמר לו, יש לי לשאל שאלה אחת ממך ומשפך לי בלבי, ואני פוחד מלשאל ממך, ואמרת, אם נשאל - פוחד אני שמא

לעיניהם, ויתקדש שמי. הדא הוא דכתיב, (במדבר כו יד) להקדישני במים לעיניהם. מהו לעיניהם. בגלוי. פדבר שנזדווגו בהם בגלוי. תא חזי, הכי חמא דוד, דכתיב (תהלים קכד א) לולי ה' שהיה לנו בקום עלינו אדם, זה פרעה. אזי עבר על נפשנו המים הזדונים, כדאמרינן. וכתוב (שם קכד ד) נפשנו כצפור נמלטה מפח יוקשים וגו'.

אמר רבי אבא, מה ראה משה באותה שעה, שלא עשה בנחש. אלא ישראל היו דוחקין למשה תנה לנו מים, נתיעץ משה ואמר, קודשא בריך הוא אמר לי לעמוד בנחש, ואנא חמי דאין גזירה לנחש במים, דאין יכולתו אלא בעפר, דכתיב (בראשית ג יד) ועפר תאכל כל ימי חיך, משמע דעפרא ייכול וישיצי כל יומיו, אבל במיא לא. וישראל דחקין לי, ואף על גב דייעביד ניסא, לא יעביד באתר דא, אלא כד אתחנק, אתחנק בעפרא, ולא במיא. דכתיב (שמות ד ג) וישליכהו ארצה ויהי לנחש. וצור בדא אתחנק, במיא, במרה, וכבר עבד ניסא. טב דאעביד בהאי, דאתעביד ניסא אחרא. מיד ויך את הסלע במטהו פעמים, אמר ליה קודשא בריך הוא, משה יען לא האמנתם בי להקדישני, דחשבתון דלא יכיל נחש במים, לכן לא תביאו. (ומטף אשר הכית בו את היאור כו' מאי טעמא משום דמתקן בנסיים הוה ושמא קדישא עלאה רשימא ביה).

פֶּרֶשֶׁת יתרו

אנכי ה' אלהיך, בהאי פסוקא שאל רבי ייסא זעירא דמן חבריאי מרבי שמעון בן יוחאי, ואמר ליה, אית לי למשאל שאילתא חדא מינה, ומשבשא לי בלבאי, ואנא דחיל אחת ממך ומשפך לי בלבי, ואני פוחד מלשאל ממך, ואמרת, אם נשאל - פוחד אני שמא

אָעגש, אם לא נשאל - משבש לי בלבי. אמר לו רבי שמעון, אמר. אמר לו, זה שהקדוש ברוך הוא מזכיר לישראל בכל מקום ומקום אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים. (ויקרא ט) אני ה' אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים. מה החדוש שמלמד כאן? תנאי שלם הוא, זה שאמר לאברהם (בראשית טו) פי גר יהיה זרעך בארץ לא להם וגו' ואחרי כן יצאו ברכש גדול. אם כן, למה להזכיר להם הדבר הזה בכל מקום ומקום?

אמר לו, בא וראה, בני הקדוש ברוך הוא לא התנה עם אברהם אלא שיוציא את ישראל מגלות מצרים, ולא מתחת שעבוד של יראה אחרת. שודאי ישראל, כשהיו במצרים, נטמאו וטנפו עצמם בכל מיני טמאה, עד שהיו שרויים תחת ארבעים ותשעה כחות של טמאה, והקדוש ברוך הוא הוציא אותם מתחת עבודת כל שאר הכחות.

ועוד שהכניס אותם לארבעים ותשעה שערי השכל כנגדם, מה שלא התנה עם אברהם, אלא להוציאם ממצרים, והוא עשה טובו וחסדו עמם.

וכשום כף תמצא בתורה חמשים פעמים יציאת מצרים, להראות לכל בני העולם החסד שעשה הקדוש ברוך הוא עם ישראל שהוציא אותם מאותם כחות הטמאה, והכניס אותם לתוך כחות הטהרה, שהנינו חמשים שערי בינה.

וזהו שאנו מונים להם מיום טוב של פסח, ואנו מונים ימים ושבעות, והרי התעוררו החכמים, מצוה למנות ימים ומצוה למנות שבועות, כי בכל יום הוציאנו מכה של טמאה, והכניסנו לכת טהרה.

מלמשאל מינה. ואמינא, אי נשאל, דחילנא דילמא איתעגש. אי לא נשאל, משבשא לי בלבאי. אמר ליה רבי שמעון, אימא.

אמר ליה האי דקודשא בריך הוא מדפר להון לישראל בכל אתר ואתר, אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים. (ויקרא יט לו) אני ה' אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים. מאי רבותא אולף הכא. תנאה שלים הוא, הדא הוא דאמר לאברהם, (בראשית טו יג) פי גר יהיה זרעך בארץ לא להם וגו' ואחרי כן יצאו ברכוש גדול. אם כן, למה לאדפרא להון מילתא דא בכל אתר ואתר.

אמר ליה תא חזי ברי, קודשא בריך הוא לא אתני עם (דף לט ע"א) אברהם, אלא דיפיק ית ישראל מן גלותא דמצרים, ולא מתחות שעבודא דדחלא אחרא. דודאי ישראל כד הוו במצרים, אסתאבו ואתטנפו גרמיהון בכל זיני מסאבו, עד דהוו שראן תחות ארבעים ותשע חילי דמסאבותא. וקודשא בריך הוא אפיק יתהון מתחות פולחן כל שאר חילין.

ועוד, דאעיל יתהון בארבעים ותשע תרעי דסוכלתנו לקבליהון. מה דלא אתני עם אברהם, אלא לאפקותהון ממצרים, והוא עביד טיבותיה וחסדיה עמהון.

ובגין כף תשכח באורייתא, חמשין זמנין יציאת מצרים, לאחזאה לכל בני עלמא, חסדא דעבד קודשא בריך הוא עם ישראל, דאפיק יתהון מאינון חילין דמסאבו, ואעיל לון לגו חילין דדכיו, דהיינו חמשין תרעין דסוכלתנו.

ודא איהו דאנן מנן להו, מיומא טבא דפסחא. ואנן מנן יומי ושבוועי, והא איתערו חבריאי, מצוה לממני יומי, ומצוה למימני שבוועי. פי בכל יומא אפיק לן מחילא דמסאבו, ואעיל לן בחילא דדכיו.

וְאֵתָהּ תַחֲזֶה מִכָּל הָעַם, בְּשִׁית סֹטְרִין: בְּשַׁעֲרָא דְעַל רִישָׁא, דְּאִיהִי מִתְתַּקְנָא
עַל אוֹדְנִין. בְּמַצָּחָא, בְּשֵׁרְטוּטִין דְּמַצָּחָא. בְּעֵינִין, וּבִקְרִיצִין דְּעַל
עֵינִין. בְּאַנְפִּין, וּבִדְיוֹקְנָא דְאַנְפִּין. בְּחוּטְמָא, דְּאִיהִי מִתְתַּקְנָא בְּאוֹרַח
מִישָׁר עַל פּוּמָא. בְּגוּפָא, בְּקוּמָה דִּילִיהּ, וּבְשִׁיעוּרָא דִּילִיהּ לְכָל סֹטְר,
לְאַרְבַּע סֹטְרִין וּלְעִילָא וְתַתָּא. הָאִי אִיהוּ תִיקוּנָא דְאַדָם.

וּלְזִמְנִין אִיתְקַרִי אַרְיָה, וּלְזִמְנִין אִיהוּ דְיוֹקְנָא דְשׁוּר, וּלְזִמְנִין דְיוֹקְנָא דְנֶשֶׁר.
וּבְעֵן צְרִיךְ לְפָרְשָׁא, פִּינִין דְּאִיהוּ יִיחוד דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּסִפְרִין, אִמָּאִי
אִתְקַרִיאוּ בְּדְיוֹקְנָא דְאַדָם, וּבִדְיוֹקְנָא דְאַרְיָה, וּבִדְיוֹקְנָא דְשׁוּר,
וּבִדְיוֹקְנָא דְנֶשֶׁר.

אַלָּא וְדָאִי בְּזִמְנָא דְבַעֵי לְמִיעֵבַד עֲבִידְתִּיהּ, וּלְאַנְהָגָא לְיִשְׂרָאֵל דְאַתְקַרִיאוּ
בְּמַזְלָא דְאַדָם, אִתְלַבֵּשׁ בְּדְיוֹקְנָא דְהִיא חֲזִיהּ דְאַתְקַרִיאת אָדָם,
וְאַתְקַרִי הוּא אָדָם. וּבְזִמְנָא דְבַעֵי לְאַנְהָגָא לְיִשְׂרָאֵל לְאַיְנוּן דְאַתְקַרִיאוּ
בְּמַזְלָא דְאַרְיָה, אִתְלַבֵּשׁ בְּדְיוֹקְנָא דְהִיא חֲזִיהּ דְאַתְקַרִיאת אַרְיָה. וְהִכִּי
בְּגוּוּנָא דָּא בְּחִיָה דְאַתְקַרִיאת שׁוּר. וְכֵן בְּגוּוּנָא דָּא בְּחִיָה דְאַתְקַרִיאת נֶשֶׁר.
וּבְגוּוּנָא דָּא שְׂכִינְתִּיהּ.

וּבְגִין כֶּךָ אִתְקַרִי קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּאַלִּין שְׂמֹהֵן, וְכָל חִילִין דִּילְהוּן. לִית
אַתְר וְלִית בְּרִיָה בְּעַלְמָא, דְּלֹא שְׁלִיט שְׂמִיָה עֲלִיהּ, וְאַתְקַרִיאוּ בְּשְׂמִיָה.
בְּגוּוּנָא דָּא דְיוֹקְנָא דְאַדָם, י' שְׂרִיָא בְּרִישָׁא. ה' ה' בְּעֶשֶׂר אֶצְבָּעֵן, ו'
בְּגוּפָא. וּכְגוּוּנָא דָּא בְּנֶשֶׁר, י' עַל רִישִׁיהּ ה' ה' עַל גְּדַפּוּי. ו' עַל גּוּפִיהּ.
וְהִכִּי בְּכָל חֲזִיהּ וְחִיָה. וְכֵן בְּכָל מְלֶאךָ וּמְלֶאךָ.

וְלִית נִימָא בְּרִישָׁא דְלֹא שְׂרִיָא בְּהֵם שֵׁם יְהו"ה. וְלִית עֲשָׂבָא, דְּלֹא שְׂרִיָא
בִּיה שֵׁם יְהו"ה. וְשׁוֹשְׁנָה, בְּתַפּוּחַ דִּילִיהּ שְׂרִיָא י'. וּבְשֵׁרְבִיט דִּילְהּ
ו'. בְּחֻמֶשׁ עֲלִין דְלִבְר, וְחֻמֶשׁ דְלִבּוּ, שְׂרִיָא ה"ה. לְאַחְזָא, דְלִית אֶפִּילוּ
עֲשָׂבָא דְלֹא אִתְבְּרִי בְּשֵׁמָא דִּיהו"ה. דְלֹא יִמְרוּן דְאַלוּה אַחְרָא בְּרָא לוּן.
לִית בְּרִיָה בְּעִילָאִין וְתַתָּאִין, דְלֹא אוּ אִינוּן רְשִׁימִין בְּשְׂמִיָה, וְכֵן בְּשְׂכִינְתָא
בְּכָל חַד. וּבְגִין כֶּךָ אִתְקַרִיאת שְׂכִינְתָא שׁוֹשְׁנָה. וְאַתְקַרִיאת נֶשֶׁרָא.
פְּרָה אֲדָמָה אִילָת. יוּנָה. צְפוּר. לִית בְּרִיָה דְלֹא אִתְקַרִיאת בְּשְׂמִיָה, כַּד
אִתְלַבֵּשׁ בִּיה, לְמִיעֵבַד פְּעוּלְתִּיהּ.

וּבְגִין כֶּךָ אִתְקַרִיאת מְעֵשָׂה מְרַפְכָּה. כַּד רַכְבַּת בְּהִיא חֲזִיהּ דְּאִיהִי נֶשֶׁר,
אוּ שׁוּר, אוּ אַרְיָה, אוּ אָדָם. וְשִׁבְחָא דְכֻלְהוּ בְּרִיָין דְבְּרָא, אִיהוּ
אָדָם, דְּאִיהוּ דְיוֹקְנָא דְכָל עַלְמָא, וּמִכָּל בְּרִיָין דְאִית בְּעַלְמָא, וּבְגִין כֶּךָ
אִיהוּ חֲבִיב עֲלִיהּ מִכָּל בְּרִיָין.

וְכַמָּה בְּנֵי נִשְׂא אִינוּן בְּדִיוקְנָא דְאָדָם מְלָגִיו. וּמְלָבֵר לָא אֵית בְּהוּן אָלָא
 או עופא, או אריה, או שור, או חיוא מאלין מזלות דאתקריאו
 בבני נשא. ואחרנין בהפוכא, אינון בדיוקנא דאדם מלבר, ולא הכי
 מלגו. ועל דא הוו אמרין מארי מתניתין, כל מי שאין תוכו פברו אל
 יפנס לבית המדרש. דאתחזי באנפוי דיוקנא דאדם, ומלגיו חיוא בישא.
 ובגין דא אמר קודשא בריה הוא למשה, ואתה תחזה מפל העם אנשי
 חיל, מסטרא דאברהם. יראי אלהים, מסטרא דיצחק. אנשי אמת,
 מסטרא דייעקב. שונאי בצע, מסטרא דדוד. דאיהו רגלא רביעאה, ועלייהו
 שרייא יהו"ה.

וּשְׁמֹת עֲלֵיהֶם שְׂרֵי אֲלָפִים, מִסְטָרָא דְא' מִן אֲדָנִי. שְׂרֵי מְאוֹת, מִסְטָרָא
 דְאֵת ד', דְאִינוּן אַרְבַּע מְאָה שְׁנֵין דְּמַצְרִים דְּרַמְיָא בְּקָרָא. נ' שְׂרֵי
 חֲמִשִּׁים. י' שְׂרֵי עֶשְׂרוֹת.

וְאֵנָּא בְּעִינָא לְפָרְשָׁא, גּוּפָא בְּתַמְנֵי תִיקוּנֵין אֲלִין, בְּגִין דְאֵית לוֹן יְסוּדָא
 מֵהַאי קָרָא. אַף עַל גַּב דְּרַבֵּי שְׁמַעוֹן לָא פְּרִישׁ אָלָא בְּשֵׁתָא אֲנַפִּין.
 וְרָזָא דְתַמְנֵי אֲנַפִּין אֲלִין, בְּרָזָא דֵיאַהֲדוּנָה"י.

וְאֲלִין אִינוּן תַּמְנֵי תִיקוּנֵין לְגַבְיֵיהוּ. וְאֵתָה תַּחְזָה מִפְּלַע הָעָם אֲנָשֵׁי חֵיל.
 בְּרַאֲיֵיהּ, בְּעֵינֵין, וּבְקָרִיצִין דִּילְהוּן, וּבְגוּוּנֵין דִּילְהוּן, בְּעַמִּיקוּ
 דִּילְהוּן, בְּאַרְיֵכוּ דִּילְהוּן, וּבְקָמִיטוּ דִּילְהוּן. הֵכָא רָזָא דַּחְזָה דְאִיהוּ אַרְיָה,
 חֶסֶד פְּעִיל בֵּיהּ. וְאַרְיָה דָא מִיכָאֵל. בְּהִיפוּף אֲתוּוֹן אַרְיָה, תִּשְׁפַּח לֵיהּ
 רֵאֵיהּ.

וְרַאֲי אֱלֹהִים בְּשְׁמִיעָה דְאוּדְנִין, וּבְשַׁעְרָא דְתַלְיָא מְרִישָׁא עֲלֵייהוּ וּשְׁמִיעָה
 אִיהִי חֲזִיה דְאֵתְקָרִיאַת שׁוֹר. שַׁעְרָא אִיהִי דִינָא. וְכַמָּה נִימִין תַּלְיִין
 מִינָה, דְאִינוּן צְבָא הַשְּׁמַיִם, קְיִימִין עַל בֵּי דִינָא רַבְרָבָא, דְאִיהִי גְבוּרָה
 לְשִׁמְאָלָא, דְפַעוּלְתָהּ בַּחְזִיה דְאִיהִי שׁוֹר, וְדָא גְבַרְיָאֵל.

וּבְצִלּוֹתָא, צְרִיף לְבַעְרָא לוֹן מִן בְּתַר אוּדְנִין, דְלָא יְהוּן מְכַסִּין תְּרַעִין
 דְשְׁמִיעָה, לְאֵעְלָא בְּהוּן צְלוֹתָא. וְאִם לָאו, אֲתַקְיִים בֵּיהּ קָרָא,
 אַז יְקָרְאֲנֵי וְלָא אַעְנָה. וּבְזַמְנָא דְשְׁמִיעָה אִיהִי פְּנוּיָה מְאֲלִין
 דִּינִין, אֲתַקְיִים בֵּיהּ (ישעיה נח ט) אַז תִּקְרָא וְה' יַעֲנֶה.

אֲנָשֵׁי אָמֶת, בְּדִיוקְנָא דְחוּטְמָא, דְאִיהוּ רִיחָא דְקוּדְשָׁא, וְדָא תַּפְאָרַת אִיהוּ
 חוּטְמָא, חוֹתָם אָמֶת. יַעֲקֹב שְׁלִימָא. תְּרִין אֲנַפִּין אֵית לֵיהּ לְקַבֵּל
 לְא"ה וְרַח"ל. וְאֲלִין אִינוּן אֲנַפְוֵי דְרַחֲמֵי, פְּלִילָן חִיּוּר וְסוּמָק, מִסְטָרָא
 דְחֶסֶד וּגְבוּרָה.

מִצָּחָא מִתְּתַקְנָא עַלְיָהּוּ, דְּאִיהוּ בִּינָה, בְּכַמָּה שְׁרֻטוּטִין, דְּאִינוּן אֹרְחִין
 דְּיִמָּא דְּאֹרְיִיתָא. עַלְיָהּוּ אִיתְמָר (תהלים כה י) כָּל אֲרָחוֹת ה' חֶסֶד וְאֱמֶת.
 מֵאִי נִיהוּ דְּעֵבִיד אֹרְחִין אֲלִין, דְּאִינוּן שְׁרֻטוּטִין דְּמִצָּחָא. דָּא מוּחָא,
 דְּאִיהוּ חֻכְמָה. (דף לט ע"ב) וְאֲלִין שְׁרֻטוּטִין, אִינוּן תְּלָתִין וְתָרִין שְׁבִילִין דְּיִמָּא
 דְּאֹרְיִיתָא.

וְחִיָּה דְּרָכִיב עַלְיָה תְּפָאֲרַת, דָּא נֶשֶׁר. הָדָא הוּא דְּכָתִיב (משלי ל ט) דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר
 בְּשָׁמַיִם. וְדָא אֹרְיָאֵל. וּמוּחָא וּמִצָּחָא, וְתָרִין אֲנָפִין אֲלִין, דְּכָלְהוּ
 עַל חוּטְמָא. אֲלִין אִינוּן אַרְבַּע בְּתֵי דְתַפְלִילִין, דְּאִינוּן עַל רִישָׁא דְתַפְאָרַת.
 וְחוּטְמָא דְּאִיהוּ יַעֲקֹב, אִיתְמָר בֵּיהּ (בראשית ב ז) וַיִּפַּח בְּאַפִּיו נְשֹׁמֶת חַיִּים. וְדָא
 בִּינָה, בֶּן י"ה. מִשָּׁה רַבְּנֵי אִיהוּ לִיהּ כְּנִשְׁמָתָא דְחַיִּי.

תְּלָתִין וְתָרִין שְׁרֻטוּטִין דְּמִצָּחָא אֲלִין, אַחְזָזִין רְזָא דְתְּלָתִין וְתָרִין אֲנָפִין,
 וְגַדְפִין דְּאַרְבַּע חִוּן דְּאִינוּן אַרְבַּע אֲנָפִין, וְאַרְבַּע גַּדְפִין לְכָל חִיָּה
 מֵאֲלִין.

דִּיקְנָא דְּאַנְפִין, אִינוּן נִימִין דְּלִית לֹון סוּף. וְאַחְזָזִין עַל סְבָא דְסָבִין דְּאִיהוּ
 עֵילַת הָעֵילוֹת, דְּלִית סוּף לְעֵלְמִין דְּתַלְיִין מַנְיָה.

שׁוּנְאֵי בְּצַע, דָּא פּוּמָא, וְאִיהִי מְלָכוֹת. תָּרִין שְׁפּוּון דִּילָהּ, מִתְּתַקְנָן עַלְהּ,
 וְאִינוּן נֶצַח וְהוּד. יְסוּד, דָּא אִיהוּ לְשׁוֹן לְמוּדִים.

וּבְרָהוּ אֲזִלִין בְּקוּ הַמְּדָה, דְּאִיהוּ קוּ הַיּוֹשֵׁר, בֵּין עֵינִין, בֵּין אֲנָפִין, בֵּין
 אוּדְנִין, וְחוּטְמָא, וּמִצָּחָא, וְשְׁפּוּון. וְאֲלִין דְּלָאו אִינוּן בְּקוּ הַמְּדָה,
 דְּנַפְקִין מִקּוּ הַיּוֹשֵׁר, וְדָאֵי לָאו אִינוּן דִּיוֹקְנִין דְּלַעֲיִלָא, וְלָא שְׁרִיָּא שָׁם
 יְהו"ה עַלְיָהּוּ.

וּבְגִין דָּא אָמַר לְמִשָּׁה, וְאַתָּה תַּחֲזֶה וְגו'. פּוּמָא וְדָאֵי סִיּוּמָא דְּאַדָם, וְדָא
 מְלָכוֹת. וְחִיָּה דְּרָכִיב בֵּיהּ, הוּא רְפָאֵל. אִיהוּ אָפֶר, אִיהוּ עָפֶר דְּבֵי
 מִקְדָּשָׁא, דְּאַתְנָטִיל מַנְיָה אָדָם. וּבְהַפּוּכָא אָפֶ"ר אִיהוּ פֶּא"ר, וְדָא אִיהוּ
 (יחזקאל כד יז) פֶּאֲרָךְ חִבּוּשׁ עָלֶיךָ.

חֲרִי לָךְ אַרְבַּע תִּיקוּנִין, דְּאִינוּן, רֵאזָה, שְׁמִיעָה, רִיחַ, דְּבוּר. וְהֵאֵי דְבוּר,
 מִתְּמָן נְטִלִין לִיהּ נְבִיאִים, דְּאִינוּן תָּרִין שְׁפּוּון. וְדָא אִיהוּ (הושע יב יא)
 וְדַבַּרְתִּי עַל הַנְּבִיאִים.

וְעַל אֲלִין אַרְבַּע תִּיקוּנִין, שְׁרִיָּא יְהו"ה. וְסִלִיק לְעֶשְׂרָה, דְּאִיהוּ יו"ד ה"א
 וְא"ו ה"א, דְּאִינוּן עֶשֶׂר סְפִירִין, דְּנִהְרִין בְּמוּחָא וּבְמִצָּחָא וּבְעֵינִין
 וְאוּדְנִין וְאַנְפִין וְחוּטְמָא וּפּוּמָא. מִצָּחָא וּמוּחָא תָּרִין. עֵינִין תָּרִין. אוּדְנִין
 תָּרִין. וְאַנְפִין תָּרִין. וְחוּטְמָא וּפּוּמָא תָּרִין. הָא עֶשֶׂר.

אַרְבַּע תִּיקוּנֵינִי דְלִתְמָא, אַדְנִי, וְאִינוּן עֲשִׂיהַּ בְּדִין, נַעְנוּעַ בְּגוּפָא, שִׁימוּשׁ
בְּבְרִית מִילָה, הַלִּיכָה בְּרַגְלִים, וְהָכָא שִׁיעוּר קוּמָה. וְצָרִיךְ לְאַחֲזָרָא
עַל כְּלָהוּ.

וְאַתָּה תַחֲזֶה מִכָּל הָעַם, אַנְתָּ אִית לָךְ לְאַסְתַּפְּלָא, וְלֹא אַחֲרָא. דְּאַנְתָּ אִיהוּ
נְהוּרָא דְאִוְרֵייתָא, לְקִימָא בְּךָ (מלאכי ג כב) זְכָרוּ תוֹרַת מֹשֶׁה עִבְדֵי.
וְאַתָּה תַחֲזֶה, וְדַאי בְּרֵאִיהַּ דִּילָךְ בְּעֵינֵינוּן, בְּגִין (תהלים קמח טו) דְּעֵינֵי כָל אֱלִיָּהּ
יִשְׁבְּרוּ, וְאַנְתָּ יְהִיב לוֹן אֶת אַכְלָם בְּעַתּוֹ, דְּאִיהִי מִיכְלָא דְאִוְרֵייתָא, בְּגִין
דְּשָׂמָא דִּילֵי נְהִיר בְּעֵינָךְ, וּבְכָל תִּיקוּנֵינוּן דִּילָךְ.

פְּתַח וְאָמַר, רַבּוּן הָעוֹלָמִים, בְּרִשׁוֹ דִּילָךְ אָנָּא אִיעוּל לְגַלְגָּא רְזִין טְמִירִין
דִּילָךְ. (תהלים קיט יח) גַּל עֵינֵי וְאַפִּיטָה נְפִלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ, לְשִׁבְחָא דְכָלָה
דִּילָךְ, בְּאַלִּין תִּיקוּנֵינוּן, וְלְכָל אִינוּן דְּתַלְזִין מִינָהּ. וְאִינוּן רְשִׁימִין מִינָהּ,
דְּאִיהִי תַרְעָא דִּילָךְ לְאַעְלָא בְּךָ, לְמַחְזֵי אַפְךָ, דְּאִיהוּ תַפְאַרְתָּ. שׁוּפְרָא
דִּילָךְ, עֲלָה אִיתְמַר (שה"ש ד ז) כָּלֶךְ יָפָה רַעֲיָתִי, (שם ד א) הֲנֵךְ יָפָה עֵינֶיךָ יוֹנִים.
כְּיוֹנִים וְדַאי, דְּאִינוּן מְרַקְמִין בְּגוּפִייהוּ בְּגַדְפִייהוּ, וּבְרַקִּימוּ דִּילְהוּן
אַשְׁתַּמוּדְעִין בְּשָׂר עוֹפִין.

וְעוֹד כְּיוֹנִים, דְּלִית בְּכָל עוֹפִין מְהִימְנָא לְגַבֵּי בְּעֲלָה כְּיוֹנָה. עֵינֵינוּן גְּבַהֵנוּן,
מְסַתְּפִלִין בְּאוּרַח מִישׁוֹר לְגַבֵּי בְּעֲלָה. גְּדַפּוּי דְּיוֹנִים, אֲלִין כְּנַפֵּי עֵינָא,
דִּי בְּהוּן פְּרַחַת יוֹנָה לְגַבֵּי בְּעֲלָה. יוֹנִים אַתְקֵרִיאוּ.

מְסַטְרָא דְחֶסֶד חוּרִין. וְסוּמְקִין מְסַטְרָא דְגְבוּרָה. וִירוּקִין מְסַטְרָא
דְּתַפְאַרְתָּ. וְאוּכְמִין מְסַטְרָא דְמַלְכוּת. דְּאִיתְמַר בֵּה (שה"ש א ה)
שְׁחוּרָה אָנִי וְנָאוָה.

חַנוּרוֹ דִּילְהוּן, כְּמַשְׁפִּיּוֹת כְּסָף. וְאִיהוּ כְּחַנוּרוֹ דְּשׁוֹשְׁנָה. סוּמְקֵי דִּילְהוּן,
כְּתַפּוּחֵי זָהָב, וְאִיהוּ כְּסוּמְקֵי דְשׁוֹשְׁנָה. יְרוּקָא דִּילְהוּן, כְּלִיל תְּרֵי
גְּוונֵינוּן. אוּכְמֵי דִּילְהוּן שְׁפִירוֹ דְאִוְרֵייתָא, דְּאִיהִי אוּכְמָא שְׁפִירְתָּא, כְּמָה
דְּאִיתְמַר שְׁחוּרָה אָנִי וְנָאוָה.

בְּגוּזוֹן חִינּוּר, אִיהוּ יָפָה כְּלַבְנָה. בְּגוּזוֹן סוּמְקָא, בְּרָה פַחְמָה. אִיוּמָה כְּנַגְדְּלוֹת,
כְּתֵרִין גְּוונֵינוּן אַחֲרֵינוּן. רַבּוּן עֲלָמָא, בְּאַלִּין אַרְבַּע גְּוונֵינוּן, אָהָא מְסַתְּפֵל
לְשָׂמָךְ יְהו"ה, דְּתַפְרוּק לָהּ.

רְאֵה ה' כִּי הִגְדִּיל אוֹיֵב (איכה א ט) דְּאִיהוּ סַמְא"ל, דְּעֵינֵינוּן דִּילִיָּה עֲקִימִין,
וּגְוונֵי חֲשִׁיכִין, וְלֹא מְסַתְּפִלִין בְּאוּרַח מִישׁוֹר, לְמַעַבְד טַב בְּגַלוּתָא
עִם צְדִיקָא, אֲלֹא עִם רְשִׁיעֵיא, דְּאִינוּן עֲקִימִין בְּאוּרַחֵיהוּ בְּכָלָא. כְּנוּי
דְּנַחַש הַקְּדֻמוֹנֵי, דְּקָטִיל לְאַדָּם וְלְכָל בְּרִיָּין דְּאַתִּיָּין מִגְּיָה.

גִּוּוֹן תְּהוֹר דְּעֵינִין דִּילִיָּה, אִיהוּ נְחָשׁ. גִּוּוֹן סוּמָק, שָׂרָף. גִּוּוֹן תְּלִיתָא, יְרוֹק.
 כְּלִיל מִתְרוּוִיָּהוּ, עֲקָרָב. גִּוּוֹן רְבִיעָאָה אֹדֶם, צְמָאוֹן אֲשֶׁר אֵין מֵיִם.
 בְּלָהוּ גִוּוִין דְּעֵינָא דְרִשְׁעֵיָא, קְטָלִין. עֲלִיָּהוּ אִיתְמַר (משלי כג ו) אַל תִּלְחֶם
 אֶת לֶחֶם רַע עֵין וְאַל תִּתְּאוּ לְמִטְעַמְתֵּיו. וּבְגִין דָּא, אָסוּר לְעֲמָא
 קְדִישָׁא לְאַסְתַּכַּל בְּרִשְׁעֵיָא. וְאוּרִיָּתָא דִּילְהוֹן, צְרִיף לְאַתְפְּסָאָה מִיְנֵיהוּ.
 הָדָא הוּא דְכְתִיב, (תהלים קמז כ) לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בַּל יִדְעוּם.
 בְּמָה דְיוֹנָה צְרִיכַת נְטִירוּ מִנֵּן, כְּגִוּוֹנָא דָּא צְרִיכִין נְטִירוּ, עֵינֵיהּ יוֹנִים
 דְּצַדִּיקִים, מְעֵינִין דְרִשְׁעֵיָא, דְּאִינוּן עֲרָב רַב, בְּנוֹי דְלִילִי"ת
 רִשְׁעֵתָא, דְּאִינוּן קָשִׁין לְמַעַבְד טִיבוּ עִם עֲנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל. וְאִינוּן עֲקִימִין
 בְּכָל אוֹרְחֵיהוּ, בְּנוֹי דְנְחָשׁ הַקְדְמוֹנִי, דְּאֵלִין אִינוּן זִוְהֵמָא דְהַטִּיל חוּיָא
 בְּחֻהָ.

חֲרִי אַרְבַּע גִּוּוִין בִּישִׁין לְקְטָלָא. וְאַרְבַּע גִּוּוִין אַחֲרָנִין טְבִין לְאַחֲיָא.
 תְּרִין פְּרוּבֵי עֵינָא, אִינוּן נְצַח וְהוּד. אֵלִין אִינוּן פְּנֵי יוֹנָה. עֵין דָּא
 צַדִּיק, אִיהוּ יוֹנָה מִמָּשׁ. דְּכַר וְנוֹקְבָא, אִינוּן צַדִּיק וְצַדִּיקָא. מִסְטָרָא דְצַדִּיק
 אַתְקַרִיאת יוֹנָה, מִסְטָרָא דִתְפָּאֲרַת אַתְקַרִיאת עֵין.

נְשָׁר, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (משלי ל יט) דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בְּשָׂמִים. דְּלָא דְחִיל מְעוּפָא
 דְעֲלָמָא, בְּגִין דְנִשְׂרָא אִיהִי מְטְרוּנִיתָא עֵילָאָה, וְשׁוּלְטָנוּתָהּ בְּיוֹמִין
 טְבִין וְשִׁבְתוֹת. אָבַל יוֹנָה שׁוּלְטָנוּתָהּ בְּשִׁית יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית, וְאִיהִי בְּגִלוּתָא
 לִית לָהּ מְנוּחַ לְכַף רַגְלָהּ. בְּגִין דְּבְנוֹי דְלִילִי"ת, זִוְהֵמָא דְחוּיָא, עֲלִיָּהוּ
 אִיתְמַר (בראשית ז יט) וְהַמַּיִם גָּבְרוּ מְאֹד עַל הָאָרֶץ, דְּאִינוּן יִשְׂרָאֵל דְּאִיתְמַר
 בְּהוֹן (בראשית כח יד) וְהָיָה זֶרְעֶךָ כְּעֶפְרַת הָאָרֶץ. אִינוּן מִתְגַּבְּרִין עֲלֵיהוּ בְּגִלוּתָא,
 בְּנִשְׁוִין שְׁפִירִין, בְּבִנִין שְׁפִירִין, בְּעוֹתָרָא, בְּלְבוּשִׁין שְׁפִירִין.

וְיִשְׂרָאֵל עֲנִיִים בְּכֵלָא, אוֹכְמָא בְּכֵלָא. בְּנוֹי דְהַהוּא דְאִיתְמַר בְּהַ, (שהש א ו)
 אַל תִּרְאוּנִי שְׂאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, בְּגִלוּתָא. וְאִינוּן (דף נ ע"א) בְּנוֹי דְהַהוּא
 דְאִיתְמַר בֵּיהּ, (ישעיה נ ג) אֲלֵבִישׁ שָׁמַיִם קְדְרוֹת וְשָׁק אֲשִׁים פְּסוּתִים. אִינוּן
 מִתְלַבְּשִׁין בְּאִינוּן לְבוּשִׁין, בְּגִין אֵלִין רִשְׁעֵיָא דְמִתְגַּבְּרִין עֲלֵיהוּ בְּגִלוּתָא,
 דְּלָא מְסַתְּפְלִין (יסתכלון) לוֹן אֶלָּא בְּעֵינָא בִישָׁא. (משלי כב ג) וְעָרוֹם רָאָה רָעָה
 וְנִסְתָּר, כְּגִוּוֹן נַח, וְהַכִּי צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְאַתְפְּסָאָה מִיְנֵיהוּ בְּגִלוּתָא,
 בְּלְבוּשֵׁיהוּן, בְּנִשְׁוִיהוּן, בְּבִנֵיהוּן, בְּעוֹתָרָא דְלְהוֹן. וְלָאוּ לְמַגְנָא אָמְרוּ מְאִרִי
 מִתְנִיתִין, דְּלִית בְּרָכָה שׁוֹרָה אֶלָּא בְּדָבָר הַסְמוּי מִן הָעֵין.

וְנְחָשׁ וְעֲקָרָב, אֵלִין מוּמִין דְּעֵינָא. עֵינִין עֲקִימִין דְּבַר נֶשׁ, דְּלָא מְסַתְּפְלִין
 בְּאוּרַח מִישׁוּר, חוּיָא, דְּאִיהוּ נְחָשׁ עֲקָלְתוֹן תְּמָן. בְּהֵאִי לָא תְּפִיס
 כְּלָל, מְאִינוּן דְּקוּ הַמְּדָה בְּהוּ. עֲלִיָּהוּ אִיתְמַר, (במדבר טו לט) וְלֹא תִתּוּרוּ אַחֲרֵי

לְבַכְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם וּגּו'. אַף עַל גַּב דִּישְׂרָאֵל אֵינּוֹן בְּגִלוּתָא,
 (וּפְרָנְסִי דְרָא אֵינּוֹן) כְּגִוּוֹנָא דְלָבָא, וְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל דִּהְווּ סְנֵהֲדְרֵי גְדוּלָּה, כִּיּוֹן דְּאֵינּוֹן
 זִוְנִים וּמְשׁוּטְפִין בְּזַמָּה, לֹא תַתּוּרוּ אֲבַתְרִייהוּ, דִּהָא לִית בְּהוּ מְהִימְנוּתָא.
 עֵינֵין עֶקִימִין, רַמְאֵי אִיהוּ, וּמִפְתֵי בְנֵי נֶשֶׂא בְּלִישְׁנֵיהּ, כְּגוֹן דְּפִתֵי נַחֲשׁ
 לְחַוָּה. עֵץ הַדְּעַת טוֹב וְרַע אִיהוּ. אַתְחַזִּי בְּפּוּמִיָּה וּבְמַלּוּי טַב, וְלַבִּיָּה
 רַמְאֵי בִישׁ, אִיסְתַּמַּר מְנִיָּה. עֲלִיָּה אַתְמַר, (בְּרֵאשִׁית ב יז) וּמַעֲץ הַדְּעַת טוֹב וְרַע
 לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ.

תְּוֹרוּ דְעֵינֵין, מְכַסְיָא כָּל גְּוּוֹנִין אַתְרֵין. עֵינֵין דִּילִיָּה אֵינּוֹן רַבְרַבִּין,
 גְּבַהֲנִין, וְאִיהוּ גְבַה לָב, עֲלִיָּה אִיתְמַר (מְשַׁלִּי טו ה) תּוֹעֵבַת ה' כָּל גְּבַה
 לָב. כָּל טְבִין דְעֵבִיד, לְמַעַבְד לִיָּה שָׁם. וְאִיָּה מְאֲלִין דְאַתְמַר בְּהוּן, (בְּרֵאשִׁית
 יא ד) הִבֵּה נִבְנָה לָנוּ עִיר וּמִגְדָּל וְרֵאשׁוּ בַשָּׁמַיִם וַנַּעֲשֶׂה לָנוּ שָׁם. אֲלִין אֵינּוֹן
 דְּבוֹנִין פְּתֵי כְּנִסְיוֹת וּבְתֵי מְדַרְשׁוֹת מְמַמְוִיָּהוּן. וְכֹלָא לְמַעַבְד לְהוּן שָׁם,
 וְלֹא לְשָׂמָא דְה'. הָאֵי אִיהוּ גְיִיפָא, דִּיּוֹקְנָא דְחַמּוֹר נוֹאֲף אִיהוּ. אַסְתַּמַּר
 בְּרַתְּךָ וְאַתְתָּךְ מְנִיָּה, אִם יֵהָא אוֹשְׁפִיזְךָ.

וְעוֹד, הָאֵי בַר נֶשׁ מִשְׁתַּדֵּל כָּל יוֹמֵי בְכַשׁוּף, וְאַצְלַח בְּהוּן עִם מַלְכִין
 וְשְׁלִיטִין. אִיהוּ מְעוֹנָן וּמְנַחֵשׁ וּמְכַשֵּׁף. וְאִיהוּ רְשִׁימוּ דִּילִיָּה רְשִׁימוּ
 דְחַוָּא, בְּמִדָּה תְּוֹרָא. וְרוּשָׁם תְּוֹר אִית לִיָּה בְּגִדְפוּי (בְּכַתְפוּי), דְּמַתְמָן
 אַתְנַטִּיל נַחֲשׁ, וְלִית שְׁעָרָא עַל הַהוּא רוּשָׁם. וּמְזַלִּיָּה דְהָאֵי בַר נֶשׁ בְּכָל
 מְלָה, תְּוֹרָא. שְׁעָרָא דִּילִיָּה תְּוֹר, וְהוּא אַרְיָךְ קוּמָה, וְשְׁעָרוּי אַרְיָכִין.
 וְעֵינֵין חִיּוּרִין, מְסַתְּפִלִין בְּאוּרַח מִישָׁר. הָאֵי אִיהוּ מְאָרִיָּה דְחֶסֶד, דְּאַתְלִיד
 הָאֵי בַר נֶשׁ בְּיוּמָא קְדָמָא, בְּשַׁעְתָּא קְדָמָא, דְּמְזַלִּיָּה טְלָה. וְחַיָּה
 דִּילִיָּה אַרְיָה בְּיוּמָא קְדָמָא, כָּל תְּרִיסַר מְזֻלוֹת, וְשַׁבְעָה פּוֹכְבֵיָּא, אֵינּוֹן
 מְשׁוּעָפְדִים לְכוּכְבָּא דִּילִיָּה, וְלְמְזַלָּא דִּילִיָּה. וְהַכִּי כָּל יוּמָא וְיוּמָא כְּגִוּוֹנָא
 דָּא.

הָאֵי בַר נֶשׁ אִיהוּ חִיּוּר, מְחַוּוֹרוּ דְנַהוּרָא דְאַתְבְּרִי בְּיוּמָא קְדָמָא. הָדָא
 הוּא דְכְתִיב, (בְּרֵאשִׁית א ג) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. אַתְלִיד בְּרִישׁ
 שְׁעָתָא דְיוּמָא, יֵהָא חֲפִימָא יְתִיר בְּאוּרִיָּתָא. וְיֵהָא רִישָׁא דְמְאָרִי מְתִיבְתָא.
 וְאִם אַתְלִיד בְּאַמְצָעִיתָא דְשַׁעְתָּא, יֵהָא בִּינוּנֵי בְּאוּרִיָּתָא. וְאִם בְּסוּפָא
 דְשַׁעְתָּא, יֵהָא עֲנֵי בְּאוּרִיָּתָא. זָנַב לְאַרְיוֹת, דְּאֵינּוֹן תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים.

וְהָאֵי אִיהוּ בְּמְזַל רְאוּבֵן, דְּאִיהוּ אוּר בִּין, מְסַטְרָא דְחֶסֶד. וְסִיְהָרָא
 דְּאִיָּהי מְלָכוֹת, נְטָלָא תְּוֹרוּ דְנַהוּרָא. דְּמְלָכוֹת אִיָּהי סִיְהָרָא מְסַטְרָא
 דְּחֶסֶד, יָפָה כְּלָבְנָה. וְאִיָּהי חֲמָה מְסַטְרָא דְגְבוּרָה. וְאִיָּהי פּוֹכְב מְסַטְרָא
 דְּתַפְאַרְת, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (בְּמַדְבָּר כד יז) דָּרַךְ פּוֹכְב מִיַּעֲקֹב. וְאִיָּהי נוֹגָה

מִסְטָרָא דְנִצָּח. וְאִיהִי מֵאָדִים, מִסְטָרָא דְהוּד, דְאִתְאַדָּם בְּגִבּוֹרָה. וְאִיהִי שַׁבָּת, מִסְטָרָא דִּיסוּד. שַׁבְּתָאֵי דְמִסְטָרָא טָבָא אִיתְמַר בֵּיה שַׁבָּת. אַבְרָם מִסְטָרָא אַחְרָא שַׁבְּתָאֵי, וּבְזִמְנָא דְהָאֵי שְׁלִיט עַל עֲלָמָא אִסְתַּלַּק שַׁבָּת, וְאַמְרִין אוֹשְׁפִיזִין דְאִינוּן נְשָׁמוֹת יְתִירוֹת, אִי שַׁבָּת. וּבְגִין דָּא, עֵינִין חִיּוּרִין, נְטֻלִין בְּסִיחְרָא מִסְטָרָא דְחֶסֶד. אֲלִין אִינוּן מְאָרִי דְחֶסְדִים טוֹבִים, מְזַרְעָא דְאַבְרָהָם. אֲלִין עֵינִין מִסְתַּפְּלִין בְּאוֹרַח מִיִּשְׂרָאֵל פְּלִפִּי יִמִּינָא.

הָאֵי בַר נֶשׁ, וּוְתָרֵן אִיהוּ בְּמִמוּנְיָה, דְמִמוּנָא דְנִשְׁמַתָּא אִיהִי אוֹרֵייתָא, וְשָׂאָר עוֹתָרָא מִמוּנָא דְגוּפָא. הָאֵי בַר נֶשׁ חָנוּר אִיהוּ כְּכֶסֶפָא, אָרִיךְ קוּמָה אִיהוּ. רְשִׁימוּ חָנוּר אִית בְּיִמִּינָא דִּילִיָּה. רַחִים אִיהוּ מִבְּנֵי נֶשׂא, רַחִים אִיהוּ מְקוּדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הֵדָּא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה מא ח) אַבְרָהָם אוֹהֵבִי. שְׁעָרָא דִּילִיָּה שְׁעִיעַ חָנוּר.

וְהָא חֲזִי, דְלִית עֵינִין דְלָאוּ אִינוּן פְּלִילִין מְאַרְבַּע גְּוֹוִינִין. וְאַמְאֵי אִתְקַרְיָאוּ עֵינִין חָנוּרִין. אֶלָּא כֹּל גְּוֹוִן דְשְׁלִיט עַל אַחְרָנִין, אִתְקַרְיָאוּ עֵינִין עַל שְׁמִיָּה. וּבְגִין דָּא כַּד שְׁלִיט גְּוֹוִן חָנוּר בְּעֵינִין, אִתְקַרְיָאוּ עֵינִין חָנוּרִין. וּמֵאֵן דְבָעֵי לְאַצְלַחָא בְּאוֹרֵייתָא, וְאַשְׁתַּדַּל בָּהּ, עֲלִיָּה אִיתְמַר הַרְוָצָה לְהַחֲפִים יְדָרִים.

עֵינִין סוּמְקִין מִסְטָרָא אַחְרָא, נְטֻלִין סוּמְקוּ מְשַׁרְפָּה, דְאוּקִיד לֹוֹן בְּשְׁלֵהוּבוֹי דְחַמָּה בִּישָׂא, וּמִתְאַדְמִין בְּמֵאָדִים דְסְטָרָא אַחְרָא. דְתָרִין דְרָגִין אֲלִין, אִינוּן מְאוּמָה דְעֵשׂוֹ, אִיהוּ אֲדוּם מִסְטָרָא דְמֵאָדִים, וְאַתְמַר כְּבִנוֹי דְמוּנִין לְחַמָּה, וּבְגִין דָּא כַּד לֹוּקָה חַמָּה סִימֵן רַע לְאִמּוֹת הָעוֹלָם. לְקוּתָא דְחַמָּה דְאוּמִין דְעֲלָמָא.

אוֹרֵייתָא דְאִיהִי אוּכְמָא, דְאִתְמַר בָּהּ (שה"ש א ה) שְׁחֹרָה אָנִי וְנָאוּה. לְקוּתָא דְשִׁמְשָׁא דְסִטְרָא קְדִישָׁא, שַׁבְּתָאֵי לִילִיָּת פְּתִיָּא אוּכְמָא. וּבְנָהָא, אִינוּן לְקוּתָא דִּישְׂרָאֵל.

מֵאָדִים, לְקוּתָא דְסִיחְרָא טָבָא דִיעַקֵּב. וּמֵאָדִים אִיהוּ עֵשׂוֹ. וּמֵאָדִים דְסְטָרָא טָבָא, לְקוּתָא לְסִיחְרָא בִּישָׂא, דְמוּנִין לָהּ אוּמָה דִּישְׁמַעְעָל. לְקוּתָא דְעֵינִין בְּסוּמְקוּ דִּילְהוֹן, וּבְאַדִּימוּ דִּילְהוֹן בְּבִשְׂרָא, דְגִבְיִין דְלְהוֹן. הָאֵי אִיהוּ חַמָּה דְאוּקִיד לֹוֹן, דְאִיהוּ שְׂרָפָה, וְאוֹשְׁדִין דְמַעִין וְאַדִּימוּ. כּוּלְהוֹן לְקוּתָא דְמֵאָדִים אֲלִין. אִינוּן עֵינִין קְמִיטִין בְּנִבְשׁוּתָא, דְשְׂרָפָה דְאוּקִיד לֹוֹן וְאַתְקִיטוּ, וְעֵינִין סוּמְקִין דְסְטָרָא אַחְרָא הוּא. כְּהוּא מְאָרִי דְעֵינִין סוּמְקִין, אִתְטַמַּר מִינִיָּה, אוֹשִׁיד דְמִין אִיהוּ. וְאִי הוּא

חָזַר בְּתִיבְכָתָא, אוֹשִׁידוּ דְדָמָא דִּילֵיהּ, יְהֵא בְּפִקּוּדִין דְּאוּרִייתָא. אוּ יְהֵא טַבְחָא. אוּ מוֹהֲלָא.

וְהָאִי בַר נָשׁ, אִיהוּ קָמִיט בְּאַנְפוּי, בְּחוּטְמִיָּה, בְּקַדְלֵיהּ, בְּגוּפִיָּה, בְּדַרְעוּי, בְּרַגְלוּי. בְּהַפּוּכָא דְעֵינִין חֲוורִין, דְּאִיהוּ אַרְיָה בְּאַנְפוּי בְּחוּטְמִיָּה (ד)

מ ע"ב) בְּקַדְלֵיהּ בְּגוּפִיָּה בְּדַרְעוּי בְּרַגְלוּי. דָּא רַחֲמִי. וְדָא דִּינָא. עֵינִין סוּמְקִין דְּסִטְרָא דְכֵינָא, אֲלִין עֵינִין דְדוּד דְּאִיתְמַר בֵּיהּ, (שמואל א טז יב) וְהוּא אֲדַמוּנִי עִם יָפָה עֵינִים וְטוֹב רָאִי. שְׁעָרֵי יְרוּקִין בְּגוּוֹן חֲמָה טוֹבָא, אַנְפוּי סוּמְקִי מְסִטְרָא דִּמְאָדִים טַב.

בְּשַׁעְרוֹהוּ הוּוּ שְׂבַעָה מִינֵי גְוּוּנֵי דְהַבָּא, דְּאִיהוּ זְהָב סָגוּר, זְהָב אוֹפִיר, זְהָב פְּרוּיָם, זְהָב שְׁחוּט, זְהָב טְהוּר, זְהָב מוּפָז, זְהָב תְּרִשִׁישׁ. שְׂבַעָה אֵינוֹן מִינֵי דְהַבָּא, דְשִׁבַּע סְפִירִין אֲתַפְלִילֵן בְּהוּ. וְשַׁעְרָא דִּילֵיהּ קָמִיט. וְכָל אֵיבְרִין דִּילֵיהּ קָמִיטִין. מְסִטְרָא דְשְׁבָרִים. וּבְגִין דָּא, (שמואל א יז) דְדוּד הוּא הַקָּטָן, וְאִיהוּ דְרַגָּא דִּילֵיהּ הוּד, דְנָטִיל בְּגַבּוּרָה.

אַבְרָ עֵינָא חֲוורִין, נְטִלִין בְּנִצְחָ וְחֶסֶד, וְאֵינוֹן אַרִיכִין. וְשִׁרְטוּטִין דְּמַצָּחָא פְּלִהוֹן אַרִיכִין, מְסִטְרָא דְתַקִּיעָה. אַבְל שְׁרְטוּטִין דְּמַצָּחָא מְסִטְרָא דְבַר נָשׁ קָמִיט, אֵינוֹן קָמִיטִין בְּרָזָא דְשְׁבָרִים. וְאִית לֵיהּ רוּשָׁם סוּמְקָ תַּחוּת דְרוּעָא שְׁמָאלָא, אוּ בְּדְרוּעָא שְׁמָאלָא, אוּ בְּשׁוּקָא שְׁמָאלָא.

וּמָאן דְּאֲתִיילִיד בְּשַׁעְתָּא קְדָמָא דִּיּוֹמָא תְּנִינָא, דְּאִיהוּ דְרַגָּא דְגַבּוּרָה. יְהֵא תַקִּיף בְּיַצְרִיָּה, אִם יִשְׁתַּדֵּל בְּאוּרִייתָא דְבַעַל פָּה. וּמַלְכוּת אִיהוּ חֲמָה טַבָּא, אוּרִייתָא דְבַעַל פָּה מְסִטְרָא דְגַבּוּרָה, וְאִיהִי סִיְהָרָא קְדִישָׁא, אוּרִייתָא דְבַכְתָּב אֲתַקְרִיאַת מְסִטְרָא דְחֶסֶד.

חֲמָה בִישָׂא אִיהִי גֵיהֶנֶם, דְּאֲתַבְרִי בִיּוֹמָא תְּנִינָא. וּבְסִטְרָא דְדְרַגָּא דְעֵשׂוּ, נִפְקַת סוּמְקָא. אַף עַל גַּב דְנָטִילַת לְבַתֵּר מִפְּלַ גְוּוּנִין, חֲוורִין וְיְרוּק וְאוּכָם, מָאן דְּאֵלִים גָּבַר, וְעַל שְׁמִיָּה אֲתַקְרִיאַת.

וְהָאִי אִיהִי תִיקוּוֹנָא דְחֲכָמָתָא עֵילָאָה. אַבְל אִיסְטַגְנִינִין לָא נְטִלִין פּוּכְבָּא בְּסִידְרָא דָּא, אֲלָא כְּפּוּם מְמִשְׁלַת דִּילְהוֹן בְּאוּרַח חוּשְׁבָּנָא.

עֵינִין סוּמְקִין, אֵינוֹן מְרַכְבָּה דְחֵיָּה דְשׁוּר, דְּאִיתְמַר בֵּיהּ (יחזקאל א ט) וּפְנֵי שׁוּר מִהַשְׁמָאל לְאַרְבַּעַתָּן, דְּאֵינוֹן אַרְבַּע גְוּוּנֵי עֵינָא. וְשׁוּלְטָנוּ דְאַרְבַּע גְוּוּנֵין אֲלִין, אִיהוּ סוּמְקָ. אַבְל עֵינִין חֲוורִין, מְרַכְבָּה דִּילְהוֹן אַרְיָה.

וְאַרְיָה אִיהוּ מִיכָאֵל. שׁוּר, גְּבַרִיאֵל. וּמָאן דְּאֲתִיילִיד בְּרִישָׁא דְשַׁעְתָּא דְשׁוּר, יְהֵא עֲתִיר בְּדַהַבָּא, וּבְכָל מִינֵי סוּמְקָ. בְּעֵינִין חֲוורִין נְהִיר יְהו"ה רַחֲמֵי וְדָאִי, וְאֲתְמַר בֵּיהּ הַרוּעָה לְהַחֲכִים יְדָרִים. בְּעֵינִין סוּמְקִין נְהִיר אַדְנ"י, וּבֵיהּ הַרוּעָה לְהַעֲשִׂיר יַצְפִּין.

מאן דאתיליד בפלוגתא דשעתא קדמאה דיומא תנינא, יהא בינוני בעותרא. מאן דאתיליד בסופא דשעתא, האי איהו בזנבא דשור, יהא עני.

יומין דכל חד מתפלגין לתלת סטריין, פגוונא דנשמתא ורוחא ונפשא. נשמתא איהו מפרסייא יקירא, ואיהי מרפכה בריש כל פוכב ומזל. רוחא איהי מן מלאכיא, ואיהי מרפכה במציעות כל פוכב ומזל. ונפשא שותפי דבעיראן ועופין, וכל אילין דתאווה דעלמא שפלה, ואיהי מרפכה בסופא דכל שעתא, ובסופא דכל פוכב ומזל.

ומסטרא דנפשא דבעירא, יומוי דבר נש קצירין, ואינון מעט ורעים. דכל יומי דבר נש דאינון בעניותא בצערא ובדוחקא, לאו אינון חיים, וכל שפן אי אינון יומין בלא תורה ומצוה, דלאו אינון חיים. אם חזר בתשובתא, אף על גב דאיהו בזנב טלה או שור, בכל מזל ומזל, קודשא בריה הוא אוסיף ביה רוחא יתירא דמלאכין, וסליק מזנבא למיהוי בינוני. זכה יתיר למיהדר בתשובתא במחשבתיה, קודשא בריה הוא זיהב ליה נשמתא מפורסייא, וסליק למיהוי רישא בריש כל פוכב ומזל.

ובגין דא אין מזל לישראל. ואף על גב דאתיליד בריש שעתא, וקלקל עובדוי, קודשא בריה הוא נחית ליה מרישא לגופא, למיהוי בינוני. ואי מקלקל יתיר בעובדוי, נחית ליה לסופא דכל מזל ומזל. והאי איהו תלוי במזל, ומזל רכיב עליה ושליט עליה. אבל בזמנא דנשמתיה שליט ורכיב על מזלא, מזלא איהו טפילא לרוכב עליו.

ואם מזלא דאיהו טפלה לרוכב שליט עליה, איתמר ביה (דברים כח מג) הגר אשר בקרבך יעלה עליך מעלה מעלה ואתה תרד מטה מטה הוא ילוך ואתה לא תלונו הוא יהיה לראש ואתה תהיה לזנב. ואיתמר על נשמתיה ורוחיה, (דברים כח סו) והיו חייך תלואים לך מנגד.

ואם חזר בתשובתא, יחזרון ליה רוחיה ונשמתיה, ואתקיים ביה קרא דכתיב, (דברים כח יג) ונתנה ה' לראש ולא לזנב והיית רק למעלה ולא תהיה למטה פי תשמע אל מצות ה' אלהיך. במצות זכי לרוחא, באורייתא זכי לנשמתא.

עיינין ירוקין דסטרא אחרא, מדידו דאתמשך מניה רזא דתוהו, דאיהי קו ירוק, קליפא דאגוזא.

ותלת קליפין אינון, דאתחזיין בעיינין דסטרא אחרא. תהו גוון ירוק, קליפא קדמאה דאגוזא. בהו גוון חוור, קליפא תניינא דאגוזא,

וְאִיהוּ חֲנוּרָא דְעֵינִין. חֲשֵׁף קְלִיפָא תְּלִיתָא דְאַגּוּזָא, וְאִיהוּ סוּמְקָא,
כְּעֵשֶׂן דְּאַצְטַבַּע בְּסוּמְקָא דְאַשָּׂא, וְאִיהוּ סוּמְק חֲשׂוּד. מָרָה אוּכְמָא, תְּהוּם,
וְאִיהוּ חָלָל דְּאַגּוּזָא, וְדָא אִיהִי לְבוּשָׁא דִּיצַר הָרַע.

נְטִיל מָרָה יְרוּקָה בְּסִטְרָא דְתוּהוּ, וְעֵבִיד צִיּוּרִין וְשִׁרְטוּטִין כְּפּוּם חוּבִין
דְּבִנֵי נָשָׂא. כְּלָהוּ צִיּוּרִין וְשִׁרְטוּטִין עֶקִימִין, וְלָאוּ בְּאוּרַח מִיִּשְׁר.
וְכֵן חוּטְמָא וְאַנְפִּין וְעֵינִין, בְּכָל אֲתַר דִּיצַר הָרַע חוּיָא בִּישָׂא שְׂרִיָּא, אִיהוּ
עֶקִימָא, וְכָל צִיּוּרִין דִּילִיָּה עֶקִימִין.

נְטִיל מָרָה סוּמְקָא מְסִטְרָא דְחֲשֵׁף, וְעֵבִיד צִיּוּרִין וְשִׁרְטוּטִין. נְטִיל מָרָה
אוּכְמָא מְסִטְרָא דְתְּהוּם, דְּאִיהוּ חָלָל דְּאַגּוּזָא, וְעֵבִיד צִיּוּרִין
וְשִׁרְטוּטִין.

וְתָא חֲזִי, תְּלַת קְטָרִין בְּבַר נֶשׁ מְסִטְרָא דְדַכְיוּ, וְאִינוּן נֶפֶשׂא רוּחָא וְנֶשְׁמָתָא.
נֶפֶשׁ, נְטִיל עֶפְרָא וּמִיָּא וְאַשָּׂא וְרוּחָא. הָאִי נֶפֶשׁ סְטָא לְמִינָא, וְנְטִיל
מִיָּא כְּלִיל בְּפּוּמָא דְאַרְיָה, וְעֵבִיד צִיּוּרִין. וְהָיָא מִיָּא דְנְטִיל, אִיהוּ מְמוּחָא,
וְאַתְּפִלַּג לְאַרְבַּע מוּחִין. וְרָזָא דְמִלָּה (בְּרֵאשִׁית ב') וּמִשָּׁם יִפְרַד וְהָיָא לְאַרְבַּעַה
רֵאשִׁים. אִינוּן גִּיחוּן פִּישׁוּן פֶּרַת חֲדָקָל.

וּבְזִמְנָא דִּיִּתִי מְשִׁיחָא, כָּל חַד וְחַד מְאַבְהֵן, אַחֲזִי פְּעוּלְתִיָּה. הֲדָא הוּא
דְכְּתִיב, (שם א כד) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ, דְּאִיהוּ חֵיתוּ אָרֶץ,
אַפִּיק זִרְעָא דִּילִיָּה, כָּל חַד בְּיַחוּסִיָּה. וְדָא זִרְעָא דִּיצַחֲק, דְּאִיהוּ נֶפֶשׁ חַיָּה,
דְּאִינוּן מִינָהּ, וְזִרְעָא דִּילָהּ בְּאוּמָה דָּא, זִרְעָא דְאִינוּן עַמֵּי הָאָרֶץ, דְּחַיָּה
דְּאִיהִי שׁוּר, דִּרְגָא דִּיצַחֲק.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים (שם א ט) לְשָׂרְצוֹ הַמַּיִם, (דף מא ע"א) אֲלֵין מְאַרְיָהוּן דְּחֲכָמָה,
דְּאִיהִי נֶפֶשׁ חַיָּה, דְּאִינוּן כְּנוּנִין דְּמִתְרַבִּין בְּיָמָא דְּאוּרִיָּתָא. וְאִינוּן
מְסִטְרָא דְאַרְיָה דִּימָא, דְּאִיהוּ כְּשׁוּר בַּיָּם. דְּאַרְיָה דְּסִטְרָא אַחְרָא אִיהוּ פְּסוּל
בְּיַבְשָׁתָא, וְאַרְיָה דִּימָא אִיהוּ לְמִינָא, דְּאַבְרָהָם, וּבִיָּה הָרוּצָה לְהַחֲפִים
יְדָרִים.

וְעוֹף יַעֲוֹף עַל הָאָרֶץ עַל פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם (שם שם), וְדָא פְּנֵי נֶשֶׁר אֲלֵין
זִרְעָא דִּיעֶקֶב, דְּאִינוּן מְאַרִי פְּקוּדֵי דְּאוּרִיָּתָא.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד וְתִרְאֶה הַיַּבְשָׁה
(שם א ט), הַיַּבְשָׁה, דָּא אָדָם דְּאַתְנָטִיל מְאַרְבַּע סְטָרִין דְּעֶפְרָא. כֹּד
אַתְקִיִּים בְּהָ, יַבְשָׁה (שם ט יד) הָאָרֶץ מִמֵּי טוּפְנָא, יִפְקוּן מִן גְּלוּתָא. וְרָזָא
דְּמִלָּה וַיְהִי כֵן, דְּאִיהוּ שְׁבַעִין שָׁנִין.

בְּיוֹמָא קְדָמָא, עֵבִיד עֵבִידְתִּיָּה לְאַנְהָרָא לוּן, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, (שמות י כג)
וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אֹר. וְעוֹד (שמות יג כא) וְהָ הוּלֹךְ לְפָנֵיהֶם יוֹמָם

וגו', פגוונא דמצרים. ביומא תנינא, (בראשית א 1) ויהי מבדיל, אפריש לישראל מנייהו, הדא הוא דכתיב, (שמות יד כ) ולא קרב זה אל זה כל הלילה. ביומא תליתאה, אעבר לון בימא. הדא הוא דכתיב, (בראשית א ט) ויאמר אלהים יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה. כתיב דכא ותראה היבשה, וכתיב התם (שמות יד כא) וישם את היים לחרבה. אור דיומא קדמאה, מיניה נהרין שמשא וסיהרא, ביומא רביעאה. ועלייהו אתמר, (שם יג כא) וה' הולך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם.

יומא תנינא, ביה אתברי ימא. הדא הוא דכתיב, (בראשית א 1) יהי רקיע בתוך המים. ויום חמישאה, מיניה אפיק נוני ימא. דכמה דמאורות דיומא רביעאה תליין ביומא קדמאה, הכי נונין דיומא חמישאה תליין ביומא תנינא.

יומא תליתאה, איהו פליל מפלא, איהו דרגא דיעקב, דאיהו נשרא, פלילא ממיא ואשא. ויומא שתיתאה, ביה תלייא, וביה אתברי אדם, מההוא עפרא דיומא תליתאה.

יומא קדמאה אברהם, דדרגיה חסד, לקבליה הוא נצח, ואהרן פהנא נהיר אנפוי פשמשא, איהו לקבליה, יומא רביעאה, דא בדא תליא, הדא הוא דכתיב, (תהלים טז יא) נעימות בימינך נצח.

יומא תנינא יצחק, דדרגיה גבורה, לקבליה יומא חמישאה, דאיהו הוד, דרגא דדוד.

יומא תליתאה יעקב, לקבליה יומא שתיתאה, שלמה, דדרגיה יסוד, דאיהו שלום ה', ועליה איתמר (במדבר כה יב) הנני נותן לו את בריתי שלום.

יום שבת, מלכות, דרגא דבן י"ה, דאיהו ו'. דמהלך חמש מאה שנין, דאינון חמש ספירות, מטי ליסוד, לאתחברא בה'. ויום שבת איהו משה רבנו, דדרגיה בינה.

יום שבת פליל פלא, פגוונא דא, (בראשית ב כ) ויכל אלהים ביום השביעי, דא יומא קדמאה. מלאכתו, דא יומא רביעאה. וישבת ביום השביעי, דא יומא תנינא, מפל מלאכתו אשר עשה, דא יומא חמישאה, דביה אתחרב בי מקדשא, ולא הוה בנינא ביה באלף חמישאה. ויקדש אותו, דא יומא תליתאה, פי בו שבת מפל מלאכתו, דא יומא שתיתאה. אשר פרא אלהים לעשות, דא גופין לנשמתין דרשיעיא. דלא פעא

לְמַעַבְד לֹוֹן גּוֹפִיִן, דְּאֶזְלִין כְּלָהּוּ נַע וְנָד. וְדָא רָזָא (משלי יא כא) יַד לְיָד לֹא יִנְקָה רַע.

וְשַׁבַּת דְּכָלָהּוּ, נִיּוּחָא דְכָלָהּוּ, יְהֵא מִשָּׁה. דְּאִיהוּ דּוּגְמַת בְּן י"ה, דְּבַת זּוּגְיָה מְלָכוֹת, שַׁבַּת. שַׁבַּת וְדָאִי, דְּעֵלָה אֲתָמַר (תהלים קג יט) וּמְלָכוֹתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה, דְּאִיהוּ מְלָאכוֹת דְּאֲדַפִּיר בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא.

וְלָא כְמָא דְחֻשְׁבִּין טַפְשִׁין, דְּקוּדְשָׁא בְרִין הוּא עֶבֶד עֲבִידָתָא, אוּ טָרַח לְמַעַבְד עֲבִידָתִיה, וְנַח בְּיוֹמָא שְׁבִיעָא, כְּבָר נָש דְטָרַח בְּעִבְדָתִיה, וּלְבַתָּר דְסִיִּים נַח. חַס וְשְׁלוֹם, אֵלָא בְּכָל זְמָנָא דְשְׁכִינְתָא אִיהִי בְּגָלוּתָא, אֲתָמַר בַּהּ (בראשית ח ט) וְלֹא מִצָּאָה הַיּוֹנָה מְנוּחַ, דְלֹא אֲשַׁתְּכַח צְדִיקָא, דִּיהֵא לָהּ נִיּוּחָא בֵּיה.

וְנִיּוּחָא דִּילָהּ, אֵינּוּן צְדִיקָאִיא, דְנַחְתַּת בְּהוֹן, כְּגוֹן אֲבָרְהָם וְאַהֲרֹן וְזִרְעִיהּ. יֶצְחָק וְדוֹד וְזִרְעִיהּ. יַעֲקֹב וְשְׁלֹמֹה וְזִרְעִיהּ. וְעֵלְיָהוּ אֲתָמַר, (שם ב יב) וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיִּשְׁבַּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיְקַדְּשׁ אוֹתוֹ. יוֹמָא דְכָלָהּוּ, נִיּוּחָא דְכָלָהּוּ.

יוֹם הַשְּׁבִיעִי, מִשָּׁה, כְּלִיל כְּלָהּוּ, בֵּיה נַח שְׁכִינְתָא מְכָלָהּוּ, וְדָא אִיהוּ וַיִּשְׁבַּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, שְׁבִיתָה דְאֱלֹהִים וְדָאִי, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָא, וְלֹא אָמַר וַיִּשְׁבַּת ה', דְּאִימָא אִיהוּ דְטָרַחָא בְּבִנְיָן, הָדָא הוּא דְכָתִיב, (ישעיה נ א) וּבְכַפְשֵׁיכֶם שִׁלְחָה אִמְכֶם.

וּבְגִין דָּא אַרְבַּע יְסוּדִין, כָּל חַד עֶבֶד עֲבִידָתִיה, חַד אַרְיָה, וְהָא אִיתָמַר. תְּנַנְנָא שׁוּר, סוּמְקָא כְּוּוּרְדָּא, סְטָא לְשִׁמְאָלָא, נְטִל גְּוֹן אֲשָׁא וְעֶבֶד צִיּוּרִין וְשִׁרְטוּטִין וְאַתְרִיהּ בְּלָבָא.

נְשָׁר, אֲתֵרִיהּ בְּגוּפָא, נְטִל רוּחָא כְּלִילָא בְּפוּמָא, סְטָא לְאַחוּרָא, וְנְטִיל גְּוֹן חַד מְסִיהָרָא, סְטָא לְקַמִּיהּ, וְנְטִל גְּוֹן חַד מְשִׁמְשָׁא, סְטָא לְיַמִּנָּא וְשִׁמְאָלָא וְנְטִיל תְּרִין גְּוֹנִין מְנִיָּהּ, אֲשַׁתְּכַח כְּלִיל מְכָל גְּוֹנִין. וְהָא אִיהוּ נְשָׁרָא רְבֻרְבָּא, מְאִרִי דְנוּצָה, רַב גְּדַפִּין, כָּל גְּוֹנִין בֵּיה אֲתַחֲזִין. אַדָּם סְטָא לְעִילָא, וְשִׁרְיָא בְּדִיוקְנָא דְאַנְפִּין, וְרָשִׁים תַּמָּן דִּיוקְנָא דְכָלָהּוּ חִיּוֹן, וְאַתְלַבֵּשׁ בְּכָלָהּוּ, וְאַתְחַזִּי דִּיוקְנִיהּ בְּהוּ. הָדָא הוּא דְכָתִיב, (יחזקאל א י) וּדְמוֹת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אַרְיָה אֵל הֵימִין לְאַרְבַּעַתָּם וּפְנֵי שׁוּר מִהַשְּׁמָאל לְאַרְבַּעַתָּן וּפְנֵי נְשָׁר לְאַרְבַּעַתָּן. וְרָשִׁים בְּהוֹן צִיּוּרִין וּגְוֹנִין דְאַנְפִּין, וְשִׁרְטוּטִין דְמַצְחָא.

כְּהוֹן רָשִׁים תְּלַתִּין וְתֵרִין שְׁבִילִין, דְּאֵינּוּן נְתִיבוֹת פְּלִיאוֹת חֻכְמָה. וּפּוּלְהוּ אֲתַפְסִין בְּתַלְתִּין וְתֵרִין, בֵּין אַנְפִּין וּגְדַפִּין דְחִיּוֹן, דְשֵׁשׁ עָשָׂר אַנְפִּין אֵינּוּן לְאַרְבַּעַתָּן לְאַרְבַּע חִיּוֹן, וְשֵׁשׁ עָשָׂר גְּדַפִּין סְלָקִין תְּלַתִּין וְתֵרִין. הַכִּי

אינון שרטוטין דמצחא, ושרטוטין דעינין.

תלת עשר גוונין אינון בצירין דאנפין דקו המדה. וכולהו גוונין אזלין בקו המדה, באורח קשוט, וכולהו רשימין בוא"ו. תרין ותלתין שבילין מצויירין ביו"ד ה"א ה"א.

תרין עשר גוונין, דתלת חיון, דאינון ו"ו, ודמות פניהם פני אדם א, דמתלבש בהון ואיתפסי בהון. ו' לתתא, ו' לעילא. ו' לעילא, שית גוונין עילאין. ו' לתתא, שית גוונין תתאין. בשית גוונין עילאין פרח לגבי עילא. ובשית גוונין תתאין פרח לגבי תתא.

ורזא דמלה, (ישעיה ו ב) בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ובשתים יעופף, אלין אינון דיוקנין, דאתלבש בהון א' עילאה, דאיהו תפארת. אדם, יו"ד ה"א וא"ו ה"א. אלין אינון נתיבין דחכמה, דאיהו נתיב לא ידעו עיט, (דף מא ע"ב) א', דאיהו אדם, עליה אתמר במופלא ממך אל תדרש ובמכוסה ממך אל תחקר. דאיהו אור (א) דאתעטר בגוונין דאינון ו"ו, ואיהו לא אתגליא, עליה איתמר (דברים ד טו) כי לא ראיתם כל תמונה.

ואית לתתא דמות אדם, ולא אדם. עלה אתמר (במדבר יב ח) ותמונת ה' יבית ודא נפש השכלית, מסטרא דמלכות, דרשים כל גוונין אלין, ואיהו אתקריאת יו"ד ה"א וא"ו ה"א, ודא איהו מ"ה למטה.

רוח רשים רשימין במלאכיא, דאינון ארבע, מיכא"ל גבריא"ל נוריא"ל רפא"ל. וסליק לעשר, דאינון: אראלי"ם. שרפים. חשמלים. שנאנים. תרשישים. אופנים. אלהים. אישים. חיות. בני אלהים.

וברהו מתלבשין ונהרין בגוונין דאנפין. דגוונין אינון לבושין לאינון מלאכין, כגופא דמתלבש בלבושין. ואינון אחזיין דיוקנין בלבושין, לנביאה. ורוחא דאיהו תפארת, רכיב במלאכיא, ברוחא דאיהו רכיב בגופא, ורזא דמלה, (חבקוק ג ח) כי תרכב על סוסיה מרפבותיה ישועה. נשמתא איהי מסטרא דבינה, ועלה שרייא מחשבה דלית לה סוף. ובה, לית דמיון, ולית צורה, ולית דיוקנא. בגין דאיהי עלמא דאתי. ולית בה לא גופא, ולא דיוקנא, כמה דאוקמוה מארי מתניתין, העולם הבא אין בו לא גוף ולא גויה. ונשמתא אתלבש בכורסא, דאיהו אדם דבריא, ובארבע סטרין דילהון. תמן איתמר, (דברים ד טו) כי לא ראיתם כל תמונה, דעלה איתמר (ישעיה סד ג) עין לא ראתה אלהים זולתך.

ובהאי מחשבה, הוו מצויירין כל נביא, כל דמיונין וכל ציורין לתתא מינה. ולעילא מינה לא תפסין ציור כלל. בה לא הוו יכלין למתפס

צִיּוּר וְלֹא גִּוּוֹן כָּלָל. כָּל שָׁכֵן לְעֵילָא מִינָה.

וְצָרִיד לְאַחֲזָרָא לְמַלְהָ קַדְמָאָה. עֵינֵינִי יְרוּקִין דְּסִטְרָא דְדַכְיָא, רַחֲמִים אִינוּן מְסִטְרָא דְתַפְאָרַת, וִירוּקָא דִּילְהוֹן מְסִטְרִיהָ. אִיהוּ נִהִיר כְּנֵהוּרָא דְאַבְן מְרַגְלִית.

דְּבַגְנִין דָּא אֲתַקְרִיאוּ סְפִירָן סְפִירוֹת, דְּנִהְרִין גְּוֹוֵנִין דִּילְהוֹן פְּסִפִּירִים יְקִירִין, וְלֹא פְּסִפִּירִים דְּאִינוּן פְּסוּלוֹת דְּעֲלָמָא שְׁפָלָה, אֶלָּא פְּאַבְבִּין יְקִירִין וּמְרַגְלָאן דְּגִנְתָּא דְּעָדָן, דְּנֵהוּרָא דִּילְהוֹן מְסוּףָּהּ הָעוֹלָם וְעַד סוּפוֹ. וְאַלִּין אִינוּן סְפִירָן דְּנִהְרִין לְבַר נֶשׁ בְּאוּרֵייתָא כּוּלָּא, עַד דְּלִית שִׁיעוּרָא.

דְּאִית מְרַגְלָאן וְאַבְבִּין יְקִירִין, דְּאִינוּן מְנַשְׁמָתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא, דְּכֶרְסֵיִיא יְקָרָא, וּמְלֶאכְיָא, וְאַרְבַּע סְטְרֵי עֲלָמָא. נֵהוּרָא דְּאַלִּין מְרַגְלָאן אִית לִיהָ שִׁיעוּרָא, וְאִית לִיהָ רִישָׁא וְסוּפָּא. אֲבָל לְנֵהוּרָא דְּנַשְׁמָתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא דְּאִינוּן בְּאוּרַח אֲצִילוֹת, מְבִינָה וְתַפְאָרַת וּמְלֻכוֹת, לִית לִיהָ שִׁיעוּרָא. וְאַלִּין אִינוּן בְּאוּרַח אֲצִילוֹת, אֲבָל אֲחֻרְנִין, אִיתְמַר בְּהוּן (אִיכָה ד' ז') סְפִיר גִּיזְרָתָם, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ קַדְמָאִי, כָּל הַנְּשָׁמוֹת גְּזוּרוֹת מְפָסָא הַכְּבוֹד. וְכָרְ אֶלִּין גְּוֹוֵנִין נִהִירִין בְּעֵינֵינִי דְּגוּפָּא דְּגֵן עָדָן. וּבְהוּן שְׁפַחַת אוּרֵייתָא לְשְׁכִינְתָּא. וּמֹשֶׁה בְּגִין דְּאַתְלַבֵּשׁ בְּהָהוּא גוּפָּא דְּגִנְתָּא דְּעָדָן דְּלִתְתָּא, אִיתְמַר בֵּיהּ (שְׁמוֹת ל"ד) וַיִּירָאוּ מִגֶּשֶׁת אֱלֹהֵי.

וּבְגֵן עָדָן דְּלְעֵילָא אִיתְמַר בֵּיהּ, (שֵׁם ל"ג כ"ג) וּפְנֵי לֹא יִרְאוּ, דְּאַף עַל גַּב דְּכָכָל אֲתַר אִיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אִית אֲתַר דְּאַתְגְּלִיִּיא בֵּיהּ, וְאַתַּר דְּלֹא אֲתַגְּלִיִּיא בֵּיהּ כָּל כַּד. וְדָא אִיהוּ רְזָא דְּאַסְפַּקְלָרִיא הַמְּאִירָה, וְאַסְפַּקְלָרִיא שְׂאִינָה מְאִירָה.

בְּגוּוֹנָא דָּא אִית בְּאוּרֵייתָא כְּמָה לְבוּשִׁין, כְּמָה אֲנַפִּין, דְּאַתְקְרִיאוּ פְּנִים הַנְּרָאִים, וּפְנִים דְּאִינָם נְרָאִים. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא אֲתַגְּלִי בְּאוּרֵייתָא, אֶלָּא לְכָל חֵדָּא כְּפּוּם עוֹבְדוּי, וְכְפּוּם נַשְׁמָתִיהָ וְרוּחִיהָ וְנַפְשִׁיהָ מְאַתַּר דְּאַתְגְּזָרוּ.

עֵינֵינִי אִינוּן פְּגוּוֹנָא דְּגִלְגַּל, עֵיגוּלִין מְסִטְרָא דְּמִים. וְדָא אִיהוּ רְזָא דְּגִלְגַּלִּים. וְאַזְלִין בְּקוּ הַמְּדָה, בְּאַרִיכוּ דִּילְהוֹן, בְּעַמִּיקוּ דִּילְהוֹן.

וְרְזָא דְּמַלְהָ (יִשְׁעִיהָ מ' י"ב) מִי מְדַד בְּשַׁעְלוּ מִים. וְאִינוּן חֲמֹשָׁה מְדוּדִים מְדַד בָּהּ, כְּגוּן זֶה :: וְאִינוּן אַ אַ אַ אַ פִּיצַד, מִי מְדַד בְּשַׁעְלוּ מִים אַ. וְשְׁמִים בְּזֵרַת תַּכְּן אַ. וְכָל בְּשַׁלִּישׁ עַפְרָא אַ. וְשַׁקֵּל בְּפִלְס הָרִים אַ. וּגְבַעוֹת בְּמֵאזְנִים אַ.

וְאִינוּן ו', קוּ דְּנַפִּיק מִן הַמְּדָה דְּאִיהִי י', וּמְדִיד חֲמֹשָׁה מְדוּדִין בָּהּ, בְּחֲמֵשׁ

סְפִירָאן דְכְלִילָן בְּה' תַּתָּא. וְדַאי י' דִּילָה, אִיהִי מְדָה דִּילָה.
וְאִינוּן אַרְבַּע גּוּוּנִין דְּעִינָא, מְדַד בְּהוּן לְאַרְבַּע סְטְרִין. וְקוּ אִיהוּ ו', גְּלַגְל
דְּאִיהוּ י' עִם ו' אַתְּעֵבִיד גְּלַגּוּ"ל. דְּסְלִיק לְחַוְשְׁבִין ע"ב.

בְּד גְּלַגְל דְּעִינָא אַתְּהַפֵּן בְּקוּ דְּאִיהוּ ו', וּמַתְּהַפֵּן עִינָא בִּיהַ לְחַוְוֹרָא,
אַתְּגְלִינָא בִּיהַ דְּאִיהוּ גְּלַגּוּל דִּילִיהַ, מְזַמְנָא קְדַמָּא מְסִטְרָא דְחֶסֶד.
וְאִם יַתְעַסַּק בְּאוּרִייתָא, חֲפִים יְהֵא, מְסִטְרָא דִּימִינָא, בְּגִין דְּתַמְן אַתְּמַר
בְּהַ, הַרוּצָה לְהַחֲפִים יְדִירִים.

וְאִי לֹא יַתְעַסַּק בְּאוּרִייתָא, יְהֵא חֲפִים בְּמַלִּין דְּעַלְמָא, לְצִייר בִּידיָה כְּמָה
צִיורִין, דְּכְמָה מְלֹאכּוֹת, אַף עַל גַּב דְּלֹא אוּלִיפוּ לִיהַ בְּהֵאֵי עַלְמָא.
דְּמֵאן דְּלֹא עֵבִיד מְלוּי מְלִבוּי וּמְמַחֲשֶׁבְתִּיהַ עַד דְּאוּלִיפוּ לִיהַ, הֵאֵי לֹא
אִיהוּ בְּגְלַגּוּלָא דָּא כְּלָל.

וְכַד גְּלַגְל דְּעִינָא אַתְּהַפֵּן לְשִׁמְאָלָא בְּאֲדִימוּ, דְּשְׁלִיט עַל גּוּוּנִין אַחֲרִינִין,
אִיהוּ מְזַמְנָא תְּנִינָא גְּלַגּוּלָא דִּילִיהַ. וְהֵאֵי יְהֵא עֲתִיר בְּלֹא טוּרַח וּבְלֹא
מְזַל וְעִלִּיהַ אִיתְמַר הַרוּצָה לְהַעֲשִׂיר יֶצְפִין. וְיַתְקַרֵּב בַּר נָשׁ לְגַבִּיהַ, דְּוּוּתְרִן
יְהֵא בְּמַמוּנִיהַ, בְּגִין דְּלֹא טַרַח בִּיהַ, דְּהַהוּא דְּטַרַח בְּמַמוּנִיהַ לֹא תַתְקַרֵּיב
לְגַבִּיהַ, דְּקַמְצִין יְהֵא.

וְכַד גְּלַגְל דְּעִינָא אַתְּהַפֵּן לְיִרוּקָא, דְּשְׁלִיט עַל כָּל גּוּוּנִין. דָּא אִיהוּ בְּגְלַגּוּלָא
תְּלִיתָא. וְיְהֵא חֲפִים בְּאוּרִייתָא, וְעֲתִיר בְּמַמוּנָא דְּלֹא טַרַח בִּיהַ. דָּא
אִיהוּ שְׁלִים מְכָלָא, מְסִטְרָא דִיעֶקֶב, דְּאִיתְמַר בִּיהַ (בראשית כה כז) וַיַּעֲקֹב אִישׁ
תָּם. (איוב לג כט) הֵן כָּל אֱלֹהִים יַפְעֵל אֶל פְּעַמִּים שְׁלֹשׁ עִם גָּבֵר.

וְכַעַן צְרִיף לְפָרְשָׁא, מֵאן אִיהוּ עֵין דְּאַתְּגְלַגְל בְּגְלַגּוּלָא דְּתִלַּת גּוּוּנִין, אֲלִין
אָדָם קְדַמָּא דְּסִטְרָא דְּכִינָא, דְּאִית אָדָם אוּחְרָא מְסִטְרָא דְּמְסִאָבוּ.
וְלֹא עוּד, אֲלֹא תִלַּת אָדָם אִינוּן: אָדָם דְּכִרִיאָה, אָדָם דִּיעִירָה, אָדָם דְּעִשָּׂיהַ,
מְסִטְרָא דְּדְכִיו. וְאִית אַחְרָא מְסִטְרָא דְּמְסִאָבוּ, דְּאִיהוּ אָדָם בְּלִיעַל, אִישׁ
אֲוֹן, יֶצְרַר הָרַע. אָדָם טוֹב, יֶצְרַר הַטוֹב. דְּהֵכִי אוּקְמוּהַ קְדַמָּאִין, (קהלת י יד) גַּם
אֵת זֶה לַעֲמַת זֶה עֲשֵׂה הָאֱלֹהִים.

וְכַעַן צְרִיף לְפָרְשָׁא אָדָם דְּסִטְרָא דְּכִינָא. תָּא חֲזִי, כַּד (דף נב ע"א) אַתְּלִבֵּשׁ אָדָם
דְּדְכִיו, בְּאַבְרָהָם, אַתְּלַבֵּן בִּיהַ. וּבִלְצַחַק אַצְטְרִיף. הֲדָא הוּא דְּכְתִיב,
(זכריה יג ט) וַיִּצְרְפוּתִים כְּצִרְף אֵת הַכֶּסֶף וּבְחֻנְתִּים כְּבַחֵן אֵת הַזָּהָב. בְּיַעֲקֹב,
אַחֲזִי דִיּוּקְנִיהַ, וְעֵבִיד תּוּלְדִין.

וְהֵאֵי אַמְאִי. אֲלֹא לִיֶצְרַר הַטוֹב וְלִיֶצְרַר הָרַע, דְּאִינוּן אָדָם טוֹב אָדָם רָע, מְגִי
קוּדְשָׁא כְּרִיף הוּא תִלַּת פְּקוּדִין. עֲבוּדָה זְרָה. גְּלוּי עֲרִיוֹת. וּשְׁפִיכוֹת
דְּמִים. עֲבוּדָה זְרָה, הֲדָא הוּא דְּכְתִיב, (בראשית ב טז) וַיִּצְוּ ה' אֱלֹהִים עַל הָאָדָם

לאמר. ואמרו מארי מתניתין, לית צו אלא עבודה זרה. על האדם, זה שפיכות דמים. לאמר, זה גלוי עריות.

ובצווי דא הווי פחדא יצר הטוב ויצר הרע. לבתר דעבר יצר הרע על צווי דקודשא בריך הוא, גזר עליה מיתה. אמר, מה אעבד, אם אנא אימות איהו נטיל עבד אחרא. דייצר הרע איהו עבד, ובת זוגיה שפחה, ואתריה ירית ליה ההוא עבד.

מה עבד, אזל איהו ואתתיה, לפתאה לאדם ולאפתיה דסטרא טבא. בת זוגיה דייצר הרע לילית, פתי לאדם דאיהו יצר הטוב, ובגינה איתמר (שם ג יב) האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ. ויצר הרע פתי לחנה, וגרמו לון מות.

בגין דא, קודשא בריך הוא אפשיט לאדם דאיהו יצר הטוב מגופיה בגין עדן וממלבושו, ליה ולאפתיה, הדא הוא דכתיב, (שם ג יז) וידעו פי ערומים הם. וגירש לון מגן עדן, הדא הוא דכתיב, (שם ג כד) ויגרש את האדם. את, בת זוגיה עמיה.

ונחית לון לשבע ארעין, דאינון: גיא. נשיה. ציה. ארקא. ארץ. אדמה. תבל. עבד תיובתא, הוה מצפצף ועולה. ועם כל דא הוה ערום בלא לבוש הוא ואתתיה.

מה עבד קודשא בריך הוא. אייתי ליה בגלגולא באברהם, ולאנתתיה בשרה. וקודשא בריך הוא הוה מלבן ליה בכורא דכספא, דאיהו מעורב באבר, דאיהו עופרת, מיד דארמי ליה בנורא, אתלבנא כספא, ואפיקת זזהמא, דאיהו עופרת לבר, וכגוונא דא אתלבן אדם באברהם. ואפיק מגיה זזהמא לבר, ודא ישמעאל, דאיהו זזהמא דהטיל חיויא בתוה.

דבחר אתגלגל ביצחק, בת זוגיה דאדם, ואסתמק בנורא, ואפיק זזהמא לבר, ודא עשו. וסומקא דיליה כדמא דשחיטה. ובגין דאתגלגל נוקבא ביצחק, אתקרי שמאל נוקבא.

דבחר עאלו תרווייהו ביצקב ובת זוגיה, ואפיקו מגיה זרעא. וגוונא דיליה הוא ירוקא דיליה דסתרא. ודא איהו (איוב לג כט) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר.

עיינין אוכמין חשוכין, תמן לילית, דאיהי חשוכא אפילה, פתיא אוכמא ועיינין אוכמין עקימין, ודאי תמן שבתאי, דעליה אתמר (משלי ג לג)

מארת ה' בבית רשע. דההוא גוון חשוף, שליט על גוונין אחרנין. ולמאן דאסתפל ביה לילית או שבתאי באילין עיינין, מארה ועניותא

וּכְפִנָּא וּמוֹתָנָא יִיתִי. אֶסְתַּמַּר מִנִּיהַ, דְּרַגְלֵיהָ יִרְדּוֹת מְוֹת שְׁאוּל צְעָדֶיהָ
 יִתְמַכּוּ. וְכָל מִשָּׂא וּמִתָּן דְּעֵבִיד בַּר נָשׁ קָדָם מְאָרִי דְּעֵינִין אֵלִין, אֶתְאַבֵּיד.
 וְצָרִיד בַּר נָשׁ דְּלֹא יִשְׁתַּכַּח בְּשַׁבְּעָה קְדָמִיהַ בְּיוֹמִין דְּחוּל, אֶלֹּא בְּשַׁבַּת,
 דְּלִית לִיהַ שְׁלֻטְנוּתָא עֲלֵיהַ וְאִם אֶשְׁתַּכַּח בְּיוֹמִין דְּחוּל בְּשַׁבְּעָה
 קְדָמִיהַ, וְאֶסְתַּכַּל בֵּיהַ בְּעֵינָא בִּישָׂא, לָא אֶשְׁתַּזִּיב מִנִּיהַ מְמִיתָה אוּ מְעוּנִי.
 וְחוּטְמָא וּפּוּמָא וְאַנְפוּי דְּהָאִי בַר נָשׁ לָאו אֵינּוּן עַל קוּ הַיּוֹשֵׁר.

עֵינִין אוּכְמִין שְׁפִירָן, עַל קוּ הַיּוֹשֵׁר, אִיהוּ מְסֻטְרָא דְשַׁבַּת, דְּאִיהִי בֵּת עֵין
 שְׁפִירָא. עֲלֵה אִיתְמַר, ^(שה"ש א ה) שְׁחוּרָה אָנִי וְנֶאֱוָה. הָאִי אִיהוּ בְּדִיוֹקְנָא
 דְּשַׁבַּת, דְּאִיהוּ שְׁקוּל לְאוּרֵייתָא כּוּלָּהּ.

וּבְשַׁבַּת צָרִיד לְאַחְזָאָה שׁוּבְעָה, בְּהַפּוּכָא דְשַׁפְחָה לִילִית. וְצָרִיד בְּאַתֵּר
 דְּעַצִּיבוּ דְשַׁבְּתָאִי, לְאַחְזָאָה חֲדוּהַ, בְּאַתֵּר דְּחֻשׁוּכָא. שְׂרָגָא. בְּאַתֵּר
 דְּעֵינּוּי, עֲנָג. לְמַעַבְדַּ תְּמָן שִׁינוּי בְּכָלֹּא.

דְּלִילִית מְרָה אוּכְמָא, צְמָאוֹן דְּלִית בֵּיהַ מִים, דְּאִיהוּ ^(בראשית לו יד) הַבּוֹר רַק
 אֵין בּוּ מִים, אֲבָל נְחָשִׁים וְעֻקְרָבִים יֵשׁ בּוּ. וּנְחָשִׁין וְעֻקְרָבִין דִּילָּה אֵינּוּן
 עֲרַב רַב. יוֹסֵף דְּאִיהוּ בְּגוּבָא, דָּא יִשְׂרָאֵל דְּאֵינּוּן בְּגֻלוּתָא דִּילָּה, בְּהַהוּא
 בּוּר.

וּמֵאֵן דְּאוּקִיר שַׁבַּת, ^(קהלת ז כו) יִמְלִט מִמֶּנָּה. וְחוּטָא יִלְכַד בָּהּ. חוּטָא דְּמַחְלָל
 שַׁבַּת, יִלְכַד בָּהּ, דְּאִיהִי חִילוּל שַׁבַּת וְדָאִי, חֲלָלָה זוּנָה. דְּמֵאֵן דְּנֻטִיר
 אוּת שַׁבַּת אוּ אוּת בְּרִית, מְלַחְלָל לִיהַ, בֵּיהַ אֶתְקֵרִי צְדִיק, וְאַשְׁתַּזִּיב מִנִּיהַ.
 וְלֹא עוֹד אֶלֹּא דְסָלִיק לְמַלְכוּת, דְּאִיהִי שַׁבַּת וְדָאִי.

וְיוֹסֵף בְּגִין דְּנֻטִיר בְּרִית, אֶשְׁתַּזִּיב מִן גּוּבָא, וּמִן נְחָשִׁים וְעֻקְרָבִים דִּילָּה.
 וְלֹא עוֹד אֶלֹּא דְזָכָה לְמַלְכוּת. וְיִשְׂרָאֵל דְּנֻטִירִין שַׁבַּת וְאוּת בְּרִית
 מִלָּה, אִיתְמַר בְּהוּן כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים, וְאַלְמָלָא נֻטִירִין יִשְׂרָאֵל שַׁבַּת
 אַחַד כְּהִלְכְתָּהּ מִיַּד נְגָאֵלִין.

וְכָרְ בַר נָשׁ דְּאִיהוּ עֵינִין אוּכְמִין עַל קוּ הַיּוֹשֵׁר, דְּאִיהִי קוּ הַמְּדָה, עֲנָג
 אִיהוּ וְחֲדוּהַ וְשַׁבְּעָא, וְוִתְרָן, וְעֵינָא טְבָא. וּבְעֵי לְאַתְפְּאָרָא בְּלַבּוּשִׁין
 שְׁפִירִין. בְּגִין דְּאִיהוּ בֶּן דְּשַׁבַּת, בֶּן מְטְרוּנִיתָא וְדָאִי. וּבְהַיְפּוּכָא בֶּן לִילִית.
 עַד הָכָא רָזָא דְעֵינִין. וְדָאִי אִיהוּ רָזָא דְאַנְשֵׁי חִיל.

וְרָאִי אֱלֹהִים בְּשִׁמְעָה, דְּתִלְיָא בְּאוּדְנִין, דְּתְמָן יִרְאָה. הָדָא הוּא דְכְתִיב,
^(חבקוק ג ב) ה' שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֵךְ יִרְאֵתִי.

וְתִלְתָּ צְלוּתִין אֵינּוּן, חַד תִּלְיָא בְּרָאִיהַ. וְתִנְיִנָּא בְּרִיחָא. וְתִלְתָּאָה
 בְּשִׁמְעָה. פְּהַ, אִיהוּ שַׁבַּת, כְּלוּלָהּ מְכַלְהוּ. אִיהִי תְפִלָּה לְעֵנִי,
 דְּאִיהוּ צְדִיק, וְאִיהוּ יוֹם הַשַּׁבַּת.

וְצִלּוֹתָא דְפֶסַח, אִיהִי פּוֹרְסֵיִיא דְרַחֲמִי. וְצִלּוֹתָא דְרֹאשׁ הַשָּׁנָה, פּוֹרְסֵיִיא דְדִין. וְתַמָּן קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אִיהוּ דִיין, וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם קַיִימִין עֲלֵיהּ, מִיַּמִּינָא וּמִשְׁמָאלָא. פְּגוּנָא דְשַׁעְרָא, דְתִלְיָיא בְּתַר אוּדְנִין, מִיַּמִּינָא וּמִשְׁמָאלָא.

וְהָא אוּקִימָנָא לְעִיל, דְצָרִיף לְבַעְרָא לֹון, אִם אֵינֹון תְּחוֹת אוּדְנִין, לְאַתְגְּלָאָה אוּדְנִין, דְאֵינֹון תְּרַעִין דְצִלּוֹתָא. דְכַמָּה מְאָרִי דְדִינִין סְתָמִין תְּרַעִין, בְּחוּבֵין דִּישְׂרָאֵל. וְצִלּוֹתָא לְבַר, דְלֹא מְנִיחִין לָהּ לְאַעְלָאָה בְּהִיכְלָא דִילֵיהּ, דְאִיהוּ אַדְנִי. וְאִיהִי קָרָאָה לְתַרְעִין דְהִיכְלָא דִיפְתַחִין לָהּ. וּבְנָהָא לְתַתָּא קָרָאָן בְּיַחוּדָא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, לְקָלָא דְצִלּוֹתָא דִילָךְ, דְאִיהִי לְתַרְעָא דִילָךְ. וְאִם מְבַעְרִין שְׁעָרִין דְתַחוֹת אוּדְנִין, דְאֵינֹון מְאָרִי דְדִינִין, מִיַּד קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דְאִיהוּ יִשְׂרָאֵל, דִיין אֲמַת, אֲפַתַח הִיכְלָא דְתִיעוּל צִלּוֹתֵיהּ. וְדָא אִיהוּ (תְּהֵלִים נֹא יז) אַדְנִי שְׁפַתֵי תַפְתַּח, פְּתַח הִיכְלָא דְאִיהוּ אַדְנִי בְּחוּשְׁבֹון, וַיִּיעוּל צִלּוֹתָא.

וְצִלּוֹתָא דִישְׂרָאֵל לְעִילָא, (דף מב ע"ב) אִיהִי מְלָכוּת, וְאִיהוּ תַפְאָרַת. וְצָרִיכִין יִשְׂרָאֵל דְלֹא יִסְלָקִין לָהּ לְעִילָא, עַד דִּיתַבְעֵרוּן דִּינִין מִתַּרְעָא, וַיְהוּן צְוּוּחִין בָּהּ לְגַבְיָהּ, בַּעֲשָׂרָה מְלָכִיּוֹת, וּבַעֲשָׂרָה זְכָרוֹנוֹת, וּבַעֲשָׂרָה שׁוֹפְרוֹת.

דְצִלּוֹתָא דְמִנְחָה, אִיהִי דִינָא דְרֹאשׁ הַשָּׁנָה. וּבְגִין דָּא תְקִינֹו עֲשָׂרָה שׁוֹפְרוֹת, דְאֵינֹון: קִשְׁרִ"ק, קִשְׁ"ק, קִרִ"ק. לְסִלְקָא לָהּ בַּעֲשָׂרָה, דְלִית שְׂכִינְתָּא שְׂרִיָּא בְּפַחוֹת מַעֲשָׂרָה. וּבְגִינֵיהּ אִיתְמַר (בְּרַאשִׁית יח לב) לֹא אֲשַׁחִית בַּעֲבוּר הָעֲשָׂרָה.

בְּשִׁבְרִים, (שְׁמוֹת כג כד) שְׁבַר תְּשַׁבֵּר מַצְבוֹתֵיהֶם, דְקַיִימִין קָדָם תְּרַעִין, דְלֹא מְנִיחִין לְאַעְלָא צִלּוֹתָא. בְּתַרְעָה, תַּפְסִין לֹון בְּשִׁלְשָׁלָאִין. בְּתַקִּיעָה, (בְּמִדְבָר כה לד) וְהוֹקַע אוֹתָם לֵה' נִגְדַת הַשָּׁמַשׁ. בְּגִין דְלֹא יְהִיבוּ יְקָרָא לְמִטְרוֹנֵיתָא, לְאַעְלָא בְּתַרְעִין דִילָהּ.

וּבְשַׁעְתָּא דְדִינִין פְּנוּיִן מִתַּרְעִין דְהִיכְלָא דְמִלְפָּא, סִלְקָא צִלּוֹתָא בְּכַמָּה שִׁרְיִין וְתוֹשְׁבָחוֹת וְהוֹדָאוֹת דְצִלּוֹתָא. וְחִיּוֹן פְּלָהּוּ פְתַחִין גְּדַפְיָהּ, לְקַבְּלָא לָהּ בְּחֻדָּה, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (יִחְזַקְאֵל א יא) וּפְנִיָּהֶם וְכִנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת. פְּלָהּוּ פְּרוּדוֹת לְעִילָא לְקַבְּלָא לָהּ.

וְאַשְׁמַע אֶת קוֹל פְּנִיָּהֶם, בְּגִין דִּישְׁמַע מִלְפָּא, דְמִטְרוֹנֵיתָא קָא אֲתֵיא, וּפְתַח הִיכְלָא לְגַבְיָהּ. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (תְּהֵלִים נֹא יז) אַדְנִי שְׁפַתֵי תַפְתַּח. מִיַּד אֲפַתַח מִלְפָּא הִיכְלָא, וְקַבִּיל לָהּ בְּחֻדָּה, וַיִּיעוּל עֲמָה בְּהִיכְלָהּ.

אִמְתִּי בְּצִלוֹתָא דְעַמִּידָהּ. מִיָּד אֵיתְמַר בְּחִינָן, (יחזקאל א כה) בְּעַמְדָם תִּרְפִּינָה כְּנַפְיָהֶם.

בְּהוּא זְמַנָּא, אִיהוּ יְהוּ"ה בְּהִיכְלִיָּהּ, כְּגוּוֹנָא דָּא יֵאֵהֱדוּנָה"י. בְּהוּא זְמַנָּא, מֵאֵן דְּבַעֵי לְמִישְׁאֵל שְׁאֲלַתִּיהּ, יִשְׁאֵל. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (דברים לב ז) שְׁאֵל אֲבִיךָ וַיְגַדֶּךָ. (תהלים ב ח) שְׁאֵל מִמֶּנִּי וְאֶתְנָה גוֹיִם נַחֲלַתְךָ. וְהַבֵּן שׁוֹאֵל מֵאֲבִיו, בְּאֻמְצָעוֹת דְּצִלוֹתָא. בְּהוּא זְמַנָּא דְאִיהוּ יְהוּ"ה בְּהִיכְלִיָּהּ, (ישעיה כח ט) אֲזַ תִּקְרָא וְה' יַעֲנֶה.

וְאִית גִּימִין דְּשַׁעְרָא, דְּהוּא דְאֵיתְמַר בֵּיהּ (דניאל ז ט) וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִיב לְבוּשִׁיָּה כְּתֹלַג חִיּוֹר וּשְׁעַר רִישִׁיָּה כְּעַמֵּר נָקִי. וְכִלְהוּ רַחֲמֵי. לִית נִימָא דְלָא אִית לֵיהּ מְבוּעָא, וְדָא י'. נִימָא אַרִיכָא דָּא ו'. קְמִיטָא ה' זַעֲרָא. אַרִיכָא וְקְמִיטָא לְתַתָּא, דָּא ה' עֵילָאָה, דְאִית בֵּיהּ דִּינָא וְרַחֲמֵי. דְקְמִיטָא וְלָא אַרִיכָא, דָּא ה' תַּתָּאָה, דְאִיהוּ כְּלָא דִּינָא.

וְכִרְ נִימָא וְנִימָא, אִיהוּ עֲלָמָא שְׁלִימָא, וְעֲלִיָּהּ אֵיתְמַר (שה"ש ו ח) וְעֲלָמוֹת אֵין מְסַפֵּר. בְּגִין דָּא אֲמָרוּ מְאִרֵי מִתְנִיתִין כָּל צְדִיק וְצְדִיק יֵשׁ לוֹ עוֹלָם בְּפָנֵי עֲצָמוֹ. וְאִיהוּ נִימָא חָדָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עֲלָמָא שְׁלִימָא. וּבְגִינָה אֲתְמַר, דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם הַצְדִּיקִים אֲפִילוּ כְּחוּט הַשְּׁעָרָה.

וְצִלוֹתָא דְשַׁחְרִית, כַּד סֵלְקָא כָּל אֲלִין מְאִרֵי דְדִינָא, כְּלְהוּ רַחֲמֵי, וְלָא מְעַכְבִּין לָהּ לְאַעֲלָא. שַׁעְרָא יְרוּקָא, לִית תַּמָּן דִּינָא כְּלָל. כָּל גִּימִין יְרוּקִין שְׁפִירִין, כְּלִילִין מִחֲוּוֹר וְסוּמְקָא, אֵינוֹן כְּלְהוּ רַחֲמֵי. וְכַד סֵלְקָא צִלוֹתָא בְּהוּן, כְּלְהוּ חֵיילִין דְגִימִין מְקַבְּלִין לָהּ בְּחַדְוָה וְרַחֲמֵי.

שַׁעְרָא אוּכְמָא שְׁפִירָא, כָּל גִּימִין דִּילִיָּהּ, אֲתַקְרִיאוּ עוֹלָמוֹת דִּילִיָּהּ. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (שם) וְעֲלָמוֹת אֵין מְסַפֵּר, וְאֵינוֹן חֵיילִין דְשִׁבְתָּ. וְצִלוֹתָא דְשִׁבְתָּ, אִיהִי שְׁקִילָא לְאוּרִיָּתָא. וְכַמָּה תְּלֵי תְלִים דְתַלְיִין מִינָהּ אֲתַקְרִיאוּ קוּצוֹתֵי תְּלַתְלִים.

שַׁעְרָא חוּרָא מְסַטְרָא דְחֶסֶד. סוּמְקָא, מְסַטְרָא דְגְבוּרָה. שַׁעְרָא יְרוּקָא, מְסַטְרָא דְתַפְאָרַת. אוּכְמָא, מְסַטְרָא דְמְלָכוּת. דְאֵיתְמַר בֵּיהּ (שה"ש א

ה) שְׁחוּרָה אָנִי וְנָאוּה. הָרִי אַרְבַּע תְּקוּנִין דְשַׁעְרָא, דְשְׂרִיָּא עֲלִיָּהּ יְהוּ"ה. תְּלִיסַר תְּקוּנִין וְאֵינוֹן דְתַלְיִין מִשַׁעְרָא, תְּלַת לְכָל סֵטֶר, לְאַרְבַּע סֵטְרִין, וְאֵינוֹן וְא"ו. עֲלִיָּהּ אֵיתְמַר (שם ה יא) קוּצוֹתֵי תְּלַתְלִים. לְעִילָא בְּרִישָׁא, בְּכַלְגוּ דְרִישָׁא, מִתְפַּלְגִין אוּרְחִין בְּשַׁעְרָא, לְתַלְתִין וְתָרִין שְׁבִילִין, בְּחוּשְׁפִין יו"ד ה"א ה"א. וְכִלְהוּ שְׁבִילִין אֵינוֹן בִּימָא, דְאִיהוּ מוּחָא. וְאֲלִין

תיקוּנֵינִי אִינוּן בְּרִישָׁא דְהֵהוּא גּוּפָא דְגֵן עֲדָן, וְכִלְהוּ תִיקוּנֵינִי אִית בֵּיה, עֲד
הָכָא וְרָאִי אֱלֹהִים.

אֲנִשִּׁי אַמְת, בְּדִיוֹקְנָא דְאַנְפִּין, בְּחוּטְמָא, בְּשֶׁרְטוּטִין דְמַצְחָא, בְּדִיקְנָא
דְאַנְפִּין, בְּקִרְיָצִין דְעַל עֵינֵינִי.

תָּא חֲזִי, תִלַּת שׁוּתְפִין אִינוּן, אָדָם דְבְרִיאָה, אָדָם דִּיצִירָה, אָדָם דְעֵשְׂיָה.
אָדָם דְבְרִיאָה, אִיהִי נְשָׁמְתָא, בְּהָ חֲשִׁיב בְּר נֶשׁ, וְדָא עוֹלָם הַמְחֻשְׁבָּה
וְדָאִי אַתְקִרִיאַת. רוּחַ, אָדָם דִּיצִירָה, עוֹלָם הַדִּיבּוּר, כַּד אַתְלַבֵּשׁ בֵּיה
מְחֻשְׁבָּה, בְּהָ חֲשִׁיב, וְצִייר צִיורֵין דְשֶׁרְטוּטִין וְדִיוֹקְנֵין. וְאַף עַל גַּב דְחֲשִׁיב
לוּן, לִית רֶשׁוּ לְאַפְקָא לוּן מֵהֵהוּא חִילָא דְאִיתְמַר בֵּיה מֵהַפְּחָ אֶל הַפּוֹעֵל,
עַד דְאַתְלַבֵּשׁוּ נְשָׁמְתָא וְרוּחָא בְּנַפְשָׁא, וּבְהָ אֲפִיקוּ כִלָּא לְפוֹעֵל. בְּגִין
דְנַפְשָׁא אִיהוּ עוֹלָם הַמַּעֲשָׂה.

וּבְהָ רוּחָא בְטִשׁ בְּמַצְחָא וְעַבִּיד שֶׁרְטוּטִין. בְטִשׁ בְּעֵינֵינִי, וְעַבִּיד קִרְיָצִין.
בְטִשׁ בְּעֵינֵינִי, וְעַבִּיד גּוּוֹנֵין. בְטִשׁ בְּאַנְפוּי, וְעַבִּיד גּוּוֹנֵין וְתִיקוּנֵינִי.
נְחִית לְתַתָּא, בְטִשׁ בִּידִין, וְעַבִּיד שֶׁרְטוּטִין. בְטִשׁ בְּאַבְרִים כִּלְהוּ דְגּוּפָא,
וְעַבִּיד דִּיוֹקְנֵין. וְלִית חִילָא לְמְחֻשְׁבָּה וְלָאוּ לְרוּחָא לְאַפְקָא חִילָא לְעוֹבְדָא,
כִּלָּא נַפְשָׁא.

וְעַם כִּל דָּא דְתִלַּת שׁוּתְפִין אֲלִין בְּבַר נֶשׁ, לִית מְחֻשְׁבָּה דְאִית לָה חִילָא
לְחֻשׁוֹב כִּלָּא שְׁכִינְתָא עִילָאָה, דְתַמְזַן חֲכָמָה. וְלָא רוּחָא דְאִית לִיה
רֶשׁוּ לְצִיירָא כִלָּא תַפְאַרְת, דְאִיהוּ כִלִּיל שֵׁית סַפִּירָן. וְנַפְשָׁא לִית לָה חִילָא
לְמִיעֵבַד עוֹבְדָא כִלָּא מְלָכוֹת, דְאִיהוּ מַעֲשָׂה בְרָאשִׁית, עֲלָה אִיתְמַר (בראשית
א כד) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה.

אַבְרָ בְרִיאָה בְּאֱלֹהִים דְאִיהִי בִינָה, הֵדָא הוּא דְכְתִיב, (שם א א) בְּרָאשִׁית בְּרָא
אֱלֹהִים. (שם א טו) וַיִּבְרָא (ויעש) אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדוֹלִים. (שם
א כז) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ. הוּי"ה אִיהוּ בִיצִירָה, הֵדָא הוּא
דְכְתִיב, (שם א א) יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. יְהִי רְקִיעַ. כִּלָּא אֶתְר וַיְהִי כֵן, אִיהוּ
תַפְאַרְת כִּלִּיל שֵׁית סַטְרִין, הוּא טוֹב דְכִל יוֹמֵי בְרָאשִׁית, וְהוּא צִייר יֶצֶר
הַטוֹב, דְאִיתְמַר בֵּיה (שם ב ז) וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים. בִּיצִירָה תִשְׁפַּח יְהו"ה.

מֵאֵן דְבַעֲי לְמִיפְעַל עֵשְׂיָה, מֵאֲלִין מְלָאכֵין דְמִמְנָן עַל צְלוֹתֵין, לִית לִיה
רֶשׁוּ לְמִיעֵבַד עוֹבְדָא בְּצְלוֹתָא, אֲלָא בְּעוֹבְדֵין טְבִין דְתַלְיִין בְּמַעֲשָׂה,
דְבַהוּן נְחִית שְׁכִינְתָא עֲלֵיה, דְאִיהִי עוֹלָם הַמַּעֲשָׂה, דְאִיהוּ מַעֲשָׂה בְרָאשִׁית,
דְאִיהוּ פּוֹעֵל.

וּבִינָה כַח, כ"ח אַתּוּוֹן דְקִרָא קְדָמָא דְבְרָאשִׁית, כ"ח מ"ה, דְאִיהוּ חֲכָמָה,
מְחֻשְׁבָּה. יְהו"ה אֱלֹהֵינוּ יְהו"ה כּוּז"ו בְּמוֹכַס"ז כּוּז"ו. פְּעוּלָה דְהָאִי

פח לאו איהי, אלא במעשה, דאיהי פועל אדנ"י ודא איהו מהפח אלו הפועל. והפועל לית ליה חילא למיפעל (דף מג ע"א) בלא דיבור, דאיהו יהו"ה תפארת, דכליל בלא.

הבא לית קיצוץ ופירוד במחשבה ודבור ומעשה. תפארת כליל בלא, והכי אתכליל בלא בבניה. והכי אתכליל בלא במלכות.

מחשבה מבינה ולעילא עד אין סוף, ומינה לתתא עד אין תכלית. דבור בתפארת, מעילא לתתא ומתתא לעילא. עשייה במלכות, מתתא לעילא ומעילא לתתא.

מחשבה למהוי בה פר נש חשיב בכורא עלמין, ליחדא שמייה עד אין סוף ועד אין תכלית, ואיהו ברא בבניה. הדא הוא דכתיב, (ישעיהו מו כו) וראו מי ברא אלה. מי ודאי.

דבור לאתעסקא ביה באורייתא, ולמנדע מניה יוצר הכל, דעליה איתמר יוצר אור. ולית אור אלא תורה. הדא הוא דכתיב, (משלי ו כג) פי נר מצוה ותורה אור. ודא איהו יוצר, דצייר ביה בפר נש אנפין ועינין ואודנין וחוטמא ופומא, לאתעסקא באורייתא, ולמנדע ליה מינה.

בגוונא דא צייר פומא, למללא באורייתא. צייר עינין, לאסתכלא בנהורא דאורייתא. צייר ביה אודנין, למשמע בהון פתגמי אורייתא. אלן אינון שית סטרין דכליל תפארת, תרין עינין, תרין אודנין, פומא ולשון. צייר חוטמא, ובה (בראשית ב ז) ויפח באפיו נשמת חיים, למהוי חשיב בה ביחודא, כמה דאיתמר, (ישעיהו מד כד) אנכי ה' עשה כל, דא שכנתא תתאה. מניה זיהב בפר נש נפש השכלית, למנדע מינה בכל עובדין דאורייתא, דאינון פיקודין דאורייתא, לההוא דאתקרי עושה כל.

ואינון תלת קטירין, דיהיב בפר נש. נשמה השכלית, למנדע בה לעושה כל עלמין, דאיהו אומר ועושה, מדבר ומקיים, ואיהו בורא יוצר ועושה. בלא חד. איהו מלגיו, איהו אפיק בלא מפח לפועל. ואיהו משנה עובדוי, וביה לית שנוי.

ואיהו הוא דמסדר כל ספיראן, ואית בספירן, מנייהו, רב ובינוני וזעיר, כל חד על סדורו, וביה לית סדר. ואיהו ברא בלא בבניה, ולית מאן דברא ליה. איהו צייר ויצר בלא בתפארת, וליה, לית ציור וצייר. איהו עביד בלא במלכות, ולית מאן דעביד ליה.

ובגין דאיהו באלין עשר ספירן מלגו, דבהון ברא וצייר ועבד בלא, שוי תמן יחודיה, לאשתמודעא ליה תמן. וכל מאן דאפריד בשום ספירה

מחברתה מאלין עֶשֶׂר סְפִירָן, דַּאֲתַקְרִיאוּ יו"ד ה"א וּא"ו ה"א, כְּאֵלוּ אֶפְרַיִם בֵּיהּ.

וְאִיהוּ דְמַיְיחַד י' בְּה' ו' בְּה', וְלֹא אֲתַקְרִיאוּ יְהו"ה, אֶלֶּא בֵּיהּ. וְכֵן אֲדַנִּי. וְכֵן אֵהִי"ה. וְכֵן אֵלֵהִי"ם. וּמִיָּד דַּאֲסַתְּלַק מִתְּמָן, לִית לִיה שֵׁם יְדִיעַ. וְאִיהוּ דְקָשִׁיר כָּל מְרַכְבוֹת דְּמִלְאֲכֵיִיא, וְקָשִׁיר לֹוֹן כְּחָדָא. וְסָבִיל עֵילְאִין וְתַתְּאִין. וְאִם הוּא אֲסַתְּלַק מִנִּיְהוּ, לִית לֹוֹן קִיוּמָא, וְלֹא יְדִיעָה, וְלֹא חֵיִים. לִית אַתְר דְּלָאוּ אִיהוּ תְּמָן, לְעֵילְא עַד אִין סוּף, וְלַתְּפָא עַד אִין תְּכַלִּית, וְלְכָל סְטָרָא לִית אֱלוֹהַּ בַּר מַנִּיָּה.

אֲבָר עִם כָּל דָּא דְאִיהוּ בְּכָל אַתְר, בְּרִיָּאָה יִצְרָה וְעֵשְׂיָה דִילִיָּה לָא שְׁוִי, לָא בְּכוּרְסֵיִיא, וְלֹא בְּמִלְאֲכֵיִיא, וְלֹא בְּשִׁמְיָא, וְלֹא בְּאַרְעָא וּבִנְיָמָא, וְלֹא בְּשׁוּם בְּרִיָּה בְּעֵלְמָא. בְּגִין לְאֲשַׁתְּמוּדְעָא לִיָּה כָּל בְּרִיָּין, אֶלֶּא בְּסְפִירָן. וְרָא עוּד, אֶלֶּא כָּל בְּרִיָּין אִינוּן, מִנִּיְהוּ עַל יְדֵי בְּרִיָּאָה, וּמִנִּיְהוּ עַל יְדֵי יִצְרָה, וּמִנִּיְהוּ עַל יְדֵי עֵשְׂיָה. וּסְפִירָן, אַף עַל גַּב דְּכֵלְא בְּרָא וְיִצְרַר וְעַבַּד בְּהוּן, לָא אֲתַקְרִי בְּהוּ בְּרִיָּאָה וְיִצְרָה וְעֵשְׂיָה כְּתַתְּאִי, אֶלֶּא אִינוּן בְּאוּרְחָא אֲצִילוֹת. וּבְגִין דָּא, כְּתַר וְחֲכֵמָה וּבִנְיָה וְדַעַת דְּשָׂאָר בְּרִיָּין, לָא דְמִי לֹוֹן, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, (שם מ כה) וְאֵל מִי תְדַמְיוּנִי וְאֶשְׁוֶה יֹאמֵר קְדוֹשׁ. כְּגוֹוְנָא דְאוּרִיָּיתָא דַּאֲתַמָּר בְּהּ (משלי ג טו) יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים וְכָל חִפְצֵיהּ לָא יִשְׁוּוּ בְּהּ, וּבוּרָא וְיוֹצֵר וְעוֹשֶׂה כֻּלָּא.

אַף עַל גַּב דַּאֲשַׁתְּמוּדְעָא לְבְנֵי נְשָׂא בְּעֶשֶׂר סְפִירָן, דַּאִינוּן כְּתַר עֵלְיוּן חֲכֵמָה וּבִנְיָה וְכוּ', אֲתַמָּר בֵּיהּ, דַּאִיהוּ חֲפִים, וְלֹא בְּחֲכֵמָה יְדִיעָא. מִבִּין, וְלֹא בְּבִנְיָה יְדִיעָא. חֲסִיד, וְלֹא בְּחֲסִד יְדִיעָא. גְּבוּר, וְלֹא בְּגְבוּרָה יְדִיעָא. אִיהוּ פָּאָר בְּכָל אַתְר, וְלֹא בְּאַתְר יְדִיעָא. אִיהוּ הוּד וְהִדְר בְּכָל אַתְר, וְלֹא בְּאַתְר יְדִיעָא. אִיהוּ צְדִיק, וְלֹא בְּאַתְר יְדִיעָא. אִיהוּ מְלֶךְ, וְלֹא בְּמִלְכוּתָא יְדִיעָא.

אִיהוּ אַחַד, וְלֹא בְּחוּשְׁבָן. כְּגוּן אַחַד, דְּסְלִיק תְּלַת עֶשֶׂר מְכִילָן. וְאַף עַל גַּב דְּלָאוּ אִיהוּ לְבַר מִכְּלָא, אִיהוּ סָבִיל עֵילְאִין וְתַתְּאִין, וְסָבִיל כָּל עֲלָמִין, עַד דְּלִית סוּף וְלִית תְּכַלִּית, וְלִית מֵאן דְּסָבִיל לִיָּה.

כִּרְ מַחְשְׁבֵתִין לְאֵן לְמַחְשֵׁב בֵּיהּ, וְלִית חַד מִנִּיְהוּ דִּידַע לְאֲשַׁגָּא לִיָּה. וְאַפִּילוּ שְׁלֵמָה דַּאֲתַמָּר בֵּיהּ (מ"א ה יא) וְיַחְפָּם מִכָּל הָאָדָם, בְּעָא לְאֲשַׁגָּא לִיָּה בְּמַחְשְׁבֵתִיהּ, וְלֹא יְכִיל. וּבְגִין דָּא אָמַר, (קהלת ז כג) אֲמַרְתִּי אַחְפָּמָה וְהִיא רְחוּקָה מִמְּנִי.

לְמֵאן דַּאִיהוּ מְחִיָּה בְּיְהו"ה, לִית מֵאן דְּקָטִיל לִיָּה, וְלְמֵאן דַּאִיהוּ מְמִית בְּאֲדַנִּי, לִית מֵאן דְּמְחִיָּה לִיָּה. וְאַלִין אַתְּוּוֹן לִית בְּהוּ חֵי וּמִיתָה.

בר מנייה. ואף על גב דבהון מיתה וחיי, ולית בהון קריבו וייחודא, בר מנייה. שמא לא אתקרי שלים, אלא ביה. ולא אפיק פעולה לפועל אלא ביה.

וסטרין אחרנין דאינון מסטרא אחרא, פלהו ברשותיה, למעבד בהון רעותיה. ועלייהו אתמר, (דניאל ד לה) וכל דירי ארעא פלה חשיבין וכמציבניה עבד בחיל שמיא. ולא איתי די ימחא בידה ויאמר לה מה עבדת. הוא תפיס בכל מחשבתין, ולית מחשבה ידיעא ביה.

ולא צריף לרשמא אתר למחשב ביה, ולא למנדע ביה. אבל לבריין, בגין דלא יכיל מחשבתא דילהון לאשגא ליה בכל אתר, בגין דאית ליה עלמין אפילו לעילא מן ספירן. פנימין דשערא דלית לון חושפנא. ובגין דינדעון למקרי ליה באתר ידיע, רשים לון ספירן לאשתמודעא ליה בהון, בגין דאינון קשירן בעילאין ותתאין, וכרא בהון פל בריין, לאשתמודעא ליה בהון.

ואיהו דצייר שרטוטין, והפרת אנפין. בעמודא דאמצעיתא צייר תרי אפין, בתריין יודין מן וייצר. חוטמא באות ו' מן וייצר, וסליק בהון חושפן יהו"ה. וצייר לון בהאי שמא לאשתמודעא מנייה ליוצר עלמין.

יהו"ה איהו תפארת, איהו נהיר באנפין. תריין גוונין דאנפין עבד ליה, דאינון חנור וסומק, דאינון חסד וגבורה, דאינון רזא ודא איהו רזא דאנפין (דף מג ע"ב) (שמות לד ו) דויעבור ה' על פניו ויקרא. ועלייהו אתמר לגבי עילא, (שם לג יא) ודבר ה' אל משה פנים אל פנים. פומא דיליה מלכות. תריין שפון, נצח והוד. יסוד, לשון למודים, עלה אתמר (במדבר יב ח) פה אל פה אדבר בו.

שרטוטין דמצחא, אינון פגוונא דא, = = = מינייהו חמש בפותיאי. ברזא דהאי פוכבא פגוונא דא, : מינייהו פגוונא

דא ו"ו ו"ו ארבעה. ברזא דהאי פוכבא : ואינון ברזא דאת ד'. מינייהו

שית פגוונא דא || ברזא דהאי פוכבא : מינייהו שבע ברזא דכוכבא פגוונא דא : : מינייהו תמנייא פגוונא דא : : וווווו ודא ה' למנצח

על השמינית, ודא בינה.

מאן דרשים פלא י"ו, דאינון קו המדה דלהון. ובהון סלקין לתלתין ותריין. וכלא ארבע פוכבא. ואית בהון תלתין פיקודין, בחושפן

תִּלְתַּת יוֹדִין, דְּאִינוּן י י י, וְאֵלִין תִּלְתַּת יוֹדִין, אִינוּן תִּלְתַּת יֶרְחִין דְּסִיְהָרָא.
 וּבְהוּן (שמות ב ב) וַתֵּהָר האִשָּׁה וַתֵּלֶד בֶּן וַתֵּרָא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא וַתִּצְפְּנֶהּ
 שְׁלֹשָׁה יָרְחִים. וְאִינוּן תִּלְתַּת יֶרְחִין דְּסִיְהָרָא קְדִישָׁא, תִּלְתַּת אַבְהָן אִינוּן.
 יַעֲקֹב, עָלִיהּ אֲתָמַר (שם יט א) בַּחֲדָשׁ הַשְּׁלִישִׁי. בֵּיהּ הָהוּא טוֹב גְּנִיזוּ, וְהוּא
 אֹרִייתָא, דְּאֲתָמַר בֵּיהּ, (תהלים קיט עב) טוֹב לִי תוֹרַת פִּיךָ. (מלאכי ג כב) זְכָרוּ
 תוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי.

וְעַל הָהוּא טוֹב, אִיתָמַר לְגַבֵּי יַעֲקֹב, (בראשית לב לב) וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ. וְעָלִיהּ
 אֲתָמַר, (שמות יט טז) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְהִיּוֹת הַבֶּקָר וַיְהִי קוֹלוֹת וּבְרָקִים.
 וּבִזְמַנָּא דִּייתִי מִלְכָּא מְשִׁיחָא, בְּסוּף גְּלוּתָא בַּתְרָאָה, דְּאֲתָמַר בֵּיהּ (בראשית
 כט ט) הֵן עוֹד הַיּוֹם גְּדוֹל, (שמות ב ג) וְלֹא יִכְלֶה עוֹד הַצִּפְּיָנוּ וַתִּקַּח לוֹ
 תַּבַּת גִּמָּא. כְּגוֹנוּנָא דְּאָרוֹן דְּסִפְר תוֹרָה. אֹרִייתָא וְדַאי יְהֵא גְנִיזוּ דִּילִיהּ,
 בְּדָרָא בַּתְרָאָה. וּבֵיהּ אֲתַטְמַר, כְּגוֹנוּנָא דְּנַח בַּתִּיבָה, דִּהְוָה אָזִיל עַל מִיָּא.
 הָכִי הָאִי אָזִיל בֵּין עַרְב רַב, דְּאִינוּן מִים הַזְּדוּנִים.

וּבְסוּף גְּלוּתָא שׁוּי קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה בְּהֵיָא תִיבָה, וְאִייתִי לִיהּ
 בְּגְלוּתָא. וּמָנָא לָן דְּבְסוּף גְּלוּתָא אִייתִי לִיהּ. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (שם
 וַתִּשָּׂם בְּסוּף. וְעַד הָהוּא סוּף, כְּתִיב (דברים ד ד) וְהָיָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים וְשָׁבַת
 עַד ה' אֱלֹהֶיךָ. וְעוֹד, וַתִּשָּׂם בְּסוּף, דָּא אִיהוּ רְזָא (קהלת יב יג) דְּסוּף דְּכָר הַכֹּל
 נִשְׁמַע.

וַתַּחְמְרָה בַּחֲמַר וּבִזְפַת (שמות שם), חֲמַר מִבְּפָנִים חָנוּר, וְזַפַּת מִבְּחוּץ אוֹכֵם.
 הָכִי אֹרִייתָא, חוּרָא מְלָגִיו, וְאוֹכְמָא מְלָבֵר. חוּרָא מְסֻטָּרָא
 דְּאוּר, דְּאִיהוּ אוּר דְּאַבְרָהָם, דְּדִרְגִיָּה חֲסֵד. וְהָאִי אִיהוּ אוּר דְּאֲתָמַר בֵּיהּ,
 (בראשית א ד) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוּר כִּי טוֹב. וְאֲתָמַר בֵּיהּ (שמות ב) וַתֵּרָא אֹתוֹ כִּי
 טוֹב הוּא. וְאִין אוּר אֱלָא תוֹרָה, דְּכַתִּיב (משלי ו כג) וַתוֹרָה אוּר. וְדָא אוּר
 דְּאֲתִיָּהִיב מִמִּינָא. אוֹכְמָא מְלָבֵר, בְּהֵהוּא חֲשָׁךְ דִּיצְחָק, דְּאֲתָמַר בֵּיהּ
 (בראשית כז א) וַתִּכְהַן עֵינָיו מִרְאוֹת, וְאֲתָמַר (שם א ה) וַלְחֲשָׁךְ קָרָא לִילָה.

וַתִּשָּׂם בְּסוּף, דָּא יַעֲקֹב. דְּאֲתָמַר בֵּיהּ, (שם מט לג) וַיֵּאֲסֹף רַגְלָיו אֶל הַמַּטָּה.
 עַל שְׂפַת הַיְּאוּר, דָּא אֹרִייתָא דְּבַעַל פָּה, בְּגִין דְּאִיהִי הִלְכָה לְמֹשֶׁה
 מִסִּינַי, קְבֵלָה לְמֹשֶׁה.

כִּד אָזְלַת לְגַבֵּיהּ, אֲתַקְרִיאַת הִלְכָה לְמֹשֶׁה. כִּד קְבִיל לָהּ בְּדְרוּעוּי, אֲתַקְרִיאַת
 קְבֵלָה לְמֹשֶׁה. כִּד שְׂרִיאַת בְּפוּמִיָּה, (במדבר יב ח) פָּה אֶל פָּה אֲדַבֵּר בּוֹ.
 וְעַתִּידָא לְמִיזַל לְגַבֵּיהּ בְּסוּף יוּמִיָּא, וַיִּקְבַּל לָהּ בְּדְרוּעוּי. וּבֵיהּ בּוֹקֵעַ מִים
 דְּאֹרִייתָא.

וְעוֹד וַתַּחְמְרָה, בְּקִלִּין וַחֲמוּרִין דְּאֹרִייתָא. בַּחֲמַר וּבִזְפַת, בַּחוּמָּרָא

דְּפִיקוּדֵינִי דַעֲשֵׂה, דְּאִינוּן מַצֵּד אֹר. וּמְפִיקוּדֵינִי דְלֹא תַעֲשֵׂה, דְּאִינוּן חֲשָׁף.
 וְרָזָא דְמְלָה, (תהלים מב ט) יוֹמָם יַצִּיחַ ה' חֲסֵדוֹ וּבְלִילָה שִׁירָה עִמִּי. בְּהֵוּא
 דְּאִתְמַר בֵּיה (בראשית א ה) וְלַחֲשָׁף קָרָא לַיְלָה. וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם,
 לְקַבְּלֵיהָ אָמַר, יוֹמָם יַצִּיחַ ה' חֲסֵדוֹ. וְלַחֲשָׁף קָרָא לַיְלָה, לְקַבְּלֵיהָ אָמַר,
 וּבְלִילָה שִׁירָה עִמִּי.

וְתַשֵּׁם בְּסוּף, בְּסוּף אַרְבַּעִין שָׁנִין בְּתַרְאִין דְּגְלוּתָא. לְקַבְּלֵיהוּ עָלוּ יִשְׂרָאֵל
 לְסוּף אַרְבַּעִין שָׁנִין דְּאָזְלוּ בְּמַדְבָּרָא, לְאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל. בְּהֵוּא
 זְמַנָּא, (תהלים קלח ו) כִּי רָם ה' וְשָׁפַל יִרְאָה.

וְתַתְּצַב אַחַתּוּ מְרַחֵק (שמות ב ד), דָּא חֲכָמָה דִּילֵיהָ. הֵדָא הוּא דְכְּתִיב, (משלי ז
 ד) אָמַר לְחֲכָמָה אַחַתִּי אָתָּה. וְתַתְּצַב, בֵּיה (ש"א ג י) וַיִּכַּא ה' וַיִּתְּיַצֵּב.
 מְרַחֵק, (משלי לא יד) מְרַחֵק תִּבְיָא לְחֲמָה.

וְעוֹד וְתַתְּצַב אַחַתּוּ, דָּא חֲכָמָה. מְרַחֵק בְּהֵוּא זְמַנָּא דְּמַתְּרַחֵקִין יִשְׂרָאֵל
 מִחֲכָמַת קַבְּלַת מוֹשֶׁה, וְאַתְרַחֵקָא אִיהִי מְנִייהוּ. וּבְהֵוּא זְמַנָּא, (שמות
 ב ה) וְתָרַד בַּת פָּרְעָה לְרַחֵץ עַל הַיָּאֹר, נִחְתָּא מִדַּת הַדִּין לְקַטְרָגָא עַלִּיהוּן,
 וְלֹאֲתַרְחָצָא מִדְּמָא דִּישְׂרָאֵל, דְּאִינוּן דְּמִים מְעוֹת דְּלֵהוּן, דְּאִינוּן חִייהוּן.
 וְכֹלָא עַל סִיבָה דְּהֵוּא אֹר דְּאִתְמַר בֵּיה (בראשית א ד) וַיִּרָא אֱלֹהִים אֵת הָאֹר
 כִּי טוֹב, עַל אֹר דְּאוֹרֵייתָא, דְּהוּוּ מַתְּרַחֵקִין מִינָהּ, אֹר דְּמוֹשֶׁה וְדֵאִי.
 וְנַעֲרַתִּיהָ הִלְכַת עַל יַד הַיָּאֹר. אֲלִין הָאוּמוֹת, דְּאִינוּן עָרְב רַב. וְכֵן כָּל
 אוּמִין דְּעֵלְמָא, מְתִיעֵטִין עַלִּיהוּ דִּישְׂרָאֵל, לְאַעְקָרָא לוֹן מִן
 עֵלְמָא, וְכוּלָא עַל סִיבָה דְּהֵוּא אֹר, וְזֵהוּ עַל יַד הָאִי אוֹר.

מרכבת יחזקאל

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאָמֹר. רַבִּי שְׁמַעוֹן וְר' אֶלְעָזָר, וְר'
 אַבְבָּא, הוּוּ יְתָבִי. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אִי נִיחָא לִיה לְאַבְבָּא, לִימָא חַד
 מְלָה בְּמַעֲשֵׂה מְרַכְבָּה. אָמַר לִיה, וְהָא תַנּוּן, וְלֹא בְּמַרְכָּבָה בְּיַחֲדָא. אָמַר
 לִיה, דַּעֲתִיָּה דְאַבְבָּא דְאִימָא מְלָה דְאוּלִּיפְנָא מְנִיָּה. נִפְקֵ ר' אַבְבָּא. אָמַר לִיה
 רַבִּי שְׁמַעוֹן לְר' אַבְבָּא, אַנְתָּ בְּלַחֲוֹדְךָ תַתְּקֵן פְּתוּרָא, וְאַלְעָזָר בְּהַדְּךָ (בְּתֵרִי).
 פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (יחזקאל לא א) וַיְהִי בְּשָׁלְשִׁים שָׁנָה בְּרַבִּיעִי בְּחַמְשֵׁה
 לַחֲדָשׁ וְאֲנִי בְּתוֹךְ הַגּוּלָה עַל נְהַר כְּבַר נִפְתָּחוּ הַשָּׁמַיִם וְאָרְאָה מְרֵאוֹת
 אֱלֹהִים. הָאִי קָרָא לָא אִתְמַר מֵאֵן אֲמָרָה, אִי יַחְזַקְאֵל, הָא כְּתִיב אֲבַתְרִיָּה,
 הִיָּה הָיָה דְבַר ה' אֵל יַחְזַקְאֵל בֶּן בּוּזִי הַכְּהֵן. וְהָאִי קָרָא אֲצִטְרִיף לְמִיקְדָּם
 בְּקַדְמִיתָא, דְּהָא בְּרִשׁוּתָא קְאָמַר, וְלִכְתֵּר וַיְהִי בְּשָׁלְשִׁים.

אָרָא יחזקאל קאָמער ליה, וברשותא דקודשא בריך הוא, קאמר כל מה דקאמר, וגלי כל מה דגלי. והאי (דף טו ע"א) קרא אוקמוה חברייא. אבל נבואה דא הוות, בזמנא דנחתת שכינתא עמהון דישראל בגלותא, ויקרא עילאה מנצצא, סתימא אסתכלותא דההוא דאיקרי זהר שכינתא, דמההוא זותרא אתזנת, לא אזדהרא. ושכינתא עילאה אסתלקת מעל בנין, ואתייהב רשו לשבעין שנין אחרנין דמלכות בכל לשלטאה.

אדרב, נחתת אשא מלעילא, וסחרא לון, והו שמעין קל משריין עילאין, מגו אשא. חדי רבי שמעון, ואמר ליה פתח פומך וינהרון מלין. פתח ואמר, פרביעי: דא דוד מלפא דאיהו סמכא רביעאה לכורסייא עילאה, בהדי אינון תלת סמכין עילאין, דאינון רזא דשלשים שנה, והאי סמכא רביעאה, איהו בחיבורא חדא עמהון. ובגין דאיהו עמהון בלא פירוודא, אתמר פרביעי. ולא אמר וברביעי בחמשה לחדש, אלין דרגין לתתא, דאינון תיקונא דסיהרא, לאתחברא בהו.

ולית לכלהו דרגין באסתלקות שכינתא עילאה מעל בנין, ניחא ונהורא. וכדין לכשו שמים קדרות ושק הושם פסותם. וכדין פתיב, ואני בתוך הגולה, דהא נחתת שכינתא בגלותא, ואתגלייא יקרא עילאה, ושמשא אתחשף.

וכמה דבזמנא דא, האי קרא דרשינן ליה בצער, הכי בזמנא אחרא, (כל וימנא) דקיימא ההוא נהורא לאנהרא, וכרסוון אשתלימו בנהורא, דא בדא. כורסייא עילאה קדישא, אנהיר נהירו באבהן בקדמיתא, וכד אינון נהרין מגו ההוא נהורא עילאה, פלא נהיר. הדא הוא דכתיב, ויהי בשלשים וגו' ויהי מקדמת דנא.

והכי תניא, (בראשית א א) ויהי אור, והיה אור לא נאמר, אלא ויהי אור, שפבר הוה. אוף הכא ויהי בשלשים שנה, והיה לא נאמר, אלא ויהי, דהא פבר הוה. ורזא דא דכתיב, על נהר פבר, על נהורא דכבר הוה. פרביעי: דא דוד מלפא, כמא דאתמר. ואיהו קיימא בארבע סרי, לאנהרא. איהו רביעאה ודאי. בחמשה: דא שלמה מלפא, דאיהו אשלים לכורסייא, דכתיב (דה"א כט כג) וישב שלמה על כסא ה' למלך.

עד פאן אתנהיר נהירו בכלא, מפאן ואילך, שארי נהירו לאתפסייא, דכתיב ואני בתוך הגולה. רזא ואני, קריבת לאתחשכא. דכתיב בתוך הגולה, ולא כתיב בגולה, אלא דהוה קריב לגולה, ואתחשכא ואזיל עד דאתחשף, ואתפסי נהורא.

אמאי אתפסי נהורא, אהדר ואמר על נהר פבר. על נהורא דכבר הוה,

דַּאֲסַתְלַק הַשְּׁתָּא וְאֲתַפְרַשׁ מִינָהּ, וּבִגִּין דַּאֲתַפְרַשׁ מִינָהּ הֵהוּא נְהוֹרָא דְכֹבֵר
הָוָה, דְּאִיהוּ נְהוֹרָא קְדָמָאָה, נִפְתָּחוּ הַשְּׁמַיִם, בְּגִין כֶּךָ נִפְתָּחוּ וְדַאי.
דְּהָא בְּקַדְמִיתָא אֲשַׁתְּכַח חִיבּוּרָא חָדָא בְּכֻלָּא חַד, דַּאֲתַכְּלִיל יִמִּינָא
בְּשְׂמַאלָא, וּשְׂמַאלָא בְּיִמִּינָא, וְאֲתַעְבִּיד מִנִּיהּ שְׁמַיִם דְּכֻלִּיל תַּרְווייהוּ.
כִּיּוֹן דְּיִמִּינָא אֲתַהֲדֵר לְאַחוּרָא, כְּמָא דְכְּתִיב, (איכה ב ג) הַשִּׁיב אָחוּר יִמִּינוּ,
כְּדִין וְדַאי נִפְתָּחוּ הַשְּׁמַיִם, נִפְתָּחוּ מֵהוּא שְׁלִימוּ דְחַבּוּרָא דְהָוָה
בְּקַדְמִיתָא, וְאֲתַכְּסִי קְדֻרוּתָא בְּהוּא אֲתֵר, דְכְּתִיב (ישעיה נ ג) אֲלֹבִישׁ שְׁמַיִם
קְדֻרוֹת, דְּחֹסֵר מִנִּיּהוּ נְהַר כְּבָר, הֵהוּא נְהוֹרָא אוּר קְדָמָאָה, דְכֹבֵר הָוָה.
כְּפִיכּוּל אֲשַׁתְּכַח פִּירוּדָא.

וְרוּזָא דָּא (שם סג טז) כִּי אֲבֵרְהֶם לֹא יִדְעֵנוּ, וְכִיּוֹן דַּאֲבֵרְהֶם לֹא יִדְעֵנוּ וְלֹא נְהִיר
לָן, וְכִדִּין וְיִשְׂרָאֵל לֹא יִפְיֵרְנוּ, דְּהָא נִפְתָּחוּ הַשְּׁמַיִם, וְחַבּוּרָא לֹא
אֲשַׁתְּכַח, וְנְהוֹרָא אֲתַאבְדַּ.

וְאַרְאָה מְרֵאוֹת אֱלֹהִים, מַה דְּהוּוּ מִתְּפַסְיָן בְּקַדְמִיתָא בְּגוּ נְהִירוּ עֵילָאָה,
וְלֹא אֲתַגְלִיין, הַשְּׁתָּא חֲמִינָא לוֹן בְּקַדְרוּ, צְוּוּחִין לְבַר. כְּמַה דְּאֲתַ
אָמַר, (שם לג ז) הֵן אֲרָאִים וְגו', חֲמִינָא לוֹן דִּיִּצְעֵקוּ חוּצָה, וְנִחְתּוּ לְגִלוּתָא
דְּאִיהוּ חוּצָה, לְבַר מְאַרְעָא קְדִישָׁא, לְבַר מִתְּחוּמָא דִּילְהוּן.
וְצְוּוּחִין תְּרִין בְּכִיּוֹן, חַד, עַל דְּנִחְתִּי בְּגִלוּתָא, לְבַר מִתְּחוּמָא דִּילְהוּן. וְחַד,
עַל דְּנִפְתָּחוּ הַשְּׁמַיִם, וְשָׁלוֹם לֹא אֲשַׁתְּכַח, וְאִינוּן תְּרִין בְּכִיּוֹן, הָדָא
הוּא דְכְּתִיב, צְעִקוּ חוּצָה, הָא בְּכִיּוּהּ חַד. מְלֵאכֵי שָׁלוֹם, אִינוּן דְּהוּוּ
מְסֻטְרָא דְשָׁלוֹם, יִכְפוּ עַל הֵהוּא שָׁלוֹם, בְּגִין דְּחֹסְרֵי נְהַר כְּבָר.

בְּחַמְשָׁה לַחֲדָשׁ הִיא הַשְּׁנָה הַחֲמִישִׁית לְגִלוּת הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָכִין, (יחזקאל א ב)
בְּחַמְשָׁה לַחֲדָשׁ, הָא אוּקְמוּהָ. אָבֵל יוּמָא דָּא, יוּמֵי דְשָׁבוּעוֹת
הָוָה, הֵהוּא יוּמָא דְקַבִּילוּ יִשְׂרָאֵל אוּרִייתָא עַל טוּרָא דְסִינַי, וְשְׁמַעוּ (שמות
כ ב) אֲנֹכִי. וְכִדִּין אֲתַקְיִים, (ישעיה מט טז) וְאֲנֹכִי לֹא אֲשַׁפְּחֶךָ. וְאֲדַפְר לוֹן הֵהוּא
יוּמָא, וְנִחְתַּת שְׁכִינְתָּא לְגִלוּתָא לְדִיּוּרָא עִמְהוּן דִּישְׂרָאֵל.

בְּהוּא יוּמָא דְאִיהוּ חֲמִשָּׁה לַחֲדָשׁ, יוּמָא דְחַמְשִׁין תְּרַעִין, הָוָה פִּד קַבִּילוּ
יִשְׂרָאֵל אוּרִייתָא עַל טוּרָא דְסִינַי, וְנִחְתּוּ כְּמַה רְתִיכִין, וְכְּמַה
מְשַׁרְיָין דְּסַחְרִין כּוּרְסֵי יְקָרָא עֵילָאָה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְתִיב עַל כּוּרְסֵיּיא,
גוּ יְקָרָא עֵילָאָה דְּמִלְכָּא שְׁלִיטָא בְּהִידּוּרָא. וְרַפִּיד שְׁמִיא וְשְׁמֵי שְׁמִיא עַל
טוּרָא דְסִינַי, וְיַהֲיִב אוּרִייתָא.

וְכִדִּין אֲשַׁתְּכַח חֲדוּהָ קַמִּיהָ, יוּתֵר מִיוּמָא דַּאֲתַכְּרוּן שְׁמִיא וְאַרְעָא.
דְּהָא שְׁמַיִם וְאַרְץ עַל תְּנַאי אֲתַכְּרִיאוּ, וְלֹא אֲתַקְיִמוּ בְּקִיּוּמִיּהוּ,
עַד הֵהוּא יוּמָא דַּאֲתִיּהִיבַת אוּרִייתָא לְיִשְׂרָאֵל. כִּיּוֹן דְּקַבִּילוּ יִשְׂרָאֵל

אֹרִייתָא עַל טוֹרָא דְסִינֵי, כְּדִין אֲתַבְּסָם עֲלֵמָא, וְאֲתַקְיִמוּ שְׁמִיָּא וְאַרְעָא.
 וּבִמָּא דֵהֵוּא יוֹמָא הָוָה חֲדוּהָ קָמִי קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, הָכִי נָמִי הָכָא
 יוֹמָא דְעַרְבוּכְיָא וְעַצִּיבוּ הָוָה, לְאַתְתְּרָכָא שְׂכִינְתָּא מִתְחוּמָא קְדִישָׁא,
 וְהוֹאִיל וְאַתְגַּלְיָא נְבוּאָה דָא, לָא אֲתַגְלִיָּא אֱלָא בְיוֹמָא דָא, יוֹמָא דְאֲדַכְּר
 קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל הֵהִיא קִיּוּמָא דְטוֹרָא דְסִינֵי, וְקָבִילוּ אֹרִייתָא.
 הִיָּה הָיָה דְבַר ה' אֵל יִחְזַקְאֵל בֶּן בּוּזִי הַכֹּהֵן בְּאַרְץ פְּשָׁדִים עַל נְהַר כְּבָר
 וַתְּהִי עָלָיו שֵׁם יָד ה'. מִפְּאֵן, דְּבַרְשׁוּתָא גְּלִי יִחְזַקְאֵל, וְאַתְיָהִיב לִיה
 רְשׁוּ עֵילָאָה, לְגַלְאָה כָּל מַה דְּגַלִּי.

הִיָּה הָיָה: קִיּוּם עַל קִיּוּם, הָוָה בְּקִיּוּמָא דֵהֵוּא מְלָה, וְהֵוּא נְבוּאָה. שְׁמָא
 דְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דְאַתְמָסֵר לְמִשְׁהָ, הָוִי שְׁמָא קְדִישָׁא עֵילָאָה, וְשְׁמָא
 דָּא אִיהוּ לְאַגְנָא עַל גְּלוּתָא, וְאַלְמָלִי הָוָה שְׁלָם בְּרִזָּא דְשְׁלִימוּ, לָא יִתְעַכְבוּן
 כָּלִל בְּגְלוּתָא. אָבַל אֲסַתְלַק מִשְׁמָא דָּא א', וְאַשְׁתָּאֵר הִיָּה. וּבְגִין דְּאַסְתְּלַק
 א'. אֲתַכְפַּל הָיָה תְּרִי זְמַנִּי, לְאַגְנָא עֲלִיָּהּ, וְאִיהוּ רְזָא חֲדָא. דֵּהָא בְּשְׁמָא
 דָּא נִחְתַּת (דף טו ע"ב) שְׂכִינְתָּא לְגְלוּתָא, אָבַל בְּאַסְתְּלָקוּת אֹר אֵת א'.

וְאַתְגַּלִּי נְבוּאָה דָּא לְיִחְזַקְאֵל בְּאַרְץ פְּשָׁדִים, בְּחֶסְרוֹן אוֹת אֶל"ף מְרִזָּא
 דְּשְׁמָא קְדִישָׁא. לְאַחְזָאָה, דְּלָא הָוָה אֱלָא עַל נְהַר כְּבָר, עַל נְהַר
 דְּכְבַר הָוָה, דְּאַסְתְּלַק מִשְׁמָא דָּא.

וּבְגִין כְּן, וַתְּהִי עָלָיו שֵׁם יָד ה'. בְּקַדְמִיתָא דְּבַר ה', וּלְכַתֵּר יָד ה', וְכִלְא
 חַד, וְרְזָא חַד. אֱלָא בְּקַדְמִיתָא לָאו בְּדִינָא, דֵּהָא לָאו אֲתַרִּיָּה אִיהוּ
 לְאַתְגַּלְאָה עֲלוּי שְׂכִינְתָּא. וְהֵאִי קְרָא, רוּחַ קוּדְשָׁא אֲמַרְהָ. דְּאַסְהִיד עֲלִיהָ
 דִּיחְזַקְאֵל, דְּאַתְיָהִיב לִיה רְשׁוּ, וּבְרוּחַ נְבוּאָה אָמַר כָּל מַה דְּאָמַר. עַד
 כְּאֵן אֲשַׁתְּעִי קְרָא רְזָא דְּעוּבְדָּא, מִפְּאֵן וּלְהֵלָאָה שִׁירוּתָא דְּרִזִּין עֵילָאִין.
 וְאַרְא וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן וּגו'. מִפְּאֵן שִׁירוּתָא לְגַלְאָה רְזִין,
 וְלָא אֲצַטְרִיכוּ לְגַלְאָה, כִּר לְחַפְיָמִי לִיבָא, דִּידְעִין לְמַדְרַשׁ בְּהוּ.
 וְאַרְא, וְלָא כְּתִיב וְאַרְאָה. אֱלָא ה' עֵילָאָה אֲסַתְלַק, וְלָא חֲמָא, בְּמַה דְּלָא
 אֲתַיָּהִיב לִיה רְשׁוּ, וְלָא לְאַחְרָא לְגַלְאָה.

וְהוּא אֲסַתְפַּל לְתַתָּא, בְּאִינוּן מְרָאוֹת דְּאַתְגַּלְיִין יִתִּיר, וְתַמָּן כְּתִיב וְאַרְאָה.
 אָבַל הָכָא, אָף עַל גַּב דְּקָא רְמִיז מְלִין עֵילָאִין, כְּמָאן דְּאַסְתְּפַל בְּתַר
 כּוּתְלָא, בְּגִין כְּן אֲסַתְלַק ה' מִתִּיבָה דָּא.

וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן, הֵאִי אִיהוּ רְזָא דְּקָאֲמַרְן, דְּאַתָּא לְמִיתְבַּר
 קָמִי נְבוּכַדְנֶצַּר חֲיִיבָא, רִישׁ מְלַפְּוּן. רוּחַ סְעָרָה, דְּקָא מְסַעַר כּוּלָּא.
 וְהִינֵנוּ רְזָא דְּקָא גְּלִי קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְאַלְיָהּ, דְּכְתִיב, (מ"א יט יא) וְרוּחַ
 גְּדוּלָּה וְחִזֶּק מִפְּרַק הָרִים וּמִשְׁפַּר סְלַעִים וּגו', לָא בְּרוּחַ ה' וְדָאִי.

וְאַחַר הָרוּחַ רַעַשׁ לֹא בְרַעַשׁ ה'. וְהֵינּוּ עֲנָן גָּדוֹל. דִּהְיָהוּ עֲנָנָא קָא מְרַעִישׁ
וְאָזִיל, דְּאִיהוּ גָּדוֹל. וְאַחַר הַרַעַשׁ אֵשׁ לֹא בְּאֵשׁ ה' וְדָאִי. וְהֵינּוּ אֵשׁ
מִתְלַקַּחַת.

וְכָרְ אֵינּוּן קְלִיפִין לְמוֹחָא דְסַחְרָן, דָּא לָגוּ מִן דָּא, וְדָא לָגוּ מִן דָּא. וְהָהוּא
אֵשׁ, אִיהוּ אֶחִיד בְּגוּיָהּ הָהוּא נִגְהָ, דְכִתְיָב וְנִגְהָ לּוֹ סָבִיב. הָאִי אִיהוּ
לָגוּ מִן כּוּלָּא, וְדָא אִיהוּ דְקָא מִתְאַחַד בְּמוֹחָא.

הָכָא אִיהוּ רְזָא דְאַרְבַּע מִלְפוּוֹן, דְסַחְרָן כּוּלָּא. רוּחַ סְעָרָה, דָּא מְלָכוֹת
בְּכָל. עֲנָן גָּדוֹל, דָּא אִיהוּ מְלָכוֹת מְדִי. וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת, דָּא אִיהוּ
מְלָכוֹת אֲדוּם. וְנִגְהָ לּוֹ סָבִיב, דָּא אִיהוּ מְלָכוֹת נוּן, דְסַחְרָא לּוֹן נִגְהָ, וְלֹא
בְהוּ נִגְהָ, דְכִתְיָב בְּהוּ סָבִיב. בְּגִין דְלִית בְּכָל מִלְפוּוֹן, דְאֵינּוּן קְרַבִּין לְאוּרַח
מְהִימְנוּתָא, פְּוֹתִיָּהּ. אוּף הָכָא בְּאֵינּוּן קְלִיפִין, לָאוּ מֵאן דְקָרִיב לְמוֹחָא,
פְּהָאִי. וְהָאִי סַחְרָא לִיָּהּ נוּגְהָ, וְלָאוּ בִיָּהּ נִגְהָ, נְפָקָא מִגּוּ מוֹחָא, וְנִהִיר
סַחְרָא סַחְרָא.

וְאֵלִין אַרְבַּע מִלְפוּוֹן מִתְחַלְפִין, כַּד שְׁלֵטָא הָאִי עַל אֵינּוּן אַחְרָנִין, אֲתַדְחִיין
כָּל אֵלִין, וְעָאֵל הָהוּא דְשְׁלֵטָא לְקַבְלָא מֵהָאִי נוּגְהָ, וּבִיָּהּ שְׁלֵטָא
לְמַהוּי קָרִיב.

וּמִתּוֹכָהּ פְּעִין חַשְׁמַל, הָא אוּקְמוּיָהּ, דְאֵינּוּן חִינוּן אֲשָׁא מִמְלָלָן, וְאֵינּוּן
זוּהָרָא דְזוּהִיר, סְלָקָא וְנַחְתָּא, אֲשָׁא דְלֵהִיט, קָאִים וְלֹא קָאִים,
דְלִית מֵאן דִּיכּוֹל לְמִיקָם בִּיָּהּ בְּדוּכְתָּא חָדָא. וְעֵינִין וְחִזּוּוּהִי לֹא יְכַלִּין
לְשְׁלֵטָאָה עַלִּיהָ. הָא אִיהוּ, וְהָא לֹא אִיהוּ. הָא בְּדוּכְתָּא חָדָא, וְהָא בְּדוּכְתָּא
אַחְרָא. הָא סְלִיק, וְהָא נַחִית. וּבְחִיזוּ דָּא, אֲתַטְמַר מַה דְאֲתַטְמַר, וְאֲתַגְנִיז
מַה דְאֲתַגְנִיז.

וְדָא אִיהוּ רְזָא, דְאֶקְרִי חַשְׁמַל. דְנִבְיָאָה לְמַגּוּ מִן דָּא אֲצַטְרִיךְ לְמִיחִזִּי
וְלְמַנְדַּע, וְלֹאֲסַתְפָּלָא בְּצַחוּתָא דְלִיבָא, וְעֵינָא אִיהוּ סְגִיר נְתִיר מְכּוּלָּא,
וְלֹאִי דִיכִיל לְקִימָא בִיָּהּ.

וְכָרְ מַה דְאֲסַתְפָּל לְמַחְמִי וְלְמַנְדַּע, כָּל דָּא בְּאֲסַתְפָּל לְרִיָּא דְלֹא נִהָרָא. אָבֵל
בְּאֲסַתְפָּל לְרִיָּא דְנִהָרָא, לֹא זָכָה נְבִיָּאָה לְאֲסַתְפָּלָא בְּרַ מִשָּׁה נְבִיָּאָה
מְהִימְנָא, דְכָל מִפְתָּחִן דְבֵיתָא בִּידֵיהּ. שְׁאָר נְבִיָּאִים, כַּד הוּוּ מְטָאן לְהָאִי
חַשְׁמַל לְאֲסַתְפָּלָא לָגוּ עֵינִין אֲתַבְּהִילוּ, וְלִבָּא לֹא שְׂכִיךְ, וְנִפְקוּ בִיָּהּ מִכָּל
רַעִיוֹנֵי גּוּפָא, כַּדִּין חָמוּ לָגוּ מַה דְחָמוּ בְּלַחִישׁוּ.

הָאִי חַשְׁמַל, גּוּוּן אֲשָׁא מְלַהֲטָא מְנַצְצָא, סְלָקָא וְנַחְתָּא, נְצִיץ וְלֵהִיט.
מֵהָאִי סְטְרָא, נְפָקָא נְצִיצוּ חַד, חִיזוּ מְנַצְצָא מְלַהֲטָא, הוּוּ וְלֹא הוּוּ,

קאים וְלֹא קָאִים. וְחַד כְּגוֹנוֹנָא דָּא מְהַאי סְטָרָא, וְדָא מְהַאי סְטָרָא, וְכֵן לְאַרְבַּע סְטָרִין.

מִמַּדְרָ דָּא אֶל דָּא, וְדָא מִמַּלְל אֶל דָּא, וְכֵן כְּלָהוּ, עַד דְּאִינוּן חַד. כְּדִין נִצְעָן נִיצְעִין בְּנִצְעֵי חַד. סְלָקָא וְנִחְתָּא, אֲזֵלָא וְקִימָא. אֲתַחְזִי וְלֹא אֲתַחְזִי. הָא אִיהוּ, וְהָא לָאו אִיהוּ. לִית מָאן דְּקִימָא בֵּיהּ. אֲתַהֲדֵרֵן נִצְעֵי בְּחִיזוּ דְּחִיזוֹן כְּמִלְקֵדְמִין. מִמַּלְלָא. רַעֲיוֹנִין מִתְּבַהֲלִין בֵּיהּ, וְלִפְּא לֹא שְׂכִיף וְדָא אִיהוּ רְזָא דְּחֻשְׁמַל.

לְגוּ מִן דָּא אִיהוּ רְזָא בְּלִחִישׁוֹ, רְזָא דְּקִימִין לְגוּ בְּמוֹחָא. וְדָא אִיהוּ דְּכִתִּיב, וּמִתּוֹכָהּ דְּמוֹת אַרְבַּע חֵיוֹת וְזֶה מֵרְאִיָּהֶן, וּמִתּוֹכָהּ וּגו', הָאִי אִיהוּ רְזָא פְּנִימָאָה, בְּמוֹחָא קִימָא, גּוּ רְזִין עֵילְאִין, בְּדִיוֹקְנָא עֵילְאָה, מְגוּ כָּל אִינוּן קְלִיפִין דְּסַחְרִין לְמוֹחָא כְּדַקְאֲמָרֵן.

וּמִתּוֹכָהּ, מִתּוֹכָהּ דְּמָאן. מִתּוֹךְ הֵהוּא דְּאֶקְרִי חֻשְׁמַל. וְאִי תִימָא, הָא כְּתִיב חֻשְׁמַל, וְהָא כְּתִיב (יחזקאל ח ב) חֻשְׁמַלְהָ, דְּמִשְׁמַע דְּחֻשְׁמַל אִיהוּ דְּכַר, וְחֻשְׁמַלְהָ אִיהִי נוֹקְבָא, וְהִכָּא כְּתִיב חֻשְׁמַל, אֲמַאי כְּתִיב וּמִתּוֹכָהּ. אֲרָא כְּלָהוּ לְתַתָּא, נוֹקְבֵי אִינוּן. וְכָל מָאן דְּשְׁלִיט דָּא עַל דָּא, הָאִי דְּאִיהוּ לְתַתָּא, אִיקְרִי נוֹקְבָא, וְכָל אִינוּן דְּלַעֲיִלָּא דּוֹכְרִין אִינוּן, וְדָא לְגוּ מִן דָּא.

דְּמוֹת אַרְבַּע חֵיוֹת, דְּמוֹת דְּמָאן. דְּמוֹת דְּאִינוּן חִיזוֹן עֵילְאִין, דְּהָא מְאֲלִין אֲתַחְזִין אִינוּן גְּנִיזִין דְּלֹא אֲתַחְזִין. הִכָּא אִיקְרִי דְּמוֹת, וְאִיקְרִי צְלָם, דְּכְתִיב (בראשית א כו) בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוֹתֵנוּ וְכְתִיב (שם א טו) בְּצַלְמֵ אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם, וְכְתִיב (שם ה א) בְּדְמוֹת אֱלֹהִים עָשָׂה אֹתוֹ.

בְּגִין דְּהִכָּא רְזָא עֵילְאָה אִיהוּ, דְּכַד הֵהוּא נְהַר דְּנִפְיָק מְעַדָּן, פְּרַחֲזִין מְנִיָּה כָּל אִינוּן נִשְׁמַתִּין, דְּאִינוּן אִיבָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְנִטְלָא לִזְן מָאן דְּנִטְלָא לִזְן, בְּשַׁעֲתָא דְּנִפְקָא מִקְמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כְּלָהוּ כָּל חַד עָאל בְּדִיוֹקְנָא לְאַצְטִיירָא, בְּהֵהוּא אֲתַר דְּאִיקְרִי דְּמוֹת, וְאִינוּן אַרְבַּע חִיזוֹן.

וְתַמָּן מְצַטִּיירָא כָּל (ד' טו טו ע"א) חַד וְחַד, בְּהֵהוּא דְּיִוֹקְנָא דְּאֲתַחְזִי לִיָּהּ. וּמִתְּמָן נִפְקִי כָּל אִינוּן דְּיִוֹקְנִין, מְצַטִּיירִין בְּדִיוֹקְנֵיהוּ כָּל חַד בְּדִיוֹקְנֵיהּ, כְּמָאן דְּאֵעִיל בְּדְפּוּס לְאַצְטִיירָא. דְּמוֹת דָּא, אִפִּיק דְּמוֹת. וְצָלָם, אִפִּיק צָלָם. חֵיוֹת דְּנִפְקִי מִחֵילָא דְּחֵיהּ דְּאִיהוּ דְּכַר.

וּבְגִין דְּאִינוּן נוֹקְבֵי, אִיקְרוּן חֵיוֹת אַרְבַּע, דְּאִינוּן בְּאַרְבַּע סְטָרִין דְּעֵלְמָא, וּבְהוּן כְּלִילָן כָּל אִינוּן חֵילִין וּמִשְׁרִיין. דְּמוֹת בְּרִזָּא דְּלַעֲיִלָּא בְּרִזָּא דְּלַתְתָּא, נְטִלֵי דְּיִוֹקְנִין לַעֲיִלָּא, נְטִלֵי דְּיִוֹקְנִין לְתַתָּא, וְאִינוּן

דְּיוֹקְנָא מִמָּשׁ דְּכָל סְטָרִין. וְאַפִּיקוּ דְּיוֹקְנִין דְּכָל סְטָרִין דְּלַעֲיֵלָא וְתַתָּא. בֵּין דְּאָמַר דְּמוֹת, אֲמַאי לְבַתֵּר כְּתִיב וְזֶה מְרַאֲיֵהוּ. אֲלָא דְּאֲחִית קָמִיה, וְאֲחֻזִּייה מְלָה דְּלֹא יָדִיעַ. כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (במדבר ח ד) וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמְּנוּרָה. (בראשית ו טו) וְזֶה אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה וְגו', אוֹף הֵכָא וְזֶה מְרַאֲיֵהוּ.

וְאִי תִימָא כָּל אֵינוֹן נְבִיאִים בַּר מִשָּׁה נְבִיאָה מְהִימָנָא, כְּלָהוּ מִתְעַרְבְּבֵי דַעֲתִייהוּ פַּד מְטִי לְגוּ חֲשַׁמֶּל, וְהוּא יְכִיל לְמִיקָם עַל דָּא. אֲלָא בְּגִין רוּחַ נְבוּאָה הָוֵה קָאֲמַר מְלִין, וּבְגִין רַחֲמֵי דִישְׁרָאֵל אִיתְגַּלִּי כָּל חֲזוּוֹן דְּלִבְר. וְכָלְהוּ מִתְעַרְבְּבֵי, וְכָלְהוּ בְּעַרְבוּבֵיָא.

וְחִזּוּ פְּנִימָאָה אִיהוּ חִזּוּ בְּלַחֲיִשׁוּ, כְּמָא דְּאָמַר (מ"א יט יב) וְאַחַר הָאֵשׁ קוּל דְּמָמָה דְּקָה. וְדָא אִיהוּ רְזָא, דְּדִיוֹקְנָא דְּכָלִּיל כָּל דְּיוֹקְנִין בְּחִזּוּ דְּלַעֲיֵלָא, קוּל עֵילָאָה, בְּלַחֲיִשׁוּ דְּלַעֲיֵלָא, דְּמַנְיָה נְפָקִי כָּל דְּיוֹקְנִין. קוּל לְתַתָּא, כְּהֵוּא קוּל עֵילָאָה דְּנָקִיט בְּגִייהָ כָּל דְּיוֹקְנִין. וּבְגִין דְּדָא אִיהוּ בְּלַחֲיִשׁוּ, פַּד נְבִיאָה מְטִי לְגַבִּיהָ, נְהִיר בִּיהָ עֵינֵין, וְנַהֲרִין רַעֲיוֹנֵין.

וְזֶה מְרַאֲיֵהוּ, דְּהָא לִית לֹון חִזּוּ, אֲלָא מְגוּ רְזָא דְּאֶסְפֶּקְלָרִיא דְּנַהֲרָא לַעֲיֵלָא, דְּאִיהוּ חִזּוּ דִּילְהוֹן, וְחֲזוּוּא דְּכָלָא, וְכָלָא נַהֲרִין בְּהֵוּא נַהֲרָא.

חֲשַׁמֶּל, אֵינוֹן אַרְבַּע נְצִיצִין, דְּלַהֲטִין וְנְצִיצֵי וְעַאֲלִין דָּא בְּדָא, וְאַתְעַבִּיד מְנִייהוּ חַד גּוּפָא, וְאִיקְרִי חֲשַׁמֶּל. אוֹף הֵכָא אֲלִין אַרְבַּע חִיּוֹת, כְּלִילִין דָּא בְּדָא.

בְּגִין דְּאֵינוֹן לְאַרְבַּע סְטָרִין. הֵהוּא דְּלַסְטֵר מְזַרְחָא, אֲתַפְּלִיל בְּסֵטֵר מְעַרְבָא. וְהֵהוּא דְּלַסְטֵר מְעַרְבָא, אֲתַפְּלִיל בְּסֵטֵר מְזַרְחָא. וְהֵהוּא דְּלַסְטֵר צְפוּן, אֲתַפְּלִיל בְּסֵטֵר דְּרוּם, וְהֵהוּא דְּלַסְטֵר דְּרוּם, אֲתַפְּלִיל בְּסֵטֵר צְפוּן. וְכִיּוֹן דְּאֲתַפְּלִילוּ כּוּלְהוּ דָּא בְּדָא, אֲתַעַבִּיד מְנִייהוּ חַד גּוּפָא, וְאִיהוּ רְזָא דְּאִקְרִי אָדָם. וְאַף עַל גַּב דְּכָל אֲנַפִּין מִשְׁתַּנִּין בְּסֵטְרֵיהוּ.

וּמְגוּ אֲלִין דְּאֵינוֹן רְזָא פְּנִימָאָה, לְגַבִּי נְקוּדָה דְּקִימָא עֲלֵייהוּ, נְפָקִי כְּמָה מִשְׁרִיין לְזִינֵייהוּ.

אָדָם דְּכַר וְנוֹקְבָא. אֵת דְּאִיהוּ רְזָא, דְּכַר אִיהוּ אֵת ׀. רְזָא דְּאָדָם בְּשְׁלִימוּ. וְאֵת דָּא שְׁלֵטָא בְּנְקוּדָה דָּא דְּאִיהוּ אַרְבַּע, עַל אַרְבַּע חִיּוֹן.

וּבְרָזָא דָּא דְּאִיהוּ רְזָא פְּנִימָאָה דְּכָלָא, כָּל אֵינוֹן מִשְׁרִיין אַחֲרָנִין וְכָל אֵינוֹן חִילִין אֲקָרוּן בְּשָׂמָא דָּא, דְּכְתִיב, (תהלים סח יח) אֲלִפֵי שְׁנָאן. וְאַף עַל גַּב דְּאִוְקְמוּהָ, אֲבָל רְזָא דָּא, בְּגִין דְּנְפָקִי מְגוּ רְזָא דְּמוֹחָא פְּנִימָאָה, בְּכָלָא דְּכָלָא, שְׁנָא"ן, רְזָא דְּמוֹחָא, שׁוּר נֶשֶׁר אַרְיָה, אָדָם כְּלִיל לֹון, אֲכָלִיל

עלייהו י'. אתחבר מוחא פלא פחדא, ברזא פנימאה, ואינון רזא שנא"ן,
ועל דא אקרון אלפי שנאן.

זכר לפום שעתא מסתפלין, כתיב, ודמות פניהם פני אדם. ולבתר מתפרשן
דיוקננין, כל חד וחד לסטריה. וכד אתחפייין פלהו, דלא מסתפלין
לעילא, לגו רזא דעלייהו, לא אתחזי דיוקנא כלל, בר דיוקנא דאדם,
דדא איהו דיוקנא דכליל כל דיוקננין. וכלהו סתימין קמי האי דיוקנא.
בגין כה, כל דיוקננין דעלמא בד מסתפלן לדיוקנא דאדם, פלהו דחלי
וזעאין מקמי האי דיוקנא.

דיוקנא עילאה דנפק מגו רזא עילאה, בגו אתוון רשימן, איהי רזא דאדם,
וכלא כליל ביה. אדם פללא דכלא, ברזא (דברים ד לב) דמקצה השמים
עד קצה השמים, ואיהו אמצעיתא, ותתא, ועילא, פלא בכללא חדא. ס
סתימא, לעילא, דכליל פלא לתתא. ארבע לתתא, דכליל פמה רתיכין
ומשריין פחדא. א' רזא דכלא, באמצעיתא, דנטיל לכל סטרין, בגין כה,
אדם, רזא דכלא, מסטרא חד לסטרא חד. בר רזא עילאה, דקיימא
במחשבה ורעו, עד דסלקא לאין סוף.

ורגליהם רגל ישרה וגו' דא איהו רזא, לבתר דקאמר רזין דגופא, אהדר
ונחית לתתא ברגלין, וטלפין.

אלין מטו עד ניצוצי דחשמל, האי איהו חשמל דלבר. בגין דמהאי
חשמל, נפקין אחרנין דאיקרון על שמא דא, וכלהו נפקי, בשעתא
דחיות מכוניי רגלייהו. ומטו לאינון ניצוצין דחשמל, פדין מלהטים
אינון ניצוצין, סלקי ונחתי ונפקי כל אינון דאקרון על שמא דא.

חשמל דא, מקיף סחור סחור. נצוצין דיליה נחתין לתתא, עד ההוא
אתר דאקרי קרקע זעירא. ותמן ביהוה קרקע, רהטי כל זיני
אבנין דבדולחא, ומרגלאן נציצין, ואבנין דברקת.

זכר נציץ ולהיט נהירו דחשמל, וסליק ונחית, ומתגפפן אינון ארבע סטרין
דא עם דא, נהיר ההוא קרקע זעירא, ורהטי אבנין, ומרגלאן סלקין,
עד דמטן לגבי תרעא דדרום. ותמן אוצרין סתימין, ופיתחאן ארבע מאה
ושבעין, פחושבן קרק"ע. וגליצו"ר ממונה בהו.

בזמנא דהאי חשמל אנהיר נצוצין לארבע סטרין, קל חד נפיק מלעילא,
ואיתער מבין גדפיין, בד אקישו דא עם דא אינון גדפיין דאשמיעו
קלא, פמה דאת אמר ואשמע את קול בנפיהם פקול מים רבים. וכדין
האי קלא כלילא בארבע קלין, בד נפק פגע באינון נצוצין, ואתפלגי
לארבע קלין.

קָרָה חַד אֶזְלָא לְגַלְצוֹ"ר, וְאִיתְעַר בְּהֵוּא קָלָא נְהִירוֹ דְחֻשְׁמַל, וְאִתְעַבִּיד מְנִיָּה דְבוּר חַד. וּבְהֵוּא דְבוּר אִיתְעַר דִּיבוּרָא אַחְרָא סְתִימוֹ, בְּלַחֲישׁוֹ. וְכַד מְטִי הָאִי לְגַלְצוֹ"ר, כְּדִין אֲתַגְלִיזִין לִיה, מְאֵתָן וְאַרְבַּע סְרִי רִזִין עֵילְאִין דְאֲתַגְלִיזָן.

קָרָא תַנְינָא, אֶזְלָא לְעֵנָא"ל, רַב מְמַנָּא עַל תְּמַנְסְרִי אֶלְף רַבּוּא מְשֻׁרְיִין, מְשֻׁמְשִׁין גּוֹ קַרְקַע אַחְרָא, דְאִיְהוּ בְנֵהִירוֹ דְכָל גְּוּוֹנִין, הָאִי אַקְרִי קַרְקַע דְאַרְגֻּוֹנָא, נְהִיר בְּכָל זִינֵי נְהוּרִין דְנִפְקִי מֵהָאִי חֻשְׁמַל. וְתַמָּן בְּהֵוּא (דף טו ע"ב) קַרְקַע, שְׁקִיעָן תְּרִיסַר אֶלְף רַבּוּא מְרַגְלָאן (עֵילְאִין וְכַד סְלָקִין נְצִיצִין דְחֻשְׁמַל, וְעֵאלִין דָּא בְדָא, סְלָקִין כָּל אֵינוֹן מְרַגְלָאן) דְאֵינוֹן שְׁקִיעָן בְּהֵוּא קַרְקַע, וּמְטוֹ לְגַבֵּי תַרְעָא דְמְזוּרַח. וְתַמָּן שִׁית אֶלְף אֶלְפִין תַרְעִין פְּתִיחָן, וְעֵנָא"ל רַב מְמַנָּא בְהוּ. וְהֵוּא קָלָא כַּד אִיתְעַר מְלַעֲלָא, בְּטַשׁ נְהִירוֹ דְהָאִי חֻשְׁמַל בֵּיה, וְאִתְעַבִּיד מְנִיָּה דְבוּר, וּבְהֵוּא דְבוּר אִתְעַר דְבוּר אַחְרָא סְתִימָא.

וְכַד מְטִי הָאִי לְעֵנָא"ל מְמַנָּא, כְּדִין אֲתַגְלִיזִין תְּלַת מְאָה וְשִׁתִּין וְחֻמֵּשׁ רִזִין עֵילְאִין, דְאֵינוֹן שְׁקִיעִים בְּגוֹשְׁפִנְקָא חוּתָם אִמְת. כְּדִין בְּאִימְתָא בְּחִיל בְּרַתָּת בְּזִיע, סְלָקִין שִׁירִין וְתוֹשְׁבַחָן לְמֵאֲרִי כְלָא. וְנְהִירוֹ דְרִשִׁים בְּשֵׁם הַמְּפֹרֵשׁ, בְּאַרְבַּעִין וְתַרִין אֲתוּוֹן מְחַקְקָן, נִפְקָא מֵהֵוּא רַב סְגָנִין עַל כָּל שְׂאָר מְשֻׁרְיִין, וְסַנְדְּלָפוֹ"ן אַקְרִי, וְהֵוּא נְהִירוֹ חֻפְיָא עַל אֵינוֹן תְּרִי קַרְקַעִי, מְקַרְקַע זְעִירָא וְעַד קַרְקַע דְאַרְגֻּוֹנָא.

וְרִזָּא דָּא (מ"א ז"ט) וְסַפּוֹן בְּאַרְזֵי מֵהַקַּרְקַע וְעַד הַקַּרְקַע, סַנְדְּלָפוֹן אַקְרִי הַכִּי, בְּגִין דְתַמָּן עֵאלִין כָּל רִזֵּי פָּנִים עֵילְאִין, וְאַנְעִילוּ בֵּיה, כְּהָאִי סַנְדְּלָא, דְאִיְהוּ אַעֲלִיל בְּגוֹיָה כָּל יְסוּדָא וְשִׁרְשָׁא דְגוּפָא.

דָּא רַב מְמַנָּא, מְשֻׁמְשָׁא לְאֵינוֹן פָּנִים לְגוֹ. בְּהָאִי חֻקִּיקִין רִזִין דְאֲתוּוֹן רְשִׁימִין גְּלִיפִין, בְּלֻטִין בְּהֵוּא נְהִירוֹ דְחֻפְיָאן עַל אֵינוֹן קַרְקַעִי. כַּד הָאִי קְשִׁיר כְּתַרִין לְמֵאֲרִיָּה, אֵינוֹן אֲתוּוֹן סְלָקִין בְּהֵוּא נְהִירוֹ, וּמִתְעַטְרָן בְּאֵינוֹן כְּתַרִין וְהַדְרָא הֵוּא נְהוּרָא חֻפְיָא בְּאַתְרִיָּה, וְאֲתוּוֹן סְלָקִין בְּאֵינוֹן כְּתַרִין, בְּרִזָּא דְשָׂמָא קְדִישָׁא.

וְרַגְלֵיהֶם רַגְלֵי יִשְׂרָאֵל, מִתְחַבְרָאן כְּחַדָּא, דְאֵינוֹן כְּחַדָּא, לְמַהֵן בְּאוּרַח מִיִּשְׂרָאֵל, בְּרַגְשַׁת חֲבוּרְתָא בְּמִיִּשְׂרָאֵל כְּחַדָּא, וְרַגְלֵיהֶן בְּמִיִּשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא, לְחִיזוֹ נְבִיאָה בְּדַרְגִין יְדִיעָאן.

וְכַלְהוּ דְרַגִין אִיקְרוּן רַגְלֵי חַמִּיּוֹת אַרְע מְנִיָּהּ. וְלָהוּ כְּחִיזוֹ רַגְלִין בְּגוּפָא, בְּסַדְרָא דְקָא מְסַדְרָא, וְאִיְהוּ כְּלָא בְּשִׁיעוּרָא.

וְכַף רַגְלֵיהֶם כְּכַף רַגְלֵי עֶגְלָא, בְּחִיבוּרָא דְהָאִי סְטָרָא. וְלִית לוֹן אֶצְבָּעוֹן לְתַתָּא, בְּגִין דְאַצְבָּעוֹן לְתַתָּא אַחְזִיין חִילִין אַחְרָנִין, בְּדִיוקְנָא אוּחְרָא.

ועל דא בר נש אחזי באצבעין חילין אחרנין לעילא בדין, וחילין אחרנין לתתא ברגלין. ואלין לא רשימין בגוייהו חילין אחרנין דסטר אחרא, ועל דא אקרון רגל ישרה, דסתים לסטרא דא, ואינון פה אחת.

ואף על גב דלא מתפרשין בפרישו דאצבעין בחילין אחרנין דסטר אחרא, אית בהו רשימו חד, למיהב דוכתא לסטר אחרא, ואתחזיין לתתא ככה רגל עגל, אבל לא פה לאסטאה, אף על גב דאינון רגל עגל, ישרה איהו, דלא אסטי לעלמין.

בההוא רגשא, נפק נציצו ושלחובא לסטרא דא לשמאלא, ואינון נציצו ושלחובא מתחפרן פחדא, ונצצין לכל עיבר, ואתעביד מנייהו חיילין ומשריין, וכלהו איקרון רגלי החיות, בגין דנפקי מאינון רגלין. וכלהו אזלין ושאטן בשליחותא בעלמא, לאתלבשא בגופא לתתא. ואתחזון פאינון אחרנין דאיתחזון ועבדי שליחותא בעלמא, ומתדרן ברמשא ובפניא, ומקדשי שמא דמאריהו.

ודמות פניהם פני אדם, דמות ההוא דיוקנא לעילא, לאצטיירא בציורא גניזא. פנים קליטין בקולפין דקיקין. דמות אנפין דלגו ציורא דיוקנא דאדם, דנציץ נציצו דההוא נציצא מלהטא מלגו דחשמל פנימאה, דטמיר וגניז, הוי ולא הוי.

אור נציץ, אשא להיט, מלהטא בשלהובי דנורא. רוחא מנצצא אחיד בגווי, קולפא בסוטרא, גו פלילא חדא. אחיד לעילא, אחיד לתתא. גונוי אחידו לכמה סטריין.

גוון אור גניז, אחיד נהיר ונציץ בנציצו, והאי אור אחיד ותפיס ואעיל לגביה נהירו דאשא מלהטא, ושלחובי נורא, אלין תרין לא מתישבן פחדא. ומגו מרגלא דלא אתגלייא כלל, נפקא רוחא דבוסמא, פלילא בתריסר בוסמין עילאין, ומגו ההוא סליקו דאינון תרין דלא מתישבן פחדא, אחיד בהו ההוא רוחא, ומתישבן בדוכתייהו.

ובדין, אצטבע ההוא רוחא, מגו ההוא נהירו דאור גניז, ונהירו דאשא מלהטא, ואתישבן וקיימא ביה, בדין אצטיירו ביה, ציורא דפני אדם, דכליל כל דיוקנין, והאי איהו גוון דכליל כל גוונין. אנפין דכליל כל אנפין.

וכד אינון מתתקנן פדקא יאות, לגו פרסייא, פלהו בדיוקנא חדא דאדם. ורזא דא, פד מסתפלין לסטר מזרח, פלהו אינון בדיוקנא חדא דאדם, בגין דמתמן איהו תקיפו דרזא דאדם.

וכד מסתפלין לסטר דרום, כל אנפין אינון בדיוקנא חדא, דיוקנא דאריה,

דַּתְמָן אִיהוּ חִילָא וְתוּקְפָא דְכָלָא. וְכַד מִסְתַּפְּלִין לְסִטְרָא צְפוּן, כָּל אַנְפִּין
 אֵינוֹן בְּדִיוקְנָא חֲדָא, דִּיוקְנָא דְשׁוּר, דַּתְמָן אִיהוּ נְגִיחוּ דְדִינָא תְקִיפָא.
 וְכַד מִסְתַּפְּלִין לְסִטְרָא מְעָרְב, כָּל אַנְפִּין אֵינוֹן בְּדִיוקְנָא חֲדָא, בְּדִיוקְנָא
 דְנֶשֶׁר. כִּמְה דָּאת אָמַר, (משלי ל יט) דְרֹךְ הַנֶּשֶׁר בִּשְׁמַיִם. בְּגִין דַּתְמָן (דבריים
 לב יא) נֶשֶׁר יַעִיר קִנּוּ עַל גּוֹזְלָיו יִרְחֹף. וְאוֹרַח דְנֶשֶׁר, לְאַתְדַּבְּקָא תְדִיר בִּשְׁמַיִם,
 דַּתְמָן אִיהוּ תִיאוּבְתִיָּה לְאַסְתַּלְקָא וּלְאַתְדַּבְּקָא. וּבְגִין כֹּה אִיהוּ לְסִטְרָא מְעָרְב.
 וּבְגִין דְכָל אַנְפִּין מִשְׁתַּנִּין, כְּפוּם הֵהוּא אַתְר דְהֵהוּא סִטְרָא דְמִסְתַּפְּלִין
 בִּיָּה, כְּתִיב בְּכֹלָהוּ בְּכָל דִּיוקְנָא וּדִיוקְנָא, לְאַרְבַּעַתָּם. פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי
 אַרְיָה לְאַרְבַּעַתָּם פְּנֵי שׁוּר לְאַרְבַּעַתָּן וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעַתָּן.

הָאִי כַד מִתְתַּקְּנִין בְּכִרְסֵיָּא, כִּמְה דְכִרְסֵיָּא פְּנֵי לְמִיזֵל, הִכִּי אֵינוֹן אַתְחַזְיִין
 דִּיוקְנֵיהוּ, כְּפוּם הֵהוּא סִטְרָא דְאֵזֵל, כְּדַכְתִּיב, אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שְׁמָה
 הַרוּחַ לְלָכֶת יִלְכוּ.

וְכַד לָא אֵזֵלִין וְלָא מִתְתַּקְּנִין גַּבֵּי כִרְסֵיָּא, כְּדִין כָּל חַד וְחַד אַתְפָּרֵשׁ
 בְּדִיוקְנֵיהּ דְאַתְחַזִּי לִיהּ. וְעַם כָּל דָּא, כָּל חַד וְחַד אַתְדַּבֵּק בְּדִיוקְנָא
 דְחִבְרִיָּה, וְכֹלָהוּ אַתְחַזְיִין דִּיוקְנֵיהוּ מִתְדַּבְּקוּ דָּא בְּדָא, וְדָא כְּלִיל בְּדָא,
 כָּל חַד כְּלִיל בְּחִבְרִיָּה, וְחִבְרִיָּה בִּיָּה.

סִטְרָא חַד אוֹמַר קְדוּשׁ, וְסִטְרָא חַד אוֹמַר קְדוּשׁ, וְסִטְרָא חַד אוֹמַר קְדוּשׁ,
 וְסִטְרָא אוֹחְרָא אוֹמַר ה' צְבָאוֹת מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ.

וַיְדִי אָדָם (דף תו ע"א) מִתַּחַת פְּנֵיָּהֶם, הָאִי לְקַבְּלָא מְאִרִּיהוֹן דְתִיּוּבְתָא לְגַבֵּיָּהוּ,
 דְהָא יְמִינָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, פְּרִישָׁא לְקַבְּלָא כָּל אֵינוֹן דְתִיּוּבִין
 לְגַבֵּיָּה. מִתַּחַת פְּנֵיָּהֶם, אַמְאִי, בְּגִין צְנִיעוּ, דְהָא מְאִרִּיהוֹן דְתִיּוּבְתָא צְנִיעוּ
 אַצְטְרִיךְ, דְלָא לְמַנְדַּע בְּהוּ אַחְרָא, כִּמְה דָּאת אָמַר (תהלים לב א) כִּסּוּי חֲטָאָה.
 רְזָא דָּא, דְלָא סְלִקִּין יְדֵיָּהוּ לְעִילָא, כִּמְה דְבִנֵּי נֶשֶׁא דִיְדֵיָּהוּ סְלִקִּין לְעִילָא
 עַל רִישֵׁיָּהוּ, וְהִנֵּי לָאו הִכִּי, דְהָא מִתַּחַת גְּדַפֵּיָּהוּ לָא נִפְקִי לְבַר,
 דְהָא גְּדַפֵּיָּהוּ וְאַנְפֵּיָּהוּ פְּרִידִן אֵינוֹן לְעִילָא. כִּמְה דְאָמַר וּפְנֵיָּהֶם וְכִנְפֵּיָּהֶם
 פְּרִדוֹת מְלֻמְעָלָה. דְאַתְפָּרֵשׁן כַּד לָא מִתְתַּקְּנִין גּוּ כִרְסֵיָּא כְּדָא אַמְרִין.
 וְאַלִּין יְדִין לָא אַתְחַזְיִין כְּלָל לְסִלְקָא לְעִילָא, מִגּוּ דְאַתְגַּלְיִין, וְעַל דָּא
 מִתַּחַת פְּנֵיָּהֶם כְּתִיב.

וְכַד אֵלִין נְטֻלִין, גְּדַפֵּיָּהוּ מִתְחַבְּרִין כְּחֲדָא, לְמַהוּי בְּאַרְח מִישֵׁר, לְנִטְלָא
 דָּא עִם דָּא כְּחֲדָא, בְּשַׁעְתָּא חֲדָא, בְּזַמְנָא חֲדָא, וְכֹלָהוּ כְּחֲדָא סְלִקִּין
 לְכִרְסֵיָּא לְעִילָא.

וְאַיְנוֹן דְלָא יְדַעִי לָאֵן אַתְר וְלָא חֲמָאֵן וְלָא מִסְתַּפְּלִין, (ועאן, וסמחוא ויעא דלהון כד
 אינון נטלין, וסלקין לכורסויא קדישא, אתעביד) מִהֵהוּא זִיעָא נְהַר דִּינּוּר, נְגִיד וְנִפְקִי.

וְהָיָה זֵיעָא כְּנִטְלֵהוּ דְנִטְלֵי אִיהוּ. טַפְּיִן מְנַטְפִּין מְאַרְבַּע גְּוֹוִי אִשִּׁין. אִשָּׁא
 חַוּוּרָא, מְנַטְפָּא אִשָּׁא סוּמְקָא, אִשָּׁא יְרוּקָא. אִשָּׁא סוּמְקָא, מְנַטְפָּא
 אִשָּׁא אוּכְמָא, אִשָּׁא יְרוּקָא. אִשָּׁא יְרוּקָא מְנַטְפָּא אִשָּׁא סוּמְקָא, אִשָּׁא
 חַוּוּרָא. אִשָּׁא אוּכְמָא, מְנַטְפָּא הֵהוּא אִשָּׁא סוּמְקָא.

חַוּוּרָא תְנַיִנָא, לָאו אִיהוּ הֵהוּא חַוּוּרָא קְדָמָא. וְהָיָה אִשָּׁא אוּכְמָא,
 לָאו אִיהי הֵהוּא אִשָּׁא אוּכְמָא קְדָמָא. וְכֵן כָּל גְּוֹוִינִין, לָאו אֵלִין
 כְּאֵלִין, קְדָמָא, וְתַנְיִנָא, וְתַלִּיתָא, וְכֵן כָּלָהוּ.

בְּשַׁעְתָּא דְנִטְפִין אֵלִין אִשִּׁין, וְאִתְפְּלִילוּ לְאִתְתַּבְּרָא כְּחַדָּא, סְלָקִין שְׁלֵהוּבִין
 מְלַהֲטִין, וּבְטָשִׁי דָּא בְּדָא, וּמֵהֵהוּא בְּטִישׁוּ דְבְּטָשׁוּ כְּחַדָּא,
 אִתְעֵבִידוּ כָּל אִינוּן מְלַאכֵי חַבְלָה, דְּטָרְדִי חֵיבְנָא בְּגִיהֵנָם. מְאִינוּן שְׁלֵהוּבִין
 אִתְעֵבִיד נִרְאָ דְגִיהֵנָם לְתַתָּא, דְּאִינוּן שְׁלִיחִין דְּחַבְלָה, אִתְמַנוּן בְּאִינוּן
 שְׁלֵהוּבִין, לְאוּקְדָא חֵיבְנָא תַּמָּן, דְּרִזָּא דִּילְהוּן תַּמָּן. דְּכְתִיב, (יחזקאל טו ז)
 מֵהָאֵשׁ יֵצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם.

כִּד נְטִלִין, כְּלֵהוּן נְטִלִין לְקַבֵּל אַנְפוּי, דְּהֵהוּא דְאִתְמַנָּא לְהֵהוּא סְטָרָא.
 כִּד רוּחָא אִיתְעַר לְמִיְהוּדָא לְסְטָרָא דְמַזְרַח, בְּטִישׁ הֵהוּא רוּחָא לְגַבֵּי
 אַנְפוּי דְּהֵהוּא דְקִימָא לְהֵהוּא סְטָרָא, וְאִיהוּ נְטִיל בְּקְדָמִיתָא, וְכָלָהוּ עֲמִיה
 כְּחַדָּא, דְּכְתִיב וְאִישׁ אֵל עֵבֵר פָּנָיו יִלְכוּ אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לְלַכֵּת
 יִלְכוּ.

הָאִי רוּחַ, אִיהוּ רוּחַ מְמַלְלָא. רוּחַ דְּכָלִיל כָּל רוּחִין בְּגִוּיָהּ. רוּחַ טָמִיר
 וְגַנְזִי בְּגִוּוּיָהּ. רוּחַ דָּא, אִיהוּ רוּחַ דְּכָלִיל בְּרִזָּא דְלְתַתָּא, לְקַבֵּל תְּלַת
 קִידוּשִׁין דְּאִתְקַדְּשׁ בְּהוּן כְּחַדָּא. וְאִינוּן קְדוּשׁ קְדוּשׁ קְדוּשׁ, לְקַבֵּל תְּלַת
 זִמְנִין רוּחַ דְּכְתִיב הָכָּא. אֵל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ, חֵד. עַל אֲשֶׁר יִהְיֶה
 שָׁם הָרוּחַ, תְּרִי. שָׁמָּה הָרוּחַ לְלַכֵּת, תְּלַת. בְּגִין, דְּרוּחַ דָּא כָּלִיל מְתַלַּת
 רוּחִין, רִזָּא דְחִיּוֹת הַקֹּדֶשׁ עֵילְאִין, דְּאִינוּן רִזָּא דְתְּלַת קְדוּשָׁאן, דְּנַחְתָּא
 מֵהֵהוּא קְדָשׁ עֵילְאָה, רוּחַ סְתִימָא, דְּכָל קְדוּשָׁאן מְנִיָּה תְּלִיין.

וְדַמּוֹת הַחִיּוֹת מְרַאֲיָהֶם כְּגַחְלֵי אֵשׁ בְּעֵרוֹת וּגּוֹ'. וְדַמּוֹת, דְּיוּקְנָא דְמִתְלַבְּשָׁן
 כְּחַד מְנִיָּיָהוּ, דְּאִתְלַבֵּשׁ בְּנוּרָא. וְאִיהוּ לָא חַזָּא, אֶלָּא דְיוּקְנָא חִיזוּ
 שְׁמַשִּׁי דְגַחְלֵי דְנוּרָא.

נְחַלֵּי אֵשׁ, אֵלִין אִינוּן דְּאִיקְרוּן מְרַאֲיָהֶם, חִיזוּ דְחִיּוֹן, דְּבָהוּ אִסְתְּפִלְן
 לְמִיחְמֵי בְּחִיזוּ. כְּמַרְאָה דְאַחְזִי כָּל גְּוֹוִינִין, הֵכִי שְׂרָפִים, אִינוּן כְּמַרְאָה
 לְאַחְזָא בְּהוּן דְּיוּקְנִין דְּחִיּוֹן. בְּגִין דְּכּוּלָּא אִתְלַבֵּשׁ דָּא בְּדָא, וְדָא מְרָאָה
 דְּדָא.

אַבְרָ וְדַמּוֹת הַחִיּוֹת, לָא אָמַר דְּיוּקְנָא דִּילְהוּן, וְלָא אִיצְטְרִיךְ, דְּהָא

בְּקִדְמִיתָא קָאָמַר כּל דְּיוֹקְנִין דִּילְהוֹן. וְהָכָא אָמַר מְאִינוּן דְּמוּת דִּלְהוֹן
דְּאִינוּן מְרָאוֹת דִּילְהוֹן.

בְּנַחֲלֵי אֵשׁ, מֵאֵן גַּחֲלֵי אֵשׁ. אֲלִין שְׂרָפִים. מְרָאֵיהֶם, אִינוּן אוֹפְנִים, דְּבַהוֹן
אֶתְלַבְּשָׁן, לְאַחְזָא דְּיוֹקְנִין, וְחִיזוּ דִּילְהוֹן.

וְנָצִיצוּ דִּילְהוֹן, בְּאִינוּן דְּאִיקְרוּן לְפִידִים. וּמֵאֵן אִינוּן חֲשָׁמְלִים תְּתַאֲיִן,
דְּנַפְקֵי מֵהוּא חֲשָׁמֶל תְּתַאֲה. רְזָא דָא, כְּרִזָא עֵילָאָה לְעֵילָא, בְּהוּא
חֲשָׁמֶל פְּנִימָאָה, בְּגִין דְּכֻלָּא גְּוֹנָא חָדָא, מִתְתַּא וְעֵילָא. עַד הָכָא רְזָא
דְּחֲשָׁמֶל, בְּגְוֹנִין דִּלָּא אֶתְחִזוּן, אֲלָא בְּחִזּוּ. חִיזוּ לְגוּ מִן חִיזוּ, חִיזוּ דָא
לְגוּ מִן דָּא. כְּמָא דְכְּתִיב, (ש"ש ח טו) מִמְרָאָה מִתְנִיו וּלְמַעְלָה וּמִמְרָאָה מִתְנִיו
וּלְמַטָּה.

הוּא מִתְהַלְכֶת בֵּין חַיִּוֹת, דְּאֶתְיִהִיבֶת בֵּין תְּרִין סְטְרִין, וְאֶתְחַקֶּקֶת תְּפִין
בְּגִלוּפָא וְדִיוֹקְנָהָ. דְכְּתִיב שִׁמְנֵי כַחוֹתֶם עַל לֶבֶךָ וּגְוִי. וּמַגּוּ דְהֵאִי
אֲבָן טָבָא מְרַגְלִיתָא, אֲזֵלָא בֵּין תְּרִין סְטְרִין, אִית לָהּ נְהִירוּ לְאַנְהָרָא,
וּלְסִלְקָא נְהוּרָא. עַל כֹּל שְׂאָר אֲבָנִין מְנַצְצָן.

וְנוּגָה לְאֵשׁ, הֵאִי נוּגָה אִיהוּ מִסְטְרָא דִּימִינָא, וְאֶתְכֻלִּיל בְּשִׁמְאָלָא, וּשְׁמָאָלָא
בְּיִמִינָא, וְאֲשָׁא מְלַהֲטָא מְנַצְצָא. מֵהוּא נוּגָה נְהִיר הוּא אֲבָנָא,
וְאֶתְיִהִיב בֵּהּ חִיזוּ, לְאַסְתְּפֻלָּא בְּשׁוּפְרָהָ.

וְהֵאִי נוּגָה אִיהוּ נְצִיצוּ דְנְצִיצָן כְּאֲשָׁא, וְנְהִיר סוּמְקָא דִּילִיָּה. וּמַגּוּ דָא,
בְּשַׁעְתָּא דְעָאל וְנָקִיב גּוּ הוּא אֲבָנָא, אִיהִי שְׁפִירָא בְּחִיזוּ.

בְּתִרִין גְּוֹנִין, אֶתְחִזִּיא הֵאִי אֲבָנָא וְאַצְטַבַּע, בְּגִין דְּאִיהוּ גְּוֹן חֲשׁוּף
בְּקִדְמִיתָא, כִּיּוֹן דְּאֶתְתַּקְנַת לְקַבְלָא נְהוּרָא, אֶתְעַר נְהִירוּ מִסְטְרָא
דִּימִינָא, וְאֶתְנְהִירַת בְּחִוּוּרָו. כִּיּוֹן דְּאֶנְהִירַת בְּחִוּוּרָו כְּאֲבָנָא בְּדוּלְחָא, עַד
כְּעֵן לִית לָהּ חִיזוּ בְּשִׁפִּירוּ לְאַסְתְּפֻלָּא, עַד דְּאֶתָא סְטְרָא דְשִׁמְאָלָא דְהוּא
נוּגָה, דְסוּמְקָא, וְעָאל בְּגוּיָה הוּא סוּמְקָא בְּהוּא נוּגָה, כְּדִין אִיהִי שְׁפִירָא
בְּחִיזוּ, שְׁפִירָא בְּרִיּוּא, לְאַסְתְּפֻלָּא.

אִיהִי אֲבָנָא יִקְרָא בְּשְׁלִימוּ בְּגְוֹנִין. כְּאֶתְתָּא שְׁפִירָא בְּחִיזוּ, חִוּוּר וְסוּמְקָא.
וּכְדִין אֶתְוּוֹן מְנַצְצָן בְּגוּיָה, וְנַפִּיק בְּגוּ הוּא נְצִיצוּ בְּרַק מְבַרְקַת, נְהִיר
לְפּוּם שַׁעְתָּא, חִוּוּר וְסוּמְקָא, סוּמְקָא וְחִוּוּר.

רְזָא קְדִישָׁא, לְאַצְטַבַּע שְׂאָר אֲבָנִין מֵהוּא אֲבָנָא טָבָא דְאַקְרֵי בְּרַקַת. בְּגִין
דְּאַצְטַבַּע מֵהוּא נְהִירוּ דְבְּרַק, אִיקְרֵי עַל שְׁמִיָּה בְּרַקַת. בְּגִין דְּהֵאִי
אֲבָנָא טָבָא, מְרַגְלִיתָא עֵילָאָה, אֲצַטַבַּע בְּתִרִיסַר גְּוֹנִין, מְנַהֲרִין גּוּ אִינוּן
תְּרִין. וּמַגּוּ נְצִיצוּ דְנְצִיץ וְאַפִּיק, אֲצַטַבַּעַן תְּרִיסַר אֲבָנִין דִּילָּה, וְאִינוּן תְּרִין
סְדְרִין. וּכְפּוּם דְּאַצְטַבַּעוּ (דף י"ג ע"ב) מִינָהּ, הָכִי אֶקְרוּן עַל הוּא שְׁמָא מְכָשׁ.

וְחַיִּימוֹת רְצוּא וְשׁוּב, (יחזקאל א טז) נְהִירִין גְּנִיזִין גְּלִיזִין, וְסִתְרִין קְיִימִין וְלֹא קְיִימִין, נְהִירִין וְלֹא נְהִירִין. זְמַנִּין נְהִירִין בְּהַאי גְּוֹון, וּלְפּוּם שְׁעֵתָא גְּוֹון אֲחֵרָא. הַשְּׁתָא שְׁמָא דָּא, וּלְפּוּם שְׁעֵתָא שְׁמָא אֲחֵרָא. לִית מֵאן דִּיכִיל לְקְיִימָא בְּאֵלִין נְהוּרִין.

יְהוּ"ה, נְהִירוֹ דְּאִסְתֵּלַק בְּשְׁמָא דָּא, דְּכִלִּיל כָּל נְהוּרִין בְּשְׁלִימוֹ. וּלְפּוּם שְׁעֵתָא, נְחִית וְאִתְהַדַּר נְהִירוֹ בְּגְוֹון אֲחֵרָא, וְאִסְתֵּלַק בְּשְׁמָא אֲחֵרָא, אֱלֹהִי"ם. וּלְפּוּם שְׁעֵתָא, א"ל. וּלְפּוּם שְׁעֵתָא, צְבָאוֹ"ת. וּלְפּוּם שְׁעֵתָא שְׁד"י. וְהָכִי בְּכָל אֵינוֹן שְׁמֵהֶן דְּאִיקְרִי בְּהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וּבְגִין דְּאִית אֲתֵר גְּנִיז דְּנִפְקִי מְנִייהו, וּכְפּוּם דְּאִיהוּ נְבִיעַ מְגוּ מְבוּעָא גְּנִיז דְּאִתְגְּנִיז בֵּיה, הָכִי אִתְחַזִּי כָּל חַד. וְלִית מֵאן דִּיקוּם בְּהוּ. וְרָזָא דָּא מְנָא דְּמִיָּא וְשְׁמָשָׁא, בְּכוּתְלָא.

וּבְכֹמָא דְּאֵינוֹן רְצוּא וְשׁוּב, אוֹף הָכִי בְּלִבָּא וְדַעְתָּא. בַּר נְבִיאִי מְהִימְנִי, דְּמִסְתַּפְּלִי מְגוּ אֵינוֹן דְּלִתְתָּא, דְּאֵינוֹן בְּרָזָא דְּאִסְפַּקְלָרְיָא דְּלֹא נְהֵרָא, וּמְגוּ אֵלִין הוּוּ מְסַתְּפְלִין כְּבַתֵּר כּוּתְלָא. עַד הָכָא דְּמוֹת מְאֵינוֹן רְזִין לְעִילָא הַשְּׁתָא לְתַתָּא.

בְּתִיב וְאֵרָא חַיִּימוֹת וְהֵנָּה אוֹפֵן אֶחָד בְּאֶרְץ וּגו'. וְאֵרָא חַיִּימוֹת, דָּא אִיהוּ אִסְתַּפְּלוּתָא בְּאִסְפַּקְלָרְיָא דְּלֹא נְהֵרָא. וּמְגוּ דְּחֵמָא אֵלִין, אִסְתַּפְּל בְּמָה דְּגְנִיז וְסִתִּים.

וְהֵנָּה אוֹפֵן אֶחָד בְּאֶרְץ, דָּא מִטְטְרוּ"ן, דְּאִיהוּ עֵילָאָה מְנִייהוּ ת"ק שְׁנִין. מִטְטְרוּ"ן, מִיטְטְרוּ"ן, זְבוּל, עֵבֶד, זְבוּא"ל, (נ"א עֵבֶד־יֵאל, זְבוּלֵיֵאל) הָא חֵמֵשׁ. וּכְפּוּם שְׁלִיחוֹ דְּמֵאֲרִיָּה, הָכִי אִסְגִּיאוֹ שְׁמוּי לְאַרְבַּע סְטְרוֹי, כְּאַרְבַּע סְטְרִין דְּעֵלְמָא.

כְּשִׁיר קְשָׁרִין לְמֵאֲרִיָּה, שְׁלִיט בְּרָזִין דְּאַרְבַּע אֶלְף וּחֵמֵשׁ מָאָה נְהִירִי אֲפֻרְסָמוֹנָא, דְּנִגְדִין וְנִפְקִין מְגוּ תְּלִיסַר אֲחֵרְנִין גְּנִיזִין. וְאַרְבַּעָה אֶלְף וְת"ק רְבוּא הִיכְלִין, דְּאֵינוֹן טְמִירִין בְּגוּ אֵינוֹן נְהוּרִין, קְיִימִין קְמִיָּה, וְאִיהוּ מְמָנָא עֲלֵייהוּ.

כִּרְ זְמַנָּא דְּעָאל וְנִפְיק, אֶלְף וְת"ק רְקִיעִין זְעֵאִין קְמִיָּה. תְּרִיסַר אֶלְפֵי רְבוּא מִימִינִיָּה, וְתְרִיסַר אֶלְפֵי רְבוּא מְשֻׁמְאֵלִיָּה. תְּרִיסַר אֶלְפֵי רְבוּא קְמִיָּה, תְּרִיסַר אֶלְפֵי רְבוּא מְאַחֲרִיָּה. כָּל הַנִּי מְשָׁרְיִין נְהִירִין, מְגוּ שְׁלֵהוּבָא חַד מְנַצְצָא. דְּנִפְקָא מְנִיָּה. וּבְהֵהוּא שְׁלֵהוּבָא חֲקִיקָן אֲתוּון דְּשֵׁם הַמְּפּוֹרָשׁ, נְצִיצִין מְלַהֲטִין מְגוּ הֵהוּא שְׁלֵהוּבָא. וְכִלְהוּ כַּד מְסַתְּפְלָן בְּנְהִירוֹ דְּאֲתוּון מְחַקְקוֹן גְּלִיפּוֹן, כְּלֵהוּ זְעֵאִין וְדַחֲלִין, וְנִטְלִין לְגַבִּי הֵהוּא נְצִיצוֹ דְּאֲתוּון. וּמְגוּ שְׁלֵהוּבָא דָּא, נְהִירִין אוֹפְנִים אוֹחֲרִנִין, דְּנִטְלִי בְּרִתִּיכִין אֲחֵרְנִין לְתַתָּא,

גו אינון היכלין, דאינון משלכן דא בדא, כמה דאת אמר פאשר יהיה האופן בתוך האופן, כליל דא בדא, ועאל דא בדא, רישין פרישין, אלין באלין. ואנפין פרישין בסטרייהו.

וברהו נטלין לגבי אנפין, בגו נהירו דמסתכלאן לגבי אינון אנפין. פד מסתכלאן למהו, חמאן ההוא נהירו דנהיר, לההוא אתר דנהיר, אזלין ונטלין פלהו. ואתוון דשמא קדישא מחקקא, נהיר על פלא. ואיהו נטיל פלהו, גו ההוא רוחא עילאה, דנטיל כל משריין.

ומטטרו"ן רב ממנא, קאים בקיומא דההוא שמא קדישא, ונטיל לכל משריין ברזא דיליה, לארבע פניו, בארבע דיוקנין, גו ארבע סטריין דעלמא. ואיהו כליל שמא דאקרי שד"י. וכלהו קראן שמא דא, גבי שמא עילאה קדישא.

בידא דמטטרו"ן אתמסרו תריסר מפתחין עילאין, ברזא דשמא קדישא. וארבע מפתחין מנייהו, אינון ארבע רזין נהורין דמתפרשין. מפתחא חדא, איקרי אור נציץ, טמיר וגניז, לית ליה גוון. וההוא נציצו לא קיימא לאסתכלא, ולא אתחזי גוון, אלא נציץ נציצו לעיינין, ואגניז ולא אתיידע. מפתחא תניינא, אור נהירו חידו לאסתכלא. לזמנין איהו חיור, לזמנין ירוק, לזמנין לא דא ולא דא.

מפתחא תליתאה, איקרי אור זוהר, דזהיר ונהיר, איהו זוהר דנהיר לכל שאר נהורין. האי מרקמא בכל גוונין. האי אור איהו מההוא זוהר דהוא רקיע דעל גבי חיון, דכתיב ^(דניאל יב ג) פזהר הרקיע. כליל גו עשר שבילין, דנפקי מאינון ל"ב שבילין גניזין.

מפתחא רביעאה, איקרי אור דסוכלתנו, דיהב סוכלתנו בלבא למינדע ולאסתכלא ולקיימא על רזין עילאין. והאי אור דחדי לבא, יהיב נהירו דחכמתא וסוכלתנו, למינדע ולאסתכלא.

ואלין אינון ארבע מפתחין עילאין, דכל שאר מפתחין כלילן בהו. וכלהו אתמסרו בידא דהאי רב ממנא, מטטרו"ן. מארי רב פלהו גו רזין דמאריה, בגילופין דרזין דשמא קדישא מפורש.

על ארבעת רבעיהן בלכתם ילכו וגו', על ארבעת דאינון ארבע דתחותיהו, ואינון דתחותיהו, איקרון רבעיהן. כמה דאת אמר, ^(עי' שמות כג ה בתרגום) רביע תחות טועניה, ועל אינון דרביעין תחותיהו, פד אינון בעאן למיזל אזלין. דכל חד אית ליה ארבע גלגלי אופנים, רביעין תחותיהו. ועל אלין רבעיהן אמר, בלכתם ילכו.

והיינו דכתיב, ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם, ובהנשא החיות וכו'.

יִנְשְׂאוּ הָאוֹפָנִים. וְאֵי אוֹפָנִים רַבְעִיּוֹת דְחִיּוֹת, אֲצֻטְרִיךְ לְמִימְרָא וּבְלָכַת
הָאוֹפָנִים. אֲלֵא מִפְּאֵן דְחִיּוֹת נְטִילִין לְדַנְטִילִין לֹון, כְּגוֹוֹנָא דָא אַרוֹן, נְטִיל
לְמֵאן דְנְטִיל לִיהָ.

וּבְרַסְיָא קְדִישָׁא נְטִילַת לַחִיּוֹת. וְאֵי אִיהִי נְטִילַת לֹון, זִיעָא דְחִיּוֹת מִמָּה
אֲתַעְבִּיד. אֲלֵא זִיעָא דִּילְהוֹן, בְּאַסְתְּפְלוּתָא לְמִינְדַע וּלְאַסְתְּפְלָא
וּלְאַדְבָקָא, בְּמָה דְטְמִיר וְגַנְיִז, וְלֹא יִכְלִין לְמִיקָם בִּיהָ. וְעַל דָּא אִיהוּ זִיעָא
דִּילְהוֹן. אֲבָל כָּל אֵינוֹן דְמִתְדַבְּקָאן בְּקַדוּשָׁה עֵילְאַה, אֵינוֹן נְטִילִין לְאֵינוֹן
דְנְטִילִין לֹון. וְרָזָא דָא, עַל אַרְבַּעַת רַבְעִיּוֹת בְּלָכְתָם יִלְכוּ.

וְגַבִּיהֶן וְגַבְהָ לָהֶם. וְגַבִּיהֶם, רָזָא דְגוֹוִינִין דְגוֹפָא, אֲתַנְהִיר וְסִלְקָא בְּשִׁיעוּרָא
(מְרִישָׁא דְכוּזְיָא לְרִישָׁא דְכוּזְיָא בְּשִׁיעוּרָא) דְלִתְתָא. וְאַסְתְּחִירָא בְּאַרְבַּע גּוֹוִינִין
נְצִיצִין. גּוֹון נְהִיר בְּנְהִירוֹ, בְּרָזָא דְחֻשְׁמַל לְעֵילָא, כַּד נְהִיר וְאַתְגַּנְיִז גּוֹ
גּוֹוִינִי. גּוֹון נְצִיץ, (דף תו ט"א) דְנְצִיץ בְּנְצִיצִי. גּוֹון זְהִיר, בְּזַהֲרָא דְרַקִּימוֹ
דְרַקִּיעָא דְקִימָא עֲלֵיהֶו. גּוֹון מְרַקְמָא מִכָּל גּוֹוִינִין, וְאַתְפְּלִיל בְּכֻלְהוֹ, וְדָא
אִיהוּ גּוֹפָא מְצִיירָא בְּצִיּוּרָא, לְאַתְפְּלִילָא בְּכֻלְלָא חָדָא.

וְגוֹבָה לָהֶם, מְסֻטְרָא דְלְעֵילָא. וְיִרְאַה לָהֶם, מְסֻטְרָא דְלִתְתָא. וְגוֹבָה לָהֶם,
גוֹבָה שְׁמַיִם. וְיִרְאַה לָהֶם, דְחִילוֹ דְדְחִיל וּמְבַעִית וְאַרְעִישׁ כּוּלָא.
דְחִילוֹ דְסֻחְרָא דְלָא לְקַרְבָּא לְקוּדְשָׁא. וְאִיהוּ דְסֻחְרָא לֹון מְסֻטְרָא דְלִתְתָא.
וְגוֹבָה לָהֶם, בְּסִלְקוֹ דְחִיזוֹ דְגּוֹוִינִי שְׁמַיִם. בְּגִין דְגּוֹוִינִי שְׁמַיִם, הֵהוּא רָזָא
דְכְתִיב, גוֹבָה שְׁמַיִם. וּמֵאן אִיהוּ. הֵהוּא דְנְטִיל כָּל גּוֹוִינִין, מִימִינָא
וּמִשְׁמָאלָא, וְכַד נְטִיל לֹון לְגַבִּיהָ, אִיקְרִי גוֹבָה שְׁמַיִם.

וְיִרְאַה לָהֶם, בְּחִיזוֹ דְהֵהוּא יִרְאַה לִתְתָא, בְּסִדְוִרָא דְאֵינוֹן גּוֹוִינִין לְהֻטִין
וּמְהַפְכִין חִיזוֹ דְאַשָׁא דְלָא דְקִיק, כְּאַשָׁא דְקִיק לְעֵילָא כְּחִדְוִוָּהָ.
וְהֵאֵי אִיהוּ דְקָא מְבַעִית לְכֻלָּא. וּבְגִין כֵּן, וְגוֹבָה לָהֶם, מְלְעֵילָא. וְיִרְאַה
לָהֶם, מִתְתָא.

וְגוֹבָתָם מְלֹאוֹת עֵינַיִם, לְאַסְתְּפְלָא בְּכָל סְטְרִין. וְאַף עַל גַּב דְאִית מְאַרִי
דְעֵינַיִם בְּחִיזוֹ לְאַסְתְּפְלָא אַחֲרָנִין לִתְתָא, אֲלִין בְּאֵינוֹן עֵינַיִן
לְאַסְתְּפְלָא אֲלִין בְּאֵלִין בְּסֻחְרָנוֹ, לְקַמִּיּהוּ וּבְאַחֲוִרָא, דְעֵינַיִן סֻחְרִין לְכָל
סְטְרִין.

וּבְגִין כֵּן חֲמָאן הָכָא וְהָכָא, בְּסֻטְרָא דָא וּבְסֻטְרָא דָא, חֲמָאן מַה
דְהוּי, וּמַה דְזַמִּין לְמַהוּי מְסֻטְרָא דְאַחֲוִרָא. וְהֵינּוּ דְכְתִיב, סָבִיב.
וְחֲמָאן מִימִינָא וְחֲמָאן מִשְׁמָאלָא. חֲמָאן מִימִינָא, בְּכָל אֹרַח זְכוּ וּקְשׁוּט.
חֲמָאן מִשְׁמָאלָא, בְּכָל אֹרַח דְלָא קְשׁוּט וְלֹא קִימָא בְּזְכוּ. וְעַל דָּא
מְסֻתְפְּלִין בְּכָל סְטְרִין, וּבְדָא אִית לֹון שׁוּלְטָנִי וְסוּכְלַתְנוּ עַל כּוּלָא,

לְאֶסְתַּפְּלָא בְּכָל הַיּוֹם סְטָרִין, מַה דְּלֹא מְסַתְּפְלִין הַכִּי כָּל אֵינוֹן אַחֲרָנִין.
וְעַם כָּל דָּא לֹא יְכַלִּין לְאֶסְתַּפְּלָא לְעֵילָא, וְלֹא אֲתִיְהִיב לֹוֹן רִשׁוֹ לְאֶסְתַּפְּלָא.
וְכַד בְּעָאן לְאֶסְתַּפְּלָא, כְּלָהוּ מְרַתְתִּי בְּדַחֲלִיו בְּאִימְתָא בְּזִיעַ, וְכָלְהוּ
קָרְאן בְּדַחֲלִיו סְגִי, בְּקַל רַב, (יחזקאל ג יב) בְּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ.

וְגַבְיָהֶם, וְלֹא כְּתִיב מֵהוּ, כְּמָא דְכְּתִיב, לְבַתֵּר, וְגַבְתָּם מְלֵאת עֵינַיִם. אֶלָּא
גּוּפָא דְסְטָרָא דְמְסַתְּפְלָא לְגוּ, לְגַבֵּי נְקוּדָה סְתִימָא. מֵהֵוּא סְטָרָא
אֵית לֹוֹן גּוּבָה. וְכָלְהוּ מְסַתְּפְלִין לְגוּ, כְּמָה דְאֵת אָמַר (מ"א ז כה) וְכָל אַחֲרֵיהֶם
כְּתִיבָה.

אֲבָרְהֶם אֲתַקְרִיב לְגַבֵּי רִזָּא דְקִימָא, עַד דְּסְלִיק בְּרִזָּא עֵילָאָה לְעֵילָא. וְעַם
כָּל דָּא לֹא זָכָה פְּיַעֲקֹב, דְּיַעֲקֹב אִיקְרִי (בראשית כה כז) אִישׁ תָּם. מֵהוּ
אִישׁ תָּם, רִזָּא דָּא כְּמָא דְאֵתְמַר, (דברים לג א) אִישׁ הָאֱלֹהִים, מְאָרִיָּה דְבֵיתָא.
מֹשֶׁה אִיקְרִי אִישׁ הָאֱלֹהִים, יַעֲקֹב אִיקְרִי אִישׁ תָּם, וְכָלָא רִזָּא חֲדָא.

אוּף הַכִּי וְגַבְתָּם, הֵוּא דְקִימָא לְגוּ. כְּלָהוּ מְלִיִּין עֵינִין לְאֶסְתַּפְּלָא לְבַר.
וְאִף עַל גַּב דְּלֹא מְסַתְּפְלָא לְגוּ, גּוּבָה לָהֶם, וְגַבְתָּם מְלֵאת עֵינַיִם.
וְבִלְבַת הַחַיּוֹת יִלְכוּ הָאוּפְנִים אֶצְלָם וּבְהַנְשָׂא הַחַיּוֹת מֵעַל הָאָרֶץ יִנְשָׂאוּ
הָאוּפְנִים, וְכָלְהוּ כְּפּוּם הֵוּא רוּחָא, דְּאָזִיל וְשְׁלִיט עֲלֵיהוּ.

עַל אֲשֶׁר יִהְיֶה שֵׁם הָרוּחַ לְלֶכֶת, כְּתִיב אֶל אֲשֶׁר, וְכְתִיב עַל אֲשֶׁר. אֶלָּא
רוּחַ דָּא דְנִפְיָא מְגוּ רוּחָא סְתִימָאָה, וְדָא אִיהוּ רוּחַ קְדִישָׁא, כְּדִן נִפְיָא
מְגוּ הֵוּא טְמִירָא דְכוּרְסִיָּא, וּבְטִישׁ בְּהֵוּא דְשָׂרִי עֲלוּי, כְּדִין כְּלָהוּ
נְטִלִין כְּחֲדָא לְגַבֵּיהּ, וְהֵינּוּ עַל אֲשֶׁר. אֶל אֲשֶׁר, דְּבְטִישׁ בֵּיהּ הֵוּא רוּחָא,
וְלֹא שְׂאֲרִי, אֶלָּא דְנְטִיל לְגַבֵּיהּ, וְנְטִילֵי כְּלָהוּ לְגַבֵּי הֵוּא סְטָרָא.

עַל אֲשֶׁר יִהְיֶה שֵׁם הָרוּחַ לְלֶכֶת, עַל הֵוּא אֲתֵר טְמִיר וְגַנְיִז. דְּהֵוּא רוּחָא
עֵילָאָה שְׂרִיָּא עֲלוּי, כְּלָהוּ מְסַתְּפְלִין לְגַבֵּיהּ, לְאֵתוּסְפָא זִינָא. וּמֵהֵוּא
זִינָא, אֵתוּסְפָא זִינָא אֵינוֹן קְרַנֵּי הַחַיּוֹת. וְאֵינוֹן זִינָא דְלֵהִיט וְנִצִּיץ, לְפּוּם
אֶסְתַּפְּלוּתָא דִּיקְרָא, דְּהֵוּא רוּחַ אַחֲרָא, דְּנִפְיָא מֵהֵוּא רוּחַ קְדִישָׁא, דְּאִיהוּ
טְמִיר וְגַנְיִז בְּגַנְיִזוֹ יְקָרָא.

דָּא אִיהוּ בְּרִזָּא דְשְׂמָא קְדִישָׁא, דְּכִלִּיל בֵּיהּ שֵׁם אֱהִי"ה, שְׂמָא רַבָּה
וְשְׁלִיטָא. מֵהֵוּא שְׂמָא, זְעֵאִין וְדַחֲלִין, וְנְטִלִין בְּאִימְתָא בְּזִיעַ. וְדָא
אִיהוּ שְׂמָא דְשְׁלִיט עַל רְתִיכָא דָּא, בְּרִשְׁמֵוּ דְתַלְת שְׂמֵהֶן דְּכִלִּילִין בֵּיהּ.
בְּרִזָּא דָּא אֵית שְׂבָעִין שְׂמֵהֶן מְפּוֹרְשִׁין, שְׁלִיטִין עַל כָּל רִזִּין וְגַנְיִזִּין עֵילָאִין,
דִּי כָּל חִילִין וּמְשָׁרְיִין זְעֵאִין מְנִיְהוּ, וְנְטִילֵי בְּגַנְיִיְהוּ. בְּרִזָּא דָּא, כְּלִילִין
כ"ב אֲתוּוֹן, וְכָלְהוּ שְׁבִילִין.

רוּחַ אַחֲרָא דְנִפְיָא מֵהֵוּא רוּחָא קְדִישָׁא, אִיהוּ דְמַתְּמָן רִזָּא דְמֵהִימְנוּתָא

בְּכָל סִטְרֵיךָ. וְדָא אִיהוּ בְּרִזָּא דְשָׁמְא קְדִישָׁא, דְּכָלִּיל וְרָשִׁים עֲלֵיהּ, שְׁמָא
 דְּאִקְרִי יְהו"ה, דְּנִפְיָא וְאִתְרָשִׁים מִגּוֹ שֵׁם אֱהִי"ה. וְאָף עַל גַּב דְּכֻלָּא בְּרִזָּא
 חֲדָא, אֲבָל שֵׁם יְהו"ה בְּנִזְנָא אֲב, דְּאִתְבְּנִי מִשְׁמָא טְמִירָא אֱהִי"ה. וְדָא אִיהוּ
 רִזָּא, דְּנִפְיָא מְרוּחָא קְדִמָּאָה.

רוּחָא אַחֲרָא תַתָּאָה, דְּנִפְיָא מִגּוֹ רוּחָא דָא, דָא אִיהוּ בְּרִזָּא דְשָׁמְא קְדִישָׁא
 כְּלִיל בֵּיהּ שֵׁם אֲדִנ"י. שְׁמָא דָא שְׁלִיט, עַל חֵיות וְאוּפְנִים לְתַתָּא.
 וְהָבִי אִיהוּ רִזָּא עֵילָאָה וְתַתָּאָה. עֵילָאָה שֵׁם אֱהִי"ה, שְׁלִיט עַל אִינוּן חֵיוֹן
 עֵילָאִין, בְּרִזָּא דְשָׁמְא קְדִישָׁא דְקָאֲמָרֵן. תַתָּאָה שֵׁם אֲדִנ"י, שְׁלִיט
 עַל אֲלִין חֵיוֹן תַתָּאִין לְתַתָּא.

וְאִינוּן חֵיות עֵילָאִין וְאוּפְנִים עֵילָאִין, וְחֵיות תַתָּאִין וְאוּפְנִים תַתָּאִין. חֵיות
 עֵילָאִין, דְּקָאֲמָרֵן. אוּפְנִים עֵילָאִין, אִינוּן רִזָּא דְכְתִיב (שח"ש ה טו) שׁוֹקִי
 עֲמוּדֵי שֵׁשׁ, וְאוּפְנִים תַתָּאִין בְּרִזָּא דְלְתַתָּא, כְּמָה דְחֵיות בְּרִזָּא דְלְתַתָּא.
 חֵיות עֵילָאִין אַרְבַּע. אוּפְנִים אַרְבַּע. כַּד מִתְחַבְּרָא חַד בְּאִינוּן רִזָּא דְחֵיות,
 כַּדִּין אִינוּן וְאוּפְנִים בְּחִיבּוּרָא דְהָהוּא חַד, אִינוּן אַרְבַּע. וְכֵן כְּגִוּוֹנָא
 דָא לְתַתָּא, כְּלָהוּ בְּרִזָּא דָא דְאַרְבַּע. חֵיות אַרְבַּע. אוּפְנִים אַרְבַּע. וְאִתְפְּרָשָׁן
 לְתַתָּא בְּרִזָּא דָא. וְהָכָא בְּכֻלָּהוּ מִתְפְּרָשָׁן רִזִּין עֵילָא וְתַתָּא, וְעַל דָא אִיקְרִי
 מְרַבְּבָה. וְאָף עַל גַּב דְלָא חָמָא יְחֻזְקָאֵל, אֲלָא מִגּוֹ רִזָּא דְלְתַתָּא אִסְתְּכִי
 בְּרִזָּא עֵילָאָה.

עַל אֲשֶׁר יְהִיָה שֵׁם הָרוּחַ לְלִכְתּוּ יַלְכוּ, רִזָּא אֱהִי"ה, כְּלָלָא דְכֻלָּא, שְׁלִיט
 עַל חֵיות עֵילָאִין סְתִימִין. וּבְגִין כֵּן אֵל אֲשֶׁר יְהִיָה שְׁמָה הָרוּחַ לְלִכְתּוּ,
 רִזָּא הוּי"ה בְּנִזְנָא אֲב. כִּי רוּחַ הַחַיָּה רִזָּא אֲדִנ"י, לְמַהוּי (דף ת"ט ע"א) סְתִימִין
 רִזִּין גּוֹ סְתִימִין דְרִתִּיכָא דָא, לְמַהוּי כְּלָא כְּחֲדָא בְּרִזָּא חֲדָא.

בְּלִכְתֵּם יַלְכוּ, בְּלִכְתֵּם דְמָאֵן. אִי תִימָא דְחֵיות, לָאו. אֲלָא בְּרִזָּא דְאֲלִין
 תַלְתּוּ רוּחִין, תַלְתּוּ שְׁמֵהֶן, כַּד נִצְצִי, נִהְרִין וְנִפְקִין אֲלִין חֵיוֹן עֵילָאִין
 וְתַתָּאִין. וּבְעַמְדָם יַעֲמֻדוּ, כַּד אִינוּן בְּחִיבּוּרָא חַד, בְּלִחִישׁוֹ כְּלָהוּ קְיִימִין.
 כַּדִּין אִתְעֵבִידוּ תַלְתּוּ רוּחִין חַד, תַלְתּוּ שְׁמֵהֶן חַד, וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אִיתְגָּאִי
 בְּגִיאוּתָא עַל כְּלָא.

וּבְהַנְשָׂאֵם מֵעַל הָאָרֶץ יִנְשָׂאוּ הָאוּפְנִים, בְּהַסְתַּלְקוֹת חֵיות, בְּרִזָּא דְרוּחִין
 עֵילָאִין, מֵעַל הָאָרֶץ, מִלְשָׁמְשָׁא עַל רוּחָא תַתָּאָה, אִינוּן אוּפְנִים
 מִסְתַּלְקִין עֲמֵהוּן, לְאַחֲזָאָה, דְכְּלָהוּ גּוּפָא חֲדָא, וְרִזָּא חֲדָא, כְּלָא פִירוּדָא
 מֵעֲמֵהוּן.

כִּי רוּחַ הַחַיָּה בְּאוּפְנִים, רַעוּתָא דְהָהִיא חַיָּה בְּאוּפְנִים. דָּאָף עַל גַּב דְרַעוּתָא
 בְּאִינוּן חֵיות עֵילָאִין, רַעוּתָא יִתִּיר בְּאִינוּן אוּפְנִים. תַלְתּוּ, תַרִּין גְּלִיִּין.

וְחַד גָּנִיז. וְאֵלֶּיךָ עֹבְדִין עֹבְדָא דְרַעוּ בְּהֵיא חָהּ. וְהֵינּוּ דְכְּתִיב וּמַעֲשִׂיהֶם כְּעֵין תְּרַשִׁישׁ, כְּעֵין תְּרִי שֵׁשׁ דָּא יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, דְאֵלֶּיךָ תְּרִין מְאִינוּן שִׁית. וְעַל דָּא כְּעֵין: כְּגִוּוֹנָא דִּילְהוּן.

עַד הֶכָּא רְזָא דְחִיּוֹת בְּרְזָא עֵילָאָה, כְּגִוּוֹנָא דָּא לְתַתָּא, וּדְמוֹת עַל רֵאשִׁי הַחָהּ רְקִיעַ. וּדְמוֹת, דִּיוֹקְנָא לְתַתָּא, כְּגִוּוֹנָא דִּלְעֵילָא. דְעַד הֶכָּא אֵית רְשׁוּ לְפָרְשָׁא, מִכָּאן וּלְהֵלָאָה, מֵאֵן דְחָמֵי חָמֵי, דְלֹא אֵית רְשׁוּ לְאַסְתְּפְּלָא. מֵהֵאֵין רְקִיעַ וּלְתַתָּא, אֵית רְשׁוּ לְמִיחְמָא, וּמֵהֵאֵין רְקִיעַ וּלְתַתָּא, אֵית רְשׁוּ לְאַסְתְּפְּלָא. מֵאַתְרֵי דְאַסְתְּפְּלוּתָא וּלְעֵילָא, אֲתַפְסִיין שְׂבִילִין וְאוּרְחִין, לִית עֵינָא דְאַסְתְּפַל בֵּיה, דְכוּלָּא אֲתַפְסִיָּא.

רֵאשִׁי הַחָהּ, אֵינוּן רְתִיכִין. אַרְבַּע רֵישֵׁי נְהוּרִין לְאַרְבַּע זִיווּן. וְאֵינוּן תְּרִיסַר יְרַחִין. וְאֵינוּן תְּרִיסַר מְכִילִין, וְחַד דְשִׁלְטָא עַלֵייהוּ, לְמַהוּי תְּלִיסַר. וְאֵלֶּיךָ אֵיקְרוּן רֵאשִׁי שְׁלִטוּנִין, שְׁלִיטִין נְהִירִין לְכֹלָא. (ב' רְקִיעִין).

אֵית רְזָא דְדִיוֹקְנִין דְלֹא אֲתַחֲזוּן. וּבְחַד, לִית בֵּיה דִּיוֹקְנִין, וְלֹא גְוֹוִין, וְלֹא לְמַנְדַּע, וְלֹא לְאַסְתְּפְּלָא, וְלִית מֵאֵן דִּיקוּם בֵּיה. דָּא אֵיהוּ רְקִיעַ עֵילָאָה טְמִירָא, דְגָנִיז מַה דְגָנִיז, וְיֵהֵב חִידוּ וּקְיִמָּא לְכֹלָא. בְּרְזָא דְשֵׁם אַהִי"ה, שְׁלִימוּ דְכָל שְׂמֵהֶן. רְזָא דְרְתִיכָא קְדִישָׁא, בְּרְזָא דְאַרְבַּע זִיווּן דְעֵלְמָא עֵילָאָה. רְזָא דְאַרְבַּע שְׂמֵהֶן דְכִלְיִין בְּחַד. תְּלַת שְׂמֵהֶן עֵילָאִין, וְחַד דְאַתְחַבַּר עֲמֵהוּן בְּכֹלָא חַד.

י"ה, רְזָא טְמִירָא עֵילָאָה. כְּלָלָא דְכֹלָא, רְקִיעַ עֵילָאָה טְמִיר דְקִימָּא בְּגָנִיזוּ. וְחַד סְפִירָא גְנִיזָא טְמִירָא דְכֹלָא עֵלֵיהּ. הֵאֵין אֵיתְחַד וְלֹא אֲתַחֲחַד בְּמַה דְלֹא אֲתִידַע, וְלֹא קְיִמָּא בְּסוּכְלַתְנּוּ. רְזָא דְכֹלָלָא. כְּלָלָא דְכֹלָא. בְּרוּךְ הוּא וּבְרִיךְ שְׁמִיהּ לְעֵלְמָא וּלְעֵלְמֵי עֲלְמִין. לְתַתָּא כַּד אֲתַפְשֵׁט שְׂמָא דָּא, אֵיהוּ ו' בְּאַתְרֵיהּ דְאַלְפָּא, בְּרְזָא חָדָא. כְּדִין אֵיהוּ רְקִיעַ לְתַתָּא, כְּגִוּוֹנָא דִּלְעֵילָא, וְחַד אֲבָן סְפִירָא לְעֵילָא עַל גְּבִי הַהוּא רְקִיעָא וְדָא אֵיהוּ רְזָא ה' דְאַתְפְּרָשָׁא שְׂמָא לְתַתָּא, בְּרְזָא יְהו"ה.

וְלְזִמְנִין דְאַתְחַבַּר בְּשְׂמָא דָּא אֶת ו'. וְאֵיהוּ כְּלָלָא חָדָא, הוּא וּבֵית דֵינּוּ וְכֹלָא חַד, רְזָא דְרִזִין גּוּ שְׂמֵהֶן קְדִישִׁין.

נְטוּי עַל רֵאשִׁיהֶם מְלַמְעָלָה, רְקִיעַ פְּרִישׁ לְעֵילָא, דְלֹא יְכִילִין חִיּוֹת לְמַנְדַּע וְלְאַסְתְּפְּלָא, דְכֹלָא אֲחִיד דָּא בְּדָא, רְזָא דָּא סִימָנָא בְּעֵלְמָא, בְּרֵשׁ לֹא יְכִיל לְמַחְמֵי לְרֵאשִׁיהּ, וְאַף עַל גַּב דְאֵיהוּ הוּא, כָּל שְׂפָן מֵאֵן דְסִתִּים בֵּיה.

הֵאֵין רְקִיעָא עֵילָאָה, לִית בֵּיה דִּיוֹקְנָא כְּלָל. לִית מֵאֵן דְאַסְתְּפַל מִתַּמָּן וּלְהֵלָאָה, כּוּלָּא סִתִּים וְחִתִּים בְּגוּשְׁפִּנְקָא. רְקִיעַ פְּרִישׁ עַל גְּבִי רֵישֵׁי

דחיון לעילא, מזונא דילהון נטיף מההוא רקיעא. ולתתא פלהו קיימין בקיומא, מתחות האי רקיע.

רקיע דא תליין ביה תלת שמהן לעילא, כמא דמתפרשא לתתא, קדוש, רחום, חנון, פנוי שמהן קדישין. סתימין לעילא ברזא דלתתא, פלא פגיונא דא מן דא.

אלין שמהן, גו רזי מהימנותא רזא דילהון. פל אינון פנוי שמהן, תליין ברזא דשמהן קדישין אליו, דאי קרון חיון טמירין, מחפין על שמהן דלגאו, ומעפפן באלין, ואתחפין באלין. קודשא בריך הוא איקרי בהו. ודא איהו דכתיב, (שה"ש ה ג) פשטתי את כתפתי, לאתתקנא לגבה.

מהאי רקיע ולתתא, תליין אינון פינויין, לאתחפיא בהו רזא דשמא קדישא. מהאי רקיע ולעילא, לא תליין פינויין. הדא הוא דכתיב, ותחת הרקיע פנפיהם ישרות אשה אל אחותה. בגין לאתחפיא בהו אינון טמירין עילאין ברזי שמהן קדישין.

בנפיהם, פסויין לאתפסא שמהן בטמירין. ולזמנא דאתי, לא יתפסה רזא דשמא קדישא, דכלהו זפאה קשוט ינדעון באתגלייא, ולא מגו פינויין. ורזא דא כתיב (ישעיה ל ב) ולא יפנה עוד מוריה והיו עיניו ראות את מוריה.

לאיש שתיים מכסות להנה. תרין אינון לכל חד וחד לאתפסא בהו. ההוא דימינא, אית ליה חד דימינא וחד דשמאלא. לההוא דשמאלא אית ליה חד דשמאלא. וחד דימינא. וכן פלהו פלילן אליו באליו לאתחפיא בהו.

גויתיהם, רזין דלגאו, בשמהן קדישין. דמנייהו רזא דגופא דילהון. ועם פל דא, אליו פגיונא דאליו. הדא הוא דכתיב, ואשמע את קול פנפיהם פקול: אל, אלהים, יהוה. דכנפיהם: גדול, גבור, ונורא. האי ברזא דרזין לעילא, לאטמרא פלא בגניזו. לתתא קיימין בחיזו גרפין, גו שעורא, בחמש מאה פרסי דשיעורא. ואינון גרפין בחיזווא.

הבא אית חמש קולות, לקבל חמש עילאין סתימין. דכתיב, ואשמע את קול פנפיהם פקול מים רבים פקול שדי בלכתם קול המלה פקול מחנה. קול פנפיהם, דהא באינון פינויין אית שמא חד, מההוא שמא דאיהו מאינון שמהן דלגו. ומאן איהו. אל. דהא שמא דא אזל באינון פינויין ודא איהו שמא, פשמא דמים רבים. ומהכא אתפרש שמא דא לתתאי.

בְּקוֹל שְׂדֵי, אֱלֹהִים. דְּשָׂמָא אֲתַבְּנִי בְּתַתְּאִי, וְאֲתַחְתִּים בְּתַתְּאִי, אֶלְק"י. קוֹל
הַמֶּלֶךְ ה', דָּא שָׂמָא דְאֶקְרִי אֱלוֹהִי, וְשָׂמָא דָּא אֲתַבְּנִי בְּבִי דִינָא לְתַתְּאִי,
בְּאַתְרֵי (דף מח ע"א) דְּזִכּוּתָא שְׂרִיא. בְּקוֹל מַחְנָה, דָּא שָׂמָא דִּיעֶקֶב שְׂרִיא בֵּיה.
דְּכַתִּיב, (בראשית לה ג) מַחְנָה אֱלֹהִים זֶה.

תו, קוֹל דָּא, מְחַפֵּיין חַד גּוּפָא, לְאַפְרָשָׁא דָּא מִן דָּא, לְאַשְׁתַּמוּדְעָא,
וּלְאַתְחַבְּרָא גּוּפָא חַד הַכָּא, וְגוּפָא חַד הַכָּא. כְּמָה דָּאֲתָּ אָמַר לְאִישׁ
שְׂתִים חוֹבְרוֹת אִישׁ. מְחַבְּרִין אִישׁ, לְאַשְׁתַּמוּדְעָא וּלְאַפְרָשָׁא דָּא מִן דָּא.
וּתְרִין אַחְרָנִין מְחַפֵּיין לְגוּפָא, וְשְׂתִים מְכַסּוֹת אֶת גּוֹיּוֹתֵיהֶנָּה. וְכִלְהוּ גְלִיפִין
מְחַקְקוֹן, בְּאַתְוּוֹן דְּרִזָּא דְשָׂמָא קְדִישָׁא, בְּאַרְבְּעִין וּתְרִין אַתְוּוֹן. תַּחּוֹת
תְּרִין אַבְנִין עֵילָא וְתַתְּאִי, לְאַשְׁתַּמוּדְעָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּשָׂמִיָּה בִּיקְרִיָּה
לְמַהּוֹי חַד.

אַרְבְּעִין וּתְמַנְיָא רְתִיכִין טְמִירִין בְּגַרְמִיָּהוּ, טְמִירִין בְּסִטְרָא דֵּההוּא אָדָם
דְּשְׂרִיא עַל פְּרִסְיָא, בְּרִזָּא דְאַרְבְּעִין וּתְמַנְיָא אַתְוּוֹן. וּמֵאַתָּן אַחְרָנִין
גְלִיפִין בְּגַרְמִיָּהוּ, לְקַבֵּל שְׂיִיפִין דְּגוּפָא, וְכִלְהוֹן שְׁלֻטִין עַל פּוֹרְסִיָּא לְתַתְּאִי,
כְּחוּשְׁבֵן פְּקוּדֵי אוֹרִיָּתָא, בְּרִזָּא דְזִכּוֹר.

הַהוּא אָדָם נָטִיל לְכָל הַיַּי פְּקוּדֵי, וְלְכָל הַיַּי רִזִּין דְּשְׂיִיפִין דְּגוּפָא, וְאוֹתִיב
בְּרִזָּא דִּילְהוֹן לְגוּ פְּרִסְיָא קְדִישָׁא. וּבְהוּ אֶסְתַּלְקַת פְּרִסְיָא, בְּתַלַּת
מָאָה וְשְׂתִין וְחַמְשָׁה פְּקוּדִין אַחְרָנִין בְּרִזָּא דְשָׁמֹר.

בְּרִסְיָא עֵילָאָה, אֶפִּיק פֶּל אֵינוֹן, מְגוּ חַד מְבוּעָא טְמִירָא גְנִיזָא דְאַתְגְּנִיז
דְּשְׁלֻטָא עֲלֵיהּ. הַהוּא מְבוּעָא לִית מֵאן דִּידַע לֵיה וְלִית מֵאן
דְּאַסְתַּפֵּל בֵּיה. עֲלֵיהּ כְּתִיב (איוב כח כא) וְנַעֲלַמָּה מַעֲיִנִי כָּל חַי וּמַעוֹף הַשָּׁמַיִם
נִסְתַּרְהָ, (שם יג) לָא יֵדַע אֲנִישׁ וְגו'.

וּבְתִיב (מ"א י ט) שֵׁשׁ מַעְלוֹת לְכַפָּא, אֶלִין שֵׁית סִיטְרִין לְתַתְּאִי, כְּגוּוֹנָא דְשֵׁית
סִיטְרִין לְעֵילָא. שֵׁשׁ מַעְלוֹת לְכַרְסִיָּא עֵילָאָה. שֵׁשׁ מַעְלוֹת לְכוּרְסִיָּא
תַתְּאָה. אֶלִין וְאַלִין, לָא יְכַלִּין לְאַסְתַּפְּלָא וּלְמַנְדַע, לִיקְרָא דְכַרְסִיָּא
דְּעֵלֵיָּהוּ. כָּל שְׁפֵן לְמֵאן דְּשָׂרִי עַל פְּרִסְיָא. כְּלָהוּ בְּאַיְמָתָא בְּדַחִילוֹ, תַּחּוֹת
פְּרִסְיָא קְיִימִין. נְטֻלִין פְּרִסְיָא עֵלֵיָּהוּ, וְלָא יֵדְעוּ, לְאֵן אַתְרֵי מְתַחַבְּרָאן
גּוּפִין, כְּמָה דָּאֲתָּ אָמַר, חוֹבְרוֹת אִשָּׁה אֶל אַחֻוֹתָהּ פְּנִיָּהֶם, בְּגִין לְסַלְקָא
לָהּ. וּכְדִין כָּל אֵינוֹן פִּינוּיִין דְּמְכַסֵּיין לְשִׁמְהֵן קְדִישִׁין, שְׁלֻטִין בְּשָׂמִיָּהוּ,
וְאַקְרִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכַנּוּיָּא.

וְכַד קְיִימָא פְּרִסְיָא בְּכִינוּיָּא דְחַדְוָה, בְּאַתְרֵי דְאַצְטְרִיךְ, כְּדִין אֵינוֹן חִינוֹן
תְּרַפִּינָה פְּנִיָּהֶם, וְלָא שְׁלֻטִין בְּאַיְנוֹן פִּינוּיִין, וְחַדְוָה דִּילְהוֹן בְּהַהוּא

זמנא, דאינון פינויין תרפינה פנפיהם. דהא פדין קודשא בריה הוא אקרי בהון בשמהן אחרנין קדישין עילאין.

הרא הוא דכתיב, בעמדם, על קיומיהו. בעמדם, דלא נטלין. אלא דחדאן מחדוה דקדושא. ונהרין, מגו נהירו דנטלין מפורסין. ועל דא כתיב, תרפינה פנפיהן. ושלטין שמהן אחרנין עילאין קדישין, דקודשא בריה הוא איקרי בהו.

וארא פעין חשמל פמראה אש בית לה סביב וגו'. וארא, דהא אסתלק מגיה ההוא חיזו, דחמי לפום שעתא. בגין כך אמר וארא, ולא כתיב ואראה.

בעין חשמל, ולא חשמל. פעין: פגון מלהטא מנצצא, סלקא בגונוי. פעין: פגוונא דעינא דלא יכיל לאסתפללא באסתפלותא, אלא סתים ופקיחא פקיחא וסתים, הכי איהו חשמל.

ואית חשמל סתים, דלא אתחזי פלל, אלא מגו מראה סתימא, דלית מאן דיכיל לקיימא ביה, ולאשתמודעא ביה פלל. ואית חשמל דקיימא בגוונין, גו נציצו לאנהרא ולאסתפללא לפום שעתא. ודא איהו לתתא, דהא לעילא לא כתיב וארא, אלא ואראה. ודא חשמל דאתחזי בגוונין, גוון ארגוונא, ירוק, אדם, לבן. סלקא דא, ונחתא דא. נציץ ולהיט, סלקא ונחתא.

ובגין כך כתיב, פעין חשמל, ולא כתיב וארא חשמל, ולא וארא החשמל, דלאו איהו חשמל, אלא פגוונא דיליה. פגוון דאתחזי, הכי גונוי. חשמל דא איהו נהירו, דנקיט נהירו בגויה, ההוא נהירו דאתחזי באינון נציצין, נהירו אחרא דקיק, זהיר ונציץ נתיר אית בגויה, והאי דקאמר הכא, לאו איהו חשמל, אלא פעין חשמל.

בחיזו דקדמאה מה כתיב. ואש מתלקחת ונוגה לו סביב, ולבתר, ומתוכה פעין החשמל. והכא בקדמיתא פעין חשמל, ולבתר פמראה אש בית לה סביב, מאמצעיתא דגופא לעילא, ומאמצעיתא דגופא לתתא. ותרת גוונין הכא, חשמל בקדמיתא. ולבתר אש לגו מינה. ולבתר נוגה. ואינון רזין גליפין גו שמא קדישא. אדנ"י בקדמיתא, פעין חשמל. אלהים לבתר, פמראה אש בית לה. יהו"ה לגו מכולא, ונוגה לו. וכלהו תלת גליפאן, גו האי רזא, פלילין בחד, למהוי כולא חד דא בדא. ועל דא יחזקאל אסתפל לעילא, ואסתפל לתתא, גו מהימנותא, ברזין עילאין. ממראה מתניו וגו'.

פְּרֻשַׁת יִתְרוֹ

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאֹמֵר. אִיהוּ בְּלַחֲדוּדֵי בְּדִיבּוּרָא
 חָדָא וְהָא אוֹקִימָנָא, אָנְכִי וְלֹא יִהְיֶה לָּךְ בְּדִיבּוּרָא חָדָא אֶתְאַמְרוּ.
 וְכִי הִנִּי, וְתוּ לֹא, אֶלָּא הִנִּי כְּלָלָא דְכָלָא, הִנִּי כְּלָלָא דְכָל אוֹרֵייתָא וְהִכִּי
 נָמִי זָכוֹר וְשָׁמוֹר. וּבְגִין דְּזָכוֹר וְשָׁמוֹר אֵינוֹן כְּלָלָא דְכָלָא, נִקְטַת הִנִּי
 דְּאֵינוֹן כְּלָלָא. זָכוֹר וְשָׁמוֹר. אָנְכִי, זָכוֹר. לֹא יִהְיֶה לָּךְ, שָׁמוֹר. וְכָלָא
 בְּדִיבּוּרָא חָדָא.

מֵאִי בְּדִיבּוּרָא חָדָא. הִכִּי הוּא וְדָאִי, בְּדִיבּוּרָא חָדָא וְלֹא בְּתָרִין. בְּגִין דְּהָאִי
 דְּבוֹר, אִיהוּ אֶתְכְּלִיל מִכְּלֵהוּ קָלִי. וְאִיהוּ דְּהוּהָ אָמַר בְּתוֹקְפָא וְחִילָא
 דְּכְלֵהוּ, דְּכָל חַד וְחַד הוּא בְּטַשׁ בִּיהַ בְּלַחֲשֵׁוּ, וְאִיהוּ הוּהָ אָמַר.
 וּבְגִין דְּכְלֵהוּ הוּוּ בְּלַחֲשֵׁוּ וְלֹא אֶשְׁתַּמְעוּ, פְּתִיב וְכָל הָעַם רוּאִים, וְלֹא
 כְּתִיב וְכָל הָעַם שׁוֹמְעִים, בְּגִין דְּלֹא אֶשְׁתַּמְעוּ כְּלָל, אֶלָּא כְּלֵהוּ הוּוּ
 אֶתִּינָן, וְכָל חַד וְחַד נִשְׁיָק לְהָאִי דְּבוֹר בְּלַחֲשֵׁוּ, כְּמֵאֵן דְּנִשְׁיָק בְּחֻבִּיבוּ
 דְּרַחֲמֵימוֹתָא, וְלִבְתַּר הָאִי דְּבוֹר פְּרִישׁ, וְאָמַר מְלָה, וְאֶכְרִיז לָהּ.
 וְעַל דָּא פְּתִיב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, דְּאֵינוֹן כְּלָלָא דְּזָכוֹר
 וְשָׁמוֹר אָנְכִי וְלֹא יִהְיֶה לָּךְ. אָנְכִי כְּלָלָא דְּכָל פִּיקוּדֵי אוֹרֵייתָא, דְּאֵינוֹן
 בְּכָלִל זָכוֹר, וְאִיקְרוּן מִצּוֹת עֲשֵׂה. אָנְכִי כְּלָלָא דְּדָכַר וְנוֹקְבָא כְּחָדָא.
 וּמֵאֵן דְּאָמַר דְּאִיהוּ רְזָא דְּכוּרְסִיָּא, לָאו אִיהוּ כּוּרְסִיָּא בְּלַחֲדוּדֵהִי, וְלָאו
 הִכִּי, דְּהָא רְזָא דְּזָכוֹר אִיהוּ, וְאִיהוּ דְּכוּרָא. אָבֵל אָף עַל גַּב דְּאִיהוּ
 דְּכוּרָא, כְּלָלָא דְּדָכַר וְנוֹקְבָא כְּחָדָא אִיהוּ.

וְאָף עַל גַּב דְּכָלָא שְׁפִיר, אָבֵל אָנִי, דָּא רְזָא דְּבְרִית קְדִישָׁא, יְסוּדָא דְּעֵלְמָא.
 כ' אֶתְכְּלִיל בְּגוּיָה, דָּא אִיהוּ רְזָא דְּנוֹקְבָא. וּבְכָל אֶתֶר כ', דָּא אִיהוּ
 נוֹקְבָא דְּאֶקְרִי פְּתֵר.

וּבְגִין כְּפִי (דף מח ע"ב) כְּלָלָא אִיהוּ כְּחָדָא, רְזָא דְּדָכַר וְנוֹקְבָא כְּחָדָא, וְכָלָא
 אֶקְרִי זָכוֹר, דְּהָא דָּכַר לָאו אִיהוּ בְּלַחֲדוּדֵי, וְנוֹקְבָא אוּף הִכִּי לָאו
 אִיהוּ בְּלַחֲדוּדֵהָ, וְלַעֲלָמִין לֹא אֶתְפָּרְשָׁן דָּא מִן דָּא. זָכוֹר אֶתִּיא בְּנוֹקְבִיָּה,
 שָׁמוֹר אֶתִּיא אוּף הִכִּי בְּרְזָא דְּוֹא"ו, דְּאִיהוּ דְּכוּר"א. בְּגִין דְּלֹא מִתְפָּרְשָׁן
 דָּא מִן דָּא.

אָנְכִי כְּלָלָא דְּדָכַר וְנוֹקְבָא כְּחָדָא, וְכָלָא אִיקְרִי זָכוֹר. מֵאִי טַעְמָא, בְּגִין
 דְּאִיהוּ נְטִיל לְנוֹקְבָא, וְאֶכְלִיל לָהּ בְּגוּיָה. וְעַל דָּא לֹא אִידְפַר אֶלָּא
 אִיהוּ בְּלַחֲדוּדֵי. וְכַד אִיהוּ אִמְשִׁיכַת לְבַעֲלָהּ בְּהֵדָה, וְאֶתִּי אִיהוּ לְגַבָּהּ, כְּמָה
 דָּאֶתְ אָמַר (ש"ה ש ג ד) עַד שֶׁהִבְאִתּוּ אֶל בֵּית אִמִּי, כְּדִין אִיהוּ נְטִילָא שְׁמָא,

וּכְלָא אִיקְרִי שְׁמוֹר. מֵאֵי טַעְמָא. בְּגִין דְּאִיהִי אִמְשִׁיכַת לִיהּ לְגַבְהָ, וְנִטְלַת לִיהּ. כְּדִין כַּל בֵּיתָא קְיָימָא בְּרִשׁוּתָהָא, וְלֹא אֲדַכְּרַר אֶלָּא אִיהִי בְּלַחֲוֹדָהָא, וְלִעְלָמִין לֹא מִתְפָּרְשִׁין דָּא מִן דָּא.

אֲנָבִי, רְזָא דְרִזִּין לִידְעֵי חֲכָמָתָא. בַּהֲהוּא שַׁעְתָּא דְּאֵלִין אֲתָוּוֹן נְפָקוּ בְּרִזָּא דְּכִלְיַל כְּחָדָא, נְפָקָא בּוּצִינָא לְגַלְפָּא מִשְׁחָתָא. מְדִיד בְּסִטְרָא דָּא עֶשֶׂר אַמִּין, וְנְפָקוּ זִיקִין, בְּזִיקִין שְׁבַעִין וּתְרִין. וְאֲתַלְהִטֹן שְׁבִיבִין, נְצִיצִין סְלָקִין וְנַחְתִּין. לְבַתֵּר, אֲשַׁתְּכּוּ, וְקָאִימוּ בְּסִלְיָקוּ לְעִילָא לְעִילָא. מְדִיד בְּסִטְרָא אַחְרָא עֶשֶׂר אַמִּין, וְנְפָקוּ אוּף הֲכִי זִיקִין, בַּהֲהוּא גּוּוּנָא קַדְמָאָה, וְכֵן לְכָל סִטְרִין.

אֲתַפְּשָׁטָא בּוּצִינָא וְסַחְרָא סַחֲוֹר סַחֲוֹר, וְאֲתַלְהִיטוּ שְׁבִיבִין נְצִיצִין, וְסִלְיָקוּ לְעִילָא לְעִילָא, וְאֲתַלְהִיטוּ שְׁמִיָּא. וְכָל חֵיילִין עִילָאִין כְּלָהוּ, אֲתַלְהִיטוּ וְאֲתַנְצִיצוּ כְּחָדָא.

סַחְרָא בּוּצִינָא לְבַתֵּר מִסִּטְרָא דְּדָרוּם וּמְדִיד וְסַחְרָא מִתְמָן לְמַזְרַח, וּמִמְזַרְח לְצָפוֹן, עַד דְּאַסְחָר וְתַב לְסִטְרָא דְּדָרוּם כְּדָבְקָדְמִיתָא.

לְבַתֵּר מִתְגַּלְגְּלָא בּוּצִינָא לְאַסְתְּלָקָא, וְזִיקִין וְשְׁבִיבִין אֲשַׁתְּכּוּ, וְכִדִּין נְפָקוּ אֵלִין אֲתָוּוֹן מְחַקְקֹן מִתַּלְהִטֹן נְצִיצִין, כְּדִהָבָא כְּדִ אֲתַלְהִיט בְּנְצִיצוּ. כְּהֵאֵי אוּמְנָא כְּדִ מְצָרְף כְּסַפָּא וְדִהָבָא, וְאַפִּיק לֹוֹן מְגוּ אֲשָׂא מְלֵהָטָא, בְּרִיר וְצָרִיף כּוּלָּא. הֲכִי נְמִי נְפָקִי אֲתָוּוֹן, צָרִיפֹן בְּרִירִן מְגוּ מִשְׁחָתָא דְּבוּצִינָא. וְעַל דָּא כְּתִיב (תהלים יח כא) אֲמַרְתָּ ה' צְרוּפָה. כְּמָאן דְּמְצָרְף כְּסַפָּא וְדִהָבָא.

כְּדִ נְפָקוּ אֵלִין אֲתָוּוֹן, נְפָקוּ כְּלָהוּ צָרִיפִין, מְחַקְקֹן, בְּרִירִן, נְצִיצִין, מְלֵהָטֹן. וְיִשְׂרָאֵל כְּלָהוּ הוּוּ חֲמָאן לֹוֹן דְּהוּוּ פְּרַחִי בְּאוּרָא, וְאַזְלִין לְכָל סִטְרִין, וְאֲתוּ וּמִתְחַקְקֹן עַל לִוְחֵי אַבְנֵיָא.

וְהָא חֲזִי כְּדִ הוּוּ נְפָקִי אֵלִין אֲתָוּוֹן בְּרִזָּא דְּכִלְלָא דְּדַכְּר וְנִיקְבָּא, בְּרִירִן מְחַקְקֹן. חַד אֶת הָהּ סְלִיק עֲלֵייהּ, דְּהָהּ רִשִׁים וְגַלְיָף לְהַנִּי אֲתָוּוֹן, וּמְעֵטֵר לֹוֹן, וְהָהּ אֶת אָזִיל בְּכוּלָּהּ, מְרִישָׂא (נ"א מְרִישָׂא) דְּבוּצִינָא אֲתַגְּלִיף. וְהָהּ אֶת אִיהּ אוּת ו', דְּהָהּ סְלִיק עַל כָּל אֲתָוּוֹן אַחְרַנִּין, וְגַלְיָף לֹוֹן עַל כָּלָא.

וְרִזָּא דָּא, וְכָל הָעָם רוּאִים אֲ"ת ה"קוּלוֹת וְאֲ"ת ה"לְפִידִים וְאֶת קוּל הַשׁוֹפָר. אֶת הַקּוּלוֹת, אֵלִין אֵינּוֹן אֲתָוּוֹן אַחְרַנִּין, דְּהוּוּ נְפָקִין מֵאֵינּוֹן קוּלוֹת כְּדָקְאֲמָרֵן, וְאֲתַחֲזִין בְּאוּרָא לְעִינֵיהוֹן דְּכִלְלָא.

דְּכְתִיב אֶת הַקּוּלוֹת, וְלֹא כְתִיב וְכָל הָעָם רוּאִים הַקּוּלוֹת, אֶלָּא אֶת הַקּוּלוֹת, אֵלִין אֵינּוֹן אֲתָוּוֹן דְּהוּוּ נְפָקִי מִנֵּיהוּ. וְאֶת קוּל הַשׁוֹפָר, דָּא אֶת

ו', דְהוּה סָלִיק עַל כָּל אֲתוּוֹן, וְגַלְיָה לֹוֹן, כְּמָא דְאִיתְמַר. בְּגִין דְרִזָּא דָאָת
ו' אִיקְרִי קוּל הַשׁוּפָר, וּבְגִין כְּדָּ כְּתִיב רֹואִים. וְכַד שְׁמַעוּ לָא שְׁמַעוּ אֶלְא
קוּל מִלּוּלָא חָדָא, דְכְּתִיב (דְּבָרִים ד' יב) קוּל דְּבָרִים אַתֶּם שׁוֹמְעִים, הַהוּא קוּל
דְּאִיקְרִי דְּבָרִים, דְּהוּא הָהּ אָמַר מְלָה בְּלַחֲדוּי.

וְאַף עַל גַּב דְּכָל יִשְׂרָאֵל חֲמוּ יִקְרִיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא הוּוּ חֲמָאן,
אֶלְא כְּמָאן דְּחָמִי מְגוּ עֲשֻׁשִׁיתָא, וְהוּוּ מְסַתְּפֵלָן לְמַנְדַּע חֲכַמְתָּא בְּאִינוּן
אֲתוּוֹן דְּהוּוּ נַפְקִי. וְהוּוּ חֲמָאן נְהִירוּ דְנְהִיר מְגוּ נְהִירוּ אַחְרָא. וְעַל דָּא
כְּתִיב, (שם ד טו) כִּי לֹא רָאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה.

אֲנָכִי רִזָּא דְזָכוּר, רִזָּא דְדְכוּרָא, דְּבִטְשׁ וְאֲנְהִיר לְדְבוּר, וְנַפְקִי אֶלִין אֲתוּוֹן
לְאֲתַעְטְרָא, וּבְאֶלִין אֲתוּוֹן הוּוּ חֲמָאן, וְהוּוּ שְׁמַעִין מְלָה דְאִיקְרִי אֲנָכִי,
דְּאִיהוּ אֲסַתְּפִלוּתָא הוּוּ חֲמָאן מְנַיְהוּ. שְׁמִיעָה דְתִיבּוּתָא דִילְהוּן, הוּוּ
שְׁמַעִין.

דְּכְּתִיב קוּל דְּבָרִים אַתֶּם שׁוֹמְעִים. הוּא שְׁמִיעָה, לְמַעַבְד דְּבָרִים, מְאִינוּן
אֲתוּוֹן דְּהוּוּ חֲמָאן. וְאַף עַל גַּב דְּקוּל דְּבָרִים אִיהוּ, וְאִיהוּ הָהּ
מְמַלֵּל, לָא הָהּ מְמַלֵּל אֶלְא מְלָה, דְּאִינוּן אֲתוּוֹן, כְּמָא דְאִיתְמַר.
אֲנָכִי הֲכָא אִיהוּ רִזָּא כְּלָל. וּפְרַט, יְהוּ"ה אֶלְהִיךָ. ה', רִזָּא דְזָכוּר. אֶלְהִיךָ,
רִזָּא דְשְׁמוּר. וְעַל דָּא הֲכָא כְּלָל וּפְרַט, וְאוּרִייתָא בְּרִזָּא דָּא מְתַעְטְרָא.
בְּכָלֵל וּפְרַט, כְּלָלָא דְכָל אוּרִייתָא. וְכָל פְּקוּדֵי אוּרִייתָא. בְּגִין דְּאִיהוּ כְּלָלָא
דְזָכוּר וְשְׁמוּר כְּחָדָא.

כְּמָא דְאוּקִימְנָא בְּסַפְרָא דְשַׁלְמָה, בְּגִילּוּפָא דְעִיטוּרָא דְאֲתוּוֹן. אֲנָכִי: א"י
דְכַר. נ"כ נּוֹקְבָא. וְשְׁפִיר אִיהוּ, וְהָכִי קָאָמַר, אֲנִי דְכַר וְנוֹקְבָא כְּחָדָא,
דְּהָא נּו"ן כְּפּוּפָה אִיהִי נּוֹקְבָא בְּכָל אֲתַר. אוּף הֲכָא אֲנָכִי כְּלָא כְּחָדָא.
אֲמַאי נְקֻט אֲנָכִי, וְלֹא אֲנִי. אֶלְא נ"כ תְּרִי נּוֹקְבֵי אִינוּן, וְתַנִּינוּן, כְּגוּוּנָא
דְשְׁכִינָה לְתַתָּא, אוּף הָכִי שְׁכִינָה לְעֵילָא. וְכָלָא אֲשַׁתְּכַח בְּמַלְת
אֲנָכִי, בְּחִיבוּרָא חָדָא. אֲנָכִי כְּלָלָא דְזָכוּר, רִזָּא דְכָל מְהִימְנוּתָא, כְּלָלָא
דְעֵילָא וְתַתָּא. יו"ד: לְעֵילָא לְעֵילָא, רֵאשִׁיתָא דְכָל מְהִימְנוּתָא. נ"כ: תְּרִין
נוֹקְבֵי, עֵילָאָה וְתַתָּאָה, תְּרִין עֲלָמִין עֵילָא וְתַתָּא. א: רִזָּא דְקוּ אֲמַצְעִיתָא,
דְנֻטִיל מְכָל סְטְרִין, מְעֵילָא וּמְסַטְרוּי. וְעַל דָּא הֲכָא אֲשַׁתְּכַח כָּל רִזָּא
דְמְהִימְנוּתָא.

וּבְגִין דְּהֲכָא תְּלִיא כְּלָא, בְּחִיבוּרָא חָדָא, בְּכָלֵלָא חָדָא, שְׁאֲרֵי בְּהֵאִי מְלָה,
לְאַעְטְרָא רִזָּא דְאוּרִייתָא בְּמְלָה דָּא אֲנָכִי, כְּלָלָא דְכְּלָא. ה' אֶלְהִיךָ,
פְּרַטָּא דְכְּלָא, שְׁמָא שְׁלִים, דְּאֲתַגְלִיף עֲלֵיהוּ דִישְׂרָאֵל תְּדִיר.

תָּא חֲזִי (בְּרַאשִׁית ב ד) ה' אֱלֹהִים, שֵׁם מְלָא, עַל עוֹלָם מְלָא. דְקִימָא אִיהוּ

בְּלַחֲדוּי, וְאַתְעֵטִיר בְּגוּיָהּ. בְּגִין דְּלֹא אֶשְׁתַּכַּח בְּהוּא (דף מט ע"א) זִמְנָא
עָמָא וְלִישָׁן, עַל מַה דְּאַתְעֵטִיר. וּבְגִין כֶּף הָוָה מִתְעֵטֵר בְּגוּיָהּ, וְאַקְרִי ה'
אֱלֹהִים.

בִּיּוֹן דְּאַתּוּ יִשְׂרָאֵל, וְקִיִּימוּ עַל טוֹרָא דְּסִינִי, וְקִבִּילוּ אוֹרֵייתָא, כְּדִין אֶתְעֵטֵר
שָׁמָא שְׁלִים עֲלֵייהוּ דִּישְׂרָאֵל, וְאַיְקְרִי אֱלֹהֵיהּ. וְכַד אָמַר מֹשֶׁה (דברים ו'
ה') אֱלֹהֵינוּ, בְּגִין דְּאִיהוּ שְׁבַחָא דִּישְׂרָאֵל, וְעַמִּיָּה אֶהְרֵן בְּהֵנָּא רַבָּא, וּבְנוֹי
דְּמֹשֶׁה מְסֻטְרָא אוֹחְרָא. בִּיהּ הָוָה מִתְעֵטֵר שָׁמָא שְׁלִים יְתִיר מִישְׂרָאֵל,
וְעַל דָּא הָוָה אָמַר ה' אֱלֹהֵינוּ.

וְעַם כֹּל דָּא אַכְלִיל עַמִּיָּה לְכָל יִשְׂרָאֵל, דְּלֹא כְּתִיב ה' אֱלֹהִים, אֲלֵא ה'
אֱלֹהֵינוּ, כֹּלָּא כְּחֻדָּא, לְאַתְעֵטְרָא עֲלֵייהוּ. וְעַל דָּא אֶתְעֵטְרֵן יִשְׂרָאֵל
עַל טוֹרָא דְּסִינִי, לְמַהוּי שָׁמָא שְׁלִים מִתְעֵטְרָא עֲלֵייהוּ כְּחֻדָּא, דְּהָא מְקַדְּמַת
דְּנָא לֹא אַקְרִי ה' אֱלֹהֵיהּ, אֲלֵא ה' אֱלֹהִים.

בִּיּוֹן דְּקִבִּילוּ יִשְׂרָאֵל אוֹרֵייתָא, ם סְתִימָא דִּהְוָה אֶסְתִּים בְּגוּיָהּ, בְּהֵיָא
שְׁעֵתָא אֶתְפַּתַּח, וְאַתְמַשֵּׁף לְאַנְהָרָא לְתַתָּא, וְלֹאֶתְעֵטְרָא עֲלֵייהוּ
דִּישְׂרָאֵל. וּמִן אוֹת ם אֶתְפַּתַּח וְאַתְמַשֵּׁף לְאַנְהָרָא לְתַתָּא, וְאַתְעֵבִיד ך'.

וְעַל דָּא תְּגִינָן בְּרֻזָּא דְּאַתּוּוֹן, שִׁיעוּרָא דָּאֵת ך', כְּשִׁיעוּרָא דְּסְתִימוּ דָּם'
סְתִימָא. וּמְשִׁיכוּ דָּאֵת נו"ן לְתַתָּא, כְּשִׁיעוּרָא דְּכַפְלֵתָא דְּנו"ן כְּפּוּפָה.
דְּהָא כֹּלָּא בְּרֻזָּא חֻדָּא. וְכֹלָּא הָוָה נְפִיק מֵהוּא קוּל דְּכָרִים דְּקֶאֱמְרֵן,
דְּכְתִיב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאַמֹּר.

סְתִי תוֹרָה

וְתַלְתָּ דְּלֹא עֲבָרִין, הָאִי אִיהוּ בָּאֵת פ' וְאֵת א', וְכֹלָּא פ"א בְּאַשְׁלָמוֹתִיָּהּ.
אֵת ר' לִית בִּיהּ כֹּלָּל.

שְׁעָרֵי אוּכְמִין, תְּלִיין וְלֹא שְׁעִיעֵן. דָּא אִיהוּ בַר נֶשׁ דְּשְׁתִּיק תְּדִיר. אַבְל
כְּפִיקָא אִיהוּ, מְאָרִי דְּלִישָׁנָא בִּישָׁא, מְלוּי בְּרוּגְזָא, פּוּם מְמַלְל
רְבִרְבָּן, אַצְלַח וְלֹא אַצְלַח, מְאָרִי קֶטְטָא בְּבִיתִיָּהּ, לֹא חֵיִישׁ לִיקְרָא דְּבַר
נֶשׁ, חַד בְּפּוּמִיָּה וְחַד בְּלַבִּיָּהּ, הַפְּכַפְּךָ בְּלִישְׁנֵיָּהּ, גְּבִינִין דִּילִיָּהּ סוּמְקִין
זְעִיר.

וְאִי קְמִיטָא תַּחוֹת עֵינֵיָּהּ רַב, וְאַזִּיל עַד חוּטְמָא מְסֻטְרָא יְמִינָא, וְתַרִּין
תַּחוֹתִיָּהּ, חַד מְנִיָּהּ זְעִיר מְאוּחְרָא, דָּא שְׁכִיב בְּגֵדָה מִיּוּמִין זְעִירִין,
וְחוּבִיָּהּ רְשִׁים בִּיהּ רְשִׁימִין אֲלִין.

בִּין כְּתַפּוּי אִית לִיָּהּ רוּשָׁם חַד, וְאַרְבַּע שְׁעָרִין בִּיהּ, חַד מְנִיָּהּ בְּאַמְצֵיתָא
רַב וְתַלִּי, וְתַלְת אֶחְרָנִין זְעִירִין. וְעַד לֹא הָוָה עֲבִירָה דָּא, הוּוּ תַלְת

זְעִירִין, וְחֵד דְּאִתְרָשֵׁם בֵּיה דְקִיק וְזַעִיר מְכַלְהוּ. הֵהוּא רוּשָׁם הָוּה בֵּיה
מְקַדְמַת דְנָא אוּכְמ, וְאִינוּן שְׁעָרִין חִוּרִין כְּלָהוּ. הַשְׁתָּא לָאו הָכִי, אֶלָּא
רוּשָׁם אוּכְמ, וְחֵד סוּמְקָא כְּרִשִׁמוּ דְטוּלְפָחָא בְּאִמְצָעִיתָא. וְהוּא שְׁעָרָא
דְּאִתְרַנִּין, רִישִׁיה סוּמְקָא, וְדִאֲשְׁתָּאֵר חִוּר. אִי תָב בְּתִיּוּבְתָא,

תְּשַׁפַּח בְּעִינִיה יְמִינָא חֵד חִוּרָא, חִוּר גּוּ הֵהוּא אוּכְמָא.

בְּמַצְחִיה תְּלַת שְׂרֻטוּטִין עֲבָרִין, וְתַרְיִן דְלָא עֲבָרִין. הֵהוּא רוּשָׁם אוּכְמ,
וְסַחְרַנְיָה חוּטָא סוּמְקָא, וּבְגוּ הֵהוּא חוּטָא, חֵד שְׁעָרָא דְקִיק זַעִיר,
וְתַלַּת שְׁעָרִין בְּאִמְצָעִיתָא, כְּלָהוּ כְּחֵדָא. זַעִירָא יַחֲפֵם בְּאוּרִייתָא, יוּלִיף,
וְלֹא יַצְלַח בְּעוּבְדוּי.

וְאִי יְרוּקָא דְעִינָא לָא אַצְטַבַּע כָּל כְּפֵה, וְעִינְוֵי אַכְמִין, וְחֵד חוּטָא סוּמְקָא
זַעִיר, אַעֲבַר בֵּין אִינוּן גְּוּוּנִין. כְּדִין אִיהוּ בְּאֵת פ' בְּשְׁלִימוּ, וּבְאֵת ר'
בְּלַחֲדוּי.

בְּמַצְחִיה תְּשַׁפַּח שִׁית שְׂרֻטוּטִין, תְּלַת עֲבָרִין, וְתַלַּת לָא עֲבָרִין. שְׁעָרִיה
תְּקִיף וְלֹא כָּל כְּפֵה, תְּלִי וְלֹא תְּלִי. הֵאִי אִיהוּ בְּשְׁלִימוּ לְכָל פֶּר
נֶשׁ. קִמְצָן אִיהוּ, לִית בֵּיה חִידוּ, וְאִפִּילוּ בְּחֵדוּהָ לָא אִתְחַזִּי. בְּדוּוּנָא אִתְחַזִּי.
אֲטִים אוּדְנִיה שְׂמְאִלִיה. בְּשִׁינוּי אִית תְּלַת רַבְרַבִּין מְלַעֲלֵלָא, וְיַהֲבִין לוּן
דְּוּכְתָא אִינוּן דְּלִתְתָא, מְהִימְנָא אִיהוּ וְלֹא כָּל כְּפֵה.

אֲנַפּוּי אַרִיכִין, וְלֹא שְׁפִירִין, קָלִיה כְּאִיתְתָּא, וּמְלוּי כְּאִיתְתָּא, מְקַנַּח פּוּמִיָּה
בְּמְלוּי, אִפְתַּח אַצְבָּעָן דִּידוּי בְּמִלּוּלִיהָ. כַּד אָזַל, אַקְדִים לִיה
בְּלִיתָא דְפֶרְסָאִי, דְלָא יַחֲוּב בְּר נֶשׁ לְגַבִּיהָ, עָלִיהָ כְּתִיב, (דְּבָרִים סד ד) כִּי תוֹעֵבָה
הִיא לְפָנַי ה'.

עִינִין יְרוּקִין, וְאֵלִין סִימְנִין בֵּיה, וְאֲנַפּוּי אַרִיכִין שְׁפִירָן, שְׁעָרוּי אוּכְמִין
וּמְרִיטִין מְלַעֲלֵלָא בְּרִישִׁיהָ. רִישִׁיהָ רַב, כַּד אָזַל כְּפִיף רִישִׁיהָ, קְרִינִין
דְּעִינְוֵי כְּקַדְמָאָה, עָלִיהָ כְּתִיב (מְשָׁלִי א טו) מִנַּע רַגְלָךְ מִנְּתִיבְתֶם.

עִינִין רַבְרַבִּין וִירוּקִין, דָּא אִיהוּ בְּתַרִין אֲתוּוּן, ר' פ"א, חֵד יַחֲדָא, וְחֵד
בְּשְׁלִימוּ. בְּמַצְחִי שְׂרֻטוּטָא חֵדָא, דְּאָזַל וְעַבְר מְסֻטְר לְסֻטְר, וְתַלַּת
אִתְרַנִּין אִית דְלָא עֲבָרִין. מַצְחִיה רַב. קְרִינִין דְעַל עִינְוֵי לָאו רַבְרַבִּין.
בְּדִיקְנִיה שְׁעָרָא טְפִי. דָּא בְּאֲנַפּוּי שְׁפִירָן סוּמְקָא, שְׁעָרִיה שְׁעִיעַ וְלֹא כָּל
כְּפֵה. דְּחִיל חֲטָאָה אִיהוּ, רַחִים אוּרִייתָא אִיהוּ, רַחִים לְאִינוּן דְּמִשְׁתַּדְלִין
בָּה, חֲדִי בְּכֻלָּא, עֲבִיד טִיבוּ לְכֻלָּא, כְּדִיבָא לְתוֹעֲלִתִיהָ, מְהִימְנָא אִיהוּ לְרַזִּין
דְּאוּרִייתָא, טַב אִיהוּ לְמַלִּין דְּעֻלְמָא, מֵאֵן דְּאֲשְׁתַּתַּף בְּהִדְיָה לָא אַצְלַח,
לָא אִיהוּ, וְלֹא אִתְרָא. אַצְלַח אִיהוּ בְּלַחֲדוּהִי, דְּהָא אֵת ר' גְּרִים.

פְּגִים אִיהוּ בְּרִישִׁיהָ לְעִילָא, רִשִׁמָא דְחֵד מְכַתְּשָא דְהוּהָ לִיה תְּמֵן, דְּעַבְד

לִיה חַד רַבִּינָא בְּאַבְנָא, בְּלֹא רַעוּ וְכוּנָה, וְאִיכְסִי בְּשַׁעְרָא. וְהָהוּא רִישׁוּמָא
דְּמַכְתָּשָׁא, כְּגוּוֹנָא דְּגִימָל יוֹנִי"ת. מְהִימְנָא אִיהוּ לְגַבִּי בְּנֵי נֶשָׂא, וְסָלִיק
לְמַהוּי רִישָׁא דְּעַמָּא, עַד הֵכָא רָזָא דְּעֵינִין.

זֹאת רְזִין אַחֲרֵינִין דְּעֵינִין, דְּמַתְּפָרְשֵׁן מִינֵיהּ. עֵינִין דְּמַעֲמָקֵן וְחֵיכָן,
דָּא אִיהוּ בְּשָׁלִימוּ דְּאַתְוּוֹן, בַּר דְּקַדְמָאָה ר', וְלִבְתַּר פ'. דָּא אִיהוּ
בַר נֶשׁ דְּאַצְלַח בְּעוֹבְדוּי.

תִּלְתָּ שְׂרֻטוּטִין בְּמַצְחִיה, מַצְחִיה עָגִיל, עֵינֵי נְהִירִין, מְרַקְמֵן עוֹבַד צִיּוֹר,
דְּכֵינִין, קִימִין עַל שְׁלִימוּ. שְׁנָאוּי יִפְלוֹן תְּחוּתִיה, פְּקִיחָא אִיהוּ,
אַצְלַח בְּכוּלָּא, בְּהִיל בְּעוֹבְדוּי, טַב אִיהוּ עִם בְּנֵי נֶשָׂא, מְלוּי בְּקִשְׁיוּ בְּלֹא
דְּחִילוּ, וְוַתְרָן אִיהוּ, עֵבִיד טִיבוּ, וְלֹא לְשָׁמָה.

שְׁעָרִיה שְׁעִיעַ וְתִלְיָא. (דף טו ע"ב) וְלִישְׁנִיה כְּחַרְבָּא. תְּחוּת עֵינֵי קְמִיטִין,
תִּלְתָּ רַבְרָבִין וְתִלְתָּ זְעִירָן, וְאִי אִית אַרְבַּע זְעִירִין וְתִלְתָּ רַבְרָבִין,
כְּדִין תְּשַׁפַּח תְּרִין שְׂרֻטוּטִין בְּמַצְחִיה, עֵבִירִין מְסַטֵּר לְסַטֵּר, וְתִלְתָּ דְּמָטוּ
וְלֹא מָטוּ.

תְּחוּת טְבוּרִיה קִימָא רִישׁוּמָא חַד, צִיּוּרָא דְּרִישָׁא דְּבַר נֶשׁ, אוּכְם וְחֵיּוֹר
תְּרִין שְׁעָרִין תִּלְיִין בֵּיה. הָהוּא בַר נֶשׁ אַתְפָּשָׁל בְּאִיתָּ גָבַר מִיּוּמִין
רְחִיקִין, וְלֹא תָב מְהֵהוּא חוּבָא. מְרַעִין רְדָפִין אַבְתְּרִיה. וְעַל דָּא חַד מְאִינוֹן
מְרַעִין, דְּצָרִיף לְאוּשְׁדָא שְׁתָּן וְלֹא יָכִיל. דְּעַד כְּעַן הָהוּא חוּבָא תִּלְיָא
בְּקַדְלִיה דְּנַחֵשׁ עֲקִימָא, וְשָׁלִיט עָלֶיהָ בְּדָא. וְדָא לְסוּף יוּמִין דְּסִיבוּ.

וְאִי תָב בְּתִיּוּבְתָא, בְּזַמְנָא דְּאִיהוּ בְּחִילִיה, הָהוּא רִישׁוּמָא אַזְעִירַת דְּיוֹקְנָאָה,
וְשְׁעָרִין לֹא תִלְיִין בֵּיה כָּלֵל. וְאִי תָב בְּתִיּוּבְתָא בְּסוּף יוּמוּי, כַּד מְרַעִין
רְדָפִין אַבְתְּרִיה, כְּדִין הָהוּא רִישׁוּמָא קְמִיט, וְשְׁעָרִין תִּלְיִין בֵּיה, וְהָהוּא
מְרַעָא לֹא אַעֲדִי מְנִיה, מְגוּ דְּתִלְיָא בְּקַדְלִיה דְּנַחֵשׁ.

כְּגִין דְּהָהוּא נַחֵשׁ, כְּגִין דְּאַחִיד הָהוּא חוּבָא עַל קַדְלִיה, לִית מֵאן דְּנִתִּיר
קְשָׁרָא מְקַדְלִיה. כְּגִין דְּהָהוּא נַחֵשׁ לִית לִיה רְשׁוּת בְּיוּמֵי דְּעוֹלָיְמוּ
דְּבַר נֶשׁ לְקְשָׁרָא הָהוּא חוּבָא עַל קַדְלִיה. וְקְשָׁרִין לִיה בְּקְשָׁרִין תְּקִיפִין.
וְאִיהוּ רְדִיף אַבְתְּרִיה דְּהָהוּא בַר נֶשׁ, וּמְלָקִי לִיה בְּהָהוּא בְּרִית דְּחָב בֵּיה.
וְאָף עַל גַּב דְּתָב בְּתִיּוּבְתָא, יִצְוּחַ מְגוּ עָאקוּ דְּלְקוּתָא. הָהוּא חוּיָא
דְּלִיג וְעָאל בְּהָהוּא קְשָׁרָא לְשִׁפּוּלֵי דְּתִהוּמָא רַבָּא, כְּדִין רוּוח לִיה לְבַר
נֶשׁ, וְהָהוּא נַחֵשׁ לְבַתֵּר יוּמִין נְפִיק וְעֵבִיד דָּא.

וְבִזְמָנָא דְּמִית הָהוּא בַר נֶשׁ, תִּלְתָּ מְאָה שׁוּטְרֵי רְדָפִין אַבְתְּרִיה דְּהָהוּא
בַר נֶשׁ, וְתַפְסִין לִיה וְעֵיילִין לִיה קְמִי מְלָפָא. וּמְלָפָא קְדִישָׁא
מְתַבֵּר אִינוֹן קְשָׁרִין, וְנַחִית הָהוּא חוּבָה מְעַל קַדְלִיה.

וְעַל רִזָּא דָּא פְּתִיב, (ישעיה כב יד) אַם יִכְפֹּר הָעוֹן הַזֶּה לָכֶם עַד תִּמְתּוּן. כְּמָה דְּאֵת אָמַר (שם כח יח) וְכִפֹּר בְּרִיתְכֶם אֶת מוֹת. תְּבַר הַהוּא קְיִמָּא דִּילְכוּן. אֶת מוֹת, כְּמָה דְּאֵת אָמַר (בראשית לב כא) כִּי אָמַר אֶכְפֹּרָה פָּנָיו בְּמִנְחָה, אֲבִטֵּל רוּגְזִיָּה. פְּדִין הַהוּא בַּר נֶשׁ אֲזִיל לְהַהוּא עֲלָמָא נָקִי מֵהַהוּא חוּבָה, דְּהָא קַבִּיל עֲנֻשִׂיָּה בְּהַאי עֲלָמָא.

וְכִי תִימָא, הִיכִי מִשְׁמַע דְּבְהַאי עוֹן אֲשֶׁת אִישׁ מִשְׁתַּעֵי קָרָא. דְּכִתִּיב הֶכָּא אַם יִכְפֹּר הָעוֹן הַזֶּה, וְכִתִּיב הֵתָם בְּאִיסוּר אֲשֶׁת אִישׁ שְׂזִינְתָּה, (במדבר ה לא) וְנָקָה הָאִישׁ מֵעוֹן. וְכִתִּיב גַּבְי אַבְנֵר (ש"ב ג ח) וְאִישׁ בִּשְׁת, וְתִפְקֹד עָלַי עוֹן הָאִשָּׁה הַיּוֹם. אִי נָמִי, (ישעיה כב לו) וְהִנֵּה שְׂשׂוֹן וְשִׁמְחָה הָרַג בְּקֹר וְשַׁחַט צֹאן אֲכוֹל וְשָׁתוּ, וְכִתִּיב הֵתָם (משלי ל כ) אֲכָלָה וּמְחַתָּה פִּיה, וְכִתִּיב (בראשית לט ו) כִּי אִם הִלָּחֵם אֲשֶׁר הוּא אוֹכֵל.

וְכִתִּיב (משלי טז יח) מִי פָּתִי יִסֹּר הִנֵּה וְחָסֵר לֵב וְאָמְרָה לוֹ. מַיִם גְּנוּבִים יִמְתְּקוּ וְלֶחֶם סֹתְרִים יִנְעֶם. וְלֹא יָדַע כִּי רְפָאִים שָׁם בְּעַמְקֵי שְׂאוּל קָרְאִיָּה. זְהוּ כַּד לֹא קַבִּיל עֲנֻשִׂיָּה בְּהַאי עֲלָמָא.

וְאִי אֲשֶׁתְּכַח בִּיה זְכוּת אָבוֹת, עוֹנְשִׂיָּה בְּהַאי עֲלָמָא בְּהַהוּא עוֹן, כְּמָה דְּאֵת אָמַר (תהלים פט לג) וּפְקֹדֹתַי בְּשִׁבְט פְּשַׁעַם וּבִבְנִגְעִים עוֹנָם. וּפְקֹדֹתַי זְעִיר זְעִיר, (איוב ל כד) אִם בְּפִידוֹ לָהֶן שׁוּעַ. (שמות כ ה) פּוֹקֵד עוֹן אָבוֹת עַל בְּנָיִם. מְזַעֵיר וְנוֹתֵן זְעִיר עַל דָּא, וְזְעִיר עַל דָּא, וְאֲשֶׁתְּזִיב הוּא וְאָבוּי מְעוֹנְשָׂא דְּהַהוּא עֲלָמָא, דְּהָא בְּרָא מְזַבֵּי אָבָא.

עֵינִין עֵקִימִין, דְּלֹא מְסַתְּפְלִין בְּאוּרַח קְשׁוּט, דָּא בְּלֹא אֶת כְּלָל, פְּרַחִין מְנִיָּה כָּל אֲתוּוֹן, בְּגִין דְּאִיהוּ מְאִרִי דְּעִינָא בִישָׂא, חִיזוּ דִּילִיָּה בְּהִיפּוּכָא, הַהוּא רַע עֵין שְׁלִיט עָלֶיהָ.

וְאִי פְּשָׁרִין עוֹבְדוּי דְּהַהוּא בַּר נֶשׁ, לֹא שְׁלִיט אֱלֹא עַל עֵינוּי. וְאִי צְטָרִין בַּר נֶשׁ לְאַסְטְמָרָא מְעֵינוּי. בְּגִין דְּסִטְרָא אַחְרָא שְׁלֵטָא עָלֶיהָ. אִינוּן עֵינִין חֲמָאן כָּל בִּישׁ, וְאֲתַעְבְּדוּן סְרִסוּרִין לְגַבִּיָּה, וְשִׁיפִי גוּפָא נֶצְחָן, אֲבָל שְׁלֵטִין עֵינוּי (אי מְסַתְּפְלִין).

מֵאן דְּבַעֵי לְאַסְתְּמָרָא מְנִיָּה, לְכַתּוּב בִּידֵיהָ יִמִּינָא יו"ד, וּבִידֵיהָ שְׁמָאלָא זִי"ן, וְלִיפְתַּח (פּוּמִיָּה) קַמִּיָּה וְלִימָא, יו"ד בְּאַפְכָא בְּאַתּוּוֹי, וְאֲשֶׁתְּזִיב מְנִיָּיָהוּ.

דָּא אִיהוּ דְּפָגִים לְשִׁימוּשָׂא דְּקְדוּשָׁה, בְּגִין כְּן לֹא שְׁרִיין בִּיה אֲתוּוֹן, וְהָא אֲסַתְּלָקוּ מְנִיָּה. דְּהָא אִיהוּ בְּרִזָּא דְּהַהוּא קוּ יְרוּק דְּנִפְיָק מִתּוּהוּ בְּמִדִּידוּ דְּבוּצִינָא. וְאִית לְאַסְתְּפְּלָא גוּ שְׁרִטוּטִין דִּידָא, בְּיִמִּינָא וּבְשְׁמָאלָא, וּבְרִזָּא דְּאִינוּן שְׁרִטוּטִין דִּידִין תִּשְׁפַּח דָּא.

מֵאֵן דְּעִינָא חַד אָטִים וְלֹא כָּל כֶּךָ, וְעִינָא אַחְרָא פְּקִיחָא, מוּמָא חַד מְאִינֹן מוּמִין אִית בֵּיה. דָּא אִיהוּ בָּאת ר' בְּלַחֲדוּדֵי בְּאַשְׁלָמוּתִיה. וְאֵת י' מָטִי לְגַבְיָה וְלֹא מָטִי.

בְּמַצְחִיה תְּלַת שְׂרֻטוּטִין עֲבָרִין, וְחַד זְעִירָא דְּאַעְבֵּר, אוּף הָכִי רְשִׁימָא חָדָא סָלִיק מְעִינִיה לְקַבִּיל אוּדְנִיה שְׁעָרֵי תְּלֵי וְתַקִּיף. קְרִיצוּי רַבְרַבִּין. אִית מוּמָא מְסֻטְרָא אַחְרָא. אִימָא דִּילִיה אֲזַלַת בְּחֻרְשִׁין כַּד הָוָה בְּמַעְהָא. וְנִפְקַת לְפָרְשָׁא דְּאוּרְחִין בְּלִילְיָא, כַּד דָּא אֲתִיִּלִּיד. בְּגוּ תְּרִין שְׁנִין דִּילִיה אֲתַחְלָשׁ עַד דְּאַזְעַר דְּיוֹקְנִיה וְאַמִּיה אֲזַלַת בְּלִילְיָא בְּהִדְיָה, וְקָא עֲבַדַת חֻרְשִׁין עָלֶיהָ.

הָאִי חֲדֵי בְּחֻדְוָא, וְלִית בֵּיה מְהִימְנוּתָא, מְשַׁבַּח גְּרַמְיָה בְּמָה דְּלִית בֵּיה, גַּם רוּחַ, מְמַלְל בִּישִׁין וְעֵתִיקִין. וְוִתְרֵן אִיהוּ, לִית בֵּיה קְמַצְנוּ כְּלָל. מְאָרִי דְּגִיפָא. אֲצֻלַח וְלֹא אֲצֻלַח, חֲדִידָא בְּלִישְׁנִיה.

וְאִי חַד שְׂרֻטוּטָא בְּמַצְחִיה רַב וְתִרִין זְעִירִין, דָּא אֲזַל גּוּ חֻרְשִׁין, וְהָא אִימִיה עֲבַדַת לָהּ. וּמִתַּחְלָפִין שְׂרֻטוּטִין דְּקָא סָלִיקִין מְעִינָא יְמִינָא לְעִינָא שְׂמָאלָא. גַּם רוּחַ אִיהוּ, אֲכַל לִית בֵּיה בִּישָׁא כְּלָל. קְמַצָן אִיהוּ, לִית בֵּיה קֶצֶת גִּיּוּפָא. חֲדִידָא בְּלִישְׁנִיה אִיהוּ.

בְּשֻׁפָּה דִּילִיה אִית בֵּיה רוּשָׁם חַד סוּמָק טְפִי, וְחַד שְׁעָרָא בְּאַמְצָעִיתָא. אֲצַבְעֵן דֵּי בְּרַגְלִיה שְׂמָאלָא, קְמִיטִין זְקִיפִין מִתְּפֻשְׁטִין, עֵינִין זְבִלְגָנִין, יְרוּקִין, נְחִתִין דְּמַעִין תְּדִיר. הָאִי אֲתַדְבֵּק בָּאת פ', וְאֵת ר' לֹא אֲתִישֵׁב בֵּיה, הָאִי אִית לִיה אַרְבַּע שְׂרֻטוּטִין בְּמַצְחִיה, וְעֲבָרִין כְּלָהּ, וְתִרִין זְעִירִין מְעִינִיה וְעַד שְׁעָרִיה. תְּרִין רְשִׁימִין, וְתִלַת זְעִירִין בִּין קְרִיצֵי עֵינוֹי.

הָאִי אִיהוּ בַר נֶשׁ, דְּאַזַּל כְּפִיף רִישָׁא. זִינָא חַד, מִתְּלַת מְאָרֵי רְשִׁימִין דְּתוּלְדוֹת מְאָרֵי צְרַעַת, אִית בֵּיה בְּזִינִיה. הָאִי לָאוּ מְסַאָבָא הָוָה לְמִסְגֵּר. חֲדֵי אִיהוּ בְּכֻלָּא, וְחִיִּיךְ תְּדִיר, וְכָל מְלוּי חֲזִיכִין בְּהוּ בְּנֵי נֶשָׁא. קְמַצָן אִיהוּ בְּבִיתִיה, בְּאַחֲרָנִין לָאוּ הָכִי. לִית לִיה כְּסוּפָא בְּמְלוּי, בְּגִין דְּחָמֵי דְּכֻלָּא חֲזִיכִין בֵּיה. גִּיפָא (דף נ ע"א) אִיהוּ, שְׁעָרוֹי סוּמְקִין זְעִיר, לָאוּ שְׁעִיעִין וְלֹא קְמִיטִין.

וְאִי בְּמַצְחוּי תְּלַת שְׂרֻטוּטִין דְּעֲבָרִין, וְתִלַת זְעִירִין דְּלֹא עֲבָרִין, וְכָל שְׂאָר סִימְנִין בֵּיה. הָאִי אִית לִיה פְּגִימוּ, וְרוּשָׁם חַד בְּעִינָא. דְּכַר נֶשׁ דְּהָוָה צַד צְפָרִין עֲבַד לִיה, בְּלֹא כְּוֹנָה, בְּאַעָא דְּהָוָה אוּשִׁיט לְצְפָרִין. וְאִיהוּ אֲתֻרְשִׁים עַל עֵינִיה שְׂמָאלָא, לְעִילָא מְקַרְצוּי בְּאוּרְכָא.

דְּהוּא דְּהָוָה צַד צְפָרִין, אֲגָזִים לִיה בְּהָוָה אַעָא, בְּגִין דְּהָוָה אֲפָרַח צְפָרִים,

ומחא ליה בלא כוונה. האי אצלח למזוניה ולביתיה, ולא למכנש ממונא סגין. מהימנא איהו, ולא כל כף. והאי מהימנותא במלין זעירין, אבל ברברבין לאו איהו מהימנא. מארי דלישנא בישא. וכלא חייבין במלוי. פומיה רב, שפוותיה רברבין. מאן דאשתתף בהדיה, אצלח בכלא. ואיהו אצלח אוף הכי. טב איהו לכל שתופא.

רשימא דההוא מכתשא עמיה, עינוהי זבלגין, ירוקין, וחד רשימו אוכם סתרא לון. האי איהו באת פ"א בשלימו דתרין אתוון, ואת ר' בלחודוי.

דא רישיה רב, וארבע שרטוטין רברבין במצחיה. ותלת זעירין בין קריצוי. על חוטמיה שערוי רברבין. ענפוי רברבין. רישיה עגיל. וחד לעילא קריעא זעיר. הוא גיבר חילא, מארי זדונא במלין.

שעריה קמיט, גייפא איהו. ובליילא אשתתף איהו לגיפא. לזמנין אתפשל איהו באינתו אסורה. דיקניה מליא בשערין, האי אית ליה בדרועא שמאלא חד רשימו דחרבא, דמחא ליה חד גבר, אטר ימינא, ביומא רביעאה דשבתא, כד בעא שמשא לאתפנשא. דהא בההוא יומא איתער עליה חד חוטא דמאדים. ההוא חוטא דבסטר שמאלא, וההוא רשימא עקימא בבשריה בעיגולא.

כד מטא ליומין דסיבו, נפל מאתר דרכיב ביה, או סוסייא, או חמרא, או נפיל מן פותלא, ומניה יתחלש וימות. דהא חובא דחב בעולימוי בהבל רדיף אבתריה. ואי ההוא גברא תב בתיובתא באמצע יומוי, נפיל מגו חולשא דביה, וימות.

ואי תב בעולימוי, כדין תשפח שרטוטין דמצחיה, תלת רברבין וארבעה זעירין. ותרין תרין מגו עינוי דסלקין לעילא. האי באורח כל ארעא יהא מרעיה. ונפול מערסיה, וימות. דהא לעלמין אית ביה נפילה לבסוף. עיינין זעירין דקיקין, דלא אתחזיין גוונין דילהון לפום שעתא, וכד מסתפלגין בהון, אינון ירוקין ואוכמין. האי איהו שפון חדין, ואפין אריבין בחדידו, כדין תשפח במצחיה תרין שרטוטין, וחד זעירא בינייהו, האי איהו באת פ' בלחודוי, ובאת ר' בלחודוי.

האי איהו, שעריה תליא, ולא שעיע. אצלח בעובדי ידוי, ובאורייתא אי אשתדל. אוף הכי זעירא איהו בשייפוי, וגס בשרא לית ביה. רוחא ממלל מגו חוטמוי, בגין דנוקבין דלהון דחיקין, ובגין כף נפיק רוחא בדחיקו לסטר שמאלא.

בירבא דיליה לעילא מארכובא, רשימא חד דמארי חבורה, דעבד ליה

רביא חד בספין, ביומי עולימוי, ואסתפן ביה. מקנא הוא לאתתיה, עד דבני נשא חייבין מניה. בעי לאתתקנא בגוברין אחרנין, ולא אתתקן, וחייבין ביה. האי לא ישתתף בר נש בהדיה, דלא יצלה. חמדן איהו, אשתדל במה דלא אית ליה, חשיב גרמיה דאיהו גברא רבא, ולא חכי. זכי לבנות, ולא לבנים.

ואי מתחלפן שרטוטין, תרין זעירין וחד רברבא במצחיה, ואנפוי סומקין. זכי לבנין, ולברתא חדא, או דילדת ואסתלקת מעלמא.

ואי את חד אית ליה בתר אודניה ימינא, רושם דטלופחא, וחד שערא דתלי פריש אודניה. ואצבעא זעירא די בינא שמאלא פפיף פדין תתקיים ותוליד בנן ובנן. אי סימנין אליו יהון לה. בין רגלהא יכרע ויפול חד פרא, בין אינון דיהא מבוועא דנביע באורייתא. הוא מקרב ומפיק מבוועין ונחלין דאורייתא, ובשנין זעירין יתכנש מעלמא.

האי איהו מאינון אלה, דמתפנשין מעלמא מריש שתא ועד ריש שתא. ביומין קדמאין. מדאתחרב בי מקדשא, לא אשבח בר שתין חסר חד, ואלין אינון דמסתלקי מעלמא, פד יהבי ריחא, עד לא מטא זמנייהו. בגין דכד קודשא בריה הוא עאל לאוליה אורייתא, לאינון ינוקין דאסתלקו מעלמא, פד יהבי ריחא, עד לא מטא זמנייהו, אינון קדמאי באינון מלין. וקודשא בריה הוא אמר ליה לההוא ממנא יופיא"ל שמייה, דקאים וקשיר קשרין דאורייתא, מאן הוא דין דאקדים לי, הדא הוא דכתיב, (איוב מא ג) מי הקדימני ואשלם, ואשלם ודאי.

בדין קרא קודשא בריה הוא למטטרו"ן, דאיהו קיימא גו פרוכתא דפרסא, ושתין אלה רבוא מארי דאולפנא דאורייתא סותרניה, ואיהו מקשר קשרין למאריה. אמר ליה מאן האי דאקדים לי, מי הקדימני ואשלם. איהו רשים גו מתיבתך. או לא. אמר ליה מארי דעלמא, לאו איהו במתיבתא דילי, גו מתיבתך איהו. וכל אינון דקדמי, תחות כל שמיא דילך הוא, הדא הוא דכתיב, (שם) תחת כל השמים לי הוא.

בגין דתרין מתיבתין אית לעילא. מתיבתא דההוא נער מטטרו"ן. ומתיבתא עילאה דקודשא בריה הוא. ובכל אתר דתנינן מתיבתא עילאה, דא הוא דקודשא בריה הוא. מתיבתא דרקיע, דא דמטטרו"ן. בגין אמר ליה קודשא בריה הוא, אי הכי, לקוט ליה גבאי. לקיט ליה, וארח ליה, הדא הוא דכתיב, (שה"ש ו ב) דודי ירד לגנו לערוגת הבשם. דודי, דא קודשא בריה הוא, פמה דאת אמר (שם ב טז) דודי לי ואני לו הרועה בשושנים. ירד לגנו, דא גורן דרקיע, דקיימי פגורן. לערוגת

הבושם, דא מתיבתא דמטטרו"ן. לרעות בגנים וללקט שושנים, לעינא ולאסתפלא באינון מתיבתאן דיליה. מאי וללקט שושנים, אל תקרי שושנים אלא שושנים. אלין אינון דמקדמי ריחא בהאי עלמא, דמתלקטי ומסתלקי מהאי עלמא, עד דלא מטא זמניהו.

בדין קארי ההוא נער מטטרו"ן לגבריאל, די קסת הסופר בחרצוי, ואמר ליה, כתוב פתקא והב למלאך המות על פלוני, דילקוט ליה מעלמא. ואתלקיט מיד. וסלקין ליה בקדמיתא למתיבתא (דפנע"ב) דמטטרו"ן, ותמן אמר תלמודיה דאייתי בידיה. ואוליף תמן מה דאליף. לבתר סלקין ליה למתיבתא עילאה דקודשא בריהו. וזמינא למתיבתא דיליה. ותמן אשתעשע בהו, באינון ינוקין דיליה, וברזין עילאין, וטעמי אורייתא, דהוו סתימין מניה בהאי עלמא.

ויופיא"ל רב ממנא, אזיל מגו מתיבתא עילאה, וחתים סתרין ורזין דאורייתא, מגו תרין מתיבתי. כל מה דאקשו במתיבתא דרקיעא, אינון דמתיבתא עילאה מתרצין. במתיבתא עילאה, לית תמן פרכי וקושיין, אלא במתיבתא דרקיעא. וחתים מתרי מתיבתי מלין דאורייתא פדקא יאות. ועל דא פתיב, (תהלים פד ח) ילכו מחיל אל חיל.

ולזמנא דאתי יסתלקון פרכי וקושיין מגו מתיבתא דרקיעא. דאתמר, ילכו מחיל אל חיל, וכתיב (שם קכב ז) יהי שלום בחילך שלוה בארמנותיה. עד הכא רזין דעינין, בגו גוונין לאסתפלא.

דיוקנן דחוטמא, חוטמא איהו חותמא ופרצופא דבר נש לאשתמודעא. חוטמא זעירא עקימא, דלא אתיישבא פראוי באורח מישר, דא איהו דאבד פרצופא דבר נש, ודא איהו באת ה' בלחודוי, בלא שלימו. דא איהו דאורח ענותנותא ושלימתא אתעקב (אתעבר) מיניה, חציפא איהו. שעריה בין סומק לחיור.

תלת רשימין רברבין על מצחיה, ותלת אחרנין דלא אתחזיין כל פך. תלת שרטוטין אחרנין מסטרא דא לסטרא דא, שפון דיליה רברבין. בחציפותיה ממלל בקשיו כל מה דבעי. דאורח ענותנותא אתעבר מחוטמיה, ומעל אנפוי, דהא פיסופא וענותנותא מיישר חוטמא על אנפין. והאי לית ביה כלל. ובגין דאיהו חציפא, פדיב וחייה במלוי.

ואי מתעברין שרטוטין מעל מצחיה, ואינון תלת רברבין ותרין זעירין, ושעריה אוכם, הא איהו בין תרין אתוון במתקלא. דא נמוך רישא, וחייה במלוי. שעריה שעיע ולא כל פך, צערין רברבין מתערין עלוי, ואשתזיב מפלהו.

דא, זכו זעירא מאבוי מגין עליה. וזהו זכו אתרשים גו עמודא דקאים ביה ההוא נער. ואיהו זכי בחד יתמא. בגין דכל יתם וארמלתא, קיימין בפקדוניה דמטטרו"ן, דקיימא לדיינא באינון שבועין סנהדרין. בהיבלא דזכותא, דיינין כל דינין דעלמא, בר מתלת, בני חיי ומזוני. וכלהו בקראי פתיבי. בני, דכתיב (ש"א א יא) ותפלל על ה', על ה' דייקא, לעילא לעילא. אתרא דמזלא עילאה. חיי, דכתיב (ישעיה לח ה) הנני יוסיף על ימיה חמש עשרה שנה, יוסיף דייקא. מזוני, דכתיב (תהלים נה כג) השלף על ה' יהבך והוא יכלכלך, על דייקא. ותמן דיינין בני עלמא. ורבין פתקא למלאך המות לקטלא לון, ולנטלא רוחיהון, והואיל ומשכונין עילאין, וטבין דבני נשא פידוי דקודשא בריה הוא, פקיד למטטרו"ן, דיהון בנוי דההוא בר נש ואתתיה בפקדונא דיליה. ובגין דאסור למשכנא לון, משכונין על משכונין, לא יקומון. וער דא, מאן ישיזיב לון מעינוי, ההוא זכו אגין על בנוי. והוא, חד מנייהו דההוא זכו אגין עליה, בעידן עקתיה.

דא אית ליה רושם במצחיה. חייבא, או גיפא איהו. ולא אתחזי קמי בני נשא, דלא ידעין ביה. דא אצלח. ומאן דאתחבר בהדיה, יצלח יתיר מניה.

חוטמא עקימא, ותרין נוקבין דיליה רברבין, וסלקין לבר אינון פתחין דנחירוי, וחוטמא לא סליק. דא איהו באת ה' בשלימו. ארבע שרטוטין במצחיה רברבין, ושית זעירין. אודנוי רברבין. עינוי רברבין. ותרין רשימין אוכמין דקיקין בעיניה דמינא. שעריה, לא אתתקן במזייה, בגין דאיהו רב ותקיף. רושם מכתשא במצחיה. דא שרפא, בכל יומא זמין פד אתרעם. ברוגזיה, קריר חוטמיה, ואתחזי תוור. תב מרוגזיה לזמן רב. מהימנא איהו במלין רברבין. ובזעירין לאו הכי. חמדן איהו. גופיה מלי מכתשין ואבעבועין בכל יומי שתא, ובר זמנא חד זעיר ביומי דסתווא, אתנהיג בענותנותא בביתיה. תיאובתיה למיכל בכל אתר, אף על גב דלא יזמנון ליה. אי זכי באורייתא, ואוליף ינוקין, זכי בהו בשי"ן תי"ו.

בידיה ימינא, רושם עמיקא מתולדה דאתיליד ביה. תרין נשין אנדמנו ליה, קדמייתא תמית על משברא. תננינא תזפי לתרין בגין, חד ימית זעיר בחלבא דאימיה, וחד יקום בעלמא גיפא, יתיר מבני נשא אחרנין, וחיין קיימין ביה, אכל לא כל כך.

חוטמא דאזיל באורח מישר, ומתתקנא על גבי אנפין. האי איהו באת

ה' בשלימו. דא אתגלי במצחיה תרין שרטוטין רברבין, וחמשה זעירין, ותריין מסטרא דימינא לגבי שעריה. מישר מתתא לעילא. שעריה בין אוכם לסומק, תליא על אודנוי. עינוי רברבין ירוקין, וחוטא סומקא סתרא לגו. אנפוי אריכין.

דא, איקרי אנפי נשר. דא, מבנוי דסיהרא באשלמותא. פד בעי לאזערא גרמיה, טב איהו לגבי מאריה. דחיל חטאה איהו. בימי עולימוי איהו בלא מרעין, אזיל בבריאותיה, פגיבר בלא דחילו. ביומין דסיבו נחית בנחיתו דסיהרא, חלשא להוי. מרעין רדפין אבתריה, דא זפאה במרעין יתפרון.

ואי מתחלפין סימנין, ביומי עולימוי להוי במרעין. בגין דאיהו פסיהרא דבעיא לאנהרא. ויהא ההוא גברא במספנו. וביומין דסיבו, יהוי בלא מרעין, ובעותרא ויקר סגיא. דהא פדין אנהירת סיהרא וקיימא באשלמותא. ודא איהו צדיק וטוב לו. ודא ענותנותא ביה, רחים הוא למאריה בכלא.

חוטמא אריכא וחד, חדודא פרישא דחוטמא דנשרא. האי איהו (בלא את בל). שעריה קמיט. שרטוטין דמצחיה תלת. אנפוי חדידן. עינוי זעירין. האי איהו חמדן במה דאית להו לאתרנין. כל עובדוי (דף נא ע"א) לאו בדחילו דשמא. סאני אורייתא, וסאני למאן דלעאן בה. רחים לפום שעתא למשמע מלין דאורייתא, ולפום שעתא פרחין מגיה.

ברגליה שמאלא תרין אצבען קמיטין דלא מתפשטין וברגליה ימינא חד. האי איהו בחטאה דגנבא, ולא יתוב מההוא חובא לעלמין. בין פתפוי תליין תרין שערין רברבין. בקדוי אית תלת שערין דתליין. אומי אומאה בכל רגעא ושעתא, ולא אתהני. תרין זמנין בשתא ישפתף בר נש בהדיה. ולא יתיר, ויצלח, והוא מאדר עד ריש ניסן. ומאלול, עד שית יומין דחשוון, ולא יתיר, וביומין אלין, יצלח מאן דישפתף בהדיה, דהא יומין אלין יומין דאתוון אינון, ומאן דלית ליה אתוון, אתאחד בהו.

ביומין אלין נפקין נשמתין ערטלאין, ואינון מתהדרן פמלקדמין, ולית לון זווגין. וביומין אלין נפקין עשרין ותריין אתוון ושראן בהו, ומתעטרן בהו, וברחמי ישפתחוון זווגין. ובירחין אתרנין, וביומין אתרנין, לאו.

דהא משבעה באדר בטש בוצינא, ואפיק אתוון זעירין, ובקעין רקיעין ונפקין לעלמא. בזמנא דאינון נפקין, כל אינון נשמתין ערטלאין.

דְּהוּ זְמִינִין לְאַתְהֶדְרָא, נְפָקִין בְּהַדְיָהוּ, וְאַתְאַחֲדִין בְּאִינוּן אַתְוּן.
 וְנִפְקִין עַל יְדוּי דְפְרוּוֹנְקָא. בְּגִין דְּכָל בְּנֵי עֲלָמָא, כַּד אַתְבְּנִין לְאַתְצִיירָא
 בְּהַאי עֲלָמָא, כָּל צִיּוּרִין דְאַתְוּן מְתַצִּירִין בְּהוּ, עַל יְדָא דְאִינוּן
 תְּלַת שׁוּתְפִין, דְקָא מְזַדְוּוּג בְּנִינָא. וְהַשְׁתָּא אֲלִין דְקָא מְתַהֲדִין, כָּל אִינוּן
 אַתְוּן קָא אַתְצִיירוּ בְּהוּ. אַחֲרַנִין לָא מְתַצִּירֵי בְּהוּ. דְהָא אִינוּן פְּרוּוֹנְקִין,
 לָא מְצִיירִין לֹוּן בְּאַתְוּן, כְּמָה דְאַתְצִיירוּ בְּקִדְמִיתָא, מְסֻטְרָא דְאַבָּא וְאִימָא.
 וְאַלִין אַתְוּן אֲזִלִין וּמְשֻטְטִין בְּעֲלָמָא, וְאַתְאַחֲדָן בְּהוּ כָּל אִינוּן דְלִית
 לְהוּ אַתְוּן, עַד רִישׁ יְרַחָא דְסִינִין. דְהָא כְּדִין אַתְטַמְרִן אֲלִין, וְאַתְוּן
 עֵילְאִין בְּעִיִין לְאַתְגַּלְאָה.

וּמֵאַלְוִל אַתְטַמְרוּ אֲלִין עֵילְאִין. עַד שֵׁיתָא יוֹמִין בְּמֵרַחֲשׁוֹן. עַד דִּיהֶדְרוּן
 בְּנֵי נְשָׂא מְחֹבְבֵיהוּ, וְיִתְכַפֵּר לֹוּן, וּמְתַהֲדִין אַתְוּן כְּמִלְקָדְמִין.
 וּבִין כְּף וּבִין כְּף, אִינוּן זְעִירִין נְפָקִין לְקִימָא עֲלָמָא, וְאַלִין אַתְאַחֲדִין
 בְּהוּ, בְּגִין דְלִית לֹוּן אַתְוּן כְּלָל.

דְהָא מְאַלְוִל קִימָא תְּשׁוּבָה, וְאַתְוּן סְלָקִין לְגַבְהָ, וּבְנֵי עֲלָמָא מְתַהֲדִין
 מְחֹבְבֵיהוּ, וּמְתַהֲדִין לְאַתְוּן, וְקִימִין עַל עֲלָמָא תְּרִין יְרַחִין,
 וּמְסַתְּלָקִין טַבַּת וּשְׁבָט.

מִז' בְּאֶדְר נְפָקִין אֲלִין אַחֲרַנִין, כְּמָא דְאַתְמַר. וְאַלִין דְמְתַאַחֲדִין בְּהוּ, מְקִדְמֵי
 רַחֲמֵי בְּאַלִין יוֹמִין. וְתִרִין יְרַחִין אַחֲרַנִין אַתְטַמְרִן כְּלָהוּ, וְאַלִין תְּמוּז
 וְאַב. וְנְפָקִין יְמֵי הַרְעָה בְּאַתְוּוּתֵיהוּ וּשְׁלִטִין אֲלִין עַל עֲלָמָא, וְאַחֲרַנִין
 אַתְטַמְרוּ. וּבְגִין כְּף, בְּאִינוּן יוֹמִין, זְכָאָה אִיהוּ מֵאן דְאַשְׁתַּזִּיב מְנִייהוּ.
 וְכַד חוּטְמָא אָרִיכָא, רַב כְּפוּתִיא לְגַבֵּי רִישָׁא. דָּא אִיהוּ בְּאַת ה', וְלְזַמְנִין
 אַת י' אַתְחַבֵּר בְּהַדְיָה. דָּא אִיהוּ בַר נֶשׁ דְאַצְלַח.

אַנְפּוֹי קְמִיטִין, בְּתוּלְדוּת דְאַבְעָבוּעִין. עֵינּוּי סוּמְקִין. דָּא אִיהוּ בִין אִינוּן
 תּוּלְדִין דְסִגִּירוּ. דְעֵינּוּי לְזַמְנִין זְלָגִין דְמְעִין.

קְמִיטִין דְמְצַחִיה אַרְבַּע וְתִרִין עֲבָרִין רְשִׁימִין, כְּפָרִיחַ עַל גְּבִי לְבָנָה. שְׁעָרִיה
 רַב. הַאי אַצְלַח, וְדַחִיל חֲטָאָה, שְׁבַח גְּרַמִּיה בְּכִלָּא, יִתִּיר מְמָה
 דְאִית בִּיה. וּבְזַמְנָא דְאַתְנַעֲנַע, עֵינּוּי זְלָגִין דְמְעִין. וְכַאֲבָא בְּחוּטְמִיה, עַד
 דְאוּשִׁיד לִיחָה יְרוּקָה. וְדָא קְשִׁיא מְאִינוּן זִינֵי דְסִגִּירוּ. מֵאן דְאַשְׁתַּתְּפָה
 בְּהַדְיָה אַצְלַח. מְהִימְנָא אִיהוּ בְּכִלָּא.

עַל כְּתַפִּיה שְׁמַאלָא, אִית תְּלַת רְשִׁימִין. תְּרִין סוּמְקִין, וְחַד אוּכְם. בְּרַם
 אוּכְם אִית לִיה תּוּעֵלְתָא. הַאי מְשִׁיךְ לְאַתְקַרְבָּא בְּבִנֵי נְשָׂא, וְאַחֲד
 בְּהוּ, דְלָא יַחֲשְׁבוּן לִיה כְּסִגִּירָא.

מוֹמָא אַתְיִלִיד בֵּיה בְּלִילְיָא, בְּחַד יוֹמָא דְסַתְוָא, בְּיוֹמֵי דְעוֹלִימוֹי, דְאַכַּל
 נוֹנָא וְשִׁתָּה מִזָּא, וְנִפְק לְבַר. וּבִהֵהוּא שְׁעַתָּא הָהּ שְׁלִיט כּוֹכַב
 שְׁבִתָּאֵי בְּעִלְמָא, וְחַד עֲנַפָּא דִילִיָּה הָהּ מְשִׁיךְ לְאַתְפְּשֻׁטָא לְתַתָּא, וְנִפְק
 אִיהוּ בְּגִילְוִיָּא דְרִישָׁא, וּמָחָה בֵּיה עַל יְדָא דְקוֹרְקַנְנִי וְשִׁמְרִירוֹן תְּרִין
 רוּחִין דְשְׁלִטִין בְּהֵהוּא עֲנַפָּא. וְכִף אַתְמַחֵי הָאֵי בַר נָשׁ, רְשָׁמוּ בֵּיה תְּרִין
 רְשִׁימִין סוּמְקִין. וְהֵהוּא עֲנַפָּא רְשִׁים בֵּיה הֵהוּא רְשִׁמוּ אוּכְמָא. דְהָא
 מִלּוּי דְשְׁבִתָּאֵי בְּאוּכָם אֲשַׁתְּמַשׁ.

וְרָזָא דָּא שְׁלִיט בְּיוֹמָא דְשְׁבִתָּאֵי וְלֹא בְּעַמָּא קְדִישָׁא. בְּגִין דְּעַמָּא קְדִישָׁא
 לִית לוֹן חוּלְקָא וְאַחְסַנְתָּא בְּכוֹכְבֵיָּא וּמְזִלֵי, אֲלֹא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיף
 הוּא בְּלַחֲדוּי. וְאַצְטְרִיף לוֹן לְאַחְזָא חֲדוּה, וּמִיכְלָא וּמְשַׁתִּיָּא, וּלְבוּשִׁין
 חִיּוּרִין, אוּ דְגוּוּנִין שְׁפִירִין, וּלְתַקְנָא בֵּיתָא וּפְתוּרָא בְּיוֹמָא דָּא.

דְרָאוּ הָכֵי אֵינוֹן דְאַחֲדִין בְּכוֹכְבֵיָּא דְשְׁבִתָּאֵי, דְאַצְטְרִיף לוֹן לְאַתְעַנְאָה,
 וּלְאַחְזָא עֲצִיבוּ וּדְאַגָּה, וְרוּגְזָא, וּלְמַלְבַּשׁ שְׁחוּרִין, וּלְכַסְפָּא
 שְׁחוּרִין, וְלֹא לְמִיכַל בְּשָׂרָא וְחֲמָרָא וּמְשַׁחָא. וְלֹא לְאַתְעַנְגָּא בְּעִינוּגִין
 דְעִלְמָא. אֲלֹא לְמִיתַב בְּדִיּוּרָא עֲצִיב, וּלְאַתְפְּרָשָׁא מִן בְּנֵי נָשָׁא. וּכְדִין אֲלִין
 רוּחִין קְרַקְפוּנִי וְשִׁמְרִירוֹן אַתְמַשְׁכִּין עֲלִיָּה, וְאוּדְעִין לִיָּה מְלִין דְעִלְמָא
 בְּאַמְשְׁכוּתָא דְשְׁבִתָּאֵי.

חֲזִינָא בְּסַפְרָא דְשְׁלֵמָה מְלַכָּא, דְאִית בְּנֵי נָשָׁא דְאַתְיִלִידוּ כַּד שְׁלֻטָא עֲנַפָּא
 דָּא, וְאֵינוֹן עֲצִיבִין תְּדִיר דְלֹא חֲדָאן לְעִלְמִין. בַּר אֵי לְעָאן בְּאוּרִיָּתָא,
 וְקָא אַתְאַחֲדָאן בְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא.

וְעַם כָּל דָּא, אֵי אִית בֵּיה בְּהֵהוּא בַר נָשׁ יְסוּדִין וְשִׁרְשִׁין מְזִכוּ דְאַבְהֵן,
 עֲנַפָּא דָּא דְנִפְקֵי מְשְׁבִתָּאֵי, לְזִמְנִין נְצַח לִיָּה, וְאַחִיד לִיָּה, וְאֵינוֹן תְּרִין
 רוּחִין מְתַפְּשֻׁטִין, וְאַזְלִין לְנוּקְבָא דְטִינְרָא, דְתַמֵּן מְתַפְּנְשִׁין כָּל רוּחִין
 עֲרֻטְלָאִין, דְלֹא עָאֵלָן לְגוּ פְּרַגוּדָא דְמְלַכָּא.

וְאֵינוֹן עֲרֻטְלָאִין בְּהֵאֵי עִלְמָא, וְכַד נִפְקֵי מֵהֵאֵי עִלְמָא, מְשַׁטְטֵי לְאַעֲלָא
 בְּהֵהוּא עִלְמָא, וְנַעֲלִין תְּרַעָא בְּאַנְפִּיָּהוּ, בְּכָל סְטְרִין דְעִלְמָא. וְלֹא
 אֲשַׁכְּחוּ נִיחָא, עַד דְאֵינוֹן נִפְקִין וּמְשַׁטְטֵי בְּעִלְמָא, וְאַלִין אִיקְרוּן בְּשִׁמְהֵן
 שְׁכִנּוֹת.

וּבְיוֹמָא דְשְׁבִתָּא, כַּד אַתְקַדְשׁ יוֹמָא, וְאֵינוֹן לְאֵן עָאֵלִין. לְגוּ נוּקְבָא דְחַד
 טִינְרָא, דְאִיהוּ לְבַר מְחוּמוֹת גְּנַתָּא, בְּטוּרִין דְלְבַר, וּמְשַׁתְּפַחֵי תַמֵּן
 כָּל יוֹמָא דְשְׁבִתָּא. וּלְבַתֵּר נִפְקִין וּמְשַׁטְטִין בְּעִלְמָא, וּמוּדִיעִין בְּחִיּוּ
 דְלִילְיָא, מְלִין לְבְנֵי נָשָׁא.

וְכַד נְצַח עֲנַפָּא דָּא לְהֵהוּא בַר נָשׁ. אֵינוֹן תְּרִין רוּחִין אֲזְלִין לְהֵהוּא נוּקְבָא,

וּמִתְעַכְבִּין תַּמָּן עַד דְּנִפְיֵק שְׁבִתָּא. כִּיּוֹן (דף נא ע"ב) דְּנִפְיֵק שְׁבִתָּא, נִפְקִין אִינוּן
נִשְׁמְתִין וְאִינוּן רוּחִין בְּהַדְיָיהוּ, וּמִתְחַבְרִין כְּחָדָא.

וְאִתְיִין אִינוּן תְּרִין רוּחִין, וְחַד נִשְׁמְתָא דְגִזְעָא דִּיהוּא בַר נָשׁ, שְׁבַעִין
דְּרִגִין לְאַחֲרָא, וְשָׂאֲרֵן עַל הַהוּא בַר נָשׁ, רוּחָא בְּתַר רוּחָא, וְאוּדְעִי
לִיה מַלְיָן בְּעֵלְמָא, מְנִייהוּ קְשׁוּט וּמְנִייהוּ לָאו קְשׁוּט. מְנִייהוּ קְשׁוּט,
מִסְטָרָא דְנִשְׁמְתָא עֲרִטְלָאָה. דִּהָא אֲשַׁכַּחַת תַּמָּן נִיחָא. וּמְנִייהוּ לָאו
קְשׁוּט, מִסְטָרָא דְאִינוּן רוּחִין. וְלִזְמַנִּין, אִינוּן רוּחִין אוּדְעִין לִיה מִיְלִי
קְשׁוּט, לְזַמְן קָרִיב.

וְדָא אִיהִי נִשְׁמְתָא דְלָא אֲשַׁכַּחַת פִּירוּקָא לְעֵלְמָא, מִשְׁבַּעִין דְּרִגִין לְאַחֲרָא.
כְּדִין, כּוֹכַב שְׁבִתָּאִי מְשִׁיף לְהָאִי עֵלְמָא, אִינוּן רוּחִין. וּבְגִינָה לָא
דְּחִיל הַהוּא בַר נָשׁ, כַּד שָׂרְאֵן עֲלוּהִי, וְלָא אֲזַדְעִזַע. זַכָּאָה חוּלְקִיָּה דְמָאן
דָּאִית לִיה זְכוּ דְאַבְהֵן, לְסִייעָא בְּכָל אִינוּן עוּבְדִין.

חוּטְמָא עֲקִים, וְהַהוּא עֲקִימוּ סְטָא לְסִטְר יְמִינָא. דָּא אִיהוּ בַר נָשׁ דְּרִשִׁים
בְּאֵת ה' וְלִזְמַנִּין בְּאֵת ר'. וְלָא מִתְחַבְרִין כְּחָדָא. דָּא אִיהוּ בַר נָשׁ
מִמְלִל רְכִיכִין.

בְּמַצְחִיה שְׁרִטוּטָא חָדָא רְבֵרְבָא, וְאַרְבַּע זְעִירִין, וְאִינוּן דְּקִיקִין וְלָא כָּל
כָּף, וְאִינוּן מִתְהַפְּכִין לְסוּמְקָא. שְׁעֵרוּי תְּלִיין שְׁעִיעִין זְעִיר,
שְׁלִשְׁלָאָה רְבֵרְבָא הוּוּ לִיה, וְתְלִיָּא מְנִיָּה. סִיּוּעָא אִית לִיה, מְהִימְנָא אִיהוּ.
אַצְלַח בְּעוּבְדוּי. דָּא אִית לִיה פְּגִימוּ דְמוּמָא, דְּאִיהוּ סְרִיס חֲמָה, אוּ תְלִיָּא
בְּכִיסָא דְבַעוּי חַד מְבַעוּי, וְלָא אֲפִיק זְרַעָא כְּדָקָא יָאוּת. בִּידָא שְׁמָאֲלָא
אִית לִיה אֲצַבַּע זְעִירָא, קָמִיט וְלָא אֲתַפְּשֵׁט.

אָמַר אָדָם קְדַמָּאָה, (תהלים קלט טו) לָא נִכְחַד עֲצָמִי מִמֶּנָּךְ אֲשֶׁר עֲשִׂיתִי בְּסִתְרִי
רְקִמְתִי בְּתַחֲתִיּוֹת אֲרִץ. מִכָּאן דְּמִזְוּוּגָא דְדְּכַר וְנוּקְבָא, אֲתִיָּא נִשְׁמְתָא
קְדִישָׁא. מִזְוּוּגָא דְמִלְכָּא בְּמִטְרוֹנִיתָא. מָאִי טַעְמָא. תַּחֲתִיּוֹת אֲרִץ. תְּרִין
תַּחוּמִין אִית לְהֵהִיא דְאִיתְקָרִי אֲרִץ חַפְּץ. אֲתֵרָא דְאֲתַצִּירָא נִשְׁמְתָא דְדְּכוּרָא
לְיְמִינָא. וְאֲתֵרָא דְנִשְׁמְתָא דְנוּקְבָא לְשְׁמָאֲלָא.

וְעַל דָּא בְּעִי אֲתַעְרוּתָא מִסְטָרָא דְנוּקְבָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה מא כה)
הַעִירוּתִי מִצְּפוֹן וַיֵּאת. וְכַדִּין מִמְזֻרְחָ שְׁמֵשׁ קוּרָא בְּשָׁמִי. זְוּוּגָא
דְשְׁמֵשׁא בְּסִיחָרָא, יַעֲקֹב בְּרַחֵל וַיְבֹא סַגְנִים כְּמוֹ חֶמֶר. אֲלִין חֲיִילִין דְּעֵלְמָא,
דְּנִפְקוּ מֵאֲדָר"ם קְדַמָּאָה.

בְּתַר הַכִּי, (תהלים קלט טו) גְּלָמִי רָאוּ עֵינַיָּךְ, כְּשֶׁהִיִּיתִי מוּטָל גּוֹלָם בְּלֹא צוּרָה,
מִמְזֻרְחָ לְמַעַרְב. רָאוּ עֵינַיָּךְ, הַדּוּרוֹת הַעֲתִידוֹת לְצֵאת מִמֶּנִּי. כִּי אֲתָה
הוּא הַקּוּרָא הַדּוּרוֹת מֵרָאשׁ.

וְעַל סִפְרָךְ פּוֹלֵם יִפְתְּבוּ. (בראשית ה א) זֶה סִפְרֵךְ תּוֹלְדוֹת אָדָם לְדִיוֹקְנֵיךְ. דְּבַהֲאֵי סִפְרֵךְ שֶׁל צְדִיקִים, הוּוּ אֶתְחַקֵּקְךָ כָּל דִּיוֹקְנֵיךְ דְּעֵלְמָא. בְּצִירוּפָא דְאַתּוּן, זר"ה פס"ץ.

וְתַמְן כָּלֵם יִפְתְּבוּ, בְּצִיּוּרֵיךְ דְקַמְטִין, בְּמִשְׁכָּא דְאָדָם, כְּגוּוֹנָא דְרַקִיעַ הַשָּׁמַיִם, דְתַמְן כּוֹכְבִים, (ישעיה מ כו) הַמוֹצִיא בְּמִסְפָּר צְבָאָם לְכָלֵם בְּשֵׁם יִקְרָא. לְזִרְעָא דִישְׂרָאֵל עֲבָדֵי, יַעֲקֹב אֲשֶׁר בְּחַרְתִּיךָ. דְאֵינוֹן אֵיקְרוּן אָדָם, דְכְּתִיב (יחזקאל לד לא) וְאַתָּן צֵאֲנִי צֵאֲנִי מֵרַעֲיֵתִי אָדָם אַתֶּם. וּבְגִינְהוֹן אֶתְבְּרִי עֵלְמָא. הֲדָא הוּוּ דְכְּתִיב, (ירמיה ב ג) קִדְשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רַאשִׁית תְּבוּאָתָהּ. דְאֵינוֹן עֵאלוּ בְּמַחְשְׁבָהּ, עַד לָא אֶתְבְּרִי עֵלְמָא. וְכִלְהוּ (תהלים קלט טז) וְעַל סִפְרָךְ כָּלֵם יִפְתְּבוּ.

יָמִים יוֹצְרוּ, לְכִלְהוּ יוֹמִין עֵילְאִין, כְּמַנְגֵן (שמות יב כא) מִשְׁכ"ו וְקָחוּ לְכֶם. מִשְׁכּוֹ יוֹמִין עֵילְאִין, לְאַנְהָרָא לְיוֹמִין תַּתְּאִין. שִׁס"ה וּרְבִיעַ יוֹם. וּמְקַצַּת יוֹמָא כְּכוּלֵי יוֹמָא, לְחַוְשֵׁבֵן מִשְׁכּוֹ. וּמֵאֵן דְמִשְׁיָךְ מִתַּמְן מִשְׁיָךְ נְהִירוּ לְסִיְהָרָא לְקַדְשָׁא לַה'.

וְרָא אַחַד בְּהֶם, דָּא דוֹד מְשִׁיחָא. דְלָא הוּוּ לִיהּ יוֹמִין לְאַתְנַהָרָא, וְאִיהוּ מְשִׁיךְ לִיהּ שְׁבַעֲיָן שְׁנִין. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (תהלים לט ו) הִנֵּה טְפָחוֹת נִתְּתָ יָמֵי. מֵאֵי טְפָחוֹת, ט' פָּחוֹת. טַב הָכָא דְפָחִית לוֹן מִיּוֹמוֹי דְאָדָם, לְמִיְהִב לְדוֹד, דְהוּוּ טוֹב רוּאֵי. טוֹב דִּילִיָּהּ, מֵאָדָם קְדַמָּאָה, דְעַבַּד עֲמִיָּה צְדָקָה, בְּגִין דִּיהֵא מוֹכֵן דוֹד, לְעִשׂוֹת צְדָקָה לְיִשְׂרָאֵל. כְּגוּוֹנָא דְקַבִּיל דוֹד עֲנִי וְאַבְיוֹן, הָכִי יְהִיב לְמַסְכְּנֵי. וְכִלְאֵא בְּמִשְׁפָּט, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ש"ב ח טו) וַיְהִי דוֹד עוֹשֶׂה מִשְׁפָּט וְצְדָקָה לְכָל עַמּוֹ.

וְאַתְעָרוּ, שׁוּפְרִיָּה דִיעֲקֹב אָבִינוּ, מַעֲיֵן שׁוּפְרִיָּה דְאָדָם קְדַמָּאָה. בְּגִין דִיעֲקֹב יוֹשֵׁב אוֹהֲלִים, וְאוֹלִיף תַּמְן, בְּבֵית שֵׁם וְעַבְרָא וְאַבְרָהָם וַיְצַחֵק, לְמַפְלַח לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּוּ. בְּגִין דְאִיהוּ בְכוֹר, דְכְּתִיב (שמות ד כב) בְּנֵי בְכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל, וְעַבּוּדָה בְּכּוֹרוֹת הוּוּ.

וְרָאִי, סִפְרָא דְאָדָם קְדַמָּאָה, הוּוּ לִיהּ לְיעֲקֹב. וְסִפְרָא דְחֲנוּךְ. וְסִפְרָא יְצִירָה דְאַבְרָהָם אָבִינוּ. וְהָא אִיתְרַעוּ, מִסְכַּת עַבּוּדָה זָרָה דְאַבְרָהָם אָבִינוּ, אַרְבַּע מָאָה פְּרָקֵי הוּוּיִן. וּמִכָּל אֵינוֹן סִפְרִין, אוֹלִיף יַעֲקֹב אָבִינוּ אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֲהֲלִים, חֲכַמְתָּא סְגִיָּאָה, וְהוּוּ שׁוּפְרִיָּה וְשִׁרְטוּטִין דִיעֲקֹב, כְּגוּוֹנָא דְשִׁרְטוּטִין דְאָדָם קְדַמָּאָה.

דְהָא כְּגוּוֹנָא דְאָדָם קְדַמָּאָה, דְאִיהוּ קָדָם לְיְצִירָהּ, יְצִיר כְּפִיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּוּ. אוּף יַעֲקֹב רֵאשׁוֹן. לְשְׁלִימוּ, (ירמיה ב ג) קִדְשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רַאשִׁית תְּבוּאָתָהּ, דְהוּוּ עֲרִסִיָּה שְׁלִים.

מה דלית הָכִי בְּאַבְרָהָם, דְּנִפְיָא מִנִּיהּ יִשְׁמַעְאֵל וּבְנֵי קְטוּרָה, דְּאִינוּן סִיגֵי הַכֶּסֶף. וְאָדָם, דְּנִפְיָא מִנִּיהּ קִינ. וְנָח, דְּנִפְיָא מִנִּיהּ חָם. וְיִצְחָק, דְּנִפְיָא מִנִּיהּ עֶשָׂו, סִיגֵי דְהָבָא. אָבֵל יַעֲקֹב עָרְסִיהּ שְׁלִימָא אִיהוּ. וְעַל דָּא בֵּיהּ בְּחַר ה' מִכָּל הָעַמִּים. דְּכֹתִיב, (תהלים קלה ד) כִּי יַעֲקֹב בְּחַר לוֹ יְהוָה יִשְׂרָאֵל לְסַגְלָתוֹ, וּכְתִיב (דברים לד ט) כִּי חָלַק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֵבֶל נַחֲלָתוֹ. (עד כאן סְתָרֵי תוֹרָה).

פְּרֻשַׁת תְּרוּמָה

פְּרֻשַׁת תְּרוּמָה

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי, בְּשַׁעֲתָא דְּבַר נָשׁ אַקְדִּים בְּצַפְרָא, וְאַנַּח תְּפִילִין בְּרִישִׁייהּ, וְתְפִילִין בְּרִישִׁימָא קְדִישָׁא, בְּדְרוּעִיהּ, וְאַתְעֻטָּף בְּעִיטוּפָא דְמַצּוּהּ, וְאַתִּי לְנַפְקָא מִתְרַעָא דְבִיתִיהּ. אַרְבַּע מַלְאָכִין קְדִישִׁין מְזַדְדוּגִין עִמִּיהּ. (דף נב ע"א) וְנִפְיָא עִמִּיהּ מִן תְּרַעָא דְבִיתִיהּ, וְאוֹזִיפוּ לִיהּ לְבִי כְּנִישְׁתָּא, וּמְכַרְיָזוּ קְמִיהּ, הָבוּ יְקָרָא לְדִיוקְנָא דְמַלְכָּא קְדִישָׁא, הָבוּ יְקָרָא לְבָרִיהּ דְמַלְכָּא, לְפַרְצוּפָא יְקָרָא דְמַלְכָּא. רִוְחָא קְדִישָׁא שְׂרִיא עֲלֵיהּ, אַכְרִיז וְאָמַר, (ישעיה

מט א) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאֵר.

בְּתַר הָכִי, אֵית לִיהּ לְמַקְרִי פְּרֻשַׁתָּא דְבְּרַאשִׁית עַד יוֹם אֶחָד, דְּאִיהוּ עִילוּיָא וְתוֹשְׁבַחְתָּא דְכָלָא. לְבַתַּר יַתְעַסֵּק בְּפְרֻשַׁת קְרַבְנוֹת, וְכָל אִינוּן קְרַבְנִין. וְכֵן יַעֲסוּק לְכַפְרָא עֲלוּי. וְיִימָא (ויקרא ו ב) צוֹ אֶת אֶהֱרֹן וְאֶת בְּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה, בְּגִין לְכַפְרָא עַל כָּל אִינוּן הִרְהוּרִין וּמְחֻשְׁבִּין דְלִילָא. לְבַתַּר יִשְׁבַּח בְּתוֹשְׁבַחְזָן דְדוֹד מַלְכָּא. וּבְגִין כֵּן עָאֵל בַּר נָשׁ, בְּתַרְעִין דְבִי כָלָה. וְאִיהִי אֶתְתַּקְנַת, וּמִתְתַּקְנִין דְרַגִּין בַּהֲדָה.

בֵּינן דְמִטִּי לְיוֹצֵר אֹר, דְּאִיהוּ שִׁירוּתָא דְצִלוּתָא דְמִיוֹשֵׁב, כְּדִין כָּל אִינוּן דְרַגִּין פְּתַחֲזִין תְּרַעִין, וּכְדִין (שה"ש ג ו) פְּתַמְרוֹת עֶשֶׂן פְּתִיב, מַה תְּמָרוֹת עֶשֶׂן דְקְטוּרַת סֶלְקָא, וּמִתְחַבְרִין דְרַגִּין אֲלִין בְּאֲלִין, אוֹף הָבָא אִיהִי צִלוּתָא פְּתַמְרוֹת

וּמִתְתַּקְנִין דְרַגִּין עִמָּהּ. בֵּינן שְׁמַגִּיעַ לְיוֹצֵר אֹר, שְׁהוּא רַאשִׁית תְּפִלַּת מִישְׁב, אֲז כָּל אוֹתָן הִדְרָגוֹת פּוֹתַחוֹת שְׁעָרִים, וְאֲז כְּתוּב פְּתַמְרוֹת עֶשֶׂן. מַה תְּמָרוֹת שֶׁל קְטָרַת עוֹלוֹת וּמִתְחַבְרִינָן

הדרגות אלו באלו, אף כאן התפלה היא כמו תמרת עשן של קטרת, עולה, והדרגות מתחברות ונקשרות אלו עם אלו, שהרי הוא מקשר אותן.

ואומר, כלם אהובים, כלם ברוורים, כלם גבורים. אחר כך אהבה רבה, לעלות ולהקשר בזמן. והיחוד של שמע, ואותן פרשיות, ואז נקראת מקטרת מור. אחר כך אמת ויציב, שהוא ולבונה. ואף על גב שהוא שלה, הוא כלל.

בין שאמר אמת, למה ויציב, שהוא תרגום? ומה צריך כאן? אלא ודאי כל אמת זה יעקב, ויציב זה יוסף, וצריך להדבק בשניהם. ומשום שפרשת ציצית היא סוד הפלה, צריכה אותם, מיד אנו אומרים את שניהם - אמת ויציב. ועל פן אמת זה יעקב, ויציב זה יוסף. אם כך, אז למה תרגום? אלא משום שאמת אמת לא אומרים בשביל הפגם, ולכן הוא תרגום, ואין פגם בשניהם.

מבד אבקת רוכל (שיר א) - זו תפלת מעמד. שלש ראשונות, שהן מגן, ומחיה, ואתה קדוש. במגן יש ארבעים ושנים תבות, בסוד השם הקדוש של ארבעים ושנים אותיות. ויש להכלילו בלב, ולהקשר בו בסוד זה, כשלהבת בגחלת, באהבת אדונו, וזו היא ברפת הזמין.

במחיה יש ארבעים ותשע תבות, בסוד חמשים שערים חסר אחד. ויש בו שם, הסוד של גבורות ה'. והוא את"ה גבו"ר לעול"ם אדנ"י. והסוד שלו אגל"א, ובסוד אחר יגל"א. והפל סוד אחד, מן הגבורה של הפרכות, (בראשית מט) "יהודה אתה ידודך. גור אריה יהודה. לא יסור שבט מיהודה. אסרי לגפן עירה. בזה התעורר יהודה בגבורה קדושה, וזו היא ברפת השמאל.

עשן דקטרת, סלקא, ומתחברן דרגין, ומתקשרן אלין באלין דהא איהו מקשר לון. ואומר כלם אהובים כלם ברוורים כלם גבורים. לבתר אהבה רבה, לסלקא ולא תקשרא בימינא. ויחודא דשמע, ואינון פרשין. וכדין איקרי מקטרת מור. לבתר אמת ויציב, דאיהו ולבונה. ואף על גב דאיהו דידה, פללא איהו.

בין דאמר אמת, אמאי ויציב, דאיהו תרגום, ומה אצטריכא הכא, אלא ודאי, כל אמת, דא יעקב. ויציב, דא יוסף. ואצטריך לאתדבקה בתרווייהו. ובגין דפרשת ציצית רזא דכלה, אצטריכת לון, מיד אנן אמרי תרווייהו, אמת ויציב. ועל דא אמת דא יעקב, ויציב דא יוסף. אי הכי, אמאי תרגום. אלא בגין דאמת אמת לא אמרינן, בגין פגמינו. ועל דא איהו תרגום, ולית פגמינו בתרווייהו. מבד אבקת רוכל, דא צלותא דמעומד. תלת קדמאי, דאינון מגן, ומחיה, ואתה קדוש. מגן, אית ביה ארבעין ותריין תיבין. ברזא דשמא קדישא, דארבעין ותריין אתוון. ואית לאכללא ליה בלבא, ולא תקשרא ביה ברזא דא, כשלהובא בגחלת, ברחימו דמאריה. ודא איהי ברפתא ימינא.

מחיה, אית ביה תשעה וארבעין תיבין, ברזא דחמשין תרעין חסר חד. ואית ביה שמא, רזא דגבורות ה'. ואיהו את"ה גבו"ר לעול"ם אדנ"י. ורזא דיליה, אגל"א. וברזא אחרא יגל"א. וכולא רזא חדא, מן הגבורה דברכאן, (בראשית מט ח-י) "יהודה אתה ידודך. גור אריה יהודה. לא יסור שבט מיהודה. אסרי לגפן עירה. בזה איתער יהודה בגבורה קדישא, ודא איהי ברפתא שמאלא.

בְּקִדְשָׁהּ יֵשׁ אֲרַבַּע עֶשְׂרֵה תְּבוּת
 - עֶשֶׂר אֲמִירוֹת, וְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת.
 וְזֶה כּוֹלֵל אֶת כָּל הַצְּדָדִים, וְאוֹחוֹ
 מִסּוּף הָעוֹלָם וְעַד סוּף הָעוֹלָם.
 שְׂרֵשׁ הָאֲחֵרוֹנוֹת אֵינָן בְּחֻשְׁבוֹן
 זֶה כְּתוּבוֹת, וְהֵן רָצָה וּמוֹדִים,
 תּוֹמְכֵי הַתּוֹרָה, שְׁנֵי עֲמוּדִים. שִׁים
 שְׁלוֹם - עֵץ הַחַיִּים, שֶׁהוּא שְׁלוֹם
 הַבַּיִת, הַשְׁלוֹם שֶׁל הַכֹּל. בֵּין כֶּף
 וּבֵין כֶּף בְּאֲמָצַע אוֹתָן הַבְּרָכוֹת
 שֶׁתִּקְנוּ הַקְּדֻמוֹנִים, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ,
 אַחַר שְׁמֹסִים הַתְּפִלָּה וּמוֹדָה עַל
 חֻטְאֵיו - נְפִילַת אֲפִים.

מָה הִיא נְפִילַת אֲפִים? הָרִי
 פְּרִשׁוּהָ, שְׁעוֹשָׂה כָּל מָה שְׁעֹשֶׂה
 מִלְּשָׁה, תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וּבִקְשׁוֹת
 וּנְפִילַת אֲפִים, שְׁכַתוּב (דְּבָרִים ט)
 וְאַתְּנַפֵּל לְפָנָי ה'. אֲבָל אַחַר
 שְׁמֹסִים תְּפִלָּתוֹ, וְנִכְנַס לְתוֹךְ אוֹתָן
 הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת, וְהַפְּלָה
 נִקְשְׂרַת בְּכֹלָם, יֵשׁ לְרֹדֵת לְמִטָּה.
 וְהוֹאֵיל יוֹרֵד לְמִטָּה, צָרִיךְ נְפִילַת
 אֲפִים בְּאֶלְפָא בֵּיתָא.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שְׁפִיזוֹן
 שֶׁהַתְּפִלָּה תְּפִלָּתוֹ וְהוֹדָה עַל
 חֻטְאוֹ, מִכָּאן וְהִלָּאָה מִרְאָה אֶת
 עֲצָמוֹ שְׁמֹסֵר נִפְשׁוֹ לְאֲדוֹנוֹ
 בְּאֵהָבָה. (תְּהִלִּים כ"ח) לְדוֹד אֵלֶיךָ ה'
 נִפְשִׁי אֲשָׂא. וְנוֹחַ לוֹ לְאוֹתוֹ הַצַּד
 שְׁשׁוֹרָה בּוֹ הַמּוֹת, וְעוֹשָׂה לוֹ בְּזֶה
 נַחַת.

וְעַם כָּל זֶה, בְּאֶלְפָא בֵּיתָא יֵשׁ רַז
 הַרְזִים לְחַכְמִים. בְּאֶלְפָא בֵּיתָא זוֹ
 אֵין וַאֲ"ו, וַיֵּשׁ בָּהּ פ"א בְּמִקְוֹמוֹ,
 וְהִינּוּ (שם) פְּדָה אֱלֹהִים אֶת
 יִשְׂרָאֵל. אַחַר כֶּף ר' פְּעָמִים הֵם,
 וְאֵין בָּהּ קו"ף.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שְׁנִפְלָה הַזוֹ,
 שְׁנִמְסָר אָדָם לְמוֹת, צָרִיךְ לְכוֹן
 רְצוֹנוֹ, וְלַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְאוֹתוֹ
 הַצַּד שְׁשׁוֹרָה בּוֹ הַמּוֹת, כְּמוֹ
 שְׁעוֹשָׂה קוֹף בְּחֵרְבוֹת וּבְהָרִים,
 מִרְאָה אֶת עֲצָמוֹ שְׁמַת, וְנִרְאָה
 שְׁמַת לְפָנָי תִּיָּה אַחַת שְׁפוּחַד

קְרוֹשָׁה, אֵית בֵּיה אֲרַבַּעַה עֶשֶׂר תִּיבִין. עֶשֶׂר
 אֲמִירָן, וְאַרְבַּע אֲתוּוֹן. וְדָא כְּלִיל לְכָל
 סְטָרִין, וְאַחִיד מְסִיפֵי עֲלָמָא עַד סִיפֵי עֲלָמָא.
 תִּלְתָּת בְּתָרָאֵי, לָאו אֵינוֹן בְּחוֹשְׁבֵן דָּא כְּתִיבִין,
 וְאֵינוֹן רָצָה וּמוֹדִים תְּמַכֵּי אוֹרִייתָא, תְּרִין
 עֲמוּדִים. שִׁים שְׁלוֹם, אֵילָנָא דְחַיִּי, דְּאִיהוּ
 שְׁלָמָא דְבֵיתָא, שְׁלָמָא דְכוּלָּא. בֵּין כֶּף וּבֵין
 כֶּף בְּאֲמָצַעֵיתָא, אֵינוֹן בְּרַכָּאן דְּתִקְנוּ קְדָמָאֵי,
 וְהָא אוֹקְמוּהָ. לְבַתֵּר דְּמִסִּים צְלוֹתָא וְאוּדֵי עַל
 חוֹבִיָּה, נְפִילַת אֲפִים.

נְפִילַת אֲנָפִין מָה הִיא. הָא אוֹקְמוּהָ, דְּקָא עֲבִיד
 כָּל מָה דְּעֲבִיד מִשָּׁה, צְלוֹתָא וְתַחֲנוּנִים
 וּבְעוֹתִין וּנְפִילַת אֲפִים, דְּכְתִיב (דְּבָרִים ט י"ח) וְאַתְּנַפֵּל
 לְפָנָי ה'. אֲבָל בְּתֵר דְּמִסִּים צְלוֹתִיָּה, וְעָאֵל
 בְּכָל אֵינוֹן דְּרַגִּין עֵילָאִין, וְאַתְּקִשְׂרַת כְּלָה
 בְּכֹלָהוּ, אֵית לְנַחַתָּא לְתַתָּא, וְהוֹאֵיל וְנַחֲתִית
 לְתַתָּא, אֲצִטְרִיךְ נְפִילַת אֲנָפִין, בְּאֶלְפָא בֵּיתָא.
 מוֹאֵי טַעְמָא. בְּגִין דְּכִיּוֹן דְּצִלֵי צְלוֹתִיָּה, וְאוּדֵי
 עַל חוֹבוֹי, מִכָּאן וְלְהִלָּאָה, אַחְזִי גְרַמִּיָּה,
 דְּמִסָּר נְפִשִׁיָּה לְמֵאֲרִיָּה בְּרַחֲמֵי. (תְּהִלִּים כ"ח א) לְדוֹד
 אֵלֶיךָ ה' נִפְשִׁי אֲשָׂא. וְנִיחָא לִיָּה לְהֵהוּא סְטָרָא
 דְּשִׁרְיָא בֵּיה מוֹתָא, וְעֲבִיד לִיָּה נִיחָא בְּדָא.
 וְעַם כָּל דָּא, בְּאֶלְפָא בֵּיתָא, אֵית רְזָא דְרִזִּין
 לְחַפְיִמִּין. בְּאֶלְפָא בֵּיתָא דָּא לִית בֵּיה
 וַאֲ"ו, וְאֵית בֵּיה פ"א בְּאַתְרִיָּה, וְהִינּוּ, פְּדָה
 אֱלֹהִים אֶת יִשְׂרָאֵל. לְבַתֵּר ר' תְּרִי זְמַנֵּי נִינְהוּ.
 וְלִית בֵּיה קו"ף.

מוֹאֵי טַעְמָא. בְּגִין דְּנְפִילָה דָּא, דְּאַתְּמִסָּר בְּר
 נָשׁ לְמוֹתָא, אֲצִטְרִיךְ לְכוּוֹנָא רְעוּתִיָּה,
 וְלְמַעַבְד נַחַת רוּחַ לְהֵהוּא סְטָרָא דְשִׁרְיָא בֵּיה
 מוֹתָא, כְּמָה דְּעֲבִיד קוֹף בְּחֵרְבוֹת וּבְהָרִים,
 אַחְזִי גְרַמִּיָּה דְמִית, וְאַתְּחִזִּי דְמִית קָמִי חִיּוֹתָא
 חָדָא דְדַחִיל מִינָהּ. בִּיּוֹן דְּהֵהִיא חִיּוֹתָא קָרִיב

ממנה. פִּינֵן שְׂאוֹתָהּ הַחִיָּה קִרְבָּה אֵלָיו, וְחוֹשֶׁבֶת לְהִרְגוֹ וּלְנַשֵּׂא אוֹתוֹ, רוֹאֶה אוֹתוֹ נוֹפֵל לְאַרְצָן כְּמוֹ מֵת, וְחוֹשֶׁבֶת שֶׁהוּא מֵת, אִזְ שָׁבָה לְאַחֲרֵיהָ וְלֹא נִלְחַמְתָּ בּוֹ. וְלִכְּנֵן הַסֵּתְלָקוֹ שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הַלְלוּ, שְׂאִין מִפִּיר בְּהֵן רַק הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ.

וְעַם כָּל זֶה, בְּרִצּוֹן הַלֵּב יִשִּׂים אֶת עֲצָמוֹ לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂמֵסֵר לוֹ אֶת נַפְשׁוֹ בְּאַהֲבָה. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מַחְשִׁיב עָלָיו כְּאֵלּוֹ נוֹטֵל מִמֶּנּוּ אֶת נַשְׁמָתוֹ. וְלִכְּנֵן צָרִיף לִפְלֵ בְּאַרְצָן כְּמוֹ מֵת בְּשַׁעַה שְׂיֵאמֵר נְפִילַת אֲפִים, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ חֲטָאִים שְׁעוֹשֶׂה אָדָם שְׂאִין מִתְּפָרִים אֵלָּא בְּמוֹת, כְּפָתוּב (ישעיה כב) אִם יִכְפֹּר הָעוֹן הַזֶּה וְגו'. וְכַעֲתָ, שְׁנַחֲשֵׁב לוֹ שֶׁנֹּטֵל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת נַשְׁמָתוֹ, וְהוּא נִתֵּן אוֹתָהּ בְּרִצּוֹן, אוֹתָהּ הַשַּׁעַה עוֹמֶדֶת לְכַפֵּר עַל חֲטָאֵיו, וּמִשְׁלִים אֶת כָּל הַחֲדָדִים, וְאֵת אוֹתוֹ הַצַּד שְׁנִתְּבָאֵר.

וְעַם כָּל זֶה הַתְּפִלָּה עוֹלָה, וּמִסֵּתְלָקֶת בֵּין שְׁתֵּי זְרוּעוֹת, בְּחִבּוּק שֶׁל אַהֲבָה כְּרֵאוּי, וְהִיא מְקַטְרֶת מֵר וּלְבוֹנָה מִכָּל אֲבָקֶת רֹכֵל.

וַיְהִי מִשֶּׁה בָּהֵר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה. הַצָּרֵף מִשֶּׁה אַרְבָּעִים יוֹם לַתּוֹרָה שְׁבַעֲל פֶּה לְלַמְדָּה, מִשּׁוּם שְׂאוֹתָהּ דְרָגָה נִקְרָאת אַרְבָּעִים, וְלִכְּפֹ אָמַר (שמות ד) וַיְהִי שֵׁם עִם ה' אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה, שֶׁהִתְחַבְּרוּ תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב וְתוֹרָה שְׁבַעֲל פֶּה. וְלִכְּפֹ הַצָּרֵף לְהַזְכִּיר וּלְפָרֵט אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה, שְׁהֵרִי בְּאַרְבָּעִים יוֹם הִיָּה מְסַפֵּיק.

וּבְאַרְבָּעִים יוֹם הוֹצִיאָה אוֹתָהּ הַתּוֹרָה (בתורה ומצוה). לַתּוֹרָה וּמִצְוָה, כְּנִגְדֵ אַרְבָּעִים יוֹם שֶׁל יִצִּירַת הַגֹּלֶד, שְׂיוּצָא מִן הַפֶּחַ אֵל

לְגַבִּיָּה, וְחָשִׁיב לְקַטְלָא לִיהָ, וּלְנַשֵּׁכָא לִיהָ, חֲמָא לִיהָ נְפִיל לְאַרְעָא כְּמַת, וְחָשִׁיב דְּאִיהוּ מֵת, כְּדִין תָּב לְאַחֲרָא, וְלֹא מְקַטְרֵג לִיהָ. וְעַל דָּא אִסְתְּלָקוּ אֵלָיו תְּרִין אַתְוֹן, דְּלֹא יַדַע בְּהוּ בַר קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּלַחֲדוּי.

וְעַם כָּל דָּא, בְּרַעוּתָא דְלִבָּא יִשְׁוִי גְרַמִּיָּה לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, דְּמִסֵּר לִיהָ נַפְשִׁיָּה בְּרַחֲמֵי. וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא חָשִׁיב עָלָיו, כְּאֵלּוֹ נְטִיל נַשְׁמָתִיהָ מִנֶּיהָ. וְעַל דָּא צָרִיף לְמַנְפֵּל בְּאַרְעָא כְּמַת, בְּשַׁעֲתָא דִּיִּימַר נְפִילַת אַנְפִּין, בְּגִין דְּאִית חוּבִין דְּעַבִּיד בַּר נֶשׁ, דְּלֹא מִתְּפָרִין אֵלָּא בְּמוֹתָא. כְּדַכְתִּיב, (ישעיה כב יד) אִם יִכְפֹּר הָעוֹן הַזֶּה וְגו'. וְהַשְׁתָּא דְּאִתְּחָשִׁיב לִיהָ דְּנִטֵּל קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא נַשְׁמָתִיהָ, וְאִיהוּ יְהִיב לָהּ בְּרַעוּתָא. הֵהִיא שַׁעֲתָא קְיִימָא לְכַפְּרָא עַל חוּבוּי, וְאַשְׁלִים לְכָל סְטְרִין, וְלָהּ הוּא סְטְרָא דְּאִתְּמַר.

וְעַל כָּל דָּא, צְלוּתָא עוֹלָה, וְאַסְתְּלָקָא בֵּין תְּרִין דְּרוּעִין, בְּחִבּוּק דְּרַחֲמֵי כְּדָקָא יָאוּת. וְאִיהוּ מְקוּטְרַת מוֹר וּלְבוֹנָה מִכָּל אֲבָקֶת רֹכֵל. וַיְהִי מִשֶּׁה בָּהֵר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה. הוֹצָרֵף מִשֶּׁה אַרְבָּעִים יוֹם לַתּוֹרָה שְׁבַעֲל פֶּה לְלַמְדָּה, בְּגִין דְּהֵוּא דְּרָגָא אַרְבָּעִין אַקְרִי. וְלִכְּפֹ אָמַר, וַיְהִי שֵׁם עִם ה' אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה, דְּאִתְּחַבְּרוּ תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב וְתוֹרָה שְׁבַעֲל פֶּה. וְלִכְּפֹ הוֹצָרֵף לְהַזְכִּיר וּלְפָרֵט אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה, דְּהֵא בְּאַרְבָּעִים יוֹם הָוּה סְגִי.

וּבְאַרְבָּעִים יוֹם אִפִּיקַת הֵהִיא הוֹרְתָ"ם, (בתורה ומצוה). לַתּוֹרָה וּמִצְוָה, לְקַבֵּל

אַרְבָּעִים יוֹם דִּיִּצִירַת הַגֹּלֶד. דְּנַפִּיק מִן הַפֶּחַ אֵל הַפּוֹעֵל. וְאַתְרִשִּׁימוּ אִיבְרוּי דְּהֵהוּא דְּכוּרָא, בְּאַיְנוֹן אַרְבָּעִין יוֹמִין, דְּהֵא אַרְבָּעִין יוֹמִין

הפעל. ונרשמים איכריו של אותו הזכר באותם ארבעים יום, שהרי ארבעים יום להכליל בו את האור שלמעלה, ולכנות שם את גופו מהאור שלמעלה, כדי שיראה לשמש לפני המלך, ולהמשיך עליו רוח נבואה למטה.

כמו שהשתלם ארבעים יום במעי אמו הגוף שלמטה, כך משתלם למעלה. ועל כן (במדבר יב) בכל ביתי נאמן הוא. שהשתכלל למעלה בביתי, כמו הבית שלמטה.

ועל זה (שמות לד) קרן עור פני משה, שהרי מאיר מהקרן העליונה, ומושך את השמן הטוב על ראשו, והשתלם כל אחד מארבעה יסודות שלו בעשר, הרי ארבעים ימים וארבעים לילות, והמשיך השמן הטוב על ראשו, ואז מאיר.

ואחר כך בא אהרן ושנה לו פרקו, שהוריד לו אותו האור על זקנו, והינו שתי טפות מרגליות, שיורדות על זקן אהרן ומאירות באור גדול, והם רמז לתורה שבכתב ולתורה שבעל פה, שהתחברו בזקנו של אהרן, והחבור שלהם תלוי במזל העליון.

ואז (תהלים קלא) מה טוב ומה נעים. טוב - זו תורה שבכתב, וזה צדיק. נעים - זה זמירות ישראל, שנקרא נעים, כששורה עליו הנעם של מעלה של העולם הבא. והכל על יד אהרן, שחבר אותם יחד בקרבן.

ועל זה (מלאכי ב) בריתי היתה אתו וגו' - זו הגבירה שלי שהיתה עמו, החיים והשלום - החיים של האם העליונה, ושלום זה שר שלום.

ואתנם לו מורא וייראני (שם), ונתתי לו הדגות הללו לחברן, אותן שתי טפות מרגליות

לאכללא ביה נהירו דלעילא, ולא תבנא תמן גופיה מנהירו דלעילא. בגין דיתחזי לשמשא קמי מלכא, ולא משכא עליה רוח (דף נב ע"ב) נבואה לתתא.

בגוונא דאשתלים בארבעים יום במעי אמיה גופא דלתתא, הכי אשתלים לעילא. ועל דא (במדבר יב ז) בכל ביתי נאמן הוא. דאשתכלל לעילא בביתא דילי, בגוונא דביתא דלתתא.

ועל דא (שמות לד לה) קרן עור פני משה, דהא אתנהיר מקרן עילאה, ומשיך שמן הטוב על ראשיה, ואשתלים כל חד מארבע יסודין דיליה בעשר, הא ארבעין יומין וארבעין לילון, ואמשיך שמן הטוב על ראשיה, וכדין אתנהיר.

ולבתר בא אהרן, ושנה לו פרקו, דאחית ליה ההוא נהירו על דיקניה, והיינו שני טפי מרגליות, דנחתי על דיקנא דאהרן. ונהירין נהירו סגי, ואינון רמז לתורה שבכתב ותורה שבעל פה, דאתחברו בדיקנא דאהרן, וחיבורא דילהון במזלא עילאה תלי.

וכדין מה טוב ומה נעים. טוב: דא תורה שבכתב, ודא צדיק. נעים: דא זמירות ישראל, דאיכרי נעים, כד שרא עליה נועם דלעילא, דעלמא דאתי. וכולא על ידא דאהרן, דחבר לון פחדא בקרבנא.

ועל דא (מלאכי ב ה) בריתי היתה אתו, דא מטרוניתא דילי, דהוות עמיה. החיים והשלום, חיים, דאימא עילאה. ושלום, דא שר שלום.

ואתנם לו מורא וייראני. יחבית ליה הנהו דרגין, לחברא לון אינון שתי טפות

נתתי לו הדגות הללו לחברן, אותן שתי טפות מרגליות

שְׁהִינוּ כְּשֶׁהָיָה מִסְתַּפֵּר, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שופטים יג) וּמוֹרָה לֹא יַעֲלֶה עַל רֵאשׁוֹ - וַיִּרְאֵנִי, אוֹלֵי מַעַל בְּאוֹתוֹ שְׁמֵן שְׁשׁוּפֵעַ לוֹ מִהַשְּׁמַיִם הָעֲלִיּוֹנִים, שְׁנִקְרָא שֵׁם, שְׁשׁוּפֵעַ מִמֶּנּוּ הַשְּׁמֵן הַטּוֹב. וְעַל זֶה, וּמִפְּנֵי שְׁמֵי נַחַת הוּא.

וְהוּא מָה עֲשֵׂה? (שם) בְּשִׁלּוּם וּבְמִישׁוֹר הַלֶּף אֲתִי, שְׁחִבֵּר שִׁלּוּם עִם מִישׁוֹר. מִי הַמִּישׁוֹר? כְּמוֹ שְׁנֵאמַר צְדִיק וְיֹשֵׁר הוּא. וְאִז, וְרַבִּים הָשִׁיב מַעֲזוֹן, עַל יְדֵי קַרְבָּנוֹתָיו שֶׁהִקְרִיב אוֹתָם לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. וְאִז נִתֵּן שִׁלּוּם עִם מִישׁוֹר. וְכֵן תְּלוּיִים סוּדוֹת הַקְּרָבָן שֶׁמִּסֵּר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאַהֲרֹן. וְנִקְרָא מִישׁוֹר, עַל שֶׁהִמְשִׁיךְ תּוֹרָה וְאוֹר לְעוֹלָם הַתְּחַתּוֹן.

וְהַמְּוֹרָח מֵאִיר לְדָרוֹם בְּרֵאשׁוֹנָה, שְׁכַתּוֹב (קהלת א) הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם. מִשׁוֹם כָּף (שמות לד) וַיֵּשְׁבוּ אֵלָיו אַהֲרֹן וְכָל הַנְּשִׂאִים בְּעֵדָה. אַהֲרֹן - זֶה סוּד אַהֲרֹן שֶׁהֵאִיר מִמֶּשֶׁה. וְכָל הַנְּשִׂאִים - זֶה נַחֲשׁוֹן, שֶׁהוּא הָרֵאשִׁי שֶׁל כָּל הַנְּשִׂאִים. וְכֵלָם נִמְשְׁכוּ אַחֲרָיו וְעִמְדוֹ לְשִׁמְאֵל שֶׁל מֶשֶׁה.

וְהָרִי הָעִירוֹ, (דברים ד) אֶת גְּדֻלָּךְ - זֶה אַהֲרֹן, מִיָּמִין. וְאֶת יָדְךָ הַחֲזֹקָה - זֶה נַחֲשׁוֹן, מִשְׁמָאל. שְׁלֹאחֵר שֶׁהֵאִיר הַדָּרוֹם מִן הָאֶסְפֵּק־לְרִיָּה הַמְּאִירָה, יוֹאֵר הַצִּפּוֹן, שְׁכַתּוֹב הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם וְסוֹכֵב אֶל צִפּוֹן. שֶׁהִקְיָף אוֹתוֹ אוֹר שֶׁל רַחֲמִים מִכָּל הַצְּדָדִים, שְׁלֹא יֵצֵא עִם שְׁלֵהֲבוֹתָיו לְשָׂרֵף אֶת הָעוֹלָם, וַיִּתְפַּסֵּס הַדִּין עִם רַחֲמִים. מִי הַרַחֲמִים? זֶה הַשְּׁמֵשׁ, וְהִינוּ הָרוּחַ, שְׁכַתּוֹב (קהלת א) סָבַב הוֹלֵךְ הָרוּחַ, שֶׁהַרַחֲמִים מְקִיפִים הַכֹּל. וְעַד סְבִיבוֹתָיו שָׁב הָרוּחַ (שם), סְבִיבוֹתָיו שֶׁל מִי? סְבִיבוֹתָיו שֶׁל אוֹתוֹ מְקוֹם שְׁכַתּוֹב לְמַעַלָּה, וְאֵל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף, וְזֶה מְעַרְבֵי וְעַד תִּמְנָן שָׁב

מְרַגְלִיּוֹת יִהְיֶינָה לִיָּהּ. וְכַד אַעֲבֵר מוֹרָה עַל דְּקִנְיָה, דְּהֵינּוּ כַּד הָיָה מִסְתַּפֵּר, כְּמָה דְאַתָּ אִמֵּר (שופטים יג ה) וּמוֹרָה לֹא יַעֲלֶה עַל רֵאשׁוֹ. וַיִּרְאֵנִי, דְּלִמָּא מַעַל בְּהָהוּא שְׁמֵן דְּנִגִּיד לִיָּהּ מִשְׁמֵי עֵילָאָה, דְּאִיקְרִי שֵׁם, דְּנִגִּיד מַנִּיָּה שְׁמֵן הַטּוֹב. וְעַל דָּא, (מלאכי ב ה) וּמִפְּנֵי שְׁמֵי נַחַת הוּא. וְהוּא מָה עָבִיד. (שם ב ו) בְּשִׁלּוּם וּבְמִישׁוֹר הַלֶּף אֲתִי. דְּחִבֵּר שִׁלּוּם בְּמִישׁוֹר. מֵאֵן מִישׁוֹר. כְּמָה דְאַתָּ אִמֵּר, (דברים לב ד) צְדִיק וְיֹשֵׁר הוּא. וְכַדִּין, וְרַבִּים הָשִׁיב מַעֲזוֹן, עַל יְדֵי דְקַרְבָּנוֹי דְקָרִיב לִזְוֹן קָמִי מִלְּפָא. וְכַדִּין אֲתִיָּהֵב שִׁלּוּם בְּמִישׁוֹר. וְהֵכָא תְּלִי רְזִי דְקַרְבָּנָא, דְמִסֵּר לִיָּהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַהֲרֹן. וּמִישׁוֹר אִיקְרִי, עַל דְּאִמְשִׁיךְ אוֹרִיָּתָא וְנִהִירוֹ לְעֵלְמָא תְּתַאָּה.

וּמוֹרָח אֲנֵהִיר לְדָרוֹם בְּקַדְמִיתָא, דְכַתִּיב (קהלת א) הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם. בְּגִין כָּף (שמות לד לא) וַיֵּשְׁבוּ אֵלָיו אַהֲרֹן וְכָל הַנְּשִׂאִים בְּעֵדָה. אַהֲרֹן, דָּא רְזָא דְאַהֲרֹן דְאַתְנַהִיר מִמֶּשֶׁה. וְכָל הַנְּשִׂאִים, דָּא נַחֲשׁוֹן, דְּאִיָּהוּ רִישָׁא דְכָל הַנְּשִׂאִים. וְכֵלָהוּ אֲתַמְשְׁכוּ אֲבַתְרִיָּה, וְקִיָּיִמִי לְשִׁמְאֵלָא דְמֶשֶׁה.

וְהָא אִיתְעָרוּ, (דברים ג כד) אֶת גְּדֻלָּךְ: דָּא אַהֲרֹן, מִיָּמִינָא. וְאֶת יָדְךָ הַחֲזֹקָה: דָּא נַחֲשׁוֹן, מִשְׁמָאלָא. דְלְבַתֵּר דְאַתְנַהִיר דָּרוֹם מֵאֶסְפֵּק־לְרִיָּא דְנִהֲרָא, יִתְנַהִיר צִפּוֹן. דְכַתִּיב, הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם וְסוֹכֵב אֶל צִפּוֹן. דְאַקִיף לִיָּהּ נִהִירוֹ דְרַחֲמֵי מִכָּל סְטָרִין, דְלֹא יִפּוֹק בְּשִׁלְהוֹבוֹי לְאוּקְדָא עֲלִמָּא, וַיִּתְפַּסֵּס דִּינָא בְּרַחֲמֵי. מֵאֵן רַחֲמֵי, דָּא שְׁמֵשׁ, וְהֵינּוּ רוּחַ, דְכַתִּיב סוֹכֵב הוֹלֵךְ הָרוּחַ, דְרַחֲמֵי אִקְיָף כְּלָא. וְעַד סְבִיבוֹתָיו שָׁב הָרוּחַ, סְבִיבוֹתָיו דְמֵאֵן. סְבִיבוֹתָיו דְהָהוּא מְקוֹם דְכַתִּיב לְעֵילָא, וְאֵל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף, וְדָא מְעַרְבֵי. וְעַד תִּמְנָן שָׁב

שם שב הרוח, להאיר באותם
שבעים שנים, שנכלל מקומו
להאיר לעולמים, ולהאיר
לשבעים גדולים ממנים
שעומדים סביב אותו מקומו של
השמש שאמרנו.

בא וראה, כמו זה משה למטה,
מאיר לאהרן, צד הדרום. ואחר
כך לנשיאים, הצד של הצפון,
שפתיב וסוכב אל צפון, והקיף
אותם סביב המזבח. אחר כך
(במדבר יא) ואצלתי מן הרוח אשר
עליך ושמתי עליהם. וזהו על
סביבותיו שב הרוח.

בא וראה, בראשונה אותם
שבעים זקנים ינקו ממשה,
ואותם שבקצה המחנה נאכלו
באש הדולקת. והרי העירו, מי
גרם להם? כיון שראה משה שלא
יכולים להתקיים בלי זקנים, רצה
סיוע להאיר לישראל, והקדוש
ברוך הוא אמר לו (שם) אספה לי
שבעים איש וכו', ואצלתי מן
הרוח אשר עליך. זו הרוח של
האספקלריה המאירה, במשה
היא שורה ולא באחר. משום כך
הצטרכו להיות נאורים ממנו,
וזהו ועל סביבותיו שב הרוח,
להאיר כבראשונה.

כיון שראה את זה שלמה המלך,
אמר (קהלת א) הבל הבלים כו',
וזרח השמש. בימי משה, שהאיר
השמש לישראל ארבעים שנה,
כנגד האור שלמעלה שקבל
באותם ארבעים הימים שהיה
בהם, ומקצת שנה ראשונה
ככלה, שבהם קבל האור שהאיר
למטה. ובא השמש, כשהסתלק
מן העולם. ואל מקומו שואף,
כמו שנאמר (יחזקאל א) ברוך כבוד
ה' ממקומו. וזה המקום העליון
שמאיר למקום התחתון.

דבר אחר, מקומו התחתון ממש.
שואף האור מלמעלה וזרח הוא

הרוח, לאנהרא באינון שבעין שנין, דאתפליל
מקומו לאנהרא לעלמין, ולאנהרא לשבעין
רבבין ממנן דקיימין סחרניה דההוא מקומו
דשמשא דאמרן.

תא חזי, כגוונא דא משה לתתא, אנהיר
לאהרן, סטרא דדרום. ולבתר לנשיאים,
סטרא דצפון. דכתיב, וסוכב אל צפון, ואקיף
לון סחרני מדבחה. לבתר (במדבר יא יז) ואצלתי
מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם, ודא היא
ועל סביבותיו שב הרוח.

תא חזי, כקדמיתא אינון שבעים זקנים ינקין
ממשה, ואינון (שם יא א) דבקצה המחנה
אתאכלו בנורא דדליק. והא איתערו, מאן
גרים לון. כיון דחזא משה דלא יכלין
לאתקיימא בלא זקנים, בעא סיעתא לאנהרא
לישראל, וקודשא בריך הוא אמר ליה, (שם יא
טז) אספה לי שבעים איש וגו', ואצלתי מן
הרוח אשר עליך, דא רוח דאספקלריה דנהרא
במשה שריא ולא באחרא. בגין כך אצטריכו
לאתנהרא מניה, ודא הוא ועל סביבותיו שב
הרוח, לאנהרא כדבקדמיתא.

כיון דחמא שלמה מלכא דא, אמר (קהלת א ב)
הבל הבלים וגו', (שם א ה) וזרח השמש.

ביומיו דמשה, דנהיר שמשא לישראל ארבעין
שנין, לקבל נהירו דלעילא, דקביל באינון
ארבעין יומין דהיה בהו, ומקצת שנה ראשונה
ככולה, דבהו קבל נהירו דאנהיר לתתא. ובא
השמש, כד אסתלק מעלמא. ואל מקומו
שואף, כמה דאת אמר (יחזקאל ג יב) ברוך כבוד
ה' ממקומו. ודא מקום עילאה, דנהיר למקום
תתאה.

דבר אחר, מקומו תתאה ממש. שואף נהירו
מלעילא, וזרח הוא שם, דנהיר תמן

שם, שמאיר שם ללכנה, וזה יהושע, שהואר ממנו, שכתוב (במדבר כו) ונתת מהודך עליו. והעירו, פני משה כפני חמה וכו'. הולך אל דרום - בראשונה, כשהיה בעולם, כל הצדדים האירו, כפי שאמרנו. אבל כעת, כשהסתלק, במקומו זרח ולא יתיר.

ושמו נקרא זהב ירקרק, והסוד הזה פרשוהו החברים, אסתר היתה ירקרקת. צבע אתרוג, והכל אחד. הנהב הזה הוא ראש בנסתר, אף על גב שהוא בנגלה אל הנהב העליון, עד שנמשך ושוה לראשו של גבריאל, כמו שבארנו. ומשום כך הכל הוא בסוד עליון, ונמשך אותו הסוד למטה, הכל בגון אחד.

ועשית פפרת זהב טהור (שמות כה), רבי שמעון אמר, בכל הפרשה הזו מצאנו שנמסרה העבודה ביד משה, פרט לשנים. בכלם כתוב ועשית, ובארון ובאפוד כתוב (שם כה י) ועשו ארון, (שם כה) ועשו את האפוד, ולא כתוב ועשית. מה הטעם בארון לא כתוב ועשית? משום שהארון כולל את משה בתוכו, להאיר ממנו. והצטרכו אחרים לתקן את התקון והיפי שלו, להכניס אותו לתוכו.

באפוד, אינו שלו, ולא להשפמש בו, ולא צריך לו למשה לעשות את עבודת אחיו, שהרי משה הוא מלך, ואהרן שושבין המלך.

ואם תאמר, והרי כתוב (שם כט) והלבשת את אהרן כו', ואפדת לו, ושמת המצנפת על ראשו וגו'. הרי כל זה עבודת משה, והכבוד של אהרן הוא? לא כך, אלא הכבוד של משה הוא, שהרי הקדוש ברוך הוא לא רצה את עבודת אהרן, אלא על ידי משה.

לסיהרא, ודא יהושע, דאתנהיר מניה, דכתיב (במדבר כו) ונתת מהודך עליו. ואתערו, פני משה כפני חמה וכו'. הולך אל דרום, בקדמיתא פד הנה בעלמא, כל סטרין אתנהירו כדאמרן. אבל השתא פד אסתלק, במקומו זרח ולא יתיר.

ושמא דיליה איקרי זהב ירקרק, ורזא דא אוקמוה חבריאי, אסתר ירקרקת היתה. גוון אתרוג, וכולא חד. זהב דא, איהו רישא בסתימו, אף על גב דאיהו באתגליא לגבי זהב עילאה. עד דאתמשכא ושריא לרישא דגבריאל, כמה דאוקימנא. ובגין כך פלא איהו פרזא עילאה, ואתמשכא ההוא רזא לתתא, פלא כגוונא חד.

ועשית פפרת זהב טהור (שמות כה י), רבי שמעון אמר, בכל פרשתא דא אשפחנא דאתמסר עבידתא בידי דמשה, בר תרין בכלהו פתיב, ועשית. ובארון ובאפוד כתיב (שם כה י) ועשו ארון, (שם כה ו) ועשו את האפוד, ולא כתיב ועשית. מאי טעמא בארון לא כתיב ועשית, בגין דארון כליל ליה למשה בגיניה, לאתנהרא מניה. ואצטריכו אחרנין לתקנא תיקוונא ושפירו דיליה, למיעל היא לגביה.

באפוד, לאו דיליה הוא, ולא לאשתמשא ביה, ולא אצטריף ליה (דף נג ע"א) למשה למעבד פולחנא דאחוי, דהא משה איהו מלפא, ואהרן שושבינא דמלפא.

ואי תימא, והא כתיב (שם כט ה) והלבשת את אהרן כו', ואפדת לו. ושמת המצנפת על ראשו וגו'. הא פולי האי פולחנא דמשה, ויקרא דאהרן איהו. לאו הכי אלא יקרא דמשה איהו, דהא קודשא בריך הוא לא בעא פולחנא דאהרן, אלא על ידי דמשה. ואהרן לא יכיל

ואהרן לא יכל להתקדש אלא על ידי משה. ובהכלל הצטרף אהרן את משה, וכל זה הוא כבודו של משה.

ועשית פפרת, בא וראה, פתוב בפרשה הזו מעשי שמים וארץ וכל אותם החילות ששם, שהרי הקדוש ברוך הוא לא צנה לעשות משכן, אלא כמו שמעשי שמים וארץ, להיות הדיור שלמטה כמו הדיור שלמעלה, ולהתחבר זה עם זה כמו שהנשמה והגוף, שיהיה הכל אחד.

בתוב בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. בראשית, הרי פרשה. אבל הסוד של מעשה הכפרת, כאן ברמז שלמעלה, שלשלת של מטטרו"ן, גניזת המשכן, להרים את תרומת הקדש למעלה ומטה. בראשית, הראשית העליונה הכפרת הגנוזה הטמירה, שנמצאת מסוד הנקדה הנסתרת העליונה, והתפרשה פרישות להאיר בתוך האור, להסתתר תוך הסתר. הסתר בתוך הכפרת הזו, מיטטרו"ן מטטרו"ן, שנאחז ממטה למעלה.

בתוך הפחד שהלך באמת בתוך הארץ, היה מוצא האור שאבד אדם הראשון, שנטמן אותו האור בגן עדן. ועלה למעלה, לא התישב במקומו, שהרי לא היה משלם מכל הצדדים. שהרי השלמות שלמטה היתה חסרה, שהרי אבדה בחטא של אדם הראשון. ירד למטה, ונטמן בתוך עצי הגן, והתפשט שם בכל צדי הגן, עד שנולד חנוף בן ירד.

בין שנולד, היה נמצא סמוך לגן, התחיל אותו האור להאיר בתוכו. התגדל במשחת קדש, ושרה

לאתקדשא אלא על ידא דמשה. ובכלא אצטריך אהרן למשה, וכל האי יקרא דמשה איהו.

ועשית פפרת, תא חזי, פתיב בפרשתא דא עובדא דשמים וארץ, וכל אינון חזילין דתמן, דהא קודשא בריך הוא לא פקיד למעבד משכנא, אלא פגוונא דעובדי שמיא וארעא, למהוי דיורא דלתתא, פגוונא דדיורא דלעילא, ולהתחברא דא בדא פגוונא דנשמתא וגופא, למהוי פלא חד.

בתוב (בראשית א א) בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. בראשית, הא אוקמוה. אבל רזא דעובדא דכפורתא, הכא ברמיזו דלעילא, שלשלא דמטטרו"ן, גניזא דמשכנא, לארמא ארמות קודשא לעילא ותתא.

בראשית, ראשיתא עילאה פפורתא גניזא טמירא, דאשתפחא מרזא דנקודא טמירו עילאה, ואתפרש פרישו, לאתנהרא גו נהירו, לאתטמרא גו טמירו. טמירא גו האי פפורתא, מיטטרו"ן מטטרו"ן, דאתאחדא מתתא לעילא.

מגו דחילו דאזל בקושטא בגו ארעא, הוה משפח נהירו דאביד אדם קדמאה, דאיטמר ההוא נהירו פגנתא דעדן. וסלקא לעילא, לא אתיישבא בדוכתיה, דהא לא הוה אשתלים מכל סטרין, דהא שלימו דלתתא הוה גרע, דהא אתאביד בחובא דאדם קדמאה נחת לתתא, ואתטמר גו אילגי גנתא, ואתפשט תמן בכל סטרי גנתא, עד דאתיליד חנוף בן ירד.

בין דאתיליד הוה אשתכח סמוך לגנתא, שריאת ההיא נהירו לאנהרא פגווייה, ואתרבי ברבו קודשא, ושריא

עליו נהירו דא מנצצא. עאל לגנתא דעדן,
אשכח תמן אילנא דחיי, וענפוי ואנבי
דאילנא, ארח בהו, ואתישב בגויה ההוא
רוחא דנהירו דחיי.

אתו שליחן מלאכי עילאי, ואוליפו ליה
חכמתא עילאה, ויהבו ליה ספר דהוה
טמיר גו אילנא דחיי, ואוליף מניה, וידע
אורחוי דקודשא בריך הוא, ואשתדל
אבתריה. הדא הוא דכתיב, (שם ה כג) ויתהלך
חנוף את האלהים. עד דההוא נהירו, אשתלים
בגויה.

בין דההוא נהירו אשתלים לתתא, בעא לסלקא
לדוכתיה. ובגין לאחזאה ההוא שלימו
פרזא דחנוף. יומא חד עאל גו גנתא דעדן,
ואחמו ליה טמירין דגנתא, ואנח ההוא ספר,
וכל מה דחמא, לבר, ואיהו צניע בגו חברייה.
לבתר אתלבש ההוא נהירו, גו ההוא לבושא,
לאחזאה לעילא, ולמהוי פיסופא
בהדיה, לכל אינון דעבדו קטרוגא במאריהון,
דלא יתברי בר נש בעלמא.

הדא הוא דכתיב, (שם) ואיננו פי לקח אתו
אלהים. ואיננו: בהאי עלמא. ואיננו:
פדקא הוה בהאי עלמא. פי לקח אתו אלהים.
לדיוקנא אחרא. בהאי, איהו נער תדיר. ורזא
דא אוקימנא, (משלי כב ו) חנוף לנער על פי דרפו,
לאנהגא עלמין פלהו. גם פי זקין לא יסור
ממנה, דהא תדיר אשתכח ביה ואתהדר נער.
בחנוף אתפליל דיוקנא דעלמא טמירא. איהו
פורסיא דמאריה, עביד שליחן
בעלמא. פד עלמא בדינא, נפק ואיקרי
מטטרוין, רבון על כל חיילין עילאין. וסבא
איהו נער. עאל מעלמא לעלמא, ואתישבא
רוגזא.

זרו שכתוב (שם) ואיננו פי לקח
אתו אלהים. ואיננו - בעולם הזה.
ואיננו - כמו שהיה בעולם הזה.
פי לקח אתו אלהים - לדמות
אחרת. בזה הוא תמיד נער. וסוד
זה בארנו, (משלי כב) חנוף לנער על
פי דרפו, להנהיג את כל
העולמות. גם פי זקין לא יסור
ממנה, שהרי תמיד נמצא בו
וחזור הנער.

בחנוף נכללת הדמות של העולם
הנסתר. הוא הפסא של אדונו,
עושה שליחיות בעולם.
כשהעולם בדין, יוצא ונקרא
מטטרוין, רבון על כל החילות
העליונים. והזקן הוא נער. נכנס
מעולם לעולם, ומתישב הרגז.

הַדְּמוּת הַזֹּאת נִפְרָסֶת בְּפָרִיסַת הַכִּפּוּרִים, וּמִצְטִיָּרִים בְּאוֹתָהּ הַפָּרִיסָה שְׁנֵי דְיוֹקְנָאוֹת - אֶחָד זָכָר וְאֶחָד נְקֵבָה. וְעוֹמְדִים שְׁנֵי יְלָדִים עֲלֵמִים אוֹהָבִים, בְּאַהֲבָה דְּבָקִים זֶה בְּזֶה.

וְזֶה סוּד שֶׁל בְּרֵאשִׁית בְּרֵא אֱלֹהִים, פָּרִיסַת הַכִּפּוּרִת הַנִּסְתָּרָה. אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, שְׁנֵי כְּרוּבִים עוֹמְדִים בְּדַבְּקוֹת שֶׁל חֲבִיבוֹת. לֹא כְּתוּב שָׁמַיִם וְאָרֶץ, אֲלָא אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, לְרַבּוֹת שְׁנֵי כְּרוּבִים כְּאֶחָד. הַכִּפּוּרִת הַזֹּאת פְּרוּסָה לְפָנִים, בְּסִתְּרַת הַהִיכָל, וּבְשְׁנֵי צַדִּים עוֹמְדִים שְׁנֵי אֵלֹהִים.

בְּרֵאשִׁית עוֹלָה לְמַעְלָה. הַסוּד שֶׁלּוֹ יוֹרֵד לְמַטָּה, כְּמוֹ שְׁאוֹתוֹ הַסוּד שֶׁל בְּרֵאשִׁית עוֹלָה לְמַעְלָה וְלֹא נִרְשָׁם בְּרֵשָׁם, יוֹצֵא הַרְשָׁם לְמַטָּה (לְאַחֵר), וְנִעֲשִׂית מִמֶּנּוּ כִּפּוּרִת עֲלִיּוֹנָה, רְשׁוּמָה בְּשִׁלְשָׁה רְשׁוּמִים, בְּסוּד יְהו"ה אֱלֹהֵינוּ יְהו"ה. מֵאלוֹ הַשִּׁלְשָׁה יֵצְאוּ שְׁלֹשָׁה אַחֲרִים, וְהֵם שְׁשָׁה, וְהֵינּוּ בְּר"א שִׁי"ת.

נִפְרָסָה הַכִּפּוּרִת הַזֹּאת לְצַד דְּרוֹם וּמַעְרָב, וּמוֹצִיָּאָה שְׁנֵי כְּרוּבִים כְּאֶחָד, זָכָר וְנְקֵבָה, שִׁימְצָאוּ זֶה כְּגֵד זֶה. הַדְּרוֹם הוּא רֹאשׁ, כֹּהֵן נוֹטֵל בְּרֹאשׁ. וְהוּא בֵּין זָכָר. הַמַּעְרָב הוּא נְקֵבָה, כֹּהֵן יְחִידָה, כֹּהֵן יְחִידָה לְאַבְרָהָם וְהֵינּוּ בְּסוּד הַזֶּה, בְּרֵאשִׁית: ב"ת ר"א ש. " כִּפּוּרִת שֶׁלֹּא נוֹדְעַת, עַד שֶׁנִּפְרָסֶת בְּפָרִיסָה וּמוֹצִיָּאָה אֵת שְׁנֵי אֵלֹהִים. כְּמוֹ כֵּן ה'. וְעַל כֵּן, כֹּהֵן בְּתָרֵס רֹאשׁ, כֹּהֵן לְאַבְרָהָם. " כִּפּוּרִת לְהַפְרֵס.

הַזֹּרֵת הַכִּפּוּרִת מִמַּעְרָב לְצָפוֹן, וְנִפְרָסֶת בְּפָרִיסָה, וּמִתְגַּלָּה הַזָּכָר, שְׁנֵי אֵלֹהִים בְּצַד הַכִּפּוּרִת. וְהַנְּקֵבָה נִסְתָּרָה לְמַטָּה, וְנִעֲשִׂית בְּרֵאשִׁית בְּרֵאשִׁית. וְזֶה סוּד בְּרֵאשִׁית, כֹּהֵן

דְּיוֹקְנָא דָּא אֲתַפְרַס בְּפָרִיסוֹ כְּפּוֹרְתָא, וְאֲתַצְיִירִין בֵּיהּ בְּהֵוֹא פָּרִיסוֹ תְּרִין דְּיוֹקְנִין, חַד דְּכַר, וְחַד נְיֻקְבָּא. וְקִיִּימָן תְּרִי רַבִּיין עוֹלָמִין רַחֲמִין, בְּרַחֲמֵי דְבִיקָאן דָּא בְּדָא.

וְרִזָּא דָּא (בְּרֵאשִׁית א) בְּרֵאשִׁית בְּרֵא אֱלֹהִים, פָּרִיסוֹ כְּפּוֹרְתָא סְתִימָאָה. אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, תְּרִין כְּרוּבִין קִיִּימִין בְּדַבְּקוֹ דְּחֲבִיבוֹתָא. שָׁמַיִם וְאָרֶץ לֹא כְּתִיב, אֲלָא אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, לְאַסְגָּאָה תְּרִין כְּרוּבִין כְּפָחָד. כִּפּוּרִת דָּא פָּרִיסָא לְגוֹ, בְּטְמִירוֹ דְּהִיכְלָא, וּבְתִרִין סְטִרִין קִיִּימִין תְּרִין אֲלִין.

בְּרֵאשִׁית סְלָקָא לְעִילָא. רִזָּא דִּילִיָּה, נְחֲתָא לְתַתָּא. כְּגוֹוֹנָא דְּהֵוֹא רִזָּא דְּבְרֵאשִׁית סְלָקָא לְעִילָא, וְלֹא אֲתַרְשִׁים בְּרֵשִׁימוֹ, נִפְקָא רְשִׁימוֹ לְתַתָּא (נ"א לְבַתְּרָ), וְאֲתַעְבִּיד מְנִיָּה כְּפּוֹרְתָא עִילָאָה, רְשִׁימָא בְּרֵשִׁימִין תְּלַתָּא. בְּרִזָּא יְהו"ה אֱלֹהֵינוּ יְהו"ה. מֵאלִין תְּלַת, נִפְקוּ תְּלַת אַחֲרֵינִין, וְאֵינּוּן שִׁית, וְהֵינּוּ בְּרֵא שִׁי"ת.

אֲתַפְרַשׁ כְּפּוֹרְתָא דָּא לְסִטְרַת דְּרוֹם וּמַעְרָב, וְאֲפִיק תְּרִין כְּרוּבִים כְּפָחָד, דְּכַר וְנוֹקְבָא, דִּישְׁתַּכְּחוּן דָּא לְקַבֵּל דָּא. דְּרוֹם, אִיהוּ רֹאשׁ, כֹּהֵן נוֹטֵל בְּרֹאשׁ. וְאִיהוּ בֵּין דְּכַר. מַעְרָב אִיהוּ נְיֻקְבָּא, כֹּהֵן יְחִידָה, כֹּהֵן יְחִידָה לְאַבְרָהָם וְהֵינּוּ בְּרִזָּא דָּא, בְּרֵאשִׁית: ב"ת ר"א ש. " כְּפּוֹרְתָא, דִּלֹּא אֲשַׁתְּמוּדְעָה, עַד דְּאֲתַפְרַס בְּפָרִיסוֹ, וְאֲפִיק תְּרִין אֲלִין. כְּגוֹוֹנָא דָּא ה'. וְעַל דָּא. כֹּהֵן בְּתָרֵס רֹאשׁ, כֹּהֵן לְאַבְרָהָם. " כְּפּוֹרְתָא לְאַתְפְּרַסָּא.

אֲתַתְּרַר כְּפּוֹרְתָא מִמַּעְרָב לְצָפוֹן, וְאֲתַפְרַס בְּפָרִיסוֹ. וְאֲתַגְלִיָּא דְּכַר, דְּאֲתַתְּחִיד בְּסִטְרָא דְּכְפּוֹרְתָא. וְנוֹקְבָא אֲתַטְמַרְת לְתַתָּא, וְאֲתַעְבִּידַת בְּרֵאשִׁית דְּצָפוֹן. וְרִזָּא דָּא בְּרֵאשִׁית,

אש. י' כפרת, י' הפריסה שנפרסה, ומראה אחד ולא שנים, שהרי הנקבה נכנעת למטה. ואם תאמר, הכל פריסה אחת עליונה ותחתונה? כן הוא, שלא נפרד השם זה מזה, הכל הוא אלהים. חזרת הכפרת ממערב למזרח, פורסת פריסה בשני צדדים - בצד המזרח ובצד המערב. כיון שהכפרת עומדת במזרח ובמערב, אזי נמצאת שמחה וחבור פראוי, והבת הזו נכללת בעטרותיה פראוי ועומדת בשלמות. ואז הוא בסוד שלו בראשית, בלי פרוד כלל.

ובנגד שלש הפעמים הללו עולים ישראל שלש פעמים לחג את חגיגתם. בפסח חזרת הכפרת לצד דרום ומערב, ואז אותה בת עומדת באברהם, והיא ב"ת רא"ש, ושם הלל, ולא הלל גמור, שהרי שני הפרוכים הללו אינם בהשלמה פראוי, שהרי ישמעאל יוצא ומקטרג.

מיום ראש השנה עד יום (הראשון) של סכות חזרת הכפרת מצפון למערב, ואז אותה הבת נכנעת, ועומדת ביצחק, ולא בשמחה, והיא ב"ת א"ש, והם אינם בשלמות, ועל כן אין שם כלל הלל, שהרי עשו יוצא ומקטרג. בסכות עולה הבת הזו, ונשלמת בו ביעקב (ביצחק) בשמחה, ומתחברים זה עם זה, ואז הלל גמור, על ששכך הרגז, ונמצאת חבורות.

בשבועות דאקרי עצרת, מתחזרת הכפרת בצד מזרח ומערב, ואז מצויה שלמות, וחביבות ודבקות היא בכל הצדדים, ושמחת העליונים והתחתונים. ואז (תהלים ט) תורת ה' תמימה משיבת נפש.

בת אש. י' כפורתא. י' פריסו דאתפרס, ואחזי חד, ולא תרין, דהא נוקבא אתכפייא לתתא. ואי תימא כולא חד פריסו עילאה ותתאה. הכי הוא. דלא אתפריש שמא דא מן דא, כלא איהו אלהים.

אתהדר כפורתא ממערב למזרח, פריס פריסו בתרין סטרין, בסטרא דמזרח, ובסטרא דמערב. כיון דכפורתא קיימא במזרח ומערב, כדין חדוה אשתכח, וחיבורא פדקא יאות, והאי בת, אתפלילת בעיטרהא פדקא יאות, וקיימא באשלמותא. וכדין איהו פרזא דיליה פראשית, בלא פירודא כלל.

ורקבר אלין תלת זימנין, סלקין ישראל תלת זימנין למיחג חגייהו. בפסח אתהדר כפורתא בסטר דרום ומערב, וכדין ההיא בת קיימא באברהם, ואיהי ב"ת רא"ש, ותמן הלל, ולא (דף נג ע"ב) הלל גמור, דהא תרין פרוכין אלין, לאו אינון באשלמותא פדקא יאות, דהא ישמעאל נפיק ומקטרג.

מיומא דראש השנה עד יומא (קדמאה) דסוכות, אתהדר כפורתא מצפון למערב, כדין ההיא בת אתכפייא, וקיימא ביה ביצחק, ולא בחדוה, ואיהי ב"ת א"ש, ואינון לאו באשלמותא, ועל דא לית תמן הלילא כלל, דהא עשו נפיק ומקטרג. בסוכות, סלקא האי בת. ואישתלימת ביה ביעקב (ביצחק) בחדוה, ומתחברן דא בדא, וכדין הלל גמור, על דאשתכיה רוגזא, וחבורתא אשתכח.

בשבועות דאקרי עצרת, אתהדר כפורתא בסטר מזרח ומערב, כדין שלימו אשתכח, וחביבו ודביקותא איהו בכל סטרין, וחדוה דעילאי ותתאי. וכדין (תהלים ט) תורת ה' תמימה משיבת נפש.

ובשֵׁלֶשׁ הַפְּעָמִים הִלְלוּ הַכֹּהֲנִים
מְחֻזְרֵת לְצִדִּיהָ פְּרָאוּי. הַכֹּהֲנִים
הַזֶּה נִפְרָסֵת לְמַעְלָה, בְּתוֹךְ אוֹתָהּ
הַנִּקְדָּה הַטְּמִימָה, בְּאוֹר הָרֵאשׁוֹן
שֶׁנִּפְרָס. אַחֵר כֶּף נִפְרָסֵת
בְּשִׁלְמוֹת. וְשׁוֹרָה עַל אוֹתָהּ
הַפְּרִיסָה, כְּשֹׁכְכוֹת כִּנְפֵי
הַכְּרוּבִים עַל הַכֹּהֲנִים הַזֶּה, כְּדִי
לְסוּכֵף עַל הַכֹּהֲנִים, וְלֹא תִהְיֶה
בְּגִלּוּי.

כִּפְרֵת, כִּפְרֵת כְּתוּב. כְּשֶׁבֵּא הָאוֹר
הַעֲלִיּוֹן, אוֹתָם הַכְּרוּבִים מִפִּי
בְּכַנְפֵיהֶם וּמַעֲלִים אוֹתָם לְמַעְלָה,
וְאוֹמְרִים שִׁירָה מְרַב אוֹתָהּ
הַשְּׂמֵחָה שֶׁל אוֹתוֹ הָאוֹר.

כִּמוֹ כֵּן לְמִטָּה, וְהַכֹּהֲנִים מְחֻזְרֵת,
וּמֵאוֹתָם הַשְּׁלֵשָׁה הָיוּ כְּרוּבִים
יָמִין וּשְׂמָאל. בְּיָמִין שׁוֹרָה הַרוּחַ
שֶׁלְמַעְלָה, מֵאוֹתוֹ הַצַּד. וְהַשְּׂמָאל
שֶׁהִיָּה בְּמַעְרֵב בְּהַחֲזֵרֵת הַכֹּהֲנִים,
עוֹמֵד אֲצִלוֹ בְּצַד הַשְּׂמָאל, וְשׁוֹרָה
בּוֹ רוּחַ שֶׁל נִקְבָּה, וּמִתְחַבֵּר זֶה
עִם זֶה בְּחִבּוּבוֹת שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה.
וְכֵן לְכָל הַצְּדִידִים בְּהַחֲזֵרֵת
הַכֹּהֲנִים. וְלַעוֹלָם הֵם שְׁנַיִם, זָכָר
וּנְקֵבָה, לְמִטָּה בְּעוֹלָם הַזֶּה הֵם
שְׁנַיִם וְלֹא יוֹתֵר.

וְאִם תֹּאמַר לְמַעְלָה, הוֹאִיל וְלֹא
צָרִיךְ דְּבִקּוּת בַּכֹּהֲנִים, אִיךָ מְחֻזְרֵת
הַכֹּהֲנִים? וְדַאי בְּאוֹתָהּ הַחֲזֵרָה
נִדְּבָקִים זֶה עִם זֶה, וְתִמִּיד הוּא
נִדְּבָק בָּהּ.

כִּמוֹ שֶׁהַכְּרוּבִים הֵם לְמַעְלָה,
עוֹמְדִים עַל אוֹת וְנֵס, וְהָרִי בְּאֶרְצוֹ
סוּד הַכְּתוּב (שְׂמוֹת ב) פּוֹרְשֵׁי כְּנָפִים
סוּכְכִים, וְלֹא כְּתוּב פּוֹרְשֵׁי כְּנָפִים
סוּכְכִים בְּכַנְפֵיהֶם, אֲלֵא שֶׁעַל אוֹת
וְנֵס הָיוּ עוֹמְדִים. בְּזִמְנֵי יְדוּעִים
הָיוּ מַעֲלִים כְּנָפֵיהֶם, וּפּוֹרְשִׁים
אוֹתָם לְמַעְלָה בְּכָל יוֹם וְיוֹם, וְהָיוּ
מְחֻזְרֵת וּמְסוּכְכוֹת עַל הַכֹּהֲנִים.
וְעַל כֵּן בְּאוֹת וְנֵס הָיוּ עוֹמְדִים.

וּבִתְלַת זְמַנֵּי אֵלֶיךָ, כִּפְרֵת אֲתֵהֲדֵרֵת
בְּסִטְרָהּ, כְּדָקָא יְאוּת, כִּפְרֵת אֲתֵהֲדֵרֵת
אֲתֵפְרָסָה לְעֵילָה, גּוֹ הָהוּא נִקְדָּה טְמִירָה,
בְּנֵהִירוֹ קְדָמָה דְּאֲתֵפְרָסָה. לְבִתֵּר אֲתֵפְרָס
בְּשִׁלְמוֹ. וְשִׁירָה עַל הָהוּא פְּרִיסוֹ, כִּד
אֲתֵחַפֵּיין גְּדַפֵּי כְּרוּבִים עַל הָאֵי כִפְרֵת, בְּגִין
לְאֲתֵחַפֵּיין כִּפְרֵת, וְלֹא יְהִי בְּאֲתֵגְלִיין.

כִּפְרֵת. כִּפְרֵת כְּתִיב, כִּד אֲתֵהֲדֵרֵת עֵילָה,
אֵינוֹן כְּרוּבִים בְּטָשִׁי בְּגַדְפֵיהֶו, וְסִלְקִין
לוֹן לְעֵילָה, וְאֲמִרִין שִׁירָתָה מְסִגִּיאוֹ דְּהָהוּא
חֲדוּה דְּהָהוּא נִהִירוֹ.

בְּגוֹזָה דָּא לְתַתָּא, וְכִפְרֵת אֲתֵהֲדֵרֵת, וּמֵאֵינוֹן
תֵּלְתָא וְחַד הָוֹ כְּרוּבִים יְמִינָה
וּשְׂמָאלָה. יְמִינָה שְׁרִיָּה בִּיה רִיחָה דְּלְעֵילָה,
מֵהָהוּא סִטְרָה. וּשְׂמָאלָה דְּהָהוּא בְּמַעְרֵב
בְּאֲתֵהֲדֵרוּתָה דְּכִפְרֵת, קָאִים לְגַבִּיהָ בְּסִטְרָה
שְׂמָאלָה, וְשִׁירָה בִּיה רִיחָה דְּנוֹקְבָה, וְאֲתֵחַבֵּר
דָּא בְּדָא בְּחִבּוּבֵי דְּדָכָר וְנוֹקְבָה. וְכֵן לְכָל סִטְרִין
בְּאֲתֵהֲדֵרוּתָה דְּכִפְרֵת. וְלַעוֹלָם תֵּרִין אֵינוֹן,
דְּכָר וְנוֹקְבָה, לְתַתָּא בְּהָאֵי עֲלָמָה אֵינוֹן תֵּרִין
וְלֹא יִתִּיר.

וְאִי תִימָא לְעֵילָה הוֹאִיל וְלֹא אֲצִטְרִיךְ דְּבִקּוּתָה
בְּכִפְרֵת, אִיךָ אֲתֵהֲדֵרֵת כִּפְרֵת. וְדַאי
בְּהָהוּא אֲתֵהֲדֵרוּתָה, אֲתֵדְבֵק דָּא בְּדָא, וְתֵדִיר
אֲתֵדְבֵק בָּהּ.

בְּגוֹזָה דְּכְרוּבִים אֵינוֹן לְעֵילָה, קְיִימִין עַל אֵת
וְנִיפָא. וְהָא אוֹקִימָנָה רְזָא דְּכְתִיב, (שְׂמוֹת
כ) פּוֹרְשֵׁי כְּנָפִים סוּכְכִים, וְלֹא כְּתִיב פּוֹרְשֵׁי
כְּנָפִים סוּכְכִים בְּכַנְפֵיהֶם, אֲלֵא עַל אֵת וְנִיפָא
הָוֹ קְיִימִין. זְמַנֵּי יְדִיעֵן הָוֹ סִלְקִין גְּדַפֵּיהֶו,
וּפְרָשִׁי לוֹן לְעֵילָה בְּכָל יוֹמָה וְיוֹמָה, וְהָוֹ
מִתְהַדְרֵן וּמִתְחַפֵּיין עַל כִּפְרֵת. וְעַל דָּא בְּאֵת
וְנִיפָא הָוֹ קְיִימִין.

באותו מקום שהרוח העליונה היתה באה ושורה, ודאי שבאותו מקום ששורה יש בו ממשות וקיום באות ונס. האדם הוא מעפר, וטרם ששורה עליו ניצוץ של הרוח שלמעלה, אין בו ממשות. כיון ששורה עליו, יש בו ממשות, ועומד בקיום.

ואם תאמר, זה לבדו? בא וראה ממשות אהרן, שהוא עץ בלי ממשות כלל, כיון ששלח בו הקדוש ברוך הוא מעט רוח, עמד בקיום, ונעשה בו בריה וממשות. ומה העץ שאין דרכו בכף, כיון ששלח בו הקדוש ברוך הוא מקצת רוח אחד, עמד בקיום והיתה בו ממשות - הכרובים שהם קדושים, ועומדים בקדושה כמו שלמעלה, על אחת כמה וכמה.

בכר פעם שישראל היו צדיקים, הכרובים היו דבקים בדבקות פנים בפנים. כיון שהיו סורחים, היו מחזירים פניהם זה מזה. מנין היו יודעים? כאן נחלקו עמודי העולם. אבל בעשן הקרבן, ובקרבן שעל גבי המזבח, ובכהן כשברך את העם - בשלשת אלה היו יודעים, שהרי הכרובים מחזירים פניהם זה מזה, והקדוש ברוך הוא רוצה את תשובת בניו. עשן הקרבן, כשהיו ישראל צדיקים, העשן היה עולה למעלה בדרך ישרה, כעטור של מקלות. אם לצד מזרח אם לצד מערב, או בכל קצות העולם, בדרך ישר היה עולה. וכשלא סטה ימין ושמאל, אם הרצון היה קים למעלה ולמטה, והקדוש ברוך הוא מרצה במעשי ישראל בחביבות ותרה.

בקרובן שעל גבי המזבח, כשהיו ישראל צדיקים, היה נראה על גבי אש המזבח דמות של אריה

בכר אתר דרוחא עילאה הוה אתי ושריא, ודאי בההוא אתר דשריא, אית ביה ממשו, וקיומא באת וניסא. בר נש איהו מעפרא, ועד לא שרא עליה נציצו דרוחא דלעילא, לית ביה ממשו, כיון דשריא עליה, אית ביה ממשו, וקיימא בקיומא.

ואי תימא דא בלחודוי, תא חזי מחוטרא דאהרן, דאיהו אעא בלא ממשו כלל, כיון דשדר ביה קודשא בריך הוא זעירו דרוחא, קאים בקיומא, ואתעביד ליה בריה וממשו. ומה אעא דלאו אורחיה בכף, כיון דשדר ביה קודשא בריך הוא חד זעירו דרוחא, קאים בקיומא, והוה ביה ממשו. פרוכים דאינון קדושין, וקיימין בקדושה כגוונא דלעילא, על אחת כמה וכמה.

בכר זימנא דישראל הוו זכאין, פרוכים הוו דביקין בדביקו אפין באפין, כיון דהוו סרחן, הוו מהדרן אנפיהו דא מן דא. מנא הוו ידעי, הכא אתפלגון עמודין דעלמא. אבל בתנא דקורבנא, ובקורבנא על גבי מדבחה, ובכהנא פד בריך ית עמא. באלין תלתא הוו ידעי, דהא פרוכים מהדרין אנפין דא מן דא, וקודשא בריך הוא בעי תיובתא דבנוי.

תנא דקורבנא, פד הוו ישראל זכאין, תנא הוה סליק לעילא באורח מישר, כעיטורא דקולפין, אי לסטר מזרח, אי לסטר מערב, או בכל סייפי עלמא, באורח מישר הוה סליק. וכד לא סטא לימינא ולשמאלא, כדן רעותא קיימא לעילא ותתא, וקודשא בריך הוא אתרעי בעובדין דישראל בחביבו יתיר.

בקרובנא דעל גבי מדבחה. פד הוו ישראל זכאין, הוה מתחזי על גבי אשא

שאוכל הקרבן על המזבח, וכשלא היו צדיקים, היו רואים דמות של כלב רובץ על המזבח. כשהכהן היה מברך את העם, בשעה שהרים ידיו - פשהו ישראל צדיקים וראויים לברכה, ידיו היו זקופות בזקיפות, בלי טרח כלל, והורמו בשמחה וברצון. אז השכינה שורה עליהם, ונעמדו הם מעצמם, ואז הכהן היה יודע שישאל ראויים לברכה, וברך אותם ברצון הלב. וכשידיו היו כבדות ובטרח רב היו מזדקפות, ולא יכל להרימן אלא בטרח רב, אז היה יודע, שהרי השכינה לא שורה על ידיו, וישראל לא ראויים לברכה.

משום שפשעה שהשכינה היתה באה לשרות על ידיו, כל אותן האצבעות שהן בדיוקן עליון, היו שמחים בשמחה לקבל את השכינה עליהם, ופורחות להזדקף למעלה. כמו שהיו שמחים הכרובים של העולם הזה, וכל שפן למעלה, לקבל את השכינה על גביהן.

זוה סוד (שמות יז) וידי משה כבדים. מה הטעם? משום שבאותה השעה לא היו ישראל צדיקים, וידי משה כבדו, ולא יכל להרימם למעלה. שפתוב למעלה, על ריב בני ישראל ועל נסותם את ה'. ואז ויבא עמלק, וידי משה כבדו ולא יכל להרימם, עד שקבל עליו ענש, שפתוב ויקחו אבן והיה פאשר ירים משה וגו'. כמו כן לוחות האבן, כמו הכהן.

ועל פן, פשישראל היו צדיקים באותו זמן, הכרובים היו פנים בפנים, מדבקים זה עם זה, וכשלא היו צדיקים, היו מחזירים פניהם זה מזה. ועל הסודות הללו

מדבחה דיוקנא דאריה אכיל קורפנא על מדבחה. וכד לא הוה זפאין, הוה חמן דיוקנא דכלבא רביע על מדבחה.

בהנא פד בריך ית עמא, בשעתא דזקיף ידוי, פד הוה ישראל זפאין ואתחזון לברכא, ידוי הוה זקיפין בזקיפו, בלא טורח כלל, ואתארמו בחידו וברעו. פדין שכינתא שרייא עלייהו, ואזדקפן אינון מגרמייהו, וכדין פהנא הוה ידע, דאתחזון ישראל לברפתא, ובריך לון ברעו דלבא.

וכד ידוי הוה יקירין ובטורח סגי אזדקפו, ולא יכיל לארמא לון, אלא ברוב טורח. פדין הוה ידע, דהא שכינתא לא שרייא על ידוי, וישראל לא אתחזון לברכא.

בגין דבשעתא דשכינתא הוה אתייא לשרייא על ידוי, פל אינון אצבען דאינון בדיוקנא עילאה, הוה חדאן בחידו, לקבלא לה לשכינתא עלייהו, ופרחי לאזדקפא לעילא. פמא דהוה חדאן פרובין דהאי עלמא, וכל שפן לעילא, לקבלא לה לשכינתא על גבייהו. ורזא דא, (שמות יז יב) וידי משה פבדים. מאי

טעמא, בגין דההיא שעתא ישראל לא הוה זפאין. וידוי דמשה איתייקרו, ולא יכיל לזקפא לון לעילא. דכתיב לעילא, (שם יז ז) על ריב בני ישראל ועל נסותם את ה'. וכדין ויבא עמלק, ואתייקרו ידוי דמשה, ולא יכיל לזקפא לון, עד דקביל עליה עונשא. דכתיב ויקחו אבן והיה פאשר ירים משה וגו'. פגוונא דא לוחי אבניא, פגוונא דכהנא.

ועל דא, פרוכים בההוא זמנא דהוה ישראל זפאין, הוה אנפין באנפין, מתדבקין דא בדא. וכד לא הוה זפאין, הוה מהדרין אנפיהו

היו יודעים אם ישראל צדיקים או לא.

ברובים - תינוקות. והכל בסוד אחד עומדים, שכתוב (הושע יא) כי נער ישראל ואהבהו. ומשום כך הפל עומד בהתחדשות הלבנה, כמו זה מתחדשת בהתחדשות, כך הוא הכל. ומשום הנער, הם נערים. וזה סוד (ישעיה נב) אשת נעורים, שעומדת על שני נערים, בהתחדשות עליונה.

ברובים - פנים גדולות ופנים קטנות. ודאי כך הם הפנים הנספרות למעלה, שלא מתגלות. ובשכילן היה התחדשות הלבנה ומלוכה.

פנים קטנות למטה, כמו שבארנו בפפרת, למעלה ולמטה עומדים בסוד אחד. (בראשית א) את השמים ואת הארץ, הם סוד שני הפרובים, אחד זכר ואחד נקבה, שיהיו דבקים אלו באלו בחביבות, כמו שנאמר את, לרבות מעלה ומטה כאחד, שיהיה סוד הפרובים הכל בכלל אחד.

כתוב (תהלים ק) עבדו את ה' בשמחה, השמחה של שני הפרובים. שהרי תינוקות, כל מי ששורה בתוכם, חוזרות פניו כתינוק ושמח עמם. וסוד זה, פיון ששורה עליהם, מי ששורה חוזר להיות נער, בשמחת הכל וברצון. אף על גב שבא בדין על העולם, פיון ששורה עליהם, חוזר להיות בשמחה, נער קטור בשמחה, והעולם חוזר להיות ברחמים.

מי שהוא ברגו, יביאו אליו נער וישפך רגזו, ויחזר להיות בשמחה, ושם עצמו כמו תינוק, ואז הפל בשמחה. ועל הסוד הזה כתוב כי נער ישראל ואהבהו, אין אהבה וחביבות פרט לתינוק.

דא מן דא. ועל רזין אלין, הוּו ידעי, אי ישראל זכאין, אי לא.

ברובים: רביין. וכלא פרזא חד קיימי, דכתיב (הושע יא א) כי נער ישראל ואהבהו. ובגין כך פלא בחדותא דסיהרא קיימא, כמה דאתחדי דא בחדותא, הכי איהו פלא. ובגין נער, אינון נערים. ורזא דא (ישעיה נד ו) אשת נעורים, דקיימא על תרין נערים, בחדותא עילאה.

ברובים אנפי רברבי, ואנפי זוטרי. ודאי הכי אינון אנפין טמירין לעילא, דלא אתגליין. ובגניניהו, הוי (דף נד ע"א) חדותא דסיהרא, ומלוי דילה.

אנפי זוטרי לתתא, כמה דאוקימנא בכפרת, לעילא ותתא פרזא חדא קיימא. את השמים ואת הארץ, אינון רזא דתרין פרובים, חד זכר, וחד נוקבא, למהוי דביקין אלין באלין בחביבותא, כמה דאיתמר. את, לאסגאה עילא ותתא פחדא, למהוי רזא דכרובין פלא בכללא חדא.

כתיב (תהלים קב) עבדו את ה' בשמחה, חדותא דתרין פרובין. דהא רביין, פל מאן דשארי בגנייהו, אתהדר אנפוי פרבייא, וחד עמהון. ורזא דא, פיון דשארי עליהו, מאן דשארי, אתהדר נער, בחידו דכלא, וברעותא, ואף על גב דאתיאי בדינא על עלמא, פיון דשארי עליהו, אתהדר בחדוה, נער קטור בחידו. ועלמא אתהדר ברחמי.

מאן דאיהו ברוגזא, ייתון לגביה נער, וישתפך רוגזיה, ויתהדר בחדוה, ושוי גרמיה פרבייא, וכדין פלא בחידו. ועל רזא דא כתיב (הושע יא א) כי נער ישראל ואהבהו, לית רחימו וחביבו בר פרבייא.

כתוב (שמות לג) ויהושע בן נון נער לא ימיש. שהיה עומד בתוך משכן משה, בשביל שהאהל ההוא היה האהל של משה. ובשעה שהשכינה היתה באה ומצאת שם את יהושע שהוא נער, מיד היתה בשמחה וברצון, ששמחת יהושע פני הלכנה בפל, ככל סודותיו כך היה.

ביון שנבנה המשכן, לא הצטרף יהושע להיות שם, אלא הכרובים היו שם, ונמצאים בחכיבות זה עם זה, פנים בפנים, תינוקות בשמחה. ביון ששרתה עליהם, מיד הכל בשמחה, ואין בנמצא הדין כלל. ובשביל שרצונו של הקדוש ברוך הוא בעם ישראל, צריכים להראות מעשה למטה, לעורר רחמים ולהעביר הדין, שלא ישלט עליהם כלל, ויהיו תמיד עמו בשמחה. אשריהם בעולם הזה ובעולם הבא.

כתוב (שמואל א-א) והנער שמואל משרת, כתוב נער, וכתוב (תהלים טז) ושמואל בקראי שמו. ושנינו, שקול היה שמואל כנגד משה ואהרן. אם שקול כמו משה ואהרן, למה כתוב נער? שהרי בכמה דרגות הם, שלא היה מגיע אפילו לדרגה הקטנה של משה, כל שכן להיות שקול כנגד שניהם!

אלא הפסוק הזה הוא כך: (שם) משה ואהרן בכהניו, משה הוא נביא נאמן עליון על כל שאר הנביאים. אהרן בכהניו, הוא הפהן העליון על כל כהני העולם, שלא היה כהן גדול שעלה בדרגה העליונה כמו אהרן. זכה אהרן לכהנה ונבואה, נביא וכהן, מה שלא זכה פהן אחר. ואם תאמר, הרי זכריה פהן ונביא היה? הנבואה היא לשעתה היתה, שכתוב (דה"ב כד) ורוח לבשה את זכריה.

כתוב (שמות לג יא) ויהושע בן נון נער לא ימיש. דהוה קאים גו משפנא דמשה, בגין דהווא אוהל, אוהל דמשה הוה. ובשעתא דשכינתא הוה אתנא, ואשפח תמן ליהושע דאיהו נער, ומיד הוה בחידו ורעו. דחדוה דיהושע אנפוי דסיהרא דכולא, בכל רזין דיליה הכי הוה.

ביון דמשפנא אתבני, לא אצטרף יהושע למהוי תמן, אלא פרוכים הוו תמן, ומשתפחי בחכיבו דא בדא, אנפין באנפין, פרבייא בחידו. ביון דשארי עליהו מיד כולא בחידו, ודינא לא אשתכח כלל. ובגין דקודשא בריך הוא רעותיה בעמא דישראל, בעיין לאחזאה עובדא לתתא, לאתערא רחמי, ולאעברא דינא, דלא ישלוט עליהו כלל, ויהון תדיר בחדוה עמיה. זכאין אינון בעלמא דין, ובעלמא דאתי.

כתוב (ש"א ג א) והנער שמואל משרת, כתוב נער, וכתוב (תהלים ד טו) ושמואל בקוראי שמו. ותנינו, שקול היה שמואל כנגד משה ואהרן. אי שקול איהו כמשה ואהרן, אמאי כתוב נער, דהא בכמה דרגין אינון, דלא הוה מטא אפילו לדרגא זעירא דמשה, כל שפן למהוי שקול פתרווייהו.

אלא האי קרא הכי הוא, משה ואהרן בכהניו, משה איהו נביאה מהימנא עילאה על כל שאר נביאי. אהרן בכהניו, איהו פהנא עילאה על כל כהני עלמא, דלא הוה פהנא רבא דסליק בדרגא עילאה פאהרן. זכה אהרן לכהונה ונבואה, נביא וכהן. מה דלא זכה פהנא אחרא. ואי תימא, הא זכריה פהן ונביא היה, הדיא נבואה לשעתיה הוה, דכתוב (דה"א טד ב) ורוח לבשה את זכריה.

פְּרִשְׁת כִּי תִשָּׂא

פְּרִשְׁת כִּי תִשָּׂא

מה זה (שמות ל) כל העבר על הפקדים? אלא זהו מי שעובר על מצוות רבונו, אם רוצה להתפקן לפני רבונו, ולא ישלט עליו הדין שלמעלה - זה יתנו. ז"ה צריך לתת, לקרב אותו עם זא"ת, ולהאיר לו באור, כדי שלא ישרף את העולם בשלהבותיו, משום שמי שעובר על מצוות רבונו, מפריד ז"ה מזא"ת, אז צריך לתקן את אותו מקום ולהרים ראשו לפני הדין, ולא ישלט הדין עליו.

זה יתנו, בא וראה, בית הדין שלמעלה לא מענישים את האדם עד שהוא בן עשרים שנה. מה הטעם? משום שאותו הזמן הוא השתלם בשני חלקים - בחלק של הקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל. ועל כן, אם באותו זמן עבר על מצוה, למי צריך לחוב? למקום שחטא אליו, ולמי צריך להמשיך? חזר ואמר מחצית השקל.

בא וראה, הקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל נקראים אחד, וכשפנסת ישראל בגלות, אינם נקראים אחד. ועל כן מחצית השקל, שהוא עשר גרה, הסוד של יו"ד, צריך להמשיך ולהאיר למקום שפגם.

וזהו כפר נפשו ודאי, שהרי נפש וא"ו היא בית דין. כמה מתכפר ומסתלק הדין? במחצית השקל היא, וזהו הטוב שמאיר לה. וכשנבדקים שניהם יחד, טוב ונפש אזי נקרא שקל הקדש, ומתעורר כסף, ימין המלך אל תרומת ה'.

ועל כן בקש משה בשעת הדין (במדר די) ועתה יגדל נא כח אדנ"י. יו"ד רבתי יתחבר עמה, שנקראת

מאי כל העובר על הפקודים, אלא דא הוא מאן דעבר על פקודין דמאריה, אי בעי לאתתקנא קמי מאריה, ולא ישלוט עליה דינא דלעילא, זה יתנו. ז"ה בעי למיתן, לקרבא ליה בזא"ת, ולאנהרא לה בנהירו, בגין דלא תוקיד עלמא בשלהובוי. בגין דמאן דעבר על פקודין דמאריה, אפריד זה מזאת, כדין בעי לאתקנא לההוא אתר, ולארמא רישא קמי דינא, ולא ישלוט דינא עליה.

זה יתנו. תא חזי, פי דינא דלעילא, לא מענישין ליה לבר נש עד דאיהו בר עשרין שנין. מאי טעמא, בגין דההוא זמנא אשתלים בתרין חולקין, בחולקא דקודשא בריך הוא וכנסת ישראל. ועל דא, אי ההוא זמנא עבר על פיקודא, למאן בעי למיחב, באתרא דחב גביה, ולמאן בעי לאמשכא. הדר ואמר מחצית השקל.

תא חזי, קודשא בריך הוא וכנסת ישראל איקרון אחד. וכד פנסת ישראל בגלותא, לא איקרי אחד. ועל דא מחצית השקל, דהוא עשר גרה, רזא דיו"ד, בעי לאמשכא ולאנהרא באתרא דפגים.

ודא הוא כופר נפשו ודאי, דהא נפש וא"ו איהי פי דינא. במאי אתכפרא ואסתליק דינא. בההוא מחצית השקל, ודא איהו טוב, דאנהר ליה. וכד מתדבקין תרווייהו כחדא, טוב ונפש, כדין אקרי שקל הקדש. ואיתער כסף ימינא דמלכא, לגבי תרומת ה'.

ועל דא בעא משה בשעתא דדינא, ועתה יגדל נא כח אדנ"י. יו"ד רבתי יתחבר בהדה, דאקרי מחצית השקל. ובאן אתר אתחבר. בשקל הקדש. וכד תרווייהו מתחברין, כל

מחצית השקל. ובאיזה מקום מתחבר? בשקל הקדש. וכששניהם יחד מתחברים, כל אותם פתי הדין שבשער המקדש מסתלקים שלא לעשות דין, שהרי ודאי כפר נפשו נתן.

בא וראה, הכפר הזה, פדאי הוא לכפר על עשרה שבטים, שמכרו את יוסף, והפרידו ז"ה מזאת, ועברו על מצוות רבונם. משום כך, עשרים גרה השקל, כנגד אותו שגור בארץ נכריה, שהסתלק מהארץ הקדושה ונמכר בעשרים כסף. ובגוי ישראל לא הרימו ראש מאותה השעה באותו החטא. אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: אם אתה רוצה להרים את ראשם למעלה - זה יתנו, כ"ל.

בא וראה, הצדיק שהוא נקרא כל, וכנסת ישראל העשירית של כלם נכללת בו, התקברו זה עם זה, ואז נקראים שקל הקדש. משום שהוא חצי גוף וכנסת ישראל חצי גוף, מתחברים זה עם זה, והגוף משלם.

ושנים עשר שבטים שתחת היים יונקים כל אחד ממקומו, זהו שפתוב זה יתנו. ז"ה, חשבון שנים עשר, שנדבקים סביב המשכן העליון. ובאותו הזמן תהיה להם נשיאות ראש, משום שנדבק ראש המלה במקומו אותו ששמר יו"ד. וכשהלך לעולם הבא, נוספה בו יו"ד, שפתוב (בראשית ו) ויישם בארון במצרים.

ועל ידי משה שנולד באדר, התעלה משם, והיתה להם לישראל נשיאת ראש. ומשום זה נותנים באדר אותם השקלים, להרים את ראשם למעלה ולקרב את קדשות המלך למקומם, וצד ובאה זאת ברשם של צדיק שהוא

אינון פתי דינון דבתרע מקדשא, מסתלקין דלא למעבד דינא, דהא ודאי כפר נפשו ייב. תא חזי האי פופרא, פדאי הוא לכפרא על עשרה שבטין, דזבינו ליוסף, ואפרידו ז"ה מזאת, ועברו על פקודייה דמאריהון. בגין כך עשרים גרה השקל, לקביל ההוא דגר בארעא נוכראה, דאסתלק מארעא קדישא, ונמכר בעשרים כסף. ובגוי ישראל לא ארימו רישא מההוא שעטא, בההוא חובא. אמר ליה קודשא בריך הוא למשה, אי את בעי לארמאה רישיהון לעילא, זה יתנו, כ"ל.

תא חזי, ההוא צדיק כל אקרי, וכנסת ישראל עשיראה דכלהו אתפלילת ביה אתקרבו דא בדא, כדין שקל הקדש אקרון, בגין דאיהו פלג גופא, וכנסת ישראל פלג גופא, אתחברו דא בדא, גופא אשתלים.

ותרין עשר שבטין דתחות ימא, ינקין כל חד מאתר דיליה. הדא הוא דכתיב, זה יתנו. ז"ה, חושבן תרין עשר, דאתדבקי סחריני משכנא עילאה. ובההוא זמנא יהא לון נשיאות רישא, דאתדבק ראש המטה באתריה ההוא דנטיר יו"ד. וכד אזל לעלמא דאתי, אתוסף ביה יו"ד, דכתיב (בראשית ו כו) ויישם בארון במצרים.

ועל ידי דמשה דאתיליד באדר, אסתלק מתמן, והוה לון לישראל נשיאת ראש. ובגין כך באדר יהבין אינון שקלים, לארמא רישיהון לעילא, ולקרבא קידושין דמלכא לאתריהו, וסטרא דימינא אתער בעלמא, וסמכי משכנא אתקיימו על תיקונייהון. ואתנא זאת ברשימו דצדיק דהוא יו"ד, דאיתדבק בה בכל (דף נד ע"ב) קידושין דלעילא, בד הימין מתעורר בעולם, ותומכי המשכן עמדו על תקונם.

יורד, שנדבק בה בכל הקדשות שלמעלה, כשנתנה מחצית השקל, שהם מעות של כספים שנקשרו זה בזה.

ועל פן הקטרת לבטל את הדין ולבטל מגפה, משום שקושר אותה במקום של זה. ובא ראה, הקטרת וכל הקרבנות שמקריבים, באים ממחצית השקל הזו שנותן כל אחד ואחד מישראל, ואז תרומת ה' ודאי.

בא וראה, כתוב (משלי טז) עטרת תפארת שיבה כו'. עטרת - זו תרומת ה', שהיא עטרת תפארת. משום שהרי תורה שבעל פה מעטרת את התורה שבכתב, משום שהיא מקום הגלוי, לגלות סתריה ולפרש את תקונייה על יד העטרת, שהיא המראה, שכלם מתגלים בה. ואם תאמר, איך מתגלים בה? במקום שהוא שנקרא דר"ף צדקה. ומי היא דר"ף צדקה? זהו זה שמאיר לה, ואז תמצא ודאי אור תורה שבכתב.

ועל זה נקראת תרומת ה', ודאי תרומת, שמרים דגלו על הכל, שהוא שכתוב בו (תהלים מח) גדול ה' ומהלל מאד בעיר אלהינו. מתי הוא גדול ומתעטר בעטרוותיו? בעיר אלהינו. ואז אורו של עתיק הימים מאיר בועיר אנפין, ומתעטר כפי להדבק בקריה הקדושה. זהו שכתוב עטרת תפארת שיבה בדר"ף צדקה תמצא. ומשפיע לאותו מקום שנקרא (שהוא דר"ף) צדקה, ומאיר הלכן לאדם.

ומאירים ממנו ששים גבורים ושנים עשר שבטים. משום כן, ששים עשרון בכלי אחד נכללים, שכלם מצד אחד. ושנים עשר אין נכללים עמהם, שהם יונקים נוף האילן, זהו שכתוב זה יתנו, ודאי יתנו לכל, לענפים שסוכבים את האילן. ועל פן כל האמות

אתייהיב מחצית השקל, דאיהו מעין דכספין, דאתקשרו דא בדא.

ועל דא קטרת לבטלא דינא, ולבטלא מותנא, בגין דקשיר לה באתרא דזה. ותא חזי, קטרת וכל קרבנין דמקרבין, מהאי מחצית השקל אתי, דיהיב כל חד וחד מישראל, וכדין תרומת ה' ודאי.

תא חזי, (משלי טז לא) כתיב עטרת תפארת שיבה וכו'. עטרת, דא תרומת ה', דאיהי עטרת תפארת. בגין דהא תורה שבעל פה, מעטרא לתורה שבכתב, בגין דאיהי אתרא דאתגלייא, לגלויי סתרהא, ולפרושי תיקונין דילה, על ידא דעטרת, דאיהי מראה, דכלהו אתגליין בה. וכי תימא היאך אתגליין בה. בההוא אתר דאקרי דר"ף צדקה.ה. ומאן איהו דר"ף צדקה. דא זה דאנהיר לה. וכדין תמצא ודאי נהירו תורה שבכתב.

ועל דא תרומת ה' איקרי, תרומת ודאי, דארים דגליה על פולא, ההוא דכתיב, ביה, (תהלים מח ב) גדול ה' ומהלל מאד בעיר אלהינו. אימתי איהו גדול ואתעטר בעטרוי, בעיר אלהינו. וכדין, נהירו דעתיק יומין נהיר בועיר אנפין, ואתעטר בגין לאתדבקה בקרתא קדישא. הדא הוא דכתיב, עטרת תפארת שיבה בדר"ף צדקה תמצא. ונגיד למהוא אתרא דאקרי (דאיהו דר"ף) צדקה, ואנהיר חוורא לסומקא.

ונחרין מגיה שתיין גבורין, ותריין עשר שבטין. בגין כן ששים עשרון בכלי אחד נכללין, דכלהו מסטרא חד. ותריין עשר לא אתפללן עמהון, דאינון ינקין נופא דאילנא, הדא הוא דכתיב, זה יתנו, ודאי יתנו לכולא, לענפי דסחרני אילנא. ועל דא האילן, זהו שכתוב זה יתנו, ודאי יתנו לכל, לענפים שסוכבים את האילן. ועל פן כל האמות

מתכפרות בקרבנם של ישראל. וישראל יונקים בראשונה מהמקום הזה שנקרא סלע, והינו מה שכתוב (דברים לב) וינקהו דבש מסלע. ומה הטעם דבש? משום שהוא תמר, שכתוב (שיר ו) זאת קומתך דמתה לתמר.

ואחר כך שמן מחלמיש צור. זה המקום שלמעלה, המקום שבו שרוי יצחק. אף על גב ששמן מצדו של אברהם - כשישראל מכשירים את מעשיהם, מהפכים את הדין לרחמים. וזהו שאמר להם הקדוש ברוך הוא וינקהו דבש מסלע, שמתחברים התמר, זכר ונקבה. ושמן מחלמיש צור, כל הדרגות שופעות שמן, ואפלו המקום שנקרא צור. והינו מה שכתוב (דברים לב) הצור תמים פעלו. שחוזר הצור לעשות פעלו של תמים. תמים זה אברהם, שכתוב (בראשית יז) התהלך לפני והיה תמים. צור זה יצחק, ופרשוהו.

בא וראה, על זה תמה משה ואמר (במדבר ט) המן הסלע הזה נוציא לכם מים. פיון שאתם לא הולכים בדרך ישרה ולא מבשמים המקום. ועל זה ישראל עושים נסוף המים בחג, להניק את המזבח הזה מהמים של אברהם, ואז מתברך העולם.

וכשאדם מברך על מזון בכוס, צריך לו לתת בו מים בברכת הארץ, לברך את הארץ הזו, שנקראת מזבח, ונקראת כוס של ברכה, שכל הברכות תלויות בה. ובא ראה, כשישראל מכשירים מעשיהם, המזבח הזה שולט בצד הימין, והיו רואים כמו מראה של אריה רובץ עליו, על הקרבן, ואוכל אותו. ועל פן המזבח נקרא אריאל. (ישעיה בט)

כל אומין מתכפרין בקרבנא דישראל. וישראל ינקין בקדמיתא מהאי אתר דאיקרי סלע. היינו דכתיב (דברים לב יג) וינקהו דבש מסלע. ומאי טעמא דבש, בגין דאיהו תמר, דכתיב (שה"ש ח) זאת קומתך דמתה לתמר. ולבתר, שמן מחלמיש צור. דא אתרא דלעילא, אתרא דיצחק שרי. ואף על גב דשמן מסטרא דאברהם, פד ישראל מכשרין עובדייהו, מהפכין דינא לרחמי ודא הוא דאמר לון קודשא בריה הוא, וינקהו דבש מסלע, דאתחברין תמר דכר ונוקבא. ושמן מחלמיש צור, כולהו דרגין נגדין שמן, ואפילו אתר דאיקרי צור. והיינו דכתיב, (דברים לב ד) הצור תמים פעלו. דאתהדר צור למעבד פעלו דתמים. תמים דא אברהם, דכתיב (בראשית יז א) התהלך לפני והיה תמים. צור דא יצחק, ואוקמוהו.

תא חזי, על דא תמה משה ואמר, (במדבר כ ו) המן הסלע הזה נוציא לכם מים. פיון דאתון לא אזלין באורח מישר, ולא מבסמין אתרא. ועל דא ישראל עבדין נסוף המים בחג, לינקא האי מזבח ממיא דאברהם, וכדין אתברך עלמא.

ובר נש פד איהו מברך על מזונא בכסא, איבעי ליה למיהב ביה מיא, בברכת הארץ, לברכא להאי ארץ, דאיקרי מזבח, ואיקרי כוס של ברכה, דכלהו ברכאן ביה תליין.

ותא חזי, פד ישראל מכשרין עובדייהו, האי מזבח, שלטא בסטרא דימינא, והוו חזיין פחיזו אריה רביע עליה, על קרבנא, ואכיל ליה. ועל דא מדבחא איקרי (ישעיה כא א) אריאל.

קָרַית חֲנָה דָּוֵד. וְדַאי דְחוּלְקִיה דְדָוִד הוּא,
וְכָל יוֹמוֹי אֲשֶׁתְּדִל לְאַנְהָרָא לָהּ.

קָרַית חֲנָה דָּוִד. וְדַאי שְׁחַלְקוּ שֶׁל
דָּוִד הוּא, וְכָל יוֹמוֹי אֲשֶׁתְּדִל
לְהָאִיר לָהּ.

וְעַל דָּא (תהלים טז יא) תוֹדִיעַנִי אוֹרַח חַיִּים. כְּמָה
דְּאֵת אָמַר, (שמות ב כה) וַיֵּדַע אֱלֹהִים. אוֹרַח
חַיִּים, וּמֵאֵן הוּא, שְׁבַע שְׁמַחוֹת, הוּא דְכָל
שְׁבַעָא אֲתַפְּלִיל בֵּיהּ, וַיְהִדֵר אֲנַפּוּי לְקַבְּלֵי פְּנֵיהּ,
דְּאַנָּא אַחִיד בְּהוּן. וְכַדִּין נְעִימוֹת בִּימִינָהּ נֶצַח,
דְּשְׁמַאֲלָא אֲתַפְּלִילת בִּימִינָא, וְכַד אֲתַפְּלִילת,
אֲתַהֲדֵר צוּר לְמַעְבַּד פְּעֻלוֹ דְתַמִּים, וְעַל דָּא זֶה
יִתְּנוּ.

וְעַל זֶה (תהלים טז טז) תוֹדִיעַנִי אֲרַח
חַיִּים. כְּמֵו שְׁנַאֲמַר (שמות ב) וַיֵּדַע
אֱלֹהִים. אֲרַח חַיִּים, וּמֵי הוּא?
שְׁבַע שְׁמַחוֹת, אוֹתוֹ שְׁכַל הַשְׁבַּע
נְכַלְל בוּ, וַיְחַזִּיר פְּנֵיו כְּנִגְדַּ פְּנֵיהּ,
שְׁאַנִי אַחוּז בְּהֵם. וְאַז נְעֻמוֹת
בִּימִינָהּ נֶצַח, שְׁהַשְׁמַאֲלָא נְכַלְל
בִּימִין. וְכַשְׁנְכַלְלָת, חוֹזֵר הַצּוּר
לְעֻשׂוֹת אֵת פְּעֻלוֹ שֶׁל תַּמִּים, וְעַל
כֵּן זֶה יִתְּנוּ.

פְּתַח וְאָמַר, (דברים לב יז) כְּכֹר שׁוּרוֹ, דָּא יוֹסֵף.
הֲדַר, דָּא יַעֲקֹב. דְּכַתִּיב (בראשית לו ב) אֵלֶּה
תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף. וּמֵנָּא לָן דְּאֶקְרִי יַעֲקֹב
הֲדַר. דְּכַתִּיב (שם לו לה) וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו הֲדַר,
וְאוֹקְמוּהָ בְּאִידָרָא קְדִישָׁא. וְקַרְנֵי רְאִים קַרְנֵיו,
אֵלוֹ אֲבָרְהָם וַיִּצְחָק. בְּהֵם עַמִּים יִנְגַח יַחְדָּיו.
מַהוּ יַחְדָּיו, אֵלָּא פַד כְּלָהוּ אַבְהָן בְּחָדָא, לִית
דִּיקוּמוּן קַמִּייהוּ וּבְהַהוּא זְמַנָּא, יִשְׂרָאֵל זְקַפִּין
רִישָׁא. הֲדָא הוּא דְכַתִּיב, כִּי תִשָּׂא.

פְּתַח וְאָמַר (דברים לג) כְּכֹר שׁוּרוֹ,
זֶה יוֹסֵף. הֲדַר - זֶה יַעֲקֹב, שְׁכַתוּב
(בראשית לו) אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף.
וּמֵנִין לָנוּ שְׁנַקְרָא יַעֲקֹב הֲדַר?
שְׁכַתוּב (שם לו) וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו הֲדַר,
וּפְרָשׁוּהוּ בְּאִדָרָא הַקְדוּשָׁה. (דברים
לב) וְקַרְנֵי רְאִים קַרְנֵיו - אֵלוֹ אֲבָרְהָם
וַיִּצְחָק, בְּהֵם עַמִּים יִנְגַח יַחְדָּיו.
מַה זֶה יַחְדָּיו? אֵלָּא כְּשֶׁכַּל הָאֲבוֹת
כְּאָחַד, אֵין מִי שְׁעִימְדוּ לְפָנֵיהֶם.
וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן יִשְׂרָאֵל מְרִימִים
רִישָׁא. זֶהוּ שְׁכַתוּב כִּי תִשָּׂא.

וְהָא חֲזִי, פַד נְפָקוּ יִשְׂרָאֵל מִמְצָרִים, בְּסִיוַעָא
דְּאַבְהָן נְפָקוּ, וְאַרְיֵמוּ רִישָׁא. הֲדָא הוּא
דְכַתִּיב, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיַד רְמָה. מֵאֵן
יַד רְמָה. דָּא אֲבָרְהָם. יָדָא יִמִּינָא, דְּבַעֵי לְאַרְמָא
לָהּ עַל שְׁמַאֲלָא.

וּבֵא רָאָה, כְּשִׁיבְּאוּ יִשְׂרָאֵל
מִמְצָרִים, בְּסִיוַע הָאֲבוֹת יִצְאוּ
וְהִרְיֵמוּ רִישָׁא, זֶהוּ שְׁכַתוּב (שמות
יד) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיַד רְמָה.
מִי הַיַּד הַרְמָה? זֶה אֲבָרְהָם, יַד
הַיְמִין, שְׁצִרְיָה לְהִרְיֵמָה עַל
הַשְׁמַאֲלָא.

וּמַה אֲבָרְהָם, עֲבַד לִיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
נוֹקְמִין בְּלִילְיָא, אוּף יִשְׂרָאֵל בְּיַד רְמָה
נְפָקִין, וְסִיוַעָא דִילִיָה נְקֻטוּ. וְנִטְרוּ יַד דִּילִיָה,
דְּאוּמֵי לְאַבִּימֶלֶךְ. וְעַל דָּא לְנִטְרָא הוּא יַד
רְמָה (שם יג יז) וְלֹא נָחַם אֱלֹהִים דֶּרֶךְ אֶרֶץ
פְּלִשְׁתִּים.

וּמַה אֲבָרְהָם עֲשָׂה לוֹ הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא נְקֻמוֹת בְּלִילְיָה, אֶף
יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיַד רְמָה, וְהַסִּיוַע
שֶׁלוֹ הֵם לְקַחוּ. וְשִׁמְרוּ אֵת יָדוֹ,
שְׁנִשְׁבַּע לְאַבִּימֶלֶךְ. וְעַל כֵּן לְשִׁמְרָא
אֵת אוֹתָהּ יַד רְמָה, (שם יז) וְלֹא נָחַם
אֱלֹהִים דֶּרֶךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים.

וּמֵנָּו שְׁבַע שְׁבוּעֵין מִתְּתָא לְעִילָא לְסִלְקָא
לְאַתְרֵיהּ, וְלְקַבְּלָא חִירוֹת מְאִימָא
עִילָאָה. וְכַד אֲשֶׁתְּלִימוֹ, נְחַתָּא אוּרִייתָא,

וּמֵנָּו שְׁבַעָא שְׁבוּעוֹת מִמְּטָה
לְמַעְלָה לְעֻלוֹת לְמִקְוֵמוֹ, וְלְקַבְּלָא
חִירוֹת מִן הָאֵם הַעֲלִיּוֹנָה.
וְכַשְׁנְשַׁלְמוּ, יִרְדֵּה הַתּוֹרָה,
וּפְתִיחְתָּהּ בְּאַבְרָהָם, אֲנִכִי כְּנִגְדוּ.

וּפְתִיחוּ דִּילָהּ בְּאַבְרָהָם, אָנֹכִי לְקַבְּלָהּ. לֹא יִהְיֶה, לְקַבְּלָהּ דִּיצְחָק.

וְהָא חֲזִי, כַּד יַהִיב קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֹרִייתָא לְיִשְׂרָאֵל, רְשִׁים לָהּ בְּרִזָּא דְשָׂמָא קִדְיִשָׁא, וְאָמַר (שם כ ב) אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ, בְּרִזָּא דְחֶסֶד דְּאַבְרָהָם אַחִיד בְּהַ, וּלְקַבְּלָהּ מִצּוֹת עֲשֵׂה. וְרִזָּא דָּא, תְּפַקִּידְתָּא קִמְיִיתָא דְּפַקִּיד קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְאַבְרָהָם, מִצּוֹת עֲשֵׂה הָוָה. דְּכַתִּיב, (בראשית יב א) לָךְ לָךְ מֵאַרְצֶךָ. וּבִגִּין כֶּף מִצּוֹת עֲשֵׂה מֵאַתִּים וּשְׂמֹנָה וְאַרְבַּעִים, כְּחוּשְׁפִין אַבְרָהָם.

לֹא יִהְיֶה לָךְ אֱלֹהִים אַחֲרִים. (שמות כ ג) בְּרִזָּא דְּגִבּוּרָה, דְּאַחִיד בְּהַ יְצַחֵק. דְּכָל אֵינוֹן אֱלֹהִים אַחֲרִים, וְאֵינוֹן סְרַכִּין מִמֶּנּוּ, מִסְטָרִיהַ יִנְקִין. וְכֵן עֲשׂוּ, וְכָל אֵינוֹן מִמֶּנּוּ דִּילִיהַ. דְּהָא יְצַחֵק בְּמִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה אַחִיד, וְתְּפַקִּידְתָּא קִמְיִיתָא דִּילִיהַ, מִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה הָוָה, דְּכַתִּיב (בראשית כו ב) אֵל תִּרְדּ מִצְרַיִמָּה. וּמִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה מִסְטָרָא דְּדִינָא אַתִּי, דְּהָא מַעֲנִישִׁין לִיהַ לְבַר נָשׁ כַּד עֵבֵר עָלָהּ.

וּבִגִּין כֶּף, חוּשְׁפִין מִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, בְּרִזָּא דְּדַרְגָּא דִּילִיהַ, בְּרִזָּא דְּשִׁלְשׁ מְאוֹת וְחֲמִשָּׁה וְשָׁשִׁים לְקַבִּיל יוֹמִין דְּשִׁמְשָׁא, דְּנַהִיר מִסְטָרָא דְּגִבּוּרָה. הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (שופטים ה לא) כִּצַּאת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבּוּרָתוֹ.

לֹא תִשָּׂא (שמות כז), בְּרִזָּא דְּתַפְאָרַת, דְּאַקְרִי אֲמַת, דְּאַחִיד בְּהַ יַעֲקֹב שְׁלִימָא, וְיִגִּיק תְּרִי חוּלְקִין, מִצּוֹת עֲשֵׂה וּמִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. דְּכַתִּיב, (בראשית כה כז) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֲהָלִים. וְעַל דְּאִיהוּ אֲשָׁלִים לְכָל סְטָרִין, לְרַחֲמֵי וּלְדִינָא, לְמִצּוֹת עֲשֵׂה וּלְמִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, אִיקְרִי שְׁלִים. וּלְקַבְּלָהּ לֹא תִשָּׂא, בְּגִין דְּשְׁבוּעָה לְשִׁלְמָא אַתִּי. וְעַל דָּא אִיהוּ בְּרִזָּא דְּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, דְּכִמָּא דְּאִיהִי לֹא תַעֲשֶׂה כַּד אִיהִי לְשִׁקְרָא,

וְלֹא יִהְיֶה - כְּנִגְדַּי יְצַחֵק. וְכֹא רָאה, כְּשִׁנְתָן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, רְשִׁם אוֹתָהּ בְּסוּד הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, וְאָמַר (שם כ) אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ, בְּסוּד שְׁחֶסֶד אַבְרָהָם אַחוּז בְּהַ, וּכְנִגְדוּ מִצּוֹת עֲשֵׂה. וְזֶה הַסּוּד שְׁהַמְצִיָּה הַרְאִשׁוֹנָה שְׁצִיָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אַבְרָהָם הֵיטָה מִצּוֹת עֲשֵׂה, שְׁכַתוּב (בראשית יב) לָךְ לָךְ מֵאַרְצֶךָ. וּמִשּׁוּם כֶּף מִצּוֹת עֲשֵׂה מֵאַתִּים אַרְבַּעִים וּשְׂמוֹנָה, כְּחוּשְׁבּוֹן אַבְרָהָם.

לֹא יִהְיֶה לָךְ אֱלֹהִים אַחֲרִים (שמות כ ג) בְּסוּד הַגְּבוּרָה, שְׁאַחוּז בְּהַ יְצַחֵק. שְׁכָל אוֹתָם אֱלֹהִים אַחֲרִים וְאוֹתָם הַשְּׂרִים הַמְּמַנִּים יוֹנְקִים מִצְדוֹ, וְכֵן עֲשׂוּ וְכָל אוֹתָם הַמְּמַנִּים שְׁלוֹ. שְׁהִרִי יְצַחֵק אַחוּז בְּמִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, וְהַמְצִיָּה הַרְאִשׁוֹנָה שְׁלוֹ הֵיטָה מִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, שְׁכַתוּב (בראשית כו) אֵל תִּרְדּ מִצְרַיִמָּה. וּמִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה בְּאֵה מִצְד הַדִּין, שְׁהִרִי מַעֲנִישִׁין אֶת הָאָדָם כְּשִׁעוּבָר עָלֶיהָ.

וּמִשּׁוּם כֶּף, חוּשְׁבּוֹן מִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה בְּסוּד הַדְּרָגָה שְׁלוֹ, בְּסוּד שְׁלִשׁ מְאוֹת שָׁשִׁים וְחֲמִשׁ, כְּנִגְדַּי יְמוֹת הַשֶּׁמֶשׁ, שְׁמֵאִירָה מִצְד הַגְּבוּרָה. זֶהוּ שְׁכַתוּב (שופטים ה) כִּצַּאת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבּוּרָתוֹ.

לֹא תִשָּׂא, בְּסוּד הַתְּפָאָרַת, שְׁנִקְרֵאת אֲמַת, שְׁאַחוּז בְּהַ יַעֲקֹב הַשְּׁלִם, וְיִוִּנְק שְׁנֵי חֻלְקִים - מִצּוֹת עֲשֵׂה וּמִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, שְׁכַתוּב (בראשית כה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֲהָלִים. וְעַל שְׁהוּא הַשְּׁלִים אֶת כָּל הַצְּדָדִים, לְרַחֲמִים וּלְדִין, לְמִצּוֹת עֲשֵׂה וּלְמִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, נִקְרָא שְׁלִם. וּכְנִגְדוּ לֹא תִשָּׂא, מִשּׁוּם שְׁהַשְׁבוּעָה בְּאֵה לְשִׁלּוּם. וְעַל כֵּן הוּא בְּסוּד שְׁלִשׁ עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה. שְׁכָמוֹ שְׁהִיא לֹא תַעֲשֶׂה, כְּשִׁהִיא לְשִׁקְרָא,

שְׁכַתוּב (שמות ב) לֹא תִשָּׂא, כִּף הִיא
מִצּוֹת עֲשֵׂה, כִּשְׂהִיא בְּאֲמַת,
שְׁכַתוּב (ירמיה יד) וְנִשְׁבַּעַת חֵי ה'
בְּאֲמַת. וְכַתוּב (דברים ו) וּבִשְׁמוֹ
תִּשְׁבַּע.

זְכוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ (שמות
ב), בְּסוּד הַבְּרִית, שֶׁהוּא יְסוּד,
שְׂאֲחוּז בּוֹ יוֹסֵף. וְעַל כֵּן נִקְרָא
שַׁבָּת. שֶׁהָרִי יוֹסֵף נִקְרָא כֵל, וְגַם
שַׁבָּת נִקְרָאת כֵל, מִשּׁוּם שֶׁכֵּל
הָעֵנֵג וְהַתְּפִנוּק יוֹצֵאִים מִמֶּנּוּ,
לְקַיֵּם אֶת כֵּל הָעוֹלָמוֹת. וְעַל כֵּן
שַׁבָּת כְּלוּלָה מִעֲשֵׂה וּמִלֵּא תַעֲשֶׂה,
מִשּׁוּם שֶׁגַם יוֹסֵף כְּכוּר, שְׁנוּטֵל
שְׁנֵי חֻלְקִים.

בֹּא וְרֵא, כְּתוּב בַּדְּבָרוֹת בְּמִשְׁנֵה
תוֹרָה, (דברים ה) וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּפְדֶּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ
מִשֶּׁם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֹרַע נְטוּיָה עַל
כֵּן צִוְּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ לַעֲשׂוֹת אֶת יוֹם
הַשַּׁבָּת. כֵּאֵן מִלְּמַדַּת אוֹתָנוּ
הַתּוֹרָה סוּד עֲלִיוֹן, שֶׁהָרִי הַצַּדִּיק
הֵהוּא שְׁנִמְכָר לְעֶבֶד בְּמִצְרַיִם
וְחָלְלוּ אוֹתוֹ, כִּנְגֻדוֹ הוּא זְכוּר אֶת
יוֹם הַשַּׁבָּת. וּמִשּׁוּם כֵּן אָמַר לָהֶם
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל:
בְּבִקְשָׁה מִכֶּם, תִּהְיוּ זוֹכְרִים אֶת
הַצַּדִּיק הֵהוּא שְׁנִמְכָר עַל יַדְכֶם,
וְהִיָּה עֶבֶד לְמִצְרַיִם, וּבַחֲטָא
הֵהוּא נִגְזָר עֲלֵיכֶם לְהַשְׁתַּעֲבֵד
בְּמִצְרַיִם וּלְכַפֵּר עַל הַחֲטָא הֵהוּא
שְׁמִכְרַתֶּם אוֹתוֹ. שְׁמְרוּ אֶת יוֹם
הַשַּׁבָּת וַיִּמְחַל לָכֶם, שֶׁהָרִי יוֹם
הַשַּׁבָּת הוּא כִּנְגֻדוֹ.

כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ בְּסוּד הָאֲמוּנָה:
הַיּוֹם הָרֵאשׁוֹן הוּא כִּנְגֻד אֲבִרְהֵם.
זֶהוּ שְׁכַתוּב (תהלים נב) חֶסֶד אֵל כֵּל
הַיּוֹם. הַיּוֹם הַשְּׁנִי כִּנְגֻד יִצְחָק,
וּמִשּׁוּם כֵּן יוֹשֵׁב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְדוֹן אֶת הָעוֹלָם. הַיּוֹם
הַשְּׁלִישִׁי כִּנְגֻד יַעֲקֹב, שֶׁהוּא הַקּוּ
הָאֲמִצְעִי, וּמִשּׁוּם כֵּן כְּתוּב בּוֹ
בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית (בראשית א) יִקְוּ
הַיּוֹם.

דְּכַתִּיב לֹא תִשָּׂא. הָכִי (דף נה ע"א) אִיְהִי מִצּוֹת
עֲשֵׂה, כִּד אִיְהִי בְּאֲמַת, דְּכַתִּיב (ירמיה ד ב) וְנִשְׁבַּעַתָּ
חֵי ה' בְּאֲמַת. וְכַתִּיב (דברים ו יג) וּבִשְׁמוֹ תִּשְׁבַּע.

זְכוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת (שמות כ ח), בְּרִזָּא דְּבְרִית,
דְּאִיהוּ יְסוּד, דְּאֶחִיד בֵּיהּ יוֹסֵף. וְעַל דָּא
אֶקְרִי שַׁבָּת. דְּהָא יוֹסֵף כֵּל אֶקְרִי, וְשַׁבָּת נְמִי
אֶקְרִי כֵּל. בְּגִין דְּכֵל עֵינוּגָא וְתַפְנוּקָא נְפִיק
מִנֵּיהּ, לְקַיִּמָא לְעֵלְמִין כְּלָהוּ. וְעַל דָּא שַׁבָּת
כְּלִילָא מִעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה. בְּגִין דְּיוֹסֵף נְמִי
בוֹכְרָא, דְּנָטִיל תְּרִין חוֹלְקִין.

הָא חֲזִי, כְּתִיב בַּדְּבָרוֹת בְּמִשְׁנֵה תוֹרָה, (דברים ה
טו) וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּפְדֶּךָ
ה' אֱלֹהֶיךָ מִשֶּׁם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֹרַע נְטוּיָה עַל
כֵּן צִוְּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ לַעֲשׂוֹת אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת. הָכֵא
אוֹלִיף לָן אוֹרִייתָא רִזָּא עֵילְאָה, דְּהָא הֵהוּא
צַדִּיקָא דְּאִזְדַּבֵּן לְעַבְדָּא בְּמִצְרַיִם, וְאַחִילוּ לֵיהּ.
לְקַבְּלֵיהּ אִיהוּ זְכוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת. וּבְגִין כֵּן
אָמַר לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, בְּכַעוּ
מִנְכוּן הוּוּ דְּכִירִין הֵהוּא צַדִּיקָא דְּאִזְדַּבֵּן עַל
יַדִּיכוּ, וְהוּוּ לְעַבְדָּא בְּמִצְרַיִם, וּבְהֵהוּא חוֹבָא
אֲתַגְזֹר עֲלֵיִיכוּ לְאַשְׁתַּעֲבָדָא בְּמִצְרַיִם, וּלְכַפֵּרָא
הֵהוּא חוֹבָה דְּזַבִּינְתוּן לֵיהּ. נְטָרוּ יוֹמָא
דְּשַׁבְּתָא, וַיִּשְׁתַּבֵּיך לְכוּן, דְּהָא יוֹמָא דְּשַׁבְּתָא
לְקַבְּלֵיהּ אִיהוּ.

בְּרֵאשִׁית מִנָּא בְּרִזָּא דְּמַהִימְנוּתָא. יוֹמָא קְדָמָא, לְקַבְּלֵיהּ דְּאֲבִרְהֵם. הָדָא הוּא
דְּכַתִּיב, (תהלים נב ג) חֶסֶד אֵל כֵּל הַיּוֹם. יוֹמָא
תְּנִינָא, לְקַבְּלֵיהּ דְּיִצְחָק. וּבְגִין כֵּן בֵּיהּ יִתִּיב
קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִידָן עֲלִמָא. יוֹמָא תְּלִיתָא
לְקַבְּלֵיהּ דְּיַעֲקֹב, דְּאִיהוּ קוּ הָאֲמִצְעִי, וּבְגִין כֵּן
כְּתִיב בֵּיהּ בְּעוֹבְדָא דְּבְרֵאשִׁית, (בראשית א ט) יִקְוּ
הַיּוֹם.

היום הרביעי כנגד דוד, שכתוב בו (שם) יהי מארת. מארת חסר, שהרי כנסת ישראל אין לה אור משלה, אלא מה שנתן לה על ידי הצדיק. כף גם דוד, שכתוב בו (תהלים פו) עני ואביון אני, ואין לו חיים, אלא מה שנתן לו מימי אדם הראשון ע' שנים.

היום החמישי כנגד משה. היום הששי כנגד אהרן. ואותם ששת ימי בראשית למטה, כנגד ששת ימי בראשית שלמעלה. ומי הם ששת ימי בראשית שלמעלה? אותם הרמוזים בכתוב (דה"א כט) לך ה' הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההודו פי כל וגו', לך ה' הממלכה. והם חלקם של הצדיקים בסוד הזה, הגדלה - זה אברהם. הגבורה - יצחק. התפארת - יעקב. הנצח - חלקו של משה. ההודו - חלקו של אהרן. פי כל - כנגד חלקו של יוסף. הממלכה - חלקו של דוד. ויוסף נקרא שבת למטה, כנגד צדיק חי העולמים, שנקרא שבת למעלה. ומשום כף פתוח (דברים ט) על פן צוף ה' אלהיך לעשות את יום השבת.

בא וראה, כשרצו ישראל לכבש את ארץ כנען, הקיפו אותה ששה ימים, פעם אחת בכל יום, כנגד אותם ששה צדיקי אמת שעליהם העולם מתקיים. וביום השביעי שבע פעמים, כנגד יום השבת, שהוא כנגד צדיק, שהוא זן את כלם ומקים אותם, שכתוב (משלי ט) חצבה עמודיה שבעה. וכתוב (שם ו) וצדיק יסוד עולם. הוא היסוד והעקר של כל אותם צדיקים, ואם לא זכותם של הצדיקים - לא יכלו לכבשה. זהו שכתוב (דברים ט) לא בצדקתך ובישר לבבך אתה בא לרשת כו', ולמען הקים את הדבר אשר

יומא רביעאה, לקבליה דדוד. דכתיב ביה, (שם א יד) יהי מארת. מארת חסר, דהא כנסת ישראל לית לה נהורא מדילה, אלא מה דאיתייהב לה על ידא דצדיקא. הכי נמי דוד, דכתיב ביה (תהלים פו א) עני ואביון אני, ולית ליה חיים, אלא מה דאתיהיב ליה מימי דאדם קדמאה, שבעין שנין.

יומא חמישאה, לקבליה דמשה. יומא שתיאה, לקבליה דאהרן. ואינון ששת ימי בראשית לתתא, לקביל ששת ימי בראשית דלעילא. ומאן אינון ששת ימי בראשית לעילא. אינון דרמיזו בקרא, (דה"א כט א) לך ה' הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההודו פי כל וגו' לך ה' הממלכה. ואינון חולקהון דצדיקיא ברזא דא, הגדלה: דא אברהם. הגבורה: יצחק. התפארת: יעקב. הנצח: חולקא דמשה. ההודו: חולקא דאהרן. פי כל: לקביל חולקא דיוסף. הממלכה: חולקא דדוד. ויוסף שבת אקרי לתתא, לקביל צדיק חי העולמים, דאקרי שבת לעילא. ובגין כף פתוח, (דברים טו) על פן צוף ה' אלהיך לעשות את יום השבת.

תא חזי, פד בעו ישראל למכבש לארעא דכנען, אקיפו לה שיתא יומין, זמנא חדא בכל יומא, לקביל אינון שית זכאי קשוט דעליהון מתקיים עלמא. וביומא שביעאה שבע זמנין, לקביל יומא דשבתא, דאיהו לקביל צדיק, דאיהו זן לכולהו, ומקיים להון, דכתיב (משלי ט א) חצבה עמודיה שבעה. וכתוב (שם יכה) וצדיק יסוד עולם. איהו יסודא ועיקרא דכל אינון זכאין, דאי לא זכותהון דצדיקיא, לא הוו יכלין למכבשה. הדא הוא דכתיב, (דברים ט ה) לא בצדקתך ובישר לבבך אתה בא

נשבע ה' לאֲבֹתֶיךָ לְאַבְרָהָם כּו'.
כִּבְדֹּךָ אֶת אָבִיךָ (שמות כ), בְּסוּד
הַנִּצָּח, שְׁאַחֲזוּ בָּהּ מִשָּׁה, וּמִיָּנִיק
אוֹתָהּ, שְׁהָרִי מִשָּׁה הִיָּה מוֹקִיר
אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּתּוֹרָה. בֹּא
וּרְאֵה, אִם הַתּוֹרָה לֹא הִיָּתָה נִתְּנָת
עַל יְדֵי מִשָּׁה, הַנְּבִיא הַגָּדוֹל, לֹא
הָיוּ בְּנֵי אָדָם מְפִירִים אֶת הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא וְלֹא הָיוּ מוֹקִירִים אוֹתוֹ,
שְׁהָרִי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה לוֹמֵד אָדָם
אֶת עֲבוֹדַת רְבוּנוֹ, וּמוֹקִיר אֶת
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמִשּׁוּם כֵּן
כִּבְדֹּךָ אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ, הוּא
כִּנְגֹד מִשָּׁה.

דְּבַר אַחַר, כִּבְדֹּךָ אֶת אָבִיךָ - זו
תּוֹרָה שְׂבֻכְתָּב. וְאֶת אִמְךָ - זו
תּוֹרָה שְׂבֻעֵל פֶּה. שְׂכָמוֹ שְׁהָב
נוֹתֵן שְׂפַע לְאֵם, כֵּן גַּם הַתּוֹרָה
שְׂבֻכְתָּב נוֹתֵנָת שְׂפַע לַתּוֹרָה
שְׂבֻעֵל פֶּה.

לֹא תִרְצַח (שם), כִּנְגֹד דְּרַגַּת הַהוֹד,
שְׁאַחֲזוּ בָּהּ אֶהְרֵן. וּמִשּׁוּם כֵּן לֹא
תִרְצַח. מִשּׁוּם שְׂכָאֲשֶׁר הוֹרְגִים
אֶת הָאָדָם, נוֹטְלִים מִמֶּנּוּ הַזִּיו
וְהַהוֹד הַעֲלִיּוֹן הַהוּא שְׂעֵלִיו. זֶהוּ
שְׂכָתוּב (דניאל י) וְהוֹדִי נִהַפֵּךְ עָלַי
לְמִשְׁחִית. וּמִשּׁוּם כֵּן הַזְּהִיר
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת בְּנֵי הָאָדָם,
שְׁאוֹתוֹ הִפִּי הַעֲלִיּוֹן שְׁנֵתֵן לָהֶם,
שְׂלֵא יִטְלוּ אוֹתוֹ מֵהֶם. וַיֵּשׁ (והוא)
גַּם סוּד הַשְּׁלוֹם, וּמִשּׁוּם כֵּן עוֹמֵד
אֶהְרֵן לְכַפֵּר, לְשַׁחַט זֶבַח קֹדְשִׁים,
וְעַל פִּיּו (הִיא אומר) (דברים כ) כִּפֵּר
לְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר פָּדִיתָ.

לֹא תִנְאַף (שמות כ), בְּסוּד הַמַּלְכוּת
(שֵׁל הַצְּדִיק), שְׁאַחֲזוּ בָּהּ מִי שְׁאַחֲזוּ.
וְהוּא סוּד הַחֲכָמָה, שְׁהָרִי כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל אֵין מִתְּחַבְּרַת אֶלֶּא בְּאוֹתוֹ
שְׂרָאוּי לָהּ, שְׁהוּא צְדִיק יְסוּד
עוֹלָם. דְּבַר אַחַר, כֵּן לְמַדְּנֵנוּ בְּסוּד
הָאִמוּנָה, כִּבְדֹּךָ - כִּנְגֹד כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל. לֹא תִרְצַח - כִּנְגֹד דְּרַגַּת
הַנִּצָּח. לֹא תִנְאַף - כִּנְגֹד דְּרַגַּת
הַהוֹד.

לְרִשְׁתּוֹ וְכו', וְלִמְעַן הַקִּים אֶת הַדְּבַר אֲשֶׁר נִשְׂבַּע
ה' לְאַבְתֶּיךָ לְאַבְרָהָם וְכו'.

כִּבְדֹּךָ אֶת אָבִיךָ (שמות כ יב), בְּרוּזָא דְנִצָּח, דְּאַחִיד
בָּהּ מִשָּׁה, וּנְיִיק לָהּ, דְּהָא מִשָּׁה הָוָה
אוֹקִיר לִיָּה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאוֹרִייתָא. תָּא
חֲזִי, אֵי לֹאוֹ אוֹרִייתָא דְּאַתִּייהֶבֶת עַל יְדוּי
דְּמִשָּׁה נְבִיאָה רַבָּא, לֹא הָוּוּ יְדַעִין בְּנֵי נְשָׂא
לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלֹא הָוּוּ מוֹקִרִין לִיָּה,
דְּהָא עַל יְדָא דְּאוֹרִייתָא אוֹלִיף בְּרִי נֶשׁ פּוֹלְחָנָא
דְּמֵאֲרִיָּה, וְאוֹקִיר לִיָּה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.
וּבְגִין כֵּן כִּבְדֹּךָ אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ, לְקַבֵּיל
דְּמִשָּׁה אִיְהוּ.

דְּבַר אַחַר, כִּבְדֹּךָ אֶת אָבִיךָ, זו תּוֹרָה שְׂבֻכְתָּב.
וְאֶת אִמְךָ, דְּאֵת תּוֹרָה שְׂבֻעֵל פֶּה. דְּכִמָּא
דְּאַבָּא יְהִיב שְׂפַע לְאִמָּא, הַכִּי נְמִי יְהִיב שְׂפַע
תּוֹרָה שְׂבֻכְתָּב לַתּוֹרָה שְׂבֻעֵל פֶּה.

לֹא תִרְצַח (שם כ יג), לְקַבֵּיל דְּרַגָּא דְּהוֹד, דְּאַחִיד
בָּהּ אֶהְרֵן. וּבְגִין כֵּן לֹא תִרְצַח. בְּגִין דְּכִד
קְטָלִין לִיָּה לְבַר נֶשׁ, הַהוּא זִיּוּא וְהוֹד עֵילָאָה
דְּעֵלִיָּה, נְטָלִין מְנִיָּה. הַדָּא הוּא דְּכַתִּיב, (דניאל י
ח) וְהוֹדִי נִהַפֵּךְ עָלַי לְמִשְׁחִית. וּבְגִין כֵּן אֶזְהִיר
לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבְנֵי נְשָׂא, דְּהַהוּא
שׁוֹפְרָא עֵילָאָה דִּיהִב לוֹן, דְּלֹא יִטְלוֹן לִיָּה
מְנַהוֹן. וְאִית (ואיח) נְמִי רִזָּא דְּשְׂלָמָא, וּבְגִין כֵּן
קָאִים אֶהְרֵן לְכַפֵּרָא, לְנַכְסָא נַכְסַת קוּדְשִׁין.
וְעַל פּוֹמִיָּה (הוּא אומר) (דברים כא ח) כִּפֵּר לְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר פָּדִיתָ.

לֹא תִנְאַף (שמות כ יד), בְּרוּזָא דְּמַלְכוּת (נ"א דְּצִדִּיק).
דְּאַחִיד בָּהּ מֵאֵן דְּאַחִיד. וְאִיְהוּ רִזָּא
דְּחֲכָמָתָא, דְּהָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לֹא אֶתְחַבְּרַת
אֶלֶּא בְּהַהוּא דְּחֲזִי לָהּ, דְּאִיְהוּ צְדִיק יְסוּד
עוֹלָם. דְּבַר אַחַר, הַכִּי אוֹלִיפְנָא בְּרוּזָא
דְּמֵהִימְנוּתָא. כִּבְדֹּךָ, לְקַבֵּיל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. לֹא
תִרְצַח, לְקַבֵּיל דְּרַגָּא דְנִצָּח. לֹא תִנְאַף, לְקַבֵּיל
דְּרַגָּא דְּהוֹד.

דָּבָר אַחֵר, כַּפֵּד - כַּנְגֵד יְהִי מֵאֲרֶת, שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. לֹא תִרְצַח - כַּנְגֵד (בְּרֵאשִׁית א) יִשְׂרְצוּ הַמִּים שֶׁרֵץ נֶפֶשׁ חַיָּה. מִשּׁוֹם כֶּךָ, נֶפֶשׁ חַיָּה אֵל תִּהְרֹג. לֹא תִנְאַף - כַּנְגֵד (שם) תִּזְוֹא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. מִשּׁוֹם כֶּךָ, לֹא תִנְאַף בְּאִשָּׁה שְׂאִינָה מִינָךְ, שְׂאִינָה בֵּת זִוְגָךְ.

לֹא תִגְנֹב, לֹא תַעֲנֶה, לֹא תַחֲמֹד - זֶהוּ סִיּוּמָם שֶׁל עֲשֵׂר הָאֲמִירוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, כַּנְגֵד עֲתִיק הָעֲתִיקִים, הִרְאִישִׁית שֶׁל הַפֶּל, לְאַחֲזוֹ הַסּוּף בְּרֵאשִׁי, וְשִׁיחָהּ הַפֶּל אַחֲדִי. וְזֶה שְׂאִין מִתְחִיל בָּהֶם בְּרֵאשׁוֹנָה, לְלַמֵּד סוּד עֲלִיוֹן עַד לְאִיזָה מְקוֹם נִתְּנָה רְשׁוּת לְמַשֶּׁה לְהַתְּבוּנָה, וּמֵאִיזָה מְקוֹם קָבֵל תּוֹרָה, שֶׁהִיא מְזַעֵר אֲנָפִין.

וּמִשּׁוֹם כֶּךָ אָמַר שְׁבַע אֲמִירוֹת, כַּנְגֵד שְׁבַע דְּרָגוֹת עֲלִיוֹנוֹת שֶׁרְמוּזוֹת בְּכַתּוּב שֶׁל לֶךְ ה' הַגְּדֹלָה וְגו'. וְעַד אוֹתוֹ הַמְּקוֹם הַתְּבוּנָה מִשֶּׁה. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (דברים ה) פְּנִים בְּפָנִים דָּבָר ה' עִמָּכֶם. פְּנִים - זֶה הַבֵּן הַקְּדוֹשׁ. בְּפָנִים - זֶה הַבֵּת.

פְּנִים - זֶה הַבְּרִית. בְּפָנִים - זֶה הָאָרוֹן. וְכִיּוֹן שֶׁהַתְּחַבְּרוֹ, דָּבָר ה'. וּמֵאִי נִיְהוּ. שְׁבַע אֲמִירוֹת, בְּאִינוֹן תִּלְתָּא דְּרָגִין עֵילָאִין דְּעֲתִיקָא קְדִישָׁא, אֲתֵאֲמָרוּ לְקַבְּלֵיהוֹן תִּלְתָּא אֲמִירוֹן בְּתֵרָאִין, וְסִלְיָהּ מִתְּתָא לְעֵילָא.

וְאָמַר לֹא תִגְנֹב, לְקַבְּלֵי אִימָא עֵילָאָה, בִּינָה, דִּינְקָא מְחַכְמָה. וּמֵאֵן דְּאִית בֵּיה בִּינָה, אִיקְרִי מִבֵּין דָּבָר מִתּוּךְ דָּבָר. כְּמֵאֵן דְּגָנִיב (דף נה ע"ב) וְנָסִיב מַה דְּאִית בְּלִבָּא דְּחָכָם, דְּאוּלִּיף לִיָּה חֲכָמְתָא, וְאוּלִּיף לִיָּה אוּרִייתָא. וְאָף עַל גַּב דְּאִשְׁתְּרִי לְגַבִּיהָ בִּינָה לִינְקָא מְחַכְמָתָא. גְּנִיבָא אִית מִסְטָרָא אַחְרָא דְּאָסִיר, וְאָמַר לֹא תִגְנֹב סֵתָם.

לֹא תַעֲנֶה, כַּנְגֵד דְּרָגָה עֲלִיוֹנָה שֶׁל חֲכָמָה. שְׁהִרִי אִין יְכוֹל אָדָם

דָּבָר אַחֵר, כַּפֵּד, לְקַבְּלֵי (בְּרֵאשִׁית א יד) יְהִי מֵאֲרֶת, דְּעוֹבְדָא דְּבְרֵאשִׁית. לֹא תִרְצַח, לְקַבְּלֵי (שם א כ) יִשְׂרְצוּ הַמִּים שֶׁרֵץ נֶפֶשׁ חַיָּה. בְּגִין כֶּךָ נֶפֶשׁ חַיָּה לֹא תִקְטוּל. לֹא תִנְאַף, לְקַבְּלֵי (שם א כד) תִּזְוֹא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. בְּגִין כֶּךָ, לֹא תִנְאַף בְּאִיתְתָּא דְּלָאוּ מִינָךְ, דְּלָאוּ אִיְהִי בֵּת זִוְגָךְ.

לֹא תִגְנֹב, לֹא תַעֲנֶה, לֹא תַחֲמֹד. דָּא הוּא סִיּוּמָא דְּעֲשֵׂר אֲמִירוֹן דְּאוּרִייתָא, לְקַבְּלֵי עֲתִיקָא דְּעֲתִיקִין, רֵאשִׁיתָא דְּכָלָא לְאַחְדָּא סוּפָא בְּרִישָׁא, וְלִמְהוּי פְּלָא חַד. וְהֵאִי דְּלָא שְׂאִרִי בְּהוּ בְּקַדְמִיתָא. לְאוּלְפָּא רְזָא עֵילָאָה, עַד אֵן אֲתֵר אֲתִייהִיב רְשׁוּתָא לְמַשֶּׁה לְאַסְתְּפִלָּא, וּמֵאֵן אֲתֵר קַבִּיל אוּרִייתָא, דְּהוּא מְזַעֵר אֲנָפִין.

וּבְגִין כֶּךָ אָמַר שְׁבַע אֲמִירוֹן, לְקַבְּלֵי שְׁבַע דְּרָגִין עֵילָאִין, דְּרְמִיזִין בְּקִרְא (דח"א כט יא) דִּלְךָ ה' הַגְּדֹלָה וְכו'. וְעַד הַהוּא אֲתֵר אֲסְתְּפִל מִשֶּׁה, הַדָּא הוּא דְּכַתִּיב, (דברים ה) פְּנִים בְּפָנִים דָּבָר ה' עִמָּכֶם. פְּנִים, דָּא בְּרָא קְדִישָׁא, בְּפָנִים, דָּא בְּרֵתָא.

פְּנִים, דָּא בְּרִית. בְּפָנִים, דָּא אָרוֹן. וְכִיּוֹן דְּאֲתַחְבְּרוּ, דָּבָר ה'. וּמֵאִי נִיְהוּ. שְׁבַע אֲמִירוֹן, בְּאִינוֹן תִּלְתָּא דְּרָגִין עֵילָאִין דְּעֲתִיקָא קְדִישָׁא, אֲתֵאֲמָרוּ לְקַבְּלֵיהוֹן תִּלְתָּא אֲמִירוֹן בְּתֵרָאִין, וְסִלְיָהּ מִתְּתָא לְעֵילָא.

וְאָמַר לֹא תִגְנֹב, לְקַבְּלֵי אִימָא עֵילָאָה, בִּינָה, דִּינְקָא מְחַכְמָה. וּמֵאֵן דְּאִית בֵּיה בִּינָה, אִיקְרִי מִבֵּין דָּבָר מִתּוּךְ דָּבָר. כְּמֵאֵן דְּגָנִיב (דף נה ע"ב) וְנָסִיב מַה דְּאִית בְּלִבָּא דְּחָכָם, דְּאוּלִּיף לִיָּה חֲכָמְתָא, וְאוּלִּיף לִיָּה אוּרִייתָא. וְאָף עַל גַּב דְּאִשְׁתְּרִי לְגַבִּיהָ בִּינָה לִינְקָא מְחַכְמָתָא. גְּנִיבָא אִית מִסְטָרָא אַחְרָא דְּאָסִיר, וְאָמַר לֹא תִגְנֹב סֵתָם.

לֹא תַעֲנֶה, לְקַבְּלֵי דְּרָגָה עֵילָאָה דְּחַכְמָתָא.

לְהַשִּׁיב דְּבַר, אֲלֵא מִשּׁוֹם הַדְּרָגָה
שֶׁל רוּחַ עֲלִיּוֹנָה שֶׁל חֲכָמָה שִׁישׁ
בו, שְׁפָתוֹב (איוב טו) הַחֲכָם יַעֲנֶה
דַּעַת רוּחַ. וְאַף עַל גַּב שֶׁהַעֲנִיָּה
הַזֶּה שֶׁהוּא עֲוֹנָה יֵשׁ בָּהּ קִיּוּם
הָעוֹלָם, וַיֵּשׁ לוֹ בָּהּ סִיּוּעַ עֲלִיּוֹן
לְהַפִּיר אֶת רַבּוּנוֹ, וְהִיא בְּסוּד
הָאֲמוּנָה - יֵשׁ עֲנִיָּה מִצַּד אַחַר
שְׂאִסוּרָה, שְׁפָתוֹב (שמות כ) לֹא
תַעֲנֶה בְּרַעַף עַד שֶׁקָּר.

לֹא תַחֲמַד (שם כ"ז), לְקַבֵּל דְּרָגָא סְתִימָאָה עֵילָאָה,
הַנְּסֻתָּרַת הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁכָּל
הַמְּחַשְׁבוֹת תְּלוּיּוֹת בָּהּ, וְאִין
בְּעוֹלָם מִי שֶׁיִּפְּרִי הַדְּרָגָה הַזֶּה,
מִשּׁוֹם שֶׁהִיא נְסֻתָּרַת הַנְּסֻתָּרִים.
וַיִּכְשַׁעֲלָה בַּמְּחַשְׁבָּה הָעֲלִיּוֹנָה
לְבַרְא הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן וְהָעוֹלָם
הַתַּחְתּוֹן, הַכֹּל הָיָה בְּרַגַע אֶחָד.
זֶהוּ שְׁפָתוֹב (ישעיה מ"ח) יַעֲמִדוּ יַחְדָּו.
וְאוֹתָהּ הַמְּחַשְׁבָּה נְסֻתָּרַת.

וְכֵן אָדָם לְמַטָּה יֵשׁ לוֹ מְחַשְׁבָּה
נְסֻתָּרַת, שְׂאִין מִי שֶׁמְכִיר אוֹתָהּ
פָּרַט לְקַדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ,
וַיִּתְּנָה לְאָדָם לְחַשֵּׁב דְּבָרֵי תוֹרָה
וְדְבָרֵי מִצְוָה, מִשּׁוֹם שֶׁאוֹתָהּ
מְחַשְׁבָּה עֲלִיּוֹנָה מְשַׁפִּיעָה
מַעֲיִנוֹתֶיהָ לְמָקוֹם הַחֲכָמָה, וְאִין
גְּפָרִים כָּלֵל. וּמֵאוֹתָהּ הַחֲכָמָה
הָעֲלִיּוֹנָה יֵצֵא תוֹרָה, וְשׁוֹפְעַת
הַשְּׂקָאָה עַד אוֹתוֹ מָקוֹם הַחֲכָמָה
הַתַּחְתּוֹנָה, שְׁנִקְרָאת מִצְוָה.

וְעַל כֵּן, מִי שֶׁחֹשֵׁב לַעֲשׂוֹת
מִצְוָה, כְּאֵלּוּ עֲשָׂאָה, מִשּׁוֹם
שֶׁגוֹרָם לְהַבִּיא הַנְּאִת הַבְּרֻכּוֹת
מֵאוֹתָהּ הַמְּחַשְׁבָּה הָעֲלִיּוֹנָה
לְמָקוֹם שְׁנִקְרָא מִצְוָה. וְכֵאלּוּ
עֲשָׂאָה, כְּמוֹ שְׁנִאָמַר וְעֲשִׂיתֶם
אִתְּם. הַמְּחַשְׁבָּה וְדָאֵי רֵאשׁ לְכָל.
וְאַף עַל גַּב שֶׁבְּצַד הַמְּחַשְׁבָּה
הָעֲלִיּוֹנָה נִתְּנָה הַרְשׁוּת לְחַשֵּׁב -
דְּבָרֵי מִצְוָה מִתָּר, דְּבָרִים שְׂאִינִם
מִצְוָה אֲסוּרִים, שְׁפָתוֹב לֹא
תַחֲמַד.

וְכֵן רָאָה, מֵהַ טַעַם כָּל

דְּהָא בְּרַ נֶשׁ לֹא יְכִיל לְאַתְבָּא פְתָגָם, אֲלֵא בְּגִין
דְּרָגָא דְּרוּחָא עֵילָאָה דְּחֲכָמָתָא דְּאִית בֵּיהּ.
דְּכְתִיב, (איוב טו ב) הַחֲכָם יַעֲנֶה דַּעַת רוּחַ. וְאַף
עַל גַּב דְּהָאֵי עֲנִיָּה דְּאִיהוּ עֲנִי, אִית בֵּיהּ קִיּוּמָא
דְּעֲלָמָא, וְאִית לֵיהּ בָּהּ סִיּוּעַ עֵילָאָה, לְמַנְדַּע
לְמֵאֲרִיָּה, וְאִיהִי בְּרָזָא דְּמַהִימְנוּתָא. אִית עֲנִיָּה
מְסֻטָּרָא אַחְרָא דְּאֲסִיר, דְּכְתִיב (שמות כ טו) לֹא
תַעֲנֶה בְּרַעַף עַד שֶׁקָּר.

לֹא תַחֲמַד (שם כ"ז), לְקַבֵּל דְּרָגָא סְתִימָאָה עֵילָאָה,
דְּכָל מְחַשְׁבְּתָן בֵּיהּ תְּלִיין, וְלִית בְּעֲלָמָא
דִּינְדַּע הַהוּא דְּרָגָא, בְּגִין דְּאִיהוּ סְתִימָאָה
דְּסְתִימִין. וְכַד סְלִיק בַּמְּחַשְׁבָּה עֵילָאָה,
לְמִיבְרָא, עֲלָמָא עֵילָאָה וְעֲלָמָא תַתָּאָה, כּוּלָּא
הוּוּ בְּרַגַעָא חָדָא. הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (ישעיה מח יג)
יַעֲמִדוּ יַחְדָּו. וְהַהוּא מְחַשְׁבָּה סְתִימָאָה.

וְכֵן נֶשׁ לְתַתָּא, אִית לֵיהּ מְחַשְׁבָּה סְתִימָאָה,
דְּלִית דִּינְדַּע בָּהּ, בְּרַ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
בְּלַחֲדוּדֵי. וַיִּתְּבַה לֵיהּ לְבַר נֶשׁ, לְמְחַשֵּׁב מְלִין
דְּאוּרִייתָא, מְלִין דְּמִצְוָה. בְּגִין דְּהִיא מְחַשְׁבָּה
עֵילָאָה, נִגְדָא מְבוּעֵין דִּילָהּ, לְאַתְרָא דְּחֲכָמָתָא,
וְלֹא אֶתְפָּרַשׁ כָּלֵל. וַיִּמַּהֲיָא חֲכָמָתָא עֵילָאָה
נְפָקָא תוֹרָה. וְנִגִּיד שְׁקִיּוּתָא עַד הַהוּא אַתְר
דְּחֲכָמָה תַתָּאָה, דְּאִיקְרִי מִצְוָה.

וְעַל דָּא מֵאֵן דְּחַשִּׁיב לְמַעַבְד מִצְוָה, כְּאֵלּוּ
עֲשָׂאָה. בְּגִין דְּגָרִים לְמִיתֵי סִיפּוּקָא
דְּבִרְבָּאֵן, מַהֲהוּא מְחַשְׁבָּה עֵילָאָה, לְאַתְר
דְּאִקְרִי מִצְוָה. וְכֵאלּוּ עֲשָׂאָה. כְּמָה דְּאִתְר אָמַר
(במדבר טו לט) וְעֲשִׂיתֶם אִתְּם. מְחַשְׁבָּה וְדָאֵי רֵישָׁא
דְּכוּלָּא. וְאַף עַל גַּב דְּבְסֻטָּרָא דְּמְחַשְׁבָּה עֵילָאָה
אֶתְיִיב לֵיהּ רְשׁוּתָא לְמְחַשֵּׁב. מְלִין דְּמִצְוָה
מוֹתָר, מְלִין דְּלָאוּ מִצְוָה, אֲסִירָן, דְּכְתִיב לֹא
תַחֲמַד.

וְהָא חֲזִי, מֵאֵי טַעַמָא כְּלָהּוּ אֲמִירָאֵן, לְקַבֵּל

האמירות כנגד כל פתח - מצות
עשה במקום הראוי לה, מצות
לא תעשה במקום הראוי לה.
ואותן שלש האחרונות, הן לא
תעשה, מכלל של עשה,
כשבארנו בכל. אף על גב שזה
מתר - זה אסור. שמשום שהם
כנגד עתיק העתיקים, שחסד
ורחמים גדולים שרויים בו, ואין
נראה אלא למצות עשה, משום
כך דיק מהם, שלא יתפנה אדם
לצד האחר, ורשם אותם במצות
לא תעשה.

והזהיר את בני האדם בלאו על
האמירה האחרונה הזו, שהוא
הכלל האחרון של התורה. ומי
שעובר על זה, כאלו עבר על כל
התורה, משום שהוא למעלה,
הראשית של הכל, הכלל של
הכל. ואם אדם עובר על זה ומטה
מחשבתו מדרכי התורה, אז
נדבק בצד האחר, בצד השקר,
ואז בא לידי (שמות ב) לא תענה
ברעף עד שקר. כפי שמצאנו
באחאב, שחמד את פרס נבות
היזרעאלי, ואז העידו עליו שקר,
ומזה בא אדם לעבר על כל
האמירות.

אבל כשהוא הולך בדרכי התורה
וחושב במצוותיו, אזי מתפשטת
אותה מחשבה בכל הדרגות מצד
האמת, הצד של האמונה
העליונה.

ובא ראה, הרי כל האמירות
נעוצות - סוף בראש, וראש
בסוף. הראש - להפיר את הקדוש
ברוך הוא במחשבתו. הסוף -
שלא להטות מחשבתו ורצונו
לצד האחר. וכשאדם נדבק בזה,
אזי כל העולמות מתמלאים
בברכות עליונות ששופעות
מהעתיק הנסתר של הכל.

וכשיורדות, כלן מתקשרות ביום
השלישי, וזה יעקב. משום כך

כל פתח, מצות עשה באתרא דחזי ליה, מצות
לא תעשה באתרא דחזי ליה. ואינון תלתא
בתראי, אינון לא תעשה, מכלל דעשה,
כדאוקימנא בכלא, אף על גב דהאי שרי,
האי אסור. דבגין דאינון לקבל עתיקא
דעתיקין, דחסד ורחמים גדולים ביה שריין,
ולא אתחזי אלא למצות עשה. בגיני כך דייק
מנייהו, דלא יתפני בר נש לסטרא אחרא,
ורשים להו במצות לא תעשה.

ואזהיר לון לבני נשא בלאו, על האי אמירה
בתראה, דאיהו פללא בתראה
דאורייתא, ומאן דעבר על האי, כאלו עבר
על כל אורייתא. בגין דאיהו לעילא, ראשיתא
דכלא, פללא דכלא. ואי בר נש עבר על האי,
ואסטי מחשבתיה מן אורחין דאורייתא, כדין
אתדבק בסטרא אחרא, בסטרא דשקר, וכדין
אתי לידי לא תענה ברעף עד שקר.
כדאשפחנא באחאב, דחמיד פרמא דנבות
היזרעאלי, וכדין אסהידו עליה שקרא, ומהאי
אתי בר נש למעבר על פלהו אמירן.

אבר פד איהו אזיל באורחין דאורייתא,
וחשיב בפקודוי, כדין אתפשטא ההיא
מחשבה בכלהו דרגין, מסטרא דאמת, סטרא
דמהימנותא עילאה.

והא חזי, דהא נעיצין פלהו אמירן, סופא
ברישא, ורישא בסופא. רישא למנדע
לקודשא בריך הוא במחשבתיה. סופא דלא
לאסטאה מחשבתיה ורעותיה לסטרא אחרא.
וכד בר נש מתדבק בהאי, כדין פלהו עלמין
מתמלאן ברכאן עילאין דנגדין מן עתיקא
סתומא דכלא.

וכד נחתו, פלהו אתקשרו ביום השלישי, ודא
יעקב. בגין כך שביעאה לקבליה, דכלהו

השביעי כנגדו, שכל השבעה נקשרים בו. וכיון שהארץ הזו, באור עם בניה, שכל השבעה נקשרים להאיר, ואז ארבע כוסות, ארבע הגאלות.

קדוש על היין - כנגד דוד. הגדה - כנגד יעקב. ברפת המזון - כנגד יצחק. הלל הגדול - כנגד אברהם.

ממטה למעלה עולה כמו זה. מצה - כנגד דוד. שבועות - כנגד יעקב. ראש השנה - כנגד יצחק. ספות - כנגד אברהם. ואף על גב שפארנו כנגד אהרן - הכל אחד. וכיון שהגיעו למקום השלם של יעקב, אמרו הלל הגדול.

דבר אחר זה יתנו, כמה יש לבני אדם להשמר בדרכיהם, שפאשר הצדיק שהוא נמפר, כל עשר הדרגות הסתירו אורותיהם, שהרי אין שופע אור העתיק אלא בשבילו, לתועלת על הארץ, ומי שעבר על זה, עבר על כל המצוות. והקדוש ברוך הוא באהבה רבה נתן השבת לשמרה כנגדו, ששקולה לכל המצוות.

ועל פן עשרים גרה, שהחזיר למקומם, הוא כפר נפש, ומאירים למקום שנקרא נפש, מהמקום של ישראל, והשמים מאירים לארץ הזו, ונותנים לה כל תקונייה להתחבר למעלה.

ובא וראה, כתוב (תהלים יט) השמים מספרים כבוד אל. מי השמים? השמים של הקדוש ברוך הוא, מספרים למקום שנקרא כבוד אל. מי זה כבוד אל? בתו של אברהם שנקראת אל. אל זה אברהם. מה מספרים? כמו שנקרא (איוב כח) אז ראה ויספרה.

מה זה ויספרה? כמו שנקרא (שם) מקום ספיר אבניה. ואותם השמים מתקנים אותה בכל תקונייה, את כבוד האל הזו.

שבעה אתקשרן ביה. וכיון דהאי ארץ, בנהירו עם בנהא, דכלהו שבעה אתקשרן לאנהרא, וכדין ארבעה כוסות, ארבעה גאלות.

קדוש על היין, לקבליה דדוד. הגדה, לקבליה דיעקב. ברפת המזון, לקבליה דיצחק. הלל הגדול, לקבליה דאברהם.

מתתא לעילא סליק כגוונא דא, מצה, לקבליה דדוד. שבועות, לקבליה דיעקב. ראש השנה, לקבליה דיצחק. סופות, לקבליה דאברהם. ואף על גב דאוקימנא לקבליה דאהרן, כלא חד. וכיון דמטו לאתרא שלימא דיעקב, אמרו הלל הגדול.

דבר אחר זה יתנו, כמה אית לון לבני נשא לאסתמרא באורחיהו, דכד ההוא זפאה אזדבן, פלהו עשר דרגין אסתימו נהורייהו, דהא לא נגיד נהירו דעתיקא, אלא בגיניה לתועלתא על ארעא. ומאן דעבר על דא, עבר על כל פיקודייה. וקודשא בריך הוא ברחימו סגיא, יהב שבת לנטרא לקבליה, דשקיל ככל פיקודייה.

ועל דא עשר גרה, דאהדר לאתריה, איהו כופר נפש, ונהרין לאתרא דאיקרי נפש, מאתרא דישרא"ל. ושמים נהירין להאי ארץ, ויהבין לה כל תקונהא לאתחברא לעילא.

ותא חזי, (תהלים יט ב) כתיב השמים מספרים כבוד אל. מאן שמים. שמיא דקודשא בריך הוא, מספרים לאתרא דאיקרי כבוד אל. מאן כבוד אל. ברתייה דאברהם, דאיקרי אל. אל, דא אברהם. מאי מספרים. כמה דאת אמר (איוב כח כז) אז ראה ויספרה. מאי ויספרה. כמה דאת אמר (שם כח ו) מקום ספיר אבניה. ואינון שמיא, מתקנין לה בכל תיקונהא, להאי כבוד אל.

וְעַל זֶה יִשְׂרָאֵל לִמְטָה מִבִּיאִים לָהּ הָאָרֶה בְּלַחֲשֵׁהּ, מִמְּקוֹר שְׁלֹמְעֵלָה, וְאוֹמְרִים בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

וְהַמְּקוֹם שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם מֵעִד בָּהֶם. וְעַל כֵּן עִי"ן וּדל"ת גְּדוּלוֹת, לַהֲיִוֹת עֲדִים. שָׁמַיִם, שְׁפָתוֹב (דְּבָרִים ל) הַעֲדַתִּי בְכֶם הַיּוֹם אֵת הַשָּׁמַיִם, זֶה יַעֲקֹב, מְקוֹם הַשָּׁמַיִם. וּמִנֵּיין שֶׁהִיא מֵעִידָה? שְׁפָתוֹב וְאֵת הָאָרֶץ. וְכַתוּב (תְּהִלִּים פט) כִּי־רַח יִפּוֹן עוֹלָם וָעֶד בַּשִּׁחַק נֶאֱמָן.

וְכַאֲשֶׁר יִשְׂרָאֵל בַּשְּׁלֹמוֹת כִּמוֹ שֶׁהָיוּ (בְּרָאוֹי), עֲדִים שְׁלֵמִים מֵעִידִים בָּהֶם, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכִנְסַת יִשְׂרָאֵל, וּבִאֲוֹתוֹ הַזְּמַן שׁוֹפֵעַ הַטַּל שְׁלֹמְעֵלָה מִמְּקוֹם הַעֲתִיק. מִתִּי? כִּשְׁהֶם בִּיחֻוד. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שִׁיר ה) שְׂרָאֲשִׁי נִמְלָא טַל. חֲשֹׁבוֹן טַל: יְהו"ה אֶחָד. הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם כִּנְסַת יִשְׂרָאֵל. שְׁבִאוֹתָהּ הַשְּׁעָה יְהִיוּ בְּרָאוֹיִים יִשְׂרָאֵל לְטַל.

וְיִשְׂרָאֵל שֶׁמִּכִּירִים אוֹתָם, הֵם מִיחֻדִּים אוֹתָם פְּעָמִים בְּיוֹם - אֶחָד בְּצַד הַיּוֹם, וְאֶחָד בְּצַד הַלַּיְלָה.

וּמִהַטֵּר הַהוּא עֲתִידִים הַמֵּתִים לְהַחֲיוֹת לְעוֹלָם הַבָּא. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (דְּנִיאל יב) וְרַבִּים מִיִּשְׁנֵי אֲדַמַּת עֶפֶר יִקִּיצוּ. מִיִּשְׁנֵי - כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שִׁיר ה) אֲנִי יִשְׁנָה וְלִבִּי עַר וְכו', הַמְּקוֹם שֶׁל לִבִּי. קוֹל דוּדֵי - הַמְּקוֹם שֶׁנִּקְרָא קוֹל, וְזֶה יַעֲקֹב. שְׂרָאֲשִׁי נִמְלָא טַל - הַיְנוּ בְּרֻכּוֹת שָׁמַיִם, שְׁבִאִים לְמִקְוֵם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, כִּשְׁהוּא בִּיחֻוד עִם הַנִּקְבָּה, וְתִקּוּם מִן הַעֶפֶר.

וְכַאֲשֶׁר יִצְחָק בְּרַךְ אֵת יַעֲקֹב, אָמַר (בְּרָאשִׁית כז) וַיִּתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם, מִשׁוּם שֶׁרָאָה שֶׁיַּעֲקֹב יוֹרֵשׁ אֵת הַמְּקוֹם הַהוּא. הָאֱלֹהִים - זוֹ הָאֵם הַעֲלִיּוֹנָה. שֶׁמְעַטֶּרֶת אוֹתוֹ בַּעֲטֻרוֹת

וְעַל דָּא יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, מִיִּיתִין לָהּ נְהִירוֹ בְּלַחֲשֵׁוֹ, מִמְּבוּעָא דְלַעֲיִלָּא, וְאוֹמְרִין בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

וְאַתְרֵי דְאִיקְרֵי שָׁמַיִם אֶסְהִיד בְּהוּן. וְעַל דָּא עִי"ן וּדל"ת אִינוּן רַבְרַבִּין, לְמַהוּי סְהַדִּין. שָׁמַיִם, דְּכַתִּיב (דְּבָרִים ל יט) הַעֲדַתִּי בְכֶם הַיּוֹם אֵת הַשָּׁמַיִם, דָּא יַעֲקֹב, אֲתָרָא דְשָׁמַיִם. וּמִנָּא לָן דְאִיהִי אֶסְהִידַת. דְּכַתִּיב וְאֵת הָאָרֶץ. וְכַתִּיב (תְּהִלִּים פט לח) כִּי־רַח יִפּוֹן עוֹלָם וָעֶד בַּשִּׁחַק נֶאֱמָן.

וְכַר יִשְׂרָאֵל בַּשְּׁלִימוֹ בְּדַהוּוֹ (בְּדַהוּוֹ), סְהַדִּין שְׁלִימִין סְהַדִּין בְּהוּ, קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וְכִנְסַת יִשְׂרָאֵל, וּבְהַהוּא זְמַנָּא נְגִיד טַלָּא דְלַעֲיִלָּא, מֵאֲתָרָא דְעַתִּיקָא. אִימַתִּי, כִּד אִינוּן בִּיחֻודָא. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (שִׁיר ה ב) שְׂרָאֲשִׁי נִמְלָא טַל. חוּשְׁבֵּן (דְּנִיאל ע"א) ט"ל: יְהו"ה אֶחָד. קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וְכִנְסַת יִשְׂרָאֵל. דְּבַהַהוּא שְׁעַתָּא אֲתַחֲזוּן יִשְׂרָאֵל לְטַלָּא.

וְיִשְׂרָאֵל דִּידְעִין בְּהוּן, אִינוּן מִיחֻדִּין לֹוֹן תְּרִי זְמַנֵּי בְיוֹמָא. חַד בְּסִטְרָא דִּימְמָא, וְחַד בְּסִטְרָא דְלִילָא.

וּמִהַהוּא טַלָּא, זְמַנֵּין מִיִּתְיִיא לְאַחֲיָא לְעֵלְמָא דְאַתִּי. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (דְּנִיאל יב ב) וְרַבִּים מִיִּשְׁנֵי אֲדַמַּת עֶפֶר יִקִּיצוּ. מִיִּשְׁנֵי, כְּמָה דְאַתְרֵי אֲמַר, (שִׁיר ה ב) אֲנִי יִשְׁנָה וְלִבִּי עַר וְכו', אֲתָרָא דְלִבִּי. קוֹל דוּדֵי, אֲתָרָא דְאִיקְרֵי קוֹל, וְדָא יַעֲקֹב. שְׂרָאֲשִׁי נִמְלָא טַל, הַיְנוּ בְּרֻכּוֹת שָׁמַיִם, דְאַתְיִין מְלַעֲיִלָּא לְהֵאִי אֲתָרָא דְאִיקְרֵי שָׁמַיִם, כִּד אִיהוּ בִּיחֻודָא עִם נוּקְבָא, וְתִיקוּם מֵעֶפְרָא.

וְיִצְחָק כִּד בְּרִיךְ לִיה לְיַעֲקֹב, אָמַר, (בְּרָאשִׁית כז כח) וַיִּתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם. בְּגִין דְחָזָא דִיעֲקֹב יְרִית הַהוּא אֲתָרָא. הָאֱלֹהִים, דָּא

עליונות, להתחבר עם הגבירה. וכשמגיע הטל הזה לזעיר, מצד הצפון נקרא, ומצד הדרום שופע, עד שמגיע לכסא הכבוד. וכשמגיע לכסא הכבוד, המקום שנקרא ארץ, אזי צד הצפון שאוחז בו נקדש ונעשה שלג, ובו נברא העולם. ועל זה התעוררו הראשונים, מהיכן העולם נברא? משלג שתחת כסא הכבוד.

ועל כך העולם אינו עומד בדיון, עד שמתעוררים רחמים. זהו שפתיב (תהלים ט) השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע. זה הרקיע שבו תלויים כל האורות והכוכבים, וזה צדיק שמשפיע אותם למקום הזה של כבוד.

יום ליום יביע אמר (שם), מי זה יום ליום? זה השמים והרקיע. ולילה ללילה יחיה דעת - המקום הזה שנקרא לילה, משפיע לגבריאל שנקרא לילה, מה שקבל מהמקום שנקרא דעת, והוא (משלי כד) הון יקר ונעים, שגנו דעתו במקום הלילה. וגבריאל קבל משם, והוא שנקרא לילה, ומשפיע לתחתונים (ישעיה יא) רוח דעת ויראת ה'.

אין אמר ואין דברים (תהלים ט) - משום שהכל בלחש. בכל הארץ יצא קום - זה הקו האמצעי שמשפיע לארץ הזו. חזר פרש מי השמים? זה השמש. והוא פחתן יצא מחפתו - זו (שיר א) העטרה שעטרה לו אמו.

ישיש כגבור לרוץ ארח (תהלים ט) להאיר ללבנה. מה זה ישיש כגבור? משום שצד הגבירה מתעורר בצד ההוא. (שם) מקצה השמים מוצאו - זה הראש של הכל. ותקופתו על קצותם, משום שהוא מקיף לכל, (שמות כו) מכריח מן הקצה אל הקצה.

אימא עילאה. דעטרא ליה בעיטרין עילאין, לאזהווגא במטרוניתא.

וכד מטי האי טלא לזעירא, מסטרא דצפון אגליד. ומסטרא דדרום נגיד. עד דמטי לכסא הכבוד. וכד מטי לכסא הכבוד, אתרא דאיקרי ארץ, פדין סטרא דצפון דאחיד ביה, אגליד ויתעביד שלג, וביה אתברי עלמא. ועל דא איתערו קמאי, עולם מהיכן אתברי, משלג שתחת כסא הכבוד.

ועל דא בדינא לא קאים עלמא, עד דאתערו רחמי. הדא הוא דכתיב, (תהלים יט ב) השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע. דא רקיע, דביה תליין כל נהורין וכוכבייא. ודא צדיק, דאנגיד לון להאי אתר דכבוד.

יום ליום יביע אמר, מאן יום ליום, דא שמיא ורקיע. ולילה ללילה יחיה דעת, האי אתרא דאיקרי לילה אנגיד לגבריאל דאיקרי לילה. מאי דקביל מאתרא דאיקרי דעת. והוא הון יקר ונעים, דגניז דעתיה, בהאי אתרא דלילה. וגבריאל קביל מתמן, והוא דאיקרי לילה, ואנגיד לתתאי רוח דעת ויראת ה'.

אין אמר ואין דברים, בגין דכלא בלחישו. בכל הארץ יצא קום, דא קו האמצעי, דאנגיד להאי ארץ. הדר פריש מאן שמים, דא שמש. והוא פחתן יוצא מחפתו, דא עטרה שעטרה לו אמו.

ישיש כגבור לרוץ אורח, לאנהרא לסיהרא, מהו ישיש כגבור. בגין דסטרא דגבורה איתער בההוא זמנא. מקצה השמים מוצאו, דא רישא דכולא. ותקופתו על קצותם, בגין דהוא מקיף לכולא, מכריח מן הקצה אל הקצה.

וְאִין נִסְתָּר מִחֲמַתּוֹ (ירמיה כג כד) אִם יִסְתָּר אִישׁ בְּמִסְתָּרָיו. תּוֹרַת ה' תְּמִימָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם. מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה נא) נִשְׁבַּע ה' צְבָאוֹת בְּנַפְשׁוֹ. מִשׁוֹם שֶׁהוּא הַתְּקִין אוֹתָהּ עַל תְּקוּנָתָהּ, וַיֵּשֶׁב בְּבֵיתָהּ, וַיִּזְן אוֹתָהּ בְּכָל מָה שֶׁהֲצַטְרִיכָהּ, וְעַל כֵּן מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ.

עֲדוּת ה' נְאֻמָּנָה (תהלים ט) - זֶה מְקוּמוֹ שֶׁל יוֹסֵף, שֶׁנֶּקְרָא עֲדוּת. לְמָה נְאֻמָּנָה? מִשׁוֹם שֶׁהוּא הַמְּקוֹם שֶׁמְאִיר, שֶׁלֹּא יִכְזְבוּ מִיָּמָיו. מִחֲפִימַת פְּתִי - הַמְּקוֹם שֶׁאֵין לוֹ דַּעַת, הוּא מִחֲפִים אוֹתָהּ בְּאוֹתָהּ חֲכָמָה קְטָנָה שֶׁקְּבִלָה מִמֶּנּוּ, וּפְרָשׁוּהָ, וּמָנָה אוֹתָהּ לְפָרֵס אֶת הָעוֹלָם, וְנוֹתְנַת לְמִי שֶׁאֵין לוֹ זְכוּת מִשְׁלוֹ.

פְּקוּדֵי ה' (שם) - אוֹתָם הַתְּלוּיִים מֵאוֹתָהּ שֶׁבִּידָה הַפְּקוּדֵי כָּל גְּנוּזֵי הַמְּלָךְ, וְעַל כֵּן יִשְׁרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לב ד) צְדִיק וְיִשָּׁר הוּא. וְצִדֵּק נִקְרָא כֹּהֵן. מִשְׁמַחֵי לֵב - שְׂמִיחָה זוֹ כְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל, וּמִתִּי הִיא בְּשְׂמִיחָה? בְּזִמְנֵי שְׂמִיחַתְּחִבְרַת עִם לֵב הַשָּׁמַיִם.

מִצְוֹת ה' בְּרָה - אֲזִי נַעֲשִׂית מִצְוָה בְּרָה. בְּרָה. בְּרָאשׁוֹנָה נִקְרָאת מִצְוָה, וְכַעַת שְׁשׂוּרָה עָלֶיהָ תּוֹרָה שֶׁבְּכַתֵּב, נִקְרָאת מִצְוָה בְּרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שירא) בְּרָה פַחְמָה, וְצִדִּיק וְצִדֵּק בְּשִׁיקוּלָא חֲדָא.

מְאִירַת עֵינַיִם - (זכריה ד) עֵינֵי ה' הֵמָּה מְשׁוּטְטִים. מָה הַטַּעַם מְאִירַת? בְּרָאשׁוֹנָה מְאִירַת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית א) יְהִי מְאִירַת בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם. וּכְשֶׁרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם הִגָּה מְאִיר לָהּ, הִיא מְאִירָה, שֶׁנוֹסְפָה בַּהּ יו"ד, אוֹרוֹ שֶׁל הַצְּדִיק וּפְרִישַׁת שְׁלוֹמוֹ, וְאֵז הוּא בְּגִדְל רַב. וּמִתִּי הִיא בְּרָה? כְּשֶׁנִּכְלַלְתָּ הַזְּכָר עִם הַנְּקֵבָה.

וְאִין נִסְתָּר מִחֲמַתּוֹ, הֵינּוּ דְכֻתִּיב (ירמיה כג כד) אִם יִסְתָּר אִישׁ בְּמִסְתָּרָיו. תּוֹרַת ה' תְּמִימָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כה כז) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם. מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה נא יא) נִשְׁבַּע ה' צְבָאוֹת בְּנַפְשׁוֹ. בְּגִין דְּהוּא אֲתִקִּין לָהּ עַל תְּיִקוּנָהּ, וַיֵּתִיב בְּבֵיתָהּ דִּילָהּ, וַיִּזְן לָהּ בְּכָל מָה דְּאֲצַטְרִיכָא, וְעַל דָּא מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ.

עֲדוּת ה' נְאֻמָּנָה, דָּא אֲתָרָא דְיוֹסֵף, דְּאִקְרִי עֲדוּת. אֲמַאי נְאֻמָּנָה. בְּגִין דְּהוּא אֲתָרָא דְנִהָרָא, דְּלֹא יִכְזְבוּן מִיָּמָיו. מִחֲפִימַת פְּתִי, אֲתָרָא דְלִית לִיהָ דַּעַתָּא הוּא מִחֲפִים לָהּ, בְּהוּא חֲכָמָה זַעֲרָא דְקַבִּילִית מִנִּיהָ וְאוֹקְמוּהָ, וּמִנִּי לָהּ לְפָרֵסָא עַלְמָא. וַיְהִיבָא לְמֵאן דְּלִית לִיהָ זְכוּתָא מְדִילִיהָ.

פְּקוּדֵי ה', אֵינוֹן דְּתִלְיִין מַהֲהִיא דְּאֲתִפְקִדָן בִּידָה כָּל גְּנוּזִין דְּמִלְפָּא, וְעַל דָּא יִשְׁרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לב ד) צְדִיק וְיִשָּׁר הוּא, וְצִדֵּק אִיקְרִי הַכִּי. מִשְׁמַחֵי לֵב, שְׂמִיחָה, דָּא כְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל. וְאִימְתִי הִיא בְּחֻדוּהָ. בְּזִמְנָא דְּאֲתַחֲבַרַת בְּלֵב הַשָּׁמַיִם.

מִצְוֹת ה' בְּרָה, כְּדִין אֲתַעֲבִידַת מִצְוָה בְּרָה. בְּקַדְמִיתָא אִקְרִי מִצְוָה, הַשְּׂתָא דְשְׂרִיא עָלֶיהָ תּוֹרָה שֶׁבְּכַתֵּב, אִקְרִי מִצְוָה בְּרָה. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ש"ש ו י) בְּרָה פַחְמָה. וְצִדִּיק וְצִדֵּק בְּשִׁיקוּלָא חֲדָא.

מְאִירַת עֵינַיִם. (זכריה ד) עֵינֵי ה' הֵמָּה מְשׁוּטְטִים. מְאִי טַעַמָּא מְאִירַת. בְּקַדְמִיתָא מְאִירַת, דְּכֻתִּיב (בראשית א יד) יְהִי מְאִירַת בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם, וְכֵד הֵאֵי רָקִיעַ הַשָּׁמַיִם אֲנִהִיר לָהּ, אִיְהִי מְאִירַת, דְּיו"ד אִיתּוֹסֵף בַּהּ נִהִירוֹ דְּצִדִּיק, וּפְרִישׁוֹ דְּשְׁלָמָא דִּילִיהָ, כְּדִין הוּא בְּרַבּוֹ סְגִיָּא. וְאִימְתִי הִיא בְּרָה, כֵּד אֲתַכְּלִילַת דְּכַר וְנוֹקְבָא.

יִרְאֵת ה' טְהוֹרָה, שְׁבַחָא דְכִנְסַת יִשְׂרָאֵל,
 דְּאִיְהִי בְּדַכְיוּ. כַּד אִיהוּ אֲנַהֲיֵרוּ לָהּ
 אֲנַפִּין. עוֹמְדַת לְעַד, דְּקִיּוּמָא תְּדִיר שׁוּר רַם
 וְתַקִּיף עַל בְּנֵהָא. אִימְתִי, כַּד מְשַׁפְּטִי ה' מֵאַתְר
 דְּאַמְתַּנְהִירִין בָּהּ. וְהֵאֵי דְכַתִּיב, צְדָקוּ יַחְדוּ,
 כַּד אֵינוֹן כְּחָדָא בְּהֵאֵי צְדָק, וְנִטְלִין שְׁמָא
 דִּילָהּ, הֵדָא הוּא דְכַתִּיב, צְדָקוּ יַחְדוּ. וְאִיְהִי
 שְׁמָא דִּילִיהוֹן, מְצוֹת ה'.

דְּבַר אַחַר פְּקוּדֵי ה', נֶצַח וְהוּד, דְּאֵינוֹן לְמוּדֵי
 ה', מְשַׁמְחֵי לֵב, דָּא אֲתָרוּג, דְּדַמְיָא לְלֵב.
 מְצוֹת ה', דָּא אֲתָרוּג. יִרְאֵת ה', כְּמָה דְאַתְּ
 אָמַר (משלי לא ל) אֲשֶׁה יִרְאֵת ה' הִיא תִתְהַלֵּל. מֵאֵי
 טַעְמָא, בְּגִין דְּאִיְהִי טְהוֹרָה. מְשַׁפְּטִי ה' אָמַת,
 אֲלִין שִׁית בְּנִין, דְּכִלְיִן בְּיַעֲקֹב, דְּאֶקְרִי מְשַׁפֵּט,
 וְהוּא אָמַת. צְדָקוּ יַחְדוּ, בְּיַחְדָּא שְׁלִימָא
 בְּיִרְאֵת ה', דְּהִיא טְהוֹרָה.

הִנְחַמְדִּים מְזַהֵב וּמְפֹז רַב, מִסְטָרָא דְזָהָב, דָּא
 שְׁבַחָא דִּיצְחָק, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר,
 (שה"ש ח ג) שְׁמָאלוּ תַחַת לְרֵאשִׁי. וּמְפֹז, דָּא
 אֲבָרְהָם, וְדָא יְמִינוּ תַחְבָּקְנִי. רַב, דָּא יַעֲקֹב.
 וּמְתוּקִים מְדַבֵּשׁ, דְּבִשׁ דָּא תָמַר, דְּכִלְיִל דְּכַר
 וְנוֹקְבָא. בְּגִין כֶּן אִימְתִי אֵינוֹן מְתוּקִים. כַּד
 אֲתַחְבְּרוּ, וְנִפְיִק מְנִייהוּ דְּבִשׁ.

וְנוֹפֵת צוּפִים, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שם ד יא) נוֹפֵת
 תְּשׁוּפְנָה שְׁפַתוֹתֶיךָ כִּלְהָ. צוּפִים, בְּגִין
 דְּכָל מֵאֵן דְּבַעֵי לְמַצְפֵי וְלֹאֲסַתְפְּלָא בְּהֵאֵי
 מְרָאָה, מְסַתְפֵל. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (יחזקאל לג ז) צוּפָה
 נְתַתִּיךָ לְבֵית יִשְׂרָאֵל וְשָׁמַעְתָּ מִפִּי דְבַר. וְדָאֵי
 הֵאֵי אֲתָרָא, אֶקְרִי פִתְחָא דְמְהִימְנוּתָא. וְכַתִּיב,
 (שם א א) וְאָרְאָה מְרָאוֹת אֱלֹהִים. מְפָאֵן וְלַעֲיִלָּא
 לִית רִשׁוּ לֹאֲסַתְפְּלָא. וְעַל דָּא מִינָהּ יִנְקִין אֵינוֹן
 לְמוּדֵי ה', דְּאִיקְרוּן צוּפִים, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר
 נוֹפֵת צוּפִים.

יִרְאֵת ה' טְהוֹרָה (תהלים ט) -
 הַשְּׁבַח שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא
 בְּטְהוֹרָה, כְּשֶׁהוּא מֵאִיר לָהּ פְּנִים.
 עוֹמְדַת לְעַד - שְׁעוֹמְדַת תְּמִיד
 חוֹמָה רְמָה וְחֻזְקָה עַל בְּנֵיהָ.
 מְתִי? כְּשֶׁמְשַׁפְּטִי ה' מִמְּקוֹם שֶׁל
 אָמַת מֵאִירִים בָּהּ. וְזֶהוּ שְׁפָתוֹב
 (שם) צְדָקוּ יַחְדוּ, כְּשֶׁהֵם יַחַד בְּצִדְקָה
 הַזֶּה וְנוֹטְלִים אֶת שְׁמָהּ. זֶהוּ
 שְׁפָתוֹב (שם) צְדָקוּ יַחְדוּ, וְהִיא
 הַשֵּׁם שֶׁלָּהֶם, מְצוֹת ה'.

דְּבַר אַחַר פְּקוּדֵי ה', נֶצַח וְהוּד, דְּאֵינוֹן לְמוּדֵי
 ה', מְשַׁמְחֵי לֵב, דָּא אֲתָרוּג, דְּדַמְיָא לְלֵב.
 מְצוֹת ה', דָּא אֲתָרוּג. יִרְאֵת ה', כְּמָה דְאַתְּ
 אָמַר (משלי לא ל) אֲשֶׁה יִרְאֵת ה' הִיא תִתְהַלֵּל. מֵאֵי
 טַעְמָא, בְּגִין דְּאִיְהִי טְהוֹרָה. מְשַׁפְּטִי ה' אָמַת,
 אֲלִין שִׁית בְּנִין, דְּכִלְיִן בְּיַעֲקֹב, דְּאֶקְרִי מְשַׁפֵּט,
 וְהוּא אָמַת. צְדָקוּ יַחְדוּ, בְּיַחְדָּא שְׁלִימָא
 בְּיִרְאֵת ה', דְּהִיא טְהוֹרָה.

הִנְחַמְדִּים מְזַהֵב וּמְפֹז רַב, מִסְטָרָא דְזָהָב, דָּא
 שְׁבַחָא דִּיצְחָק, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר,
 (שה"ש ח ג) שְׁמָאלוּ תַחַת לְרֵאשִׁי. וּמְפֹז, דָּא
 אֲבָרְהָם, וְדָא יְמִינוּ תַחְבָּקְנִי. רַב, דָּא יַעֲקֹב.
 וּמְתוּקִים מְדַבֵּשׁ, דְּבִשׁ דָּא תָמַר, דְּכִלְיִל דְּכַר
 וְנוֹקְבָא. בְּגִין כֶּן אִימְתִי אֵינוֹן מְתוּקִים. כַּד
 אֲתַחְבְּרוּ, וְנִפְיִק מְנִייהוּ דְּבִשׁ.

וְנוֹפֵת צוּפִים, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שם ד יא) נוֹפֵת
 תְּשׁוּפְנָה שְׁפַתוֹתֶיךָ כִּלְהָ. צוּפִים, בְּגִין
 דְּכָל מֵאֵן דְּבַעֵי לְמַצְפֵי וְלֹאֲסַתְפְּלָא בְּהֵאֵי
 מְרָאָה, מְסַתְפֵל. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (יחזקאל לג ז) צוּפָה
 נְתַתִּיךָ לְבֵית יִשְׂרָאֵל וְשָׁמַעְתָּ מִפִּי דְבַר. וְדָאֵי
 הֵאֵי אֲתָרָא, אֶקְרִי פִתְחָא דְמְהִימְנוּתָא. וְכַתִּיב,
 (שם א א) וְאָרְאָה מְרָאוֹת אֱלֹהִים. מְפָאֵן וְלַעֲיִלָּא
 לִית רִשׁוּ לֹאֲסַתְפְּלָא. וְעַל דָּא מִינָהּ יִנְקִין אֵינוֹן
 לְמוּדֵי ה', דְּאִיקְרוּן צוּפִים, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר
 נוֹפֵת צוּפִים.

דָּבַר אַחַר צוּפִים, אֵלּוּ לְמוֹדֵי ה', שְׁמַאֲרִים בָּהּ, וּמִשֵּׁם יוֹנָקִים הַנּוֹבִיאִים, פָּרַט לְמִשָּׁה שֶׁהִתְעַלָּה לְמַעְלָה. וּבֵאוּתוֹ הַזְּמַן שֶׁכְּלוּלִים כֻּלָּם בְּאַחַד, הֵם נִחְמָדִים.

דָּבַר אַחַר יְרֵאת ה' טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לְעַד, בֹּא וּרְאֵה, אִם אָדָם מִשְׁתַּדֵּל בְּרֵאוּשׁוֹנָה בְּמִקּוֹם הַזֶּה שְׁנִקְרָא יְרֵאת ה', אֲזִי תוֹרְתוֹ עוֹמֶדֶת לְעַד. מָה הַטַּעַם? כִּדִּי שִׁיכְנֹס מִכֵּאן לְאַמוּנָה, מִהִפְתַּח הַזֶּה שֶׁל הַכֹּל. וְכִשְׁפוּחַד מִן הַמִּקּוֹם הַזֶּה, מִתְגַּדֵּל הַמִּקּוֹם הַזֶּה וְיוֹשֵׁב בְּאוֹר עִם הַמְּלָךְ, מִשׁוּם שֶׁהוֹצִיאָהּ בֶּן טוֹב לְעוֹלָם.

וְעַד כֵּן אָמַר שְׁלֹמֹה (קהלת יב) סוּף דָּבַר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת הָאֱלֹהִים יֵרָא. הַסּוּף הַזֶּה, סוּף הַדְּרָגוֹת. סִמּוֹן רַבְתִּי, שֶׁהַמִּקּוֹם הַזֶּה נִקְרָא סִמּוֹן. מִשְׁבָּאָה הָאִשָּׁה, בָּא סִמּוֹן, שְׁפָתוֹב (בְּרֵאוּשִׁית ב) וְיִסְגֹר בְּשֵׁר תַחְתְּנָה. וּמִתִּי הִיא בְּשִׁלְמוֹת וּבְגַדְל רַב? כִּשְׁאָדָם פּוֹחַד מִמֶּנָּה בַּהִתְחַלָּה, וְאַחַר כֵּן עוֹשֶׂה אֶת מְצוּוֹת אֲבִיו.

זֶהוּ שְׁפָתוֹב (קהלת יב) אֶת הָאֱלֹהִים יֵרָא וְאֶת מְצוּוֹתָיו שִׁמְר. וְעַל זֶה פְּתוּב (ויקרא יט) אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ. הַקְּדִים הָאֵם בִּירְאָה רֵאוּשׁוֹנָה. וְאֶת מְצוּוֹתָיו שִׁמְר - מְצוּוֹת ה'. מִי עוֹשֶׂה הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ לְמַעְלָה? מִי שֶׁעוֹשֶׂה אֶת זֶה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב כִּי זֶה כֹּל הָאָדָם, וְאִזּוֹ נִשְׁלֵם הָאָדָם לְמַעְלָה.

פְּתַח וְאָמַר, (משלי כד) יֵרָא אֶת ה' בְּנִי וּמְלָךְ. יֵרָא אֶת ה' - לְחַבֵּר הִירְאָה בְּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. בְּנִי וּמְלָךְ - לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר מֵהָאֵם הָעֲלִיּוֹנָה, שְׁנִקְרָאת מְלָךְ, לְבֶן הַבְּכוֹר הַזֶּה, לְהַכְנִס מִמֶּטָה לְמַעְלָה. דָּבַר אַחַר בְּנִי וּמְלָךְ - תְּמַשִּׁיךְ הָאוֹר מֵהַבֶּן לְבַת, שְׁנִקְרָאת מְלָךְ.

וְעַם שׁוֹנִים אֵל תִּתְעַרֵּב (שם) - שְׁלֹא

דָּבַר אַחַר צוּפִים, אֵלּוּ לְמוֹדֵי ה', דְּנִהְרִין בָּהּ, וּמִתְמַן יִנְקִין נְבִיאִין. בַּר מִמִּשָּׁה דְאֶסְתַּלַּק לְעִילָא. וּבַהֲהוּא זְמַנָּא דְכִלְיָן כְּלָהוּ בְּחַד, אֵינוֹן נִחְמָדִים.

דָּבַר אַחַר יְרֵאת ה' טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לְעַד. תָּא חֲזִי, אִי בַר נֶשׁ אֲשֶׁתַּדֵּל בְּקַדְמִיתָא בְּהַאי אַתְרָא דְאִיקְרִי יְרֵאת ה', כְּדִין אֲוִרִייתִיה עוֹמֶדֶת לְעַד. מְאִי טַעְמָא, בְּגִין דִּיעוּל מִכָּאן לְמַהִימְנוּתָא, מַהִאי פְּתַחא דְכוּלָּא. וְכַד דְּחִיל מַהִאי אַתְרָא, אַתְרִבְרָבָא הַאי אַתְרָא, וְיִתְבָּא בְּנִהִירוֹ עִם מְלָכָא, בְּגִין דְאֶפִּיקַת בְּרָא טְבָא לְעִלְמָא.

וְעַד דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה, (קהלת יב יג) סוּף דָּבַר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת הָאֱלֹהִים יֵרָא. הַאי סוּף, סוּף דְּדִרְגִין. סִמּוֹן רַבְתָּא, דְּהַאי אַתְר סִמּוֹן אֶקְרִי. מִדְּאֶתָת אַתְתָּא, אַתָּא סִמּוֹן, דְּכִתִּיב (בְּרֵאוּשִׁית ב כֵּא) וְיִסְגֹר בְּשֵׁר תַחְתְּנָה. וְאִימְתִי הִיא בְּשִׁלְמוֹ וּבְרַבּוֹ (דף נו ע"ב) סִגִּי. כִּד בַּר נֶשׁ דְּחִיל מִינָהּ בְּקַדְמִיתָא, וּלְכַתֵּר עֶבֶד פְּקוּדֵי אֲבוּי.

הָדָא הוּא דְכִתִּיב, (קהלת יב יג) אֶת הָאֱלֹהִים יֵרָא וְאֶת מְצוּוֹתָיו שִׁמְר. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ויקרא יט) אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ. אֶקְדִים אִימָא בִּירְאָה בְּקַדְמִיתָא. וְאֶת מְצוּוֹתָיו שִׁמְר, מְצוּוֹת ה'. מֵאֵן עֶבֶד שְׁמָא קְדִישָׁא לְעִילָא. מֵאֵן דְּעֶבֶד דָּא. הָדָא הוּא דְכִתִּיב, כִּי זֶה כֹּל הָאָדָם, וְכִדִּין אֲשֶׁתְּלִים הָאָדָם לְעִילָא.

פְּתַח וְאָמַר, (משלי כד כא) יֵרָא אֶת ה' בְּנִי וּמְלָךְ. יֵרָא אֶת ה', לְחַבֵּרָא יֵרָאָה בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּנִי וּמְלָךְ, לְאַמְשָׁכָא נִהִירוֹ מֵאִימָא עִילָאָה, דְאִיקְרִי מְלָךְ. לְהַאי בְּרָא בּוּכְרָא, לְמִיעַל מִתְתָּא לְעִילָא. דָּבַר אַחַר בְּנִי וּמְלָךְ, תְּמַשִּׁיךְ נִהִירוֹ מִבְּרָא לְבִרְתָּא, דְאִיקְרִית מְלָךְ. וְעַם שׁוֹנִים אֵל תִּתְעַרֵּב, דְּלֹא יִשְׁנֶה מִסְדְּרָא

לשנה מסדר האמונה. שהרי בהתחלה צריך להשתדל ביראה הזו, שהיא הפתח לכל, ואחר בתורה שבכתב, שהיא למעלה. משום שכל אדם שאינו ירא חטא, אין לו רשות להכנס לפתח האמונה הזו. כיון שמהפתח הזה דוחים אותו - מהכל דוחים אותו, שאין לו במה שיכנס לכל. זהו שכתוב (תהלים קיח) זה השער לה'.

ועל זה העירו הקדמונים, כל שיצאת חטאו קודמת לחכמתו, חכמתו מתקיימת. שישבת החכמה על (תהלים פ) כנה אשר נטעה ימינך, שנקראת כבוד אל. ואם אין אדם ירא ממנה, היא מיסרת אותו, שהתמנה ליסר את בני האדם. זהו שכתוב (משלי ו) ודרך חיים תוכחות מוסר. מי הוא הדרך לעץ החיים? ההוא שהתמנה על העולם ליסר את בני האדם שלא יטעו מדרךכו.

ועם כל זה צריך לקשרה למעלה, משום שנקראת גוף, וצריכים (וצריכה) נשמה. ונדב ואביהוא, על שלא קשרו אותה, ונטלו ממנה הנשמה, לקחה את נשמתם, וגופם קיים, כמו שששו. (ויקרא י) וישמו עליה קטרת.

משום שאין לה משלה חיים כלום, ועץ החיים נותן בה חיים, משום כך היא גוף. יעקב - הנשמה. העתיק - נשמה לנשמה. ופנחם שנתן שלום בארץ, חיים בארץ, נוספה לו נשמה והאירה לו פניה, משום שעורר חיים כנגדה, ועל זה באור פני מלך חיים. כשהמלך הזה שלמטה, פניה מאירים, חיים נדבקים בה. דבר אחר באור פני מלך חיים, זה יעקב, חיים, שבאים לו מהאם. ומשום פנחס התקיים העולם, שחבר ברית בלילה. זהו שכתוב אם לא בריתי יומם

דמהימנותא. דהא בקדמיתא בעי לאשתדלא בהאי יראה, דאיהי פתחא דכולא. ולבתר בתורה דבכתב, דאיהי לעילא. בגין דכל בר נש דלא דחיל חטאה, לית ליה רשו למיעל להאי פתחא דמהימנותא. כיון דמהאי פתחא דחייז ליה, מפלא דחייז ליה, דלית ליה במאי דיעול לכולא, הדא הוא דכתיב, (תהלים קיח ב) זה השער לה'.

ועל דא איתערו קדמאי, כל שיצאת חטאו קודמת לחכמתו, חכמתו מתקיימת. דיתבא חכמה על כנה אשר נטעה ימינך, דאקרי כבוד אל.

ואם בר נש לא דחיל מינה, איהי מיסרת ליה, דאתמנת לייסרא בני נשא. הדא הוא דכתיב, (משלי ו כב) ודרך חיים תוכחות מוסר. מאן הוא דרך לאילנא דחייא. ההוא דאתמנא על עלמא, לייסרא בני נשא דלא יטעיין מאורחיה.

ועם כל דא, בעי לקשרא לה לעילא, בגין דאתקריא גופא, ובעיתו (ויבעי) נשמתא. ונדב ואביהו, על דלא קשירו לה, ונטלו מינה נשמתא, נטלת נשמתהוון, וגופא דילהוון קיים, כגוונא דעבדו. וישמו עליה קטרת.

בגין דלית לה מדילה חיים כלום. ועץ החיים יהיב בה חיים. בגין כך איהי גופא. יעקב, נשמתא. עתיקא, נשמתא לנשמתא.

ופנחם דיהיב שלום בארץ. חיים בארץ. איתוסף ליה נשמתא, ונהרא ליה אנפקא, בגין דאתער חיים לקבלה, ועל דא (שם טז טז) באור פני מלך חיים. פד האי מלך דלתתא, נהירא אנפקא, חיים אתדבקו בה.

דבר אחר באור פני מלך חיים, דא יעקב, חיים, דאתיין ליה מאימא. ובגין פינחס

ולילה. מה הטעם יומם?
 שהתחברה מ"ם סתומה ביום,
 ומאירה בלילה. ואלמלא זה,
 חקות שמים וארץ לא שמתי, אלו
 חקות שקבועים בזה, חקות
 התורה לא יתקיימו. ומתי
 יתקיימו? כשצדקו יחדו.

גם עבדך נזהר בהם, מלטעות
 בתקוני המלך. שהרי בכל לילה
 משתדל בהם לחברם יחד. זהו
 שכתוב (תהלים קיט) חצות לילה
 אקום להודות לך. על משפטי
 צדקך - שמשפטים שהם
 נחמדים, וכוללים מכלם, יתחברו
 בצדק הזו.

ואז, כאשר מתחברים, הם
 שומרים שלא יתקרב למקדש
 ערל וטמא. וכשהם שומרים
 אותה השמירה, שהיא סוף
 הדרגות שהוא עקב, אזי היא רב
 שמתחברת למעלה. ועל זה כתוב
 (משלי כב) עקב ענוה יראת ה'. עקב
 ענוה נתנה יראת ה'. ענוה - כמו
 שנאמר (במדבר יב) והאיש משה ענו
 מאד, ונקרא (דברים לג) איש
 האלהים, וכתוב (תהלים יח) וענותך
 תרבני.

וכתוב ראשית חכמה יראת ה',
 משום שבראש צריך לירא ממנה,
 ואחר כך לעלות בחכמה. דבר
 אחר, ראשית חכמה יראת ה' -
 זו היראה העליונה, ומשום שהיא
 ראש לפתחונים לקחה שם
 העליון. ועל זה נקראת עטרת,
 בשם הפתח העליון, הטמיר
 מהפל, ליחד הראש עם הסוף,
 ובשם אחד נכללת.

דבר אחר (תהלים יט) בשמרו עקב
 רב - אותם משפטים שומרים את
 העקב רב הזה, שהרי עקב, בעל
 הבית, שומר ביתו. והרי העירו
 על אותו (עקב) שנטל אמנותו של
 עקב, שפרע שבע פריעות, לכטל

אתקיים עלמא, שהוא חיבר ברית בלילה. הדא
 הוא דכתיב, (ירמיה לג כה) אם לא בריתי יומם
 ולילה. מאי טעמא יומם. דהא אתחברת מ"ם
 סתומה ביום, ונהיר בלילה. ואלמלא האי.
 חקות שמים וארץ לא שמתי, אלין חוקות
 דקביעין בהאי חוקות התורה לא יתקיימו.
 ואימתי יתקיימו, כד צדקו יחדו.

גם עבדך נזהר בהם, מלמיטעי מתיקוני
 דמלפא. דהא בכל ליליא אשתדל בהו,
 לחברא לון פחדא. הדא הוא דכתיב, (תהלים קיט
 כב) חצות לילה אקום להודות לך. על משפטי
 צדקך, דמשפטים דאינון נחמדים, וכלילין
 מכולם, יתחברון בהאי צדק.

וכדין כד מזדווגין, אינון נטרין דלא יתקרב
 למקדש ערל וטמא. וכד אינון נטרין
 לה להאי שמירה סופא דדרגין דאיהו עקב,
 כדין איהי רב אתחברת לעילא. ועל דא פתיב,
 (משלי כב ד) עקב ענוה יראת ה'. עקב ענוה, יחבה
 יראת ה'. ענוה: כמו דאתמר (במדבר יב ג) והאיש
 משה ענו מאד. ואיקרי (דברים לג א) איש האלהים.
 וכתוב (תהלים לח ו) וענותך תרבני.

וכתיב, (שם קיא י) ראשית חכמה יראת ה'. בגין
 דברישא בעי למדחל מינה, ולבתר
 לסלקא בחכמה. דבר אחר ראשית חכמה
 יראת ה', דא יראה עילאה. ובגין דהיא רישא
 לתפאי נקטא שמא דעילאה. ועל דא אקרי
 עטרת, בשמא דכתרא עילאה, טמירא דכולא,
 ליחדא רישא בסופא, ובחד שמא אתפלילת.

דבר אחר בשמרו עקב רב, אינון משפטים
 נטרין להאי עקב רב, דהא יעקב, מאריה
 דביתא, נטיר ביתיה. והא איתערו בההוא (עקב)
 דנסיב אומנותא דיעקב, דכרע שבע פריעין,

שְׂבַעָה רֵאשֵׁי הַנְּחֹשׁ, שְׁלֹא יִקְרַב
לְמִקְדָּשׁ.

גַּם מִזְדִּים חֲשׂוֹף עֲבֹדָה, וְזִים - זֶה
הַנְּחֹשׁ שְׂרוּכֵב עָלָיו (סמא"ל). חֲשׂוֹף
עֲבֹדָה - כְּמוֹ אוֹתוֹ הַעֲבֹד שְׁכַל
מִפְתָּחוֹת אֲדוּנוֹ בִּידוֹ, אָמַר שֶׁהִיא
בַּחֲשֵׁכָה וְצִלְמוֹת, בְּשִׁבִיל אוֹתָם
זִים שֶׁשְׁלֹטוֹ בְּעוֹלָם וְגִרְמוֹ
מִתָּה, וְלִפְעָמִים פְּגוּמָה הַלְּבָנָה,
וְשׁוֹלֵט הַנְּחֹשׁ.

וְדוֹד הָיָה מִבְּקֵשׁ עַל זֶה רַחֲמִים,
וְאָמַר אֵל יִמְשְׁלוּ בִי אֲזִי אֵיתָם,
שְׁלֹא יִשְׁלַט בְּמִקְדָּשׁוֹ. לְשֹׁמֵר אוֹתוֹ
הַעֲקֵב עַל יַד יַעֲקֹב, שֶׁנִּקְרָא גְדוֹל,
בֶּן בְּכוֹר. שְׂאִין לָךְ בְּעוֹלָם
שֶׁהַתַּגְּבֹר כִּנְגַד הַנְּחֹשׁ הַזֶּה כְּמוֹ
יַעֲקֹב, וְהִסִּירוֹ מִנְּחֻלָּתוֹ, מִשׁוּם
שֶׁהוּא בְּעַל הַבַּיִת, שְׁלֹא יִטְמָא
בֵּיתוֹ.

בֵּינָן שְׁלֹא יִשְׁלַט, אֲזִי אֵיתָם. אֲזִי:
אֶל"ף, אֹר הַעֲפִיק. זִי"ן, שְׂבַע
דְּרָגוֹת שְׁכֹלִילוֹת בְּיַעֲקֹב. בֵּינָן
שְׁכַל זֶה הַתַּחֲבֵר, אֲזִי אֶהְיֶה תָם.
שְׂפָה נִקְרָא מִכְתָּם - מִן וְתָם. מִן
- מִשׁוּם שְׂאִין לָהּ אֹר מִשְׁלָה.
תָם - כְּשֶׁהַלְּבָנָה בְּשִׁלְמוֹת
וּמְאִירָה בְּאוֹרוֹת עֲלִיוֹנִים, אֲזִי
תָם, וְעַל זֶה מִכְתָּם לְדוֹד.

מִתִּי? כְּשֶׁנִּשְׁמַרְתָּ הַלְּבָנָה. זֶהוּ
שְׁכָתוֹב (תהלים טו) שְׁמִרְנִי אֵל כִּי
חֲסִיתִי. מִה זֶה חֲסִיתִי? כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (שם נז) חֲסִיָּה נִפְשׁ"י.

מִה הַטַּעַם שְׁמִרְנִי אֵל? צִדוֹ שֶׁל
אֲבִרְהָם שֶׁצָּרִיף לְעוֹרֵר, שִׁיֵּאִיר
חֶסֶד עֲלִיוֹן לְחֶסֶדִי דוֹד הַנְּאֻמָּנִים.
זֶה שְׁכָתוֹב (שם קג) וְחֶסֶד ה' מְעוֹלָם
וְעַד עוֹלָם. חֶסֶד - זֶה אֲבִרְהָם,
שֶׁלְקַח מִהָעוֹלָם הָעֲלִיוֹן אֹר
וְחַיִּים וְנָתַן לְעוֹלָם הָאֲחֵרוֹן. זֶהוּ
שְׁכָתוֹב וְעַד עוֹלָם עַל יְרֵאָיו. הוּא
הָעוֹלָם הָאֲחֵרוֹן שֶׁתְּלוּיָהּ בּוֹ
הִירָאָה.

דְּכָתִיב, וְעַד עוֹלָם עַל יְרֵאָיו. הוּא עוֹלָם בְּתִרְאָה דְּתִלְיָא בֵּיהּ יְרָאָה.

לְבִטָּלָא שְׂבַע רֵישֵׁי דְחוּיָא, דְּלֹא יִקְרַב
לְמִקְדָּשׁ.

גַּם מִזְדִּים חֲשׂוֹף עֲבֹדָה, זִים: דָּא נְחֹשׁ
דְּרָכִיב עָלֵיהּ (סמא"ל). חֲשׂוֹף עֲבֹדָה, כְּגוֹן
הֵהוּא עֲבֹדָה דְּכָל מִפְתָּחֵן דְּמְאִירָה בִּידיָה,
אָמַר דְּהִיא בְּחֲשׂוֹכָא וְטְלִימוֹתָא, בְּגִין אִינוּן
זִים דְּשְׁלֹטוֹ בְּעֻלְמָא, וְגִרְמוֹ מִיתָה. וְזִמְנִין
פְּגִימָא סִיְהָרָא, וְשְׁלִיט חוּיָא.

וְדוֹד הָוָה בְּעִי רַחֲמִין עַל דָּא, וְאָמַר אֵל יִמְשְׁלוּ
בִי אֲזִי אֵיתָם, דְּלֹא יִשְׁלוֹט בְּאֲתִרְיָה.
לְנִטְרָא הֵהוּא עֲקֵב, עַל יְדָא דִּיעֲקֵב, דְּאֶקְרִי
רַב, בְּרָא בּוֹכְרָא. דְּלִית לָךְ בְּעֻלְמָא דְּאֲתַגְבֵּר
לְקַבְּלֵיהּ דְּהֵאִי נְחֹשׁ, כְּפוּתִיָה דִּיעֲקֵב, וְאֶעֱדִי
יְתִיָה מְאֻחֶסְנִתִּיָה, בְּגִין דְּהוּא מְאִירָה דְּבֵיתָא,
דְּלֹא יִסְאֵב בֵּיתִיָה.

בֵּינָן דְּלֹא יִשְׁלוֹט, כְּדִין, אֲזִי אֵיתָם. אֲזִי: אל"ף,
נְהִירוֹ דְּעֲתִיקָא. זִי"ן, שְׂבַע דְּרָגִין דְּכִלְיָן
בְּיַעֲקֹב. בֵּינָן דְּכָל הָאִי אֲתַחֲבֵר, כְּדִין אֶהְיֶה
תָם. דְּהִכִּי אֶקְרִי מִכְתָּם, מִן וְתָם. מִן: בְּגִין
דְּלִית לָהּ נְהוּרָא מְדִילָהּ. תָם: כְּדִין אֶהְיֶה
בְּאֲשִׁלְמוֹתָא, וְנְהוּרָא בְּנְהִירִין עֵילְאִין, כְּדִין
תָם. וְעַל דָּא (שם טו א) מִכְתָּם לְדוֹד.

אִימְתִי. כְּדִין אֲתַנְטִירַת סִיְהָרָא. הָדָא הוּא
דְּכָתִיב, (שם) שְׁמִרְנִי אֵל כִּי חֲסִיתִי
בְךָ. מֵאִי חֲסִיתִי, כְּמָה דְּאֲתָּ אָמַר (שם נז ב)
חֲסִיָּה נִפְשׁ"י.

מֵאִי טַעְמָא שְׁמִרְנִי אֵל. סְטְרָא דְּאֲבִרְהָם
בְּעָא לְאֲתַעֲרָא, דִּינְהִיר חֶסֶד עֵילְאָה,
לְחֶסֶדִי דוֹד הַנְּאֻמָּנִים. הָדָא הוּא דְּכָתִיב,
(שם קג יז) וְחֶסֶד ה' מְעוֹלָם וְעַד עוֹלָם. חֶסֶד:
דָּא אֲבִרְהָם. דְּנִקִּיט מְעוֹלָם עֵילְאָה נְהִירוֹ
וְחַיִּים, וְיִהִיב לְעוֹלָם בְּתִרְאָה, הָדָא הוּא
דְּכָתִיב, וְעַד עוֹלָם עַל יְרֵאָיו.

וְכָרִין, וְצִדְקָתוֹ דְּאֵלֹהִים בְּתַרְאָה, דְּאֶקְרִי צְדָקָה.
 לְבָנֵי בָנִים, דִּינִקְא לְמִשְׁרִיתָא דְּאִיקְרוּן
 בְּנֵי בָנִים. דְּהָא שִׁית עֵילְאִין דִּנְהָרִין לָהּ, אִיקְרוּן
 בָּנִים. כְּמָה דְּאֵת אָמֵר (שה"ש א ו) בְּנֵי אִמִּי נִחְרוּ
 בִּי. וְכִתְיָב (תהלים קיג ט) אִם הַבָּנִים שְׂמַחָהּ. וְאֵלִין
 דְּסִתְרֵי הָאֵי עוֹלָם בְּתַרְאָה, אִיקְרוּן בְּנֵי בָנִים.
 אִימְתִּי, כִּד נְטָרֵי קִיּוּמִיָּהּ. הִדָּא הוּא דְּכִתְיָב,
 (שם קג יח) לְשִׁמְרֵי בְרִיתוֹ.
 תָּא חֲזִי, בְּגִין דְּהִנֵּי בְּנֵי בָנִים, לָא נְטָרוּ קִיּוּמִיָּהּ
 בְּקַדְמִיתָא, וְזַבְיָנוּ לִיָּה לְאַרְעָא נּוּכְרָאָה,
 אֲתַגְזֹר עַלִּיהוֹן עוֹנָשָׁא.

וְדָא בְּעָא מְשָׁה, כִּד חֲמָא דִּיתְעַבִּיד דִּינָא בְּאִינוּן
 עֲשָׂרָה הַרוּגֵי מַלְכוּת. וּמָאן (ואו) הוּא
 אֲוִרִיתָא דִּילְהוֹן. אָמֵר לִיָּה, חֲזוֹר לְאַחֲוָרְךָ,
 לְאִינוּן דְּשָׂרְאָן אַחֲוָרֵי מִשְׁכָּנָא, דְּזַבְיָנוּ לְהָאֵי
 צְדִיק. אָמֵר לִיָּה, (דף נו ע"א) וּמָאֵי שְׂנָא בְּאֵלִין
 גּוֹפִין. אָמֵר לִיָּה, כִּד עָלָה בְּמַחְשְׁבָהּ, וְלִית
 דִּיכּוֹל לְאַדְבָּקָא.

וְעַל דָּא אֲשַׁתְּדַּל דְּוֹד, לְבִרְכָא לְהָאֵי אֲתַרְא,
 דְּאֵתִי מְנִיָּה נְהִירוֹ. וְאָמֵר (תהלים קטו יב) ה'
 זְכַרְנוּ יְבָרְךָ, דָּא צְדִיק. יְבָרְךָ אֵת בֵּית יִשְׂרָאֵל,
 הָאֵי צְדִיק יְבָרְךָ אֵת בֵּית יִשְׂרָאֵל. יְבָרְךָ אֵת בֵּית
 אֲהֲרֹן, סֵטְרָא דְּחֶסֶד דְּאִית בְּהּ, דְּאֶקְרִי בֵּית
 אֲהֲרֹן, כִּד אֲתַחֲבַרְתָּ לְחֶסֶד. הִדָּא הוּא דְּכִתְיָב,
 (שמות ו כג) וַיִּקַּח אֲהֲרֹן אֶת אֱלִישֶׁבֶ"ע בֶּת עַמִּינָדָב,
 דְּאֲתַחֲבַרְתָּ לְאֵל.

יְבָרְךָ יְרָאֵי ה', אֵלִין יְתַבֵּי מִשְׁכָּנָא, דְּשָׂאֲרֹן
 בְּהָאֵי יְרָאֵה. הַקְטָנִים עִם הַגְּדוֹלִים,
 כְּמָה דְּאֵת אָמֵר (תהלים קד כה) חֲיֹת קְטָנוֹת עִם
 גְּדוֹלוֹת. חֲיֹת קְטָנוֹת, כִּל אֲוֹתָם
 גְּדוֹלִים שִׁצְאוּ מֵאֲוֹתָם בְּנֵי בָנִים,
 כְּמֹ שְׂנָאֵמֵר (במדבר ב) כִּל הַפְּקָדִים
 לְמַחְנֵה יְהוּדָה. עִם גְּדוֹלוֹת -
 אֲוֹתָם שְׂבָטִים.

יְבָרְךָ יְרָאֵי ה' - אֵלֹהֵי יוֹשְׁבֵי
 הַמִּשְׁכָּן, שְׂשׂוּרִים בִּיְרָאָה הַזֹּה.
 הַקְטָנִים עִם הַגְּדוֹלִים - כְּמֹ
 שְׂנָאֵמֵר (תהלים קד) חֲיֹת קְטָנוֹת עִם
 גְּדוֹלוֹת. חֲיֹת קְטָנוֹת - כִּל אֲוֹתָם
 גְּדוֹלִים שִׁצְאוּ מֵאֲוֹתָם בְּנֵי בָנִים,
 כְּמֹ שְׂנָאֵמֵר (במדבר ב) כִּל הַפְּקָדִים
 לְמַחְנֵה יְהוּדָה. עִם גְּדוֹלוֹת -
 אֲוֹתָם שְׂבָטִים.

דְּאֲתַחֲבַרְתָּ לְאֵל.

יְבָרְךָ יְרָאֵי ה', אֵלִין יְתַבֵּי מִשְׁכָּנָא, דְּשָׂאֲרֹן
 בְּהָאֵי יְרָאֵה. הַקְטָנִים עִם הַגְּדוֹלִים,
 כְּמָה דְּאֵת אָמֵר (תהלים קד כה) חֲיֹת קְטָנוֹת עִם
 גְּדוֹלוֹת. חֲיֹת קְטָנוֹת, כִּל אִינוּן רְבִירְבִין דְּנִפְקוּ
 מֵאִינוּן בְּנֵי בָנִים, כְּמָה דְּאֵת אָמֵר (במדבר ב ט) כִּל
 הַפְּקָדִים לְמַחְנֵה יְהוּדָה. עִם גְּדוֹלוֹת, אִינוּן
 שְׂבָטִין.

וְאֶתְעַטֵּר הֵהוּא אֶתְרָא בְעֵטְרוֹי, כְּגוֹוְנָא דְאֶתְעַטֵּר כַּד עֲבֵרוּ יִשְׂרָאֵל יָמָא, וְאָמְרוּ אֲזוּ יִשִׁיר, כַּד חָמוּ דְאֶשְׁתְּלִימַת סִיְהָרָא. וְנִקְיִיתִי מִפִּשְׁעֵי רַב, דָּא חוּבָא דְשִׁבְטִין, דִּהְוָה רַב.

וְעַל כּוּלָּא בְּעָא רַחֲמִין, (שם יט טו) יְהִיו לְרִצּוֹן קָמִי עֲתִיקָא קְדִישָׁא. אִמְרִי פִי, דָּא פָּה דִּילִיהּ. וְהִגִּיוֹן לְבִי, דָּא לֵב הַשָּׁמַיִם. לְפִנְיָהּ, אֲלִין פְּנִים עֵילְאִין, דְּמִטְמְרִין וְאֶתְגַּלְגְּלִין בְּעַת רִצּוֹן. ה', דָּא יְמִינָא. צוּרִי, דָּא שְׂמָאלָא. וְגוֹאֲלִי, דָּא אִמְצַעִיתָא.

דְּבַר אַחֵר, ה', דָּא אִמְצַעִיתָא, דָּא יַעֲקֹב. צוּרִי, דָּא שְׂמָאלָא. וְגוֹאֲלִי, דָּא יְמִינָא, דְּאִקְרִי גוֹאֵל, קְרוּב, וְדָאִי. וְזִמִּין קוּדְשָׁא בְרוּךְ הוּא לְאַרְמָא יְמִינָא דִּילִיהּ, וּלְמִיפְדֵי לְבִנוּי, הַדָּא הוּא דְכָתִיב, (שם קיח טז) יָמִין ה' רֹמְמָה יָמִין ה' עוֹשֶׂה חֵיל.

פְּרִשְׁת צו

וּבִסְטֵר שְׂמָאלָא, קְיִימָא דְרָגָא אַחֲרָא, דְּבִסְטֵר מְסַאבָּא, דְּאִקְרִי אוּף הַכִּי מַחֲשָׁבָה, וְאִקְרִי מַחֲשָׁבָה רְעָה. בְּגִין דְּדְרָגָא דְעֵלָה אִיהוּ רַע, וּבְגִין כְּף אִיקְרִי מַחֲשָׁבָה רְעָה.

הַבָּא קְיִימָא כָּל רְעוּתִין בִּישִׁין, וְכָל הִרְהוּרִין בִּישִׁין, וְכָל בִּישִׁין דְעֵלְמָא. וְאִיהִי קְיִימָא לְכָל רְעוּתִין אֲלִין, דִּיִּסְתָּאב בַּר נֶשׁ בְּהוּ. בְּהִיא מַחֲשָׁבָה רְעָה קְיִימָא כְּמָה דְרָגִין מְסַאבִּין, וְכִלְהוּ קְיִימִין לְסַאבָּא לְבַר נֶשׁ, בְּאִינוּן רְעוּתִין וְהִרְהוּרִין דְּמַחֲשָׁבָה רְעָה, וְכַדִּין אִסְתָּאב בַּר נֶשׁ בְּהוּ, וְאֶתְדַבֵּק בְּהוּא סְטָרָא.

וְעַל דָּא בְּעִי לְקַרְבָּא עוּלָה לְאֶתְדַפְּאָה, וְכַד קָרִיב לָהּ, בְּעִי לְאַסְטָאָה רְעוּתִיהּ לְגַבִּי מַחֲשָׁבָה קְדִישָׁא. (וכד) סְלִיק תַּנְנָא מְאִינוּן חֲלָבִין

אוֹתוֹ הִנָּחֵשׁ.

מְשׁוּם כְּף, אַל יִמְשְׁלוּ בִי אֲזוּ אִיתָם, וְהִתְעַטֵּר אוֹתוֹ הַמְּקוּם בְּעֵטְרוֹתָיו, כְּמוֹ שֶׁהִתְעַטֵּר כְּשֶׁעֲבָרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּם וְאָמְרוּ אֲזוּ יִשִׁיר, כְּשֶׁרָאוּ שֶׁנִּשְׁלְמָה הַלְּבָנָה. (תהלים יט) וְנִקְיִיתִי מִפִּשְׁעֵי רַב - זְהוּ חֲטָא הַשִּׁבְטִים שֶׁהָיָה רַב.

וְעַל הַכֵּל בְּקֶשׁ רַחֲמִים. (שם) יְהִיו לְרִצּוֹן - לְפָנַי הַעֲתִיק הַקְּדוֹשׁ. אִמְרִי פִי - זֶה הִפָּה שְׁלוֹ. וְהִגִּיוֹן לְבִי - זֶה לֵב הַשָּׁמַיִם. לְפִנְיָהּ - אֵלוֹ הַפְּנִים הָעֵלְיוֹנִים שֶׁנִּחְבְּאִים וּמִתְגַּלְגְּלִים בְּעַת רִצּוֹן. ה' - זֶה הַיָּמִין. צוּרִי - זֶה הַשְּׂמָאל. וְגַאֲלִי - זֶה הָאִמְצַעִי.

דְּבַר אַחֵר, ה' - זֶה הָאִמְצַעִי, זֶה יַעֲקֹב. צוּרִי - זֶה הַשְּׂמָאל. וְגַאֲלִי - זֶה הַיָּמִין, שֶׁנִּקְרָא גוֹאֵל, קְרוּב וְדָאִי, וְעֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַרִּים אֶת יְמִינוֹ וּלְפַדּוֹת אֶת בְּנָיו. זְהוּ שְׂכַתוּב (שם קיח) יָמִין ה' רֹמְמָה יָמִין ה' עוֹשֶׂה חֵיל.

פְּרִשְׁת צו

וּבְצַד שְׂמָאל עוֹמְדַת דְּרָגָה אַחֲרָת, שְׁבִצַּד הַטְּמֵאָה, שֶׁנִּקְרָאת אַף כְּף מַחֲשָׁבָה, וְנִקְרָאת מַחֲשָׁבָה רְעָה. מְשׁוּם שֶׁהַדְּרָגָה שְׁעָלֶיהָ הִיא רְעָה, וּמְשׁוּם כְּף נִקְרָאת מַחֲשָׁבָה רְעָה.

כְּאֵן עוֹמְדִים כָּל הַרְצוּנוֹת הַרְעִים, וְכָל הַהִרְהוּרִים רְעִים, וְכָל רְעוּת הָעוֹלָם. וְהִיא עוֹמְדַת עַל כָּל הַרְצוּנוֹת הַלָּלוּ שֶׁיִּטְמָא בָּהֶם בֶּן אָדָם. בְּמַחֲשָׁבָה הַרְעָה הַזֹּאת עוֹמְדוֹת כְּמָה דְרָגוֹת טְמֵאוֹת, וְכֵלְן עוֹמְדוֹת לְטַמָּא אֶת הָאָדָם, בְּאוֹתָם רְצוּנוֹת וְהִרְהוּרִים שֶׁל מַחֲשָׁבָה רְעָה, וְאֲזוּ נְטֵמָא בָּהֶם הָאָדָם, וְנִדְבַק בְּאוֹתוֹ הַצַּד.

וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהַקְרִיב עוּלָה לְהַטְהָר, וּכְשֶׁמְקָרִיב אוֹתָהּ, צָרִיךְ

לְהַטוֹת רְצוֹנוֹ לְמַחְשְׁבָהּ
הַקְדוּשָׁה, וּכְשֶׁעוֹלָה עֵשֶׂן מֵאוֹתָם
חֻלְבִּים וְאַמּוּרִים וּמֵאוֹתָם אֲבָרִים,
לְאוֹתָהּ מַחְשְׁבָהּ רְעָה עוֹלָה
בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאֵת כָּלֶם נוֹטֶלֶת לָהּ,
וְנוֹזְגִית מֵהֶם.

וְאַחַר כֵּן עוֹלָה הָעֵשֶׂן הָאֲחֵר
הַדֶּק, וְכֹל אוֹתָם עֲלִיוֹנִים, מֵהֶם
בְּעֲלֵי הַדִּין, מִתְכַּנְּסִים וְנִכְנְסִים
לְפָנָי וּלְפָנָי, עַד שֶׁמִּתְכַּנְּסִים זֶה
לְתוֹךְ זֶה וְזֶה לְתוֹךְ זֶה, עַד שֶׁכָּלֶם
עוֹלִים לְהַפְלִל הַכֹּל זֶה עִם זֶה,
וְלִהְשִׁלִּים זֶה עִם זֶה, וְגוֹף נִקְשֵׁר
בְּגוֹף.

אִז מְעֻטֵר אוֹתָם אָדָם אֵת רְצוֹנוֹ
בְּרְצוֹנָה שֶׁל אוֹתָהּ מַחְשְׁבָהּ
טְהוּרָה, וְאִז הַכֹּהֲנִים מִצַּד הַיָּמִין,
וְהַלְוִיִּם מִצַּד הַשְּׂמָאל, מְקַשְּׂרִים
אֲבָרִים בְּאֲבָרִים, עַד שֶׁמִּתְעַלָּה
הַמַּחְשְׁבָהּ הַטְהוּרָה הַזֶּה בֵּין יָמִין
לְשְׂמָאל, וּמִתְחַבְּרִים זֶה עִם זֶה
וְנִקְשְׂרִים זֶה לְזֶה, וְנִהְיִים לְאַחֵד.
וְאִז נִקְרָא נִיחוּחַ, נַחַת וְרִצּוֹן,
לְהַתְחַבֵּר וּלְהִכְנֵס זֶה עִם זֶה.

וּכְשֶׁהֲבֵר נִקְשְׂרִים זֶה עִם זֶה,
הָעוֹלָם הַבָּא מוֹצִיא אֵת כָּל הָאוֹר,
שִׁיאֹרוֹ כָּלֶם יַחַד. וְכֹל הַשְּׂמֻחָה
נִמְצָאֶת, וְכֹל הַפָּנִים מְאִירוֹת, הַכֹּל
בְּבִשׁוּם. וְנִפְרָד אָדָם מִתוֹךְ
מַחְשְׁבָהּ רְעָה, וְנִדְבֵק בְּמַחְשְׁבָהּ
טְהוּרָה, עַד שֶׁנִּדְבֵק הַכֹּל בְּתוֹךְ
הַמַּחְשְׁבָהּ הַנּוֹסְתֶרֶת הָעֲלִיוֹנָה שֶׁל
הַכֹּל, וְנִהְיָה הַכֹּל אֶחָד.

וְכֵן שֶׁנִּשְׁאָר מִן הַקֶּרְבָּן, צְרִיף
לְהַשְׂרֵף וּלְהַתְּאֵפֵל בְּלִילָה, שֶׁלֹּא
יִהְיֶה מִמֶּנּוּ אָדָם. מָה הַטַּעַם
שֶׁהָעוֹלָה הַזֶּה, הַקֶּרְבָּן שֶׁל
הָעוֹלוֹת, אֵין רְשׁוּת לְאָדָם בְּעוֹלָם
לְהַנִּיחַ מִמֶּנּוּ? מִשּׁוּם שְׂאוֹתוֹ
קֶרְבָּן אֵין נִקְרָב אֶלָּא מִתוֹךְ
שֶׁנִּמְשָׁף בְּמַחְשְׁבָהּ רְעָה, הַצַּד שֶׁל
הַטְּמֵאָה. וְשֶׁלֹּא יִתְפַּשֵּׁט וְלֹא
יִסְטָה הַצַּד הַזֶּה, הַכֹּל חוֹזֵר לְתוֹךְ
הָאֵשׁ לְהַתְּאֵפֵל, וְלֹא יִהְיֶה מֵאוֹתוֹ
הַקֶּרְבָּן אָדָם בְּעוֹלָם.

וְאַמּוּרִין, וּמֵאִינוֹן אֲיִבְרִין, לְהֵיחִיא מַחְשְׁבָהּ
רְעָה סֶלְקָא בְּקַדְמֵיתָא, וְכֹלְהוּ נְטִילַת לָהּ,
וּמִתְזָנָא מִיַּנְיֵיהוּ.

וְלִבְתֵּר סָלִיק תְּנַנָּא אַחְרָא דְקִיק. וְכֹל אִינוֹן
עֵילְאִין, מִיַּנְיֵיהוּ מְאִרִיהוֹן דְּדִינָא,
מִתְכַּנְּשֵׁי וְעֵיילוֹ לְגוֹ לְגוֹ, עַד דְּאִתְכַּנְּשֵׁי דָא לְגוֹ
דָּא, וְדָא לְגוֹ דָּא, עַד דְּאִסְתְּלִיקוּ כּוּלְהוּ
לְאִתְפְּלְלָא כֹּלָא דָּא עִם דָּא, וְלֹא שְׂתִלְמָא דָּא
עִם דָּא, וְגוֹפָא אִתְקַשֵּׁר בְּגוֹפָא.

בְּרִין אֵיעֻטֵר הֵהוּא בַר נֶשׁ רְעוּתִיהּ, בְּרְעוּתִיהּ
דֵּהֵיחִיא מַחְשְׁבָהּ טְהוּרָה. וְכַדִּין כִּהְנָא
מִסְטָרָא דְיָמִינָא, וְלִיוָאֵי מִסְטָרָא דְשְׂמָאלָא,
מְקַשְּׂרֵי שְׁיִיפִין בְּשְׁיִיפִין, עַד דְּאִסְתְּלִיקָא הָאֵי
מַחְשְׁבָהּ טְהוּרָה בֵּין יָמִינָא לְשְׂמָאלָא,
וְאִתְחַבְּרוּ דָּא עִם דָּא, וְאִתְקַשְּׂרוּ דָּא עִם דָּא,
וְהוּוּ חַד. וְכַדִּין אֲקָרִי נִיחוּחַ, נִיחָא וְרְעוּתָא,
לְאִתְחַבְּרָא וְלֹא עֲלָא דָּא בְּדָא.

וְכַד כֹּלָא אִתְקַשְּׂרוּ דָּא בְּדָא, עֲלָמָא דְאֵתִי אֲפִיק
כֹּל נְהִירוֹ, לְאִתְנַהֲרָא כּוּלְהוּ בְּחַדָּא. וְכֹל
חִידוֹ אִשְׁתַּכַּח, וְכֹל אֲנָפִין נְהִירִין, וְכֹלָא אִיהוּ
בְּכִסְיָמוּ. וְאִתְפָּרַשׁ בַּר נֶשׁ מִגּוֹ מַחְשְׁבָהּ רְעָה,
וְאִתְדַבֵּק בְּמַחְשְׁבָהּ טְהוּרָה, עַד דְּאִתְדַבֵּק כֹּלָא
בְּגוֹ מַחְשְׁבָהּ סְתִימָאָה עֵילְאָה דְכֹלָא, וְהוּוּ כֹלָא
חַד.

וְכֵן דְּאִשְׁתְּאַר מִן קֶרְבְּנָא, בְּעֵיא לְאִתּוּקְדָא
וְלֹא תֵאֲפֵלָא בְּלִילָא, דְּלֹא יִתְהַיֵּי מִיַּנְיֵיהּ
בַּר נֶשׁ. מֵאֵי טַעְמָא דֵּהֵאֵי עוֹלָה, קֶרְבָּן דְּעֵלוּן,
לִית רְשׁוּ לְבַר נֶשׁ בְּעֲלָמָא לְאִתְנַהֲרָא מִיַּנְיֵיהּ.
בְּגִין דֵּהֵהוּא קֶרְבְּנָא לֹא אִתְקָרִיב, אֶלָּא מִגּוֹ
דְּאִתְמַשְׁכָּא בְּמַחְשְׁבָהּ רְעָה, סְטָרָא דְמִסְאָבָא.
וְדִלָּא יִתְפַּשֵּׁט וְלֹא יִסְטֵי הָאֵי סְטָרָא, כֹּלָא
אִתְהַדֵּר לְגוֹ אֲשָׁא לְאִתְאֲפֵלָא, וְלֹא יִתְהַיֵּי
מֵהֵהוּא קֶרְבְּנָא בַּר נֶשׁ בְּעֲלָמָא.

בְּלִיָּא אַתְּאָפֶל כָּל מַאי דְאַשְׁתָּאָר, כְּמָה
 דַּתָּ אָמַר עַל מוֹקְדָה עַל הַמְזֻבָּח
 כָּל הַלֵּילָה. דְּכַד עָאֵל לִילְיָא, כָּל אֵינוֹן גְּרַדִּינִי
 נִימוּסִין מִשְׁתַּפְּחִין, וְאֶזְלִין וְשִׁלְטִין בְּכָל אֵינוֹן
 אַמּוּרִין (דף טו ע"ב) וּפְדָרִין, וְכִלְהוּ מִתְּאָפְלִי,
 וּמְנַהוֹן אֶתְזֻנּוֹן כָּל אֵינוֹן גְּרַדִּינִי נִימוּסִין, וְאֵינוֹן
 חוּלְקָא דִּילְהוֹן לְאִיתְזַנָּא, בְּגִין דְּלֹא יִשְׁלְטוּן,
 וְלֹא יִתְקַרְבוּן לְגוֹ קוּדְשָׁא. וְיִתְפָּרֵשׁ בַּר נֶשׁ
 מַהֵהוּא סְטָרָא, וְיִתְדַבֵּק בְּרַעוּתָא עֵילְאָה, וּכְדִין
 שְׂבִיק לֵיהּ מְאָרִיָּה לְהֵהוּא בַּר נֶשׁ, וְכִהֲנָא
 מְכַפֵּר עֲלֵיהּ, דְּכֹתִיב (ויקרא ד כו) וְכִפֵּר עָלָיו
 הַכֹּהֵן מִחַטָּאתָו.

בְּלִיָּהּ מִתְּאָפֶל כָּל מַה שְׁנִשְׁאָר,
 כְּמוֹ שְׁנִאָמַר (ויקרא ו) עַל מוֹקְדָה
 עַל הַמְזֻבָּח כָּל הַלֵּילָה. כְּשֹׁנְכָנֵס
 הַלֵּילָה, כָּל אוֹתָם שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים
 נִמְצְאִים, וְהוֹלְכִים וְשׁוֹלְטִים בְּכָל
 אוֹתָם אַמּוּרִים וּפְדָרִים, וְכֻלָּם
 מִתְּאָפְלִים, וּמֵהֶם נִזְוָנִים כָּל אוֹתָם
 שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים, וְהֵם חֻלְקָם לְהוֹן
 מֵהֶם, כְּדִי שְׁלֹא יִשְׁלְטוּ וְלֹא
 יִתְקַרְבוּ לְתוֹף הַקֹּדֶשׁ. וְיִפְרֹד אָדָם
 מֵאוֹתוֹ הַצַּד, וְיִדְבֹּק בְּרִצּוֹן עֲלִיוֹן,
 וְאֵז יִסְלַח לוֹ אֲדוֹנּוֹ לְאוֹתוֹ אָדָם,
 וְהַכֹּהֵן מְכַפֵּר עָלָיו, שְׁפָתוֹב (שם ד)
 וְכִפֵּר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחַטָּאתָו.

פְּרֻשְׁתָּ אַחֲרֵי

מִדְרַשׁ הַנְּעֻלָּם

פְּרֻשְׁתָּ אַחֲרֵי

מִדְרַשׁ הַנְּעֻלָּם

תָּא חֲזִי, בְּשַׁעְתָּא דְּאַתְבְּרִיאָו אַתְלַבְּשׁוּ
 בְּדִיוקְנָא קְדִישָׁא עֵילְאָה דְּנַהוּרָא,
 בְּגַנְתָּא דְּעַדָן דְּלַעֲיִלָּא. וּבְדִיוקְנָא קְדִישָׁא
 אַחֲרָא, בְּגַנְתָּא דְּעַדָן דְּלַתְתָּא. וְיַהֲבוּן לֹון
 אַחֲסַנְתָּא עֵילְאָה. וְיַהֲבוּ לְהוֹן חוּלְקָא עֵילְאָה.
 וּבַתֵּר דְּיַהֲבִין לְהוֹן דָּא, אָמַר לְהוֹן מְלֶאכְא,
 אַתָּא זִימְנָא דְּתִיפְקוּ, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר
 דִּי תִפְקוּן מְכָאָן.

בֵּא וְרֵאָה, בְּשַׁעָה שְׁנִבְרָאוּ,
 הַתְלַבְּשׁוּ בְּדִיוקְן קְדוֹשׁ עֲלִיוֹן שֶׁל
 אוֹר, בְּגִן הַעֲדָן שְׁלִמְעֵלָה,
 וּבְדִיוקְן קְדוֹשׁ אַחֵר בְּגִן הַעֲדָן
 שְׁלִמְטָה, וְנִתְּנוּ לָהֶם נַחֲלָה
 הַעֲלִינָה. וְנִתְּנוּ לָהֶם חֵלֶק עֲלִיוֹן.
 וְאַחֵר שְׁנִתְּנוּ לָהֶם אֵת זֶה, אָמַר
 לָהֶם הַמֶּלֶאכֶּה: כֵּא הַזְּמַן שְׁתַּצְּאוּ,
 שְׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר שְׁתַּצְּאוּ
 מְכָאָן.

תְּמַהוּ, וְאָמְרוּ: לָאָן? אָמְרוּ לָהֶם
 שְׁנֵי הַמֶּלֶאכִּים: הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא אָמַר (בראשית יב) לָךְ לָךְ מֵאַרְצֶךָ
 וּמִמּוֹלְדֶתְךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל
 הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָךְ. מֵאַרְצֶךָ - זֶה
 גִּן הַעֲדָן שְׁלִמְטָה. וּמִבֵּית אָבִיךָ -
 זֶה גִּן הַעֲדָן שְׁלִמְעֵלָה. אֶל הָאָרֶץ
 אֲשֶׁר אֲרָאָךְ - זֶה הָאָרֶץ הַחֲשׂוּכָה
 הַשְּׁפֵלָה.

וְהָרְאוּ לוֹ כָּל גִּן הַעֲדָן, וְהָרְאוּ לוֹ
 הַיְכָלוֹת וּבֵתִים, מְדוּרִים עֲלִיוֹנִים,
 וְכַמָּה הַיְכָלוֹת נְכֻסְפִים, וְכַמָּה
 בֵּתִים, וְכַמָּה מְדוּרִים, וְכַמָּה
 דְּרָגוֹת, וְכָל חֵלֶק וְחֵלֶק שֵׁישׁ לוֹ
 לְצַדִּיק בְּפָנָי עֲצָמוּ.

תְּנוּהוּ, וְאָמְרוּ לָאָן. אָמְרוּ לֹון תְּרִין מְלֶאכִין,
 קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר (בראשית יב א) לָךְ
 לָךְ מֵאַרְצֶךָ וּמִמּוֹלְדֶתְךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ
 אֲשֶׁר אֲרָאָךְ. מֵאַרְצֶךָ: דָּא גַנְתָּא דְּעַדָן דְּלַתְתָּא.
 וּמִבֵּית אָבִיךָ: דָּא גַנְתָּא דְּעַדָן דְּלַעֲיִלָּא. אֶל
 הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָךְ: דָּא אַרְעָא חֲשׂוּכָא וְשְׁפֵלָה.
 וְאַחֲזִיאָו לֵיהּ כָּל גַּנְתָּא דְּעַדָן. וְאַחֲזִיאָו
 לֵיהּ הַיְכָלִין וּבֵיתִין, מְדוּרִין עֵילְאִין
 וְכַמָּה הַיְכָלִין דְּכְסִיפִין, וְכַמָּה בֵּיתִין, וְכַמָּה
 מְדוּרִין, וְכַמָּה דְּרָגִין, וְכָל חֵלֶק וְחֵלֶק שֵׁישׁ

לוֹ לְצַדִּיק בְּפָנָי עֲצָמוּ.

אמר: מה ההיכלות הללו? אמרו לו שני המלאכים: ארבעים ושנים היכלות הם מרקמים מכמה גונים נאים, וכל אדם שקורא קריאת שמע שם של ארבעים ושנים שמות פראוי, יירש אותם. העלו אותו לשבעים מדרגות, ובהן שבעים ושנים חלונות, ומרקמים בכמה גונים. אמר, למי אלו? אמרו לו, כל איש שקורא קריאת שמע שם של שבעים ושפים תבות כמו שצריך, יירש את זה.

הבנינו אותו הלאה, והראו לו חמשים מדורים אחרים, מרקמים בכמה גונים. אמר, למי אלו? אמרו לו, לכל אדם שקורא קריאת שמע שם של חמשים תבות כמו שצריך, יירש את זה. הבנינו אותו הלאה, הראה לו שבעים ושנים מדורים אחרים מרקמים בכמה גונים. אמר: למי הם? אמר לו: לכל אדם שקורא קריאת שמע שם של שבעים ושפים תבות שיש בפרשה הרביעית.

אמר להם: וכמה אני ארויח זה? אמרו לו: (בראשית א) בעצבון תאכלנה. אמר להם: ומהו העצבון? אמרו לו: נעשה ונשמע. עשיה - במעשים טובים, ושמיעה - בתורה.

הוציאו אותו מגן עדן, והלכו עמו לגיהנם, ועמוד הענן ללכת עמו ביום על ראשו, ועמוד האש ללכת עמו בלילה. אמרו לו: בא תראה, המקום הזה הוא חשוף ביום ובלילה. הראו לו את כל מדורי הגיהנם, והראו לו את להט החרב המתהפכת, והראו לו (ישעיהו א) הפלבים עזי נפש לא ידעו שבעה.

אמר להם: מי הם? אמרו לו: אותם ארבעים ושנים היכלות

אמר מה אינון היכלין, אמרו ליה תרין מלאכין, ארבעין ותרין היכלין אינון מרקמן מכמה גוונים נאים, וכל אינש דקרי קרית שמע שמא דארבעין ותרין שמיהן פדקא יאות, יירת לון. עאלו ליה לשבעין דרגין, ובהון שבעין ותרין חלונות, ומרקמן בכמה גוונים. אמר למאן אינון. אמרו ליה, כל אינש דקרי קרית שמע שמא דשבעין ותרין תיבין פדקא יאות, יירת דא.

עאלו ליה להלן, ואחזו ליה חמשים מדורין אחרנין, מרקמן בכמה גוונים. אמר למאן אינון. אמרי ליה, לכל בר נש דקרי קרית שמע שמא דחמשים תיבין פדקא יאות, יירת דא.

עאלו ליה להלן, אחזי ליה שבעין ותרין מדורין אחרנין מרקמן בכמה גוונים. אמר למאן אינון, אמר ליה, לכל בר נש דקרי קרית שמע שמא דשבעין ותרין תיבין דאית בפרשתא רביעאה.

אמר להון, ובמה אנא ארווח דא. אמרו ליה, (שם ג יז) בעצבון תאכלנה. אמר להון ומהו העצבון. אמרו ליה נעשה ונשמע. עשייה, בעובדין טבין. ושמיעה, באורייתא.

אפיקו ליה מגנתא דעדן, ואזלו עמיה לגיהנם, ועמודא דעננא למיהך בהו ביממא על רישיה, ועמודא דאשתא למיהך בהו בליליא. אמרו ליה, תא חזי, אתרא דא איהו חשוכא ביממא ובליליא. אחזיאו ליה כל מדורין דגיהנם ואחזיאו ליה להט החרב המתהפכת. ואחזיאו ליה (ישעיהו נו יא) הפלבים עזי נפש לא ידעו שבעה.

אמר לון, מאן אינון. אמרו ליה, אינון ארבעין ותרין היכלין חשוכין. וכמה גוברין

חשוכים. וכמה גברים עם שלשלאות בצוארם, ואסורים מידיהם ומרגליהם, והם צוחים ואומרים: וי לנו שהלכנו בהבלי העולם, ולא הלכנו לבתי כנסיות, ולא קרינו השם של ארבעים ושנים שמות, שלא למדנו אותו. או לנו, או לנפשנו! ובעל האסורים ממנה עליהם.

הכניסו אותו הלאה, הראו לו שבעים ושנים חלונות חשוכים, ובהם היו מכניסים השלשלאות מצוארם. הכניסו אותו להלן, והראו לו חמשים שערים, וכלם נקבים. ורגלי הרשעים היו מכניסים באותם הנקבים, והם צוחים ואומרים: או לרגלינו שהלכנו בהבלי העולם, ולא הלכנו לבית הכנסת, ולא למדנו השם של חמשים תבות מקריאת שמע!

הכניסו אותו הלאה, שבעים ושנים מדורים, וידיהם אסורים בנקבים מן המזוזות שמן הבית, והם אומרים: וי לנו, וי לדינו, שלא קשרו תפלין (בראש) וכד! הכניסו אותו הלאה, והראו לו את כל מדורי הגיהנם. אמרו: כל אדם של העולם יפנס למקום הזה, ואפלו מי שהוא חפשי. זהו שפתוב (איוב ב) קטן וגדול שם הוא ועבד חפשי מאדניו, ואין חפשי אלא כל איש שמכיר את שם הקדוש ברוך הוא פראוי. זהו שפתוב (תהלים צא) אשגבהו פי ידע שמי יקראני ואענהו.

בא וראה, כל איש שעושה מעשים טובים, שהם מצוות עשה - כל מצוה ומצוה שיעשה, מתעלה למעלה, ועומדת לפני הקדוש ברוך הוא ואומרת: אני מפלוני שעשה אותי, ונתן לי של הגיהנם שנקרא לילה, שהוא במקום הנה.

בשלשלין בצואריהו, ואסורין מן ידיהו ומן רגליהו, ואינון צוחין ואמרין ווי ווי. ווי לנא דאזילנא בהבלי עלמא, ולא אזילנא לבתי כנסיות, ולא קרינא שמא דארבעין ותריין שממן, דלא אוליפנא ליה. ווי לנא, ווי לנפשנא, ובעל האסורין ממונה עליהם.

עאלו ליה להלן, אחזיאו ליה שבעין ותריין חלונין חשוכין, ובהון הוו עאלין השלשלאין מן צואריהו. עאלו ליה להלן, ואחזיאו ליה חמשים שעריין, וכלהו נוקבין, ורגליהו מן חייביא הוו עאלין באינון נוקבין, ואינון צוחין ואמרין, ווי לרגלנא דאזילו בהבלי העולם, ולא אזילנא לבית הכנסת. ולא למדנא שמא דחמשים תיבין מן קריאת שמע. עאלו ליה להלן, אחזיאו ליה שבעין ותריין וידיהו אסירין בנוקבין מן מזוזיין דמן ביתא, ואינון אמרין ווי לנא, ווי לידנא, דלא אקשרו תפלין (ברישא) ובידנא.

עאלו ליה להלן, ואחזיאו ליה כל מדוריין דגיהנם, אמרו, כל בר נש דעלמא, ייעול באתרא דין. ואפילו מאן דאיהו חפשי. הדא הוא דכתיב, (איוב ג יט) קטן וגדול שם הוא ועבד חפשי מאדניו, ולית חפשי אלא כל גבר דיידע שמא דקודשא בריך הוא פדקא יאות. הדא הוא דכתיב, (תהלים צא יד) אשגבהו פי ידע שמי יקראני ואענהו.

תא חזי, כל גברא דעביד עובדין טבין, דאינון מצות עשה. כל מצוה ומצוה דייעביד, אסתלק לעילא, וקיימא קמי קודשא בריך הוא, ואמר אנא מפלנניא דעבד לי, ויהב ליה קודשא בריך הוא מלאך אחד, דיעזריניה באתר חשוכא דגיהנם דאתקרי ליליא דאיהו באתרא הדין.

הקדוש ברוך הוא מלאך אחד שיעזר אותו במקום החשוף במקום הנה.

וְכֹרֶךְ דְּבַר תּוֹרָה שֶׁשָּׁמַע, עַל כָּל דְּבַר וְדָבָר, נוֹתֵן לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְלֹאךְ אֶחָד לְכָל דְּבַר וְדָבָר שֶׁיַּעֲזְרוּ לוֹ. וְעַל זֶה (יהושע א. ח) וְהִגִּיתָ בּוֹ יוֹמָם וּלְיָלֵה לְמַעַן תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכֹל הַפְּתוּב בּוֹ כִּי אַז תִּצְלִיחַ אֶת דְּרָכֶיךָ וְאִז תִּשְׁפִּיל. וְאִם אָתָּה תַעֲשֶׂה אֶת זֶה, מָה שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא צִוָּה אוֹתָךְ שֶׁתִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה, וְתִשְׁמֹר וְתַעֲשֶׂה כָּל מָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ - לֹא תִפְחַד מִהַמְּקוֹם הַזֶּה. זֶהוּ שֶׁפְּתוּב הֵלֵא צְוִיתֶיךָ חֲזוֹק וְאִמָּץ אֶל תַּעֲרֵץ וְאֶל תַּחַת וְגו'. הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יְהִי עִמָּךְ בְּשַׁעַת שֶׁתִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה. וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יְהִי עִמָּךְ בְּשַׁעַת שֶׁתִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכֹל הַפְּתוּב בּוֹ. הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יְהִי עִמָּךְ בְּשַׁעַת שֶׁתִּתְפַטֵּר מִן הָעוֹלָם, וְתִכְנַס לְכָאן.

וְאִם לֹא תַעֲסֵק בַּתּוֹרָה וְלֹא תִשְׁמֹר וְלֹא תַעֲשֶׂה מִצְוֹת הַתּוֹרָה, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִסְתַּלֵּק מִמָּךְ, וּמְלֹאכֶיךָ לֹא יִצְוֶה לָךְ לְשִׁמְרָךְ כְּכֹל דְּרָכֶיךָ. זֶהוּ שֶׁפְּתוּב (ויקרא כו) וְאִם תִּלְכוּ עִמִּי קָרִי וְגו' וְהִלַּכְתִּי אַף אֲנִי עִמָּכֶם בְּקָרִי.

אֲחֵר שֶׁהָרָאוּ לוֹ כָּל זֶה וַיֹּאמֶר לוֹ כָּל זֶה, אוֹמֵר לוֹ מְלֹאךְ אֶחָד מִן הַשָּׁנִים, שֶׁהוּא יֵצֵר הַטּוֹב: הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לִי שְׂאֵלְךָ עִמָּךְ, אֲנִי וַיֵּצֵר הָרַע. הַשָּׁבַע לִי שֶׁתִּקְּים אֶת כָּל הַתּוֹרָה, לְלַמֵּד וּלְלַמֵּד לְשִׁמְרֵם וְלַעֲשׂוֹת. נִשְׁבַּע לוֹ. אֲחֵר כִּף אוֹמֵר: לָךְ לָךְ מֵאַרְצֶךָ וּמִמּוֹלַדְתֶּךָ, לְגוֹף שָׁפֵל, כְּמוֹ שְׂאֵמְרָנוּ.

וּבְשַׁעַת שֶׁיֵּצֵא מִבֶּטֶן אִמּוֹ, יִחְזִיק מְלֹאךְ בְּיָדוֹ בְּצִוְאוֹ, וּמִשְׁפַּח לוֹ אֶת הַתּוֹרָה, וְרוּשָׁם לוֹ בְּאֶצְבָּעוֹ עַל פִּי: אֵל תִּשְׁכַּח הַשְּׁבוּעָה שֶׁנִּשְׁבַּעְתִּי לִי! וְאִם הָאָדָם יַעֲשֶׂה וַיִּקְיֵם הַשְּׁבוּעָה, נוֹתְנִים לוֹ כָּל מָה

וְכֹרֶךְ פֶּתִיחַ דְּאוֹרֵייתָא דְשָׁמַע, עַל כָּל מְלָה וּמְלָה, יֵהֵב לִיהַ קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא מְלֹאךְ אֶחָד, לְכָל מְלָה וּמְלָה דִּיעֲזָרוּנִיהַ. וְעַל דָּא (יהושע א. ח) וְהִגִּיתָ בּוֹ יוֹמָם וּלְיָלֵה לְמַעַן תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכֹל הַפְּתוּב בּוֹ כִּי אַז תִּצְלִיחַ אֶת דְּרָכֶיךָ וְאִז תִּשְׁפִּיל. וְאִם אֶת תַּעֲבִיד מָה דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא פִּקְדֵךְ דִּתְתַעֲסֵק בְּאוֹרֵייתָא בִּימָמָא וּבַלַּיְלָא, וְתִיטֵר וְתַעֲבִיד כָּל מָה דְאִית בָּהּ, לֹא תִדְחַל מֵאַתְרָא דָּא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שם א. ט) הֵלֵא צְוִיתֶיךָ חֲזוֹק וְאִמָּץ אֶל תַּעֲרֵץ וְאֶל תַּחַת וְגו'. קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא יְהִי עִמָּךְ בְּשַׁעַתָּא דִּתְתַעֲסֵק בְּאוֹרֵייתָא בִּימָמָא וּבַלַּיְלָא. וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא יְהִי עִמָּךְ בְּשַׁעַתָּא דִּתִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכֹל הַפְּתוּב בּוֹ, קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא יְהִי עִמָּךְ בְּשַׁעַתָּא דִּתִּתְפַטֵּר מֵעֲלָמָא, וְתִיעוֹל הָכָא.

וְאִי לֹא תַעֲסוֹק בְּאוֹרֵייתָא, וְלֹא תִיטֵר וְלֹא תַעֲבִיד פִּקְוֵי אוֹרֵייתָא, קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא יִסְתַּלֵּק מִנָּךְ. וּמְלֹאכֶיךָ לֹא יִצְוֶה לָךְ לְשִׁמְרָךְ כְּכֹל דְּרָכֶיךָ. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ויקרא כו) וְאִם תִּלְכוּ עִמִּי קָרִי וְגו' וְהִלַּכְתִּי אַף אֲנִי עִמָּכֶם בְּקָרִי.

בְּתַר דְּאֲחִזִּיאוּ לִיהַ כָּל דָּא, וַיִּימָא לִיהַ כָּל דָּא, אָמַר לִיהַ מְלֹאכָא חַד מִן הַתְּרִין, דְּאִיהוּ יֵצֵר הַטּוֹב, קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אָמַר לִי דִּנְיִזִּיל עִמָּךְ, אָנָּא וַיֵּצֵר הָרַע. אוֹמֵי לִי דִּתְקִיִּים אוֹרֵייתָא כְּלָא, לְלַמּוּד וּלְלַמֵּד וּלְשִׁמְרֵם וְלַעֲשׂוֹת. (דף נח ע"א) אוֹמֵי לִיהַ. וּבְתַר כֵּן אָמַר, לָךְ לָךְ מֵאַרְצֶךָ וּמִמּוֹלַדְתֶּךָ, לְגוֹף שָׁפֵל, כְּמוֹ דְּאִמְרָא.

וּבְשַׁעַתָּא דִּיפּוֹק מִבֶּטֶן אִימִיהַ, יִתְקִיף מְלֹאךְ בְּיָדִיהַ בְּצִוְאוֹרִיהַ, וַיִּשְׁכַּח לִיהַ אוֹרֵייתָא, וְרָשִׁים לִיהַ בְּאֶצְבָּעִיהַ עַל פּוּמִיהַ, לֹא תִשְׁכַּח הַשְּׁבוּעָה דִּנְשַׁבַּעְתָּ לִי. וְאִם גְּבָרָא

יעביד, ויקיים השבועה, יהבו ליה כל מה דאחזיאו ליה. ואם יותר גרויח, יותר יתנו. הדיא הוא דתנו, למוד תורה הרבה ויתנו לך שכר הרבה.

שקראו לו. ואם יותר גרויח - יותר יתנו. זהו ששנינו, למד תורה הרבה ויתנו לך שכר הרבה. ואם לא - בא וראה, באדם יש בו את שם הוי"ה. י"ה - העולם הבא, ו"ה - העולם הזה. י"ה התלבשה בדיוקן עליון מן גן העדן שלמעלה, ו"ה התלבשה בדיוקן העדן שלמטה. והם פדגמא זו: י' - אלימלך, ה' - נעמי, ו' - מחלון, ה' - רות.

ואם לאו, תא חזי, בפר נש אית ביה שם יהו"ה. י"ה, העולם הבא. ו"ה, העולם הזה. י"ה אתלבש בדיוקנא עילאה, מן גינתא דעדן דלעילא. ו"ה אתלבש בדיוקנא דעדן דלתתא. ואינון פדוגמא דא, י', אלימלך. ה', נעמי. ו', מחלון. ה', רות.

ואם אותו האיש הולך בדרךים טובות ויקים השבועה שנשבע, נותנים לו כל הטוב שהראו לו, וכל מה שהגרויח בעולם הזה. ואם לא, מה אומרת הנשמה הקדושה? ערם יצתי מבטן אמי וערם אשוב שמה (איוב א). ומה הוא (ערם מ) שם הקדוש הוי"ה שאמרנו.

ואם ההוא גברא אזיל בארתיין טבין, ויקיים האומאה דאומי, יהבו ליה כל טיבו דאחזיאו ליה, וכל מה דרווח בעלמא דין.

בא וראה, בשעה שפא (שהולך) אדם לעולם, נותן בו הקדוש ברוך הוא את שמו באדם, ושם אחר משד יהודי, שנקרא חול, ושם אחר, שנקרא חשך.

ואם לאו, מה אומרת נשמתא קדישא, (איוב א כא) ערם יצאתי מבטן אמי וערם אשוב שמה. ומאי איהו (ערם, מ) שמה קדישא יהו"ה דאמינא. תא חזי, בשעתא דאתי (ראויל) בר נש לעלמא, יתב ביה קודשא בריך הוא שמייה בפר נש. ושמה אחרא מן שד יהודאי, דאיתקרי חול. ושמה אחרא, דאיתקרי חשך.

זהו שכתוב (דברים ל) ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת המות ואת הרע. החיים - זה שם יהו"ה של הקדוש ברוך הוא. ואת הטוב - זה השד היהודי, שנותן לו עשר בעולם הזה. ואת המות ואת הרע - אלו שני מקטרגים רשעים טמאים, מצדו של סמאל ונחש, מן שרו של ישמעאל ועשו.

הדיא הוא דכתיב, (דברים ל ט) ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע. החיים: דא שם יהו"ה דקודשא בריך הוא. ואת הטוב: זה השד יהודאי, דיהב ליה עושר בעלמא דין. ואת המות ואת הרע: אליו תרין מקטרגין רשעים טמאים, מסטרא דסמאל ונחש, מן שרו של ישמעאל ועשו. אם פר נש יקיים האומאה דאומי, טוב. ואם לאו, יסתלק מניה י"ו, אשתארת ה' ה'.

אם האדם יקים השבועה שנשבע - טוב, ואם לאו - יסתלק ממנו י"ו. נשארו ה' ה'. ובשעה הזו, ה' העליונה מה היא אומרת? (חזקאל א) שובו שובו מדרךיכם הרעים, שהם הרשעים שאמרנו. ואם שבו - הרי טוב, ואם לאו - תסתלק ה' העליונה עם ו"י, ונעשית הו"י. ומה היא אומרת?

ובחאי שעתא, ה' עילאה מה אומרת. (יחזקאל לג יא) שובו שובו מדרךיכם הרעים, שהם הרשעים שאמרנו.

ואם תבו הרי טב. ואם לאו, יסתלק ה' עילאה

(ישעיה א) הוֹי גוֹי חוֹטֵא וְגוֹ'. וְאִם שָׁבוּ מִשְׁשֹׁאֲרָה בּוֹ ה' הַפְחִתוּנָה - הָרִי טוֹב, וְאִם לֹא - יַעֲשֶׂה הוֹי"ה. זֶהוּ שְׁכָתוּב (איכה ב) הָשִׁיב אַחֲרֵי יָמֵינוּ מִפְּנֵי אוֹיֵב. וְיַעֲשׂוּ הַרְשָׁעִים יַחַד (ש"ר) עֲלֵיהֶם.

וּבְאֹתוֹ זֶמֶן יַעֲשׂוּ הַרְשָׁעִים אֲדוֹנִים לָהֶם, וּמִתְעַלָּה הַטְּמֵא, שֶׁהוּא מִצַּד שָׂרוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ, עַל אֱלִימֶלֶךְ וְנַעֲמִי, וְשָׂרוֹ שֶׁל יִשְׁמַעֵאל עַל מַחְלוֹן וְרוּת. וּבְאֹתָהּ הַשְּׁעָה אָמְרוּ, (ישעיה כו) ה' אֱלֹהֵינוּ בְּעִלּוֹנוּ אֲדוֹנִים זוֹלָתְךָ.

וּבְאֹתָהּ שְׁעָה, וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ. הָאֶרֶץ זֶה הַגּוֹף. וּבְאֹתָהּ שְׁעָה, אִם יִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה - הָרִי טוֹב, וְאִם לֹא - יָבֵא סַמָּ"ל רְכוּב עַל נַחֲשׁ לְאֱלִימֶלֶךְ. (בראשית לב) וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכוֹל לוֹ וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוֹ. הוֹלֵךְ לְאִשָּׁה נַעֲמִי, יִהְפֹּךְ אוֹתָהּ, וְיַעֲשֶׂה אוֹתָהּ שְׁתַּחֲטָא, וְתִהְיֶה רְעָה.

אִם אָדָם נִפְרָד מִמְּנָה - הָרִי טוֹב, כְּמוֹ שְׁאֵמֵר אוֹיֵב (איוב ב) כְּדַבֵּר אַחַת הַנְּבָלוֹת תְּדַבְּרִי גַם אֶת הַטּוֹב נִקְבַּל מֵאֵת הָאֱלֹהִים וְהָרַע לֹא נִקְבַּל. הַעֲצָה שֶׁנִּתֵּן לָךְ הַטְּמֵא, לֹא נִקְבַּל. וְאִם יָקוּם עֲצַת הַחֲטָא כְּמוֹ שְׁאֵמֵרָה הִיא, וַיִּגְנַב אוֹ יַעֲשֶׂה כָּל הַעֲבִירוֹת שְׁבַעוֹלָם, אַחֲרַי כֶּף יִתְלוּהוּ עַל הָעֵץ וַיָּמוּת. זֶהוּ שְׁכָתוּב (רות א) וַיָּמוּתוּ גַם שְׁנֵיהֶם מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן. וְנִשְׁאַרוּ ה"ה אֱלִמְנוֹת.

וְהַאֲמֹר נַעֲמִי. וּמָה הִיא אוֹמֶרֶת? וַיִּי וַיִּי וַיִּיה. וְעַם כָּל זֶה נַעֲמִי אוֹמֶרֶת, (שם) שִׁבְנָה כְּנָתִי, שׁוּבוּ שׁוּבוּ בְּתִשׁוּבָה, הַעוֹד לִי בָנִים בְּמַעֲי וְהָיוּ לָכֶם לְאִנְשִׁים, יִי וְשִׁהֲתַלְקוּ. עֲרָפָה מִצַּד הַטְּמֵאָה תָּשׁוּב אֶל עַמָּה וְאֶל אֱלֹהֶיהָ. וְרוּת דְּבָקָה עִם נַעֲמִי. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שם)

עִם וַיִּי, וְאִתְּעַבֵּיד הוֹי"י. וּמָה הִיא אוֹמֶרֶת. (ישעיה א ד) הוֹי גוֹי חוֹטֵא וְגוֹ'. וְאִם תָּבוּ מִדְּאִשְׁתָּאֲרַת בֵּיהּ ה' תִּתְּפָא, הָרִי טוֹב. וְאִם לֹא, יִתְּעַבֵּיד הוֹי"ה. הִדָּא הוּא דְכָתִיב, (איכה ב) הָשִׁיב אַחֲרֵי יָמֵינוּ מִפְּנֵי אוֹיֵב. וְיִתְּעַבֵּידוּ הַרְשָׁעִים יַחַד (ש"ר) עֲלֵיהֶם.

וּבְהֵוָה זֶמֶן, יִתְּעַבֵּידוּ הַרְשָׁעִים אֲדוֹנִים לָהוֹן, וּמִתְעַלָּה הַטְּמֵא דְאִיהוּ מִסְטָרָא דְשָׂרוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ, עַל אֱלִימֶלֶךְ וְנַעֲמִי. וְשָׂרוֹ שֶׁל יִשְׁמַעֵאל, עַל מַחְלוֹן וְרוּת. וּבְהֵוָה שְׁעָתָא אָמְרוּ, (ישעיה כו יג) ה' אֱלֹהֵינוּ בְּעִלּוֹנוּ אֲדוֹנִים זוֹלָתְךָ.

וּבְהֵוָה שְׁעָתָא, (בראשית כו א) וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ. הָאֶרֶץ, דָּא גּוֹפָא. וּבְהֵוָה שְׁעָתָא, אִם יִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה הָרִי טוֹב. וְאִם לֹא, יִתִּי סַמָּא"ל רְכוּב עַל נַחֲשׁ, לְאֱלִימֶלֶךְ. (שם לב כו) וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכוֹל לוֹ וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוֹ. אֲזִיל לְאִתְתָּא נַעֲמִי, יִהְפֹּךְ לָהּ, וְיַעֲבִיד לָהּ דְתִיחוּב, וְתִהָא בִישָׂא.

אִם אָדָם אִתְּפָרֵשׁ מִיָּנָה, הָרִי טוֹב. כְּמָא דְאָמֵר אוֹיֵב, (איוב ב י) כְּדַבֵּר אַחַת הַנְּבָלוֹת תְּדַבְּרִי גַם אֶת הַטּוֹב נִקְבַּל מֵאֵת הָאֱלֹהִים וְהָרַע לֹא נִקְבַּל. הַעֲצָה דִּיהֵב לָךְ הַטְּמֵא, לֹא נִקְבַּל. וְאִם יָקוּם עֲצַת הַחֲטָא כְּמוֹ שְׁאֵמֵרָה הִיא, וַיִּגְנַב אוֹ יַעֲשֶׂה כָּל הַעֲבִירוֹת שְׁבַעוֹלָם, אַחֲרַי כֶּף יִתְלוּהוּ עַל הָעֵץ וַיָּמוּת. הִדָּא הוּא דְכָתִיב, (רות א ה) וַיָּמוּתוּ גַם שְׁנֵיהֶם מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן. וְנִשְׁאַרוּ ה"ה אֱלִמְנוֹת.

וְהַאֲמֹר נַעֲמִי, וּמָה הִיא אוֹמֶרֶת. וַיִּי וַיִּי וַיִּיה. וְעַם כָּל זֶה נַעֲמִי אוֹמֶרֶת, (שם א יא) שִׁבְנָה כְּנָתִי, שׁוּבוּ שׁוּבוּ בְּתִשׁוּבָה, הַעוֹד לִי בָנִים בְּמַעֲי וְהָיוּ לָכֶם לְאִנְשִׁים, יִי דְאִסְתַּלְקוּ. עֲרָפָה מִסְטָרָא דְמִסָּאָבוּ, תָּשׁוּב אֶל עַמָּה וְאֶל אֱלֹהֶיהָ. וְרוּת דְּבָקָה עִם נַעֲמִי,

וְרוּת דְּבָקָה עִם נַעֲמִי,

הָדָא הוּא דְכְתִיב, (שם א טז) אֶל אֲשֶׁר תִּלְכִּי אֵלַי. וְאִם תָּבוּ בְּתִיבְתָא, יִיתִי אֶלְיִמְלָךְ, וְיִיתִי מַחְלוּן. וְאִם תָּבוּ פּוּלְהוּ, יִיתִי שְׂמָא קַדִּישָׁא עֵילְאַה. וְאִם לֹא, יָמוּתוּ. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (שם א ט) וַתֵּצֵא מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הִיְתָה שְׁמָה וּשְׁתֵּי כְלוּתֶיהָ עִמָּה, נִפְקוּ מְגוּפָא.

בְּהַהִיא שְׁעַתָּא אִיהִי אֶזְלַת לְנִטְרֵי גֵן עֵדֶן, תִּיעוּל מִינָה בְּגַנְתָּא דְעֵדֶן, דִּחִיין לָהּ לְבַר, וְאֶזְלַת בְּאַתְרֵי דְחֲשׂוּכָא. (שם ב יט) וַתַּהֲם כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶן וַתֵּאמְרֵן הַזֹּאת נַעֲמִי. בְּהַהִיא שְׁעַתָּא אָמְרַת, (שם א כא) אֲנִי מְלֵאָה הַלְכְּתִי וְרִיקָם הָשִׁיבֵנִי ה', שְׂמָא קַדִּישָׁא דְהוּא בִּי. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (שם) וְה' עָנָה בִּי, שְׂמָא קַדִּישָׁא דִּיהוּ"ה, אֶסְהִיד בִּי כָּל חוֹבִין דְעַבִּידְנָא.

בְּהַהִיא שְׁעַתָּא יִיתִי נַחֲשׁ וְנָסִיב לָהּ לְשַׁפְּחָה. בְּהַהִיא שְׁעַתָּא אָמְרַת, (ישעיה א כא) אֵיכָה הִיְתָה לְזוֹנָה קָרְיָה נְאֻמְנָה מְלֵאֲתִי מִשְׁפָּט צֶדֶק לָלִין בְּהָ וְעַתָּה מְרַצְחִים.

י"ו נִשְׁאָרוּ (שם ט טז) עֲנִי וְדַל, עֲנִי וְרוּכְבַּ עַל חֲמוּר. דַּל, עֲלִיָּה אַתְמָר (תהלים מא ב) אֲשֶׁרִי מִשְׁפִּיל אֶל דַּל בְּיוֹם רָעָה יִמְלִטְהוּ ה'. אִם יִשְׁאָר לוֹ בֶּן דְאֶזִּיל בְּאַרְחוּהֵי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַתְעַסֵּק בְּאוּרִייתָא, אִפִּיק לוֹ מִן רָעָה. שְׁהֵם מְתַפְּרָדִים בְּאַרְבַּע פְּנוֹת הָעוֹלָם.

בְּתוֹב (ישעיה כט כב) כֹּה אָמַר ה' אֶל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם. יַעֲקֹב לֹא הָיָה בְּעוֹלָם, וְאַתָּה בְּעַלְמָא, וְאַתָּה אָמַרְתָּ אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם. אֲלֵא תָא חֲזִי, בְּשְׁעַתָּא דְאִפִּילוּ לְאַבְרָהָם בְּנוֹרָא יִקִּידְתָּא, בְּקִדְמִיתָא הוּוּ דִּינִין לִיָּה לְעֵילָא, אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּרִסְיָא דִּילִי, זִילִי וְשִׁזְיָבִי לְאַבְרָהָם מִן אוּר כְּשָׂדִים, שְׁבַשְׁבִּיל כְּבוֹדִי עַבִּיד מַה דְעַבִּיד.

אָמְרוּ לִיָּה מְלֵאכֵי הַשָּׂרַת, רַבּוּנוּ שְׁלַ עוֹלָם,

אֶל אֲשֶׁר תִּלְכִּי אֵלַי. וְאִם שָׁבוּ בְּתִיבְתָא - יָבֵא אֶלְיִמְלָךְ וְיָבֵא מַחְלוּן. וְאִם שָׁבוּ כָּלִם - יָבֵא הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הָעֲלִיּוֹן, וְאִם לֹא - יָמוּתוּ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שם) וַתֵּצֵא מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הִיְתָה שְׁמָה וּשְׁתֵּי כְלוּתֶיהָ עִמָּה, יֵצְאוּ מִהַגּוֹף.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה הִיא הוֹלְכַת לְשׁוּמְרֵי גֵן הָעֵדֶן, לְהַכְנִס לְגֵן הָעֵדֶן. הֵם דּוֹחִים אוֹתָהּ חַחוּצָה, וְהוֹלְכַת בְּמָקוֹם הַחֲשֵׁף. (שם) וַתַּהֲם כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶן וַתֵּאמְרֵן הַזֹּאת נַעֲמִי. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה אוֹמְרַת, אֲנִי מְלֵאָה הַלְכְּתִי וְרִיקָם הָשִׁיבֵנִי ה', הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שְׁהִיָּה בִּי. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שם) וְה' עָנָה בִּי, הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁל יְהוּ"ה הָעִיד בִּי כָּל הַחֲטָאִים שְׁעַשִּׂיתִי.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה יָבֵא הַנְּחֹשׁ וְיִקַּח אוֹתָהּ לְשַׁפְּחָה. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה אוֹמְרַת, (ישעיה א) אֵיכָה הִיְתָה לְזוֹנָה קָרְיָה נְאֻמְנָה מְלֵאֲתִי מִשְׁפָּט צֶדֶק לָלִין בְּהָ וְעַתָּה מְרַצְחִים.

י"ו נִשְׁאָרוּ עֲנִי וְדַל, (זכריה ט) עֲנִי וְרוּכְבַּ עַל חֲמוּר. דַּל, עֲלִיּוֹ נְאֻמָּר (תהלים מא) אֲשֶׁרִי מִשְׁפִּיל אֶל דַּל בְּיוֹם רָעָה יִמְלִטְהוּ ה'. אִם יִשְׁאָר לוֹ בֶּן שְׁהוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּמְתַעַסֵּק בְּתוֹרָה, מוֹצִיאֵו מִן הָרָעָה, שְׁהֵם מְתַפְּרָדִים בְּאַרְבַּע פְּנוֹת הָעוֹלָם.

כְּתוּב (ישעיה כט) כֹּה אָמַר ה' אֶל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם. יַעֲקֹב לֹא הָיָה בְּעוֹלָם, וְאַתָּה אוֹמַר אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם? אֲלֵא בֵּא וְרָאָה, בְּשְׁעָה שְׁהִפִּילוּ אֶת אַבְרָהָם בְּאֵשׁ הַיּוֹקְדֹת, בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ דְנִים אוֹתוֹ לְמַעְלָה. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: כִּסָּא שְׁלִי, לְכִי וְהַצִּילִי אֶת אַבְרָהָם מֵאוּר כְּשָׂדִים, שְׁבַשְׁבִּיל כְּבוֹדִי עָשָׂה מַה שְׁעָשָׂה.

אָמְרוּ לוֹ מְלֵאכֵי הַשָּׂרַת: רַבּוּנוּ

של עולם, האיש שיצא ממנו
 ישמעאל, שיעשו להם לישראל
 מה שיעשו? אמר להם: כן יצא
 ממנו יצחק, שיושיט צנארו על
 גבי המזבח. אמרו לו: הרי עשו
 שיצא ממנו יחריב את בית
 המקדש. אמר: הרי יצא ממנו
 יעקב, שהוא פסא שלם. אמרו:
 הרי ודאי בזכות יעקב ינצל. זהו
 שפתיב כה אמר ה' אל בית יעקב
 אשר פדה את אברהם.

ובשעה שפפתו את חנניה
 מישאל ועזריה לזרק אותם לתוף
 כבשן האש היוקדת, פתח חנניה
 ואמר (תהלים קיח ו) ה' לי לא אירא
 מה יעשה לי אדם. ה' לי בעוזרי ואני
 אראה בשונאי. פתח מישאל
 ואמר (ישעיה כט) כה אמר ה' אל
 בית יעקב אשר פדה את אברהם
 לא עתה יבוש יעקב ולא עתה
 פניו יחורו פי בראותו ילדיו
 מעשה ידי וגו'.

ובאותה השעה דנו דינו למעלה.
 אמר הקדוש ברוך הוא: (ישעיה מד)
 זה יאמר לה' אני - זה חנניה,
 שאמר ה' לי בעוזרי ואני אראה
 בשונאי. וזה יקרא בשם יעקב -
 זה מישאל, שאמר כה אמר ה'
 אל בית יעקב וגו'. ובשם ישראל
 יכנה - זה עזריה שאמר שמע
 ישראל.

בא וראה, בשעה שאמר מישאל
 כה אמר ה' אל בית יעקב אשר
 פדה את אברהם, עשו ליצנות
 בלשונם. אמר הקדוש ברוך הוא:
 הפסא שלי, אותה הליצנות
 שעשו תציל אותם בדרךגה הזו,
 כמו שהצלתי את אברהם. ולא
 עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו
 יחורו. באותה השעה, כל אותם
 שפפתו אותם, הרג אותם שביב
 אש.

רמח דניאל לא היה עמהם? אמר
 בלבבו: הרי עשו ממנו צלם,

גברא דיפוק מיניה ישמעאל, דייעבדון להו
 לישראל מה דייעבדון. אמר להו כן יפוק מיניה
 יצחק, דיושיט קדליה על גבי מדבחא. אמרו
 ליה, הא עשו דנפיק מיניה דיחריב בי
 מקדשא. אמר, הא נפיק מיניה יעקב, דאיהו
 פורסיא שלימא. אמרו, הא ודאי בזכותא
 דייעקב ישתייב. הדא הוא דכתיב, כה אמר ה'
 אל בית יעקב אשר פדה את אברהם.

ובשעתא דכפיתו לחנניה מישאל ועזריה,
 למרמי לגו אתון נורא יקידתא,
 פתח חנניה ואמר, (תהלים קיח ו) ה' לי לא אירא
 מה יעשה לי אדם. ה' לי בעוזרי ואני אראה
 בשונאי. פתח מישאל ואמר, כה אמר ה' אל
 בית יעקב אשר פדה את אברהם לא עתה
 יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו פי בראותו
 ילדיו מעשה ידי וגו'.

ובההיא שעתא דנו דיניהון לעילא, אמר
 הקדוש ברוך הוא, (ישעיה מד ה) זה יאמר
 לה' אני, זה חנניה, שאמר ה' לי בעוזרי ואני
 אראה בשונאי. וזה יקרא בשם יעקב, זה
 מישאל, שאמר כה אמר ה' אל בית יעקב
 וגו'. ובשם ישראל יכנה, זה עזריה, שאמר
 שמע ישראל.

תא חזי, בשעתא דאמר מישאל, כה אמר ה'
 אל בית יעקב אשר פדה את אברהם, עבדו
 ליצנות בלישניהון. אמר קודשא בריך הוא,
 פורסיא דילי, ההוא ליצנותא דעבדו, שזיב
 לון בדרךגא דא, כמה דשזיבת לאברהם. ולא
 עתה יבוש יעקב (דף נח ע"ב) ולא עתה פניו יחורו.
 בההיא שעתא, כל אינון דכפיתו לון, קטל
 לון שביבא דנורא.

דניאל אמאי לא הוה עמהון. אמר בלביה,
 הא עבדו מיניה צלמא. ומלפא אמר,

והמלך אמר שמו כשם האלוה
שלו, זהו שכתוב (דניאל ד) די שמה
בלטשאצר כשם אלהי. וכתוב
(דברים ז) פסילי אלהיהם תשרפון
באש. ועל כן התפסה מהם. וכי
אדם יברח מן המלכות? אלא
מלאכים היו מכסים אותו.

מה ראו חנניה מישאל ועזריה
שנתנו עצמם לאש? אלא בא
תראה, יום אחד היה דוד יורד
להניח גופו לפני הנהר, והיה
אומר (תהלים פו) שמרה נפשי פי
חסיד אני. אמרו לו: ואתה
חסיד? אמר להם: ולא חסיד אני,
שידי מלכלכות בשפיר ובשליה,
ומטהר את הטהור, ומטמא את
הטמא. ואני קם בשמחה בשלש
משמרות, כמו שנאמר חצות
לילה אקום להודות לך. ואני גם
כמו סוס בהבל אחד.

ובחצות לילה אקום להתעסק
בתורה, ובמשמרה שלישית אני
מנגן עם המלאכים לקדוש ברוך
הוא. זהו שכתוב (איוב לח) ברוך יחד
פוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים.
מי הם? המלאכים הקדושים
שאומרים שירה עמי בלילה. זהו
שכתוב (תהלים מב) ובלילה שירה
עמי תפלה לאל חיי.

אמרו הצפרדעים: אנחנו עשינו
יותר ממך בשביל הקדוש ברוך
הוא. אמר להם דוד: ומה אתם
עשיתם יותר ממני? אמרו לו:
שחיינו שורפות את גופנו באש
בתנור במצרים. ובשעה שהיו
כופתים את חנניה מישאל
ועזריה, אמרו בלבם, נעשה כמו
הצפרדעים.

שנינו, שלש משמרות הוא
הלילה, ועל כל משמר ומשמר
יושב הקדוש ברוך הוא ושואג
בארי. בא וראה, שלש משמרות
הם שתיים עשרה שעות, ונחלקות
ארבע לכל משמר. ובכל משמר

שמייה כשם אלוה דיליה, הדא הוא דכתיב,
(דניאל ד ה) די שמייה בלטשאצר כשם אלהי. וכתוב
(דברים ז כה) פסילי אלהיהם תשרפון באש, ועל
דא אתכפי מינייהו. וכי אדם יברח מן
המלכות, אלא מלאכין הוו מכסין ליה.

מה ראו חנניה מישאל ועזריה דיהבו גרמייהו
לנורא. אלא תא חזי, יומא חד הוה דוד
נחית להניח גופו לפני הנהר. והוה אומר, (תהלים
פו ב) שמרה נפשי פי חסיד אני. אמרו ליה,
ואתה חסיד. אמר להו, ולא חסיד אני, שידי
מלוכלכות בשפיר ובשליא, ומטהר את
הטהור, ומטמא את הטמא. ואני קם בחדוה
בשלשה משמרות, כמה דאת אמר (שם קיט סב)
חצות לילה אקום להודות לך. ואנא נאים
כסוסיא בהבל א'.

ובחצות לילה אקום להתעסק בתורה.
ובמשמרה שלישית, אני מנגן עם
המלאכים להקדוש ברוך הוא. הדא הוא
דכתיב, (איוב לח ז) ברוך יחד פוכבי בקר ויריעו כל
בני אלהים. מאן אינון, מלאכין קדישין
דאמרן שירה עמי בלילה. הדא הוא דכתיב,
(תהלים מב ה) ובלילה שירה עמי תפלה לאל חיי.

אמרו הצפרדעים, אנחנו עבידנא יתיר מינך
בדיל קודשא ברוך הוא, אמר לון דוד,
ומה עבדתון אתון יתיר מיני. אמרו ליה,
דהוינן מוקדין גופנא בנורא בתנורא במצרים.
ובשעתא דהוו מכפתין חנניה מישאל ועזריה,
אמרו בלביהו דנעביד בצפרדעים.

תנא, שלש משמרות הוי הלילה, ועל כל
משמר ומשמר יושב הקדוש ברוך הוא
ושואג בארי. תא חזי, שלש משמרות אינון
תריסר שעתין, ואתפלגון ארבע לכל משמר.
ובכל משמר יושב הקדוש ברוך הוא ושואג

יושב הקדוש ברוך הוא ושואג פארי, ואומר: אוי שהחרבתי את ביתי וכו'.

בא וראה, פדגמא שיש משמרות ברקיע, כך יש משמרות בארץ. ומי הם? משמרה שניה, פלבים צועקים. זהו שפכתוב (משלי ל) לעלוקה שתי בנות הב. (ישעיה נ) והפלבים עזי נפש לא ידעו שבעה. ראשונה - חמור נוער. זהו שפכתוב (דברים כב) לא תחרש בשור ובחמור יחדו.

ועל זה בלעם בזה החמור ובאשתו היה מתנבא. זהו שפכתוב (שם לד) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה, אבל באמות העולם קם. וכי מטנף מן הטנפת אתה מזכיר עם הטהור? אלא משה בטהרה, ובלעם בטמאה. ועל זה היה עושה מעשה אישות עם האתון. כתוב (שם כב) פי יקרא קן צפור לפניך וגו'. בא וראה, קן - זה הוא הגוף. בדרך - שהולך בדרכים טובות. בכל עץ - זו התורה, כמו שנאמר (משלי א) עץ חיים היא למחזיקים בה. או על הארץ - אלו הם ישראל שנקראו ארץ, שילמד אותם תורה. אפרחים - אלו הם נערים גדולים שיתעסקו בתורה. או ביצים - אלו הקטנים שילמד אותם אל"ף ב"ת.

והאם רבצת - אין אם אלא תורה, זהו שפכתוב (שם א) ואל תטש תורת אמך. אם תרצה שתקח הבנים, (דברים כב) שלח תשלח את האם, ואחר כך את הבנים תקח לך והארכת ימים.

דבר אחר פי יקרא, כמו שנאמר (ויקרא כו) ואם תלכו עמי קרי, והלכתי אף אני עמכם בקרי. ויספתי ליסרה אתכם שבע על חטאתיכם. מי היא שבע? זו השכינה.

פארי, ואומר אוי שהחרבתי את ביתי וכו'. תא חזי, פדוגמא דאית משמרות ברקיעא, כך אית משמרות בארעא. ומאן אינון. משמרה שניה, פלבים צועקים. הדא הוא דכתיב, (משלי ל טו) לעלוקה שתי בנות הב. (ישעיה נו יא) והפלבים עזי נפש לא ידעו שבעה. ראשונה, חמור נוער. הדא הוא דכתיב, (דברים כב ט) לא תחרש בשור ובחמור יחדו.

ועל דא בלעם בזה החמור ובאשתו היה מתנבא. הדא הוא דכתיב, (שם לד ט) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה. אבל באמות העולם קם. וכי מטונף מן הטנופת, אתה מזכיר עם הטהור. אלא משה בטהרה. ובלעם בטומאה. ועל זה היה עושה מעשה אישות עם האתון. כתיב (שם כב ו) פי יקרא קן צפור לפניך וגו', תא חזי, קן: דא הוא גופא. בדרך: דאזיל באורחין טבין. בכל עץ: דא תורה, כמה דאת אמר (משלי ג יח) עץ חיים היא למחזיקים בה. או על הארץ: אלין אינון ישראל, דאתקרון ארץ, דמלמד להון אורייתא. אפרוחים: אלין אינון נערים גדולים, דיתעסקון באורייתא. או ביצים: אלין זעירין, דיוליף לון אל"ף ב"ת.

והאם רובצת, אין אם אלא תורה, הדא הוא דכתיב, (שם א ח) ואל תטוש תורת אמך. אם תרצה שתקח הבנים, שלח תשלח את האם, ואחר כך ואת הבנים תקח לך והארכת ימים.

דבר אחר פי יקרא, כמה דאת אמר (ויקרא כו כא) ואם תלכו עמי קרי, והלכתי אף אני עמכם בקרי. ויספתי ליסרה אתכם שבע על חטאתיכם. מאן איהי שבע, דא שכינתא.

בְּרֵךְ - זו קְבוֹרַת רַחֵל, שְׁהִיא עוֹמֶדֶת בְּפִרְשַׁת דְּרָכִים. וַיִּבְשֹׁר לָהּ וַיִּנְחָם אוֹתָהּ, וְלֹא רוּצָה לְקַבֵּל תְּנַחֲוּמִים. זֶהוּ שְׁכָתוּב (ירמיה לו) מֵאֲנָה לְהִנְחָם עַל בְּנֵיהָ. וּבִשְׁבִיל שְׁהִלְכוּ עִמּוֹ בְּקָרִי, הִגְלָה אוֹתָם, וּשְׁכִינָה גִלְתָּה עִמָּהֶם.

בְּכָר עֵץ - זֶה יְרִיחוֹ. אוֹ עַל הָאָרֶץ - זוֹ יְרוּשָׁלַיִם. אֶפְרָחִים - אֵלוֹ הַפְּרוּבִים שְׁלֹמֶעֱלָה. אוֹ בִיִּצִים - אֵלוֹ הַפְּרוּבִים שְׁלֹמֶטָה. פָּנִים גְּדוֹלוֹת וּפָנִים קְטַנּוֹת.

וְהָאֵם רֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרָחִים אוֹ עַל הַבִּיִּצִים לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים שְׁלַח תִּשְׁלַח אֶת הָאֵם. זֶהוּ שְׁכָתוּב (ישעיה ג) וּבִפְשָׁעֵיכֶם שְׁלַחָה אִמְכֶם. וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ לְמַעַן יִיטֵב לָךְ וְהָאֶרֶץ יָמִים, בְּשִׁבִיל שְׁהָאֵם הוֹלֶכֶת וְנוֹדֶדֶת מְגוֹזְלָה וּמְקַנָּה. וְזֶה גוֹרֵם לָךְ אַרְיכוֹת אֶפְסִים, שֵׁשֶׁת הַיָּמִים שְׁלֹמֶעֱלָה, שְׁיִרְחַמוּ עַל הָעוֹלָם. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שמות לד) ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנוּן אָרָךְ אֶפְסִים וְרַב חֶסֶד וְאֱמֶת. וּמֵאֲרִיף הַרְגוּ מֵהַפְּנִים, שְׁהִסְתַּלְקוּ בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שם לב) וְרֵאִיתָ אֶת אַחֲרֵי וּפְנֵי לֹא יֵרָאוּ.

דוֹדֵי יָרֵד לְגַנוֹ לְעֶרְגוֹת הַבִּשָּׁם לְרַעוֹת בְּגַנִּים וְלִלְקֹט שׁוֹשְׁנִים (שיר ג). בֹּא וּרְאֵה, כָּל הַשִּׁירִים קָדַשׁ, וְשִׁיר הַשִּׁירִים קָדַשׁ קָדָשִׁים. כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מְשַׁבַּחַת אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאוֹמְרַת דוֹדֵי. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שם ה) דוֹדֵי צַח וְאָדוּם.

בֹּא וּרְאֵה, בְּשַׁעַת שְׁמַגִּיעַ חֲצוֹת הַלַּיְלָה, מִתְעוֹרְרַת שְׁלֵהֶבֶת אַחַת וְנוֹכְנֶסֶת תַּחַת פְּנֵי הַתֵּרְנַגּוּל, וְקוֹרֵא. וּבְאוֹתָהּ הַשַּׁעַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יָרֵד אֵל גִּנוֹ, שְׁהִיא גֵן הַעֲדֵן הָעֲלִיּוֹן שֵׁשׁ לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּבְאוֹתָהּ שַׁעַת מִתְעוֹרֵר הַתֵּרְנַגּוּל שֶׁל מַעֲלָה, וְאוֹמֵר: קוֹמוּ כָּל אוֹתָם שִׁשְׁנָה בַּחוּרֵיהֶם,

בְּרֵךְ: דָּא קְבוֹרַת רַחֵל, דְּאִיהִי קְיָימָא בְּפִרְשַׁת דְּרָכִים, וַיִּבְשֹׁר לָהּ וַיִּנְחָם לָהּ וְלֹא צְבִיאת לְקַבֵּל תְּנַחֲוּמִין, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, (ירמיה לא יד) מֵאֲנָה לְהִנְחָם עַל בְּנֵיהָ. וּבִשְׁבִיל דְּאִזְלוּ עִמּוֹ בְּקָרִי, גִּלְתָּה לְהוֹן, וּשְׁכִינְתָּא גִלְתָּה עִמָּהוֹן.

בְּכָר עֵץ: דָּא יְרִיחוֹ. אוֹ עַל הָאָרֶץ: דָּא יְרוּשָׁלַם. אֶפְרוּחִים: אֵלִין פְּרוּבִים דְּלַעֲיָלָא. אוֹ בִיִּצִים: אֵלִין פְּרוּבִים דְּלַתְתָּא. אֲנַפֵּי רַבְרְבִי, וְאֲנַפֵּי זוּטָרִי.

וְהָאֵם רוֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרוּחִים אוֹ עַל הַבִּיִּצִים לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים שְׁלַח תִּשְׁלַח אֶת הָאֵם. הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה ג א) וּבִפְשָׁעֵיכֶם שְׁלַחָה אִמְכֶם. וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ לְמַעַן יִיטֵב לָךְ וְהָאֶרֶץ יָמִים, בְּשִׁבִיל דְּאִימָא אִזְלָא וּמְנַדְדָא מְגוֹזְלָה וּמְקִינָה. וְדָא גְרִים לָךְ אַרְיכוֹ דְּאֲנַפִּין, שִׁית יוֹמִין דְּלַעֲיָלָא, דִּירְחַמוּ עַל עֲלָמָא. הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, (שמות לד ו) ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנוּן אָרָךְ אֶפְסִים וְרַב חֶסֶד וְאֱמֶת. וְאֲרִיף רוּגְזָא מִן אֶפְסִין דְּאֶסְתַּלְקוּ בַּחוּבֵיהוֹן דִּישְׂרָאֵל. הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, (שם לג כג) וְרֵאִיתָ אֶת אַחֲרֵי וּפְנֵי לֹא יֵרָאוּ.

דוֹדֵי יָרֵד לְגַנוֹ לְעֶרְגוֹת הַבִּשָּׁם לְרַעוֹת בְּגַנִּים וְלִלְקֹט שׁוֹשְׁנִים (שה"ש ו ב). תָּא חֲזִי, כָּל הַשִּׁירִים קָדַשׁ, וְשִׁיר הַשִּׁירִים קָדַשׁ קָדָשִׁים. כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מְשַׁבַּחַת לִיהּ לְקוֹדְשָא בְּרִיךְ הוּא, וְאוֹמְרַת דוֹדֵי. הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, (שם ה) דוֹדֵי צַח וְאָדוּם.

תָּא חֲזִי, בְּשַׁעַתָּא דִּיהֵא פְּלַגוֹת לֵילִיא. אִיתְעַר שְׁלַהוּבָא חָדָא, וַיַּעוֹל תַּחַת גְּדַפֵּי דְתֵרְנַגּוּלָא, וְקָאֲרִי. וּבְהֵהוּא שַׁעַתָּא, קוֹדְשָא בְּרִיךְ הוּא יָרֵד אֵל גִּנוֹ, דְּאִיהוּ גֵן עֲדֵן עֵילָאָה, דְּאִית לִיהּ לְקוֹדְשָא בְּרִיךְ הוּא. וּבְהֵהוּא שַׁעַתָּא

הנה השעה היא לחבר האילת עם בעלה. אשריו כל אדם שיקום בחצות הלילה להתעסק בתורה, שהקדוש ברוך הוא וכל הצדיקים מקשיבים לקולו. זהו שפתוב היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני (שם ח).

ובשעה הזו, מי שמתעסק בתורה, מוריק עליו חוט אחד של חסד. ובשעה הזו הקדוש ברוך הוא ירד לגנו. למי ירד? לערגות הפשם. ומי הם ערוגות הפשם? זהו שפתוב (שמות ל) בשמים ראש. ומי הם? צדיקים. לרעות בגנים - בגן העדן שלמעלה וגן העדן שלמטה, שנקרא העולם הזה והעולם הבא. ללקט שושנים, מי הם השושנים? אלו הצדיקים שהתעסקו בתורה, ואותם שמרחשים תורה בשפתותיהם. זהו שפתוב שושנים, אל תקרי שושנים אלא שושנים, שאפלו בקבר רוחשות תורה.

אמר לו: וכי לאותם שמתעסקים בתורה הורג אותם קדם זמנם, והם צדיקים שלא חטאו? בא וראה, בשעה שירבעם היה תינוק, היה זכאי, ולא היה לו חטא. אמר הקדוש ברוך הוא למלאך המות: לך ותביא את ירבעם בן נבט.

באותה שעה אמרו מלאכי השרת, (תהלים ח) ה' אדוננו מה אדיר שמך בכל הארץ. מה שמך הוא אדיר בו, והוא צדיק - הנח לו, ועל זכותו יבוא לנו שפע. אמר להם הקדוש ברוך הוא: אם רצונכם שאעזב אותו, אני עוזב אותו.

אמר להוהר: ואתה תרנגולא דלעילא, ואמר, קומו כל אינון דשינתא בחוריהון, הא שעתא איהי לאתחברא איילתא בבעלה. זכאה איהו כל בר נש דיקום בפלגות ליליא לאתעסקא באורייתא. דקודשא בריך הוא וכל צדיקיא אציתו לקליה. הדיא הוא דכתיב, (שם ח יג) היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני.

ובהאי שעתא, מאן דאתעסק באורייתא, איתרק עליה חד חוטא דחסד. ובהאי שעתא, קודשא בריך הוא ירד לגנו. למי ירד, לערוגות הפושם. ומאן אינון ערוגות הפושם, הדיא הוא דכתיב, (שמות ל כג) בשמים ראש. ומאן אינון, צדיקים.

לרעות בגנים, בגן עדן דלעילא, וגן עדן דלתתא, דאיקרי העולם הזה, והעולם הבא. ללקוט שושנים, מאן אינון שושנים. אליון צדיקיא דאתעסקו באורייתא, ואינון דמרחשן אורייתא בשפוותיהו. הדיא הוא דכתיב, שושנים, אל תקרי שושנים, אלא שושנים, שאפילו בקבר רוחשות תורה.

אמר ליה, וכי לאינון דאתעסקון באורייתא קטיל לון קודם זמנם, ואינון צדיקים דלא חבו. תא חזי, ירבעם בשעתא דהוה ינוקא, הוה זכאי, ולא הוה ליה חובה, אמר הקדוש ברוך הוא למלאך המות, זיל ואייתי ליירבעם בן נבט.

בהווא שעתא אמרו מלאכי השרת, (תהלים ח יב) ה' אדוננו מה אדיר שמך בכל הארץ. מה דאיהו שמך איהו אדיר ביה, והוא צדיק, אנח ליה, ועל זכותא דיליה ייתי שפע לנא. אמר להוהר קודשא בריך הוא, אי רענא דילכוון דאשבוק ליה, אנא שביק ליה.

אמר להוהר קודשא בריך הוא, אי רענא דילכוון דאשבוק ליה, אנא שביק ליה.

וְבָתֵּר כִּן נִפְק לְתַרְבוֹת רָעָה, וְעֵבִיד תְּרִי עֲגָלִי
 דְּדַהֲבָא, וְחָטָא וְהֶחְטִיא אֶת יִשְׂרָאֵל. (ד) ^ר
 אָמַר לְהוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֲרִיכָל
 שְׁפַע דְּהוּה יְהִיב לְכוּן, אַתְּהַפֵּן לְכוּן בְּזוּהֵמָא,
 לֹא הָוה טַב לְכוּן דְּתִייתִי לִיה הָכָא בְּשַׁעְתָּא
 דְּהוּה זַכָּאי, וְהוּה אוֹלִיף לִיה מַטְטְרוּ"ן
 אוּרִייתָא. בְּשַׁעְתָּא הֵהִיא, פְּתַחוּ פְּלֵהוּ וְאָמְרוּ,
 (תהלים קיט קלו) צְדִיק אֶתָּה ה' וְיִשָּׁר מִשְׁפָּטֶיךָ. וְעַל
 דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יֵרַד לְגַנּוּ לְלִקּוּט שׁוֹשְׁנִים.
 פְּתַח יְנוּקָא וְאָמַר, (מיכה א ג) עָמִי מָה עָשִׂיתִי לָךְ
 וּמָה הִלְאֵתִיךְ עֲנֵה בִי. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 בְּחֻבֵיבוּתָא דְאִית לִיה עִם יִשְׂרָאֵל, קָרָא לְהוֹן
 עָמִי. מָה עָשִׂיתִי לָךְ, לְמָה עָשִׂיתִי לָךְ. אֵלָא
 דְּתַזְלוּן לְבַתִּי כְּנִסְיוֹת וּלְבַתִּי מְדַרְשׁוֹת,
 וְתַסְהִידוּ בִי דְאָנָא אֶחָד, הֲדָא הוּא דְכַתִּיב,
 (דברים ו ד) ה' אֶחָד. הֲדָא הוּא דְכַתִּיב עֲנֵה בִי.

פְּתַח הַתִּינוּק וְאָמַר, (מיכה ו) עָמִי
 מָה עָשִׂיתִי לָךְ וּמָה הִלְאֵתִיךְ עֲנֵה
 בִי. הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּחֻבֵיבוּת
 שְׂיֵשׁ לוֹ עִם יִשְׂרָאֵל, קָרָא לְהֶם:
 עָמִי, מָה עָשִׂיתִי לָךְ? לְמָה עָשִׂיתִי
 לָךְ? אֵלָא שְׁתַּלְכוּ לְבַתִּי כְּנִסְיוֹת
 וּלְבַתִּי מְדַרְשׁוֹת, וְתַעֲיִדוּ בִי שְׂאֲנִי
 אֶחָד. זְהוּ שְׁכַתוּב (דברים ו) ה' אֶחָד.
 זְהוּ שְׁכַתוּב עֲנֵה בִי.

תַּעֲיִדוּ שְׂאֲנִי אֶחָד, וּמַתְעֵלָה עַל
 הַשֵּׁם שֶׁל אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם תְּבוּת,
 שֶׁהֵם בְּפִרְשֵׁת קְרִיאַת שְׁמַע מִן
 וְאֶהְבֵּת עַד וְהִיָּה, וְתַעֲשׂוּ לִיחָד
 שְׁמִי עֲלֵיכֶם. וְהוּא הַשֵּׁם בְּדַגְמַת
 הַשֵּׁם שֶׁל אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם שְׁמוֹת.
 וּבִשְׁם שֶׁל שְׁבַעִים וּשְׁתַּיִם תְּבוּת
 יֵשׁ בְּפִרְשֵׁת קְרִיאַת שְׁמַע מִן וְהִיָּה
 עַד וּשְׁמַתֶּם. וּבִשְׁם שֶׁל חֲמִשִּׁים
 תְּבוּת מִן וּשְׁמַתֶּם עַד סוּף
 הַפְּרָשָׁה, כְּחֻשְׁבוֹן שְׁעָרֵי בִינָה.
 וּבִשְׁם שֶׁל שְׁבַעִים וּשְׁנַיִם מִן
 וַיֹּאמֶר עַד סוּף הַפְּרָשָׁה.

וְאוֹתָן אַרְבַּע פְּרָשׁוֹת עִם שְׁתַּיִם
 עֲשֶׂרָה תְּבוּת שְׂיֵשׁ בְּקְרִיאַת שְׁמַע,
 (שני יחודים) עֲלִיוֹנִים, יַעֲשׂוּ כָלֶם
 מֵאֲתַיִם וְאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה,
 כְּחֻשְׁבוֹן מֵאֲתַיִם אַרְבָּעִים
 וּשְׁמוֹנֶה אֵיבָרִים. וְכָל אִישׁ
 שִׁיקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע פְּרָאוּי, כָּל
 תְּבָה וְתְבָה מִשְׁפִּיעָה בְּכָל אֵיבָר
 וְאֵיבָר שְׁלוֹ. וְאִם הָאִישׁ לֹא יִקְרָא

וְבָתֵּר כִּן נִפְק לְתַרְבוֹת רָעָה, וְעֵבִיד תְּרִי עֲגָלִי
 דְּדַהֲבָא, וְחָטָא וְהֶחְטִיא אֶת יִשְׂרָאֵל. (ד) ^ר
 אָמַר לְהוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֲרִיכָל
 שְׁפַע דְּהוּה יְהִיב לְכוּן, אַתְּהַפֵּן לְכוּן בְּזוּהֵמָא,
 לֹא הָוה טַב לְכוּן דְּתִייתִי לִיה הָכָא בְּשַׁעְתָּא
 דְּהוּה זַכָּאי, וְהוּה אוֹלִיף לִיה מַטְטְרוּ"ן
 אוּרִייתָא. בְּשַׁעְתָּא הֵהִיא, פְּתַחוּ פְּלֵהוּ וְאָמְרוּ,
 (תהלים קיט קלו) צְדִיק אֶתָּה ה' וְיִשָּׁר מִשְׁפָּטֶיךָ. וְעַל
 דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יֵרַד לְגַנּוּ לְלִקּוּט שׁוֹשְׁנִים.
 פְּתַח יְנוּקָא וְאָמַר, (מיכה א ג) עָמִי מָה עָשִׂיתִי לָךְ
 וּמָה הִלְאֵתִיךְ עֲנֵה בִי. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 בְּחֻבֵיבוּתָא דְאִית לִיה עִם יִשְׂרָאֵל, קָרָא לְהוֹן
 עָמִי. מָה עָשִׂיתִי לָךְ, לְמָה עָשִׂיתִי לָךְ. אֵלָא
 דְּתַזְלוּן לְבַתִּי כְּנִסְיוֹת וּלְבַתִּי מְדַרְשׁוֹת,
 וְתַסְהִידוּ בִי דְאָנָא אֶחָד, הֲדָא הוּא דְכַתִּיב,
 (דברים ו ד) ה' אֶחָד. הֲדָא הוּא דְכַתִּיב עֲנֵה בִי.

תַּסְהִידוּ דְאָנָא חַד, וּמַתְעֵלָה עַל שְׁמָא דְמ"ב
 תִּיבִין, דְּאֵינוּן בְּפִרְשֵׁת קְרִיאַת שְׁמַע,
 מִן וְאֶהְבֵּת עַד וְהִיָּה. וְתַעֲבִידוּ לִיחָדָא שְׁמִי
 עֲלֵיכֶם. וְאִיהוּ שְׁמָא פְּדוּגְמָא שְׁמָא דְמ"ב
 שְׁמַהֲן.

וּבִשְׁמָא דְשְׁבַעִין וְתֵרִין תִּיבִין, דְאִית בְּפִרְשֵׁת
 קְרִיַת שְׁמַע, מִן וְהִיָּה עַד וּשְׁמַתֶּם.
 וּבִשְׁמָא דְחֲמִשִּׁין תִּיבִין, מִן וּשְׁמַתֶּם עַד סוּף
 פְּרָשָׁתָא, כְּחֻשְׁבוֹן שְׁעָרֵי בִינָה. וּבִשְׁמָא
 דְשְׁבַעִין וְתֵרִין, מִן וַיֹּאמֶר עַד סוּף הַפְּרָשָׁה.
 וְאֵינוּן אַרְבַּע פְּרָשׁוּיִן, עִם תְּרִיסַר תִּיבִין דְאִית
 בְּקְרִיאַת שְׁמַע, (תֵּרִין יחודין) עֵילְאִין,
 יַתְעִבִידוּ פְּלֵהוּ מֵאֲתָן וְאַרְבָּעִין וְתַמְנֵיָא,
 כְּחֻשְׁבוֹן מֵאֲתַיִם וּשְׁמוֹנֶה וְאַרְבָּעִים אֵבָרִים. וְכָל
 אִישׁ דִּיקְרִי קְרִיַת שְׁמַע כְּדָקָא יְאוּת, כָּל תִּיבָה
 וְתִיבָה מִשְׁפִּיעָה בְּכָל אֵבָר וְאֵבָר דִּילִיָּה. וְאִי
 אִישׁ לֹא יִקְרִי קְרִיַת שְׁמַע בִּימְמָא וּבְלִילְיָא,

קריאת שמע ביום ובלילה, כל איבר ואיבר שלו יתמלא מרוח רעה, ומכל דברים ומחלות רעות של העולם.

אמר התינוק: שלש תבות הן שחסרות מן מאתים ארבעים ושמונה התבות, ובמה נשלמות? אמר: אני שמעתי מאבא, עם ה' אלהיכם אמת.

פתח הסבא של התינוק ואמר: (קהלת ט) עיר קטנה ואנשים בה מעט וגו', ומצא בה ילד מספן וחקם וגו'. בא וראה, עיר קטנה - זו תבת נח. ואנשים בה מעט - אלו אשתו ובניו ונשי בניו, וחייות ועופות ובהמות. ובא אליך מלך גדול וסבב אותה - זה יצר הרע. ומצא בה איש מספן וחקם - זה נח. ומלט הוא את העיר ברחמיו.

סתרי תורה

סעודות השבת, בכל אותם ההמונים העליונים. ויאמר משה אכלהו היום כי שבת היום לה'. היום לא תמצאוהו בשדה. שלש פעמים היום, כחשבון שלש סעודות, שנקראו ענג. ומהו ענג? זהו שפתוב (ישעיה נח) וקראת לשבת ענג. (בראשית ב) ונקר יצא מעדן להשקות את הגן. ובחשבון שלש גליות שאמר משה כנגדן אהי"ה אהי"ה אהי"ה שלש פעמים.

אני אהיה עמכם בגלות הראשונה, זהו שאמרו, גלו למצרים - שכינה עמהם. ואני אהיה עמכם בגלות השנייה, זהו שאמרו, גלו לבבל - שכינה עמהם. ואני אהיה עמכם בגלות השלישית, זהו שאמרו, גלו ליון - שכינה עמהם. אהיה רביעי לא גלה להם, אלא (ישעיה ס) אני ה' בעתה אחישנה. זכו - אחישנה.

כל אבר ואבר דיליה יתמלי מן רוח רעה, ומכל מלין ומרעין בישין דעלמא.

אמר ינוקא, תלת תיבין אינון, דחסרין מן קרית שמע, מן רמ"ח תיבין, ובמה אשתלימו. אמר, אַנָּא שְׁמַעְנָא מֵאבָּא, עִם ה' אֱלֹהֵיכֶם אֱמֶת.

פתח סבא דינוקא ואמר, (קהלת ט יד) עיר קטנה ואנשים בה מעט וגו', ומצא בה ילד מספן חכם וגו'. תא חזי, עיר קטנה, דא תיבת נח. ואנשים בה מעט, אלו אשתו ובניו ונשי בניו, וחייות ועופות ובהמות. ובא אליה מלך גדול וסבב אותה, זה יצר הרע. ומצא בה איש מספן וחקם, דא נח. ומלט הוא את העיר ברחמיו.

סתרי תורה:

סעודתי דשבת בכל אינון אוכלוסין עילאין. (שמות טז כה) ויאמר משה אכלוהו היום כי שבת היום ליהוה. היום לא תמצאוהו בשדה. תלת זמנין היום, כחושבון תלת סעודתי, דאתקריאו ענג. ומהו ענג. הדא הוא דכתיב, (ישעיה נח יג) וקראת לשבת ענג. (בראשית ב) ונקר יצא מעדן להשקות את הגן. ובחושבון תלת גליות, שאמר משה כנגדן אהי"ה אהי"ה אהי"ה שלש זמנין.

אנא אהיה עמכון בגלותא קדמאה, הדא הוא דאמרו, גלו למצרים שכינה עמהם. ואנא אהיה עמכון בגלותא תניינא, הדא הוא דאמרו, גלו לבבל שכינה עמהם. ואנא אהיה עמכון בגלותא תליתאה, הדא הוא דאמרו, גלו ליון שכינה עמהם. אהיה רביעאה לא גילה להון, אלא (ישעיה ס כב) אני ה' בעתה אחישנה. זכו אחישנה, לא זכו בעתה.

(אמר רבי פנחס, רצה הקדוש ברוך הוא לנסות את ישראל וכו').

הוא חזי, אם ישיבו לא נשארו בגלות יום אחד שלם. אמר ליה בחשאי, מהו יום אחד,

זהו שאמר (בראשית כט ז) הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה וגו'. אם תבו בתיובתא, יצאו לזמן היום שאמר הנביא. ואם לאו לא עת האסף המקנה, השקו הצאן ולכו רעו. בספרא דרב המנונא סבא, אם לא תבו בתיובתא, לא יפקון עד דישתלים שמה דקודשא בריך הוא יהו"ה.

דבר אחר, ישראל נמשלו ליונה, והכנפים למצות, כמו בשעה שהיונה יש לה כנפים, והכנפים שלמים, לא יש עוף בעולם שיקחה. כן ישראל, בשעה שהם שלמים במצות, לא יש בכל העולם מי שיוכל להם. כמו שהוא כתוב בפרשת בלעם (במדבר כג ח) מה אקב לא קבה אל ומה אזעם לא זעם ה'. ואחר כך זנו אחרי אלהיהם, ויחר אף ה' בהם.

ועל דא (במדבר טו לט) ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זנים אחריהם. ומהו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם. זהו (בראשית ו ה) רק רע כל היום, וזהו רע רע יאמר וגו'.

ועל דא (שמות לג כג) וראית את אחורי. הדא הוא דכתיב, (איכה ב ג) השיב אחור ימינו. וכתיב (דברים לב כ) אסתירה פני מהם אראה מה אחריהם וגו'. ועל דא בשעה שישאל היו בלב שלם לפני ה', מה היתה. (דברים ה ד) פנים בפנים דבר ה'. (ואם לאו, בספרא דאחוריים). וזהו העריות. הדא הוא דכתיב, (ויקרא יח ז) ערות אביך וערות אמך לא תגלה.

ויש אחור מן קדושה. הדא הוא דכתיב, (הושע יא ב) אחר"י ה' ילכו פאריה ישאג. ואתקרי

לא זכו - בעתה. (אמר רבי פנחס, רצה הקדוש ברוך הוא לנסות את ישראל וכו').

בא וראה, אם ישובו, לא נשארו בגלות יום אחד שלם. אמר לו בחשאי, מהו יום אחד? זהו שאמר (בראשית כט ז) הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה וגו'. אם שבו בתשובה, יצאו לזמן היום שאמר הנביא. ואם לא עת האסף המקנה, השקו הצאן ולכו רעו. בספרא של רב המנונא סבא, אם לא שבו בתשובה, לא יצאו עד שישתלים שמו של הקדוש ברוך הוא יהו"ה.

דבר אחר, ישראל נמשלו ליונה, והכנפים למצות. כמו בשעה שהיונה יש לה כנפים והכנפים שלמים, לא יש עוף בעולם שיקחה - כן ישראל, בשעה שהם שלמים במצות, לא יש בכל העולם מי שיוכל להם. כמו שהוא כתוב בפרשת בלעם (במדבר כג ח) מה אקב לא קבה אל ומה אזעם לא זעם ה'. ואחר כך זנו אחרי אלהיהם, ויחר אף ה' בהם. ועל זה (במדבר טו לט) ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זנים אחריהם. ומהו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם? זהו (בראשית ו ה) רק רע כל היום, וזהו (משלי ב) רע רע יאמר וגו'.

ועל זה (שמות לג כג) וראית את אחורי. זהו שכתוב (איכה ב ג) השיב אחור ימינו. וכתיב (דברים לב כ) אסתירה פני מהם אראה מה אחריהם וגו'. ועל זה בשעה שישאל היו בלב שלם לפני ה', מה היתה? (דברים ה ד) פנים בפנים דבר ה'. (ואם לא - בצד האחוריים) וזה העריות. זהו שכתוב (ויקרא יח ז) ערות אביך וערות אמך לא תגלה.

ויש אחור מן קדושה. זהו שכתוב

פנים לגבי מטה, ואחור לגבי מעלה. ואתקרי חול לגבי מעלה, וקודש לגבי מטה.

וזה בקש משה לידע, זה שהיה פנים לגבי מעלה. ואמר ליה, (שמות לג כ) כי לא יראני

האדם וחי. ואחר כך בקש שיתן נשמה לישראל מן הפנים שהם למטה, ונקראו

אחורים לגבי מעלה. ואמר ליה, (שם כג) וראית את אחורי. אתה תראה והם לא יראו. הרי

תבין שהיה לגביה אחור, ולגבי ישראל פנים. ועל זה אמר לא יראו, ולא אמר לא תראה.

הא חזי, בחובא דאדם קדמאה, אבדו הפנים עילאין. ובחובא דעגל, פנים תתאין,

דאתקרי אחור לגבי עילא. ובכל גלות וגלות אבדו. ואיהו רזא רברבא, וכל דא נרמז בשם

יהו"ה. י, פנים עילאין. ה, אחור לגבי י, ופנים לגבי ו. ו, אחור לגבי ה' עילאה,

ופנים לגבי ה' תתאה. ה, אחור לגבי ו, ופנים לגבי רזא דלתתא.

ומאי איהו יהו"ה, דאתקרי אחור לגבי יהו"ה דלעילא, ודא המבדיל (דף נט ע"ב) בין

הקדש ובין קדש הקדשים. יהו"ה דלעילא, אדם עילאה. יהו"ה דלתתא, אדם תניינא.

ואית אדם דאיהו תליתאה, דאקרי אחור, לגבי שמה תניינא. ושמה תניינא איהו פנים לגבי

דא. ודא הוא המבדיל בין קדש לחול. ואינון תלת, בחושפון אהי"ה אהי"ה אהי"ה תלת זמנין.

דבר אחר ויאמר משה אכלוהו היום כי שבת היום לה' היום לא תמצאוהו בשדה.

האי קרא אוקמוה חבריא, תחות פפתור עילאה, פפתור די ממנא בעשרין ותרין אתוון.

בעיזקא דלעילא, לקטין תרין סטרין, חד

(דושיע יא) אחר"י ה' ילכו פאריה ישאג. ונקרא פנים כלפי מטה, ואחור כלפי מעלה. ונקרא חל כלפי מעלה, וקדש כלפי מטה.

וזה בקש משה לידע, זה שהיה פנים לגבי מעלה, ואמר לו, (שמות

לג) כי לא יראני האדם וחי. ואחר כך בקש שיתן נשמה לישראל מן

הפנים שהם למטה, ונקראו אחורים לגבי מעלה. ואמר לו

וראית את אחרי. אתה תראה והם לא יראו. הרי תבין שהיה לגבי

אחור, ולגבי ישראל פנים. ועל זה אמר לא יראו, ולא אמר לא תראה.

בא וראה, בחטא אדם הראשון אבדו הפנים העליונים, ובחטא העגל הפנים התחתונים,

שנקראים אחור כלפי מעלה. ובכל גלות וגלות אבדו. והוא סוד גדול, וכל זה נרמז בשם

יהו"ה. י - פנים עליונים. ה' - אחור לגבי י, ופנים לגבי ו. ו' - אחור לגבי ה' העליונה, ופנים

לגבי ה' התחתונה. ה' אחור לגבי ו, ופנים לגבי ה' העליונה. וזה המבדיל בין הקדש ובין קדש הקדשים.

יהו"ה שלמעלה - אדם העליון. יהו"ה שלמטה - אדם שני. ויש

אדם שהוא שלישי, שנקרא אחור לגבי השם השני, והשם השני הוא פנים לגבי זה. וזהו המבדיל

בין קדש לחל. והם שלש בחשבון אהי"ה אהי"ה אהי"ה שלש פעמים.

דבר אחר, (שמות טו) ויאמר ה' אכלוהו היום כי שבת היום לה' היום לא תמצאוהו בשדה. הפסוק

הזה פרושהו החברים, תחת פפתור העליון, הפפתור שממנה בכ"ב האותיות. בטבעת

שְׁלֹמֶעֱלָה לֹקְטִים שְׁנֵי צְדָדִים,
אחת טבֵּעַת. וְאוֹתָהּ הִטְבַּעַת הִיא
בְּרֹבֹעַ לְאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם.

אוֹחוּיִם הִטְבַּעַת הַזֶּה מֵהַצַּד הַזֶּה
וּמֵהַצַּד הַזֶּה, זֶה לְיָמִין וְזֶה
לְשְׂמָאל. אוֹתוֹ שֶׁל הַיָּמִין עוֹלָה
בְּרֹאשׁ, וּכְשֶׁהוּא זוֹקֵף, נוֹטֵל עִמּוֹ
שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף גְּבֻרִים גְּבוּרִים,
אֲחוּזֵי חֲרֻבוֹת עַל הַיִּרְכָּסִים. זֶהוּ
שְׁכָתוֹב (שְׁמוֹת יב) כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף
רַגְלֵי הַגְּבֻרִים לְבַד מִטָּף. וְאוֹתוֹ
שֶׁל הַשְּׂמָאל עוֹלָה אַחַר כֶּף,
וּכְשֶׁהוּא זוֹקֵף, נוֹטֵל עִמּוֹ שֵׁשׁ
מֵאוֹת אֶלֶף בְּצֵלֵי כִנְפִים, פְּנֵי
הַרְחָמִים. וּמִתְחַלְּפִים שֶׁל הַיָּמִין
בְּשְׂמָאל, וְשֶׁל הַשְּׂמָאל בְּיָמִין.

זוֹקְפִים לְמַעְלָה, עַד שְׁמֹגִיעִים
לְכַהֵן אֶחָד, שְׁגִלָּה מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא
הָעוֹלָם. כְּשֶׁמֹּגִיעִים לְשָׁם, יוֹצֵא
אוֹתוֹ הַכַּהֵן הַגָּדוֹל וּמְבַרֵךְ אֶת
הַכֹּהֵן הַקָּטָן הַזֶּה. כִּיִּן שְׁמֵתְבַרֵךְ
מִשָּׁם מִתּוֹךְ הַעֲתִיק הַסָּבָא שֶׁל
הַסָּבִים, סַבַּת כָּל הַסַּבּוֹת, יוֹצֵא
טַל שֶׁל בְּדִלְחָה, וּמִשְׁפִּיעַ לְרֹאשׁ
הַהוּא שֶׁל הַכַּהֵן, וְהוּא מְמַלֵּא אֶת
הַכֹּהֵן הַזֶּה. כִּיִּן שְׁמֵתְמַלֵּא,
מִתְמַלֵּא בְּשֵׁשׁ צְדָדִים, לְשֵׁשׁ
יָמֵי הַשָּׁבָת.

כְּשִׁירָד מֵצַד הַשְּׂמָאל וְהַקְרִישׁ
אוֹתוֹ הַבְּדִלְחָה, נַעֲשֶׂה כְּמוֹ הַבְּדִלְחָה
שֶׁל אֶבֶן טוֹבָה, וְכָל הַהִמּוֹנִים
נִזְוָנוּ מִמֶּנּוּ בְּכָל יוֹם, וּמֵהֶם
בְּלִילָה. אוֹתָם שֶׁל הַיּוֹם אוֹכְלִים
בְּגוּוֹן אֶחָד, וְאוֹתָם שֶׁל הַלַּיְלָה
אוֹכְלִים בְּגוּוֹן אַחֵר. אוֹתָם שֶׁל
הַלַּיְלָה נִקְרָאִים מְשַׁבְּרֵי הַרִים
וּסְלָעִים. אֵלּוּ לֹקְטִים מִחֲצוֹת
הַלַּיְלָה עַד שְׁמֵתְחֻזֵּק הַשָּׁמֶשׁ. כִּיִּן
שָׁבָא הַשָּׁמֶשׁ, אֵין לֹקְטִים. אוֹתָם
שֶׁל הַיּוֹם נִקְרָאִים יְלִידֵי הַבַּיִת,
שְׁמוּרֵי הַהֵיכָל. אֵין לֹקְטִים אֵלָּא
בַּבֶּקֶר. כִּיִּן שָׁבָא הַבֶּקֶר, לֹקְטִים
כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּרָאוּי לוֹ. אַחֲרֵים
יֵשׁ שְׁלֹקְטִים לְעֵת עֶרֶב, וְכָל אֶחָד
וְאֶחָד כְּרָאוּי לוֹ.

עֵיזָקָא. וְהֵהוּא עֵיזָקָא אִיהוּ בְּרִיבּוּעָא לְאַרְבַּע
סְטָרֵי עֲלָמָא.

אַחֲרֵין הָאֵי עֵיזָקָא מֵהָאֵי סְטָרָא וּמֵהָאֵי סְטָרָא,
דָּא לְיָמִינָא, וְדָא לְשְׂמָאלָא. הֵהוּא
דִּימִינָא סִלְקָא בְּרִישָׁא, וְכַד אִיהוּ זָקָפָא, נָטִיל
עִמִּיהָ שִׁית מָאָה אֶלֶף גּוּבְרִין גְּבֻרִין, אַחֲרֵין
סִיפִין עַל יִרְכִין. הֵדָּא הוּא דְכֹתִיב, (שְׁמוֹת יב לו)
כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלֵי הַגְּבֻרִים לְבַד מִטָּף.
וְהֵהוּא דְשְׂמָאלָא סִלְקָא לְבַתֵּר כֶּן, וְכַד אִיהוּ
זָקָפָא, נָטִיל עִמִּיהָ שִׁית מָאָה אֶלֶף מְאָרֵי
דְגִדְפִין, אֲנָפִין דְרַחְמֵי. וּמִתְחַלְּפִין דִּימִינָא
בְּשְׂמָאלָא, וְדְשְׂמָאלָא בְּיָמִינָא.

זָקָפָן לְעֵילָא, עַד דְמֵאטוּ לְחַד כְּהֵנָּא, דְגִלֵּי
מִיּוֹמָא דְאַתְבָּרֵי עֲלָמָא. כַּד מָטוּ תַמְּן,
נָפִיק הֵהוּא כְּהֵנָּא רַבָּא, וְקָא מְבַרֵךְ לְהֵהוּא
כְּפַתּוֹר. כִּיִּן דְקָא מְתַבְּרָא מִתַּמְּן, מַגּוּ עֲתִיקָא
סָבָא דְסָבִין סִיבְתָא דְכָל סִיבְתִין, נָפִיק טַלָּא
דְבְדוּלְחָא, וְנִגִּיד לְהֵהוּא רֹאשׁ דְכְּהֵנָּא, וְאִיהוּ
אֲמַלִּי לְהָאֵי כְּפַתּוֹר, כִּיִּן דְאַתְמַלְיָא, אֲתַמְלִיָּא
בְּשִׁית סְטָרִין, לְשִׁית יוֹמִין דְשַׁבְתָּא.

כַּד נַחֲתֵי מִסְטָרָא דְשְׂמָאלָא, וְאַקְרִישׁ לְהֵהוּא
בְדוּלְחָא, וְאַתְעֵבִיד כְּגוּוֹנָא דְבְדוּלְחָא
דְאַבְן טָבָא. וְכִלְהוּ אוּכְלוּסִין אֲתַזְנוּ מִנְיָה בְּכָל
יוֹמָא, וּמִנְהוּן בְּלִילָא. אֵינּוּן דִּימְמָא אֲכָלֵי
בְּגוּוֹנָא חַד, וְאֵינּוּן דְלִילָא אֲכָלֵי בְּגוּוֹנָא
אַחְרָא. אֵינּוּן דְלִילָא אֲקָרוּן מְתַבְּרֵי טוּרִין
וְטַבְּרִין, אֵלִין לְקָטִין מִפְּלָגוֹת דְלִילָא עַד
דִּיתְתַקֵּף שְׁמֵשׁא, כִּיִּן דְאַתָּא שְׁמֵשׁא לָא לְקָטֵי.
אֵינּוּן דִּימְמָא, אֲקָרוּן יְלִידֵי בֵּיתָא, טְמִירֵי
הֵיכְלָא. לָא לְקָטֵי אֵלָּא בְּצַפְרָא. כִּיִּן דְאַתִּי
צַפְרָא, לְקָטֵי כָּל חַד וְחַד כְּדָקָא חֲזִי לִיהָ.
אַחֲרֵינִין אֵית דְלְקָטֵי לְעֵידִין רְמֵשָׁא, וְכָל חַד
וְחַד כְּדָקָא חֲזִי לִיהָ.

אוֹתָם שֶׁל הַלֵּלָה כְּתוּב עֲלֵיהֶם (שמות טו) וּבִבְקָר הֵיטָה שִׁכְבַת הַטֵּל. אֵלּוּ הֵם הַמְזִילִים הַטֵּל שֶׁל הַמֶּן לַתְּחֻנָּיִם, מִהַחֲלֹק שֶׁלָּהֶם. לִמֶן הַזֶּה לֹא הָיָה גִּוֹן, וְלֹא נִקְרָשׁ. אוֹתָם שֶׁל הַבְּקָר כְּתוּב עֲלֵיהֶם (קהלת יא) בְּבִקְר זָרַע אֶת זָרְעֶךָ. אֵלּוּ הָיוּ מְזִילִים טֵל שֶׁל הַמֶּן לַתְּחֻנָּיִם, וְנוֹתְנִים גִּוֹן לְאוֹתוֹ הַמֶּן וּמְתִיקוֹת וּדְבֹשׁ.

אוֹתָם שֶׁל הָעֶרֶב כְּתוּב עֲלֵיהֶם (שמות טז) עֶרֶב וַיִּדְעֹתֶם. וְאוֹתָם שֶׁל הַלֵּלָה הָיוּ מְזִילִים בְּפֶעַם אַחַת מִהֶצֶד שֶׁל אֵלּוּ. מִי שֶׁהִשְׁאִיר מִמֶּנּוּ עַד בֶּקֶר, כְּתוּב (שם) וַיֵּרֶם תּוֹלְעִים וַיִּבְאֵשׁ.

שְׂרֵשֶׁה צְדָדִים חֲקוּקִים כָּאֵן, כְּנֶגֶד שֶׁלֶשׁ הַיּוֹ"ם הַיּוֹ"ם הַיּוֹ"ם. שֶׁלֶשׁ הַהֵי"ן ה' ה' ה', וְלִכְל הַהֵי"ן שֶׁלֶשׁ שֶׁלֶשׁ אוֹתִיּוֹת, וְנִעֲשׂוּ שְׁתֵּים עָשָׂרָה, כְּחֻשְׁבוֹן שְׁתֵּים עָשָׂרָה שְׁעוֹת הַיּוֹם, וְכֻלָּם אֶחָד, וְכֻלָּם יוֹם. שֶׁלֶשׁ שְׁבֻתוֹת הֵן, כְּלֵן יוֹם אֶחָד: הַשְּׁבֻת שֶׁל הַלֵּלָה, הַשְּׁבֻת שֶׁל הַיּוֹם, וְהַשְּׁבֻת שֶׁל הָעֶרֶב. כְּנֶגֶדֶן שֶׁלֶשׁ סְעוּדוֹת: סְעוּדַת הַלֵּלָה, סְעוּדַת הַיּוֹם, וְסְעוּדַת הָעֶרֶב.

סְעוּדַת הַלֵּלָה, בְּטָרֵם הַתְּקַדֵּשׁ הַיּוֹם, מִתְּחַלְּמִים הַאוֹכְלוֹסִים כֻּלָּם שֶׁלֶשֶׁה קְשָׁרִים, נִכְנָסִים לְתוֹךְ נִהְרֹת אֶפְרָסִמוֹן, רוֹחֲצִים בְּאוֹצַר שֶׁל שׁוֹשְׁנִים חֲקוּקוֹת, מַעֲבָרִים בְּנִהַר דִּינֹר, וְעוֹלִים מִשָּׁם בְּקִימָה. כִּיּוֹן שְׁעוֹלִים לְצַד הַלְּבָן, רוֹחֲצוֹת אוֹתָן הַשׁוֹשְׁנִים, מִעִידוֹת עֲדוֹת שֶׁל שְׁבֻת בְּרֵאשִׁית. כֹּל אֵלּוּ שֶׁל הַלֵּלָה קְדוּשִׁים. לְצַד אֶחָד, לְשֵׁשׁ לְשֵׁשׁ צְדָדִים.

כְּשֶׁצָּרִיךְ לְהַתְּקַדֵּשׁ הַיּוֹם, קוֹל שׁוֹפָר נִמְשָׁךְ מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, וְאוֹתוֹ הַקּוֹל, הַחֲלֹק שֶׁל עִם יִשְׂרָאֵל הוּא, מִשׁוּם שְׂאִין קְדוּשָׁה, רַק כְּשֶׁנִּשְׁמַע אוֹתוֹ הַקּוֹל, וְאֵז יִדְוֶע שֶׁהַתְּקַדֵּשׁ הַיּוֹם.

אֵינּוֹן דְּלִילָא, עֲלֵייהוּ כְּתִיב (שם טז יג) וּבִבְקָר הֵיטָה שִׁכְבַת הַטֵּל. אֵלּוּן אֵינּוֹן נְזִלֵי טֵלָא דִּמְנָא לְתַתָּאי, מְחוּלְקָא דִּילְהוֹן. הַאי מְנָא לֹא הָוָה לִיהַ גִּוֹן, וְלֹא אֲגִלִּיד. אֵינּוֹן דְּצַפְרָא, עֲלֵייהוּ כְּתִיב (קהלת יא ו) בְּבִקְר זָרַע אֶת זָרְעֶךָ. אֵלּוּן הָיוּ נְזִלֵי טֵלָא דִּמְנָא לְתַתָּאי, וַיְהִי גִוֹן לְהָהוּא מְנָא, וּמְתַקָּא וְדוּבִשָּׂא.

אֵינּוֹן דְּרַמְשָׂא, עֲלֵייהוּ כְּתִיב (שמות טז ו) עֶרֶב וַיִּדְעֹתֶם. וְאֵינּוֹן דְּלִילָא, הָיוּ נְזִלֵי בְּזִמְנָא חֲדָא מִסְטָרָא דְאֵלִין. מֵאֵן דְּאִשְׁאֵר מְנִיָּה עַד צַפְרָא, כְּתִיב, (שם ז) וַיֵּרֶם תּוֹלְעִים וַיִּבְאֵשׁ. תִּלְתָּ סְטָרִין גְּלִיפִין הָכָא, לְקַבִּיל תִּלְתָּ, הַיּוֹ"ם הַיּוֹ"ם הַיּוֹ"ם. תִּלְתָּ הַהֵי"ן, ה' ה' ה', וְלִכְלֵהוּ הַהֵי"ן, תִּלְתָּ תִּלְתָּ אַתְּוֹן, וְאַתְּעִבִידוּ תִּרִין עֶשֶׂר, כְּחוּשְׁבוֹן תִּרֵי עֶשֶׂר שְׁעֵתֵי דִימְמָא, וְכֻלְהוּ חֵד, וְכֻלְהוּ יוֹם. תִּלְתָּ שְׁבֻתֵי אֵינּוֹן, כְּלֵהוֹן יוֹמָא חֵד, שְׁבֻתָּא דְּלִילָא, שְׁבֻתָּא דִימְמָא, שְׁבֻתָּא דְּרַמְשָׂא. לְקַבִּלְהוֹן תִּלְתָּ סְעוּדָתֵי, סְעוּדָתָא דְּלִילָא, סְעוּדָתָא דִימְמָא, סְעוּדָתָא דְּרַמְשָׂא.

סְעוּדָתָא דְּלִילָא, עַד לֹא אַתְּקַדֵּשׁ יוֹמָא, מִתְּחַלְּמֵי אוֹכְלוֹסִין כְּלֵהוּ תִּלְתָּ קְשִׁירִין, עֲאֵלִין גּוֹ נְהַרֵי דְאֶפְרָסִמוֹנָא, אַתְּסַחֲיִין בְּתַסִּירוֹ דְּוִוְרֵי גְּלִיפִין, מִתְּעַבְּרִין גּוֹ נְהַר דִּינֹר, וְסִלְקִין מִתְּמֵן בְּקוּמֵי. כִּיּוֹן דְּסִלְקִין לְסִטְר חוּרָא, אַתְּסַחֲיִין אֵינּוֹן וְוִוְרִין. סְהַדוּ סְהַדִּין דְּשְׁבֻת בְּרֵאשִׁית. כְּלֵהוֹן דְּלִילָא קְדִישִׁין. לְסִטְר חֵד לְשִׁית שִׁית סְטָרִין.

כֵּד בְּעָא יוֹמָא לְאַתְּקַדֵּשׁ, קֵל שׁוֹפְרָא אַתְּנַגִּיד מִלְּעִילָא לְתַתָּא, וְהָהוּא קֵלָא חוּלְקָא דְעַמָּא דִּישְׂרָאֵל אִיהוּ. בְּגִין דְּלִית קְדוּשָׂא בְּרַ כֵּד אֲשַׁתְּמַע הָהוּא קֵלָא. וּכְדִין יִדְוֶע דְאַתְּקַדֵּשׁ יוֹמָא.

לוח זוהר ש"ס דף היומי מסכת הלין

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ח תקנט-תקס	חולין דף לד
ח"ח תקסא-תקסב	חולין דף לה
ח"ח תקסג-תקסד	חולין דף לו
ח"ח תקסה-תקסו	חולין דף לז
ח"ח תקסז-תקסח	חולין דף לח
ח"ח תקסט-תקע	חולין דף לט
ח"ח תקעא-תקעב	חולין דף מ
ח"ח תקעג-תקעד	חולין דף מא
ח"ח תקעה-תקעו	חולין דף מב
ח"ח תקעז-תקעח	חולין דף מג
ח"ח תקעט-תקפ	חולין דף מד
ח"ח תקפא-תקפב	חולין דף מה
ח"ח תקפג-תקפד	חולין דף מו
ח"ח תקפה-תקפו	חולין דף מז
ח"ח תקפז-תקפח	חולין דף מח
ח"ח תקפט-תקצ	חולין דף מט
ח"ח תקצא-תקצב	חולין דף נ
ח"ח תקצג-תקצד	חולין דף נא
ח"ח תקצה-תקצו	חולין דף נב
ח"ח תקצז-תקצח	חולין דף נג
ח"ח תקצט-תר	חולין דף נד
ח"ח תרא-תרב	חולין דף נה
ח"ח תרג-תרד	חולין דף נו
ח"ח תרה-תרו	חולין דף נז
ח"ח תרז-תרח	חולין דף נח
ח"ח תרט-תרי	חולין דף נט
ח"ח תריא-תריב-תריג	חולין דף ס
ח"ח תריד-תרטו-תרטז	חולין דף סא
ח"ח תריז-תריח-תריט	חולין דף סב
ח"ח תרכ-תרכא-תרכב	חולין דף סג
ח"ח תרכג-תרכד-תרכה	חולין דף סד
ח"ח תרכו-תרכז-תרכח	חולין דף סה

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ח תצה-תצו	חולין דף ב
ח"ח תצז-תצח	חולין דף ג
ח"ח תצט-תק	חולין דף ד
ח"ח תקא-תקב	חולין דף ה
ח"ח תקג-תקד	חולין דף ו
ח"ח תקה-תקו	חולין דף ז
ח"ח תקז-תקה	חולין דף ח
ח"ח תקט-תקי	חולין דף ט
ח"ח תקיא-תקיב	חולין דף י
ח"ח תקיג-תקי�	חולין דף יא
ח"ח תקטו-תקטז	חולין דף יב
ח"ח תקיז-תקיא	חולין דף יג
ח"ח תקיט-תקכ	חולין דף יד
ח"ח תקכא-תקכב	חולין דף טו
ח"ח תקכג-תקכד	חולין דף טז
ח"ח תקכה-תקכו	חולין דף יז
ח"ח תקכו-תקכח	חולין דף יח
ח"ח תקכט-תקל	חולין דף יט
ח"ח תקלא-תקלב	חולין דף כ
ח"ח תקלג-תקלד	חולין דף כא
ח"ח תקלה-תקלו	חולין דף כב
ח"ח תקלז-תקלח	חולין דף כג
ח"ח תקלט-תקמ	חולין דף כד
ח"ח תקמא-תקמב	חולין דף כה
ח"ח תקמג-תקמד	חולין דף כו
ח"ח תקמה-תקמו	חולין דף כז
ח"ח תקמז-תקמח	חולין דף כח
ח"ח תקמט-תקנ	חולין דף כט
ח"ח תקנא-תקנב	חולין דף ל
ח"ח תקנג-תקנד	חולין דף לא
ח"ח תקנה-תקנו	חולין דף לב
ח"ח תקנז-תקנח	חולין דף לג

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ט צד-צה-צו	חולין דף ק
ח"ט צז-צח-צט	חולין דף קא
ח"ט ק-קא-קב	חולין דף קב
ח"ט קג-קד-קה	חולין דף קג
ח"ט קו-קז-קח	חולין דף קד
ח"ט קט-קי-קיא	חולין דף קה
ח"ט קיב-קיג-קיד	חולין דף קו
ח"ט קטו-קטז-קיז	חולין דף קז
ח"ט קיח-קיט-קכ	חולין דף קח
ח"ט קכא-קכב-קכג	חולין דף קט
ח"ט קכד-קכה-קכו	חולין דף קי
ח"ט קכז-קכח-קכט	חולין דף קיא
ח"ט קל-קלא-קלב	חולין דף קיב
ח"ט קלג-קלד-קלה	חולין דף קיג
ח"ט קלו-קלז-קלח	חולין דף קיד
ח"ט קלט-קמ-קמא	חולין דף קטו
ח"ט קמב-קמג-קמד	חולין דף קטז
ח"ט קמה-קמו-קמז	חולין דף קיז
ח"ט קמח-קמט-קנ	חולין דף קיח
ח"ט קנא-קנב-קנג	חולין דף קיט
ח"ט קנד-קנה-קנו	חולין דף קכ
ח"ט קנז-קנח-קנט	חולין דף קכא
ח"ט קס-קסא-קסב	חולין דף קכב
ח"ט קסג-קסד-קסה	חולין דף קכג
ח"ט קסו-קסז-קסח	חולין דף קכד
ח"ט קסט-קע-קעא	חולין דף קכה
ח"ט קעב-קעג-קעד	חולין דף קכו
ח"ט קעה-קעז-קעז	חולין דף קכז
ח"ט קעח-קעט-קפ	חולין דף קכח
ח"ט קפא-קפב-קפג	חולין דף קכט
ח"ט קפד-קפה-קפו	חולין דף קל
ח"ט קפז-קפה-קפט	חולין דף קלא
ח"ט קצ-קצא-קצב	חולין דף קלב
ח"ט קצג-קצד-קצה	חולין דף קלג

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ח תרכט-תרל-תרלא	חולין דף סו
ח"ח תרלב-תרלג-תרלד	חולין דף סז
ח"ח תרלה-תרלו	חולין דף סח
ח"ט א-ב-ג	חולין דף סט
ח"ט ד-ה-ו	חולין דף ע
ח"ט ז-ח-ט	חולין דף עא
ח"ט י-יא-יב	חולין דף עב
ח"ט יג-יד-טו	חולין דף עג
ח"ט טז-יז-יח	חולין דף עד
ח"ט יט-כ-כא	חולין דף עה
ח"ט כב-כג-כד	חולין דף עו
ח"ט כה-כו-כז	חולין דף עז
ח"ט כח-כט-ל	חולין דף עח
ח"ט לא-לב-לג	חולין דף עט
ח"ט לד-לה-לו	חולין דף פ
ח"ט לז-לח-לט	חולין דף פא
ח"ט מ-מא-מב	חולין דף פב
ח"ט מג-מד-מה	חולין דף פג
ח"ט מו-מז-מח	חולין דף פד
ח"ט מט-נ-נא	חולין דף פה
ח"ט נב-נג-נד	חולין דף פו
ח"ט נה-נו-נז	חולין דף פז
ח"ט נח-נט-ס	חולין דף פח
ח"ט סא-סב-סג	חולין דף פט
ח"ט סד-סה-סו	חולין דף צ
ח"ט סז-סח-סט	חולין דף צא
ח"ט ע-עא-עב	חולין דף צב
ח"ט עג-עד-עה	חולין דף צג
ח"ט עז-עז-עח	חולין דף צד
ח"ט עט-פ-פא	חולין דף צה
ח"ט פב-פג-פד	חולין דף צו
ח"ט פה-פו-פז	חולין דף צז
ח"ט פח-פט-צ	חולין דף צח
ח"ט צא-צב-צג	חולין דף צט

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ט ריא-ריב-ריג	חולין דף קלט
ח"ט ריז-רטו-רטז	חולין דף קמ
ח"ט ריז-ריח-ריט	חולין דף קמא
ח"ט רכ-רכא-רכב	חולין דף קמב

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ט קצו-קצז-קצח	חולין דף קלד
ח"ט קצט-ר-רא	חולין דף קלה
ח"ט רב-רג-רד	חולין דף קלו
ח"ט רה-רו-רז	חולין דף קלז
ח"ט רח-רט-רי	חולין דף קלח

לוח זוהר ש"ס דף היומי מִסְפַּת בְּכוֹרוֹת

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ט שמג-שמד-שמה	בכורות דף מב
ח"ט שמו-שמוז-שמח	בכורות דף מג
ח"ט שמת-שנ-שנא	בכורות דף מד
ח"ט שנב-שנג-שנד	בכורות דף מה
ח"ט שנה-שנו-שנז	בכורות דף מו
ח"ט שנח-שנט-שס	בכורות דף מז
ח"ט שסא-שסב-שסג	בכורות דף מח
ח"ט שסד-שסה-שסו	בכורות דף מט
ח"ט שסז-שסח-שסט	בכורות דף נ
ח"ט שע-שעא-שעב	בכורות דף נא
ח"ט שעג-שעד-שעה	בכורות דף נב
ח"ט שעז-שעז-שעה	בכורות דף נג
ח"ט שעט-שפ-שפא	בכורות דף נד
ח"ט שפב-שפג-שפד	בכורות דף נה
ח"ט שפה-שפו-שפז	בכורות דף נו
ח"ט שפה-שפט-שצ	בכורות דף נז
ח"ט שצא-שצב-שצג	בכורות דף נח
ח"ט שצד-שצה-שצו	בכורות דף נט
ח"ט שצז-שצח-שצט	בכורות דף ס
ח"ט ת-תא-תב	בכורות דף סא

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ט רפג-רפד-רפה	בכורות דף כב
ח"ט רפו-רפז-רפח	בכורות דף כג
ח"ט רפט-רצ-רצא	בכורות דף כד
ח"ט רצב-רצג-רצד	בכורות דף כה
ח"ט רצה-רצו-רצז	בכורות דף כו
ח"ט רצח-רצט-ש	בכורות דף כז
ח"ט שא-שב-שג	בכורות דף כח
ח"ט שד-שה-שו	בכורות דף כט
ח"ט שז-שח-שט	בכורות דף ל
ח"ט שי-שיא-שיב	בכורות דף לא
ח"ט שיג-שיד-שטו	בכורות דף לב
ח"ט שטז-שז-שיח	בכורות דף לג
ח"ט שיט-שכ-שכא	בכורות דף לד
ח"ט שכב-שכג-שכד	בכורות דף לה
ח"ט שכה-שכו-שכז	בכורות דף לו
ח"ט שכה-שכט-של	בכורות דף לז
ח"ט שלא-שלב-שלג	בכורות דף לח
ח"ט שלד-שלה-שלו	בכורות דף לט
ח"ט שלז-שלא-שלט	בכורות דף מ
ח"ט שמ-שמא-שמב	בכורות דף מא

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ט רכג-רכז-רכה	בכורות דף ב
ח"ט רכו-רכז-רכח	בכורות דף ג
ח"ט רכט-רל-רלא	בכורות דף ד
ח"ט רלב-רלג-רלד	בכורות דף ה
ח"ט רלה-רלו-רלז	בכורות דף ו
ח"ט רלח-רלט-רמ	בכורות דף ז
ח"ט רמא-רמב-רמג	בכורות דף ח
ח"ט רמד-רמה-רמו	בכורות דף ט
ח"ט רמז-רמח-רמט	בכורות דף י
ח"ט רנ-רנא-רנב	בכורות דף יא
ח"ט רנג-רנד-רנה	בכורות דף יב
ח"ט רנו-רנז-רנח	בכורות דף יג
ח"ט רנט-רס-רסא	בכורות דף יד
ח"ט רסב-רסג-רסד	בכורות דף טו
ח"ט רסה-רסו-רסז	בכורות דף טז
ח"ט רסה-רסט-רע	בכורות דף יז
ח"ט רעא-רעב-רעג	בכורות דף יח
ח"ט רעד-רעה-רעו	בכורות דף יט
ח"ט רעז-רעח-רעט	בכורות דף כ
ח"ט רפ-רפא-רפב	בכורות דף כא